

**20 LET PROGRAMU REGENERACE
MĚSTSKÝCH PAMÁTKOVÝCH REZERVACÍ
A MĚSTSKÝCH PAMÁTKOVÝCH ZÓN**

1992 - 2012

Oppatowitz

Konitz

Krakowitz

Namiest

Olmütz

Laskow

Teschetitz

Hunsbrunn

Wachuel

Thota

Premeslawitz

Drahanowitz

Schebetau

Stepanow

Cyazin

Strafisko

Czech

Trepschin

Worlan

Boskowitz

Welynow

Lipowa

Sbynowa

Pon

Kosteletz

Studenitz

Taschal

Lhota

Walchow

Zdarna

Prodivanow

Boluson

Prostnitz
Phomenau

Mahotitz

Karbat

Dobrawitz

Nemschitz

Winitzok

Raytz

Petrowitz

Sloig

Lhota Teskowitz

Schaschuwka

Karbnaritz

Krenawek

Distkowitz

Tobitschau

Blansko

Wilmowitz

Kostaritz

Nebstach

Waischowitz

Klenowitz

Pawon

Olemuzany

Krasensko

Studenitz

Podewitz

Ponowitz

Predlitz

Dworowitz

Jedowitz

Rupricht

Richtarow

Pustomery

Ondratitz

Brysititz

Koberwitz

Nemtschitz

Kojetin

Byritein

Bucovina

Diehtitz

Ewanowitz

Drewnowitz

Drewnowitz

Kowalowitz

Babitz

Ratschitz

Lutsch

Wischau

Midlowitz

Horna fl.

Tischtichin

Parm

Kren

Kanitz

Wochos

Lutsch

Wischau

Midlowitz

Swabewitz

Urshitz

Wesky

Hebu

Witowitz

Witowitz

Lutsch

Wischau

Midlowitz

Swabewitz

Urshitz

Wesky

Hebu

**20 LET PROGRAMU REGENERACE
MĚSTSKÝCH PAMÁTKOVÝCH REZERVACÍ
A MĚSTSKÝCH PAMÁTKOVÝCH ZÓN**

1992 - 2012

Kamila Matoušková

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska

Praha 2012

ISBN 978-80-905344-0-7

Obsah

• Úvodní slova	strana 4
• Úvod	strana 7
• Program regenerace MPR a MPZ	strana 9
• Hodnocení 20-ti let Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón	strana 15
Celkové hodnocení Programu regenerace MPR a MPZ	strana 15
Principy Programu regenerace MPR a MPZ a jejich vývoj	strana 15
Městský program regenerace	strana 15
Pracovní skupina pro regeneraci	strana 16
Územní a regulační plány	strana 17
Finanční kvóty měst	strana 18
Podílové a vícezdrojové financování	strana 18
Cíle Programu regenerace MPR a MPZ a jejich naplnění	strana 20
• Začátky Programu regenerace MPR a MPZ	strana 25
• Východiska a zásady Programu regenerace MPR a MPZ	strana 27
• Portréty městských památkových rezervací	strana 29
• Portréty městských památkových zón	strana 113
• Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a Program regenerace MPR a MPZ	strana 285
• Soutěž o titul Historické město roku	strana 287
• Vývoj péče o historická města v období 1945-1990	strana 294
• Vývoj regenerace měst v období 1990-2011	strana 301
• Urbánní politika, Evropské fondy a budoucnost měst	strana 305
• Literatura a prameny	strana 307
• Abstract	strana 309
• Přílohy	strana 311

Vážení čtenáři,

v letošním roce uplynulo od přijetí Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky dvacet let. Program byl schválen usnesením vlády ze dne 25. března 1992 č. 209. Vláda tak vyjádřila svou vůli napomoci záchraně a rozvoji nejcennějších částí našich historických měst vytvořením organizačních, informačních i ekonomických podmínek k jejich komplexní regeneraci, jejímž smyslem je rehabilitace kulturních hodnot a ozdravení životního prostředí měst. Měštům, jejichž stav byl koncem 80. let zanedbaný a chátrající, byl prostřednictvím programu dán cíl, který je vyjádřen v příloze č. 2 tohoto usnesení, a to „Systematicky podněcovat a provádět opravy, modernizace, rekonstrukce a pravidelnou údržbu domovního a bytového fondu, jednotlivých objektů a jejich souborů. Přitom zajistit zachování památkových hodnot a využití objektů a souborů ke vhodným účelům v souladu se zásadami památkové péče. Pečovat o urbanistickou a architektonickou úroveň prostředí, včetně vzhledu města a jeho charakteru.“

Dvacet let také probíhá vlastní realizace Programu regenerace. To je důvod ke stručnému shrnutí výsledků uplynulého období.

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón byl založen v roce 1992 jako pomoc státu při záchraně a rozvoji nejcennějších částí našich historických měst. Program mohou využívat města a obce, v nichž je prohlášena městská památková rezervace nebo městská památková zóna. Zatímco počet 40 městských památkových rezervací se od roku 1992 již nezměnil, počet městských památkových zón se postupně zvyšoval až na současných 253. Zvláštní památkovou rezervací, zařazenou také do Programu regenerace, je památková rezervace Kuks, takže v současné době se Program regenerace vztahuje celkem na 294 měst. Většina z nich je také do Programu regenerace zapojena.

První finanční prostředky pro Program regenerace o celkovém finančním objemu 80 mil. Kč byly uvolněny v roce 1993. Za dobu své existence vložil stát do obnovy kulturních památek na území městských památkových rezervací a městských památkových zón 4,14 mld. Kč a podílel se tak na obnově více než 12 tisíc kulturních památek. Celkové náklady na obnovu těchto kulturních památek dosáhly objemu cca 11 mld. Kč.

Výsledky Programu regenerace se promítají do hodnocení měst v soutěži o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Podnětem k založení této Ceny byl záměr odměnit ta historická města, která jsou aktivní v programu a která v něm dosahují mimořádně dobrých výsledků. Vítěz soutěže je veřejně oznámen v den předání ceny při slavnostním setkání konaném u příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel 18. dubna. Kromě uměleckého díla z českého křišťálu a pamětního grafického listu získává vítěz finanční dar ve výši jednoho milionu korun, jenž se účelově váže na obnovu kulturní památky. V posledních letech jsou oceňováni i krajiští vítězové finanční částkou ve výši 100 tis. Kč.

Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón přejí, aby i nadále sloužil historickým městům, protože péče o rozsáhlý památkový fond vyžaduje permanentní činnost.

Alena Hanáková
ministryně kultury

Publikace, kterou berete do rukou, je shrnutím dvacetiletého úsilí měst o zachování a zhodnocení jejich nejvzácnějších historických částí, kolem kterých se město rozrůstalo, za přispění Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón od roku 1992.

Při návštěvách měst vidíme, jak zkrásněla, ožila množstvím činností a služeb, na mnohá náměstí se vrátily trhy, vzrostla i jejich návštěvnost. V 90. letech převládala snaha o záchranu nejvzácnějších objektů a budov, které byly v havarijním stavu, ale také o obnovu infrastruktury. V tomto desetiletí se obnova rozšířila na celou plochu památkových rezervací a památkových zón, opravila se náměstí, včetně parterů, postranní uličky a hradby. Pouhým investováním státních prostředků bychom takových výrazných výsledků nikdy nedosáhli. Zásadní bylo pro to spojení s aktivitou vlastníků a skvělých koordinátorů ve městech, spojení s městskými rozpočty a dalšími zdroji. Nelze opomenout fakt, že o regeneraci a povznesení center měst se podstatnou měrou zasloužila i sametová revoluce, soukromé vlastnictví a náprava hodnotové orientace občanů.

Přes dosažené výsledky je nezbytné, aby regenerace pokračovala i nadále, je to kontinuální proces. Péči dnes vyžadují znovu objekty opravené před lety, a pro to jsou potřebné motivační prostředky ze strany státu. Mění se rozsah a forma investičních akcí, těžiště prací se přesouvá na obnovu soukromých a církevních budov, opravy fasád, na intenzivní údržbu, cyklické opravy a restaurování.

O tom, že se systém Programu regenerace MPR a MPZ plně osvědčil, není pochyb. Městské programy regenerace se staly koncepčním plánovacím dokumentem měst, územní a regulační plány a programy rozvoje měst k tomu vytvořily podmínky územní a prostorovou ochranou. Nenahraditelnou službu vykonávají místní pracovní skupiny pro regeneraci. Nejlépe znají místní prostředí, disponují dostatečnými odbornými znalostmi, vyhledávají akce obnovy a pracují s vlastníky. Program regenerace je založen na podílovém financování vlastník-město-stát. Tím je zaručena větší míra efektivnosti vynaložených prostředků a současně i kontrola jejich využití. Komplexnost Programu regenerace MPR a MPZ vyvolala potřebu nalézat další zdroje včetně využití Evropských fondů.

Program výrazně přispěl ke změně orientace územního plánování směrem k regeneraci měst, k zachování bydlení v historických jádrech a v neposlední řadě i k rozvoji cestovního ruchu. To jsou důvody, pro které se ministerstvo pro místní rozvoj podílí na soutěži o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón - Historické město roku - a dvěma nominovaným městům je udělována Cena ministra pro místní rozvoj.

Se zájmem sleduji aktivitu českých a moravských měst. Těší mě, že se obnovují historická jádra. Obnovené památky podporují jedinečný image měst, lákají nové a nové návštěvníky, probouzejí lokální patriotismus. Rada Evropy před několika lety definovala obsah práva na sebeurčení, identitu menšin - jako používání a pěstování společného jazyka a uchovávání a péči o kulturní dědictví. To je možné i obrátit a vztáhnout na nás: čím se totiž lépe staráme o naše kulturní dědictví, tím více jsme Čechy, Moravany nebo Slezany. Podle výsledků v historických městech můžeme být hrdí na to, že jimi jsme.

Kamil Jankovský
ministr pro místní rozvoj

Isem biolog, a biologie, kromě toho, že je to vědní obor, je, jak říkával můj učitel, světový názor. Proto vím, že na světě neexistuje problém, který by byl jen černobílý. A že vždy existují „výjimky potvrzující daný stav“. Jako v přírodě. V případě nejrůznějších dotací v českém i evropském prostoru, je zřejmé, že se jedná o systém pokrývající prostředí. Dotace, pokud jsou plněny veřejnými penězi (a zdá se mi, že to je právě jejich základní charakteristika), vždy upřednostňují někoho či nějakou skupinu na úkor druhých. Korupční prostředí jen kvete. A byrokraté si mnou ruce. Téměř všichni, včetně mne, jsme si však na tento pokrývený systém „dotačních titulů“ zvykli a přizpůsobili se mu. Ono nám na radnicích totiž mnoho jiných možností, jak získat nedostatkové peníze, nezbyvá.

V duchu úvodního odstavce, mezi těmi mnou kritizovanými dotacemi, vyčnívá jedna výjimka potvrzující pravidlo – Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Jde o jeden z nejstarších dotačních programů s nepřetržitým trváním. A také patří k nejuspěšnějším dotačním titulům v České republice vůbec. Byl ustaven vládním usnesením v březnu 1992. A jako žádný jiný má blahodárné účinky na krásu českých historických měst. Tvůrci, kteří před dvaceti lety, nastavovali podmínky, za kterých se mohou zájemci hlásit o veřejné peníze, měli šťastnou ruku a osvícené hlavy. Mnohokrát bylo prokázáno, že jedna koruna vložená do památek v „našem Programu“, vytváří další investice z jiných zdrojů. Od obcí či soukromých vlastníků památek. A Program také vytvořil v našich městech, zdevastovaných padesáti lety budování komunismu, prostředí, které motivuje radnice ke koncepční péči o kulturní hodnoty. Výsledkem jsou tisíce opravených památek a jádra měst, kterými se můžeme chlubit před celým světem.

Ač se v průběhu let míra dotace ze státních prostředků postupně snížila, vložila ČR za dvacet let existence Programu regenerace MPR a MPZ do obnovy kulturních památek o něco více než 4,1 mld. Kč na celkem téměř 12 400 akcí. Celková cena za provedená díla obnovy ovšem přesáhla 11 mld. Kč. Ve skutečnosti to bude ještě mnohem více. Protože statistika není schopna zachytit další soukromé investice, které byly iniciovány vloženými státními a obecními prostředky. Je zřejmé, že jednoznačný efekt sdružení prostředků státu, samospráv a soukromých majitelů památkových objektů, nemá v rámci všech dotačních titulů v ČR srovnání. Byla by věčná škoda, kdyby se měl tento dotační titul v rámci šetření státními prostředky zrušit.

Přeji Programu regenerace MPR a MPZ nejméně dalších dvacet let trvání.

Ivo Rubík
předseda Sdružení historických sídel
Čech, Moravy a Slezska
a starosta královského města Slaného

Úvod

Historie Čech a Moravy zanechala současným bohatou strukturu osídlení dokumentující hospodářskou i kulturní vyspělost národa. Malebnost krajiny a estetické cítění i vlastní tvořivost lidí přispěly ke kráse sídel. Situace v průsečku cest i dějin Evropy vtiskly našim sídlům evropskou, ne-li světovou úroveň architektury, urbanismu a výtvarného umění.

Touto publikací bychom chtěli na příkladu památkově chráněných částí měst, nejcněnějších součástí našeho osídlení, ozřejmit společenské změny ve městech a změny hodnotových orientací obyvatel v průběhu posledních dvaceti let. Výročí dvaceti let existence Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón poskytuje příležitost se ohlédnout a vyhodnotit jeho průběh i přínosy v českých, moravských a slezských městech. Obecně je Program velmi chválen. Jeho přínos však lze spatřovat nejen v obnovených památkách, ale především v orientaci samospráv měst a vlastníků, kteří vyvinuli obrovské úsilí ke komplexní rehabilitaci prostředí historických center bez ohledu na poměrně skromnou finanční podporu. Program padl na živnou půdu rehabilitace vědomí a společnosti po „sametové revoluci“, v období návratu demokracie a úcty k soukromému vlastnictví a občanství.

Úvodní kapitola publikace přibližuje vznik, principy, smysl a průběh Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Charakterizuje období společenských a hospodářských změn po roce 1989. Ve městech a obcích byly spojené s obnovou prostředí a s dalším rozvojem. Historická centra měst byla nedostatkem základní údržby ve velmi špatném stavebním i sociálním stavu a stav mnoha vesnic neutěšený. Pro venkov byl přeložen rakouský a bavorský program a vytvořen Program obnovy vesnice (1991). Věděli jsme, že i historická jádra měst by potřebovala větší péči. Po dvou letech intenzivní výzkumné práce vznikl v roce 1992 **Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky** (dále jen „Program regenerace MPR a MPZ“), který je prvním příkladem programového financování v ČR. Obsahuje podílový a vícezdrojový systém financování, s orientací na rozvoj města. Ke koruně Programu přidávala města a vlastníci koruny dvě, a tím se objem akcí ztrojnásobil. Tím se také obrátilo směřování politiky měst od náhrady existujících stavebních struktur novou výstavbou nebo z exploatační přestavby k zachování, využívání a citlivému obnovování prostředí, včetně architektonického dědictví. Finanční kvóty schvaluje Ústřední komise složená ze zástupců Ministerstva kultury, Ministerstva pro místní rozvoj, Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, parlamentu, obcí i krajů. O rozdělení finančních kvót na jednotlivé akce pak rozhodují města spolu s místními partnery v místní pracovní skupině pro regeneraci a společně dohlížejí na realizaci. Obsah a průběh Programu je dokumentován přehlednými tabulkami a grafy.

Štějnější částí publikace je Hodnocení 20-ti let Programu regenerace MPR a MPZ v jednotlivých městech. Přitom se využilo výsledků dotazníkového šetření. V průběhu existence se postupně zdokonaloval systém Programu – zpracování městských programů regenerace konkrétních MPR nebo MPZ, ve kterých je stanoven harmonogram obnovy a míra zásahů do stavební struktury města, práce místní pracovní skupiny pro regeneraci a územní nebo regulační plány. To jsou také základní principy Programu regenerace MPR a MPZ, jichž si publikace všímá podrobněji. Uplatnění těchto principů ve městech, splnění cílů a celkové výsledky a dopady Programu regenerace MPR a MPZ dokumentují dílčí kapitoly. Cíle Programu vytčené na počátku v průběhu dvaceti let významně přispěly ke kráse a atraktivitě měst pro bydlení a podnikání i k rozvoji cestovního ruchu. Následující kapitoly o začátcích a východiscích Programu. Nejobtížnější část publikace tvoří „portréty“ jednotlivých městských památkových rezervací a městských památkových zón, které obsahují hodnocení výsledků Programu regenerace MPR a MPZ v jednotlivých městech z pohledu samotných měst a na příkladech nejvýznamnějších akcí. Textovou část a fotografie poskytli v průběhu let 2011–2012 odborní pracovníci z měst a pamětníci, jimž náleží srdečné poděkování.

Samostatnou skupinu tvoří kapitoly o vývoji péče o historická města od 2. světové války do roku 1990 a o vývoji regenerace v historických městech v posledních dvaceti letech. Přes nepříznivé podmínky před rokem 1989 bylo v odborné sféře péče o památky a historická sídla dosaženo řady významných výsledků především v ochraně a poznávání historických stavebních fondů, metodách průzkumu, projektování a zpracování územních plánů. Orientace minulého režimu na novou bytovou výstavbu na okrajích měst však způsobila stagnaci a morální degradaci městských center, ale zároveň i paradoxní situaci, že se nám historické stavby v jádrech měst víceméně zachovaly a vytvářejí potenciál pro rehabilitaci identity města a genia loci.

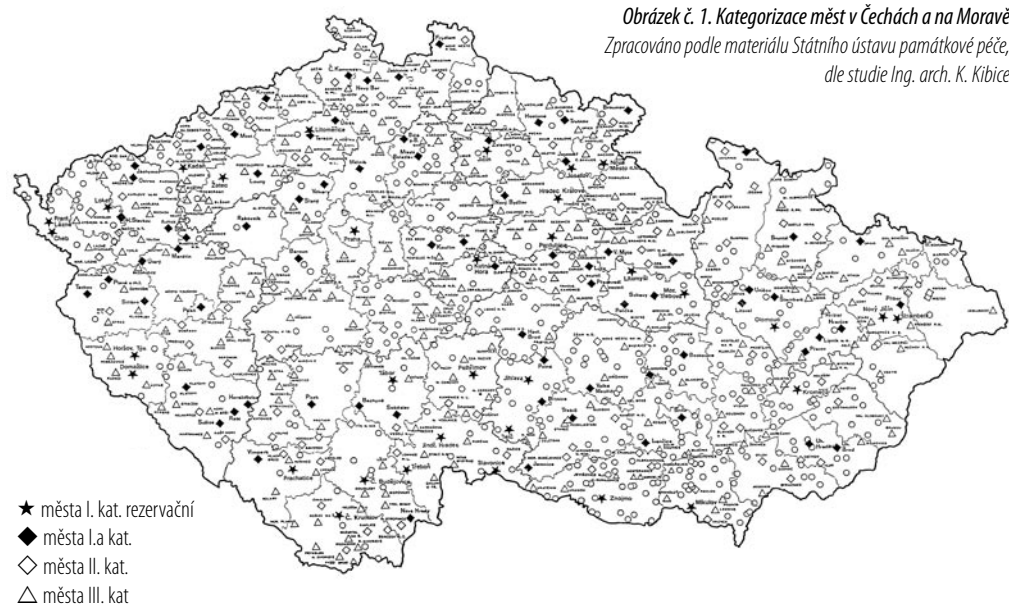
Bylo zřejmé, že jenom státní prostředky Programu regenerace MPR a MPZ nestačí na obnovu velkých významných památek ve městech – kostely, hrady, zámky, kláštery – tzv. „balvanů“. Proto vznikl Program záchran architektonického dědictví (1995). Pro podnikatele existoval program „Regenerace památek“ v rámci Podpor malého a středního podnikání. Ministerstvo kultury (dále jen „MK“), které realizovalo jak Program regenerace MPR a MPZ, tak Program záchran architektonického dědictví, mělo vždy ještě své tradiční programy na obnovu památek v podobě Střešního, resp. Havarijního programu a v té době dozrívajícího fondu Mates, na které navázala realizace dalších postupně zakládaných programů. Později přibýly různé národní programy jednotlivých ministerstev a od roku 2004, po vstupu České republiky do Evropské unie, zejména strukturální fondy a zemědělské fondy. Mezi nimi zejména regionální operační programy, Integrovaný operační program, operační program Životní prostředí a Program

rozvoje venkova zahrnují podporu obnovy památek. Evropská unie prosazuje také v tomto období a zejména pro období následující urbánní politiku, která dává regeneraci měst nový impuls. Těmto novým možnostem je věnována závěrečná kapitola publikace.

Publikace je vybavena mnoha přílohami dokumentujícími průběh Programu regenerace MPR a MPZ a zahrnujícími naše i evropské dokumenty. Jsou to úplné znění usnesení vlády č. 209/1992, původní a současné Zásady Programu regenerace MPR a MPZ a Příkaz ministra kultury Pavla Tigrida č. 22/1995, ze dne 8. prosince 1995, kterým se zřizuje Ústřední komise pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón na Ministerstvu kultury, přehled akcí podpořených v jednotlivých letech z Programu regenerace MPR a MPZ ve městech a přehled finančních kvót. Dalšími přílohami jsou seznam lidí, kteří se podíleli na vytvoření, zavádění a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ, přehled záúčastněných a oceněných měst v soutěži o titul Historické město roku od založení soutěže, zakládací listina soutěže a oba statuty, přehledy prohlásování MPR a MPZ a památek UNESCO, seznamy národních a evropských podpor a programů, Desatero dobré architektury v historickém prostředí a struktura Integrovaných plánů rozvoje měst v rámci strukturálních fondů.

Významnou úlohu plnilo v celé historii Programu regenerace MPR a MPZ Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, které stálo u zrodu Programu, zasloužilo se o jeho pokračování během let i o přijatelnou míru podpory státu. Stálo i u zrodu soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón – Historické město roku – v roce 1994. Soutěž podpořila zájem o Program i zachování komplexnosti regenerace a péče o historická jádra. Sdružení i soutěži jsou věnovány samostatné kapitoly publikace.

Naše města našťastí nebyla válkou až na výjimky příliš poznamenána. Středověká sídelní struktura se dochovala dodnes. Z celkového počtu asi 15 tisíc sídelních jednotek (1980) bylo badatelským výzkumem zjištěno v roce 1973 celkem 924 historických měst a městeček (Karel Kibic)¹ (viz Obrázek č. 1), v roce 1985 identifikováno 1182 historických sídel (Aleš Vošahlik)² a v roce 1996 uvedeno cca 1400 historických urbanistických souborů (Karel Kuča).³

Obrázek č. 1. Kategorizace měst v Čechách a na Moravě
Zpracováno podle materiálu Státního ústavu památkové péče,
dle studie Ing. arch. K. Kibice

¹ Kibic, K.: K památkové ochraně našich historických měst. In: Památky a příroda č. 2/1973.

² Vošahlik, A.: Aktualizace evidence, kategorizace a památkové ochrany historických měst v ČR. In: Památky a příroda č. 3/90.

³ Kuča, K.: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Libri Praha, 1996.

Struktura osídlení se rovnoměrně překrývá se soustavou regionů soudržnosti NUTS 2 (8) a krajů NUTS 3 (14). Podle nové typologie regionů NUTS 3 Evropské komise⁴ jsou kraj Praha a Středočeský kraj zařazeny mezi regiony převážně městské, kraje Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Jihomoravský a Moravskoslezský mezi regiony smíšené a kraje Plzeňský, Jihočeský, Vysočina, Pardubický, Olomoucký a Zlínský patří mezi regiony převážně venkovské.

V současné době (2011)⁵ je z celkového počtu 6 251 obcí uváděno 601 měst, a to Praha jako hlavní město, 25 statutárních měst a 575 ostatních měst. Obce se dále člení na obce s rozšířenou působností (205), obce s pověřeným úřadem (393) a obce se základními pravomocemi. Hustá síť malých a středních měst a výrazná polycentrická soustava osídlení dávají dobré předpoklady pro vyvážený rozvoj regionů a dostupnost služeb. Zatímco první desetiletí po „revoluci“ můžeme charakterizovat jako hledání identity obcí a dělení větších celků na menší, druhé desetiletí představuje postupnou stabilizaci měst. Výzvou do budoucnosti je město jako nejen spádové území regionu, ale také jako ohnisko rozvoje pomáhající venkovu službami, obchodem, pracovními příležitostmi, kulturními a sportovními zařízeními, ale také nutnými investicemi, podporou a pomocí. Důvodem jsou mnohostranné vazby měst a venkova a obousměrná závislost, zákonitý vznik a rozkvet měst v historii závislejší na bohatství venkova.

Obcí s městskou památkovou rezervací nebo zónou (nebo s více chráněnými územími) je dnes 270. Památkově chráněná území se vyskytují jak v Praze a ve městech velkých, tak ve městech středních a malých. V některých případech existují městská památkově chráněná území v obcích, které statut města nemají, ale v historii městem byly, nebo zástavba v obcích má městský charakter. Městských památkových rezervací je 40 a městských památkových zón 253.

Městské památkové rezervace a městské památkové zóny jsou rozloženy ve všech krajích, nejvíce v Jihočeském (32) a nejméně v Karlovarském (14), který je zároveň nejmenší. Ústí nad Labem je jediným krajským městem, ve kterém není památková rezervace ani památková zóna, ale Ústecký kraj má mnoho jiných měst s památkově chráněnými územími (celkem 22 MPR a MPZ). Nelze říci, že některý kraj je na kulturní dědictví ve městech výrazně bohatší a jiný chudší.

---

⁴ Matoušková, K.: NUTS 3 a EDORA k typologii městských a venkovských regionů. In: Urbanismus a územní rozvoj č. 2/2011.

⁵ ČSÚ 2011

Program regenerace MPR a MPZ

Proč byl Program regenerace MPR a MPZ vytvořen

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón byl vytvořen zejména z důvodu neutěšeného stavu historických jader měst na konci 80. let. Totalitní režim nevytvořil podmínky pro údržbu, cyklické opravy a modernizaci stavebních fondů. Orientoval finanční prostředky na novou bytovou výstavbu na okrajích měst a v centrech zpravidla pouze na výstavbu solitérů radnic, škol a paláců výborů KSČ. Tragické byly demoliční přestavby v centrech měst náhradou historických stavebních struktur a dostavby proluk panelovou výstavbou.

Analýzy historických jader okolo roku 1990 ukazovaly na problémy stavebních struktur, někdy až rozpadajících se domů a celých bloků, odchod původního obyvatelstva a někdy nové osídlování neprizpůsobivými občany. Zaznamenaly stárnutí obyvatelstva, vyšší podíl jednočlenných domácností, mizení obchodů a služeb, chudobu obyvatel, celkově zanedbané prostředí veřejných prostranství, odpady a nepořádek. S těmito typickými charakteristikami jako pro periférie města byly spojené i problémy bezpečnosti. Kulturní památky se nacházely často v zanedbaném stavu. Podle ankety finančních potřeb přesahujících vlastní prostředky měst v roce 1992 celkový požadavek tvořil 3 mld. tehdejších Kčs⁶.

Studium a poznání kulturních hodnot našeho osídlení nebyly v centru pozornosti tehdejší vlády. Režim poskytoval prostor alespoň pro diferencovaný rozvoj památkové péče, i když prakticky bez náležitých realizačních prostředků. Průzkumy a rozborů měst a stavebně historické průzkumy přinesly mnoho nových poznatků o historii stavby měst a míře zachování historických struktur od raného středověku do současnosti. Výsledky byly dobrým podkladem pro koncepci památkové ochrany. Od padesátých let byly postupně prohlašovány městské památkové rezervace a směřovány do nich omezené finanční prostředky. Tím byla tato města uchráněna od demolic center. V pozdější době k tomu přistoupila ochrana městských památkových zón. Památková ochrana historických měst a mezinárodní dokumenty UNESCO, ICOMOS a Rady Evropy pro historická města, které byly postupně přijímány, se staly dobrým východním bodem pro formulování politiky péče o kulturní dědictví měst po roce 1990 (viz Přílohu č. 1a).

Po roce 1989 pak byla posílena úloha samospráv a demokratické rozhodování. Stát na města převedl bytový fond a historický majetek měst. Města disponovala rozpočty, o nichž mohla volněji rozhodovat. Uvědomovala si neutěšenou situaci historických jader a záhy získala podporu zastupitelstev a obyvatel k regeneraci stavebních struktur. Nemovitosti byly vráceny původním vlastníkům nebo privatizovány a noví vlastníci hledali zdroje na obnovu. Tyto skutečnosti významně ovlivnily koncipování Programu regenerace MPR a MPZ na počátku 90. let. 20 let realizace tohoto Programu potvrdilo správnost koncepce.

Principy Programu regenerace MPR a MPZ

Principy Programu regenerace MPR a MPZ na úrovni MK:

- podpora státu na vícenásledky spojené s památkovou péčí,
- transparentní Zásady pro využití státní podpory,
- způsobilost pro účast měst - existence městského programu regenerace,
- výpočet výše roční finanční kvóty pro MPR a MPZ podle kritérií kvality přípravy - kvality městského programu regenerace, aktivity místní pracovní skupiny a kvality územního, resp. regulačního plánu,
- schvalování - meziresortní Ústřední komise Ministerstva kultury pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón,
- podílové financování: stát-město-vlastník,
- dohled, evidence a metodická pomoc - MK.

Jasná kritéria, transparentní postupy a matematický vzorec pro stanovení kvót pro MPR a MPZ vylučující vliv korrupce.

Principy Programu regenerace MPR a MPZ na úrovni měst:

- městský program regenerace městské památkové rezervace nebo zóny v samosprávné působnosti města,
- místní pracovní skupina pro regeneraci s účastí místních partnerů,
- územní, resp. regulační plán,
- samostatné rozhodování města o výběru podpořených akcí (v rámci vymezení),
- kontrola a vyúčtování akcí městem.

Navazující principy Programu regenerace MPR a MPZ:

- vícezdrojové financování - zapojování dalších prostředků MK, města, kraje, státu, evropských zdrojů, Finančního mechanismu EHK Norska atd.

do komplexní regenerace MPR, MPZ aktivitou a koordinací různých zdrojů ve městech,

- další formy podpory (úvěry a půjčky, daňová zvýhodnění),

- soutěž o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón - cenu pro vítězné město a finanční prostředky pro krajské vítěze lze použít na realizaci plánovaných akcí Programu regenerace MPR a MPZ - prostředky MK v Programu regenerace MPR a MPZ. Cenu ministra pro místní rozvoj pro dvě nominovaná města lze použít na realizaci akce Programu regenerace MPR a MPZ, která zároveň přispěje k rozvoji cestovního ruchu. Soutěží se sleduje komplexní regenerace, včetně využití a koordinace různých doplňkových zdrojů.

Smysl Programu regenerace MPR a MPZ

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón byl založen usnesením vlády č. 209 z roku 1992, a připraven ve spolupráci ministerstev kultury, životního prostředí a pro hospodářskou politiku a rozvoj. Plnění Programu bylo uloženo ministru financí, kultury, životního prostředí, pro správu národního majetku a jeho privatizaci, pro hospodářskou politiku a rozvoj a přednostům okresních úřadů. Program byl dán na vědomí předsedům Svazu měst a obcí a Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Cíl Programu je vyjádřen v příloze č. 2 tohoto usnesení, a to „systematicky podněcovat a provádět opravy, modernizace, rekonstrukce a pravidelnou údržbu domovního a bytového fondu, jednotlivých objektů a jejich souborů. Přitom zajistit zachování památkových hodnot a využití objektů a souborů ke vhodným účelům v souladu se zásadami památkové péče. Pečovat o urbanistickou a architektonickou úroveň prostředí, včetně vzhledu města a jeho charakteru“ (viz Přílohu č. 2).

Smyslem Programu regenerace MPR a MPZ bylo a je zájem a účast měst na regeneraci, na podkladě zpracovaného klíčového dokumentu samosprávy - **Městského programu regenerace památkové rezervace nebo památkové zóny** - a při zřizování a činnosti **Místní pracovní skupiny pro regeneraci**. Stát na podporu realizace akcí uvolňoval postupně do roku 1996 se zvyšující objem finančních prostředků (350 mil. Kč), později se tato částka snižovala. Od roku 1994 se obce spolupodílejí na rozhodování o podporovaných akcích i na financování akcí Programu, čímž se mobilizují místní ekonomické i tvůrčí síly. Existence Programu regenerace MPR a MPZ od počátku stimulovala města ke zvýšené aktivitě v tvorbě i hledání ekonomických, organizačních, legislativních a informačních nástrojů k realizaci záměrů - k zakládání nadací, fondů a k využívání místních vyhlášek a smluvních vztahů v zájmu zachování a zhodnocení památek.

Městský program regenerace v jednotlivých městech měl být od počátku **krátkodobým realizačním dokumentem k platné územně plánovací dokumentaci pro památkově chráněná území**. Účinky Programu regenerace MPR a MPZ i příspěvky na obnovu kulturních památek, o něž se města ucházejí, vyvolaly zájem i o pořízení nebo aktualizaci územních plánů a o zvýšení jejich kvality. Ministerstvo hospodářství ve spolupráci s MK na počátku Programu řídilo a pomáhalo financovat zpracování speciální vzorové územně plánovací dokumentace pro památkově chráněná území. Tím byl položen základ pro kvalitní zpracování regulačních plánů jako „plánů regenerace“ památkově hodnotných částí měst se zesíleným zřetelem k odhalování, ochraně a rozvíjení kulturních hodnot.

Z vládního Programu regenerace MPR a MPZ vyplývala povinnost metodické pomoci ústředních orgánů na úseku územního plánování, pro kterou byla zvolena cesta prostřednictvím tzv. „modelových“ měst (podobně jako např. v nových zemích SRN).⁷ Jejich výběr provedli pověřeni zástupci Ministerstva životního prostředí, od roku 1993 Ministerstva hospodářství, MK a Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. V první etapě byla vytipována města Zatec, Jindřichův Hradec a Jaroměř-Josefov. K nim se následně přidala města Šumperk a Tábor (s finanční podporou prostředků Spolkového ministerstva pro územní uspořádání) a Znojmo. Zkušeným profesionálním týmům byla dána volnost (v rámci platné legislativy) vytvořit návrhy optimálního řešení „plánů regenerace“. Nešlo o to zpracovat vzorovou dokumentaci nebo metodický pokyn, ale spíše o praktické ověření různých metodických přístupů „v terénu“. Uvedené příklady znovu prokázaly, že každé město, a zejména jeho historická struktura, je jedinečné a neopakovatelné a že i optimální „strategie řešení“, optimální forma, způsob zpracování a projednávání dokumentů musejí být různé.

Program regenerace MPR a MPZ se díky rozsáhlé osvětě v prvních letech rychle rozšířil do 230 měst České republiky. Na anketu v srpnu 1992 k Programu regenerace MPR a MPZ odpovědělo celkem 218 měst, 98 měst ohlásilo zpracování městského programu regenerace, 12 měst již mělo vlastní aktuální a schválený městský program regenerace a v 35 městech byla založena místní pracovní skupina pro regeneraci.

Program regenerace MPR a MPZ byl od počátku do roku 1994 administrován Výzkumným ústavem výstavby a architektury, resortní organizací Ministerstva životního prostředí. Finanční prostředky byly uvolňovány MK. Po zrušení Výzkumného ústavu výstavby a architektury, od září roku 1994 převzalo MK celou realizaci. Ministerstvo hospodářství, resp. poslední nástupce, který má v gesci územní plánování, Ministerstvo pro místní rozvoj, Program regenerace MPR a MPZ sleduje a podílí se na rozhodování o užití finančních prostředků a schvalování změn Zásad, jimiž se řídí užití a alokace státní finanční podpory v Programu regenerace MPR a MPZ. Realizací Programu regenerace MPR a MPZ na MK a jeho dotační politikou se těžíte

⁶ Matoušková, K.: Základní údaje k vývoji péče o památkově chráněná území měst do roku 1990 a po roce 1990. In: Loudová, J. a kol.: Vývoj péče o památkově chráněná území. Výzkum MK, Praha, 1999.

⁷ Kutěj, V.: Dovětek k článkům o památkové péči. Územní plánování a urbanismus č. 3/1995.

Programu posunulo od komplexní regenerace zakotvené v původním Programu směrem k obnově kulturních památek a k památkovým aspektům rezervací a památkových zón. Nicméně komplexní pojetí Programu regenerace MPR a MPZ zůstalo po celou dobu jeho existence v platnosti, s využitím nástrojů měst a doplňkových zdrojů na úrovni krajů, státu, a později také Evropské unie. Z těchto doplňkových zdrojů města mohla zajistit ostatní nezbytné akce - obnovu infrastruktury, modernizaci bytů, úpravu veřejných prostranství, oživení podnikatelskými aktivitami i kulturními akcemi. Zároveň dlouhodobá existence a výsledky Programu potvrzují, že volba cílené podpory v oblasti toho nejkrásnějšího a nejhodnotnějšího ve struktuře našeho osídlení má velkou moc motivovat města a vlastníky k aktivitě tak, aby se i ostatní součásti památkových území kvalitou realizace památkám vyrovnaly.

Základními principy - stavebními kameny Programu regenerace MPR a MPZ jsou městský program regenerace, místní pracovní skupina pro regeneraci a územní, resp. regulační plán zohledňující potřeby regenerace památkově chráněného území. Finančními principy jsou vnitřní „soutěž“ měst o výši finančních kvót kvalitou městských programů regenerace, činnosti pracovní skupiny a územních plánů, podílové a vícezdrojové financování. Program regenerace MPR a MPZ si na počátku vytkl splnění několika cílů, které se mají naplňovat realizací městských programů regenerace v jednotlivých městech. Tyto principy a cíle jsou dále v této publikaci zkoumány z hlediska jejich naplnění.

Města posílají své městské programy regenerace MK k posouzení spolu s vyplněným anketním dotazníkem, ve kterém uvádějí informace a podklady, na základě kterých je posuzována aktivita měst (hodnotí se: městský program regenerace, práce pracovní skupiny a zpracování územního plánu) a v souvislosti s jejich potřebami jsou dle stanoveného klíče vypočteny kvóty pro jednotlivé památkové rezervace a památkové zóny. O využití těchto kvót mohou města rozhodovat, určovat akce regenerace a stanovit výši jejich finanční podpory. Územně plánovací dokumentace se MK předkládá v rámci projednávání s dotčenými orgány v režimu platného zákona o územním plánování a stavebním řádu a památkového zákona.

K podpoře původního komplexního pojetí Programu přispívá od roku 1994 soutěž o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, vytvořená obdobnými subjekty, jako u zrodu Programu regenerace MPR a MPZ - MK, Ministerstvem hospodářství, předchůdcem Ministerstva pro místní rozvoj a Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska.

Mezi původními myšlenkami Programu regenerace MPR a MPZ bylo také vytvořit nástroj k intenzivní regeneraci měst a k nápravě škod z období totality. Samotný Program regenerace MPR a MPZ by k tomu nestačil, proto musel být vytvořen v roce 1995 ještě druhý, záchranný program - Program záchrany architektonického dědictví, na obnovu velkých hradů, zámků, kostelů a klášterů. Byli jsme si však vědomi toho, že města nebudou potřebovat tuto záchrannou intenzivní podporu z Programu regenerace MPR a MPZ stále, ale že se podpora promění v motivační nástroj k soustavné regeneraci území, a také že se rozlije do zbývajících nechráněných částí měst a principy Programu regenerace MPR a MPZ budou přejímat jiná města bez chráněných území. Základ k tomu poskytuje Evropská úmluva o krajině, která říká, že chráněná je veškerá krajina i se svými sídly a památkami jako taková.

V praxi do roku 2008 bylo možné do Programu regenerace MPR a MPZ zahrnovat akce na obnovu kulturních památek vně hranic památkové rezervace nebo zóny. Po vzniku Programu MK Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností bylo možné tento nový zdroj vztáhnout na památky ve spravovaných obcích, mimo MPR a MPZ. V samotném Programu regenerace MPR a MPZ, kde se podařilo překonat v některých městech záchrannou fázi regenerace a kde se celkové objemy finančních prostředků snižují, se využití Programu postupně mění ze záchranných prací na zlepšení vzhledu budov, restaurování soch, sgrafit, varhan a intenzivní opravy a údržbu památek. Názory z měst se kloní k zachování Programu regenerace MPR a MPZ, jako účinného motivačního nástroje, který by měl právě pro svoji motivační funkci existovat i v budoucnosti. Možností do budoucna by mohly být doplňkové, popřípadě otáčivé zdroje na financování víceleté intenzivní údržby.

Program regenerace MPR a MPZ se postupně zaváděl, ale od roku 1993 již měl vlastní finanční prostředky. Ty se rychle zvyšovaly a v roce 1996 dosáhly maxima 350 mil. Kč. Později měly postupně snižující se tendenci, nejméně v roce 2010 113,5 mil. Kč. Cena provedeného díla byla po celé období více než dvojnásobná, pohybovala se mezi 868,3 mil. Kč v roce 1998 a 285,5 mil. Kč v roce 2010 (viz Tabulku č. 1 a Graf č. 1).

Ze státního rozpočtu bylo za 20 let trvání Programu regenerace MPR a MPZ na obnovu památek vloženo celkem více než 4 mld. Kč, které vytvořily dílo za 11 mld. Kč.

Pokud jde o počty akcí, nejméně, tj. 136 akcí bylo uskutečněno v roce 1993 a 449 akcí v roce 1994, nejvíce 879 akcí bylo v roce 2004. Celkem se realizovalo 12 396 akcí. Z grafů vidíme, že navzdory klesající tendenci podpory ze státního rozpočtu a výši celkového objemu provedeného díla po roce 2001, se počty akcí úměrně nesnižují. To vede k závěru, že se v prvním desetiletí realizovaly akce objemem spíše větší a v období druhého desetiletí objemem v průměru až o polovinu menší nebo méně nákladné. Z popisů akcí v přehledech nebo v portrétech měst vidíme, že zatímco první desetiletí charakterizují zásadní záchranné stavební akce, ve druhém desetiletí těžiště spočívá spíše v obnově fasád, oken, restaurování soch a interiérů, a tedy spíše v motivační funkci Programu. Snižování objemu Programu regenerace MPR a MPZ by však nemělo vést k přílišnému drobení akcí, protože to vede v souhrnu k protahování realizace, růstu nákladů a nižší efektivnosti.

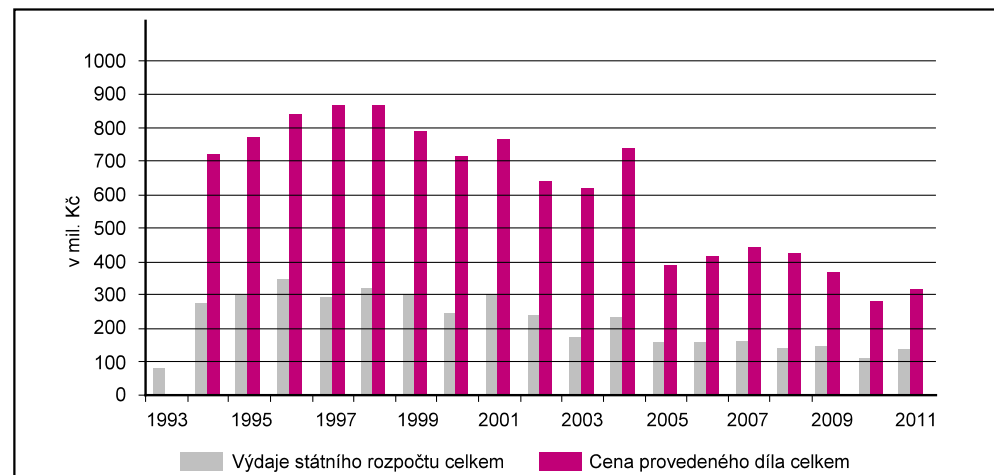
Dále uvádíme informace o všech programech MK v oblasti památkové péče (viz Tabulku č. 2) a o využití finančních kvót Programu regenerace MPR a MPZ v roce 2011 (viz Tabulky č. 3 a 4).

Tabulka č. 1: Průběh financování v Programu regenerace MPR a MPZ v období 1993-2011

Rok	Výdaje státního rozpočtu celkem (Kč)	Cena provedeného díla celkem (Kč)	Podíl dotace (%)	Počet akcí
1993	80 000 000			136
1994	275 000 000	723 000 000	38	449
1995	300 000 000	773 000 000	39	570
1996	350 000 000	841 112 000	42	724
1997	292 500 000	868 191 000	34	734
1998	320 000 000	868 286 000	37	696
1999	302 419 000	789 537 000	38	845
2000	245 000 000	716 250 000	34	637
2001	300 000 000	767 162 000	39	748
2002	240 000 000	643 950 000	37	714
2003	175 000 000	621 000 000	28	627
2004	235 000 000	742 302 000	32	879
2005	160 000 000	393 071 000	41	715
2006	160 000 000	417 328 000	38	742
2007	161 500 000	444 428 000	36	712
2008	144 000 000	428 314 000	34	674
2009	150 000 000	368 156 000	41	618
2010	113 498 000	285 522 000	40	555
2011	137 000 000	318 550 000	43	621
Celkem	4 140 917 000	11 009 159 000	38	12 396

Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

Graf č. 1: Průběh financování v Programu regenerace MPR a MPZ za období 1993-2011 a cena provedeného díla

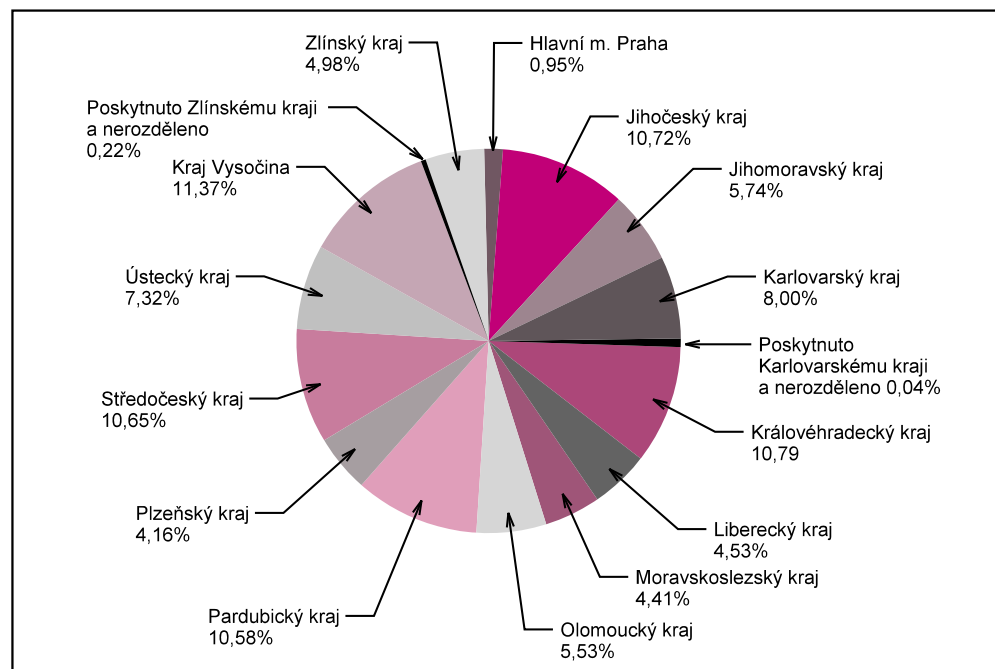
Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

Tabulka č. 2: Programy Ministerstva kultury v oblasti památkové péče v tis. Kč

Program	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Celkem
Program záchraný architektonického dědictví				300 000	430 000	320 000	335 000	326 175	253 195	420 784	365 565	377 425	363 295	336 361	351 000	383 660	365 369	272 000	196 144	211 500	5 607 473
Program regenerace MPR a MPZ		80 000	275 000	300 000	350 000	292 500	320 000	302 419	245 000	300 000	240 000	175 000	235 000	160 000	160 000	161 500	144 000	150 000	113 498	137 000	4 140 917
Program péče o VPR, VPZ a KPZ						15 000	20 000	17 011	15 000	25 000	15 000	20 000	20 000	18 000	18 000	18 000	24 635	15 000	13 128	15 000	268 774
Program restaurování movitých kulturních památek							30 000	26 587	15 185	24 970	14 992	25 000	25 000	18 000	19 000	18 800	20 812	14 000	11 100	13 000	276 446
Havarijní program	50 000	51 000	45 000	45 000	45 000	36 150	41 000	34 871	32 500	50 000	40 000	50 000	55 000	55 000	61 711	73 820	98 839	100 371	67 394	76 772	1 109 428
Program podpory záchranných archeologických výzkumů								9 500	10 043	10 000	10 000	10 000	17 000	9 000	4 000	4 000	4 340	5 000	3 339	4 000	100 222
Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností																	193 662	170 000	125 823	142 500	631 985
Podpora památek UNESCO																	18 000	11 000	6 654	7 000	42 654
Celkem	50 000	131 000	320 000	645 000	825 000	663 150	746 000	716 563	572 923	830 754	685 557	657 425	715 295	596 361	613 711	659 780	869 657	737 371	537 080	606 772	12 179 399

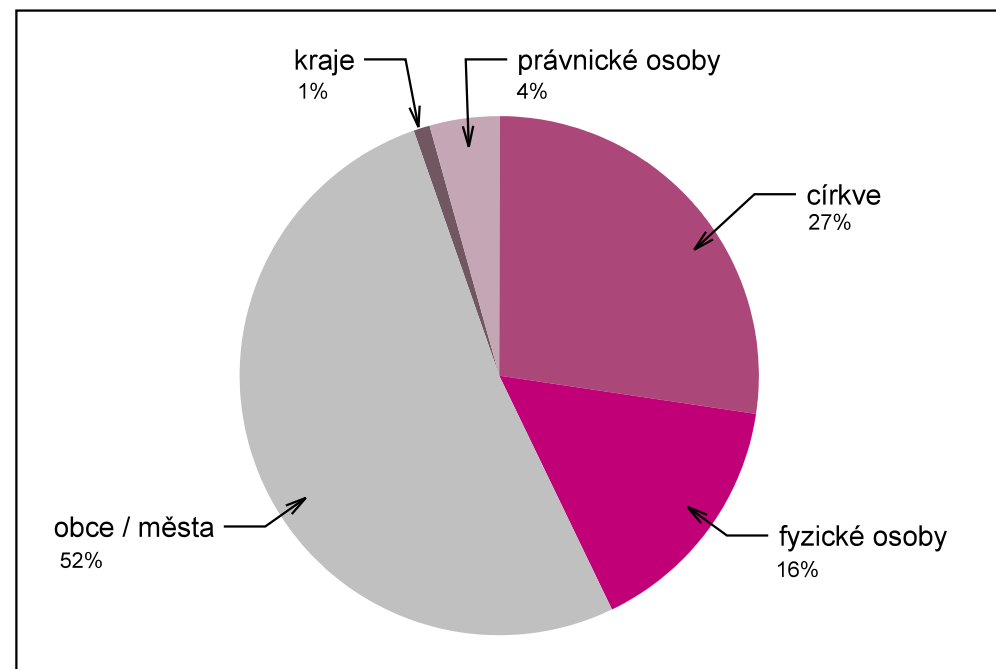
Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

Graf č. 2: Rozdělení podílů finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ podle krajů v roce 2011

Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

Graf č. 3: Rozdělení podílů finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ podle typů příjemců v roce 2011

Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

Tabulka č. 3: Rozdělení finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ podle krajů a typů příjemců v roce 2011 v Kč

Kraj	Počet MPR a MPZ	Objem finančních prostředků v Kč	Církev	FO	Obce/Města	Kraj	PO	Neposkytnuto kraji	Celkem
Hl.m. Praha	17	1 300 000	800 000		500 000				1 300 000
Jihočeský	32	14 712 000	4 542 200	3 292 000	6 021 800		856 000		14 712 000
Jihomoravský	15	7 875 000	2 142 000	206 000	5 220 000	307 000			7 875 000
Karlovarský	14	10 980 868	2 029 047	796 298	5 604 835		2 550 688		10 980 868
Poskytnuto Karlovarskému kraji a nerozděleno		61 132						61 132	61 132
Královéhradecký	24	14 798 000	4 150 000	1 986 000	8 562 000		100 000		14 798 000
Liberecký	15	6 220 000	270 000	367 000	4 483 000	1 100 000			6 220 000
Moravskoslezský	21	6 057 000	908 000	2 041 000	3 009 000		99 000		6 057 000
Olomoucký	17	7 584 185	2 149 980	1 512 705	3 166 500		755 000		7 584 185
Pardubický	22	14 510 000	6 172 000	1 723 000	6 615 000				14 510 000
Plzeňský	24	5 705 000	1 485 700	379 000	3 678 300		162 000		5 705 000
Středočeský	30	14 607 000	4 310 000	830 000	9 357 000		110 000		14 607 000
Ústecký	22	10 049 000	895 000	2 673 000	6 481 000				10 049 000
Vysočina	25	15 599 000	4 429 000	4 112 000	7 058 000				15 599 000
Zlínský	15	6 831 799	2 910 000	1 464 440	1 263 534		1 193 825		6 831 799
Poskytnuto Zlínskému kraji a nerozděleno		303 201						303 201	303 201
Celkem	293	137 193 185	37 192 927	21 382 443	71 019 969	1 407 000	5 826 513	364 333	137 193 185

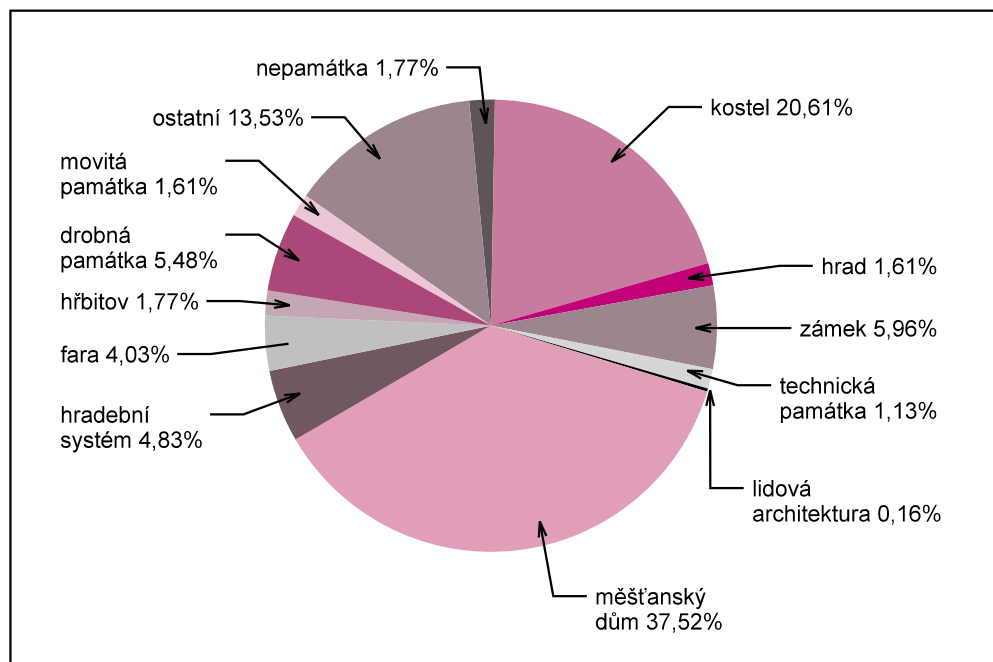
Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

Tabulka č. 4: Počty podpořených kulturních památek z Programu regenerace MPR a MPZ podle krajů a typů kulturní památky v roce 2011

Kraj	Kostel	Hrad	Zámek	Technická památka	Lidová architektura	Měšťanský dům	Hradební systém	Fara	Hřbitov	Drobná památka	Movitá památka	Ostatní	Nepamátka	Akcí celkem
Hlavní město Praha	6											1		7
Jihočeský	15	2	3	3		33	7	6	1	5	2	11	1	89
Jihomoravský	5		4			6	1		2	1		4		23
Karlovarský	10	1	2			15		1		2		4	1	36
Královéhradecký	14	1	1			29	1	2	2	2	1	17	2	72
Liberecký	2					8		1	1			4		16
Moravskoslezský	8	3	2	1		13		2		2		1		32
Olomoucký	6		3			23	1	3		2		3	1	42
Pardubický	17		2	1	1	22	4	3		9	1	5		65
Plzeňský	9		4			11	5	2				4	1	36
Středočeský	15		6	1		14	3	1	1	2	1	9		53
Ústecký	5	3	4			19	3	2	4	4	1	7	1	53
Vysočina	15		6	1		26	5	1		3	2	7	4	70
Zlínský	1					14		1		2	2	7		27
Celkem	128	10	37	7	1	233	30	25	11	34	10	84	11	621

Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

Graf č. 4: Alokace finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ podle typu kulturní památky v roce 2011

Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

Rozdělení finančních příspěvků podle krajů v roce 2011 je poměrně vyrovnané a odpovídá rozložení a četnosti památkově chráněných území měst v krajích (viz Graf č. 2). Pokud jde o rozdělení finančních prostředků podle typů příjemců, vidíme, že polovinu tvoří města, více než čtvrtinu církev a 20 % spolu fyzické a právnické osoby (viz Graf č. 3). Akce obnovy kulturních památek ve vlastnictví měst úměrně s ukončováním nezbytných obnov postupně klesají ve prospěch fyzických a právnických osob a církví. To znamená, že se stejného objemu obnovy památek dosahuje s nižšími náklady měst.

Zajímavý je přehled použití finančních prostředků podle typů kulturní památky. Nejvíce získaly měšťanské domy, skoro 40 % a kostely 20 %, což odráží největší četnost nebo největší zanedbanost těchto památek. Zbývající podíly jsou výrazně nižší a ukazují rozmanitost druhů památek vyskytujících se ve městech (viz Graf č. 4).

Po vzniku krajských úřadů začaly jednotlivé kraje vytvářet vlastní podpůrné nástroje na regeneraci památkových rezervací a památkových zón nebo kulturních památek obecně.

Velký a rostoucí objem finančních prostředků věnují na svoji regeneraci také města ze svého rozpočtu nejen v rámci předepsaných podílů, ale také vlastními nástroji. Již ve 42 % mají města vlastní podpůrné nástroje na obnovu památek, a některá také na obnovu nepamátkových objektů v jiném než obecním vlastnictví.

Dále je uveden příklad podílů na regeneraci ve městě Kutná Hora v období 1995–2010, který je typický pro mnohé významné MPR.

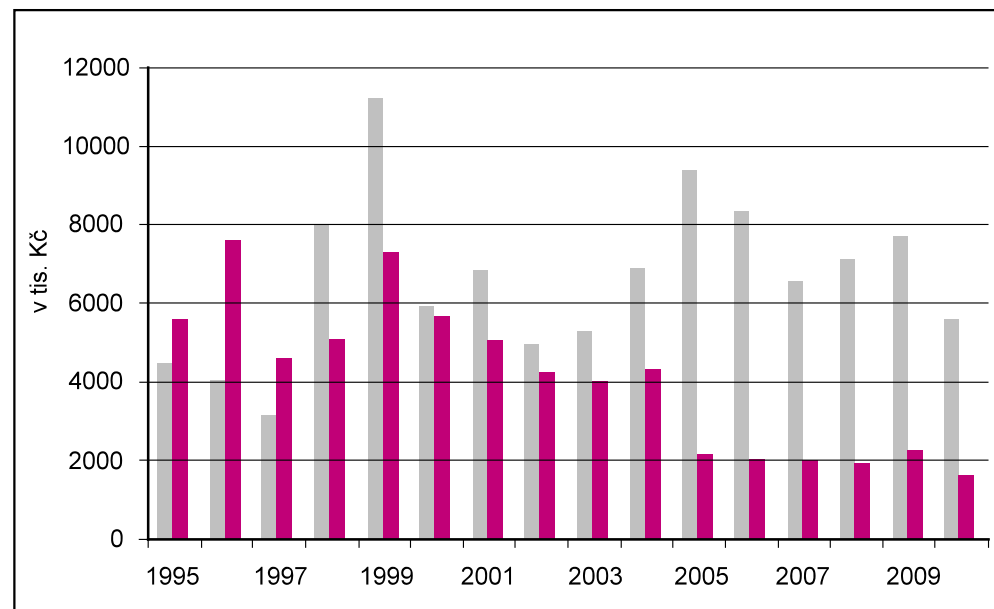
Přehled z Kutné Hory ukazuje vztah podpory státu z Programu regenerace MPR a MPZ do Kutné Hory a vlastních prostředků města v Projektu regenerace památek Kutné Hory. Zatímco v prvních třech letech vždy prostředky státu převažovaly nad prostředky města, v roce 1998 se trend obrátil a po celé zbývající období byly prostředky města vyšší než prostředky státu. V roce 1999 dosáhly svého maxima a zároveň realizovaný objem byl největší. Od roku 2000 do roku 2004 se prostředky státu postupně snižovaly, ale prostředky města úměrně neklesaly, jen relativní rozdíl se zvětšoval. V letech 2005 až 2010 dosahují příspěvky státu prakticky stabilního minima na úrovni téměř čtvrtiny nejvyšších příspěvků v letech 1996 a 1999, ale podíl města se v průměru oproti předchozímu období výrazně zvýšil. To znamená, že město dosahuje stabilního objemu ročních finančních prostředků na regeneraci MPR, kde podíl státu tvoří čtvrtinu a města tři čtvrtiny, již po dobu 6 let (viz Tabulku č. 5 a Graf č. 5). Zároveň roste podíl podporovaných

Tabulka č. 5: Příspěvky z Programu regenerace MPR a MPZ městu Kutná Hora a zdroje města za období 1995–2010

Rok	Město (tis. Kč)	MK (tis. Kč)
1995	4472	5580
1996	4031	7590
1997	3132	4590
1998	7988	5072
1999	11207	7294
2000	5925	5684
2001	6844	5050
2002	4943	4220
2003	5300	3980
2004	6878	4310
2005	9357	2180
2006	8315	2040
2007	6523	2020
2008	7130	1930
2009	7706	2245
2010	7400	1615

Zdroj: Město Kutná Hora, 2011

Graf č. 5: Příspěvky z Programu regenerace MPR a MPZ městu Kutná Hora a zdroje města za období 1995–2010

Zdroj: Město Kutná Hora, 2011

fyzických a právnických osob, které zapojují vlastní finanční prostředky, a tím se dále zvyšuje celkový objem realizovaného díla. Kutná Hora také úspěšně využívá strukturálních fondů a jiných zdrojů, kterými dosahuje komplexního zlepšování prostředí MPR.

Hodnocení 20-ti let Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Období 20-ti let trvání Programu regenerace MPR a MPZ umožňuje představit jeho výsledky a zhodnotit význam pro společnost. Pro hodnocení vlivů Programu regenerace MPR a MPZ, vývoje a situace ve městech s památkovou rezervací nebo jsme využili dotazníkového šetření. Odpovědi nám umožnily zjistit míru splnění stanovených cílů a výtět řešení dané problematiky v jednotlivých městech, a také učinit některé závěry a doporučení do budoucnosti.

Hodnocení je zaměřeno na výsledky akcí regenerace ve městech a společensko-ekonomické a environmentální dopady. Sleduje užitečnost, účinnost a efektivnost principů fungování Programu a jejich vývoj v průběhu dvacetiletého období existence. Program si na počátku vytkl splnění souboru specifických cílů. Tyto cíle jsou dále zkoumány z hlediska obsahu a míry jejich splnění. V jarních měsících 2011 byl vytvořen dotazník, který byl následně rozeslán do všech 270 měst nebo obcí s městskou památkovou rezervací nebo zónou, v nichž leží 293 MPR nebo MPZ (z toho je 40 MPR), s termínem odevzdání na konci října 2011. Do konce února 2012 se vrátilo 207 vyplněných a opravených dotazníků z 203 měst, která ve 4 případech poslala dotazníky dva, za MPR a MPZ nebo dvě MPZ. V případě Prahy jsou zahrnuty 4 městské části. (V Praze byl vždy jeden dotazník za městskou část bez rozlišení MPR a MPZ nebo více MPZ.) Pro zjednodušení se ve vyhodnocení používá „odpověď“ nebo „dotazník“ města. Rozdíl tvoří města, která se na Programu regenerace MPR a MPZ významněji nepodílela nebo dotazník ani po urgencích a náhradních termínech neposlala. Počet 207 vyplněných dotazníků sloužil k poměrnému statistickému vyjádření názorů a výsledků v jednotlivých městech. Dotazník obsahoval 18 otázek týkajících se metodických otázek a výsledků Programu ve městech s nabídkou možností odpovědí. Ze slovních vyjádření v doručných dotaznících jsme odvozovali kvalitativní hodnocení Programu. Nižší následuje vyhodnocení těchto údajů. Dotazník dále obsahoval popis zvolených nejvýznamnějších akcí, který byl podkladem pro jednotné popisky pod obrázky, a hodnocení Programu místním pamětníkem, které bylo využito do textů portrétů měst.

Celkové hodnocení Programu regenerace MPR a MPZ

Pokud jde o **výsledky**, prakticky všechna města, 95 %, uvádějí, že se zlepšila obnova kulturních památek. Celkové oživení budov a veřejných prostranství uvádí 92 % měst a rozvoj kulturních a společenských akcí 87 % měst. Prostředky Programu regenerace MPR a MPZ vyvolaly celkovou komplexní obnovu prostředí a další investice z jiných zdrojů v 84 % měst. V 81 % měst se zvýšila kvalita stavební činnosti, restaurování i nové architektury. Program přispěl k zachování funkce bydlení v 80 % měst. Celkově zlepšené prostředí a zpravidla centrální poloha MPR a MPZ vedly k rozvoji obchodu a služeb soukromými aktivitami v 73 % měst.

Hlubším hodnotícím hlediskem Programu regenerace MPR a MPZ jsou sociální a ekonomické **dopady** a dopady na veřejnou správu. Program regenerace MPR a MPZ podpořil rozvoj cestovního ruchu v 86 % měst. Program významně přispěl k rozvoji participace občanů v 63 % měst, zejména díky zapojení v místních pracovních skupinách pro regeneraci. Tím rovněž došlo k posílení demokratických principů rozhodování města v 57 % měst. Vliv na stabilizaci firem deklaruje sice méně, jen 43 % měst, ale i to lze považovat za významné číslo, protože zároveň v 52 % tj. ve 108 městech Program přispěl ke vzniku pracovních míst. Rozvoj a vznik nových neziskových organizací byl zaznamenán ve 43 % měst. I to je potřeba považovat za významný výsledek, protože vznikaly spontánně bez podpory státu. Tyto organizace působí zejména v oblasti kultury, ale také sociálních služeb a rozvojových aktivit města.

Úsilí a nadšení, s nimiž se regenerace setkala v jednotlivých městech, je odrazem touhy občanů po nápravě prostředí historických jader měst, zanedbávaných v období totality. Spolu s regenerací fyzickou postupovala i rehabilitace hodnot. Obyvatelé si začali více vážit kulturního dědictví, nejen jako uživatelských prostorů nejrůznějších funkcí, ale také jako nositelů krásy a poznání i obecného dobra. Regenerace měst má ovšem svoji významnou roli i v současnosti, protože přispívá k společenskému rozvoji, zmiňuje průběh a dopady panující krize a dává naději do budoucnosti.

Proč musí Program regenerace MPR a MPZ pokračovat dál

Z **Ústavů České republiky** vyplývá, že za omezování vlastnických práv náleží vlastníku přiměřená náhrada. V oblasti památkové péče je omezováním vyžadováno použití tradičních prvků a materiálů - např. restaurování restaurátorem s povolením MK, obnovy historických článků a maleb, které by jinak obnoveny nebyly. Za takové omezování musejí existovat kompenzace vícenásobných na památkovou péči, což je zakotveno v památkovém zákonu. Rozvojové ambice musejí někteří investoři přehodnotit, ale to jim náklady nezvyšuje, proto zde žádná kompenzace není zapotřebí.

Potřeby regenerace měst jsou dosud vysoké. Mezi otázkami dotazníku byl dotaz na celkovou potřebu finančních prostředků na obnovu kulturních památek a nepamátkových nemovitostí v MPR, MPZ do roku 2020. Finanční potřeby na obnovu kulturních památek se v součtu odhadují na 39 mld. Kč a pohybují se v jednotlivých městech v řádu milionů až 2,5 mld. Kč. Finanční potřeby na obnovu nepamátkových nemovitostí se odhadují na 36 mld. Kč, ale skutečnost je mezi milionem až 7 mld. Kč. Města uvádějí potřebu obnovit ještě 3909 kulturních památek a 8966 nepamátkových

budov (to je odhadem průměrně 10 mil. Kč na jednu kulturní památku a 4 mil. Kč na jednu nepamátkovou budovu). S ohledem na potřeby by bylo žádoucí státní podíl v Programu spíše zvýšit a potom zachovat na stabilní výši zohledňující inflaci.

Regenerace je **kontinuální proces**. Již v současnosti je potřeba některé památky opravené před 20-ti lety znovu opravit. Mění se však způsob obnovy ze zásadní stavební záchrany na intenzivní údržbu a cyklické opravy, opravy fasády, restaurování, které nejsou tak finančně náročné. Cyklus oprav však je kratší a rozmanitost prací je větší než u nových staveb. Zde by pomohlo doplnit dotační finanční nástroj o víceleté smlouvy na intenzivní údržbu.

Program regenerace MPR a MPZ **orientuje politiku města** směrem k obnově a rehabilitaci historických center namísto náhrady stavebních struktur novou výstavbou anebo ponechání osudu bez náležitých oprav a údržby. Tím se spoří finanční prostředky a šetří energie, protože se svým způsobem „recyklují“ stavby a stavební materiály. Regenerační procesy současně nabízejí více pracovních míst, protože jsou často manuálně náročnější. Firmy se zdokonalují ve specifických a unikátních dovednostech, které jim zlepšují konkurenceschopnost.

Program regenerace MPR a MPZ **motivuje vlastníky** k včasné obnově vlastní nemovitosti, tím spoří jejich prostředky, a k respektu vůči požadavkům památkové péče.

Výhodou Programu regenerace MPR a MPZ je **nepřetržitě fungování** a stálost podmínek administrace po celých 20 let, což umožňuje městům plánovat regenerační procesy v delším časovém horizontu. Dlouhodobý soustavný proces je zároveň méně nákladný. Naopak přerušení nebo zastavení Programu by znamenalo ztrátu finančních prostředků na probíhajících akcích a vzrůst nákladů.

Realizací Programu regenerace MPR a MPZ se města učí **územnímu přístupu a koordinaci** finančních prostředků z různých zdrojů, což jsou prvky Evropských fondů, které se zavádějí v tomto období a budou se prohlubovat v období následujícím.

V 86 % měst Program regenerace MPR a MPZ přispěl k rozvoji **cestovního ruchu**, který je významným hospodářským odvětvím a zdrojem státního rozpočtu.

A konečně Program regenerace MPR a MPZ přispívá ke **kráse prostředí** měst a ke **kvalitě života** jejich obyvatel, což vede dále ke spokojenosti občanů a stabilitě sídel.

Principy Programu regenerace MPR a MPZ a jejich vývoj

• Městský program regenerace

Osnova městských programů regenerace je dána Programem regenerace MPR a MPZ a podrobněji v publikaci o Programu regenerace MPR a MPZ⁸, ale v praxi jsou osnovy velmi rozmanité, odrážejí specifickou město i přístup k regeneraci. Asi 25 % městských programů setrvává v pasivní podobě seznamů akcí obnovy památek v území a potřebných financí na podkladě analýzy území, každoročně aktualizovaných. Další asi 50 % respektuje osnovu danou v Programu regenerace MPR a MPZ. Více než 80 % měst uvádí, že jejich městský program regenerace má povahu strategického plánu. To znamená, že v těchto městech:

• Pasivní městský program jako seznamy akcí a „státe postarej se“ již nepřevládá. Města se sama snaží pojímat městský program regenerace strategicky se stanovením cílů, vyhodnocením silných a slabých stránek a stanovením strategie a případně jiných zdrojů. Tím městské programy regenerace dostávají podobu strategických programů regenerace a posouvají se k strategickým plánům rozvoje města, nebo tvoří podklad pro ně.

• Programová úroveň městům také někdy nestačí, města cítí potřebu „plánů regenerace“. Plánem regenerace městské programy být mohou a již jimi často jsou svou plánovací a strategickou podstatou. Programem se stávají zahrnutím realizačních aspektů regenerace, jako institucionálního zabezpečení (úloha místní pracovní skupiny), odhadu nákladů, dostupných zdrojů a postupu výběru akcí a používáním v praxi. Městské programy regenerace také někdy obsahují výkresovou část zpracovanou na základě plánů zásad památkové ochrany⁹ nebo regulačních plánů (případně územních plánů s regulačními prvky), pokud jsou k dispozici, nebo je vytvářejí nově a uvádějí v nich regulační zásady. Tím se však obsah městských programů regenerace posouvá více k regulačním plánům historické části města.

⁸ Matoušková, K.: Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky. Komentované znění. VÚVA, Praha 1994.

⁹ „Plány zásad památkové ochrany“ vznikly postupně v polovině 90. let jako koncepční a regulační dokumenty, které určují budoucí ideální stav MPR, MPZ (Sedláková, D.: Metodika plánů zásad památkové ochrany území historických měst. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón II, MKČR, Praha, 1997. Sedláková, D.: Plán zásad ochrany památkových hodnot centrální části Pražské památkové rezervace. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón V, MKČR, Praha, 2000). Jejich hodnota spočívá zejména v analytických podkladech a hodnotících listech budov.

Na základě novely památkového zákona č. 307/2008 a vyhlášky č. 420/2008, budou tyto plány nazhazovány „plány ochrany“, které budou vydávány krajským úřadem, po projednání s MK, jako opatření obecné povahy. Tyto plány mají určovat území, budovy nebo druh prací, na které nemusí být vydáno závazné stanovisko orgánu státní památkové péče.

• Je zřejmé, že městské památkové rezervace a městské památkové zóny potřebují určitou míru regulace stavební činnosti a využití, a pokud město nemá přímo regulační plán nebo plán zásad památkové ochrany, nahrazuje je městský program regenerace jako jiný typ „regulačního plánu regenerace“. V tom však spatřujeme zástupné přebírání úlohy jiných dokumentů, které buď chybějí, nebo jejichž úloha ve smyslu přiměřené regulace je nevyhovující.

Z hlediska doby vzniku prvního městského programu regenerace tři města uvedla dobu před rokem 1992, 17 měst rok 1992, 14 měst rok 1993, 45 měst rok 1994, 47 měst rok 1995, 23 měst rok 1996, 4 města rok 1997, 6 měst rok 1999, 3 města rok 2000 a dále přibývalo 1–10 měst každý rok do roku 2009. Program regenerace MPR a MPZ v 90. letech dynamicky nabíhal a ve druhém desetiletí již počet městských programů přibýval pomalu, resp. většina měst měla již městský program regenerace zpracován. Obdobně v opačném trendu města svůj program aktualizovala nebo zpracovala nový, některá města mají již vícenásobnou aktualizaci. Platný program z roku 2011 má 30 měst, z roku 2010 je 46 programů, z roku 2009 je 24, z roku 2008 je 32 a z roku 2007 je 15 programů. 71 % měst má program mladší než 5 let, naproti tomu 23 měst, tj. 11 % má platný program z doby před rokem 2000. 4 města uvádějí, že platný program nemají, ale to většinou proto, že právě zpracovávají nový.

Míra užitečnosti městského programu regenerace je v 65 % odpovědí označována nejvyššími dvěma stupni 5 a 4. Ve slovním vyjádření jsou uváděny následující kvalitativní přínosy – stimul k obnově historického jádra, koncepčnost, podklady pro rozhodování, systematickosti plánování, komplexní podchycení činnosti v historickém jádru. Městský program přispívá ke kráse prostředí, k stabilizaci bydlení, k rozvoji podnikání a služeb a k nebývalému rozvoji cestovního ruchu. Monitoruje stav památek, hodnotí opravy památek a nemovitostí, vyvolává jednání k posouzení stavu památek ze strany odborníků a plánuje opravy objektů pro budoucí etapu regenerace. Vychází z regulačního plánu a je závazným podkladem pro sestavování rozpočtu města. Jedná se o stěžejní materiál při obnově historického jádra města. Hojně uváděná možnost finančních dotací státu je doplněna podpůrnými prostředky města a jiných zdrojů. Míru užitečnosti na stupni 3 a nižší města uváděla nejčastěji z důvodu potřeby zpracovat program nový.

Městské programy regenerace mají v současnosti dokonce z 82 % strategickou povahu, to znamená, že obsahují alespoň některé z jejich prvků – analýzu, SWOT analýzu, cíle, priority, plán realizace akcí, monitorování a hodnocení. V původním Programu regenerace MPR a MPZ jsme tuto potřebu nepředvídali, tady praxe předběhla dobu a města sama průběžně zkvalitňovala své programy na základě zkušeností z územního a strategického plánování nebo z evropských programů. Nadále můžeme doporučit, aby si městské programy regenerace svoji strategickou povahu zachovaly a dále prohlubovaly.

20 % odpovědí uvádí, že město má na regeneraci ještě jiný strategický plán. Jsou to na příklad: Management plán památky UNESCO, Strategický plán rozvoje města, Marketingová koncepce cestovního ruchu, Akční plán města, Program obnovy obce. Vazbu na zastřešující strategické dokumenty města lze přivítat, protože regeneraci poskytují potřebný rámec funkční, objemové a finanční realizace. Management plán UNESCO je vhodným vzorem pro budoucí městské programy regenerace, třebaže kapitoly týkající se každoročního monitorování podle indikátorů se budou ještě dlouho a postupně zavádět.

Doporučení

Městské programy regenerace měly být realizačním dokumentem k územním nebo regulačním plánům. Tato vazba je i nadále platná. Nechceme pro regeneraci zavádět nové nástroje, struktura: územní plán, resp. regulační plán (vhodný pro památkově chráněné území) a městský program regenerace jako realizační plán jsou nadále nosné, ale jejich povaha se v průběhu času mění. Kladnými změnami, které podporujeme, jsou větší citlivost ke specifčnosti, autenticitě a integritě MPR nebo MPZ a strategická povaha městských programů i možnost zvažovat realizaci ve variantách se zapojením jak podílového financování, tak i jiných zdrojů.

Městské programy regenerace mohou a měly by však být realizačním akčním plánem pro programy či strategie rozvoje města, které by povinně měly obsahovat kapitulu o regeneraci MPR nebo MPZ. Pokud však tyto dokumenty nejsou k dispozici nebo pro regeneraci nejsou vyhovující, nelze ani bránit vzniku městských programů regenerace v podobě územních strategií regenerace MPR a MPZ a akčních plánů dohromady. Územní strategie regenerace MPR a MPZ by pak následně měla být začleněna do rozvojové strategie města a stát se její standardní součástí.

Doporučená osnova územní strategie regenerace MPR/MPZ:

1. Analýza území MPR/MPZ
2. SWOT analýza
3. Cíle
4. Priority
5. Opatření
6. Realizace, institucionální zabezpečení
7. Monitorování a hodnocení

Analýza vychází z průzkumů a rozborů území z hledisek:

- Kulturně historických, památkových, urbanisticko-architektonických, kompozičních, vzhledu a charakteru
- Provozně funkčních (doprava, funkce objektů a prostranství)
- Ekonomických
- Demografických, včetně bydlení
- Environmentálních
- Stavů technické infrastruktury
- Stavebního stavu budov

Územní strategie regenerace může mít také podobu Integrovaného plánu rozvoje města (viz samostatnou kapitolu) a získat díky tomu nemalé prostředky na realizaci z evropských zdrojů.

Doporučená osnova Programů regenerace jako akčních plánů regenerace:

1. Podrobné cíle regenerace
2. Grafická dokumentace akcí
3. Tabulkově uspořádaný přehled akcí (ohrožené objekty, infrastruktura, obnova budov, vnější prostranství, sociální, ekonomické a environmentální problémy, informace a osvěta, publicita)
4. Schématická dokumentace akcí
5. Scénář postupu, rizika
6. Projektová zadání
7. Náklady akcí a zdroje, popř. rozvaha o zdrojích a návratnosti
8. Specifikace zdrojů, podílů

Některé městské programy regenerace obsahují kapitolu o monitorování výsledků regenerace a navrhují indikátory pro jejich měření. Tento trend chceme podporovat, protože města připravuje na monitorování využívání strukturálních fondů v budoucnosti nebo na monitorování požadované u památek UNESCO.

• Pracovní skupina pro regeneraci

Místní pracovní skupiny jsou zcela novým prvkem v řízení a plánování činnosti měst po roce 1990. Byly inspirovány z rozvinutých demokracií Rakouska a Bavorska. Jediným známým příkladem v České republice tehdy byl Program obnovy vesnice. Význam a úloha pracovních skupin nebyly zpočátku jasné, teprve postupně se ve městech zaváděly a formovaly se jejich složení a činnosti. Jediné zřejmé od počátku byla účast nejen úředníků městského úřadu a památkářů, ale také představitelů místních organizací, vlastníků a občanů.

Z výsledků ankety ve městech se potvrzuje určitá nejasnost dodnes. Města zpravidla založila pracovní skupinu pro regeneraci nebo pro program regenerace jako svoji komisi (komisi rady). Složení osciluje mezi úředníky bez zastoupení veřejnosti, v některých případech dokonce politiky, což více měst nedoporučuje, a veřejností bez zastoupení úřadu (úřad zde zřejmě vykonává pouze úlohu administrativní a na jednání připravuje podklady). V popisu členů pracovní skupiny často není zřejmé, zda je ochrana kulturního dědictví náplní jejich práce nebo alespoň osobním nebo skupinovým zájmem. Nicméně většina měst dokládá zastoupení jak úředníků, tak podnikatelů a aktivních občanů. Zastoupení neziskových organizací se vyskytuje spíše výjimečně. Někdy dokonce pracovní skupina neexistuje nebo byla zrušena, přestože to je základní podmínka Programu regenerace MPR a MPZ (není to však vylučující kritérium), a někdy v lepším případě úlohu vykonává jiná komise (např. komise rozvoje, která je příkladem skupiny bez zastoupení úřadu). Počet členů bývá od 2 do 23. Vyváženost členství není požadováno, není ani ve městech pravidlem. Skupina nemá zpravidla ošetření střet zájmů (pro případ stavební firmy jako člena skupiny, která rozhoduje o výběru objektů k stavební obnově, nebo vlastníka jako člena skupiny, která rozhoduje o poskytnutí příspěvku na jeho kulturní památku). Také pověření pro určité pravomoci takové skupiny (zda jen připravuje podklady, nebo i rozhoduje o výběru objektů) a jednací řád s jasně stanovenými pravidly jsou výjimkou. Světlym příkladem dobré praxe jsou volby členů pracovní skupiny s rotací a demokratické hlasování. Nikde se nevyskytuje pracovní skupina, která by měla právní subjektivitu, což Program regenerace MPR a MPZ také nevylučuje.

Pracovní skupinu mají všechna sledovaná města s výjimkou tří, z toho u jednoho však její roli vykonává jiná komise města. Nejvíce členů skupiny mají Klatovy (23), Nové Město nad Metují (18), Brno, Jičín (16), Zlín a Mnichovo Hradiště (15). Nejméně členů mají ve Valašském Meziříčí (2), ve Vlachově Březí, Železnici, Teplé, Blatné a Chvalšínách (po 3). V 57 případech (28 %) jsou v pracovní skupině zastoupeni pouze členové města a v jednom případě jen podnikatelé. Jelikož v polovině těchto případů jde zároveň o velmi malý počet členů, lze usuzovat, že rozhodování je poměrně nevyvážené a že pracovní skupina je pouze formální. V 60 případech (29 %) jsou zastoupeny pouze dvě skupiny členů, což je jen o něco málo lepší situace. Zástupci veřejné správy jsou zastoupeni ve všech pracovních skupinách kromě šesti, občanská společnost v 72 % případech a zároveň je

kombinace těchto dvou skupin nejčastější. Podniky jsou zastoupeny překvapivě hodně, až ve 42 % případů a neziskový sektor ve 40 %.

Doporučení

Zkušenosti z jiných programů, zejména evropských, ukazují, že lze doporučit, aby pracovní skupina pro regeneraci byla formalizovaná a měla vyvážené zastoupení (tripartitu):

veřejné orgány, NPÚ – občanský a neziskový sektor – soukromý sektor, nejlépe tak, aby žádná skupina neměla více než 50 % a poměr skupin by měl odrážet proporce výskytu těchto skupin ve městě. Lze zvážit, zda bude zajištěna rotace členů a zda členové (mimo úřad) budou do pracovní skupiny vybíráni na základě voleb.

Pracovní skupina by měla být vybavena jasným pověřením městského úřadu k vykonávání jeho činností (delegováním pravomocí) v příslušném období a zaručenu kontinuitu v nástupnické pracovní skupině. Pověření by mělo určovat druh zodpovědnosti, tedy, zda pracovní skupina připravuje podklady k rozhodování na jiné úrovni, nebo také rozhoduje o výběru akcí. Pracovní skupina by měla být vybavena jednacím řádem a členové by měli být vázáni etickým kodexem (k mlčenlivosti a vyloučení střetu zájmů – to nemusí znamenat vyloučení ze skupiny, ale např. vyloučení z hlasování o konkrétní akci). Pověření by mohlo obsahovat také výčet činností pracovní skupiny.

Činnosti pracovní skupiny:

- příprava městského programu regenerace na stanovené období nebo formulace jeho zadání a koordinace zpracování externím zpracovatelem. Samotné zadávání, včetně výběrového řízení musí však zůstat úlohou úřadu,
- výběr žádostí k podpoře a určování finanční výše podpory do stanovené kvóty,
- aktivita a podněcování vlastníků k přípravě potřebné obnovy ohrožených kulturních památek a k podávání žádostí o podporu,
- průběžné sledování (monitorování) postupu regenerace ve městě (podle indikátorů) a vyhledávání akcí pro následující období (v případě MPR zapsaných do Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO je monitorování podle indikátorů UNESCO povinné),
- zpracovávání výročních zpráv o realizaci městského programu regenerace (archivace dokladů je zákonnou povinností úřadu a vlastníků),
- příprava přihlášky do soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ,
- organizování městských soutěží o „obnovu roku“ a podávání námětů městu na organizaci oslav úspěšné obnovy památky pro obyvatele apod.
- sledování celkové regenerace MPR nebo MPZ a dávání podnětů pro využívání jiných zdrojů.

Forma pracovní skupiny

Forma pracovní skupiny pro regeneraci jako komise města vyhovuje, jsou však možné i další alternativy včetně organizace zřízované městem nebo nezávislého subjektu, jako neziskové rozvojové agentury. Výhodou určité autonomie je možnost vyhledávat a koordinovat pro město využití různých jiných zdrojů na podporu regenerace MPR nebo MPZ. Pokud by taková organizace měla vyvážené složení, zpracovala městský program regenerace jako integrovanou územní strategii, nebo dokonce pracovala komunitním způsobem plánování, mohla by v budoucnu být příjemcem podpory (globálního grantu, integrované územní investice) na jeho realizaci. Nutno však připomenout, že pracovní skupina by měla i v tom případě zůstat specializovaná na regeneraci, s účastí orgánů a odborné organizace památkové péče, památkového architekta, zasvěcených odborníků a zástupců veřejnosti a se specifickými úkoly týkajícími se MPR nebo MPZ, poněvadž regenerace památkově chráněného území znamená specifické postupy při obnově památek a chráněného urbanistického celku.

• Územní a regulační plány

Územní plánování a památková péče

Územní plánování vyjadřuje v prostoru hospodářské, společenské, kulturní a ekologické záměry společnosti. Územní plánovací dokumenty jsou jedním ze základních východisek pro regeneraci měst a jejich center.

Před rokem 1990 byly zpracovávány nákladné územní plány se značnou mírou podrobnosti, jejichž představy se však rozešly s realitou. Proto bylo nutné hledat nové metodické postupy (obsah a formu územního plánu) při předvídání rozvoje společnosti v daném území. Trvalou hodnotu představují stavebně historické průzkumy (vyvinuté Státním ústavem pro rekonstrukce památkových měst a objektů) a památkové hodnocení měst (používané Státním ústavem památkové péče a ochrany přírody), které jsou pevným základem pro koncepci nových územně plánovacích dokumentů flexibilně usměřujících rozvojové záměry měst.

Rovněž regenerace center měst je úkol sociální, ekonomický, environmentální a kulturní, a proto nepřislouží jen resortu kultury ale celé společnosti.

Územní plánování vzniklo v 80. letech 19. století především jako nástroj ochrany kulturních hodnot krajiny a lidských sídel¹⁰. V 19. století dostávala města nový vzhled, přičemž se nahrazovaly i starší stavební fondy. S rozsahem výstavby rostly ztráty kulturních hodnot, prostředí se začalo

příliš radikálně měnit a proti tomu se právem zvedla silná vlna odporu. Příkladem může být bouřlivá reakce kulturní veřejnosti na asanaci pražského Josefova.

Územní plánování se postupně rozrostlo do široké praktické i teoretické disciplíny. S extenzivním růstem měst po druhé světové válce, zaměřením pozornosti na novou výstavbu sídlišť na jejich okrajích a růstem územně technických konfliktů převládaly tyto cíle nad ochranou kulturních hodnot.

Památková péče se územnímu plánování postupně vzdalovala. Vybudovala si vlastní systém ochrany kulturních hodnot, orgánů státní správy a odborných organizací. Právní systém však zůstává provázaný. Výkonnými orgány památkové péče nyní jsou – obce s rozšířenou působností, krajské úřady, MK. Tyto orgány se v rozhodování, zpravidla ve správním řízení, opírají o vyjádření odborné organizace státní památkové péče – Národního památkového ústavu. Jeho úkolem jsou průzkumy a výzkumy objektů a území, identifikace a dokumentace jejich kulturních hodnot, příprava podkladů pro prohlášení za kulturní památku, popř. národní kulturní památku, nebo památkově chráněné území, vedení Ústředního seznamu kulturních památek a prezentace kulturních hodnot, mj. ve státních hradech a zámcích zpřístupněných veřejnosti. Důležitou součástí jeho práce je zpracování písemných vyjádření k projektům rekonstrukcí, přestavb nebo oprav a údržby památek, ale i objektů nové výstavby v památkově chráněných územích. Tato vyjádření podle zákona poskytují jako podklad pro vedení správních řízení výkonných orgánů zejména na úseku památkové péče (viz Přílohu č. 1 b). Na úrovni objektů se rozhodování odvozuje od stavebně historických průzkumů nebo archeologických výzkumů, avšak na úrovni urbanistického celku je zjevná nejistota. Je obtížné podchytit a rozvíjet jeho celistvý, autentický a harmonický charakter. Běžné územní plánování k tomu také většinou neposkytuje dostatek podkladů. To vše jsou důvody, proč se na počátku 90. let vyvinulo úsilí o vytvoření speciálních regulačních plánů pro MPR nebo MPZ a později plánů zásad památkové ochrany.

Kulturní aspekty územního plánování

Památková péče se může opírat o Ústavu ČR, která v preambuli ukládá všem střežit kulturní bohatství. To se vztahuje i na kulturní aspekty územního plánování, včetně zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

O kulturních hodnotách hovoří §18, odstavec 4 tohoto zákona:

Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. S ohledem na to určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků. Zastavitelné plochy se vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území.

Zákon vymezuje úlohu a použití územních plánů a regulačních plánů:

§ 43, odstavec 1 – „Územní plán stanoví základní koncepci rozvoje území obce, ochrany jeho hodnot, jeho plošného a prostorového uspořádání, uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury; vymezí zastavěné území, plochy a koridor, zejména zastavitelné plochy a plochy vymezené ke změně stávající zástavby, k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území, pro veřejně prospěšné stavby, pro veřejně prospěšná opatření a pro územní rezervy a stanoví podmínky pro využití těchto ploch a koridorů.“

§ 61, odstavec 1 – „Regulační plán v řešené ploše stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí. Regulační plán vždy stanoví podmínky pro vymezení a využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury a vymezí veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření.“

§ 61, odstavec 2 – „Regulační plán nahrazuje v řešené ploše ve schváleném rozsahu územní rozhodnutí a je závazný pro rozhodování v území.“

Ohled ke kulturnímu dědictví byl v platném zákonu o územním plánování a stavebním řádu posílen a rovněž tak i úloha územního plánování ve výstavbě a územním rozvoji. Na druhé straně však liberální prostředí a veřejné zadávání někdy upřednostnily zpracovatele bez dostatečné zkušenosti s památkově chráněnými územími. Profese památkového architekta nebo památkového urbanisty u nás není zavedena. Rozmanité výsledky územně plánovací činnosti ve městech, přetrvávající snahy některých nepoučených architektů po zviditelnění současnosti a ochota k nadměrné transformaci historických center měst nebo územní rozhodování ovlivněné tlaky investorů a v neposlední řadě obecně stanovené podmínky ochrany památkových rezervací a památkových zón vedly od poloviny 90. let k postupnému zavádění plánů zásad památkové ochrany. Jejich poměrně velká náročnost, finanční náklady a nepřipravenost legislativy v oblasti územního plánování zavedly však tyto plány do slepé uličky. Nyní jsou využity v MPR nebo MPZ, dokud pro ně není schválen regulační plán.

Průzkum v historických městech ukazuje, že města pocítují potřebu určité regulace stavební činnosti a využití území. Způsobů, jak toho dosahují, je však více. Jsou to na prvním místě regulační plány a jejich regulativy. Jejich počet v jednotlivých městech je však malý a od určité doby se jejich pořizování prakticky zastavilo. Místo regulačních plánů si některá města zpracovávají urbanistické studie s regulačními prvky, které nechávají schválit zastupitelstvem a používají je pro regulaci stavební činnosti v památkové rezervaci nebo památkové zóně. Na druhém místě z hlediska rozšíření, nikoliv památkových dopadů, jsou územní plány a jejich regulativy. Ve městech se vyskytují také psané zásady památkové ochrany (někdy na dílčí aspekty), které někdy nabývají formy vyhlášky města, jindy zásad a doporučení.

¹⁰ Matoušková, K.: Územní plánování a památková péče. Územní plánování a urbanismus č. 3/1995

Pouze 27 % měst má platný regulační plán. Z toho polovina měst označuje míru užitečnosti na prvních dvou místech body 5 a 4, celkově to je 14 % měst. Podle nového stavebního zákona se musejí starší územní plány měst zpracovávat znovu nebo upravovat podle nových podmínek. To ztěžuje navazující územně plánovací činnosti a brzdí pořizování regulačních plánů. Regulačních plánů podle nového zákona je zanedbatelné množství. Mnoho měst uvádí, že bude zpracovávat regulační plán až v návaznosti na nový územní plán. Druhým významným důvodem pro celkově malý počet regulačních plánů je povinnost projednávat je se všemi vlastníky v území. (Ze stejného důvodu dochází prakticky k zastavení vyhlášení ochranných pásem kolem významných památek nebo památkových území.) Žádoucí liberalizace stavebního zákona tak na druhé straně vyvolává těžkosti z hlediska splnění na příklad požadavků UNESCO, které pro své památky požaduje management plán a územní ochranu ochranným pásmem, tzv. „buffer zone“. Města, která počítají potřebu územní regulace, řeší svízelnou situaci různě. Uvádějí, že regulační úlohu má i platný územní plán. Jinými nástroji jsou územní studie, studie průčelí domů, studie barevnosti fasád, studie zástavby, pasport domů, výnos o prohlášení památkové rezervace a plán zásad ochrany památkových hodnot, městský program regenerace, generel osvětlení a povrchů komunikací, digitální hmotový model, program záchrany a obnovy areálu památky.

Nejvíce se osvědčují urbanistické studie s povahou regulačních plánů schválené zastupitelstvem, které jsou díky tomu závazné.

Doporučení

Ideální by bylo ve městech přispět k rozšíření regulačních plánů. Regulační plány mají nezastupitelnou moc funkční i objemové regulace a ochrany MPR nebo MPZ. To znamená zejména pomoc při nezbytné dostavbě proluk, přestavbě poškozených částí MPR, MPZ, při ochraně funkce bydlení, ekonomických, společenských a kulturních funkcí a ochraně životního prostředí.

V případě, že se město rozhodne zavést územní ochranu památkových hodnot a není vůle pořídit regulační plán, lze doporučit zpracování alespoň územní studie s parametry regulačních plánů a její schválení zastupitelstvem.

Při legislativních úpravách **stavebního zákona** by bylo žádoucí:

1. najít možnost rozšíření regulačních plánů pro památkově chráněná území. Uznat jejich specifickou v památkově chráněných územích vzhledem k jiným - **konzervačním metodám a formám rozvoje**, které neomezuji činnosti a funkce. Rovněž tak najít možnost vymezování ochranných pásem okolo nejvýznamnějších kulturních památek a památkových rezervací nebo památkových zón, aby bylo možné realizovat požadavky naší památkové péče i požadavky UNESCO,

2. zakotvit vazbu územního plánování na management plány urbanistických památek UNESCO a městské programy regenerace MPR a MPZ.

• Finanční kvóty měst

Stanovení ročních finančních kvót pro jednotlivá města se řídí Zásadami Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón pro příslušný rok.

Podle Zásad mohou být příspěvky na obnovu kulturních památek umístěny pouze do měst a obcí, na jejichž území je prohlášena MPR nebo MPZ a kde mají pro tato území schválený městský program regenerace (z rezervy je možné podpořit i ta města, kde bylo teprve zahájeno řízení o prohlášení MPR nebo MPZ). Do výpočtu výše kvóty vstupuje bodová hodnota za kvalitu městského programu regenerace, územně plánovací dokumentace, úroveň a výsledky činnosti místní pracovní skupiny. Dále se přihlíží k celkovým potřebám na zachování památkových hodnot MPR a MPZ. Zatímco se městské programy regenerace zaměřují na celkovou obnovu MPR a MPZ, státní finanční podpora z Programu regenerace MPR a MPZ může být poskytnuta pouze na obnovu kulturních památek na území MPR a MPZ (viz Přílohy č. 3a a 3b).

Celkový roční objem pro Program regenerace MPR a MPZ se rozdělí do tří skupin na základě údajů z anket: pro MPR, pro MPZ a rezervu. Výpočet finanční kvóty pro jednotlivá města ve skupinách MPR a MPZ se provádí podle vzorce:

$$P = A_x \times A_p \times N_o \times a,$$

kde je A_x .....koeficient aktivity

A_p .....koeficient daňové výtěžnosti

N_o .....součet finančních požadavků

a .....konstanta úměrnosti.

V uvedených rovnicích jsou A_x , A_p a N_o známé veličiny. Konstanta úměrnosti a se stanovuje tak, aby se souhrn ročních kvót pro města rovnal celkovému objemu finančních prostředků určenému v Programu regenerace MPR a MPZ na příslušnou skupinu.

Hodnoty kritérií se určují s pomocí níže uvedené tabulky (viz Tabulku č. 6):

Tabulka č. 6: Hodnoty kritérií pro určování kvót z Programu regenerace MPR a MPZ

Kritérium	Stupně hodnocení				Váha
I	1	2	3	4	30 %
	100 %	66 %	33 %	0 %	
II	1	2	3		20 %
	100 %	50 %	0 %		
III	1	2	3	4	50 %
	100 %	75 %	10 %	diskvalifikace	

Kritérium I - Územně plánovací podklady a dokumentace

Kritérium II - Místní pracovní skupina pro regeneraci

Kritérium III - Městský program regenerace MPR a MPZ

Zásady určují předmět hodnocení a stupně hodnot 1-4, včetně přesného popisu kvality příslušného kritéria pro kvalifikaci na daný stupeň.

Od roku 1999 bylo do výpočtu kvót pro MPR a MPZ zavedeno kritérium daňové výtěžnosti, které zvýhodňuje města s nižší daňovou výtěžností. V případě těchto měst jsou upraveny finanční podíly měst ve vztahu k obnově kulturních památek a druhu vlastnictví. Od roku 2003 se na realizaci Programu regenerace MPR a MPZ spolupodílejí kraje poskytováním příspěvků městům v kraji a jejich vypořádáním.

Prostředky z rezervy lze použít na řešení havárií a urychlené dokončování obnovy kulturních památek, čerpání mimořádných finančních prostředků - 1 mil. Kč jako odměny vítěznému městu v soutěži Historické město roku a propagaci Programu. Od roku 2003 lze použít prostředky z rezervy Programu i na obnovu nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale spoluvytvářejí charakter MPR nebo MPZ, pokud jsou zároveň ve vlastnictví města (na základě Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy). Od roku 2009 (hodnocení za rok 2008) lze použít prostředky rezervy na odměny krajských vítězů soutěže.

• Podílové a vícezdrojové financování

V Programu regenerace MPR a MPZ je zakotveno **podílové financování** (viz Tabulku č. 7):

stát - město - vlastník.

Tabulka č. 7: Podílové financování Programu regenerace MPR a MPZ

Příjemce Podíly	Město, kraj	Právnícká osoba / fyzická osoba	Církev
Vlastník	Min. 50 %	Min. 40 %	Min. 10 %
Město	0 %	Min. 10 %	Min. 20 %
Stát	Max. 50 %	Max. 50 %	Max. 70 %

Původní Program obsahuje také odstupňované příspěvky státu podle toho, zda jde o objekty veřejného zájmu, soukromého zájmu bez zisku či s malým ziskem nebo soukromého zájmu se ziskem, ve vztahu k úvěrům nebo půjčkám a daňovým úlevám (viz Tabulku č. 8).

Uvedená diferenciaci příspěvků se uplatňuje částečně - maximálně 50% podporou státu pro města a fyzické nebo právnické osoby (bez rozlišení) a 70% podporou pro církev. Restaurování výtvarných děl stejně jako obnova národních kulturních památek může být podporováno až 100% příspěvkem státu, protože je lze chápat jako součást skupiny objektů veřejného zájmu, jimž 100% podpora náleží.

Ostatní podpůrné nástroje nejsou řešeny MK. Zvýhodněné úvěry a půjčky, nebo záruky mohou zavádět i města a kraje, daňové úlevy jsou v gesci Ministerstva financí, které je řeší v rámci úprav příslušných daňových zákonů.

Podílové financování v původním nastavení Programu regenerace MPR a MPZ se velmi osvědčilo a je stále platné. Díky podílovému spolufinancování se vlastníci lépe rozhodují o započítání obnovy památky a města vykonávají lepší dohled nad využitím finančních prostředků státu, města a vlastníka. Čím více soukromých vlastníků je do Programu zapojeno, tím více památek může město obnovit ze stejných vlastních zdrojů.

Tabulka č. 8: Odstupňované finanční příspěvky, úvěry/půjčky a daňové úlevy podle objektů veřejného nebo soukromého zájmu

Přímé a nepřímé pomoci při úhradě	Finanční příspěvky	Úvěry/půjčky	Daňové úlevy (postupně od r. 1993)
Předměty pomoci			
Objekty veřejného zájmu bez větších zisků	podle konkrétní situace až 100 % nákladů	doplňkové bezúročné s možností hypotéky či příspěvku	částečné osvobození od daní
Objekty soukromé spotřeby a podnikání se ziskem, který kryje jen náklady běžné stavebně technické péče	jen na zvýšené náklady na mimořádnou péči v MPR a MPZ do 50 %	snížené úroky, záruka města	zrychlené odpisování investic, dočasné prominutí daní
Objekty soukromé spotřeby a podnikání se ziskem, který kryje i zvýšené náklady na mimořádnou péči vyplývající z památkové podstaty objektu	-	snížené úroky	zrychlené odpisování investic

Zapojení církevních památek je velmi důležité, protože často určují vzhled panoramat a hlavních prostorů a přispívají k duchovnímu rozměru regenerace. Vyšší podíl veřejných prostředků na jejich obnovu odráží také náročné prostorové uspořádání a uměleckou výzdobu církevních staveb, zejména kostelů a klášterů.

Při realizaci Programu regenerace MPR a MPZ města využívají a koordinují finanční prostředky z různých zdrojů - jde o **vícezdrojové financování** tak, jak původní Program regenerace MPR a MPZ předpokládal. Tyto další finanční prostředky města používají na různé aspekty komplexní regenerace, včetně infrastruktury a závdav v životním prostředí, nebo na modernizaci bydlení a oživení podnikatelských aktivit. Těmito zdroji k Programu regenerace MPR a MPZ jsou zejména Program záchrany architektonického dědictví a další programy MK na obnovu kulturních památek, regionální operační programy, Integrovaný operační program, operační program Životní prostředí, Program rozvoje venkova, Finanční mechanismus EHP Norska, krajské podpůrné programy, vlastní doplňkové programy a rozpočet měst a podpůrné granty nadací. Zdrojů je mnohem více, než původní Program regenerace MPR a MPZ předpokládal, a také výše podpory je mnohem větší. Města musejí mít o těchto zdrojích přehled a umět je získat a vzájemně koordinovat, zejména pokud jsou sama žadatelem a musejí vkládat podíl vlastníků.

Tím se realizace regenerace podle městských programů podobá Evropskou unií podporované urbánní politice s pomocí tzv. Integrovaných plánů rozvoje měst, které lze financovat kromě ROP, IOP také z různých jiných, tématických operačních programů strukturálních fondů, i když samotný obsah městských programů regenerace tyto vlastnosti (ještě) nemá. Na druhé straně Integrované plány rozvoje měst nedávají a priori přednost žádnému aspektu, tedy ani obnově kulturního dědictví, ale komplexní obnova historického jádra se vyskytuje.

Díky všem těmto zdrojům přestala být regenerace omezená na jednotlivé stavby a areály, můžeme říci, že nabyla **plošných rozměrů**. Na rozdíl od totalitní minulosti však jsou akce lépe odborně promyšlené, kolektivně rozhodované s účastí veřejnosti, v podmínkách napravené hodnotové orientace a estetických norem, a to dává dobré předpoklady pro trvalost výsledků. Předpokladem však jsou následná pravidelná údržba a cyklické opravy.

Navzdory snižující se tendenci ročních podílů v Programu regenerace MPR a MPZ si 75 % dotázaných v dotazníkovém šetření myslí, že podpora stačí alespoň jako motivace. Námítky vůči snižující se podpoře se vyskytly u menšího počtu měst. Program regenerace MPR a MPZ má charakter spíše neinvestiční dotace, a proto je primárně využíván na neinvestiční obnovu památky, opravy a intenzivní údržbu nebo malé investice. Pro velké investice jsou určené jiné programy.

Na investiční obnovu města hledají doplňkové zdroje jinde, aby bylo možné uskutečnit komplexní regeneraci MPR, MPZ, a uvádějí, že potřeba přesahuje možnosti těchto zdrojů. Města potvrzují, že většinou, z 68 %, ovládají podmínky Evropských fondů i jiných národních a krajských zdrojů a tyto zdroje koordinovaně využívají a směřují ve prospěch regenerace MPR nebo MPZ. Města nejčastěji uváděla regionální operační programy, operační program Životní prostředí, Integrovaný operační program, Program záchrany architektonického dědictví a další programy MK, Integrované plány rozvoje měst, Finanční mechanismus EHP Norska, krajské dotační programy, menší města Program obnovy venkova, Program rozvoje venkova, Leader. Dotace z těchto zdrojů dosahovala nezdědkastomiliónových částek na město a realizovalo se více akcí současně. Tady nás opět praxe naučila

potřebným dovednostem, jak uskutečnit velké investiční akce při obnově velkých památek a úpravách k novému využití, ale zejména při obnově nepamátkových objektů, infrastruktury a veřejných prostranství, jež jsou nezbytnou součástí regenerace. Jako problémy využívání jiných zdrojů města uváděla velkou administrativní zátěž, nutnost prokazování ekonomických přínosů a předfinancování, a také požadované vysoké podíly vlastníka nebo málo možností pro malá města.

Všechny kraje nyní disponují vlastními programy nebo granty, jež lze využít na akce regenerace. Zaujalo nás, že v 27 městech nevědí, zda na úrovni kraje existuje vhodný dotační titul. V příloze přikládáme přehled evropských, státních a krajských dotačních možností na pomoc komplexní regeneraci (viz Přílohu č. 10).

Již ve 42 % **města** uvádějí, že **mají vlastní podpůrný nástroj na obnovu památek, některá také na obnovu nepamátkových objektů, v jiném než obecním vlastnictví**. Kromě poskytování příspěvků ze svého rozpočtu, z kapitoly Kultura na stanovené podíly v Programu regenerace MPR a MPZ, města uvádějí samostatnou existenci desítek fondů obnovy nebo regenerace se samostatnými příjmy (z cestovního ruchu, jiné z parkového apod., např. Českokrumlovský rozvojový fond v Českém Krumlově, Fond regenerace památek města Kutné Hory, Fond obnovy historické architektury v Uherském Hradišti, Estetizační fond v Novém Jičíně), četné fondy rozvoje bydlení s možností poskytování úrokové zvýhodněných půjček na modernizaci bytů, fasády, zateplení, oplechování (Sternberk, Chrudim), řadu grantových systémů, nadací nebo sponzorských darů (např. Nadační fond pro rozvoj kultury a péči o památky v Prachaticích). Předmětem podpor je obnova, revitalizace a regenerace památek - vzhledu budov, fasád, církevních kulturních památek, cechovních štítů (Cheb), pomníků na hřbitově. Grant označení provozoven. Cenu města za nejlépe opravenou kulturní památku má Český Krumlov. Současně 66 % těchto měst hodnotí míru užitečnosti vlastních podpor nejvyššími dvěma stupni.

Přínos podpory státu těchto nástrojů měst je snad nejlépe vyjádřen v dotazníku z Kutné Hory: „Jde zprave o to, že státem deklarovaná finanční pomoc vlastníkům kulturních památek za omezení jejich vlastnických práv je fakultativní, avšak povinnost splnit požadavky státní památkové péče je obligatorní. Za druhé, že případná účast samosprávy na obnovách památek v daném území je odrazem zodpovědnosti za dílo našich předků, ale nikoli povinností a za třetí, že vlastníci nezapsaných nemovitostí ležících v památkově chráněném území mají prakticky nulovou možnost získat státní příspěvek za omezení vlastnických práv. Ještě však existuje bezplatná pomoc odborné organizace. Fond regenerace památek města Kutné Hory spolehlivě funguje, protože je to jeden z mála nástrojů, jak pozitivně usměrňovat prostřednictvím samosprávy některé bohužel záměry vlastníků nemovitostí v rezervaci a ochranném pásmu.“

Pokud jde o jiné formy podpory, pouze necelá třetina měst uvádí, že tyto formy využívá, ale ostatní nikoliv nebo nevědí. Daňové úlevy uvádí pouze 17 % měst a stejný počet zvýhodněné půjčky, ale o zrychlených odpisech (které patří mezi daňové úlevy) nebo otáčivých fondech je povědomí menší. Zajímavé jsou další uváděné formy jako sbírky, sponzorské dary, obecné úvěry, kontokorent, stavební spoření nebo osvobození od poplatků za zábor půdy při stavební obnově památek. Jako perspektivní se jeví kromě klasických dotací zejména daňové úlevy a zvýhodněné půjčky, otáčivý fond (revolving fund), zrychlené odpisy, ale také dotace s pravomocí rozdělování přímo v lokalitě. (To se objevuje v případě Evropských fondů - Integrované plány rozvoje měst, Leader.)

Mezi otázkami dotazníku bylo vyčíslení celkových potřeb finančních prostředků na obnovu kulturních památek a nepamátkových nemovitostí v MPR, MPZ do roku 2020. Finanční potřeby na obnovu kulturních památek se v součtu odhadují na 39 mld. Kč a pohybují se v jednotlivých městech v řádu miliard až 2,5 mld. Kč. Nejvíce uvádějí sestupně MČ Praha 1 (2,5 mld. Kč), Cheb, Karlovy Vary, Hradec Králové, Terežín (2 mld. Kč), Brno (1,5 mld. Kč), MČ Praha 5, Opava (1,2 mld. Kč), Olomouc, Zlín (1 mld. Kč), Kutná Hora, Telč (900 mil. Kč), Josefov (800 mil. Kč). Finanční potřeby na obnovu nepamátkových nemovitostí se odhadují na 36 mld. Kč a dosahují od 1 mil. do 7 mld. Kč. Nejvíce uvádějí Zlín (7 mld. Kč), Karlovy Vary, Hradec Králové (2 mld. Kč), MČ Praha 5 (1,8 mld. Kč), Cheb (1,5 mld. Kč), MČ Praha 2 a Olomouc (1 mld. Kč).

Ve srovnání s potřebami v roce 2011 uváděla Blanka Košatková¹¹ v roce 1999 mnohem větší finanční potřeby na dokončení procesu regenerace, které je navíc nutné povýšit o inflaci za 11 let. Celkové potřeby se odhadovaly na 70 mld. Kč. Velké městské památkové rezervace s počtem kulturních památek pohybujícím se řádově ve stovkách, jako Brno, České Budějovice, Český Krumlov, Kutná Hora, Olomouc, Plzeň, Praha nebo Tábor uváděly potřebu v rozmezí 2 až 4 mld. Kč. Městské památkové rezervace nebo zóny, u nichž počet kulturních památek většinou nepřesahuje jedno sto, ale které mají na svém území areál hradu, zámku, kláštera nebo jiné srovnatelně rozsáhlé památky ve špatném stavebně technickém stavu, se shodovaly na potřebné vyšší finančních prostředků v objemu 200 až 400 mil. Kč. K těmto památkově chráněným územím patří například Bor, Brtnice, Jáchymov, Josefov, Moravský Krumlov, Stříbro, Terežín nebo Zatec. Třetím typem jsou průměrně velké městské památkové rezervace nebo zóny, jako jsou například Bechyně, Blána, Břežnice, Mladá Boleslav, Slavonice, Třebíč, Uherský Brod, kde se potřeba finančních prostředků odhadovala ve výši od 100 do 200 mil. Kč. Nejmenší finanční náročnost ve výši 20 až 40 mil. Kč uváděly menší městské památkové zóny s menším podílem kulturních památek, jako jsou

¹¹ Košatková, B.: K Programu regenerace v období let 1997 až 1999. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón IV, MKČR, Praha, 1999.

Bečov nad Teplou, Blatná, Brušperk, Horní Blatná, Kamenický Šenov, Mníšek pod Brdy, Smečno, Sobotka, Velvary, Žlutice. Kromě uvedených potřeb na obnovu kulturních památek se uváděla potřeba na běžnou údržbu na jednu městskou památkovou rezervaci nebo zónu ročně v řádu stovek mil. Kč.

Doporučení

Vzhledem k postupnému vývoji a rozmanitosti podpůrných možností na financování komplexní regenerace MPR a MPZ by bylo vhodné evidovat možnosti zvýhodněných půjček, záruk, daňových úlev a zejména dalších doplňkových zdrojů včetně evropských programů, informovat o nich města, sledovat jejich účinnost a případně iniciovat jejich úpravy.

Pokud by města měla zájem získávat ve větší míře evropské zdroje podporující územní přístup, lze doporučit využití metodiky Integrovaných plánů rozvoje měst a tyto plány směřovat na různé národní a evropské zdroje. S těmito plány souvisí také komunitní přístup plánování a realizace, kde místní pracovní skupina, případně jako samostatná rozvojová organizace zpracovává plán, organizuje jeho realizaci a koordinuje zdroje z různých evropských programů.

Cíle Programu regenerace MPR a MPZ a jejich naplnění

V dalším textu jsou uvedeny cíle Programu regenerace MPR a MPZ a jejich naplnění realizací Programu v průběhu 20-ti let. Původní cíle zakotvené do Programu na jeho počátku jsou vyznačeny kurzívou (viz Přílohu č. 4a a 4b).

• Záchrané práce

Provést neodkladné práce na záchranu těch ohrožených objektů a souborů, které se podílejí na památkové podstatě MPR a MPZ (jde např. o opravy střech, okapů a komínů, odstranění podmáčení a statické zabezpečení), a nezbytné opravy technické infrastruktury.

V oblasti záchraných prací na objektech kulturních památek lze spatřovat největší přínos Programu regenerace MPR a MPZ. Tyto práce byly zahajovány zpravidla v období 90. let. Od roku 1995 mohla být záchrana objektů podpořena a urychlena z Programu záchran architektonického dědictví a po vstupu do EU také z evropských programů. Třebaže finanční prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ zpravidla nestačily na celkovou obnovu, se záchranými pracemi se alespoň započalo, obnova se rozložila do více let a rozhodnutí památku obnovit bylo podnětem k hledání dalších doplňkových zdrojů. Program regenerace MPR a MPZ nebo jiné zdroje (zejména Program záchran architektonického dědictví) pomohly zachránit např. kláštery v Příboře a Klatovech, kostely v Kadani, Kutné Hoře a Horním Slavkově, zámky v Blatině, Přerově, Jemnici nebo Karvině. K záchranám akcí ve vlnách docházelo i později, například ve městech postižených povodní - v Praze 1, Uherském Hradišti, ve Veselí nad Moravou a bohužel v mnoha dalších městech.

Mezi záchrané práce patří obnova hradebních systémů a jejich součástí. Městské opevnění nemělo po dlouhou dobu ujasněnou metodiku obnovy, a také motivace k obnově nebyla tak silná jako u funkčně využívaných budov. Proto se městské opevnění v některých případech rozpadalo. Příkladem za všechny může být město Polička. Záchranou pro nadzemní konstrukce je také sanace podzemí, nebo pokračování akcí ze staršího období, jako ve Znojmě, Jihlavě, Táboře, Kutné Hoře. Specifickým případem záchraných akcí je stabilizace skalního podloží v Novém Městě nad Metují.

• Infrastruktura

Obnovovat systémy technické infrastruktury (vodohospodářské, energetické, spojové a dopravní).

Infrastrukturální práce mají zpravidla předcházet celkovému řešení parteru náměstí a ulic. Přes často velké náklady a rozsah prací se městům vyplácí zevrubná obnova předem, neboť následné dílčí opravy ničí již dokončené úpravy veřejných prostranství. Město může plánovat další práce podle životnosti jednotlivých vedení sítí od jednoho data. Přesto se v některých případech stávalo, že se postup obrátil a městům nevyplátil.

Otázka vhodného řešení dopravy procházející památkově chráněným územím a dopravy v klidu je palčivým problémem mnoha měst, který vyžaduje dlouhodobější úsilí a sledování. Příkladem šťastnějšího řešení obchvatů nebo alespoň odvedení průjezdné dopravy z chráněného území je Český Krumlov, Telč, Moravská Třebová, Pelhřimov, Kamence nad Lipou, Znojmo. Mezi městy, která dopravou dosud trpí, jsou Nové Město nad Metují, Havlíčkův Brod, Slaný, Brandýs nad Labem - Stará Boleslav, Kamenický Šenov, Praha 2. Některá města problém úspěšně řeší dopravní regulací, jako například Nový Jičín.

Zajímavými objekty obnovy kulturní památky, které jsou zároveň významnými technickými díly a plní zpravidla důležitou dopravní funkci, jsou historické nebo konstrukčně význačné mosty. Příkladem je obnova obloukového mostu přes řeku Olši v Karvině-Darkově, Zlatého mostu v Českých Budějovicích, železničního mostu v Ivančicích nebo obnova hradního mostu v Pece a Kamenného mostu v Písku po povodni, včetně restaurování sousoší.

• Obnova a využití budov

Systematicky podněcovat a provádět opravy, modernizace, rekonstrukce a pravidelnou údržbu domovního a bytového fondu jednotlivých objektů i jejich souborů. Přitom zajistit zachování památkových hodnot a využití objektů a souborů ke vhodným účelům v souladu se zásadami státní památkové péče. Pečovat o urbanistickou a architektonickou úroveň prostředí, včetně vzhledu města a jeho charakteru.

Cílem Programu regenerace MPR a MPZ bylo obnovit stavební struktury a oživit památkové rezervace a zóny množstvím různých tradičních i nových činností, kulturní památky vhodně využívat, a kde to je možné, zpřístupňovat pro veřejnost. Výsledkem jsou dnes živá centra historických měst soustřeďující veřejné a kulturní funkce, obchod a podnikání. Přitom nejdůležitější je funkční složka bydlení, bez níž by se ani veřejné, ani obchodní činnosti rozvíjet nemohly.

V prvním desetiletí byly do Programu regenerace MPR a MPZ zařazovány obnovy kulturních památek v MPR a MPZ nebo v územích, kde probíhá řízení o prohlášení. Teprve na základě novelizovaných Zásad realizace Programu regenerace MPR a MPZ z roku 2003 bylo možné zařadit i objekty, které nejsou kulturní památkou, ale jsou ve vlastnictví města a vykazují významné architektonické nebo uměleckořemeslné prvky. Stalo se tak na základě Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy č. 73/2000, která vstoupila v platnost 1. srpna 2000, a rozpočtových pravidel. To byla významná pozitivní změna, odpovídající tomu, že chráněné urbanistické celky jsou vlastně větší a složitější kulturní památkou, větším a složitějším „domem“. Úloha památkových orgánů se týká nepamátkových budov obdobně jako kulturních památek a může i u nich vyvolat zvýšené náklady, na něž vlastníci náležitě příslušná kompenzace. Obnova nepamátkových budov v soukromém vlastnictví na svoji podporu od státu čeká, jen v některých městech a krajích existují podpory, které dosavadní mezeru vyplňují. V MPR a MPZ, kde již byla základní obnova dokončena, jsou prostředky Programu využívány více na obnovu fasád památek v soukromém vlastnictví a budov ve vlastnictví církvi.

Města zpočátku využívala Programu regenerace MPR a MPZ převážně na obnovu památek ve svém vlastnictví. Tak byly obnoveny historické radnice, hrady a zámky ve vlastnictví města, ale i kostely nebo měšťanské domy. Teprve postupem těchto realizací přibývalo podpořených památek ve vlastnictví fyzických a právnických osob. V současnosti představují příspěvky do majetku měst asi polovinu objemu finančních prostředků z Programu. Velký podíl tvoří dále příspěvky do majetku církvi a na restaurování.

Dále uvedené příklady představují výběr z akcí, které jsou pro město nejdůležitější.

Významnější obnovy **radnic** se uskutečnily v Bečově nad Teplou (1992–2012), Bělé pod Bezdězem (1998–2011), Berouně (1998–2000), Bílovci (krov. Táňa Tzoumasová, 2005–2009), Boru (2005–2008), Boskovicích (2008), Brušperku (2005), Brtnici (Ladislav Kuba, 2004–2005), České Třebové (2002), Českých Budějovicích (1995–1997), Dobrušce - stálá expozice a rozhledna (Ivo Hagara, Aleš Granát, Aleš Jelínek, 2006–2007), Frenštátě pod Radhoštěm (Zdeněk Tupý, Alena Hubová, Martin Janda, 2006–2009), Frýdku (Vladimír Novák, 2004–2006), Havlíčkově Brodě (Jindřich Klofáč, 2004–2009), Horní Blatné ((2004–2005), Ivančicích (2009), Jihlavě (Jaroslav Huňáček, 2006), Jílovém (Michal Dostál, 1993–1994), Jimramově (2010–2011), Kadani (Miloslav Hnat, 1991–1997), Karvině (Petr Havel, 1995–1997), Kašperských Horách (Václav Martan, 1994–2004), Kelči (Jaroslav Novosad, 1997–2003), Klatovech (Martin Malý, 2001), Kutné Hoře - Vlašský dvůr (Jan Vinař, Pavel Jerie, 2001–2005), Kyjově (Vladimír Bílý, Radek Ryba, Miroslav Čech, 1994–2011), Lanškrouně (Miroslav Polák, 1996), Letohradě (Jan Gabriel, 2009–2010), Lomnici nad Popelkou (Libor Sommer, 2009–2010), Mělníku (2009), Mšeně (2006), Načeradci (2008), Náchodě (1997), Napajedlích (1999), Netolicích (2008–2012), Novém Bydžově (2003), Nymburce (2003–2004), Odrách (1996–1999), Opavě (2006), Pardubicích (2001–2002), Počátkách (1999–2001), Praze 1 - Malostranská radnice, s obnovou historického průčelí s věžemi (Jan Karásek, Ondřej Ševců, Pavel Jerie, 2006–2009), Prachaticích - Stará radnice (restaurování fasády, Josef Novotný, 2002) a Nová radnice (restaurování fasády a soch, Tomáš Skořepa, Jiří Mašek, Vojtěch Pařík, 2004), dále radnic v Praze 3 (Ivan Vavřík, 1997–2000), Prostějově (1994–2011), Sobotce (Libor Sommer, 2009–2011), Stržibře (2006), Trhových Svinech (Lubor Gregora, Zdeněk Urbanec, 2002–2010), Trutnově (2006–2009), Uherském Hradišti - Stará radnice (1993–1995) a Nová radnice (1996–1998), Úterý (1991–1993), Valči v Čechách (2002–2003), Valticích (Josef Vlček, 2000–2011), Velvarech (2011), Volyni - kulturní a informační centrum (1995–2011), Vyšším Brodě - městské kulturní zařízení, informační centrum (2009), Zlatých Horách (Eva Pulkrtová, 2003), Žamberku (2003–2008) a Železnici (2006 a 2008).

Měšťanské domy vytvářejí většinu stavební struktury měst. Tyto budovy jsou nyní téměř všechny v rukou soukromých vlastníků. Tvoří také nejpočetnější skupinu památek podpořených z Programu regenerace MPR a MPZ. Jen v roce 2011 bylo obnoveno celkem 233 měšťanských domů a jejich podpora z Programu tvořila téměř 40 % celkového finančního objemu. Prostým násobením počty let můžeme odhadovat, že za celé období mohlo být obnoveno asi 4500 měšťanských domů.

Pro vzhled města jsou velmi důležité městské **dominanty**, zejména věže kostelů, radnic a jiných budov, brány města nebo samostatné věže, budovy situované ve vyvýšené poloze a objemem výrazné budovy - zejména hrady a zámky nebo klášterní komplexy. Z Programu regenerace MPR a MPZ bylo jen v roce 2011 obnoveno nebo částečně obnoveno 128 kostelů nebo synagog a 25 far. Obnova kostelů má často záchraný charakter a představuje dlouhodobou komplexní obnovu po etapách.

Během existence Programu regenerace MPR a MPZ byly obnoveny **kostely** v Bechyni, Bělé pod Bezdězem, Bílovci - kostel sv. Mikuláše (Táňa Tzoumasová, Václav Jurga, 2002–2010), Brně - bazilika Minor, NKP kostel sv. Jakuba a Červený kostel, Broumově, Brtnici, Bruntále, Budyni nad Ohří,

Časlavi, České Lipě, České Třebové, Českých Budějovicích, Českém Brodě, Českém Krumlově, Dačicích, Dašicích, Domažlicích, Duchově, Františkových Lázních, Frydku-Místku, Fryštáku, Fulneku, Heřmanově Městci, Horní Blatné, Chebu, Chotěboři, Chrasti, Jablonném nad Orlicí, Jičíně, Jihlavě, Jindřichově Hradci, Kadani, Kamenici nad Lipou, Karlových Varech, Karvině, Kašperských Horách, Kelci, Klášterci nad Ohří, Kostelci nad Labem, Králíkách, Kroměříži, Krupce, Kyjově – farní kostel Nanebevzetí Panny Marie (Zdeněk Vlach aj., 2003–2011), Lounech, Luži, Lysé nad Labem, Maštově, Mikulově, Mohelnici, Moravských Budějovicích, Mšeně, Náměstí nad Oslavou, Netolicích, Nové Bystřici, Novém Městě na Moravě, Novém Jičíně, Odrách, Olomouci – kostely sv. Mikuláše, sv. Michala, sv. Cyrila a Metoděje, evangelický kostel, kostel sv. Mořice a kostel Panny Marie Sněžné, Ondřejově, Opavě – například kostel sv. Václava (konzervace interiéru, Mikuláš Špička, 2005). Obnoveny byly kostely v Pacově, Pecce, Pelhřimově, Pílníkově, Písku, Planě, Poběžovicích, Počátkách, Poděbradech, Prachaticích – kostel sv. Jakuba Většího (restaurování gotických maleb, Tomáš Skořepa, Jiří Mašek, 2007–2009), Praze 1, 2, 3 – kostely sv. Haštala, sv. Ducha, sv. Tomáše, sv. Ludmily, sv. Vojtěcha, sv. Štěpána a sv. Václava na Zderaze, Prčici, Prostějově, Přerově, Příboře – farní kostel Narození Panny Marie (Radek Hříha, 1995–2010), Příbyslavi, Rokycanech, Rokytnici v Orlických horách, Rožmitálu pod Třemšínem, Rychnově nad Kněžnou, Slavkově u Brna, Sedlci, Soběslavi, Spáleném Poříčí, Strážnici, Sušici, Svitavách, Střetech, Štramberku, Šumperku – celková rekonstrukce Klášterního kostela (Miloslav Tempír, 1995–2005), Tachově, Teplé, Terezíně, Trhových Svínec, Třebíči – NKP bazilika sv. Prokopa (střechy, Jiří Bublan, 2006–2007), Turnově – kostel sv. Mikuláše (Václav Gírsa, 2010), Uherském Brodě, Uherském Hradišti, Ústěku – kostel sv. Petra a Pavla (Miroslav Baše, 1999–2001), Úterý, Valči v Čechách, Velké Bíteši, Velkém Meziříčí, Volyni, Vysokém Mýtě – chrám sv. Vavřínce (Jaroslav Skuhřavý, 2001–2011), Vyškově, Vyšším Brodě, Zlatých Horách, Znojmě, Žamberku a v dalších městech. Ze **synagog** jmenujeme jako nejdůležitější obnovené synagogy v Boskovicích, Heřmanově Městci, Strážnici, Praze (Jubilejní synagoga), Třebíči a Žatci. V některých kostelech byly restaurovány oltáře, varhany, vnitřní malba, sochařská výzdoba nebo kamenná průčelí.

Hradební **věž** a bašta byly obnoveny v Bechyni (Pavel a Zuzana Ursinyovi, 1999), obnoveny byly Česká brána v Bělé pod Bezdězem (Miroslav Fuchs, 2000–2003), radniční věž v Boskovicích (2011) a Frýdlantu (Václav Gírsa, 2001–2002), zvonice Černá věž ve Fulneku (Táňa Tzoumasová, J. Vyhnaněk, 2007), Mlýnská věž v Chebu (Tomáš Šantavý, 2009–2010), Valtická brána v Jičíně (Jiří Starý, 1997–2009), Zvonice v Lipníku nad Bečvou (umístění zvonů, Josef Bartoš, 2011), Městská věž kostela Všechny svatých v Litoměřicích (1995–2002), Pražská brána v Mělníku (2010), strážnice Zázvorka v Novém Městě nad Metují (Jan Čiháček, Jarmila Valterová, 2011), Turecká věž v Nymburce (Petr Rohlíček, 1992–2011), Zelená brána v Pardubicích (2000), věž kostela sv. Bartoloměje v Pelhřimově (atelier Kristián, 1997–2001), městská věž ve Slavonicích (2003–2004), radniční věž v Třeboni (2009), radniční věž ve Vyškově (Zdeněk Bažant, Karel Bárek, 2000–2009).

Hrady a zámky jsou typickými příklady obnovy pro využití Programu záchranu architektonického dědictví. Přesto se podařilo i z Programu regenerace MPR a MPZ obnovit nebo zachránit více těchto významných budov a areálů, někdy s využitím doplňkových zdrojů. Jindy se stávalo, že se opravy neúměrně protahovaly. Jen v roce 2011 bylo obnoveno, nebo částečně obnoveno 10 hradů a 37 zámků.

Hrady byly obnoveny v České Lipě – Vodní hrad Lipý (Václav Gírsa, 2000), Domažlicích – Chodský hrad (Jan Vinař, 1993–1997), Chebu – Chebský hrad (Tomáš Šantavý, 2005–2009), Kadani (Miloslav Hnát, 1994–2000), Krupce – hrad Krupka (2006–2009), Štramberku (1996), Volyni – tvrz (2004–2006).

Obnovené nebo částečně obnovené **zámky** se nacházejí v Bechyni – jízdná (2000), Benátkách nad Jizerou (postupná obnova areálu, 1995–2009), Boru (1997–2002), Boskovicích – zámecký Skleník (Tomáš Měkota, 2001), Brtnici (2009–2011), Dačicích – barokní sýpka (2008–2011), Fulneku – Horní zámek (2011), Hlučíně (Jan Kovář, 2006), Hranicích (2001), Chotěboři (2008), Chrasti (1993–2011), Jičíně – Valdštejnský zámek (Jiří Starý, 1995–2006), Karvině (Petr Havel, 1993–1997, 1999–2003), Klášterci nad Ohří – Salla terrena (1999) a zámek (2009–2011), Kolíně (fasády, Taťána Škorpíková, Martin Škorpík, 2003), Lanškrouně (Josef Faltus, 2009–2011), Letohradě (Václav Kout, 1984–2004), Lipníku nad Bečvou – konírna (Ladislav Palko, 2003), střešní zahrada (2005) a zámek (2009–2010), Lomnici nad Popelkou (Libor Sommer, Jaroslav Kaplan, 2009–2010), Malešově (2004–2006), Moravské Třebové – vstupní portál zámku (2005), Moravských Budějovicích (2011), Nové Bystřici (střecha, 1995–2005), Novém Městě nad Metují (2007), Ostrově – Palác princů (2009–2011), Pacově (Jan Vinař, Roman Zajíc, 1998–2011), Polná – zámek a hrad (1999–2010), Prostějově ((2003–2004), Přerově (Tomáš Grapl, 2003–2010), Příbyslavi (Radek Wasserbauer, 1980–2010), Rokytnici v Orlických horách (2005), Spáleném Poříčí (Josef Hlavatý, 1998–2000), Šluknově (Jan Lukášek, 2005–2012), Tachově (1998–2011), Tovačově (2007), Uherském Brodě – Horní zámek (1999–2000), Uherském Ostrohu – zámek (2003–2004) a přízámčí (Lubomír Severa, 2005–2007), Velkém Meziříčí (2009–2010), Vlachově Březi (2010–2011), Vidnavě (2010), Vyškově – hospodářská budova zámku (2010–2011).

Kláštéry jsou zpravidla rozsáhlé komplexy budov od nejvýznamnějších architektů své doby. Jejich stav je po zrušení řádů a dlouhých desetiletích absence údržby a špatného využívání v mnoha případech zubožený. Obnova vyžaduje spolu s vhodným využíváním (obnovenými řády nebo jiným společensko-kulturním využitím) řízené postupné akce a obrovské finanční prostředky se zapojením různých jiných zdrojů, jak dokládá postupná obnova Cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě pro liturgické účely, koncerty, výstavy (1990–2020) nebo velkých areálů klášterů jako v Broumově nebo Teplé.

Z Programu regenerace MPR a MPZ byly obnoveny nebo částečně obnoveny mimo jiné Františkánský klášter v Bechyni – s využitím jako základní umělecká škola (2000), klášter sv. Augustina v Bělé pod Bezdězem – kulturní a společenské využití (2003–2005), Paulánský klášter v Brtnici – bytový dům (2009–2010), Dominikánský klášter v Českých Budějovicích – církevní využití, základní umělecká škola (2000–2011), Klášter klarisek v Českém Krumlově – kanceláře, byty (zastřešení, příprava k celkové rekonstrukci, Lubor Gregora, 2002), Augustiniánský klášter v Domažlicích – základní umělecká škola, prodejny (ohradní zeď, 2002–2006), Trinitářský klášter v Holešově – bytový dům (2009–2010), Františkánský klášter v Hostinném – muzeum, knihovna (Libor Sommer, 2009–2011), Jesuitský areál včetně kostela sv. Ignáce v Chomutově – knihovna, výstavní sály, muzeum, ateliery (Svatopluk Voděra, 1980–2000), Klášter servitů v Jaroměřicích nad Rokytnou – bytový dům (2003–2010), Klášter minoritů s kostelem Nanebevzetí Panny Marie v Jihlavě – církevní využití (1996–2011), Jesuitská kolej v Jindřichově Hradci – Národní muzeum fotografie (restaurování maleb, Tomáš Švéda, 2003–2006), Klášter redemptoristů na Hoře Matky Boží s kostelem Panny Marie v Králíkách – duchovní činnost, prohlídky areálu (2005–2006), Františkánský klášter v Kroměříži – hotel, restaurace, komerční prostory (1994–1995), Piaristická kolej v Moravské Třebové – Městský úřad (Václav Huryta, 2002–2004) a klášter – bydlení, služby, školní jídelna (Václav Huryta, 2005), Piaristický klášter v Příboře – základní umělecká škola, muzeum, knihovna (Zdeněk Tupý, 1993–2012), Minoritský klášter ve Stříbře – Městské muzeum (restaurování gotických fragmentů, 2005), Augustiniánský klášter ve Šternberku – kulturní a společenské využití, výstavy, prohlídky (Robert Bravenec, 1999–2011), Špitál milosrdných sester ve Valticích – bytový dům (1999–2001), klášter ve Veselí nad Moravou – fara (střecha, 1998), Minoritský klášter ve Znojmě – Jihomoravské muzeum (2001–2003).

Obnova Kláštera servitů v Nových Hradech z konce 20. století připadá jako zázrak. Tři mniši rozeslali na 5000 dopisů po celém světě a shromáždili desítky milionů korun. Během několika let klášter i se zahradou citlivě obnovili a otevřeli veřejnosti, zejména dětem. Prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ ani nepotřebovali. Klášter se tak stal kulturním a vzdělávacím centrem města.

Z Programu regenerace MPR a MPZ byly dále obnoveny křížové cesty (Kadaň, 2005–2007, Šluknov, Hanuš Härtl, 1998–2010), fary (v Bečově nad Teplou, 2007–2013, Budišově nad Budišovkou, 2007, Jablonném nad Orlicí, 2003–2009, Novém městě na Moravě, 2009, Příbyslavi, 2005–2010, Tovačově, 2008–2010, Ústěku, 2006–2011, Vizovicích, 2007), děkanství (ve Slaném, 2003–2008), děkanství a kaplanka (v Nymburce, 2010–2011), arciděkanství (v Mladé Boleslavi, Petr Brodský, 2007–2008, Pardubicích, Petr Šafář, 2003–2008), rabínský dům (v Polné, 2003–2006).

Unikátními obnovenými celky uvnitř MPR nebo MPZ jsou **židovské čtvrti** v Boskovicích a Třebíči. V nich se dochovala urbanistická struktura, drobnější měřítka i různé typy domů, mikve a orientální výzdoba vstupů, kleneb a ostění.

V mnoha městech restaurovali mariánské, morové a trojiční **sloupy** na náměstích anebo kašny. Kašny jsou také vědním objektem mnoha soudobých architektonických návrhů – Jilemnice, Svitavy, Nové Město nad Metují, Opava, Šternberk, Turnov – ale bez příspěvku státu. Zvláštním architektonickým prvkem je mohyla u pravé památky v Nymburce (Josef Matyáš, 2009–2011). Drobných památek bylo jen v roce 2011 obnoveno 34 a to většinou restaurátorským způsobem.

Restaurovány byly Mariánský sloup na Velkém náměstí v Hradci Králové (Jan Vích, 2004–2010), Sloup Proměnění Páně v Chrudimi (2009), Sloup Nejsvětější Trojice v Jaroměřicích nad Rokytnou (2005–2009), Mariánský sloup v Mnichově Hradišti (Josef Vitvar, 2010), NKP Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci, Mariánský sloup (2009) a Sloup Nejsvětější Trojice (2010) v Ostrově, Mariánský sloup v Poličce, Mariánský sloup ve Šternberku (Ladislav Werkmann, 2003–2006), Sloup Nejsvětější Trojice v Teplé (Petr Siegel, 2006–2010), Mariánský sloup v Třeboni (Lukáš Hosnedl, 2008), Sloup Nejsvětější Trojice (2002) a Sloup sv. Floriána (2004–2005) v Žatci.

Mezi kulturní památky patří také **hřbitovy a hrobky**. Z Programu regenerace MPR a MPZ bylo v roce 2011 obnoveno 11 hřbitovů.

Příklady obnovených hřbitovů v průběhu realizace Programu jsou: válečný hřbitov z roku 1866 v Novém Bydžově (2006), židovské hřbitovy v Heřmanově Městci (2006–2008), Písku (2002), Spáleném Poříčí (1999), Strážnici (2009), rodová hrobka v Karvině-Fryštátě (2005), Dietrichštejnská hrobka v Mikulově (1989–2002), Buquoyáská hrobka v Nových Hradech (2010), hrobky továrníků v Turnově (2001–2004).

Prakticky všechna města, 95 %, uvádějí, že se díky Programu regenerace MPR a MPZ zlepšila obnova kulturních památek. Budovy a veřejná prostranství ožily v 92 % měst. V 81 % měst se také zvýšila kvalita stavební činnosti, restaurování i nové architektonické tvorby. Města uvádějí potřebu obnovit v MPR a MPZ ještě 3909 kulturních památek a 8966 nepamátkových budov, což je významně méně než v minulých průzkumech.

• Úprava veřejných prostranství a komunikací

Provádět rekonstrukce a úpravy vnějších prostranství (ulic, náměstí, parků) včetně jejich vybavení malou architekturou a zelení. V souladu se záměry rozvoje města řešit úpravu komunikací, zřizovat dopravně zklidněné a pěší zóny.

Po dvaceti letech vidíme mnoho měst, která obnovila dláždění ulic a náměstí jako Litomyšl, Kutná Hora, a tím jim vtiskla původní zrnitost a měřítka, mnohá výtvarným způsobem řešila ústřední náměstí jako Vysoké Mýto, Nový Jičín, Jičín, Mělník nebo Havlíčkův Brod a vytvořila tak příjemné prostředí pro mobilitu i relaxaci.

Chronologicky můžeme uvést náměstí Míru ve Svitavách – síť, povrchy, fasády (Roman Svojanovský, 1993–1994), náměstí v Úterý (1995–1996), náměstí Míru a Horní náměstí ve Slavonicích (Roman Koucký, 1994–1996), rekonstrukci Sadové kolonády (Tomáš Šantavý, 2000–2002) a Mlýnské kolonády (Tomáš Šantavý, 2001–2002) v Karlových Varech, Masarykovo náměstí v Kyjově (Jiří Gebrian, Karel Havliš, 2002–2003), Husovo náměstí v Berouně (2003), podloubí v Hostinném (2003–2004), Dolní náměstí (2004–2005) a náměstí Osvoboditelů (2006–2007) v Opavě, předláždění MPZ v Karvině (1996–2006), kolonádu Solného a Lučního pramene ve Františkových Lázních (1996–2009), Masarykovo náměstí v Jilemnici (Milan Jirouš, 2008–2009), náměstí T.G.M. v Dobřanech (Libuše Pokorná, 2003–2004 a Miroslav Lexa, 2008–2010), Bartolomějské náměstí ve Veselí nad Moravou (Jiří Pernica, (2009–2010), Palackého náměstí v Poličce (Přemysl Kokeš, Mikuláš Medlík, 2010–2011), Kostelní ulici, Poštovní ulici a schodiště v Bečově nad Teplou (2006–2011), parter ulic vysoká, Grilova a U Hluboké studny v Rakovníku (2010–2011) a náměstí T.G.M. ve Dvoře Králové nad Labem (2007–2012).

Parkové úpravy, často včetně vynikajících sadových úprav i z jiných zdrojů, jsme zaznamenali v Praze 2 – revitalizace Riegrových sadů a promenády (Dáša Tůmová, 2002), Moravském Krumlově (Klára Dufková, Dušan Riedl, 2004–2006), Holešově – zámek a zámecký park (Ladislav Pastrnek, Vladimír Lochman, 2006–2009), v Přerově – park Michalov (Pavel Šimek, 2000–2010), Sluknově – zámecký park (Iva Jabůrková, 2008–2010), Plzni, Hradci Králové – terasy mezi schodištěm Bono Publico a Gočárovým schodištěm (Jiří Krejčík, Ludmila Kalčíková, Tomáš Šantavý, Svatoslav Hladník, 2009–2011) a terasy pod Kanovnickými domy (Jiří Krejčík, 2010–2011).

Obnova **hradeb** a využití okolního prostoru byly častým úkolem mnoha měst se zachovaným opevněním. Hradby se obnovovaly postupně ve městech Prachatice, Kadaň (R PROJEKT, Miloslav Hnát, 1987–1997), Polička – gotické opevnění města (akce v mnoha etapách, Petr Rohlíček, Marie Štovičková, 1994–2002), Brno – hradby NKP Petrov (Oldřich Matula, 1998–2003), Chrudim – bašta Prachárna (2003), Žatec – jihovýchodní část hradeb (Jindřich Rineš, 2002–2004), Josefov – val s paradosem (Jan Vinář, 2000–2006), Broumov (2004), Přerov – hradby, včetně fortny a zpřístupnění teras pod hradbami (Jaromír Přidal, Táňa Izoumasová, 1994–2006), Nymburk (Jan Vinář, 2000–2006), Kroměříž (2006), Jindřichův Hradec (Aleš Procházka, 2007), Bělá pod Bezdězem – parkánová zeď (Miroslav Fuchs, 2004–2008), Planá (2007–2008), Čáslav (2008), Uherské Hradiště (1999–2010), Moravský Krumlov, Český Dub – opevnění NKP (2007–2010), Nové Město nad Metují (východní strana hradeb, Jiří Petera, 2010), Mohelnice (Jaroslav Jelínek, 2004–2011), Slaný – jihovýchodní úsek parkánové zdi (Otakar Hrdlička, 2008–2011), Budyně nad Ohří – hradební zdi Vodního hradu (Petr Kutnar, 1998–2014). Jen v roce 2011 probíhala obnova na 30 hradebních systémech.

Pěší zóny nebo dopravně zklidněné zóny vznikly v Českých Budějovicích, Hradci Králové, Jindřichově Hradci, v Jičíně a postupně v mnoha dalších městech.

Prostředky Programu regenerace MPR a MPZ vyvolaly komplexní obnovu prostředí ve městech a zapojení dalších investic z jiných doplňkových zdrojů v 84 % měst.

• Zachování bydlení

Zastavit vylidňování MPR a MPZ stanovením a dodržováním nepodkročitelné hranice plochy bytů v obytných budovách, zachováním části bytů v území pro sociálně slabé a pro handicapované; ozdravit demografickou a sociální strukturu obyvatelstva.

Důležitou součástí Programu regenerace MPR a MPZ je zachování složky bydlení. Bydlení je zpravidla, až na výjimky, ve městech jako Terezín, Josefov, které byly založeny jako pevnosti a jako celek sloužily armádě, základní funkční složkou MPR a MPZ i celých měst. V některých částech měst však jsme svědky ustupování funkce bydlení administrativě, obchodu a službám, které tyto části podle míry změn umrtvují (o svátcích a ve večerních hodinách), anebo naopak vnášejí nepřírozený ruch, který bydlení vytlačuje, a nakonec vedou k nadměrné přestavbě stavebních struktur. Těmto změnám bychom měli bránit a předcházet tím ztrátám památkových hodnot, ale i nepřírozeným změnám ve způsobu života a užívání těchto částí měst. Způsob života a užívání budov určují jejich charakter podobně jako formy. Jiným nebezpečím je nadměrný turistický ruch, který může až poškozovat památky. Atraktivita některých center zvedá ceny nemovitostí, vytlačuje původní obyvatele do jiných částí města nebo na venkov a mění tradiční strukturu obchodů. I těmto tlakům bychom měli předcházet, protože noví majitelé rovněž nadměrně své byty přestavují a vnášejí do prostředí jiný způsob života, pokud vůbec ještě v místě bydlí. Zde je na místě určitá míra regulace pro zachování funkce bydlení, zesílený památkový dohled a zavedení managementu cestovního ruchu, aby se rozprostřel v širším území.

V dotazníkovém šetření nás zajímalo, zda se městům daří zachovat funkci bydlení v MPR, MPZ během existence Programu regenerace MPR a MPZ a zda to mohou doložit počty obyvatel v letech 1992 a 2011. Odpovědi jsme upřesnili a opravili tak, aby byla kladná odpověď nanejvýš s 10% tolerancí úbytku obyvatel a aby nebyly zahrnuty odpovědi, které nejsou doloženy čísly. Po těchto úpravách vidíme, že se poměrně vysokému počtu 133 měst (64 %) daří zachovat funkci bydlení a naproti tomu pouze 38 městům (18 %) se to nedaří. Přestože je zachování bydlení v MPR, MPZ od počátku uvedeno mezi cíli Programu regenerace MPR a MPZ, poměrně velký počet 35 měst (17 %) otázku nesleduje nebo ji nedokáže doložit čísly. (A tam, kde jsou číselné odpovědi, je i několik takových, kde je nulový rozdíl mezi počtem obyvatel v letech 1992 a 2011, což není pravděpodobné, nebo jsou sledovány pouze počty na úrovni města.)

Z anket vyplývá potěšující zjištění, že ve všech MPR a MPZ zůstává funkce bydlení zachována a v mnoha případech počet obyvatel vzrostl, ačkoliv město jako celek nebo region vykazuje úbytek. Největší přírůstek vidíme ve městech na prstenci kolem velkých měst, v Českém Brodě, Kutné Hoře, Poděbradech, a tam, kde byla zároveň urbanistická struktura MPZ doplněna novou bytovou výstavbou, jako např. v Berouně. Celkově Program regenerace MPR a MPZ přispěl k zachování funkce bydlení v 80 % měst

Porovnali jsme přírůstky a úbytky obyvatel v jednotlivých MPR, MPZ s demografickými změnami krajů (podle map ESPON¹² v období 2001–2005). V ČR se počet obyvatel v krajích přirozenou měnou snižuje na celém území o 0 až minus 0,5 %. Migraci dochází k dalšímu úbytku o 0 až minus 0,5 % v krajích Ústeckém, Karlovarském, Královéhradeckém, Pardubickém, Vysočíně, Moravskoslezském a Zlínském. K mírnému přírůstku migrací o 0 až plus 0,5 % došlo v krajích Praha, Libereckém, Plzeňském, Jihočeském a Olomouckém, což vyrovnává úbytek přirozenou měnou, a k nárůstu o 0,5 až 1,0 % v kraji Středočeském. Migrace je hlavním faktorem demografického vývoje v Evropě.

Ukazuje se, že v mnoha případech dochází k růstu počtu obyvatel MPR a MPZ nejen ve Středočeském kraji, ale také v krajích ostatních, včetně Ústeckého, Karlovarského, Královéhradeckého, Pardubického, Vysočiny, Moravskoslezského a Zlínského, kde jsou průměrné úbytky nejvyšší. Z toho můžeme vyvozovat, že MPR, MPZ svou kvalitou života obyvatele v mnoha případech přitahují navzdory tomu, že ostatní území upadá. Významnější přírůstky dokládají Beroun, Bor, Boskovice, Budyně nad Ohří, Český Brod, Domažlice, Duchcov, Fryšták, Holešov, MPZ Hradec Králové, Hostinné, Cheb, Chrudim, Jaroměřice nad Rokytnou, Jilemnice, Kadaň, Karviná, Kelč, Krupka, Kutná Hora, Louny, Luhačovice, Náchod, Nymburk, Olomouc, Pacov, Pelhřimov, Poděbrady, Polička, MČ Praha 3 a Praha 5, Přibyslav, Rokycany, Rožmitál pod Třemšínem, Rychnov nad Kněžnou, Slavkov u Brna, Stříbro, Šternberk, Šumperk, Třhové Sviny, Třebíč, Uherský Brod, Vizovice, Vodňany, Vysoké Mýto. Úbytky vykazují MPR, MPZ spíše ve větších městech, jako jsou Brno, Česká Lípa, Frýdek-Místek, Havlíčkův Brod, MPR Hradec Králové, Hranice, Jihlava, Pardubice, MČ Praha 1 a Praha 2, Prostějov a několik malých měst.

• Rozvoj podnikání

Oživat MPR a MPZ ekologicky nezávadnými podnikatelskými i veřejnými provozy, které vytvářejí pracovní příležitosti pro obyvatele města a jeho okolí, uspokojují potřeby obyvatel i návštěvníků a přiměřeně využívají vhodné objekty obnovovaných památek. V souladu s tím stimulovat žádoucí změny vlastnictví a působit proti spekulativním postupům.

Cílem Programu regenerace MPR a MPZ bylo také podpořit rozvoj podnikání, tvorbu nových pracovních míst a přínést zvýšení kupní síly obyvatel, a tím městu přispět k vyšším příjmům na zlepšení možností zabezpečovat veřejné funkce. V prvním desetiletí nebylo obvyklé sledovat soukromé podnikání a v posledních letech města v celé republice zasáhla krize. Přesto v některých městech sledujeme větší stabilitu historických částí měst než ve městě jako celku a v regionu a menší nezaměstnanost. Lepší situace je v těch MPR a MPZ, kde je vyšší podíl služeb pro obyvatele, podniky a okolí a která jsou centry cestovního ruchu. Vyšší podíl soukromých služeb např. v Jihomoravském kraji poskytuje lepší stabilizační a rozvojové vyhlídky v celoevropském měřítku (zdroj ESPON).

Zajímavými objekty, které oživily prostředí MPR nebo MPZ podnikatelskými činnostmi, byly mezi mnoha jinými Kavárna Union v České Lípě, funkční kavárna v Dobrušce, Císařské lázně a Společenský dům ve Františkových Lázních, hotel, obchodní a kancelářské prostory v domech na náměstí v Havlíčkově Brodě, Zámecký pivovar v Litomyšli (Josef Pleskot, 1997–2006), městské lázně v Mšeně, Královská elektrárna v Písku s malovýrobou elektrické energie, pavilón v Havlíčkových sadech v Praze 2 – kavárna s kuželníkem (Jiří Javůrek, 2008–2009), pivovar Rychnov nad Kněžnou, hotel Besídka ve Slavonicích, síc a krojová dílna vedle zámku v Uherském Ostrohu, Velké kino ve Zlíně (2005–2010), Empírový hostinec ve Spáleném Poříčí, kino Dukla v Jihlavě – Centrum dokumentárního filmu.

Program regenerace MPR a MPZ měl příznivý vliv na stabilizaci podniků ve 43 % měst, což je rovněž významné číslo, protože zároveň v 52 % měst (celkem 108 městech) uvádějí přínos v tvorbě pracovních míst. Vznik a rozvoj nových neziskových organizací uvádí 43 % měst.

Když se v roce 1996 prováděla ekonomická analýza efektivnosti Programu regenerace MPR a MPZ na příkladu dvou měst Písku a Telče¹³, bylo zjištěno, že v Písku na 1 Kč vložených investic bylo vytvořeno 1,38 Kč nových hodnot. Za 5 let od roku 1991 bylo vynaloženo 342 mil. Kč na investice, z toho 71,9 mil. Kč tvořila dotace (270 mil. Kč prostředky vlastníka). Vytvořeno bylo 290 nových pracovních míst v památkové zóně a 108 pracovních míst v jiných částech města, za 420 mil. Kč nových hodnot, vyplaceno bylo 114 mil. Kč mezd a příjmů od návštěvníků činily více než 55 mil. Kč.

Rozvoj obchodu a služeb

Obchod a služby mají tendenci pod vlivem zahraničí a nadnárodních společností se seskupovat do nákupních a společenských center. Mnohá města tomuto trendu podlehla a následkem toho odumírá obchodní síť v MPR nebo MPZ. Zahraniční odborníci doporučují zvažovat bedlivě druh

¹² ESPON (European Spatial Planning Observation Network) – Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost.

¹³ Halouzka, P. Efektivnost finančních příspěvků poskytovaných na obnovu kulturních památek v městských památkových rezervacích a zónách. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, MKČR, Praha, 1996.

a umístění obchodních areálů, aby k takovému účinku nedocházelo. Do bezprostřední blízkosti památkově chráněného území doporučují umisťovat nanejvýš kapacitní prodejnu potravin a ostatnímu velkému obchodu umožnit soustředění dále, na okraji města. Z MPR a MPZ, kde bydlí dostatek obyvatel, takové řešení nevytlačí drobné obchody a služby. Obranou obchodníků je také specializovaný sortiment, který obchodní centra nenabízejí.

Velké společnosti také mohou, jak ukazují některé západní příklady, převzít do správy partery domů v ulici nebo na náměstí a nakládat s nimi jako s polyfunkčním obchodním centrem.

Uvedená nebezpečí se v MPR a MPZ díky Programu regenerace MPR a MPZ projevují jen v omezené míře. Celkové zlepšení prostředí historických jader město vedlo k rozvoji obchodu a služeb soukromými aktivitami v 73 % měst.

Cestovní ruch

Kulturní dědictví, historická města, významné hrady a zámky jsou často spojovány s cestovním ruchem. Slouží jako atraktivní cíle cestovního ruchu. Ve spojení s výstavami, koncerty, festivaly, muzejními expozicemi se jejich atraktivita násobí. Zatímco v 90. letech jsme byli často svědky snahy o využívání kulturních památek i k ubytování a stravování, které vyžadovaly větší přestavby, tyto tendence v současnosti zesláby. Volí se využití vhodnější ke konkrétním objektům, aby se atraktivita samotné památky neznehodnotila a tím atraktivních cílů neubývalo. To nevyklučuje vhodnost takového využití v části areálů k tomu uzpůsobené, v některých kasárnách, hospodářských budovách, nevyužitých bývalých klášterech nebo v jiných vhodných budovách v blízkosti atraktivních památek.

V dotazníkovém šetření nás zajímalo, jak se skutečně v MPR a MPZ cestovní ruch rozvíjí a dotázali jsme se na možnosti ubytování a přínos Programu regenerace MPR a MPZ v zpřístupňování památek a budov. V MPR a MPZ nebo v jejich bezprostřední blízkosti je v současnosti celkem 111 942 lůžek v hotelích a penzionech. Z toho 46 786 je ve standardu tří hvězdiček nebo vyšším. Většina měst, 62 % poskytuje ubytování v soukromí, jako doplňkové nebo sezónní ubytování ke zvýšení ubytovacích kapacit. Významným přínosem Programu regenerace MPR a MPZ k cestovnímu ruchu bylo také 1942 kulturních památek a 4184 nepamátkových budov zpřístupněných veřejnosti od roku 1992. Program regenerace MPR a MPZ přispěl k rozvoji cestovního ruchu v 86 % měst.

• Životní prostředí a odpady

Pečovat o kvalitu přírodních složek životního prostředí a jeho ekologickou stabilitu, dodržovat limity pro zdroje škodlivin, provádět opatření k šetření energií, materiálů a vody, zabezpečovat sběr a zneškodňování odpadu.

Mnohá města se mohou pyšnit krásnými a rozlehlými parky i přílehlou krajinou, jejichž obnova musí být soustavou činností – Klatovy, Opava, Františkovo a Mariánské Lázně, Lednicko-Valtická krajina, Třeboňská krajina. Obnova bývá dílem operačního programu Životní prostředí v návaznosti na Program regenerace MPR a MPZ.

Vlivem zákonů v oblasti životního prostředí od roku 1992 se ve většině měst nahrazuje vytápění fosilními palivy plynem a elektřinou nebo obnovitelnými zdroji. Škodlivé provozy se vymisťují a transformují. Ve většině měst se významným způsobem zlepšila kvalita ovzduší. Odpadové hospodářství stojí poněkud na okraji zájmu jako nutná a samozřejmá starost měst. I v této oblasti mohou zařízení obtěžovat, nebo být vyřešena nenápadným a funkčním způsobem – nádoby na tříděný odpad pod zemí si zřídilo například Znojmo nebo Praha 1.

• Kultura, osvěta

Vyvolávat a podporovat kulturní a osvětové činnosti, které podněcují zájem a ochotu obyvatel města podílet se na regeneraci, budovat informační systém o území včetně pořízení seznamů ohrožených památek a prohlubovat znalosti o MPR a MPZ.

Program regenerace MPR a MPZ po celou dobu svého trvání významně přispíval k rozvoji kulturní a osvětové činnosti i školství. Rozvoj kulturních a společenských akcí uvádí 87 % měst. Ve městech nastal nebyvalý rozmach kultury v podobě pořádání koncertů vážné i populární hudby, country festivalů a soutěží, divadelních představení, výstav a zároveň vzrostly počty uměleckých souborů, kulturních neziskových organizací a spolků. Mnohé obnovené památky poskytují prostory pro muzea, základní a odborné školy, umělecké školství a lidové školy umění. Ve většině z 1 942 kulturních památek a 4 184 nepamátkových budov zpřístupněných veřejnosti od roku 1992 jsou prostory pro divadlo, hudbu, výtvarné umění, knihovny nebo osvětu. Četnost akcí a subjektů i úspěchy v zahraničí vyvolávají skutečnou radost z fungování Programu regenerace MPR a MPZ.

Kromě zmíněných kulturních využití hradů, zámků a klášterů jsou nová nebo obnovená **muzea** zejména v Boskovcích – v rezidenci (2003–2011), Českém Krumlově–Plešivci – ateliér Seidel (Miroslav Tupý, 2005–2008), v Českém Krumlově – Egon Schiele Art muzeum v městském pivovaru (Alex Raška, 1998–2005), Chebu – Chebské muzeum (Luděk Vystyd, 2002–2003), Jilemnici – v pivovaru čp. 1 (Alexander Holub, Tesařík, 1997–2010), Kamenickém Šenově – Muzeum skla (Tadeáš Matoušek, 2006), Kyjově – vlastivědné muzeum v „Zámečku“ (Miroslav Čech, Miluše Pospíšilová, 1995–2005), Litovli (2003), Novém Městě na Moravě – Horácké muzeum (1993–1995), Pelhřimově – v městské šatlavě (Marie Švábová 1998–2000), Polici nad Metují – Staré školy čp. 15 (1995–1999), Svitavách – v Ottendorferově knihovně (2008–2012), Šternberku – Expozice času (Jan Polách, 2000–2011), Trhových Svíněch – v Buškově hamru (Ivan Bartoš, 1990–1994) a Žluticích – čp. 1 (Miloslav Bokota, Jiří Hájek, 1997–2010),

galerie v Berouně – v Duslově vile (Olga Kantová, 2002–2003), Netolicích – v Měšťanském pivovaru (Vladimír Musil, 2005–2012), Telči – v Hasičském domě čp. 122 (Václav Gísa, 2003–2004), **divadla** v Brně – Mahelovo divadlo (2005), Novém Bydžově – Jiráskovo divadlo (1999–2000), Plzni – divadlo J. K. Tyla (Jitka Pohořalá, Zdeněk Knoflíček, Mazal, Hron, Jiří Fiala, 2009–2010), Sobotce – ve staré radnici (Libor Sommer, 2009–2010), **knihovny** v Českém Krumlově – v prelatuře (Lubor Gregora, 1999–2005), Svitavách – multifunkční komunitní a vzdělávací centrum Fabrika (Roman Svojanovský, 2005–2008), Uherském Hradišti – v bývalé synagoze (Lubomír Sklenář, 2001–2004), Velvarech – v Panské hospodě (2009), **školy** v Jilemnici – základní škola (2005–2013), Josefově – základní škola v kasárnách (2007), Hradci Králové – v solnici a škole čp. 90 a 230 (Jan Mádlík, 2007–2012), Trutnově – základní umělecká škola v Haasově paláci čp. 74 (Vladimír Smilnický, 2004–2010). Kulturní a společenské využití spojuje Měšťanská beseda v Plzni (Jan Soukup, Jiří Opl, 2002–2008).

Osvěta a informace, publicita

Pro trvalé zachování kulturního dědictví je důležité, aby občané a vlastníci měli k němu dobrý vztah, považovali je za své bohatství, aby je proto chtěli zachovat a chtěli o ně pečovat nebo se na obnově chtěli dokonce podílet. Předpokladem k tomu jsou informace o kulturním dědictví a potřebné znalosti. To se týká souvisící obecné historie i vývoje architektury a stavby města, znalostí v oblasti obnovy památek, restaurování, archeologie i metod poznávání hodnot. I když podrobné znalosti oboru sice zůstanou doménou odborníků, je nutná jejich popularizace a znalosti vlastníka týkající se obnovy jeho vlastní nemovitosti. Program regenerace MPR a MPZ významně přispěl i k osvětě kulturního dědictví mezi občany.

Téměř všechna města (91 %) informují občany o průběhu, podmínkách a výzvěch městského programu regenerace. Volí k tomu internet (78 %), místní noviny (75 %), publikace (23 %) a různé tiskoviny a letáky (34 %). Asi 25 % měst pořádá akce s využitím kulturních památek a 15 měst dokonce soutěže o nejlepší obnovu kulturní památky. Mezi dalšími způsoby osvěty a informovanosti, které města uvádějí, jsou: úřední deska, veřejná jednání zastupitelstva, zveřejněná usnesení Rady, kabelová televize, místní rozhlas, konference a semináře, výstavy, tiskové konference, kulaté stoly a besedy s občany, sportovní akce – běh kolem hradeb, účast na veletrzích cestovního ruchu, výroční cena města za architekturu a stylovou rekonstrukci a často adresné výzvy, dopisy a osobní jednání.

Oslavy kulturního dědictví pro občany

Nejsnazším způsobem, jak získat vztah ke kulturnímu dědictví, je možnost těšit se z něj, radovat se „užít si je“, protože kulturní dědictví není (jen) pro odborníky, ale patří nám všem, obohacuje náš život, zkrášluje prostředí, ve kterém žijeme, je naší každodenní součástí, naší společnou identitou. Proto jsme se dotázali také na oslavy kulturního dědictví pro občany. Odpovědi však nejsou příliš optimistické.

Pořádání oslavy úspěšné obnovy památky nebo vítězství v soutěži pro občany deklaruje jen 30 % měst. Celostátní vítězství v soutěži o titul Historické město roku oslavilo pouze 8 měst, krajské vítězství v této soutěži pouze 10 měst, 41 měst uspořádalo oslavu úspěšné obnovy památky a jen 47 měst slaví Dny evropského dědictví či Den otevřených dveří památek. Dalšími uváděnými typy oslav ve městech jsou: 40. nebo 50. výročí vyhlášení MPR, Chomutovské slavnosti v MPZ každé jaro, Koncert k výročí zahájení EHD, oslava obnovy hradního paláce – prohlídky s výkladem, oslava obnovy zámeckého parku, otevření lapidária, odborné semináře, přednáškové cykly, výstavy, „Zimní setkání u soch“ v zámeckém parku v Lysé nad Labem., oslavy 10. výročí zápisu do seznamu UNESCO, veřejné oslavy při dokončení regenerace náměstí, areálu hradu nebo chrámu. Dalšími příležitostmi jsou, „Putování po historických městech Čech, Moravy a Slezska“ (program Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska), slavnostní akt přestřižení pásky, slavnostní otevření a prohlídka kostelů, slavnostní otevření Národního domu po rekonstrukci, slavnostní otevření zámku po rekonstrukci, slavnostní otevření památky po obnově, doprovodné programy – kulturní akce. Jinými jsou Slavnostní otevření radnice, Rodného domu J. Hoffmanna, „Procházka ke zřícenině hradu Rokštejna“ s odborným výkladem, slavnostní ukončení realizace projektu v ROPu, Vinobraní na Grebovce (Havlíčkovy sady, Praha 2), Novoměstská setkání k zahájení EHD, zahájení provozu varhan, navrácení zvonů, Žákupské slavnosti, znovunavrácení statutu města, zpřístupnění vybraných objektů.

Typy oslav by se měly rozšiřovat, oslavy by měly být častější. Nejsnazší způsob rozšíření oslav je zdůraznění kulturního dědictví při četných jiných příležitostech, společenských a kulturních událostech ve městech.

Program regenerace MPR a MPZ významně přispěl k rozvoji participace občanů v 63 % měst. Základem jejich zapojení je účast v místních pracovních skupinách pro regeneraci. Tyto pracovní skupiny města dávají do souvislosti dokonce s posílením demokratických principů rozhodování města v 57 % měst.

Metodická pravidla pro vlastníky

Ve 23 % města uvádějí, že mají metodická pravidla pro vlastníky nemovitostí v MPR nebo MPZ, která jim usnadňují rozhodování o **akcích regenerace**. Z toho je zřejmé, že pocítují jejich potřebu. Avšak forma je rozmanitá. Účinnost se zásadně zvyšuje, pokud jsou doprovázena finanční podporou města. Největší význam na stupni 5 nebo 4 podle hodnocení měst mají Příručka vlastníka kulturní památky, jakožto obecná pravidla MK (3x – Praha 1, Uherský Brod, Žatec), Směrnice nebo Pravidla pro poskytování příspěvků z rozpočtu města na obnovu (ve 4 případech, obecná nebo na

fasády apod. – Pacov, Klášterec nad Ohří, Volyně do roku 2005, Šternberk), zásady památkové ochrany území vydávané Národním památkovým ústavem a schválené zastupitelstvem, využívané pro plánovací a realizační potřeby města a vlastníků nemovitostí (Bor, Rakovník), Metodické pokyny pro přípravu a provádění staveb v městské části památkové zóny Třebíč, Zámostí a Podklášteří, architektonické regulativy-podmínky pro využití ploch s rozdílným způsobem využití (Frýdlant), Vyhláška o chráněném území historického jádra města k ochraně genia loci centra města (Písek), městský program regenerace (3x – Planá, Dobřany, Pelhřimov), případně doplněný studií fasád (Jimramov), regulační plán, generel zeleně a Pravidla rozvojového fondu města (Pelhřimov), Zásady o místních stavebních předpisech (Moravská Třebová), Praktický průvodce nejen pro vlastníky kulturních památek a objektů v památkově chráněných územích (Prostějov), Návrh obnovy fasád (Spálené Poříčí), Zásady k metodice stavební činnosti na území MPZ (Soběslav). Dále to jsou Rukověť vlastníka památky (Trhové Sviny), Sdělení vlastníkům nemovitých kulturních památek (Polná), Informace vlastníkům kulturních památek a objektů na území MPZ (Boskovice), Zlepšení vzhledu města a obnova centra MPZ města (Český Dub). Vyskytují se jak převzaté zásady vydávané MK nebo Národním památkovým ústavem, tak zásady, které jsou součástí výnosů o prohlášení památkově chráněného území, tak zásady a vyhlášky, které jsou v přenesené, ale i samostatné působnosti měst. Zde by bylo na místě určité sjednocení dokumentů.

Zvláštní skupinu tvoří pravidla pro vlastníky týkající se označování provozoven a obchodů, záboru veřejných prostranství a umístování **reklam** a dalšího mobiliáře, protože s tím mají města časté problémy. Náročné jednání s vlastníky je často zatěžuje nebo bývá neúčinné. Příklady metodického řešení jsou Pravidla záboru veřejného prostranství za účelem prodeje nebo služeb a Pravidla pro umístování přenosných reklamních zařízení a pro vystavování zboží v Českém Krumlově nebo společné Pokyny pro stavební činnosti, označování budov, umístování reklamních a propagačních zařízení a dalšího mobiliáře na území MPR ve Znojmě. Účinným nástrojem je opět finanční podpora města Cheb na cechovní štíty nebo grant města Český Krumlov na označení provozoven.

Uchovávání paměti

Po vyjasnění pojmů lze konstatovat, že ve všech městech provádějí archivari dokladů regenerace podle zákona. Zcela jiná situace se však týká výročních zpráv. Pouze ve 24 městech zpracovávají výroční zprávy o postupu městského programu regenerace a tato města zaslouží ocenění. Jsou to Česká Lípa (18 výročních zpráv), Kamenický Šenov (17), Horšovský Týn a Uherský Ostroh (16), Strážov (15), Dvůr Králové nad Labem (12), Pacov, Slavonice a Trutnov (10), Písek (9), Polička, Rakovník a Uničov (8), Kadaň, Litovel a Pilníkov (5), Kašperské Hory, Šumperk, Turnov a Zákupy (4), Bechyně a Fulnek (3), Nová Bystřice (2) a Terežín (1). Do této skupiny patří také města, která historii regenerace MPR nebo MPZ zpracovala knižně jako např. Uherské Hradiště.

Uchovávání paměti o průběhu regenerace MPR nebo MPZ je velmi důležité pro samotná města, aby se mohla poučit z úspěchů a omylů i propagovat dosažené výsledky, a také pro historiky, kteří budou zpracovávat novodobou historii společnosti.

Začátky Programu regenerace MPR a MPZ

Záměr nově se podívat na problematiku historických jader měst byl přijat odborem územního rozvoje Ministerstva životního prostředí již v prvním pololetí r. 1990. Po listopadu 1989 – resp. od 1. 1. 1990 přešla na tento nově ustavený resort též kompetence ústředního orgánu státní správy na úseku územního plánování a stavebního řádu. Tehdy se na základě zevrubných analýz stavu našeho životního prostředí koncipoval program ozdravení životního prostředí Ministerstva životního prostředí – tzv. Duhový program, který následně schválila vláda ČR. V něm byl kromě jiných úkolů z oblasti územního rozvoje uveden také úkol připravit **Program regenerace historických jader měst** (vedle např. Programu obnovy vesnice nebo Programu regenerace sídliště). Právě tyto oblasti, které byly minulým režimem výrazně zanedbávány a jejichž vývoj byl deformován, vyžadovaly v nových společenských a ekonomických podmínkách nový koncepční přístup, včetně vyjádření podílu státu na řešení problematiky.

„Přípravou materiálů pověřilo Ministerstvo životního prostředí Výzkumný ústav výstavby a architektury (VÚVA). Pracovní tým VÚVA vedla velmi zodpovědně a s osobním zaujetím Ing. arch. Kamila Matoušková, CSc. Kolektiv zpracovatelů se skládal nejen z vlastních pracovníků ústavu, ale i z řady externích odborníků a expertů z nejrůznějších oborů – od památkářů až po ekonomy. Tým shromáždil, vyhodnotil a doplnil dostupné podklady včetně zahraničních zkušeností a v pravidelných diskusích – „u kulatých stolů“ – zpracoval řadu dílčích studií, které byly oporou pro formulování vládního materiálu. Vládě jej pak společně předložili ministři kultury, životního prostředí a pro hospodářskou politiku a rozvoj. Na přípravě Programu se též aktivně podílelo Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska jako zástupce samospráv měst. Nejen výsledky práce tohoto týmu, ale i metoda práce – otevřeného odborného dialogu – byla pozoruhodná a v té době ne zcela obvyklá.“¹⁴

V tehdejších diskusích důrazně zazněla nutnost řešit obnovu a rozvoj (lépe „vývoj“) v celoměstských vazbách, resp. i regionálních souvislostech. Mělo by totiž jít o obnovu celých měst, obcí a sídel, obnovu přirozeného fungování celého osídlení, které v minulosti utrpělo i jako soustava. Omezení Programu na městské památkové rezervace a městské památkové zóny (MPR a MPZ) se ukázalo nakonec jako lépe uchopitelné, neboť v tomto případě je veřejný zájem přímo deklarován zákonem o státní památkové péči. Ostatní základní principy Programu (např. vazba regulačních a programových dokumentů, participace veřejnosti apod.) jsou dobře aplikovatelné nejen na památkově chráněná území, ale obecně na centrální zóny a částečně i města. Bylo ale také zřejmé, že jestliže stát svým zákonem do jisté míry vybraným obcím „komplikuje život“, nemůže se zříci určitého podílu zodpovědnosti. Došlo také k jednoznačné shodě v tom, že stát nesmí obcím poroučet, ale naopak jim dát příležitost motivovat všechny a pomáhat těm, kteří si to zaslouží. Pak také nejrůznější formy pomoci státu, včetně finančních budou efektivní. V tom se zcela zásadně liší nynější Program od programu, který paradoxně pod stejným názvem přijala vláda minulého režimu v 80. letech. Tehdy bylo vlastně čtyřiceti MPR nařízeno zpracovat do tabulek přehled památek v havarijním stavu a vyčísřit finanční prostředky na jejich záchranu. Města si tuto dokumentaci musela objednat, pak se v Praze čísla sečetla a hrozivá suma předložila vládě. Tím ale akce v podstatě skončila.

Základním principem přidělování dotací, který se hned od počátku podařilo prosadit, je přísná a přesná účelovost finančního příspěvku na konkrétní připravené akce programů jednotlivých měst, podložena příslušným územně plánovacím dokumentem. Na rozdíl od dříve uplatňovaného způsobu plošného přidělování prostředků na obnovu historických jader podle jediného kritéria – památkového významu sídla – tento způsob potvrdil zejména aktivizační funkci dotace. Nebylo výjimkou, že méně významná města – „jen“ památkové zóny – předčila kvalitou přípravy regenerace, a tím i výší dotace některá města – městské památkové rezervace. Privilegium MPR, které nepřímo vedlo k poklesu aktivity a zodpovědnosti veřejné správy těchto měst, bylo tím oslabeno.

Na podporu realizace Programu regenerace MPR a MPZ vyhlásilo Ministerstvo hospodářství na základě usnesení vlády ČR č. 111/1993 nové koncipované Programy podpory malého a středního podnikání. Realizací programů, která byla zahájena dnem 15. dubna 1993, byla pověřena Českomoravská záruční a rozvojová banka. V těchto programech byl rovněž začleněn program „Regenerace památek“, který umožňoval získat podporu pro podnikatelskou činnost spojenou s obnovou objektů začleněných v MPR nebo MPZ v souladu s požadavky památkové péče a v souladu podnikatelského záměru s městským programem regenerace. Podpora v rámci tohoto programu byla zaměřena na cenové zvýhodnění záruky za bankovní úvěr a příspěvek na úhradu úroků z bankovního úvěru, přičemž bylo možné tuto podporu kombinovat s dalšími programy podpory podnikání. Přestože tato podpora nebyla objemem velká, netrvala déle než deset let a nebyla v centru pozornosti MK ani vedení měst, sehrála ve své době významnou motivační a osvětovou roli mezi podnikateli investujícími na území MPR a MPZ. Příkladem může být majitel obchodního domu na náměstí v Žamberku.

Vzpomínka autorky

Na počátku byla „sametová revoluce“, otevření hranic a vůle k postupné nápravě nejpálčivějších problémů společnosti. Ministerstvo životního prostředí na základě Duhového programu zadalo v roce 1990 Výzkumnému ústavu výstavby a architektury v Praze (Kamile Matouškové) zpracovat Program regenerace historických jader měst. Vybrali si mne možná proto, že jsem k tomu měla potřebné předpoklady (specializaci na památky poslední dva roky na stavební fakultě, v oboru architektura, kurz UNESCO v Římě a titul památkový architekt I, zkušenost z hodnocení historických měst ve Státním ústavu památkové péče a ochrany přírody, 8 let projektování památek ve Státním ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů, 15 let výzkum v oblasti kulturních hodnot sídel v Kabinetu teorie architektury VÚVA).

Důvody zadání a vzniku Programu regenerace MPR a MPZ však lze sledovat o desítky let dříve. Poválečná obnova a šířící se demoliční přestavby měst posílily potřebu chránit nejcennější části našich sídel. Teoretické zásady a kategorizaci měst připravoval Státní ústav památkové péče a ochrany přírody (zejména Aleš Vošahlík, Karel Kibic, moji učitelé) a praktické znalosti poskytoval Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů, zejména ve středisku stavebně historických průzkumů měst a objektů (Dobroslav Líbal a Jan Muk). Nejcennější města a jejich části byly od 60. let 20. století postupně prohlášovány za městské památkové rezervace. Později k nim přistoučila na základě koncepce památkové ochrany nová kategorie – městské památkové zóny. Ochrana je jedna věc, ale péče druhá. Třebaže radikální přestavba 70. let byla v chráněných městech zbržděna a v mnoha MPR probíhaly dílčí realizace, celková fyzická degradace historických center se dále prohlubovala. Města ani vlastníci neměli žádnou možnost nepříznivý vývoj zastavit.

Příprava Programu regenerace MPR a MPZ však neměla u nás ani v zahraničí žádný vzor. Existoval pouze Program obnovy vesnice (POV) jako jediný program vhodný pro porevoluční podmínky. Ten byl přeložen podle bavorských a rakouských vzorů a v roce 1991 vzat vládou na vědomí. A tak jsme alespoň převzali jeho základní strukturu (celostátní Program regenerace MPR a MPZ jako celostátní Program obnovy vesnice, městský program regenerace jako místní program obnovy vesnice, místní pracovní skupina regenerace jako místní pracovní skupina obnovy vesnice a územní plán). Náplň nového programu však musela být jiná. Museli jsme zapojit výzkumné kapacity. Využili jsme mezinárodní dokumenty o historických městech (Benátskou chartu z roku 1964, Washingtonskou chartu z roku 1987 a další dostupné materiály). Navázali jsme na dosavadní vývoj a zkušenosti ve městech u nás a v zahraničí. Poučili jsme se z omylů minulého období. Zapojili jsme principy strategického a prostorového plánování, se začleněním ekonomického, sociálního, environmentálního a kulturního rozvoje. Kulturní hledisko a kulturní památky neměly zůstat totalitní „nadvládou“, ale stát se v nových podmínkách demokracie a respektu k soukromému vlastnictví integrovanou součástí komplexního rozvoje území. Smlouva o EU a evropská nařízení ke strukturálním fondům, které vyznávají celistvé a integrované pojetí rozvoje území, správnost tohoto přístupu potvrzují. O programovém financování se v ČR teprve začínalo hovořit. Nevěděli jsme však, jak se takové programy dělají, museli jsme vystáčet s vlastním rozumem a intuicí. Jako realistické základní principy pro období demokracie, tržního hospodářství a soukromého vlastnictví se nám jevíly motivace k zapojení měst a vlastníků a podílové a vícezdrojové financování. Zástupci Ministerstva financí se později udiveně ptali – „jak je možné, že první programové financování má zrovna kultura?“

K podnicení aktivity měst bylo využito přirozené soutěživosti a snaživosti lidí. Města jsou Programem motivována k pořizování co nejlepšího městského programu regenerace a územně plánovací dokumentace, resp. regulačního plánu a k co nejlepší činnosti místní pracovní skupiny. Tyto parametry vstupují do výpočtu celkové kvóty pro město spolu s definovanými potřebami připravených akcí daného roku a s celkovým finančním rámcem.

Ve VÚVA jsem měla k řešení úkolu dobré výzkumné zázemí a mohla jsem si vytvořit tým z vlastních i externích specialistů – na problematiku kulturní a památkovou (Petr Kratochvíl, Ivo Hlobil, Aleš Vošahlík)¹⁵, sociální (Eliška Součková)¹⁶, bydlení (Jiřina Loudová)¹⁷, životního prostředí (Marie Havlíčková)¹⁸, ekonomickou (Jiří Hudeček)¹⁹, partnerství veřejného a soukromého sektoru (Deborah Favreau z USA), investic a developmentu (Antony Chip Caine z USA), územního plánování (Miroslav Baše). V letech 1992–1994 vydal VÚVA pro města sérii tématických publikací k Programu regenerace MPR a MPZ od těchto autorů. Tyto publikace navázaly na základní publikaci – Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ČR, komentované znění (Kamila Matoušková)²⁰, vysvětlující principy Programu, jeho cíle a nástroje a obsahující doporučení pro postupy měst. Metodickou oporu jsem vždy nalezla u kolegů z Kabinetu teorie architektury.

¹⁵ Hlobil, I., Kratochvíl, P., Vošahlík, A.: Památky Vašeho města jsou Váš kapitál. VÚVA, Praha 1992.

¹⁶ Součková, E.: Město dělají lidé. Sociologický pohled na regeneraci MPR a MPZ. VÚVA, Praha 1994.

¹⁷ Loudová, J.: Politika bydlení v procesu regenerace památkově chráněných území našich měst. VÚVA, Praha 1994.

¹⁸ Havlíčková, M.: Suchevič, S., Šindelářová, J.: Historické části měst a životní prostředí. VÚVA, Praha 1994.

¹⁹ Hudeček, J.: Ekonomické pohledy na památkové statky našich měst. VÚVA, Praha 1992.

²⁰ Hudeček, J.: Financování obnovy památek a regenerace památkově chráněných území. MKČR, Praha 1995.

²⁰ Matoušková, K.: Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky. VÚVA, Praha 1994.

¹⁴ Kutěj, V.: Dovětek k článkům o památkové péči. In: Územní plánování a urbanismus č. 3/1995.

Realizace Programu regenerace MPR a MPZ započala ve VÚVA, kde byla vládním usnesením založena ústřední Pracovní skupina pro regeneraci městských památkových rezervací a městských památkových zón ČR (vytvořená k 1. červenci 1992, na základě dohody tří resortů a pověření ředitele odboru územního rozvoje Ministerstva životního prostředí a řízená Kamilou Matouškovou). Úlohou Pracovní skupiny byla odborná, poradenská, informační, publikační a expertizní činnost pro města a jejich sdružení i orgány státní správy na úrovni okresů a ministerstev²¹. První rok znamenal rozsáhlou osvětovou činnost ve městech a publicitu Programu²². V srpnu 1992 byla zpracována anketa potřeb měst pro rok 1993 přesahující jejich vlastní prostředky. Celkový požadavek činil 3 mld. Kčs. Ministerstvu financí byla předložena redukováná „optimální“ a „minimální“ varianta ve výši 816 mil. Kčs a 338 mil. Kčs. Tyto požadavky však nebyly Ministerstvem financí zařazeny do návrhu státního rozpočtu na rok 1993. Díky iniciativním návrhům promítnutým do usnesení č. 130 ze 14 schůze ČNR mohly být v roce 1993 poprvé použity prostředky ve výši 80 mil. Kčs ze Všeobecné pokladní správy jako účelová rezerva na program obnovy historických měst, resp. na Program regenerace MPR a MPZ. V roce 1993 obnovil odbor územního plánování nově zřízeného Ministerstva hospodářství pověření VÚVA k zabezpečování činnosti ústřední Pracovní skupiny a vytvořil podmínky pro činnost 5 pracovníků. Členy Pracovní skupiny byli Kamila Matoušková, Jiří Hudeček, Antonín Lešanovský, Jan Kaigl, Ivan Křourek, Kamil Matoušek a Dušan Riedl (někteří na zkrácený úvazek) a spolupracovníky Blanka Košátková, Eliška Součková, Jiřina Loudová a Anthony Chip Caine (viz Přílohu č. 5). Směřování činnosti určovala Meziresortní pracovní skupina pro regeneraci složená ze zástupců Ministerstva hospodářství (Vlastimil Kutěj), Ministerstva kultury (Tomáš Klepek), Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska (Jiří Vaniček a Pavel Vodňanský) a VÚVA (Kamila Matoušková).

Po zrušení VÚVA k 31. srpnu roku 1994 byla realizace Programu regenerace MPR a MPZ převedena na MK vedené tehdy ministrem Pavlem Tigridem. Aby byla realizace Programu regenerace MPR a MPZ zajištěna, musela jsem se přihlásit do konkurzu na místo ředitelky odboru památkové péče MK a vytvořit tam potřebné podmínky. Práce ředitelky neznamenal jenom řízení Programu regenerace MPR a MPZ, ale také dalších agend (prohlašování a rušení kulturních památek a souhlas k jejich přemístování, prohlašování památkových území, vydávání stanovisek 2. stupně a řízení 16 příspěvkových organizací, obnovení zastaveného vydávání restaurátorských licencí, financování záchranných archeologických výzkumů, usměrňování ambic kastelánů, zavedla jsem účelové a institucionální financování výzkumu v památkové péči a připravila velkou novelu památkového zákona). Na MK jsem založila oddělení památkové chráněných území (nyní oddělení regenerace kulturních památek a památkové chráněných území). Ministr Tigrid pak následně v roce 1995 zřídil Ústřední komisi Ministerstva kultury pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón²³ (viz Přílohu č. 3c). Úlohou nového oddělení bylo zabezpečování pokračování realizace Programu regenerace MPR a MPZ, příprava podkladů pro Ústřední komisi MK a další úkoly v památkových územích (rozšíření památkové ochrany o další městské památkové zóny, o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny a realizace dalších územních podpůrných programů). Z VÚVA se mnou přišli Blanka Košátková, výzkumná pracovnice VÚVA a Jan Kaigl, kterého jsem přijala do vytvořené Pracovní skupiny ČR na administraci dotací a pak na MK pověřila úlohou vedoucího nového oddělení. Oddělení bylo dále posíleno o kmenové pracovníky MK, Hanu Šnajdrovou a Helenu Mandysovou.

MK v realizaci Programu regenerace MPR a MPZ logicky zdůraznilo kulturní aspekty regenerace, poskytovalo příspěvky v Programu podle své kompetence na obnovu kulturních památek. Původní integrované, komplexní pojetí Programu však zůstalo po celou dobu v platnosti. Motivovalo města ke komplexnímu zabezpečování regenerace v jejich samostatné působnosti. Rovněž soutěž o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ – Historické město roku sleduje komplexní realizaci Programu. To potvrzuje i stálá účast více resortů – MK, Ministerstva pro místní rozvoj (a jeho předchůdců) a Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska po celou dobu existence Programu regenerace MPR a MPZ i této soutěže.

Program regenerace MPR a MPZ obsahuje principy podílového a vícezdrojového financování (autor Jiří Hudeček) a mobilizuje různé další dostupné zdroje. Podílové financování znamená financování akcí s předepsanými podíly stát–město–vlastník. Vícezdrojové financování znamená zapojení jiných národních a evropských zdrojů do komplexní regenerace. Díky tomu má tento Program zřejmě největší efekty s nejmenšími náklady ze státního rozpočtu z existujících programů. K Programu regenerace MPR a MPZ jsem vytvořila na MK v roce 1995 Program záchrany architektonického dědictví k záchraně velkých komplexů památek, jakožto „balvanů“, na něž města neměla dostatek zdrojů a samotný Program regenerace MPR a MPZ

na ně finančně nestačil. Původní Program obsahuje také jiné podpůrné nástroje – úvěry/půjčky a daňové úlevy, ty však přesahují působnost a možnosti MK a jsou řešeny jinde.

Po odchodu z MK mi psaní programů a jejich zavádění do praxe zůstalo, tentokrát již na evropské úrovni. Na Ministerstvu pro místní rozvoj jsem připravila Program SAPARD na období 2000–2006, Integrovaný operační program na období 2007–2013 a Operační program Technická pomoc na období 2007–2013 a na Ministerstvu zemědělství Program rozvoje venkova na období 2007–2013. Ve všech tématických programech jsem využila zkušenosti z Programu regenerace MPR a MPZ a zavedla možnost financování obnovy památek nebo územních rozvojových strategií zaměřených na kulturní dědictví (Leader).

²¹ Informace členů vlády o plnění usnesení vlády ČR č. 209/1992 k Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, Karel Dyba, ministr hospodářství ČR, v roce 1993.

²² Matoušková, K.: Výroční zpráva Pracovní skupiny pro regeneraci městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky při Výzkumném ústavu výstavby a architektury v Praze roku 1993. VÚVA, Praha, 1993.

²³ Příkaz ministra kultury ČR Pavla Tigrida č. 22/1995, ze dne 8. prosince 1995, kterým se zřizuje Ústřední komise pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón.

Východiska a zásady Programu regenerace MPR a MPZ

Rekapitulace teoretických i praktických východisek a zásad Programu regenerace MPR a MPZ je shrnuta do soustavy principů.²⁴, aktualizovaných pro tuto publikaci. V některých tezích jsou vedle zkušeností Aleše Vošahlíka a Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody zahrnuty i poznatky řady dalších autorů, kteří působili nebo ještě pracují na Fakultě architektury v Praze²⁵, prováděli výzkum ve Výzkumném ústavu výstavby a architektury Praha a Brno a dalších institucích i výsledky mezinárodního výzkumu „regenerace historických měst“²⁶ a mezinárodních dokumentů.

Smyslem obecných principů je systémové utřídění základních zásad v 10 kapitolách snažících se o komplexní uchopení problému regenerace historických měst z hlediska kulturních zájmů společnosti.

Chce-li někdo přistupovat zodpovědně k ochraně a regeneraci svého města, neměl by opomenout žádný z těchto základních obecných principů.

1. Kulturně politická východiska

- Ochrana kulturního dědictví je součástí kulturní, sociální a hospodářské politiky státu.
- Významnou složkou kulturního dědictví jsou historická sídla, zvláště města a historická sídelní struktura.
- Doklady sídelního vývoje je nutno chápat v nejšířších pozitivních souvislostech, ať již pocházejí z kteréhokoliv časového období či z různých etnických, náboženských, národnostních, kulturních a společenských podmínek vývoje společnosti.
- Historická města jsou materiálním a duchovním zdrojem poučení o dějinách každého národa a specifickým vývoji kultury a jsou inspiračním prvkem při formování rozvoje osídlení státu.
- Regeneraci historických měst je nutno chápat především jako zhodnocení životního prostředí obyvatel a je zároveň regenerací sociální.
- Historická města každého státu jsou neoddelitelnou součástí světového kulturního dědictví.

2. Poznání a identifikace kulturních hodnot historických měst

- Výzkum sídel a historické struktury osídlení je nutno chápat jako dlouhodobý komplexní program řady vědních disciplín, především ze společenskovědní oblasti. Je prakticky permanentní, spočívající v neustálém prohlubování poznatků o vývoji měst a jejich hodnotách.
- Pro účely regenerace a přestavby měst je nezbytné organizovat praktické metody průzkumu urbanistických struktur za účelem poznání historických, umělecko-historických, architektonických a urbanistických hodnot.
- Metody průzkumu musejí být přiměřené účelu, za kterým provádíme průzkum, zároveň však jeho výsledky budou sloužit trvalejším cílům poznání a hodnocení historických sídel.
- Součástí průzkumu je i permanentní všestranná dokumentace stavu historických měst.
- Cílem vědeckého hodnocení je určit urbanistické soubory a území, které je nutno chránit a regenerovat v organismu měst, a vymezit historická města, která musejí být respektována při plánovitém rozvoji a přestavbě sídelní struktury.
- Poznání a hodnocení historických měst zdůvodňuje společenskou nezbytnost jejich ochrany a regenerace.

3. Legislativní ochrana jako předpoklad regenerace historických měst

- Součástí kulturní politiky státu je legislativní ochrana kulturního dědictví.
- Předpokladem pro rozvíjení ochrany péče o památkový fond každého státu je vydání památkového zákona.
- Zákon vymezuje předmět ochrany, formy a způsob péče o památkový fond, stanovuje povinnosti občanů, institucí a orgánů a dává předpoklady pro rozvoj institucionální základny.
- Součástí zákona a jeho prováděcích předpisů jsou i zásady ochrany a péče o historická města.
- Podle dosavadních zkušeností se osvědčuje dvojitá forma ochrany historických urbanistických souborů:
- Přímá ochrana, kdy je vymezeno území historického urbanistického souboru, na které se vztahuje režim ochrany a péče.

- Nepřímá ochrana, kdy je vymezeno okolí chráněného urbanistického souboru, ve kterém je možno regulovat určité činnosti, které by mohly nepříznivě ovlivnit chráněný urbanistický soubor. Forma přímé ochrany může být diferencována podle významu a hodnoty historického urbanistického souboru.
- Zákon musí zajišťovat i odborné služby památkové péče a jejich závazné vyjadřování při povolování staveb, stavebních úprav a všech změn v chráněných územích. Zákon o památkové péči by měl být provázán s ostatními legislativními nástroji z oblasti hospodářského plánování, urbanismu, výstavby, bydlení, sociální péče atd.

4. Regionální a urbanistické plánování

- Regionální a urbanistické plánování vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem k péči o životní prostředí. Součástí této činnosti je i vymezení chráněných částí sídel a krajiny.
- Regionální a urbanistické plánování je součástí systému řízení rozvoje společnosti. Je soustavnou činností, která v souladu se základními cíli a úkoly národohospodářských plánů komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně i časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území.
- Při regionálním plánování je nezbytné vymezit základní funkce pro památkově významná sídla v rámci organizované soustavy osídlení.
- Územní plán města je základním koordinačním dokumentem pro výhledový rozvoj města. V rámci optimálního uspořádání funkcí určuje i vhodnou funkční náplň pro chráněné části města (historické jádro, další historické čtvrtě a významné urbanistické soubory a chráněné plochy). Při prostorové organizaci území musí posilovat význam historického jádra a ostatních památkově chráněných souborů.
- Územní plán centrální části, resp. regulační plán (historického jádra, historické části či zóny) musí zhodnocovat prostorovou a hmotovou skladbu chráněného území a určovat vhodnou funkci pro jednotlivé prostory, soubory, objekty a plochy.

5. Kompozice města

- Kompozice je uměleckým ztvárněním životně důležitých potřeb města, jež jsou určovány společností a jejím řádem. Kompozice je tvůrčí syntézou všech komponent urbanistického díla i v minulosti vytvořených, vyjádřenou skladbou prostorů a hmot.
- Urbanistická kompozice je součástí komplexního přístupu k plánování krajiny a sídel, jejich soustavy i jednotlivých částí.
- Při analýze urbanistické kompozice je nezbytné pochopit vývoj města jako historicky vyvinuté urbanistické struktury, která je ve skladbě podmíněna přírodními faktory, konfigurací terénu a společenskými programy v průběhu celého vývoje sídla. Organismus města sestává z různých částí svébytné identity. Jednotlivé skladebné části města je nutno ohodnotit a specifikovat ty, které tvoří rozhodující prvky pro rozvoj kompozice sídla.
- V každém městě s historickým a památkovým fondem je nutno určit část, která vyžaduje plnou ochranu, část, ve které by měla být vytyčena určitá regulační opatření, a konečně část, ve které by měl být každý zásah ověřován ve vztahu k předchozím dvěma částem.
- Při rozvíjení kompozice města je nezbytné vycházet z rozvojových tendencí sídla, jeho velikosti, širších vazeb ke krajině i specifických vlastností jednotlivých částí, pevnou skladebností a gradací vyjádřit střed města, který působí jako vedoucí kompoziční motiv. Umožnit dobrou orientaci člověka ve městě pomocí hierarchizované, výrazové a funkčně diferencované soustavy veřejných urbanistických prostorů s charakteristickými znaky.
- Historické části sídla, historické dominanty a prostory i památkové soubory je nutno považovat za východisko urbanistické kompozice města.

6. Funkční složky města

- Provozní funkce města jsou proměnlivé podle společenských potřeb doby. Představují dynamický faktor v prostorové struktuře města.
- Každému historickému městu je nutno vymezit přiměřenou strukturu funkcí podle jeho památkové hodnoty a významu v soustavě osídlení.
- Při funkční organizaci města je žádoucí docílit harmonického řešení mezi jednotlivými funkčními složkami a dosáhnout provázanosti jednotlivých částí sídla s jejich charakteristickými znaky. Funkční náplň by měla být determinována významovou hierarchií jednotlivých částí, prostorů a souborů a jejich kapacitními možnostmi.
- Specifickou oblastí je centrální část města s polyfunkční náplní jako nejdynamičtější složka města. Zahrnuje zpravidla historickou urbanistickou strukturu, kterou je třeba respektovat.
- V centrální části města je žádoucí organizovat v přiměřené míře pěší zónu s preferencí pěšího provozu, s úpravou parteru a s rozmanitou a specializovanou funkční náplní.

²⁴ Vošahlík, A.: Památkové hodnoty a ochrana historických měst v České republice. ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón II. MKČR, Praha, 1997.

²⁵ Kibic, K.: K památkové ochraně našich historických měst. In: Památky a příroda č. 2/1973.

²⁶ Šlo o mezinárodní koordinovaný výzkum pracovišť památkové péče vybraných východoevropských zemí v letech 1980–1990, který koordinoval Státní ústav památkové péče v Praze – A. Vošahlík pod tematickým názvem: Metody, technika a organizace regenerace historických urbanistických souborů.

- V historickém jádru města je nezbytné zachovat funkci bydlení. V současnosti se vyskytují komerční tlaky na náhradu funkce bydlení za administrativní a obchodní prostory, tlak na zvyšování půdorysných ploch přidáváním pater, přístavbou do hloubky parcel a budováním podzemí. Těmto tlakům je nezbytné odolávat, případně řešit nároky vlastníků v rámci města na jiném místě.
- Organizaci dopravního systému je nutno volit tak, aby nebyly narušeny ucelené historické části města, urbanistická kompozice a jednotlivé soubory památek. Je nezbytné vyloučit škodlivou příjezdnou dopravu z centra města, avšak zajistit jeho dopravní dostupnost a obslužnost.
- Při regeneraci města a jeho centrální části je nutno posuzovat funkční systém jako celek.

7. Pojetí procesu regenerace historických částí měst:

- Regenerace měst je kontinuální a dlouhodobý proces. Stěžejní úlohu v tomto procesu má regenerace centrálních částí měst. Regenerace zahrnuje zlepšení prostředí center a sítě komunálních služeb, kvality obytných, rekreačních a průmyslových ploch, racionalizaci městské dopravy a občanského vybavení, zlepšení sociálních, hygienických, ekonomických i ekologických podmínek obyvatel měst.
- Regenerace měst musí být součástí strategického plánu kulturního, sociálního a ekonomického rozvoje měst, regionů a státu.
- Pro regeneraci měst je nutno přizpůsobit mechanismy plánování, financování, řízení a provádění.
- V zájmu dosažení optimální efektivnosti regenerace musejí být jednotlivé operace připraveny dlouhodobě a všechny přípravné i operační fáze musejí mít integrovaný charakter.
- Regenerace města by měla probíhat ve věcných a časově ohraničených komplexních cílech a podle možností financování a účasti vlastníků. Zvláštní význam má regenerace centrální části města. Regenerace je dlouhodobým procesem.
- Předpokladem úspěšné regenerace stavebních objektů a souborů je obnova technické infrastruktury města, nejlépe v předstihu, nebo alespoň souběžně.
- Při regeneraci jednotlivých částí a prostorů města je nezbytné učinit opatření pro zajištění nerušeného života obyvatel města.
- Určení správného rozsahu, priorit, etapizace i metody provádění regenerace musejí vycházet ze specifických podmínek každého města.

8. Sociální aspekty regenerace

- Historické části měst, zvláště jejich center, mají z demografického a sociálního hlediska některé specifické rysy, jako např. postupný úbytek obyvatel, nadprůměrný podíl starších osob, nižší průměrnou velikost domácností, velkou hustotu zastavění, nevhodné hygienické podmínky, nedostatek zeleně, promísení různých funkcí atd.
- V současnosti se významně mění cenové vztahy a atraktivita městských center. To vyvolává zájem podnikatelů a investorů, včetně zahraničních. Do obnovených bytů se stěhují majetnější vrstvy, často cizinci, což kontrastuje s původní sociální strukturou a může vyvolávat napětí a střety, případně ztrátu bezpečí.
- Regenerace historických měst, zvláště jejich center, představuje výrazný zásah do života obyvatel a místního společenství a vyvolává sociální změny.
- Z hlediska uplatnění sociálních hledisek při regeneraci historických částí měst je žádoucí:
  - » provést demografickou a sociální analýzu současného stavu území určeného k regeneraci jako součást přípravy tohoto procesu,
  - » modelovat sociální funkce a struktury v daném území a stanovit sociální cíle regenerace (při tom vycházet ze znalostí zákonitosti prostorového rozložení obyvatel ve městě),
  - » organizovat aktivní účast obyvatel a institucí na regeneraci (komunitní plánování).
- Regenerace historických částí měst směřuje ke zvýšení standardu bydlení, práce, služeb, rekreace i společenské interakce obyvatel v daném území.
- Při regeneraci centrálních částí měst je žádoucí zachovat funkci bydlení.
- Při plánování regenerace je nezbytné zachovat určitou rovnováhu a tradici v demografické skladbě obyvatel. Volit ohleduplný přístup k přestěhování obyvatel, zvláště starších lidí, a umožnit jim návrat do původních bytů po jejich modernizaci.
- V celém průběhu přípravy a provádění regenerace historických částí města je nezbytná trvalá informovanost občanů a jejich součinnost s výkonnými orgány správy města.

9. Organizace a řízení regeneračního procesu

- Naléhavým úkolem při regeneraci historických měst a zvláště jejich center se jeví soustavné zvyšování společenské i odborné úrovně řízení tohoto procesu.

- Hlavním koordinátorem regenerace, včetně využití různých zdrojů musejí být příslušné výkonné orgány správy města. Podkladem je městský program regenerace. Regenerace města je i úkol politický.
- Řízení regenerace je nutno pojímat jako trvalý proces usměrňování sociálních, funkčních a urbanisticko-architektonických transformací města za účasti všech vlastníků a uživatelů a všech forem inovačního postupu (údržby, modernizace, rekonstrukce, dostavby, přestavby, výstavby i rekonstrukce technické infrastruktury).
- S ohledem na složitost regeneračního procesu je žádoucí, aby si správa města zřizovala pracovní skupinu nebo komisi regenerace, případně profesionální pracoviště pro koordinaci a řízení této činnosti, která by připravovala strategii a taktiku regeneračního procesu v časových a finančních souvislostech.
- Součástí řízení regeneračního procesu by mělo být i vyhodnocování výsledků a dopadů jednotlivých etap regenerace.

10. Vyhodnocování procesu regenerace a výchova k péči o historické kulturní dědictví

- Výsledky procesu regenerace vybraných částí měst, zvláště jejich center, je nezbytné vyhodnocovat jak z hlediska zhodnocení památkového fondu a historického prostředí, tak z hlediska funkční, sociální a technické rehabilitace.
- Návrhy urbanistických plánů a projektů je nutno odborně vyhodnotit v konfrontaci s vlastní realizací regenerace vybraného území tak, aby mohly sloužit k vědeckému poznání a využití pro další postupy regenerace.
- Součástí hodnocení by měly být i metody a nástroje řízení procesu regenerace s cílem jejich zlepšení a zefektivnění.
- Multikriteriální posouzení všech aspektů a výsledků regenerace vybraného území může přispět k hodnocení společenské efektivnosti tohoto procesu a k návrhu postupu pro další vybraná území regenerace.
- Součástí hodnocení by měla být i prezentace, propagace a popularizace výsledků regenerační akce, včetně nových objevů a nálezů.
- Ochrana a regenerace historických měst vyžaduje, aby byla zorganizována specializovaná výuka pro odborníky, kteří se podílejí na tomto regeneračním procesu.
- Výchovné působení k ochraně kulturního dědictví historických měst je nutno posilovat u politických orgánů reprezentujících město i u obyvatel, kteří ve městě žijí, tak, aby našli pozitivní vztah k tomuto dědictví a svému městu.

Závěr

- Poprvé od počátku průmyslové revoluce se počet obyvatel západních měst v Evropě (ale v současné době i u nás) snižuje: obyvatelstvo stárne. Celkový demografický přírůstek je záporný. Jsou to situace, které se nevykytovaly po dobu celých 150 let. Nejeví se tudíž účelné dále hovořit o rozvoji měst, ale spíše o jejich vývoji a transformaci.
- Vývoj měst není ukončen. Probíhá proměna funkční, sociální i ekonomické struktury měst.
- Hmotné prostředí měst je výsledkem působení mnoha lidských generací. Nebylo a není zpravidla výsledkem jednorázového aktu. Proto i jejich transformace a regenerace je permanentní otevřený proces.
- Základní formou rozvoje měst po 2. světové válce se stala hromadná produkce monofunkčních obytných útvarů, které většinou degradovaly obraz měst. Je žádoucí usilovat o zlidštění tohoto prostředí a vytvoření kultivovaného rámce historickým částem měst.
- V nových hospodářských a společenských podmínkách je nezbytné vybudovat fungující mechanismus permanentní údržby, regenerace a modernizace stavebních fondů.
- Základním východiskem pro budoucí výhled jsou strategické plány měst a regionů a pro realizaci územní plány měst a regulační plány jejich centrálních částí. Územní plánování musíme chápat též jako permanentní proces usměrňování vývoje. Proto není vhodné čekat až na schválené územní plánovací dokumenty, ale musíme umět rozhodovat s tvůrčí erudicí a podrobnou znalostí území o jednotlivých investorských záměrech.
- Při procesu regenerace historických částí měst musíme počítat s větší participací občanů, zvláště při projednávání územní plánovací dokumentace a významných investičních záměrů.
- Regenerace historických částí měst a památkově chráněných území vyžaduje jiné přístupy než výstavba na volných plochách - konzervační metody tvorby, tj. rozvoj funkcí při postupně menší transformaci forem. Demoliční přestavba pro tato území vhodná není.
- Při úvahách o výhledové transformaci měst je nejjistější zárukou vycházet z hmotného kulturního dědictví, případně archeologických výzkumů, a organicky rozvíjet jednotlivé části města jako celky svébytné identity, vracet se k tradičním prostorovým formám ulic a náměstí a zachovávat kontinuitu tisíciletého vývoje.

Portréty městských památkových rezervací

Martin Zedníček

Město Brno se řadí k těm historickým sídlům, která odvozuji svoji identitu z tisíciletého kulturního vývoje českých zemí a Evropy. Na jeho území existuje značná koncentrace památkového fondu, zahrnující díla všech stavebních slohů, počínaje románsko-gotickými přes památky gotické, renesanční, barokní, klasicistní a empírové, s dominantním podílem staveb historizujících, secesních, funkcionalistických a obecně meziválečných. Tato slohová rozmanitost je také jedním ze specifických znaků města Brna.

Na území rozšířeného historického jádra města, které bylo v roce 1989 prohlášeno městskou památkovou rezervací, se nachází cca osm set budov, z toho je pět set třicet tři objektů prohlášeno kulturní památkou a národní kulturní památkou. Přímou v městské památkové rezervaci se nacházejí čtyři národní kulturní památky – hrad a pevnost Špilberk, kostel sv. Jakuba, areál biskupské rezidence s chrámem sv. Petra a Pavla a funkcionalistický hotel Avion. Svou rozlohou o výměře 157 ha je MPR Brno jednou z nejrozsáhlejších městských památkových rezervací České republiky.

Městská památková rezervace zaujímá v urbanistické struktuře města stěžejní, dominantní postavení. Mimo svůj rozsáhlý kulturně památkový obsah se stala neobyčejně živým velkoměstským centrem, které vedle svých užitkových funkcí plní také městotvorné společenské poslání, má podstatný význam pro rozvoj cestovního ruchu, včetně kulturního a mezinárodního turismu. Pro lidské vnímání je vizitkou města, hlavním nositelem jeho image, jeho atmosféry a historické paměti.

V dubnu 1994 odsouhlasila Rada města Brna vypracování I. etapy Programu regenerace MPR Brno. Na jeho základě získalo ještě v témže roce město Brno od MK ČR finanční podporu přes 10 mil. Kč na opravu chrámu sv. Petra a Pavla. V následujícím roce 1995 byla dokončena II. etapa dokumentace programu regenerace a město obdrželo příspěvek přes 11 mil. Kč. Tyto prostředky byly využity na I. etapu obnovy fasády chrámu sv. Jakuba. V roce 1996 byla, kromě oprav dalších památek – pokračování obnovy fasády kostela sv. Jakuba a zahájení oprav kláštera Kapucínů, zahájena postupná obnova vnějšího pláště baziliky Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně, která s několika přestávkami, vyvolanými nezbytností použít finanční podporu poskytnutou Brnu z Programu regenerace MPR a MPZ na jiné naléhavé opravy, pokračuje až do současnosti. Jedná se o pozoruhodný příklad v postupu záchrany jedné z nejvýznamnějších kulturních památek Brna.

Základní dokument programu MPR Brno z let 1994–1995 byl následně sedmkrát aktualizován. První velká aktualizace byla provedena už v roce 1996, poslední proběhla v roce 2011. Cílem aktualizací dokumentace bylo vyhodnocení efektivity využití státní podpory v uplynulém období doložené přehledem aktuálních záměrů a postupů památkové obnovy MPR Brno, přehledem dosud vložených nákladů a poskytnutých podpor a jmenovitým přehledem akcí nepředvídaných a akcí havarijní povahy. Druhým a neméně důležitým úkolem aktualizace se stalo zpřesnění specifikace postupu regenerace členěné podle realizačních kategorií, doložené pasportními listy jednotlivých akcí zařazených pro následující období a aktuálním situačním plánem regenerace. Za dobu trvání Programu regenerace MPR a MPZ byly v Brně obnoveny desítky objektů zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek. Finanční prostředky poskytnuté MK ČR prostřednictvím tohoto Programu generovaly, díky stanovení závazných podílů vlastníků a města na spolufinancování obnovy památek, další desítky milionů korun vynaložených na obnovu nejvýznamnějších budov památkového fondu na území města. Souběžně s opravami jednotlivých památkových objektů realizuje město i postupnou regeneraci veřejných prostor historického jádra, brněnského podzemí a technické infrastruktury.

Program regenerace MPR a MPZ za dobu svého trvání i přes skutečnost, že se v posledních letech výše finančních příspěvků výrazně snížila, prokázal svůj význam a výrazně ovlivnil tvář Brna v posledních dvou desetiletích.

Josef Němec

K obsahu a účinnosti Programu regenerace MPR Brno je třeba uvést a vyzdvihnout v něm:

- jeho provázanost a kompatibilitu s územně plánovací dokumentací, tj. příslušným regulačním plánem, který byl zpracován souběžně,
- jeho velmi důkladnou až pasportní podrobnost regeneračních hledisek, stavebně historických průzkumů, měřických podkladů atd.
- jeho komplexnost pojetí ve smyslu usnesení vlády č. 209/1992 Sb. k Programu regenerace MPR a MPZ, zahrnující nejen objekty v režimu státní památkové péče, ale také technickou infrastrukturu, vnější prostředí a prostory až po drobnou architekturu i plastiky, zeleň, či historické podzemí.

Tak zachycoval, hodnotil a třídil všechny požadavky, úkoly i podněty, známé na počátku devadesátých let minulého století. Stal se posléze určitým uznávaným souborným dokumentem toho, co je nutno zahrnout do pojmu komplexní regenerace brněnské městské památkové rezervace. Jedná se přirozeně o velký a mnohaletý záměr, na jehož realizaci musí nadále spolupracovat velké množství partnerů – od dominujícího Magistrátu města Brna přes činitele státní, církevní, družstevní, krajské a soukromé až po setrvávající finanční pomoc z centrálních zdrojů. Dnes, téměř po dvaceti letech účinnosti citovaného vládního usnesení, lze jeho poslání i význam stále oceňovat, a to i přes současná, snad jen přechodná finanční omezení.

Připomeňme alespoň v krátkém, heslovitěm exkurzu regenerační okruhy, v jejichž rámci byl Program regenerace MPR a MPZ uskutečňován:

1. okruh – národní kulturní památky:

jsou ve stadiu pokročilé památkové obnovy a prezentace. Nejvyšší účinnost byla dosažena u národní kulturní památky hrad a pevnost Špilberk. Nejistý zůstává pouze osud národní kulturní památky hotel Avion.

2. okruh – objekty památkové podstaty:

zdařile byla dokončena obnova řady významných a společensky důležitých objektů, např. Uměleckoprůmyslové muzeum, Schrattenbachův palác, Městský dvůr na Šilingrově náměstí, divadlo Reduta, domy pánů z Lipé a pánů z Kunštátu, Nejvyšší správní soud, Červený kostel, atd. V realizačním stadiu se nacházejí bazilika Nanebevzetí Panny Marie v augustiniánském klášteře na Starém Brně, klášterní areál minoritů s kostelem sv. Janů a Loretou, Mahenovo divadlo, hrad Veveří a Stará radnice.

3. okruh – iniciace oprav a rekonstrukcí ostatního památkového domovního fondu:

opravy a rekonstrukce probíhaly v řadě domovních bloků MPR Brno, zejména v ulicích Kobližná, Dvořákova, Minoritská, Pekařská, Česká, Marešova, Joštova, Masarykova – celkem o více než sedmdesáti domů.

4. okruh – záchrana a prezentace doprovodných kulturně-památkových prvků:

byly prováděny konzervátorské práce na venkovních plastikách Dominikánského, Kapucínského a Mendlova náměstí, Zelného trhu a Koliště. Dále byly opraveny středověké hradby lemující areály národních kulturních památek Petrov a hradu a pevnosti Špilberk.

5. okruh – sanace historického podzemí:

postupně byly objeveny a staticky sanovány další historické podzemní sklepy. Pro zpřístupnění veřejnosti byly upraveny zatím tři úseky:

- komplex Labyrint pod Zelným trhem,
- Mincmistrovský sklep pod Dominikánským náměstím,
- kostnice pod kostelem sv. Jakuba,

o celkové délce přes 1 km. Řada historických sklepů byla upravena a využita jako vinárny či kluby.

6. okruh – rekonstrukce a úpravy vnějších prostorů a veřejné zeleně městské památkové rezervace Brno:

tento realizační okruh velmi výrazně změnil a i nadále systematicky mění milieu a vizi historického vnějšího prostředí MPR Brno. Obnovena byla severozápadní část brněnské okružní třídy Husova–Komenského náměstí–Joštova–Moravské náměstí. Dále prostory náměstí Svobody a Jakubského náměstí, včetně navazujících ulic Kobližná, Masarykova, Jakubská, Běhounská, Měnská, Novobranská atd. Cílem je tvorba společenského prostředí pro pěšího člověka, jeho pohyb, jakož i tvorba pěších pobytových zón. V současné době se připravuje rekonstrukce Zelného trhu a Dominikánského náměstí. Pokud se týká veřejné zeleně, největší probíhající realizací zůstává obnova a rozšíření parku hradního kopce Špilberk. Důležitou a zdařilou realizací se stala památková obnova Denisových sadů na svazích kopce pod Petrovem a na ni navazující obnova parku Studánka pod ulicí Husovou.

7. okruh – technická infrastruktura MPR Brno:

v průběhu celé dosavadní účinnosti Programu regenerace MPR a MPZ probíhalo budování podzemních kolektorů slučitelných inženýrských sítí pod zastavěnou částí MPR Brno, včetně postupného připojování objektů. V této souvislosti došlo i k několikerému narušení historického podzemí z technických a provozně-funkčních důvodů.

I dnes lze konstatovat, že principy a pravidla Programu regenerace MPR a MPZ mohou nadále evokovat procesy obnovy směrem k živým památkám a živému historickému prostředí.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Bazilika Minor, plášť

Využití: církevní objekt

Realizace v r. 1996

Autor: LUKAS, s. r. o.

Realizační firma: LUKAS, s. r. o.

Celkové náklady 25000, z toho podpora z PR 15323, jiné zdroje 3410

2. Název: NKP kostel sv. Jakuba - obnova fasády

Využití: církevní objekt

Realizace od 1995 do 1998

Autor: LUKAS, s. r. o.

Realizační firma: LUKAS, s. r. o.

Celkové náklady 34500, z toho podpora z PR 16320, jiné zdroje 18180

3. Název: Červený kostel - oprava chrámu

Využití: církevní objekt

Realizace od 1997 do 1999

Autor: Artefabris, spol. s r. o.

Realizační firma: CS-KB Artefabris, spol. s r. o.

Celkové náklady 8436, z toho podpora z PR 3860, jiné zdroje 4576

4. Název: Hradby NKP Petrov - celková rekonstrukce

Využití: statické zabezpečení přilehlého území, nedílná součást obrazu města

Realizace od 1998 do 2003

Autor: Ing. Oldřich Matula, projektová a inženýrská kancelář

Realizační firma: Carbo Grouting, a. s.

Celkové náklady 19000, z toho podpora z PR 15985, jiné zdroje 3015

5. Název: Mahenovo divadlo - interiéry

Využití: divadlo

Realizace v r. 2005

Autor: LUKAS, s. r. o.

Realizační firma: LUKAS, s. r. o.

Celkové náklady 12000, z toho podpora z PR 4912, jiné zdroje 4000

České Budějovice

Ivo Hajn

Důvody, které vedly k zapojení do Programu regenerace MPR a MPZ:

V důsledku změn po roce 1989 přešla většina obytných i ostatních budov a pozemků v městské památkové rezervaci v Českých Budějovicích v souvislosti s restitučními, procesem privatizace a celkové transformace celé společnosti do soukromého vlastnictví fyzických a právnických osob. Následně došlo k výrazné diferenciaci soukromých a veřejných zájmů jak v procesu rekonstrukce jednotlivých památkových objektů, tak i ve způsobu využití pozemků, budov a ostatních staveb v památkově chráněném území. Město však v této době nemělo k dispozici nový nástroj, jenž by tyto různorodé a často protikladné i rozporné cíle dokázal sloučit ve všeobecný, veřejný prospěch. K dispozici nebyla ani nová územní plánovací dokumentace regenerace památkově chráněného území, která by v závislosti na nových společenských poměrech, individuálních potřebách – především pak respektování zásady nedotknutelnosti soukromého vlastnictví, a všeobecných potřebách a požadavcích, zejména požadavcích památkové péče – stanovila základní podmínky a regulativy další výstavby v tomto území a jeho komplexní obnovy. Přitom bylo jasné, že pokud má historické jádro nadále existovat jako centrum města i širší oblasti (Jihočeského kraje), zároveň poskytovat kvalitní bydlení, být turisticky přitažlivé v odpovídajících estetických a kulturních kvalitách, pak nemohlo zůstat ve stavu, v jakém se nacházelo před rokem 1989.

Za účelem trvalého zachování kulturních, urbanistických a architektonických hodnot historického jádra v rámci rozvoje celého města a při vytváření optimálního životního prostředí musely být regulovány základní funkce v tomto území, jakož i veškerá investorská, stavební i technicko-hospodářská činnost. V reálném životě představuje MPR územní celek s naprosto odlišným režimem od ostatních částí města. Nejen díky své geografické dispozici zůstalo historické jádro skutečným centrem současného města. Tato skutečnost ovšem kontrastuje se stísněností prostoru, jenž s sebou přináší nejen dopravní problémy. Po roce 1989 přibyl nový fenomén – majitelé, neziádka starousedlíci, domů v historickém jádru (nebo jejich nájemci), kteří si jsou na jedné straně vědomi historické hodnoty objektů, a tedy své určité výjimečnosti, na straně druhé zde chtějí provozovat komerční aktivity nebo přinejmenším alespoň moderně bydlet. Jedním z prostředků, pomocí něhož lze skloubit požadavky památkové péče s potřebami vlastníků objektů, se stal Program regenerace MPR a MPZ. Ten plní společně s funkčním územním plánem města významnou funkci. S ohledem na individuální, soukromé, všeobecné i veřejné zájmy stanovuje hlavní směr, kterým by se mělo město dále vyvíjet tak, aby plnilo všechny své základní funkce, bylo příjemné pro život obyvatel a aby zároveň byly zachráněny a obnoveny jeho výjimečné kulturní, památkové, urbanistické a architektonické hodnoty, pro něž bylo vyhlášeno městskou památkovou rezervací. Úspěšnost přípravy, zpracování a realizace Programu regenerace MPR v Českých Budějovicích dnes závisí nejen na orgánech státní správy a městské samosprávy, ale i na všech občanech, kteří v tomto území trvale bydlí a pracují, na vlastnících a nájemcích nemovitostí a firmách, jež zde mají své sídlo.

Program regenerace historického jádra Českých Budějovic je postaven na pevných základech. Jedním ze základních stavebních kamenů se jeví filozofie vzájemné tolerance „starého a nového“. To znamená při zachování tradičních hodnot zůstat a být i nadále moderním centrem nejen krajského města, ale i celého jihočeského regionu. Proto se stalo historické centrum města významnou turistickou destinací. Přestože jsou cíle vytyčované v programech regenerace MPR průběžně z větší části naplňovány, je vlastní proces regenerace historického jádra a k němu přilehlého ochranného pásma ve skutečnosti nikdy nekončící proces. Kvalita života v MPR je umocňována zapojováním prvků zeleně a vodních toků, jež tvoří protíváhu k starému kamennému městu. Magistrát města se zabývá přípravou akcí, které by vyzdvihly významné historické skutečnosti, jakými byl například obchod se solí, koněspřežní železnice či lodní doprava. Jsou připraveny projekty na splavnění a využívání vodních toků, na transformaci průmyslových

a vojenských objektů. Mezi nejbližší úkoly regenerace MPR náleží obnova veřejných prostranství, především pak Mariánského a Senovázského náměstí. Od roku 1995 bylo do programu regenerace MPR zařazeno dvacet kulturních památek v majetku obce, čtyřicet objektů ve vlastnictví církve a sedmdesát šest objektů ve vlastnictví právnických a fyzických osob. Od doby schválení usnesením vlády č. 209 ze dne 25. března 1992 se stal Program regenerace MPR a MPZ účinným nástrojem, který slouží k obnově kulturních památek nacházejících se v nejcennější části našeho historického města, prohlášeného za památkovou rezervaci.

Dosavadní programy regenerace a jejich hlavní cíle:

Program regenerace MPR České Budějovice 1995–1999:

Jednalo se o regeneraci MPR ve všech jejích složkách, tedy o obnovu stavební podstaty domů, revitalizaci jejich funkcí, zhodnocení a restaurování památkových prvků, modernizaci technického vybavení domů, zajištění dlouhodobé životnosti podzemních inženýrských sítí jejich rekonstrukcí či výměnou, vytvoření optimálního architektonického výrazu veřejných prostranství náměstí a ulic jejich vhodnou výdlažbou, veřejným a slavnostním osvětlením, zelení včetně ostatních výtvarných a funkčních doplňků. Velký význam měla v 90. letech 20. století počáteční motivace vlastníků a obrácení pozornosti díky státnímu Programu regenerace MPR a MPZ a pochopení města na stavební fond historického jádra. To, pokud mělo existovat jako centrum města i širšího regionu, zároveň poskytující kvalitní bydlení a být turisticky přitažlivé, v odpovídajících estetických a kulturních kvalitách, nemohlo zůstat ve stavu v jakém bylo před rokem 1989.

Program regenerace MPR České Budějovice 2000–2005:

Program regenerace MPR České Budějovice byl zpracován Projekční a inženýrskou kanceláří A+U Design, s. r. o. v návaznosti na územní plán zóny historické jádro, zpracovaný stejnou kanceláří. Následně došlo ke zhotovení regulačního plánu zóny (2001 Projekční a inženýrská kancelář A+U Design, s. r. o.), který však v této podobě nebyl schválen. Proto také došlo k částečné korekci vytipovaných objektů, jež byly v tomto období do programu zahrnuty i k redukcí cílů. Nedošlo k zredukování dopravy, nebyl zaveden citybus, nerealizován záměr zřídit evropský dům, spolkový dům a městské muzeum, neuskutečnila se revitalizace koněspřežní železnice ani rehabilitace Mlýnské stoky.

Program regenerace MPR České Budějovice 2006–2010:

V období 2006–2010 byla namísto cílená regenerace veřejných prostor – ulic, náměstí a parků tak, aby jejich důstojnou úpravou byly podporovány městotvorné funkce jak z hlediska urbanistických předpokladů, tak z hlediska jejich naplňování v denním životě města, jeho obyvatel a návštěvníků. Uskutečněná etapa předěšlých pěti let se týkala postupných prací na komplexní regeneraci městské památkové rezervace, zahrnující zlepšování vlastního technického a komunikačního vybavení a také příslušných prostorových, funkčních i technických návazností vůči celému městu.

Program regenerace MPR České Budějovice 2011–2015:

V obecné rovině se cíle u regenerace nijak výrazně neliší od programů předchozích. V konkrétních cílech se vrací k myšlence vybudování tzv. evropského domu a spolkové domu, problematickému projektu revitalizace koněspřežní železnice v ulicích města, k zavedení citybusu, zavedení a optimalizaci tržní činnosti. Jedním z dalších záměrů je získání vyjimečné památkové hodnoty do majetku města. Zde je především myšlen objekt tzv. „velká solnice“. Snahou a pojetím programu regenerace MPR v Českých Budějovicích pro období 2010–2011 je stanovení cílů a opatření k regeneraci MPR se zřetelem ke specifické povaze MPR a k specifickým rysům činností a funkcí v MPR i v jejím vztahu k městu jako celku a k regionu v „živém“ materiálu, jehož je třeba dále ošetřovat a precizovat podle námětů a názorů obyvatel městské památkové rezervace i celého města, podle aktuálních závěrů plynoucích z práce komise pro regeneraci města, garantujícího práci příslušných odborů technickou správnost a proveditelnost programových záměrů, po stránce kulturně společenských, vzdělávacích, sociálních, osvětových, stavebně technických a investičních.

Závěr:

Magistrát statutárního města České Budějovice považuje regeneraci historického jádra za jednu z nejdůležitějších priorit.

Město České Budějovice se poprvé zapojilo do Programu regenerace MPR a MPZ v roce 1992. V roce 1995 byla jeho účast v tomto programu schválena zastupitelstvem. V současné době má město vypracovanou aktualizaci programu MPR do roku 2015. Za celou dobu aplikace se výrazně posílil kladný přístup k ochraně a obnově památkových hodnot ve městě ze strany majitelů objektů. Regenerace MPR probíhá ve všech jejích složkách. Nejde jenom o obnovu stavební podstaty domů, ale i o revitalizaci jejich funkcí, zhodnocení a restaurování památkových prvků, modernizaci technického vybavení domů. Finanční účast města v tomto programu neustále roste.

Celá řada objektů v MPR je ve vlastnictví města. Tyto objekty spravuje a hospodaří s nimi prostřednictvím městem spravované organizace Správa domů, s. r. o. Na obnovu svého majetku vynakládá město značné prostředky. V letech 2000–2010 investovalo ze svého rozpočtu částku ve výši necelých 182 mil. Kč. Třetím – ne nepodstatným – zdrojem finančních prostředků, které pomáhají vlastníků památek ve městě udržovat objekty, je grantová politika města. Od roku 2008 mají majitelé památek možnost získat finanční podporu z grantů vyhlášených městem. V letech 2008–2010 bylo takto mezi žadatele rozděleno 6,56 mil. Kč. Smyslem všech těchto aktivit je snaha o to, aby historické jádro nadále plnilo roli důstojného správního, kulturního a turistického centra celého jihočeského regionu. Aby všestranně sloužilo veřejnosti při zachování všech svých kulturně historických hodnot.

(Výňatek z dokumentu Vyhodnocení programu regenerace za období 1995–2010)

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Kostel Obětování Panny Marie**

Využití: církevní

Realizace od 1995 do 2001

Realizační firma: akad. mal. Pavel Paděvěk, Radovan Zvolský, restaurátor, a spol. Pradast, s r. o., Štěpánovice

Celkové náklady 6900, z toho podpora z PR 5000, jiné zdroje 465

2. Název: **Bývalý dominikánský klášter**

Využití: církevní, ZUŠ

Realizace od 2000 do 2011

Realizační firma: akad. mal. Jiří Čech, spol. Dolmen, s r. o., České Budějovice

Celkové náklady 12990, z toho podpora z PR 10000, jiné zdroje 2900

3. Název: **Kostel Panny Marie Růžencové**

Využití: církevní

Realizace od 2002 do 2008

Realizační firma: akad. mal. Jiří Čech, varhany Jan Eliáš a Josef Poukar

Celkové náklady 2369, z toho podpora z PR 1400, jiné zdroje 969

4. Název: **Radnice, nám. Přemysla Otakara II. 1/1**

Využití: radnice

Realizace od 1995 do 1997

Realizační firma: akad. mal. Milan Kadavý

Celkové náklady 541, z toho podpora PR 260, jiné zdroje 281

Český Krumlov

Antonín Princ

Město Český Krumlov vytvořilo už na přelomu roku 1990/1991 program obnovy tehdy zcela zchátralého a ohroženého historického jádra města. Od počátku se zapojilo do činnosti SHS ČMS a od roku 1993, kdy byl aktivně spuštěn Program regenerace MPR a MPZ, se místní pracovní skupina podílela na jeho uvádění do života. Český Krumlov jako jeden z prvních stanovil vlastní podmínky pro čerpání prostředků a aktivně přenášel zkušenosti dalším městům a sídlům. Až do roku 2001 čerpal v součtu největší objem celkově alokovaných prostředků Programu regenerace MPR a MPZ. Také se podařilo prosadit, zejména pro církevní památky, užití programu a to i pro opravy a obnovu mobiliáře. Město Český Krumlov rekonstruovalo z příjmů privatizace veškerou technickou infrastrukturu v historickém jádru. Průběh realizace vyžadoval velmi přesnou koordinaci postupu prací tak, aby při obnově nebyly nevratně poškozeny či ztraceny prvky stavební a ani interiérové. To vyžadovalo poměrně náročnou kontrolu orgány památkové péče a ne vždy se setkávalo s pozitivním ohlasem investorů (majitelů) a dodavatelských firem. Příprava městského programu a lokální publicita, včetně individuální pomoci s přípravou žádostí o poskytnutí finanční pomoci v rámci Programu regenerace MPR a MPZ, vedly k postupnému „samovzdělávání“ investorů i stavebních firem. Výsledek v jednotlivých letech byl zachycen do roční závěrečné zprávy programu regenerace MPR ve městě. Zpráva o jednotlivých objektech včetně struktury použitých prostředků, doplněná o fotodokumentaci velmi jednoduchou formou, ukázala úspěšnost programu regenerace coby jasného, transparentního a velmi efektivního procesu vícezdrojového financování oprav a obnovy kulturních památek, bez ohledu na strukturu jejich vlastnictví.

Za podpory Programu regenerace MPR a MPZ a díky jeho multiplikačnímu efektu bylo opraveno a obnoveno postupně celé širší jádro města s více než třemi sty padesáti historickými stavebními objekty. To vedlo nejen k velkému rozvoji cestovního ruchu, a tím obchodu i služeb, ale i k zachování bydlení a především velikému rozvoji kulturního života. Město disponuje celou řadou permanentních galerií a muzeí lokálního, až celosvětového významu, jako je například Egon Schiele Art Centrum. Hudební a divadelní (zejména barokní) scéna nejen evropská, ale i postupně celosvětová již Český Krumlov velmi dobře zná. Příkladná obnova města sem přivedla v letech 1991 až 2002 celou řadu významných státních návštěv, hlav států, včetně královských.

Program regenerace MPR a MPZ měl a přes současný útlum ještě má nesporný přínos v poznání, vzdělávání a následném zvyšování kvalifikace, a tím i kvality odváděných prací obnovy ve velkém rozsahu stavebních a restaurátorských prací. V sektoru stavebnictví, služeb, zejména průvodcovských, ubytovacích, gastronomických i dalších souvisejících došlo nejen ke stabilizaci, ale též k nebyvalému rozvoji a nabídce nových pracovních míst v celé škále kvalifikací. Udělování ceny města za nejlépe opravenou památku roku a proces nominací byl velmi motivační a přispěl k zájmu a participaci občanů na vnímání významu památek. Program obnovy města společně s Programem regenerace MPR a MPZ jsou jedny z prvních koncepčních materiálů, které zásadně přispěly k vývoji a posílení demokratických principů rozhodování.

Ojedinělým finančním nástrojem, „motorem“ obnovy MPR je Českokrumlovský rozvojový fond jakožto otáčivý fond (revolving fund), jehož výnosy jsou reinvestovány ve prospěch obnovy památek a také jiných veřejně prospěšných akcí. O jeho vznik se nemalou měrou zasloužil tehdejší starosta Českého Krumlova Jan Vondrouš. Tento fond byl založen v roce 1991 jako obchodní společnost ve stoprocentním vlastnictví města Český Krumlov, jež na počátku do jejího majetku bezúplatně vložilo zhruba pět desítek vybraných památek - domů, budov a pozemků v historickém centru města.

Smyslem založení společnosti se stalo, jejím prostřednictvím, jako samostatného podnikatelského subjektu města, realizovat tyto úkoly a cíle:

- zajistit kvalitní opravu historicky cenných objektů při zachování jejich kulturně-historické hodnoty,

- nalézt jejich optimální funkční a ekonomické využití v souladu s cíli rozvoje města,
- podílet se na podpoře, organizaci a koordinaci rozvoje cestovního ruchu ve městě a jeho okolí,
- přitáhnout do města a regionu kvalitní domácí a zahraniční investory.

Základním koncepčním dokumentem pro rozvoj a činnost společnosti se stala „Strategie Českokrumlovského rozvojového fondu“ schválená v roce 1992 městským zastupitelstvem a vypracovaná renomovanými společnostmi Horwath Consulting (Plán rozvoje cestovního ruchu), American Appraisal CS (Tržní ocenění nemovitostí fondu) a Ateliér Girs (Návrh využití nemovitostí při dodržení základních zásad památkové péče). Koncepce rozvoje společnosti byla aktualizována na přelomu roku 2000/2001.

Jediným společníkem je Město Český Krumlov. Působnost valné hromady vykonává rada města. Jednatel je ustaven Ing. Miroslav Reitinger a dalším jednatelem je vždy starosta města Český Krumlov, v současné době Mgr. Dalibor Carda.

Základ podnikatelské činnosti společnosti tvoří v současnosti následující čtyři hlavní oblasti podnikání:

1. správa nemovitěho majetku společnosti,
2. řízení a podpora rozvoje cestovního ruchu - destinační management,
3. provozování a rozvoj parkovacího systému města,
4. příprava a realizace rozvojových projektů.

Jitka Zikmundová

V Českém Krumlově nelze napsat historii jednoho domu, Český Krumlov, jeho historické centrum píše svůj román posledních dvacet let. Je to příběh Popelky, která vyrostla v krásnou dámu a již jezdí obdivovat celý svět. Příkladná péče o historické dědictví se stala základním předpokladem pro rozvoj kultury a cestovního ruchu. Citlivě opravené a udržované nemovitosti, veřejná prostranství kombinované se smyslem pro detaily jsou základní ingrediencí úspěchu. Milníkem v dlouhé téměř sedm set let staré historii Českého Krumlova byl rok 1992, tedy rok zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO. Tímto okamžikem jsme se zavázali pečovat a chránit světové hodnoty. Rozhodnutím stát se památkou zapsanou na Seznam světového dědictví jsme se zařadili mezi turistické destinace. Český Krumlov díky péči a obnově svých památek žije, i v ponurých listopadových dnech prochází historickým centrem návštěvníci zblízka i daleka, bývají otevřené kavárny, restaurace a obchody. Samozřejmě cestovní ruch není samospatitelný a život celého města nesmí stát na této jediné ekonomické bázi, protože platí, že cestovnímu ruchu se daří především v bohatých krajích. Je na nás, jak bude příběh města pokračovat.

Při regeneraci města se nesmí podceňovat přípravná fáze. Akci obnovy každé kulturní památky plnohodnotně připravit, od jednotlivých průzkumů až po kvalitní dokumentaci pro provedení stavby. A při realizaci neopomenout žádné části domu, výmalbu interiéru, osvětlení, nábytek a další prvky. Jen tak mohou být zachráněny všechny památkové hodnoty a zachovány pro budoucí generace i prezentovány veřejnosti. Důležitý je záměr, jakou funkci bude památka po rekonstrukci plnit, zda se vrátí do života a její provoz bude ekonomicky soběstačný. S tím souvisí i neopomenutí širších vztahů - dostupnost, veřejný prostor kolem památek, moderní potřeby obyvatel jako jsou parkování, internet atd. Při akci obnovy a údržby památky dbát na osvětlení a informovanost veřejnosti, neboť i zde platí, co dobře znám, to mám rád a váže mě k tomu kladný vztah.

Petr Papoušek

Pro ilustraci jsem vybral několik domů, při jejichž obnově byl využit Program regenerace MPR a MPZ. Jedním z nich je prelatura ve Vnitřním městě, Horní ulice čp. 155. Objekt původně spolu s domy čp. 156 a 159 sloužil pro církevní účely. Dům je rozsáhlý a svou hmotou navazuje na hotel Růže, zřízený v domech čp. 154 a 153. Všechny tyto objekty tvoří jednu stranu Horní ulice a dominantu nad řekou Vltavou. Budova prelatury po opravě slouží knihovně, kanceláře a byty a v domě se nalézá také „Prokyšův sál“, který je využíván pro slavnostní účely, besedy, koncerty a slavnostní jednání zastupitelstva města Český Krumlov. On a další výstavní interiérové prostory jsou při rekonstrukci restaurovány. Na rohu Ulice Masné a Radniční stojí „Thallerův“ dům. Tento původně pozdně gotický objekt, dokládající vyzrálou měšťanskou architekturu ve městě, byl v renesanci zcela přestavěný a zvýšený. Z období gotiky se zachoval vstupní kamenný portál a kamenné krakorce, na nichž jsou vystavěna horní patra domu.

Z Programu regenerace MPR a MPZ se po dobu osmi let restaurovaly varhany v kostele sv. Víta a po opravě se na ně poprvé pro veřejnost hrálo na den sv. Václava roku 2008. Po dokončení jejich obnovy se v regeneraci kostela pokračuje, po částech se renovuje věž kostela a na další roky se připravuje oprava jeho zastřešení.

V široké ulici ve Vnitřním městě stojí blok budov bývalého městského pivovaru obsahující domy čp. 170, 171 a 172. Pivovar se zde provozoval do počátku druhé světové války a až v roce 1993 se začalo s celkovou rekonstrukcí - bude sloužit jako muzeum. Dvůr objektu je téměř dochován ve své původní renesanční podobě. V přízemí a v patře jsou dva rozsáhlé sály, sklenuté křížovou klenbou na střední kamenné sloupy. Provoz zajišťuje obecně prospěšná společnost Egon Schiele Art Centrum nabízející celoročně na ploše 3000 m² klasické výtvarné umění 20. století i jeho zcela současnou podobu. Společnost dále spravuje ateliéry a apartmány pro současné výtvarné umělce a spisovatele a provozuje také vlastní muzejní kavárnu i muzejní obchod. Program regenerace MPR a MPZ napomáhal rekonstrukci v devadesátých letech 20. století a nyní se opět využívá již druhým rokem k postupné opravě šindelových střech.

1

2

3

4

5b

5a

5b

5a

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Celková rekonstrukce a restaurování interiérů, prelatura, Horní čp. 155**

Využití: městská knihovna, kancelář, byty

Realizace od 1999 do 2005

Autor: Murus Monumenta Renovamus, Ing. Lubor Gregora

Realizační firma: Feston, s. r. o., akad. malíř Hrubeš

Celkové náklady 10205,5, z toho podpora z PR 5460, jiné zdroje 4745,52

2. Název: **Rekonstrukce měšťanského domu, Masná čp. 129**

Využití: obchod, penzion Thallerův dům

Realizace v r. 2003

Autor: Murus Monumenta Renovamus, Ing. Lubor Gregora

Realizační firma: Vidox, s. r. o.

Celkové náklady 5334, z toho podpora z PR 470, jiné zdroje 4864

3. Název: **Restaurování varhan kostela sv. Víta, ulice Horní**

Využití: k liturgickým účelům

Realizace od 2001 do 2008

Autor: Vít Kaděrábek

Realizační firma: Organa, s. r. o.

Celkové náklady 4360, z toho podpora z PR 2775, jiné zdroje 1585

4. Název: **Rekonstrukce měšťanského domu, Radniční čp. 29**

Využití: obchod, vinotéka, Muzeum - Pohádkový dům

Realizace v r. 2001

Autor: GIRSA AT, spol. s r. o., Ing. akad. arch. Václav Gírsa

Realizační firma: Vidox, s. r. o.

Celkové náklady 4051, z toho podpora z PR 630, jiné zdroje 3421

5. Název: **Adaptace městského pivovaru Široká čp. 71, oprava střech v roce 2011**

Využití: Muzeum - Egon Schiele Art Centrum

Realizace od 1998 do 2005

Autor: Ing. arch. Alex Raška

Realizační firma: Hodboď, s. r. o., Feston, s. r. o.

Celkové náklady 6479,62, z toho podpora z PR 1806, jiné zdroje 4673,62

Domažlice

Program regenerace pro MPR Domažlice byl zpracován již v roce 1992, od té doby je také při Městském úřadu v Domažlicích ustanovena pracovní skupina pro regeneraci - komise pro regeneraci MPR. V roce 2002 byla zpracována nová verze programu regenerace s výhledem na několik let (2003-2005). V roce 2008 proběhla jeho aktualizace s vyhodnocením realizovaných akcí obnovy a s výhledem dalších akcí obnovy na roky 2009-2012. V letošním roce se znovu aktualizuje tak, aby obsahoval výhled na pět let. Od doby vzniku programu je možné sledovat zvýšený zájem individuálních investorů o zařazení do něj, čímž dochází k postupné obnově všech součástí MPR. Tato důvěra a účast je o to důležitější, že se tak i soukromí investoři seznámí s cíli státní památkové péče a jejich aktivity se zájmem ochrany kulturního dědictví přizpůsobují. Program regenerace se tak stává skutečným výkonným nástrojem odborné regulace činnosti a obnovy v MPR. Komise pro regeneraci MPR napomáhá při přípravě a realizaci Programu regenerace MPR a jeho aktualizaci. Stanovuje priority v jednotlivých obdobích. Podává podněty k řešení dílčích problémů v MPR. Posuzuje a vyjadřuje se k zásadním přestavbám objektů na území MPR. Spolupracuje s výbory zastupitelstva města, které se zabývají otázkami v MPR. Program regenerace MPR vhodným způsobem doplňuje dotační program Plzeňského kraje „Obnova historického stavebního fondu v památkových rezervacích a zónách a staveb drobné architektury“, jenž přispívá na obnovu objektů, které se nacházejí na území MPR, ale nejsou prohlášenou kulturní památkou.

Za přispění Programu regenerace MPR a MPZ byly od doby jeho vzniku opraveny nejen významné dominanty města (Chodský hrad, věž arciděkanského kostela Narození Panny Marie, Dolní brána), ale i jednotlivé měšťanské domy. U nich se jednalo o celkové rekonstrukce i dílčí obnovy (fasády, střechy, statické zajištění konstrukcí, restaurování). V městské památkové rezervaci došlo k rehabilitaci i městských prostranství (zahradu pod Chodským hradem), renovacím povrchů ulic (Vodní, Hradská, Branská, Spálená, Školní, B. Němcové, Fastrova, Husova, Břetislavova, Mgr. Staška v části zvané „Aleje“), náměstí (Chodské, Míru), infrastruktury (vodovod, kanalizace, veřejné osvětlení) a bylo zrekonstruováno i koryto řeky Zubřiny včetně několika přemostění. I když nelze tato veřejná prostranství zahrnout do Programu regenerace MPR a MPZ, jsou významnou součástí historického jádra a jejich obnovou dochází tak k ucelené rehabilitaci městských interiérů.

Obnovou objektů se více využívají prostory, které v dřívější době sloužily jen jako sklady. Vznikají nové prostory pro podnikání (prodejny, kavárny, restaurace, kanceláře a bytové prostory). Se vznikem netradičních provozoven se objevují i nová pracovní místa. To má i velmi příznivý vliv na počet turistů, kteří přijíždějí obdivovat kulturně historické hodnoty města.

Město Domažlice - komise pro regeneraci MPR - od roku 1992 bez přerušení až do současnosti každoročně připravuje, vyhodnocuje a aktuálně zařazuje jednotlivé akce obnovy, jež jsou výhledově posoupně zařazeny do Programu regenerace MPR. Komise stanovuje prioritní úkoly a navrhuje přidělení státní dotace na jednotlivé akce. Za existence a přispění z tohoto programu byla v historickém jádru města provedena celková rekonstrukce nejen hlavních dominant historického jádra (věž kostela Narození Panny Marie, Dolní brána, Chodský hrad), ale byly opraveny i desítky měšťanských domů - zpevnily se fasády, střechy, zajistila se narušená statika domů, zrestaurovala se uměleckořemeslná díla (portál kostela, kamenné pilíře loubí, malba na věži, sochy).

Město Domažlice se zapojilo do Programu regenerace MPR a MPZ od roku 1992. V roce 1993 získalo z něj první dotaci na zahájení rekonstrukce Chodského hradu, jež byla naplánována na několik etap. Chodský hrad byl založen jako součást opevnění města ve 13. století, v pozdější době - roku 1592 a v letech 1726-1728 - upraven a kolem roku 1830 přestavěn. Další dotaci obdržely Domažlice na Chodský hrad i v roce 1994. V dubnu roku 1995 však došlo k nenadálému neštěstí - požáru Chodského hradu, který vznikl v podkrovních prostorech, kde se budoval depozitář muzea. Oheň se rychle šířil, neboť měděná krytina neumožnila dostatečně rychlý přístup hasičů do podkrovní, proto musely být nejprve vyřezány vstupní otvory do střechy. Vzhledem k tomu, že se v muzeu nacházely sbírkové předměty, musely se urychleně evakuovat mimo budovu, aby nebyly ohroženy požárem ani vodou z hasicích zařízení. Střechu a krov se z velké většiny nepodařilo zachránit. Město Domažlice tak bylo postaveno před nelehký úkol - co nejrychleji zastřešit budovu Chodského hradu a zároveň dokončit započatou rekonstrukci, která byla požárem částečně zničena. Za přispění dotací z Programu regenerace MPR a MPZ se podařilo v následujících letech 1995-1997 úspěšně dokončit celkovou rekonstrukci Chodského hradu a následně otevřít nově obnovenou expozici Muzea Chodska.

V rámci Programu regenerace MPR a MPZ byla započata v roce 1998 i obnova hlavní dominanty města - věže u kostela Narození Panny Marie, stojící na náměstí Míru. Z původního chrámu vystavěného kolem roku 1270 zbylo původní zdivo a čelní oblouk nad klenbou i velký jižní i menší západní portál. Částečně byl kostel upraven v 15. století a poté barokně přestavěn v letech 1751-1756. Jedná se o jednoduchou stavbu o třech shodných klenbových polích, s nižší druhou kaplí sv. Barbory a sakristií po celé délce severní strany a obdélnou předsíní a s trojbokým průčelím na jižní straně. V jihozápadním nároží je vysoká válcová věž s ochozem v posledním patře, která v dřívějších letech sloužila jako městská hláška a nyní je využívána turisty coby vyhlídková věž. Z jejích ochozů se návštěvníkům nabízí nádherný výhled nejen na historické měšťanské jádro, ale i okolí („vrch Vavříneček“ a „vrch Baldov“) i vzdálenější Český les s Čerchovem. Obnova věže probíhala tři roky, kdy se celkově opravil vnější plášť včetně pozlacení kříže a makovice. Vnitřní opravy probíhaly v prostoru schodiště a bytu věžného, jenž v malé místnosti nad ochozem v minulosti trvale přebýval. Na kostele Narození Panny Marie probíhalo několik dalších revitalizací v rámci Programu regenerace MPR, např. omítky uvnitř kostela i odborné restaurátorské práce. Zpevňovaly se tři barokní sochy nad vstupní předsíní, které však díky svému stavu nebyly doporučeny k navrácení do venkovního prostředí, a proto byly piemístěny do kostela „U Svatých“ v Domažlicích, kde jsou prezentovány. Na původní místo byly po dvou letech dány repliky, které již z Programu regenerace MPR a MPZ nemohly být hrazeny. Na jejich výrobu ochotně přispělo církvi město Domažlice z vlastního rozpočtu. Dalším restaurátorským zásahem bylo obnovení malby v nice válcové věže. Poslední rozsáhlé restaurátorské práce na kostele proběhly v roce 2011 na západním vstupním barokním portálu. Kostel Narození Panny Marie s vyhlídkovou věží je rozsáhlou stavbou, kterou však hlavní obnova krovu, střechy a fasády teprve čeká. S ohledem na stavební a finanční náročnost jednotlivých etap naplánované obnovy se však vlastník rozhodl žádat o příspěvek u jiného dotačního titulu MK ČR.

Další významnou kulturní památkou, která prošla obnovou za přispění Programu regenerace MPR a MPZ se stala Dolní brána, jež pochází z doby založení města kolem roku 1270, upravena v roce 1481 a následně v 16. století. Do dnešní podoby byla naposledy ošetřena v roce 1906. Při obnově v letech 1998 a 1999 byla realizována oprava krovu a vnějšího pláště. V roce 2010 potom, restaurován vnější gotický portál a omítky v průjezdu branou.

Mezi rozsáhlejší rekonstrukce měšťanských domů v Městské památkové rezervaci Domažlice v rámci Programu regenerace MPR a MPZ lze zařadit obnovu střechy a fasády čp. 118 v ul. B. Němcové, jež slouží jako městská knihovna. Na náměstí Míru nutno zmínit čp. 51, ve kterém sídlí městské kulturní středisko a informační centrum, kde bylo realizováno statické zajištění a obnova fasády restaurátorem. Celková rekonstrukce měšťanského domu proběhla v čp. 27 v ulici Vodní, jež zahrnovala statické zajištění celé stavby, obnovu krovu, střechy a fasád. K zdálilým opravám fasád za uplynulé období existence Programu regenerace MPR a MPZ třeba ještě přidat měšťanské domy na náměstí Míru čp. 34, 61, 62, 125, 126, 128 a 142, v ulici Vodní čp. 19 a 33 a Kostelní čp. 105.

Za přispění Programu regenerace MPR a MPZ od roku 1992 do roku 2012 se celkově vylepšilo historické jádro města, za což Město Domažlice děkuje a doufá, že i nadále bude Program regenerace MPR a MPZ fungovat v dostatečně vysokém finančním krytí jednotlivých akcí obnov kulturních památek.

1a

1b

3a

3b

4a

4b

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Chodský hrad, Chodské náměstí čp. 96 - celková rekonstrukce

Využití: Muzeum Chodska, restaurace

Realizace od 1993 do 1997

Autor: MURUS, s. r. o., Praha, Ing. Jan Vinař

Realizační firma: Stavební podnik Domažlice, Domažlice

Celkové náklady 33899, z toho podpora z PR 9966, jiné zdroje 0

2. Název: Věž kostela Narození Panny Marie, nám. Míru - obnova pláště věže a ochozu

Využití: vyhlídková věž přístupná veřejnosti

Realizace od 1998 do 2000

Autor: Ateliér SOUKUP s. r. o., Plzeň, Ing. arch. Jan Soukup

Realizační firma: SPOP OBNOVA PAMÁTEK, Plzeň

Celkové náklady 3659, z toho podpora z PR 649, jiné zdroje 732

3. Název: Měšťanský dům čp. 34, nám. Míru - obnova severní a západní fasády včetně obnovy oken

Využití: prodejna, byty

Realizace v r. 2007

Autor: Renovum-stavební činnost, s. r. o., Staňkov, Rostislav Holoubek, Truhlářství J a J, Všeruby

Realizační firma: Renovum-stavební činnost, s. r. o., Staňkov, Truhlářství J a J, Všeruby

Celkové náklady 373, z toho podpora z PR 20, jiné zdroje 90

4. Název: Měšťanský dům čp. 142, nám. Míru - obnova jižní a severní fasády včetně obnovy oken

Využití: prodejny, byty

Realizace v r. 2008

Autor: Vladimír Švarc, Postřekov, Karel Váchal, Nový Kramolín

Realizační firma: Švarc Vladimír-zednictví, Postřekov, Karel Váchal - truhlářská výroba, Nový Kramolín

Celkové náklady 515, z toho podpora z PR 20, jiné zdroje 110

Františkovy Lázně

Historické město roku 2004

Milan Klabouch

Podle mého názoru bylo vyhlášení Programu regenerace MPR a MPZ velice šťastným řešením. Ve Františkových Lázních se jednoznačně osvědčil. Díky zpracovanému programu MPR Františkovy Lázně, který byl postupně aktualizován a rozpracován ve formě regulačního plánu, došlo k systematické obnově jednotlivých kulturních památek ve vlastnictví města, církvi i soukromých subjektů.

Pracovní skupina výše uvedené dokumenty vypracovala a vycházela z nich při zařazování historických objektů do obnovy v jednotlivých letech. Spolupodílela se i na zpracování konkrétních žádostí o dotaci z Programu regenerace MPR a MPZ. Finanční součinnost mezi městem Františkovy Lázně a majiteli jednotlivých objektů se řídila pravidly Programu regenerace MPR a MPZ a probíhala bez problémů. Na Programu regenerace MPR a MPZ jsem vždy oceňoval jeho koncepčnost a průhlednost pravidel, na základě nichž byly jednotlivým městům přidělovány dotační prostředky.

Za léta existence Programu regenerace MPR a MPZ byly obnoveny nevydělečné církevní stavby a kolonády, výtěžné objekty, které přispěly k rozvoji služeb ve městě, drobná architektura, která oživila veřejná prostranství, parky, obytné domy, jejichž regenerace přispěla ke zkvalitnění bydlení, i budovy pro společenský život. Jako příklad mohu uvést kostel Povýšení sv. Kříže, kdy v rámci Programu regenerace MPR a MPZ byla postupně v několika etapách provedena oprava střechy, obnova malířské výzdoby interiéru kostela, oprava a výměna podlah a schodiště kostela, a dále oken a dveří včetně kování a mříží a v současné době probíhá výměna věžního kříže. Díky Programu regenerace MPR a MPZ byla v roce 2001 provedena po požáru objektu Lázní II., tzv. Císařských lázní, jeho kompletní rekonstrukce. Další úspěšnou obnovou byla v roce 1998 provedená renovace fasády a střechy hotelu Slovan. Dále byla v roce 2003 provedena obnova zchátralého lázeňského pavilonu Luisina pramene. Velmi úspěšná byla také rekonstrukce Izabeliny promenády, při které byla celá promenáda nově vydlážděna a bylo upraveno její okolí spolu s prostranstvím před Kolonádou Solného a Lučního pramene. V letech 2006 a 2007 byly prostřednictvím Státního programu podpory cestovního ruchu úspěšně zhotoveny omítky a vyměněna střešní krytina na objektu Lázní III. V roce 2008 byla úspěšně provedena v rámci Programu regenerace MPR a MPZ obnova zchátralého a do té doby nevyužívaného historického meteorologického sloupu u Isabeliny promenády. Dalším příkladem je v roce 2009 provedená kompletní výmalba a oprava omítek v Kostele sv. Jakuba ve Františkových Lázních – Horních Lomanech. Téhož roku se ještě uskutečnila celková renovace vnějšího pláště budovy Kolonády Solného a Lučního pramene zahrnující renovaci a nátěr fasády, obnovu nátěru oken a okenic, dveří, vstupního schodiště a klempířských prvků. Díky podpoře z Programu regenerace MPR a MPZ proběhla v letech 2010 a 2011 obnova vnějšího pláště objektu Lázní I. zahrnující obnovení a nátěr fasády, částečnou opravu střechy, oken, dveří a klempířských prvků. V roce 2010 byly dále provedeny opravy střechy, klempířských prvků a omítky včetně nátěru na objektu kapličky sv. Antonína. Po dobu fungování Programu bylo v MPR Františkovy Lázně obnoveno velké množství objektů zahrnutých mezi kulturní památky, jedná se například o bytové domy v ulicích Jiráskova, Dr. Pohoreckého, Národní tř., B. Němcové, na Americké ulici to byla obnova fasády a střechy na lázeňském domu Prokop Holý. Prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ byly využity také na renovaci velmi zchátralého Hudebního pavilonu pod Společenským domem, kde došlo k celkovému vyrovnání nestabilní dřevěné konstrukce, obnově a nátěru, popřípadě výměně stávajících dřevěných prvků a k odvedení dešťových vod z objektu. Dalšími příklady velmi úspěšně provedených renovací jsou Loimanův pomník zakladatelům lázní, fontána s motivem J. W. Goetha a neoklasicistní lavičky v parku u Isabeliny

promenády. V současné době s finanční podporou z Programu regenerace MPR a MPZ je opravován Pavilon pramene František, kde dochází k výměně okenních výplní, dlažby a obkladů, přičemž je snaha v součinnosti s orgány státní památkové péče, především s pracovníky Národního památkového ústavu v Lokti o to, aby byla Pavilonu vrácena v co možná nejvyšší míře původní podoba. Dále probíhá oprava Kolonády s budovou uhličitých lázní, kde se jedná o výměnu, popřípadě úpravu stávajících oken, dveří i vnějšího pláště budovy – fasády včetně nátěru.

Renovace hotelu Slovan přispěla k fungování společností, které jej měly v pronájmu. Rekonstrukce Společenského domu s kasinem přispěla k vytvoření nových pracovních míst. Posílení demokratických principů v rozhodování města se projevilo v činnosti pracovní skupiny při MPR Františkovy Lázně. Na rozvoj cestovního ruchu měla pozitivní vliv obnova lázeňských domů, kolonád, pavilonů minerálních pramenů a parkové architektury.

Coby příklad nejlepší praxe mohou uvést restaurátorské práce na fasádě a v interiéru Společenského domu, jejichž úroveň je předmětem neustálého obdivu návštěvníků města. Obdiv zaslouží i technologie náhrady dožilých prvků v krovové konstrukci nad velkým sálem uvedeného objektu.

Město Františkovy Lázně získalo jako svůj historický majetek Společenský dům. Jeho stav odrážel péči, kterou mu věnoval bývalý státní podnik Hotely a restaurace Cheb. Střecha nad velkým sálem hrozila kvůli zatékání zřícením. Vzácná štuková výzdoba na fasádě i v interiéru opadávala. V havarijním stavu byla i kuchyně a sociální zařízení. Na potřebnou rekonstrukci město jako majitel nemělo prostředky. Hledalo tedy finančně silného nájemce, který by obnovu této nejvýznamnější památky financoval. Volba padla na německou firmu Vobau. Bohužel, jak se později ukázalo, nebyla to nejšťastnější volba. Nájemce objekt zavřel, provedl bourací práce a skončil. Dům tedy chátral dál, bez jakéhokoliv zájmu uvedené firmy. V té době městu pomohl Program regenerace MPR a MPZ. Díky dotacím z tohoto programu v letech 1997–1998 mohlo opravit střechu včetně krovové konstrukce a provést venkovní fasádu. Tím byl objekt zachráněn a bylo zabráněno jeho další devastaci. V roce 2001 se městu povedlo najít jiného, tentokrát již seriózního nájemce, který navázal na práce města a provedl totální modernizaci a rekonstrukci objektu. V současné době je v objektu fungující kasino, Vídeňská kavárna a Goethova restaurace. V provozu je velký sál, kde probíhají společenské akce celého okresu Cheb. Společenský dům se opět stal chloubou města Františkovy Lázně.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Císařské lázně

Využití: lázeňství

Realizace od 1999 do 2002

Realizační firma: Zemědělské stavby, a.s.

Celkové náklady 2034, z toho podpora z PR 906, jiné zdroje 1128

2. Název: Obnova historického meteorologického sloupu u Isabeliny promenády ve Františkových Lázních

Využití: meteorologický sloup

Realizace v r. 2008

Autor: ART KODIAK s.r.o.

Realizační firma: ARTKODIAK, s.r.o.

Celkové náklady 919, z toho podpora z PR 243, jiné zdroje 676

3. Název: Dvoraňa Glauberových pramenů

Využití: lázeňská promenáda

Realizace od 1996 do 2005

Realizační firma: Kyček-Honzik, malířské práce, Chmelík, klempířské práce

Celkové náklady 3246, z toho podpora z PR 1623, jiné zdroje 1623

4. Název: Kolonáda Solného a Lučního pramene

Využití: lázeňská promenáda

Realizace od 1996 do 2009

Realizační firma: IPS, a.s.

Celkové náklady 4844, z toho podpora z PR 2422, jiné zdroje 2422

5. Název: Společenský dům

Využití: kasino, kavárna, restaurace

Realizace od 1996 do 2001

Autor: M projekt

Realizační firma: Bedas, s.r.o.

Celkové náklady 200000, z toho podpora z PR 5551, jiné zdroje 194449

6. Název: Kostel Povýšení svatého Kříže

Využití: kostel

Realizace v r. 2004

Realizační firma: Pegisan, s.r.o.

Celkové náklady 1091, z toho podpora z PR 764, jiné zdroje 327

Horšovský Týn

Jiří Lánský

Program regenerace MPR v Horšovském Týně je dlouhodobě (již od svého počátku) používaný nástroj pro podporování oprav a rekonstrukcí památkových objektů. Program se velmi osvědčil, pomocí tohoto nástroje došlo k rekonstrukci či opravě téměř všech památkových objektů v centru města. Pracovní komise je zřízena jako komise rady města, v posledních třech volebních obdobích je složena z odborně či funkčně příslušných členů včetně zástupce vedení města a zástupce krajského úřadu (odboru památkové péče). Zastupitelstvo města pravidelně vyčleňuje v rozpočtu města finanční zdroje na doplnění financí programu regenerace MPR ze strany města.

U většiny objektů, na které byly prostředky z tohoto programu použity, má prioritu bydlení. V přízemí těchto objektů jsou většinou komerční objekty. Tak se podařilo udržet život i v historickém jádru města. Velké prostředky z programu regenerace MPR byly čerpány na obnovu kostelů v centru města, kostely jsou kromě obvyklého určení využívány ke kulturním akcím (koncerty apod.).

V opravených objektech jsou umístěny komerční aktivity. Nejvýraznější příklad je rekonstrukce čp. 2 na náměstí Republiky. Objekt před rekonstrukcí sloužil jako bydlení pro seniory (stavebně nepřilíh vzhled, byl bez výtahu, byty s různými úrovněmi podlah, nevyhovující topný systém atd.). Po zdařilé rekonstrukci vzniklo reprezentativní hotelové zařízení, které dnes využívá klientela z celé Evropy.

Koncepční materiály: Program regenerace MPR je pravidelně aktualizován pracovní skupinou a projednáván a schvalován zastupitelstvem města. Koordinace zdrojů: v dlouhodobé praxi se ustálil následující model poskytování příspěvků: v sudých letech se preferují příspěvky pro soukromé vlastníky objektů a poskytují se všem žadatelům, kteří splňují předepsané náležitosti. V lichých letech se většina příspěvku spotřebuje do objektů města. Tím dostávají soukromí vlastníci větší časový prostor pro přípravu svých žádostí. Mimo tento systém jsou církevní objekty, kde se poskytují příspěvky podle možností církve.

V Horšovském Týně vystavěli místní majitelé zámku klášter pro kapucínský řád. Kdyby věděli, jaký osud bude stavba mít, věřím, že by raději rozšířili svůj zámecký park. V roce 1948 byli z kláštera vyhnáni poslední mniši a objekt kláštera byl přestavěn na byty (což bylo ve své době ještě šťastné řešení, protože se tento objekt zachoval v podstatě v nezměněné podobě). Horší to bylo s klášterním kostelem, který se začal používat jako sklad nejrůznějších produktů a zboží. Po roce 1989 připadl celý objekt do majetku města. Byty se zde pronajímaly dále, kostel se sice vyklidil, ale kromě ojedinělých kulturních akcí (výstavy, představení) zůstává bez využití. Ještě, že se podařilo prostřednictvím programu regenerace MPR zachránit to nejdůležitější: rekonstrukce věžičky kostela, nutné opravy střechy, oprava průčelí. Největším problémem zůstávalo využití objektů v budoucnosti. Vymýšlela se všelijaká řešení: muzeum, lapidárium atd., ale všichni cítili, že to stále není ono. Potom přišel nápad, jako vždy spíše vynucený okolnostmi. Do objektu kláštera by se umístila základní umělecká škola, která v současné době nutně potřebuje rozšířit, aby ve stávající budově bylo možné udělat půdní vestavbu, proto se zdálo vhodné vyřešit dva problémy najednou. K naplnění kapacity kláštera by se ještě do objektu přesunula městská knihovna, která je v centru města a prostory, které užívá, by se daly využít komerčně. Klášterní kostel by měl sloužit především jako koncertní sál pro ZUŠ a dalším

podobným akcím. Radou města byla prozkoumána možnost získání dotace z programu ROP a po projednání v zastupitelstvu města byla zahájena projektová příprava přestavby. Během této přípravy byla neustále projednávána možnost získání dotace a v průběhu jednání jsme byli ubezpečováni, že účel využití, který navrhujeme, je velmi příznivý (dokonce výjimečný, protože řeší několik problémů najednou, a tak to má v dotačních titulech být). Nakonec byl vypracován projekt (projektové práce stály město přes 1 mil. Kč), bylo získáno územní rozhodnutí (to také nebylo jednoduché) a byla podána prostřednictvím odborníků žádost o dotaci. Mezitím probíhaly bouřlivé diskuze ve vedení města, kolik bude uvolněno prostředků z městského rozpočtu na dofinancování celé stavby včetně tzv. neuznatelných nákladů (celkový rozpočet se pohyboval v rovině 50 mil. Kč). V rámci přípravy na téměř jistou dotaci byli vystěhováni všichni nájemníci do náhradních bytů (ani tato akce nebyla nejjednodušší). Když už bylo vše téměř hotovo, objevily se známé problémy s poskytováním dotací z ROP v Plzeňském a Jihočeském kraji. Takže až po několika dalších měsících bylo městu sděleno, že dotaci neobdrží. Další dotační tituly tohoto typu již zřejmě nebudou vypisovány (alespoň v dohledné době). Samozřejmě město vyvíjí snahu získat peníze z jiných zdrojů, ale v současné ekonomické situaci je to obtížné. Nyní tedy máme prázdný objekt, který budeme opravovat po kouscích z programu regenerace MPR. Finance z tohoto programu však postačí na záchranu této památky před úplnou devastací, ale rozhodně nejsou dostatečné (a ani k tomu nejsou primárně určené) k naplnění plánovaného využití objektu. Jsem si vědom toho, že toto není žádný poutavý příběh o funkci Programu regenerace MPR a MPZ, ale v současné době je to nepěkný příběh o tom, jak lze z dobré vůle a z dobrého úmyslu působit vlastně proti regeneraci historického centra (jak jinak chápat vystěhování nájemníků a ponechání tohoto objektu bez využití?).

Doporučuji zřízovat pracovní skupinu pro program regenerace MPR nikoliv z politického hlediska, ale z hlediska odbornosti a funkční působnosti členů. Za svého působení jsem zažil obojí a v případě zobrazení výsledků komunálních voleb ve skupině byla skupina téměř nefunkční (resp. pracovalo pouze několik členů). Rovněž se osvědčil dvouletý interval v poskytování příspěvků z programu regenerace MPR pro soukromé vlastníky památek.

2a

1a

1b

2b

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY
(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova fasády a klempířských prvků měšťanských domů čp. 94, 96, a 100
 Využití: bydlení, komerce
 Realizace v r. 2009
 Autor: Město
 Realizační firma: Mir. Miler-malíř a natěrač
 Celkové náklady 810, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova okenních a dveřních výplní a oprava fasády měšťanského domu čp. 63
 Využití: bydlení, komerce
 Realizace v r. 2008
 Autor: vlastník
 Realizační firma: Miroslav Skořepa
 Celkové náklady 200, z toho podpora z PR 98, jiné zdroje 0

3. Název: Výměna oken, vchodových dveří, zpevnění štítu a portálu, fasáda měšťanského domu čp. 4
 Využití: bydlení, komerce
 Realizace od 2006 do 2006
 Autor: vlastník
 Realizační firma: WORK-MIX, restaurátor K. Amortová
 Celkové náklady 200, z toho podpora z PR 49, jiné zdroje 0

Hradec Králové

Jan Falta

Program regenerace MPR a MPZ je v Hradci Králové využíván od svého počátku. V prvních letech jej město využívalo zejména na své investiční akce. Naopak později z Programu regenerace MPR a MPZ čerpali finanční podporu převážně soukromí vlastníci kulturních památek na území města. Při přípravě a realizaci akcí spolupracuje s jinými vlastníky. Program regenerace MPR a MPZ je výhodným motivačním nástrojem zejména pro soukromé vlastníky nemovitostí a to zejména s ohledem na jeho jednoduchou administraci. Spolupráce při financování tří subjektů, tj. stát, město a vlastník symbolizuje veřejný zájem na zachování kulturního dědictví. Založení pracovní skupiny pro Program regenerace MPR a MPZ nebylo ve městě Hradec Králové problematické, neboť samo město každoročně otevírá dotační program příspěvků pro obnovu památek z vlastního rozpočtu, který na rozdíl od Programu regenerace MPR a MPZ umožňuje poskytnout finanční příspěvek jiným vlastníkům objektů, které nejsou kulturní památkou a leží v památkové rezervaci nebo památkové zóně, anebo v případě prokazatelných kulturních hodnot i ležících mimo památkově chráněná území. Městský dotační program vyplňuje mezeru finanční podpory pro nemovitosti, které nejsou kulturní památkou. Propagaci kulturního dědictví dále podporuje město finančními příspěvky na publikace, semináře a konference. Vzhledem k výši finanční dotace z Programu regenerace MPR a MPZ město pro rozsáhlé akce obnovy v městské památkové rezervaci a zóně využívá evropské dotační tituly bez návaznosti na prostředky tohoto Programu, kterým zůstává přednostně motivace soukromých vlastníků.

Oproti roku 1992 je na území městské památkové rezervace i zóny zřejmý výrazně lepší stav kulturních památek a dalších nemovitostí ležících na jejich území. Vypočítávat jednotlivé případy není vzhledem k počtu obnovených nemovitostí a veřejných prostorů možné. Obnova je však v větší míře financována z vlastních prostředků majitelů nemovitostí, z rozpočtu města a případně z podpory evropských finančních fondů. Finanční příspěvky z Programu regenerace MPR a MPZ jsou jen výrazně menší částí vynaložených nákladů na zachování a obnovu památkových hodnot.

Přímým pozitivním dopadem obnovy kulturního dědictví na území městské památkové rezervace a zóny je nárůst podniků služeb – restaurace, bistra, kavárny..., které přispívají k obnovení života v památkově chráněných územích. Nepřímým dopadem obnovy nemovitostí podle památkových zásad je podpora řemeslně vyráběných výrobků, umělecké a uměleckořemeslné činnosti, a s tím spojené zachování tradiční řemeslné zručnosti. Rozhodování o finančních příspěvcích je v souladu se zákonem o obcích svěřeno zastupitelstvu, případně radě města a je pod veřejnou kontrolou.

Město Hradec Králové v rámci dokumentace Programu regenerace MPR a MPZ mimo jejího obvyklého rozsahu pořídilo i hodnotící karty jednotlivých kulturních památek a veřejných prostorů. Získané údaje o všech kulturních památkách dále využívá, poskytl je například zpracovatel dokumentace obnovy Velkého náměstí v Hradci Králové, která je plánována na příští léta. Město při přípravě vlastních akcí obnovy úzce spolupracuje s archeologickým pracovištěm a na základě jeho zjištění reviduje záměry, tak aby se minimalizoval zásah do archeologického bohatství. Při obnově jižních teras byl projekt změněn tak, aby nebylo nutné zasáhnout do pravěkého valu z nejstaršího osídlení města Hradec Králové.

Obnova historických prostorů je příležitostí i pro rozšíření znalostí o městě Hradec Králové. Uskutečněná obnova jižních teras je doplněna informačním systémem, který návštěvníkům přibližuje jejich nejhodnotnější dochované části, ale i archeologické dědictví a jeho formy uchování a prezentace. Tímto

se jižní terasy staly malou učebnicí způsobů zpřístupnění nejstarších dějin města prostřednictvím archeologických nálezů zachovaných na místě. Právěky val zachovaný na místě historii připomíná a je zakryt změnou výškové úrovně terénu. Gotické torzo bývalé Rybářské branky bylo zakonzervováno a zakryto ochranným zastřešením – návštěvník může sledovat autentické zdivo, dlažbu podlahy, kominové těleso i záklenek nad zaniklým otvorem. Průběh horní parkánové hradby je naznačen jinou strukturou a materiálem dlažby. Základy barokního zdiva opěrné zdi jsou zvýrazněny odlišnou dlažbou v mlátové cestě. Při obnově se uplatnilo nenápadným způsobem i umělecké dílo – kaskáda tří kašen s pohyblivými artefaktů a fontány, vždy využívající a doplňující dochované kamenné nádrže. Prostory jsou doplněny o tvarovanou zeleň, tréláže porostlé pnoucími rostlinami.

Část jižních teras za kanovnickými domy je obnovena, tak, že připomíná využití teras po zrušení obranné funkce hradeb a proměnilo se v zahrady. Na jednotlivých terasách jsou vysázeny ovocné stromy, po trélážích se pne vinná réva. Celý prostor doplňuje náznaková rekonstrukce objemu gotické bašty navržená v moderní kombinaci oceli a dřeva.

V případě nemovitých kulturních památek město pořizuje stavebně historické průzkumy, které jsou oproti metodice Národního památkového ústavu vždy rozšířené o podrobný seznam autentických prvků. SHP jsou podkladem pro plánování obnovy.

Nalezení gotického hradu.

Na severozápadní straně gotického opevnění města Hradec Králové byl postaven hrad. Podle některých badatelů město Hradec Králové nese jeho připomínku ve svém názvu. Bohužel hrad zanikl, zbořili jej husité. Dlouhá léta se mělo za to, že husitští bojovníci byli důslední a „symbol“ moci královského města smetli s povrchu zemského. Mohli jsme si jen z vyobrazení a modelů představit jeho mohutnost a nádheru. Jeho zaslá sláva zůstala ve starém městě zaznamenána. Jméno „Na Hradě“ dosud nese známá hradecká hospoda, byť dosti vzdálená od místa, kde hrad stál. Blízko místa zaniklého hradu je kratičká ulice „Na Hradě“ se třemi čísly popisnými. Na severní a východní straně ulice „Na Hradě“ byl o několik století později vybudován seminář s barokním kostelem zasvěceným sv. Janu Nepomuckému, a to ještě dříve, než byl oficiálně uznán za svatého. Vedle něho, v polovině 19. století byl hradeckými staviteli Františkem a Antonínem Dobrkovskými postaven na místě solného skladiště klasicistní objekt učitelského ústavu. Bývalý objekt učitelského ústavu, nyní opět škola, nese čp. 90 a jako prohlášená kulturní památka prochází dlouhá léta obnovou interiéru a exteriéru. Obnova fasád byla zařazena do Programu regenerace MPR a MPZ již před lety a úspěšně realizována po etapách postupně až po nenápadný dům, nazývaný učitelů a žáky z důvodu orientace v prostorově složitém souboru budov „Na Hradě“. Ten během opravy odhalil své staletí uchovávané tajemství. Za tenkou cihelnou plentou, se k překvapení všech, objevilo zdivo středověkého hradu. Nyní jsme se mohli přesvědčit na vlastní oči, že husité nebyli tak důslední. Středověký hrad neznichli dokonale. Zbytek hradu pohltila a pro nás uchovala novější stavba zadního domu „Na Hradě“. Program regenerace MPR a MPZ tak přispěl nejenom k obnově fasád, ale zasloužil se i o nalezení královéhradeckého gotického hradu.

Město Hradec Králové aktivně oslovuje vlastníky kulturních památek na území městské památkové rezervace a zóny a to nejenom zveřejňováním informací na webových stránkách města a v městském informačním zpravodaji, využívá i přímé kontakty informacím dopisem nebo pracovníky odboru památkové péče, kteří mají agendu Programu regenerace MPR a MPZ na starosti.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova teras mezi schodištěm Bono Publico a Gočárovým schodištěm**

Využití: veřejný prostor, volný čas

Realizace od 2009 do 2011

Autor studie: ARN studio, s.r.o., Ing. arch. Jiří Krejčík, Hradec Králové

PD pro UR: Obchodní projekt Hradec Králové, v. o. s., Ing. arch. Kalčíková, Hradec Králové

DPS - realizační: Projektový atelier pro architekturu a pozemní stavby, s. r. o., Ing. arch. Tomáš Šantavý, Ing. arch. Hladník, Praha 2

Realizační firma: STAVREMO-PCE, a. s.

Celkové náklady 51111, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 17176

2. Název: **Rekonstrukce domu U Špuláků**

Využití: obřadní síň, reprezentační prostory

Realizace od 2009 do 2011

Autor: Ing. arch. Tomáš Šantavý, Projektový atelier pro architekturu a pozemní stavby, spol. s. r. o., Praha

Realizační firma: FATO, a. s.

Celkové náklady 46988, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 23038

3. Název: **Terasy pod Kanovnickými domy**

Využití: veřejný prostor, volný čas

Realizace od 2010 do 2011

Autor: Ing. arch. Jiří Krejčík a ARKO, spol. s r. o., Hradec Králové

Realizační firma: STAVREMO-PCE, a. s.

Celkové náklady 19065, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 13735

4. Název: **Restaurování mariánského sloupu na Velkém náměstí v Hradci Králové**

Využití: kulturní památka v centru veřejného prostoru

Realizace od 2004 do 2010

Autor: akad. soch. Jan Vích - restaurátor

Realizační firma: akad. soch. Jan Vích - restaurátor

Celkové náklady 2584, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

Cheb

Slávka Snižková

Město přistoupilo k Programu regenerace MPR a MPZ ČR záhy po jeho vyhlášení. Od roku 1994 se k němu každoročně hlásí a má zpracován vlastní program regenerace. Nejlepším hodnocením úsilí města o záchranu památek jsou reakce návštěvníků, kteří se do města vrací a Cheb chválí. Město má pracovní skupinu regenerace městské památkové rezervace. Památkovou péči se také zabývá komise Rady města Cheb – výstavby, územního plánování a městské památkové rezervace. Město každoročně v rámci Programu regenerace MPR a MPZ přispívá i na památky ve vlastnictví jiném než obcím a to 30 procenty z nákladů směřujících k záchraně památkové hodnoty objektu. Z jeho rozpočtu je stabilně věnována částka na opravy městských památek – cca 30 mil. Kč, podle připravenosti akcí či zamýšlených potřeb. Na opravy památek, cestovní ruch, úpravu veřejných prostranství v památkové rezervaci získal Cheb značné prostředky z „Evropských fondů“ i z jiných dotačních titulů MK ČR a Karlovarského kraje. V roce 2008 byl zastupitelstvem schválen Program regenerace městské památkové rezervace Cheb na léta 2009–2015.

Výsledky dokládají následující akce: Město od roku 1996, kdy získalo po 100 letech zpět do majetku Chebský hrad, věnuje každoročně na jeho opravy značné prostředky. Byl rozšířen návštěvnícký okruh, opravena jedinečná dvoupatrová románská kaple, obnovy se dočkala i středověká Mlýnská věž. Zrekonstruovány byly i jihozápadní kasematy. Průběžně se pracuje na přiléhajících barokních hradbách, s postupem prací byly vybrány vhodné cihly a přiměřená technologie. Opravovaly se i části středověkých hradeb v památkové rezervaci, vždy podle jejich stavebního stavu a nutnosti provedení zásahu. V areálu dominikánského kláštera byly provedeny rozsáhlé opravy poškozených krovů. Restaurovaly se kašna se sochou Herkula a Rolanda na náměstí, kašna Dudák v Březinově ulici a Cechů v Kamenné ulici. Opravena byla řada městských domů se zachováním bytových jednotek, v přízemí s nebytovými prostorami, a budova muzea. Město postupně získalo do majetku františkánský kostel, klášterní zahradu a celý klášter, současně se sousedním areálem městského dvora. Jsou také zpřístupňovány. Byly opraveny střechy na obou areálech u františkánského kostela a krovu. Do obou budov již město investovalo více než 40 mil. Kč. Zmodernizován byl postupně soubor kupeckých domů Špalíček. Díky iniciativě Nadačního fondu Historický Cheb se dostavby věží zničených ve válce, dočkal také kostel sv. Mikuláše. V památkové rezervaci se nachází devadesát obchodů, čtyřicet restaurací, šestnáct provozoven se službami. Je zde řada projektčních, realitních a advokátních kanceláří i školy, školky, zdravotnická zařízení, policie, úřady.

V letech 2004–2006 byl nákladem 280 mil. Kč budován areál Krajinné výstavy pod hradem s přesahem do širší krajiny. Jednalo se o pilotní projekt v rámci česko-německé spolupráce v oblasti turismu, představující ukázkou a prezentaci zahradního umění a krajiny tvorby. Na české i německé straně byly představeny opravené památky, zákoutí, sportovní areály, četné cyklostezky i nové malé nádraží na sídlišti Skalka. Výstavu prováděl bezpočet kulturních akcí. Nyní je areál využíván jako místo pro turistiku, odpočinek a hry dětí v přírodě, nadále se zde pořádají kulturní akce. Oživila tu i řeka Ohře, po které jezdí v letních měsících výletní loď. Také dřevěná stezka vybudovaná podél se stala oblíbenou trasou pro procházky nebo posezení rybářů.

Při opravách památek je kvalita prací vždy na prvním místě. Nejlepších výsledků dosáhly objekty, kde byly práce prováděny restaurátorským způsobem, např. obnova kaple na Chebském hradě nebo oprava Mlýnské věže. Novým prvkem architektury, jenž se dostal do historického jádra, se jeví vedle nevzhledného obchodního domu Prior a několika panelových domů v MPR, krásná nová pěší zóna spojující centrum s nádražím. Jedenáct let trvalo městu, než se podařilo tento záměr zrealizovat. Moderní bulvár začíná kovovým, otáčejícím se monoblokem (Brána času), pokračuje časovou linií v dlažbě, připomínající události za 950 let existence města. Bezbariérová pěší zóna je osázena stromy, vybavena moderním mobiliářem, netradičními lampami a informačními sloupy.

Cheb je druhým největším městem v Karlovarském kraji. Byl již od středověku významným dopravním a obchodním centrem, nalézajícím se na královské cestě z Norimberku do Prahy, a tak je tomu dodnes. Městská památková rezervace tvoří významnou část města. V centru se pořádá většina kulturních a společenských akcí. Cílem města je oživit co nejvíce jeho historický střed a přivést sem řadu podnikatelských aktivit. To se daří pomalu, ale s dobrými výsledky. Nejcenější památky jsou ve vlastnictví města, žádná není v havarijním stavu. Opravou řady objektů vznikla nová pracovní místa. Nově jsou využívány nejrůznější atraktivní nebytové prostory v historickém jádru města. Díky podnětu Nadačního fondu Historický Cheb vznikla sbírka na dostavbu věží na kostele sv. Mikuláše. Místní Rotary klub přispěl na nové vitraje s motivem svatby Jitky a Václava II. v roce 1285 ve františkánském kostele. Péčí o památky se zabývá také Spolek přátel Starého Chebu Bartholomeus. Při nejrůznějších akcích pořádaných v historickém centru – např. Valdštejnské slavnosti, Chebské dvorky, Noc kostelů, Festival dechových orchestrů FJJO, Festival uprostřed Evropy, Chebské varhanní léto, Festival Jazz Jam Cheb, oslavy 950 let od první písemné zmínky o městě Chebu apod. – je vždy velká účast místních obyvatel. Již několikátým rokem se konají na náměstí slavnosti k zahájení turistické sezony a vánoční i velikonoční trhy vč. doprovodných kulturních programů. Na základě kritiky občanů k podobě trhů v nevzhledných zařízeních zajistilo město vlastním nákladem jednotné dřevěné stánky. V blízkosti památkové rezervace byl slavnostně otevřen nový kulturní dům, který jsme již postrádali několik let.

Cestovní ruch a jeho podpora ze strany města je na vysoké úrovni. Skvěle fungující infocentrum na náměstí zajišťuje řadu akcí, seminářů, výstav. Zúčastňuje se domácích a zahraničních veletrhů cestovního ruchu, kde propaguje Cheb. Organizuje vydávání pohlednic, kalendářů, prospektů, upomínkových předmětů, map. Pracuje aktivně v Nadačním fondu Historický Cheb a spolupracuje s dalšími sdruženími. Dokončilo projekt sbírání 950 osudů Chebanů. Rekord v počtu jeho návštěvníků tu padl při Historických slavnostech k výročí 950 let od první písemné zmínky o Chebu, kdy bylo napočítáno 1050 lidí za den.

Město vlastní řadu koncepčních materiálů – strategický plán rozvoje, ve kterém důležitou roli hraje kultura a cestovní ruch, Program regenerace městské památkové rezervace Cheb, koncepci záchranu a využití Chebského hradu, vyhlášku k zákazu pořádání ohňostrojů na území MPR Cheb, k omezení umístění hracích automatů na území památkové rezervace, zásady pro poskytování příspěvku na cechovní štíty. Každoročně jsou z rozpočtu města vyčleňovány prostředky na opravu památek. Využívají se všechny dostupné dotační zdroje jak z hlediska cestovního ruchu, tak z hlediska oprav památek. Snahou města je zabezpečit chod a vhodné využití všech objektů, jež vlastní.

Nelze zřejmě stanovit jednotná doporučení pro jiná historická města. Cheb vyrostl ve specifické místo vzdálené od vnitrozemí, stojí na rozhraní dvou států. Současní obyvatelé se skládají minimálně ze čtyř národností – české, vietnamské, romské a německé. Řada obyvatel města nemá v Chebu tak „hluboké kořeny“ jako v jiných městech v českém vnitrozemí. Přesto však Chebané svoje město milují a velmi se zajímají o nejrůznější akce pořádané v jeho historickém centru i o obnovu jeho památek. Cheb čerpá zkušenosti např. v rámci akcí České inspirace, Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, na veletrzích cestovního ruchu. Jeho představitelé se pravidelně setkávají se zástupci Kutné Hory a Českého Krumlova, kde probírají společné problémy.

Příběh věží kostela sv. Mikuláše. Samotný jeho vznik se datuje kolem roku 1220, první písemná listina existuje z roku 1258. Na vedutách do roku 1742 jsou vidět kostelní věže jako typické gotické jehlance. Toho roku uhořel blesk do severní z nich. Požár zničil oba jehlance, zvonice a krov, zvony roztavil. Bylo nutno poškozené klenby podepřít a kostel provizorně zastřešit. O přestavbu věží se postaral známý barokní architekt Baltazar Neumann roku 1758, kdy na té jižní nechal postavit cibulovitou kopuli. Na severní nevznikla nikdy. Z jižní věže vedl dřevěný, schodišťový můstek na věž severní, kde bydlel věžník. Roku 1809 při dalším požáru města se jižní kopule zřítla a poškodila klenbu kostela. Na jižní věž se jehlanec se čtyřmi drabanty vrátil roku 1812, zatímco severní byla osazena až roku 1865. Konečně přestavby se kostel dočkal v letech 1890–1894. Byly opraveny věže a presbytář, dokončeny rekonstrukce kleneb a krovu, v pseudogotickém slohu byl znovu zřízován vnitřek kostela. Poslední velký zásah do jeho vzhledu přinesl na konci války roku 1945 nálet a bombardování, kdy obě helmice věží spadly. Dřevo a peníze na obnovu původních helmic věnoval po válce Československý stát, ale v hektické minulé době se někam ztratily. Říká se, že je propil místní farář se svou kuchařkou či si je přisvojil někdo jiný a v rámci protináboženského boje to svedl na faráře. Nebo je někdo prostě ukradl a nějak se to zametlo. Celých 63 let tak zůstalo provizorní zastřešení věží. Roku 2005 vyhlásil Nadační fond Historický Cheb sbírku na obnovu věží do předválečné podoby a začal sbírat od drobných dárců, sponzorů a z nejrůznějších dotací peníze, až sehnal částku 9 mil. Kč, která umožnila začít s opravou. Projekt na dostavbu věží vypracoval místní architekt Ing. arch. Luděk Vystyd, práce realizovala firma Pegisan, s. r. o. Roku 2008 zažil Cheb velkolepou podívanou, kdy obě dřevěné, 24 m vysoké věže a dalších osm malých byly postupně vyzvedávány za pomoci jeřábů. Do helmic pak bylo uloženo poselství pro budoucí generace. Během realizace navštívil město nespočet návštěvníků. Místní chodili ke kostelu každý den a sledovali s napětím všechny práce. Příběh věží skončil šťastně, a i ti největší odpůrci museli přiznat, jak moc se změnilo panorama města. Přijíždí-li se do Chebu z kterékoli strany, vždy jsou vidět.

5

1

1

1

2a

2b

3

4a

4b

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava kašen na náměstí Krále Jiřího z Poděbrad

Využití: prezentace kulturní památky

Realizace v r. 2004

Autor: Mgr. Marcel Hron, Rokycany, Mgr. Jiří Fiala, Zvíkovec

Realizační firma: Mgr. Marcel Hron, Rokycany, Mgr. Jiří Fiala, Zvíkovec

Celkové náklady 3400, z toho podpora z PR 600, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova Chebského hradu a jeho opevnění

Využití: prezentace kulturní památky

Realizace od 2005 do 2009

Autor: Projektový atelier pro architekturu a pozemní stavby, s. r. o., Praha, Ing. arch. Tomáš Šantavý

Realizační firma: TERE A Cheb, s. r. o., STRIX Chomutov, s. r. o., VARO, s. r. o. a, Cheb, Algon, a. s., Cheb

Celkové náklady 34552, z toho podpora z PR 3138, jiné zdroje 0

3. Název: Obnova krovů a střechy na františkánském kostele Zvěstování Panny Marie

Využití: kulturně společenské, prezentace kulturní památky

Realizace od 2007 do 2008

Autor: Pozemní stavitelství Praha-západ, Chýnice, Ing. Leoš Udatný

Realizační firma: RADOVAN VITÁMVÁS, s. r. o., Spořiče, TERE A Cheb, s. r. o.

Celkové náklady 23400, z toho podpora z PR 3139, jiné zdroje 0

4. Název: Obnova Mlýnské věže

Využití: prezentace kulturní památky

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Projektový atelier pro architekturu a pozemní stavby, s. r. o., Praha, Ing. arch. Tomáš Šantavý

Realizační firma: Swietelsky stavební, s. r. o., závod Pozemní stavby ZÁPAD, oblast Sokolov

Celkové náklady 6073, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 2350

5. Název: Obnova budovy Chebského muzea v čp. 493, nám. Krále Jiřího z Poděbrad 4

Využití: muzeum

Realizace od 2002 do 2003

Autor: Ing. arch. Luděk Vystyd, Cheb

Realizační firma: Vlastislav Hofman S.I.R., stavební a investiční realizace, Žatec

Celkové náklady 16205, z toho podpora z PR 1241, jiné zdroje 8845

Jaroměř-Josefov

Josefov

Z historie pevnosti města

V blízkosti soutoku řek Metuje a Labe vznikla při obchodní tzv. Polské cestě z Prahy přes Hradec Králové do Slezska vesnice Ples. První zpráva o její existenci pochází již z roku 1186. Vesnice byla ve 14. století proměněna v jednostrannou lánovou ves s téměř sedmdesáti usedlostmi. Její poloha nad soutokem dvou řek a v blízkosti dalšího soutoku (Úpy s Labem) při hlavní obchodní cestě do Kladska, Slezka a Polska měla vysokou strategickou hodnotu v polovině 18. století. Po sérii prohraných slezských válek bylo totiž nutné bezpečnostně zajistit území Moravy a Čech. Ve východních Čechách byly francouzskými vojenskými inženýry vybrány v roce 1764 dvě polohy na Labi – Ples a Hradec Králové a byly pro ně zpracovány i variantní projekty. V roce 1765 rozhodl Josef II. o stavbě pevnosti v Hradci Králové, v roce 1780 na Plese zahájena stavba hraniční pevnosti 1. řádu. Současně byla u Litoměřic započata stavba pevnosti Terezín. Císař Josef II. nechal pevnost zbudovat podle projektu francouzského fortifikačního důstojníka Claudie-Benoit Duhamel Querlonde. Stavební práce se po vykoupení střední části obce Plesu rozběhly výrazněji v roce 1781 a nedokončená, ale bojeschopná pevnost byla armádě předána v roce 1787. Stavební práce trvaly ještě další dva roky a nová pevnost byla v r. 1793 přejmenována na Josefov. Querlonde vystřídal v jejich vedení na konci roku 1783 plukovník Franz Lauer, jenž provedl řadu normalizujících a zjednodušujících úprav, zohledňujících místní podmínky a v neposlední řadě zlevňujících celý projekt. Pevnost měla v důsledku polohy tři části: na levém břehu Metuje v nejvyšší části se rozkládala hlavní pevnost s blokovou zástavbou vojenských a civilních objektů, kolem regulovaných toků Labe a Metuje a na labském předmostí se nacházela tzv. Korunní pevnost a na nebezpečné návrší mezi oběma toky byla umístěna předsunutá reduta Brdce.

Hlavní pevnost tvoří ne zcela pravidelný osmiúhelník hlavního valu s bastiony (v pevnostním číslování I-IV a IX-XII), na jižní (hlavní) obranné frontě s dělostřeleckými kasematy a s předloženými kasematními předbastiony (V-VIII). Vstup do horní pevnosti umožňovaly brány Jaroměřská (od severu), Hradecká (od západu) a Novoměstská (od jihu). Před hlavním valem se v příkopu nalézaly raveliny (XIII-XX, na jižní straně vybavené kasematními reduity XIV-XV). Vnější část pevnostního příkopu chránila tzv. krytá cesta, kterou dělily na menší úseky zděné tracerzy a ve vnitřních lomech byla vybavená shromaždiště (č. XXI-XXX), na jižní straně s lunetami a reduity. Za raveliny jižní fronty se rozkládaly tzv. ostrůvkové tenailony (kleště, č. XLVI-L). Hřeben, na kterém před pevností stála tvrz se dvorem a kostelem, přeformovala složitá fortifikace tzv. cornichonu (č. XXXI-XXXIII). Příkop chránila střelecká galerie umístěná za rubem kontreskarповé zdi. Kromě strmé severní strany bylo předpolí (glacis) hlavní pevnosti vybaveno složitým systémem podzemních chodeb se spojovací (galerie), naslouchací a demoliční funkcí (miny 1. a 2. úrovně). Demoličními chodbami byly vybaveny i některé objekty hlavního valu a raveliny. Hlavní příkop, vojenské i civilní stavby v pevnosti odvodňovala systémově řešená průplachová kanalizace založená na systému čtyř hlavních stok zaústěných do Metuje.

Lichoběžníkovou Korunní pevnost tvořil hlavní val s dvojicí bastionů (č. XXXIV a XXXV) a ravelinem (č. XXXVIII) s nůžkovým tenailonem (č. XLV) před Korunní branou na severu dvěma polobastiony na tzv. ostrově mezi řekami (č. XXXVI a XXXVII), příkopem a krytou cestou ke shromaždišti (č. XXXIX-XLIV). Břehy Labe byly obezděny a vybaveny hradbou se střílnami pro pěší. Na mostech byla upevněna stavidla určená k zatápní říčních inundací. Před severní frontou byl opět zřízen systém podzemních minových chodeb.

Z velké míry samostatnou redutu Brdce tvořila pevnůstka lichoběžníkového půdorysu s příkopem, střeleckou galerií a minovým systémem na severovýchodní straně.

Vnitřní prostor hlavní pevnosti byl od počátku určen k zástavbě. Specifikem Josefova se stala okružní jednoduchá kasárna přistavěná k vnitřní straně pevnostního valu. Základem urbanistického řešení města se stalo spojení Jaroměřské a Novoměstské brány, k němuž se kolmo připojovala spojnice od Hradecké brány. Souběžně s nimi vytyčeny ulice a ve středu města a při branách byla vyměřena náměstí.

V roce 1782 byl vydán osídlovací patent pro budoucí město, výstavba občanských domů, vázaných prvně na našem území stavebním řádem, byla zahájena v roce 1790. Pevnostní osada byla v roce 1791 povýšena na královské svobodné město, vlastní magistrát však získala až v roce 1834 a reprezentační radnici vystavěla až po zrušení pevnosti v letech 1883-1884. Občanská zástavba vyplnila postupně všechny určené plochy. Nejprve vznikly rozlehlé patricijské objekty při hlavních ulicích (Lidická, severní část Jiráskovy), následovány drobnějšími měšťanskými domy (bloky východně od důstojnických pavilonů a v jihovýchodní části města). Osídlovací patent jednoznačně stanovil minimální rozsah stavby (přízemní klenutý objekt s průčelím se čtyřmi okny a vstupem, sedlovou střešou krytou pálenými taškami, vlastní studnou a napojením záchodů na kanalizaci), většina domů byla však od počátku budována jako patrová. Domy mají dvouraktovou podélnou dispozici s otevřenou pavlačí na dvorní straně a přízemním dvorním objektem s kůlnami. Na projektech a realizaci většiny domů se podíleli stavitelé Ehemann a Jirásek a do poloviny 19. století tak vznikl vysoce kvalitní a dosud nedocenený soubor klasicistních domů s vysokým množstvím originálních detailů (mříže, vrata, zábradlí, okna, dveře).

Zánik pevnostní funkce města v roce 1888 znamenal pro občany naději na zrušení "pevnostních pout". Proto byly v prvním období ukvapeně odstraněny především brány a pevnostní objekty před nimi. Před Novoměstskou branou se zrodilo několik domů, zčásti navazujících urbanisticky na vnitřní město, v místě Jaroměřské brány vyrostla téměř velkoměstská ulice. Západně od města vznikla u důstojnického parku městská kasárna. Velká část demolic opevnění proběhla především za 2. světové války. Josefovští měšťané bohužel neakceptovali velkorosý koncept nového bulváru, navrženého a budovaného z Jaroměře ke spojení center obou měst a trasovaného na patu labského mostu v Josefově. Stavební rozvoj za 1. československé republiky se odehrál především na volných plochách v předpolí pevnosti (družstevní zástavba na severním okraji Korunní pevnosti, zástavba za městskými kasárnami při ulici k Rasoškám), v předpolí Novoměstské brány vznikl na odstraněné fortifikaci sokolský stadion. V roce 1908 bylo z Josefova přemístěno vojenské sborové velitelství a vojenský charakter města se tak pozvolna stíral. 2. světová válka a rok 1968 zakonzervovaly vojenský charakter města, když cizí vojska obsadila podstatnou část vojenských objektů. Zároveň tak díky rodinám důstojníků domácí armády pokračovala stabilní situace osídlení. V roce 1948 byl Josefov sloučen s Jaroměřem a zejména po roce 1960 bylo v jeho historické části zahájeno koncentrování sociálně a kulturně slabších obyvatel souměstí. Po roce 1991, kdy město opustily obě armády, tj. okupační a naše a v důsledku své redukce a dislokace řadu dříve vojenských objektů předala městu, se jeho charakter pronikavě mění. Radu vojskem opuštěných budov se podařilo využít, nejdůležitější (Vojenská nemocnice a Dělostřelecká kasárna) však dosud nenašly nové trvalé využití a přes všechnu péči očividně chátrají.

Město a region

Atraktivita polohy, unikátnost pevnostního systému ve světovém měřítku a výjimečná koncentrace památek činí z Josefova místo s významem přesahujícím hranice města. Zanedbání péče o tyto hodnoty by mohlo vést k nenávratné devastaci historické i hmotné podstaty opevnění i zástavby a mělo by zásadní negativní vliv na řadu dalších odvětví života města a jeho okolí.

Analýza a popis

Nejzávažnějším problémem jsou dnes dlouhodobě nevyužívané objekty, často s nejasným budoucím využitím, podmíněným i jejich specifickou dispozicí. Samostatnou problematiku pak tvoří havarijní stavy opevňovacích prvků (hradeb, podzemních chodeb), kdy bez provádění sanací mohou nastat rozsáhlé havárie a geometrický růst nákladů na jejich sanaci.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: *Obnova fasády ul. Okružní čp. 240*

Využití: pro potřeby města: skaldy, archivy

Realizace v r. 2010

Autor: Jana Vacková, Semonice

Realizační firma: STA-MONT, stavební společnost Trutnov

Celkové náklady 806, z toho podpora z PR 335, jiné zdroje 0

2. Název: *Oprava fasády na domě čp. 76, ul. Palackého*

Využití: bytový dům

Realizace v r. 2007

Realizační firma: Ing. Stanislav Čermák, Jaroměř

Celkové náklady 331, z toho podpora z PR 165, jiné zdroje 0

3. Název: *Oprava hl. schodiště kostela Nanebevstoupení Páně*

Využití: kostel

Realizace v r. 2008

Realizační firma: Jan Shejbal, Jaroměř-Josefov

Celkové náklady 821, z toho podpora z PR 410, jiné zdroje 0

4. Název: *Důstojnická kasárna čp. 9 - oprava střechy*

Využití: základní škola

Realizace v r. 2007

Realizační firma: Josef Vaněček, Jaroměř

Celkové náklady 1134, z toho podpora z PR 565, jiné zdroje 0

5. Název: *Val s parádosem č. XXXIV*

Využití: sklady

Realizace v r. 2004

Realizační firma: D+D, s.r.o., Jaroměř

Celkové náklady 937, z toho podpora z PR 330, jiné zdroje 0

6. Název: *Oprava fasád uličních průčelí domu čp. 110*

Využití: radnice, pošta, policie, Městské kulturní středisko

Realizace v r. 2011

Autor: Ing. Petr Rohlíček, INRECO, Hradec Králové

Realizační firma: STA-MONT, stavební společnost Trutnov

Celkové náklady 1856, z toho podpora z PR 773, jiné zdroje 0

Marie Faruzelová

Program regenerace MPR a MPZ je v Jičíně činný od r. 1995. Přestože disponuje relativně nízkými státními finančními prostředky, v praxi se projevuje jeho silná motivační schopnost, a to především v oblasti soukromého sektoru. Ovlivňuje ale i výši finančních prostředků vkládaných do obnovy kulturních památek městem. Tyto podíly jsou většinou mnohonásobně vyšší, než stanovují podmínky. Díky Programu regenerace MPR a MPZ se podařilo v Jičíně urychlit obnovu centra MPR. Zintenzivnění tempa regenerace jeho historického jádra se jeví patrně především od r. 2006, kdy byla provedena celková oprava a restaurování Korunovační (Konvičkové) kašny. V následujícím roce přibyla kašna se sochou Ampfitrité, která byla zrestaurována a kompletně opravena včetně podzemní technické části. Nyní je zcela funkční, s napuštěným bazénem a tryskající vodou, což má pozitivní vliv i na mikroklima náměstí. Do třetice v roce 2009 restaurován mariánský sloup. Všechny tyto drobné památky tvoří působivý estetický celek, nemalou měrou utvářející typickou atmosféru Valdštejnova náměstí, ústředního prostoru městské památkové rezervace. Tento dojem doplňuje také naposled restaurované a následně v roce 2011 za kulturní památku prohlášené, barokní sousoší Nejsvětější Trojice.

Rámec vyjmenovaných restaurovaných drobných památek, respektive celého náměstí, tvoří postupně renovované historické domy. A to ve vlastnictví města i celé řady dalších fyzických a právnických osob. Na Valdštejnově náměstí se realizovala v posledních letech oprava střeš domů čp. 5 a čp. 3, u nichž zároveň proběhly práce na odstranění statických závad, stejně jako u dalších domů, např. čp. 90. Průběžně se pak prováděla u celé řady těchto domů jejich oprava a údržba fasád a oprava či výměna výplní otvorů (okna, dveře, výkladce), jedná se například o čp. 2, 3, 5, 6, 33, 57, 73, 76, 89, 90, 92, 94 a 99. Vedle budov na hlavním jičínském Valdštejnově náměstí realizovány také údržby dalších domů v MPR. Kupříkladu na domě čp. 16 na náměstí Svobody došlo k výměně střešní krytiny, ta byla měněna rovněž na domě čp. 52 v ulici Fortna, kde byla vylepšena fasáda, stejně jako na domech čp. 70 a 71 v Palackého ulici. „Ukázkovou“ celkovou rekonstrukcí prošel dům čp. 15 na náměstí Svobody.

Pozornost byla v posledních letech věnována i nejvýznamnějším historickým stavbám v centru města. Zajištěna generální rekonstrukce ochozového patra Valdické brány, synagogy a také postupné opravy krovů a střeš městského paláce, tzv. Valdštejnského zámku. Dosud nedořešenými tématy zůstaly kulturní památky jezuitská kolej a Valdštejnská lodžie, přičemž první z uvedených je veřejnosti nepřístupná, z druhé se stalo zajímavé centrum kulturního dění, které těží především z ducha zdejšího místa. Program regenerace MPR a MPZ by u ní měl být využíván od roku 2013.

Prostor MPR není dosud dotčen žádnou tzv. moderní architekturou. Největší zásah do MPR byl proveden v roce 2010, kdy byla obnovena zámecká zahrada přiléhající k Valdštejnskému zámku. Byl to zásah moderní, ale šetrný, respektující významné prvky historie. Realizace byla oceněna mj. 2. místem v celostátní soutěži Park roku.

Péče o MPR má zásadní vliv na život ve městě, poněvadž MPR tvoří přirozené centrum každodenního života. Její estetická kvalita a kvalifikovaná péče o ni ovlivňují veškerý život v Jičíně, a to i podnikatelský, protože MPR určuje do velké míry charakter celého města, jeho vstřícnost k občanům i návštěvníkům. Vlastní Program regenerace MPR a MPZ lze považovat za vysoce prestižní záležitost, bez které by pravděpodobně žádné z měst České republiky nevyhlíželo tak, jak v současné době vypadá. Nad vlastními získanými prostředky stojí koncentrovaná péče o jejich správné využití ze strany MK ČR, což jistě vede mj. také k zachování neopakovatelného ducha místa. Lze se domnívat, že Program regenerace MPR a MPZ působí nepřímo i na zpracovávání městských koncepčních písemných materiálů, jako je např. městský program regenerace, který zásadně pomáhá kontinuální orientaci v této problematice a stal se návodným prostředkem ke správnému směřování v péči o městské kulturní památky. V Jičíně nahrazoval dokonce ve značné míře absenci platného regulačního plánu (nový regulační plán historického jádra byl v Jičíně schválen v listopadu 2011).

Péče o městskou památkovou rezervaci funguje přímo závisle na státních dotacích z Programu regenerace MPR a MPZ. Její zvelebování v duchu udržení všech historických hodnot je největší devizou Jičína. Především díky MPR se vyvinul v turisticky velmi atraktivní město, a to obzvláště z pohledu valdštejnské historie. Ta je zhmotněna z velké části právě MPR. Zpřístupněním všech domů v této části se otevřel prostor pro podnikání, kulturní i společenské využití. „Malé peníze“, které jsou v Programu regenerace MPR a MPZ přidělovány, paradoxně vedou k vyšší participaci občanů – majitelů domů – na obnově MPR, a to tím, že mohli plynule, bez nároků na vkládání vlastních vysokých jednorázových investic do oprav svých domů, provádět je podle svých momentálních finančních možností, někdy až po dobu několika let.

Z prostředků Programu regenerace MPR a MPZ byly v Jičíně realizovány akce spíše drobnějšího charakteru nepřesahující u jednotlivých žadatelů desítky či stovky tisíc korun. Oproti dnes již tradičnímu způsobu získávání finančních dotací, kdy je nutná především aktivita samotného žadatele, jsou v rámci Programu regenerace MPR a MPZ zájemci spíše vyhledáváni a následně seznamováni s možnostmi jeho využití. Potěšitelné je, že se této spolupráci mezi městem a žadatelem daří a že vznikají dlouhodobé vzájemné vazby, jež vedou k výslednému pozitivnímu efektu.

Z velké části rehabilitovanou městskou památkovou rezervaci Jičín dnes vnímáme jako prostor s mimořádně cennými kulturně historickými hodnotami, které vytvářejí jedinečnou identitu města. Ačkoli velká část úprav MPR je prováděna z jiných finančních zdrojů, jsou konány vždy v úzké součinnosti s ideou Programu regenerace MPR a MPZ. Ten proto nelze považovat za pouhou finanční oporu, proměnil se především v záruku uchování vzácných hodnot minulosti.

Arno Pařík

Obnova jičínské synagogy

„A byl dům ten okrášlen všemi druhy ozdob...“ Ve čtvrtek 19. června 2008 byla v Jičíně znovu otevřena synagoga. Její obnova trvala osm let. Historie jičínské židovské obce sahá až do poloviny 14. století. Během procesu vypovězení Židů z Čech v polovině 16. století museli však Židé Jičín opustit. Židovská obec v Jičíně byla obnovena až za vlády Albrechta z Valdštejna a jejím primasem se v r. 1634 stal vévodův finančník Jakub Bassevi z Treuenberka. V roce 1651 zakoupili Židé na okraji Valdštejnské obory ve Valdicích také pozemek pro svůj hřbitov. V roce 1738 žilo v Jičíně 14 židovských rodin, které zde zůstaly i během vypovězení za Marie Terezie. Znovu začal počet židovských obyvatel růst až po roce 1848 (358 jeho obyvatel, což bylo 4,4% z celkového počtu). V následujícím období však jejich počet klesá. V roce 1773 získali jičínské Židé povolení vystavět si novou školu (synagogu), „jak kdysi stávala“. Bohoslužby se v ní konaly až do září 1941, v roce 1942 prostor přeměněn na skladiště. Dne 13. ledna 1943 bylo z Jičína a nejbližšího okolí deportováno více než 100 židovských obyvatel do terezínského ghetta, z nichž většina zahynula v Osvětimi a dalších vyhlazovacích táborech. Během války a po ní vnitřní vybavení synagogy devastováno. V šedesátých letech 20. století přešla do majetku města Jičína. Došlo v ní ke zřízení skladu a sušárny léčivých bylin. Díky tomuto využití však zůstala uchráněna před další devastací či dokonce zbořením.

Po listopadu 1989 koupil synagogu od města soukromík, jenž se zavázal k její obnově. Svě závazky však neplnil a v roce 2001 synagoga soudem přičtena Židovské obci v Praze, která prostřednictvím Matana, a. s., neprodleně zahájila práce na její obnově Firmou Tomáš Hlaváček z Litoměřic v první fázi provedeno statické zajištění prasklých kleneb, stabilizace obvodových zdí, úplná výměna střešní krytiny. Archeologický výzkum realizován v r. 2003 archeoložkou PhDr. Evou Ulrychovou a nálezy uloženy v jičínském muzeu. Členové jičínského občanského sdružení Baševi PhDr. Terezie Dubinová a Ing. Jan Kindermann zajistili v květnu 2002 průzkum dochovaných zbytků genizy na půdě synagogy, které byly vyhodnoceny za pomoci Olygy Sixtové z Židovského muzea v Praze.

V roce 2003 Ing. arch. Petr Uličný vypracoval projekt celkové rekonstrukce synagogy. V létě 2003 byl zahájen restaurátorský průzkum omítek a malířské výzdoby interiéru stejně jako demontáž a repase dochovaných okenních rámců. V roce 2004 realizována rekonstrukce bimy za použití nalezených částí polychromovaného parapetu. Rovněž bylo osazeno nové pískovcové ostění hlavního vstupu do synagogy odstraněné při poválečných úpravách. Současně demontována rozšířená ženská galerie a znovu postavena podpůrná příčná stěna oddělující předšní synagogy. Zpět jsou osazena opravená a zasklená okna a opatřena ochrannými sítěmi. Nakonec omítnuta západní a severní vnější stěna synagogy vápennou omítkou (do výšky 1,5 m sanační). V letech 2005–2006 byla pod vedením Mgr. Jany Waisserové restaurována malířská výzdoba klenby a stěn synagogy, restaurování výmalby svatostánku provedla Markéta Novotná a David Zeman. Dále zabezpečena konečná montáž a povrchová úprava ženské galerie a položena i původní pískovcová a keramická dlažba v přizemí a předšíně synagogy. V roce 2006 nahozeno jižní a východní průčelí synagogy, předlážděna Židovská ulice a v mozaice chodníku vyznačeno původní označení židovských domů římskými číslicemi. V interiéru byla instalována menší expozice věnovaná historii jičínské židovské obce a její synagogy. O obnovu jičínské synagogy se zasloužil zejména Ing. Mojmir Malý ze Správy budov a hřbitovů společnosti Matan, a. s., který práce na její renovaci vedl. Náklady na celkovou obnovu synagogy v letech 2001–2008 činily celkem 5,1 mil. Kč, z toho uhrazeno dotacemi celkem 3,53 mil. Kč. Při provádění rekonstrukce synagogy bylo vřestanně nápomocno občanské sdružení Baševi. Obnovená jičínská synagoga je nejen jednou z nejpozoruhodnějších staveb synagogální architektury v Čechách, ale též významným obohacením památkového fondu města Jičína. Jedná se také o příkladnou ukázkou způsobu využití financí Programu regenerace MPR a MPZ.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova synagogy**

Využití: kulturní akce, zpřístupněno jako památka

Realizace od 2001 do 2008

Autor: Ing. Miroslav Fuchs, Ing. arch. Petr Uličný, Mgr. Jana Waisserová...

Realizační firma: Tomáš Hlaváček, Litoměřice; Milan Šturm, Praha,...

Celkové náklady 5100, z toho podpora z PR 1639, jiné zdroje 0

2. Název: **Obnova Korunovační kašny na Valdštejnově náměstí**

Využití: estetická funkce, historická památka

Realizace v r. 2005

Autor: Petr Novotný, Nedařív 9

Realizační firma: Petr Novotný, Nedařív 9

Celkové náklady 600, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 0

3. Název: **Kašna se sochou Amfítrité na Valdštejnově náměstí**

Využití: zavlažovací funkce, estetická a historická hodnota

Realizace v r. 2007

Autor: Petr Novotný, Nedařív 9

Realizační firma: akad. soch. Jiří Kašpar, Mostek

Celkové náklady 468, z toho podpora z PR 238, jiné zdroje 0

4. Název: **Barokní kaple na vrchu Žebín**

Využití: ekumenické kulturní a bohoslužebné akce

Realizace v r. 2009

Autor: Taťána Valachová

Realizační firma: Lestav, s. r. o., Dvůr Králové nad Labem

Celkové náklady 580, z toho podpora z PR 230, jiné zdroje 0

5. Název: **Valdštejnský zámek**

Využití: muzeum a galerie, obřadní síň, společenský sál, restaurace, informační středisko, ZUŠ, finanční úřad

Realizace od 1995 do 2006

Autor: Ing. Jiří Starý

Realizační firma: Hypostav Jičín, Esco Jičín

Celkové náklady 7046, z toho podpora z PR 3167, jiné zdroje 0

Jihlava

Zdeněk Jaroš

Jedno z našich nejstarších horních měst je založeno u bohatých ložisek stříbrné rudy v polovině 13. století. Mimořádné hospodářské i politické postavení města dokládají četné gotické, renesanční i barokní památky. Proto bylo historické jádro města Jihlavy prohlášeno výnosem MK ČR, č. 7.292/82-VI/1 ze dne 29. března 1982 za městskou památkovou rezervaci. Počtem zapsaných objektů (217) patří jihlavská MPR mezi největší u nás. V roce 1994 se Město Jihlava přihlásilo k Programu regenerace MPR a MPZ. Důležitá role připadá komisi programu regenerace MPR, která funguje jako poradní orgán Rady města Jihlavy. Je ustavována vždy na dobu volebního období. Snahou vedení města je, aby se členy komise stávali vedle příslušných úředníků především odborníci (architekti, historici), nikoliv pouze „obyčejní“ členové politických stran. To se celkem daří, takže díky svému složení byla práce komise velmi přínosná, a to jak pro údržbu, tak i pro obnovu památek na celém území MPR. Dále doporučuje a prostřednictvím příslušného odboru magistrátu připravuje i využívá veškeré žádosti o dotace, protože obnova památek probíhá nejen za podpory Programu regenerace MPR a MPZ, ale i dotace Kraje Vysočina na obnovu nemovitých kulturních památek, „Norských fondů“ a mimořádných příspěvků z rozpočtu města.

Díky podpoře v rámci Programu regenerace MPR a MPZ se do celkové obnovy historického centra města zapojili také vlastníci prohlášených nemovitých kulturních památek. Město navíc podporuje dotacemi ze svého rozpočtu opravu např. fasád včetně oken, výkladců a střech „nepamátkových“ objektů nacházejících se v exponovaných polohách na území MPR.

V rámci Programu regenerace MPR a MPZ bylo od roku 1994 opraveno v Jihlavě více než 100 objektů. U bytových domů se z větší části jednalo o vzpomínutou obnovu fasád a střech, ale řada objektů se dočkala celkové stavební restituice na základě výsledků stavebního průzkumu a následné restaurace. Díky finanční podpoře v rámci Programu regenerace MPR a MPZ a dalších vzpomínutých titulů bylo možno provést obnovu tak významných a rozsáhlých objektů a areálů v MPR, jako jsou třeba kostel sv. Jakuba Většího, sv. Ignáce, apoštola Pavla, klášter minoritů s chrámem Nanebevzetí Panny Marie, brána Matky Boží aj. Rekonstrukce radnice a městské knihovny byla financována z rozpočtu města, obnova kostela sv. Kříže byla z velké části dotována „Norskými fondy“. Obnovené objekty dostávají i další kvality, protože přispívají k rozvoji kulturních a společenských akcí v Jihlavě, jak to dokládají různé kulturní iniciativy pořádané na Masarykově náměstí, v Gotickém sále radnice, na Bráně Matky Boží, v kostele sv. Kříže, v městské knihovně atd.

Dokladem oživení budov a veřejných prostranství se stal příkladně Park Gustava Mahlera vybudovaný na místě bývalé synagogy (prostor byl dříve využíván jako tržiště). Ústředním prvkem parku je socha Gustava Mahlera od akad. soch. Jana Koblasy. Slavnostní otevření Parku a odhalení pomníku proběhlo za přítomnosti prezidenta republiky Václava Klause a dalších významných hostů dne 7. července 2010, v den 150. výročí skladatelova narození.

Obdobně nové poslání získal i 2800 m dlouhý hradební systém včetně z velké části přístupného parkánu. Z důvodu strategické polohy na hranicích Čech a Moravy byly kolem vznikající Jihlavy budovány hrady krátce po jejím založení. Tím nové sídliště jako město - pevnost získalo i důležitý vojenský význam. Opevnění tvořila vnitřní hradební zeď vysoká šest metrů, parkán se zdí a příkop hluboký až sedm metrů. Hradební zeď zpevňovaly věže v pásu bašty. Hradby byly prolomeny pěti branami. V 15. století byla vybudována řada předsunutých stanovišť. V roce 1755 byla jihlavská pevnost zrušena - díky vývoji techniky byla již tato koncepce opevnění překonána. V první polovině 19. století jsou brány postupně bourány, nakonec zůstala zachována jen jediná. Dnes zachovaný pás hradeb je rekonstruován podle barokní podoby ze 17. století včetně parkové úpravy parkánu. Po osazení lavicemi a různými doplňky se stal vyhledávanou klidovou zónou.

Brána Matky Boží je jedinou branou, která z pěti středověkých městských bran zůstala. Její vznik je spojen s výstavbou opevnění. V šestnáctém století prošla brána gotickými i renesančními úpravami včetně typické atiky na vrcholu věže. Složitě předbraní s obrannými systémy v roce 1862 zbourali. V lednu 1995 musela být brána staticky zajištěna z důvodu poklesu základů. Ovšem koruna se jevila značně porušená, takže v roce 1996 došlo k její kompletní rekonstrukci. V současnosti je brána zpřístupněna veřejnosti coby vyhlídková věž a malé muzeum jihlavského podzemí a dolování.

Zvláštní postavení v MPR zaujímá Masarykovo nám. Od vzniku města zůstávalo vždy jeho srdcem, kde sídlily městské elity i instituce jeho správy. Dokladem jsou desítky unikátních gotických a renesančních interiérů, jež zvou překvapeného návštěvníka k prohlídce dřívějších patricijských paláců. Navíc domy, jejichž fasády již prošly v rámci regenerace stavební úpravou, vytvářejí zajímavou a působivou kulisu evokující bohatou historii Jihlavy.

Svou plochou 3,4 ha se Masarykovo náměstí řadí mezi největší u nás. Dnes se na jeho ploše koná celoročně řada kulturních, sportovních i jiných akcí (např. řemeslnické a farmářské trhy, jarmarky, poslechové koncerty, Jihlavský haviříský průvod, příjezd sv. Martina s ohňostrojem, různé mítinky, městské oslavy aj.).

Dominantou Masarykova nám. je vedle morového sloupu, dvou barokních kašen a nešťastného novodobého objektu Prioru také radnice. Vznikla postupným spojováním tří původně samostatných domů, současný tvar dostává v r. 1786. Sídlem městské samosprávy je už od r. 1426. V interiéru nalezneme raně gotické, renesanční a barokní části včetně zbytků původní vmalby. Historické budovy radnice Masarykovo náměstí čp.1 a 2 prošly v letech 2004-2006 zásadní rekonstrukcí podle projektu Dr. Ing. arch. Jaroslava Huňáčka.

Z profánní architektury mimo Masarykova nám. jsme vybrali dva objekty:

Dům Komenského čp.10, sídlo ředitelství Oblastní galerie Vysočiny, které zde má část svých sbírek a výstavní prostory. Vznikl spojením dvou kdysi středověkých domů na úzkých a dlouhých gotických parcelách v roce 1864. Stopy po starších stavebních etapách byly zničeny radikální renesanční přestavbou v 16. století, jež následovala po ničivém požáru v roce 1551 a dokončena byla roku 1577. Kromě jiného v domě nalezneme krásnou horní patrovou síň. Její prostor je zaklenut osmidílnou klenbou ozdobenou renesanční freskou s osmi postavami andělů. Jeden má v rukou rozervěnou bibli s citátem Davidova žalmu (č. 146).

Dům Husova čp.10 představuje jednu z historicky velmi cenných staveb v Jihlavě se zachovalou renesanční, v baroku upravenou dispozicí s typickým jihlavským prvkem, zastřešenou horní síní. Renesanční přestavbu v druhé polovině 16. stol. dokládá malovaný letopočet 1599 na trámovém záklonovém stropě v přední světnici prvního patra. Také další části domu představují velmi hodnotnou, vzorově restaurovanou architekturu. Je částečně bytový, některé prostory jsou využívány komerčně.

Ze sakrální architektury uvádíme také alespoň dva příklady:

Kostel Povýšení sv. Kříže - gotická trojlodní stavba postavená v duchu francouzské gotiky. Jako rok vysvěcení uváděn tradičně letopočet 1261. Ve 13. století dokončeno kněžiště, obvodové zdi trojlodí, vstupní portál a triumfální oblouk. K zaklenu trojlodí došlo až v 80. letech 14. století. Jako součást dominikánského kláštera byl v r. 1781 kostel zrušen a předán armádě k užívání. Zatímco zdí oddělené kněžiště zůstalo v rukou armády, trojlodí sloužilo od r. 1947 Církvi československé husitské. V roce 2005 chrám koupilo statutární město Jihlava v dražbě za šest milionů korun. Následovala příprava opravy objektu včetně jeho finančního zajištění. Nakonec se Jihlavě na opravu s celkovými náklady 30 milionů korun podařilo z Finančního mechanismu EHP (tzv. „Norských fondů“) získat dotaci asi 7 mil. korun (249 999 EUR). V letech 2009-2011 pak proběhla ve dvou etapách jeho rozsáhlá rekonstrukce. Zpracovatelem projektové dokumentace se stal Ing. arch. Martin Laštovička. Mezi nejvýznamnější prvky rekonstrukce patří odstranění zděné příčky oddělující kněžiště a trojlodí. Výjimečná je rovněž náhrada původní zhroutené klenby nad kněžištěm unikátní technologií tvarované fólie Barissol, která věrně kopíruje původní proporce klenutého stropu. Tento postup se jeví ojedinělý v celé střední Evropě. Dne 9. září 2011 byl potom chrám za přítomnosti velvyslance Norského království v České republice pana Jense Eikaase slavnostně otevřen. Dnes je využíván především pro koncerty, krátkodobé výstavy a bohoslužby.

Kostel sv. Jakuba Většího - farní kostel, založený na konci 40. let 13. století, byl vysvěcen 31. května 1257. Svým asymetrickým dvouvěžím tvoří nezaměnitelnou jihlavskou pohledovou dominantu. V nižší věži je umístěn zvon Zuzana z roku 1563, jeden z největších u nás (hmotnost 7084 kg). Součástí stavby je i barokní tvz. Kiekmannova kaple z r. 1702. V letech 1898-1904 byl kostel pod vedením arch. R. Völkela puristicky upraven a kněžiště dostalo secesní vmalbu Ch. Petersena. V letech 1986-1987 se uskutečnily velké úpravy interiéru podle projektu Ing. arch. J. Sedláka. Novodobá rozsáhlá obnova kostela včetně střech, statického zajištění a odvodnění byla zahájena v 90. letech 20. stol., pak následovala restaurace Kiekmannovy kaple a jejího mobiliáře včetně slavné Piety. V r. 2005 na doporučení komise byla oprava chrámu zařazena do Programu regenerace MPR a MPZ. Při jeho stavebně historickém a archeologickém průzkumu a nejbližšího okolí bylo objeveno nejstarší osídlení a řada dalších architektonických i hmotných cenností. Přimo v kostele odkryl průzkum více než 160 náhrobků. Na základě výjimečné stavební hodnoty a nových poznatků byl chrám sv. Jakuba Většího v Jihlavě prohlášen 28. dubna 2008 za národní kulturní památku. Renovace kostela pokračuje dále, např. od dubna 2008 probíhá obnova interiéru: v roce 2009 byla provedena celková výměna dlažby a restaurování lavic, následovala postupná modernizace vitrají (která bude pokračovat), v roce 2011 byla zpevněna mříž ve vstupu do křesťanské kaple a v r. 2012 vyztužení pozdně gotického portálu v podvěží kostela a klempířské práce. Dnes farní kostel slouží hlavně pro katolické bohoslužby.

2

2

2

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Masarykovo nám. čp. 1 - radnice

Využití: Statutární město Jihlava - Magistrát města Jihlavy

Autor: Dr. Ing. arch. Jaroslav Huňáček

Realizační firma: PSJ, a. s., Jihlava

Celkové náklady 0, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 250

2. Název: Kostel Povýšení sv. Kříže

Využití: koncerty, výstavy, bohoslužby

Realizace od 2009 do 2011

Autor: Ing. arch. Martin Laštovička

Realizační firma: ARCHATT PAMÁTKY s. r. o., Třebíč, CS Lyon Praha, s. r. o., Praha 3

Celkové náklady 27000 z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 7200

3. Název: Husova čp. 10

Využití: nebytové prostory (kanceláře, obchod)

Realizace od 2008 do 2009

Realizační firma: TB-finance, s. r. o., Jihlava

Celkové náklady 1974, z toho podpora z PR 70, jiné zdroje 278

3

1

1

1

1

Jindřichův Hradec

Historické město roku 2007

Zbyněk Hartmann

Program regenerace MPR a MPZ je od počátku své existence jedním z nejlépe fungujících dotačních nástrojů na úseku obnovy památek. Zpočátku byl také dotován vyššími částkami a současně i počet měst, podléhajících se na něm představoval daleko nižší číslo. Proto byly některé příspěvky až o řád vyšší než dnes, vezmeme-li v úvahu i tehdejší úroveň cen. Potíže působilo zadávací řízení na dodavatele a administrativa se jevila složitější - třístranné smlouvy s MK ČR o jednotlivých dotacích. Specifickým rysem Programu regenerace MPR a MPZ je jeho návaznost na urbanistické dokumenty. Jindřichův Hradec pořídil na samém počátku kvalitní urbanistickou studii, jež se stala základem městského programu, nepodařilo se však navázat pořízením regulačního plánu MPR. Jindřichův Hradec se kvůli tomu nestal modelovým městem a časem byl hodnocen o něco hůře, přestože výsledky Programu regenerace MPR a MPZ byly trvale velmi dobré. Podařilo se opravit desítky památek. V letech 2005 až 2006 se přece jen zdařilo pořídit regulační plán rezervace, jehož autorem je Ing. arch. Tadeáš Matoušek, jenž zpracoval i původní podkladovou studii pro první Program regenerace MPR. Regulační plán je užitečný nejen pro činnost orgánu památkové péče, ale i velmi kladně hodnocen odbornou veřejností. A protože v té době byly dokončeny i velké akce obnovy a podařilo se dát do pořádku rozhodující velké stavební soubory, konečně jsme za rok 2007 získali i titul Historické město roku. Za dobu dvaceti let se rezervace po všech stránkách změnila k lepšímu. Ani snížení počtu obyvatel neznámá tragédie, noví obyvatelé centra mají ke svému okolí kladný vztah a centrum je stále živé; není pouhou kulisou pro turisty, nýbrž stále atraktivním středem města pro všechny jeho občany.

Kladem Programu regenerace MPR a MPZ je oprava nejen hlavních dominant a velkých areálů, ale i postranních ulic a dvorů. Příkladem se stala Kostelní ulice, jež byla v osmdesátých letech prakticky mrtvá, mimo zájem obyvatel města i turistů. Většina domů na náměstí Míru se nyní nachází ve velmi dobrém stavu a je o ně soustavně pečováno. Příklady větších městských domů, na nichž proběhlo i více akcí obnovy, jsou např. čp. 138-139/I, tzv. Langrův dům, dále dům čp. 173/I s baštou nad malým Vajgarem anebo měšťanský dům čp. 172/I, ve kterém byl mj. restaurován dřevěný strop. Opraven větší počet fasád na náměstí Míru i v přilehlých ulicích a na hotelu Vajgar restaurována kamenná gotická pavlač. Ve většině objektů rezervace vznikly komerční prostory, oživily se vedlejší ulice. Vznikají i nové možnosti pro pořádání kulturních akcí. Na druhé straně regulační plán brání likvidaci bytového fondu a mnozí dnešní obyvatelé MPR bydlí v podstatně kvalitnějších bytech a identifikovali se se svým prostředím.

Dalším dobrým příkladem je postupná renovace jezuitské koleje, jež pro vysoký náklad probíhala v několika etapách. Armáda opustila tento objekt v poměrně zdevastovaném stavu. Zpočátku se přikročilo k obnově střechy a obvodového pláště, aniž by bylo známo, k čemu bude budova v budoucnu sloužit. Restaurována kaple sv. Maří Magdalény, v níž je dnes obřadní a koncertní síň. Přitom v době, kdy kolej sloužila jako kasárna, byl v kapli sklad vojenského materiálu. Už za vlády Josefa II. ustoupila křehká štuková výzdoba konstrukci z hrubě tesaných trámů, které nesly regály s vojenskou výstrojí. Velkým překvapením byl nález nástěnných maleb, které svým rozsahem, zachovalostí a uměleckou hodnotou předčily všechna očekávání. Po založení Národního muzea fotografie získány i další zdroje financování a dnes je celý areál důstojným stánkem této instituce.

Úspěšných akcí obnovy bylo mnohem víc, zpočátku dotovány i místní dominanty a další památky za hranic rezervace, jichž je v Jindřichově Hradci skoro tolik jako v rezervaci samotné. Vždy záleželo na přístupu vlastníka a právě majitelé památek mají největší zásluhu na obrazu města. Dosud největším úspěchem pak bylo získání titulu Historické město roku 2007.

V současné době se zdá naše pozice o poznání složitější. Velké památky a dominanty se nacházejí v dobrém stavu, velká a efektivní překvapení se už nedají očekávat, ale práce na obnově desítek menších památek nikdy nekončí.

Vladislav Burian

„Zajímavostí z kostela Nanebevzetí Panny Marie v Jindřichově Hradci aneb Jak se pomocník sochaře do barokní krypty propadl“.

Je to asi šest let, kdy jsme s panem proboštem Habartem, Pavlem Kolářem a několika dalšími zájemci o historii našeho města nad Vajgarem procházeli do šera zahaleným farním kostelem Nanebevzetí Panny Marie a pokoušeli se najít vstupy do zdejších předpokládaných krypt v hlavní a bočních lodích objektu. V té době mě ani ve snu nenapadlo, že Pavel za pár let zemře a že zároveň tajemství krypty v severní lodi bude vyřešeno poměrně kuriózním způsobem. Vlastní „průzkum“ se stal jednou z hradeckých událostí závěru roku 2009, jež však vybočovala z běžného rámce zdejšího koloritu. Vše začalo na přelomu října a listopadu v souvislosti s opravou dlažby před oltářem sv. Anny, které se ujal místní akademický sochař Vladimír Krninský se svými dvěma pomocníky. Než však sestoupíme do této barokní krypty, dovolte mi nejprve několik vět o vlastním kostele a jednom archeologickém výzkumu v jeho okolí.

Stručně z historie - kostel Nanebevzetí Panny Marie neodmyslitelně patří ke zdejším dominantám, a to nejen z pohledu vizuálního, mimo jiné i díky 68,3 m vysoké „bílé“ věži se 153 schody a výhledem z ochozu v nadmožské výšce 513 m n. m., ale i své poměrně pestré historii. Ta začíná výstavbou jižní lodi nejspíše v druhé polovině 14. století, následně dostavbou hlavní a posléze lodi severní na počátku 15. století. Tím vzniklo gotické trojlodí, do kterého byly postupně uloženy ostatky několika pánů z Hradce a další místní vrchnosti, ale také i sv. Hippolyta, patrona našeho města. Většina turistů však zná kostel především díky patnáctému poledniku, jenž jej protíná při severozápadním závěru směrem ke Kozímu plácku. Největší pohromou stavbě způsobil ničivý požár 19. května 1801, po kterém byl na řadu let „postaven mimo provoz“. Dokonce se zde v roce 1809 po určitou dobu uskladňovalo erární seno a sláma. Až nákladné finanční opravy umožnily od 1. ledna 1811 objekt opět používat k církevním obřadům. Kostel je spjat i se dvěma významnými hudebníky. Kolem roku 1633 s Adamem Michnou z Otradovic, a přibližně o dvě stě let později s mladým talentovaným Bedřichem Smetanou.

V současné době můžete jeho interier navštívit během pravidelných bohoslužeb či aspoň zhlédnout přes kovovou mříž u západního vstupu do hlavní lodi.

Výzkum roku 1993 dokládá, že k této církevní stavbě patřil hřbitov, který se však do dnešní doby nedochoval. Ten se nám podařilo dosti podrobně prozkoumat v prvé polovině devadesátých let minulého století, kdy v okolí kostela probíhaly četné terénní a stavební práce. V roce 1993 jsme zde s kolegou archeologem PhDr. Pavlem Břicháčkem z Plzně provedli zjišťovací výzkum, jenž přinesl řadu zajímavých poznatků. Postupně jsme odkryli několik pozůstatků nejrozmanitějších základů zaniklých objektů vystavěných z lomového kamene za použití malty, které byly původně přístavbami kostela. Ty postupně vznikaly a zanikaly v rozmezí 15. až 19. století. Výzkumem jsme dále zachytili četné množství lidských kosterních ostatků, jejichž největší koncentraci jsme prokázali při jižním obvodu kostela. Jednalo se o skelety, uložené díky kompaktnímu podloží tvořeném skálou, v mělkých jámách. Neporušené hroby objeveny pouze ojediněle.

Oprava krypty 2010 - jak už jsem se zmínil v úvodu, že za odhalení krypty v dobrém slova smyslu může akademický sochař Vladimír Krninský se svými pomocníky. Jeden z nich se totiž během opravy dlažby před oltářem nedobrovolně propadl do zmíněné podzemní prostory, ale našťastí se nikomu nic nestalo. Díky finanční podpoře od města Jindřichův Hradec a státní dotaci z Programu regenerace MPR a MPZ pro rok 2010 bude opraveno uvedené místo posledního odpočinku šesti zesnulých. Po řadě odborných konzultací s vedoucím památkářem našeho regionu PhDr. Milanem Burešem se vše rozběhlo na plné obrátky. Stavební práce zahájeny v dubnu a provádí je jindřichohradecká firma SIKK. Právě s pomocí jejich zaměstnanců z torza krypty vyzvednuty rozpadlé dřevěné rakve. Překvapilo nás, že tento objekt byl využit pouze zčásti. Rakve uloženy ve střední části a především v pravé polovině této místnosti, a to tři velké, dospělé, na sobě, kolmo na ně pak u dna hrobky tři dětské, orientované východ - západ. Dětské neměly víka, ale ta nahrazovala prkna přes ně volně ložené.

Cílem sondáže bylo prokázat, v jaké úrovni se nachází základy původního gotického objektu. Z tohoto důvodu rozebrána část hliněné podlahy krypty, posléze násypu pod ní a teprve v hloubce 320 cm pod úroveň současné kamenné dlažby kostela se nám podařilo objevit hledaný základ. Prokázali jsme také, že krypta měla již delší dobu z větší části propadlou cihlovou klenbu, popraskané obvodové zdi a především se nikde nedochoval byt jen v pozůstatku vstup do tohoto podzemí či nezbytné větrací průduchy. Rakve byly jednoduché, většinou bez barevné výzdoby. Pouze dospělá rakev na dně hrobky měla jednoduché modro-bílo-žlutě-malované stěny, na čelní stěně s nápisem IHS. Díky vlhku došlo k rozpadu koster. Pokud se nám nepodaří dohledat další nezbytné indicie v archivu, jejich pohyby a dataci uložení do krypty budeme moci určit pouze na základě objevené početné hrobkové vybavy. Jelikož však byly v kryptě mimo dospělých i ostatky dětí, usoudili jsme, že se jedná o místo odpočinku některé významnější, nejspíše měšťanské rodiny z Jindřichova Hradce. K nejčastějším nálezům patřily křížky a medailonky, růžence, ale také fragmenty kožených bot, obleků, skleněné knoflíky či dokonce jednoduché miniaturní dětské náušnice a ozdoby, jež lze předběžně datovat do poloviny 17. století. Uvedené dobové artefakty již obdržel konzervátor našeho muzea Luděk Fiala, který se pokusí předměty zachránit před jejich rozpadnutím. Osobně pak doufám, že vás s výsledky této archeologické a památkové práce budeme moci časem seznámit na výstavce v Muzeu Jindřichohradecka.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Sloup Nanebevzetí Panny Marie

Využití: dominanta

Realizace od 1993 do 1994

Realizační firma: akad. soch. V. Krninský, J. Dušek, Fr. Haeckel, M. Matoušek

Celkové náklady 1700, z toho podpora z PR 830, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova bývalé jezuitské koleje - restaurování maleb

Využití: Národní muzeum fotografie

Realizace od 2003 do 2006

Autor: akad. mal. Tomáš Švéda

Realizační firma: restaurátor

Celkové náklady 2779, z toho podpora z PR 2779, jiné zdroje 0

3. Název: Obnova městských hradeb

Využití: veřejné prostranství

Realizace v r. 2007

Autor: Ing. arch. Aleš Procházka

Realizační firma: Beneš, Jindřichův Hradec

Celkové náklady 1986, z toho podpora z PR 990, jiné zdroje 0

4. Název: Dům čp. 173/1 na náměstí Míru

Využití: bydlení, podnikání

Realizace od 2000 do 2005

Realizační firma: Miroslav Kadlec, Klatovy

Celkové náklady 7747, z toho podpora z PR 1668, jiné zdroje 790

5. Název: Věž kostela - městský dům čp. 80/1.

Využití: městská vyhlídková věž

Realizace v r. 2011

Realizační firma: SIKK, Jindřichův Hradec

Celkové náklady 936, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 0

Kadaň

Historické město roku 1995

Jiří Kulhánek

Program regenerace MPR a MPZ ČR ve městě Kadani výrazně pomohl k obnově historického centra. Díky jemu se podařilo zachránit v první řadě mnoho objektů před jejich fyzickým zánikem a dále vrátit centru jeho historickou funkci centrálního shromažďovacího místa obyvatel města. Městský program regenerace byl zpracován dle metodiky ve spolupráci s pracovní skupinou, která po celou dobu jeho trvání aktivně pracuje. Byl vždy projednán s občany města. Pro jeho realizaci se městu daří získávat finanční prostředky i z jiných zdrojů (Ústecký kraj, EU).

Výsledkem naplňování Programu regenerace MPR a MPZ je záchrana a obnova jedinečných památek, jako např. radnice s věží, kostela Povýšení sv. Kříže, kostela Stětí sv. Jana Křtitele, kulturního domu Střelnice, kostela sv. Anny, hradu, městského opevnění a měšťanského domu čp. 7. Došlo k celkové obnově měšťanských domů, jejich funkce bydlení a obchodu a služeb (prodejny, restaurace, penziony, ordinace lékařů, sídla firem). Přiměřené společenské využití objektů se podařilo získat díky dislokaci úřadů, bankovních domů, domu s pečovatelskou službou, městské knihovny, galerií Karla Havlíčka, Josefa Lieslera, kulturního domu Střelnice. Dalším přínosem Programu regenerace MPR a MPZ je revitalizace veřejných prostranství, město obnovilo povrchy náměstí a ulic, nádvorí hradu, Löschnerovy sady a hradební parkán. Obnovený prostor městské památkové rezervace se stal místem konání akcí jako jsou Císařský den, Advent, Masopust, Narozeniny Maxipsa Fika, farmářské trhy, Rockfest. K rozvoji cestovního ruchu přispělo zavedení karty 3K na volné vstupy nebo slevy na služby a turistická karta Maxipsa Fika (sbírání razítek do karty na turisticky zajímavých místech v okolí). Snahou města je nově zpřístupnit veřejnosti památkové objekty, např. výstupy na radniční věž.

Je těžké z mnohaleté realizace Programu regenerace MPR vybrat jeden příklad nejlepší praxe. V našem městě lze vyzdvihnout např. restaurátorské práce. Po zabezpečení technického stavu památkových objektů přišlo na řadu i zhodnocování výtvarných funkcí prostoru, a tak byla zrestaurována sochařská díla rozmístěná po městě, např. Zastavení Křížové cesty vedoucí Smetanovými sadami k františkánskému klášteru, sloup Nejsvětější Trojice a kašna na náměstí, socha sv. Šebestiána na hradebách, socha sv. Jana Nepomuckého u řeky pod hradem, sv. Vojtěcha u barbakánu Žatecké brány, hlava psa – chrlíče na radniční věži. Dále byly zrenovovány nástěnné a nástrovní malby v měšťanském domě čp. 7, v kapli radniční věže a nástrovní malby v kostele Stětí sv. Jana Křtitele.

Jako současný starosta města Kadaně a někdejší člen rady města a jako pamětník porevolučního dění ve městě se mohu podělit o tento příběh: při promítání fotografií před a po obnově objektů v rámci prezentace výsledků Programu regenerace MPR a MPZ zástupcům partnerských měst Aue a Halle se zahraniční účastníci ptali, kde jsme získali historické fotografie. Mysleli, že se jedná o fotky z konce 2. světové války, a nemohli pochopit, že takto vypadala Kadaň ještě počátkem 90. let. Vyvstala otázka, jak město dokázalo takovou proměnu? Jak? Po převodu vlastnictví domů na město byly tyto domy za velmi nízké ceny prodány zájemcům z řad občanů města a ještě jim byly poskytnuty příspěvky na jejich obnovu. Díky velmi dobré tehdejší rozpočtové situaci města bylo možné investovat nemalé prostředky i do obnovy veřejných budov. To vše v konečném důsledku vedlo k současné tváři našeho města. A tak se z jednoho z nejvíce zanedbaných historických center země stal výstavní klenot Ústeckého kraje. A o to se zasloužilo především tehdejší vedení města v čele se starostou p. Václavem Vaňasem.

„Byla jsem svědkem začátku znovuzrození Kadaně v letech 1993–1994. Brzy po vytvoření Programu regenerace MPR a MPZ město během několika málo měsíců prodalo budovy v MPR. Dosud nikdy ani potom jsem nezažila, že by doslova celé město, všichni obyvatelé hromadně opravovali své

domy, sousedé si půjčovali zednické nářadí, všude se přitloukalo, brousilo a vyklepávalo. I když v několika případech vlastníci museli městu vrátit, protože nesplnili smluvní podmínky, a město muselo hledat zájemce nového, jde o heroický čin, který v historii stavby měst nemá obdoby. Výsledek působí jako zázrak.“ KM

Revitalizace MPR Kadaně po roce 1989 se stala skutečným zmrtvýchvstáním města. To potvrzuje mnoho jeho návštěvníků – bývalí občané, ti, kteří zde pracovali na stavbách v době rozsáhlé výstavby související s rozvojem uhelné těžby a výstavby elektráren, nebo chlapi, trávící zde dva roky základní vojenské služby. Dějiny města jsou plné vzestupů a pádů, jak uvádí např. ve své knize Obce Chomutovského okresu Zdena Binterová:

Osidlení města sahá až do starší doby kamenné. Doklad o existenci trhové osady je z roku 1186, kdy kníže Bedřich daroval Cadain johanitskému řádu. V 1. polovině 13. století se Kadaň proměnila v středověké město. Roku 1261 je dokladován královský hrad a předpokládá se, že v době Přemysla Otakara II. počala stavba hradeb, která byla dokončena až ve 14. století. V tomto období zde působí také církevní řád minoritů. Roku 1291 je zmiňován dnešní kostel Povýšení sv. Kříže. Za krále Václava II. získalo město královská privilegia (1319) – právo volby vlastního rychtáře, konání soudů a milové právo. Další vzestup zažilo město v době panování Karla IV., který udělil Kadani viniční právo a zahrnul město a hrad mezi nezcižitelný majetek do svého zákoníku *Majestas Carolina*. V souvislosti s rychlým rozvojem řemesel a obchodu se Kadaň rozrostla do svého okolí. V roce 1362 zdevastoval Kadaň rozsáhlý požár a další rány přinesly husitské války, dobytí města nejprve Pražany a pak vojskem 2. křížové výpravy. V roce 1467 obsadilo město vojsko Jiřího z Poděbrad kvůli zamezení přechodu na stranu nepřítele. Dva roky na to byla Kadaň zastavena Janu Hasištejnskému z Lobkovic, tím ztratila samostatnost a bránila se. Jan z Lobkovic napomáhal se stavbou františkánského kláštera probíhající v letech 1499–1506. Národní kulturní památka Klášter františkánů v Kadani prošla po roce 1989 důkladnou obnovou, která stále pokračuje restaurováním nástěnných maleb, a dnes patří k nejlépe zachovaným celkům františkánských klášterů střední Evropy. Tato unikátní stavba je v současnosti sídlem městského muzea a Základní umělecké školy Klementa Slavickeho a v jeho areálu se koná celá řada kulturních akcí. V roce 1498 Kadaň opět zpustošil požár. Po smrti Jana z Lobkovic se město vyplatilo ze zástavy a plnoprávným královským městem se znovu stalo roku 1519. Po celé 16. století docházelo ke střetům mezi katolíky a protestanty. Koncem 16. století získali katolíci v důsledku tvrdé rekatolizace převahu. Po vypuknutí stavovského povstání roku 1618 nastal obrat a venkovské dvory katolíků byly vydrancovány a františkánský klášter vypleněn. Krátce po porážce na Bílé hoře se město vzdalo Albrechtu z Valdštejna. Následující třicetiletá válka se pak stala nejhorším obdobím v historii města. Část obyvatel emigrovala před rekatolizací do Saska a ti, co zůstali, museli odvádět pokuty i výpalné a živit vojáků obou válčících stran. Kadaň byla opětovně poškozena požárem v roce 1631. Řadu obětí si vyžádala morová epidemie roku 1632. Město bylo nejvíce potrápeno v letech 1641–1648, kdy ho Švédové sedmkrát vyplenili. Nové útrapy přinesly Kadani války o rakouské dědictví. V říjnu 1742 se u františkánského kláštera odehrála bitva mezi francouzskými a císařskými vojsky, Francouzi byli poraženi. Na místo hrobu zabitych vojáků byly později svezeny smírčí kříže. Roku 1746 zachvátil Kadaň opět požár, jenž zničil východní část náměstí až po děkanský kostel. Obnovy města se ujal kadaňský stavitel Jan Kryštof Kosch. Z prožitých ztrát se město vzpamatovalo až v polovině 18. století. V letech 1748–1753 byl před hradbami postaven alžbětinský klášter a na náměstí sloup Nejsvětější Trojice. Tehdy byl polorozbořený hrad přestavěn na kasárna. V té době bylo ve městě provozováno třicet šest druhů řemesel, mimo jiné i perníkáři, zvonář, voskař či fezbář. V 80. letech 18. století ukončil činnost minoritský konvent a na jeho místě vzniklo piaristické gymnázium (dnes oblastní archiv). Roku 1788 byla na základě císařského patentu nahrazena městská rada regulovaným magistrátem v čele se starostou. Dne 1. října 1811 postihl město další ničivý požár, při němž shořela více než polovina domů. V následujících desetiletích prošla Kadaň rozsáhlými stavebními úpravami. Před rokem 1850 byla zbořena část opevnění, zůstala stát jen Mikulovická brána a předhradí Žatecké brány. Byla vybudována kanalizace, vodovod a první parky. Roku 1850 se Kadaň stala centrem rozsáhlého okresu, sahajícího od Přisečnice až po Doupovsko. Ekonomickou prosperitu města ukončila první světová válka a ani druhá světová válka mu nepřinesla nic dobrého. Do období po jejím skončení vstoupila Kadaň jako nepřítis významné německé městečko. Byla však oceňována krása a historická hodnota ještě nezdevastovaného města, jež bylo v roce 1952 prohlášeno za památkovou rezervaci. Zlom do jeho vývoje přinesl rozvoj uhelné těžby a výstavba elektráren v okolí.

V 60. letech dostala prioritu panelová výstavba a domy v historickém jádru začaly chátrat. 10. 5. 1978 bylo historické centrum Kadaně pro velké bohatství architektonických památek znovu vyhlášeno městskou památkovou rezervací. K nejdůležitějším památkám patří radnice s věží z roku 1400 (v přízemí výstavní prostory Galerie Josefa Lieslera), dále děkanský kostel Povýšení sv. Kříže, sloup Nejsvětější Trojice z let 1753–1755, kašna zv. Šlikovský rybník, obnovené městské hradby a na Špitálském předměstí zrestaurovaný kostel Stětí sv. Jana Křtitele. Kadaňský hrad prošel rozsáhlou obnovou, v současnosti se zde nachází obřadní síň, městská knihovna a jsou zde výstavní prostory městského muzea. Náměstí je lemováno řadou památkově chráněných domů. K památkové rezervaci také patří areál kláštera alžbětinek s kostelem sv. Alžběty a sv. Rodiny. Teprve změny po roce 1989 a Program regenerace MPR a MPZ umožnily úspěšně řešit problém s výrazně zanedbaným historickým jádrem města.

Co dodat na závěr? Doporučuji všem zapojit se do Programu regenerace MPR a MPZ a aktivně ho využívat ku prospěchu svého města, protože je to jedna z cest ke zlepšení jeho obrazu.

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice čp. 1, 184-185

Využití: městský úřad

Realizace od 1991 do 1996

Autor: R PROJEKT, ing. Miloslav Hnát

Realizační firma: BOROVEC

Celkové náklady 27000, z toho podpora z PR 3045, jiné zdroje 0

2. Název: Městské opevnění

Využití: městská dominanta

Realizace od 1987 do 1997

Autor: R PROJEKT, ing. Miloslav Hnát

Realizační firma: KREUZMANN

Celkové náklady 20000, z toho podpora z PR 11615, jiné zdroje 1500

3. Název: Hrad

Využití: dům s pečov.službou, knihovna, obřadní místnost

Realizace od 1994 do 2000

Autor: R-PROJEKT, ing. Miloslav Hnát

Realizační firma: SKM

Celkové náklady 50000, z toho podpora z PR 16237, jiné zdroje 15060

4. Název: Kostel Povýšení sv. Kříže

Využití: církevní

Realizace od 1994 do 1995

Autor: R PROJEKT, ing. Miloslav Hnát

Realizační firma: SIBRAČETICE

Celkové náklady 10000, z toho podpora z PR 4000, jiné zdroje 500

5. Název: Střelnice čp. 146-7

Využití: kulturní

Realizace od 2002 do 2007

Autor: R PROJEKT, ing. Miloslav Hnát

Realizační firma: 1. KRK,PETROMSTAVBY

Celkové náklady 63000, z toho podpora z PR 6706, jiné zdroje 9741

6. Název: Kostel Stětí sv. Jana Křtitele

Využití: kulturní

Realizace od 1991 do 1994

Autor: SÚRP MO

Realizační firma: OBNOVA PAMÁTEK

Celkové náklady 10000, z toho podpora z PR 3150, jiné zdroje 0

7. Název: Zastavení křížové cesty

Využití: kulturní, církevní

Realizace od 2005 do 2007

Autor: akad. soch. H. Forstová, akad. soch. V. Miča, akad. soch. J. Vích

Realizační firma: akad. soch. Helena Forstová, akad. soch. Vojtěch Miča, akad.

soch. Jan Vích

Celkové náklady 4210, z toho podpora z PR 1764, jiné zdroje 850

Městská památková rezervace Kolín prošla během posledních dvaceti let řadou významných změn. Dominantní postavení zastává centrální Karlovo náměstí, kde byly opraveny všechny historické domy, jejich fasády opatřeny barevnými nátěry, plocha náměstí je kompletně zrekonstruována - byla položena nová dlažba v centrální části, na chodnících i komunikacích, jsou zde vytvořena odpočinková místa, byla osázena vzrostlá zeleň na severní a východní straně, západní část zdobí zeleň v mobilních nádobách. Kašna na Karlově náměstí a také morový sloup prošly restaurátorskými zásahy. V přízemních částech domů fungují obchůdky, gastronomické služby a ostatní sužby.

V těsné blízkosti centrálního náměstí se nachází areál bývalého zámku, který již od roku 2000 prochází rozsáhlou rehabilitací. V letech 2004-2005 byla vypracována nová studie Ing. arch. Jiřím Košťálem na jeho rehabilitaci, rekonstrukci a dostavbu. V jejím rámci vzniklo několik nových budov s obytnou, administrativní či obchodní funkcí či jejich kombinace. Dále je v této studii plánován objekt nového hotelu, dominantna-věž, objekt pro administrativní, výstavní či jiné účely a např. i bytový dům s parterem drobného obchodu.

Za zmínku stojí také bývalé židovské ghetto včetně synagogy a zejména starý židovský hřbitov - jedny z nejdochovalějších a nejrozsáhlejších židovských památek v České republice.

I zde se uskutečnila řada oprav a rekonstrukcí, zejména restaurování a vztýčování náhrobků na hřbitově a rozsáhlé opravy synagogy. Dále byly opraveny původní městské hradyb, kostel sv. Bartoloměje a řada církevních domů v jeho okolí. V části Zálabí došlo k renovaci pozdně gotické věže Práčovny, ze které byla vybudována rozhledna.

K celkovému uspořádání a koncepci městské památkové rezervace přispělo i zhotovení regulačního plánu městského historického jádra.

Ten stanovil území historického jádra jako regenerační zónu se specifickými nároky na výstavbu s omezeními dopravními možnostmi, vyřešil problémy dopravní dostupností, kladl důraz na zachování stávající urbanistické struktury historického jádra, navrhl nové pěší a vyhlídkové trasy, samostatné cyklistické stezky, určil zásady funkční a prostorové regulace a zásady uspořádání hlavních veřejných prostor.

Z Programu regenerace MPR a MPZ bylo během let 2002-2012 přispěno k obnově řady památek.

Kolínský zámek

Na místě zbořeniště hyperlink „<http://cestyapamatky.cz/kolinsko/kolin/klaster-dominikanu-zanikly>“ kláštera, který v roce 1421 vypálili husité, nebo v jeho těsné blízkosti, započal v roce 1437 husitský hejtman a kněz Bedřich ze Strážnice se stavbou nevelkého gotického hradu s názvem Lapis refugii (Kámen útočiště).

Podle nejnovějších poznatků po stavebně historickém průzkumu v letech 2003-2004 nebyl hrad Bedřicha ze Strážnice příliš velkým svým rozsahem ani architektonickou hodnotou a od měšťánských domů na náměstí se v podstatě lišil pouze opevněním. K původní městské Klášterské bráně byl vestavěn do parkánu mezi hradební zdi základ dnešního západního křídla, z něhož se dochovaly obvodové zdi. Zároveň bylo založeno protilehlé východní křídlo, z něhož se rovněž zachovaly obvodové zdi přízemí a sklepy, a jež bylo kratší než dnes. Od města odděloval hrad příkop, který byl i na jižní straně, tj. směrem k cestě od Klášterské brány.

Stavba tohoto prvního hradu byla dokončena v roce 1448, ale již v roce 1458 ho získal král Jiří z Poděbrad, který dosadil do Kolína královského

hejtmana. V roce 1477 na kolínský hrad umístil uherský král Matyáš Korvín posádku, která opakovaně vyplenila město i okolí. V roce 1487 ho odkoupil český král Vladislav II. Jagelonský a v majetku české královské komory zůstal od této doby, až na malé výjimky, do druhé poloviny 19. století.

Od konce 16. století ztratil zámek funkci panské rezidence a je nadále užíván jen jako správní budova a částečně i pivovar. V období třicetileté války na zámku pobývalo vojsko, které zde napáchalo mnoho škod, do konce 17. století bylo celé panství v neutěšeném stavu. V roce 1705 císař Josef I. zastavil kolínské zboží hrabatům ze Salburku, jimž patřilo do roku 1745. V roce 1829 koupil kolínský zámek se zbytkem původního panství Jakub Veith a v zámku zřídil administrativní centrum velkostatku. V letech 1843-44 byl areál narušen v souvislosti s odtěžením části skalního bloku při budování železniční trati na břehu Labe. V roce 1862 koupil kolínský velkostatek rytíř František Horský z Horskýfeldu, jenž nechal vypracovat vídeňským architektem Moritzem Hinträgerem, nakonec ale nikdy nerealizované, plány na velkolepou pseudogotickou přestavbu kolínského zámku, ze kterého chtěl učinit reprezentativní sídlo. Od tohoto záměru ale ustoupil a po vybudování novostavby hyperlink „<http://cestyapamatky.cz/kolinsko/bychory/novy-zamek-hoskyfeld>“ zámku v Býchorech nechal celý areál kolínského zámku uzpůsobit provozu pivovaru. František Horský vystavěl v roce 1863 v místech jižní zámecké zahrady restauraci a divadlo „Na zámecké“, které se po přestavbě v roce 1982 a 1911 dochovalo dodnes. Další úpravy areálu byly necitelně prováděny pro účely průmyslového využití akciovou společností Zámecký pivovar od roku 1898 a pokračovaly až do roku 1988, kdy byl provoz pivovaru definitivně zastaven.

Z původního hradu a pozdějšího zámku se dodnes dochovalo zazděné přízemí vstupní brány předhradí s dělostřeleckými střílnami a zbytkem šnekovitého schodiště, část zdiva stavby přiléhající k bráně, kámen s nápisem o dokončení stavby (dnes v Regionálním muzeu). V sousedství bývalé hradní brány se dochovala budova jižního křídla předzámčí, tzv. purkrabství, postaveného v 2. polovině 16. století, v dnešní podobě z roku 1911, s pozdně renesančním bosovaným portálem nové vstupní brány a zbytky renesančních sgrafit směrem do velkého nádvoří. Nejcennější částí areálu je původně gotické západní křídlo hradního paláce, se zbytky městské Klášterské brány ze 13. století v průjezdu do malého nádvoří a s rozlehlým goticko-renesančním sklepem. V prvním patře paláce zůstala zámecká kaple Panny Marie (od roku 1850 využívaná jako kancelář), několik přilehlých renesančních síní, schodiště s hřebínkovou klenbou a na vnitřním průčelí do malého nádvoří se projevují zbytky zazděných arkád (v jihovýchodním nároží paláce byl odkryt celý sloupek této arkády). Zdivo západního křídla paláce je pokryto neorenesančními sgrafity z 19. století. Malé nádvoří je na protilehlé straně ohraničeno zbytky gotického východního křídla s průjezdem do Zámecké ulice, v dnešní úpravě z 18. století, a klasicistním severním křídlem palácového jádra z roku 1844.

Práčovna

Pozdně gotická věž, jež byla vybudována v 1. polovině 15. století (první písemná zmínka z roku 1448) jako předsunuté opevnění kolínského hradu a severního předpolí města. Ve své původní podobě vrcholila vysokou jehlanovou střechou s ochozem a byla doplněna dalším, dnes nezachovaným opevněním. V 16. a 17. století sloužila také jako strážní věž a vodárna. Za vlády Josefa II. v 18. století zde bylo umístěno skladiště střelného prachu, z čehož byl odvozen dnešní název. Na počátku 19. století zde bydlel zálabský hlásný Jan Strámse, koncem století však věž ztratila střechu a stala se zříceninou.

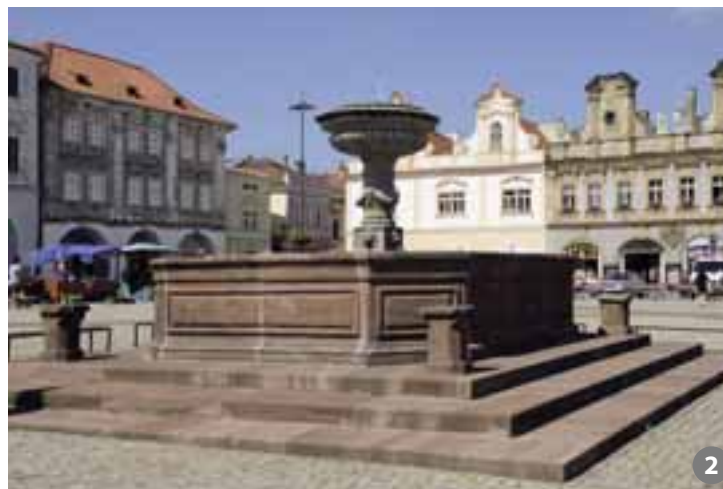
Starý židovský hřbitov

Starý hřbitov, ležící v samém centru města v Kmochově ulici, byl založen pravděpodobně roku 1418 a v 19. století nabyl úctyhodné velikosti 11 276 m². Pohřbívalo se zde až do roku 1887, kdy byl otevřen nový hřbitov na Zálabí. Hřbitovní zeď obíhá kolem nepravidelného pozemku, na který se vchází z východní strany pseudobarokní bránou. Je zde více než 2 500 náhrobků z 15.-19. století, nejstarší z nich pocházejí z roku 1492. Vedle pražského židovského hřbitova jde o nejnámější pohřebiště v Čechách a dokumentuje vývoj židovských náhrobků během staletí. Nalezeme zde tak mladší pískovcové náhrobky z 16. století bez ozdob. Mnohem nápadnější jsou pozdně renesanční a raně barokní náhrobky ze 17. století zhotovené z pískovce a červeného mramoru. Mladší náhrobky z 18. a 19. století se opět stylizují do jednoduššího typu výzdoby, kterou kromě stylizované niky často tvoří štítky s obloukovitě vybranými okraji. Nejnámějším náhrobkem je místo posledního odpočinku Becalea, syna pražského rabbiho Löwa.

Kašna

První kašna byla na náměstí postavena již v roce 1555, kdy do ní byla přivedena labská voda z „vodní věže“ pod hradem. V roce 1596 je doložen nový vodovod přivádějící do městské kašny vodu ze studní u Radovesnic. Barokní kašnu vybudoval v roce 1780 František Tomáš Jedlička, dnešní pseudorenesanční podobu získala v roce 1870 od Josefa Freuda. Vybudována je z červeného nučického pískovce, střední sloup a mušlovitá mísa jsou z okrového pískovce. Na vnější stěně nádrže se nachází litinový (patinovaný na bronz) znak města Kolína a v nároží jsou čtyři podstavce na soklech, sloužících původně na odkládání štouvdů při navlékání popruhů na záda při nošení vody z kašny.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Zámek - fasády

Využití: dominanta

Realizace v roce 2003

Realizační firma: Real Kolín, s. r. o, Kolín

Celkové náklady 20000, z toho podpora z PR 4700, jiné zdroje 15300

1. Název: Zámek - výměna oken

Využití: dominanta

Realizace v roce 2010

Realizační firma: Alexandr Tyll, Červené Pečky

Celkové náklady 945, z toho podpora z PR 370, jiné zdroje 575

2. Název: Kašna

Realizace od 2005 do 2006

Realizační firma: akad. soch. Vojtěch Adamec, Praha-Záběhlice

Celkové náklady 2700, z toho podpora z PR 1500, jiné zdroje 1200

3. Název: starý židovský hřbitov

Realizace v roce 2007

Autor: Josef Červinka

Realizační firma: Hynek Bláha, kamenosochař-restaurátor, Hradec Králové

Celkové náklady 1500, z toho podpora z PR 1100, jiné zdroje 370

4. Název: Práčovna

Realizace v roce 2006

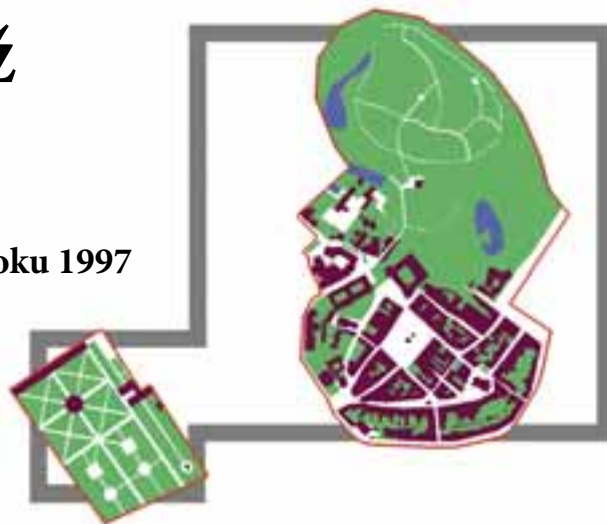
Autor: Ing. Jiří Starý, Hradec Králové

Realizační firma: Konstav, a. s., Kolín

Celkové náklady 3200, z toho podpora z PR 1600, jiné zdroje 1600

Kroměříž

Historické město roku 1997

Vít Pořízek

Město Kroměříž – zvané též Hanácké Athény – město vzdělání a školství vzniklo na starých přístupových zemských cestách u brodu přes řeku Moravu. Jako slovanská tržní osada se poprvé připomíná v roce 1110, kdy ji koupili olomoučtí biskupové. Je proslulé svým historickým jádrem, jehož urbanistickou skladbu a architektonickou náplň dotváří komplex zahrad a parků. Současný stavební fond v centrální části svědčí o stavební a kulturní vyspělosti předchozích stavitelů. Kontinuitu tohoto organického a kvalitativně vyspělého vývoje nenarušila ani industrializace, ani rozpad feudalismu a pronikání kapitalistických vztahů v 19. století. V roce 1978 bylo jeho historické jádro s Podzámeckou a Květnou zahradou prohlášeno za městskou památkovou rezervaci (dále jen MPR). Tvoří ji sedm náměstí, rozlohou největší se jeví Velké náměstí. Město je tvořeno těmito dominantami: Arcibiskupský zámek a zahrady, které byly reprezentačním sídlem biskupů, chrám sv. Mořice, jenž založen v období gotiky, dále kostel sv. Jana Křtitele, který je reprezentantem stavitelství a umění období baroka. V tomto období rovněž vystavěn kostel Nanebevzetí Panny Marie, jenž se stal farním kostelem a tak je tomu i doposud. V centru města se nachází renesanční radnice. Vybavenost města tvoří dále městské domy, které jsou vystavěny na původním půdorysu města z období 12. století. Výzdobou Kroměříže jsou kašny, morové sloupy, pískovcové plastiky, erby a pamětní desky a reliéfy na domech. Na území MPR působí třicet osm nemovitých kulturních památek. Velmi důležitá je i skutečnost, že Arcibiskupský zámek a zahrady, jež jsou umístěny v MPR, jsou od roku 1998 z důvodu dochované historické i slohové autenticity a čisté slohové kvality zapsány do Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

Regenerace MPR probíhá ve všech jejích složkách. Dochází k obnově stavební podstaty domů, zkvalitnilly se jejich funkce, restaurovaly se památkové prvky, modernizovalo se jejich technické vybavení, prodloužila životnost podzemních inženýrských sítí. Město dotvořilo optimální architektonický výraz veřejných prostranství, náměstí, ulic, byly obnoveny objekty v havarijním stavu, nevyužívané nebo využívané nevhodně. V předchozích letech finanční prostředky a jejich čerpání na rekonstrukce památek koordinovala komise pro architekturu města, regeneraci a rozvoj MPR, kterou zřizovala Rada města Kroměříže. V současném volebním období zpracovává požadavky města, církve, fyzických a právnických osob výbor pro regeneraci MPR a rozvoj města, jenž byl zřízen Zastupitelstvem města Kroměříže. Od roku 1992, kdy se město Kroměříž připojilo do Programu regenerace MPR a MPZ, získalo město na obnovu památek téměř 43 mil. Kč. Poskytovaná finanční podpora Programu regenerace MPR a MPZ, k tomu náležející příspěvek města samého, jsou dobrým signálem pro jednotlivé vlastníky nemovitostí, kteří projeví zájem zapojit se do tohoto Programu. Program regenerace MPR a MPZ spolu s platným územním plánem stanoví směr, kterým se bude Kroměříž nadále vyvíjet, aby plnila své funkce s ohledem na soukromé i veřejné zájmy obyvatel. Program regenerace MPR a MPZ je významný finanční mechanismus, který pomáhá zásadně ovlivnit vzhled města. Z jeho pohledu je největším přínosem soustavnost, jež umožňuje vlastníkům památek možnost rozložení větších oprav do více let. Výsledkem se stalo zachování památkové hodnoty, zlepšení architektonické úrovně prostředí, vzhledu města a následné využití památek různými aktivitami, zvýšenému

cestovnímu ruchu. Regeneraci památek se Kroměříž věnuje soustavně již dvacet let. V roce 1998 jsme zvítězili v soutěži o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ za rok 1997 a získali titul Historické město roku.

Doklady dobrých výsledků tvoří kostel Panny Marie: obnova krovu a střechy kostela, restaurování vitrají a kamenné plochy s balustrádou a plastikami za kostelem, městské domy a kašny: oprava fasád, rekonstrukce sklepních prostor, repase oken, opravy krovů a střech, sloupů a kašen, rekonstrukce dřevostavby. Dále domy fyzických osob: opravy fasád, repase oken, zpevnění historických stavebních konstrukcí kleneb v interiérech, restaurování portálů apod., soubor církevních staveb na Stojanově náměstí: modernizace krovů a střešní krytiny, repase oken, chrám sv. Mořice: stavební obnova dvorního traktu a interiéru chrámu, vitrají a pískovcových prvků jižní věže chrámu.

Vylepšením areálu františkánského kláštera, objektů Jánská čp. 26 a Moravcova čp. 253, 254 vznikly komerční prostory, místnosti restaurací a hotelů. Dříve to byly stavby v havarijním stavu, prázdné, nevyužívané, rekonstruční se nejen zlepšil estetický vzhled dané lokality, ale vznikla i nová pracovní místa v oblasti služeb, přínos se objevil i v rozvoji cestovního ruchu.

Příklad kostela Panny Marie: opravy byly voleny postupně podle důležitosti – krov, střecha (sanační návrh, stavební projekt), dále restaurováním vitrají odstraněno protékání dešťové vody rozvolněnými sklíčky a z důvodu ochrany před destrukcí zvenčí instalováno předsklení (podle restaurátorského záměru a restaurátorských průzkumů). Následovalo statické opatření, stavební oprava a restaurování plochy za kostelem s balustrádou (jemuž předcházely restaurátorské průzkumy pískovcových prvků).

Stavební obnova a restaurování plochy s balustrádou za kostelem Panny Marie v Kroměříži. Římskokatolická farnost Panny Marie Kroměříž obnovila v první etapě oprav objektu kostela krov včetně jeho statického zajištění, a dále byla provedena výměna střešní krytiny pálené tašky – bobrovky. Po zdárném ukončení přistoupila k restaurování vitrají s motivy světců. Součástí kostela je rovněž plocha za kostelem krytá pískovcovou dlažbou olemovaná kamennou balustrádou, kterou tvoří sestava pískovcových kuželek, jež jsou osazeny do spodní parapetní desky a kryté horní parapetní deskou. Do shromažďovací plochy se stoupá po kamenném schodišti. Po levé a pravé straně schodiště jsou vždy po dvou pískovcové hranoly a na nich umístěny plastiky sv. Anny, sv. Václava, sv. Vojtěcha a sv. Floriána. Uprostřed plochy zasazen pískovcový kříž z vzhledem k tomu, že byl kostel vystavěn na vyvýšeném místě, je plocha rovněž výše než chodník. Protože je ulice u kostela ve svahu od kostela, a tedy i od shromažďovací plochy za kostelem, trvala neustálá tendence plochy „ujíždět“. Z těchto důvodů rozpraskala zídka a na ní rovněž pískovcová balustráda. Tudiž vypracován projektantem návrh na statické opatření – výstavbu podpůrné zídky pod úrovní dlažby, která sníží tlak zeminy na obvodovou zídku. Po demontáži dlažby byla vybrána zemina a objeveny části základů hřbitovní kaple, jež zanikla v 19. století. Další práce již spočívaly v navrácení zeminy, odvodnění obvodové zídky, novém položení očištěné dlažby. Poté rozebrána detailně balustráda, schodiště i železné brány. Po očištění byla balustráda opět sestavena a restaurátorem obnovena včetně nového osazení kovových bran. Oživeny rovněž čtyři pískovcové plastiky po levé a pravé straně hlavního vstupu. Závěrečné práce byly provedeny na novém povrchu – terazzo – obvodové zídky. Plocha s balustrádou tvoří dnes navrácený prostor města, který neodmyslitelně patří ke kostelu Nanebevzetí Panny Marie a je rovněž součástí malebných zákoutí města Kroměříže.

2a

3a

4a

2b

3b

4b

1

6

5

7

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce objektu čp. 33 na Velkém náměstí

Využití: městská policie

Realizace od 1993 do 1994

Autor: PIKAZ, Kroměříž

Realizační firma: Mandák, a. s.,

Celkové náklady 4000, z toho podpora z PR 1690, jiné zdroje 0

2. Název: Rekonstrukce areálu františkánského kláštera

Využití: hotel, restaurace, komerční prostory

Realizace od 1994 do 1995

Autor: Formika, Zlín

Realizační firma: Wachal, a. s.

Celkové náklady 120000, z toho podpora z PR 2000, jiné zdroje 2000

3. Název: Rekonstrukce domů čp. 253, 254 v Moravcově ulici

Využití: hotel, komerční prostory

Realizace od 1997 do 2004

Autor: Akté, Kroměříž

Realizační firma: CONTUNIX

Celkové náklady 16000, z toho podpora z PR 2851, jiné zdroje 0

4. Název: Rekonstrukce objektu čp. 26 v Jánské ulici

Využití: hotel, restaurace

Realizace od 1999 do 2005

Autor: PROFIX, Ing. Karas

Realizační firma: PYRUS, Elma-therm, Dohnálek, Jergl

Celkové náklady 12000, z toho podpora z PR 829, jiné zdroje 0

5. Název: Rekonstrukce městského opevnění

Využití: opevnění - hradby

Realizace od 2000 do 2006

Realizační firma: Bartošek

Celkové náklady 6056, z toho podpora z PR 1622, jiné zdroje 0

6. Název: Rekonstrukce střechy kostela Nanebevzetí Panny Marie

Využití: kostel

Realizace v r. 2001

Autor: OK Pyrus, PROFIX, Ing. Havelka

Realizační firma: Rapos

Celkové náklady 4000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 0

7. Název: Chrám sv. Mořice - restaurování kamenných prvků a oprava fasády - etapa opravy věží

Využití: kostel

Realizace v r. 2011

Autor: Ing. Havelka, Prins

Realizační firma: restaurátor Mgr. Werkmann, Rapos

Celkové náklady 1215, z toho podpora z PR 851, jiné zdroje 0

Jiří Beran

Financování prostřednictvím Programu regenerace MPR a MPZ pomohlo naší obci, na jejímž území je soustředěno velké množství kulturních památek i národní kulturní památka světového významu, s alespoň částečnými investicemi do fondu kulturních památek. Vzhledem k tak velkému jejich počtu je to pouze malá část z potřebných investic, nicméně pro obec našeho typu podstatná. Aktivita pracovní skupiny, existence všech výše uvedených plánů a koordinace skupin není nic platná bez finančních zdrojů.

Dokladem dobrých výsledků se stala obnova centrálního kaskádového schodiště – jde o centrální komunikační trasu k památkám. Díky Programu regenerace MPR a MPZ se zvýšila možnost realizace kulturních akcí. Obnovena fasáda Lázeňského domu a zachováno bydlení v bytovém domě.

Památková rezervace (dále PR) Hospital Kuks, na jejímž území je soustředěno množství jednotlivých částí NKP a KP, je potenciál do něhož je možno investovat desítky let. Bohužel i přes naše úspěchy při čerpání financí z tzv. ROPů, kdy se podařilo obnovit značnou část komplexu PR Hospital Kuks, budeme i nadále využívat Programu regenerace MPR a MPZ, a to nejspíše opět po dlouhou dobu. Bývalé lázeňské budovy dnes využíváme jako bytové domy, jsou součástí PR a požívají ochrany. S tím jsou spojené vysoké náklady při obnově, a tudíž je nutná účast státu, pokud máme zachovat památkové hodnoty.

Do budoucna přejí celému komplexu PR Hospital Kuks a současně nedalekému Betlému neutuchající pozornost, kterou si jistě zaslouží a to ze stran turistů, médií a především samotného správce. Tím je spolu s majiteli jednotlivostí především stát, který je spoluzodpovědný za zachování kulturního dědictví světového významu pro příští generace.

Jiří Skalický

Obec Kuks leží v Podkrkonoší v nadmořské výšce 283 m n.m., v sevřeném údolí horního toku Labe, mezi městy Jaroměř a Dvůr Králové, na hlavním silničním tahu z Hradce Králové do Krkonoš. Urbanistické uspořádání obce na obou březích řeky se zachovalo od doby jejího založení hrabětem Sporckem a je dáno reliéfem krajiny, kdy na levém břehu byla vybudována lázeňská část a na pravém břehu postaven hospital s kostelem Nejsvětější Trojice a hraběcí hrobkou. Obec má převážně obytnou a rekreační funkci doplněnou drobnou výrobou. Díky krásné přírodě, která ji obklopuje, historickým a uměleckým památkám se stává Kuks významným turistickým cílem.

Počet obyvatel v obci v posledních 40 letech neustále klesal – z 511 obyvatel v roce 1971 na 205 obyvatel v roce 1996. V posledních deseti letech opět počet trvale bydlících obyvatel mírně stoupá. Dalšímu rozvoji a zvýšení počtu obyvatel v obci má napomoci nabídka ploch určených pro výstavbu rodinných domů daná nově zpracovaným územním plánem z roku 2010.

Architektonická a urbanistická výjimečnost Kuksu a Betléma, včetně atraktivnosti celého navazujícího území, dává možnost pro další rozvoj turistického ruchu, vytváření pracovních příležitostí a podmínek pro trvalé bydlení, za předpokladu udržení kvality prostředí, ochrany a kultivace všech hodnot území a zlepšení služeb pro turistický ruch. K dosažení tohoto cíle je potřebná úzká spolupráce veřejného a soukromého sektoru.

Silnou stránkou se jeví atraktivita obce pro turistický ruch a kulturu, kdy expozice NKP Hospital Kuks a Českého farmaceutického muzea v sezoně 2010 navštívilo okolo 50 tisíc platících návštěvníků a dalších cca 25 tisíc některou z kulturních akcí (vinobraní, koncerty, výstavy, představení, trhy, mše atd.) Historie Kuksu se dá rozdělit do dvou údobí. To první souviselo s nalezištěm zlata a druhé započalo až v 17. století a je spjaté s bohatými minerálními

prameny, z nichž tři měly pověst léčivé vody. Po potvrzení léčivosti pramenů se rozhodl hrabě Sporck vybudovat na dvou protějších návrších nad labským údolím velkolepý lázeňský komplex, jehož součástí se stala i jeho rezidence na levém břehu a na protějším pravém břehu Labe špitál. Celý areál přežil svého tvůrce vinou obrovské povodně jen o několik let.

Vzhledem k obrovskému kulturně historickému dědictví se obec Kuks zapojila do Programu regenerace MPZ a MPR od roku 1995. Rozsah provedených prací v jednotlivých letech byl závislý na finančních možnostech obce, vlastníkům nemovitostí a přiznaných dotacích. Díky dotacím poskytovaným v rámci Programu regenerace MPR a MPZ bylo možné obnovit kaskádové schodiště a bývalý lázeňský dům čp. 59. Do památkové rezervace Kuks poskytnuty i finanční prostředky z Havarijního fondu na odstranění havarijního stavu střechy bývalého lázeňského domu čp. 57 a 58. Na obnovu dvou soukromých domů čp. 54 a čp. 10 udělena dotace prostřednictvím obce s rozšířenou působností (ORP). Obnova areálu Hospitalu a kostela Nejsvětější Trojice zůstala financována z Programu záchrany architektonického dědictví (PZAD), v letech 1999- 2009 z tohoto programu poskytnuto 22 124 tis. Kč.

V současné době jsou v památkové rezervaci Kuks realizovány následující projekty za pomoci finančních prostředků z fondů EU.

- Projekt Kuks – Granátové jablko, jehož cílem je obnovit do roku 2014 nevyužívané a do značné míry zchátralé části barokního areálu Hospitalu Kuks a vdechnout jim nový život. V nově obnovených prostorách se budou rozvíjet aktivity úzce spojené s původní funkcí hospitalu, přitom musí co možná nejvíce respektovat povahu této památky evropského významu. Cílem projektu je vzorová obnova národní kulturní památky, vznik vzdělávacího centra pro odbornou i laickou veřejnost a školy, zpřístupnění depozitáře a knihovny konventu, obnova bylinné a ovocnářské zahrady, vznik střediska farmaceutické výuky nebo podpora environmentálních aktivit. Náklady na projekt jsou 453 mil. Kč a budou hrazeny z Evropských fondů, z Integrovaného operačního programu.
- Projekt Labská stezka, který připravila společnost Královéhradecká labská, o. p. s., (založená společně Královéhradeckým krajem a městy Hradec Králové, Smiřice, Jaroměř a obcí Kuks). Nový úsek mezinárodní Labské stezky pro cyklisty je dlouhý 26 kilometrů a jeho celkové náklady na výstavbu dosáhnou více jak 54 mil. Kč. V polovině roku 2013 naplánováno otevření celé trasy mezi Hradcem a Kuksem. Celá stezka vedoucí po břehu Labe povede kolem známých kulturních a přírodních památek a atraktivit, až k barokní perle na Labi – Kuksu.
- Marketingový projekt Kuks – Braunův kraj (realizuje společnost Revitalizace KUKS) navazuje na řadu let připravovaný koncept rozvoje cestovního ruchu v oblasti barokního areálu NKP Hospital Kuks, jenž zahrnuje komplexní propagaci, oživení a rozvoj celé oblasti postavený na záchraně kulturního dědictví s přesahy do kulturního využití cestovního ruchu.
- Projekt Kuks – Braunův kraj II (realizuje společnost Revitalizace KUKS) má za cíl rekonstrukci domů čp. 57 a 72, které získala do svého vlastnictví. V bývalém lázeňském domě čp. 57 vznikne víceučelový multimediální sál s možností občerstvení a dětským koutkem, suterén bude využit jako výstavní prostor. Celkovou rekonstrukci bývalé tovární vily čp. 72 se má vytvořit v podkroví zázemí společnosti, v prvním patře ubytovací kapacita s osmi lůžky a v přízemí turistické informační centrum. Plánováno je i propojení teras za oběma lázeňskými domy a jejich zpřístupnění veřejnosti. Náklady projektu se blíží 60 mil Kč a jsou hrazeny z Regionálního operačního programu.
- Významným projektem v památkové rezervaci se jeví i dostavba a rekonstrukce bývalého lázeňského domu čp. 58, jejíž vlastnictví nabyli zakladatel barokního divadla a provozovatel budovy Comedien-Haus na Kuksu. Jedná se o revitalizaci zapsané národní kulturní památky v centru obce Kuks pro kulturní účely a cestovní ruch. V tomto objektu by se mělo zrodit muzeum barokního tisku „Rentzova barokní tiskárna“ se zázemím pro studentské workshopy a řemeslné dílny. Výsledkem realizace je trojice vzájemně provázaných produktů cestovního ruchu pevně svázaných s místní historií, uměním a kulturou – živá atraktivita Rentzovy barokní tiskárny s expozicemi, multifunkčním sálem pro prezentaci ukázek barokního umění – divadla, hudby a historických barokních řemesel vázaných k výrobě knih. Součástí objektu budou také ukázkové dílny knihtisku, výroby ručního papíru, mědirytu a vazby knih. Návazně možno v zahradě objektu instalovat atrakce venkovního barokního pouličního divadla – návštěvníci si budou moci zahrát a natočit záznam barokní hry. Náklady na projekt jsou propočteny na 25 mil. Kč. Jde o kompletní rekonstrukci dnes již torza jednoho z lázeňských domů.
- Jedním z významných projektů v rámci památkové rezervace je i obnova komunikací v obci v návaznosti na cestovní ruch. Jedná se o vybudování adekvátní infrastruktury pro naučnou stezku pro účely cestovního ruchu v obci Kuks. Tento projekt zahrnuje zajištění kvalitních přístupových cest, vnitřní propojení památek a infrastruktury cestovního ruchu, vybudování malých parkovišť u břehu Labe pro návštěvníky (zejména pak pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace), vybudování vycházkového okruhu (stávající obytná zóna obce Kuks a větev od obecního úřadu), napojení na část cyklostezky jakožto spojnicí s cyklostezkou Modrý pás Labe včetně komunikace, zvýšení dostupnosti atraktivit v oblasti národních kulturních památek pro pěší (od záchytného parkoviště k vycházkovému okruhu). Náklady na tento projekt činí cca 25 mil. Kč.
- Posledními realizovanými záměry v Kuksu jsou akce v rámci záchrany drobné architektury v obci podpořené z Programu rozvoje venkova v hodnotě 3 mil. Kč. Jde o obnovu původních barokních schodišť v intravilánu obce společně se dvěma studánkami a sochami dokreslujícími dobu největšího rozkvětu obce. Dále se jedná o revitalizaci vinic a výstavbu vinařského domku taktéž podpořené z Programu rozvoje venkova nebo oživení původní tovární na stužky financované ze soukromých zdrojů.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Barokní schodiště

Využití: kaskádové schodiště

Realizace od 1995 do 1998

Autor: Kašpar

Realizační firma: Kašpar

Celkové náklady 1,5, z toho podpora z PR 1,5, jiné zdroje 0

2. Název: Lázeňský dům

Využití: bytový dům

Realizace od 2005 do 2011

Autor: INRECO

Realizační firma: Štěpánek

Celkové náklady 3,2, z toho podpora z PR 3,2, jiné zdroje 2

3. Název: Roubený dům čp. 10

Kutná Hora

Historické město roku 1999

Ondřej Seifert

Město Kutná Hora v rámci své působnosti stanovené příslušnými právními normami považuje poskytování příspěvků, jak ze státních programů zaměřených na oblast památkové péče, tak ze svého rozpočtu na obnovu kulturních památek za významný stimulační nástroj péče o zděděný kulturní statek zapsaný na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Systém poskytování příspěvků je postavený na principu a vícezdrojového financování obnov historických památek a nemovitostí určujících charakter městské památkové rezervace jako prorůstového stimulu rozvoje města. Program regenerace MPR je realizován pod dohledem orgánů státní správy i samosprávy. Dlouhodobě zde existuje poměrně široká názorová platforma veřejnosti. Pokud jde o hodnocení Programu regenerace MPR a MPZ v Kutné Hoře za uplynulých dvacet let, nutno vzít v úvahu, že program je jedna věc, ale jeho realizace pochopitelně závisí na lidech, kteří jej naplňují, a současně také záleží na území, jehož se program týká.

Kutná Hora se svým historickým a památkovým potenciálem se v devadesátých letech 20. století musela probrat z ochromení, trvajícím mnoho desetiletí. Zásadní puristické rekonstrukce několika kutnohorských památek totiž proběhly naposledy na přelomu 19. a 20. století. Obnovy dalších, vybraných plánovacími komisemi, byly pak realizovány až v 70.–80. letech století dvacátého. Teprve poslední ze zásadních společenských změn v letech devadesátých přinesl podstatnou změnu v přístupu vlastníků. Nejde o to, že by lidé do té doby historii svého města neznali nebo si jí nevážili, oni však dostali po velmi dlouhé době možnost osobně se podílet na obnově společného kulturního dědictví. V ten okamžik vznikl Program regenerace MPR a MPZ. Samozřejmě, že nic není samospasitelné, objem finančních prostředků v jeho rámci se také nenápadně snižuje, ale pro Kutnou Horu znamenal počátek 90. let zcela jistě znovuzrození, alespoň co se týče místních památek.

Bylo zde za sledované období obnoveno velké množství památek včetně těch nejvýznamnějších. Obtížně lze vyzvednout pouze některé renovace, protože se jedná o nikdy nekončící proces. Nejvíce medializované byly – restaurování kamenného krajcoví pláště chrámu sv. Barbory, obnova bývalé jezuitské koleje, Hrádku a Kamenného domu, ale i komplexní restaurace katedrály Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci. Nesmíme ovšem opomenout ani desítky barokních soch a stovky měšťanských domů. Poslední významné akce – oprava základů v historickém jádru či palácového domu i zahájené obnovy arciděkanství s filiálním kostelem sv. Jakuba a parku u jezuitské koleje, financované Středočeským krajem – dávají tušit, že se v Kutné Hoře nespí na vavřínech. Kromě výše uvedených monumentů Kutné Hory došlo ve sledovaném období k oživení mnoha dalších objektů, ať už s kulturním či společenským využitím nebo i několika objektů s ryzí komercí (nebojme se vždy toho slova) – například penzionů, hotelů, kaváren... Jenže není všechno tak růžové, jak by se zdálo. Je to s podivem, ale ještě mnoho domů zde čeká nejenom na vylepšení, ale zejména na náplň! Mimochodem hledání optimální náplně je to nejobtížnější pro záchranu jakékoliv budovy, nejen památky. Jde především o několik „zakletých“ domů. Pochopitelně tedy ani dnes zdaleka není vše opraveno. Kvalitativně se v Kutné Hoře od počátku 90. let minulého století zcela jistě zlepšily jak restaurátorské přístupy, tak stavební technické provádění renovací. Jednak se to firmy a řemeslníci rychle naučili, ale také šlo o množství provedených průzkumů včetně restaurátorských, které napomohly hlubšímu poznání materiálů a konstrukcí užívaných v bývalém královském horním městě od středověku po novověk. Co se týká nové architektury nebo uměleckého díla, jedná se vždy o začlenění velkého úkolu nového tvůrčího projevu do historicky nepoměrně staršího prostředí. Má jít o novou „památku“ nebo o architekturu či dílo vsutku současného designu? Podle všeho se to v Kutné Hoře podařilo někde více, někde méně. Jednoznačně však jde o hledání optimálního ztvárnění nové hmoty a jejího zasazení do místa samého.

Vzhledem k turistické přitažlivosti města se zde rozvinula celá škála nových kulturně společenských akcí – Kutnohorské stříbření a jiné. Dlužno dodat, že počet návštěvníků po zápisu na Seznam UNESCO vzrostl, ale milionových davů se Kutná Hora asi nikdy nedočká. Praga mater urbium se jeví bez diskuse pro prstenec středních Čech magnetem ve všech směrech. A možná, že je to i dobře, protože by se tím mohl smazat genius loci dnes trochu ospalého, kdysi však druhého středověkého města hned po trůnním sídle českých králů.

Od devadesátých let se v Kutné Hoře stabilizovaly stavební firmy se zaměřením na obnovu památek včetně restaurování. Služby v oblasti pohostinství, ubytování a služeb cestovního ruchu též doznaly podstatných změn. Rozšířila se nabídka ve specializovaných oborech, např. církevní turistika, kutnohorská vinařská tradice včetně vinařské cyklostezky s naučným vlastivědným okruhem. Rozšiřuje se nabídka turistických služeb prostřednictvím Přívodcovské služby, s. r. o., a dalších turisticko-informačních subjektů. Participace občanů se odrazila ve vzniku občanských sdružení. Funkci dokumentačního centra obnovy památkového fondu města dlouhodobě plní Nadace Kutná Hora – památka UNESCO. Hojná účast občanů v komisích nebo výborech jako poradních orgánech města se stala prokazatelným odrazem zájmu veřejnosti o život a památkový fond města. Nejvýznamnější koncepčními akcemi v Kutné Hoře byly již zmíněné komplexní obnovy a zpřístupnění konventu sedleckého kláštera, bývalé jezuitské koleje – dnes Galerie Středočeského kraje, sedlecké katedrály Nanebevzetí Panny Marie s prezentací církevního baroka a gotické monstrance, jednoho z pokladů národa českého. Dále pak modernizace honosného kamenného pláště chrámu sv. Barbory i kostelů Matky Boží Na Náměti a Všech svatých. Také vznik Českého muzea stříbra s kompletně novou bohatou expozicí středověkých Hor Kutných se jeví koncepčně i manažersky náročnou prací. Realizaci regenerace pak koordinovalo Město Kutná Hora pochopitelně v úzké spolupráci s MK ČR, Národním památkovým ústavem a především s majiteli kulturních památek. Nejvýznamnější vlastníky stavebně historicky vzácných objektů, kromě samotné Kutné Hory, jsou církve, Středočeský kraj a pak – především všichni jednotliví držitelé nemovitostí, jichž jsou stovky a je třeba si jich vážit. Tím rozšiřování nabídek cestovního ruchu nabylo zcela jiných rozměrů, než jak tomu mohlo být ještě před dvaceti lety.

Osobitou kapitolu představují technologie obnov, zejména restaurování, které byly vyvinuty v úzké spolupráci s odbornými pracovišti. Šlo především o to, že kutnohorský „mušlák“ – vápenec (chceme-li též pískovec) nemá již dnes v Čechách obdoby. Za příklady výsledků bádání a špičkového restaurování mohou sloužit sochy před jezuitskou kolejí, kamenosochařská výzdoba chrámu sv. Barbory, Kamenná kašna, katedrála Panny Marie v Sedlci a desítky dalších děl. V Kutné Hoře byly též renovovány desítky nástěnných fresek včetně nově objevených barokních vedut v jezuitské koleji. Jiným téměř neznámým kutnohorským fenoménem jsou v patrech měšťanských domů objevené gotické srubové konstrukce. Díky dendrochronologii je prokázáno, že se jedná o těžbu dřeva převážně z let 1437–1498. Jiným neméně zajímavým úkolem byla oprava dřevěných malovaných renesančních či barokních stropů. Ale co dnes kupříkladu s módními krbovými kamny? Jedinou jistotou může být skutečnost, že zmíněné ryze kutnohorské dřevěné konstrukce jsou na to pět set let zvyklé. Stranou jistě nelze ponechat ani archeologii, a to jak pravěkou, tak středověkou. Kutná Hora je jednou z českých archeologických pokladnic středověku. Kupříkladu ještě před dvěma lety zde byly nalezeny dva poklady pražských grošů nebo kosterní pozůstatky ležící částečně i pod základy gotické katedrály v Sedlci.

Hovoříme-li o okolí Kutné Hory, je nutné si uvědomit, že běží o původně jakýsi shluk havířských osad postupně se přetvářející v souměstí až po jedno jediné město. Starost o památky tedy nebyla soustředěna pouze na MPR, ale i na okolí. Pochopitelně se tím částečně mění dálkové pohledy na Kutnou Horu stejně jako během staletí minulých.

Za padesát let existence památkové rezervace by se jistě dalo vyprávět mnoho poutavých příběhů. Jde jen o to, z jakého úhlu pohledu. Hovoříme-li o samotném Programu regenerace MPR a MPZ ve smyslu usnesení vlády, pak v Kutné Hoře jeho počátky sahají do let 1993–1994. Program se rozběhl natolik, že dnes jsou vidět skutečné výsledky. Druhým příběhem může být síla médií. V okamžiku, když se v televizním zpravodajství objeví detail pohybující se gotické fiály nebo se zřítí dům, zpravidla se začne něco díť.

Těžko jiným městům něco doporučovat. Každá obec je natolik svébytným organismem, že to, co platí v Kutné Hoře, vůbec nemusí fungovat jinde a samozřejmě i naopak. Malým příkladem může být Českokrumlovský rozvojový fond. Takový nikdy v Kutné Hoře vzniknout nemohl prostě proto, že ve zmíněných městech nebyly ani nemohly být z historických důvodů majetkové poměry po roce 1990 srovnatelné. Je potřeba si uvědomit stavebně technické problémy bývalého středověkého královského horního města Kutné Hory s „ementálem“ v podzemí. Je samozřejmé, že všechna města, městyse či obce se statuty rezervací a zón mají společný zájem – záchranu a uchování památek. Nástroje jsou v podstatě známé. Jde pouze o stav památkového fondu, množství kulturních památek, strukturu vlastnictví, ochotu obyvatel, potažmo zastupitelů přispět také někomu jinému než obci samé, když tu a tam ještě chybí čistička odpadních vod. Jako v jiných oblastech veřejné správy, jež někdy obce trápí možná více než památky, jedná se jen o peníze. Pouhý entuziasmus nebo proklamativní prohlášení zcela jistě nepostačí. Je nutné obrátit se k lidem, kteří se danému oboru věnují a děkovat jim. Každý poutník po zemích Koruny české si jistě s uznáním uvědomuje, jak se historická jádra našich měst a obcí změnila k lepšímu.

Závěrem prosím, nezapomínejte též na stovky, neřku-li, tisíce obcí bez památkově plošně chráněných území, jež se starají o „zapomenuté“ kapličky, zvoničky, křížky, a to bez fanfár a v tichosti.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Vlašský dvůr - obnova fasád

Využití: Městský úřad Kutná Hora

Realizace od 2001 do 2005

Autor: Ing. Jan Vinař, Pavel Jerie

Realizační firma: Obnova památek, s. r. o., Kutná Hora

Celkové náklady 18820, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 7500

2. Název: Čp. 383 Libušina ulice - obnova fasád

Využití: bydlení, v malé míře komerce

Realizace v r. 2006

Autor: Josef Pelikán, akad. mal. Jaroslav J. Alt

Realizační firma: Mydlochova stavební, s. r. o.

Celkové náklady 1027, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 300

3. Název: Čp. 521 Jánské náměstí - obnova fasád; restaurování

Využití: bydlení

Realizace od 2004 do 2006

Autor: akad. soch. Josef Pospíšil, akad. mal. Jaroslav J. Alt

Realizační firma: Obnova památek, s. r. o., Kutná Hora

Celkové náklady 2301, z toho podpora z PR 150, jiné zdroje 672

4. Název: Čp. 41, 42 Pod Hrádkem - střecha

Využití: bydlení

Realizace v r. 2010

Autor: Ing. Ondřej Jareš

Realizační firma: Fortnastav, s. r. o., Praha, Dorňák, Hutisko, Solanec 611

Celkové náklady 1729, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 200

5. Název: Čp. 43 Pod Hrádkem - fasáda

Využití: bydlení

Realizace v r. 2011

Autor: Ing. arch. S. Ledvinková, T. Kocourek, M. Řežábek

Realizační firma: A. Muzík, Plzeň

Celkové náklady 396, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 80

6. Název: Čp. 34 Barborská - komplexní obnova

Využití: bydlení, v malé míře komerce

Realizace od 2004 do 2006

Autor: Ing. Jan Vinař, V. Molenda, J. Smrkovský, T. Král

Realizační firma: Kutnohorská stavební, s. r. o.

Celkové náklady 8872, z toho podpora z PR 3015, jiné zdroje 0

7. Název: Kostel Všech svatých - střecha, fasáda

Využití: liturgický

Realizace od 2006 do 2007

Autor: D. Fundová, akad. soch. J. Pospíšil, P. Švamberk

Realizační firma: Obnova památek, s. r. o., Kutná Hora

Celkové náklady 3075, z toho podpora z PR 1163, jiné zdroje 650

Lipník nad Bečvou

Město Lipník nad Bečvou prošlo v posledních letech výraznými změnami, které příznivě ovlivnily život místních obyvatel, a došlo díky nim k turistickému zatraktivnění i zviditelnění města. Tyto změny se projeví ve zvýšeném zájmu soukromých osob o objekty v městské památkové rezervaci. Na dobré úrovni je komunikace vlastníků objektů s výkonným orgánem památkové péče i s Národním památkovým ústavem. Výsledkem se jeví spokojenost všech zúčastněných stran. Změnil se vzhled a stav domů, veřejných prostranství, parků a zeleně. Bez nadsázky se dá říci, že město Lipník nad Bečvou vyrostlo do krásy a stalo se městem s bohatou historií, žijící kulturní současností i budoucností. Vyhlíží jako vyhledávaná turistická lokalita právě pro kouzlo svých památek. Je městem pro život. Město má zpracovaný Program regenerace městské památkové rezervace a pravidelně jej aktualizuje. Z dotačního programu byly v minulých letech čerpány finanční prostředky na obnovu několika významných objektů, např. okruh městského opevnění, zvonice, zámek, ohradní zeď zámeckého parku, objekt radnice a měšťanské domy ve vlastnictví fyzických osob. Lipník nad Bečvou se v letech 2010 a 2011 přihlásil do soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ a v r. 2010 se umístil v krajském kole na prvním místě. Město každoročně vyhledává dotační program na regeneraci objektů v MPR Lipník nad Bečvou. Cílem finančního příspěvku je podpořit regeneraci viditelných částí historických objektů v MPR. Nejedná se jen o objekty zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek, ale o všechny situované v MPR. Vlastníci tyto dotace ve velké míře využívají, jelikož jim částečně kompenzují jistá omezení vyplývající z potřeby budovy památkově obnovovat a chránit.

MPR Lipník nad Bečvou si ve značné míře udržela původní historickou městskou dispozici. Město si zachovalo uliční čáry, historické objekty v jádře středověkého původu a ve velkém rozsahu velmi pozoruhodné opevnění. Uvedené hodnoty podmiňují zachování městského jádra, které vyžaduje kultivovaný přístup k jakýmkoliv zásahům, poučený o hodnotách jednotlivých objektů.

Městská opevnění mají velký kulturně historický význam a značnou vypovídací hodnotu historického pramene. Patří k nejstarším památkám měst, jsou jasným znakem významu a společenského postavení tehdejších měšťanů, jejich stavitelského umu i organizačních schopností. Pozůstatky městských hradeb v Lipníku nad Bečvou patří k nejzachovělejším na Moravě. I když již v 19. století zanikly městské brány, zůstaly však z opevnění poměrně rozsáhlé úseky obou hradebních zdí s baštami a množstvím pozoruhodných detailů. Městské hradby jsou viditelné kolem celého historického jádra. Vznikly jako vymezující, uzavírací a obranný systém. Předpokládá se, že v původní podobě měly charakter opevnění dřevěného, teprve později byly kamenné. V dochované podobě vybudovány až za Pernštejnů na přelomu 15. a 16. století. Svíraly město ve dvou nepravidelných soustředných kruzích a při výpadových komunikacích byly prolomeny branami Hranickou a Oseckou. Jejich délka byla 1137 metrů. Velká část hradeb je zachována, včetně sedmi bašt. V letech 2010–2011 pak byla provedena celková rekonstrukce velké části hradebního okruhu.

Zámek a zámecký park patří díky své kráse a možnostem k relaxaci mezi často navštěvované objekty. Původně renesanční budova z roku 1609 získala svou novoklasicistní podobu v 60. letech 19. století a v současné době je sídlem Městského úřadu v Lipníku nad Bečvou. V nově zrekonstruovaném západním dvorním křídle vznikla v letech 2009–2010 nová Slavnostní síň, galerie Konírna a kavárna. Ve východním dvorním křídle se nacházely byty zaměstnanců zámku, které byly později nevyužity. Po r. 2008 prošly prostory kompletní obnovou a nyní slouží coby spisovna MěÚ.

Střešní prostory tohoto objektu zdobí unikátní střešní zahrada, která po kompletní rekonstrukci v roce 2006 získala svoji původní podobu z 2. poloviny 19. století. V době svého zrodu byla první střešní zahradou v zemích na sever od Alp, v čemž mimo jiné tkví její unikátnost. Zámek je obklopen nádherným parkem z poloviny 17. století, jehož vývoj byl ovlivněn francouzskými a anglickými styly. V současnosti má park podobu přírodně krajinářskou a jeho častými návštěvníky se stávají především rodiny s dětmi.

V samotném historickém jádru města poblíž farního kostela sv. Jakuba Většího se nachází meditační zahrada – skutečná oáza klidu v centru města. Původně se na tomto místě nacházel hřbitov, později veřejný park. Návštěvníci zde mohou obdivovat krásu mnoha druhů květin, které rozkvétají průběžně až do pozdního podzimu. Turistický ruch je ve městě podporován nejen díky zajímavým objektům, ale i komentovanými prohlídkami s průvodcem, jež jsou od května do září nabízeny v turistickém informačním centru dvakrát denně zcela zdarma. Návštěvníkům se tak mimo jiné nabízí možnost nahlédnout i do interiéru obnovených památek, které nejsou veřejnosti běžně přístupné.

Mezi tyto objekty patří bývalá židovská synagoga, jež je nejstarší na Moravě a po Staronové synagoze v Praze druhou nejstarší synagogou v České republice. V letech 1948–1950 upravena na modlitebnu čs. církve husitské. Tato adaptace podstatně setřela původní výraz památky. Dodnes slouží jako modlitebna této církve. Zvonice, která je zpřístupněna také pouze v rámci prohlídky městem, je jedinou na Moravě, jež se dochovala v původní pozdně renesanční podobě, a navíc se od jiných dochovaných zvonice liší svou velikostí. V současné době se v jejím interiéru nacházejí tři zvony – Michal (1604), Jakub (1464) a Barborka (1695).

Dalším ze skvostů je kostel sv. Františka Serafinského, nacházející se v těsném sousedství bývalé piaristické koleje, k níž přináležel. V místech starého bratrského sboru byl v letech 1590–1593 postaven místní vrchností bratrský kostel v goticko-renesančním stylu. Má velmi dobrou akustiku a jsou v něm pořádány koncerty. Piaristé přišli do Lipníku nad Bečvou na popud kardinála Dietrichštejna v roce 1634, nastěhovali se do prostor domu Jednoty bratrské, a postupně dům přebudovali do nynější podoby. V dalších letech byly kolejší budovy zcela přestavěny a vybudována vedlejší školní budova. Piaristická kolej tak dodnes zachovává svoji dispozici z 18. století se dvěma nádvořími a monumentálním průčelím. V objektu byla škola, noviciát, knihovna, oratorium, byty řeholních kleriků i žáků. Piaristé město opustili v roce 1884. Komplex budov kolejí a chrámu sv. Františka Serafinského patří k významným památkám Moravy. Do areálu kláštera patří i socha sv. Jana Nepomuckého (1723), na níž byly původně i rodové dietrichštejnské erby. V současné době vlastníku objektu – město Lipník nad Bečvou hledá využití tohoto velmi rozsáhlého objektu, jenž bude následně rekonstruován.

Málokteré město má více než jeden židovský hřbitov. V Lipníku nad Bečvou se nacházejí dva–Starý a Nový, ležící v těsném sousedství. Oba byly během 2. světové války zničeny a v 90. letech postupně dle fotodokumentace obnovovány. Tumba B. T. Fränkela, jednoho ze sedmi lipenských rabinů pohřbených na Starém židovském hřbitově, je dodnes hojně navštěvována zbožnými chasidskými židy.

Příběh člověka

Lipník nad Bečvou – historické místo v údolí Bečvy na samém okraji Moravské brány – město historických a kulturních tradic, místo k životu mnoha generací. Jeho historie je spjatá i s osudy lidí z různých koutů světa. Jedním z náhodných příběhů života, který město nadlouho ovlivnil, se stal osud pilota americké armády, jehož život byl ukončen v Lipníku nad Bečvou. Těžké boje během 2. světové války si vyžádaly miliony obětí, z nichž vystupují životní úděly jednotlivců. Dne 22. srpna 1944 se poblíž města zřítíl a shořel u jezů na Bečvě směrem na Osek nad Bečvou bombardovací letoun americké armády a v jeho troskách zahynul vojenský pilot Martin Zeberski z Bostonu. V boji za mír zemřel mladý muž, jehož tělo bylo pohřbeno na městském hřbitově. Nedlouho poté, nařízením vládního komisáře, tělo exhumováno a uloženo do hrobu ve staré vojenské části. Teprve po osvobození v květnu 1945 bylo jeho tělesné pozůstatky navráceny do původního čestného hrobu, nad kterým byl budován pomník s vyobrazením sochy antického hrdiny–Ikarův pád. Příběh válečného hrdiny si občané města připomínají dodnes. Místo jeho posledního odpočinku najdeme po celou dobu své existence vždy pietně upravené a na hrobě se objevují kytice květin nejen v době oficiálních pietních aktů. Vzpomínka na tohoto válečného hrdinu zůstala v srdcích pamětníků a dodnes je hluboce zakořeněna i v současné generaci. Sochařské dílo lipenského výtvarníka Romana Vrány bylo v letošním roce restaurováno, odborně ošetřeno i letcová identifikační tabulka. Sochařské dílo tak zůstane i nadále symbolickou připomínkou tragické události a spojením s jeho dalekým domovem.

Příběh domu

Měšťanský dům čp. 17 je jednou z mnoha nemovitých kulturních památek situovaných v samém srdci historického jádra města. Samotný pojem nemůže vystihnout osudy lidí s ním spojených. Veřejnosti je spíše znám svou pamětní síní českého básníka, prozaika a překladatele Bartoše Vlčka (1897–1926), jenž po válce učil v Lipníku nad Bečvou. Zde započala jeho čilá kulturní aktivita, kdy navázal kontakty se Lvem Blatným, Jirím Mahenem, Konstantinem Bieblem, Jirím Wolkerem a mnoha dalšími výraznými uměleckými osobnostmi. Síň byla později přemístěna do areálu bývalé piaristické koleje. Dalo by se říci, že lidé přicházejí a odcházejí, ale domy se svými osudy, vepsanými do zdí, zůstávají. Ruch starého měšťanského domu postupně utichl koncem 20. století, kdy zemřela jeho poslední majitelka. Dům dlouho hledal svého nového majitele a zatím postupně chátral. Šťastnou rukou osudu si našel nového majitele, jenž dokázal svým rozhodnutím o koupi ocenit „génia loci“, jeho spleť systém jednotlivých místností včetně podzemních prostor, ale i jednoduchý oblouk renesančního loubí a dvou „očí“ oken patra. Zájem na zachování domu podpořen i dotací z Programu regenerace MPR a MPZ, kdy vlastník opravil fasádu a restauroval vstupní vrata v kamenném ostění. Ty se staly nepřehlédnutelným prvkem a výraznou ozdobou domu. Opravena i pamětní deska Bartoše Vlčka umístěná na čelní fasádě domu. Další kroky pro zachování objektu jsou naplánovány do dalších let, a tak postupnou rekonstrukcí získá město Lipník další klenot v podobě kompletně zrekonstruovaného měšťanského domu.

2a

2b

3a

3b

1a

1b

4a

4b

5a

5b

6a

6b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Zvonice

Využití: umístění zvonů

Realizace v r. 2011

Autor: Ing. Josef Bartoš

Realizační firma: ARES, Lipník nad Bečvou, s. r. o., MgA. Jiří Finger

Celkové náklady 1700, z toho podpora z PR 1050, jiné zdroje 650

2. Název: Západní křídlo zámku (konirna)

Využití: společenský sál, galerie, kavárna

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Ing. arch. Ladislav Palko

Realizační firma: Traweko 96, s. r. o., Lipník nad Bečvou

Celkové náklady 22000, z toho podpora z PR 600, jiné zdroje 21400

3. Název: Rekonstrukce zámku v Lipníku nad Bečvou

Využití: sídlo MěÚ

Realizace v r. 2003

Autor: Ing. arch. T. Tarkanyi

Realizační firma: Traweko 96, s. r. o., Lipník nad Bečvou

Celkové náklady 23000, z toho podpora z PR 840, jiné zdroje 22160

4. Název: Socha sv. Jana Nepomuckého

Využití: socha sv. Jana Nepomuckého

Realizace v r. 2011

Autor: akad. soch. Reně Tikal

Realizační firma: akad. soch. Reně Tikal

Celkové náklady 160, z toho podpora z PR 150, jiné zdroje 10

5. Název: Rekonstrukce střešní zahrady

Využití: střešní zahrada

Realizace v r. 2005

Autor: Ing. Petr Kubeša, Ing. Bohdan Dlouhý

Realizační firma: Traweko 96, s. r. o., Lipník nad Bečvou, PKD Hranice

Celkové náklady 860, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 660

6. Název: Okruh městského opevnění

Využití: okruh městského opevnění

Realizace v r. 2010

Autor: Ing. Jaroslav Křivánek

Realizační firma: Středomoravské stavby, s. r. o., Přerov

Celkové náklady 3200, z toho podpora z PR 1275, jiné zdroje 1925

Litoměřice

Výnosem Ministerstva kultury ČR ze dne 27. října 1978, č. 22260/78, bylo prohlášeno historické jádro města Litoměřice za památkovou rezervaci. Ochranné pásmo této městské památkové rezervace pak zřízeno rozhodnutím vydaným odborem kultury ONV Litoměřice dne 20. 8. 1990 pod čj. 1087-90.

Účelem prohlášení historického jádra města Litoměřice za památkovou rezervaci je zabezpečit tomuto vynikajícímu urbanistickému útvaru zvýšenou ochranu jakožto významnému historickému centru, které v průběhu osídlování krajiny severních Čech od období raného středověku plnilo důležité správní a kulturně politické funkce.

Litoměřice jsou městem střední velikosti (okolo 26 000 obyvatel), které plní úlohu především správního, kulturního a obchodního centra regionu Litoměřice. Leží na území chráněné krajinné oblasti České středohoří. Zvláštní urbanistická konfigurace historického jádra dána historickým celkem biskupství odděleného od vlastního města Pokratickým potokem, osídlením původních osad, dnes zahrnutým do předměstí a někdejších opevněním města. Tento konglomerát sídelních historických útvarů určil značnou rozsáhlost městské památkové rezervace v Litoměřicích. Vlastní městské jádro, obehnané na protáhlém půdoryse značně dochovaným opevněním, obsahuje 256 objektů, z nichž je 104 památkově chráněných. Na biskupství se nachází celkem 14 objektů, z toho 11 památkově chráněných, a v předměstích zahrnutých do MPR ještě dalších 242 objektů, z nichž chráněných je 12.

Obdélné měkce prohnuté náměstí (dnes Mírové náměstí), z jeho rohů vybihající ulice vždy dvě směrem východním a dvě směrem západním, tvoří podélnou osu dělení města. K němu přistupují ulice vedoucí k důležitým bodům historického města – mostu, hradu, klášteru, které spolu s uššími spojujícími uličkami rozdělují jádro města na 23 bloků. Z církevních staveb bylo v baroku vytvořeno promyšlené dynamické panorama z monumentálních budov na dvou návrších nad řekou, proložené průhledem na drobnější členitou městskou zástavbu se štíty a věžičkami. Panorama, koncipované na pohledy z mostu a příjezdových cest, se stalo neopakovatelnou urbanistickou hodnotou městské památkové rezervace.

Město Litoměřice se do Programu regenerace MPR a MPZ přihlásilo hned v jeho počátcích, roku 1993. Již v těchto letech začaly práce na jeho koncepčním dokumentu, na němž pracovala komise Programu regenerace MPR, zřízená jako poradní orgán při Radě města Litoměřice. Aktuální verze schválená zastupitelstvem města je z roku 2010. Poskytuje souhrn všeobecných zásad pro širší veřejnost při přípravě na stavbu, rekonstrukci nebo udržovací práce na objektech, nacházejících se na území městské památkové rezervace, které respektují zájmy památkové péče v tomto prostředí. Důraz je kladen zejména na půdorys a jemu odpovídající prostorovou a hmotovou skladbu se všemi nemovitými kulturními památkami, městské interiéry včetně povrchů komunikací, podzemní prostory a všechny ostatní objekty dotvářející prostředí městské památkové rezervace. Veškeré úpravy nemovitých kulturních památek i jejich souborů jsou řešeny a prováděny se zřetelem k trvalému zabezpečení jejich autenticity, k jejich přiměřenému využití s cílem zachování urbanisticko-architektonických hodnot, obnovy uličního prostoru, rekonstrukcí a modernizací stávajícího bytového fondu a jeho adekvátního využití, doplnění struktury MPR o podnikatelské aktivity v oblasti služeb, cestovního ruchu a distribuce, regulace dopravy v MPR, stanovení režimu obsluhy tohoto území, včetně parkování a dobudování infrastruktury s ohledem na rozvojové potřeby města. Za účelem dosažení těchto cílů je kladen zvláštní důraz na ověření odborné způsobilosti projektantů s ohledem na urbanistickou strukturu a architektonickou hodnotu MPR.

Za dvacetiletou existenci Programu regenerace MPR a MPZ bylo z finančních prostředků alokovaných v rámci tohoto typu státní účelové dotace opraveno a renovováno mnoho objektů, nacházejících se na území historického jádra města a jemu přilehlých ulic. Z Programu se podařilo

spolufinancovat jako opravu církevních památek, ať už přímo v areálu Litoměřického biskupství – Biskupská konzistoř – nebo mimo něj – kostel sv. Vojtěcha, kapli sv. Jana Křtitele, děkanský kostel Všech svatých, kostel sv. Václava, tak i celou řadu měšťanských domů v centru města, sloužících dnes jako bytové domy, administrativní budovy, obchodní domy, kavárny, restaurace a další veřejně přístupné prostory. Za zmínku stojí restaurování renesančních malovaných dřevěných stropů v budově městského úřadu čp. 15/7 a fasády a sgrafita ve dvorním traktu této budovy. Oprava hradební zdi a dvou bašt v ulici Velká Dominikánská pak vytvořila další místa pro existenci permanentních výstavních prostor – dnes je v jedné z nich umístěna expozice přátelství mezi městem Litoměřice a státem Filipíny (Rizala a Blumentritta) a v druhé dílna ručního papíru, pořádající pravidelná tvůrčí setkání a výstavy pro děti, žáky škol a širší veřejnost. Vlastní realizace vyžadovala aktivní spolupráci mezi vlastníky nemovitostí a pracovníky státní památkové péče tak, aby při vlastních obnovovacích pracích nedošlo k nenávratnému poškození stavebních a interiérových prvků jednotlivých historických objektů. Důležitou roli sehrála i publicita tohoto podpůrného zdroje financování obnovy nemovitých kulturních památek na území městské památkové rezervace, aby investoři při svém rozhodování věděli o možnosti využití veřejné podpory při opravách vlastního majetku. Pracovníci státní památkové péče zajišťující administrativní část tohoto Programu se snaží o maximální podporu, aby administrativní zátěž pro vlastníky, ať už z řad fyzických, právnických osob nebo církví, byla na co nejvyšší možné úrovni a získání dotace jako jednoho ze zdrojů pro financování obnovy kulturních památek se stala motivací pro realizaci zamýšlených oprav a obnov těchto nemovitostí.

Coby příklady dobré praxe byly vybrány pro tuto publikaci následující objekty, při jejichž obnově čerpány prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ:

Prvních z nich je dům čp. 171 – bývalá budova renesanční litoměřické radnice, jež je nárožní dvoupatrovou stavbou, situovanou v jihovýchodním koutu prostoru náměstí, zastřešená trojicí sedlových střeš se hřebeny orientovanými kolmo k náměstí. Rozkládá se na dvou původem středověkých gotických parcelách (v jižní části stavby byl zjištěn zbytek snad věžovitého domu ze 13. století). Po požáru města v roce 1537 vzniká přestavbou a rozšířením vyhořelé gotické radnice „dnešní“ objekt (1537–1539). V rámci Litoměřic i celých Čech se jedná o přelomovou stavbu zásadního významu, neboť jde o jednu z nejstarších renesančních staveb českého městského prostředí. Postupem doby prošla vývojem a úpravami, přičemž za zásadní novodobou úpravu lze považovat rekonstrukci v letech 1921–1927 (v roce 1916 se zřítla střední část západního průčelí). V rozmezí této doby došlo mimo jiné k razantní rekonstrukci podloubí, při němž se zřejmě uskutečnilo nahrazení jeho kleneb železobetonovými „kasetovými“ stropy. Z prostředků MK ČR byla realizována oprava celé fasády a restaurování kamenických prvků (2004). Budova v současné době slouží oblastnímu vlastivědnému muzeu pro prezentaci stálých i časově omezených expozic.

Celková rekonstrukce značně poškozené budovy původního barokního mlýna čp. 9/2 nacházející se na nároží Jarošovy ulice a Máchových schodů umožnila zachování celé řady historických konstrukcí, kdy původnímu řešení odpovídá i dnešní vnější vzhled budovy, rekonstruovaný na základě ikonografických pramenů (r. 1995–1996). Je důležitý nejen jako samostatně stojící historická stavba, ale také jako součást urbanismu města. Nachází se v poloze pod městskými hradbami, svědčí o rozrůstání města po jejich funkčním zániku. Slouží ve smyslu dokladu místní zástavby méně honosného a hospodářského charakteru. Zároveň je pohledově důležitým prvkem viditelným z návštěvnický frekventovaných parkánů.

Městská věž, která je nedílnou součástí kostela Všech svatých, zůstává velmi významnou památkou v rámci městské aglomerace Litoměřic, zejména pak jejího centra. Jedná se o původem gotickou stavbu připomínanou k roku 1341. Situována v jihovýchodním rohu prostoru hlavního Mírového náměstí. Hranolové těleso vysoké zděné věže pak zakomponováno do severní fasády kostelního trojlodí, věž ve vrcholu ukončena zděným ochozem z roku 1583, který nahradil starší dřevěnou konstrukci. Ochoz je na všech nárožích zvýrazněn polygonálními zděnými věžičkami s drobnými gotickými pískovcovými ostěními, ukončenými jehlancovými stříškami. Tesařská konstrukce krovu je pozdně gotická. Vzhledem ke své výšce je věž jednou z litoměřických pohledových dominant, uplatňující se v blízkých i dálkových pohledech. Stavba jako celek představuje pak především významný hmotný pramen středověkého stavitelství a umění tradičního řemesla, doložený veškerými dochovanými historickými zděnými i dřevěnými konstrukcemi.

Dalším objektem je Jezuitská hvězdárna, jež byla jednou z bašt městského opevnění Litoměřic, vzniklého těsně po polovině 14. století. Po porážce povstání proti králi Ferdinandu I., při němž Litoměřice stály na straně poražených, bylo městu za trest nařízeno stržení všech věží na úroveň přízemí – z původní gotické stavby tak zůstalo zachováno pouze obvodové zdivo (bez klenby). Později se stala součástí majetku nedalekého dominikánského kláštera a byla v období baroka několikrát upravována, s čímž souvisí i vznik druhého patra s otevřenou arkádou. Další stavební adaptaci pak datuje štukový nápis na její fasádě (1754). V této době zároveň bylo valenou klenbou s výsečemi zaklenuto přízemí, kde zřízena kaple sv. Petra a Pavla. Věž pak byla součástí pivovaru a její přízemí sloužilo pro stání pivovarských koní. Od ukončení činnosti pivovaru stála bez využití. Po realizované kompletní rekonstrukci interiéru a fasády v roce 2008 byla opět zpřístupněna veřejnosti. V současné době je zde muzeum marionet.

K oživení veřejného prostranství došlo restaurováním Jezuitských schodů (r. 2010) nacházejících se v těsné blízkosti kostela Zvěstování Panny Marie. Jedná se o pískovcové schodiště vybudované původně v roce 1828, které je tvořeno kamennými stupni a lemováno kamennými obrubníky, po stranách schodiště opatřeno kovovým zábradlím mezi kamennými hranolovými pilířky a litinovými sloupky. Schody jsou významným architektonickým a urbanistickým prvkem, jež spojuje historické centrum s předměstím v bezprostřední blízkosti mostu přes řeku Labe a s nábrežím.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Renesanční radnice čp. 171

Využití: oblastní vlastivědné muzeum

Realizace v r. 2004

Celkové náklady 1500, z toho podpora z PR 700, jiné zdroje 800

2. Název: Mlýn čp. 9/2 celková rekonstrukce

Využití: jazyková škola, kanceláře, Úřad práce

Realizace od 1995 do 1996

Celkové náklady 3200, z toho podpora z PR 1500, jiné zdroje 1700

3. Název: Městská věž kostela Věch svatých

Realizace od 1995 do 2002

Celkové náklady 2200, z toho podpora z PR 1500, jiné zdroje 700

4. Název: Jezuitská hvězdárna

Využití: muzeum loutek

Realizace v r. 2008

Celkové náklady 700, z toho podpora z PR 350, jiné zdroje 350

5. Název: Jezuitské schody

Využití: veřejné prostranství

Realizace v r. 2010

Celkové náklady 700, z toho podpora z PR 350, jiné zdroje 350

Litomyšl

Historické město roku 2000

„Vše to, mohutné stavby na hoře někdy Olivetské, město samo, domy jeho i náměstí... Hlučné a zas tiché podšíně, bylo pro mě cosi nevidaného... města vcelku tak starobyle zachovalého jsem dosud nespapřil.“ (Alois Jirásek, Z mých pamětí II.)

Zájem o zachování dědictví minulosti v Litomyšli trvá již od 19. století. V roce 1908 Zdeněk Wirth, Bohuslav Matějka a Josef Štěpánek sestavili Soupis památek historických a uměleckých pro okres Litomyšl. V roce 1926 vznikl Soupis chráněných plastik a stromů nacházejících se na zdejších katastru. V roce 1950 byla Litomyšl zařazena mezi památkové rezervace a v roce 1962 byl zámek vyhlášen usnesením vlády národní kulturní památkou. O tři roky později se historické jádro Litomyšle stalo městskou památkovou rezervací. Její obvod byl stanoven takto: „hranici probíhající od konce Smetanových sadů po vnějším břehu proti toku řeky Loučné, ulicí J. Mařáka přes křižovatku do třídy Z. Nejedlého a lomí se k východu a kolem domu čp. 135 přechází k zadním traktům hospodářských budov zámku, sleduje ohradní zeď zámecké zahrady a prochází ulicí Podhradskou a dále přes křižovatku po vnější straně Smetanových sadů“.

Program regenerace MPR a MPZ byl spolu s finančními prostředky získanými v rámci privatizace jedním z nejvýznamnějších zdrojů pro obnovu zanedbaného památkového fondu a veřejných prostranství v povelučním období. Město Litomyšl ho začalo využívat již od jeho začátku v roce 1992 a to díky iniciativě tehdejšího starosty Ing. Miroslava Brýdla, který byl spoluzakladatelem Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a stál u jeho zrodu. Není třeba připomínat, že Městská památková rezervace Litomyšl, stejně jako mnohá další historická města, se nacházela na začátku devadesátých let v zoufalém stavu a bylo třeba velmi rychle nastartovat mechanismy, jež by vedly k obnově tohoto cenného kulturního dědictví.

Program regenerace městské památkové rezervace Litomyšl byl zpracován v roce 1996 architektonickým ateliérem Hrůša - Pelcák. Byl připraven dostatečně nadčasově a do dnešní doby jej tedy nebylo třeba výrazně korigovat. Provedena pouze revize jeho naplňování a lze konstatovat, že velké množství prioritních akcí již bylo úspěšně zrealizováno s ním v souladu. Město Litomyšl také postupně zajišťuje finanční prostředky na obnovu dalších objektů, prvků a prostranství, která sice není možné zařadit do Programu regenerace MPR a MPZ (nejsou zapsány jako kulturní památky), ale pro městskou památkovou rezervaci se stal jejich odpovídající stav naprostou nezbytností. Je nám líto, že z Programu regenerace MPR a MPZ není možné hradit alespoň část obnovy veřejných prostranství nebo rekonstrukci památkových objektů, jež jsou za hranici městské památkové rezervace. Vlastní Městská památková rezervace Litomyšl se jeví poměrně stabilizovaná, bez volných pruků, a proto bylo potřeba vyhotovit regulační plán pouze v malé lokalitě, v prostoru Mariánské ulice. Dokument zpracovala městská architektka Zdeňka Vydrová a v jeho intencích jsou v této lokalitě realizovány první novostavby. V roce 2000 město Litomyšl získalo první místo v soutěži o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón a díky tomu může používat titul Historické město roku. Toto ocenění svědčí o účelném využití prostředků použitých v rámci tohoto Programu – od roku 1992 do vítězství v soutěži se jednalo o více než 70 mil. Kč pouze z Programu regenerace MPR a MPZ. S prvním místem byla spojena odměna ve výši 1 mil. Kč, která byla použita na přeměnu části muzea na čajovnu.

Obnova památek v Litomyšli probíhá v celém širokém spektru objektů zahrnujících nejen významné stavby zámeckého návrší, kostely, divadla, městské domy, ale také drobnou architekturu (pomníky, náhrobky...). Mezi nejdůležitější akce hrazené z Programu regenerace MPR a MPZ patří například rekonstrukce části zámeckého pivovaru, kde bylo vytvořeno informační centrum, obnova zchátralého objektu hřbitovní kaple sv. Anny či rozsáhlá obnova Smetanova domu, jenž je jakýmsi litomyšlským národním divadlem. Rekonstruovány byly i mnohé další objekty: Lidový dům, úřednický dům v zámeckém areálu, objekt restaurátorské školy, Červená věž (pozůstatek bývalého opevnění) či kostel Rozesláni sv. Apoštolů. Díky Programu regenerace MPR a MPZ byla postupně obnovována i řada soukromých měšťanských domů především na hlavním Smetanově náměstí.

V městské památkové rezervaci bylo samozřejmě také třeba investovat velké množství finančních prostředků do obnovy objektů a prostranství, které nejsou zapsány jako kulturní památka. Mezi nejvýznamnější patří lokalita Klášterních zahrad, jež byla dlouhou dobu zdevastována a uzavřena a nyní patří mezi nejnavštěvovanější místa v Litomyšli. Z celkové částky cca 33 mil. Kč byl pouze 1 mil. Kč poskytnut z Programu regenerace MPR a MPZ a použit na obnovu kočárovny, ostatní náklady hrazeny z prostředků města. Vítězný projekt rekonstrukce Klášterních zahrad vzešel z rozsáhlé architektonické soutěže, v níž zvítězil tým architektů ve složení Zdeněk Sendler, Radko Květ a Václav Babka. Další rozsáhlou akcí se stala obnova zádlazeb a mobiliáře v tzv. podzámčí (Šantovo, Houlovcovo a Braunerovo náměstí s přílehlými ulicemi) – realizována na základě projektu od architektonické kanceláře Burian – Křivinka a zela z rozpočtu města.

Město Litomyšl je v poslední době poměrně úspěšné i v získávání dotací z programů Evropské unie. Velká část z nich jde opět do obnovy památkového fondu. Prvním důležitým příkladem se jeví renovace první části zámeckého pivovaru ze Společného regionálního operačního programu. Díky dotaci ve výši více než 33 mil. Kč bylo možno v pivovaru realizovat konferenční a ubytovací centrum, které provozuje město ve spolupráci s Evropskou aliancí YMCA. Je nutno zmínit také největší stavební akci v novodobých dějinách města, kterou je projekt revitalizace zámeckého návrší. Na projektu v celkové hodnotě cca 400 mil. Kč se podílejí mnozí špičkoví čeští architekti: Josef Pleskot, Marek Štěpán, Aleš Burian, Jan Šěpka, Tomáš Hradečný, Petr Hájek, Zdeněk Fránek.

V roce 2011 byla započata obnova druhé části pivovaru, jízdrny, konírny, kočárovny, parku, nádvoří, piaristického kostela s kolejí a zámeckého předpří. Ve výčtu bohužel chybí hlavní zámecká budova se zahradou. Ne že by město Litomyšl zapomělo na svoji nejvýznamnější památku, právě naopak. Nacházela se v portfoliu ostatních připravovaných akcí, dokonce s návrhem nového zastřešení zámeckého nádvoří. V tomto případě však bohužel byla promarněna velká příležitost a je třeba říci, že ne vinou samosprávy. Nezbyvá, než respektovat stanovisko správce a vlastníka objektu, jenž odmítl pohodlnou a bezpracnou cestu k obnově svých objektů a doufat, že opadávající sgrafita nebudou dělat ostudu svému okolí příliš dlouho.

Hlavním cílem projektu zůstalo oživení zámeckého návrší a jeho plnohodnotné zapojení do organismu města a regionu. Záměrem je smysluplné užívání mimořádně cenného areálu jako nadregionálního centra kultury, vzdělávání a společenského života. Je plánováno jeho celoroční využití se zapojením nových aktivit, doprovázené celkovou obnovou objektů a jejich dovybavením. V neposlední řadě je smyslem projektu rovněž aktivní a bezprostřední kontakt dětí jak s jedinečným historickým prostředím, tak se špičkovými badatelskými aktivitami. Součástí projektu je i několik celostátně ojedinělých programů. V rámci tzv. Školy na zámku jde o vybudování unikátního pobytového vzdělávacího programu modulového vyučování pro žáky základních a speciálních škol. Na principu škol v přírodě plánujeme nabízet několikadenní pobyty v autentickém historickém prostředí včetně vlastní výuky. Program Centrum pro restaurování nabídne odborné vzdělávací kurzy i další služby pracovníkům památkové péče, majitelům památek i široké veřejnosti. Významným počinem bude navrácení piaristického kostela Nalezení sv. Kříže s novou expozicí Andělů na návrší. Nejnovějším úspěchem města Litomyšl je příslib dotace ve výši až 25 mil. Kč z Nadace Proměny na kultivaci další části městské památkové rezervace v lokalitě Vodní valy. Záměrem projektu, jenž nese podtitul „Dialog mezi řekou a městem“, je zpřístupnění řeky Loučné a vytvoření příjemného prostoru pro trávení volného času v lokalitě Vodní valy. Menšími úpravami by měl projít také park u Smetanova domu.

Dobrá obnova památkového fondu, stejně jako výstavba nové kvalitní architektury, významně ovlivňuje i přístup soukromých stavebníků. Velmi si vážíme toho, že vlastníci památkově chráněných a dalších objektů v městské památkové rezervaci přistupují poměrně pečlivě k jejich obnově. A to přesto, že dotace, které jim bylo město Litomyšl schopno poskytnout, jsou nedostatečné. V nedávné minulosti se podařilo realizovat investičně nákladné projekty, jako např. obnova měšťanského domu čp. 202 na Braunerově náměstí (relaxační centrum Savitar), přestavba trojdomí na Šantově náměstí na hotel Aplaus, či velmi zdařilá obnova dvora pedagogické školy.

Program regenerace MPR a MPZ vnímáme jako zásadní nástroj obnovy památek v povelučním období, a to i přes to, že nás trápí jeho klesající alokace. Vzhledem k velikosti poskytovaných dotací se domníváme, že administrativní zátěž je nepřiměřeně vysoká. Uvítali bychom, kdyby se finanční prostředky z programu mohly používat i na památkové objekty za hranici městské památkové rezervace a na významná veřejná prostranství v rámci rezervace.

Dlouholeté úsilí o obnovu památek bylo v roce 1999 korunováno oceněním nejvyšším, a to zápisem zámeckého areálu na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví. Být na Seznamu UNESCO je obrovskou poctou, ale také závazkem. Uvědomujeme si, že nestačí starat se pouze o památku UNESCO a její ochrannou zónu, ale je třeba dbát i o zdánlivé drobnosti a maličkosti. V této souvislosti si dovoluujeme ocitovat slova známého režiséra, autora pořadu Šumná Litomyšl, Radovana Lipuse: „Bůh sídlí v maličkostech. Město jak starý ještěr cítí v kostech to, čím je protékáno. Domy. Ulice. Náměstí. Ach, ano to je jisté! Však mluvmě teď o jiných místech, jež sídlí v domov změně. To, co je téměř k nevidění. Schodiště. Zábradlí. Ploty. Sochy a pomníky. Kóty bezpečí. Jsou tu bez řečí. Bez fanfár. Bez povyku. Myslím – dům. Vidím – kliku či okno ve štítu. Nelze zmoknout v podsíní, nejhezčím z úkrytů. Staré máchadlo se hřbetu zlatých ryb. Být bez něj? Lze. Ale s ním – je líp. Loučná se náhle stává řekou – díky náběžím. Pražce, kterým rád uvěřím nabídka k promenádě. Hned další v řadě je průchod poštou. To jsou ta místa, která vrostou do města už jako jediná možná. To jsou ta místa, která člověk pak ani nerozpozná, tak jako nevidí, a přece potřebuje – vzduch. To jsou ta místa, v kterých sídlí Bůh.“

3a

3b

3a

3b

1a

1b

4a

4b

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Hřbitovní Kostel sv. Anny

Využití: kostel

Realizace od 2005 do 2009

Autor: Ing. arch. Ladislav Kuba, Ing. Jan Gabriel

Realizační firma: Prořístav, Litomyšl

Celkové náklady 10400, z toho podpora z PR 6985

2. Název: Máchadlo

Využití: vodní prvek

Realizace v roce 2005

Autor: Ing. arch. Aleš Burian

Realizační firma: Dlažba V. Mýto

Celkové náklady 1044, z toho podpora z PR 300

3. Název: Zámecký pivovar

Využití: konferenční a bytovací prostory

Realizace od 1997 do 2006

Autor: Ing. arch. Josef Pleskot

Realizační firma: PLS, Litomyšl

Celkové náklady 48000, z toho podpora z PR 8240, jiné zdroje 39760

4. Název: Lidový dům

Využití: divadlo

Realizace od 1997 do 2004

Autor: KIP Litomyšl

Realizační firma: fa Bošтик

Celkové náklady 3518, z toho podpora z PR 1868

Mikulov

Marcela Hrbková

Město Mikulov je nejen krásným místem jižní Moravy, ale i významným poutním místem. V roce 1623 kardinál František z Dietrichsteina dává nad městem postavit na Kopečku poutní kapli sv. Šebestiána, ke které vede známá křížová (pašijová) cesta, nejstarší v naší zemi. V blízkosti mikulovského náměstí u kapucínského kláštera nechal kardinál Dietrichstein v roce 1623 vybudovat také Loretánskou kapli (Svatou chýš), nejstarší na Moravě, jež se stala stavební předlohou mladší Lorety v Praze na Hradčanech. Nad mikulovskou Loretou byl vybudován poutní kostel sv. Anny, který však společně s Loretou a kapucínským klášterem v roce 1784 zničil požár. Dnes na místě bývalé Lorety a kostela sv. Anny stojí monumentální Dietrichsteinská hrobka. Socha Černé Madony z bývalé Lorety byla přenesena do kolegiálního kostela sv. Václava a umístěna do boční kaple. Kostel sv. Václava v Mikulově se tak stal vedle Svatého kopečku cílem mnoha poutníků.

V rámci Programu regenerace MPR a MPZ a za příspěví dotací z MK ČR byla restaurována Dietrichsteinská hrobka (bývalý kostel sv. Anny). Stavba kostela byla podle projektu Giovannioho Tencally zahájena před rokem 1638 již za kardinála nástupce Maxmiliána z Dietrichsteina. Nový kostel zasvěcený sv. Anně byl pak vysvěcen roku 1656 a Svatá chýše byla umístěna uprostřed jeho hlavní lodi. V letech 1701–1706 byl obohacen o monumentální zcela nové dvouvěžové průčelí. Téměř celý kostel, oddělený od úrovně náměstí urbanisticky mnohem vhodnějším schodištěm se sochařskou výzdobou, padl za oběť ničivému požáru města 14. září 1784. Krátce po něm dokonce hrozilo rozprodání zbytků kostela sv. Anny na stavební materiál, ke kterému sice nedošlo, ale první kroky k zabezpečení narušeného zdiva byly uskutečněny až v roce 1837 za Františka Josefa z Dietrichsteina. Ten nakonec nechal na základě projektu Heinricha Kocha celou stavbu v letech 1845–1852 přestavět na hrobní kostel Dietrichsteinů. Architekt zrušil původní hrobní kapli na jižní straně a starou kryptu zasypal. Někdejší kněžiště uzavřel klasicistní zdí, nesoucí vročení 1846, čímž z dosavadní hlavní lodi vytvořil otevřené nádvoří. Arkády bočních kaplí byly zazděny a takto vzniklé chodby posloužily k uložení rakví zemřelých členů rodu. Nově vzniklá kaple byla vybavena oltářem, nad nímž je monumentální kříž od Franze Bauera. Upraveno bylo i poškozené průčelí, zděné nástavce nahradily původní barokní bání a na balustrádu mezi věžemi byla osazena socha Krista a dvou andělů. V této podobě zůstala hrobka až do počátku 90. let 20. století, kdy město přistoupilo k náročné rekonstrukci již poškozeného objektu. Byl zrestaurován kamenný plášť budovy i figurální výzdoba, stejně jako veškeré interiéry a prostor nádvoří s pomníkem Františka Josefa z Dietrichsteina od Emanuela Maxe. Stav této památky byl havarijní a dokonce se za minulého režimu uvažovalo o jejím odstranění. Dnes je jednou z nejdůležitějších turistických atrakcí v Mikulově a současně slouží jako koncertní a výstavní sál.

Na místě další významné památky opravené v Městské památkové rezervaci Mikulov – kostela sv. Václava – stál pravděpodobně již na konci 12. století románský kostelík. V roce 1426 byl mikulovský chrám vypálen husity a po dlouhou dobu zřejmě zůstal jen provizorně opraven. Novostavba gotické svatyně byla zahájena kolem roku 1500. Ryze dobový charakter si kostel uchoval až do roku 1584, kdy při požáru vyhořela věž.

Hlavní práce na renesančně-manýristické přestavbě kostela jsou spojeny s osobou kardinála Františka z Dietrichsteina (1570–1636). Je především jeho zásluhou, že u kostela sv. Václava v Mikulově je roku 1625 založena Význačná kolegiální kapitula. Při jeho přestavbě byla gotická klenba presbytáře dotvořena manýristickou štukou s motivy andělů a květin. Nově bylo zaklenuto trojlodí chrámu s podobnou štukovou výzdobou jako v presbytáři. Ve vrcholu klenby hlavní lodi jsou umístěny kartuše s rodovými znaky Dietrichsteinů. Při severní a jižní stěně trojlodí byly vedle bočních vstupů dotvořeny dvě protilehlé kaple. Kardinálu Dietrichsteinovi je připisována i přístavba kněžské oratoře k západnímu průčelí kostela včetně kryté chodby

spojující tuto oratoř se zámek. Také gotická krypta kostela prošla stavební úpravou a byly do ní uloženy ostatky Markéty Františky z Lobkowicz, rozené z Dietrichsteina (1600–1617), a jejího manžela Václava Vítězslava Popela z Lobkowicz (1592–1621). Poslední výrazné stavební úpravy kostela jsou nesené v duchu baroka. Barokního původu je všech pět oltářů a kostelní lavice. Barokní malířství je v kostele reprezentováno trojicí oltářních obrazů od Františka Adolfa z Freenthalu (Zavraždění sv. Václava, Stěti sv. Barbory a Poslední večeře Páně).

Od roku 1996 prošla tato jedinečná kulturní památka celkovou rekonstrukcí. Více jak pět let byl kostel zcela uzavřen veřejnosti pro náročnou opravu interiéru. Znovu zpřístupněn byl na podzim roku 2011. Do původní podoby byla např. restaurována jedinečná manýristická štuková výzdoba na klenbě chrámu. V roce 2012 se počítá s pokračováním oprav fasády a věže kostela. Po mnoha letech se chrám stává znovu místem setkání pro věřící, poutníky i turisty. Prostorem k obdivu krásy umění i zklidnění a zamýšlení se.

V minulosti býval Mikulov významným duchovním centrem, katolickým poutním místem a důležitým střediskem moravských Židů. Zdejší židovská obec patřila po dlouhá staletí k nejvýznamnějším v českých zemích. Z původních dvanácti synagog se dochovala pouze jediná, Horní synagoga, pocházející z roku 1550, tedy z doby, kdy v Mikulově působil legendami opředený rabi Löw. Nyní je zde expozice věnovaná moravským Židům. Mikulovský židovský hřbitov s více než 4000 dochovanými náhrobky přísluší k největším v republice, na tzv. rabinském vršku jsou pochováni slavní rabíni, jako např. Mordechaj Benet. Synagoga i židovský hřbitov se staly součástí židovské naučné stezky. V rámci Programu regenerace MPR a MPZ došlo též k obnově židovské čtvrti – byla vybudována nová komunikace, byly opraveny historické domy. Na křižovatkách ulic Husova a Brněnská bylo vybudováno nové náměstíčko a postavena soukromá galerie Závodný. Budovu navrhl mikulovský architekt Štěpán Děnge tak, aby co nejlépe zapadla do rázu zdejší krajiny. Rozhodl se uplatnit na této stavbě typický kámen pro oblast Pálavských vrchů – vápenec. Mezinárodní komise architektů letos udělila Galerii Závodný cenu Grand prix architektů za rok 2011 v kategorii Novostavby.

Při galerii vznikla nezávislá organizace, která připravuje a uskutečňuje v jejích prostorách cyklus koncertů vážné hudby a pořádá výukové programy pro děti a žáky základních škol. V rámci regenerace MPR probíhá i postupná oprava areálu zámku včetně zahrad. Kromě stavebních oprav byly obnoveny historické zahrady, jsou postupně budovány nové expozice a kongresový sál, který rozšířil nabídku služeb v oblasti cestovního ruchu. Obnovením nebytových prostor v MPR došlo k vytvoření pracovních míst. Díky vzniku nových galerií a výstavních prostor se uskutečnil rozvoj činnosti neziskových organizací, které v těchto prostorech prezentují svou činnost prostřednictvím různých výstav, seminářů, přednášek a besed s občany. Oživení centra města přispělo k podpoře cestovního ruchu a podpůrných služeb. Současně došlo k rozmachu podnikání nabízejícího služby v oblasti cestovního ruchu, kultury a služeb.

Realizace a příprava akcí v rámci MPR Mikulov je zajišťována na základě podkladů Programu regenerace MPR Mikulov a v návaznosti na územní plán zdejšího sídelního útvaru. Vlastníci památek využívají různé zdroje dotací – např. farnost při Kolegiální kapitule sv. Václava v Mikulově je zapojena do Programu Záchran architektického dědictví, Regionální muzeum v Mikulově na obnovu areálu zámku využívá prostředky z „Norských fondů“, EU, z rozpočtu Jihomoravského kraje. Město Mikulov, jež vlastní cca 75% památek, terpá především zdroje z Programu regenerace MPR a MPZ a z EU, město také v rámci svého rozpočtu vyčleňuje částku pro jednotlivé vlastníky na obnovu památek.

Jedním z významných momentů, kdy došlo k intenzivní vzájemné spolupráci místních spolků (Spolek přátel města Mikulova, Spolek přátel židovské kultury a Muzejní spolek), orgánů památkové péče, samosprávy, regionálního muzea i okresního archivu – byl náhodný nález očištěné rituální židovské lázně – mikve, která je objevena při výkopových pracích nové výstavby bytových domů v Brněnské ulici. Co do velikosti se sice nejedná o rozsáhlou památku jako areál zámku, areál židovského hřbitova, kostel nebo Dietrichsteinská hrobka atd., ale její význam spočívá zejména v tom, že i v dnešní době se našla vůle, energie, nadšení a finanční prostředky na obnovu této památky, která byla již zapomenuta. Město Mikulov převzalo patronát nad záchranou tohoto výjimečného objektu. Regionální muzeum v Mikulově provedlo archeologický průzkum a spolu s Okresním archivem Břeclav byly hledány další prameny a literatura. Vedle architektonické studie začlenění nového vstupu do mikve v areálu bytových domů – byly řešeny i statické problémy v návaznosti na novou výstavbu. Při tvorbě architektonické studie a realizaci byl brán ohled také na tradice židovské kultury. Po dokončení obnovy tohoto objektu převzal nad provozováním mikve patronát Spolek přátel židovské kultury města. Mikve se dnes stala dalším významným cílem turistů a je začleněna do stezky židovskou čtvrtí v Mikulově.

Díky programu regenerace MPR Mikulov se opravilo asi 75% objektů zapsaných do ÚSKP. Téměř všechny byly v neutěšeném stavu. V rámci programu regenerace se postupně intenzivně pracovalo na obnově památek, odstraňování nevhodných novodobých prvků, konstrukcí atd. V souladu s Programem regenerace MPR a MPZ a územním plánem byly zaplňovány proluky tak, aby zapadly do historického jádra a nedocházelo k výstavbě nevhodných staveb jako v minulém režimu – např. výrobní závod Galant byl umístěn přímo v historickém jádru města. Naopak po roce 1989 došlo k odstranění mezey na náměstí – objekt České spořitelny, který je dodnes uváděn jako příklad a vzor pro novodobé zástavby v památkových rezervacích. Obnova MPR Mikulov je financována multizdrojově – kromě Programu regenerace MPR a MPZ je též využíván Program záchrany architektonického dědictví, zdroje z EU „Norské fondy“, rozpočet města, příspěvky Jihomoravského kraje a státu.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce Dietrichsteinské hrobky /bývalý kostel sv. Anny/

Využití: prohlídkový okruh + výstavní prostory

Realizace od 1989 do 2002

Autor: město Mikulov

Realizační firma: LUKAS, s. r. o., Brno

Celkové náklady 68000, z toho podpora z PR 41000, jiné zdroje 24930

2. Název: Oprava areálu zámku

Využití: prohlídka, výstavy, kongresové centrum

Realizace od 1989 do 2020

Autor: Regionální muzeum Mikulov

Celkové náklady 200 000, z toho podpora z PR 500, jiné zdroje 0

3. Název: Obnova domu čp. 1, čp. 158 a čp. 2, čp. 159

Využití: sídlo městského úřadu

Realizace od 2001 do 2003

Autor: město Mikulov

Realizační firma: Pozemní stavby Hodonín, a. s.

Celkové náklady 29000, z toho podpora z PR 830, jiné zdroje 20700

4. Název: Náměstí čp. 27, čp. 24 /Sgrafitový dům/

Využití: byty, prodejny, restaurace, výstavní prostory

Realizace od 1993 do 2007

Autor: město Mikulov

Realizační firma: Moravostav, a. s., Brno, Lukas, s. r. o., Brno, Stavitelství Dvořák, Dolní Dunajovice

Celkové náklady 5000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 4000

5. Název: Kostel sv. Václava

Využití: kostel

Realizace od 1999 do 2018

Autor: římskokatolická farnost u kostela sv. Václava

Realizační firma: Vymyslický Vojtěch, Mikulov, akad. soch. Petr Roztočil a kol.

Celkové náklady 20000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 20000

Moravská Třebová

Městská památková rezervace města Moravská Třebová byla vyhlášena výnosem MK ČR ze dne 29. července 1980, č. j. 13603/80-VI/1 a dle zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů.

V příjemném členitém rámci okolní přírody se nachází, jako souhrn nejcennější zástavby centrální části města Moravská Třebová, území městské památkové rezervace, které je vymezeno někdejší průběhem dodnes jen z malé části dochovaného opevnění středověkého města. Hranice městské památkové rezervace probíhá ulicemi Komenského, Olomoucká, Piaristická, Jevíčská, Gorazdova a Brněnská.

Celková výměra území městské památkové rezervace je 17,5 ha, celková výměra města je 197,9 ha. Na území městské památkové rezervace je devadesát devět památkově chráněných objektů.

Město Moravská Třebová se již od roku 1996 aktivně zapojuje do Programu regenerace MPR a MPZ vyhlášeného MK ČR. Věnuje velké úsilí prostředky na regeneraci svého historického jádra, jež považuje za jeden z potenciálních zdrojů příjmu města, které je v současné době v hluboké hospodářské recesi s velmi vysokou nezaměstnaností.

Cílem regenerace bylo oživit jednotlivé objekty v centru města, vytvořit z centra „výkladní skříň města“ a zabezpečit co nejlepší podmínky pro rozvoj cestovního a turistického ruchu.

K využití čerpání možných prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ jsou jako nedílná součást využívány i nový územní plán obce, regulační plán Městské památkové rezervace Moravská Třebová, pravidelně aktualizovaný Program regenerace MPR Moravská Třebová a zejména práce komise památkové péče Rady města Moravská Třebová.

Komise projednává aktuální problémy regenerace, přípravu investičních a neinvestičních akcí v městské památkové rezervaci a její blízkosti. Spolupracuje také s vlastníky nemovitých kulturních památek, informuje veřejnost o výsledcích programu regenerace MPR a dalším dění v oblasti památkové péče.

Moravská Třebová postupuje v regeneraci městské památkové rezervace po etapách. V první etapě, která byla z velké části dokončena v roce 1998, šlo o kompletní rekonstrukci infrastruktury v městské památkové rezervaci, včetně rekonstrukce hlavních komunikačních tahů.

Ve druhé etapě, která probíhá od roku 1998, se zaměřujeme na postupnou obnovu jednotlivých objektů v městské památkové rezervaci prostřednictvím finanční pomoci soukromým vlastníkům nemovitých kulturních památek.

Ve třetí etapě, která byla zahájena v roce 2006, došlo k úplné rekonstrukci přístupové cesty k zámku, t. j. Zámecké ulice a Zámeckého náměstí, včetně inženýrských sítí.

Do oprav se podařilo díky Programu regenerace MPR a MPZ zapojit jak církev, tak i soukromé majitele domů v historickém jádru. Opravy památek jsou také zdrojem příjmů pro místní stavební firmy a tým i možnosti řešení současné hospodářské situace.

Naše město významně pomáhá zejména soukromým vlastníkům kulturních památek.

Miloslav Kužilek

Moravská Třebová byla založena v polovině 13. století na místě staré slovanské osady Borešem z Oseka (Rýzmburka), kterému zdejší kraj daroval český král Václav I. za pomoc v boji proti odbojnému synovi Přemyslu Otakarovi II. V držení moravskotřebovského panství se pak vystřídal několik významných rodů – páni z Lipé, Lucemburkové, páni z Kunštátu, Kostkové z Postupic, páni z Boskovic, Žerotínové a Lichtenštejnové.

Největšího rozkvětu dosáhlo město za Ladislava z Boskovic a jeho potomků, kteří je po požárech v letech 1509 a 1541 nechali znovu vystavět z cihel a kamene. Původní malý hrádek v jihovýchodní části města byl přestavěn na reprezentační sídlo moravského velmože s výstavními síněmi, kde byly umístěny sbírky Ladislava z Boskovic. Portál tohoto zámku je považován za nejstarší renesanční stavební památku dochovanou na sever od Alp.

Také Ladislav Velen ze Žerotína, který na sklonku 16. století zdědil panství po pánech z Boskovic, si Moravskou Třebovou zvolil za své sídelní město. Nechal k zámku přistavět arkádový prostor a přizval na svůj dvůr mnoho domácích i cizích umělců a učenců – alchymistů, malířů, stavitelů, ale i dobrodruhů. Tehdy bylo město na vrcholu svého rozvoje a lesku a bylo nazýváno Moravskými Aténami. Porážka stavovského povstání způsobila i tragédii třebovského pána, který byl nucen emigrovat a jeho majetek byl konfiskován.

Novými majiteli moravskotřebovského panství se stali Lichtenštejnové. Jejich rekatolizační úsilí bylo spojeno se vznikem řady barokních památek, z nichž první byl františkánský klášter postavený za hradbami, brzy poté však překonání epidemie dalo vzniknout morovému sloupu na náměstí, který vtiskl barokní ráz centru města. Po požáru byl pak barokně přestavěn farní kostel.

Součástí městské památkové rezervace je také areál Křížového vrchu nad městem, kde je zachován unikátní soubor renesančních kamenných náhrobků stejně jako barokní sousoší Kalvárie. Aby zůstalo zachováno množství renesančních památek, které vznikly za vlády pánů z Boskovic a Ladislava Veleny ze Žerotína, ale i barokních památek z pobělohorského období, byla Moravská Třebová vyhlášena městskou památkovou rezervací.

Program regenerace MPR přispěl v Moravské Třebové k obnově renesančního rázu historické části města, které se tak stalo turisticky vyhledávaným místem. Zájem projevil i filmaři, např. v pořadu Deset století architektury jednou částí s názvem „Moravská Třebová – renesanční město“, také redakce Toulavé kamery zde natočila několik dílů. Při realizaci programu regenerace MPR byl brán zřetel i na obnovu vstupních síní (mázhausů) měšťanských domů, kdy odstraněním různých přepažení a nežádoucích stavebních úprav znovu vynikly krásné renesanční prostory z 16. století. Podle odborníků jich má Moravská Třebová nejvíce v republice a nej kvalitněji provedených. Osvědčila se i spolupráce s majiteli domů, zařazených do programu regenerace MPR, kteří byli komisí památkové péče předem seznámeni s historií jednotlivých domů. Komisí památkové péče je každý rok předkládán plán regenerace MPR a komise v průběhu roku kontroluje jeho plnění. Její členové též navrhuji zařazení jednotlivých památek k opravám. Finanční zdroje pro regeneraci – státní příspěvek, příspěvek města a podíl majitele památky – jsou koordinovány příslušným odborem městského úřadu tak, aby byly co nejlépe využity.

Obnovené vstupní síně měšťanských domů slouží nyní převážně obchodům a službám a byly tak zpřístupněny široké veřejnosti i turistům. Rekonstrukce plochy náměstí s morovým sloupem a obnovenou kašnou znamenaly oživení veřejného prostranství a zlepšení vzhledu centra městské památkové rezervace.

Nové podniky a firmy zřizovaly svá sídla a objekty mimo centrum města (do tzv. průmyslové zóny) a nenarušily tak historickou část města. Vznikly i nové neziskové organizace zejména v oblasti sociálních služeb a vzdělávání. Problémem je ale nadále vysoká nezaměstnanost občanů – cca 13 %. Postupná obnova moravskotřebovského zámku je soustavně připravována a rozdělována do jednotlivých etap tak, aby koncepční záměry upravily tuto památku do finální podoby. Na realizaci se podílí stavebnictví, restaurování i archeologie. Ta bude využita především v poslední fázi úprav nádvoří v místech jeho historické zástavby.

Při úpravách měšťanských domů v rámci programu regenerace MPR dochází často k zajímavým nálezům, jako jsou např. objevy historických maleb, zazděných neznámých prostor atd. Zajímavým objevem byl nález raně novověké konvice v roce 2008. Při stavebních úpravách byla v domě čp. 110 na náměstí nalezena v zadní místnosti v prvním patře zazděná rituální raně novověká konvice s epigrafičtým záznamem. Po vybourání stavební příčky objevili tuto konvici stavební dělníci a s přesvědčením, že se jedná o ukrytý poklad, hodlali tuto nádobu rozbít. Zabránil tomu jeden z nich, který již delší dobu spolupracoval s komisí památkové péče a zajímal se o historii města. Nestačil zabránit uražení části hrdla, což však přesvědčilo ostatní, že v konvici není poklad. Konvice byla předána městskému úřadu a pak do muzea. Rituální konvice byla popsána zbožnými nápisy a také monogramem majitele domu, který ho obnovoval po velkém požáru roku 1541. Jednalo se o měšťana Jockela Schildbergera, který je zapsán jako majitel roku 1542, rodina Schildbergerova pak dům vlastnila až do roku 1616. V nalezené konvici byla nasypána obilná zrna a další nerozpoznaný materiál. Obsah měl sloužit jako obětovaná potrava pro duchy sídlící v domě, kteří měli spolu s Bohem ochraňovat dům od nešťastných událostí. Konvice byla zkoumána PhDr. Josefem Bláhou z katedry dějin umění FFUP v Olomouci. Tak skončil jeden příběh objevů z historie města, který občanům přiblížil způsob uvažování a životní filozofii bývalých obyvatel města v oblasti ochrany životů a majetku. V současné době je konvice vystavena v expozici „Poklady Moravské Třebové“ na moravskotřebovském zámku.

Jiným městům bychom doporučili, aby se snažila dát dohromady partu lidí, kteří se zajímají o historii svého města. V této skupině, která může jako v případě Moravské Třebové pracovat jako komise památkové péče, je vhodné mít nejen historiky, ale také zapálené amatéry, kteří se rozhlíží kolem sebe a není jim lhostejné, v jakém stavu předáme cenné připomínky historie města dalším generacím. V Moravskotřebovském zpravodaji je každý měsíc vyhrazena jedna strana pro příspěvky věnované historii Moravské Třebové. Texty a dobové fotografie dodává právě členka komise památkové péče. Ve svých článcích se často věnuje historii jednotlivých budov městské památkové rezervace. Komise památkové péče pořádá pravidelně akce pro veřejnost, kterou tak přístupnou formou seznamuje s historií města a aktuálními problémy jeho památkové obnovy.

2

4

1

3

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova renesančního portálu zámku z roku 1492**

Využití: vstupní portál na zámek z jižní strany

Realizace v r. 2005

Autor: akad. soch. Martin Pokorný

Realizační firma: akad. soch. Martin Pokorný

Celkové náklady 341, z toho podpora z PR 170, jiné zdroje 171

2. Název: **Obnova kostela Nanebevzetí Panny Marie**

Využití: pastorační činnost

Realizace od 1995 do 2009

Autor: Salák - projektování staveb, Svitavy

Realizační firma: MOLAT, s. r. o., Velké Opatovice

Celkové náklady 7094, z toho podpora z PR 4946, jiné zdroje 2148

3. Název: **Celková obnova Piaristické koleje**

Využití: městský úřad

Realizace od 2002 do 2004

Autor: Ing. Václav Huryta, DOKA, s. r. o., Moravská Třebová

Realizační firma: MATOUŠEK CZ, a. s., Brno

Celkové náklady 7166, z toho podpora z PR 3583, jiné zdroje 3583

4. Název: **Obnova kláštera**

Využití: služby, bydlení, školní jídelna

Realizace v r. 2005

Autor: Ing. Václav Huryta, DOKA, s. r. o., Moravská Třebová

Realizační firma: SMS, s. r. o., Moravská Třebová

Celkové náklady 2267, z toho podpora z PR 1233, jiné zdroje 1034

5. Název: **Obnova hradeb, opevnění**

Využití: městské opevnění

Realizace od 2006 do 2011

Autor: Ing. Škoda - projekce, Moravská Třebová, Ing. Josef Marek, Svitavy

Realizační firma: KOLP, s. r. o., Moravská Třebová, SMS, s. r. o., Moravská Třebová, Cyril Jirouš, Moravská Třebová

Celkové náklady 2563, z toho podpora z PR 1025, jiné zdroje 1538

Nové Město nad Metují

Radka Škaldová, Bronislava Malijovská

Nové Město nad Metují bylo založeno 10. srpna roku 1501 šlechticem Janem Černčickým z Kácova, který je měl v držení až do roku 1527. V roce 1526 město vyhořelo, a protože Černčický neměl na jeho obnovu dostatek prostředků, nedlouho po požáru změnilo i svého majitele. Stal se jím Vojtěch z Pernštejna, podle jehož jednotného plánu byla v letech 1527-1548 obnovena většina domů i přestavěn zdejší zámek – tentokrát již v renesančním slohu. Dalšími majiteli byli Stubenberkové, císařská koruna, od níž město v roce 1623 koupil Albrecht z Valdštejna, poté rod Trčků z Lípy, od roku 1634 Lesliové, od roku 1802 Dietrichsteinové atd. Se změnou slohů i majitelů budov docházelo v průběhu jednotlivých staletí k přestavbám a úpravám, bohužel ne vždy ku prospěchu celkového vzhledu této historické části města. Teprve v 50. letech 20. století zde byl proveden rozsáhlý průzkum, při kterém byly odhaleny zachovalé renesanční prvky, a po němž došlo i k obnově jedné části náměstí do původní renesanční podoby.

Pro území novoměstské historické části města je charakteristická symbióza zámku a původně založeného města obehnaného hradbami, typického uspořádáním měšťanských domů s podloubími kolem rozlehlého náměstí, na kterém v jednom jeho cípu plynule navazuje komplex zámku a zámeckých zahrad a na opačné straně se uplatňuje hmota kostela.

Věže zámku i kostela jsou v ploše náměstí vnímány jako dominantní prvky. Ty se spolu s lemem skalních útvarů a dochovaných městských hradeb výrazně uplatňují i v panoramatech nad údolím podél meandrů Metuje. Jsou rovněž dominantami v průhledech na historické jádro města z jeho okolí. Vysoký podíl zeleně až do okrajových partií daného území pak vytváří „kamennému městu“ vhodnou protiváhu.

Nové Město nad Metují se tak svým unikátním palácovým náměstím s řadou jednotných renesančních štítů (které jako urbanistický celek jsou jedinečným a nenahraditelným kulturním bohatstvím) stalo perlou evropské renesanční architektury, což bylo i roku 1950 stvrzeno usnesením vlády, kterým bylo historické jádro města vyhlášeno státní památkovou rezervací. Tento statut byl obnoven výnosem ministra kultury v roce 1969 a od roku 1970 je historické jádro Nového Města nad Metují městskou památkovou rezervací (MPR). V roce 1987 byla jeho ochrana podpořena rozhodnutím Okresního národního výboru v Náchodě, kterým došlo k vymezení ochranného pásma rezervace.

Jak již bylo řečeno, MPR Nové Město nad Metují patří k významným architektonickým celkům. Město i zdejší podnikatelé jsou si této skutečnosti vědomi a snaží se k objektům, nacházejícím se v MPR, odpovídajícím způsobem chovat. Zároveň si uvědomují, že je nezbytné nutné skloubit požadavky na život v moderní době se zachováním architektonické hodnoty zdejších objektů a památek. Jen tak je totiž možné vytvořit z MPR nedílnou součást moderního města, která nebude působit jako opuštěný skanzen, a která bude přitahovat všechny věkové skupiny obyvatel i návštěvníků. Město a podnikatelé se tento záměr snaží dlouhodobě realizovat, a to za významné pomoci Programu regenerace MPR a MPZ.

Soudobá péče o památky je velmi náročným oborem, a to jak po stránce technické, tak i po stránce finanční. Naše město se do PR aktivně zapojilo již v jeho počátcích. Byla zřízena Regenerační komise, která zasedá několikrát ročně a při jejíchž jednáních se zdaleka neprojednávají jen akce zařazené do PR, ale veškerá činnost týkající se památek a ztvárnění veřejných prostranství v Novém Městě nad Metují. Usnesení Regenerační komise pak slouží jako odborný podklad pro jednání rady města. Pro práci s PR byl kolektivem pracovníků, pod vedením městského architekta akad. arch. Zdeňka Tomka, vytvořen dokument Program regenerace. V letošním roce pak byla zpracována jeho druhá aktualizace, které se ujal Ing. arch. Tadeáš Matoušek. Město pro svoji činnost v území MPR používá i další konceptní materiály, kterými jsou: Strategický plán, územní plán, Regulační plán MPR a přehledy nutných oprav.

Program regenerace proto pro Nové Město nad Metují znamená především tradičně spolehlivou a nezastupitelnou pomoc v péči o památky. Co do výše dotací je PR nastaven pro drobnější akce, což nejlépe odpovídá průběžnému udržování jednotlivých památek. Pro město, a obzvláště pak pro soukromé vlastníky, je účast v PR důležitou motivací v obnovech menšího rozsahu a v kvalitní údržbě kulturních památek. Pro každou stavbu, a pro památku to platí dvojnásob, je jednoznačně nejlepší průběžná údržba, prováděná nejlépe „za provozu“. S povděkem proto kvitujeme, že PR v péči o památky podporuje svými prostředky právě tento průběžný proces.

Do Programu regenerace MPR je dlouhodobě aktivně zapojeno několik subjektů, které péči o svoji památku pojal právě tímto způsobem. Město takto např. obnovuje po celou dobu trvání PR městské opevnění, opravilo mariánský sloup a sloup se sousoším Nejsvětější Trojice na Husově náměstí, byla zrealizována obnova zříceniny hradu Výrov a daly by se jmenovat další akce, uskutečněné z příspěvku tohoto programu. Také soukromí vlastníci tímto způsobem velmi zdařile obnovili v minulých letech např. fasádu městského domu čp. 1048 a je možné uvést i několik dalších měšťanských domů v městské památkové rezervaci, které se díky PR dočkaly opravy.

K rozsáhlým akcím – a to jak po stránce stavební, tak po stránce finanční – pak patří rekonstrukce plochy Husova náměstí. Uskutečnila se v letech 2008–2010 nákladem více než 50 mil. Kč a byla z větší části hrazena z prostředků EU. Její nedílnou součástí byl i archeologický průzkum, který přinesl zajímavé poznatky.

Průzkum probíhal ve dvou základních etapách (severní a jižní strana náměstí), posléze v rámci nich průběžně – podle otevíraných menších úseků stavby – tak, aby byla zachována průchodnost a průjezdnost náměstí. V severnější části náměstí bylo nalezeno 40 objektů, většinou v průměrné velikosti (jámy do 60 cm hloubky a do 1,5 m průměru), ale i kůlové jamky a větší hliník. Nalezena byla běžná keramika ve zlomcích, jako běžně lze označit i drobné bronzové nálezy, zlomek hřebce a bronzový kroužek. Všechny objekty patří buď do období popelnicových polí (již v té době zde existovalo významné hradiště), nebo do doby těsně po prvním požáru města. Významným nálezem je zděná studna, patřící do horizontu založení města, tj. do počátku 16. století. Válcovitá kopaná studna byla nalezena i pro období popelnicových polí.

V jižní části náměstí byla zachycena hustá (prakticky nenarušená) vnitřní zástavba hradiště z období mezi léty 900 a 500 před n. l. a dále pak dosud neznámá podoba města z doby před požárem (posunutá uliční čára, podloubí na dřevěných sloupech). Výzkum zde byl veden částečně v plošných sondách, neboť v jihovýchodní části náměstí je plocha zasídlena zcela kompletně. Nalezeny zde byly půdorysy kůlových staveb pod kulturní vrstvou, opět poměrně běžné zlomky sídlištní keramiky (ale ve velkém množství), navíc ale nepoškozená bronzová sekerka, nůž, část kování a náramku. Naprosto unikátní je ale nález kovoliteckého depotu s dvaceti spry, čtyřmi náramky, čtyřmi zlomky sekerky a bronzovými slitky, který byl nalezen prakticky pod odstraňovanou zádlažbou. V této části byla kulturní vrstva uzavřena mohutným požárovým horizontem s nálezy zcela zdeformovaných nádob. Husovo náměstí, nalézající se na výrazném skalním podloží, bylo nepochybně hradištěm kultury popelnicových polí, jehož vnitřní zástavbu se podařilo při rekonstrukci zachytit. I ono kdysi zaniklo násilně – mohutným požárem. Všechny nálezy byly pečlivě zdokumentovány. Dokumentace je nyní uložena v muzeu v Rychnově nad Kněžnou, kde jsou současně deponovány i všechny nálezy. Ty jsou postupně zpracovávány a připravovány k evidenci. Dle dohody budou nálezy finálně, spolu s kopii dokumentace, uloženy v Městském muzeu v Novém Městě nad Metují.

Při rekonstrukci náměstí byly citlivé, a v souladu s požadavky památkové péče, vytvořeny parkovací plochy pro návštěvníky i místní podnikatele a nové odpočinkové zóny. Atraktivnost MPR se zvýšila zrekonstruováním studny ze 16. století, která se tak stala novým lákadlem pro turisty. Návštěvníci mají možnost nahlédnout přes skleněný kryt do hloubky deseti metrů a ocenit unikátnost studny rovněž ve večerních hodinách, kdy je studna nasvícena a zároveň se na jejím krytu odráží noční obloha. Mají možnost využít i služeb nejrůznějších kavárniček, restaurací, cukráren a obchodů, nebo stylové zámecké restaurace. Byla provedena i rekonstrukce zeleně a květinové výzdoby, pro děti různých věkových kategorií je k dispozici parčík s dětským hřištěm. Po hranici MPR prochází turistická stezka, která návštěvníkům z několika vyhlídek umožňuje netradiční pohled na město a údolí řeky Metuje. Jedna její část prochází pod skalním ostrohem, na kterém je vybudováno historické jádro města. Tato část návštěvníkům skýtá unikátní pohled na geologicky zajímavý skalní útvar a ukazuje moderní způsob stabilizace skalního podloží, který byl zrealizován v minulých letech.

Město na regeneraci, údržbu a čistotu MPR vynakládá značné finanční prostředky a podporuje i aktivity podnikatelů v této oblasti. Na druhé straně je zde snaha o vytvoření jednotné koncepce – prvky mobilizace MPR proto podléhají vyjádření městského architekta a schválení příslušných komisí a jsou v jednotném stylu vytvářeny uměleckými řemeslníky. V současnosti město vyhodnotilo čtyřleté působení Regulačního plánu MPR a v důsledku revitalizace ústředního prostoru MPR – Husova náměstí a ověření některých regulativů v praxi – chystá jeho aktualizaci. Regulační plán MPR, jako velmi kvalitní podklad, se v praxi osvědčil, např. v oblasti regulace reklamy. Letos se naše město stalo krajským vítězem soutěže „Cena za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón za rok 2011“.

Získáním tohoto titulu se potvrdila a zúročila dobrá práce našich předchůdců, zároveň nám toto ocenění dává i oporu při jednáních s vlastníky kulturních památek v MPR. Předpokládáme, že obdržením prestižního titulu, souvisejícího s propagací a prezentací MPR Nové Město nad Metují, se zvýší i návštěvnost a investiční možnosti města, ale zejména se zvýší investiční možnosti místních obyvatel a podnikatelů.

Historické jádro města je – v kombinaci architektonické a urbanistické kompozice – v rámci střední Evropy naprosto ojedinělé, z tohoto důvodu město v současnosti jedná o možnosti zapsání historického jádra města do Seznamu kulturního dědictví UNESCO.

1. Název: Obnova šindelové krytiny - strážnice Zázvorka

Využití: městská galerie

Realizace v r. 2011

Autor: Ing. arch. Čiháček, Jarmila Valterová, záměr orm, regenerační komise

Realizační firma: Vladimír Růžička, stavební firma Růžička, Nové Město nad Metují

Celkové náklady 263, z toho podpora z PR 81, jiné zdroje 0

2. Název: Městské opevnění - východní strana hradebního systému

Využití: hradební systém historického města

Realizace v r. 2010

Autor: JIP, Ing. Jiří Petera, Pouchovská HK, Rudný projekt Brno 1972, orm, pracovní skupina regenerační komise

Realizační firma: Vladimír Růžička, stavební firma Růžička, Nové Město nad Metují

Celkové náklady 217, z toho podpora z PR 70, jiné zdroje 0

3. Název: Výměna oken u čp. 1211

Využití: kanceláře firmy Statky Bartoň

Realizace v r. 2007

Autor: majitel domku J. Bartoň - Dobenín

Realizační firma: Truhlářství Kratěna, Nahořany

Celkové náklady 235, z toho podpora z PR 44, jiné zdroje 24

4. Název: Obnova historických parket a repase zámeckých dveří v měšťanském domě čp. 1001

Využití: obytný dům

Realizace v r. 2010

Autor: vlastník objektu Petra Dostálová

Realizační firma: několik firem: Horák podlahy, Pardubice, Sedláček Tlustice, J. Pavel, Lhotky u Náchoda

Celkové náklady 401, z toho podpora z PR 120, jiné zdroje 41

5. Název: Obnova fasády do náměstí a dvora včetně obnovy krovu a krytiny měšťanského domu čp. 1223

Využití: obytný dům s provozovnou (cukrárna)

Realizace v r. 2009

Autor: SÚRP MO 1956, Mgr. Antonín Rubáček, majitelka domu Kamila Lakomá

Realizační firma: P. Škoda Slavoňov, Sdružení Lorenc, Janata, Žabka a V. Růžička

Celkové náklady 1803, z toho podpora z PR 235, jiné zdroje 182

6. Název: Obnova historické fasády na obytném domě čp. 1048

Využití: bydlení

Realizace v r. 2008

Autor: městský architekt a projektant J. Vondřejc

Realizační firma: Miloš Příbyl, Opočno

Celkové náklady 600, z toho podpora z PR 90, jiné zdroje 60

7. Název: Obnova hradu Výrova (obnova paláce)

Využití: zřícenina, vyhlídka na město

Realizace v r. 2008

Autor: Jarmila Valterová

Realizační firma: Vladimír Růžička, stavební firma Růžička, Nové Město nad Metují

Celkové náklady 168, z toho podpora z PR 40, jiné zdroje 0

Nový Jičín

Historické město roku 2001

Město Nový Jičín je často uváděno v literatuře jako čistý příklad středověkého urbanismu druhé poloviny 13. století. Klasická dispozice centra města se čtvercovým náměstím s podlouhými a pravouhlým systémem přilehlých ulic odpovídá období zakládání měst za vlády Přemysla Otakara II. Základem jeho koncepce se stalo čtyřicet pět nejstarších domů na náměstí a v ulicích, dnes pojmenovaných – 28. října, Dobrovského, Havlíčkova a 5. května. Jedná se o tzv. „šenkovní domy“, jimž bylo již při založení uděleno právo vařit a čepovat pivo, později rovněž víno a pálenku. Domy představovaly nevýstavnější architekturu ve městě a to zvláště po druhé polovině 16. století, kdy dochází k výstavbě kamenného podlaží a přestavbě do této doby většinou dřevěných budov. Při založení a vyměňování města bylo počítáno se dvěma oblastmi, jejichž charakter se dosud nezměnil. Západní část předurčena pro kamenné sídlo majitele panství – dnešní Žerotínský zámek. Stavebně historický průzkum doložil, že se jedná o nejstarší kamennou architekturu města a místo, odkud bylo započato s výstavbou kamenných hradeb kolem 80. let 14. století. Kamenný dům s opevněnou věží se postupně měnil v průběhu 15. a 16. století až do dnešní podoby, zvláště za vlády Viktorína a Bedřicha ze Žerotína. S východní částí města počítáno pro duchovní účely. Zde založen dnešní chrám Nanebevzetí Panny Marie spolu s církevními stavbami. Její aditivní charakter je dodnes patrný ze dvou přístavbě uzavírajících kostelní náměstíčko. To sloužilo až do 18. století coby nejstarší hřbitov města. V samostatném historickém jádru (dnešní území městské památkové rezervace (dále jen MPR) zůstalo, až na malé výjimky, zachováno – samostatnost parcel, charakter zástavby, tradiční dispozice, historické konstrukce i scelující prvek loubí. Díky výrazným kulturně historickým a architektonickým výtvarným hodnotám patří historické jádro Nového Jičína k nejoriginálnějším a nejautentičtějším ukázkám renesančně-barokního města se zachovalým středověkým urbanismem. Historické centrum Nového Jičína prohlášeno městskou památkovou rezervací výnosem Ministerstva kultury ze dne 21. 12. 1987, čj.: 16 417/87-VI/1, nahrazujícím výnos MKI, čj. 4762/67-II/2 ze dne 18. 1. 1967, zapsanou 21. 6. 1967 pod čj. 1706 do státního seznamu nemovitých kulturních památek. Tím byla zahájena systémová péče nejen o jednotlivé památky a jejich okolí, ale i o cenné soubory staveb na území MPR. Dne 25. března 1992 přijala vláda usnesením č. 209 Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Tak započata systémová finanční podpora státu vlastníkům jednotlivých památek na území MPR nebo MPZ. Program regenerace města Nový Jičín je souborem účelově zaměřených veřejně prospěšných opatření, směřujících k záchraně historicky nejceněnějších částí města – městské památkové rezervace a k zahájení a rozvíjení její cílevědomé komplexní a kontinuální renovace. Ve smyslu záměru rozvoje území města a zvláště MPR je možné charakterizovat cíle programu regenerace MPR v těchto rovinách:

Technické sanace stavebních objektů a infrastruktury:

- vykonávat neodkladné práce na záchranu ohrožených objektů,
- obnovovat systémy technické infrastruktury, včetně dopravy,
- systematicky podnitit opravy, modernizace, rekonstrukce a pravidelnou údržbu objektového fondu, při zachování jeho památkových hodnot.

Architektonicko výtvarná rehabilitace souboru:

- starat se o urbanistickou a architektonickou úroveň prostředí, včetně vzhledu města a jeho charakteru,
- provádět rekonstrukce a opravy veřejných prostranství, včetně jejich vybavení malou architekturou a zelení,
- pečovat o kvalitu přírodních složek životního prostředí a jeho ekologickou stabilitu.

Sociální rehabilitace obytného prostředí souboru MPR:

- ozdravit demografickou a sociální strukturu obyvatelstva, zastavit vyliďňování MPR,

- oživovat MPR ekologicky nezávadnými podnikatelskými i veřejnými provozy, které vytvářejí pracovní příležitosti, uspokojují potřeby obyvatel i návštěvníků a přiměřeně využívají vhodné objekty obnovovaných památek,
- podporovat a zabezpečovat kulturní, vzdělávací a osvětové činnosti, které podněcují zájem a ochotu obyvatel města podílet se na regeneraci,
- sociální rehabilitace obytného prostředí souboru MPR je spojená s problematikou a možností jeho funkční redistribuce.

Na základě vyhlášení usnesení vlády č. 209 z 25. 3. 1992 se město připojilo k Programu regenerace MPR a MPZ, tento záměr schválilo městské zastupitelstvo na svém zasedání dne 24. 2. 1993.

Vzpomínky „pamětníka“ Ing. arch. Jiřího Rašky:

Město Nový Jičín se k programu připojilo hned ze začátku. Musím konstatovat, že každé vedení města za ta léta vždy podporovalo akce související s regenerací MPR, neboť si uvědomovalo, že jde o výkladní skříň města, to nejceněnější, co ve městě máme. V roce 1993 zahájeno pořizování územního plánu zóny MPR, schváleného v roce 1996 (platného beze změn dodnes), spolupráce s památkovým ústavem i tehdy okresním úřadem památkové péče byla velmi konstruktivní, hodně jsme cestovali a učili se od druhých měst (Svitavy, Litomyšl, Kroměříž...). Cenné zkušenosti jsme získali pořádáním národního zahájení a konferencí SHS ČMS, které se vždy nacházely v centru pozornosti celého města. Výborně se osvědčila spolupráce s profesorem Kováčem ze Slovenské technické univerzity Bratislava, jenž se svým kolektivem pravidelně přinesl nějakou novou neotřelou myšlenku a jeho vystoupení na různých prezentacích vždy zaujala. Jako specifikum Nového Jičína vidím, že jsme velmi brzy narazili na problém čerpání z programu jen na KP, neboť těch na území MPR neexistovalo mnoho a byly záhy opraveny, takže jsme museli žádat i na památky mimo zónu a domy v MPR – „nepamátky“ financovat z vlastních zdrojů. Osvědčil se program estetizace domů, kdy jejich vlastníci dostávali od města dary na opravy a údržbu. Masivně se investovalo do úprav veřejných prostranství, postupně se předlázily všechny ulice a uličky, upravila drobná zákoutí, vyřešil se problém se sběrem odpadů, odstranily se střešné antény, zregulovaly reklamy a vše vyvrcholilo komplexní rekonstrukcí náměstí a loubí v letech 2009 a 2010. Podílel jsem se od začátku na všech přípravných a projekčních pracích, při vlastní realizaci jsme řešili spoustu drobných detailů a musím říci, že jsme vždy nacházeli konsensus, a dnes, když se procházím centrem města, vzpomenu si, jak to které místo vypadalo před dvaceti lety. Snad je to i dobře, že lidská paměť se jeví velmi krátká a dnešní generace již bere krásné centrum jako samozřejmost – a jen my víme jak těžká a spleťtá cesta k tomu vedla. Mohl bych jmenovat mnoho osob, jež se na tom významně podílely, ale hrozí riziko, že bych na někoho mohl zapomenout, a tak jen poděkování všem.

Pro mne osobně se staly milníky regenerace v Novém Jičíně opravy měšťanských domů na Masarykově náměstí, v další vlně pak renovace položbořených domů v ulicích Kostelní, Úzká, Generála Hlado, předláždění ulic a chodníků, rekonstrukce městské tržnice, zpřístupnění farní bašty. Zabránění vyliďnění centra přijetím a hlavně dodržováním regulativu zákazu přeměny bytů na nebytové prostory v počátku a posléze podpora vzniku nových bytů – za dvacet let nejméně třicet bytů, uhažení dopravního zklidnění centra i přes tlaky podnikatelů, kteří byli dle svých slov neustále před krachem, nicméně nikdy nikdo nezkrachoval, naopak vždy ve vlnách vznikaly nejprve nové hospody a restaurace, pak byly všude cestovky, později oblečení, pekárny... Regenerace MPR znamenala samozřejmě práci pro stavební firmy, aktivaci soukromých vlastníků domů k péči o vlastní majetek. Atraktivnější centrum města přitahuje i více turistů, jimž se nabízí mnoho nových služeb. Vzniklo nové informační centrum, muzeum výrazně rozšířilo nabídku, kulturní léto na náměstí zajišťovalo program po celou sezónu a akce typu městská slavnost, trhy, různé oslavy se staly naprosto samozřejmostí. Nový Jičín nemá v MPR žádný velký objekt, kromě zámku, jenž byl ale již před začátkem Programu regenerace MPR a MPZ v dobrém stavu, který by fungoval jako nosný problém zásadně ovlivňující charakter MPR; zde šlo o postupné navrácení původního stavu v území včetně dostaveb, pokud to bylo možné. A tady je nutno opět vyzdvihnout kvalitu našich slovenských kolegů z Bratislavy, kteří nastavili v územním plánu zóny MPR natolik logická, zřejmá a kvalitní pravidla, že přetrvávala dodnes a MPR byla dobudována do své současné kompaktní podoby. Stejně tak autor vítězného návrhu na rekonstrukci náměstí a následně pak na rekonstrukci ostatních veřejných ploch v MPR přistoupil ke genui loci velmi pokorně a navázal na původní záměry koncepčních materiálů. Když se mluví o Programu regenerace MPR a MPZ, vybaví se mi vždy tři takové střípky – první, když jsem poprvé přijel za město Nový Jičín za paní Kamílu Matouškovou, tehdy ještě na VÚVA na Malé Straně, kdy se Program regenerace MPR a MPZ teprve rozjížděl, a našel jsem ji, jak sedí v podstatě na chodbě v koutku u takového malého stolíku, nicméně její nadšení pro věc a zápal mě také do věci naprosto vtáhly – druhý, když jsem na konferenci SHS ČMS v Brně večer po rautu stál s tehdejší tajemnicí SHS ČMS paní Kobzovou venku na schodech a říkám jí, tak příští rok se pokusíme získat konferenci do Nového Jičína a hned další získáme cenu, tak se na mě tak nevěřivě koukla a povídá – jak to chcete dokázat, a já – musíme být prostě nejlepší a oba jsme se tomu zasmáli. Nicméně konference za rok se u nás konala, a s tím souvisí i třetí střípek – když jsme doopravdy o rok později přebírali v jízdně Pražského hradu (to jedině mě mrzí, že to nebylo ve „Španělsku“) Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ. Tam jsem si říkal, že to za pět let zkusíme znovu a jako první v republice titul obhájíme. V roce 2009 jsme sice vyhráli krajské kolo, ale na vítězství jsme nedosáhli, tak snad někdy jindy....

Myslím si, že ve všech úspěšných městech kde regenerace MPR a MPZ probíhá, a je jich v republice strašně mnoho, a vidíme to ostatně na vlastní oči, jak za těch dvacet let historická jádra měst prokoukla, se vždy opakovalo totéž: počáteční nadšení pro věc, vypracování tu více a tu méně povedených podkladů i koncepčních materiálů, postupně přesvědčení občanů, vlastníků, podnikatelů, že konáte i pro jejich dobro, byť oni to častokrát na počátku vidí jinak, a hlavně se musí přidat obrovská vytrvalost i trpělivost.....a výsledky se pak dostaví.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova fasády domu čp. 32, zv. Stará pošta**

Využití: Sídlo, p. o., výstavní síň, restaurace, obchod

Realizace v r. 2010

Autor: BPM, Nový Jičín

Realizační firma: Stavební společnost VaV, Nový Jičín, spol. s r. o.

Celkové náklady 194, z toho podpora z PR 73, jiné zdroje 121

2. Název: **Stavební úpravy bytového domu čp. 42**

Využití: lékárna, byty

Realizace v r. 2009

Autor: Ing. arch Zdeněk Tupy, Drahomíra Plandorová

Realizační firma: GEDOS NOVÝ JIČÍN, stavební společnost s. r. o.

Celkové náklady 2676, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 2476

3. Název: **Oprava měšťanského domu čp. 804**

Využití: prodejna, byty

Realizace v r. 2007

Autor: František Frýza

Realizační firma: Stavební společnost VaV, Nový Jičín, spol. s r. o.

Celkové náklady 2087, z toho podpora z PR 630, jiné zdroje 1457

4. Název: **Obnova hospodářského objektu - statické zajištění, odvodnění**

Využití: dílna, garáž

Realizace v r. 2007

Autor: Ing. Milan Chrobák

Realizační firma: Severomoravská stavební společnost

Celkové náklady 1000, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 800

5. Název: **Obnova areálu Kaple Bolestné Panny Marie**

Využití: kostel

Realizace od 2005 do 2006

Autor: Oldřich Němec

Realizační firma: Multip Stav, spol. s r. o.; SPO, spol. s r. o.

Celkové náklady 742, z toho podpora z PR 440, jiné zdroje 302

Olomouc

Jaromil Přidal

Historické jádro Olomouce bylo prohlášeno památkovou rezervací už 13.4.1971 a nově pak v roce 1987. Rozlohou a počtem objektů zapsaných v seznamu nemovitých kulturních památek se řadí k našim největším a současně i nejstarším historickým městským celkům.

O urbanistické genezi Olomouce se vedou odborné diskuze odnepaměti, přičemž je zřejmé, že otázky týkající se vzniku města nemohou být beze zbytku objasněny nikdy. Jako datum lokace se sice uvádí rok 1248, avšak jak vyplývá ze starších písemných dokladů a zejména z výsledků průběžně probíhajících archeologických průzkumů, už dlouho před tímto datem zde Olomouc existovala jako významné středověké sídlo vzniklé splnutím několika tržních a zemědělských osad vyrůstajících zhruba od sedmého století na důležité křižovatce starodávných obchodních cest poblíž brodu přes řeku Moravu.

V následujících staletích se Olomouc rozrůstala a zpočátku úspěšně soupeřila s jižněji položeným Brnem o pomyslný titul hlavního moravského města. Olomouc, která měla ambice stát se duchovním a správním centrem Moravy ovšem nakonec o tuto možnost definitivně přišla po švédské okupaci v závěru třicetileté války (1642–1648). Po odchodu žoldnéřských vojsk se město nacházelo v tak zbledovaném stavu, že císařský dvůr ve Vídni dokonce zvažoval jeho případnou kompletní demolici.

K tomu ale nakonec nedošlo a Olomouc se stala významnou vojenskou pevností. Její historické centrum se náhle ocitlo v izolaci od navazujících okolních předměstských osad, z nichž nejbližší musely být ze strategických důvodů kompletně zlikvidovány. Středověké jádro města se pak na více jak dvě staletí zakonzervovalo v krutých hradeb a bastionů. Až teprve ve druhé polovině 19. století došlo k odstranění v té době již nefunkčních hradebních systémů, čímž se Olomouci znovu naskytl možnost rozrůstat se do krajiny. Následný průmyslový a stavební rozvoj olomouckých předměstí měl však ve srovnání s Brnem, které mimo jiné profitovalo z větší blízkosti centra monarchie – Vídne, už jen provinční charakter. Z hlediska dnešní památkové péče je ovšem podstatné, že při bourání hradeb zůstala struktura historického jádra města prakticky neporušená. Do současnosti se tak zachoval jeho středověký půdorys a převážně klasicistní charakter většiny historických fasád v městské památkové rezervaci, jež dnes patří k nejzachovalejším a nejrozsáhlejším v ČR. Památková ochrana a obnova historického jádra Olomouce je proto v dlouhodobém výhledu jednou z trvalých priorit rozvoje města.

O revitalizaci centra postupnou památkovou obnovou jednotlivých objektů a veřejných prostranství se v Olomouci v souvislosti se vznikem Programu regenerace začalo prakticky uvažovat brzy po roce 1990. Ke tříbení názorů na provádění památkové obnovy však docházelo průběžně už po řadu desetiletí před tímto datem. Že se dřívější oficiálně prezentované úvahy o způsobu obnovy center měst a jejich stavebních památek od současných přístupů mnohdy lišily, je dobře patrné například v hodnocení ideové soutěže na postupnou „rehabilitaci jádra města Olomouce“ vypsané před necelým půlstoletím v srpnu 1967. Jak uvádí Dr. Ing. arch. Zdeněk Gardavský v publikaci *Historické jádro města Olomouce a jeho problematika* (vydal MNV v Olomouci v roce 1969), soutěže se zúčastnilo 6 moravských projekčních středisek (po dvou z Olomouce, Brna a Ostravy). Jejím výsledky (l. cenu získal kolektiv architektů SÚRPMO Brno vedený Josefem Němcem) sice zřetelně naznačily myšlenkový odklon od tvrdých asanačních a likvidačních

trendů reprezentovaných zejména tehdejšími ostravskými ateliery, současně však dokumentovaly setrávající tendence k velkoplošným zásahům, které tenkrát v řadě našich měst vedly k bourání celých bloků a k nevratným změnám historické struktury spojeným se ztrátou jejich genia loci.

Na rozdíl od některých jiných měst měla Olomouc vlastně štěstí, že kvůli nedostatečným finančním přidělením stavební činnost v centru města až do roku 1990 v podstatě stagnovala. Jeden z nejrozsáhlejších souborů památkových budov v ČR tak nebyl zasažen velkoplošnými asanacemi, k nimž by zákonitě docházelo při původně plánované soustředěné blokové přestavbě.

Po dlouhé nečinnosti, díky které se kulturní a historický charakter jádra města Olomouce s jistou dávkou štěstí podařilo uchovat (ač často již ve značně zchátralém stavu), se i zde po roce 1990 rozvinula čilá, v některých případech však až chaotická stavební činnost. Ta by při nedostatečné regulaci mohla jedinečnou hodnotu staré Olomouce zkrátka zcela zlikvidovat.

Podobně jako jiná historická města v ČR, také Olomouc se do Programu regenerace MPR a MPZ vyhlášeného Ministerstvem kultury před dvaceti lety zapojila vzápětí po jeho vypsání – už v první polovině devadesátých let minulého století. Velký počet památkově chráněných budov spravovaných do roku 1990 Podnikem bytového hospodářství přešel do majetku města, přičemž stav většiny těchto objektů byl neutěšený, v mnoha případech doslova havarijní. V následujících letech pak řada z těchto domů postupně přecházela do majetku fyzických či právnických osob – ať už při restitucích nebo postupným prodejem. V prvním případě šlo zejména o soukromé osoby-restituenty, z nichž však jen málokterí disponovali dostatkem financí, aby mohli své znovunabyté a často takřka vybydlené nemovitosti náležitě obnovit a zrekonstruovat. Už krátce po roce 1990 se tak prvními obnovenými historickými budovami v centru Olomouce staly zejména ty domy, které přešly do majetku nejručnějších bank a peněžních ústavů. Při jejich obnově pak nezřídka docházelo k závažným prohřeškům proti zásadám památkové péče.

Město Olomouc se v tomto počátečním období v historickém jádru Olomouce soustředilo především na rekonstrukci a obnovu infrastruktury (zejména vodovodu a kanalizace), která pocházela z valné části ještě z 19. století. Současně však vedení města začalo také s přípravou dlouhodobého výhledu akcí zaměřených na revitalizaci nejvýznamnějších veřejných prostranství (dokončená rekonstrukce Horního náměstí a v současné době právě probíhající obnova Dolního náměstí) a na obnovu památkově chráněných objektů, u nichž se předpokládá, že v majetku města zůstanou i v budoucnu. Šlo zejména o restaurování Sloupu Nejsvětější Trojice, posléze v roce 2000 zapsaného na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Podobně byl restaurován i soubor barokních kašen a sloupů, které jsou národními kulturními památkami a pokračuje i postupná obnova a údržba souboru městských opevnění.

V první fázi mezi léty 1992–1997 byl nově vzniklý Program regenerace MPR a MPZ vedením města ještě chápán zejména jako možný zdroj dotací, jež pak byly směřovány takřka výhradně na akce obnovy vlastních, tj. městských památkových objektů. Teprve po povodních v roce 1997 se při rozdělování finančních příspěvků z Programu regenerace začaly zohledňovat také požadavky ostatních vlastníků a církve.

Do konce minulého tisíciletí schválilo městské zastupitelstvo nový územní plán a rok poté i regulační plán městské památkové rezervace, na který navazuje pravidelně aktualizovaný Program regenerace MPR Olomouc. Mimo jiné také díky těmto dokumentům se už více jak patnáct let daří každoročně získávat příspěvky z Programu regenerace MPR a MPZ. Při jejich rozdělování je v posledních letech stále více přihlíženo k potřebám drobných majitelů nemovitostí – zejména někdejších měšťanských domů, pro které je i relativně malá dotace významným povzbuzením a podporou. Větší částky se až dosud dařilo směřovat i na obnovu církevních objektů, které mají nezastupitelnou roli při prezentaci historické Olomouce.

Důležitost a nezbytnost průběžné obnovy stavebního památkového fondu je nesporná a nepochybnitelná. Všechno je ale relativní, jak lze vyuiti z analogií mezi pamětí jednotlivce a „kolektivní pamětí“ obyvatel města: Své vlastní vzpomínky z raného dětství si udržujeme jejich neustálým oživováním, při němž ovšem zákonitě dochází ke zkrusování údajů a pozvolným ztrátám dat. Stejně tak i památkové objekty uchováváme našim potomkům jedině soustavou péčí, ochranou a průběžným obnovováním, což však vždy povede k jisté „entropii autenticity“ neboli k postupnému vyprcháání původního charakteru historického objektu. Avšak stejně jako je pro jednotlivce nezbytné mít vůbec nějaké vzpomínky než nemít žádné, tak i jednotlivá lidská společenství, obce, města, státy... musí mít svoji kolektivní paměť ukotvenou mimo jiné i v památkových objektech a souborech budov, byť třeba ne zcela autenticky dochovaných.

Jako ilustraci uvedu na závěr lehce ironický výrok hlavního architekta města Luzern, Jean-Pierre Devilla, jenž navštívil Olomouc v roce 1999 a po prohlídce města konstatoval přibližně toto: „Na rozdíl od Luzernu máte v Olomouci dodnes řadu zákoutí jakoby prodchnutých historií. Ale nemyslete si ... také o ně přijedete!“

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. **Název: Kostel sv. Michala - opravy krovů a krytiny kopulí a bočních lodí, opravy fasád včetně kamenných prvků**

Využití: církevní objekt - kostel

Realizace od 2002 do 2007

Autor: STAV MORAVIA, STAVEBNÍ IZOLACE, Pavel Rotter, Štěpánov

Realizační firma: dtto

Celkové náklady 3695, z toho podpora z PR 2061, jiné zdroje 1634

2. **Název: Kostel sv. Cyrila a Metoděje - oprava fasád věže, doplnění vitráží**

Využití: církevní objekt - kostel

Realizace od 2005 do 2007

Autor: IDOP Olomouc, a. s., Olomouc-Řepčín

Realizační firma: dtto

Celkové náklady 2117, z toho podpora z PR 799, jiné zdroje 1318

3. **Název: Bývalý evangelický kostel - restaurování vitrají**

Využití: vědecká knihovna - depozitář

Realizace (2 etapy) od 2005 do 2006

Autor: Jiří Černohorský, sklářský atelier VITRÁŽ, Praha

Realizační firma: dtto

Celkové náklady 1268, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 958

4. **Název: Kostel sv. Mořice - restaurování kamenných prvků Edelmannovy hrobky**

Využití: církevní objekt - kostel

Realizace v r. 2005

Autor: Mgr. Ladislav Werkmann

Realizační firma: WERKMANN, restaurování a rekonstrukce kamenných památek

Celkové náklady 322, z toho podpora z PR 322, jiné zdroje 0

5. **Název: Kostel Panny Marie Sněžné - obnova (restaurování) štukových reliéfů, nástropních a nástěnných maleb a štukové výzdoby v kapli sv. Anděla Strážce a obnova (restaurování) nástěnné malby s výjevem ze života sv. Barbory v kapli sv. Barbory**

Využití: církevní objekt - kostel

Realizace v r. 2009

Autor: akad. mal. Miroslava Trizuljaková, restaurátorka

Realizační firma: dtto

Celkové náklady 1570, z toho podpora z PR 775, jiné zdroje 795

6. **Název: Terezká brána - oprava a restaurování objektu**

Využití: veřejně přístupná historická památka

Realizace v r. 2009

Autor: Ing. J. Pospíšil

Realizační firma: Stavitelství Pospíšil

Celkové náklady 8000, z toho podpora z PR 1170, jiné zdroje 6900

Pardubice

Jaroslav Trojan

Program regenerace MPR a MPZ lze hodnotit pozitivně. Město Pardubice se od počátku snažilo napravit dost zchátralý památkový fond v MPR. S podporou Programu regenerace MPR a MPZ bylo možné realizovat i velmi nákladné akce obnovy. Po počáteční nedůvěře se začali zapojovat i vlastníci památek v MPR z řad fyzických osob, zvláště na podporu nezbytné údržby domovního fondu. Lze konstatovat, že v současné době jsou objekty v MPR nejméně ze 70 % buď opravené, nebo ve stabilizovaném stavu vyžadujícím pouze běžnou údržbu. Ostatní objekty ještě v blízké budoucnosti čekají opravy fasád a také výměny střešních krytin. I z tohoto důvodu byl v roce 2010 vyhotoven úplně nový program regenerace města, aby reflektoval současný technický stav objektů. Již rok 2011 ukázal mimořádný zájem ze strany vlastníků kulturních památek o účast v něm. Jeho negativem je nízká finanční podpora ze státního rozpočtu, jejíž skutečná výše dosahuje sotva třetiny podílové spoluúčasti stanovené jeho zásadami, což způsobuje nefinancovatelnost zamýšlených akcí a více než poloviční odstupování vlastníků od záměrů obnovy.

Zásadním cílem regenerace MPR je obnova památkového fondu včetně jeho prostředí pro celkové oživení a zvýšení atraktivity hlavně v oblasti cestovního ruchu. Prostranství MPR se stalo dějištěm množství společenských a kulturních akcí a motivuje i vznik nových provozoven zaměřených hlavně na služby v oblasti pohostinství. Náměstí s dominantní budovou radnice, komplexem budov krajské knihovny, Evropským spolkovým domem a galeriemi plní funkci kulturního a společenského centra.

Orientace na společensko-kulturní centrum a rozvoj cestovního ruchu přináší postupně vyliďňování historického jádra města, kde má bydlení pouze doplňkovou funkci. Počet trvale bydlících obyvatel je velmi nízký, snižoval se v důsledku jak stárnutí obyvatel, tak změnou bytových prostor na kancelářské či obchodní. V současnosti již počet obyvatel stagnuje a v zájmu zajištění kvality bydlení se obyvatelé zapojují do veřejného života formou zakládání občanských sdružení.

Východním koncepčním materiálem se stal kvalitně zpracovaný Program regenerace MPR pro jednotlivé objekty i pro veřejná prostranství. Ani velice kvalitně vyhotovený program však nemůže postihnout negativní důsledky povětrnostních vlivů, nezbytnost oprav závad a havárií mimo plán oprav či vandalismus, a z toho vyplývající převládající podíl udržovacích prací před komplexními obnovami. Významnou a zásadní roli hraje finanční solventnost vlastníka, jež je obecně velmi nízká (většina vlastníků je v důchodovém věku). Priorita kladená na obnovu domovního fondu ve vztahu k finančním prostředkům upozaduje neméně potřebnou obnovu veřejných prostorů náměstí, ulic a parků. Přesto se podařilo projektově připravit rekonstrukci Týřových sadů – největšího parkové upraveného prostoru na území MPR, s přiléhajícím místem vodního příkopu před zámeckým opevněním.

Město Pardubice se zúčastňuje Programu regenerace MPR a MPZ již od roku 1996. Za tuto dobu nasbíralo množství zkušeností, o které se na metodické úrovni podělilo s městem Dašice v Čechách v době, kdy toto město připravovalo Program regenerace MPZ Dašice. Metodická spolupráce na přípravě jednotlivých ročníků programu a při jejich realizaci probíhá na úrovni orgánu státní památkové péče nadále.

Městská památková rezervace v Pardubicích byla zřízena již v roce 1964 za účelem zvýšené ochrany dochovaného gotického a renesančního urbanismu s charakteristickým spojením reprezentačního zámeckého sídla a poddanského města, jehož architektonickou podobou určují jak první příklady pronikání urbanistických koncepcí zralé italské renesance na naše území, tak i bohaté formy vrcholného a pozdního baroka.

V letech 1490 až 1491 koupil pardubické panství zámožný moravský velmož Vilém z Pernštejna. Více jak půl století trvající vláda Pernštejnů nad Pardubicemi představuje bezesporu nejvýznamnější kapitolu v dějinách města, jež přetvořila do té doby málo rozvinuté městečko v rezidenční město perňštejnského rodu. Do roku 1506 získaly Pardubice status města a roku 1512 vydal Vilém z Pernštejna zvláštní městské zřízení. Město bylo nuceno vytvořit hospodářské zázemí pro potřeby perňštejnského dvora a četné vznešené návštěvy. Muselo také reprezentovat rezidenci předního velmože v zemi – cesta na zámek vedla městem. Vnější podobě Pardubic proto věnoval Vilém z Pernštejna zvláštní pozornost. Jeho záměr zásadní přestavby města urychlil velký požár v roce 1507. Při obnově města bylo vytyčeno centrální náměstí, po jeho obvodu byly částečně modernizovány a nově vybudovány domy ještě v pozdně gotickém slohu. Pro pozdně gotické Pardubice je typické použití pískovcových ostění a malířské výzdoby domovních štítů, dodnes dochovaných na rozpěrném prampouchu klenoucím se nad Bartolomějskou ulicí, na domě čp. 11 v Pernštýnské ulici či na domě čp. 21 v Zámecké ulici. Tehdy byly přestavěny i oba městské kostely – farní Zvěstování Panny Marie a sv. Bartoloměje, u kterého byl zřízen klášter minoritů. Vilém z Pernštejna také důkladně přebudoval starý vodní hrad na reprezentační šlechtické sídlo opatřené opevňovací technikou vrcholné úrovně pozdní gotiky a renesance. Zámek byl vystavěn jako jednopatrový čtyřkřídlý komplex s vnitřním nádvořím, s obranným systémem parkánu na místě dřívějšího vodního příkopu, valů až do výše 1. patra zámku s nárožními rondely lemovanými při vnějším úpatí hradební zdi, s klíčovými střílnami a širokým vodním příkopem, jenž se dal v případě nebezpečí rychle naplnit vodou. K opevňovacímu systému patří i barbakán, tvořené objekty hospodářského zázemí dnešního Příhrádku, se dvěma branami orientovanými lomeně do pravého úhlu, i vlastní město opevněné hradbou. Město tak bylo vymezeno rozsahem původních hradeb s branami Zelenou při západním vstupu do města a Bílou při východním vstupu. Spojení opevněného města s pohodlnou a přitom ve své době nedobytnou aristokratickou rezidencí je v tomto rozsahu v našich zemích unikátní.

V roce 1538 postihl Pardubice další zhubný požár. Díky podpoře Viléma syna Jana z Pernštejna bylo město rychle obnoveno. Domy zvýšeny o druhé patro a zakončeny obloučkovými štíty. Renesanční přestavba města se prezentuje plasticky dekorativně pojatými terakotovými ostěními oken a portálů. Tehdy byla přestavěna brána při západním vstupu do města a podstatně zvýšena věž, kterou stavitel Jiřík Olomoucký opatřil dominantně působící průnikovou střechou s měděným plechem, jehož zelená barva dala věži název. Renesančnímu stylu se přizpůsobil i zámek. V jeho interiérech se dochovaly velmi cenné fragmenty nástěnných maleb z 30. let 16. století, renesanční kazetové stropy, množství kamenických prvků. Cenným dokladem je hlavní zámecký vstupní portál, osazený roku 1541. Slibný rozvoj města se zastavil po roce 1560, kdy byl zámek s celým panstvím prodán králi Ferdinandovi I.

Město tak přišlo o výsadu rezidenčního centra a během správy císařské královské komory ztrácí na významu. Devastaci pak prodělalo během třicetileté války. Pro výhodnou strategickou polohu bylo častým sídlem vojenských posádek a od roku 1639 bylo doplňováno jeho opevnění. Obnova města začalo ovlivňovat baroko, posléze rokoko, empira a na přelomu 18. a 19. století klasicismus. Všechny tyto slohové prvky lze pozorovat na fasádách domů v historické části města. Z nich vyniká především dům čp. 50, zv. U Jonáše, nazvaný podle reliéfu s biblickým výjevem Jonáše polykaného velrybou. Reliéf vznikl po roce 1797 a je připisován místnímu sochaři Jakubu Teplému, jenž je také autorem bohaté balustrády kolem mariánského sloupu z roku 1698 uprostřed náměstí. Zdobí ji galerie světců, zemské erby, městský znak a ležící lvi na nárožích. Balustráda datovaná rokem 1777. Z této doby pochází i reliéf sv. Václava na fasádě domu čp. 3. Většina dnešních štítů a úprav průčelních fasád domů vznikla od konce 18. do poloviny 19. století.

Podobu MPR dotvořily stavební úpravy na konci 19. a počátku 20. století. V roce 1894 byla v severní frontě domů na náměstí postavena monumentální budova radnice v novorenesančním stylu, která nahradila dřívější radnici z roku 1760 s bohatou reliéfní výzdobou s motivem Herkula. Po ztrátě pevnostní funkce města kolem roku 1776 byly postupně rozvezeny valy a na místě hradební zdi postaveny objekty kasáren jezddeckého pluku. Urbanisticky citlivý prostor, jež se uvolnil po zboření kasáren, byl nahrazen novými reprezentačními budovami. Mezi roky 1895–1925 pak byla postavena městská spojitelná v sousedství Zelené brány v secesním duchu, severně budova Anglobanky, na nároží s Jahnovou ulicí objekt pošt a telegrafů ve stylu funkcionalismu, na něj navazující stavba Vesny a školy. Tyto objekty ohraničují místo hradeb město ze západní a jižní strany a jsou zdařilými počiny architektury a urbanismu.

Po roce 1989 nastává v historickém jádru města další etapa obnov a změn. Řada městských domů je vlastníky rekonstruována a při stavebních pracích bylo možné doplnění informací o životě především renesančních Pardubic. Při rekonstrukci domů čp. 77, 78, 79 na komplex krajské knihovny byly archeologickým výzkumem získány informace o části opevnění města před vznikem kamenných hradeb a podobě některých bohatých městských domů z doby kolem roku 1500 včetně zdrojů pitné vody (objevené studny v domech čp. 77, 93, 29). Zároveň dále objeveny konstrukční prvky historických inženýrských sítí (dřevěný perňštejnský vodovod, historická kanalizace). Při rekonstrukci domu čp. 98 na restaurační provoz byla objevena jedna z městských hrncířských dílen, při rekonstrukci radnice na Wernerově nábřeží potom ověřena zástavba severního obvodu náměstí a při rekonstrukci domu čp. 29 byl půdorysně lokalizován objekt Bílé věže. Stavební historický vývoj města je tak průběžně doplňován novými poznatky.

3a

3b

3a

3b

3a

3b

1a

1b

2

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice čp. 1, 3, 4 na Pernštýnském náměstí - obnova fasády

Využití: objekt veřejné správy

Realizace od 2001 do 2002

Realizační firma: Vestap, Mikulovice

Celkové náklady 6183, z toho podpora z PR 1204, jiné zdroje 4979

2. Název: Budova arciděkanství čp. 92 v Kostelní ulici - celková obnova

Využití: obytný a správní objekt farnosti

Realizace od 2003 do 2008

Autor: Ing. Petr Šafář, Polička

Realizační firma: AForm Pardubice

Celkové náklady 8079, z toho podpora z PR 1233, jiné zdroje 6846

3. Název: Kostel Sedmibolestné Panny Marie - oprava střechy a fasády včetně ambitu

Využití: sakrální

Realizace od 2006 do 2008

Autor: František Smejkal, Pardubice

Realizační firma: Loučka, s. r. o., Pardubice

Celkové náklady 2889, z toho podpora z PR 433, jiné zdroje 2456

Pelhřimov

Jan Tomášek

Program regenerace MPR a MPZ, který od roku 1992 zaváděl Výzkumný ústav výstavby a architektury a potom MK ČR, jsem jako první „porevoluční“ starosta Pelhřimova pomáhal uvádět do života. Pelhřimov – jako města s letitou památkářskou tradicí – která se datuje již do počátku 20. století (v Pelhřimově byl založen první mimopražský odbor Klubu za starou Prahu), tak byl ušetřen mnoha chystaných zásahů, jež by narušily jeho umělecko-historickou kompaktnost. Např. z dopravních důvodů bylo uvažováno o demolicí Rynářské brány! Nicméně některé nezvratné zásahy byly provedeny za komunistického režimu, např. zbourání masných krámů, synagogy, celé fronty domů u Jihlavské brány a zejména barokního špýcharu (1989). Proti tomuto barbarskému aktu jsem vystoupil v regionálním tisku a hrozil mi postih od tehdejších představitelů politické správy. Naštěstí přišel listopad 1989. Již předtím však velice pomohl ten fakt, že v roce 1969 byla vyhlášena MPR Pelhřimov, tím se podařilo odvrátit ještě horší zásahy do historického jádra města. Nová porevoluční radnice si jako jeden z nejdůležitějších úkolů výtýčila postupnou obnovu, opravu a i využití historických nemovitostí ve městě. V roce 1992 byla dokončena celková rekonstrukce Masarykova náměstí včetně vybudování nových inženýrských sítí, osvětlení a především základy náměstí i přilehlých chodníků. Tím byl vytvořen základ k pokračování regenerace jednotlivých nemovitostí. Jako poradní orgán rady města jsme ustanovili regenerační komisi MPR.

Dvacetileté období její práce v Pelhřimově přineslo nesporné výsledky, zejména v estetickém vzhledu města, při rozvinutí mnoha podnikatelských aktivit v opravených objektech a vychovávalo ke kultivovanějšímu vztahu k historickým objektům nejen majitele domů samých, ale obecně i naše občany. Mezi prvními objekty zařazenými k regeneraci byly domy čp. 1, 2 a 3 (vše v majetku města Pelhřimov) včetně opravy původních podloubí, postupně pak pokračovala obnova čp. 4 a 6 (soukromé objekty). Prvním církevním objektem, jenž byl zařazen do revitalizačního procesu, byl kostel sv. Bartoloměje. Obnovy byly zahájeny rekonstrukcí střechy, následovaly fasády, věž a poté bylo zahájeno restaurování mobiliáře, které vzhledem k bohatosti vybavení trvá dodnes. Na financování se podle daných směrnic podílela obec, církev a stát.

Za kladný dopad můžeme mj. považovat vznik neziskové organizace Klubu přátel historického Pelhřimova (1996), jež se aktivně zapojila do práce regenerace MPR. Ve své době měla dva své zástupce. V komisi regenerace MPR, byli kromě starosty a místostarosty i pracovníci MěÚ Pelhřimov, OkÚ Pelhřimov, restaurátor a předseda Klubu přátel historického Pelhřimova. Všichni přinášeli podněty a návrhy nejenom k opravám budov, ale také k obnovám detailů (např. mozaika od V. Foerster a či transport božích muk do Děkanécké zahrady aj.).

Jako nejlepší příklad koncepčního zpracování programu záchran a obnovy historického Pelhřimova slouží Program regenerace MPR (nejnovější pro léta 2011 až 2015) a regulační plán MPR (z roku 2009) vytvořené Ing. arch. T. Matouškem z Prahy ve spolupráci s pracovníky památkové péče. Střetávání a názory v památkové péči dokládají dva následující případy. Zajímavou epizodou v dlouhé řadě realizací se jevila diskuse o obnově historického štítu na radnici čp. 1 na Masarykově náměstí. O jeho samotné rekonstrukci nebylo diskuzí. Ale jinak se zde proti sobě postavila dvě pojetí – jedno, které prosazovalo novátorské tvůrčí pokusy v historické zástavbě (tato filozofie se mohla opírat i o návrhy a některé realizace Ing. arch. Pavla Janáka v Pelhřimově z počátku 20. stol.) – a druhé, dejme tomu konzervativní, jež chtělo zachovat historizující výraz linie domů na náměstí – to vycházelo z některých dobových zaznamenání této části náměstí (veduta J. Zieglera či zachycení na nejstarší známé vedutě Pelhřimova od V. B. Juhna

z roku 1812). Tato následná koncepce nakonec převážila. Další velkou debatu v rámci komise regenerace vyvolala i oprava pláště věže kostela sv. Bartoloměje (1997), která byla způsobena nálezem torza její původní sgrafitové výzdoby, shodné s pojetím presbytáře a lodí. Nakonec převážil názor, který byl podpořen po původním váhání i pracovníky památkové péče, a byl zvolen „návrat“ k pozdější výzdobě štukovou barokní bosáží. Jako hlavní zkušenost ze svého někdejšího působení v komisi regenerace chci zdůraznit: zapojit do diskuze občany města (nejen majitele objektů) a především naprostě nepolitičnosti při obsazování členů komise. Ale na malém městě to jinak ani nejde.

Vladimír Staněk

Na Městský úřad Pelhřimov jsem nastoupil jako zcela nový pracovník po reorganizaci státní správy k 1. lednu 2003, kdy výkon státní památkové péče převzaly do kompetence obce s rozšířenou působností. Již od počátku jsem se stal členem regenerační komise pro MPR Pelhřimov (následně jsem byl jmenován i do regenerační komise MPZ Kamenice nad Lipou). Díky pomoci starších členů jsem se mohl postupně zapojit do jejího fungování i já. Její přínos nesporně vidím nejenom v kontinuitě (za volební období dochází v podstatě k výměně maximálně jednoho či dvou členů), ale i v tom, že zde bylo a je sice různorodé, ale poměrně reprezentativní zastoupení. Najdeme zde vedle bývalých a stávajících pracovníků státní památkové péče působících v Pelhřimově a na Pelhřimovsku i muzejní pracovníky, odbornou veřejnost (restaurátora, projektanty, zástupce stavební firmy) i zástupce vlastníka nejvýznamnějších památek, tj. římskokatolické farnosti Pelhřimov. Jsou zde navrhována a projednávána mnohá témata. Některá už byla úspěšně realizována (např. obnova štítu na radnici), jiná se doposud nepodařilo provést (obnova nárožního arkýře na čp. 27 nebo uvažovaná pamětní deska pelhřimovskému rodákovi sochaři Emanuelu Kodetovi). Nesporný význam má i četnost (pravidelnost) jednání a konání této komise (4–5 krát ročně) a v případě nezbytnosti operativní přizvání odborníků ve speciální oblasti (např. pro obnovu zeleně v Děkanécké zahradě nebo směřování úprav zeleně v samotné MPR).

Mnohé akce již byly realizovány před mým nástupem (oprava objektu kostela sv. Bartoloměje nebo obnova podloubí na severní straně Masarykova náměstí), jiné probíhají kontinuálně (jednotlivé úseky hradebního systému), a tak za nejvýznamnější realizaci považuji restaurátorskou opravu hlavního oltáře Nanebevzetí Panny Marie v kostele sv. Bartoloměje v Pelhřimově zcela financovanou z prostředků Programu regenerace MPR a prováděnou v letech 2002–2006. Po demontáži a doplňujícím průzkumu vyvstál zásadní problém. Zda respektovat poslední povrchovou úpravu a barevnost provedenou restaurátorem Bohumilem Bekem v roce 1919, nebo provést návrat k původní barokní barevnosti značně zachované pod následnými úpravami. Nakonec jednoznačně převládá názor, zcela podpořený odpovědným garantem NPÚ ÚOP v Brně, kam jsme tehdy správně patřili, PhDr. Zdeňkem Váchou, k návratu k původnímu řešení a barevnosti. Oltář byl slavnostně vysvěcen dne 27. srpna 2006. Následovalo zrestaurování kazatelny. Zároveň jsme začali připravovat podklady pro vylepšení šesti barokních protějškových oltářů v témže kostele. Při této příležitosti jsme zjistili, že dva z nich nejsou dosud prohlášenou kulturní památkou! Toto bylo napraveno. Bohužel nemilá zpráva přišla změnou podmínek Programu regenerace MPR a MPZ, vzhledem ke známým úsporným opatřením. Boční oltáře není možné zařadit do programu. V současné době tedy hledáme jiné možné zdroje.

Regenerační komise také rozděluje finanční prostředky z vlastního rozpočtu města na podporu obnovy objektů soukromých vlastníků v MPR v jejím ochranném pásmu. Dle situace se každoročně rozděluje cca 1 až 1,5 mil. korun. V samotném Pelhřimově máme zkušenost (na rozdíl např. od MPZ Počátky), že se zde do Programu regenerace MPR a MPZ nezapojují (kromě římskokatolické farnosti) žádní soukromí vlastníci, přestože jsou dostatečně informováni. Ti se účastní spíše na rozdělování výše zmíněných příspěvků z města, popř. dotací z Kraje Vysočina.

Za další významný bod považuji přístup města (s doporučením regenerační komise) k otázce církevních památek. Kostel sv. Víta a novogotická kaple Kalvárie (z roku 1883) se sice nenalézají přímo v samotné MPR, ale v rámci území ochranného pásma, nejsou již desetiletí k církevním úkonům využívány. Kostel sv. Víta má město ve správě od roku 1992 a realizuje v něm kulturní akce. Do jeho údržby a obnovy investovalo spolu s finančními prostředky z různých dotačních titulů již cca 15 mil. korun. Kaple Kalvárie je dlouhodobě nevyužívaná, zavřená a v neutěšeném stavu. V letošním roce 2012 došlo konečně k vyřešení dlouhodobého a na regenerační komisi často diskutovaného problému. Byl proveden převod obou nemovitostí od vlastníka, tj. římskokatolické farnosti Pelhřimov, na město Pelhřimov. Obnova a rehabilitace z Programu regenerace MPR a MPZ by byla ideálním řešením této neoddělitelné součásti a dominanty nad městem. Bohužel po úpravě jeho podmínek již není možné využít na její obnovu tento zdroj, proto hledáme příspěvky jiné. Tato akce je nyní zcela prioritní a bude často řešena na regenerační komisi, protože naším cílem je naprostá rehabilitace zmíněné dominanty Pelhřimova. Kromě oživení zeleně a celého okolí je prvořadým úkolem vedle základních stavebních prací úplná obnova zaniklého schodiště a existuje snaha i o návrat veškerých vitrají, které byly zcela zničeny cca v 70. letech 20. století, ale zůstaly zachovány originální návrhy z doby výstavby.

1a

1b

3a

3b

2

4

7

6a

6b

5

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Restaurování hlavního oltáře v kostele sv. Bartoloměje**

Využití: veřejné – kostel

Realizace od 2002 do 2006

Autor: Jaroslav Benda, Stojan Genčev

Realizační firma: Jaroslav Benda, Stojan Genčev

Celkové náklady 3373, z toho podpora z PR 3373, jiné zdroje 0

2. Název: **Obnova hradebního systému.**

Využití: veřejné – hrady

Realizace od 1998 do 2011

Autor: INRECO, s. r. o., Hradec Králové

Realizační firma: Kamenická stavební, JAS, s. r. o., Bačina, Hora Tábor

Celkové náklady 3022, z toho podpora z PR 1285, jiné zdroje 0

3. Název: **Restaurování kazatelny v kostele sv. Bartoloměje**

Využití: veřejné – kostel

Realizace od 2008 do 2009

Autor: Jaroslav Benda

Realizační firma: Jaroslav Benda

Celkové náklady 895, z toho podpora z PR 895, jiné zdroje 0

4. Název: **Celková obnova čp. 12 (zámek) - vnější plášť a restaurátorské práce v interiéru i exteriéru**

Využití: veřejné – museum

Realizace od 1997 do 2011

Autor: MgA. Petr Tůma, Vratislav Koňák

Realizační firma: Rekonova Liška, Hora Tábor, restaurátoři Tůma, Koňák

Celkové náklady 6485, z toho podpora z PR 2060, jiné zdroje 0

5. Název: **Celková obnova budovy divadla čp. 854**

Využití: veřejné – divadlo

Realizace od 1998 do 2003

Autor: Ing. Michal Balík

Realizační firma: JAS, s. r. o., Hora Tábor

Celkové náklady 6190, z toho podpora z PR 2760, jiné zdroje 0

6. Název: **Celková obnova čp. 11 - městská šatlavna**

Využití: veřejné – museum

Realizace od 1998 do 2000

Autor: Ing. arch. Marie Šváblová

Realizační firma: Agos, Pelhřimov

Celkové náklady 4249, z toho podpora z PR 1619, jiné zdroje 0

7. Název: **Celková obnova věže kostela sv. Bartoloměje**

Využití: veřejné – vyhlídka

Realizace od 1997 do 2001

Autor: Ateliér Kristián, Tábor, aj.

Realizační firma: Agos, Pelhřimov, firma Pavouk

Celkové náklady 1535, z toho podpora z PR 882, jiné zdroje 0

Petr Marovič

Zhodnocení urbanistického a architektonického vývoje Plzně a stavebně historický průzkum jádra města v roce 1982 u tehdy existujícího Státního ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů v Praze, známého pod zkratkou SÚRPMO, kolektivem odborníků pod vedením Dr. Dobroslava Líbala, dalo zásadní impuls k přípravě zahrnout jádro města Plzně do posledního balíku návrhů na prohlášení za městskou památkovou rezervaci, spolu s Brnem, Kolínem, Příborem a Lipníkem nad Bečvou. To se pak stalo dne 19. dubna roku 1989, kdy vláda ČR svým nařízením č. 54/89 Sb. prohlásila historické jádro města Plzně městskou památkovou rezervací, za účelem cituji: „zabezpečit zvýšenou ochranu tomuto prvořadému dokladu gotického urbanismu, na jehož šachovnicové půdorysné osnově se postupně vyvinul hodnotný soubor budov z období gotiky, renesance a baroka, plnohodnotně dotvořený do dnešní podoby stavební činností 19. a 20. století“. Plzeň se tedy přibližně po čtyřiceti letech od prvních vyhlášených městských rezervací dostala do výsostného klubu nejvýznamnějších měst ČR, též jako představitel rezervace s výrazně zastoupenou eklektickou a secesní architekturou.

Listopadové události téhož roku a následná změna ústavních poměrů urychlily regenerační proces stavebního fondu historického jádra a dnes, s odstupem času, je možné jednoznačně konstatovat, že návrat objektů do vlastnictví fyzických a právnických osob, i přes mnohé nové problémy, které se změnou vlastnictví nastaly, byly pro památkový fond města záchranou. Z celkem 308 domů v historickém jádru k roku 1989 bylo 41 domů v havarijním stavu, u čtyř domů byl již vydán demoliční výměr, zbytek zástavby byl převážně v zanedbaném stavu. Všechny tyto domy jsou dnes zachráněny a k žádným demolicím nedošlo. Naštěstí na rozdíl od jiných měst Západočeského kraje, především v poválečné době postižených jejich vysídlením, nebyly v Plzni zásadní problémy s restitučními a rychlý návrat domů jejich vlastníkům urychlil a v mnohých případech zachránil ohrožené havarijní objekty. Z celkem již zmíněných 308 domů pak pouhých 50 bylo ve vlastnictví či spoluvlastnictví města. Kromě nich se město v následujících letech soustředilo na úpravy veřejných prostranství, ulic, chodníků, sadového okruhu a centrální plochy náměstí. Výměnou asfaltových povrchů za dlažby pro Plzeň tradiční, spojenou s obnovou historického osvětlení vycházejícího z původních typů plzeňských lamp, dává historickému středu města právě určující a převažující charakter konce 19. a počátku 20. století. V současné době je takto upraveno již přibližně 70 % všech ulic s tím, že pro zbývající jsou již zpracovány projektové dokumentace v různých stupních schválení památkovou péčí. Stavební fond je v zásadě stabilizovaný a probíhají v něm průběžné opravy při dodržování nastavených pravidel vyplývajících z rezervačního výnosu. Změna k lepšímu, která v historickém jádru proběhla je nepřehlédnutelná a plzeňskou veřejností je velmi kladně hodnocena. Výsledky procesu regenerace historického jádra zaujaly i zahraniční komisaře při výběru kandidáta na titul Evropské hlavní město kultury a rozhodně nemalou měrou i tento proces přispěl k vítězství Plzně o titul nad Ostravou.

S odstupem času je možné obdobně konstatovat, že Program regenerace MPR a MPZ přijatý vládou České republiky dne 25. března 1992, měl velký podíl na procesu obnovy historického jádra města Plzně. Již v roce jeho přijetí město získalo 0,5 mil. Kč, které přišly jako na zavolanou. V domě na náměstí Republiky čp. 12 se stavební činností objevila nástěnná výmalba z 18. století, a právě těmito prvními prostředky dotačního programu byla restaurována.

V roce 1996 byl přijat orgány města Program regenerace historického jádra města Plzně zpracovaný Útvarem koncepce a rozvoje města Plzně a odborem památkové péče. Současně vznikla i pracovní skupina, která měla a má vždy ve svém čele kompetentního náměstka primátora pro oblast kultury a památkové péče. Program regenerace historického jádra města Plzně byl již třikrát aktualizován a v roce 2011 schválen Zastupitelstvem města Plzně do roku 2019, v souladu s již dříve přijatým Programem rozvoje kultury ve městě Plzni. To je důležité i proto, že počítá s poskytováním dotací z rozpočtu města schváleným pro odbor památkové péče. Výše každoročně poskytovaných dotací je kolem 4 mil. Kč a řada z nich je použita též v území památkové rezervace.

Do současné doby město Plzeň z Programu regenerace MPR a MPZ získalo 17,86 mil. Kč, které byly využity např. při obnově fasád budovy Velkého divadla, znovuzkříšení slávy Městské Besedy spojené s obnovou jejich reprezentačních prostor a sálů, včetně dochovaných zahradních pavilonů z roku 1901. Dále renesančního objektu na náměstí čp. 137 s expozicí Muzea loutek, řady domů v majetku soukromých vlastníků, u nichž byly zvýšené náklady především spojené s restaurátorskými pracemi. Např. u domu v Rooseveltově ulici čp. 35 byla průzkumem zjištěna pro Plzeň ojediněle dochovaná původní sgrafitová výzdoba průčelí, která by bez finanční dotace z Programu regenerace MPR a MPZ nemohla být vlastníkem provedena. A dalších příkladů by byla celá řada.

Dva je však nutné zmínit samostatně a to celkovou opravu nárožního domu při severní straně náměstí Republiky a jeden nález v domě Rooseveltova čp. 35. Dům čp. 289 na náměstí je součástí radničního komplexu, který tvoří ještě plzeňská renesanční radnice a tzv. Císařský dům, v roce 1600 přestavěný na městskou rezidenci císaře Rudolfa II. Celková obnova domu zahrnovala v jeho parteru odstranění nevhodných úprav z 50. let minulého století, rehabilitaci původní dispozice domu v návaznosti na renesanční portály, do té doby částečně ukryté pod předstoupenými výkládky, vytvoření veřejných prostor, nyní užívaných Galerií města Plzně a ve vyšších nadzemních podlažích radniční kanceláře. Průjezd domu byl nepodsklepený, a když se hledalo místo pro zřízení nové plynové kotelny, bylo rozhodnuto, že prostor pro ni bude vytvořen odtěžením a vyhloubením průjezdu. Pochopitelně zde probíhal archeologický výzkum, ale s překvapivým nálezem. V jedné z posledních vrstev, jasně se již vztahujících k samému založení města, byl učiněn nález zbytku dřevěných, nejspíše stropních trámů. Po provedené dendrochronologii bylo prokázáno, že použité konstrukce byly z jedle poražené již v roce 1288, tedy o sedm let dříve, než je datováno založení města Plzně k první dochované písemné zprávě o existenci města z roku 1295. I díky akci obnovy tohoto městského domu, zahrnutého do Programu regenerace MPR a MPZ a dotaci ve výši 4,1 mil. Kč bylo možné opravdu důkladně přistoupit k rehabilitaci objektu a získat informace, které průkazně dokládají starší založení města a přepisují jeho dějiny.

Druhý případ je zvláštní náhodou a souvislostí, které na mne, pracujícího v památkové péči více než čtvrt století, opravdu zapůsobil. Náhle zazvonil mobil a zavolal mně historik architektury ing. Ján Anderle, abych okamžitě přišel do domu v Rooseveltově ulici, kde prováděl stavebně historický průzkum vnitřních omítek. Na částečně odryté vrstvě barokní omítky byla ručkou provedena kresba ukřídlování, kterou tam zanechal po sobě nějaký velmi šikovný zedník. Jak jsme tak nad kresbou stáli a fabulovali o jejím vzniku, najednou jsme si uvědomili, že není jen tak obyčejný den, ale den ukřídlování Ježíše Krista. Velký pátek. Spojení dne s motivem nálezu dodnes ve mně při pohledu na již zrekonstruovaný dům vyvolává zvláštní a těžko popsatelné pocity.

V souvislosti s Programem regenerace MPR a MPZ a obnovou historického jádra je však nutné zmínit i další efekty, které se na něj váží. Historické centrum se dnes stalo opravdovým centrem života Plzeňanů. Pořádají se zde celoměstské akce, festivaly, hudební produkce. Vzniklo množství gastronomických zařízení v atraktivních prostorách historických domů či jejich sklepeních. Stabilizoval se počet trvale bydlících obyvatel a v poslední době dokonce dochází k jejich nárůstu. Plzeň byla dříve převážně tranzitním městem, dnes již dokáže zaujmout návštěvníka svou nabídkou kvalitních služeb i ubytování. Prohlídka Západočeského muzea, řady galerií, Pivovarského muzea, Velké synagogy i nově otevřeného Muzea loutek a Diecézního muzea v Plzni ve františkánském klášteře, nacházející se v upraveném prostředí městské památkové rezervace, jenom umocňují význam historického jádra.

Pochopitelně, že každá možnost podpořit vlastníky kulturních památek při obnově jejich nemovitostí, zvláště, kdy je stále dokonaleji propracovaná metodika přístupů k jejich opravám, a tím obvykle vedoucí k zvýšeným nákladům, vytváří dobré klima i ve spolupráci s památkovou péčí. To byl, je a věříme, že i do budoucna bude základní smysl a cíl Programu regenerace MPR a MPZ. Období let 1995–2000, především spojené s ministrem kultury Pavlem Tigridem, kdy byla významně akcentována péče o kulturní dědictví, bylo i štedřejší ve výši poskytnutých dotací z Programu regenerace MPR a MPZ. I když v současné době jsou všeobecně dotační tituly kráceny, vzhledem k celkové ekonomické situaci státu, je tento Program stále jedním ze zásadních, základních a především smysluplných dotačních titulů.

2a

5a

5b

2b

3a

3b

1a

1b

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Budova Divadla J. K. Tyla v Plzni, Smetanovy sady čp. 1129/16

Oprava vnějších fasád a přilehlých teras

Realizace od 2009 do 2010

Autoři projektu: Památkový ateliér Plzeň – Ing. arch. Jitka Pohořalá, Zdeněk

Knoflíček, ArtKodiak – restaurátoři Mgr. Marcel Hron, Mgr. Jiří Fiala

Realizační firma: OHLŽS, a. s.

Celkové náklady 29500, z toho podpora z PR 370

2. Název: Městská Beseda v Plzni, Kopeckého sady čp. 59/13

Oprava a obnova vnějšího pláště, interiérů společenských sálů a prostorů, obnova zahradních pavilonů

Využití: víceúčelový kulturní objekt města

Realizace od 2002 do 2008

Autoři projektu: Ateliér Soukup, s. r. o. – Ing. arch. Jan Soukup, Ing. arch. Jiří Opl

Realizační firma: Metrostav, a. s., divize Plzeň, restaurátorské práce AVERS Praha

Celkové náklady 380000, z toho podpora z PR 4140

3. Název: Městský dům čp. 131, náměstí Republiky 17

Celková obnova, rekonstrukce dvorních objektů

Využití: knihkupectví, sídlo nakladatelství NAVA Plzeň

Realizace od 2001 do 2002.

Autor projektu: RS Raval projekt, v. o. s. Plzeň – Ing. J. Valko

Realizační firma: STEP, s. r. o.

Celkové náklady 42000, z toho podpora z PR 150

4. Název: Městský dům čp. 137, náměstí Republiky 23

Celková obnova objektu,

Realizace: od 2008 do 2009

Využití: muzeum loutek, expozice tradic plzeňského loutkářství a rodáků Josefa Skupy a Jiřího Trnky

Autoři projektu: Ateliér Soukup, s. r. o. – Ing. arch. Jan Soukup, Ing. arch. Jiří Opl

Realizační firma: STAVPRAN, s. r. o., Plzeň, restaurátorské práce: akad. mal. Jiří

Rataj, Sylva Čekalová, akad. soch. Dufek a akad. soch. Janouch

Celkové náklady 79000, z toho podpora z PR 1330

5. Název: Městský dům čp. 35, Rooseveltova 15, Malá 1

Celková obnova objektu, včetně sgrafitové výzdoby uličního průčelí

Využití: obchody, galerie, restaurace, bydlení.

Realizace od 1997 do 2008.

Autoři projektu: Pegisan, s. r. o., Plzeň – Ing. T. Kostohryz, Ing. J. Žádych

Realizační firma: Pegisan, s. r. o., Plzeň, restaurátorské práce akad. mal. Jaroslav Šindelář, Karel Granát

Celkové náklady 52000, z toho podpora z PR 2100

Praha 1

Historie a současnost Programu regenerace MPR a MPZ na území Městské části Praha 1. Vyhodnocení dvacetileté historie.

Městská část Praha je příjemcem příspěvků z Programu regenerace MPR a MPZ od roku 1993. V letech 1994–1996, kdy byly v jeho rámci alokovány enormní prostředky, byla na území městské části opravena řada budov, které by jinak na svoje znovuzrození čekaly celá léta, jako například dům na nároží Havelské a Uhelného trhu nebo bývalá kavárna Montmartre v Řetězové ulici. Jak prostředky ubývaly, snížil se počet recipientů a omezil se v podstatě na církevní objekty. V posledních letech se stále častěji setkáváme s názorem, že rozsáhlá administrativa v rámci dotazníku a potom vlastního vyhodnocení už ani neodpovídá směšným částkám pro jednotlivé příjemce. Kromě toho na úrovni hlavního města se nepodařilo koordinovat příjem příspěvků z MK ČR a hlavního města Prahy (povinná třetí část celkových výdajů). Nejednou žadatel, kterému byla přislíbena dotace z MK ČR, neobdržel dotaci hl. m. Prahy a celý seznam se musel složitě přepočítávat. Posledních několik let přispívá MČ P1, ale s tímto příspěvkem nelze počítat navzdly. Nedílnou součástí hodnocení se stala existence územně plánovací dokumentace. Pokud jde o regulační plán, je třeba vysvětlit, jaká je situace v Praze. Pražská památková rezervace má rozlohu 863 ha. Pro takto rozsáhlé území je prakticky nemožné zpracovat a schválit regulační plán dle stávající legislativy. Existuje pouze jeden, a to na území „Anenská“. V konceptu je připraven také pro území „Petrská“. Ve větším rozsahu pořizovatel – hlavní město Praha – odmítá další regulační plány pořizovat s odkazem na nové znění stavebního zákona, který vyžaduje projednání regulačních plánů se všemi vlastníky a to se zdá, v hustě zastavěném intravilánu nemožné. S Programem regenerace MPR a MPZ tento problém až tak úzce nesouvisí, realizovat úpravy a opravy lze podle speciálního rozvojového dokumentu města k tomu účelu zpracovaného. Nicméně vzhled celých lokalit může být ohrožen nadměrným developerským počinem.

Při vzniku Programu regenerace MPR a MPZ byla ustavena pracovní skupina. Její činnost pro přípravu byla zpočátku intenzivní a koncepční, později se začala odbývat na úrovni rady městské části a později se ocitly různé realizace jenom jako položka rozpočtu v kapitole investice. S tím, jak klesala celková částka – pro úplnost většinou činila desetinu požadovaného množství, se začala jevit jakákoliv příprava jako neúměrný výsledek. Revize požadavku na činnost speciální pracovní skupiny by byla navýsost žádoucí při sestavování nového dotazníku.

Formální podklady, tj. dotazník, souhrnný přehled a také přihlášky do soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ, si zaslouží důkladné přehodnocení a zjednodušení. Na druhé straně by byl vhodný pečlivější dohled orgánů památkové péče, a to nejen nad jednotlivými akcemi, ale i nad vyhodnocením Programu regenerace MPR a MPZ coby celku.

Zpracování lokálního programu regenerace.

Program regenerace MPR a MPZ byl nejprve stimulem pro zpracování rozsáhlé dokumentace města nazvané rovněž „program regenerace“, což je vlastně největší přínos pro území Městské části Praha 1. Zásady tvorby nových městských prostorů byly zakotveny již v první verzi programu regenerace – pravidelně obnovovaném dokumentu systematického zlepšování stavu veřejných prostranství na území MČ P1. Jeho zásady vycházely z potřeby vytvoření klidného a esteticky vyváženého uličního interiéru, pokud možno bez parkujících aut, s doplněním zeleně a městského mobiliáře. Tyto úpravy byly koncipovány a realizovány bez příspěvní dotačních programů MK ČR. Kromě obnovy řady církevních i občanských staveb je tak v rámci programu regenerace rehabilitována řada veřejných prostranství. Vždy byly zásahy navrženy s ohledem na rekonstrukci přilehlých objektů – kostel sv. Petra, sv. Haštal, sv. Vojtěch a jiné. Byl vytvořen ucelený systém obnovy lokálních center.

V roce 1997 se začaly zpracovávat první studie úprav veřejných prostranství, které nastartovaly proces, jenž znamenal významný posun v chápání využívání ulic a náměstí a významné zvýšení jejich estetické a užité kvality. Prvotním impulzem se stal neutěšený stav mnoha ulic, kde se střetávají

enormní nároky na dopravu, turistické využití a zároveň jsou v centrech obytných aglomerací. Ve snaze preferovat uživatele – chodce byly formulovány jednoduché principy, na jejichž základě jsou realizovány úpravy až do dnešní doby. Především byly racionalizovány nároky na dopravu, ať již v pohybu – byly zužovány jízdní pruhy a rozšiřovány chodníky, často za cenu jisté redukce parkování. Vždy byla součástí návrhu výsadba zeleně, osazení laviček, pitek a kašen.

Nová estetika veřejných prostranství má také zpětný vliv na zvyšování kvality domovních parterů a úrovně služeb v nich působících. Jednoznačně pozitivní vliv se projevil záhy po realizaci např. v ulici Dlouhé nebo na Petřském náměstí. Navrhované změny jsou systematické, studiem jsou pokryty všechny obytná centra – Anenská, Petřská, Havelské město. Součástí programu regenerace je také systematická rehabilitace zelených ploch, která počala nenápadně na náměstíčku na Kampě a pokračuje přes drobná zákoutí se stromy po velké parkové plochy, především v parku na nábřeží L. Svobody zvaném „Novomlýnská nebo Lannova“.

Za léta realizací Programu regenerace MPR a MPZ došlo na území MČ P1 podstatným způsobem ke změně celé řady veřejných prostorů, především v jádrech obytných oblastí. A přestože po hlavních komunikacích na obvodu PPR proudí tisíce aut, na Havelském, Kozím nebo Petřském náměstí je téměř idylické prostředí. Z rozpočtu MČ P1 bylo v uplynulých letech financováno na dvacet sedm úprav veřejného prostranství od drobných uliček po celá náměstí. Jediná tato akce se jevila stěžejní akcí města. Na území hlavního města Prahy byla Městská část Praha 1 první, kdo v roce 1997 s obdobnými úpravami začal. Výsledek tehdejšího prvního drobného záměru – ostrůvek v Dlouhé všechny naplňuje uspokojením. I teď, po letech, jsou lavičky vždy obsazeny a platan už dosáhl účtyhodných rozměrů. Na prostranství před kostelem sv. Havla byly osazeny stromy s lavičkami, jako by tam rostly odedávna, přitom ještě před několika lety byla plocha velkým parkovištěm, v Kozí ulici se natáčejí filmy.

Značná pozornost je věnována obnově pěších spojení – zapomenutých uliček a průchodů. Na Starém Městě byla například plně rehabilitována ulice Zlatá, spojnice ulice Husovy a Anenského náměstí. Tato „dvojčlenná“ ulička, jež se vine tajemnými zákoutími, byla opravena i za spolupráce majitelů sousedních objektů. Využity byly těž prvky původní dlažby a pietně zachovány dřívější obrubníky a patníky.

Výsledky a ocenění:

Za provedené akce již byla MČ P1 také oceněna – v roce 2007 obdržela cenu časopisu Moderní obec za úpravu Petřského náměstí a okolí, v roce 2008 cenu od Svazu zakládání a údržby zeleně za rekonstrukci parku na nábřeží L. Svobody a v roce 2009 za tuto akci i první místo v krajském kole soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ. V roce 2010 byla MČ P1 vyhodnocena jako nejlepší v krajském měřítku za rekonstrukci objektu Malostranské besedy. Význam Programu regenerace MPR a MPZ pro „sociologické“ aspekty společnosti je pouze nepřímý a v některých případech dokonce odporující obyvatelským záměrům a přáním, například redukcí parkovacích stání. Dochází k větší stabilizaci a kultivaci obchodní sféry, občané se více identifikují se svým prostředím. Podstatná část programu je potom směřována na intimní prostory využívané obyvateli Prahy 1. Nejsou upřednostňovány turisticky atraktivní prostory. Rozvoj cestovního ruchu nikdy nebyl prvotním záměrem a kýženým výsledkem, naopak v centrech obytných enkláv se stal vlastně nežádoucí.

Program regenerace a významné stavby

Největším přínosem Programu regenerace MPR a MPZ je bezesporu především obnova řady kostelů. Bez stimulu tohoto programu by řada z nich setrvala v tristním stavu. Jako příklad soustavné práce lze uvést kostel sv. Haštala, sv. Vojtěcha, sv. Havla, sv. Jakuba, sv. Tomáše a další.

Unikátním počinem v rámci Programu regenerace MPR a MPZ je obnova průčelí a rekonstrukce Jubilejní synagogy v Jeruzalémské ulici (císaře Františka Josefa). Postavena na náklady Spolku pro vybudování nového chrámu v letech 1905–1906, coby náhrada za synagogy zbořené při asanaci židovského města. Architekt Wilhelm Stiassny ji navrhl v kombinaci maurského a secesního slohu. Název byl holdem císaři Františku Josefovi k výročí jeho padesátiletého panování. Pro Židy znamenalo těchto padesát let období relativního klidu a prosperity, proto tehdy existovalo mnoho staveb, jež nesly toto označení. Za války se stala synagoga skladištěm uloupeného majetku a do roku 1989 postupně chátrala.

První setkání s tímto objektem proběhlo velice tristně. V roce 1990 byl prostor otevřen v rámci Dnů evropského dědictví. Zanedbaná stavba páchnoucí vlhkostí s odpadávající omítkou rozhodně nebyla ozdobou svého okolí. V té době se začala Židovská obec v Praze intenzivně zabývat otázkou vzkrášení tohoto stavebního klenotu. Jako vždy pomohla souhra náhod a spiritus agens v podobě Ing. Poskočila z hospodářské větve Židovské obce. Neúnavně organizoval souběh finančních prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ, z různých dotačních programů všech institucí i hlavního města. Podařilo se mu shromáždit sumu dostačující na úplné restaurování vstupního portálu, který svou barevností a architektonickou výjimečností středověké oblouku nemá v Čechách a ve střední Evropě obdobu. Postupně byl rehabilitován i interiér a dořešeny technické nedostatky stavby. Dnes je Jubilejní synagoga opět důstojným stánkem pro bohoslužby.

Za zvlášť pozoruhodný počín je třeba považovat rekonstrukci Malostranské besedy. Nejen, že byla opravena budova pro potřeby moderního kulturního centra, rehabilitovány a restaurovány i skryté omítky, malby a stropy, ale byly znovu vztyčeny i původní věže. Po letech interdisciplinárních památkářských sporů se podařila unikátní akce obnovy původní podoby objektu.

I tímto činem se potvrzuje, že zájem o obnovu památek a území Městské části Praha 1 není jenom formálním splněním podmínek dotačních programů, ale cílevědomou snahou uchovat dědictví předků a předat budoucím generacím naše město ještě krásnější.

4a

4b

4

1a

1b

2

1a

1b

3a

3b

1a

1b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce kostela sv. Haštala

Využití: církevní stavba

Realizace od 2004 do 2010

Realizační firma: Stavitelství Kladno, s. r. o., (exteriér), akad. mal. Miroslav Slavík (restaurování maleb), Status Stavební, s. r. o., Humpolec (úpravy sakristie)

Celkové náklady 7126, z toho podpora z PR 1086, jiné zdroje 6040

2. Název: Rekonstrukce kostela sv. Ducha

Využití: církevní stavba

Realizace od 2006 do 2011

Realizační firma: Firma Haniš (exteriér), Přídolí u Českého Krumlova, později firma Milan Šturm

Celkové náklady 6316, z toho podpora z PR 335, jiné zdroje 5981

3. Název: Rekonstrukce kostela sv. Tomáše

Využití: církevní stavba

Realizace od 2001 do 2010

Realizační firma: HT-BAU, s. r. o., - interiér kostela sv. Tomáše, Pilík Miroslav

- rekonstrukce střechy kostela, akad. mal. Jan Chejn - restaurování kaple sv. Barbory

Celkové náklady 9153, z toho podpora z PR 904, jiné zdroje 8249

4. Název: Jubilejní synagoga

Využití: církevní stavba

Realizace od 2004 do 2008

Realizační firma: Štuko, družstvo umělecké výroby pro obnovu památek, Praha 3, firma Re, s. r. o., Praha 2

Celkové náklady 3968, z toho podpora z PR 688, jiné zdroje 3280

Praha 2

Jana Černochová, Václav Vondrášek, Martina Bártová, Petra Šandová

Na území hlavního města má Program regenerace MPR a MPZ určitá specifika. Účastní se ho jednotlivé městské části na základě vlastních programů, ale aktuální legislativa hlavního města statutem městským částem jako obcím již nesvěřuje žádnou působnost v pořizování strategických, rozvojových či jiných územně plánovacích dokumentů či zapsaných studií. Proto je velmi důležitá politická podpora volených zástupců k tomu, aby takové materiály pro území městské části byly vytvářeny. Městská část Praha 2 měla na osvětlené vedení štěstí a již brzy po revoluci zde byl zadán a Ing. arch. Janem Sedlákem zpracován rozsáhlý analytický materiál o území, jenž se stal podkladem pro první schválený program regenerace MČ Praha 2 v r. 1996. V dalším období se jeho aktualizace zaměřila zejména na veřejné prostory, jejich klasifikaci a možnosti revitalizace. Paralelně s tím probíhala projektová příprava obnovy všech parků (kromě jednoho jsou všechny kulturními památkami) a dětských hřišť. Rekonstruován byl bytový fond ve správě městské části a další objekty. Pracovní skupinou programu regenerace je komise rozvoje RMČ P2 složená z volených zástupců i odborníků, agendu programu regenerace zajišťuje oddělení územního rozvoje. V roce 2011 byla schválena další aktualizace programu regenerace městské části Praha 2. Územně plánovací dokumentace je pořizována Magistrátem hl. města Prahy, regulační plán Vinohrady I., II., III., nebyl úspěšně projednán a jeho pořizování magistrátem v r. 2005 zastaveno.

V průběhu uplynulých let městská část Praha 2 připravila a zahájila revitalizaci a obnovu všech 23 kulturních nemovitých památek svěřených jí do správy.

Městská část Praha 2, jejíž rozloha činí pouhé 4 km², podílem zeleně na svém území výrazně převyšuje celopražský průměr. Je faktem, že většinu spravovaných veřejných prostor tvoří parky a zeleň, kterých má městská část ve správě 58 hektarů. Riegerovy sady, Havlíčkovy sady, Čechovy sady, Bezručovy sady, Karlovo náměstí jsou nemovitými kulturními památkami. Zeleň výrazně přispívá ke kvalitě městského prostředí, obohacuje parter města svou mikroklimatickou i hygienickou funkcí, proto městská část věnuje obnově a regeneraci těchto ploch zásadní pozornost. Lze říci, že městská část dokázala zahájit a ve většině dokončit regeneraci všech parků na svém území a dotvořila obnovu a realizaci dětských hřišť jak pro základní a mateřské školy, tak ta veřejná. Realizace hřiště U Vodárny bylo vyhlášeno v celostátní soutěži „Nejlepší dřevěným hřištěm roku 2011“. Paralelně s tím probíhá i rozsáhlá obnova památek, bytového fondu a veřejných prostranství. V realizaci je záměr postupného pěšho propojení prstence parků a zeleně na území městské části. Nově revitalizovaný Bastion XXXI s nádhernými panoramatickými výhledy sblíží Folimanku, zahradu Ztracenka i nově utvářený park Horská pod novoměstskými hradbami. Nová kulturní náplň zrevitalizovaných památek nejen v Havlíčkových sadech podporuje rozvoj kulturních a společenských aktivit.

Rozvoj participace občanů na rozhodování se výrazně projevil například v několikaleté projektové přípravě obnovy parku Havlíčkovy sady (Grébovky). Záměr byl prověřen ve veřejné architektonické soutěži a s vítězným týmem projektantů pak za příspění společnosti Agora probíhala četná diskuzní a pracovní jednání nad rozpracovanou dokumentací. Dalšími soutěžemi prošly záměry na revitalizaci Bastionu XXXI novoměstských hradeb a záměr revitalizace Karlova náměstí, který se jeví výzovou pro nejbližší období a z hlediska rozsahu, je podmíněn spoluprací s hlavním městem Prahou.

Nezbytnost kvalitních koncepčních materiálů a soustavnost přípravy podkladů pro realizaci potřebných investičních akcí je nesporná. Městská část Praha 2 má na svém správním území zapsaných 131 kulturních nemovitých památek. Nachází se zde podstatná část Pražské památkové rezervace a dvě městské památkové zóny – Vinohrady, Žižkov, Vršovice a Nusle, celé území městské části je dotčené památkovou ochranou. Městská část zahrnuje i území tří významných národních kulturních památek – Vyšehrad, Emauzské opatství a Novoměstské radnice, jež se nachází ve správě městské části. Poměrně brzy a s koncepcí si městská část vytvořila řadu studií na možnou revitalizaci významných veřejných prostor na svém území, které se postupně snaží uplatňovat a prosazovat k realizaci. Objevilo se zde však úskalí dvouúrovňového rozhodování hl. m. Prahy a velký rozsah potřebných investic. U areálů a objektů, k nimž má městská část svěřena vlastnická práva, zdá se situace výrazně lepší, neboť je schopna postupně prosadit a zabezpečit realizaci z vlastního rozpočtu nebo za přispění grantů hlavního města Prahy a příspěvků z Programu regenerace MPR a MPZ.

Když v roce 1998 převzala městská část do správy od hlavního města Havlíčkovy sady, kromě jedinečné oázy zeleně získala i velké břemeno a závazek. Jednotlivé objekty v památkově chráněném areálu se nacházely ve zdevastovaném stavu a bylo zřejmé, že jejich obnova si vyžádá nemalé finanční prostředky. Radnice tehdy začala ve veřejné soutěži hledat investora, jenž by se na obnově vzácného parku, Gröhebo vily (Grébovky) i ostatních objektů podílel. Pro vilu našla partnera a uživatele ve společnosti CEELI Institut, která objekt zrekonstruovala a využívá ho coby školicí středisko práva. Dále už byla investorem městská část Praha 2 a jako první zrekonstruovala v roce 2002 unikátní Barvitiův a Schulzův Viniční altán dle návrhu ateliéru D.U.M. architekti. Poté následovala rozsáhlá oprava objektů oplocení parku se všemi branami tak, aby bylo možné v noci areál uzavírat, dobudována byla i dětská hřiště. Rozsáhlou péčí městská část věnovala též renovaci historického vinohradu s terénními schodišti, k němuž v roce 2009 přibyl vinný sklípek s prostorem pro umístění technologie potřebné pro zpracování sklizně tak, aby úroda z vinice zůstávala v „Grébovce“. Ve stejném období je dokončena také rozsáhlá a unikátní obnova Pavilonu, který byl za dob průmyslníka M. Gröhebo užíván jako zahradní herna se střešnicí a kuželnou. Restaurátorskou cestou bylo obnoveno historické křídlo a pro možnost celoročního užívání stavby doplněno dle návrhu akad. arch. J. Javůrka lehké prosklené východní křídlo. Upraven byl také venkovní kavárenský prostor s navazující růžovou zahradou. Obnova Pavilonu s kuželnou byla v roce 2009 oceněna v soutěži o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ. Na mezinárodním festivalu architektury World Architecture Festival v Barceloně získala ocenění v kategorii „New and Old“, jež hodnotí kreativní přestavby, konverze a restaurování objektů.

Vinobraní 2011 slavnostně otevřelo i nově rekonstruovanou Grottu s romantickou částí parku a jezírkem jako multikulturní stánek komorního charakteru. Realizace Grotty obdržela v roce 2011 v Programu regenerace MPR a MPZ tutéž cenu jako v roce 2009 Pavilon. Z obrovského díla tedy v Havlíčkových sadech zbývá už jen revitalizace rozsáhlé zeleně parku a komunikací, na kterou se podařilo městské části získat podporu z evropského dotačního programu. Lze říci, že desetiletí obnovy, jež zahrnovalo několik let koncepční a projektové přípravy, proměnilo „Grébovku“ natolik, že se z ní opět stává přirozené centrum společenského a kulturního dění.

Aktuálním nepřehlédnutelným úspěchem je revitalizace prostoru Bastionu XXXI novoměstských hradeb, která byla provedena na základě vítězného návrhu veřejné architektonické soutěže vypsané v roce 2007 městskou částí. Jde o neobvyklé architektonické pojetí znovuzrození dlouho zanedbávaného prostoru plně respektující charakter tohoto zapadlého místa. Dle vítězného návrhu architektů MCA atelieru Pavly Melkové a Miroslava Cikána v krátké době z polozapomenutého koutu, „v území nikoho“ vzrostlo dílo budící upřímný obdiv laiků a respekt odborných kruhů.

V místě zboření budovy čp. 1791 je vybudována nová stavba, jejíž střecha tvoří terasu kolem atria – z jedné strany zapuštěná do terénu, z druhé strany otevřená do snížené zatravněné pobytové části parteru s výhledem na Vyšehrad. Stavba i prostor před ní nabízí variabilní univerzální využití – např. pro výstavy, společenské akce či kavárnu. Úpravy Bastionu zároveň vyřešily pěší propojení s okolním územím, tj. se zahradou Ztracenka, s Albertovem a především s parkem Folimanka průchodem hradbami. V budoucnu by na provedené úpravy mělo navazovat oživení dalších prostor mezi novoměstskými hradbami a ulicí Horská i v části parku Folimanka.

Revitalizace Bastionu XXXI se stala absolutním vítězem Grand Prix architektů 2012 a je zařazena mezi třicet nejzajímavějších staveb v ročníce Česká architektura/Czech architecture 2010–2011.

Obnova rozsáhlých památek nejsou dílem jednoho volebního období, proto je pro jejich zdárný průběh nejdůležitější kontinuita v rozhodování, kvalitní projektová příprava a tým osobností, které svou odborností a autoritou, ruku v ruce s osvětlenou politickou podporou dokážou dotáhnout jednotlivé akce ke zdárnému konci.

2a

2b

1a

2b

1b

3

3

1a

1b

1b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Havlíčkovy sady - obnova Pavilonu

Využití: kulturní akce

Realizace od 2008 do 2009

Autor: akad. arch. Jiří Javůrek

Realizační firma: INGBAU CZ, s. r. o., T. Berger, restaurátor

Celkové náklady 70000, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 0

2. Název: Havlíčkovy sady - obnova Grotty

Využití: kulturní akce

Realizace od 2009 do 2011

Autor: akad. arch. Jiří Javůrek

Realizační firma: INGBAU CZ, s. r. o., T. Berger, restaurátor

Celkové náklady 49000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 0

3. Název: Revitalizace Bastionu XXXI

Využití: kulturní akce

Realizace od 2010 do 2011

Autor: Ing. arch. Miroslav Cikán, Ing. arch. Pavla Melková

Realizační firma: Swietelsky, stavební, s. r. o.

Celkové náklady 35 000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

Prachatice

Historické město roku 2002

Antonín Jurčo

Město Prachatice cíleně pracuje na celkové regeneraci městské památkové rezervace od roku 1993, kdy byl zpracován první Městský program regenerace MPR Prachatice. Obsahoval promyšlenou strategii k zajištění funkčnosti tehdy žalostně veřejné infrastruktury centra města, vytvoření jeho atraktivního vzhledu a dosažení aktivního života v něm. Sledována byla proto prioritní oprava jednak technické infrastruktury a současně velmi zanedbaných fasád a střeš jednotlivých domů. Od počátku realizace programu regenerace byl kladen důraz na záchranu stěžejních historických hodnot, představovaných dochovanými renesančními sgrafitovými fasádami domů a malířskou výzdobou některých domovních průčelí.

Péče o památky obecně, nejen o prostředí městské památkové rezervace, je městem chápána jako jedna ze stěžejních aktivit pro další rozvoj města a aktivní turistický ruch. Současně zajišťuje nezbytné zachování kulturního dědictví pro další generace. Proto je zakotvena rovněž ve strategickém plánu rozvoje města, a to již od počátku uplatňování strategického plánování ve městě v roce 1996, a následně aktivně a důsledně též realizována.

Městský program regenerace městské památkové rezervace Prachatice je aktualizován, projednáván a schvalován zastupitelstvem města každé dva roky, což lze považovat za příklad dobré praxe, stejně tak související dobrou spoluprací zúčastněných pracovníků městského úřadu (památková péče, stavební úřad, odbor investic) s Městskou správou domů a bytů, s. r. o., a s územním odborným pracovištěm Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích.

Zvláštní poděkování patří vlastníkům soukromých nemovitostí, bez jejichž aktivního zapojení do programu regenerace by nebylo možné jeho cíle naplnit. V této souvislosti je nesporný motivační faktor ve formě poskytování finančních příspěvků z něj a souvisejícího příspěvku města. Významná je rovněž intenzivní komunikace se soukromými vlastníky prostřednictvím oddělení památkové péče městského úřadu. To např. zajišťuje jak informování majitelů o dotačních možnostech, tak jim poskytuje metodickou pomoc při přípravě a realizaci obnovy jejich objektů. Soukromí vlastníci jsou rovněž vstřícní při organizaci celoměstských akcí typu Dny evropského dědictví, kdy bezúplatně zpřístupňují neveřejné prostory svých domů.

Pokud jde o veřejnou infrastrukturu bylo v rámci průběžné realizace Městského programu regenerace MPR v roce 2000 celkově rekonstruováno Velké náměstí a Kostelní náměstí. V roce 2010 byla dokončena následná postupně realizovaná celková rekonstrukce ulic historického centra. Od tohoto roku tedy všechny ulice v centru města (historickém jádru) již disponují novými inženýrskými sítěmi, novými povrchy z kamenné dlažby a novým mobiliářem včetně historizujících svítidel veřejného osvětlení.

Co se jednotlivých domů týče, důraz je kladen na obnovu a udržení řádného stavu fasád a střeš budov v historicky doložitelné autentické podobě, zejména ve vztahu k četné sgrafitové a malířské výzdobě. V roce 2009 byla naplněna postupná oprava fasád všech domů s touto výzdobou. Následně se důraz při realizaci programu regenerace zaměřil na revitalizaci na první pohled nezejších památkových hodnot, např. skrytých za novodobými zjednodušenými omítkami. Přitom byl a je význam přikládán zjištění autentického původního řešení restaurátorským průzkumem, upřesněným odkrýváním při provádění prací nebo dohledáním historických kreseb či častěji fotografií.

V rámci revitalizace na první pohled nezejších památkových hodnot bylo např. v roce 2008 na základě historické fotografie obnoveno klasicistní řešení uliční fasády domu čp. 70 v Husově ulici, nahrazující předchozí rozpačitou, rádobu barokní malovanou fasádu. Roku 2009 byla odkryta a restaurována renesanční podoba nárožního domu čp. 114 v Poštovní ulici, do té doby skrytá pod novodobou hladkou omítkou. V roce 2010 bylo dle historické fotografie realizováno klasicistní řešení průčelí domu čp. 115 v Poštovní ulici, na místo předchozí břízolité omítky. Roku 2011 se podařilo

odkrýt a restaurovat renesanční fasádu domu čp. 95 v Dlouhé ulici s psaníčkovým, ornamentálním a figurálním sgrafitem, do té doby utajenou pod novodobou hladkou omítkou. V roce 2012 došlo k obnově kolorované sgrafitové výzdoby průčelí Národního domu čp. 10 na Velkém náměstí. Ta byla původně vytvořena roku 1903 Tělovýchovnou jednotou Sokol, přičemž k jejímu otlučení došlo ještě za první republiky. Roku 2012 rovněž proběhla rehabilitace renesančního vzhledu domu čp. 30 v Děkaněské uličce.

Pozitivní dopady realizace programu regenerace MPR dokládají dále např. obnova zadního traktu – arkád – a sklepů Staré radnice a jejich užívání pro nejrůznější kulturně společenské akce, včetně vytvoření důstojných prostor pro umístění Informačního centra v přízemí Staré radnice, revitalizace středověkého hradebního systému s baštami, odkrytí a restaurování maleb v presbytáři kostela sv. Jakuba, turistické zpřístupnění severní věže kostela sv. Jakuba, vytvoření Galerie Otto Herberta Hajeka v Bozkovského domě na Velkém náměstí s díly tohoto světového umělce, vznik soukromého Muzea krajky v Poštovní ulici, Muzea české loutky a cirkusu (pobočka Národního muzea) na Velkém náměstí, čajovny ve sklepech domu čp. 44 na Velkém náměstí, Indické restaurace v Horní ulici, kompletní rekonstrukce městského divadla na Velkém náměstí, sálu Národního domu na Velkém náměstí a tím obnovou možnosti důstojně využívat jeho Společenský sál pro nejrůznější kulturně společenské, obchodní i sportovní akce. Významná je také obnova parku Parkán a Štěpánčina parku, vznik naučných stezek (např. kolem hradeb, Svatopetrská), přestavba bývalého sídla městského úřadu v Husově ulici na bytový dům a mnohé další akce. V centru města jsou provozovány další četné komerční i nekomerční aktivity, převážně v domech, jejichž oprava byla podpořena příspěvkem z Programu regenerace MPR. Jedná se např. o Prachatické muzeum, řadu restaurací, několik pizzerií či kaváren a cukráren, prodejny upomínkových předmětů, hotely a penziony.

Centrum města žije mnoha kulturními akcemi. Tradiční každoroční akce doplňuje řada jednorázových projektů. Stěžejní červnové Slavnosti solné Zlaté stezky, připomínající renesanční dobu rozkvětu města, doplňují např. Bohemia Jazz Fest, výtvarný workshop Salve Prachatice, Dny duchovní hudby, série hudebních a scénických kulturních akcí Srpnové teplé večery, soutěžní divadelní přehlídka Štít města Prachatice, Dny evropského dědictví, farmářské a řemeslné trhy, Zimní slavnosti, Adventní koncerty.

Péče o památky zajišťovaná městem se nezaměřuje pouze na jeho historické centrum. Realizováno bylo rovněž mnoho akcí mimo městskou památkovou rezervaci. Obnoveny byly např. kaple Panny Marie Loretské v Prachaticích, výklenkové kaple a boží muka na Svatopetrské cestě ke hřbitovu, výklenkové kaple křížové cesty k mešní kapli sv. Filipa Neri na podhůří hory Libín. Obnovena byla také řada dalších objektů drobné sakrální architektury. Velká pozornost je věnována hřbitovnímu kostelu sv. Petra a Pavla ve Starých Prachaticích, kde od roku 2008 došlo např. k opravě zvonové stolice a krovu zvonové věže, technického vybavení a výměně pohonu zvonů, doplnění chybějícího zvonu, restaurování sgrafita v podvěží či restaurování polychromovaných dřevorezeb Kalvárie.

Velký důraz je kladen na medializaci Programu regenerace MPR a MPZ a jeho výsledků. Využívány jsou zejména noviny Prachatický deník, měsíčník města Radniční list, webové stránky města a několik soukromých zpravodajských webů. Za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ v roce 2002 se staly Prachatice nositelem titulu Historické město roku 2002. Za rok 2010 byly na titul Historického města roku nominovány a získaly Cenu ministra pro místní rozvoj za vynikající realizaci Programu regenerace MPR a MPZ.

Z mnoha jeho akcí podrobněji zmíníme restaurování sgrafitové fasády měšťanského domu čp. 41 na Velkém náměstí, známého jako Rumpálův dům. Ten svým umístěním uprostřed východní fronty náměstí, v rámci které ukončuje řadu domů s podloubím a je jediným domem s celistvou sgrafitovou fasádou, dominuje nejen této části náměstí, ale vzhledem k ploše a barevnosti sgrafita je nepřehlédnutelný v rámci celého prostoru Velkého náměstí. V roce 2005 zahájili restaurátoři Jiří Mašek a Tomáš Skořepa první etapu renovace sgrafita na Rumpálově domě, pocházejícího ze sklonku 16. století a zobrazujícího bitevní scény a postavy vojáků. Předcházela jí podrobný průzkum, jenž přinesl několik zajímavých zjištění ukazujících, že se jedná o unikátní sgrafito. Zjistilo se, že sgrafito bylo původně barevné. Originální kresba byla vyryta do vrchního červeného štuky, výjevy byly doplněny modrošedým pozadím a sgrafito bylo dále kolorováno okrovou a červenou barvou. Přestože je dnes známa skutečnost, že naši předkové sgrafita domalovávali – kolorovali, většinou se malba do dnešních dnů nedochovala. Z tohoto důvodu je sgrafito na Rumpálově domě unikátní. Poslední oprava z konce osmdesátých let 20. století tuto skutečnost však nerespektovala. Tehdy došlo pouze ke zvýraznění hrubých obrysů bílou barvou a vytmavení pozadí, proto nyní musely být nejprve odstraněny vrstvy těchto nevhodných přemaleb. Poté restaurátoři přistoupili k zajištění ohrožených míst, hloubkově injektáží uvolněných omítek a odstranění předchozích vysprávek, narušených vlivem povětrnosti. Vrchní vrstva omítek byla tvrdá a kvalitní, nicméně pod ní byla omítka silně rozrušena a vyplavena, proto bylo nutno ji zpevnit pomocí speciálních hmot vpravovaných pod ni injektážními stříkačkami. V polovině června roku 2005 byla ukončena první etapa prací a fasáda byla ponechána ve stavu rozpracovanosti. Práce opět započaly na jaře roku 2009, kdy došlo k doplnění chybějících částí a sgrafita prošla odbornou rehabilitací do původního barevného vzhledu, včetně výše popsaného kolorování. V rámci této etapy restaurátoři rovněž odstranili zbytky mladších vápenných nátěrů a přemaleb, přízdívky nepůvodních okenních otvorů, doplnili zdvo do původního renesančního formátu okenních otvorů, provedli revizi upevnění omítek a nakonec hydrofobizovali vlastní povrch dokončené fasády. Současně byla provedena výměna oken.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova hradebního systému ze 16. století

Využití: městské hradby

Realizace od 2001 do 2011

Autor: realizováno dle projektové dokumentace firmy

MURUSMONUMENTARENOVAMUS, projekce, spol. s r. o., České Budějovice

Realizační firma: různé dodavatelské firmy

Celkové náklady 2933, z toho podpora z PR 1446, jiné zdroje 1487

2. Název: Restaurování gotických maleb v kostele sv. Jakuba Většího

Využití: kostel

Realizace od 2009 do 2010

Autor: restaurátor Tomáš Skořepa a Jiří Mašek

Realizační firma: restaurátor Tomáš Skořepa a Jiří Mašek

Celkové náklady 812, z toho podpora z PR 115, jiné zdroje 697

3. Název: Restaurování fasády Staré radnice

Využití: městský úřad

Realizace v r. 2002

Autor: restaurátor Mgr. Josef Novotný

Realizační firma: restaurátor Mgr. Josef Novotný

Celkové náklady 1396, z toho podpora z PR 1033, jiné zdroje 363

4. Název: Oprava a restaurování fasády a soch Nové radnice

Využití: městský úřad

Realizace v r. 2004

Autor: restaurátor Tomáš Skořepa a Jiří Mašek, akad. soch. Vojtěch Pařík a firma

LUBRYCO spol. s r. o., Prachatice

Realizační firma: restaurátor Tomáš Skořepa a Jiří Mašek, akad. soch. Vojtěch Pařík

a firma LUBRYCO spol. s r. o., Prachatice

Celkové náklady 2775, z toho podpora z PR 1987, jiné zdroje 788

5. Název: Restaurování fasády Rumpálůva domu

Využití: obchod a bydlení

Realizace od 2005 do 2009

Autor: restaurátor Tomáš Skořepa a Jiří Mašek

Realizační firma: restaurátor Tomáš Skořepa a Jiří Mašek

Celkové náklady 675, z toho podpora z PR 360, jiné zdroje 315

6. Název: Restaurování maleb v Dolní bráně

Využití: galerie

Realizace od 2007 do 2008

Autor: restaurátor Tomáš Skořepa

Realizační firma: restaurátor Tomáš Skořepa

Celkové náklady 1278, z toho podpora z PR 890, jiné zdroje 388

Příbor

Jaroslav Šimíček

Příbor, městečko s necelými devíti tisíci obyvateli, je jedním z nejstarších měst severovýchodní Moravy. Je lemováno působivou scenérií předhůří Beskyd a vyhlídkou na nedalekou Trúbu ve Štamberku, na malebné Hukvaldy a staroslavný Radhošť. Rozkládá se po obou březích řeky Lubiny.

I přes některé nevhodné zásahy v letech dávno minulých zůstalo historické jádro Příbora unikátní památkou a v roce 1989 bylo prohlášeno městskou památkovou rezervací. V současné době má město čtyřiašedesát nemovitostí zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky. Většinu z nich lze najít přímo v památkové rezervaci nebo v jejím ochranném pásmu.

Systematická péče o regeneraci městské památkové rezervace započala v roce 1990. V roce 1993 se město přihlásilo do Programu regenerace MPR a MPZ. Tento program nemůže vyřešit všechny problémy, které s sebou přináší starost a péče o památky v jednotlivých sídlech. Je ale velmi významným pomocníkem při této činnosti a výrazně přispívá k zapojení širokého spektra subjektů do procesu regenerace nejvýznamnějších památkových objektů. Vzájemně tak spolupracují s městy církve, fyzické osoby i Ministerstvo kultury ČR. Program regenerace MPR a MPZ je jedním z mála celostátních programů, který si dlouhodobě udržuje svou roli a význam, a především po celou dobu své existence nijak výrazně nemění svá pravidla. Takto je vnímán i zastupitelé v Příboře. Ti právě díky tomuto Programu regenerace každoročně schvalují v rozpočtu obce dostatek finančních prostředků na obnovu památek a památkově významných objektů ve městě. Výraznou roli sehrává v Příboře i pracovní skupina, která je složena z pracovníků úřadu, ze zastupitelů a také z odborníků (zástupců z řad památkářů a architektů), podnikatelů a zástupců majitelů památek. Při přerozdělování finančních prostředků zastupitelstvo vychází téměř vždy z doporučení této skupiny. Zároveň skupina funguje spolu s pracovníky městského úřadu i jako poradní orgán vůči vlastníkům památek a investorům působícím v historickém centru města.

Zapojení města do Programu regenerace MPR a MPZ umožnilo opravit mnoho památek v centru Příbora. Například velkou proměnou prošel rodný dům Sigmunda Freuda. V roce 2005 město učinilo mimořádný krok a dům, v němž se zakladatel psychoanalýzy narodil, odkoupilo. Objekt, do té doby užívaný jako běžný rodinný dům, získal pečlivou rekonstrukci podobu domu z poloviny 19. století a stal se Muzeem Sigmunda Freuda. Návštěvníky láká na interaktivní expozici s názvem „Freud – vědec, ale především člověk se smyslem pro humor“.

Celkovou obnovou v Příboře prošly všechny kostely – farní kostel Narození Panny Marie, kostel sv. Valentina, kostelíky sv. Kříže a sv. Františka.

Podářilo se také zrenovatovat areál farního kostela se čtrnácti kapličkami křížové cesty, s kapličkou Panny Marie Lurdské i se vstupní branou s čtyřmi sochami světců. Staticky byla zajištěna ohradní zeď u kostela a nový kabát získaly i drobnější památky – litinová fontána a sousoší Panny Marie na náměstí, kříž u kostela sv. Valentina a další.

U řady měšťanských domů došlo k jejich statickému zajištění, k obnovení střešních konstrukcí, fasád, oken, dveří. Byla sjednocena výmalba příborského podloubí.

U konce je obnova nejvýznamnější a svým rozsahem i největší památky města, piaristického kláštera – barokní stavby postavené v letech 1694–1700 a rozšířené v roce 1875 pro potřeby učitelského ústavu. Mohlo k ní dojít postupně, a to díky Programu regenerace MPR a MPZ. Obnova začala v roce 1992. Tehdy architekt zpracoval a zastupitelstvo odsouhlasilo studii využití objektu. Veškeré práce v následujících letech byly prováděny v souladu s touto studií.

První etapa oprav kláštera byla ukončena v roce 1997. V části, kterou nyní užívá Muzeum Novojičínska, p.o., byly sanovány vlhké omítky, vybudován systém odvodnění i systém odvětrávacích kanálků. Byla nutná výměna podlah, oken, dveří. Musely být opraveny dělicí stěny a rekonstruovány rozvody

vody a elektroinstalace. Změnil se způsob vytápění na elektrické podlahové. V této části kláštera se pracovníci muzea starají o unikátní piaristickou knihovnu, v níž jsou uloženy staré prvotisky. Provedenými stavebními pracemi se výrazně zlepšily podmínky k uložení těchto vzácných knih.

V roce 1998 byla dokončena druhá etapa obnovy – zahrnovala byt domovníka a schodiště do patra.

V roce 2000 probíhaly práce na fasádě jižního křídla kláštera.

V roce 2001 stavbaři objevili při opravě dalších částí fasády unikátní sgrafita. Práce byly okamžitě pozastaveny a znovu se rozběhly až po následném restaurátorském průzkumu a po konzultacích s odborníky. Ti rozhodli nalezené fragmenty sgrafit sanovat a celou stěnu západního křídla v duchu nálezů rekonstruovat. Restaurátorské práce na fasádě a v dalších letech i v interiéru kláštera prováděl akademický malíř Petr Stirber. V témže roce 2001 se pokračovalo opravami v prvním patře – v části, kterou užívá Základní umělecká škola Příbor. Rekonstrukcí těchto prostor vznikl mimo jiné reprezentativní hudební sál a taneční odbor získal nový taneční sál. V dalších letech se opravovala střecha, včetně její konstrukce, trámů a také stropy. V roce 2009 začala třetí etapa obnovy kláštera. Opravovalo se patro západního křídla – místnosti, kde nyní sídlí městská knihovna s odděleními pro děti i pro dospělé. Od té doby mají pracovníci knihovny vynikající prostorové podmínky nejen pro přehledné řazení knih, ale i pro pořádání zábavných a vzdělávacích akcí pro své čtenáře.

V roce 2011 byla v klášteře zahájena poslední etapa prací. Zahrnovala zřízení obřadní síně v bývalém klášterním refektáři, vytvoření potřebného zázemí pro obřady, koncerty, přednášky a také vybudování komunitní místnosti vybavené nejmodernější audiovizuální technikou. Tato fáze rekonstrukce přinesla řadu překvapení. Na chodbě byla pod dvěma vrstvami dlažby objevena původní oblázková dlažba, v refektáři restaurátoři odkryli na stěnách malby z dob, kdy refektář sloužil piaristům jako jídelna. Jako celek působí naposledy rekonstruovaná část kláštera nejunikátněji. Celý tento prostor bude sloužit členům organizací města a dalším zájemcům k pořádání jejich aktivit. K slavnostnímu otevření došlo 15. září 2012.

Všechny tyto práce na obnově kláštera mohly být realizovány nejen díky zastupitelům a pracovníkům příborské radnice, ale i díky Programu regenerace MPR a MPZ.

Zbývá revitalizovat klášterní zahradu. Projekt je hotov. Se zahájením prací se předběžně počítá v roce 2013, s ukončením rok nato. Součástí revitalizace zahrady je propojení klášterního dvora s centrem města.

Program ale pomáhá i jinak. Zvyšuje povědomí představitelů města a veřejnosti o památkových hodnotách. Jak jsem již uvedl, zastupitelé v Příboře v souvislosti s Programem regenerace schvalují v rozpočtu finanční prostředky na obnovu památek a nejen to. V roce 2011 například souhlasili s právními úkony, které vedly k zavedení drobných sakrálních prvků do majetku města. Šlo o kříže, boží muka, památníky, které se nacházejí na území Příbora a prokazatelně neměly své majitele. Tímto rozhodnutím zastupitelé mnohé z nich zachránili a zabránili v jejich možném chátrání.

Co se týče přístupu veřejnosti vůči památkové péči, rád se vrátím přibližně o 15 let zpět, tedy do doby, kdy město začínalo s opravami piaristického kláštera. Ze strany některých zastupitelů i obyvatel města bylo pracovníkům zabezpečujícím opravu, památkářům a prováděcí firmě vytýkáno, že omítky na fasádě i vnitřní omítky v klenbových prostorách nejsou prováděny důkladně rovně a požadovali proměnění křivosti omítek prostřednictvím dvoumetrových latí ve vztahu k příslušné ČSN. Po řadě jednání, kde se dokonce hovořilo i o odvolání zodpovědných pracovníků, se nakonec podařilo přesvědčit dřívou většinu zastupitelů a nakonec i občanů, že se nejedná o „strojovou práci na budově v sídlištní zástavbě“. Podařilo se je přesvědčit, že omítky ručně prováděné dřevěným hladítkem probíhají v souladu s projektem i se souhlasem pracovníků památkového ústavu. A že jen tímto postupem lze dosáhnout co největší autentičnosti a přizpůsobení se původnímu vzhledu objektu. V současné době se nad obdobnou technologií už nikdo ani nepozastaví. Tímto malým příkladem dokumentuji posun ve vnímání veřejnosti k citlivé obnově památkových objektů oproti době, kdy památky byly brány pouze jako objekty, které mohly být využity k čemukoliv.

Obnova památek díky Programu regenerace MPR a MPZ také přispívá k rozvoji cestovního ruchu. Z dosavadních průzkumů vyplývá, že kulturní dědictví měst je nejčastějším důvodem cestování za poznáním. Největší zájem mají turisté o historická jádra měst a o místa narození slavných osobností. Historické jádro v Příboře máme a slavné osobnosti také. Narodili se tady zakladatel psychoanalýzy Sigmund Freud, profesor a vedoucí katedry politických a hospodářských věd Josef Ignác Buček, národní buditel a filosof Bonifác Buzek, zakladatel moravského místopisu Tomáš Řehoř Volný. Pobýval zde sv. Jan Sarkander. Studoval tady a pak 11 let působil pozdější olomoucký arcibiskup Antonín Cyril Stojan.

Restaurované památky lákají nejen turisty, ale vytvářejí příjemné prostředí pro pořádání společenských akcí. Slouží k tomu jak jednotlivé budovy, tak veřejná prostranství městské památkové rezervace. V Příboře se na ožívání centra města podílejí i místní organizace – Společnost S. Freuda, Fotoklub Příbor, školy, orchestry, střediska volného času pro děti, mládež i dospělé, muzeum a další.

Zapojení do Programu regenerace více doporučujeme všem historickým městům a obcím. A to nejen proto, že splněním podmínek Programu lze získat finanční prostředky pro majitele nemovitých kulturních památek v MPR nebo MPZ. Program regenerace je přínosem, jak jsem už zmínil, i ve vztahu k laické veřejnosti. Komunikací s pracovníky zajišťujícími na příslušných úřadech památkovou péči, památkáři, architektky a dalšími odborníky se v myšlení občanů zakotvuje vědomí o potřebě ochrany kulturního dědictví. Důležitá je i účast zástupců města a obcí na činnosti Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, které každoročně pořádá řadu odborných akcí. Na nich si jejich účastníci vyměňují své zkušenosti a hlavně se setkávají s významnými odborníky v oblasti památkové péče. Jejich přednášky, doporučení a předávání zkušeností jsou neocenitelné.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Piaristický klášter**

Využití: ZUŠ, muzeum, knihovna

Realizace od 1993 do 2012

Autor: Ing. arch. Zdeněk Tupý

Realizační firma: STAVMORAVIA Ostrava, RESA Jablunkov, Novojická Nový Jičín, NOSTA, Nový Jičín

Celkové náklady 80000, z toho podpora z PR 15000, jiné zdroje 65000

2. Název: **Kostel sv. Valentina**

Využití: církevní obřady, koncerty

Realizace od 1993 do 1996

Autor: Ing. Antonín Kozák

Realizační firma: Novojická stavební společnost, Nový Jičín

Celkové náklady 7000, z toho podpora z PR 4000, jiné zdroje 3000

3. Název: **Famí kostel Narození Panny Marie**

Využití: církevní obřady, koncerty

Realizace od 1995 do 2010

Autor: Ing. arch. Radek Hřha

Realizační firma: STAVMORAVIA, Ostrava

Celkové náklady 10000, z toho podpora z PR 6000, jiné zdroje 4000

4. Název: **Rodný dům Sigmunda Freuda**

Využití: muzeum

Realizace od 2006 do 2006

Autor: Ing. arch. Zdeněk Tupý

Realizační firma: STAVMORAVIA, Ostrava

Celkové náklady 6500, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 6500

5. Název: **Kašna včetně antiké sochy Hygie**

Využití: městský mobiliář

Realizace v r. 1999

Realizační firma: František Brodecký

Celkové náklady 600, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 300

6. Název: **Obnova soch čtyř světců na ohradní zdi farního kostela**

Využití: drobné sakrální objekty

Realizace v r. 2009

Realizační firma: MgA. Jakub Gajda

Celkové náklady 546, z toho podpora z PR 273, jiné zdroje 273

Slavonice

Libor Karásek

Město Slavonice se do Programu regenerace MPR a MPZ zapojilo hned od počátku jeho existence a každoročně z něj čerpá finanční prostředky. Program se osvědčil také jako silný motivační nástroj pro obnovu památek. O tom svědčí i množství jejich vlastníků, kteří se za dobu jeho trvání do Programu regenerace MPR a MPZ zapojili, což je dnes patrné i na tváři města. S tím, jak rostla popularita Programu regenerace MPR a MPZ ve městě, zvětšovalo se i čerpání finančních prostředků. V letech 2001 a 2002 dostávalo město opakovaně více než 3 mil. Kč státního příspěvku. K tomu bylo samozřejmě nutno vždy připojit příslušnou část prostředků obecních, ale díky tomu, že si všechna městská zastupitelstva uvědomovala a uvědomují, jak jsou tyto finance pro město cenné, byly vždy z obecního rozpočtu vyčleněny prostředky na spolufinancování předepsaných podílů v potřebné výši. Do Programu regenerace MPR a MPZ jsou každoročně zařazovány akce městské, církevní i soukromé. V době, kdy to umožňoval, byly do něj začleňovány i významné památky mimo území MPR.

V souvislosti s nominací Slavonic na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO bylo nutno zpracovat řadu dokumentů. Kromě nového územního plánu obce, jenž nahradil již zastaralý územní plán sídelního útvaru, byl vypracován a schválen i regulační plán městské památkové rezervace. Kromě vyššího bodového hodnocení dle pravidel Programu regenerace MPR a MPZ se projevily ve městě pozitivně v případech, kdy byl prosazován nevhodný soukromý zájem. Například stanovení maximální přípustné zastavitelnosti dvorů a zahrad na území MPR se stalo účinnou obranou proti snahám obsadit tyto cenné plochy různými přístavbami domů, nejčastěji však garážemi a kolnami. Přílišná podrobnost regulačního plánu však občas brzdí přípravu akcí, kdy je nalezeno výhodnější variantní řešení, jež v regulačním plánu není zohledněno. Je proto otázkou, zda město bude tento regulační plán v souvislosti s novelou stavebního zákona upravovat, či zda využije pro regulaci stavební činnosti na území MPR jiné nástroje – například plán ochrany.

Jedním z největších úspěchů města je vysoký počet dochovaných sgrafitových fasád na renesančních měšťanských domech. Program regenerace MPR a MPZ umožňuje zajistit jejich náročnou obnovu, kterou by bez této podpory nebylo prakticky možné realizovat. Náklady na restaurování rozsáhlejší fasády měšťanského domu překračují často částku jednoho milionu korun. V případě, že by vlastníci nemovitosti museli z vlastních prostředků zajistit vyšší podíl, než umožňují pravidla Programu regenerace MPR a MPZ, stálo by město před téměř neřešitelným problémem, jak dosáhnout zachování tohoto slavonického fenoménu. Na fasádách je patrný kvalitativní vývoj technologie restaurování sgrafit za posledních šedesát let. Díky tomu, že se podařilo dohledat většinu grafických předloh, podle nichž byla v polovině 16. století sgrafita na fasádách slavonických domů vyráběna, lze dnes tyto obrazy nejen restaurovat, ale i rekonstruovat. Nutno proto konstatovat, že v tomto směru zde bylo dosaženo významného pokroku a pro zkušenosti sem přicházejí např. i restaurátoři z nedalekého Rakouska, kde v řadě měst můžeme na historických budovách nalézt obdobná či zcela stejná sgrafita jako ve Slavonicích, nikdy ne však v takovém rozsahu.

Po roce 1989 se podařilo slavonické radnici převést velkou část bytového fondu od tehdejší Domovní správy do majetku města. Řadu těchto domů město následně v rámci své privatizace bytového fondu prodalo uživatelům těchto budov, a tak se vlastníky řady měšťanských domů na obou náměstích stali jejich dlouholetí obyvatelé. Pravidla privatizace umožňovala novým majitelům splácet prodejní cenu po dobu několika let, a proto se koupě domu stala pro většinu z nich dostupným řešením jejich bytové situace. Na rozdíl od některých z nich, které stát městu nepřevděl a jež byly následně privatizovány prostřednictvím okresního úřadu, se domy privatizované městem nestaly v dalších letech předmětem spekulací a opravdu žijí.

Atraktivní městské centrum si díky tomu zachovává stále jednu ze základních funkcí a slouží k bydlení. K tomu přispělo i rozhodnutí města vybudovat v prostoru městských hradeb dvacet malometrážních bytů. Trvale obydleny jsou i dva pásy rodinných domků přimknutých k městským hradbám, které byly i před rokem 1989 ve vlastnictví jejich obyvatel. Díky této míře obydlenosti historického centra zde funguje maloobchodní síť obchodů a služeb. To je přínosné pro zachování života ve městě, i když např. zásobování provozoven nákladními automobily není ideální a město se s tímto problémem bude muset v budoucnu vypořádat.

Atraktivita poklidného historického města přivedla do Slavonic v průběhu let řadu investorů, z nichž někteří zde zrealizovali zajímavé a oceňované rekonstrukce domů. Nelze nezmínit tzv. Fárův dům, jehož celkovou obnovu realizovala jeho majitelka, historička umění Anna Fárová, ve spolupráci s architektem Romanem Kouckým. Ten je také podepsán pod další rozsáhlou přestavbou renesančního domu, jejím výsledkem je současná podoba restaurace a hotelu Besídka. V souvislosti se jménem architekta Kouckého je samozřejmě nutno připomenout také obnovu obou slavonických náměstí, která mimo jiné plní v letním období funkci velkého pódia, na němž se odehrává řada kulturních akcí. Tato investiční akce, jež je nedílnou součástí regenerace historického jádra města, byla celá realizována z městského rozpočtu. Souběžně s obnovou povrchu náměstí bylo nutno provést i rekonstrukci všech inženýrských sítí v centru města. Při zpracování projektové dokumentace pro tento rozsáhlý projekt Slavonice zúročily informace získané při průzkumu zatopeného slavonického podzemí, jehož obnova byla již v té době s podporou z Programu regenerace MPR a MPZ zahájena. Městské podzemí se vine pod oběma náměstími, propojuje jednotlivé domy a z jejich sklepení odvádí dešťovou a spodní vodu nově vybudovanou kanalizační stokou do vzdálenosti více než jeden kilometr za městské hradby. Teprve v této vzdálenosti od města bylo možné vyvést vodu ze sklepení na povrch, protože od doby vzniku podzemí se dno Slavonického potoka díky naplaveným usazeninám a úpravám na konci 19. století zvedlo o několik metrů nahoru. Odvodnění podzemí umožnilo provést statické zajištění základů několika domů a prostor pod komunikacemi. Zrodila se tak zároveň i vyhledávaná atrakce pro návštěvníky města, kteří mohou s průvodcem podzemní prostory navštívit a prožít pocity středověkých horníků, kteří tyto stísněné prostory budovali. Z menších památkových oprav stojí jistě za zmínku obnova domu sochaře Jiřího Netíka na Horním náměstí, k níž bylo přistoupeno s vysokým důrazem na autentičnost všech prostor. Dům je nyní využíván nejenom k bydlení, ale slouží i jako galerie a řezbářský ateliér. Obnova památek bývá často spojena i s řadou překvapení, někdy nepříjemných, jindy naopak přínosných pro majitele i pro celé město. Tak tomu bylo např. v roce 1991, kdy vlastník domu čp. 528 na Horním náměstí zahájil běžnou opravu fasády svého domu, který tehdy nebyl evidován jako kulturní památka. V té době probíhaly i restaurátorské práce na sgrafitových fasádách v centru města. Jeden z restaurátorů při cestě na oběd zaznamenal, že pod hladkou štukovou omítkou jsou patrné fragmenty sgrafitové výzdoby. Práce na fasádě byly proto ihned zastaveny a následně proběhl celý její restaurátorský průzkum. Ten odhalil pro Slavonice zcela netypické zlidovělé sgrafito, jímž byla ozdobena ucelená část objektu. Následovalo řízení o zápisu stavby mezi nemovité kulturní památky, které bylo úspěšně ukončeno již v roce 1992. Následná obnova probíhala již z prostředků Programu regenerace MPR a MPZ. Město tak získalo další hodnotnou památku.

Obdobný postup se opakoval u domu čp. 545 v ulici Boženy Němcové. Na jeho fasádě byla nedávno odkryta sgrafitová figurální výzdoba, jež se tematicky odlišuje od ostatních sgrafitových obrazů na obou náměstích. Objev je jedinečný i tím, že doposud nebylo mimo náměstí na žádném domě v postranních ulicích figurální sgrafito odkryto. Dům byl díky svým hodnotám v roce 2012 zapsán na seznam kulturních památek.

Tyto i mnohé další projekty by nebyly bez podpory Programu regenerace MPR a MPZ možné. Ve Slavonicích se osvědčilo plošné rozdělování příspěvku mezi všechny vlastnické skupiny (v případě církevních památek se jedná o kostel Nanebevzetí Panny Marie a objekt fary, právnické a fyzické osoby vlastní především obytné budovy). Tento přístup je sice pracnější, ale motivuje vlastníky k péči o kulturní památky. Při rozsáhlejších obnovách je k nim přistupováno po etapách, což umožňuje pokrýt každoročně větší počet zadatelů. Zároveň tak není vytvářen časový tlak na investory, kteří provádění prací zahajují většinou až v okamžiku, kdy mají jistotu, že plánované finanční prostředky skutečně obdrží. Rozdělení do etap sice prodlužuje dobu obnovy, ale zároveň umožňuje reagovat na případné nové skutečnosti, jež se často po zahájení prací mohou projevit. Například u již několikrát zmiňovaných obnov sgrafitových fasád je možno upřesnit rozsah a postup obnovy až po provedení plošného odkryvu všech novějších vrstev. Při následném zpevňování a doplňování originálů je nutno důsledně dbát na dodržování technologických postupů. Rozložení prací do dvou let se jeví na základě naší praxe jako optimální řešení.

Radnice poskytuje prostřednictvím pracovní skupiny pro regeneraci vlastníkům památek pomoc při vyřizování žádostí o dotaci, vyplňování formulářů, jednání s orgány památkové péče, kompletaci dokladů, často je pro majitele požívána i potřebná fotodokumentace. Zajištění jejich podílu na obnově památky je zjednodušeno díky fondu rozvoje bydlení, z něhož mohou vlastníci obytných budov čerpat zvýhodněné krátkodobé půjčky, navíc bez jakýchkoliv dalších poplatků za jejich posouzení a poskytnutí. Tato možnost je proto často využívána a radnice tento zdroj financování bydlení ve městě nadále zachovává a podporuje.

Díky těmto projektům město stále zvyšuje nejen svou přitažlivost pro turisty, ale zlepšuje i podmínky pro život svých obyvatel. Návštěvníci si mohou vybrat ubytování ze stále se rozšiřující nabídky (v hotelích, penzionech i v rodinných domech je k dispozici přes pět set lůžek), udržuje se i dobrá úroveň restaurací. Na zlepšení života ve městě se podílí také velký počet neziskových organizací, které se významně zapojují do kulturního a společenského života.

2

1a

1b

2

1b

5

2

5

4

4

3

3

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Fárův dům

Využití: bydlení, galerie Ubu

Realizace v r. 1999

Autor: Ing. arch. Roman Koucký

Realizační firma: Agrostaving

Celkové náklady 0, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova náměstí (Míru a Horní)

Využití: veřejný prostor

Autor: Ing. arch. Roman Koucký

Realizační firma: Agrostaving

3. Název: Hotel Besídka

Využití: hotel, restaurace, výtvarná dílna

Realizace od 2003 do 2005

Realizační firma: Ondřej Čutych, Stavební kamorní soubor

4. Název: Obnova městské věže

Využití: vyhlídková věž

Realizace od 1993 do 1994

Autor: MURUS

Realizační firma: Hora a syn

5. Název: Malometrážní byty

Využití: bytový dům

Realizace od 1995 do 1997

Autor: Architekti Hrbůša & Pelčák, Ateliér Brno, s. r. o.

Realizační firma: Agrostaving

Štamberk

Jan Socha

Předpokládám, že téměř všichni městečko Štamberk se zhruba třemi tisíci pěti sty obyvateli nazývané Moravský Betlém znají. Pokud ne, připomenu základní data:

- důkaz osídlení před 40 000 lety neandrtálským člověkem v místní jeskyni Šípka na hoře Kotouč,
- povýšení osady na město v r. 1359 bratrem Karla IV. moravským markrabím Janem Jindřichem,
- od padesátých let minulého století prováděna systematická péče o památky zejména lidové architektury,
- v roce 1961 vyhlášena Státní archeologická rezervace Šípka,
- v roce 1969 prohlášena MPR - chráněno sto třicet dva nemovitých kulturních památek,
- v roce 1998 neúspěšný pokus o zápis do UNESCO,
- v roce 2007 registrován v sídle EU jako první český potravinářský výrobek „štamberké uši“ na základě legendy o bitvě s Tatary v r. 1241.

Dominanty:

- válcová věž Trúba s dochovanými hradbami,
- Národní přírodní památka a archeologická rezervace Šípka v Národním sadu,
- botanická zahrada a arboretum,
- dvě muzea, tři galerie,
- devadesát čtyři roubené domy valašského typu,
- tři kostely,
- šikmé náměstí s barokními měšťanskými domy.

Dále: vlastní kulturní dům s kinem, přírodní amfiteátr, koupaliště, informační centrum, městský pivovar, Lašské pivní kúpele, panoptikum, šedesát spolků a občanských sdružení, mj. tři divadelní ochotnické soubory, dechový orchestr, troje v místě vydávané noviny a časopisy...

Mimořádnou hodnotu má soubor dochovaných štamberkých roubených domků, které jsou svérázným regionálním typem lidové architektury. Byly stavěny z neotesaných loupných klad ve svažitém terénu na vysokých kamenných podezdívkách. Ve vnitřním městě se od 18. století postupně přestavovaly na zděné, a to zejména z kamene rozpadajícího se hradu, ve stylu pozdního baroka a klasicismu. Poloha města mimo hlavní dopravní tahy a vliv průmyslu (stavební uzávěra) způsobily, že od počátku 20. století se vzhled jeho historického jádra prakticky nezměnil, takže převážně lidový ráz štamberké stavební kultury zůstal dodnes zachován... Bohužel počátku století odpovídala též mnohdy stará nebo neexistující infrastruktura (vodovod, kanalizace, elektřina na dřevěných sloupech apod.). V roce 1990 existovalo v městečku s tisícem popisných čísel dvěstě devět objektů neobydlených a mělo nejstarší obyvatelstvo na severní Moravě. Mladí se odstěhovali za prací a bydlením většinou do panelových domů v Kopřivnici a v Novém Jičíně.

Takže bylo zcela zákonité, čím regenerace MPR Štamberk začne: budováním nové infrastruktury. Město Štamberk jako spoluzakládající člen Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska tak započalo s koncepční obnovou ještě dříve, než vzniklo Sdružení i Program regenerace MPR a MPZ.

V souladu s Programem regenerace MPR a MPZ ustavila Rada města Štamberka jako svůj poradní orgán odbornou pracovní skupinu – komisi pro regeneraci MPR. Její složení je obvykle následující: v čele stojí starosta města, dále je v komisi investiční referent města, vedoucí stavebního úřadu, zástupci komise rozvoje a životního prostředí, zástupce veřejnosti a podnikatelů a dále odborní pracovníci úřadu památkové péče MÚ Kopřivnice (dříve OkÚ Nový Jičín) a Národního památkového ústavu Ostrava.

Jak bylo uvedeno, Štamberští započali s programem regenerace historického jádra již od roku 1990. Především byly zahájeny práce na vybudování nové infrastruktury, tj. všech inženýrských sítí, veškeré kabelové sítě byly uloženy do země.

Po tzv. „infrastrukturním“ programu následoval program „zděný“, při kterém se opravilo náměstí, kulturní dům a všechny měšťanské domy na náměstí. Poté byl zahájen program „dřevěný“, který trvá až dodnes a pokouší se zachránit klenoty dřevěné architektury – roubené domky. V poslední době se nám začínají rozpadat hradby a areál bývalého štamberkého hradu s Jaroňkovou útulnou. Do budoucna chceme věnovat více pozornosti kvalitativnímu vzhledu rezervace, především odstranění různorodosti a barevné pestrosti střech, přestukování břizolitových fasád, doplnění centra o městský mobiliář a regeneraci ploch veřejné zeleně.

Za úspěšnou realizaci programu regenerace MPR v letech 1991 až 1996 bylo město vybráno do finále soutěže O cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ. Bohužel v něm mělo soupeře z nejtěžších – královské město Třeboň.

Program regenerace MPR má zcela konkrétní pozitivní výstupy a přínosy:

- historické jádro města se nevyliďňuje. Naopak, v roce 1991 bydlelo v centru města 611 obyvatel, v roce 2011 už dokonce 687. Všechny objekty byly skutečně regenerovány, tzn. ty obytné včetně návratu lidí, kteří je znovu zabydleli,
- většina domů se využívá k bydlení, podnikání, zejména k ubytování návštěvníků. V roce 1991 fungovalo v MPR jedno hotelové zařízení o kapacitě třicet lůžek, dnes dvacet dvě zařízení o kapacitě třista třicet čtyři lůžek,
- zachránily se nejlépe poničené objekty,
- nevídaný rozvoj kulturního a společenského života. Město žije celoročně hojně navštěvovanými společenskými a kulturními akcemi,
- od roku 1991 se rozvinul cestovní ruch, který zahrnuje ubytování, restaurace, služby, výrobu a distribuci „štamberkých uší“, piva a vzniklo také několik desítek nových pracovních míst,
- do společenského a kulturního dění jsou zapojovány místní spolky a občanská sdružení i občané města,
- opravují se též objekty, jež nejsou památkově chráněny, obnovují se původní kamenné dlažby v uličkách.

Pochopitelně existují též problémy regenerace:

- někteří majitelé a investoři si vykládají po svém svá práva a demokracii,
- chybí funkce městského architekta,
- nedostatek finančních prostředků, razantní úbytek zdrojů i v Programu regenerace MPR a MPZ,
- nárůst podnikatelské aktivity se nepromítá do navýšení rozpočtových příjmů města,
- vyhlášení ochranného pásma MPR v roce 1998 se nesetkalo s příznivou odezvou veřejnosti a samosprávy,
- v novém územním plánu je ze strany MK ČR bráněno přijatelné výstavbě na okrajích MPR apod..

Celkový dojem v historicky krátké době je však pozitivní.

Za posledních více jak dvacet let je možno zaregistrovat radikální zlepšení prostředí města, jeho vzhledu, stavu jednotlivých památkových objektů i demografické skladby obyvatelstva. Příklad Štamberka ukazuje výsledek praktické aplikace moderních zásad památkové péče v praxi malého historického města.

Program regenerace MPR pomohl zachránit a renovovat desítky kulturních památek, přilákal k bydlení v centru mladé lidi, motivoval podnikatele i občany a rozvinul cestovní ruch i společenský život. Staré centrum začalo opět ožít a stalo se místem setkávání. MPR Štamberk spolu s MPR Nový Jičín, MPR Příbor, MPZ Bílovec, Fulnek a Odry jsou důkazem, že i v Moravskoslezském kraji existují starobylá historická centra, kvůli nimž tento region, vnímaný dříve jako území dolů a hutí, stojí za to poznat. Přijďte se spolu s cca dvěma sty padesáti tisíci turisty, kteří ročně MPR Štamberk navštíví, o tom přesvědčit osobně.

Na příkladech uvádíme několik zásadních proměn MPR lidové architektury.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Opravy osmnácti roubených domů

Využití: soukromý majetek

Realizace od 1994 do 1996

Celkové náklady 3150, z toho podpora z PR 960, jiné zdroje 2190

2. Název: Fasády historických domů a kostela

Využití: veřejně přístupné a soukromé

Realizace od 1994 do 1996

Celkové náklady 4900, z toho podpora z PR 1750, jiné zdroje 3150

3. Název: Oprava městského opevnění

Využití: veřejně přístupné

Realizace od 2010 do 2011

Realizační firma: Unistad, s. r. o., Suchdol n. O.

Celkové náklady 1760, z toho podpora z PR 340, jiné zdroje 1420

Otakar Jankovec, Ivana Bartošová, Jiří Vaníček

Program regenerace MPR a MPZ byl historickými sídly přivítán a jeho přijetí se stalo dalším impulsem pro rozšíření členské základny Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Přesto, že se nikdy nepodařilo plně realizovat původní záměr usnesení dotační program aplikovat nejen do památkově chráněných objektů, ale také do technické infrastruktury, stal se Program regenerace MPR a MPZ jedním z nejlépe fungujících dotačních titulů v České republice. Důvodem úspěchu byl požadavek vytvoření koncepčního materiálu (Programu regenerace) toho kterého města i decentralizace rozhodování o příspěvku přímo městem. Samospráva se stala rozhodujícím subjektem, který řídí a plánuje opravu památkové zóny či rezervace. Město Tábor se prostřednictvím prvotního předsednictví ve SHS ČMS (starosta Jiří Vaníček byl prvním předsedou Sdružení) podílelo na jeho tvorbě. Například z iniciativy SHS ČMS byla zavedena povinnost samospráv měst spolufinancovat obnovu památek ze svých rozpočtů. Cílem tohoto opatření měla být motivace měst k tomu, aby peníze přidělovala na ty památky, které jsou z hlediska města prioritou. Poprvé bylo užito formy podílového financování, kdy se na obnově památky podílí vlastník, stát i město. Jak jsme se později přesvědčili, tento princip je uplatňován i při financování ze strukturálních fondů Evropské unie.

(Výňatky z publikace TÁBOR: proměny historického jádra 1805–2003. Ostrava, NPÚ 2009)

Staré město Tábor zaujímá mezi historickými sídly výjimečné místo. Jeho umístění v krajinně a ojedinělý urbanistický půdorys jsou unikátně dochované a natolik specifické, že obvyklá měřítka k jeho regeneraci byla většinou obtížně aplikovatelná. Z dnešního hlediska k největší ztrátě památkových hodnot Tábora došlo v průběhu 19. a na začátku 20. století, kdy přestal být vojenskou pevností. Přesto soubor historických architektur od monumentálních objektů a opevnění až po měšťanské domy s podzemím zůstaly převážně dochovány v původní urbanistické struktuře, hmotové konfiguraci a dispozici, včetně řemeslných a konstrukčních detailů.

V prvních padesáti letech období 1850–1949 proběhly v historické zóně zásadní urbanistické změny, pro něž byl zpracován regulační plán. Situačně byl změněn vjezd do jádra devastací městského opevnění, nevratnou proměnou prošel středověký areál hradu Kotnov při stavbě pivovaru a značných změn doznaly mnohé domy, které byly nastavovány o další podlaží, rozšiřovány nebo i bořeny pro stavbu nových objektů. Současně se usilovalo o zlepšení sociálních a hygienických podmínek sídla, byly budovány stoky pro odvádění splašků, zlepšilo se zásobování vodou, začalo se s elektrickými rozvody. Zakládají se městské sady, rozšiřován starý hřbitov. Zatímco první polovina tohoto stoletého úseku vykazuje intenzivní aktivity, ve druhé polovině dochází ke stavebnímu útlumu. Důvodem jsou obě světové války a následně i politické změny po roce 1948.

Až během první poloviny 20. století se rodí změna názoru na památkovou ochranu. Z původního pojetí ochrany jednotlivostí se zájem přesunul na soubory. Jedním z výsledků se stal i vládní soupis historických měst, jimž měla být věnována zvýšená pozornost, v seznamu je uveden i Tábor. Období let 1950–1968 sice nevykazuje větší stavební činnosti, je to však období značného úsilí o památkovou ochranu významného urbanistického celku. První koncepce regenerace historického jádra byla koncipována poměrně jasně až ve směrném územním plánu z roku 1962. Ten vytýčil zásady hlavních urbanistických řešení s cílem, aby starý Tábor nepodlehli bezohledné přestavbě a zůstal zachován v původní dispozici. Tehdy stanovené cíle pak prověřilo období socialistické výstavby. Zaregistrovalo se sice mnohým znehodnocujícím akcím, ale nemohlo být zabráněno dalšímu chátrání a havírům, protože starý Tábor byl postižen mimořádnou stavební pasivitou, zejména v bytovém a dopravním programu. Po dlouhodobých průzkumech v terénu, provedených pracovníky Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, bylo historické jádro města prohlášeno roku 1961 městskou památkovou

rezervací a roku 1962 jako jediné město v republice národní kulturní památkou. V roce 1967 pak přijat územní plán asanace a rekonstrukce historického jádra, jež je zde pojímáno jako nedílná součást města a aglomerace, celá lokalita má být zachována jako obytná, objekty jsou určeny k rekonstrukci na byty vyšší kategorie, je navrhováno vyčlenit historický útvar pro pěší provoz, dopravu řešit jako tangenciální a přebudovat celou technickou infrastrukturu. Od začátku padesátých let pak byly prováděny rekonstrukce a opravy asi patnácti významných objektů, které byly sice realizovány ve spolupráci s tehdejší památkovou správou, byly to však izolované stavební zásahy bez komplexního pojetí. V závěru tohoto období byla činná organizační opatření pro zahájení komplexní obnovy MPR a pro založení samostatné organizace pro výkon inženýrských služeb pro regeneraci.

Následujícímu období 1969–1989 nasměrovanému odborným kolokviem, které se konalo v Táboře v roce 1969 a které stanovilo, že práce komplexní regenerace budou děleny do tematických celků – sanace podzemí, oprava hradebních zdí, rekonstrukce komunikací a inženýrských sítí, oprava a rekonstrukce domů, demolice, sadové a krajinné úpravy, restaurátorské práce, propagační a publikační činnost. Nejprve byla prováděna stavební záchrana ohrožených domů, statické zajištění podzemí, pak komplexní regenerace dle přesných programových pravidel. V tomto období se provedla rekonstrukce mnoha objektů, byl opraven značný díl městského opevnění, zrekonstruována část technické infrastruktury, začala výstavba kolektorů (později přerušena pro nedostatek finančních prostředků), byly zvelebeny sady a staré hřbitovy přeměněny na parky. Všechny akce organizačně zajišťoval samostatný podnik s oprávněním pro inženýrské služby, jehož činnost započala roku 1969 s názvem Táborprojekt, později přejmenovaného na Inženýrskou organizaci města Tábora. Řízené práce komplexní regenerace probíhaly dle programových pravidel pod vedením ředitele Ing. arch. Otakara Jankovce, k výrazné změně v zabezpečování odborné investorské přípravy dochází po roce 1984, kdy souvisí s generační obměnou pracovníků organizace. Upouští se od komplexního pojetí regenerace, koncepční přístup je zaměřen za operativní, končí systematicky prováděná pasportizace i publikační činnost. Organizace pak zrušena na konci roku 1990.

Poslední časový úsek od roku 1990 se jevil ve všech bodech odlišný od předcházejících období. Po změně politického systému měl Tábor paradoxně ztížené podmínky privatizace a regenerace. V důsledku restitučního zákona se další obnova historického jádra mohla plně rozvinout až po odnětí statutu národní kulturní památky v roce 1992 a tím uvolnění možností regenerace se zapojením prostředků vlastníků, které skýtala standardní městská památková rezervace. Nové ekonomické podmínky, vlastnické poměry k nemovitostem i možnost podnikání se pak výrazně projevil ve všech oblastech od běžné údržby domů až po rekonstrukce celých objektů a areálů, které byly po celá desetiletí zavřeny. Řada objektů dostává novou funkční náplň, ožívají. Objevuje se i nová možnost dodavatelských stavebních kapacit. Překotné stavební aktivity se však někdy projevil necitlivým přístupem k památkovým hodnotám, dochází i k nenahraditelným ztrátám. Úsilí Města Tábora o zlepšení životních podmínek se projevuje hlavně zkvalitňováním technické infrastruktury, do historické zóny je zaveden plyn, přebudováno veřejné osvětlení, nově dlážděny ulice. Projevil se i dříve neznámý zájem podnikatelské sféry o vlastnictví nebo alespoň o pronájem části nemovitostí na území MPR ke svému podnikání. Staré město se sice zdá být díky své poloze a horší dopravní dispozici méně vhodné pro obchodní činnost, ale pro svou malebnost a kouzlo historie je pro obyvatele i návštěvníky atraktivní, zejména nabídkou kulturního vyžití. Toho využívají především provozovatelé restauračních zařízení, kteří mají snahu své podniky umístit do historicky cenných interiérů. Z historického centra se postupně stala velmi cenná lokalita celého Tábora.

Do Programu regenerace MPR a MPZ je město zapojeno již od roku 1993. Komplexní program regenerace MPR koncepčně navázal na střednědobé a dlouhodobé plány z šedesátých let minulého století, kdy se jednalo o převážně záchranné práce, koncepci regenerace z roku 1976, jejímž hlavním cílem se stalo zkvalitnění životního prostředí a zhodnocení kulturních památek, a na zpřesněnou koncepci regenerace MPR pro roky 1983–1990. Dílčí programy regenerace MPR jsou pak zpracovávány od roku 1992 po čtyřletých cyklech vždy jako zhodnocení a aktualizace koncepcí předcházejících. Součástí komplexu problémů, jimiž se Město Tábor ve vztahu k MPR zabývá, jsou i otázky, jak vrátit tomuto území život zaplněný sociálními ději, jak mu zajistit dynamický vývoj, proces neustálého obnovování a proměn, bez nichž neexistuje plnost forem městského života. Regenerační a rozvojové programy proto vycházejí z geografických, historických, archeologických, stavebně historických, sociologických a jiných skutečností. Město Tábor, jako významný vlastník, investor a pověřený orgán státní správy, přejímá zodpovědnost za zpracování programů regenerace MPR, investuje do obnovy a modernizace technické infrastruktury, organizačně zajišťuje činnost na území MPR a jejího ochranného pásma a právně sjednocuje úsilí vlastníků nemovitostí, obce a státu. Jedním ze základních úkolů regenerace je posilování obytné funkce v lokalitě. Cílenou investiční politikou města jsou rekonstruovány a zřizovány nové bytové jednotky ve vlastních objektech. Obnova a modernizace bytů v objektech ve vlastnictví fyzických a právnických osob je obcí finančně podporována prostřednictvím Účelového fondu na opravy budov v MPR Tábor a Fondu rozvoje bydlení města Tábora. Ke zlepšení stavu občanské vybavenosti komerčního charakteru napomáhá usnesení městské rady z roku 1998 o pronájmu nebytových prostor v MPR, podle něhož se upřednostňují funkce vedoucí k oživení lokality před finančním přínosem. V současné době se postup regenerace historického jádra řídí Územním plánem centrální zóny města Tábora, který byl schválen v roce 1992, a Programem regenerace městské památkové rezervace Tábor a okolí, který byl naposledy zpracován pro období let 2011–2014. Za dvacet let existence Programu regenerace MPR a MPZ bylo dosud z tohoto dotačního titulu v Táboře zrealizováno 211 akcí obnovy o celkové investici 518 mil. Kč, s podporou státních příspěvků v celkové výši 72,37 mil. Kč a příspěvků z městského rozpočtu ve výši 51,60 mil. Kč. Na základě těchto výsledků lze konstatovat, že Program regenerace MPR a MPZ se ve městě Tábor osvědčil.

1

6

4

2

5

4

3

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Kostel Narození Panny Marie, náměstí Mikuláše z Husi**

Využití: bohoslužby, výstavy

Realizace od 1995 do 2011

Autor: Ing. arch. Rudolf Kristian, Tábor

Realizační firma: stavební firma Hora a syn, Chýnov – restaurátoři

Celkové náklady 15127, z toho podpora z PR 10788, jiné zdroje 0

2. Název: **Dům čp. 22, Žižkovo náměstí**

Využití: restaurace, bydlení

Realizace od 1996 do 2004

Autor: Ing. arch. Miloš Roháček, Tábor

Realizační firma: zednická firma Kuldán – Sálus, Tábor – restaurátor Josef Novotný, Praha

Celkové náklady 3106, z toho podpora z PR 2275, jiné zdroje 0

3. Název: **Dům čp. 16, Žižkovo náměstí**

Využití: restaurace

Realizace od 2002 do 2006

Autor: Atelier StAr – Ing. arch. Jana Stachová, Tábor

Realizační firma: stavební firma Hora a syn, Chýnov + restaurátor Josef Novotný, Praha

Celkové náklady 7055, z toho podpora z PR 1535, jiné zdroje 0

4. Název: **Dům čp. 106, Klokotská ulice**

Využití: restaurace, kavárna, ordinace lékařů

Realizace od 2002 do 2005

Autor: Ing. arch. Rudolf Kristian, Tábor

Realizační firma: svépomocí + restaurátor Josef Novotný, Praha

Celkové náklady 3813, z toho podpora z PR 748, jiné zdroje 0

5. Název: **Dům čp. 284, Špitálská ulice**

Využití: zatím bez využití – pak muzeum kolářství, byty

Realizace od 1996 do 2010

Autor: Atelier ASKA – Ing. arch. Jan Stach, Tábor

Realizační firma: stavební firma Jihostav, Soběslav + restaurátor Josef Novotný, Praha

Celkové náklady 3391, z toho podpora z PR 826, jiné zdroje 0

6. Název: **Dům čp. 220 (Kostnický dům), Střelnická ulice**

Využití: penzion, cukrárna

Realizace od 1993 do 1994

Autor: Ing. arch. Miloš Roháček, Tábor

Realizační firma: stavební firma Památky Tábor, s. r. o., Tábor

Celkové náklady 9215, z toho podpora z PR 1547, jiné zdroje 0

Václav Jehlička

Je dubnová sobota roku 1992. S několika spolupracovníky připravujeme na radnici podklady pro první žádost do Programu regenerace MPR a MPZ. Nevíme, zda se jedná o jednorázovou záležitost, nebo zda máme v tomto Programu vidět dlouhodobou pomoc našemu kulturnímu dědictví. Myslím si, že v daném okamžiku to nevěděli ani sami jeho autoři.

My ale sedíme v renesanční radnici, do které zatéká, a máme zoufale málo času. Jediná kopírka, kterou máme k dispozici, jako naschvál každou chvíli stávkuje. Získat mapový podklad z katastrálního úřadu v 30 km vzdálené Jihlavě je záležitost jednodenní cesty. Spíš uvidíme fatu morgánu než informaci z archivu Památkového ústavu v Brně. V dané situaci se nám jeví jako nedobytná pevnost. Navíc vzdálená 100 km. Dojela by tam naše jediná škodovka? A tak rýsovacími pery překresluje tuší na pauzovací papír skici památek do formuláře žádosti, který jsme si sami navrhli. Na psacím stroji píšeme jejich popis a co je na nich potřeba opravit. Skoro vše. Jen připomenu. Slova mail, skener, databáze ještě vůbec neexistují. Nakonec jsme hotoví. Kompletujeme žádosti a odesíláme je do Prahy. Již ani nevím, jestli jsme je svěřili poště, nebo vezli osobně. Autobusem. Uspěli jsme. Město získává první peníze na opravu nejhroženějších staveb. Nové střechy se dočká radnice a jeden z mnoha kostelů ve městě.

Zajímavé by bylo spočítat za kolik peněz a kolik kulturních památek bylo v Telči za dvacet let z Programu regenerace MPR a MPZ opraveno. S povinnými příspěvky to je určitě několik desítek milionů korun. Zajímavý by byl také údaj, kolik zakázek a pracovních míst Program regenerace MPR a MPZ přinesl stavebním firmám. Přesný údaj jsem nakonec nezjišťoval, protože zdůrazním to, co je nejpodstatnější. Víím, jak by Telč vypadala, kdyby Program regenerace MPR a MPZ neexistoval. Byla by stejně šedivá, jako se jevila na podzim roku 1989. A o některých památkách bychom mluvili v minulém čase.

Jak představit Program regenerace MPR a MPZ a jeho význam pro město? Budou o něm dostatečně vypovídat zápisy z jednání komise, která byla brzy po jeho vzniku ustanovena? Seznam kulturních památek, jež byly díky Programu regenerace MPR a MPZ opraveny, by byl sice přesný, ale četl by ho někdo? Nabízíme čtyři „příběhy“ kulturních památek, které by bez této finanční pomoci nebyly opraveny, v jednom případě dokonce zachráněny a jež po své revitalizaci slouží navíc veřejnosti.

Kostel Jména Ježíš

Kostel, kde nezní jen modlitby.

Dominantní stavba jezuitského areálu (kolej, konvikt, gymnázium) se stala součástí telčského náměstí od roku 1657, kdy chrám Ježíšův vysvětil olomoucký biskup Karel z Liechtenstejnu. S městem kostel prožil jeho slavné i těžké chvíle. Navštívily ho významné osobnosti, slyšel tisíce modliteb a proseb obyvatel města. Obě poslední války jej připravily o zvony. Na konci té poslední ostřeloval z jeho věže šílený německý voják obyvatele vítající znovu nabytou svobodu. V roce 1998 se chrám dočkal toho, co nejvíce potřeboval – nové střechy. Po té následovala oprava fasády a věží. Právě při ní potvrdil průzkum odborníků, že chodba, která je spojuje, sloužila jezuitům pro pozorování počasí. A to zde nesledoval nikdo jiný než Antonín Strnad, zakladatel meteorologických pozorování v pražském Klementinu. Díky Programu regenerace MPR a MPZ tak byl opraven kostel, který je nejen bohoslužebným stánkem, ale také místem, kde se konají koncerty vážné hudby a třeba i přednášky. Jako ta poslední, jež připomněla Karla Felixe Slavatu.

Dům čp. 122

Hasičské skladiště se proměnilo ve stánek umění.

Asi ani ve snu by nenapadlo telčské radní, když v roce 1871 nechali na místě zbořených masných krámů a branky do tehdejší Městské, dnes Seminářské ulice postavit hasičské skladiště, jak upřímně stavbu v gruntnoví knize nazvali, že pokládají základní kámen stánku výtvarného umění ve městě. Ani pozdější název, Hasičský dům, nezměnil nic na tom, že stavba v historizujícím novogotickém stylu není ozdobou náměstí. Svému poslání ale dostal dům vrchovatě. Zde uložena hasičská technika a muži, kteří ji ovládali, zachránili při mnohých požárech vlastně historickou podobu města. Když na počátku tohoto století dostalo město novou hasičskou stanicí, stálo před rozhodnutím, jak naložit s tou původní. Mohl zde být obchod, tržnice, nebo také hostinec... Není samochválou, že rozhodnutí, jež o využití domu padlo, bylo moudré. Po náročné rekonstrukci, kterou dům nezažil od doby svého vzniku, dostali obyvatelé i návštěvníci městskou galerii. Za krátkou dobu své existence již představila desítky výstav výtvarných prací předních českých umělců. Stala se tak důstojným partnerem architektonického skvostu, jímž telčské náměstí bezesporu je.

Dům čp. 31

Telčský dům. Místo, kde historií provází skřítki.

Ten dům zdánlivě na telčském náměstí ničím nevyniká. Dokonce nemá ani podloubí jako většina ostatních. Přesto kdysi patil předním mužům města, jako byl třeba v 18. století provaznický mistr Karel Pelikán, dlouholetý radní a rychtář. Ve 20. století v něm Alois Cejnar napsal první knihu oslavující verši Telč - Jezerní město. Druhá polovina tohoto století ale nebyla pro dům šťastná. V socialistické péči chátral tak, že na jeho konci se proměnil v ruinu. Pak se stal zázrak. Dům zakoupila rodina pražských výtvarníků a zcela ho obnovila. I díky příspěvku z Programu regenerace MPR a MPZ. V obchodních prostorech navázala na tradice stavby. Opět se zde prodávají výrobky ze skla, keramiky a porcelánu. Tak, jak byli více než 100 let obyvatelé města zvyklí. Noví majitelé však udělali něco výjimečného. Po dokončení rekonstrukce dům otevřeli veřejnosti. Ve sklepě může návštěvník nahlédnout až do románské či jeho gotické minulosti. Není při tom sám. Společnost mu dělají keramičtí skřítki a jiné bájně postavy, objevující se v telčských pověstech. Město dostalo Telčský dům.

Čp. 74

Konvikt svatých Andělů. Barokní hudbu vystřídaly počítače.

Je na náměstí Jana Kypky sociální ghetto, nebo barokní palác? Na počátku 90. let minulého století by správná odpověď zněla: sociální ghetto. Ano, bylo tomu tak. Až k takové „proměně“ se za uplynulá desetiletí „dopracovala“ významná barokní památka v centru města, kdysi jezuitský konvikt svatých Andělů.

V polovině 17. století přestavěli jezuitští stavitelé bývalou panskou sladovnu na seminář pro chrámové zpěváky a studenty jejich gymnázia. Na hradební zeď byla přidána stavba, jež citlivě uzavřela kostelní náměstí s chrámem sv. Jakuba a funkčně doplnila sousední jezuitskou kolej. Pod valenou klenbou paláce, ve stínu velké brány připomínající minulý svět gotiky, kterou stavitelé v objektu zachovali, pak více než století zněl zpěv, hudba a myšlenky barokních vzdělanců. Zdmi paláce procházeli Bohuslav Balbín, Tomáš Pešina z Čechorodu a mnozí další. Přecházela staletí a s nimi se měnil palác. Z místa, kde na konci 19. století bydlely rodiny nejvyšších úředníků panství Podstatských - Liechtenštejnů, se stalo neutěšené místo sociálního ubytování. V přízemí se objevily králikárny, dispozici stavby narušovaly nahodile vestavěné sprchové kouty či kouřovody pro lokální topidla. Pod krásným krovem končilo mnohé haraburdí.

Poté, co město pro bydlení zajistilo vhodné náhradní ubytování, přistoupiilo k záchraně významné památky. Na prvním místě to byla nová střecha a statické zajištění z Programu regenerace MPR a MPZ. Později došlo, díky dalším finančním prostředkům státu a města, k obnově původní stavební dispozice paláce a k jeho celkové rehabilitaci. Po deseti letech stavebních prací zde našlo sídlo Vzdělávací centrum Ministerstva školství. Pod obnovenými klenbami v historických sálech zní hudba již jen sporadicky. V novém tisíciletí tady svítí monitory počítačů a interaktivní tabule, probíhají zde různé vzdělávací programy i nejedno důležité jednání. Duch poznání a vzdělanosti se po čtvrt tisíciletí do paláce vrátil.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova Hasičského domu čp. 122, náměstí Zachariáše z Hradce**

Využití: městská výstavní galerie včetně zázemí

Realizace od 2003 do 2004

Autor: Girska AT - Ing. akad. arch. Václav Girska

Realizační firma: Nerad

Celkové náklady 4406, z toho podpora z PR 2100, jiné zdroje 2306

2. Název: **Obnova domu čp. 32, náměstí Zachariáše z Hradce**

Využití: bydlení a podnikání

Realizace v r. 1998

Realizační firma: Ing. Jiří Krejčí - stavitel

Celkové náklady 1556, z toho podpora z PR 600, jiné zdroje 956

3. Název: **Fara čp. 4, náměstí Zachariáše z Hradce**

Využití: fara, administrativa

Realizace v r. 2006

Realizační firma: Trojan Jan - stavební firma

Celkové náklady 572, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 172

4. Název: **Restaurování mariánského sloupu, náměstí Zachariáše z Hradce**

Využití: soursoší

Realizace v r. 1995

Realizační firma: akad. soch. Bohumil Zemánek

Celkové náklady 210, z toho podpora z PR 105, jiné zdroje 105

Terezín

Růžena Čechová

Pevnostní město Terezín patří k nejdochovalějším historickým pevnostním komplexům Evropy, jako unikátní doklad fortifikačního stavitelství, který se zachoval v téměř celém rozsahu svého založení s minimálně narušenou půdorysnou a hmotově prostorovou strukturou do dnešní doby, zaujímá specifické místo mezi našimi městy s významem daleko přesahujícím hranice republiky. Unikátnost Terezína spočívá především v autenticitě pevnostního města jako celku s intaktním systémem opevnění včetně doposud funkčním zavodňovacím a odvodňovacím systémem. Jeho výjimečné postavení mezi českými městy pak též dokládá fakt, že městu byla i v minulém období věnována zvýšená pozornost na poli ochrany kulturně historických památek i v oblasti územního plánování. Pro Terezín byla postupně zpracovaná celá řada územní plánovací dokumentace, podkladů i další předprojektové i projektové dokumentace s různou mírou snahy o zachování tohoto unikátu. Za více než dvě století jeho existence došlo jen k dílčím stavebním ztrátám, jež nenarušují monumentalitu památky a její celistvý charakter. Pevnostní město Terezín se dochovalo jako samostatná urbanistická a technická památka ve volné krajině, zůstala nenarušena a díky územní památkové ochraně je zde veškerá stavební aktivita podřízena regulací, sledující uchování jedinečného sídelního celku.

Výjimečnost hodnot vedla k prohlášení pevnosti Terezín za památkovou rezervaci a to Nařízením vlády České republiky č. 433 ze dne 29. července 1992, o prohlášení území historického jádra města Františkovy Lázně a území pevnosti Terezín za památkovou rezervaci. Většina historických staveb uvnitř Hlavní pevnosti, tedy ve vnitřním městě, je navíc i jmenovitě chráněnými kulturními památkami ve smyslu zvláštních ustanovení příslušného zákona. Pevnost Terezín se tak řadí k nejvýznamnějším městským celkům tohoto státu.

Po odchodu armády na konci devadesátých let a katastrofálních povodních v srpnu roku 2002, kdy bylo celé město zatopeno do výše 1,3 m, prochází Terezín postupnou obnovou. V současné době má 3 000 obyvatel a rozkládá se na katastrální výměře 1357 ha. Ke konci roku 2007 přehodnotilo své priority, ustoupilo od nereálných představ o využití pevnostních objektů a nastavilo smysluplnou strategii na nejbližší období.

Strategickým cílem města Terezín se tak stalo „zvýšení atraktivity a zajištění trvalé konkurenceschopnosti města Terezín“, který je a bude uskutečňován prostřednictvím dílčích specifických kroků, zejména pak realizací projektů obnovy a oživením nevyužívaných objektů včetně pevnostního systému, zajištěním ochrany majetku města realizací protipovodňových opatření, stanovením a realizací způsobů vycházejících z Plánu ochrany MPR Terezín.

Dlouhodobá strategie předpokládá takový cílový stav, kdy budou realizovány velké investice a dále budou revitalizovány a plnohodnotně využívány tři základní oblasti majetku města:

- oblast pevnostního systému,
- oblast bývalých vojenských objektů,
- oblast ostatního majetku města, především byty a nebytové prostory.

Město Terezín je zapojeno do Programu regenerace MPR a MPZ. Program regenerace MPR, jenž je významnou součástí strategie města, využíváme každý rok. Bez jeho pomoci bychom nedokázali postupně zachránit řadu památek, které by jinak chátraly. Je velkým přínosem hlavně pro opravu a údržbu domů (fasády, střechy, okna, vrata), motivuje i soukromé vlastníky nemovitostí k opravám jejich objektů.

Prováděnými opravami chceme zviditelnit Terezín ne jako symbol utrpení, ale především coby architektonicky unikátní pevnost. S využitím Programu regenerace MPR se město, zejména opravami fasád, mění k lepšímu a vzhledově ožívuje.

Zvláště bych chtěla upozornit na generální opravu kostela. Bylo to náročné, včetně našeho příspěvku se uhradilo téměř 6 mil. Kč. Po renovaci tvoří

význačnou dominantu náměstí města. Do roku 1977 byl chrám v majetku armády, po předání městu byl ve velmi zanedbaném stavu. Proto vybrán jako první objekt do Programu regenerace MPR a MPZ, oprava trvala pět let. Pro svou mohutnost se jednalo o velice náročnou akci, od střechy, přes věž, fasádu až po interiéry. Zajímavostí se stalo objevení schránky s dokumenty z roku 1881 (noviny, mince, popis a zdůvodnění opravy). Po opravě byla vrácena na původní místo a doplněna o aktuální dokumenty současné doby. Největší problémy nastaly při opravě interiéru, kdy se začal bortit hlavní nosný oblouk nad oltářem. Statikem navržené stažení pomocí ocelových prutů stavbu značně prodražilo, finanční prostředky se podařil získat od okresního úřadu, německé katolické církve a příspěvkem od MK ČR.

Za pomoci Programu regenerace MPR a MPZ byl po povodni v roce 2004 rekonstruován hudební altán ve Smetanových sadech, na jeho opravu také přispělo SHS ČMS částkou 0,40 mil. Kč.

Program regenerace MPR se vždy stává nedílnou součástí komplexního přístupu k revitalizaci a obnově významné architektonické a urbanistické památky.

Je škoda, že ze státního rozpočtu do něho nejde více peněz, památky jsou přece důležitou součástí naší historie.

S obnovou pevnosti pro veřejnost nám rovněž pomáhají dobrovolné spolky. Každoročně pořádané Josefínské slavnosti, konané ve zpřístupněných prostorách na počest položení základního kamene, hrají roli dokladu velkého zájmu o toto unikátní dílo barokního stavitelství. V posledních letech neklesla návštěvnost pod 6000 zájemců.

Město Terezín disponuje relativně omezeným rozpočtem, daným skladbou ročních příjmů a povinných výdajů. Město tím pádem nemá k dispozici takové finanční prostředky, aby i bez vnější pomoci mohlo i přes vlastní enormní snahu efektivně zabezpečit svůj nemovitý majetek o nevyčísitelné historické hodnotě. Proto bylo snahou, mohu podotknout, že úspěšnou, zajistit financování z Evropských strukturálních fondů.

Při této příležitosti nelze se nezmínit o realizaci projektu na oživení města v rámci Integrovaného operačního programu MK ČR. V roce 2009 bylo ve spolupráci s Ústeckým krajem založeno zájmové sdružení právnických osob Terezín - město změny. Jeho snahou bylo zajistit finanční prostředky z Integrovaného operačního programu (IOP) na obnovu vybraných čtyř objektů, zahrnutých do projektu s názvem Terezín - projekt oživení historických památek. Dne 4. května 2010 bylo podepsáno po úspěšném výběrovém řízení rozhodnutí MK ČR o poskytnutí dotace v rámci projektu Vracíme památky do života. Dotace přidělena v rámci Integrovaného operačního programu Prioritní osa 5, oblast intervence 5.1 Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví, podporovaná aktivita 5.1b Realizace vzorových projektů obnovy a využití nejvýznamnějších součástí nemovitěho památkového fondu ČR. Zprostředkujícím subjektem pro IOP oblast podpory 5.1 je MK ČR. Předpokládaný termín realizace spadá do let 2010 až 2013 s celkovými náklady projektu cca 499,30 mil. Kč.

Základním cílem stavební části projektu se jeví vzorová památková obnova předem vytypovaných ohrožených objektů pevnostního města Terezín. Vybrané stavby, jež jsou zásadní svým významem a potenciálem, budou obnoveny a restaurovány pro nové kulturně vzdělávací využití.

Specifické cíle:

- technicky rehabilitovat a optimálně využít vybrané památky národního významu,
- prohloubit úroveň a dostupnost odborných veřejných služeb v oblasti péče o kulturní dědictví, jeho využití a prezentace,
- rozšířit a zkvalitnit kulturní služby a zlepšit jejich dostupnost,
- zvýšit atraktivitu regionu pro obyvatele, investory, zájemce, uživatele a návštěvníky.

Vlastní projekt spočívá ve stavební obnově památkových objektů v majetku města Terezín, konkrétně stavby Kavalíru 2 včetně jeho zelených střech, Retrenchement 5, budovy dělostřeleckých kasáren, bývalé jízárny a litoměřické brány vč. jejího okolí.

Výsledkem projektu bude vytvoření vzájemně navazujících aktivit v oblasti vzdělávání, výstavnictví a turistického ruchu, například s tematikou historie života obyvatel pevnostního města, dobových expozic, dokumentace stavebních technik a pevnostní architektury, praktických ukázek řemesel nebo částí vojenského výcviku. Vše nutno realizovat prostřednictvím speciálních tematických prohlídek s názvem „Poznej Terezín trochu jinak“. Projekt je určen především žákům, studentům a odborné veřejnosti s cílem přilákat i další kategorie návštěvníků.

Mezi nekvantifikovatelné společenské přínosy, pro které neexistuje adekvátní finanční vyjádření, patří možnost využití této významné stavby novými způsoby, vzorová rekonstrukce, vytvoření metodiky obnovy aplikovatelné na využití památek daného typu, zvýšení úrovně a dostupnosti odborných služeb v oblasti kultury a vzdělávání, změna současného povědomí o městě Terezín, podpora sociálního a ekonomického růstu v regionu a posílení vztahu obyvatel k jejich bydlišti (oblast historie, vojenství a lidských práv).

Dnešní Terezín má ambice zdravě sebevědomé. Město a pevnost jsou jednotlivo urbanistickým a technickým dílem a jedinečnou historií evropských dějin vojenství. Duchovní rozměr k technickým a architektonickým hodnotám města přidávají dosud zřetelné stopy válečného věznění a ghetta ve vnitřním městě. Oba fenomény – reálné stavební struktury pevnosti i symbolická přítomnost lidského utrpení se staly trvalou součástí paměti a hodnoty místa. Jejich symbióza tvoří z Terezína jednu z nejvýznamnějších památek hmotné a duchovní kultury lidstva. Vědomo si tak své historické a architektonické jedinečnosti usiluje o zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava kostela

Využití: bohoslužby, koncerty

Realizace od 1992 do 1997

Realizační firma: 1. stavební, a. s., Litoměřice

Celkové náklady 6000, z toho podpora z PR 180, jiné zdroje 1580

2. Název: Oprava fasády a městského znaku budovy čp. 179

Využití: MěÚ

Realizace od 2009 do 2011

Realizační firma: TE-ST, Libor Beránek, Libor Pisklák

Celkové náklady 1640, z toho podpora z PR 849, jiné zdroje 0

3. Název: Oprava domu čp. 81-82

Využití: přízemí prodejny, 1. patro byty

Realizace v r. 2007

Realizační firma: TE-ST, Libor Beránek

Celkové náklady 782, z toho podpora z PR 374, jiné zdroje 0

4. Název: Oprava domu čp. 196

Využití: bytový dům

Realizace v r. 2009

Realizační firma: TE-ST, Libor Beránek

Celkové náklady 346, z toho podpora z PR 130, jiné zdroje 0

5. Název: Restaurování vrat domu čp. 18

Využití: bytový dům, prodejna

Realizace v r. 2006

Realizační firma: Kučera Alois

Celkové náklady 130, z toho podpora z PR 130, jiné zdroje 0

6. Název: Oprava domu čp. 146

Využití: přízemí prodejna, ostatní byty

Realizace od 2008 do 2010

Realizační firma: TE-ST, Libor Beránek

Celkové náklady 3598, z toho podpora z PR 896, jiné zdroje 0

7. Název: Restaurování reliéfu domu čp. 153

Využití: Sbor dobrovolných hasičů

Realizace v r. 2006

Realizační firma: Libor Pisklák

Celkové náklady 154, z toho podpora z PR 138, jiné zdroje 0

Třeboň

Historické město roku 1996

Aleš Valder

Před dvaceti lety se nacházela městská památková rezervace Třeboň, podobně jako většina českých měst, v zanedbaném stavu. Byly zde nevyužívané a vybydlené objekty (např. čp. 11 nebo čp. 12), neopravené fasády (většina domů), střechy v havarijním stavu s dožilou a nevhodnou krytinou (např. ocelový plech, eternitové šablony). Povrch ulic a náměstí tvořil asfalt překrývající původní dlažbu. Sociální strukturu obyvatelstva utvářeli převážně příslušníci nízkých příjmových skupin.

Snad jediným pozitivním rysem postupného úpadku byl ten fakt, že zde nedošlo ani během období tzv. reálného socialismu k tak výrazné devastaci budov, jež by vyžadovala provedení jejich demolice. Tím se uchovala původní prostorová a hmotová skladba prakticky v rozsahu celého území rezervace a bylo tedy možno po roce 1989 započít s její postupnou obnovou. Svou kladnou úlohu sehrály nepochybně i majetkové restituce a navrácení domů původním vlastníkům, mnohdy spjatým s Třeboní po celé generace předků a majícím tak k navrácenému majetku poměrně silné pouto. Třeboň nikdy nepostihla výraznější migrační vlna.

Přestože po více než dvaceti letech se Třeboň proměňovala ve svém výrazu jako celek, zásadní obrat nastal právě v městské památkové rezervaci. Přitom nejde jen o novou kvalitu stavebně technického stavu budov a prostranství. Zcela se změnil život ve městě, a to i díky synergickému efektu vyvolanému rozvojem třeboňského lázeňství jako dominujícího hospodářského odvětví města. Městská památková rezervace Třeboň je jak přirozeným centrem města s vysokým podílem trvale bydlících občanů (cca 10 % jeho obyvatel), tak i atraktivním cílem návštěvníků a lázeňských hostů, nabízejícím mnoho příležitostí ke společenskému a kulturnímu vyžití i gastronomickým zážitkům, stejně jako ubytovací možnosti, příležitosti k nákupům a využití služeb či prostor pro relaxaci a trávení volného času v jedinečném historickém prostředí. A právě díky blízkosti lázní a přítomnosti lázeňských hostů se tak děje prakticky celoročně.

Program regenerace MPR a MPZ přinesl do města zásadní obrat v péči o kulturní dědictví. Byly nalezeny zdroje, které se postaraly o obnovu většiny památek ve městě.

Prošel přitom během své historie několika aktualizacemi a každá z nich přinesla nové poznatky o kulturním dědictví ve městě a pomáhá vedle plánování obnovy také při výkonu státní památkové péče.

Výsledky Programu regenerace MPR se projevily v revitalizaci jednotlivých památek (Beseda, Pivovar, kostel, zámek) i urbánního prostředí (Masarykovo náměstí, Žižkovo náměstí, Břežanova ulice, Rožmberská ulice), v rozvoji obchodu a služeb (obchody v obnoveném podloubí měšťanských domů, ubytovací a stravovací kapacity), v zachování funkce trvalého bydlení (dlouhodobě stabilní počet trvale žijících v rozsahu cca 550 občanů), v permanentním oživení budov a veřejných prostranství (každoroční společenské a kulturní akce jako Anifilm – festival animovaného filmu, hudební festival Třeboňská nocturna, Okolo Třeboně – hudební festival, Třeboňský divadelní festival aj., dále farmářské trhy a slavnosti, např. rybařské, Krčínovy, Lázeňská Třeboň aj.).

Důsledkem realizace Programu regenerace MPR se stala obnova památek na dobré stavebně technické i kulturně historické úrovni, a to především díky soustavnému dohledu orgánů památkové péče, vlastníků památek i kritické veřejnosti. Městská památková rezervace je stavebně dokončený soubor bez proluk.

Dopady Programu se projevily také na stabilizaci firem a vzniku nových podniků, obnovil se živnostenský stav v oborech obchod, služby a cestovní ruch s přímým dopadem na vznik nových pracovních míst zejména v lázeňství, které je dnes nejvýznamnějším hospodářským odvětvím ve městě.

Program regenerace MPR podnítil nepochybně i rozvoj neziskových organizací (např. Spolek přátel Třeboně, občanské sdružení Třeboňsko, Třeboňští patrioti či spolek Baráčníků pořádající řadu kulturních, společenských akcí a slavností), rozvinul participaci občanů a posílil demokratické principy v rozhodování (konají se např. pravidelná setkání zástupců samosprávy s občany na předem vybraná aktuální témata).

Potěšitelné je také zjištění, jak obnova památek s využitím příspěvku Programu regenerace MPR a MPZ pomáhá v pozitivním směru měnit tvářnost veřejného prostoru. Zde stojí určitě za zmínku obnova tří historických městských bran (Novohradská, Jindřichohradecká a Svinenská), interiéru kostela sv. Jiljí a Panny Marie Královny (oltář, kanovnícké lavice) nebo mariánského sloupu na Masarykově náměstí.

Osobou nejpovolanější a pamětníkem Programu regenerace MPR a MPZ je Ing. Jiří Houdek, který již čtvrté volební období působí ve funkci starosta města. Byl to on, kdo vytýčil obnovu památek s rozvojem městských lázní v období po roce 1989 jako základní strategický cíl a pomohl tak vytvořit dominující hospodářské odvětví v Třeboní, jež přináší městu prosperitu, jeho občanům stabilní zaměstnání a podnikatelům zisk. Tento model zajišťuje městu jak přísun finančních prostředků, tak dostatek návštěvníků a lázeňských hostů již téměř dvě desetiletí a to bez větších výkyvů.

Zobecňující poučkou i doporučením pro jiná města zůstává zjištění podpořené hmatatelnými výsledky, že historické dědictví musí být nedílnou součástí každodenního života občanů. Nesmí se připustit „vybydlování“ městských center. Stabilní počet trvale bydlících přináší do města život. V opačném případě se z něj stává skanzen a oživení nepomohou ani jednorázové kulturní a společenské akce. Toto směřování se v třeboňské městské památkové rezervaci zatím daří úspěšně naplňovat.

I díky tomu byla Třeboň jedním z prvních měst, které si tradiční a prestižní ocenění Historické město roku odneslo. Stalo se tak v roce 1997 a bylo jí uděleno za aktivity na poli obnovy historického dědictví v roce 1996. Vedle toho Třeboň nadále aspiruje na zápis tzv. Třeboňského rybníkářského dědictví, zahrnujícího jak rožmberskou rybníční soustavu, tak městskou památkovou rezervaci, do Seznamu UNESCO.

Jiří Houdek

Dědictví je něco, co má až posvátný nádech. Zní to závazkem k hodnotám, na kterých jsme se nepodíleli, ale víme, že je musíme a chceme udržovat a pečovat o ně, jednak z úcty k minulosti a také pro budoucnost, aby zůstaly všem dalším. Je to pro nás činnost zavazující a zároveň lidsky prospěšná, neboť jsme přesvědčeni, že nejsme v tomto prostoru sami, že jsme pod vlivem všeho, co bylo před námi, že můžeme vše hodnotné minulé obdivovat a nechat se tím ovlivňovat. Pak snadno a lépe navazujeme a tvoříme takové hodnoty, jež nás přežívají a stanou se dědictvím, které jsme my vytvořili a tím dále i do budoucna přinesli něco, co bude ovlivňovat naše generace příští.

Městské památkové rezervace a městské památkové zóny a všechny historické budovy našich měst a obcí, včetně toho posledního křížku na mezi a památníčku u cesty, jsou hodnoty, které při jejich zániku a likvidaci nelze již nikdy více obnovit. Jsou tím velmi zranitelné a jejich současná existence je naprosto nenahraditelná.

Sláva všem, kteří vytvořili Program regenerace MPR a MPZ již v roce 1992, neboť díky jim jsme mohli dědictví našich měst a obcí opečovávat zásadně jinak, než tomu bylo po dlouhá předcházející desetiletí.

Díky jim jsme se vrátili k úctě našim předkům a k hodnotám, které nás samotné formují a dotvářejí.

Díky jim se naše města a obce opět dostaly na úroveň vyspělých měst evropské civilizace.

Věřme, že tento vztah k památkám se již nikdy nezmění. Díky.

1a

4

3a

1b

2

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Svinenská brána - oprava fasády, oprava sgrafit

Využití: objekt bydlení

Realizace v r. 2011

Autor: MgA. Lukáš Hosnedl, Zlív

Realizační firma: MgA. Lukáš Hosnedl, Zlív

Celkové náklady 556, z toho podpora z PR 253, jiné zdroje 303

2. Název: Radniční věž - oprava fasády

Využití: nebytové prostory, pohledy z věže na město

Realizace v r. 2009

Autor: Eduard Janát, stavební firma, Třeboň

Realizační firma: Eduard Janát, stavební firma, Třeboň

Celkové náklady 398, z toho podpora z PR 181, jiné zdroje 217

3. Název: Restaurování mariánského sloupu - Masarykovo nám.

Realizace v r. 2008

Autor: MgA. Lukáš Hosnedl, Zlív

Realizační firma: MgA. Lukáš Hosnedl, Zlív

Celkové náklady 1325, z toho podpora z PR 545, jiné zdroje 780

4. Název: Novohradská brána, ohradní zeď - oprava fasády, oprava sgrafit

Realizace v r. 2007

Autor: Bohemia-constructiva Graf, s. r. o., Třeboň

Realizační firma: Bohemia-constructiva Graf, s. r. o., Třeboň

Celkové náklady 200, z toho podpora z PR 70, jiné zdroje 130

Ústěk je nejmenší památková rezervace na území České republiky prohlášená MK ČR dne 28.7. 1980 pod čj. 13062/80-VI/1. To umožňuje mimo jiné v souladu se zákonem o ochraně kulturních památek zajistit městu potřebnou péči při obnově všech historických hodnot. Cílem je zabezpečit zvýšenou ochranu stávajících urbanistických i architektonických hodnot, např. zachování systému městského opevnění s dominantou areálu hradu, fary, kostela, bytových i řadových rodinných domů, podzemních prostor a sklepů historického jádra města apod. Veškerá stavební činnost na území rezervace musí směřovat k obnově a funkčnímu zhodnocení hlavních dominantních historických budov. I při vnějších stavebních úpravách památek „nechráněných“ objektů je třeba dbát architektonických vztahů ke kulturním hodnotám, jež dotváří celkový dálkový i blízký pohled na památkovou rezervaci.

V Ústěku je zpracován dlouhodobý záměr jejich postupných oprav, na které je možné čerpat finanční prostředky MK ČR z Programu regenerace MPR a MPZ. Jedná se o dlouhodobý proces provádění udržovacích prací staveb na objektech ve vlastnictví Ústěku a soukromých i právnických osob. Má-li být tento trend v budoucnu udržen, musí být umožněn vlastníkům historických objektů a kulturních památek přístup k dotacím na obnovu objektů v historickém jádru města, a v návaznosti na to i v chráněném území, jímž je ochranné pásmo městské památkové rezervace, prohlášeném rozhodnutím odboru kultury Okresního národního výboru Litoměřice ze dne 20. srpna 1990.

Město i soukromé osoby zlepšují technický stav jednotlivých objektů. Jedná se o finančně náročné opravy, a tak celá řada těchto záměrů byla realizována jen díky existenci podpůrných dotací. K výběru jednotlivých objektů zařazených v příslušném roce do programu velkou měrou přispívá odbornými znalostmi pravidelně památková komise obce, která pracuje za účasti zástupců odboru památkové péče Městského úřadu Litoměřice, Krajského úřadu v Ústí nad Labem, Národního památkového ústavu v Ústí nad Labem, odboru výstavby Městského úřadu Ústěk a dalších členů komise. Společně se podařila celá řada úspěšných záměrů. Například: statické zajištění a zastřešení hradu, který je dominantou města. V současné době je již dokončena 3. etapa jeho rozsáhlé rekonstrukce, bude po dokončení obnovy využít ke kulturním a společenským účelům. Hradní nádvoří, kde se v současné době provádí archeologický průzkum, tvoří neopakovatelnou kulisu divadelních a hudebních vystoupení. Pikartská věž byla po opravách zpřístupněna veřejnosti jako výstavní prostory. Taktéž zde vzniklo muzeum čertů, které se stalo vyhledávaným místem mnoha návštěvníků Ústěka. Kostel sv. Petra a Pavla na Mírovém náměstí je jeho dominantou. Opravou kostela a historické dlažby se výrazně přispělo ke krásnému vzhledu náměstí. Rozsáhlá oprava objektu židovské synagogy přispěla k celkovému vzhledu města a její zpřístupnění vzbudilo zájem o ni nejen u osob židovské národnosti, ale i ostatních návštěvníků města. Synagoga po rozsáhlých opravách slouží ke koncertům a výstavám.

Vzhledem k opravám památek dochází k významnému zlepšení vzhledu Ústěka a zvýšení jeho návštěvnosti a jeho zdejších památek. Tím dochází i k rozvoji obchodů a služeb (přízemní části některých objektů jsou přizpůsobeny maloobchodu, s možností prohlídky některých historicky zajímavých míst dříve nepřístupných, jelikož se jednalo o soukromé objekty bez využití, dále došlo ke zvýšení ubytovací kapacity pro návštěvníky města). Oprava objektů zlepšila celkovou úroveň prostředí, ve kterém se konají různé kulturní akce a vyhlášené jarmarky. Kvalita oprav památek je zajištěna vhodným výběrem mezi subjekty, jež se specializují na opravy památek. Obchody a penziony nabízejí nová pracovní místa a s tím související rozvoj Ústěka.

Příklady úspěšných akcí: Ústěcká šatlavna umístěná v domě s gotickým podloubím za kostelem, s možností prohlídky sklepení a s výkladem o historii města. Stará hasičská zbrojnice, která se nachází pod městskými hradbami ve svahu nad malým rybníkem Barvíř, je po opravě využívána jako historická tkalcovna. Muzeum čertů, zpřístupnění historických sklepení obohacených o živé čerty. Na něj navazuje nová stylová vinárna Čertovna vybudovaná z bývalého dvougeneračního objektu bydlení. Sklepní prostor a přízemí tohoto objektu je příjemným prostředím, jež láká k posezení a pořádání

menších společenských setkání. Penzion u Rybníka, vybudovaný z jezuitského dvora, rozšířil v našem městě ubytovací kapacitu s možností pořádání veřejných akcí. V objektu fary na Mírovém náměstí se nachází v současné době klubovna divadelního souboru PIK-ART. Nádvoří slouží pro pořádání kulturních setkání. Opravou objektu fary se z neudržované budovy stalo místo vhodné k využití pro potřeby města i neziskových organizací. Oprava přispěla k výraznému zlepšení pohledu na náměstí v prostoru u kostela sv. Petra a Pavla. Došlo i ke zkvalitnění jak vnějších, tak i vnitřních prostor a okolí budovy. Objekt před provedenými opravami nebyl využit. V jejich důsledku se naplnilo jeho využívání při kulturních akcích, při zajištění zázemí neziskových organizací, pořádání výstav, přednášek, což přispělo i k vyšší návštěvnosti města. Kostelík Nejsvětější trojice je barokní stavbou, která slouží k pietním obřadům.

Rozvoj cestovního ruchu podporujeme pravidelným pořádáním tradičních jarmarků:

masopust, velikonoční jarmark, ústěcký historický jarmark, den českých řemesel a ústěcký advent. Na pořádání kulturních akcí se účastní i neziskové organizace - divadelní soubor PIK-ART, Tělovýchovná jednota Slavoj Ústěk, Turistický oddíl mládeže Bobří, Český svaz žen, Myslivecké sdružení, Český rybářský svaz atd.

Na obnově kulturních památek, na jejich opravách i na jejich prezentaci se v Ústěku a okolí velkou měrou podílejí také občanská sdružení. I jejich zásluhou doslova vyvstalo několik budov z troskek a dnes se z nich staly vyhledávané cíle mnoha turistů a návštěvníků Ústěka a okolí.

K nejvýznamnějším patří Sdružení pro synagogu a hřbitov, které se podílí na obnově židovské synagogy a židovského hřbitova v Ústěku. Toto sdružení připomnělo částečně zapomenutou židovskou kulturu, která se po staletí v Ústěku vyvíjela.

Sdružení pro obnovu památek Ústěcka se zasloužilo kromě jiného o obnovu kostelíčků na Ostré. Jeho dlouholetým úsilím byla opravena kompletní sestava kostelíčků. Nová křížová cesta, jež vede od úpatí až na vrchol kostelíčků k Božímu hrobu, přispěla ke znovuoživení tohoto svatého, poutního místa. V současnosti se Kalvárie na Ostré stala cílem mnoha turistů, místem kulturních představení, ale také vyhledávaným zázemím pro konání svatebních obřadů.

Občanské sdružení Hrádek se zrodilo za účelem provádění archeologického výzkumu a oprav na hradě Helfenburk, který stojí nedaleko od Ústěka, a v současnosti se hrad stal taktéž vyhledávaným turistickým místem. Nejde přehlédnout, že prostředí hradku je vyhledáváno také filmovým průmyslem. Na hradě Helfenburk vznikly předlohy k filmu Dva na koni, jeden na oslu a scény k pohádkám Deštová víla a O bílé paní. To samé lze říci o samotné historické části Ústěka, kde se v posledních letech natáčelo několik velmi úspěšných filmů, z nichž film Kolja režiséra Zdeňka Svěráka obdržel cenu nejvyšší udělovanou Americkou akademií filmových umění a věd - Oskara. Z dalších úspěšných filmů se zde natáčely Rebelové, Zámek v Čechách, Zdivočelá země, Hlava, ruce, srdce, Tři sezony v pekle, Hlídač č. 47. Anglická produkce si vybrala historické sklepy ke zhotovení záběrů k filmu Salomon Cane, v němž si zahrál např. Nicolas Cage.

Město Ústěk ve spolupráci s občanskými sdruženími, za pomoci dotačních programů provádí neustále obnovu památek ve městě i okolí. Objevilo se několik projektů na opravy malých sakrálních památek v místních částech Ústěka, jež se postupně realizují. Jejich obnova je možná pouze za finanční pomoci a podpory ze strany státu a stala se příkladem smysluplného a účelného využití dotačních programů určených k záchraně a obnově historických staveb a objektů. Město touto činností zajišťuje ovlivnilo soukromé vlastníky jednotlivých objektů, vzbudilo tak zájem o celkový rozvoj v obci a nejbližšího okolí. Nelze uvést jen všechny již opravené či v současné době opravované památkové chráněné objekty, ale i další tzv. „památkové nechráněné“ budovy, tvořící celkový vzhled městské rezervace Ústěk a místních obcí ve správním území města. Citlivý a uvědomělý přístup všech je korunován nedocenitelným podílem dobře vykonané práce, která zůstane jako kulturní dědictví pro další generace. Vše není jen o penězích, ale i osobním vztahu k našemu městu.

Nejen Ústěk a jeho občanská sdružení, ale i soukromé osoby za pomoci dotačních programů realizují opravy nemovitosti ve svém vlastnictví. V samotném Ústěku dochází k jejich restaurování nejen ve středu města, ale i v navazujících ulicích. Postupnou opravu dalších míst vnímají návštěvníci Ústěka jako příkladnou péči o historické stavby ve městě.

Jako v Ústěku i v okolních obcích spadajících pod něj, pečují soukromí vlastníci o své nejen historické objekty. Z těch historických nelze opomenout zámek v obci Konojedy. Získává svou původní podobu díky záměru i kladnému přístupu k záchraně památek ze strany svého nového majitele. Postupně je realizována jeho oprava, tím se také zamezilo jeho chátrání a rozpadu. Svou budoucí ubytovací kapacitou přispěje ke zvýšení zaměstnanosti v tomto regionu.

Díky spolufinanční účasti jednotlivých programů směřujících k záchraně našeho kulturního dědictví a celkové zpracované studii jejich záchraně se daří realizovat opravy kulturních památek v Ústěku a zachovat je pro budoucí generace. Z tohoto hlediska je nutné znovu vyzdvihnout význam zájmu a podpory MK ČR při obnově kulturních památek.

1a

1b

2a

2b

4a

4b

3a

3b

5a

5b

6a

6b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: kostel sv. Petra a Pavla

Využití: bohoslužby, koncerty

Realizace od 1999 do 2001

Autor: Ing. arch. Miroslav Baše

Realizační firma: Rekom, Praha

Celkové náklady 2990, z toho podpora z PR 2092, jiné zdroje 898

2. Název: fara

Využití: výstavy, průvodcovská služba, klubovna divadelního souboru, klubovna svazu postižených civilizačním chorobami

Realizace od 2006 do 2011

Autor: město Ústě

Realizační firma: Stavební firma Hlaváček, Litoměřice

Celkové náklady 2833, z toho podpora z PR 1675, jiné zdroje 1158

3. Název: pikartská věž

Využití: pořádání výstav, muzeum čertů

Realizace v r. 2011

Autor: město Ústě

Realizační firma: Stavební firma Hlaváček, Litoměřice

Celkové náklady 561, z toho podpora z PR 280, jiné zdroje 281

4. Název: I. máje 56

Využití: bytový dům

Realizace v r. 2009

Autor: město Ústě

Realizační firma: Stavební firma Hlaváček, Litoměřice

Celkové náklady 1263, z toho podpora z PR 500, jiné zdroje 763

5. Název: Kaple Nejsvětější Trojice

Využití: rozlučková kaple

Realizace v r. 2010

Autor: město Ústě

Realizační firma: Stavební firma Hlaváček, Litoměřice

Celkové náklady 878, z toho podpora z PR 687, jiné zdroje 191

6. Název: I. máje čp. 43

Využití: bytový dům

Realizace v r. 2009

Autor: město Ústě

Realizační firma: Stavební firma Hlaváček, Litoměřice

Celkové náklady 2188, z toho podpora z PR 1531, jiné zdroje 657

Znojmo

Historické město roku 2010

Tadeáš Matoušek

Proces regenerace městské památkové rezervace Znojmo intenzivně probíhá již od 90. let a to díky iniciativě soukromých vlastníků, města, státu a církve. Tyto subjekty se každoročně zapojují do dotačního Programu regenerace MPR a MPZ, který napomáhá k záchraně a rozvoji nejceněnějších částí historického jádra Znojma.

Od r. 1994 do současnosti bylo poskytnuto vlastníkům MPR Znojmo téměř 41 mil. korun z rozpočtu města a 35 mil. Kč z rozpočtu státu. Díky těmto finančním prostředkům bylo realizováno téměř sto akcí, které vedly k významnému zhodnocení mnoha objektů, včetně jejich zpřístupnění a prezentace veřejnosti. Podstatná část peněz do obnovy památek míří z městského rozpočtu, státní podíl je však v této záležitosti rok od roku nižší.

Stavební činnosti související s obnovou a adaptačními úpravami památek i ostatních staveb v chráněných územích města zaznamenaly určitý vývoj. V 90. letech eliminovaly z podstatné části havarijní stav budov. Současná situace však ještě není stabilizovaná. V MPR se objevuje stále několik objektů v havarijním stavu, řada z nich vyžaduje celkovou rekonstrukci, v zastavbě je několik proluk k zastavení, mnohé domy by zasloužily úpravu architektonického vzhledu. Až po nastínění případy se dnes v MPR jedná hlavně o běžnou údržbu. Je třeba sledovat rekonstruované domy z druhé poloviny 20. stol., které zčásti ve svých detailech již mohou dožít. Náležitou údržbou a včasnými dílčími opravami se nemusejí stát dalšími případy pro celkovou rekonstrukci. K dotvoření celkově příznivého obrazu MPR je velká pozornost nyní věnována přípravě a realizaci úprav veřejných prostranství. Po roce 1989 přešla většina obytných i ostatních budov a pozemků v městské památkové rezervaci Znojmo v souvislosti s restitucemi, procesem privatizace a celkové společenské a ekonomické transformace do soukromého vlastnictví fyzických a právnických osob, s výjimkou některých památkových objektů, úředních budov, obytných budov a pozemků, jež zůstaly v majetku státu, kraje nebo města. Tím nastala výrazná diferenciacie soukromých a veřejných zájmů jak v procesu výstavby, tak i ve způsobu využití pozemků, budov a ostatních staveb v památkově chráněném území, aniž by město mělo k dispozici nový nástroj, který by tyto různorodé a často protikladné a rozporné cíle slučoval ve všeobecný, veřejný prospěch. K dispozici nebyla ani nová územně plánovací dokumentace regenerace památkově chráněného území, jež by v závislosti na nových společenských poměrech, individuálních a všeobecných potřebách i požadavcích – zejména památkové péče – stanovila základní podmínky a regulativy další výstavby v tomto území. Program regenerace městské památkové rezervace má spolu s funkčním územním plánem města významnou politickou funkci v tom, že stanoví s ohledem na individuální, soukromé, všeobecné i veřejné zájmy hlavní směr, kterým by se mělo město dále vyvíjet tak, aby plnilo všechny své základní funkce, jevílo se příjemné pro život obyvatel a aby byly zachráněny jeho výjimečné kulturní, památkové, urbanistické a architektonické hodnoty, pro něž bylo vyhlášeno městskou památkovou rezervací. Úspěšnost přípravy, zpracování a realizace Programu regenerace městské památkové rezervace Znojmo dnes závisí nejen na orgánech státní správy a městské samosprávě, ale i na všech občanech, kteří v tomto území trvale bydlí a pracují, na vlastních a nájemních nemovitostech a firmách, jež zde mají své sídlo.

Pavel Balík

Městská památková rezervace prošla za posledních dvacet let radikálními změnami, které se netýkaly pouze jednotlivých památkově chráněných objektů a veřejných prostranství, ale i toho, co není na první pohled vidět, a přesto se bez toho žádně město neobejde. Mám na mysli technickou infrastrukturu, jež byla v 90. letech v historickém centru komplexně zrekonstruována. Velký kus práce byl v posledních letech vykonán také v oblasti údržby zeleně.

Proběhla revitalizace Karolíniných sadů. V loňském roce byly zahájeny stavební práce na založení městské vinice Rajska zahrada na východní části jižních svahů v Karolíniných sadech. Podářilo se dokončit 1. etapu a vysadit 900 kusů hlav vinné révy. Budou zde prezentovány různé způsoby jejího pěstování, jež je pro oblast Znojemska tak typické. Vinice bude přístupná návštěvníkům, kteří dostanou možnost zde posedět nad sklenkou výborného vína s úžasným výhledem na Kraví horu a do údolí řeky Dyje. V současné době je zpracovaný a schválený projekt revitalizace městského parku, který je součástí celého historického systému okružních městských parků, postupně vybudovaných po zbourání středověkých městských hradeb. Zdravotní stav většiny stávajících dřevin v alejích se jeví nevyhovující, což by mohlo ohrozit bezpečnost chodců v parku. To je hlavním důvodem připravované revitalizace parku, která bude postupně realizována v průběhu několika let. Co se týká povrchů ostatních veřejných prostranství, velkou akcí minulých let byla oprava ulice Obrokově, předlažba Masarykova náměstí, Slepčičího trhu a Kramářské ulice. V rámci rekonstrukce kanalizace byly předláženy i další ulice v této části města. V posledních letech proběhla rekonstrukce Horního náměstí, Václavského náměstí a ulic Přemyslovců a Vlkova.

K opravám historicky cenných budov se město snaží motivovat soukromé vlastníky nemovitostí nevratnými dotacemi. K tomuto účelu byl v roce 2007 městem Znojmem zřízen Fond revitalizace Městské památkové rezervace města Znojma, jehož účelem je pečovat o všestranný rozvoj území MPR a finančně podpořit aktivity fyzických a právnických osob vlastnicích nemovitostí na území MPR. Tuto dotaci lze získat na udržení, zpřístupnění a zprovoznění nebytových prostor (krámký, obchůdky, galerie, restaurace, vinárny, bary, penzióny...), na rozšíření pracovní doby v nich v sobotu a v neděli a o svátcích během turistické sezóny, na zřizování předzahrádek, zpřístupnění dvorních traktů, ale také na internetové reklamní prezentace nemovitosti a zpřístupněného nebytového prostoru. Celková výše dotace na jednu nemovitost činí maximálně 2 mil. Kč. Dosud nejvyšší částka 1,5 mil. Kč byla proplacena majitelům dvou kulturních památek – Kollárova 1 a Horní nám. 3.

Bohužel kvůli špatné finanční situaci bylo vedení města nuceno fond revitalizace MPR dočasně pozastavit.

Jan Kozdas

Velmi úspěšně byly akce restaurátorské a umělecko-řemeslné obnovy od drobných akcí, jako jsou sochy světců střední velikosti, morový sloup na Masarykově náměstí, až po rozsáhlou obnovu městského farního kostela sv. Mikuláše. Mimořádnou stavební a umělecko-řemeslnou obnovou se stala rekonstrukce městského divadla, které leží v těsné blízkosti hranice MPR. Ve velkém rozsahu zde byly prováděny opravy fasád, ať na soukromém či veřejném majetku. Před vznikem Programu regenerace MPR a MPZ se mi jeví, že nedocházelo ke komplexnímu regeneračnímu přístupu v obnově a prezentaci památkového fondu. V návaznosti na minulost byly provedeny dominantní akce – statické zabezpečení hradeb a prostor unikátního znojemského podzemí. Kvalita prací z hlediska památkové péče vyhlíží coby velmi problematická až destruktivní (zabetonování hradeb i podzemí). Mimo podzemní turistické trasy nebyla zdůrazňována společenská prezentace památek. Z Programu regenerace MPR a MPZ bylo ve Znojmě opraveno mnoho památkově chráněných objektů. K těm významnějším realizacím patří například rekonstrukce Althanského paláce – Horní náměstí 3. Tento jednoposchodový palác, dříve zvaný Starhemberský, byl vystaven na místě dvou starších domů neznámým architektem v pozdně manýristickém duchu na počátku 17. století. K hlavní budově, v jejímž přízemí je rozlehlá vstupní síň se šesti toskánskými sloupy, přiléhají dvě dvorní křídla s otevřenými pavlačemi v patrech. V nově zrekonstruovaných prostorách vznikl hotel, který svým klientům nabízí nejen luxusní ubytování ve stylově zařízených apartmánech, ale také posezení v hotelové restauraci. Městu Znojmo se podařilo zrekonstruovat a zpřístupnit veřejnosti přízemní prostory objektu radnice Obroková 10. Tento největší měšťanský dům ve Znojmě, tzv. Golčův palác, vznikl ve 2. polovině 16. století složitou stavební adaptací tří gotických domů. Nádvoří paláce každého uchvátí překrásnými renesančními lodžemi ve dvou patrech nad sebou, zaklenutými hřebinkovými klenbami nesenými toskánskými sloupky. Předměttem renovace byla nejen úprava nevyužívaných přízemních prostor dvorního traktu domu a jejich adaptace na prostory obchodní, ale také stavební oprava fasád nádvoří, včetně restaurování kamenných prvků arkád. Díky tomu se zde zrodila tzv. Radniční pasáž, která zahrnuje celkem pět obchodů a cukrárnu. Ve výčtu akcí z Programu regenerace MPR a MPZ nelze opomenout opravu střechy naší jediné znojemské národní kulturní památky – rotundy Panny Marie a sv. Kateřiny. Byl zpracován koncepční generel městské zeleně, který obnovuje koncept z počátku 19. stol. – tj. vycházkový zelený prstenec kolem celé MPR. Tento rozsáhlý úkol není důvodný jen z hlediska obnovy kulturně historických hodnot, ale zároveň je důležitý ve smyslu turistické atraktivity města Znojma, včetně nabídky místním občanům. Projekt však teprve čeká na svoji realizaci.

Marie Čejková

Příběhů, spjatých s jednotlivými domy a s lidmi, kteří je téměř z ruin dokázali vyzvednout a uvést znovu do života, by se našlo nepochybně mnoho. Za všechny snad bude stačit jedna moje osobní vzpomínka na paní architektku Blanku Rudolfovou, která se v posledním období svého života mimořádně zasloužila o obnovu památek ve Znojmě. Paní architektka, která bydlela v panelovém domě, vždy toužila žít v historickém jádru Znojma. Koupila zde tedy spolu s manželem zchátralý renesanční dům. Jako památkářka při jeho opravě prokázala, že kulturní památku lze opravit podle zásad památkové péče a zároveň ji užívat jako moderní objekt se všemi standardy současného bydlení. Dům paní architektky se tak stal kultivovaným společenským salonem nejen zdejších, ale i mimoznojmských občanských elit.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Přemyslovců 6 - Minoritský klášter, oprava fasády a výměna oken

Využití: Jihomoravské muzeum

Realizace od 2001 do 2003

Autor: STIS Znojmo, Ing. arch. Iveta Ludvíková

Realizační firma: ZOISS, a. s.

Celkové náklady 1885, z toho podpora z PR 706, jiné zdroje 1179

2. Název: Rekonstrukce objektu Horní nám. 6

Využití: komerční prostory

Realizace od 2007 do 2010

Autor: AC- projekt, Ing. Aleš Čeleda, restaurování, Jitka Musilová

Realizační firma: H+M, spol. s r. o., Truhlářství-tesářství, Troskotovice

Celkové náklady 2389, z toho podpora z PR 492, jiné zdroje 1897

3. Název: Masarykovo nám 11, oprava fasády a vrat

Využití: Dům umění

Realizace od 1997 do 1998

Autor: STIS Znojmo, Ing. arch. Iveta Ludvíková

Realizační firma: ZOISS, a. s.

Celkové náklady 2663, z toho podpora z PR 970, jiné zdroje 1693

4. Název: Rekonstrukce objektu Horní nám 3

Využití: restaurace a hotel Althanský palác

Realizace od 2002 do 2003

Autor: Ing. arch. Radim Bárta, Vl. Krminský, I. Tlášek, J. Hradec

Realizační firma: akad. soch. Kadlec

Celkové náklady 2663, z toho podpora z PR 130, jiné zdroje 1393

5. Název: Kostel sv. Kříže, oprava fasády, střeš a interiéru

Využití: kostel přístupný veřejnosti

Realizace od 1997 do 2001

Realizační firma: Atlanta, a. s., IMAGO, v. o. s., Veselý

Celkové náklady 8394, z toho podpora z PR 3090, jiné zdroje 5304

6. Název: Oprava střechy rotundy P. Marie a sv. Kateřiny

Využití: NKP přístupná veřejnosti

Realizace od 2005 do 2006

Autor: Ing. arch. Dan Mrkos, Hexaplán Internationa, spol. s r. o.

Realizační firma: Pozemní stavby, spol. s r. o., Znojmo

Celkové náklady 3712, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 3512

Ve 14. století patřil Žatec mezi nejvýznamnější města v Českém království, ale dnes již tomu tak není. Historické události nebyly pro Žatec příznivé a politické pletichy si s ním několikrát nemilosrdně zahrály. Proto se Žatec dočkal během staletí několikrát téměř úplné obměny obyvatelstva a z města s celostátním významem se stalo město krajské, později okresní a nakonec se i okresní taktovka přestěhovala do sousedních Loun.

I když jeho správní a politický význam upadal, bohatství se lidem podařilo obnovit. A to především díky úrodnosti žateckého kraje. Rostl obchod s místním vínem, chmelem, okurkami, zeleninou a dalšími zemědělskými produkty. Významně se rozvinul i průmysl. Na přelomu 19. a 20. století se opět městu říkalo Paříž severu. Lidé přicházeli a odcházeli, ale významné stavby v Žatci zůstaly. Odkaz několika generací, který město zdědilo a o něj je povinováno se starat.

Dnes je Žatec nádherným místem se zachovalou středověkou urbanistickou strukturou ulic a náměstí. Ty jsou tvořeny směsí historických i soudobých budov. Městské jádro je pod ochranou památkové péče a MK ČR. Jeho revitalizace probíhá dle finančních možností a v souladu s Programem regenerace MPR. Jeho realizace (Ing. arch. Baše 1994, aktualizace Ing. arch. Vaniček 2003, 2010) je obecně kladně hodnocena a město získalo dvakrát za sebou významné umístění v rámci soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ. Podařilo se realizovat několik plánovaných investic, i když hodně práce zůstalo ještě nedokončeno. Ne, že by nebyly připravené investiční záměry či projekty, ale malé město nemá dostatek financí, aby se dokázalo samo o ohromné kulturní dědictví postarat.

V Žatci najdete několik desítek chmelařských staveb. Ty jsou unikátní v celosvětovém měřítku, protože se nikde jinde (a navíc v takové kvalitě a počtu) nedochovaly. Jen souhrn zkušeností, přírodních a klimatických podmínek umožnil pěstování, zpracování a prodej aromatického chmele v průmyslovém měřítku. Dodnes jej používají ty neznámější pivovary světa. To si uvědomili i představitelé MK ČR, když sami navrhli soubor chmelařských staveb v Žatci jako kandidáta na zápis do Seznamu technických památek UNESCO za Českou republiku. V Žatci dělají hodně pro to, aby se pro chmelařské stavby našlo přiměřené využití a nedošlo k jejich přestavbě na příklad na bytové domy. Tím by město zcela ztratilo svůj dosavadní charakter. Vhodné by bylo využití těchto staveb například jako depozitáře sbírek, jež jsou doposud skryté v hangárech a ve sklepních útrobach velkých muzeí. Najít vhodné využití je v této fázi klíčové. Můžeme chránit detaily, okna, střechy, ale tady hrozí více... Nevyžívané budovy budou chátrat a pomalu umírat. A čas běží....

V Žatci najdete kromě nevyužívaných a mnohdy již chátrajících chmelařských staveb i velký počet jiných kulturních památek. Na opravu čeká například městské divadlo – jedno z nejstarších kamenných divadel na území Čech, Divadelní zahrada, Farská zahrada, synagoga, Nerudovo náměstí, Husitské náměstí, areál žateckého pivovaru. Obnovu potřebují městské parky a kompletní severozápadní prostor městských hradeb. Není dořešen zahanbující a odpuzující prostor autobusového nádraží na hranici MPR, stále se nepodařilo zastavit některé proluky jak v MPR, tak v MPZ. Opravu si vyžadují čeká téměř všechny fasády městských kostelů, radnice....

Má-li být úspěšně dokončena regenerace městského jádra, musí dojít k několikanásobnému posílení bytové a obchodní funkce. To se neobjede bez promyšlených sociálních zásahů a bez úplně nejdůležitější investice, kterou je dořešení parkování osobních vozů obyvatel MPR i jeho návštěvníků. Toho je možno docílit pouze vybudováním kapacitního podzemního parkingu na hranici MPR pod Nákladní ulicí a zároveň dořešením MHD, jež by dokázala obsluhovat vhodnými vozidly i městské jádro. Vyznívá toto jako velká sebekritika? Ne, jde jen o velké plány. Ale bez finančních prostředků to nepůjde.

Při realizaci akcí spojených s regenerací MPR a MPZ jsou ve velké míře využívány již zpracované stavebně historické průzkumy včetně průzkumu podzemí MPR. Dalším dokumentem hojně využívaným je Plán ochrany památek města Žatec, včetně jeho digitální podoby, který zpracoval kolektiv pracovníků Národního památkového ústavu v Ústí nad Labem.

A co se již podařilo? V roce 2006 byla provedena celková revitalizace náměstí Svobody a částečně Hošťálkova náměstí v Žatci. Byly zrekonstruovány komunikace (dlažby) a i pořízen nový mobilář. Náměstí Svobody bylo obohaceno o Sloup milénia a kašnu a chodníky v podlouhí se dočkaly nové dlažby z kamenných desek. Nových povrchů s architektonickým ztvárněním původní kamenné valounové dlažby se dočkalo i Chelčického náměstí. Škoda, že se nepodařilo v roce 2002 realizovat časovou přímkou Žatce z litinových desek umístěných v dlažbě. Žateckého nápadu se později ujali architekti v Chebu, kde přímkou úspěšně umístili na novou pěší zónu.

V letech 2009–2011 byl uskutečněn projekt Chrámu chmele a piva, jenž vzešel z iniciativy stejnojmenného žateckého občanského sdružení. Projekt, který získal v roce 2011 i čestné uznání v Grand Prix Obce architektů ČR, zpracoval místní atelier Huml & Vaniček (www.atelier@com).

V jeho rámci došlo k regeneraci celého bloku chmelařských staveb. Byla provedena obnova chmelařského skladu a balírny chmele na náměstí Prokopa Velikého v Žatci, kde bylo otevřeno Informační centrum Žatecké chmelařské oblasti. Zde se prezentují chmelařské tradice. K dispozici jsou i dva sezónní výstavní prostory. Tematicky expozice naváže na Chmelařské muzeum, jež se nachází v sousedním objektu.

Dokončuje se revitalizace unikátního objektu bývalé renesanční sladovny čp. 356 v Masarykově ul. v Žatci. Objekt po obnově bude využíván celoročně. Je zaměřen pro širokou veřejnost. Jeví se hodnotnou nemovitou kulturní památkou s množstvím zajímavých autenticky dochovaných a cenných prvků, včetně historických konstrukcí a omítek.

Dále proběhla celková renovače zahrady Kapucínského kláštera, nacházející se na území MPZ, které je navrženo do Seznamu technických památek UNESCO. Zahrada francouzského stylu byla v 60. letech zdevastována. Hlavním cílem byla celková renovače zahrady podle dochovaných historických pramenů. Zahrada slouží obyvatelům i návštěvníkům města.

Pamětník vzpomíná

Asi bylo správné, že mě vybrali jako pamětníka, jenž by měl přispět krátkým textíkem do dotazníku vyhodnocení Programu regenerace MPR... už se nezlomím. Doteď jsem si myslel, že žádný pamětník nejsem, že jsem mladý kluk. A najednou... ale jo, je to pravda, 50 let vzpomínek je dlouhá doba a v historii města to představuje celou řadu změn a proměn (Pamětník ale nechtěl být jmenován).

Když si ale představím, že by mě pouhý desetinasobek mé paměti zavedl v čase o 500 let zpátky, mohl bych se v Žatci potkat třeba s králem Vladislavem Jagellonským či Maxmiliánem I., architektem Benediktem Rejtem nebo s kronikářem Václavem Hájkem z Libočan.

Ale ve skutečnosti bych se chtěl možná dostat do minulosti ještě dál. Alespoň ještě jednou tolik. To už bych mohl nedaleko Žatce, v Peruci prát prádlo s knížetem Oldřichem a jeho Boženou. Mohl bych si prohlédnout žatecké obranné příkopy a valy, dřevěné hrady a domy. Kostely, hřbitovy a dřevěné domy už tehdy tvořily půdorys města skoro tak, jak jej známe dnes. Dřevo postupně nahradil kámen, hrady byly o mnoho vyšší a bytelnější a táhly se kolem Žatce v několika pásech. To si vyzkoušela i křižácká vojska, která nedokázala roku 1421 překonat ani hrady žateckých předměstí.

Chtěl bych přijíždět středověkou obchodní cestou směrem k Žatci a vidět panorama s ohromným množstvím věží a věžiček. Blížit se k městu, které bylo kolem roku 1500 po Praze v pětici největších měst spolu s Kutnou Horou, Plzní, Českými Budějovicemi a Hradcem Králové. Měl zájem přijet na koni k žateckému Rynku přes Pražskou bránu, barbakán a kamenný most obsazený strážemi s kopími, meči a v barevných uniformách. Procházeli tudy poutníci, šlechtici, měšťani, králové i české dějiny. Teď tu jdeme my všichni a mnozí si to všechno ani neuvědomujeme. Čas obraz města pozměnil. Pozměnil, mění a bude měnit. To nelze zastavit. Změnilo se i v oněch padesáti letech, jež pamatují já – natož během 1000 let, které jsou doloženy v zachovaných písemnostech. A již dávno předtím byl Žatec významným slavným opevněným městem.

Pamatují mnohé stavby, které už nestojí, bloky domů, které zmizely a celá předměstí, jež byla nahrazena novodobou výstavbou. Ale mnohé v Žatci zůstalo ještě zachováno a připomíná nám tu slavné dějiny města. Zbyla nám celá městská památková rezervace založená na středověkém půdorysu města. Pod přestavěnými původními domy s podlouhými nalezneme gotické i románské sklepy. Obdivujeme dochované brány, kostely, hrady, sochy, sloupy. Pod kamennou dlažbou ulic jsme objevili pozůstatky oněch barbakánů, věží a mostů, jež kdysi vily ty nejzávažnější návštěvy.

A snažíme se je zachránit a dochovat pro další generaci.

Ta ochrana není jednoduchá ani levná. A každá koruna, kterou lze vložit do obnovy žateckých památek, je dobrá, vítaná... A proto i veškerá pomoc z Programu regenerace MPR a MPZ byla a je pro město hodně důležitá. V Žatci se podařilo obnovit, konzervovat a rekonstruovat hodně památek, jež snad ani není možné v takovéto krátké vzpomínce všechny vyjmenovat.

Ale ještě je toho hodně, co je před námi. Snad se bude dařit i dál. A bez peněz a především bez lidského pochopení, snahy a obětí, tak jako tomu je nyní, by to nešlo!

1

2

2

3

4

5

6

6

6

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Statické zajištění jihových. části hradeb města I.-III.etapa

Využití: městské opevnění

Realizace od 2002 do 2004

Autor: Ing. Jindřich Rineš

Realizační firma: Jiří Kreuzmann

Celkové náklady 5564, z toho podpora z PR 1365, jiné zdroje 4199

2. Název: Restaurování sloupu Nejsvětější Trojice

Využití: sousoší na náměstí Svobody v Žatci

Realizace v r. 2002

Realizační firma: Radomil Šolc

Celkové náklady 1037, z toho podpora z PR 560, jiné zdroje 477

3. Název: Restaurování Sloupu sv. Floriána na nám. 5. května

Využití: sloup na nám. 5. května v Žatci

Realizace od 2004 do 2005

Realizační firma: Radomil Šolc

Celkové náklady 1884, z toho podpora z PR 780, jiné zdroje 1104

4. Název: Chrám Chmele a Piva

Využití: podpora cestovního ruchu a chmelejších tradic

Realizace od 2009 do 2011

Autor: Architektonický a projektový ateliér Huml & Vaniček Žatec

Realizační firma: Metall Quatro spol s r.o. Vysoká Pec

Celkové náklady 252367, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 211165 (ROP)

5. Název: Sladovna, Masarykova ul. čp. 356 - obnova renesančního objektu

Využití: výstavní prostory

Realizace v r. 2011

Celkové náklady v rámci projektu Chrám chmele a piva

6. Název: Rekonstrukce objektu Křížovy vily

Využití: pro potřeby Regionálního muzea K. A. Polánka Žatec

Realizace v r. 2001

Autor: Ing. Ivana Virová

Realizační firma: REINEX Praha + AGSAstra Žatec

Celkové náklady 9104, z toho podpora z PR 7000, jiné zdroje 2104

Portréty městských památkových zón

Bečov nad Teplou

Vladimír Dicá

Město Bečov nad Teplou se přihlásilo k Programu regenerace MPR a MPZ ČR po roce 1992. Díky možnostem podpory se uskutečnilo vypracování Programu regenerace města, založení aktivní pracovní skupiny a oprava kulturních památek v centru města – kostela sv. Jiří, radnice s kašnou, sloupu Panny Marie před radnicí a fary. Stav těchto objektů byl téměř havarijní, takže opravy probíhaly dlouhá léta a každým rokem se podařilo opravit dle výše finančních možností pouze část z nich.

Město zpracovalo analýzu centra města, studii revitalizace centra města, stavební projektovou dokumentaci židovské čtvrti a dalších částí centra, a to na zadání veřejného prostranství a opravy schodišť vedoucích z náměstí ke kostelu. Opravy jsou řešeny ve spolupráci s restaurátory a památkáři. Centrum, zejména městská památková zóna, prošlo velkou změnou, kterou vnímají zejména návštěvníci města. Zóna vykazuje spíše mírný pokles počtu trvale žijících obyvatel, a to z důvodu přestárání obyvatelstva, ale jinak je zde bydlení zachováno. Kulturní a společenské akce probíhají na veřejném prostranství, v objektu kostela sv. Jiří, na faře a zejména na zámku.

Díky rozvoji cestovního ruchu vznikají zejména restaurace, kavárny, obchody s nabídkou suvenýrů. Město je místem velmi silné aktivity neziskových organizací. Pracují zde organizace s velkou tradicí – včelaři, sportovci TJ Slavoj, hasiči, farní společenství, Spolek postižených civilizačními chorobami, ale vznikají zde i nová občanská sdružení na obnovu památek BOS archa, obnovu botanické zahrady ČSOP Berkut, Mateřské centrum Cvrček, Liga lesní moudrosti, Podejme si ruce na pořádání kulturních akcí. Plánování rozvoje města se účastní zástupci těchto sdružení a zástupci dalších institucí působících ve městě – základní škola a mateřská škola, Základní umělecká škola J. Labitzkého, Výrobní družstvo Elektro, Státní hrad a zámek NPÚ Locket. Pracovní místa mimo stávajících výrobních firem vznikají zejména v oblasti pohostinství. Cestovní ruch a jeho rozvoj doznal za existence Programu regenerace MPR a MPZ obrovských změn zejména díky otevření zámku veřejnosti. Město Bečov nad Teplou s ustáleným počtem 1000 obyvatel, navštěvuje pozvolna stoupající počet návštěvníků, kteří dosáhli v současnosti počtu cca 80 000. Do roku 2015 probíhá realizace projektu konzervace hradu a jeho zpřístupnění předpokládá nárůst návštěvníků minimálně na dvojnásobek.

Vesměs díky nadšení části zastupitelstva se v devadesátých letech iniciovala obnova kulturních památek v centru města. Vytvořil se Program regenerace města Bečov nad Teplou na základě vyhlášení městské památkové zóny. Tehdejší dotační tituly byly využity k rekonstrukci kulturních památek. Krásným příkladem kulturní památky z té doby je restaurování sloupu Panny Marie před radnicí. Originál sochy se přesunul do prostor Státního hradu a zámku Bečov a kopie sochy se výměnou některých dílů obnovila a byla poprvé v historii osazena bronzovými pamětními deskami s informujícím textem o donátorovi a vzniku sousosí.

Vnímání historického městečka jako architektonického celku, který má své panorama, je nutno ochraňovat. Názory, zda by nebylo lepší památku zbourat anebo vystavět v krajinné památkové zóně novou nesouroudou architekturu bez ohledu na panorama, jsou realitou. Přes všechna úskalí se sice nelehce, ale přece jenom daří obnovovat historické stavby, oživovat je současnými aktivitami a zachovávat toto dědictví pro další generace. Domnívám se, že nejpoutavějším příběhem je skutečnost, jak se v těchto kulturních památkách daří přizpůsobovat daný starobylý prostor současným potřebám a jak ho učíme vnímat zejména děti. Nejdůležitějším vzkazem a doporučením těm, kteří budou spravovat toto historické malebné město, je nutnost předávání zkušeností, spolupráce ve všech oblastech a aktivní přístup k veřejnému dění. Tímto postojem vytvoříme prostředí, ve kterém žijeme, a budou žít další generace. Na dědictví z minulosti stavíme svou současnou slávu a budeme jí předávat našim dětem. Proto je nutné starat se o kulturní dědictví, protože bez něj bychom měli horší podmínky pro samotnou existenci života v tomto světě.

3a

3b

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice

Využití: radnice

Realizace od 1992 do 2012

Celkové náklady 3000, z toho podpora z PR 700, jiné zdroje 0

2. Název: Kostel sv. Jiří

Využití: kostel

Realizace od 1992 do 2011

Celkové náklady 2000 z toho podpora z PR 600, jiné zdroje 400

3. Název: Fara

Využití: komunitní centrum

Realizace od 2007 do 2012

Celkové náklady 2000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 0

1a

1b

Bechyně

Jan Charypar

V březnu 1990 jsem nastoupil do funkce místopředsedy NV a hned se započala práce na vyhlášení městské památkové zóny – ta byla vyhlášena v červnu 1990. Pro regulaci údržby památek zpracován plán barevnosti fasád – po rozsáhlém průzkumu, který prováděli pracovníci Památkového ústavu z Českých Budějovic. Zároveň od roku 1991 vytvořena pracovní skupina, tehdy jako poradní skupina starosty, jež připravila spolu s Děkanským úřadem římskokatolické farnosti Bechyně obnovu kostela sv. Matěje. Z této poradní skupiny se postupně utvořil pracovní orgán pod vedením vedoucího výstavby s dobrovolníky. V letech 1992–1994(5) byla připravena obnova fortifikačního systému města v ceně cca 60 mil. Kč, která se ale z důvodu v té době nevyjasněných majetkových poměrů nerealizovala. V těchto letech se ale uskutečňovaly opravy některých objektů, jež byly konzultovány s městem a Památkovým ústavem České Budějovice – např. dvorní objekt radnice... V letech 1995–1997 provedena mimo jiné obnova radnice, která právě konzultacemi s Památkovým ústavem dostala jiné nadstřešní průčelí. Zároveň bylo provedeno vydláždění spodní části náměstí. Dotvořeno nadstřešní průčelí nižšího domu pro seniory. V roce 1992–1993 bylo provedeno rozšíření a dostavba objektu Základní školy v Libušině ulici. V roce 1990–1991 obnova zchátralého objektu „Pichlova domu“ ve spolupráci poradní skupiny, památkové péče a soukromého investora. Pracovní skupina se tehdy pravidelně scházela a projednávala možnosti a potřeby žadatelů na obnovu nemovitostí a hodnocení se jevílo vesměs kladné. Bolestí byl vždy nedostatek finančních prostředků.

Příklady: v letech 1990–1991 revitalizace zchátralého objektu „Pichlova domu“, kde vznikla restaurace s ubytováním a pracovní místa, 1991–1992 obnova domku v areálu radnice a WC pro veřejnost, 1992 kostel sv. Matěje a zpřístupnění věže pro turistický ruch, 1992 oprava budovy a vybudování prostor pro spořitelnu – architektura, služby, pracovní místa, 1996 rekonstrukce kostela sv. Michala – výstavní činnost, oživení budovy, architektura, 1996 nástavba na domu pro seniory – zvýšení kapacity, rozšíření služeb, architektura, 1997 modernizace radnice – architektura, oživení budovy i jejího prostanství.

Jako další příklad jsem zvolil obnovu kostela sv. Matěje, jenž je dominantní stavbou historického náměstí. Na samém začátku obnovy stojí iniciativa spoluobčanů a vzniklo dílo, které slouží nejen občanům města, ale i návštěvníkům. Rozhodně jsme si na této první velké akci vyzkoušeli trpělivost při jednáních a po ukončení díla akce přispěla ke zvýšení cestovního ruchu. Nutno podotknout, že se nám také nepodařilo vše podchytit a usměrnit, čehož je příklad průčelí domu nad poštou, kde došlo k úpravě fasády s vnějšími žaluziemi. Majitel se inspiroval rakouskou architekturou – okna s žaluziemi, ale do našeho městského prostředí se tento prvek nehodí. V roce 1990 se objevil požadavek občanů na zpřístupnění věže s možností vyhlídek do okolí. Dala se dohromady parta spoluobčanů jako poradní sbor starosty pro obnovu kostela a věže a v roce 1992 tato skupina rozeslala do domácností žádost o příspěvek na opravu fasády kostela a věže. Vybralo se tehdy několik desítek tisíc korun. Vlastní přípravě předcházelo jednání s památkáři, statikem i armádou na zapůjčení lešení (při těchto jednáních byla vidět nejprve neochota, jež se postupně změnila v dobrou spolupráci), ale za cenu výměny původních zástupců armády – zarytých odpůrců nové doby. Na věži se poté provedla nová elektroinstalace a dnes věž slouží jako vyhlídková v letních měsících pro turisty i domácí.

Město Bechyně bylo spoluzakládajícím členem nynější podoby Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Městské muzeum, náměstí T. G. Masaryka 140

Využití: stálé a přechodné muzejní expozice

Realizace v r. 2000

Autor: Město Bechyně

Realizační firma: Stanislav Návrat, Bechyně

Celkové náklady 890, z toho podpora z PR 390, jiné zdroje 500

2. Název: Synagoga, Široká 48

Využití: Muzeum turistiky a stálá expozice dějin Židů

Realizace od 2005 do 2006

Autor: Židovská obec v Praze – MATANA, a. s.

Realizační firma: Novadus, spol. s r. o., Příbram

Celkové náklady 421, z toho podpora z PR 75, jiné zdroje 85

Bělá pod Bezdězem

Miroslav Šimon

Obnova a záchrana památek a objektů v městské památkové zóně Bělá pod Bezdězem trvá téměř 10 let a přinesla řadu úspěšných realizací oprav objektů a památek ve vlastnictví obce, církví i v soukromém držení. Pracovní skupina pravidelně připravuje, projednává a vyhodnocuje obnovu jednotlivých památek na území MPZ, ale také mimo zónu. Tato pracovní skupina je poradním orgánem rady města a pověřeného pracovníka pro památkovou péči.

Výsledkem je například obnova radnice čp. 90 a obnova budovy „šatlavy“ čp. 91, kde nám stavební opravy a úpravy nejen zkrášlily vzhled obou staveb (obnova historické fasády a kamenných prvků, včetně renesančního portálu radnice), ale i kvalitativně zvýšily úroveň využití interiéru (odvlhčení zdiva, nová sociální zařízení a prostory pro kanceláře), s respektem k původním stavebním konstrukcím, materiálům i historickému určení (spisovna v celách prvního patra, „šatlavy“). Nadhodnotou je pak v této úrovni realizace propojení obou subjektů v jeden harmonický celek.

Další, neméně zdařilou akcí se stala záchrana zbytků městského opevnění, jehož součástí je i tzv. Česká brána, poslední ze stojících bělských bran. „Pohlazením po duši“ je dnes návštěva galerie zřízené ve věži této brány (několik stovek let nepřístupné) s krásně a účelně navrženou a provedenou dřevěnou konstrukcí ochozů, schodišť i krovu. Uvnitř naleznete prodejní expozici malovaných kamínků, šperků, svícňů a dalších zajímavých doplňků vhodných pro potěchu oka, ale také inspirujících, pokud hledáte speciální pozornost pro své přátele nebo známé. Galerie je otevřena sezónně. Výtvarnice a galeristka Světlana Žalmánková se stará kromě stálé expozice i o její doplnění výstavami prací známých autorů. Naposledy zde například vystavovala Kateřina Lovis Miler, dcera a pokračovatelka známého tvůrce Krtečka.

Bylo pamatováno také na dvě nejvýznamnější církevní památky naší památkové zóny, farní chrám Povýšení sv. Kříže a augustiniánský klášter s kostelem sv. Václava. Ve farním kostele se díky dotacím daří pokračovat ve výmalbě interiéru a pod rukama zkušených restaurátorů, umělců znovu rozkvetl i dřevěný malovaný strop v augustiniánském klášteře. Zatímco farní kostel ožívá pravidelnými bohoslužbami, chrám sv. Václava při augustiniánském klášteře je veřejnosti otevřen ve dnech evropského dědictví. Se svolením řádu Svatého Augustina, sídlícího v Praze, jsou v jeho prostorách pořádány příležitostně kulturní akce, převážně se jedná o adventní koncerty a koncerty vážné hudby.

V rámci regenerace části městského centra došlo k významným úpravám veřejných prostor a parku v centru městské památkové zóny. Tímto parkem, založeným v druhé polovině 19. století profesory a žáky místní lesnické školy, nejstarší v Čechách, se právem pyšníme. Jeho regenerace ozdravila zeleň, opraveny byly všechny drobné památky, řešena byla i problematika závlah a elektrorozvodů. Po provedení rekonstrukce autobusové zastávky, jež je do parku vestavěna (prostor pro občerstvení, prodej tisku a veřejné WC), vzniklo příjemné a moderní zázemí pro návštěvníky města. Park byl doplněn o hrací prvky pro nejmenší a nově zhotoveny mlatové a dlážděné cesty. Nově byla provedena i většina chodníků a komunikací na náměstí, kde byl respektován původní materiál i vzory v dláždění chodníků. K celkovému vzhledu náměstí přispěla i oprava domu čp. 86 v řadě dřevěných obydlí jeho západní části.

Většina modernizovaných prostor slouží nejen svému účelu, ale také se v nich pořádají kulturní akce, koncerty, prohlídky spojené s Dny evropského dědictví, tématické jarmarky provázené kulturními programy i čarodějnický průvod a vítání prvního májového dne.

Park i centrum města se oděly do svátečního, nové komunikace propojily jednotlivé památky. V pátečních letních podvečerech se v hudebním pavilonu ve středu parku konají četné proměnné koncerty a městská památková zóna tak žije život poklidného „lázeňského“ městečka.

1a

1b

2a

2b

3a

3b

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Klášter sv. Augustina, čp. 42, restaurování malovaných a nemalovaných záklopových stropů

Využití: kulturní a společenské

Realizace od 2003 do 2005

Autor: MgA. Jan Chejn

Realizační firma: MgA. Jan Chejn-restaurátor

Celkové náklady 2435, z toho podpora z PR 1425, jiné zdroje 293

2. Název: Radnice čp. 90, st.p.č.220 - odvlhčení budovy a obnova fasády, restaurátorské práce

Využití: úřad

Realizace od 1998 do 2011

Autor: Gedos CL, spol. s r. o.

Realizační firma: Gedos CL, s. r. o.

Celkové náklady 4221, z toho podpora z PR 1596, jiné zdroje 0

3. Název: Kostel sv. Václava čp. 241 - oprava fasády průčelí a věže kostela

Využití: sakrální, kulturní

Realizace od 2006 do 2009

Autor: Bača Miroslav

Realizační firma: Bača Miroslav, Dolní Němčí

Celkové náklady 1106, z toho podpora z PR 775, jiné zdroje 110

4. Název: Kostel Povýšení sv. Kříže - výmalba interiéru

Využití: sakrální, kulturní

Realizace od 2009 do 2011

Autor: akad. mal. Alena Moravcová

Realizační firma: akad. mal. Alena Moravcová

Celkové náklady 705, z toho podpora z PR 466, jiné zdroje 83

Benátky nad Jizerou

Pavel Štífler

Program regenerace MPR a MPZ se osvědčil. Zpracování dokumentu navodilo koncepční přístup k péči o památky, shromáždilo se také množství podkladů k jednotlivým památkám, staré fotografie, údaje z literatury, nejrůznější průzkumy. Významné také je vytvoření společenství měst, které řeší podobné problémy, jejich představitelé se scházejí v krajských sekcích, odborných konferencích, na studijních cestách (SHS ČMS) a jejich poznání se sdílením těchto informací rozšiřuje a vzájemně obohacuje. Finanční příspěvek státu se jeví jako motivační a mohl by být vyšší. Zajímavé a pochopitelné je, že po dvaceti letech péče o památky začínáme znovu s některými pracemi, např. s kominy, vikýři, drobnými opravami fasád, jejich barevnosti atd. Některé činnosti při restaurování soch započínají v nově zřízeném lapidáriu.

Památky v majetku města jsou opraveny, spolupracujeme s římskokatolickou církví a se soukromými vlastníky památek – měšťanských domů. Byla provedena i obnova náměstí, všech komunikací, chodníků, parků, zeleně a v MPZ čeká na svoji regeneraci poslední prostor bývalého Plajchu pod zámek, kde obnovou dvou historických domů a prostranství s chráněným stromem vznikne zázemí pro základní školu. Po opravě fary, hospodářských budov a velké zahrady (majetek římskokatolické farnosti), budou zásadní části památkové zóny zregenerovány.

Jediným problémem, který zatím nemá řešení, je vlastnictví staré vodárenské věže. Majitelé, dcery hraběte Kinského, jsou dlouho mrtví, vlastnictví neproběhlo dědickým řízením a v současné době hledáme cestu, jak získat věž do majetku města. Je totiž významná pro jeho panorama a chceme pokračovat v opravách. Na náklady města byl pořízen nový krov a šindelová střecha. Potřebuje ovšem novou fasádu, nabízí se také nějaké zajímavé využití, ale nutnou podmínkou k dalším pracím je vyřešení vlastnictví.

K rozvoji cestovního ruchu přispívá atraktivita zámeckého areálu s parkem, vinnic, dvěma muzei a informačním střediskem. Podoba náměstí i parku vznikla díky spolupráci s odborníky a s občany města. Konkrétní návrhy podoby Husova náměstí byly s lidmi konzultovány, to znamená, že realizace odráží jejich názor a přání. Tato společná práce byla příčinou tolerantnosti a trpělivosti občanů a živnostníků, kteří v MPZ žijí a podnikají.

Myslím si, že nejlepším příkladem je obnova a rekonstrukce zámeckého areálu i nejbližšího prostoru vinnice a podzámeckého parku. Komplexní práce zahrnuje postupné (od roku 1990) logické kroky, z nichž některé byly podporovány Programem regenerace MPR a MPZ: náročná obnova zámku – od střechy až po sklep, vnější plášť i interiéry, sanace dřevemorkou napadených stropů, statické zajištění celé renesanční části, nové podlahy, nové schodiště atd. Dále oprava zámeckého kostela Narození Panny Marie, oprava hospodářských budov v areálu zámku, altánu v barokním parku, oprava ohradních zdí s výklenkovou kašnou a barokního jezírka. Po dokončení stavebních úprav v areálu zámku byl přemístěn pomník padlých a započala dvojtupňová rekonstrukce zámeckého parku. Tyto náročné a dlouhodobé práce ve vlastním areálu uzavřeny v roce 2011. To, že se zároveň provedla rekonstrukce Husova náměstí – centra MPZ a všech komunikací v MPZ – která jen podtrhuje dlouholetou a koncepční snahu o obnovu MPZ. Vznikl tak unikátní komplex, který je oceňován obyvateli i návštěvníky města. Pro mne asi nejzajímavější byl nález zlomků barokních soch pod podlahou hospodářského objektu čp. 52 v zámeckém areálu. Části soch byly druhotně použity jako stavební materiál. Tím, že byly uloženy v písku a v suchém prostředí, zůstaly velmi zachovalé a ukazují úžasné detaily, jež na sochách exponovaných v parku, již nejsou dávno patrné. Nabízí se výklad, že může jít o další díla kameníků a sochařů Adámků, kteří možná v blízkosti zámku mohli mít svou dílnu a pod podlahu ukládali nepovedené nebo poškozené exempláře. Program regenerace MPR a MPZ motivuje města k tomu, aby se koncepčně zabývala obnovou památek MPR a MPZ, a také vytvořil platformu, na které se mohou zástupci obcí setkávat, vyměňovat si zkušenosti a nápady. Je dobré, že tento Program regenerace MPR a MPZ běží nezávisle na politických reprezentacích na všech úrovních.

3a

3b

2a

2b

1a

1b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova kostela Narození Panny Marie (zámeckého)

Využití: kostel

Realizace od 2004 do 2005

Autor: Martin Volejník, Praha

Realizační firma: Dalibor Frňka, Frýdek-Místek

Celkové náklady 6058, z toho podpora z PR 2890, jiné zdroje 0

2. Název: Restaurování kašny u zámku

Využití: kašna

Realizace v r. 2007

Autor: akad. soch. Martin Pokorný, Čížovky

Realizační firma: akad. soch. Martin Pokorný, Čížovky

Celkové náklady 501,9, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

3. Název: obnova altánu v zámeckém parku

Využití: altán

Realizace v r. 2002

Autor: Ing. Jindřich Rineš, Praha

Realizační firma: Vilém Novák, Praha

Celkové náklady 810,951, z toho podpora z PR 342, jiné zdroje 0

Benešov nad Ploučnicí

Karel Šohaj, Dagmar Tesarčíková

Program regenerace MPR a MPZ považují za přínosný a účelný. Naším cílem pro rok 2012 je zahájit práci na aktualizaci řídicích dokumentů a obnovit intenzivní činnost skupiny regenerace.

Když byl v 90. letech minulého století převeden nemovitý majetek státu na obec, stáli jsme před problémem co s domy, do kterých nebylo několik desetiletí investováno. Historické náměstí bylo tvořeno šedou masou staveb s oprýskanými fasádami, areál horního zámku byl zdevastován, církevní i ostatní památky v žalostném stavu. Město v první fázi nechalo zpracovat studii revitalizace historického centra včetně barevného řešení fasád. Poté odprodalo domy nájemníkům s pobídkou v kupní smlouvě, týkající se navrácení části zaplacené ceny za nemovitost náhradou za opravu fasády a střechy. Během poměrně krátké doby došlo k úpravě náměstí.

Areál Horního zámku nebylo v silách města opravit, proto byla budova zámku převedena na Památkový ústav (potažmo zpět na stát), hospodářské budovy odprodány soukromému podnikateli, jenž slíbil vybudování luxusního kulturně společenského zařízení. Zatímco objekt Horního zámku byl postupně rekonstruován, prodané hospodářské budovy byly vykutáleným podnikatelem zastaveny ve prospěch banky, podnikatel zapůjčené finanční prostředky, za které ručil právě výše zmíněným majetkem, použil pro svou potřebu. Trvalo několik let, než se podařilo Památkovému ústavu vykoupit od banky tento nemovitý majetek. Poté bylo ze zdevastovaných budov více než třicetimilionovou investicí vytvořeno zázemí pro hosty zámku, slavnostní prostory pro svatební obřady a koncertní sál.

Řada přišla i na majetek církve, kdy byl, díky sdílené dotaci stát – obec – církev opraven kostel, kaple, fara, zakoupeny nové varhany atd. Postupně byly ošetřeny další drobné památky jako například mariánský sloup na náměstí, socha Svatého Vojtěcha, obřadní kaple na hřbitově (zde práce stále pokračují). Poměrně kuriózní byla záležitost Kalvárie, jejíž původní místo se nacházelo v zatáčce velmi frekventované komunikace a jež byla, kromě možné devastace dopravním prostředkem, ohrožována v té době se rozmáhajícími krádežemi drobných sakrálních památek. Opět trvalo několik let, než se podařilo sehnat všechna potřebná povolení, ale nyní zdobí vchod do Horního zámku a její krásou se může potěšit každý návštěvník Benešova nad Ploučnicí, aniž by mu hrozilo, že jej srazí auto. Péče o historické centrum pokračovala vydlážděním uliček a obnovou zeleně. V současné chvíli město řeší problém kostela, potažmo Salhausenské kaple, jež je jeho součástí. Salhausenská kaple je historickým klenotem, který bohužel devastuje vlhkost a nezáměr současného správce kostela tento problém řešit.

2

4

1

5

3

6

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kompletní rekonstrukce Horního zámku, čp. 47

Využití: prezentace objektu pro návštěvníky

Realizace od 1992 do 1999

Autor: Ing. arch. M. Fuchs

Realizační firma: více firem

Celkové náklady 40000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 40000

2. Název: Oprava hřbitovní kaple Matauschů

Využití: obřadní místnost

Realizace od 2008 do 2008

Realizační firma: Sdružení stavební práce Bardzák

Celkové náklady 807, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 607

3. Název: Fara čp. 70, oprava hospodářského přístavku

Využití: fara

Realizace od 2006 do 2006

Realizační firma: Sdružení stavební práce Bardzák

Celkové náklady 77, z toho podpora z PR 60, jiné zdroje 17

4. Název: Kompletní rekonstrukce hospodářské budovy čp. 54 v areálu zámku

Využití: prezentace objektu pro návštěvníky

Realizace od 1999 do 2002

Autor: Ing. arch. Kuntová

Realizační firma: Baborák

Celkové náklady 35000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 35000

5. Název: Oprava kaple Panny Marie Bolestné

Celkové náklady 0, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

6. Název: Výměna oken čp. 17, nám. Míru

Využití: Bydlení, služby

Realizace od 2003 do 2003

Realizační firma: Arnošt Křenek

Celkové náklady 237, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 137

Beroun

Historické město roku 2009

Program regenerace MPZ města Beroun neztratil ani po osmnácti letech na své důležitosti a stále zůstává stěžejním materiálem při obnově jeho historického jádra. Stále platí, že jeho obsah i pozdější naplňování jeho cílů by měly vést k rozpoznání všech hodnot, které dané prostředí nabízí a také k vědomí odpovědnosti za tyto svěšené hodnoty.

Městská památková zóna byla v Berouně vyhlášena v roce 1992. O dva roky později začalo město s opravami, které pokračují dodnes. Úspěšně bylo završeno už pět dlouhodobých programů, schválen je v pořadí již pátý program pro roky 2012 až 2015.

Za tu dobu se centrum Berouna i jeho těsné okolí změnilo k nepoznání. Ještě v roce 1993 bylo jádro města z více než jedné třetiny zbourané. Po osmnácti letech naplňování programů regenerace se historickému centru podařilo do veliké míry vrátit vzhled historického města. Výsledkem je obnovené Husovo náměstí včetně většiny domů, přestavba Havlíčkovy ulice, kompletní rekonstrukce památkově chráněné Duslovy vily, či rekonstrukce radnice. Svůj první Program regenerace městské památkové zóny zpracovalo město na léta 1994–1997. Za jeden z velkých úspěchů tohoto období je možné považovat zapsání berounské Duslovy vily do Ústředního seznamu kulturních památek. Největší akcí se stalo zahájení rekonstrukce a dostavby areálu radnice. V plánovaném čase se podařilo zrekonstruovat například celou jižní část dochovaných hradeb v ulici Karly Machové.

Druhý program v letech 1998–2000 nebyl zaměřen již pouze na záchranu objektů v havarijním stavu, neboť většina domů v městské památkové zóně prošla částečnou nebo úplnou rekonstrukcí, ale preferoval zlepšení technického a architektonického stavu budov, prohloubení infrastruktury a v neposlední řadě i rozvoj ekonomických aktivit, které povedou ke zvýšení návštěvnosti a k návratu trvalého bydlení v centru.

Nejnáročnější stavbou třetího programového dokumentu na období let 2001–2003 se jeví jednoznačně rekonstrukce památkově chráněného objektu Duslovy vily. V roce 2002 byla slavnostně předána do provozu nová městská čtvrť v Havlíčkově ulici včetně nových chodníků, komunikací a výsadby zeleně. V letech 2002 a 2003 probíhala rovněž oprava Husova náměstí po ničivé povodni ze srpna 2002, která byla z hlediska architektonického jednou z největších akcí programů regenerace MPZ města Beroun.

Každý ze zmiňovaných programů zahrnoval také rekonstrukci další významné dominanty berounské městské památkové zóny – hradeb. Podtrhují nejen historický původ města, ale zároveň patří k nejzachovalejším hradebním systémům v České republice. Vznikly v 1. polovině 14. století, kdy byly šest až devět metrů vysoké, asi dva metry silné s třiceti sedmi baštami, vestavěnými do nich. Dodnes můžeme z tohoto systému vidět Plzeňskou a Pražskou bránu, zbytky hradeb, hradební příkopu a bašt.

Proto při realizaci Programu regenerace MPZ byla náročná nejen samotná oprava hradebního opevnění, ale i dostavba okolních objektů, k jejichž zbourání před revolucí došlo. Velkou výzvou byla v rámci čtvrté etapy regenerace městské památkové zóny oprava zbytků hradebního opevnění v zahradě objektu sousedícího s městským kinem.

Cílem Programu regenerace MPZ je zaměření nejen na záchranu objektů v havarijním stavu, ale také zlepšení technického a architektonického stavu budov v MPZ, zlepšení infrastruktury a zeleně a v neposlední řadě i rozvoj ekonomických aktivit, k čemuž účinně pomáhá spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem. Zlepšení atraktivity města, respektive městské památkové zóny, se promítá do perspektivy navazujících služeb turistického ruchu, do rozšíření pracovních příležitostí, což vede k přímému ekonomickému prospěchu města a jeho obyvatel.

Péče o památky Berounu vynesla na jaře roku 2010 titul Historické město roku 2009. Ocenění odráží snahu, trpělivost a vytrvalost představitelů města i úředníků radnice, stejně jako ostatních vlastníků nemovitostí při celkové proměně vzhledu a života města.

1b

1a

2b

2a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice

Využití: městský úřad

Realizace od 1998 do 2000

Autor: Ing. arch. Pátková

Realizační firma: Dynaspol, a. s.

Celkové náklady 75 000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

2. Název: Duslova vila

Využití: galerie

Realizace od 2002 do 2003

Autor: Ing. arch. Olga Kantová

Realizační firma: JEŽ, spol. s r.o.

Celkové náklady 42870, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

3. Název: Husovo náměstí

Využití: veřejná komunikace

Realizace v r. 2003

Realizační firma: Technické služby, spol. s r.o.

Celkové náklady 27000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

Bílovec

Martina Juřicová

Městská památková zóna byla v Bílovci vyhlášena v roce 1992. Nastartované změny jsou po mnohaleté systematické regeneraci viditelné a vytýčené cíle se naplňují. Negativní rukopis socialistické přestavby se podařilo eliminovat a vrátit tak centru města jeho skutečně historický ráz. Zásahu na tom mají především opravené kulturní památky, včetně obnovených fasád domů, rekonstrukce náměstí, komunikací a veřejného osvětlení nacházejícího se v městské památkové zóně.

Program regenerace MPR a MPZ je dobře nastaven, administrace není náročná. Umožňuje financovat speciální postupy obnovy kulturních památek a zachování jejich původnosti v co největším rozsahu. Kromě dotací MK ČR je pro obnovu nemovitých kulturních památek na území města využíván také regionální operační program Moravskoslezsko, SFDI a operační program Životní prostředí. Program regenerace MPR a MPZ není dostačující na realizaci finančně náročnějších obnov v řádech milionů korun, jejichž realizaci nelze rozdělit do více let.

Příklady: téměř celkově zrestaurovaný kostel, zcela opravená radnice, Památník osvobození, dvě sochy Panny Marie i socha sv. Jana Nepomuckého u kostela sv. Mikuláše, postupná obnova zámku, ohradní zdi i centrální plochy Slezského náměstí včetně přeložky vzdušného elektrického vedení pod zem, opravy chodníků, fasád a výkladců, regenerace parků. Všichni ve městě se těšíme rovněž na celkovou renovaci budovy muzea a znovu zpřístupnění věže kostela jako rozhledny. Za zmínku stojí dopravní problematika. V roce 2006 město vybudovalo záhybné parkoviště pro MPZ s 92 místy nacházejícími se na území dotvářejícím charakter památkové zóny. Parkování je zde bezplatné oproti centru města, kde se zpoplatňuje. Cíl snížit dopravní zátěž v MPZ byl splněn.

Díky schváleným dotacím z rozpočtu města se k regeneraci MPZ přidali i soukromí podnikatelé a vlastníci objektů tím, že začali investovat do oprav svých objektů. Město přispívalo dotací ve výši max. 20 tis. Kč na fasády, okna a střechy včetně oplechování za podmínky, že budou dodržena doporučení Národního památkového ústavu.

Kromě zlepšení vzhledu MPZ došlo k jejímu oživení nabídkou kulturních, sportovních a jiných akcí pořádaných městem a místními podnikateli. Tradičně se v Bílovci pořádají velikonocní a vánoční trhy s ukázkami řemesel, Dny města, pálení čarodějnic pro děti s kulturním programem na náměstí, akce a divadelní představení na nádvoří zámku, vystoupení skupin historického šermu a šachové turnaje na „obří“ šachovnici v dolní části náměstí.

Od roku 2000 došlo k razantním investicím do MPZ. Z dotací MMR financována obnova Slezského náměstí a Městského kopce, kaple sv. Barbory a městský úřad. Město svoji koncepci dotvořilo o projekty, které usnadnily imobilním občanům přístup k veřejnoprávním institucím ve městě. Dlouhodobě se nevěnovala pozornost regeneraci zeleně a díky SFŽP se uskutečnilo zkrášlení parků v MPZ i mimo ni.

Historická budova muzea (dříve měšťanský dům) byla postavena v letech 1767–1769 a od 1. poloviny 20. let slouží jako muzeum. V loňském roce zahájeny stavební práce na obnově objektu, nově bude vybudován také bezbariérový vstup. Obnovená expozice musí být zaměřena na historii města. Dále zde bude připomenuta produkce firmy Massag působící na trhu již téměř dvě stě let, jež proslula výrobou knoflíků a postupně rozšířila produkci i na drobné kovové a jiné zboží.

Doporučujeme důsledně pokračovat v obnově objektů a v oživení center měst obchodními, turistickými či podnikatelskými aktivitami. Nevyužitá památka je mrtvá památka a zbytečná investice, neboť prázdný dům chátrá rychleji než využíván. Finanční dotace oceňujeme, podporují aktivitu a umožňují smysluplné vstupy. Velmi důležité je zaměřit tyto aktivity a dotace nejen do občanské vybavenosti, ale především do budování kvalitního podnikatelského prostředí a podpory cestovního ruchu.

1

2a

2b

3a

3b

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova střechy kostela sv. Mikuláše

Využití: bohoslužebné a jiné obřady

Realizace od 2002 do 2007

Autor: Ing. arch. Táňa Tzoumasová

Realizační firma: H&B Delta, kom. spol.

Celkové náklady 6243, z toho podpora z PR 3844, jiné zdroje 2399

2. Název: Obnova krovy, střechy, oken, dveří, fasády, omítek, sklepních prostor objektu radnice

Využití: sídlo Městského úřadu Bílovec

Realizace od 2005 do 2009

Autor: Ing. arch. Táňa Tzoumasová (krovy)

Realizační firma: Juráň, s. r. o., Vsetín, Therminteriéry, s. r. o.

Celkové náklady 6050, z toho podpora z PR 3000, jiné zdroje 3050

3. Název: Rekonstrukce kaple sv. Barbory - obnova střechy, vytápění, sociálního zázemí, hydroizolace

Využití: společenské události, svatby, křtiny

Realizace od 2006 do 2006

Autor: Artes - Milan Žák a Maroš Gajdoš

Realizační firma: HBDelta, Wolf-Matějček, Kovář, ELMAS

Celkové náklady 2375, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 2375

3. Název: Oprava a nátěr fasády kaple sv. Barbory, práce pro zabezpečení trvalého větrání objektu

Využití: společenské události, svatby, křtiny

Realizace v r. 2010

Autor: Ing. Miroslava Foltasová

Realizační firma: Bista KBW

Celkové náklady 462, z toho podpora z PR 146, jiné zdroje 316

4. Název: Rekonstrukce muzea

Využití: muzeum

Realizace od 2011 do 2013

Autor: akad. arch. Eva a Vlastimil Krčmářovi

Realizační firma: Ekobalinvest, a. s.

Celkové náklady 11 000 tis. Kč, z toho podpora ROP 92,5 % způsobilých výdajů

Blatná

Tadeáš Matoušek, Jitka Říhová

Městská památková zóna v Blatné byla vyhlášena dne 12. 11. 1990. Městské zastupitelstvo usnesením č. 16/7 ze dne 23. 6. 1992 schválilo obecně závaznou vyhlášku o městské památkové zóně. V současnosti zrušena platnost této vyhlášky, je ovšem platný program regenerace pro MPZ Blatná, zpracovaný na období 2006–2012. O připojení Blatné ke státnímu Programu regenerace MPR a MPZ ohledně čerpání finančních prostředků se zastupitelstvo města rozhodlo již v devadesátých letech 20. století. V návaznosti na toto rozhodnutí a praktickou činnost komise pro regeneraci MPZ, navrhuující každoročně vybrané stavby ke státním dotacím se současným spolufinancováním vlastníka a města Blatná, byl v několika aktualizacích zpracováván program regenerace MPZ Blatná. Ten má spolu s funkčním územním plánem významnou politickou funkci v tom, že stanoví s ohledem na individuální, soukromé, všeobecné i veřejné zájmy hlavní směr, kterým by se mělo město dále vyvíjet tak, aby plnilo všechny své základní funkce, stalo se příjemným pro život obyvatel a aby byly zachráněny a obnoveny jeho výjimečné kulturní, památkové, urbanistické a architektonické hodnoty, pro něž bylo vyhlášeno městskou památkovou zónou.

Úspěšnost přípravy, zpracování a realizace programu regenerace městské památkové zóny v Blatné dnes závisí nejen na orgánech státní správy a městské samosprávy, ale i na všech občanech, kteří v tomto území trvale bydlí a pracují, na vlastnících a nájemcích nemovitostí a firmách, které zde mají své sídlo. Aktualizace Programu regenerace městské památkové zóny Blatná pro období 2013–2017 je nyní ve fázi schvalovacích procesů a za pozitivní považujeme právě velmi aktivní přístup občanů a orgánů státní správy k tomuto návrhu.

Na území jsou příznivě znát regenerační postupy prováděné po roce 1989. MPZ již působí celkově příjemným dojmem udržovaného území. Specifikou města se jeví prolínání prvku rybníčního systému, daného rozlehlými plochami rybníků a doplňující sítí kanálů a stok, až do území památkové zóny, kde existují stále funkční sádky, které patří k tradicím města, dále MPZ Blatná vedoucí – jako stěžejní architektonické a urbanistické prvky – zámeček s rozlehlým parkem a areál kostela se zvonící a děkanstvím.

Proces regenerace, který viditelně zlepšuje vybavení i obraz města pro občany i turisty, bohužel zkomplikovaly před deseti lety povodně, jež zaplavily zejména okolí zámku, ulice Na Příkopech, V Podzámčí, Husovo nábřeží a Vorlíčkova. Zde však většina objektů není památkově chráněna a k obnově objektů byly využívány jiné zdroje financování. Za pomoci Programu regenerace MPZ a MPR se však daří postupně opravovat památkově chráněné budovy především v centru, při hlavních ulicích, stavby v areálu kostela. Za zásadní považujeme zdařilou výměnu novodobě osazených výklopných oken Základní školy J. A. Komenského v Blatné za tvarové repliky původních výplní, která se ale s ohledem na nízkou finanční kvótu Programu regenerace MPR a MPZ musela řešit etapově v průběhu šesti let. Dále nelze opomenout ani opravu střech kostela včetně sanktusní věže či obnovu fasády funkcionalistické stavby čp. 81 v Blatné.

2

3

4

1

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Výměna oken objektu Základní školy J. A. Komenského

Využití: škola

Realizace od 2006 do 2011

Realizační firma: Okna Prexl, Blatná

Celkové náklady 4335, z toho podpora z PR 740, jiné zdroje 3595

2. Název: Obnova fasádních vrstev a okapových svodů čp. 81

Využití: bydlení, soukromé podnikání firem

Realizace v r. 2011

Realizační firma: STAFIS-KT Horažďovice

Celkové náklady 530, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 330

3. Název: Zhotovení a montáž replik oken Sokolovny - 1. etapa (1. NP)

Využití: kulturní, vzdělávací a sportovní zázemí, kino

Realizace v r. 2010

Realizační firma: Okna Prexl, Blatná

Celkové náklady 270, z toho podpora z PR 50, jiné zdroje 220

4. Název: 1. etapa opravy konstrukcí sanktusové věže - oprava střešního pláště presbytáře kostela Nanebevzetí Panny Marie

Využití: církev

Realizace v r. 2009

Realizační firma: Promont, Strakonice

Celkové náklady 98, z toho podpora PR 50, jiné zdroje 48 (v roce 2012 bude realizována 2. etapa akce s celkovými náklady 286, prostředky PR 200, jiné zdroje 86)

Václav Říha

Historické jádro města Boru bylo v roce 1992 prohlášeno MK ČR za městskou památkovou zónu a zapojilo se do Programu regenerace MPR a MPZ. Tím byly jeho nesporné urbanistické, památkové i stavebně-historické kvality v 90. letech 20. století se zájmem sledovány veřejností i představiteli města. Řada budov byla opravena, např. radnice, která patří k dominantám borského náměstí, měšťanský dům, upraveny také komunikace a za příkladný se považuje přístup města v řešení problematiky týkající se rekonstrukce zámeckého areálu.

Zámek si v období let 1990–1997 prošel těžkou zkouškou, kdy byl nevhodně prodán do soukromých rukou, zůstal opuštěný, devastován až jej nakonec v roce 1997 získalo město Bor zpět do svého vlastnictví a zahájilo jeho kompletní rekonstrukci. Ta v první etapě znamenala obnovu věžního křídla s dominantou města – zámeckou věží. V letech 2003–2012 proběhlo několik dalších etap – renovace hradní kaple sv. Vavřínce, informační a školící středisko a naposledy oprava hlavního zámeckého schodiště i rekonstrukce zámeckých salónek v 1. patře. Zámecký areál v Boru je cenným komplexem architektonických částí, jež zastupují prakticky všechna slohová období, která působila na českém území od raného středověku až do 19. století. Od zahájení rekonstrukce v roce 1997 jsou její nedílnou součástí restaurátorské a archeologické průzkumy, které napovídají o původní podobě bývalého vodního gotického hradu. Zkoumána byla také studna a její okolí, což bylo původně místo hradního nádvoří, na počátku 19. století začleněné do přestavby. Operativní prozkoumání jejího okolí přineslo zajímavé archeologické nálezy, neboť se prokázalo, že severovýchodní roh studny sloužil jako „kuchyňský odpad“, tedy místo, kam bylo vyhazováno rozbité keramické i skleněné nádobí a zbytky kostí. Všechny nálezy odeslány k posouzení a případné konzervaci do laboratoří, aby pak mohly být prezentovány v zámeckých interiérech. V místě zásypu za studnou nalezeno 349 ks různých částí nádob, keramické hmoty, pálené a glazované keramiky, lahvových nádob a to vše zařazené do období 15.–18. století. Analyzovalo se 119 fragmentů zvířecích kostí nejméně deseti živočišných druhů – štika, kachna, kur domácí, zajíc polní, prase domácí, ovce, koza, tur aj. V další etapě bylo zjištěno, že studna je hluboká 17 metrů a mocnost usazenin pouze 1,5 metrů. Areál zámku hraje primární roli v obnově historického jádra společně se zámeckým parkem. S rozvojem cestovního ruchu v Boru roste také zájem o zámek a o jeho prohlídku. Ročně projdou jeho branou tisíce návštěvníků. Z dalších významných památek ve městě třeba připomenout kostel sv. Mikuláše, který dominuje borskému náměstí. Na konci 30. let 18. století původní kostel nahrazen rozměrnou novostavbou barokního chrámu. Poslední významná rekonstrukce proběhla v letech 1990–1992, kdy byla opravována věž, která získala novou cibulovou bání.

Jihovýchodně od náměstí a zámku stojí Loretta, která je vystavěna v druhé polovině 17. století. Čtyři křídla ambitů obklopují malé nádvoří, v jehož středu se nachází kaple, též zvaná Svatá chýše. Historický charakter města dotváří skulptury: socha Panny Marie Immaculaty před kostelem, další socha Panny Marie Immaculaty umístěná v průčelí radnice a socha sv. Jana Nepomuckého na mostě naproti zámeckému areálu.

Historické jádro města představuje i přes negativní zásahy realizované ve druhé třetině 20. století mimořádně hodnotný soubor domů, dominantu náměstí tvoří kostel sv. Mikuláše a radnice, velký význam má i zámecký areál.

Město Bor si nechalo zpracovat v roce 1999 stavebně historické vyhodnocení zástavby města s plánem ochrany MPZ, v r. 2001 stavebně historický průzkum zámku, v r. 2003 studii využitelnosti zámku a v r. 2004 návrh regenerace MPZ. Rekonstrukce památek probíhají ve spolupráci s památkáři, restaurátory a dalšími odbornými pracovníky. Z poznatků získaných za dobu platnosti Programu regenerace MPR a MPZ a jeho využívání jako významné finanční podpory státu město Bor realizovalo řadu záměrů, které přispěly k jeho naplňování. Ten se tak stal významným nástrojem obnovy kulturních památek a taktéž i ostatních objektů v městské památkové zóně a její celkové rehabilitace.

4

3

2

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice

Využití: sídlo městského úřadu
Realizace od 2005 do 2008

Autor: Ing. Jiří Šedivec, Staving Atelier, Plzeň
Realizační firma: BKV, Stavební společnost, s. r. o.
Celkové náklady 1420,5, z toho podpora z PR 570, jiné zdroje 3000

2. Název: Zámek - obnova - oprava krovu, střechy

Využití: kulturní, veřejná správa
Realizace od 1997 do 2002

Autor: Památkový atelier, Plzeň
Realizační firma: BKV, Stavební společnost, s. r. o.
Celkové náklady 3320, z toho podpora z PR 1266, jiné zdroje 39000

3. Název: Socha sv. Jana Nepomuckého

Využití: cestovní ruch
Realizace v r. 2009

Autor: Vladimír Žák, restaurátor
Realizační firma: Vladimír Žák, restaurátor
Celkové náklady 138, z toho podpora z PR 115, jiné zdroje 23

4. Název: Náměstí - měšťanský dům

Využití: dosud bez využití - probíhající stavební úpravy
Realizace od 2002 do 2011

Autor: Ing. Jiří Šedivec, Staving Atelier, Plzeň
Realizační firma: BKV, Stavební společnost, s. r. o.
Celkové náklady 1979,2, z toho podpora z PR 845, jiné zdroje 4000

1

Boskovice

Vlastimil Kolář

Programu regenerace MPR a MPZ se město Boskovice účastní od jeho vzniku. V rámci různých podobných iniciativ jej oceňují spolu s Fondem rozvoje bydlení asi nejvíc. Mezi jeho hlavní přednosti patří dlouhodobá kontinuita a téměř stále stejné podmínky pro poskytování podpory.

Boskovice mají krásný historický střed s navazujícím bývalým panským areálem, pokračujícím až na vrcholek kopce s hradem a oborou. Součástí památkové zóny je i bývalé židovské ghetto. V 80. letech minulého století vznikl plán na asanaci a přestavbu celého městského centra. Jeho část se dokonce podařilo realizovat. Severní a západní ulice byly zbourány a na jejich místě vznikly samostatné bytové domy nebo volná prostranství. Teprve vyhlášení městské památkové zóny částečně zamezilo pokračování tohoto záměru. Nebylo ale ještě zdaleka vyhráno, protože stavebně technický stav řady domů v centru byl opravdu špatný a tehdejší bytový podnik chtěl v asanaci pokračovat.

Program regenerace MPR a MPZ se stal jedním z argumentů při přesvědčování a prosazování záměru obnovy. Pro zastupitele byla možnost získání dotace pádným důvodem. U soukromých majitelů domů jsme zpočátku prováděli osvětu – nabízeli např. možnost dotace, když opraví svůj dům. Nebylo to vždy snadné.

Myslím si, že radnice vzala od začátku celou věc za správný konec. Nejprve jsme v centru obnovili zastaralé inženýrské sítě, zavedli sem telefon a plyn. O tom si mohli zdejší obyvatelé dosud nechat jen zdát. Po nevděčných pracích v „podzemí“ jsme postupně upravili komunikace a veřejná prostranství. To už bylo vidět a výsledky se dostavily. Dříve bylo bydlení v tzv. „židech“ ostudou, řadu domů vlastnil a spravoval bytový podnik a lidé neměli k tomuto místu žádný osobní vztah. Najednou si začali obyvatelé domy od státu (později města) kupovat a opravovat je. Vznikla zde řada restaurací a hospůdek, obchodů. Do čtvrti se začaly stěhovat mladé rodiny s dětmi. Souběžně s investicemi do infrastruktury a veřejných prostranství probíhala osvěta mezi majiteli domů. Na krátkou dobu se podařilo prosadit poskytování příspěvků z městské pokladny na opravu domů, které nejsou kulturními památkami. Potvrdilo se, že dobré příklady táhnou, i malá finanční motivace může přinést velké výsledky.

Městský program regenerace byl za dobu dvaceti let třikrát aktualizován a dnes je možné říci, že většina jeho cílů byla naplněna. Je to mimo jiné vidět i na vzrůstajícím počtu turistů, ale hlavně na tom, že centrum města není žádný skanzen, ale opravdu žije.

Významnými akcemi bylo zejména zpřístupnění radniční věže, rekonstrukce Hradní ulice, probíhající postupná obnova rezidence – sídla Muzea Boskovicka. Přestavba bývalého zámeckého skleníku citlivě kombinuje moderní vnitřní prostory s historickou klasicistní fasádou. Nejvýznamnější akcí za minulých dvacet let ve městě se stala celková rekonstrukce hlavního historického Masarykova náměstí. I když stavebním úpravám předcházela pečlivá projektová příprava, projednání s veřejností a majiteli sousedních domů, průzkumy inženýrských sítí a podzemních prostor, nebyli jsme při jejich zahájení ušetřeni řady překvapení. Neúspěšný uchazeč zadávacího řízení se odvolal k UOHS. Stavbyvedoucí zatlučením první trasírky přetl elektrický kabel zásobující celé náměstí. Druhý den se probořil bagr do sklepa, jehož existenci nám majitel zatajil. Následoval nálezký průzkum kosterních zbytků atd., a velký problém přinesla opožděná dodávka kamenného vodního prvku z Číny, jehož transport ovlivnila bouře v Biskajském zálivu. Dnes ale potěší, když s odstupem dvanácti let odborníci i běžní návštěvníci naši práci chválí a cítí se v tomto prostoru dobře.

Doporučuji učit se z chyb druhých. Navštěvovat zajímavá místa u nás i v zahraničí a mít oči a mysl otevřeny. Všechny zásadní věci se vyplatí s lidmi předem projednat osobně, nejen formálně třeba veřejnou vyhláškou v rámci územního řízení. Jednání jsou někdy dost vypjatá, ale pokud zástupci města mají opravdový zájem věci řešit, lidé to poznají a k dohodě dojde. Důležité je vědět přesně, co chcete, a být o správnosti řešení opravdu přesvědčeni. Pak přesvědčíte i ostatní.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Rezidence - kamenické práce - restaurování**

Využití: veřejná budova

Realizace v r. 2003

Autor: Přemysl Blažík, Hraničky 2, Troubsko

Realizační firma: Molat, Velké Opatovice

Celkové náklady 525, z toho podpora z PR 525, jiné zdroje 0

2. Název: **Rekonstrukce zámeckého skleníku**

Využití: kulturně společenské

Realizace v r. 2001

Autor: Ing. Tomáš Měkota, TM Projekt

Realizační firma: Ekoingstav, Brno

Celkové náklady 2760, z toho podpora z PR 1283, jiné zdroje 0

Broumov

Helena Burešová

Město Broumov díky dotačnímu programu Program regenerace MPR a MPZ má zpracovanou dokumentaci Programu regenerace Městské památkové zóny Broumov. Dokumentace obsahuje informace o historickém vývoji, urbanistickém utváření, zeleni, veřejných prostranstvích, komunikacích a inženýrských sítích městské památkové zóny. Dále hodnotící listy jednotlivých nemovitostí, ve kterých je mj. ke každé nemovitosti fotodokumentace a popis obsahující dataci stavby, významných obnov; slohové zařazení, architektonickou kvalitu, urbanistický význam; charakteristiku souhrnné památkové hodnoty nemovitosti včetně posouzení umělecko-řemeslných prvků a popis dochovaných prvků historického městského mobiliáře. Hodnotící listy dále obsahují stavební, urbanistické, popřípadě výtvarné závady na objektu, předmět, rozsah jejich ochrany a regulativy pro další užívání. Součástí této dokumentace se stal i benediktinský klášter sv. Václava v Broumově. Dokumentace Programu regenerace MPZ Broumov je velkým přínosem pro postupnou obnovu hodnotného historického jádra města a informace uvedené v dokumentaci využívají i vlastníci jednotlivých nemovitostí.

Město Broumov zároveň disponuje aktivní pracovní skupinou – Komise stavební a pro regeneraci památek, jež se skládá ze zástupců stavebních odborníků církevních památek a historiků. Při rozdělování finančních prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ zástupci města Broumov dbají, aby finanční prostředky byly poskytnuty nejenom obci, ale hlavně i soukromým vlastníkům nemovitých kulturních staveb a církví.

Díky každoroční finanční podpoře Programu regenerace MPR a MPZ se postupně obnovují nemovité objekty v historickém centru města. Například byla provedena kompletní oprava havarijního stavu střechy kostela sv. Ducha vč. části fasády a chrám byl po mnoha letech zpřístupněn veřejnosti. Dále je soustavně pokračováno v obnově historických hradeb, jež jsou v havarijním stavu a v neposlední řadě jsou postupně obnovovány fasády měšťanských domů. To vše je velkým přínosem i pro rozvoj cestovního ruchu v Broumově.

Centrum města žije bohatým kulturním životem. Každoročně se jak na Mírovém náměstí, tak i na zrekonstruovaném Kostelním náměstí pořádají různé kulturní akce, např. Broumovská pouť, pěvecká a divadelní představení, Václavské trhy, vánoční besídky... Velká část kulturních akcí se také odehrává v areálu benediktinského kláštera, např. noční prohlídky, Malé letní divadlení, Vinum et Cetera, výstavy, koncerty a divadelní představení v klášterní zahradě ...

Komplex celého kláštera je nepochybně jednou z nejhodnotnějších barokních architektur a uměleckým dílem prvořadého významu. Jeho areál s rozsáhlou zahradou je neodmyslitelnou dominantou středověkého centra města. V současné době také probíhá příprava na rekonstrukci prostor části kláštera a přilehlé klášterní zahrady. Rekonstrukce se uskuteční v rámci projektu Vzdělávací a kulturní centrum Broumov – revitalizace kláštera. V opatském křídle kláštera se nachází městské muzeum se stálou expozicí zaměřenou na jeho historii, ale i města a vesnic na bývalém benediktinském klášterním panství.

Hradby města Broumova lze sledovat takřka po celém obvodu města, z velké části byly staticky narušené a poznamenané různými nálety. Hradební schodiště se bortilo, z hradeb padalo kamení a ohrožovalo okolí, což přinášelo omezení, např. děti ze ZŠ Hradební měly zákaz vstupu na převážnou část své školní zahrady, na opačné straně města zase bylo z důvodu bezpečnosti uzavřeno jedno z nejfrekventovanějších bočních historických hradebních schodišť. V současné době je větší část hradeb opravena a i díky odstranění pozůstatků náletů vynikly v celé své kráse. Při vstupu do města po postranních schodištích se až zatajuje dech nad mohutností objektu. Člověk musí při pohledu na hradby obdivovat umění dávných mistrů, kteří toto vše postavili.

1a

1b

2b

2a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova střechy kostel sv. Ducha

Využití: kostel

Realizace od 2004 do 2010

Realizační firma: Pario, s. r. o., Hradec Králové

Celkové náklady 2385, z toho podpora z PR 1582, jiné zdroje 804

2. Název: Obnova městských hradeb, čp.119/2

Využití: hradby

Realizace v r. 2004

Realizační firma: Broumstav, s. r. o., Broumov

Celkové náklady 445, z toho podpora z PR 222, jiné zdroje 223

3. Název: Historické schodiště - statické zajištění zdiva

Využití: komunikace

Realizace od 2006 do 2007

Autor: Ing. Zdeňka Čiháčková, Pardubice

Realizační firma: Broumstav, s. r. o., Broumov

Celkové náklady 1428, z toho podpora z PR 691, jiné zdroje 737

Brtnice

Miroslava Švaiřčková

Brtnice se nachází na březích stejnojmenné říčky a její jméno je odvozeno od brtí, tedy primitivních špalkových úlů stromů používaných v dávných dobách. První zachovaná písemná zmínka je z roku 1234. V průběhu staletí spravovaly Brtnici dva významné rody. Do roku 1623 to byl rod pánů z Valdštejna a poté italský rod z Collalta a San Salvatore. Jeho členové dále zvelebovali městečko barokními stavbami, přestavbami a sochami, a tak mu vlastně vtiskli současný charakter.

Město Brtnice (dříve obec), se k Programu regenerace přihlásilo 25. 3. 1992. V současné době žije ve městě a devíti přidružených obcích asi čtyři tisíce obyvatel. Program regenerace MPR a MPZ přispěl ke zlepšení celkového vzhledu města. Obnovily se fasády domů, zrestaurovaly kašny, sochy na mostech, vydláždily se cesty, proběhla revitalizace zeleně a památková zóna získala nový mobiliář. K propagaci kulturních památek přispěl především projekt „Brtnická stezka – přírodou ke kulturní promenádě“, který byl dokončen v roce 2011. Při procházce po brtnických pamětihodnostech se na jednotlivých zastaveních s informačními tabulemi dozvíme spoustu zajímavostí z historie i současnosti.

V roce 2009 byl členy komise pro regeneraci nově vypracován Program regenerace, podle kterého probíhá obnova jednotlivých památek a obnova celého území památkové zóny.

Město svými historickými skvosty přilákalo spoustu nových turistů. Mohou obdivovat objekt Paulánského kláštera, který získal novou fasádu, obnovila se okna a dveře, zrestaurovala kašna v rajském dvoře a freska vyobrazující mnichy – paulány. Rodný dům Josefa Hoffmanna byl komplexně přebudován. Historická budova se otevřela veřejnosti r. 2004 a od roku 2006 je dům společným pracovištěm Rakouského muzea užitého/současného umění ve Vídni a Moravské galerie v Brně, která instalovala nynější stálou expozici Josef Hoffmann: Inspirace. Současně se v areálu opravila i stodola, která slouží k pořádání kulturních akcí a obnovou prošel zahradní altán. Budova radnice na náměstí se rok od roku mění před očima. Po rozsáhlé rekonstrukci v roce 2005 došlo k obnově původních nápisů, opravě atikového štítu a cimbuří. Změny dostaly i další renesanční domy na náměstí. Například dům čp. 77 (zdravotnické středisko), získal novou střechu a fasádu, dům Valdštejnů, čp. 74 (infocentrum) byl celkově zrekonstruován a obnovila se fasáda průjezdu a nádvoří. Uvnitř domu vzniklo první místní muzeum, věnované historii Brtnice a okolí. Dále se v obci nacházejí dva kostely. Kostel sv. Jakuba prošel v uplynulých letech celkovou obnovou a druhý, zámecký kostel bl. Juliána a sv. Karla Boromejského, získává po etapách novou krytinu. Kaple P. Marie Pomocné a přílehlé „špitálské“ domky prošly celkovou rekonstrukcí a současně byl zrevitalizován okolní parčík. Přesto, že vlastnictví zámku, největší dominanty města, není doposud vyjasněno, obec každoročně přispívá svými prostředky na odstranění havarijního stavu. Z Programu regenerace bylo také opraveno několik budov v památkové zóně, které jsou ve vlastnictví soukromých osob. Naše městečko se nám mění před očima a získává tak „staronovou“ tvář.

Po dokončení rekonstrukce jednotlivých objektů se zvýšila návštěvnost města. Díky aktivitě místních spolků a dobrovolníků město nyní žije bohatým kulturním a společenským životem. Každý rok se konají městské slavnosti „Den pro starou Brtnici“. Vždy o pouti, jednou za pět let, si občané připomínají ničivý mor, který v roce 1715 postihl město. Více jak 200 místních občanů prochází v kostýmech za zvuku bubnů, zvonů a fanfár městem a předvádí tak barvitou podívanou. Další významnou společenskou akcí jsou „Dřevorubecké závody a dále třídní setkání kovářů s názvem „Brtnické kovadliny“. V loňském roce byla obnovena tradice trhů ve městě.

V každém městě, kde se chce cokoli vybudovat, je potřeba najít správný tým lidí a nadšenců. Spolupráce s širokou veřejností a naslouchání starším a zkušenějším, je prvním krokem k úspěchu.

1

2b

2a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce památkově chráněné renesanční radnice

Využití: občanská vybavenost (radnice)

Realizace od 2004 do 2005

Autor: akad. arch. Ladislav Kuba

Realizační firma: Podzimek a synové, s. r. o.

Celkové náklady 12068, z toho podpora z PR 9487, jiné zdroje 0

2. Název: Rekonstrukce Hoffmannova domu, celková obnova stodoly - statické zajištění a oprava zdiva, omítek, izolace proti vodě, oprava střechy vč. výměny krytiny a další související práce

Využití: občanská vybavenost (muzeum, knihovna)

Realizace: od 2003 do 2004

Autor: Ing. arch. Petr Pelčák, Hřůša & Pelčák, architekti,

Atelier Brno, s. r. o., akad. mal. Pavel Procházka

Realizační firma Podzimek a synové, s. r. o., Vlastimil

Zelený - START

Celkové náklady 16896, z toho podpora z PR 13043, jiné zdroje 0

3. Název: Zámek Brtnice

Využití: zámek

Realizace od 2009 do 2011

Realizační firma: Vlastimil Zelený - START

Celkové náklady 1425, z toho podpora z PR 1120, jiné zdroje 0

Bruntál

Zdeněk Žilka

Zabýváme se Programem regenerace MPR a MPZ od jeho počátku. Z hlediska obnovy kulturních památek je zapojení do něj velkým přínosem, veškeré opravy jsou prováděny za jeho přispění. Ten je stimulací jak pro vlastníky kulturních památek, tak pro město, které se potýká s nedostatkem finančních prostředků. Pro realizaci byla přínosem urbanistická studie MPZ Bruntál, nahrazená v roce 2010 regulačním plánem MPZ Bruntál. Spolupráce s pracovní skupinou – komisí rady města je na dobré úrovni. Koordinace různých finančních zdrojů pro obnovu je spíše výjimkou. Městský program regenerace se stal pouze vodítkem. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků a nedořešení majetkoprávních vztahů u řady objektů, je nezbytná obnova odkládána o řadu let, což se projevuje na technickém stavu objektů. Nevýhodou Programu regenerace MPR a MPZ v posledních letech bylo i nadměrné krácení požadavků měst z hlediska výše jeho krytí ze státního rozpočtu, což vede logicky k navyšování požadavků. Na druhou stranu se díky Programu regenerace MPR a MPZ podařilo obnovit a najít vhodné využití pro řadu objektů ve vlastnictví města či soukromých osob. Vzhledem k významu kulturního dědictví ČR by bylo vhodné navyšit částku na krytí Programu regenerace MPZ a MPR ze státního rozpočtu.

V návaznosti na obnovu kulturních památek jsme provedli i rekonstrukci povrchu náměstí Míru a přilehlých ulic, oživilo se tak centrum města a rozšířily možnosti pro pořádání kulturních a společenských akcí.

Po obnově některých kulturních památek vznikly nové prodejní prostory i bytové jednotky, náměstí získalo reprezentativnější vzhled, zvýšil se turistický ruch. Největší význam pro město měla obnova Společenského domu s historickým sálem coby centrem pro konání kulturních a společenských akcí. Obnova jednotlivých městských domů je důležitá jako příklad zapojení soukromých vlastníků do Programu regenerace a průběžné péče o historický majetek. Najít správnou míru pro použití tradičních technologií prosazovaných památkáři a moderních, prosazovaných firmou, nebývá jednoduché. V rámci obnovy jsou dle potřeby prováděny i restaurátorské práce, v menší míře i archeologické průzkumy. Důležitým faktorem je soustavnost přípravy a preventivní osvěta jednotlivých vlastníků.

Původní renesanční zájezdní hostinec byl koncem 19. stol. přestavěn na zájezdní hotel Hruška. Zažil dobu slávy i úpadku, koncem 80. let 20. stol. byl před likvidací. Rekonstrukce se stále odkládala, vyhlášený bufet uzavřen, nesplňoval hygienické požadavky. V 90. letech z velkých plánů nového vlastníka zůstala jen děravá střecha a odpudivě vyhlížející pivnice, v roce 2003 následoval nucený prodej hotelu. Město s koupí otálelo, a tak se vlastníky stali, jak je u nás poslední dobou zvykem, zástupci vietnamské komunity. První návrh na zřízení tržnice s vyzdobením dvorního traktu a zastřešením dvora na sebe nenechal dlouhou čekat. Po naléhavém přesvědčování přistoupil vlastník na myšlenku obnovy objektu, po další době se nechal odradit od dílčích živelných zásahů a na světě byla koncepční studie na celkovou obnovu s využitím na bytový dům. Rozbíhajících se práce však lákaly některé nepoctivé firmy zneužívající vlastníky, kteří přiliš nerozuměli česky, stavebnictví pak už vůbec. To změnil až najatý zkušený stavební dozor. Dále už práce probíhaly obvyklým způsobem, včetně nasazení vietnamských čet, kdy jedna natírala zábradlí a druhá kolem v oblacích prachu zametala. Příjemně překvapili svou šikovností vietnamští stolaři při obnově dřevěných pavlačí. A tak bývalý hotel i díky Programu regenerace MPR a MPZ po letech úpadku opět ožil, i když nově otevřená kavárna v přízemí fungovala z ekonomických důvodů jako herna. Ale taková je dnešní doba a nám nezbyvá než doufat, že i tento fenomén odnese čas. K dokončení díla chybí už jen maličkost – nějaký ten milion na obnovu fasády. Tak možná za rok. PS před uzávěrkou: s potěšením mohu konstatovat, že kavárna je zpět.

Doporučuji zapojit se do Programu regenerace MPR a MPZ a spolupracovat se Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska v rámci pravidelných setkání a výměny zkušeností.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel Panny Marie Těšitelky

Využití: církevní využití

Realizace od 2000 do 2005

Autor: Ing. arch. Táňa Tzoumasová

Realizační firma: Pyroma, s. r. o., Olomouc

Celkové náklady 2600, z toho podpora z PR 860, jiné zdroje 420

2. Název: Městský dům čp. 60, nám. Míru 11

Využití: bytové a nebytové prostory

Realizace od 2000 do 2004

Autor: Ing. arch. Zdeněk Bendík, Opava

Realizační firma: Archatt, Brno, s. r. o.

Celkové náklady 13325, z toho podpora z PR 2863, jiné zdroje 0

3. Název: Městský dům čp. 19, Zámecké náměstí 4

Využití: podnikatelské centrum, bydlení

Realizace od 2003 do 2010

Autor: 1. etapa Ing. Karel Kovář, 2. etapa Ideaprojekt

Bruntál, s. r. o. - Pavel Lukáč, Ing. Miroslav Bešík

Realizační firma: JV SAN Rýmařov, s. r. o., a Rýmstav

Rýmařov, s. r. o.

Celkové náklady 4600, z toho podpora z PR 450, jiné zdroje 0

4. Název: Kaple sv. Michala

Využití: pohřební kaple

Realizace: od 2005 do 2010

Autor: Architekti Krčmářovi, Eva a Vlastimil, Ostrava

Realizační firma: Drobná provozovna Nykl, Světlá Hora

Celkové náklady 1600, z toho podpora z PR 130, jiné zdroje 750

5. Název: Městský dům čp. 43, nám. Míru 23

Využití: prodejna drogerie

Realizace: od 2006 do 2008

Autor: B a J Opava - Markéta Bajerová, Helena

Jägermannová

Realizační firma: DAJAR CZ, s. r. o., Bruntál

Celkové náklady 1530, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 80

Brušperk

Jiří Pasyk

Město Brušperk leží uprostřed území mezi Ostravou, Frýdkem-Místkem a Novým Jičínem na obou březích řeky Ondřejnice v oblasti zvané Laško. Stalo se jedním z nejstarších měst v regionu, u jeho zrodu stál olomoucký biskup Bruno ze Schauenburku, zakládací listina nese datum 6. prosince 1269. Patronem města je sv. Jiří.

Brušperk má necelé 4 tisíce obyvatel. Jeho historickou část na pravém břehu řeky Ondřejnice tvoří městská památková zóna. Jejím základem je náměstí J. Á. Komenského s barokními sochami Boha Otce a sv. Jana Nepomuckého a měšťanské domy, mezi nimiž vynikají domy čp. 9, 13 a 14. Nejcnějši památkou se jeví kostel sv. Jiří. Jeho věž měří 43 m a vítá ze všech stran návštěvníky města. Areál kostela je oběhnán zdi s kapličkami křížové cesty. Historická budova radnice prošla rozsáhlou rekonstrukcí. V nově upravených prostorách je umístěna i městská knihovna s regionální funkcí a internetovými pracovišti a Klub seniorů. Mladší část města se základní a mateřskou školou, sportovním stadionem, sportovní halou a rodinnými domy leží na levém břehu řeky. Z nejvyššího místa, kopce sv. Marka vysokého 312 m n. m., vzniká působivý pohled na Beskydy s dominující Lysou horou na jihovýchodě a majestátným vrcholem Radhoště na jihu.

Program regenerace MPR a MPZ určité velkou měrou přispěl k masivnějším opravám kulturních památek v našem městě. Bez přidělení dotací by zřejmě nedocházelo ke každoroční renovaci některé z nich, protože možnosti rozpočtů by to neumožnily. Městský program regenerace slouží především k jejich zmapování a následným opravám. O těchto realizacích spolurozhoduje pracovní skupina pro regeneraci MPZ.

Příklady akcí obnovy památek jsou restaurování kamenných portálů – kostel sv. Jiří, radnice čp. 22, socha sv. Floriána, socha sv. Jana Nepomuckého, socha Boha Otce, kamenného kříže a městského domu čp. 15. Kromě kulturních objektů uvnitř MPZ bylo v minulých letech opraveno ještě několik dalších mimo ni, za přispění dotací z rozpočtu Moravskoslezského kraje.

V MPZ Brušperk se nacházejí i historické stavby, u kterých není nutné zpracovávat náročné koncepční podklady k realizaci jejich obnovy. Přesto záchrana jedné z nich stojí za následující zaznamenání.

Příkladem jedné z nich opravdu zachráněné, je kamenný kříž z roku 1805, který původně stával v Brušperku v ulici Klepary. Byl součástí kamenné zdičky před domem čp. 58, který je také kulturní památkou. Po úmrtí původního majitele začal dům i jeho okolí chátrat. Postupně došlo k uvolnění zdičky a pádu kříže na komunikaci. Kříž se rozlomil na několik dílů a zároveň se rozbil jeho jednotlivé části. Poškozena byla destička s nápisem, nos Krista a ztracena jeho obě zkrřížená chodidla. Menší defekty se objevily na příčném břevnu a drapérii. Odborným restaurátorským procesem se kříž podařilo zachránit v téměř původním rozsahu. S ohledem na stále se měnící majitele domu čp. 58 a nevyhovující stav pozemku před uvedeným domem je kříž přemístěn na nové místo v MPZ Brušperk, kde působí, jako by tam byl postaven od samotného počátku.

Existují zde ideální podmínky pro turistické vycházky a cykloturistiku. Na území města se spojují dvě značené cyklostezky č. 6006 a 6135. Díky nim mohou zájemci poznávat místní kulturní památky, jež jsou nedílnou součástí historie města. Navštěvují pak místa, kterými procházel i zdejší nejslavnější rodák – spisovatel Vojtěch Martínek. Naučná stezka pojmenovaná právě po něm provede návštěvníky historickým centrem i místy, odkud je krásný pohled na město, nazývané pro své malebné panorama Lašským Betlémem.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Restaurování sochy sv. Floriána

Využití: veřejně přístupná kulturní památka

Realizace v r. 2006

Autor: MgA. Jakub Gajda, Ph.D., akad. soch. a restaurátor
Celkové náklady 202, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 2

2. Název: Restaurování kamenného kříže

Využití: veřejně přístupná kulturní památka

Realizace v r. 2009

Autor: MgA. Jakub Gajda, Ph.D., akad. soch. a restaurátor
Celkové náklady 207, z toho podpora z PR 177, jiné zdroje 30

3. Název: Restaurování sochy Boha Otce

Využití: veřejně přístupná kulturní památka

Realizace v r. 2008

Autor: MgA. Jakub Gajda, Ph.D., akad. soch. a restaurátor
Celkové náklady 425, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 225

Budyně nad Ohří

Marie Čížková

Program regenerace MPR a MPZ je jednou z mála možností, jak zachovat památky v MPZ, a jsme rádi, že tento zdroj financí funguje. Z mého hlediska se jeví pro město po stránce aktivity důležité do všech památek investovat, neboť je to zárukou zvyšování návštěvnosti a oblíbenosti v otázce cestovního ruchu. Program regenerace MPR a MPZ řeší celkový průběh obnovy památek a stal se vodítkem v práci pracovní skupiny, jež dle mého hlediska funguje dobře.

Město se daří stále zvyšovat počet trvale žijících obyvatel, což svědčí o oblíbenosti této lokality. Infrastruktura vybudována na velice dobré úrovni a neustále vylepšována. MPZ celoročně využívána ke kulturním a společenským akcím, které se většinou odehrávají v interiérech hradu. Vzhledem k velice úspěšné spolupráci pracovní skupiny s Nadací – historické a kulturní dědictví města Budyně nad Ohří a Městským úřadem v Budyni nad Ohří dochází k trvale vysoké nabídce kulturních programů pro občany našeho města i širokého okolí. Je též soustavně systematicky rozvíjen řetězec prodejců všech standardních i nestandardních potřeb pro obyvatele. Stále pokračuje výstavba rodinných domků, kdy město zajistilo pozemky s vybudováním inženýrských sítí, na něž získána dotace, a ta umožnila výstavbu i jeho mladým obyvatelům.

Zdá velice těžké vybrat poutavý příběh, neboť nám jich přináší život dnes a denně mnoho. Myslím, že tak ideálním způsobem, jak získat něco ze vzpomínek nebo ze současnosti, stává se návštěva našeho města a procházka jeho historickou částí i jeho okolím a každý se dozví mnoho z toho, co ho zajímá.

Velice zajímavá je pověst o trpaslíku Kvasničkoví. Pověst říká, že v hradních sklepech se nalézají velké poklady, jako např. svatí apoštolové ze zlata a další jiné skvosty. Tyto poklady hlídal při někdejší hlavní bráně zazděný trpaslík Kvasnička. Byl po rozbouření brány vzat do okna sýpky dvorce Děkanského, odkud při opravě hradu přemístěn na nové schodiště. Mnoho pravdy v této pověsti asi není, neboť kdyby o pokladech věděl pan Jan Zbyněk, upotřebil by je v časech největší tísně. Tato pověst bude mít spíše vztah ke spekulaci, která vznikla v období alchymie na hradě, když se pokoušeli takovýto poklad různými cestami vytvořit. Konečně umístění našel trpaslík Kvasnička na nároží věže, ve které je umístěna kaple. Odtud ukazuje směr zakopaných pokladů.

V roce 1997 bylo znovu otevřeno Jandovo muzeum, které je umístěno ve Vodním hradě v Budyni nad Ohří. Muzeum nabízí vedle střelných zbraní, trofejí z poznávacích cest bývalých majitelů hradu, archeologických vykopávek z období tři tis. let p.n.l. také alchymistickou dílnu, jež je instalována v prostorách, kde se alchymistické i jiné pokusy v 16. stol. prováděly. Ojedinelá expozice alchymistické dílny obsahuje vedle prvků a součástí alchymisty používanými také ukázkou laboratoře s celou řadou pecí, kahanů, dížů a receptů na výrobu toho, o co se alchymisté v minulosti pokoušeli. Všemuvévodí zdařilá vycpanina nilského krokodýla, který byl na budynské panství přivezen na začátku 16. století.

Všem městům, která mají co nabízet v rámci historie a současnosti, chci pouze popřát, aby se politická moc ustálila na společných záměrech a aby města netrpěla žabomyšími válkami o moc. Vedoucí takových měst nemají bohužel čas a sílu budovat města a starat se o své občany.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: oprava hradebních zdí Vodního hradu

Využití: návštěva památky

Realizace od 1998 do 2014

Autor: Ateliér APA, Ing. arch. Petr Kutnar

Realizační firma: LAND, s. r. o., Ústí nad Labem

Celkové náklady 48000, z toho podpora z PR 28000, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava soch na kostele sv. Václava

Využití: návštěva památky

Realizace od 2010 do 2011

Autor: NPÚ, Ústí nad Labem

Realizační firma: akad. soch. Libor Pisklák

Celkové náklady 3220, z toho podpora z PR 1100, jiné zdroje 0

Čáslav

Městská památková zóna Čáslav je vymezena původním středověkým hradebním opevněním a na tomto území jsou soustředěny urbanisticky a architektonicky největší památkové hodnoty města. Plán městské památkové zóny (MPZ) je plně respektuje a v celkové koncepci dalšího vývoje je dále zdůrazňuje.

Ze stručné historie se ukazuje, jak významné město Čáslav bylo. Jeho stavební vývoj ovlivnila řada požárů v letech 1452, 1522, 1532, počátkem 18. století, 1761–1763. Novodobým stavebním ruchem na počátku 19. století byl ovšem porušen jeho původní renesanční a barokní charakter. Další umělecky významné stavby se datují do druhé poloviny 19. století a první poloviny 20. století. Obraz historického jádra má v centru rozsáhlé obdélníkové náměstí s radnicí, s kostelem sv. Petra a Pavla, který je charakteristickou dominantou města. Městská památková zóna se rozkládá na ploše 40,5 ha a obsahuje padesát osm památkově chráněných objektů.

Čáslav se přihlásila do Programu regenerace MPR a MPZ v roce 1992. Vypracovala program regenerace města, založila aktivní pracovní skupinu a začala s opravami kulturních památek ve svém centru. Stav některých objektů byl téměř havarijní a většina oprav probíhala na etapy. Renovace stále probíhají ve spolupráci s restaurátory a památkáři. Centrum, zejména městská památková zóna, prošlo velkou změnou, kterou vnímají zejména návštěvníci města. Vykazuje spíše mírný pokles počtu zde trvale žijících obyvatel, a to hlavně z důvodu podnikatelských záměrů a kamenných krámů, jinak je zde bydlení zachováno. Kulturní a společenské akce probíhají na veřejném prostranství, v objektu kostela sv. Petra a Pavla, Evangelického kostela, Dusíkova divadla, Galerie a výstavní síně Čáslavi. Město, které proslavila zejména Jarmila Kratochvílová a Ludmila Formanová, se stalo také místem silné aktivity sportovních organizací.

Vnímání historického městečka jako architektonického celku, jež má své panorama, je nutno ochraňovat. Názory, zda by nebylo lepší památku zbourat anebo vystavět v krajinné památkové zóně novou nesourodou architekturu bez ohledu na panorama, jsou realitou. Přes všechna úskalí se sice nelehce, ale přece jenom daří obnovovat historické stavby, oživit je současnými aktivitami a zachovávat toto dědictví pro další generace. Ve skutečnosti se všichni zúčastnění snaží najít určitý kompromis mezi zachováním kulturních hodnot města jako celku a potřebami současného životního stylu. Program regenerace MPR a MPZ bezesporu pomáhá udržovat kulturní hodnoty objektů v městské památkové zóně a tím i cennosti centra města Čáslavi. Za dvacet let existence Programu regenerace MPR a MPZ se v Čáslavi opravilo zcela nebo alespoň částečně mnoho významných objektů, jako např. kostel sv. Petra a Pavla, Evangelický kostel, socha Jana Žižky z Trocnova, mariánský sloup, kamenná kašna na náměstí, kostel sv. Alžběty, synagoga, městské opevnění a také i nemálo měšťanských domů, které se nacházejí na území MPZ Čáslav.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: II. etapa obnovy čelní fasády kostela sv. Alžběty

Využití: církevní obřady

Realizace od 2006 do 2008

Autor: římskokatolická farnost – děkanství Čáslav

Realizační firma: Obnova památek, s. r. o.

Celkové náklady 280, z toho podpora z PR 193, jiné zdroje 87

2. Název: Objekt bývalé synagogy čp. 111 - restaurování čelní fasády

Využití: zatím bez využití

Realizace od 2007 do 2008

Josef Červinka, DiS., Nymburk

Náklady: 175

3. název Městský dům čp. 147 - oprava čelní fasády

Využití: bydlení, obchody

Realizace v r. 2008

Realizační firma: Jaroslav Vaňátko, Čáslav

Náklady: 210

Česká Lípa

Kolektiv odboru rozvoje, majetku a investic MěÚ Česká Lípa

Program regenerace MPR a MPZ se v minulosti podílel na obnově dvou nejvýznamnějších památek v České Lípě, a to Vodního hradu Lipý a restaurace – kavárny Union.

Hrad Lipý založili v polovině 13. století členové mocného rodu Ronovců na ostrově mezi rameny řeky Ploučnice, poprvé je zmíněn v roce 1277. Areál byl obklopen kamennou hradbou. Součástí se stal obytný palác a válcová věž. V roce 1319 hrad spolu s městem prodává Jindřich z Lipé svým příbuzným Berkům z Dubé, ti zde sídlí až do roku 1607. V šestnáctém století hrad renesančně upraven. V r. 1583 před hradem postaven malebný letohrádek, zvaný Červený dům. V roce 1622 se stává jeho majitelem Albrecht z Valdštejna a přestává sloužit jako sídlo šlechty. Po velkém požáru města roku 1820 je areál hradu upraven na rafinérii cukru. V roce 1957 byl hrad zcela zbytečně a nešetrně odstřelen. Od roku 1994 nákladně restaurován a roku 2003 zpřístupněn veřejnosti. V rámci obnovy Vodního hradu Lipý nejdříve odstraněny novodobé přístavby a garáže. Zbytky středověkých hradeb zrekonstruovány a zakonzervovány (např. bývalý renesanční palác – obnova kleneb). Také dostavěn tzv. renesanční domeček, jenž nyní slouží jako byt kastelána hradu. V roce 2005 pak zahájena obnova objektu východní brány, která byla ukončena v roce 2007. V letech 2008-2009 proběhla oprava přístupového mostu k objektu východní brány hradu Lipý. Rekonstrukcí bývalého hospodářského stavení Vodního hradu Lipý vzniklo Centrum textilního tisku, jehož slavnostní otevření proběhlo v únoru 2011. V prvním patře objektu instalována expozice představující historické dědictví kartounek na Českolipsku. Hlavním exponátem se staly nově zrestaurované vzorníky, jež jsou doplněny o tiskařské formy a hotové výrobky – historické šátky. V přízemí návštěvníci naleznou interaktivní expozici, která hravou formou přibližuje aktuální možnosti potiskování textilu a nabízí i příležitost si tyto technologie za asistence průvodce přímo vyzkoušet. Tematický okruh s videoprojekcí potom představí zajímavé dokumenty o historickém i současném potisku textilu.

Kavárna Union, honosná třípatrová nárožní budova s mohutnou zvonovou střechou, byla postavena na místě starší zástavby v letech 1907-1909 v místě parkánu původních městských hradeb podle architektonického návrhu českolipské projekční a stavební firmy John&Jisba ve stylu florealní secese. Projekt získal v roce 1906 zlatou medaili na první liberecké průmyslové výstavě. Průčelí obloukového nároží bohatě vyzdobeno štukovým dekorem, pilastrovými útvary, tvarově náročnými okenními rámy, arkýři a průběžným balkónem. V prvním patře budovy vznikla kavárna, v přízemí zbudovány obchody. Po roce 1913 zde existovalo krátce kino, poté železářský obchod, samoobslužná restaurace a nakonec cukrárna. V druhé polovině devadesátých let 20. století byl objekt již ve značně dezolátním stavu a k jeho zkázce moc nezbývalo. Objekt kavárny prošel v letech 1997-1998 kompletní rekonstrukcí, jež proběhla na náklady města. V první fázi realizováno statické zajištění, obnoveny propadlé stropy a krovy s krytinou. Ve druhé fázi byl objekt celkově zrekonstruován. Interiér vybaven podle návrhu architekta secesním zařízením. V roce 2008 byly provedeny udržovací práce velkého rozsahu na fasádě objektu. Proběhlo vyspravení fasády, obnovení a doplnění prvků štukové výzdoby.

Vodní hrad Lipý se stal centrem kulturních akcí, konají se zde např. městské slavnosti, Dny evropského dědictví, koncerty, výstavy, divadelní představení. Velké oblibě veřejnosti se těší již tradiční akce na hradě – pašijové hry nebo slavnosti ku počtě patronů města, sv. Petra a Pavla. V poslední době je velkým lákadlem pro občany České Lípy letní kino, kdy projekce probíhá přímo na nádvoří Vodního hradu Lipý. Kavárna Union slouží coby restaurace a nekuřácká kavárna vyhledávaná maminkami s dětmi, ale jsou zde také umístěny kanceláře a v podkroví dvě bytové jednotky. Vodní hrad Lipý a kavárna Union vyrostly v současné době v ozdobu a pýchu města Česká Lípa.

1a

1b

2a

2b

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce kavárny Union - II. etapa

Využití: kavárna, kanceláře, bytové jednotky

Realizace od 1997 do 1998

Autor: PA Jankovský, Litoměřice

Realizační firma: Luhov-CL, a. s., Stráž pod Ralskem

Celkové náklady 18541.7, z toho podpora z PR 2725, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava průčelí fasády Baziliky Všech svatých

Využití: církevní objekt

Realizace v r. 1999

Autor: PA Jankovský, Litoměřice

Realizační firma: Luhov-CL, a. s., Česká Lípa

Celkové náklady 1019.32, z toho podpora z PR 634, jiné zdroje 185

3. Název: Vodní hrad Lipý - konzervace zdva kolem válcové věže

Využití: pořádání kulturních akcí

Realizace v r. 2000

Autor: GIRSA AT spol. s r.o., Praha

Realizační firma: Luhov-CL, a. s., Česká Lípa

Celkové náklady 759.454, z toho podpora z PR 379, jiné zdroje 0

Česká Třebová

Mária Turayová

Městská památková zóna v České Třebové byla vyhlášena vyhláškou MK ČR č. 250/1995 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny. Město Česká Třebová se tak připojilo k řadě měst, která si uvědomila význam kulturního dědictví a rozhodla se uchovat a chránit svá historická jádra.

Díky státním příspěvkům na obnovu kulturních památek z Programu regenerace MPZ a MPR, finančním prostředkům města a vlastníků, se v uplynulých letech podařilo obnovit nebo zahájit obnovu několika nejvýznamnějších kulturních památek. Například kostela sv. Jakuba Většího, děkanství čp. 1, Staré radnice čp. 77, čp. 97, dále bylo v roce 2011 zahájeno restaurování soch sv. Barbory a sv. Kateřiny z areálu kostela sv. Jakuba Většího.

Město Česká Třebová má zpracovaný Územní plán Města Česká Třebová a Regulační plán MPZ. Regulační plán z r. 2006 zajišťuje prostorovou regulaci, zabezpečení ochrany všech chráněných území a objektů, stanovuje urbanistické a architektonické zásady pro stavby a úpravy navrhovaných i stávajících staveb.

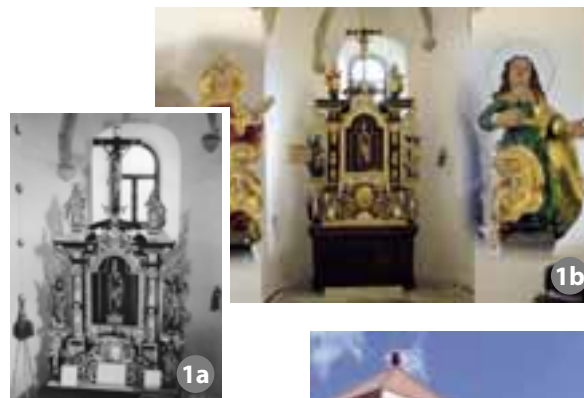
V rámci obnovy historického jádra byla provedena rekonstrukce prostranství Starého náměstí, obnova uličního parteru Na Splavě, který byl doplněn novým městským mobiliářem. Postupně se provádí obnova kulturních památek, ale též obnova a rekonstrukce soukromých objektů, např. čp. 34, 35, 56, 57, 286, 1221, 1205 a pod. Realizuje se rekonstrukce a přístavba Městského muzea Česká Třebová (čp. 11 – KP a zástavba proluky), která bude dokončena v r. 2012, což pomůže oživit cestovní ruch ve městě.

Příkladem dobré praxe je Územní plán Města Česká Třebová, Regulační plán MPZ a městský program regenerace MPZ. Využívají se vlastní finanční prostředky z rozpočtu města, státní dotace z MK ČR a granty PK a dotace EU.

Obnově rotundy sv. Kateřiny – jako nejvýznamnější kulturní památce v České Třebové – byla v letech 1999 až 2004 věnována největší pozornost. V průběhu několika let byly prováděny sanační a restaurátorské práce na oltářích sv. Kateřiny i restaurování křochy s obrazy svatých. Dále byla provedena oprava střechy, sanace a odvodnění objektu, oprava fasády, nátěry dveří i střechy a obnovena kamenná zeď ohraničující celý areál. V roce 2006 bylo dokončeno restaurování barokních varhan (nástroje a skříň) v rotundě. V rámci regionu se jedná o unikátně obnovený nástroj, který jako jeden z mála dovoluje autentickou interpretaci staré hudby (na restaurování varhan byla poskytnuta dotace z Programu restaurování MK ČR).

Město Česká Třebová je známým dopravním uzlem. Kromě nesporného významu železnice má zde své místo také automobil Velorex a první model vrtulníku. V územním plánu je doposud veden také průplav Dunaj – Odra – Labe. Pro připomenutí všech těchto druhů dopravy byla vytvořena nová koncepce Městského muzea pro vytvoření expozic zaměřených na tyto charakteristické druhy dopravy (železnice, silnice, vzduch, voda), což přispěje k zvýšení cestovního ruchu ve městě a regionu. Za tímto účelem byla zpracovaná a podaná žádost do operačního programu ROP NUTS II Severovýchod na akci – Rekonstrukce a přístavba Městského muzea Česká Třebová, která řeší vybudování vhodných podmínek pro činnost muzea. V rámci této akce se provádí obnova nemovité kulturní památky – domu čp. 11 a zástavba přilehlé proluky. Žádost o dotaci byla úspěšná a v r. 2011 byly zahájeny stavební práce, kterým předcházela záchraná archeologický výzkum. Ten přispěl k novým pohledům na historii města Česká Třebová. Po ukončení prací v roce 2012 bude mít městské muzeum k dispozici atraktivní prostory pro výstavní činnost, ale též prostory pro badatele apod.

Při realizaci obnov historického jádra města bylo využito více zdrojů – vlastní zdroje, státní dotace, evropské fondy (např. ROP NUTS II Severovýchod).

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Restaurování oltáře z rotundy sv. Kateřiny

Využití: církevní

Realizace od 1997 do 2001

Autor: akad. mal. Karine Artouni, Jan Boubín, Irena Honsová, Alžběta Boubinová, Vladimír Stejskal
Realizační firma: L. Langpaulová, Umělecká agentura J. Zizavý, Praha
Celkové náklady 1201, z toho podpora z PR 817, jiné zdroje 384

2. Název: Oprava šindelové střechy rotundy sv. Kateřiny

Využití: církevní

Realizace v r. 1999

Autor: Dřevo, s. r. o., Klášterec nad Orlicí
Realizační firma: Dřevo, s. r. o., Klášterec nad Orlicí
Celkové náklady 1080, z toho podpora z PR 430, jiné zdroje 650

3. Název: Opravy v budově Staré radnice čp. 77

Využití: městský úřad

Realizace v r. 2002

Autor: Ing. Vladimír Ent
Realizační firma: STAPO, s. r. o., Ústí nad Orlicí
Celkové náklady 774, z toho podpora z PR 384, jiné zdroje 390

4. Název: Obnova domu čp. 97 v ul. Hýblova

Využití: soukromé

Realizace od 2008 do 2009

Autor: DRACO, s. r. o., Praha
Realizační firma: DRACO, s. r. o., Praha
Celkové náklady 1433, z toho podpora z PR 419, jiné zdroje 1014

5. Název: Rekonstrukce uličního parteru Na Splavě

Využití: veřejné

Realizace od 2010 do 2011

Autor: Ing. arch. Martin Hájek
Realizační firma: RYDO, s. r. o., Česká Třebová
Celkové náklady 8100, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 8100

Český Brod

Milan Plíva

Program regenerace MPR a MPZ se osvědčil, podařilo se zachránit a opravit řadu památek. Zlepšily se vztahy vlastníků a podnikatelů ke kulturním hodnotám, kterými město disponuje. Značně se zlepšil vzhled města a jeho povědomí u obyvatel i turistických návštěvníků města. Tyto akce koordinovala pracovní skupina na základě Programu regenerace MPZ a strategického plánu města. Na jejich doporučení představitelé města oslovili několik vybraných odborníků z řad obyvatel, aby se spolupodíleli na zachování a opravě našich památek. Tím se pracovní skupina rozšířila o specialisty z oblasti architektury, historie a církevních památek. Pracovní skupina doporučuje čerpání finančních zdrojů na údržbu a opravu konkrétních objektů a následně koordinuje čerpání zdrojů ve spolupráci s MAS Pošembeří, o. p. s., MK ČR, Středočeským krajem, Nadací Via apod. Často tím dochází k přípravě technických podkladů ještě před čerpáním z financí či zdrojů, jejichž výběr zajišťuje investiční technik města a projektový manažer města.

Výsledky dokládají následující revitalizované městské památky: hradby, Kouřimské předbrání, odkrytí a zpřístupnění středověkého podzemí, oprava kostelů sv. Gotharda a Nejsvětější Trojice, obnova drobných sakrálních památek, pasportizace, odborné zhodnocení, zaměření a 3D vizualizace městských i soukromých středověkých měšťanských sklepů. Byla založena tradice pořádání městské historické slavnosti Královské brodění, v MPZ se postupně zrenovovaly domy a byty v městském i soukromém majetku. Bydlení v klidném centru našeho města je velmi výhodné svou polohou.

Dopady dokládá obnova původního městského pivovaru, kterou podnikl soukromý vlastník a úzká spolupráce s občanským sdružením Leccos, občanským sdružením Magráta, Městskou gardou o. s. (Guardia Brodae Bohemicalis) i občanským sdružením ProČbrod. Město pořádá veřejná komunitní jednání. Areál kostela Nejsvětější Trojice se zvonicí využívá o. s. Leccos pro klub nízkoprahového zařízení dětí a mládeže (NZDM), v prostorách kostela sv. Gotharda koncertuje Pěvecký sbor Vox Bohemica a v budově středověké radnice čp. 1 jsou pro veřejnost pořádány výstavy.

Historie objevení podzemí: Skutečnost, že v minulosti byl vybudován systém podzemních prostor a chodeb s obranným a skladovacím účelem je již dávno známa. Nikdo však nevěděl, v jakém rozsahu se prostory nacházejí a písemné materiály se nedochovaly. V roce 1969 při uhelné krizi, byly zcela vyčerpány zásoby uhlí ve sklepním prostoru budovy bývalé radnice čp. 1. Po vybrání paliva se objevil gotický zazděný portál. Elektrikáři provádějící opravy v budově částečně prorazili otvor v zazděném portálu, kde objevili zasypanou chodbu a tento stav zůstal do roku 1991 nezměněn. Tehdy byl založen aktivními občany Spolek pro ochranu kulturních a historických památek Československa. Spolek inicioval vyklizení hliněného zápsu chodeb a propojení domu mezi čp. 1 a protějším čp. 12. Z městských prostředků financováno kompletní zpřístupnění pro veřejnost, jež bylo dokončeno v roce 1996. Spolek pro ochranu památek spolupracoval při řadě renovací či dalších oprav a stal se předchůdcem později vytvořené pracovní komise pro památky. Současné prostory středověkého historického podzemí jsou provozovány jako historická zajímavost, využívány coby alternativní obřadní síň, určeny pro setkání partnerských měst (Köngen SRN a Southwell Velká Británie) a pro konání malých kulturních pořadů. Díky členům pracovní skupiny regenerace MPZ byly dostupné podzemní prostory archeologicky zmapovány, zaměřeny a digitalizovány pracovníky Národního památkového ústavu v Praze pod vedením PhDr. Jana Frolíka.

Když spolupracuje pracovní skupina, vedení města, místní občané a odborníci, jeví se i patrné výsledky. Za posledních dvacet let nastala výrazná proměna města Český Brod. Během posledních let zkrásněl. Podařilo se opravit fasády, okna, chodníky, silnice apod. Pravdou je, že nás ještě na vylepšení vzhledu města plno práce čeká.

2

3

4

1

1

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Pomník Mistra Jana Husa - Ladislav Šaloun

Využití: shromáždění při státním svátku
Realizace od 2009 do 2011
Realizační firma: Jan Příbyl - restaurátor
Celkové náklady 21, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

2. Název: Sousolí sv. Rodiny - Jan Josef Šlanzovský

Využití: součást MPZ
Realizace v r. 2009
Realizační firma: Jan Pospíšil - restaurátor
Celkové náklady 64, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

3. Název: Kostel sv. Gotharda - Pražský biskup Jan I.

Využití: bohoslužby, kulturní a společenské akce
Realizace od 1992 do 2015
Realizační firma: GEOSANGROUP, a. s.
Celkové náklady 6000, z toho podpora z PR 2000, jiné zdroje 1000

4. Název: Kostel Nejsvětější Trojice

Využití: bohoslužby, kulturní a společenské akce
Realizace od 2002 do 2012
Realizační firma: Petr Fischer - restaurátor
Celkové náklady 1000, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 100

Český Dub

Město Český Dub je z historických, urbanistických a stavebních hledisek vnímáno jako významné sídlo severních Čech ve 12.–16. století. V roce 1992 bylo historické jádro města prohlášeno za městskou památkovou zónu.

Součástí městské památkové zóny je řada nemovitých kulturních památek. Město Český Dub každoročně přímo realizuje, nebo se podílí na obnově jak nemovitých kulturních památek, tak i ostatních objektů v městské památkové zóně.

V letech 2005–2006 byla provedena oprava střechy a statické zajištění velmi významné nemovité kulturní památky, domu čp. 1/IV- johanitské komendy, která se stala součástí nemovité kulturní památky - zámek. Je jedním z nejoblíbenějších objektů Českého Dubu vyhledávaným turisty pro její jedinečný sál v přízemí této pozdně gotické románské stavby a navazující kapli. Další obnova významného objektu, domu čp. 2/IV, jenž funguje jako součást nemovité kulturní památky - zámek, byla realizována v roce 2009, kdy byly odstraněny cementové vyspárky, mechanicky očištěno pískovcové ostění, doplněno zdivo a vápenné omítky jihovýchodního průčelí domu, které je pohledově výrazným stavebním prvkem při jedné z hlavní silniční komunikaci města. Jednou z úspěšných a významných akcí je obnova nemovité kulturní památky - městského opevnění, jež probíhá od r. 2006 až doposud. V průběhu let 2006–2011 došlo k obnově čtyř úseků tohoto územně rozsáhlého objektu a v letošním roce se uskutečňuje oprava další významné části opevnění. Obnova je prováděna rozebráním, přeskládáním zdiva původním materiálem, jeho vyspárováním, vyspravením nového zákrytu zdi a jeho vyspárováním.

Veškeré výše uvedené obnovy staveb a objektů jsou prováděny v souladu se stanovisky Magistrátu města Liberec, OŽP, oddělení památkové péče a ve spolupráci s NPÚ v Liberci. Na jejich renovaci finančně přispívá MK ČR z Programu regenerace MPR a MPZ. Tato podpora je velmi významná pro jejich oživení. Potřebná rekonstrukce nemovitých kulturních památek, která je finančně nákladná, bývá jejich vlastníky často odkládána z důvodu nedostatku finančních prostředků. Tímto dochází k jejich dalšímu chátrání. Z těchto důvodů jsou příspěvky velmi potřebné, a to především pro zachování památek pro další generace.

V posledních letech jsou na domech nacházejících se v městské památkové zóně, v jeho centrální části, prováděny stavební práce vedoucí k obnovení jejich původního rázu. Na těchto stavbách jsou realizovány nové vnější omítky, výměny oken, vchodových dveří apod. Český Dub na domech ve svém vlastnictví tyto stavební práce plně hradí nebo na ně finančně přispívá soukromým vlastníkům. Smyslem takového postupu je navrátit městu původní ráz dle dostupných dobových materiálů, odstranit cizí prvky a další stavební nešvary. Tyto stavební práce jsou zajišťovány v souladu se stanovisky Magistrátu města Liberec, OŽP, oddělení památkové péče.

Záměrem obnovy nemovitých kulturních památek a stavebních prací na domech v památkové zóně města se stala záchrana architektonické kvality historického jádra města, pro které je Český Dub zařazen do památkově významných míst.

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: oprava střechy a statické zajištění NKP

Využití: johanitská komenda
Realizace od 2005 do 2006
Realizační firma: INEXI, s. r. o., Český Dub, TES Český Dub, s. r. o.
Celkové náklady 2000, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 0

2. Název: obnova NKP - jihovýchodního průčelí domu čp. 2/IV na p. č. 668

Využití: městské opevnění
Realizace v r. 2009
Autor: Český Dub
Realizační firma: Nareb-stavby, s. r. o.
Celkové náklady 640, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

3. Název: oprava městského opevnění NKP 14458/5-4194, p.p. 695, 700, 701, 38/1, 38/2, 40/1, 692, 691

Využití: městské opevnění
Realizace v r. 2007
Realizační firma: TES Český Dub, s. r. o.
Celkové náklady 300, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

Český Krumlov Plešivec

Petr Papoušek

Městská památková zóna Plešivec v Českém Krumlově vznikla v roce 2003 a Program regenerace MPR a MPZ se zde administruje až od roku 2004. Získat finanční prostředky na obnovu kulturních památek na jejím území pak umožnilo dokončení regenerace, s kterou majitelé památek prakticky začali ihned po roce 1989. Následně se jejich vlastníci soustřeďovali ve většině případů jen na jejich částečnou opravu nebo na postupnou opravu, protože ekonomická situace tolik nepřeje velkým investicím a nelze ani předpokládat rychlou návratnost investic, a také proto, že Městská památková zóna Plešivec je ve městě Český Krumlov tak trochu ve stínu Městské památkové rezervace Český Krumlov a Státního hradu i zámku. Program regenerace MPR a MPZ má nezastupitelné místo při ožívání celého města, protože i zóna Plešivec vlastní velkou památkovou a historickou hodnotu a tvoří nedílný rámec městské památkové rezervace a Státního hradu i zámeckých prostor. Program regenerace zóny je standardně a rovnocenně administrován vedle programu regenerace rezervace v rámci činnosti městského úřadu a pro oba programy pracuje Komise rady města pro památkovou péči.

Program je využíván pro koordinaci finančních prostředků města určených do městské památkové zóny Plešivec. Program regenerace MPR a MPZ má ale také své finanční limity a pro větší investice v zóně je nutno využívat i další dotační tituly. Jako příklad lze uvést titul ROP NUTS II Jihozápad, který byl využit při regeneraci městského parku. Dále dceřiná společnost města, Českokrumlovský rozvojový fond, v roce 2011 celkově zrekonstruovala atelier vídeňského malíře Egona Schieleho působilého v roce 1911 v Českém Krumlově, dům čp. 343, jenž se nachází uprostřed jižních teras nad řekou Vltavou. Českokrumlovský rozvojový fond za pomoci Programu regenerace MPR a MPZ započal také s obnovou židovské synagogy a po dva roky dotoval opravu jejích oken. V letošním roce s přispěním titulu ROP NUTS II Jihozápad by měla být rekonstrukce dokončena a příští jaro ukončeny i sadové úpravy a oplocení.

Vraťme se zpět k Programu regenerace MPR a MPZ. Město Český Krumlov se snaží zkulturnit veřejná prostranství v této své části a začalo s postupnou opravou lávky na Rechlich (lávka byla poničena vandalismem a sprejery, svůj otisk zanechal i zub času).

Českokrumlovský rozvojový fond získal v roce 2005 do svého majetku bývalý dům místního fotografa Josefa Seidla a za pomoci Programu regenerace MPR a MPZ započal s jeho celkovou revitalizací a také se záchranou interiérů a díla fotografického mistra. V domě se na půdě zachovalo velké množství negativů, fotografií portrétů, ale také snímků Šumavy, interiérů města Český Krumlov a dalších míst z okolí na skleněných deskách. Po dokončení rekonstrukce v roce 2008 bylo otevřeno v památkové zóně Plešivec Muzeum Fotoateliér Seidel, jež se stalo vyhledávaným cílem turistů a zvedla se tak celkově návštěvnost této městské čtvrti, což má za následek i stabilizaci soukromých provozoven v okolí (restaurace, cukrárna, obchod potravin ap.).

Pár slov k celkovému zvelebení měšťanského domu Josefa Seidla na Muzeum Fotoateliér Seidel. Dům stojí uprostřed zahrady. V přízemí je příjmací sál a technické místnosti, v patře potom secesní prosklený atelier se salónek a další prostory. Na zahradě je umístěna ještě jedna budova, která sloužila pro bydlení dalších členů rodiny. Přípravovaný projekt si kládí za cíl opravu obou objektů, zahrady, restaurování interiérů, mobiliáře a dochovaného vybavení fotoateliéru jakož i konzervaci, digitalizaci a archivaci fotografického díla. Výsledkem těchto prací bylo vytvoření veřejně přístupné muzejní expozice, kterou tvoří stálá výstava věnovaná dílu Josefa a Františka Seidla a dále prostory pro výměnné sezónní výstavy. Po takto realizované rekonstrukci se podařilo v plné síle navodit atmosféru doby, v níž pan Seidel pracoval a žil, a zachovat jeho dílo a i místo jeho tvorby pro budoucí generace. Projekt zpřístupnění bývalého fotoateliéru byl oceněn v roce 2009 Asociací muzeí a galerií České republiky prestižní cenou Gloria Musealis jako první v kategorii Muzejní projekt roku.

1a

1b

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Celková rekonstrukce atelieru Seidel, Linecká 272, Plešivec**

Využití: Muzeum Fotoateliér Seidel

Realizace od 2005 do 2008

Autor: Atelier DOMUS, Ing. arch. Miroslav Tupý

Realizační firma: Feston, s. r. o.

Celkové náklady 6950, z toho podpora z PR 342, jiné zdroje 6608

2. Název: **Oprava oken židovské synagogy, Plešivec**

Využití: prozatím nevyužito, příprava celkové opravy

Realizace od 2008 do 2009

Realizační firma: TRUST-ts, s. r. o., Truhlářství Zronek
Celkové náklady 1108, z toho podpora z PR 491, jiné zdroje 617

2a

2b

Dačice

Pavel Urban

Prohlášení historického jádra Dačic městskou památkovou zónou dne 19. 11. 1990 se stalo významným kulturním a historickým počinem. Za přispění prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ bylo v letech 1994–2011 úspěšně revitalizováno historické centrum města.

Jednou z úspěšných akcí se jevila rekonstrukce střešního pláště farního kostela sv. Vavřínce zahájená v r. 2006. Téměř 1500 m² starého vysloužilého střešního pláště bylo do r. 2010 vyměněno za nový, složený z rezných pálených tašek – bobrovek. Celá akce se spolufinancovala z Programu regenerace MPR a MPZ. Pro dodavatelskou firmu byla práce náročná zejména kvůli přísnému dohledu orgánů státní památkové péče v Dačicích na kvalitu prací, použitý materiál a dodržení výměr. Každoročním zařazováním akce do Programu regenerace MPR a MPZ a díky povinnému sdružování prostředků dosaženo kontinuálního průběhu prací až po dokončení díla v r. 2010.

Další z akcí je celková obnova barokní sýpky z r. 1729 v areálu „starého zámku“. Záměr obnovy byl naplánován na léta 2008–2012. V r. 2008 zahájeny práce na obnově krovu a části střešního pláště. V roce 2009 pak dokončena výměna střešního pláště a v r. 2011 se prováděly severozápadní venkovní vápenné omítky a výměny výplní okenních štěrbin. Před zahájením prací byla nejprve realizována operativní průzkumová dokumentace zaměřená na krovu budovy a restaurátorský průzkum vnějších omítek. V červnu r. 2008 zahájeny stavební práce na I. etapě obnovy. V této etapě revidována konstrukce krovu (krov zůstal v plném rozsahu zachován), byly provedeny pouze některé výměny dožilých nebo degradovaných prvků. Polovina střechy nově nalaťována a pokryta pálenou reznou bobrovkou. V etapě v r. 2009 střešní plášť dopracován jako celek včetně klempířských prvků. V r. 2011 byla zahájena obnova vápenných omítek severovýchodní a západní fasády a v r. 2012 je realizována závěrečná etapa spočívající v dokončení fasád. V počátcích Programu regenerace MPR a MPZ panovala nedůvěra samosprávných orgánů města v malou účinnost programu vzhledem k nízkým ročním dotačním kvótám. Památková péče si ovšem u řady akcí ověřila, že obnova a údržba památek nemusí být vždy jednorázovou akcí s požadavkem na velké objemy finančních prostředků. Ve velké většině akcí financovaných za podpory Programu regenerace MPR a MPZ je lépe proces obnovy a údržby jednotlivých kulturních památek rozložit do více etap, každoročně na sebe navazujících, při kterých není zásadně nutné disponovat velkými objemy státních finančních prostředků. Památková péče v Dačicích je dlouhodobě – z hlediska posuzování její činnosti samosprávnými orgány obce – jednou z nejméně konfliktních oblastí. Činnost orgánů památkové péče v Dačicích ve spojení s odborem kultury a cestovního ruchu od r. 2003 až dosud výrazně přispěla k lepší organizaci a efektivnímu využívání finančních prostředků v MPZ Dačice a výkonem soustavného dozoru ve svěšeném sídelním útvaru ke zlepšení jeho vzhledu i jeho obrazu v očích občanů i návštěvníků. Efektivní se jeví rovněž přenesení působnosti z bývalého okresního úřadu přímo do obce s rozšířenou působností. Občané si zvykli na výkon státní památkové péče přímo v místě a tento úřad ve své většině vnímají jako dobrého partnera a ve spojení se stavebním úřadem i jako poradní a informační zdroj.

Hlavním předpokladem úspěšnosti Programu regenerace MPR a MPZ byla meziroční kontinuita a etapová návaznost prováděných obnov, dobrá a vstřícná spolupráce s vlastníky kulturních památek a profesionální spolupráce s vedením a samosprávou města. Dalším předpokladem úspěchu se jeví transparentnost administrace a přidělování prostředků, při které je zase klíčová spolupráce s komisí památkové péče.

2

1a

1b

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova barokní sýpky parc. č. 86 v areálu starého zámku

Využití: skladové hospodářství

Realizace od 2008 do 2011

Autor: údržba bez projektové dokumentace

Realizační firma: firma Hron, Dačice

Celkové náklady 1154, z toho podpora z PR 575, jiné zdroje 579

2. Název: Farní kostel sv. Vavřínce

Využití: římskokatolická církev, hudební slavnosti

Realizace od 2006 do 2010

Autor: údržba bez PD

Realizační firma: pokrývačství Kazava, Bílkov

Celkové náklady: 1 138 tis.

3. Areál kláštera bosých karmelitek a klášterní kostel sv. Antonína Paduánského

Využití: klášter – řeholní život, kostel – hudební produkce vážné hudby, církevní obřady

Realizace od 1995 do 2004

Realizační firma: Stavcent stf. Dačice, Korint Dačice, Starkon Jihlava, místní řemeslníci a dobrovolníci

Celkové náklady: 25000

Dašice

Dašice leží v rovinaté krajině polabské nížiny při obou březích řeky Loučnice asi 10 km východně od Pardubic. Jádrem města, které má v současnosti cca dva tisíce obyvatel, tvoří veliké, lehce lichoběžníkové náměstí o rozloze 110 arů. Náměstí lemují měšťanské domy z přelomu 18.-19. století. Právě tento přirozený střed města včetně ulic do něho ústících byl roku 1990 vyhlášen městskou památkovou zónou.

Rozsah MPZ se od doby jejího zřízení nezměnil. Ani objekty památek, bohužel, nedostaly v prvních letech takovou péči, jakou by si zasloužily. Určitá změna nastala až rokem 2006, kdy byla poprvé podána žádost o prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ. Byl vytvořen seznam čtyř objektů, jež nově zřízená pracovní komise doporučila. Jednalo se o kostel, radnici (budova městského úřadu), tzv. Vejrychovu vilu a tehdy nejhroznější památku – dům čp. 103 na náměstí T. G. Masaryka. Zvláště u posledně jmenovaného nakonec k opravě nedošlo z důvodu nezájmu tehdejšího vlastníka.

Jednou z nejvýznamnějších dominant dašické MPZ je ranně barokní kostel Narození Panny Marie. Tato budova z přelomu 17. a 18. století se stala ale zároveň také jednou z nezanedbanějších. Na první pohled byla na mnoha místech viditelně poškozena fasáda kostela. To by ale nebylo to nejzávažnější. Při detailnějším posouzení stavu budovy byly formulovány mnohem vážnější závěry. Původní krytina z tašek – bobrovek, byla zvětřalá a totálně dožilá, střešní oplechování zkorodované, částečně i chybějící. Do kostela na mnoha místech zatékalo, z toho důvodu byly částečně poškozeny trámové konstrukce krovu, dokonce se začaly objevovat viditelné trhliny v interiéru kostela.

V souladu se stanoviskem orgánu státní památkové péče bylo proto vedením města rozhodnuto podílet se společně s vlastníkem budovy, římskokatolickou farností Dašice, na záchraně této pro město tak významné památky. Bylo nutné vyměnit střešní krytinu nad lodí a presbytářem včetně výměny střešních latí, opravy tesařských prvků a nového oplechování.

Provedení záchraňujících oprav s pomocí financování z Programu regenerace MPR a MPZ bylo zahájeno v roce 2006. Po dokončení základních záchraňujících prací opravy pokračovaly v dalších letech postupnou rekonstrukcí fasády kostela. V současné době zbývá ještě dokončit poslední část – západní stranu budovy.

Druhou dašickou památkou, kterou se podařilo zachránit za přispění prostředků Programu regenerace MPR a PMZ, byla bývalá fara v sousedství kostela. Jestliže u kostela tvořily prostředky z tohoto programu téměř podstatnou část celkových nákladů, u fary byla situace poněkud odlišnější. Soukromý vlastník areál o rozloze 8100 metrů čtverečních, který čítal vedle hlavní obytné budovy i čeledník s chlévy, dřevěnou roubenou a i kamennou stodolu, opravy financoval především z vlastních zdrojů. Střešní část renovace hlavní budovy trvala tři roky a byla dokončena v roce 2010. Dům měl několik problémů s narušením statiky svislých a vodorovných konstrukcí jak zděných, tak dřevěných. Dále bylo třeba provést mimo jiné stavební opravy či rekonstrukce všech povrchů, tj. omítek, stropů, podlah a schodiště, výplní otvorů a střešní krytiny.

Za největší přínos využití Programu regenerace MPR a MPZ v Dašicích se dá považovat především záchrana, téměř doslova na poslední chvíli, nejceněnější památky, která se v Dašicích nachází – kostela Narození Panny Marie. Za nezanedbatelný přínos lze považovat i fakt, že renovace prováděly především firmy z Dašic a blízkého okolí. Na výše uvedených dvou příkladech rekonstrukce v Dašicích (kostel a fara) možno doložit přínos Programu regenerace MPR a MPZ pro dvě tak rozdílné akce. U kostela opravy rozložené do více let, postupná obnova, zvláště u fasády kostela, která byla závislá především na shromáždění potřebného množství finančních prostředků v tom kterém roce. U fary vzhledem k celkovým nákladům sice menší, ale nezanedbatelný podíl jak z Programu regenerace MPR a MPZ, a i za spoluúčasti města, leč i tak přispívající k úspěšnému dokončení díla.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel Narození Panny Marie

Využití: církevní bohoslužby, kulturní akce města, prohlídky veřejnosti

Realizace od r. 2006

Realizační firma: PVB, s. r. o., Dašice

Celkové náklady 2774, z toho podpora PR 1740

2. Název: Fara - Hrdličkova čp. 55

Využití: bydlení soukromého vlastníka

Realizace: od 2008 do 2010

Celkové náklady: neuvedeno, z toho podpora PR 50

1b

1a

1b

2a

2b

2b

Dobruška

Petr Slavík

V Dobrušce je již od roku 2004 využíván Program regenerace MPR a MPZ. Po osmi letech získávání státních finančních příspěvků lze konstatovat, že se Program regenerace MPR a MPZ osvědčil a že se podařilo vlastníkům kulturních památek výrazně pomoci s financováním oprav jejich objektů. Další areály na své opravy ale ještě čekají. Dobruška děkuje za provedené opravy a bude vděčná za další pomoc ze strany státu při opravách jejího památkového fondu. Díky vyhlášení MPZ se možnosti využít státní příspěvek staly skutečností. Pokud by zóny nebylo, mnohé památky by jistě dnes nebyly v takovém technickém stavu, jako jsou nyní, a práce by byly prováděny po malých etapách. Pro památkovou péči v Dobrušce bylo nutné získat potřebné informace, zkušenosti, co má program obsahovat apod. Pomocnou ruku v tomto směru nám podala Jaroměř, kde funguje MPZ již delší dobu. Byla to nová etapa obnovy památek, kdy vznikla regenerační komise, která pod vedením pana Ing. arch. Aleše Granáta zahájila svoji činnost. Jednalo se místy o dobrodružnou cestu za poznáním, co památky ukrývají a jak se připravit na jejich obnovu. Jméno členů komise za tuto zkušenost děkuji.

Opravou renesanční radnice, postavené po roce 1565, došlo ke zlepšení panoramatu města a k oživení turistického ruchu. Po opravě renesančního měšťánského domu čp. 14 byly v přízemních prostorách otevřeny nové provozovny služeb pro občany a návštěvníky města, zejména prodej lahůdek a cukrárenského zboží v atraktivním prostředí renesančního arkádového podloubí z 16. století. Oprava barokního schodiště před děkanským kostelem sv. Václava oživila areál a je pro návštěvníky chrámu důstojným vstupním místem. Opravené kulturní památky, zejména objekty občanské vybavenosti, jsou využívány pro potřeby občanů a návštěvníků města. Turisticky vyhledávané Orlické hory tak získávají v Dobrušce památkách svého pomyslného partnera, který může nabídnout kulturní vyžití, např. v bývalé Dobrušské synagoze, sloužící jako koncertní a výstavní síň, ve víceúčelovém společenském centru Kina 70, v barokním interiéru chrámu sv. Václava coby místu konání koncertů Orlicko-kladského varhanního festivalu či Mezinárodního hudebního festivalu F. L. Věka. Mezi nejstarší památky ve městě patří sakrální objekty, měšťánské domy, bývalá židovská synagoga, stará radnice na náměstí F. L. Věka a soubor barokních plastik v čele se sloupem sochy Panny Marie Immaculaty. Kulturní památky jsou zařazeny v programu regenerace MPZ vždy na určité období s aktualizací. Je zde popsána jejich historie, stavební vývoj, soupis oprav uskutečněných v minulosti a návrh oprav dílčích částí. Byly tam zařazeny i památky méně známé, v minulosti neprávem přehlížené. Jde zejména o soubory křížů, soch a kaplí. I těm je ale v posledních letech věnována pozornost, protože se jedná o umělecká díla místního významu dotvářející dané prostředí. Panorama města dotváří kromě dominant radnice a kostela také pásmo Orlických hor. Archeologické výzkumy jsou součástí stavebních realizací. Jednou z částí programu regenerace MPZ byla postupná oprava vily „J Rydlů“ čp. 187 v Novoměstské ulici. Přestavba byla dokončena v roce 1919 pro zdejšího hoteliéra Václava Rydla a jeho manželku Annu, rozenou Laichterovou – sestru významného českého nakladatele Jana Laichtera. Památka je zajímavou ukázkou objektu určeného pro moderní bydlení z počátku 20. století a dodnes si zachovala nezaměnitelný styl a projev svého architekta. Příprava projektové dokumentace započala již na základě doporučení regenerační komise v roce 2007. Postupně vznikla z rukou paní Ing. Ludmily Fléglové a pana Petra Duška dokumentace, která vycházela z poznání dochovaného stavu kulturní památky, ze studia díla Jana Kotěry a také z cest za poznáním jeho staveb. Návrh v sobě zahrnul i rehabilitaci romanticky pojaté zahrady, včetně vytvoření kopie původního oplocení a zděné pergoly. Archivní výkresová dokumentace z roku 1918 byla využita k obnově zaniklých kominů a vila tak díky provedeným opravám exteriéru výrazně obohatila nejen okolní prostředí, ale znovu získala svoji původní podobu, kterou měla po roce 1919. Jako doporučení lze uvést provádění aktualizace městského programu regenerace. Je vhodné spolupracovat s městy, ve kterých tento program probíhá již několik let a kde mají zkušenosti s administrativou. Příznivou zprávou je skutečnost, že v posledních letech jsou kontaktní pracovníci v Programu regenerace MPR a MPZ Ministerstvem kultury ČR průběžně zváni na pracovní poradě k jeho dotačním programům.

1b

1a

3a

3b

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava kovárny čp. 364, oprava a nátěr fasády

Využití: zachovalá funkční kovářská dílna, soukromá
Realizace v r. 2006

Realizační firma: Stavos Dobruška, spol. s r. o.

Celkové náklady 130, z toho podpora z PR 60, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava měšťánského domu čp. 14, oprava fasády, střešního pláště vč. klempířských prvků

Využití: soukromý objekt s provozovny služeb
Realizace od 2005 do 2006

Autor: autor realizace Probi-stavební, s. r. o.

Realizační firma: Ing. Václav Hynek, Stavební a obchodní firma, Opočno, Probi-stavební, s. r. o., Nové Město nad Metují

Celkové náklady 680, z toho podpora z PR 340, jiné zdroje 0

3. Název: Oprava Laichterova domu čp. 360, obnova stropu, krovu, střešní krytiny, obnova fasády, výměna oken

Využití: muzejní účely, stálá expozice
Realizace od 2008 do 2009

Autor: Prospekt - Ing. Ludmila Fléglová

Realizační firma: Stavební a obchodní společnost Štěpánek, spol. s r. o., Opočno

Celkové náklady 2631, z toho podpora z PR 600, jiné zdroje 0

Dobřany

Dagmar Terelmešová

Zpracovaný městský program regenerace MPZ určil památky, které je nutné obnovit a provést neodkladné práce na jejich záchranu. Postupně od roku 1992, kdy bylo historické jádro města prohlášeno za památkovou zónu, byly restaurovány oba kostely, fara, kamenný most i radnice, na které město zpravidla získalo dotaci od Ministerstva kultury ČR nebo Plzeňského kraje. Také jsou opraveny měšťánské domy, at' soukromé nebo ve vlastnictví města. Jelikož jsem se v Dobřanech narodila, vidím rozdíl, kterým prošla památková zóna v průběhu dvaceti let. Se svou rodinou dokonce bydlím v jednom z domů, jež se staly kulturní památkou. I vzhledem k tomu nejenom já, ale i občané ocení, že si památková zóna zachovává svůj barokní ráz. Je nutné zmínit, že nejrazantnější a nejrozsáhlejší proměny se nyní dočkalo samotné náměstí, které by však bez podpory Evropské unie nebylo možné opravit během dvou realizačních let. V souladu s názorem památkářů je na náměstí umístěna kašna, která ačkoliv působí moderním dojmem, perfektně do barokního vzhledu zapadá. Historické centrum ve své současné podobě vzbuzuje velmi příjemný dojem, což potvrzuje zvýšený turistický zájem prokazatelný v počtu návštěvníků místních památek a pohostinství.

Doklady dobrých výsledků péče jsou kostel sv. Mikuláše včetně zvonice, kostel sv. Víta, fara, kamenný most přes řeku Radbuzu, radnice, městský dům čp. 5, městský dům čp. 112, městský dům čp. 147, městský dům čp. 148 a městský dům čp. 157.

Díky rekonstrukci památkových objektů, především obou kostelů a celé plochy náměstí, došlo k přílivu turistů a k rozvoji cestovního ruchu. Na náměstí se také koná řada kulturních a sportovních akcí, v současné době funguje i jako přirozené místo setkávání občanů. Přestavbou zchátralých objektů, které našly nové využití, vznikla mnohá pracovní místa (např. hotel, restaurace, cukrárna, prodejna apod.). Dokonce je zde hotel se soukromým pivovarem, který navázal na letitou tradici pivovarnictví ve městě Dobřany, protože v minulosti byly městem s právem várečným.

Vzhled a stav budov v historickém centru se oproti svému původnímu stavu výrazně zlepšil. Chátrající domy vlastníci či noví majitelé opravili – provedli výměnu oken, vstupních dveří, střech a také fasád. Pamatují si obludné, obrovské, kovové výlohy v domech, které sloužily coby prodejny, jež sice nejsou památkami, ale nacházejí se v centru MPZ. Proto jsem velmi ráda, že takové výlohy již na našem náměstí nenajdete. Řada zchátralých objektů našla po rekonstrukci nové využití – třeba přestavba na hotel. V průběhu let nejprve došlo k záchraně a opravám památek a poté město postupně začalo renovovat městské domy. Největší proměnou prošla samotná plocha náměstí, která byla také nejnáročnější.

Zvonice farního kostela sv. Mikuláše měla před druhou světovou válkou pět zvonů a byla čtyřicet dva metry vysoká včetně usazené kopule ve tvaru cibulovité bání. Při náletu na Dobřany dne 17. 4. 1943 byla zničena pseudobarokní věž – vznikl silný požár, při kterém celá vyhořela a roztavilo se i všech pět zvonů. Nad věží pak byla provedena prozatímní oprava tím, že místo cibulovité bání došlo ke zhotovení jehlanové helmice, jež od té doby na věži setrvala až do roku 2000. Postupně byla zvonice nevhodně opravována. Její rozsáhlá rekonstrukce, která napравила předešlé chyby, se uskutečnila v roce 2000, kdy byla obnovena původní podoba střechy a fasády. Od té doby je na kostelní věži usazena krásná replika pseudobarokní cibulovité bání. Určitou zajímavostí se jeví, že při výměně zastřešení věže byla nalezena pamětní schránka s vloženým listem z 1. února 1944 podepsaným tehdejší starostou města. Obsahoval krátkou historii města a vysvětlení, že na původní zvonici dopadla světelná bomba, která věž zapálila, ta vyhořela a všech pět zvonů se roztavilo...

Hlavním cílem v rámci rozvoje městské památkové zóny se stalo navrácení přirozeného centra města do jeho historické podoby.

1b

1a

2b

2a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova kostela sv. Mikuláše (pozn. velkou část dotace obdržela církev)**

Využití: kostel

Realizace od 2005 do 2008

Autor: Ing. arch. Jan Soukup, Atelier Soukup

Realizační firma: Pegisan, s. r. o.

Celkové náklady 5300, z toho podpora z PR 1600, jiné zdroje 0

2. Název: **Obnova děkanství (dotaci obdržela církev)**

Využití: fara

Realizace od 2000 do 2001

Autor: Ing. arch. Jan Soukup, Atelier Soukup

Realizační firma: Lecjaks, s. r. o.

Celkové náklady 1800, z toho podpora z PR 916, jiné zdroje 0

3. Název: **Náměstí T.G.M. 5**

Využití: městské kulturní středisko; objekt k bydlení

Realizace od 2003 do 2004

Autor: Ing. Libuše Pokorná, STARPROJEKT

Realizační firma: Lecjaks, s. r. o.

Celkové náklady 4400, z toho podpora z PR 1300, jiné zdroje 0

Dubá

Město Dubá leží v oblasti bohaté na přírodní i kulturní památky. První písemná zmínka o Dubé pochází z roku 1253. Jádro města tvoří náměstí s barokním sloupem Nejsvětější Trojice z roku 1726 a s empírovou radnicí, postavenou v roce 1851 po velkém požáru města. Z doby po požáru pochází i mnoho klasicistních městských domů. Dominantou města je mohutný kostel Nalezení sv. Kříže z let 1744–1760, nedaleká farní budova pochází z let 1734–1737 a socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1740. Významnou stavbou je zámek Nový Berštejn, postavený Berky z Dubé v letech 1553–1567. Nepřehlédnutelným objektem ve městě je bývalý Panský dům čp. 192, který byl v pol. 19. století postaven na základech původně gotického kostela.

Ve městě se dochovalo i mnoho roubených podstávkových domů, především v Dlouhé ulici. Za zmínku stojí dvojice domů čp. 96 a 97. V Dlouhé ulici také stojí novorenesanční budova školy čp. 113 z roku 1887, cenný je i protější dům čp. 87 – původně evangelická fara s modlitebnou z 2. pol. 19. století. Hodnotné jsou i další měšťanské domy v Dlouhé a Poštovní ulici, jednotlivé památkově chráněné objekty nalezneme v ulicích Českolipská, Luční, či Sadová.

V ulicích Jana Roháče a Sadová se nachází soubor historických sklepů, vytesaných do pískovcové skály. V Sadové ulici u bývalého máchadla stojí socha sv. Floriána z poloviny 18. stol., u zámecké obory nalezneme Trojičný sloup z 2. pol. 18. stol. a na Novém Berštejně sochu Panny Marie z roku 1763. U silnice na Českou Lípou pak stojí socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1743.

Na Dubsku se v 18. a 19. stol. rozšířilo pěstování chmele Dubského zeleňáku, dokladem toho je unikátní technická památka sušárna chmele z 2. pol. 19. stol. se dvěma okrouhlými sušícími věžemi. S historií chmelařství je spojena i budova bývalého hotelu U Slunce, nyní Slávie, v Českolipské ul., u kterého se konaly velké chmelařské trhy.

Dubá byla prohlášena městskou památkovou zónou v roce 1992, zóna zahrnuje velkou část města a zámek Nový Berštejn s oborou. Od počátku se program regenerace snaží o zachování historických staveb a zlepšení celkového vzhledu města. Postupně se daří obnova památek dle tohoto programu i díky finančním prostředkům z fondu Ministerstva kultury ČR, z městského rozpočtu a ze zdrojů vlastníků památek.

Jednou z velkých akcí bylo restaurování pískovcového sousoší sloupu Nejsvětější Trojice na Masarykově náměstí, které proběhlo v roce 1994 a v roce 2004. Zrestaurovány byly také vstupní brány ke kostelu Nalezení sv. Kříže a pískovcové sochy na území města. Velkou opravou prošla i památkově chráněná budova radnice, tato oprava probíhala v letech 2002–2009. Empírová stavba tím získala svůj původní vzhled, jaký měla před poválečnými necitlivými úpravami. Pěkným příkladem opravy památkově chráněného roubeného stavení je rekonstrukce domu na Malé Straně, či v Dlouhé ulici v roce 2000. Opraveny byly i cenné klasicistní domy v Poštovní ulici v letech 2005–2007 a druhý v roce 2004. Zrekonstruován byl také dům v Luční ulici v roce 2007. Záchrannou akcí bylo zabezpečení sušící věže u sušárny chmele v roce 2000. V současné době probíhá postupná rekonstrukce bývalého Panského domu.

Město Dubá i další vlastníci památkově chráněných objektů se snaží o obnovu těchto staveb a o vytvoření odpovídajícího prostředí celé památkové zóny.

3

1

2

1

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova radnice čp. 138, restaurování pískovcového sousoší**

Využití: městský úřad, lékař

Realizace od 2004 do 2009

Celkové náklady 3803, z toho podpora z PR 813, jiné zdroje 2

2. Název: **Rodinný dům čp. 197**

Využití: objekt k bydlení

Realizace od 2003 do 2005

Celkové náklady 557, z toho podpora z PR 199, jiné zdroje 209

3. Název: **Měšťanský dům čp. 41**

Využití: objekt k bydlení

Realizace od 2007 do 2007

Celkové náklady 263, z toho podpora z PR 131

4. Zabezpečení sušící věže na technické památce Sušárny chmele

Využití: turistický cíl

Realizace od 2000

Celkové náklady 100, z toho podpora z PR 50

Duchcov

Jitka Pajerová

Program regenerace MPR a MPZ celkově pomohl jak městu, tak občanům. Je nutno si uvědomit, že cenné dědictví v podobě velkého množství historických objektů a soch ve městě, jejichž stav byl téměř havarijní, je potřebné zachovat. Díky dotačním titulům, které se město snaží plně využívat, dochází k postupné obnově a záchraně řady cenných kulturních památek, zejména v okolí historického náměstí, na kterém se nachází mimo jiných Státní zámek Duchcov, sloup Nejsvětější Trojice a kašna se sochou sv. Floriana. Bohužel obnova dalších, zejména soukromých objektů v historickém jádru města, probíhá pomalu a z toho důvodu se zatím neuskutečnila tolik důležitá obnova infrastruktury i navazujících chodníků a komunikací v přilehlých ulicích.

Dokladem výsledků a zájmu města je obnova budovy čp. 71/7, ve které dnes sídlí obnovené muzeum a informační centrum. V návaznosti na její restauraci bylo upraveno atrium muzea včetně zeleně a zpevnění původní hradební zdi. Vznikl tak další zajímavý prostor pro konání výstav, koncertů a jiných akcí. V nově vytvořených organizacích města - Muzeum města Duchcova a Městské informační centrum Duchcov, vznikla další pracovní místa.

Díky aktivnímu přístupu komise památkové a pro regeneraci se uskutečnilo zapojení a seznamování se občanů, žáků a studentů se zajímavou historií města. Avšak Duchcov je přitažlivý nejen pro místní, ale i pro návštěvníky. Nabízí historii spojenou s rodem Valdštejnů, kteří se významně zasloužili o rozvoj města. Také Giacomo Casanova zde strávil poslední roky svého života a je v Duchcově zřejmě i pochován. To dokládá pamětní deska na obnovené kapli sv. Barbory. Díky propagaci a úsilí města je dnes Duchcov kulturním a společenským centrem západní části teplického regionu, do jehož malebného prostředí jsou zasazeny již tradiční Casanovské slavnosti. Také obnova a zpřístupnění památek zvyšuje návštěvnost města.

Příkladem dobré praxe je obnova zahradnického domku. Zhodnotil se tak značně chátrající objekt. Proběhla kompletní obnova samotného objektu i přilehlých zdí včetně obnovy vstupního portálu. Do výklenků byly též umístěny restaurované kamenné mísy. Objekt se nachází u hlavního vstupu do zámecké zahrady a má svůj historický význam. Právem tak každého upoutá.

Poutavou historií má vznik a poté obnova místního muzea. Již od března roku 1896 se začalo mluvit o městském muzeu v Duchcově, o jehož založení se zasloužil F. X. Reidl. Po vyhlášení sbírky starých předmětů a jejich uspořádání, se v roce 1898 otevřela první muzejní expozice v Bilinské ul. 12. Sbírkou se rozrůstaly a těsné prostory nestačily a tak byly přestěhovány do budovy v Nádražní ulici. Po ukončení 2. světové války bylo muzeum ve špatném stavu. Expozice byla rozebrána, zachovaly se jen její části. Muzeum bylo převedeno do českých rukou, avšak význam městských muzeí po r. 1949 klesl a centrální instituce si vybraly do svých expozic to nejvýznamnější, co zbylo z našich sbírek.

Hned po revoluci v prosinci 1989 město požádalo o vrácení exponátů a chtělo převzít i zámek, kde byly zbývající exponáty uloženy. To se však nepodařilo a hledaly se opět prostory pro instalaci zbytku muzejních sbírek. Díky iniciativě pana Josefa Zády došlo v roce 1994 usnesením rady města k obnovení činnosti muzea a jako sídlo byl vytipován historický objekt v Masarykově ul. čp. 71/7.

Tento památkově chráněný objekt byl, i díky finančním prostředkům z Programu regenerace MPR a MPZ, v letech 1995–1997 téměř z ruiny přebudován a dodnes slouží jako sídlo muzea a informačního centra. Postupně došlo k rozšiřování a obnově prostor ve dvorním traktu a k otevření rekonstruovaného atria návštěvníkům města. Doufáme, že tento krásný historický objekt bude již posledním místem, kde je s přispěním sbírkového fondu instalována expozice „Historie města Duchcova“ a Poppelova výstavní síň nabízí po celý rok poutavé výstavy.

2b

2a

1

3b

3a

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kaple sv. Barbory - obnova střechy a fasády

Využití: kaple

Realizace v r. 1998

Autor: Ing. arch. Míšek

Realizační firma: TESOS, s. r. o., Teplice

Celkové náklady 799, z toho podpora z PR 560, jiné zdroje 0

2. Název: Zahradnický domek - obnova a restaurování

Využití: bydlení, prostory pro veřejnost

Realizace od 2002 do 2004

Autor: Ing. arch. Míšek

Realizační firma: STAVOKK, Teplice, akad. soch. Michael Bílek

Celkové náklady 1226, z toho podpora z PR 612, jiné zdroje 0

3. Název: Restaurování a osazení dvou obelisků u Pomníku dělní katastrofy

Využití: pomník

Realizace v r. 2008

Autor: akad. soch. Michael Bílek

Realizační firma: akad. soch. Michael Bílek, J. Kubrický

Celkové náklady 150, z toho podpora z PR 75, jiné zdroje 0

Dvůr Králové nad Labem

Městská památková zóna ve Dvoře Králové nad Labem byla zřízena v roce 1990. V roce 1995 se město, nacházející se v centrální části Královéhradeckého kraje, připojilo k Programu regenerace MPR a MPZ. Vytýčené území MPZ zahrnuje historické jádro města a přilehlé ulice s památkově hodnotnými stavbami z mladšího období. Zároveň se uvažuje o rozšíření zóny v její severní části o území s poměrně výstavnou výstavbou pocházející převážně z počátku 20. století. Na území MPZ se nachází třicet dva nemovitých kulturních památek. V seznamu kulturních památek jsou zastoupeny stavby určené veřejnosti (včetně církevních), měšťanské domy, venkovská usedlost, relikty původního opevnění města a čtveřice soch.

V roce 1995 byl zhotoven dokument Program regenerace MPZ Dvůr Králové nad Labem, jenž je pravidelně aktualizován. Zde jsou podrobně zpracovány podklady pro postupnou obnovu městské památkové zóny. Dokument je tedy jedním z určujících východisek všech přípravných a realizačních prací spojených s obnovou a údržbou staveb v městské památkové zóně. Zároveň je nepostradatelný při analýze finančních potřeb města cyklicky vynakládaných na obnovu kulturního dědictví, a tedy i při tvorbě celkového jeho rozpočtu. K programu regenerace se vyjadřují dvě komise rady města: památková komise a komise urbanisticko-architektonická, čímž je zajištěna jeho kvalita.

V průběhu minulých dvou desetiletí byla v rámci jmenovaného programu opravena více než desítky nemovitých kulturních památek nacházejících se na pohledově exponovaných místech. Mezi nejvýznamnější patří obnova radnice, stávajícího městského úřadu a rehistorizace vnějšího pláště trojice domů v severní frontě náměstí. Při obnovách byl vždy kladen velký důraz na kvalitu projektové dokumentace, jejíž neoddelitelnou součástí se stala předprojektová příprava. Spolufinancována byla rovněž obnova oratoria sv. Jana, kašny se sochou Záboje a Mariánského sousoší.

Doposud se i přes výzvu města do programu regenerace MPZ města nezapojil žádný ze soukromých subjektů. Dvůr Králové nad Labem se však vlastníky nemovitostí snaží motivovat k obnově svých objektů každoročně uvolňovaným finančním příspěvkem určeným na opravu hradeb a fasád v MPZ.

Z jiných dotačních titulů město čerpalo finanční prostředky na generální rekonstrukci náměstí a obnovu vedlejších veřejných prostranství, což výrazně zlepšilo celkové životní prostředí v městské památkové zóně. S probíhající rekonstrukcí náměstí byla spojena i celková rekonstrukce dlouhodobě nevyužívaného domu, kde nově vznikla ZUŠ, čímž byla posílena možnost vzdělávání v umělecké oblasti a zároveň oživeno historické centrum města. Vzhledem k dlouholeté celkové rekonstrukci náměstí a přilehlých ulic byl dočasně omezen rozvoj obchodu a služeb. V současné době však již dochází pouze k jednotlivým „menším“ stavebním akcím, jež výrazně neovlivňují dění v MPZ.

V rámci terénních úprav spojených se stavebními aktivitami byly v posledních letech prováděny poměrně rozsáhlé archeologické výzkumy, které přinesly zásadní poznatky k historii Dvora Králové nad Labem. Výzkum odhalil vrstvy z doby samostatky jeho počátků (13. století), „bohaté“ odpadní jímkou, relikty spálených dřevěných domů, vodovodů a halťů a několik úrovní zadláždění veřejného prostranství. Doposud archeologicky zcela nepoznané město se tak zařadilo mezi lokality, které nám prostřednictvím archeologizovaných skutečností spoluutvářejí obraz minulých dějů.

Popisované úpravy si kladou za cíl stále zkvalitňovat život i pobyt v městské památkové zóně. Velký důraz je zde kladen na údržbu zeleně a rozšiřování zelených ploch. Téměř kontinuálně prováděné úpravy by měly přilákat návštěvníky z okolních památek nadregionálního významu (Betlém v Novém lese u Kuksu, Hospital Kuks, přehrada a vodní elektrárna Těšnov v Bílé Třešně) a ZOO nacházející se v západní části města. Strategii města Dvůr Králové je tedy snaha o provázání těchto atrakcí a zvýšení cestovního ruchu v centru města. Součástí této strategie je zlepšení propagace města a zbudování kvalitního navigačního systému. Město Dvůr Králové nad Labem se zároveň snaží o veškerém dění v MPZ i mimo ni své občany informovat a zároveň je seznamovat s jeho vlastní bohatou historií (např. vlastivědné čtení o městě a jeho okolí).

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: rekonstrukce špýcharu

Využití: městské muzeum
Realizace od 1994 do 1995
Autor: Ing. arch. Wagner
Realizační firma: Pišta a spol., Dvůr Králové nad Labem
Celkové náklady 5851, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

2. Název: rekonstrukce fasády čp. 59

Využití: nebytový prostor a kanceláře
Realizace v r. 2011
Autor: Ing. Miloš Kudrnovský
Realizační firma: Lestav, s. r. o., Dvůr Králové nad Labem
Celkové náklady 448, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

3. Název: rekonstrukce průčelí čp. 72

Využití: bytový dům
Realizace v r. 2006
Autor: Ing. arch. Jaroslav Andřes
Realizační firma: Ing. Václav Hynek, Opočno
Celkové náklady 1223, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 0

4. Název: rekonstrukce náměstí T.G.M.

Využití: náměstí a základní umělecká škola
Realizace od 2007 do 2012
Autor: Atelier Zítka, Misík, Plocek, Hradec Králové, Ing. Marx
Realizační firma: Bágl, Krýsl, Dobřany, FATO Hradec Králové
Celkové náklady 94669, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 74633

Frenštát pod Radhoštěm

Eva Krčmářová, Vlastimil Krčmář

Náměstí ve Frenštátě pod Radhoštěm a jeho blízké okolí byly prohlášeny za městskou památkovou zónu v roce 2003.

Již v roce 2002 Rada města Frenštát pod Radhoštěm založila pracovní skupinu pro regeneraci městské památkové zóny, jejím úkolem je připravovat a aktualizovat střednědobé koncepce regenerace městské památkové zóny, zařadit je do programu rozvoje města a sledovat jejich naplňování.

Pracovní skupina se podílela i na aktualizaci programu regenerace MPZ Frenštát pod Radhoštěm pro léta 2011–2016.

Program regenerace městské památkové zóny pro období 2011–2016 vznikl z iniciativy města Frenštát pod Radhoštěm, kterou zařazuje tento dílčí program k celkové koncepci rozvoje města jako celku ve smyslu zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Jeho cílem jsou účelná, veřejně prospěšná opatření k ochraně a péči o historické kulturní dědictví. Program regenerace městské památkové zóny pro období 2011–2016 navazuje na svého předchůdce z let 2005–2009, který vypracoval v roce 2004 Národní památkový ústav. Důležitým podkladem pro zpracování se stal vlastní terénní průzkum území městské památkové oblasti, uskutečněný v květnu a červnu roku 2011. Jeho nedílnou součástí pak byly konzultace se zástupci města a státní památkové péče.

Výsledkem postupné realizace regenerace městské památkové zóny je stabilita území s historickým prostředím a celková obnova historického náměstí určujícího charakter městské památkové zóny. Stěžejními body jsou zachování, postupná obnova a údržba kulturních památek v sektoru náměstí určujícím charakter historické zóny, kostela sv. Martina a fary i zachování vesnického charakteru západního sektoru, dotvářejícího charakter MPZ za bývalým Kozím potokem, s několika chalupami v zeleni.

Radnice ve Frenštátě pod Radhoštěm představuje vzdálený ohlas vznešené architektury quattrocenta na pomezí Moravy a Slezska v Podbeskydích a je důkazem přirozených vazeb této oblasti s kulturní Evropou. V současnosti hodnotná radniční budova postupně opravována podle projektu obnovy, zpracovaného architektem Zdeňkem Tupým v roce 2008. Projekt obnovy byl aktualizován v roce 2010. Průčelí do náměstí už částečně opraveno, probíhá výměna dřevěných oken, uskutečňují se nátěry ve vstupním podlaží. Rozsáhlejší opravy členité budovy probíhají i v historizujícím interiéru, značně poškozeném modernizacemi druhé poloviny 20. století.

Ve středu náměstí skupina vzrostlých lip ukrývá historickou kamennou kašnu s plastikou Neptuna, místně nazývanou Jonáš. Spodní část zdobí mariánský sloup postavený roku 1666. Socha Neptuna zřízena purkmistrem Koniakovským při budování městské kašny a vodovodu roku 1840. Autor sochy bohužel neznámý.

A proč Frenštáčané říkají soše Neptuna Jonáš? Domníváme se, že název získal z Bible podle starozákonního proroka Jonáše, jenž vládl jednomu z měst a neřídil se Božím přikázáním. Při plavbě na moři se strhla bouře a Jonáše spolkla velryba. V těle velryby dal Bůh Jonášovi čas na zpytování. Po třech dnech došel k poznání a prosil Boha o odpuštění, že město povede tak, jak káže Bůh. Bůh se nad ním slitoval a velryba jej vyplivla z žaludku ven na pevninu. Nutno říci, že Starý zákon říká, že Jonáš pak spravoval město v pořádku i jeho život se změnil. Protože frenštátští občané neměli o moři v té době představu, ale znali Bibli, prostě si jej sami přejmenovali.

Naše náměstí je nejen historickým centrem města, ale v letních měsících se stává i středem kultury. Konají se zde koncerty v rámci Frenštátského kulturního léta, kde si na své přijdou vyznavači různých hudebních žánrů. I během ostatních ročních období se na náměstí pořádají tradiční akce: martinský trh, vánoční trhy, velikonoční trhy, den dětí, den města a sociálních služeb. Dlouholetou tradicí má pořádání folklorních festivalů setkání cimbálových muzik Valašského království a Frenštátské slavnosti.

1

1

1

1

1

1

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova nemovité kulturní památky - budova radnice čp. 1

Využití: občanská vybavenost - radnice

Realizace v r. 2006

Autor: Ing. arch. Zdeňěk Tupý, Alena Hubová

Realizační firma: S-KEY servis, s. r. o.

Celkové náklady 881, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 481

1. Název: Obnova nemovité kulturní památky - budova radnice čp. 1

Využití: občanská vybavenost - radnice

Realizace v r. 2005

Autor: Ing. arch. Zdeňěk Tupý

Realizační firma: STABA-SERVIS, spol. s r. o.

Celkové náklady 415, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 215

1. Název: Obnova nemovité kulturní památky - budova radnice čp. 1

Využití: občanská vybavenost - radnice

Realizace v r. 2007

Autor: Ing. arch. Zdeňěk Tupý

Realizační firma: Turčina, s. r. o.

Celkové náklady 1256,5, z toho podpora z PR 610, jiné zdroje 647

1. Název: Obnova nemovité kulturní památky - budova radnice čp. 1

Využití: občanská vybavenost - radnice

Realizace v r. 2008

Autor: Ing. arch. Martin Janda

Realizační firma: Turčina, s. r. o.

Celkové náklady 5432, z toho podpora z PR 665, jiné zdroje 4767

1. Název: Obnova nemovité kulturní památky - budova radnice čp. 1

Využití: občanská vybavenost - radnice

Realizace v r. 2009

Autor: Ing. arch. Zdeňěk Tupý

Realizační firma: Turčina, s. r. o.

Celkové náklady 1044, z toho podpora z PR 475, jiné zdroje 569

Frýdek-Místek Frýdek

Současný Frýdek-Místek tvořila původně dvě města – moravský Místek ze 13. století a slezský Frýdek, prvně zmíněný ve 14. století. Ke spojení měst došlo v roce 1943, od roku 1955 se používá dnešní název. Od roku 1992 zde jsou dvě městské památkové zóny. Po vyhlášení Programu regenerace MPR a MPZ se také město Frýdek-Místek do Programu přihlásilo. Ve svém počátku byl řešen na úrovni odborné pracovní skupiny pro regeneraci. Vlastníci objektů byli podrobně seznámeni s jeho podstatou a principem a následně většina z nich zahájila jednotlivé etapy obnovy svých nemovitostí. Byly zpracovány materiály, které jsou vodítkem např. i pro práci příslušné komise města. Jde zejména o program regenerace MPZ Frýdek, který je pravidelně aktualizován. Město spolufinancuje obnovu kulturních památek v rámci tohoto programu.

Program regenerace MPR a MPZ je dobrým nástrojem z hlediska uplatnění a „vymáhání“ požadavků ze strany státní památkové péče. Centrální částí MPZ Frýdek je Zámecké náměstí. Rozdíl mezi někdejší náměstím, které bylo poznamenáno řadou nevhodných stavebních úprav a osídleno z větší části spíše méně přizpůsobivými občany a současným stavem, je zřejmý na první pohled. Domy byly vráceny v restituci nebo je získali noví majitelé, kteří se odhodlaně pustili do celkových oprav. Většina objektů je dnes ve velmi dobrém stavu, jen minimum domů vykazuje nezáměr vlastníka provádět stavební úpravy, údržbu atd. V památkové zóně má sídlo magistrát města, jsou zde významné banky a další veřejné instituce (školy, úřady apod.). Kromě jejich obnovy byla provedena zdařilá renovace kostela sv. Jana Křtitele s areálem, zahrnující kostel, bývalý špitál a kapli. Podařilo se v několika etapách zrealizovat záměr zpřístupnění věže kostela, přičemž návštěva věže patří skutečně k oblíbeným „atrakcím“. V jejích prostorách jsou pořádány zajímavé příležitostné výstavy, při dobré viditelnosti lze spatřit celé město i mnohé zajímavosti v okolí. Za pozornost stojí rovněž kostel sv. Jošta v parčíku na okraji památkové zóny. Před více než patnácti lety bylo kompletně opraveno náměstí, jemuž vévodí zámek s expozicemi muzea.

Velmi kladně je obyvateli i návštěvníky města vnímáno, že byly upraveny dříve velmi zanedbané a neudržované plochy zeleně v okolí zámku. Je obnovena bývalá štěpnice, která svými výsadbami ovocných dřevin dnes evokuje někdejší stav, nevhodné skládky byly odvezeny a na jejich místě postupně vznikl nový areál parků. V roce 2011 byla dokončena revitalizace parku Pod zámek, který byl rozšířen o nový park Jižní svahy. V rámci úprav parku Pod zámek byly renovovány původní vycházkové trasy a také vyhlídka, kterou mohou navštívit rovněž imobilní občané. Pod zámek se konají v letních měsících svatby, kulturní a společenské akce. Park Jižní svahy nad železniční tratí a stadionem TJ Slezan se budoval ve svažitém terénu a dnes nabízí návštěvníkům příjemnou vyhlídkovou promenádu s řadou odpočívadel, trvalkovými záhony i dětským hřištěm.

Po výčtu kladných počínů je nutno uvést i některé nepříliš vhodné akce – např. v okrajové části MPZ nalezneme novostavby charakteristické pro období 70. let 20. století. Celkově hodnotíme stav MPZ Frýdek jako velmi uspokojivý v porovnání s dobou před dvaceti lety. Konkrétními doklady jsou opravy a obnovy secesních objektů a interiérů, opravy městských domů, škol, úřadů, církevních objektů, restaurování soch atd. Na náměstí má sídlo Beskydské informační centrum, které významným způsobem napomáhá rozvoji cestovního ruchu, poskytuje informační a propagační materiály, pořádá celoročně akce pro obyvatele i návštěvníky. Rozvoji návštěvnosti města i rozvoji turistického ruchu přispívá dále muzeum a výstavní a společenské prostory v areálu zámku, existence mnoha restaurací, penzionů, obchůdků nebo galerií atd.

V rámci obnovy MPZ Frýdek byla uplatněna dobrá komunikace s většinou vlastníků kulturních památek. K příkladné spolupráci města a vlastníkem došlo při zpřístupnění věže kostela sv. Jana Křtitele. Město zajistilo dokumentaci a podílelo se na spolufinancování celé realizace.

1a

1a

1b

1b

1b

PŘÍKLADY OBNOVY

1. Název: Kostel sv. Jana Křtitele - komplexní obnova - fasáda, podlaha, výmalba, statika, zpřístupnění věže

Využití: kostel (+ vyhlídková věž a galerie od r. 2011)
Realizace od 1995 do 2010

Autor: různí, postupně dle příslušné etapy

Realizační firma: dtto (např. fa Dalibor Fríška a další)

Frýdek-Místek

Místek

Současný Frýdek-Místek tvořila původně dvě města - moravský Místek ze 13. století a slezský Frýdek, prvně zmíněný ve 14. století. Ke spojení obou měst došlo v roce 1943 a od roku 1955 se používá dnešní název. Frýdek-Místek leží v malebném prostředí podhůří Moravskoslezských Beskyd na středním toku řeky Ostravice, žije zde téměř šedesát tisíc obyvatel. Město má od roku 1992 dvě městské památkové zóny.

Po vyhlášení Programu regenerace MPR a MPZ se také město Frýdek-Místek do Programu přihlásilo. Ve svém počátku byl Program regenerace MPR a MPZ řešen na úrovni odborné pracovní skupiny pro regeneraci, vlastníci kulturních památek byli podrobně seznámeni s jeho podstatou a následně většina z nich zahájila práce na obnově objektů. Byly zpracovány materiály, které jsou vodítkem pro další práci. Jedná se o program regenerace MPZ Místek, který je pravidelně aktualizován a je zároveň velkým přínosem pro poskytovatele dotací i vlastníky nemovitostí. Je k dispozici i Plán ochrany a zhodnocení MPZ Místek, apod. Práce související s poskytováním podpory na obnovu památek je v současné době v kompetenci příslušné komise rady města a je administrována pracovníkem, který vykonává státní památkovou péči. Ten s odborným garantem Národního památkového ústavu v Ostravě projednává záměry obnovy s vlastníky, informuje o možnostech získání dotací atd. Výsledky činnosti jsou pro vnímavého pozorovatele patrné na každém kroku. Město spolufinancuje obnovu kulturních památek v rámci Programu regenerace MPR a MPZ. Dále průběžně provádí obnovu svého majetku ze svých prostředků, velká úspěšnost je patrná při získávání dotací z fondů ministerstev a dalších dotačních titulů (např. v okrajové části MPZ proběhla kladně hodnocená revitalizace ul. 8. Pěšího pluku).

Mnoho objektů, které jsou kulturními památkami na území MPZ Místek, je obnoveno velmi dobře a citlivě a to rovněž za přispění státu a města. Kostel sv. Jakuba - interiéry, oprava střechy, fasády i soklu, restaurování soch v areálu kostela, v 90. letech proběhla velká rekonstrukce základní umělecké školy v Tržní ulici čp. 21, náměstí Svobody čp. 5, 6, 33, 50 a další. Jedná se zpravidla o celkovou renovaci, zahrnující fasády, střechy, nebo klenby či výkladce. Ne vždy je však akce obnovy zcela dokončena, je potřebné provést další renovace. Vše závisí zejména na přístupu vlastníka i finanční náročnosti akce.

MPZ Místek je poměrně uzavřený prostor, oddělený od ostatních částí Místku třemi rušnými a velmi frekventovanými komunikacemi, tvořícími hranici zóny. V posledních letech se podařilo zklidnit provoz v ul. 8. Pěšího pluku, Hlavní třída však je součástí průjezdu městem a neblaze se na obrazu města podílí. Jeví se však spíše negativní, že územní plán a jiné dokumenty v minulosti nezabránilly rozsáhlé asanaci objektů a zpřetrhání uliční sítě a dalších městotvorných vazeb. Proto je v podkladech souvisejících s regenerací zóny řešeno pouze možné dostavění určitých proluk, úpravy veřejných prostor apod. Aktualizovaný program regenerace MPZ vytipovává akce památkové obnovy, jejichž smyslem je rehabilitovat stav objektů, které byly degradovány nevhodnými a rušivými stavebními zásahy v minulých obdobích, případně i v době po „sametové“ revoluci.

Obě historická jádra byla opravena, a tak dnes na Zámeckém náměstí ve Frýdku můžeme obdivovat krásné fasády původně renesančních domů a na místeckém náměstí Svobody zase měšťanské domy s podloubím.

Náměstí se významným způsobem zapojuje do kulturního dění, kdy zejména v letních měsících ožívá zajímavými atraktivními festivaly, farmářskými a jinými příležitostnými trhy, sportem. Rovněž zde se nachází sídlo Beskydského informačního centra, obchodů, bank, restaurací atd.

Vždy velmi záleží na konkrétní době, na konkrétních lidech na všech postech, prioritách města, programových prohlášeních apod. Mnoho pozitivního ve věci obnovy MPZ Místek bylo vykonáno, zejména pak v období po roce 1989.

1

PŘÍKLADY OBNOVY

1. Název: Základní umělecká škola - celková rekonstrukce vč. střechy a fasády

Využití: škola, koncerty, vystoupení pro veřejnost

2. Název: Městský dům čp. 6, náměstí Svobody, obnova parteru, výměna oken, oprava střechy

Využití: komerční využití, bydlení

Autor: např. ing. Jiří Dluhoš

3. Název: Městský dům čp. 50, náměstí Svobody, obnova střechy, klenob, odvlhčení, statické zabezpečení

Využití: komerční a bytové prostory

4. Název: Městský dům čp. 33, náměstí Svobody, oprava čelní fasády, záchrana klenob, výměna výkladce

Využití: převážně komerční účely, výukové prostory

2a

2b

3a

3b

4

Frýdlant

Luděk Zelenka

Program regenerace MPR a MPZ se ve Frýdlantu nepochybně osvědčil, od roku 2003, kdy se město stalo obcí s rozšířenou působností, bylo z jeho prostředků celkem opraveno více než dvacet objektů. Určitým vodítkem se stal městský Program regenerace MPZ z roku 1998, který byl schválen zastupitelstvem města s výhledem do roku 2018. Součástí schváleného městského územního plánu byly regulativy vypracované regionalisty z okresního úřadu v Liberci. Ty byly v roce 2011 inovovány. Příslušní pracovníci státní památkové péče vždy s předstihem oslovili majitele historicky chráněných objektů, které se nacházejí v oblasti MPZ, seznámili je s možností dotace a s formou žádosti, aby se oprava jejich staveb stala součástí příslušného programu regenerace MPZ v tom kterém roce. Pracovní skupina památkové péče složená ze zástupců městské správy a samosprávy i pobočky Národního památkového úřadu poté navrhla městskému zastupitelstvu ke schválení výčet objektů, které jsou pro program regenerace MPZ nejvhodnější. Tento postup se stal základem pro opravu objektů městských, soukromých i církevních. Sdružovaly se tak vždy finanční prostředky majitele, města a státu. V rámci programu regenerace MPZ byl v několika etapách obnoven děkanský kostel Nalezení sv. Kříže – od opravy střechy a krovu až po výmalbu a záchranu některých artefaktů v okolí kostela (socha sv. Heleny, mariánský sloup). Z církevních staveb dále stojí za zmínku obnova fary pravoslavné církve, jež je umístěna v centru památkové zóny, na náměstí T. G. Masaryka. Centru byla samozřejmě v rámci programu regenerace MPZ věnována největší pozornost, město zadalo vypracování architektonického návrhu řešení fasád jednotlivých objektů na náměstí včetně těch památkových. Postupně jsou opraveny nejen fasády těchto domů, ale také střechy, jež se nacházely v havarijním stavu. Jednalo se o domy čp. 72, 73, 93, které jsou vesměs v soukromém vlastnictví. Několika etapami rekonstrukce prošlo také sídlo městského úřadu – městská radnice. Byly opraveny i další městské domy – rozsáhlý objekt bývalé solnice v Mezibranské ulici, městská knihovna (čp. 4 na náměstí T. G. Masaryka) a další městské budovy v ulicích Vrchlického, Čsl. armády a Sv. Čecha.

Popsaný způsob, jakým v rámci programu regenerace MPZ město Frýdlant vybírá objekty a rozděluje finanční příspěvky, nepochybně souvisí s posilováním demokratických principů rozhodování. Rekonstrukce vesměs prováděly firmy se sídlem ve Frýdlantu nebo na Frýdlantsku, což přispívá ke stabilizaci podnikatelských subjektů. Některé z opravených objektů, např. čp. 72, 73, 92 na náměstí T. G. Masaryka, slouží podnikatelským subjektům jako provozovny. Prostory kostela Nalezení sv. Kříže a zejména také radnice, se otevřely návštěvníkům Frýdlantu.

Město podle pravidel Programu regenerace MPR a MPZ získalo v roce 2004 částku 0,5 mil. Kč na opravu jednoho „nepamátkového“ objektu, jenž se nachází na území MPZ. Byl vybrán objekt čp. 475 v ulici Vrchlického, na kterém byla obnovena omítka s bohatou sgrafitovou výzdobou.

Konceptně byla řešena oprava dominanty památkové zóny a jedné ze tří dominant města – městské radnice. Její postupná restaurace není řešena jen z finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ, ale i z jiných zdrojů („Norské fondy“, rozpočet města). Tento objekt, který navrhl vídeňský architekt Franz Neumann, byl postaven v letech 1893–1896. V posledních deseti letech opraveny všechny fasády včetně kamenných prvků, pro obyvatele i imobilní občany byly zpřístupněny veškeré vnitřní prostory. Restaurátorsky byly dále ošetřeny vnitřní kamenné prvky, okna včetně těch vitrajových. Půdní prostory byly opraveny tak, že mohla být zájemcům zpřístupněna věž radnice, která je vysoká čtyřicet devět metrů, a z jejího ochozu je navíc umožněn výhled na město a široké okolí. Zásahy se projeví i na dřevěných prvcích v obřadní síni, jež slouží ke společenským a kulturním akcím. V posledních letech dochází ke snižování celkových finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ, což je škoda, neboť to má negativní dopad do veřejnosti, ale i do samosprávných orgánů, které nakonec o určení dotací rozhodují. Nicméně Program regenerace MPR a MPZ je nutné zachovat.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava fasádního pláště čp. 447 v ulici Zámecké

Využití: bytový účel

Realizace od 2006 do 2007

Realizační firma: Horstav, s. r. o.

Celkové náklady 636, z toho podpora z PR 215, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova věže radnice

Využití: sídlo samosprávy, MěÚ, MIC, muzeum

Realizace od 2001 do 2002

Autor: GIRSA AT spol. s r. o., Praha

Realizační firma: GEDOS, s. r. o., Česká Lípa

Celkové náklady 2930, z toho podpora z PR 1200, jiné zdroje 0

3. Název: Obnova fasádního pláště objektu čp. 476 v ulici ČSA

Využití: bytový účel

Realizace v r. 2004

Realizační firma: BaF, s. r. o.

Celkové náklady 1000, z toho podpora z PR 500, jiné zdroje 0

4. Název: Restaurování sloupu se sochou Panny Marie

Využití: soliterní skulptura

Realizace v r. 2008

Realizační firma: p. Vrabec, pl. Trostová

Celkové náklady 360, z toho podpora z PR 290, jiné zdroje 0

Fryšták

Gabriela Najmanová

Historické jádro města Fryštáku o ploše 26 hektarů bylo do souboru městských památkových zón zařazeno dodatečně vyhláškou MK ČR č. 250/1995 Sb., ze dne 2.11.1995. Městská památková zóna je situována v těžišti městského území a tvoří ji v podstatě historické městské jádro a přilehlé lokality z Horní a Dolní Vsi. Nejvýznamnější částí se jeví prostor náměstí Míru, kde je soustředěna většina pamětihodností. Nejstarší budovu na náměstí představuje Hrubá hospoda, kterou postavili v polovině 17. století jako panskou hospodu. Dominantu náměstí tvoří městská radnice, nazývaná „ratůz“, jež byla původně dřevěná a po požáru v roce 1680 ji svépomocí obyvatelé zhotovili znovu. V roce 2000 rozhodlo zastupitelstvo města o celkové opravě radnice, která stála 9,5 mil korun. Charakter náměstí dotváří rozlehlý komplex základní školy, jež byla vystavěna v letech 1888-1890. Farní kostel sv. Mikuláše stojí na původních gotických základech ze 14. století a bývalo zde pohanské pohřebiště. Nejstarší část nynějšího kostela byla vybudována v barokním slohu počátkem 18. století.

V zóně naleznete zejména restaurace a obchody, pracují zde velmi aktivně neziskové organizace – jako OS Věneček při MŠ Fryšták, Skauti Fryšták, OS Fair Play Fryšták, Klub maminek Fryšták, Fryštácká farnost, sportovci TJ Fryšták a TJ Fryšták – oddíl kopané, významně ke kulturnímu rozvoji přispívají dechová hudba Fryštácká Javořina, folklorní sdružení Prameny Fryšták a dětský folklorní soubor Fryštáček. Kulturním akcím pomáhají i městem zřízené příspěvkové organizace základní škola a mateřská škola. V průběhu uplynulých dvanácti let od prohlášení MPZ Fryšták se podařilo realizovat obnovu některých památek, povětšinou s pozitivním hodnocením kvality.

Po založení komise pro výběr a zpracování návrhů na regeneraci památek ve městě Fryšták a schválení Programu regenerace MPZ Fryšták v roce 2008 došlo k výraznému posunu v zachování památek ve stavu, jenž je slučitelný se zákonem na ochranu památek. Každý rok od založení komise byla získána dotace na jejich regeneraci ve městě a to i staveb v soukromém vlastnictví. Plán regenerace se stal podstatnou a důležitou částí jejich zachování. Při obnově s velkým finančním objemem nutno vhodně rozdělit regeneraci na jednotlivé etapy, protože výše státní finanční podpory je totiž v důsledku velkého množství památek na území ČR nižší. V minulých letech rekonstrukce na památkách ve vlastnictví města prováděny většinou v případě poničení (viz oprava sochy J. Nepomuckého) a naplno jsme začali revitalizovat po schválení plánu regenerace MPZF v roce 2008.

Opravou prostředí u kostela sv. Mikuláše došlo výrazně k nárůstu duchovních akcí, jež měly za význam propojení občanů s představiteli města a oživení těchto míst. Současně i oprava Jardníčkovy vily, která slouží pro bydlení postižených osob, pomohla při získávání příznivců akcí pořádaných touto komunitou a k pochopení jejich způsobu života, ale samozřejmě také ke zlepšení samotného žití umístěných občanů.

Přínosem práce podle Programu regenerace MPR a MPZ zdá se jednoznačně posun v zajištění dlouhodobé obnovy památek nacházejících se na území města Fryštáku a především těch, jež jsou ve vlastnictví soukromých osob. Nejen administrativní pomoc ze strany komise, spočívající v přípravě podkladů pro získání dotace, zajišťovala klady přístup soukromých vlastníků k regeneraci vlastněných movitostí. Také finanční pomoc, kterou město kromě „povinných“ příspěvků vyplývajících ze zákona vlastníkům nabízí, je jistě motivací pro další plánování obnovy těchto památek. Hlavním předpokladem úspěšnosti Programu regenerace MPZ a MPR se stala vstřícnost všech zainteresovaných osob a institucí, a především kladný postoj občanů k zachování našich památek a malebného městečka Fryšták, nacházejícího se pod Hostýnskými vrchy. Cíl představitelů města spočívá v umožnění občanům využívat památky v plném rozsahu a starat se o ně tak, aby byly zachovány a zhodnoceny všechny charakteristické vlastnosti a hodnoty historického jádra.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého**

Využití: socha

Realizace od 1997 do 1999

Celkové náklady 250, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

2. Název: **Oprava věže a fasády kostela sv. Mikuláše**

Využití: kostel

Realizace od 1997 do 2007

Celkové náklady 2000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

3. Název: **Restaurování kříže u kostela**

Využití: kříž

Realizace v r. 2010

Autor: Pavla Hradilová

Realizační firma: Pavla Hradilová

Celkové náklady 105, z toho podpora z PR 39, jiné zdroje 0

4. Název: **Restaurování kříže v obci - část Dolní Ves**

Využití: kříž

Realizace v r. 2011

Autor: Pavla Hradilová

Realizační firma: Pavla Hradilová, Pavel Gabrhel

Celkové náklady 97, z toho podpora z PR 39, jiné zdroje 0

Fulnek

Josef Pavlíček

Program regenerace MPZ města Fulneku vznikl v roce 1992. Zrod tohoto programu měl a má velký význam pro uchování historických hodnot nejen ve Fulneku, ale na celém území ČR. Spojuje se v něm zájem samosprávy o uchování kulturně historického dědictví města se zájmem státu v péči o legislativně chráněné kulturní památky. Do roku 1990 se tehdejší subkomise pro památky podílela na opravě kulturních a sakrálních památek ve městě za odborné a metodické pomoci příslušného odboru okresního úřadu v Novém Jičíně. Spolupráce se jevila jako velmi dobrá. Po roce 1990 nastala stagnace. V září 1992 bylo historické jádro města Fulneku prohlášeno MPZ. Následně orgány města schválily program regenerace MPZ. Současně ustanovena a jmenována pracovní skupina, jejíž členové (zástupci z řad odborníků, církve, města, kraje, občanů) posuzují a navrhuji objekty nacházející se v MPZ k postupné revitalizaci a restaurování.

Od roku 1992 se podařilo zrestaurovat veškerou sochařskou výzdobu na území města (socha sv. Floriána, sochy sv. Jana Nepomuckého, pět plastik na schodišti, kašna se sochou sv. Jana Sarkandra, sloup Nesvětější Trojice, socha Panny Marie Sněžné a portály radnice, Památníku J. A. Komenského a Knurrova paláce). Následně byly zahájeny rekonstrukce významných dominant města, a to Kapucínského kláštera a zámku. Postupně se provádějí opravy fasád domů na náměstí, ale také v okolní zástavbě (ul. Palackého, Masarykova, Fučíkova) včetně úprav veřejných prostranství (chodníků, komunikací a parků). V roce 2006 dokončena 1. etapa rekonstrukce Kapucínského kláštera, a to kostela sv. Josefa, který slouží k pořádání kulturních a společenských akcí (výstavy, koncerty...). Město Fulnek se snaží o rozvoj cestovního ruchu v rámci svých možností. Příkladem je mj. průvodcovská činnost po pamětihodnostech města. Pro návštěvníky jsou připraveny tři prohlídkové okruhy. Památky se propagují v rámci tisku, televize, rozhlasu a v místním zpravodaji.

Na základě mé více než třicetileté zkušenosti mohu konstatovat, že spolupráce se státními orgány je převážně dobrá. Pouze v některých případech mají zástupci památkové péče na prováděné opravy příliš velké nároky a požadavky (tzv. hledání původního stavu), vyžadují drahé technologie, a tak se může stát, že z finančních důvodů nelze opravu vůbec realizovat a objekt nadále chátrá. Odborní pracovníci by se měli snažit dle možností porozumět problémům a možnostem vlastníka – investora. Současně by nemělo docházet k rozdílným názorům mezi jednotlivými odbornými pracovišti na úseku památkové ochrany.

Závěrem mohu konstatovat, že i přes složitou finanční situaci města existuje reálný předpoklad, že úzká spolupráce komise pro regeneraci MPZ, rady města, zastupitelstva města, státních orgánů a vlastníků památkových objektů povede k dalšímu zkrášení města Fulneku. Dovolte mi, abych v závěru vyslovil přání, aby se městu podařilo zahájit revitalizaci fulneckého náměstí, které si jako nejhodnotnější veřejný prostor jistě zaslouží. Tím by došlo k jeho zatraktivnění a zdůraznění jeho historického významu.

2b

1

2a

Ze sbírek Muzea Novojičínska, p.o.

3a

3b

Ze sbírek Muzea Novojičínska, p.o.

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kašna se sochou sv. Jana Sarkandra

Využití: zprovoznění funkčnosti kašny

Realizace od 2010 do 2011

Autor: akad. soch. Vojtěch Miča

Realizační firma: akad. soch. Vojtěch Miča

Celkové náklady 1930, z toho podpora z PR 1005, jiné zdroje 925

2. Název: Obnova fasád Horního zámku

Využití: v rekonstrukci (následně ubytovací kapacita)

Realizace od 2011 do 2011

Autor: Ing. Jiří Blažej

Realizační firma: Knybel STAVBY s.r.o., Ostrava

3. Název: Kaple sv. Rocha a Šebestiána - oprava střechy a fasády

Využití: Výstavní prostory – kulturní akce

Realizace od 2008 do 2008

Autor: Ing. Antonín Závada

Realizační firma: Konstruktus s.r.o., Frýdek Místek

Celkové náklady 1458, z toho podpora z PR 535, jiné zdroje 923

4. Název: Kostel sv. Josefa

Využití: kulturně-společenské

Realizace od 2003 do 2006

Autor: Ing. arch. Táňa Tzoumasová

Realizační firma: Projeťstav s.r.o., Skanska a.s.

Celkové náklady 30000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 30000

Havlíčkův Brod

Libor Honzárek, Jana Koubková

Z Programu regenerace MPR a MPZ čerpají vlastníci památkově chráněných objektů každoročně dotace již od roku 1997, je to pro ně jakýsi finanční podnět k obnově kulturních památek. Dotace však ve většině případů nedosahuje procentuální výše dané Zásadami MK, finanční podíl vlastníků je tím daleko vyšší. Náklady na stavební práce se stále zvyšují a výše poskytnuté dotace MK již mnoho let nemění. Městský program regenerace se osvědčil, na podzim 2011 byl vypracován zcela nový. Bez programu regenerace MPZ nelze získat dotaci ze státního Programu regenerace MPR a MPZ. Regulační plán MPZ město Havlíčkův Brod zpracovaný nemá, pro potřeby vlastníků památek a města plně postačuje územní plán města, nyní i nově zpracovaný Program regenerace MPZ Havlíčkova Brodu. Komise regenerace byla zřízena usnesením rady města v roce 1996, její složení se dle potřeby obměňuje. Má šest členů, je v ní zástupce samosprávy, zástupce Národního památkového ústavu, zástupce územního plánování města, zástupce památkové péče města, zástupce odboru kultury Krajského úřadu a autorizovaný architekt, zpracovatel programu regenerace MPZ. Komise se schází dle potřeby, pravidelně pak před rozdělením poskytnuté dotace jednotlivým vlastníků. Vlastníci památkově chráněných objektů čerpají, mimo Program regenerace MPR a MPZ, dotace nejčastěji z Kraje Vysočina, a to dle Zásad pro poskytování dotací na obnovu památek. Kraj také umožňuje čerpání dotace na obnovu nepamátkových objektů v MPZ. Město Havlíčkův Brod využívalo také rezervy Programu regenerace MPR a MPZ na obnovu nepamátkových historických objektů v MPZ: v ZŠ Štáflova a bývalé ZŠ Rubešova na AZ Centrum.

Stabilizace firem je v MPZ zachována, nové firmy vznikají ojediněle. Pokud se tak stane, objeví se i nová pracovní místa. K programu regenerace MPZ přihlížejí i orgány města při svém rozhodování. Občané města se podílejí různou formou na dění v MPZ a na jejím vzhledu. Program regenerace MPZ Havlíčkův Brod má velký vliv na rozvoj cestovního ruchu a na vzhledu historického jádra města. Ubytování v centru se nachází v hotelu U Zlatého lva. Nejrozsáhlejší a nejvýznamnější akcí uplynulých dvaceti let v MPZ Havlíčkův Brod byla revitalizace Havlíčkova náměstí včetně části Dolní ulice a na ní navazující rekonstrukce Svatovojtěšské ulice na pěší zónu probíhající v letech 2009–2011 s náklady cca 100 mil. Kč. Z toho byla dotace z EU 40 mil. Kč. V rámci projektu objeven historický sklep ve Svatovojtěšské ulici, který byl zpřístupněn veřejnosti, opravena i historická studna nalezená při zemních pracích na Havlíčkově náměstí. Domy v historickém jádru města mají ve většině případů opravené fasády, restaurované kamenné prvky a případně i nástěnné malby. Štáflova chalupa z 16. stol. v roce 2010 prohlášena za NKP. Město neváhalo přistoupit k razantnímu kroku v rámci zlepšení vzhledu MPZ, a to k demolicí panelového domu na Smetanově náměstí, který byl desítky let považován za velkou urbanistickou závalu v samém historickém srdci města. Ten zbourán jako první panelový dům v ČR jen z „estetických“ důvodů. Dalšími významnými akcemi, které se dlouhodobě připravují, jsou revitalizace Rubešova a Smetanova náměstí. V roce 2011 začala nákladná celková rekonstrukce Staré radnice čp. 87 ze 17. století, nyní se upravují sklepní prostory.

Program regenerace MPR a MPZ nelze realizovat bez rozhodnutí zastupitelstva města, především se město bude finančně podílet na obnově jednotlivých památek. Máme dobrou spolupráci s MK ČR při podávání žádostí o dotaci z Programu regenerace MPR a MPZ a s Národním památkovým ústavem v Telči při různých jednáních. Dobře funguje i komise regenerace, jednotliví členové se dle své odbornosti podíleli v roce 2011 na přípravě nového Programu regenerace MPZ Havlíčkův Brod. Jeho zhotovitel, Ing. arch. Jiří Marek je rovněž členem komise regenerace. Jednotliví žadatelé o dotaci z programu regenerace se svými žádostmi vždy uspěli, nikdo nebyl odmítnut.

1b

1a

2b

2a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Nová radnice čp. 57, Havlíčkovo náměstí, obnova fasády

Využití: městský úřad

Realizace od 2004 do 2009

Autor: QATROSYSTEM, H. Brod, Jindřich Klofáč

Realizační firma: QATROSYSTEM, spol. s r. o., H. Brod

Celkové náklady 8445, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 662

2. Název: Štáflova chalupa čp. 2015, NKP, celková rekonstrukce, údržba v následujících letech

Využití: antikvariát

Realizace od 1997 do 1999

Autor: Ing. arch. Jan Čiháček, Ing. Pour

Realizační firma: Děvozpracující družstvo, Hradec Králové

Celkové náklady 2751, z toho podpora z PR 810, jiné zdroje 506

3. Název: Malinův dům čp. 50, Havlíčkovo náměstí, obnova fasády

Využití: obchod, skladové prostory

Realizace od 2007 do 2008

Autor: HB PROJEKT, Vlasta Čaklová; akad. soch. Otakar Marcin

Realizační firma: STAVOKOMP, H. Brod, akad. soch. Otakar Marcin, Nová Ves

Celkové náklady 860, z toho podpora z PR 86, jiné zdroje 187

Heřmanův Městec

Město Heřmanův Městec se nachází na úpatí Železných hor v průměrné n. v. 275 m nad mořem a má necelých pět tisíc obyvatel. První dochovaná zpráva ze 7. 10. 1325 v zemských deskách trhových se týká rozdělení majetku Heřmana z Mrdic. Městem tenkrát procházela jedna z větví Trstenické stezky vedoucí z Moravy do Prahy, po níž přicházeli obchodníci, kteří učinili z města obchodní centrum širokého okolí. Obchodnímu rozvoji přispívalo od 15. století i stále rostoucí židovské osídlení. Městská památková zóna byla v Heřmanově Městci vyhlášena vyhláškou z října roku 1990. V březnu 1992 byla ustanovena komise pro regeneraci městské památkové zóny složená ze zástupců města Heřmanův Městec, zástupce památkového ústavu, historika, urbanisty a kronikáře, která ostatně pracuje dodnes. Ta vypracovala Program regenerace MPZ města Heřmanův Městec, jenž je v pětiletých intervalech obnovován. Podle tohoto dokumentu byly následně připravovány realizační dokumenty a opatření směřující k záchraně všech kulturně historických hodnot objektů na území Heřmanova Městce.

Nejvýznamnější kulturně historické objekty na území městské památkové zóny jsou:

- kostel sv. Bartoloměje - pozdně barokní stavba z roku 1756-1762 od stavitele Františka Tomáše Jedličky, jehož nástrojní fresky (František Xaver Balko) a oltář jsou významnými uměleckými památkami. Kostel je ukázkou vzácné slohové čistoty a to jak architektonické, tak i v dochovaném interiéru,
- synagoga - byla postavena v roce 1870 ve slohu novorománském, architekt František Schmoranz st. ze Slatiňan. K bohoslužbám sloužila synagoga do roku 1942, kdy v důsledku deportace židovských obyvatel do koncentračního tábora Terezín zcela mizí židovské osídlení města. V roce 1986 pak přešla do majetku města. Před zánikem zdevastovanou synagogu zachránila celková rekonstrukce dokončená v roce 2001,
- židovská škola - vznikla přestavbou dvou domů v roce 1862. Je pravděpodobné, že je také dílem pana F. Schmoranze. Po první světové válce byla židovská škola přestavěna na byty. Po druhé světové válce zakoupila dům církev českobratrská evangelická a zřídila si v ní svoji modlitebnu a byt duchovního. V roce 1987 získalo tuto budovu město výměnou za jiný objekt. V současnosti je v ní umístěna Gallery Cyraný - stále expozice malířů a sochařů 20. století svázaných s východočeským regionem. Najdeme zde mimo jiné i unikátní díla Františka Kupky, Josefa Čapka či Bohumila Kubišty,
- židovský dvojdomek - v současné době je zde zřízena městská výstavní síň,
- židovský hřbitov - byl založen v první polovině 15. století. Na hřbitově je zachováno více jak 1050 náhrobků. Dochovaný nejstarší čitelný náhrobní kámen má letopočet 1647. Poslední židovský pohřeb se zde konal 1942. Hřbitov patří k nejrozsáhlejším dochovaným židovským hřbitovům ve střední Evropě,
- areál hřbitovního kostela Zvěstování Panny Marie - pozdně gotický kostel - křížovou klenbou zaklenutý presbytář, malby z konce 16. století, barokní vyřezávaný oltář. Kolem kostela se nachází hřbitov se vzácnými kovovými a kamennými náhrobky a dřevěnou zvonici z let 1711,
- areál zámku - zámek, zámecký park, hájovna,
- dům čp. 30 U Slunce, socha sv. Jana Nepomuckého, sv. Václava, sv. Vavřince, dům Medov čp. 33 a kašna na Masarykově náměstí.

Opravy těchto objektů probíhají průběžně. Každým rokem se podaří zrekonstruovat pouze část kulturně historického objektu, na kterou jsou finanční prostředky. Díky tomu vzrostl i počet návštěvníků města.

Program regenerace MPR a MPZ přinesl řadu pozitivních výsledků a přispěl k obnově a zachování kulturně historických památek v městské památkové zóně. Opravené památky se potom daří oživovat současnými aktivitami, a tak zachovávat kulturně historické dědictví pro další generace.

1b

1a

2b

2a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel sv. Bartoloměje - obnova fasády, výměna střešní krytiny, rest. soch, kamenných prvků a vitrají

Využití: kostel

Realizace v r. 2002

Autor: Ing. Miloslav Jelínek

Realizační firma: Ambiente, s. r. o.

Celkové náklady 16974, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 16974

2. Název: Obnova židovské školy

Využití: Galerie Cyraný

Realizace od 1999 do 2001

Autor: Ing. Miloslav Jelínek

Realizační firma: Ambiente, s. r. o.

Celkové náklady 6640, z toho podpora z PR 1140, jiné zdroje 5500

2. Název: Obnova synagogy

Využití: prezentace památky, koncerty

Realizace od 1997 do 2001

Autor: Ing. Miloslav Jelínek

Realizační firma: Ambiente, s. r. o.

Celkové náklady 15453, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 15453

3. Název: Areál kostela Zvěstování Panny Marie (oprava kamenné zdi a zvonice, rest. náhrobků, výměna krytiny kostela)

Využití: kostel, hřbitov, prezentace památky

Realizace od 2003 do 2011

Realizační firma: Grano Skuteč, s. r. o., MgA. Jan Brabec, Flavius, s. r. o., Pario, s. r. o.

Celkové náklady 3956, z toho podpora z PR 1642, jiné zdroje 2314

Hlučín

Jaroslav Michna

V městské památkové zóně Hlučín se v minulosti podařilo zrekonstruovat v podstatě všechny kulturní památky, které byly v havarijním stavu nebo jejichž stávající podoba neodpovídala kulturně historické úrovni. Jednoznačně pozitivně lze hodnotit součinnost města s programy vyhlášenými MK ČR, v jejichž rámci se pro podobu města učinilo mnoho pozitivního. Stejně tak se osvědčila i komise pro regeneraci MPZ Hlučín, která je složená povětšinou z fundovaných členů a kvalitně vyhodnocuje jednotlivé zásahy do chráněného území. Vzhledem k tomu, že stát nepodporuje ve větší míře oblast památkové péče, a částky poskytované v jednotlivých programech nejsou dostačující pro pokrytí skutečných finančních potřeb, je nutno postupovat pomalu a po etapách. Další výtkou je pak nulová podpora vlastníků objektů, které nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se v městské památkové zóně.

Za všechny zrealizované projekty je možné uvést např. rekonstrukci bývalého evangelického kostela, jež umožnila rozvoj různorodé činnosti, jako jsou výstavy, koncerty, přednášky apod. Oprava fary a kostela sv. Markéty zase přispěly ke zkrášlení pohledových souvislostí při vjezdu do města. Je možné konstatovat, že v současnosti je většina kulturních památek na území města vhodně revitalizována.

Za jednu z nejzdařilejších rekonstrukcí lze považovat opravu hlučinského zámku, který byl obnoven na základě požadavků památkové péče v celém rozsahu. Byly zde užity kvalitní materiály a celkově oprava vyznívá příznivě, i pokud jde o pohledové kvality. Zámek se navíc stal zázemím pro činnost muzea, knihovny, základní umělecké školy a kulturního centra, takže přesně odpovídá požadavkům kladeným na využití historické budovy.

Při obnově zbytků městského opevnění, jež je významnou historickou devízou města, bylo nutné zvolit koncepci oprav, která, jak se ukázalo, byla založena především na kvalitě řemeslné zručnosti jednotlivých zedníků. U takovéto revitalizace je potřeba citlivý a detailní přístup. Prvním problémem bylo zvolení pojiva nově opravovaných pasáží bašty, což vycházelo z principiálních požadavků památkové péče, musela se užít tradiční vápenná malta. Základem dobře provedené práce pak bylo přezdívaní každého jednotlivého kamene, oněch degradovaných pasáží. Druhou otázkou se ukázalo řešení koruny bašty, kdy se diskutovalo o několika možnostech - od zatravnění, přes zastřešení šindelovou stříškou, až k variantě, jež se nakonec realizovala, tedy uložení větších placatých kamenů do koruny bašty, jejichž sklon se orientoval do vnějšího líce zdiva s mírným přesahem, pro odvod dešťové vody. Celkově se k opravě přistupovalo jako k revitalizaci, nikoliv dostavbě a výsledek naplnil očekávání. Bašta se zpevnila, zkulivovala a dále slouží jako působivý doklad středověkého fortifikačního stavitelství.

Hlučín je malé město s necelými patnácti tisíci obyvatel, na periferii Ostravy. Obnova kulturních památek nemá na město patřičný dopad, ani co se týče cestovního ruchu, ani co do rozvoje podnikání nebo vzniku nových pracovních míst. Takováto hlediska lze uplatňovat u větších a „kulturně-historicky bohatších“ měst typu Olomouc, Kutná Hora, Český Krumlov... I přesto má celková revitalizace a ochrana městské struktury Hlučína smysl, minimálně pro uchování a demonstraci historického urbanismu a jednotlivých architektonických forem.

Pro jiná města doporučuji především kvalitní obsazení členů komise pro regeneraci a pravidelný monitoring chráněného území.

3

2

2

1a

1b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce hospodářské budovy při objektu zámku

Využití: muzeum, knihovna, kulturní centrum, ZUŠ

Realizace v r. 2005

Autor: Ing. arch. Jan Kovář

Realizační firma: ARCHAT, spol. s r. o.

Celkové náklady 761, z toho podpora z PR 213, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava střechy a stropu fary „sektor B“

Využití: zázemí římskokatolické farnosti, prostory pro veřejnost

Realizace v r. 2010

Autor: Ing. Helena Kubinová

Realizační firma: H&B delta, s. r. o.

Celkové náklady 1500, z toho podpora z PR 170, jiné zdroje 0

3. Název: Rekonstrukce zbytků městského opevnění - bašta č. 5

Využití: bez využití

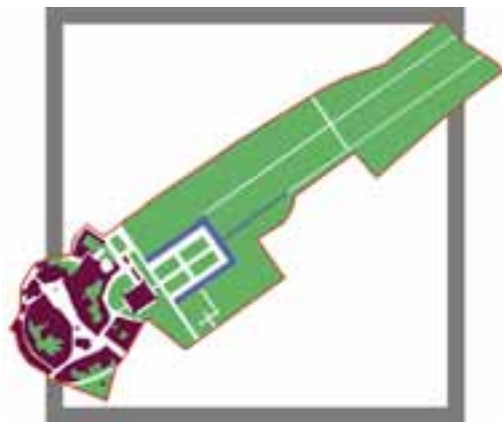
Realizace v r. 2009

Autor: Alfons Čigan

Realizační firma: Ostravské stavby, a. s.

Celkové náklady 243, z toho podpora z PR 121, jiné zdroje 0

Holešov

Rudolf Seifert

Za více než třináct roků využívání Programu regenerace MPR a MPZ se v Holešově podařilo s jeho pomocí motivovat alespoň část vlastníků památek k citlivějšímu nakládání s nimi a umožnit tak zachovat a obnovit některé významné, ale zejména drobnější z nich. V poslední době je díky finančním podporám z Programu regenerace MPR a MPZ zejména opravován mimořádně hodnotný interiér farního kostela, kde se od roku 2009 daří postupně obnovovat boční oltáře této mimořádné a region přesahující hodnotné památky. Práce s ním jako dokumentem, schváleným zastupitelstvem města, se stále rozvíjí a s pomocí jeho rozšířené verze, zahrnující i památkově významnější objekty města uvnitř MPZ, i když nejsou kulturními památkami, a další budovy mimo MPZ se alespoň částečně také daří korigovat necitlivé postupy některých dřívějších stavebníků. K částečné eliminaci negativních záměrů investorů pak slouží finanční prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ, ačkoliv jejich objem zdaleka nestačí potřebám města i soukromých vlastníků chráněných staveb. Snižování objemu poskytovaných prostředků by mohlo velmi citelně postihnout možnosti zachovat a rozvíjet památkové hodnoty. Velmi se osvědčila úzká spolupráce mezi orgány města a územního odborného pracoviště NPÚ, které je schopno pomáhat městu jak metodicky, tak při jednání s majiteli KP a objektů na území MPZ.

V rámci regenerace MPZ se postupuje koncepčně tak, aby se nejen území MPZ a evidované kulturní památky staly součástí funkčního živého organismu historického města s jeho pamětí a turistickým potenciálem. Postupně se daří upravovat trasy památkových okruhů, jež nabízejí stále atraktivnější zážitky - v roce 2012 přibude dílčí okruh po stopách sv. Jana Sarkandra (holešovského faráře). K tomu by mělo přispět i nové značení jednotlivých kulturních památek a dalších památkově významných objektů. Prakticky samostatný organismus představuje ohromný komplex zámku a zámeckého parku, do kterého se daří postupně přeměrovávat mimořádně intenzivní kulturní život města a regionu. Aktivizují se také skupiny občanů a neziskové organizace, které díky existenci zámeckého areálu rozvíjejí svou kulturní, uměleckou a společenskou činnost (festival Musica Holešov, organizovaný stejnojmenným občanským sdružením, aktivní Rottal klub Holešov, o. s., Castellum Holešov, Vlastivědný kroužek a další). Pod hlavičkou městského kulturního střediska vznikají bohaté muzejní a galeristické aktivity. Všechny tyto iniciativy se navíc „přelévají“ do samého města a oživují další památky a objekty (např. Zemanova kovárna, filiální kostel sv. Anny aj.).

Obnova a zpřístupňování památek má i vliv na zvýšení zájmu turistů o město, na související rozvoj služeb a také i na vznik nových pracovních míst (nejen při jejich obnově a rozsáhlé rekonstrukci zámku, ale s tím spojeným rozvojem turismu a muzejních a galeristických služeb). Dokladem rozmachu cestovního ruchu je úspěšný projekt Otevřené brány navazující na obnovu kostela, židovský festival Týden židovské kultury aj.

Již zmíněným příkladem obnovy památek v Holešově se stalo restaurování bočních oltářů ve farním kostele. V roce 2009 se v rámci Programu regenerace MPR a MPZ podporovala rekonstrukce části bývalého areálu trinitářského kláštera a při ní se zjistilo, že se v jedné místnosti nachází ve stropním štukovém zrcadle barokní nástropní figurální malba. Majitel objektu požádal o povolení tento nálezný zmalovat. Po velmi složitém jednání se podařilo majiteli přesvědčit o opaku a tato rozměrná freska z poloviny 18. století byla odkryta, zrestaurována a zdokumentována.

Významných investic realizovaných v rámci Programu regenerace MPR a MPZ se nachází již celá řada - např. celková obnova mariánského sloupu na náměstí (r. 2000), oprava zdi masných krámů a restaurování řady pamětních barokních křížů a soch světců (r. 1999-2006), úprava židovské obřadní síně a některých náhrobků, kaple sv. Kříže, zámecké „hvězdárny“ a dalších.

Program regenerace MPR a MPZ je tedy velmi prospěšný a pomáhá městům a obcím v záchraně kulturního a společenského dědictví.

1

2

3

4

5

6

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Částečná rekonstrukce zámku a zámeckého parku

Využití: kulturní a společenské středisko, muzeum
Realizace od 2006 do 2010

Autor: arch. Pastnek, Ing. Lochmann

Realizační firma: RAPOS, s. r. o., Holešov

Celkové náklady 218000, z toho podpora z PR 3500, jiné zdroje 91800

2. Název: Obnova obřadní síně na židovském hřbitově

Využití: výstavní síň, kulturní akce

Realizace od 2003 do 2004

Realizační firma: Rekonstruktiva, s. r. o., Hodonín

Celkové náklady 171, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 40

3. Název: Obnova fasády kaple sv. Kříže

Využití: lapidárium města, součást památkového okruhu
Realizace v r. 2006

Realizační firma: Rekonstruktiva, s. r. o., Hodonín

Celkové náklady 96, z toho podpora z PR 47, jiné zdroje 39

4. Název: Obnova vnějšího pláště a odvlhčení hvězdárny (barokní pavilon) v zámeckém parku

Využití: hvězdárna, zámecký památkový okruh

Realizace od 2007 do 2008

Realizační firma: Rekonstruktiva, s. r. o., Hodonín

Celkové náklady 307, z toho podpora z PR 153, jiné zdroje 0

5. Název: Postupné restaurování bočních oltářů ve farním kostele Nanebevzetí Panny Marie

Využití: kostel, památkový okruh, koncerty

Realizace od 2009 do 2011

Autor: Ateliér Zálešákoví, Bánov

Realizační firma: Ateliér Zálešákoví, Bánov

Celkové náklady 2583, z toho podpora z PR 2583, jiné zdroje 0

6. Název: Rekonstrukce objektu čp. 8 - část areálu trinitářského kláštera

Využití: bytový dům

Realizace od 2009 do 2010

Realizační firma: HMS Real, Kroměříž

Celkové náklady 4350, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 0

Horní Blatná

Základním předpokladem rozvoje obce se stala ochrana dochované historické urbanistické struktury, která je nositelem hodnot území. Takřka na celé její rozloze byla vyhlášena památková ochrana území – městská památková zóna (vyhláška MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9. 1992). Hranice pásma památkové zóny prochází podél Blatenského příkopu po hranici od železničního podjezdu až k parcele č. 815/1, po její severní straně přechází na parcelu č. 570/2 a podél historické zástavby jižně až k pozemku č. 564/4 a 562/4. Podél její hranice překračuje cestu a kolem hranice parcely č. 560/1 překračuje silnici na Boží Dar, navíc po jejím dolním okraji ke škole, pod hřištěm a školními pozemky až k cestě a dále až k silnici na Pernink. Tu překračuje nad parcelou č. 215/3 a vede dále na roh parcely č. 223/6, pak ke komunikaci a ji přechází na spodní hranici ulice, kudy se vrací k železničnímu podjezdu.

Popis vybraných památek:

Městský dům čp. 6 na náměstí Svatého Vavřince

Objekt pochází pravděpodobně z r. 1783 a je příkladem kvalitní slohové městské zástavby.

Jednopatrový dům je v přízemí zděný, v patře hrázděný (patro je místně předstupující), omítaný, o pěti osách v přízemí a sedmi osách v patře. Vysoká sedlová střecha je pokryta eternitem. Stíty jsou obloženy svisle prkny. Uliční fasáda má v přízemí okna šestitabulková a v patře dělená do tvaru T. Portál ve středu přízemí je kamenný, profilovaný obdélný s uchy a hlavním klenákem a s nízkým světlíkem. Nad světlíkem v pásu je vyryt letopočet 1783. Na římsě (nad světlíkem) visí rozebraný nástavec, jehož zvlhčené strany svírají obloukem zakončený výklenek. Střední nízká chodba je plochostropá. V přízemí jsou stropy rovné. V zadní části chodby je nástup na lomené schodiště do patra, které ústí do síně, plochostropé s podvlečeným profilovaným trámem. V roce 1968 byl upraven – povalové stropy byly zakryty a omítnuty. V roce 2004 bylo znovu odhaleno hrázdění prvního patra a zrestaurován vstupní portál.

Hřbitovní kaple sv. Kříže

Barokní kostel je původem starší (vstupní portál s ušima a kapkami, kamenné ostění oken), v úpravě z 2. pol. 18. stol. Jedná se o nenáročnou barokní budovu, v půdoryse i hmotově usilující o osovou vyváženost. Levým bokem do linie ohradní zdi hřbitova zasazená zděná omítaná neorientovaná podélná jednolodní stavba s hranolovou věží ve vstupním průčelí (obráceném přibližně k severu), před níž je předložena nízká čtyřúhelná předsíň. Věž, loď i nepatrné uší presbyterium mají okosené nároží, střed závěru presbyteria segmentově zaoblený. Mezi lodí a boky věže jsou polygonální schodišťové přístavky s hlavní římsou společnou s presbyteriem i lodí a obíhající i přes tělo věže. Střechy, včetně zastřešení předsíně, jsou valbové, na věži zvonová s lucernou. Krytina kostela je plechová. Stěny původně členěny barevně vyznačenými a jen v horní části věže plastickými lisenovými rámy s čtvrtkruhovými výplněmi v koutech. Okna (po jednom z boků presbyteria i lodí) v ose presbyteria (a ve věži) obdélná s půlkruhovým zakončením, v kamenných ostěních s lištou a hlavním klenákem, ve schodišťových přístavcích vždy nad sebou dvě obdélná okénka rovněž s kamenným ostěním. Do předsíně s dřevěnou hlavní římsou dva obdélné, kamenné portálky, boční z ulice a čelní ze hřbitova. Předsíň s bílým plochým prkenným stropem. V ní do kostela obdélný, kamenný, stupňovitě profilovaný portál s ušima, kapkami a se soklíkem. Vnitřek rozdělený na podvěží, loď s okosenými kouty a kněžiště. Je plochostropý, členěný pilastry, nesoucími hlavní římsu.

Ohradní zeď – kolem hřbitova převážně kamenná, omítaná, na části ještě zbytky sedlové šindelové stříšky, v ní souměrně položené branky se železnými dvířky. Na hřbitově je zachována rampa se zbytky hrobníkovy domu.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava KP - domu čp. 6 - náměstí

Využití: bytový dům

Realizace v r. 2004

Realizační firma: Fuchs Zdenek

Celkové náklady 300, z toho podpora z PR 150, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova domů čp. 267 a 42 - náměstí

Využití: bytový dům a dům občanské vybavenosti

Realizace od 2005 do 2006

Realizační firma: Fuchs Zdenek a Šugar Milan

Celkové náklady 500, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 255

3. Název: Restaurování omítek kaple Sv. Kříže - KP

Využití: bude asi galerie

Realizace od 2004 do 2010

Realizační firma: Art Kodiak

Celkové náklady 1400, z toho podpora z PR 1400, jiné zdroje 0

4. Název: Oprava budovy radnice - náměstí

Využití: radnice

Realizace od 2004 do 2005

Realizační firma: Jurica a Fuchs Zdenek

Celkové náklady 900, z toho podpora z PR 150, jiné zdroje 0

5. Název: Dům čp. 127 - KP (opravy průběžné - šindelová střecha)

Využití: muzeum

Celkové náklady 1000, z toho podpora z PR 500, jiné zdroje 0

Hostinné

Tomáš Anděl

Město Hostinné se nachází v kopcovité krajině Podkrkonoší, na soutoku řeky Labe a potoka Čistá. V současné době má přibližně 4 700 obyvatel. Patří mezi nejstarší města regionu. Hostinné bylo založeno v rámci kolonizace horního toku řeky Labe v 60. letech 13. století. I přes četné přírodní katastrofy a válečné pohromy, které se města v minulosti bezprostředně dotkly, se v Hostinném zachovalo téměř nedotčené historické centrum města s celou řadou objektů vysoké kulturní a historické hodnoty. V roce 1992 bylo historické jádro města Hostinného prohlášeno městskou památkovou zónou. Ve stejném roce byla založena i komise pro regeneraci města, která se stala poradním orgánem rady města v oblasti záchrany kulturního dědictví. Zástupci komise navrhovali a připravovali podklady pro jednání vedená za účelem záchrany a oprav památek v havarijním stavu. Financování oprav památkových objektů bylo zpočátku hrazeno pouze z prostředků městského rozpočtu. Brzy se začalo využívat i dotačních titulů okresních a krajských úřadů. Podařilo se tak v letech 1996–2002 opravit řadu historických objektů v památkové zóně města. Například fasády několika měšťanských domů s podloubím z 18. století na náměstí, fasádu radnice z roku 1525, mariánský sloup z roku 1678, secesní pomník císaře Josefa II., střechu renezanční budovy děkanství z roku 1578 nebo objekt barokní olivetské kaple z roku 1777. Mimo to značné množství drobných, převážně sakrálních památek z období baroka, jako křížů, božích muk či menších kaplíček.

V roce 2000 se město Hostinné přihlásilo a aktivně zapojilo do Programu regenerace MPZ a MPR. Byl vypracován program regenerace města Hostinného a jeho schválením se podařilo zajistit každoroční příjem dotace finančních prostředků z MK ČR do rozpočtu města. Díky těmto jistým prostředkům spojeným s kofinancováním ze strany města Hostinného, mohlo zastupitelstvo města pozitivně rozhodnout o realizaci doposud největší akce v oblasti záchrany kulturního dědictví – rekonstrukci areálu bývalého františkánského kláštera ze 17. století. Budova kláštera, nacházející se v havarijním stavu, byla v letech 2002–2009 nejprve staticky zajištěna, nově zastřešena a poté i odvodněna. Z programu regenerace MPR a MPZ byla realizována i oprava barokní ohradní zdi z roku 1687 a k ní přiléhajícího zahradního domku. Na klášterním kostele pak provedena rekonstrukce střešního pláště, odvodnění a oprava vnějších omítek.

V roce 2009 město Hostinné uspělo s žádostí o dotaci z prostředků Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. Podařilo se úspěšně navázat na dosavadní práce provedené na obnově kláštera v rámci Programu regenerace MPR a MPZ a v období dvou let dokončit celkovou rekonstrukci areálu kláštera v hodnotě 50 milionů korun. V přízemí objektu barokního kláštera pocházejícího z let 1677–1684, na jehož výstavbě se značnou měrou podílel stavitel evropského významu Wolfgang Dientzenhofer, se nachází nová městská knihovna a v prvním patře jsou prostory historické expozice městského muzea. V dvoulodním klášterním kostele Neposkvrněného početí Panny Marie postaveném v letech 1744–1748 je umístěna expozice Galerie antického umění se sbírkou odlitků antických soch z majetku Univerzity Karlovy v Praze. Rekonstrukce byla oceněna titulem Stavba roku 2012.

1b

1a

1b

1a

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Františkánský klášter - oprava střechy, odvodnění, ohradní zeď

Využití: muzeum a knihovna

Realizace od 2009 do 2011

Autor: Ing. arch. Libor Sommer

Realizační firma: Metrostav, a. s.

Celkové náklady 14000, z toho podpora z PR 7000, jiné zdroje 0

Hradec nad Moravicí

Jitka Celtová

Hradec nad Moravicí je díky své poloze, malebné přírodě a bohaté historii kulturním centrem Slezska a významným výletním místem již od 19. století. Nejvýznamnější dominantami jsou farní kostel sv. Petra a Pavla a Státní zámek Hradec nad Moravicí včetně přírodně-krajinářského anglického parku. Od 1. září 2003 byla vyhláškou MK ČR prohlášena Městská památková zóna Hradec nad Moravicí. Vedení města si kulturního dědictví velmi váží, cíleně se stará o jeho zachování a plně podporuje péči o památky. Ve svém rozhodování respektuje historickou hodnotu místa, účinně, efektivně a s citem navazuje na mnohaleté tradice našich předků. Snaží se tím vytvářet vhodné podmínky pro další rozvoj kulturního života a cestovního ruchu u nás. Samozřejmě velmi záleží, jako v každé jiné oblasti, na množství finančních prostředků. Proto velmi oceňujeme dotační Program regenerace MPR a MPZ, který umožňuje nejen získání samotného finančního příspěvku na obnovu památek, ale mnohdy plní také roli při komunikaci města a vlastníka památky na její obnově. Bohužel nedostatek alokovaných finančních prostředků nepokryje požadavky všech majitelů kulturních památek. Obnova skoro každé musí být proto často rozvržena do několika let. Odborná pracovní skupina – se statutem poradní komise Rady Města Hradec nad Moravicí – schválila s cílem odborného, racionálního a koncepčního naplňování programu regenerace MPZ realizaci těchto akcí:

- v roce 2005 byla realizována obnova nemovitě kulturní památky – souboru čtrnácti zastavení křížové cesty (zděných kapliček), tzv. Slezské kalvárie v Hradci nad Moravicí. Proveden odkop přilehlého terénu, izolace proti vlhkosti bentonitovými pásy, zásyp materiálem, usazení předloženého kamenného stupně, oprava omítek včetně nátěru, spárování kamenného zdiva, repase a doplnění chybějících křížů, repase mříží, restaurování tympanonů, očištění a zpevnění nosných prvků, demontáž reliéfů a zasklení bezpečnostním sklem,
- v roce 2006 byla provedena oprava samotných vnitřních reliéfů kapliček zastavení křížové cesty v Hradci nad Moravicí, jež obnášela restaurování modelace a polychromie originálních reliéfů,
- další realizovanou akcí v roce 2006 se stala rekonstrukce budovy bývalé národní školy v Zámecké ulici (čp. 313, pozemková parcela 1346). Tento objekt není zařazen do seznamu kulturních památek, ale nachází se v Městské památkové zóně Hradec nad Moravicí. Uskutečněna úprava povrchu fasády, oplechování parapetu a říms, oprava podokapních žlabů, oken, obložení fasády, výměna vstupních dveří a zábradlí vstupního schodiště i bezprostředního okolí budovy,
- v letech 2007–2008 byly restaurovány tři pozdně barokní sochy (sousoší) v kapli sv. Jana Nepomuckého, které představují sv. Jana Nepomuckého, sv. Floriána a sv. Šebestiána. Samotná sakrální stavba je drobná, zděná, empírový objekt na půdorysu stlačeného půlkruhu s vročením 1832.
- V současné době probíhá v rámci programu regenerace MPZ rekonstrukce hradební zdi, ohraničující farní kostel sv. Petra a Pavla. Oprava této památky je z finančních důvodů rozložena do několika let.

Všechny dokončené obnovy vždy přispěly kromě samotného zachování kulturní památky také ke zlepšení životního prostředí a zatraktivnění města a celého regionu Moravskoslezska. Například v nově zrekonstruované budově bývalé národní školy, (viz výše), byly dále vybudovány prezentační prostory, v nichž se pravidelně konají výstavy výtvarného umění. Nově revitalizovanou křížovou cestou na Slezské kalvárii projde ročně celá řada návštěvníků i místních občanů. Ošetřené památky lidé vnímají, váží si jich, historie nás všechny sblíží a poučuje. „Ostatně z různých činností, jimiž se zabývá lidský duch, přináší především velký užitek historie.“ (cit. Sallustius)

1

1

2

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Soubor čtrnácti zastavení křížové cesty, tzv. Kalvárie

Využití: kapličky

Realizace od 2004 do 2005

Autor: Winro, s.r.o.

Realizační firma: Winro, s.r.o.

Celkové náklady 464, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 264

2. Název: Rekonstrukce ZŠ, Zámecká ul. - oprava venkovní fasády objektu

Využití: ZÚŠ Hradec nad Moravicí, galerie města

Realizace v r. 2006

Realizační firma: Norbert Rybka

Celkové náklady 931, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 731

3. Název: Restaurování plastik v kapli sv. Jana Nepomuckého

Využití: kaplička

Realizace od 2005 do 2007

Autor: MgA. Jakub Gajda, akad. soch.

Realizační firma: MgA. Jakub Gajda, akad. soch.

Celkové náklady 501, z toho podpora z PR 440, jiné zdroje 61

3

Hranice

Dne 10. září 1992 byla ve městě Hranice vyhlášena městská památková zóna vyhláškou MK ČR č. 476/1992 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Tím byla zahájena systémová péče o jednotlivé památky a dána možnost každoročně čerpat z Programu regenerace MPR a MPZ. Území MPZ zaujímá rozlohu cca 20 ha. Zabírá plochu centrální části města a přilehlého území židovského hřbitova z důvodu jeho historické a urbanistické návaznosti. Historické jádro leží na terénní vyvýšenině obklopené potoky Veličkou a Ludinou a představuje ve struktuře sídelního útvaru jak přirozený střed, tak i nejvýznamnější společenské a obchodní centrum města Hranice.

Pro účely čerpání finančních prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ byly městem Hranice zpracovány Programy regenerace městské památkové zóny města Hranice pro období 2004–2010 a následně také na období 2011–2017. Na základě těchto dokumentů byla zregenerována celá řada kulturních památek v centru města. Mezi nejzdařilejší a finančně nejnáročnější akce obnovy z Programu regenerace MPR a MPZ patří revitalizace radnice čp. 71 na Masarykově náměstí, zámku čp. 1 na Pernštejnském náměstí a části hradeb.

V rámci rekonstrukce radnice čp. 71 na Masarykově náměstí byla realizována nová instalace vnitřních technických rozvodů, repase původních dveří a oken, zřízeny bezbariérové vstupy, rehabilitováno vnitřní atrium a renesanční portál z roku 1544. Na objektu byla zhotovena nová fasáda včetně měděných klempířských prvků. Celkové náklady na akci obnovy činily 7173 tis. Kč.

V objektu zámku čp. 1 byla dokončena hlavní část rekonstrukce pro umístění městského úřadu v roce 1998. Stavba připravována od roku 1995, kdy byly zahájeny práce na projektové dokumentaci a návazně započaly úkony na sanaci vlhkosti zdiva zámku. Dále práce pokračovaly statickým zabezpečením severního křídla a v další etapě se rozběhly kroky k zabezpečení vnitřních stavebních úprav. Celkové náklady na rekonstrukci vystoupaly na 95 mil. Kč. Od roku 1996 byly postupně opravovány části městského opevnění ze 14.–16. století v lokalitě Předzámčí a hradební zeď u rodinného domu v ul. 28. října 1455. Celkové náklady na akci obnovy byly ve výši 837 tis. Kč.

Od roku 2002 byla revitalizována také celá řada měšťanských domů, renesanční portál čp. 20, synagoga čp. 728, gotický sál čp. 71 a kostel Farního sboru Čs. církve. Avšak z důvodu klesajících finančních prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ se v posledních letech na obnově budov podílejí převážně vlastníci ze svých vlastních zdrojů.

Z programu regenerace MPZ na období 2011–2017 vyplývá, že žádný památkově chráněný objekt nespadá do kategorie staveb v havarijním stavu ani objektů určených k demolici, avšak současný technický stav dalších památek – židovského hřbitova, městského opevnění (hradeb) a sloupy se sochou Panny Marie Immaculaty vyžadují obnovu v co nejbližším časovém období. Proto na tyto záměry renovace bude zaměřena pozornost a jejich regenerace upřednostněna před ostatními projekty. Město má také v úmyslu opravit další památky, proto byla například vyhotovena projektová dokumentace zámeckých zahrad s odhadem investičních nákladů 25 mil. Kč. Dále se uvažuje o rekonstrukci garáží (bývalého hospodářského objektu, který je dnes využíván jako garáž městského úřadu v areálu zámku), jižní a severní bašty zámku, pískovcových sloupů ve dvoraně zámku i skladu, oken a fasády budovy staré radnice.

Město Hranice je historicky velmi zajímavé. Proto je také podporováno kulturní dění v jeho památkové zóně. Mezi akce využívající a rozvíjející místní tradice patří slavnostní předávání maturitních vysvědčení studentům hranických středních škol v obřadní síni zámku, pravidelné koncerty u zámku (květen – září), Dny evropského dědictví, výstavy v Galerii severního křídla zámku a v synagoze, koncerty a jarmarky ve dvoraně zámku a velikonoční, farmářské, dušičkové a vánoční trhy na Masarykově náměstí.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Radnice čp. 71, Masarykovo náměstí

Využití: městské informační centrum, knihovna, muzeum a galerie

Realizace od 2001 do 2007

Celkové náklady: 7173, z toho podpora z PR 916, jiné zdroje 0

2. Zámek čp. 1, Pernštejnské náměstí

Využití: městský úřad, městská policie, zlatnictví, kadeřnictví, pojišťovna

Realizace od 2001 do 2008

Celkové náklady: 2825, z toho podpora z PR 1 183, jiné zdroje 0

3. Městské opevnění

Využití: hradby

Realizace v r. 2003 a 2010

Celkové náklady: 837, z toho podpora z PR 418, jiné zdroje 0

Chomutov

Jaroslav Pachner

Program regenerace MPR a MPZ pomohl při zahájení soustavné péče o historické jádro města, do kterého bylo vtaženo vedení města. Nejzásadnější opravy a rekonstrukce byly provedeny do roku 2004. Bylo revitalizováno náměstí a nejvýznamnější areály i památky v centru. Od roku 2000 město nuceno zintenzívnit pozornost na regeneraci sídlišť, ale péče o památky každoročně pokračovala. Význam Programu regenerace MPR a MPZ také každoročně klesá vzhledem ke snižování výše dotace, Chomutov dostává nyní desetinu částky, kterou míval do roku 2004. Na obnovu památkové zóny použita celá řada dalších dotačních titulů. Celá řada kulturních akcí, jež probíhají v obnovených památkách a prostorech, přispívá k propagaci regenerace města. Vlastní nyní tři nové výstavní síně, rozšířené prostory muzea, knihovny a mnoho přednáškových sálů. Vznikla dvouletá tradice konference Comotovia, na kterou jsou zváni odborníci z celé republiky. Zaměřuje se na obecnou historii a památky, které mají vztah k Chomutovu. Také u příležitosti konference vychází sborník. Byl vydán i Historický atlas Chomutova ve spolupráci s Akademií věd.

Program regenerace MPR a MPZ zahájen revitalizací kostela svaté Kateřiny, jenž byl pustý již od konce 18. století. Obnova, včetně archeologického a restaurátorského průzkumu a restaurátorských prací v letech 1992 až 2002, zachránila tento raně gotický skvost i s restaurovanou malířskou výzdobou a kamenickými články. Nyní je kostel součástí muzea, ale koná se zde i každoročně mše na svatou Kateřinu a pak ekumenická na Velikonoce. Právě obnova dávných tradic a zahájení nových v opravených památkách je nejdůležitějším výsledkem Programu regenerace MPR a MPZ. Došlo k obnově ubytovací kapacity v hotelu ROYAL. V jesuitském areálu (předtím kasárna) umístěna knihovna, kulturní středisko, kavárna, výstavní sály, prodejna knih, klenotů, antikvariát a výstavní prostory keramiky ve sklepení.

Kostel svaté Kateřiny na chomutovském náměstí byl zrušen v roce 1775. Až do roku 1992 sloužil coby skladiště. Základy této nejstarší chomutovské stavby vznikly již před rokem 1252. Nejprve se stal součástí panského sídla, pak kostelem komendy řádu německých rytířů, po zmenšení sloužil chrám jako zámecká a pak radniční kaple. V roce 1591 byl předán jezuitům a spolu se zánikem jejich řádu byl zrušen i kostel. Stavba byla tak narušená, že v roce 1966 požádáno o její demolici. Naštěstí se tento gotický skvost podařilo zachránit. Po statickém zajištění došlo ke stabilizaci okenních kružeb, jež byly již zcela rozpadlé. Byl obnoven interiér – po rozebrání tří vložených skladových podlaží se objevil po dvou stech letech úchvatný prostor završený pískovcovou žebrovou klenbou s malovanými svorníky a konzolami. Na stropě starší příčné lodi nalezeny renesanční malby, na oratoři obnoveny znaky majitelů Chomutova. Pod původní kostelní lodí se uskutečnilo vyklizení a vyčištění sklepů, které sloužily jako kryt. Kamenný obvodový plášť restaurován a konzervován do roku 2002. Město má nyní významný kulturní prostor, kde se konají koncerty, výstavy, významná setkání, a také slouží po dlouhé době i církvím. Restaurátoři Jan Živný a Jaroslav Jelínek se svými spolupracovníky zde pracovali dlouhá léta, aby se tento gotický prostor s renesanční výmalbou zaskvěl v bývalé kráse.

Pro změnu obrazu průmyslového města Chomutova, jako významného historického města s neopakovatelnými památkami, má Program regenerace MPR a MPZ nezastupitelný význam. Vytvořil základ pro propagaci města a orientaci na cestovní ruch, který město prosazuje po zániku řady podniků těžkého průmyslu.

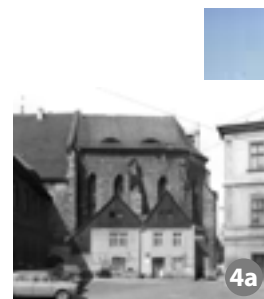
1

2

3

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **jesuitský areál včetně kostela svatého Ignáce - rekonstrukce**

Využití: knihovna, výstavní sály, muzeum, ateliery
Realizace od 1980 do 2000
Autor: Ing. arch. Svatopluk Voděra
Realizační firma: CORSTAV, Chomutov
Celkové náklady 30000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 30000

2. Název: **rekonstrukce náměstí 1. máje včetně kašny a inženýrských sítí**

Využití: veřejný prostor
Realizace od 1999 do 2000
Autor: Hydroprojekt, Praha
Realizační firma: Silnice, Žatec
Celkové náklady 30000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 20000

3. Název: **galerie Špejchar**

Využití: výstavní prostory
Realizace od 1996 do 1998
Autor: Jaroslav Pachner
Realizační firma: TOSTAV, Chomutov
Celkové náklady 3900, z toho podpora z PR 800, jiné zdroje 3100

4. Název: **kostel svaté Kateřiny - rekonstrukce a restaurování maleb a kamenných prvků**

Využití: výstavní a kulturní sál
Realizace od 1992 do 2002
Autor: Jan Živný, restaurátor, projekt Jaroslav Pachner
Realizační firma: Pextra, Živný-Musilová restaurátor
Celkové náklady 6800, z toho podpora z PR 2131, jiné zdroje 4669

4b

Chotěboř

Jan Hubáček

V roce 2003 byla na území města Chotěboře vyhlášena městská památková zóna. Po počátečním rozpačitém získávání informací a zkušenosti zastupitelé města v roce 2004 odsouhlasili vypracování Programu regenerace MPZ Chotěboř (dále jen Program regenerace), který schválili následně v roce 2005. Realizace započala o rok později. Program regenerace včetně zřízení komise památkové péče přispěl velkou měrou k rozšíření informací o hodnotě území a jednotlivých částí včetně objektů památek i nepamátkových objektů na tomto území. S určitostí se dá říci, že realizací jejich oprav došlo k záchraně chotěbořského zámku čp. 1, obnově bývalé radnice (nyní základní umělecká škola), čp. 322 na náměstí T. G. Masaryka, částečné renovaci domu čp. 194, dvou chalup čp. 400 a čp. 393 v Riegrově ulici. Dále byly v roce 2008 zastupitelstvem města schváleny dotace z rozpočtu města na objekty, které nejsou prohlášeny kulturní památkou, ale nachází se na území MPZ. Finanční podpora poskytovaná z rozpočtu města Chotěboř dle Zásad velkou měrou doplnila uchování památkových hodnot také těch objektů, které nejsou prohlášeny kulturní památkou, ale existují na území MPZ. Program regenerace přispěl k novému pohledu na řešení veřejných prostranství a komunikací na území MPZ, někdy i mimo území MPZ v blízkosti kulturních památek. Město se rozhodlo zadat vypracování studií některých veřejných prostranství a komunikací s variantními řešeními. Dokladem je záchrana chotěbořského zámku, obnova některých částí místního kostela, obnova bývalé radnice čp. 322 a domu čp. 194 na náměstí T. G. Masaryka. Komise památkové péče přenáší informace do rady města, jeho zastupitelstva i mezi občany a zpět. Volná sdružení občanů odrážejí jednotlivé spontánní snahy zacílené na obnovu romantických míst v MPZ i ve městě. Dobrou zkušenost dokládá návrh Programu regenerace s výhledem na další roky na úpravu veřejných prostranství a komunikací zahrnující záměry při dostavování prouků.

Na území MPZ v průběhu obnovy hospodářských budov fary čp. 61, které nejsou kulturní památkou, ale byly zachráněny před odstraněním, došlo k objevení zajímavých klenebních systémů plavek se ztužujícími cihelnými žebry na rubové straně. Vedle hospodářských budov fary je objekt bývalé tzv. židovské školy – nyní ve vlastnictví občanského sdružení, které jej rekonstruovalo a také ho užívá. Zajímavé jsou také dělnické domečky v podzámčí. Dva z nich byly opravovány s podporou programů MK ČR. V domku čp. 401 byl objeven sklípek s archeologickými nálezy – byl učiněn zápis Muzeem Vysočiny Havlíčkův Brod a na jeho doporučení byl sklípek uzavřen a zakonzervován (domky se datují do 17.-18. století).

V Chotěboři funguje MPZ pouze krátkou dobu, přesto je výše zmíněné úsilí chotěbořských občanů na zachování charakteru objektů znát. Na náměstí T. G. Masaryka objekty stále nesou své památkové hodnoty a je ke cti vlastníkům, že tak zachovávají doklad umu předků i svým potomkům. V červnu je každoročně slaveno povýšení Chotěboře na město. Kulturní akce probíhají i v památkových objektech – na zámku, v zámeckém parku, v kostele sv. Jakuba, v bývalé radnici čp. 322. V loňském roce byla Krajem Vysočina společně s městem Chotěboř zahájena rekonstrukce hlavní komunikace včetně chodníků (její část zároveň prochází přes celou památkovou zónu). I přes nezdary z minulosti a úskalí některých názorových proudů se přece jenom daří obnovovat nejen památky, ale i objekty tzv. nepamátky s jejich historickými hodnotami. Kulturní, společenské i rodinné akce pořádané v historických prostorách i na prostranstvích na území MPZ dokládají, že je možné využívat jejich zázemí i v současnosti a tím i mladé generaci ukázat a vést ji k poznání a respektu k těmto objektům. Nová generace získává poučení z našich zkušeností a velmi citlivě vnímá náš vztah ke kulturnímu dědictví. Jistě si z nich bude brát poučení do budoucnosti pro další využití tohoto území a celého města vůbec.

1a

1b

3a

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova vnějších omítek na zámku čp. 1

Využití: kulturní, církevní
Realizace od 2008 do 2009

Autor: není projekt
Realizační firma: Jindřich Pecina, Chotěboř
Celkové náklady 4539, z toho podpora z PR 2269, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova nadstřešní části komínů a věže u zámku čp. 1

Využití: kulturní, církevní, soukromé
Realizace od 2010 do 2011

Autor: není projekt
Realizační firma: Melicopter, s. r. o., Chotěboř
Celkové náklady 1123, z toho podpora z PR 690, jiné zdroje 0

3. Název: Obnova severní části ohradní zdi u kostela sv. Jakuba

Využití: církevní, kulturní
Realizace v r. 2010

Autor: Quinta Corporation, s. r. o., Střížkovská 22/713, Praha 8 - Libeň - Ing. arch. Tomáš Koreček, Ing. arch. Jan Hubáček
Realizační firma: Zdeněk Brabec, Okrouhlice - Babice 30, 580 01 H. Brod
Celkové náklady 650, z toho podpora z PR 386, jiné zdroje 0

Chrast u Chrudimě

Miroslav Mrázek, Jana Beranová, Karel Bošík

Městská památková zóna, která byla vyhlášena v roce 1990, se nachází především v prostoru městského náměstí, v jehož středu stojí barokní kostel Nejsvětější Trojice z let 1710–1717. Nejvýznamnější architektonickou památkou Chrasti je barokní zámek, bývalé letní sídlo královéhradeckých biskupů s přílehlou zámeckou zahradou a správcovským domem čp. 259, jenž uzavírá východní část náměstí. Dnes v areálu zámku sídlí MěÚ, Městské muzeum, galerie a restaurace. I díky rekonstrukci zámku se staly jeho vnější prostory (zámecká zahrada) i vnitřní objekty (Čínský salónek, zámecká kaple) oblíbenými a vyhledávanými místy svatebních obřadů snoubenců ze širokého okolí. Římský sál si potom představitelé města Chrasti zvolili za zasedací sál městského zastupitelstva.

V devadesátých letech minulého století při rekonstrukci nádvoří zámku v Chrasti, které v šedesátých letech 20. století fungovalo jako výcviková plocha vojenské posádky, byla po odstranění navezené zeminy, stavební suti a dalšího odpadu nalezena čtrnáct metrů hluboká roubená studna. O studni nebyly nalezeny žádné zápisy, ani nikdo z pamětníků o ní nevěděl. Studna byla vyčištěna, opravena a na ni byla posazena překrásná kovaná mříž ve tvaru kopule. Od té doby se stala cílem fotografií, svatebních fotografií a je na ní hezké podívání z laviček, které na nádvoří slouží návštěvníkům objektu.

Součástí městské památkové zóny jsou též měšťanské domy, pocházející z přelomu 18. a 19. století, např. dům čp. 6 s mansardovou střechou, budova čp. 12 se štukovou fasádou a zachovanou penikárskou pecí či objekt čp. 172 s empírovým rizalitem. Jsou dnes využívány k různým komerčním účelům (obchody, drobné provozovny). Původnímu účelu stále slouží areál děkanství, jež zdobí socha sv. Floriána z roku 1738, která byla zhotovena v druhé polovině 17. století a později byla barokně přestavována.

Návštěvníky města od roku 2009 po městské památkové zóně a dalších významných památkách místních částí Chrasti provází 12 km dlouhá Naučná stezka Chrastecka, která turisty mj. přivádí i ke kostelu sv. Markéty v Podlažicích z let 1696–1721, jenž stojí na místě benediktinského kláštera, proslulého jako místo vzniku největší dochované rukopisné knihy světa: Codexu gigas čili Dáblovy bible a zničené roku 1421 husity.

Městský program regenerace MPZ v našem městě vznikl v roce 1995 a zároveň byla vytvořena pracovní skupina pod vedením tehdejšího starosty města. Program regenerace MPZ byl zpracován především proto, že vytváří na základě zevrubného poznání historického, urbanistického a stavebního vývoje města koncepci dalšího postupu péče o dochované historické prostředí. V neposlední řadě je důvodem zpracování též možnost získání dotací na stavební úpravy a opravu památkově chráněných objektů z prostředků státního rozpočtu. Pracovní skupina se pravidelně schází, aktualizuje stávající program regenerace určuje priority a postupy při obnově architektonických památek. Program jako takový se v našem městě velmi osvědčil a s pomocí získaných dotací byla v městské památkové zóně zahájena renovace mnoha historických objektů. U řady objektů obnova doposud nebyla dokončena vzhledem k její časové a zejména finanční náročnosti. Jedná se hlavně o budovu barokního zámku, děkanství, měšťanskému domu čp. 12 na náměstí a dalších památek, které se nacházejí mimo prostor městské památkové zóny. Téměř u všech došlo k zastavení jejich destrukce, jsou využívány jako nebytové i bytové prostory – sídlo městského úřadu i dalších infrastrukturních institucí.

Vzhled městské památkové zóny se od doby našeho zapojení do Programu regenerace MPR a MPZ z estetického hlediska výrazně zlepšil. Frekvence pořádaných kulturních akcí se zvýšila i vlivem celkového zkulturnění prostředí. Veškerá snaha o zachování starobylých objektů a v nich provozovaných činností spojených s kulturním životem našeho města a jeho tradicemi je vedena maximální snahou o předání ucelené podoby duchovního bohatství své doby budoucím generacím.

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava barokního zámku Chrast

Využití: MěÚ Chrast, městské muzeum

Realizace od 1993 do 2012

Autor: INRECO, s. r. o.

Realizační firma: sdružení KRYTEX

Celkové náklady: 6969, z toho podpora z PR 6 848, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava měšťanského domu čp. 12

Využití: bydlení

Realizace od 2009 do 2012

Autor: Dagmar Týcová

Celkové náklady: 396, z toho podpora z PR 330, jiné zdroje 0

3. Název: Oprava správcovského domu čp. 259 v areálu zámku

Využití: bydlení

Realizace od 1997 do 2012

Autor: Ing. arch. Karel Kamenický

Celkové náklady: 2500, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

4. Název: Oprava kostela sv. Markéty v Podlažicích

Využití: kostel

Realizace od 2002 do 2005

Realizační firma: SKOS, s. r. o.

Celkové náklady: 223, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje: 0

Chrudim

Eva Pilařová, Slavomír Kudláček

Městská památková zóna tvoří centrální část města se zachovanou středověkou urbanistickou strukturou a historickou zástavbou, obklopenou dosud po většině svého obvodu hradbami. Na takto vymezeném historickém území započal v roce 1995 proces postupné obnovy historického města a jeho nejvýznamnějších stavebních památek s pomocí Programu regenerace MPR a MPZ. Po rekonstrukci inženýrských sítí a komunikací postupně došlo k opravám např. těchto významných objektů: bašta zv. Prachárna, Stará radnice, sloup Proměnění Páně, úseky hradeb, škola čp. 6, dům čp. 43 ve Filištínské ulici, dům čp. 104 na Žižkově náměstí, tzv. Na Puši, Novoměstská kašna, barokní sochy (sv. Jan Nepomucký, sv. Václav, Nejsvětější trojice a další). Opravy a restaurování jsou prováděny s důrazem na zachování autenticity vzhledu a působení historických staveb a objektů. Nejvýznamnější akcí obnovy, která památkově regenerovala celou samostatnou část městské památkové zóny, se stala s pomocí dotace EU stavební oprava bývalého areálu kapucínského kláštera. Jeho součástí je kostel sv. Josefa, v němž se nyní nachází expozice Muzea barokních soch, jehož hlavním cílem je připomenout slavné barokní období a začlenění města Chrudim do kulturní mapy Čech a střední Evropy. V přílehlých Klášterních zahradách se odehrávají rozličné kulturní aktivity. Tento projekt na světové soutěži Livcom Awards v jihokorejském Soulu získal v roce 2011 zlatou cenu.

Program regenerace MPR a MPZ plní roli základního zdroje oprav kulturních památek v MPZ. V posledních letech se projevuje klesající schopnost městských rozpočtů na něm participovat. Proto jsou víceméně vyloučeny základnější jednorázové investiční akce, limitované ostatně i možnostmi státního rozpočtu. Během uplynulých let se však stav objektů v historickém jádru podstatně zlepšil. Nemalým dílem k tomu přispělo i vedení města, které na základě dokumentů koncepce rozvoje města, programu regenerace MPZ, regulačního plánu MPZ a dalších úspěšně naplňuje úkol o znovuoživení historického jádra. Příkladem se stala výstavba multifunkčního domu Balustráda v proulu historické zástavby nebo kvalitní provedení restaurování morového sloupu Proměnění Páně. Město dále dokončilo přestavbu již zmiňovaného kostela sv. Josefa na Muzeum barokních soch. Má opravené historické centrum, farnost s pomocí města zahájila i dlouho odkládanou obnovu kostela Nanebevzetí Panny Marie. Snaží se i soukromníci, kteří dali do pořádku bývalý hotel Bída, Pardubickou fortnu, z níž je hotel, anebo třeba dům Na Puši, jenž se vypíná nad Kateřinským předměstím jako hrad.

Chrudim je městem, jež má velmi bohatou kulturní tradici, na kterou nyní navazujeme. Připravujeme v průběhu roku mnoho kulturních a společenských aktivit a programů, které svým zaměřením přesahují hranice města i regionu. Své místo v programu mají i akce, které se zaměřují na podporu kulturních a řemeslných tradic. Opravy památek a kultivace městského prostoru mají obecně příznivý vliv na rozvoj cestovního ruchu - Chrudim se chlubí řadou vynikajících architektů od dob gotiky až po novodobé slohy. Turisté zde mohou navštívit - v České republice unikátní - Muzeum loutkářských kultur, již zmíněné Muzeum barokních soch, expozice Regionálního muzea v Chrudimi a spoustu jiných zajímavostí.

MPZ Chrudim lze charakterizovat jako jednu z nejkvalitnějších a největších městských památkových zón v České republice. Spolu s vlastnickými nemovitostmi provádí náročnou regeneraci objektů v zóně. Na jejím procesu se významným způsobem podílí odborníci z řad architektů, projektantů, restaurátorů, řemeslníků a dalších.

Pro všechny, kteří se na zvelebování naší památkové zóny podílejí, je důležitá nejen profesionalita, výměna zkušeností s kolegy z jiných měst a kvalitně připravené projekty, ale i fakt, že pracují na regeneraci města, v němž žijí, jsou na něj pyšní a mají ho upřímně rádi. Pro úspěch je třeba nejen profesionalita, ale i nadšení.

Město bylo nominováno na titul Historické město roku 2011 a získalo Cenu ministra pro místní rozvoj za rok 2011.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Sloup Proměnění Páně - restaurování

Realizace v roce 2009

Realizační firma: Flavius Praha - restaurátor Kerel

Celkové náklady 740, z toho podpora z PR 740

2. Název: Bašta Prachárna

Využití: expozice opevnění

Realizace v r. 2003

Autor: INRECO

Realizační firma: První stavební, Chrudim

Celkové náklady 2000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 0

3. Název: Škola čp. 6

Využití: ZŠ

Realizace v r. 2010

Realizační firma: DD Feurostav, s. r. o.

Celkové náklady 2307, z toho podpora z PR 951, jiné zdroje 0

Chvalšiny

Obec Chvalšiny byla založena na území královského újezdu v příhodném širokém údolí, kterým protéká Chvalšinský potok. Původní osídlení sem přicházeli asi v polovině 13. století. První psaná zmínka o existenci Chvalšín je z roku 1281 v listinách markraběte Oty Braniborského. Původní malá osada se v příštích desetiletích úspěšně rozvíjela a už v roce 1293 se poprvé uvádí jako městečko.

Náměstí obce Chvalšiny bylo dne 19. 11. 1990 rozhodnutím tehdejšího KNV prohlášeno za městskou památkovou zónu. Tuto skutečnost lze považovat za zlom v památkové ochraně místních objektů. V roce 1994 vypracoval Okresní úřad v Českém Krumlově, oddělení památkové péče ve spolupráci s Obecním úřadem Chvalšiny plán regenerace MPZ Chvalšiny. Tento program byl ještě dvakrát aktualizován, současná aktualizace je platná do roku 2019. V roce 1995 se obec poprvé zapojila do Programu regenerace MPR a MPZ. Za spolufinancování z programu regenerace MPZ byla provedena náročná obnova pláště domu čp. 5. V dalších letech byly prostředky z tohoto programu využity pro spolufinancování obnovy interiéru pozdně gotického kostela sv. Máří Magdaleny. Další akcí se stala oprava celkového pláště čp. 129 – farního úřadu. V rámci akce na spolufinancování z programu regenerace MPZ bylo ve spolupráci s Národním památkovým ústavem v Českých Budějovicích zdokumentováno, zaevidováno a hlavně opraveno šest historických kapliček v obci. Dalším náročným úkolem byla pak obnova části kamenného zdiva a soklu kostela sv. Máří Magdaleny. Tato restaurace byla obtížná co do použití správných materiálů na spojení a zaspárování kamenného zdiva podle požadavků orgánu památkové péče. Do roku 2005 bylo realizováno v rámci programu regenerace MPZ několik výměn střešního pláště u domů v soukromém vlastnictví. Příspěvky z něj a od obce majitelům objektů vykompenzují materiální náklady na pořízení dražší krytiny, která bývá nařízena orgánem památkové péče. Od roku 2006 zájem o spolufinancování z programu regenerace MPZ u soukromých vlastníků není velký nebo je někdy akce nedostatečně připravena. Důvodem může být, že o příspěvek z fondu regenerace mohli požádat ti vlastníci objektů v památkové zóně, jejichž objekt má své rejstříkové číslo památky. Od roku 2006 až do roku 2012 jsou prostředky z programu regenerace MPZ soustředovány pro výměnu krytiny kostela sv. Máří Magdaleny. Byl postaven v letech 1487–1507, jeho umístění ve středu obce tvoří její nepřehlédnutelnou dominantu. Správcem kostela, Vikariátním úřadem v Českém Krumlově, zvolený způsob etapové realizace výměny krytiny akceptuje možnosti spolufinancovat akce z programu regenerace MPZ. Podstatná část výměny krytiny je dokončena a její pokračování bude probíhat i v dalších letech.

Program regenerace MPR a MPZ funguje jako důležitá možnost, jak některým vlastníkům kulturních památek v památkové zóně finančně přispět na financování oprav chráněných objektů v naší obci. Výsledkem snažení všech jak majitelů kulturních památek objektů, obce, tak i orgánů památkové péče by mělo být zachování kulturního dědictví předků pro další generace.

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova střechy kostela**

Využití: *církve*

Realizace od 2006 do 2011

Realizační firma: *Klempizol*

Celkové náklady 1800, z toho podpora z PR 1200, jiné zdroje 600

Ivančice

Osídlení v místě dnešních Ivančic díky významné poloze na křižovatce obchodních cest je doloženo už v prehistorických dobách. První písemná zmínka zařazující je mezi nejdůležitější středověké Moravy sahá do r. 1073, jeho založení spadá do let 1196–1222 a existence města ve tvaru Yvansiz písemně doložena s datem 12. 6. 1221. Ivančice tedy patří mezi nejstarší města na Moravě a jejich nemovitě památky poznamenala pohnutá historie. Tomu odpovídá i jejich fyzický stav. Území historických náměstí a jednotlivých bočních uliček, které se paprskovitě rozbíhají od centra ke hradbám, bylo za městskou památkovou zónu prohlášeno v listopadu 1990. Pro jeho obnovu v roce 1994 vypracován Ing. arch. Škarkem Program regenerace městské památkové zóny Ivančice, jenž byl schválen zastupitelstvem města a v podstatě se dodnes podle něj postupuje při obnově nemovitostí.

Největší akcí se stala kompletní rekonstrukce historické ivančické radnice, kde 14. 4. 1608 proběhl zemský sněm moravských stavů. Radniční dům byl postaven na místě původní zeměpanské tvrze a je po kostelu Nanebevzetí Panny Marie nejstarší budovou na Palackého náměstí. Od roku 1850 v něm sídlil okresní soud a pak zvláštní škola, spořitelna a nakonec LŠÚ. Do dnešních dnů si zachoval goticko-renesanční vzhled. Letopočet jeho vzniku upřesňuje vročení z roku 1544 dochované na nárožním arkýři. Na jeho vížce býval zvonek, jímž se zvonilo na poplach za požárů. Gotický původ dokazuje lomený portál v prostorných sklepeních, která sloužila jako šenkovna a sklad soli, s níž město obchodovalo. Na omítkách stropních kleneb se též zachovala řada malůvek a nápisů rudkou z 16. století. Díky tomu, že se město Ivančice zapojilo do Programu regenerace MPR a MPZ, podařilo se v letech 1992 až 2002 rekonstruovat tuto poměrně dost zdevastovanou historickou budovu na kulturní centrum města s Památkem Alfonse Muchy a expozicemi připomínající dalšího významného rodáka města herce Vladimíra Menšíka. Bylo provedeno její statické zajištění, sanace a zajištění krovy, oprava střechy, dále pokračovaly restaurátorské práce na kamenných prvcích fasády, byl obnoven portál s předsunutým schodištěm. Ve výstavní síni provedena oprava trámového stropu s jeho dřevěnou replikou, osazeny vnitřní dubové dveře, položeny dřevěné podlahy v 1. patře a keramické v přízemí. V nadzemních částech pořízeny nové omítky, v suterénu proběhla renovace klenby, dlažby a rudkových maleb. Po přemístění městského musea z města umožňuje prostor určený k dočasným výstavám alespoň částečně nahradit tuto citelnou ztrátu a příležitostně se tady pořádají i koncerty.

Další z úspěšných akcí byla přestavba domu v Krumlovské ulici čp. 8. Jde o volně stojící jednopatrovou budovu s hospodářským křídlem, tzv. „Novou hospodu“, původně dům Pánů z Náchoda, kde v předbělohorském období sídlila významná, Janem Blahoslavem založená akademie Jednoty bratrské. Tento objekt v současné době užívaný jako bytový dům v majetku města se díky příspěvku z Programu regenerace MPR a MPZ podařilo zabezpečit proti vztlínání vlhkosti, provést nejnútnejší opravy fasády a restauraci s rekonstrukcí renesančního portálu včetně repasi oken a vstupních dveří.

Mimo to v nemalé míře i s podílem investic soukromých majitelů jsou s příspěvím Programu regenerace MPR a MPZv letech 1995–2005 podle projektů Ing. arch. Evy Macholánové realizovány další menší akce v jádru města, zejména postupné rekonstrukce kamenných prvků a úpravy fasád jednotlivých domů na Palackého náměstí v ulicích Jana Schwarze, Fortna, Josefa Vávry, Růžová, Ve Sboru, Chřestová či Žerotínové náměstí.

V letech 1997–1998 byla na Palackého náměstí restaurována spodní partie morového sloupu a 4 sochy, v roce 2001–2002 kašna sv. Floriána a v letech 1999–2002 prošel inovací Dům Pánů z Lipé (nynější radnice).

Všechny tyto akce větším či menším příspěvkem podpořil Program regenerace MPR a MPZ umožňující obcím realizovat investice, které si naše kulturní dědictví jistě zaslouží, ale na něž by jinak většinou samy nedosáhly.

1

1

1

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Památník Alfonse Muchy, Palackého náměstí čp. 9

Využití: kulturně – informační centrum, stálé expozice a tematické výstavy

Realizace od 1995 do 2001

Autor: Ing. arch. Eva Macholánová

Realizační firma: Stavoprogres Brno, Kabátňikova 2, Brno

Celkové náklady 14360, z toho podpora z PR 8051, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava uliční fasády a restaurování portálu Krumlovská čp. 8

Využití: bytový dům

Realizace v r. 2005

Autor: Ing. arch. Eva Macholánová

Realizační firma: Stavoprogres, Brno, Kabátňikova 2, Brno

Celkové náklady 438, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

2a

2b

2a

2b

Jablonné nad Orlicí

Antonín Pavlíček

Město Jablonné nad Orlicí se od počátku přihlásilo k Programu regenerace MPR a MPZ. Horský ráz městečka se zachovalým a téměř kompletně zrekonstruovaným náměstím je příkladnou ukázkou ochrany kulturního dědictví. Stylové dřevěné a měšťanské domy z minulých třech století tvoří nezaměnitelný architektonický celek, který byl již roku 1976 vyhlášen městskou památkovou zónou.

V osmdesátých letech minulého století zde mohl návštěvník vidět pouze chátrající starou zástavbu částečně zděných a částečně roubených domů, z nichž některé hrozily zřícením. Postupnými generálními opravami především roubených staveb v Jablonném zachráněn vzhled podhorského městečka.

Významnou skutečností se stalo zařazení většiny historických objektů do památkové zóny. Díky tomu je možno na jejich opravy a údržbu získávat část finančních prostředků od státu prostřednictvím MK ČR v rámci Programu regenerace MPR a MPZ. Postupnou obnovou prošla většina budov na náměstí, ať jsou v majetku města nebo v soukromých rukou. Mimo náměstí patří mezi chráněné památky ve městě i řada dalších budov, soch nebo např. most přes Tichou Orlici. Díky svědomitému přístupu vlastníků památek, jejich každoroční snaze o zachování jejich kulturních statků a spolupráci s městem při získávání finančních prostředků se podařilo malému městu s třemi tisíci obyvateli vyhrát soutěž O cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPZ a MPR v roce 2009 v Pardubickém kraji a postoupilo do celostátního finále.

Jeho prostřednictvím došlo také například k opravě čp. 30. Jedná se o pozdně empírový dům s podloubím z roku 1830. Byla zde vyměněna původní šindelová krytina. Dům se využívá jako informační centrum, v prvním patře se nachází výstavní síň a stálá expozice dějin města. Rekonstrukcí prošel i dům s barokním štítem čp. 32, postavený kolem roku 1850. Jedná se o bývalý pivovar, dnes restaurace U Vorlíčků. Renovaci zažila i fara římskokatolické církve z roku 1725 s kamennými architektonickými články. Byla zde vyměněna okna, omítky i podlahy a další opravy stále probíhají. U secesního domu čp. 5 provedena oprava omítek, střechy a výměna oken. Na náměstí zrestaurován mariánský sloup se sochou Panny Marie Immaculaty. Další dobu se realizuje renovace areálu kostela sv. Bartoloměje. Byla např. opravena střecha a výmalba kostela a zrestaurovány dva kříže v areálu hřbitova. Město má zpracovaný Program regenerace MPZ, jenž je průběžně aktualizován a vyhodnocován podle toho, které akce se již podařilo zajistit. Na základě vypracovaného programu rozvoje města a v souladu se schváleným územním plánem města byly v Programu regenerace MPZ stanoveny následující cíle:

- zachování dobrého stavebně technického stavu všech památek,
- pravidelná údržba a maximální zachování památkových hodnot,
- posílení významu MPZ, jako celoměstského centra a zvýšení jeho turistické přitažlivosti,
- prohloubení kvality života v MPZ dokončením úprav veřejného prostranství a zlepšení životního prostředí ve městě,
- průběžná obnova systému technické infrastruktury.

S vedením města úzce spolupracuje komise pro regeneraci, složená z odborníků na památkovou péči, architektů, pracovníků stavebního úřadu a lidí zajímajících se o historii města. Na organizaci a výběru památek se podílí i odbor kultury a cestovního ruchu.

Město Jablonné nad Orlicí se nachází v atraktivním regionu v pohybu, je domovem otevřených a moderních lidí. Jedná se o inspirující místo pro život, prostor pro investice a v neposlední řadě o velmi lákavou turistickou destinaci.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kompletní výměna šindelové krytiny a její nátěr na srubové chalupě čp. 30

Využití: informační centrum, výstavy, expozice města
Realizace v r. 2009

Celkové náklady 650, z toho podpora z PR 281, jiné zdroje 369

2. Název: Rekonstrukce měšťanského domu čp. 32

Využití: restaurace, obchod a ubytování
Realizace v r. 2008

Celkové náklady 750, z toho podpora z PR 171, jiné zdroje 579

3. Název: Oprava omítky, podlah a výměna oken na faře čp. 1

Využití: výstavy, přednášky, zázemí pro činnost farní rady
Realizace od 2003 do 2009

Celkové náklady 700, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 400

4. Název: Oprava omítek, střechy a výměna oken na měšťanském domě čp. 5

Využití: obchod potravin a byty
Realizace od 2004 do 2006

Celkové náklady 980, z toho podpora z PR 500, jiné zdroje 480

5. Název: Restaurování sloupu se sochou Panny Marie Immaculaty

Využití: dominanta náměstí
Realizace v r. 2009

Celkové náklady 267, z toho podpora z PR 129, jiné zdroje 138

6. Název: Oprava střechy nad presbytářem a výmalba kostela sv. Bartoloměje

Využití: bohoslužby a koncerty
Realizace od 2008 do 2009

Celkové náklady 550, z toho podpora z PR 105, jiné zdroje 445

7. Název: Restaurování dvou křížů v areálu hřbitova

Využití: areál kostela
Realizace v r. 2004

Celkové náklady 500, z toho podpora z PR 350, jiné zdroje 150

Jaroměř-Josefov Jaroměř

Jitka Zavřelová

Program regenerace MPR a MPZ je důležitým nástrojem ochrany památek. Bez této finanční podpory by bylo složitější uvádět památkově chráněné objekty do původního stavu, protože v mnohých případech se jedná o řešení dražší než při použití soudobých materiálů a postupů. Příspěvek z Programu regenerace MPR a MPZ se stal vhodnou motivací pro majitele památkově chráněných objektů, aby o své nemovitosti pečovali v souladu se stanovisky památkové péče a tím uchovávali odkazy minulosti pro současnost i budoucnost. V našem městě jsou poskytované finanční prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ zásadní motivací pro uvolnění i finančních prostředků z rozpočtu města. O regulačním plánu MPZ se zatím neuvažuje. Regenerační komise zasedá několikrát během roku dle potřeby a posuzuje veškeré záměry v MPZ. Zápisy z jejího zasedání jsou obratem předkládány zastupitelstvu. Koordinace různých finančních zdrojů se jeví vítanou pomocí při opravách památkově chráněných objektů. Stále platí, že požadavků je více než financí, takže je záhodno využít každou příležitost, jak získat potřebné finanční prostředky.

Příklady obnovy památek jsme zdokumentovali na fotografiích. K rozvoji obchodu a služeb přispívají opravy fasád a výkladců (čp. 17 a 49 na náměstí ČSA), k oživení budov a veřejných prostranství i kvalitě stavební a restaurátorské obnovy přispěla renovace městského divadla a fasády ZŠ Na Ostrově. Obnovu prostředí a jiné investice dokumentuje oprava fasády pošty čp. 18 na náměstí ČSA v Jaroměři, k zachování bydlení přispívají městské i soukromé objekty na náměstí ČSA.

V opravených objektech existují lepší podmínky pro podnikání, vylepšení růstu rozvoje neziskových organizací i pro rozmach cestovního ruchu. K rozvoji obecně přispívají akce městského kulturního střediska v městském divadle a v Boučkově divadle, zasedání zastupitelstva města v aule ZŠ Na Ostrově atd.

Město má následující koncepční materiály: územní plán, strategický plán, koncepční materiály předkládané zastupitelstvu jako záměry v území, přehledy nutných oprav, požadavků občanů atd. Příkladem dobré praxe je soustavnost přípravy a realizace, to znamená plánování akcí v dostatečném časovém předstihu, aby bylo možné včas definovat požadavky, zhotovit kvalitní projektovou dokumentaci (v některých případech provést výběrové řízení na projektanta), výběrové řízení na dodavatele, TDI, BOZP a následně uskutečnit vlastní stavbu.

Pavel Mertlík

Jako pamětník začátků a prvních úspěchů Programu regenerace MPR a MPZ si i po letech vybavuji především elán, se kterým jsme ho uváděli do praxe. Velmi zajímavě vyhlížely různé semináře a konference pořádané Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Výchozí situace mnohých měst byly rozdílné, a stejně tak postupy k oživení jejich historických center. Program regenerace MPR a MPZ jsme nechápali jen jako prostředek pro získání státní finanční podpory, ale stal se nám rámcem, v němž jsme hledali koncepční řešení rozvoje měst. Velmi pěkně to třeba dokládá sborník příspěvků z konference, která se konala v listopadu 1995 v Moravské Třebové. Když si po letech čtu svůj vlastní příspěvek o Josefově, uvědomuji si závažnost a výjimečnost jeho problémů. Vždyť to, co jsem tehdy popsal, většinou přetrvává do dnešních dnů. Přitom s rukama v kapsách jsme nestáli.

Již v roce 1993 nám Ing. arch. Kamila Matoušková zprostředkovala spolupráci s architektky Janem a Martinem Sedlákovými. Výsledek: urbanistická studie zaměřená na historické centrum Jaroměře (zóna) a Josefova (rezervace).

1

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Divadlo čp. 240 - oprava oplechování na fasádě

Využití: divadlo

Realizace v r. 2004

Realizační firma: D+D střechy, s. r. o., Jaroměř

Celkové náklady 83, z toho podpora z PR 40, jiné zdroje 0

2. Název: Boučkovo loutkové divadlo čp. 238 - kompletní obnova exteriéru budovy

Využití: loutkové divadlo

Realizace v r. 2009

Realizační firma: Antonín Marek, Vestec; Zítka, Jaroměř

Celkové náklady 370, z toho podpora z PR 180, jiné zdroje 0

3. Název: Oprava střechy na domě čp. 49, nám. ČSA

Využití: obchody, pojišťovna

Realizace v r. 2006

Realizační firma: Zdeněk Mochan, Jaroměř

Celkové náklady 1096, z toho podpora z PR 250, jiné zdroje 0

3a

3b

3b

2b

2a

Jaroměřice nad Rokytňou

Město je proslulé hudební tradicí a pobytem básníka Otakara Březiny. Jeho dominantou a chloubou je barokní zámecký komplex, na nějž navazuje historické jádro města s řadou dalších památkových objektů. Památková zóna města Jaroměřice nad Rokytňou byla vyhlášena 20. 11. 1990 a zahrnuje celkem deset dalších kulturních památek, počínaje měšťanskými domy, přes sakrální stavby až po soubory historických soch a budovu radnice.

Za dvacet dva let existence městské památkové zóny se podařilo uskutečnit řadu akcí k obnově a záchraně historických objektů, na níž se zcela nebo významně podílelo město. Významnou roli přitom hraje šestičlenná regenerační komise. Zabývá se tvorbou a aktualizací programu regenerace města, spolupracuje s Krajským úřadem Vysočina, Národním památkovým ústavem a dalšími dotčenými institucemi. Plán regenerace památkové zóny bývá pravidelně aktualizován ve dvouletém cyklu. Jednak zhodnocuje stav obnovy památek a určuje i priority, na které je třeba nejvíce zaměřit v nejbližší době pozornost.

Bez zapojení do dotačních titulů by náklady spojené se zachováním historického dědictví města nebyly zvládnutelné. Proto jsou Jaroměřice nad Rokytňou již od roku 1994 přihlášeny do Programu regenerace MPR a MPZ dle vládního usnesení č. 9 ze dne 25. 3. 1992 a využívají i další dotace poskytované MK ČR, krajským úřadem atd. Na podporu turistického ruchu jsou uplatňovány žádosti do Operačního programu Jihovýchod.

V minulých letech se podařilo realizovat obnovu řady kulturních památek, z nichž nejvýznamnější jsou bývalý klášter Servitů v majetku města Jaroměřice nad Rokytňou a římskokatolické farnosti Jaroměřice nad Rokytňou, bývalý Špitál, fasáda domu čp. 130 a oprava části střešní krytiny čp. 133, ul. Helfertova. Dále odvlhčení části obvodového zdíva a oprava fasády domu Otakara Březiny. U těchto památek nutno pokračovat v celkové obnově. U kláštera Servitů je pak třeba odvlhčit budovu v interiéru a u Špitálu provést dokončení opatření proti vlhkosti, sanační omítky, podlahy a úpravu interiéru a venkovní fasádu. U domu čp. 133 zbývá opravit střešní krytinu a realizovat částečnou opravu fasády a výplní otvorů obvodového zdíva. V následujícím období bude rozvinuta snaha o finanční i organizační výpomoc při obnově kaple sv. Kateřiny a kaple sv. Josefa, které jsou v majetku římskokatolické farnosti.

Významným počinem byla v roce 2005 restaurátorská obnova sochařské části morového sloupu Nejsvětější Trojice na hlavním náměstí. V návaznosti na ni došlo k opravě zděné části a k sjednocení barevné úpravy s fasádou zámku. Na financování projektu se podílelo 70 % město a 30 % Kraj Vysočina. V souvislosti s výstavbou nového silničního mostu přes řeku Rokytňou bylo v roce 2007 dokončeno restaurování sousoší sv. Jana Nepomuckého a soch Pieta, Ukřižování a sv. Magdalény a socha bl. Jana Sarkandra. Po vyždění nových podstavců sochy usazené na své původní místo nad řekou.

Město se v péči o kulturní památky nezaměřuje pouze na vlastní objekty. Úzce spolupracuje i s majiteli ostatních nemovitostí. Pro tento účel má schváleny Zásady pro poskytování finančních příspěvků na obnovu fasád, střech a výplní otvorů pro objekty nacházející se v městské památkové zóně. Každoročně regenerační komise vybírá a radě města doporučuje ke schválení projekty respektující podmínky ochrany historických památek.

Mnohé se pro záchranu historického jádra města již udělalo, hodně úkolů je třeba ještě splnit. V současné době např. probíhají průzkumy, v jakém rozsahu se zachovaly alespoň části jaroměřického podzemí, které bývalo podle historických pramenů velice rozsáhlé. Velmi významnou roli zde hraje úzká a velice dobrá spolupráce mezi městem a národní kulturní památkou Zámek Jaroměřice nad Rokytňou. Díky ní se v zámecké zahradě každoročně koná Mezinárodní hudební festival Petra Dvorského, proslavený pravidelnými vystoupeními řady světových umělců.

Zachování tradic a s tím spojená ochrana historických památek je v Jaroměřicích nad Rokytňou důležitou součástí povědomí všech obyvatel. Jsou na svoji historii hrdí a snahy města v oblasti památkové péče podporují.

3

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova bývalého špitálu

Využití: nevyužito
Realizace od 2000 do 2014
Autor: Ing. Miloš Janda, Ing. Vladimír Konvalina
Realizační firma: RENO, stavební firma, s. r. o., INEX Mor. Budějovice, s. r. o.
Celkové náklady 3000, z toho podpora z PR 1500, jiné zdroje 1500

2. Název: Klášter Servitů

Využití: bytový dům
Realizace od 2003 do 2010
Realizační firma: RENO, stavební firma, s. r. o.
Celkové náklady 2000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 1000

3. Název: Sochy na silničním mostě

Realizace v r. 2009
Realizační firma: p. Kovařík
Celkové náklady 0, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

1b

1a

2a

2b

Javorník

Milan Rychlý

První doklady o osídlení Javorníka sahají až do hluboké minulosti, což dokazují nečetné archeologické nálezy kamenných sekerek v blízkém okolí, které napovídají, že se zde mohla nacházet osada pravěkých zemědělců. První písemná zmínka pochází až okolo roku 1290, kdy byl veden soupis majetku vratislavského biskupství, jež zmiňuje ves „Jawornik“. Velmi brzy se objevuje v dalších zprávách i zdejší hrad, který vznikl na přelomu 13.-14. stol., poprvé ale zachycen v písemných pramenech až v roce 1307. Od 14. století majetkem vratislavského biskupství, jemuž patřila již ves pod hradem. Část osady v podhradí nabývala postupně městský ráz a roku 1373 je poprvé vedle původní vsi uváděno i město Javorník.

Období husitských válek těžce dolehlo i na Javorník a okolí. V letech 1428 až 1432 se podařilo husitům tento kraj zdolat a ovládali ho až do roku 1432, kdy byl za velkou sumu vykoupen a vrácen vratislavským biskupům. V roce 1509 začalo nové období rozkvětu města, na biskupský stolec přišel ordinář Jan Thurzo, jenž provedl četné renesanční úpravy hradu a zároveň mu změnil jméno podle patrona vratislavských biskupů Jana Křtitele na Johannesberg (Jánský Vrch).

V 90. letech nastala nová epocha tohoto kraje a tak Program regenerace MPR a MPZ, který vznikl na záchranu městských památkových rezervací a zón v České republice, jistě v našem městě přispěl ke zlepšení jak vzhledu města, tak i k možnostem využití vnitřních prostor jednotlivých budov. Podle všeobecného názoru je pro město důležitý ten fakt, že opravou vnějšího vzhledu především budov se zvýšila atraktivnost pro návštěvnost, přitažlivost pobytu a zájem o jeho tradici. Historicky cenný soubor domů ve středu města ukrývá pod povrchem základy z období vrcholného středověku, což dokázal archeologický průzkum u některých z nich, ale vrchní část pochází většinou z doby barokní a klasicistní. Postupně se tyto domy v městské památkové zóně renovují, a tím pak spolu se zámkem ztrácejí vzhled celého města. Jednotlivé opravy probíhají ve vzájemné spolupráci s památkáři i majiteli jednotlivých historických budov a to jim pak umožní lépe zachovat vzhled a zvýšit komfort využívání budov s využitím poznatků o historickém vývoji. Rozhodně je pro vlastníky těchto nemovitostí atraktivní pobídkou, když existuje možnost využití spolufinancování z podpory státu nebo z rozpočtu jejich města. Díky těmto různým dotacím se podařilo opravit nejenom část domů v soukromých rukách, ale např. i místní faru s kostelem, nebo mateřské školky stojící v blízkosti centra. Díky zlepšení vzhledu města a rozvoji cestovního ruchu se zde nejenom stabilizují různé stávající podnikatelské aktivity, jež nabízejí služby návštěvníkům našeho města, ale naopak tady vznikají i nové a tím pomáhají mírně zmenšit i velkou nezaměstnanost, která je jednou z největších v České republice. Ve městě se navíc aktivně podílejí nejenom příspěvkové organizace – Kulturní dům Javorník, základní škola, mateřské školy, hasiči SDH Javorník a Bílý Potok, ale i kluby a spolky: Javornická dělostřelecká garda, Multiart, Motoklub, ČRZO Českého svazu včelařů, Řecké obce Javorník, Český zahrádkářský klub, sportovci TJ Javorník, ZO Českého svazu chovatelů, mysliveckých sdružení atd. Město Javorník s počtem cca 3000 obyvatel navštěvuje pozvolna stoupající počet návštěvníků, kteří navštívili naše město nejenom kvůli zámku a krásné přírodě v okolí, ale i z důvodů různých kulturních aktivit, kde je potřeba vyzdvihnout každoročně se opakující hudební svátek – Dittersův festival.

Co napsat závěrem? Rozhodně by částky, jež jsou v jednotlivých letech pro Program regenerace MPR a MPZ poskytovány z centra, měly být posíleny, a tím zvýšena možnost uspokojování většího počtu žadatelů. Při pohledu z rozhledny pod zámkem Jánský Vrch jak od občanů, tak především návštěvníků města je slyšet slova uznání o vzhledu centra a jeho čistotě (myšleno fasády budov). Dále i slova o uznání snahy vedení města nadále jeho vzhled zlepšovat. Musíme mít vždy na paměti, že vše máme půjčeno od našich dětí, a je jen na nás, v jakém stavu jim to vrátíme.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova fary (statické zajištění, výměna oken, dveří, oprava střechy, oprava fasády, injektáž zdiva)

Využití: fara – administrativní, obytný i společenský objekt
Realizace od 2005 do 2011

Autor: vlastník – římskokatolická farnost, Javorník ve Slezsku

Realizační firma: Sanol, s. r. o., Štefan Ožvaldík, Zem. družstvo, Agroholding

Celkové náklady 1317, z toho podpora z PR 656, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova domu čp. 407

Využití: bydlení, prodejna

Realizace v r. 2008

Realizační firma: Zem. družstvo Agroholding

Celkové náklady 76, z toho podpora z PR 38, jiné zdroje 0

3. Název: zámek Jánský Vrch – národní kulturní památka

Využití: zámek přístupný veřejnosti

Realizace od 2003 do 2010

Autor: Architektonicko-urbanizační ateliér, Olomouc, IDOP a. s., Olomouc, zahradní architekt Ing. Kamila Krejčířková, Ph.D.

Realizační firma: Ambit, s. r. o., Archatt, s. r. o., Sanol, s. r. o., Provádění staveb, Olomouc, s. r. o.

Celkové náklady 20939, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 13385

4. Název: Obnova fasády mateřské školy v ul. Míru

Využití: mateřská škola

Realizace v r. 2007

Autor: vlastník – město Javorník

Realizační firma: Zem. družstvo, Agroholding

Celkové náklady 350, z toho podpora z PR 175, jiné zdroje 0

Jevíčko

Miroslav Šafář

Město Jevíčko patří k nejstarším městům na Moravě. Bylo založeno v první polovině 13. století na důležité obchodní stezce vedoucí z Olomouce do Prahy v souvislosti s kolonizací tohoto území. První zmínka o zeměpanském městě Jevíčko je uvedena v listině českého krále Václava I. z roku 1249. Listinou z roku 1258 povýšil Přemysl Otakar II. Jevíčko na město královské s právem magdeburským a právem milovým.

Zachovaný středověký půdorys města a přítomnost řady stavebních a sochařských památek vedla k tomu, že s účinností od 1. 11. 1990 bylo městské centrum vyhlášeno za městskou památkovou zónu. Vyhlášením MPZ dochází k přehodnocení vztahu k historické zdejší lokalitě a také k nastartování oprav významných památek – městské věže (oprava fasády a později i pláště kopule), kostela Nanebevzetí Panny Marie s bývalým augustiniánským klášterem (rekonstrukce střechy a fasády) i mnoha dalších. Existence městského programu regenerace MPZ a s tím spojená činnost pracovní skupiny má za výsledek dlouholetou úspěšnost města v rámci čerpání dotačních prostředků od MK ČR

Výsledky Programu regenerace MPR a MPZ dokumentují např. oprava fasády a střechy barokního kostela Nanebevzetí Panny Marie z 2. pol. 18. stol., fasády a později pláště kopule původně gotické městské věže, revitalizace střechy a fasády s výměnou okenních prvků na budově bývalého augustiniánského kláštera založeného ve 2. pol. 14. stol., oprava střechy a fasády s výměnou okenních prvků na budově renesančního zámku, údržba kritických úseků bývalých městských hradeb ze 14. stol., opravy v prostorách bývalé židovské synagogy z konce 18. stol., restaurace kašny na náměstí z 19. stol., soch a sakrálních památek na území města. V budově bývalého augustiniánského kláštera je umístěno městské muzeum, obřadní síň města a místnosti pro komerční využití. Vzniklo zde dvanáct bytových jednotek. Část bývalého kláštera pod čp. 51 je dnes využívána jako městská ubytovna.

Město se každoročně zapojuje do Dnů evropského dědictví, v jejichž rámci jsou zpřístupněny některé památky na území města. Zvláště městská věž a vyhlídka z jejího ochozu patří k oblíbeným návštěvním místům turistů. Prostor bývalé židovské synagogy je hojně využíván ke konání vernisáží, výstav, přednášek a koncertů. Akce obnovy mají pozitivní vliv na celkový dojem a upravenost města – příkladem, kdy památkou v sousedství nové architektury je např. budova Zámku cca 50 m od ZŠ Jevíčko z roku 1996. Dopady programu mimo jiné dokládá sídlo ZUŠ Jevíčko, městské knihovny a OS „Ze Zámku do světa“ právě v objektu Zámku.

Pracovní skupina pro památky pracuje coby poradní orgán a připomínkové místo ke stavební činnosti města i občanů podnikajících i bydlících v MPZ, aby nedocházelo k nevratným zásahům jako v době minulé. Akce realizované v rámci Programu regenerace MPR a MPZ jsou uveřejňovány v místním zpravodaji. Rozvoj cestovního ruchu podpořilo např. vybudování městského okruhu a osazení souboru informačních cedulí, které procházejí MPZ a věnují se historii města a jeho nejvýznamnějším památkám. Renovací památek se zvyšuje atraktivita města a regionu.

Kronikář pan František Plech vzpomíná na opravu fasády městské věže v roce 1993: „19. 7. až 18. 8. 1993 došlo ke stavbě dřevěného lešení kolem věže a otloukání stávající omítky. Na lešení se podle dozorců p. Gréza spotřebovalo cca 85 m³ dřeva. 30. 8. se započaly zdi věže pobíjet pletivem a 6. 9. se začalo omítat. Fasáda byla dokončena 8. 10. a 22. 10. došlo ke zpřístupnění ulice Kostelní. 6. 12. se bouralo lešení a 17. 12. bylo vše hotovo a uklizeno. Pro město to byla tenkrát velká stavební událost.“

Doporučujeme se problematice památek cílevědomě a koncepčně věnovat, k čemuž městský program regenerace přispívá.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce střechy a okenních prvků budovy renesančního zámku.

Využití: ZUŠ, městská knihovna

Realizace od 1998 do 2009

Autor: Ing. V. Kolář

Realizační firma: Petr Ženožička, Velké Opatovice, Okna Pirunčák, Raduň

Celkové náklady 3200, z toho podpora z PR 1500, jiné zdroje 0

2. Název: Rekonstrukce střechy, fasády a okenních prvků býv. augustiniánského kláštera.

Využití: bydlení, obřadní síň města, městské muzeum

Realizace od 2000 do 2011

Autor: Ing. J. Jaňák

Realizační firma: Matoušek CZ, Jevíčko, KOLP Moravská Třebová

Celkové náklady 6500, z toho podpora z PR 3000, jiné zdroje 0

Jilemnice

Jan Jirů

Historické jádro města Jilemnice se stává rok od roku malebnějším a pro turisty přitažlivějším. Od tzv. sametové revoluce již kulturní památky nechátrají v takové míře jako před „převratem“. Vzhled (a též technický stav) kulturních památek se cíleně vylepšuje, k čemuž je dlouhodobě zapotřebí velkého odhodlání a nemalých finančních prostředků. Program regenerace města Jilemnice zpracovaný a aktualizovaný vlastně díky Programu regenerace MPR a MPZ efektivně řeší problematiku koordinované obnovy památkové zóny, především formulováním dlouhodobé vize a stanovením priorit, a to jak z pohledu města (členy pracovní skupiny programu jsou zástupci veřejné správy i samosprávy), tak i samotných obyvatel a podnikajících subjektů.

V pracovní skupině programu regenerace Jilemnice je zastoupena řada profesí (výtvarník, architekt, historik a zároveň pedagog a ředitel muzea, vedoucí odboru rozvoje a místního hospodářství MěÚ Jilemnice, vedoucí odboru kultury Krajského úřadu Libereckého kraje) a novou členkou též pracovnice informačního centra. Cílem pracovní skupiny se stala především co nejkomplexnější obnova památkových objektů i samotného jádra města. Ta se daří realizovat díky různým dotačním titulům jak MK ČR, Libereckého kraje, tak i „Norských fondů“ a dalším specifickým titulům.

Jako příklad výsledků programu regenerace Jilemnice může sloužit obnova budovy radnice (prostory MěÚ), rekonstrukce více objektů v samém centru města na Masarykově náměstí (čp. 9 – pizzerie s hotelem, čp. 10, čp. 79 a další), celková revitalizace Masarykova náměstí, postupná obnova objektů lidové architektury v unikátní Zvědavé uličce (čp. 104, 105, 106, 110, 111, 121 ad.), celková oprava hospodářské budovy čp. 1 v areálu bývalého pivovaru, vnějšího pláště budovy ZŠ Komenského, dále několika soch a kašny v areálu zámeckého parku atd.

Úspěšnost Programu regenerace města Jilemnice dokládá mimo jiné několik vzniklých obchodů na Masarykově náměstí, nové prostory pro muzeum, Centrum mládeže v čp. 1, postupná renovace centra města s přínosem pro turismus, vznik občanského sdružení Jilemnický okrašlovací spolek (spolupracující s městem na obnově a popularizaci drobných památek) atd.

V roce 2010 byla dokončena finančně velmi náročná akce obnovy hospodářské budovy čp. 1 v areálu bývalého jilemnického pivovaru. Desítky let nevyužívané prostory a objekt v havarijním stavu nevalného vzhledu se proměnily na staronovou chloubu Jilemnice. V jeho přední části vznikla nová stálá expozice muzea, věnovaná historii i postupnému vývoji lyžování v Krkonoších, v dalších opravených reprezentačních prostorech jsou pořádány rozličné kulturní akce – od vernisáží, módních přehlídek, tanečních vystoupení, svateb, až po koncerty vážné hudby. V zadním traktu budovy se nalézá tzv. tržnice řemesel, v ní je osm samostatných expozic. Dvě jsou věnované tkalcovství (azy) zde nalezl historický stuhařský stav Ludorf a další tkalcovské stroje, jednu využívají a dobově (20. léta 20. století) zařídily členky Spolku jilemnických paní a dívek, ostatní expozice představují různá další řemesla (drátkování, plstění, výroba bižuterie z různých materiálů, floristice atd.). V 1. patře rekonstruovaného objektu se nalézá i Centrum mládeže. Celý areál je hojně navštěvován a využíván širokou veřejností Jilemnicka.

Realizovat postupnou obnovu města není nijak jednoduché, ovšem při dobře fungující pracovní skupině programu regenerace a kvalitnímu konceptu s jasnou vizí si lze důkladnou přípravou vymezit řadu priorit a určit předběžný harmonogram jejich naplňování. Velké a finančně náročné akce nutno si rozřazovat, aby se finanční spoluúčastí města nevyčerpal rozpočet na mnoho let dopředu a nastupující samospráva nemusela řešit nevyřádané závazky po svých předchůdcích. V takovém případě by zcela jistě ztratila podporu široké veřejnosti a tím i prostor k plánování další obnovy historického centra města.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Celková rekonstrukce hospodářské budovy čp. 1 v areálu bývalého pivovaru

Využití: muzeum, multifunkční prostory
Realizace od 1997 do 2010

Autor: Ateliér Tesařík, spol. s r.o., Mgr. Lizler – interiéry
Realizační firma: Stavební společnost Hostinné, s. r. o., Nábytek – interiéry, Pajůrek
Celkové náklady: 38500, z toho podpora z PR 3740, jiné zdroje 34760

2. Název: Oprava vnějšího pláště a střechy ZŠ Komenského čp. 288

Využití: základní škola s tělocvičnou
Realizace od 2005 do 2012

Autor: bez autora, dle rest. průzkumu a NPÚ
Realizační firma: Václav Snížek – generální opravy památek
Celkové náklady 4576, z toho podpora z PR 1839, jiné zdroje 2737

3. Název: Regenerace Masarykova náměstí

Využití: veřejný prostor pro turisty, návštěvníky, přivětivý pro pěší
Realizace od 2008 do 2009

Autor: Ing. arch. Jirouš, Projekt servis Jičín, s. r. o., Mgr. Lizler – mobilitář
Realizační firma: Stavby, a. s.
Celkové náklady 23500, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 23500

4. Název: Restaurování empírové kašny na Masarykově náměstí

Využití: technická památka pro turisty, na okrasu
Realizace od 2009 do 2010

Autor: bez autora, dle rest. průzkumu a NPÚ
Realizační firma: Sdružení reg. a revitalizace Masarykova náměstí
Celkové náklady: 1350, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 1350

5. Název: Rekonstrukce radnice čp. 82 na Masarykově náměstí

Využití: prostory MěÚ Jilemnice
Realizace od 2004 do 2008

Autor: Ing. Dobeš – projektový ateliér, f.o., Mgr. Lizler – interiéry
Realizační firma: Stavební společnost, s. r. o., Martinice v Krkonoších, Prokůpek – tesařství a pokrývačství
Celkové náklady 2373, z toho podpora z PR 650, jiné zdroje 1723

Jílové u Prahy

Zbyněk Šorm

Program regenerace MPR a MPZ ČR významně přispěl k obnově našeho historického města. Program regenerace MPZ Jílové u Prahy sloužil nejen jako podklad pro obnovu jednotlivých památkových objektů, ale jeho prezentace samosprávě a veřejnosti určitě sloužila i k osvětě v oblasti památkové péče. Díky tomu se podařilo realizovat nejen dotované obnovy památkových objektů, ale i další urbanisticky významné objekty i parter historického středu města. Ačkoliv všechna volební období pracovala skupina programu regenerace MPZ, jejímiž členy byl vždy architekt, předseda stavební komise a vedoucí stavebního úřadu, velmi důležitý pro realizaci vlastního programu regenerace se stal vždy přístup nejužšího vedení města, potažmo starosty nebo starostky města. Oni také zajišťovali vícezdrojové financování realizace programu. Díky jejich aktivitám se pak podařilo získat nejen státní dotace z Programu regenerace MPR a MPZ nebo okresního úřadu, ale i zdroje od budoucích komerčních uživatelů opravených nemovitostí a prosadit v městském rozpočtu odpovídající podíl města na realizaci programu regenerace MPZ, který byl využit i na nedotované projekty ostatních objektů v MPZ a parteru. Ačkoliv Program regenerace MPR a MPZ pomohl k obnově téměř všech památkových objektů v našem městě, je škoda, že se vždy nepodařilo prosadit z něj dotování oprav i některých urbanisticky významných budov v MPR a MPZ nebo parteru, což by bylo velkým přínosem zejména pro MPZ s malým počtem zapsaných památkových objektů, jakým třeba Jílové u Prahy je.

Ve městě postupně opraveny všechny památkové objekty včetně památek i mimo MPZ, jež dotvářejí celkový charakter historického města. Při výběru firem na rekonstrukci objektů klademe důraz na zkušenosti s obnovou památkových objektů, při vlastní realizaci pak upřednostněna dobrá komunikace představitelů samosprávy s orgány státní památkové péče. Celková obnova města potom přispěla i k rozvoji kulturních a společenských akcí, jako jsou každoroční oslavy EHD, Jílovské kulturní léto a v neposlední řadě i městské trhy.

Obnovené objekty v MPZ přispěly nejen k podpoře rozvoje kulturního života ve městě (kulturní centrum, základní umělecká škola), ale i k činnosti a rozvoji nových neziskových organizací – např. klub seniorů nebo Mateřské centrum Permoniček.

Největší obnovu zaznamenala radnice – Masarykovo náměstí čp. 1. Postupná rekonstrukce tohoto komplexu v letech 1991–1998 se stala příkladem vícezdrojového financování obnovy památkového komplexu, kdy se na financování podílelo nejen město Jílové u Prahy jako investor, ale i dotace Programu regenerace MPR a MPZ a Okresního úřadu Praha-západ a závěrem příspěvek soukromého investora. Rekonstrukce tohoto komplexu v celkové hodnotě cca 20 milionů korun přinesla městu nejen odpovídající prostory pro dobré fungování městského úřadu s rozšířenou působností, ale i kvalitní zázemí pro rozvoj kulturního života města.

Snad největší podněty a inspirace pro regeneraci MPZ jsme získali z historických měst v Německu. Ať již to byly příklady z našeho partnerského města Holzgerlingen nebo obecně podněty ze studijních cest Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Ty byly využity nejen při přípravách vlastních akcí obnovy, ale i při aktualizaci programu regenerace naší MPZ.

Dnes můžeme říci, že díky realizaci Programu regenerace MPR a MPZ se Jílové u Prahy stalo i atraktivnější nejen pro své obyvatele, ale zejména i pro návštěvníky města, jež je dnes branou tradiční turistické a rekreační oblasti dolního Posázaví.

1b

1a

2b

2a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce severního křídla radnice

Masarykovo náměstí čp. 1

Využití: kulturní centrum, městská knihovna

Realizace od 1993 do 1994

Autor: SÚRPMO Praha, akad. arch. Michal Dostál

Realizační firma: Kočí, a. s., Písek

Celkové náklady 9200, z toho podpora z PR 1900, jiné zdroje 4000

2. Název: Rekonstrukce bývalé obecní školy

Masarykovo náměstí čp. 195

Využití: základní umělecká škola, spolková činnost

Realizace od 1992 do 1995

Autor: akad. arch. Michal Dostál

Realizační firma: Löffler, spol. s r. o., Kočí, a. s., Písek

Celkové náklady 5989, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 2500

3. Název: Rekonstrukce západního křídla radnice

Masarykovo náměstí čp. 1

Využití: městský úřad s přenesenou působností

Realizace od 1997 do 1998

Autor: akad. arch. Michal Dostál

Realizační firma: Kočí, a. s., Písek

Celkové náklady 10796, z toho podpora z PR 1410, jiné zdroje 260

Jimramov

Městská památková zóna Jimramov byla vyhlášena 20. listopadu 1990. Jejím účelem je zachovat duchovně historické a urbanisticko-architektonické hodnoty historického jádra obce jako součásti životního prostředí a kulturního dědictví.

MPZ zahrnuje historické jádro obce tak, jak se utvářelo od svého vzniku ve 13. století v prostoru kolem náměstí, zámku a kostelů. Předmětem ochrany jsou i průčelí domů na náměstí a v přilehlých ulicích, na řadě z nich se zachovaly zdobné štukové fasády. Ochranu zasluhují i další architektonické prvky jako okna, domovní dveře, vrata atd. V návaznosti na památkovou zónu muselo být v roce 1994 vymezeno ochranné pásmo památkové zóny, které chrání lokality s lidovou architekturou na severu městečka, dále pak Panskou ulicí s typickou ucelenou historickou architekturou i charakteristickou zástavbou v uličkách s nízkými domky v jeho dolní části a v okolí bývalého barokního kostela sv. Matouše.

Aby památková zóna nebyla jen „mrtvým muzeem“, ale centrem Jimramova oživeným podnikatelskými aktivitami, byl vytvořen Program regenerace MPZ. Příspěvky z Programu regenerace MPR a MPZ se staly důležitou pobídkou a motivací pro obnovu nejen památkových objektů v MPZ. Díky dlouhodobé motivaci prošla MPZ zásadní regenerací, i když by bylo nutno investovat ročně více finančních prostředků. Není to však jen otázka vyšších příspěvků, ale je to spojeno také s finančními možnostmi vlastníků. Do budoucna považujeme za vhodnou úpravu Programu regenerace MPR a MPZ také rozšíření o akce pro soukromé vlastníky objektů, které zatím nejsou prohlášeny kulturními památkami. Mnohdy jsou taktéž velmi cenné a na seznam památek nezapsány z různých důvodů.

Celkově můžeme konstatovat, že byl udělán podstatný krok k zachování kulturního dědictví a zlepšení vzhledu obce, jež jsou nesrovnatelné s nedávnou minulostí.

V rekonstruované budově U sv. Jana byla zpřístupněna Síň rodáků, Jana Karafiáta, řemesel a výstavní síň. Po obnově přízemí radnice byla zřízena úřadovna s bezbariérovým přístupem pro občany. Dále byl obnoven původní vzhled radnice – břidlicová střešní krytina, původní tvar oken, nová fasáda. V budově bývalého kláštera bylo umístěno rehabilitační centrum, objekt má novou fasádu. V proluce mezi domy byl vybudován Dům s pečovatelskou službou. V zámku bylo obnovené nádvoří, fasády, střechy, okna. Na náměstí byly znovu vydlážděny chodníky. Doplnujícím programem se stala květinová výzdoba MPZ, kdy obec pro občany hromadně zakoupila samozavlažovací truhlíky na květiny, na něž obyvatelé přispívali jen zčásti.

Ve městě došlo k viditelnému zvýšení cestovního ruchu, velký podíl na tom má nový penzion Jimram na náměstí.

Ke smysluplnosti realizace celého Programu regenerace MPR a MPZ bude bezesporu nutné navázat na všechny dobré tradice obce, kterými jsou vzdělanost, kulturnost, religiozita, tolerance a ty pak ve spolupráci se všemi občany rozvíjet. Dále je podstatné navázat na skutečnost, že Jimramov se stal přirozeným centrem pro okolních zhruba deset obcí. Proto nastává coby naše povinnost konání různých kulturních a přednáškových akcí, výstav apod. V neposlední řadě má Jimramov možnost se opřít o turistickou minulost. Díky výjimečnému charakteru místa, pro něž se stal na začátku 20. stol. cílem cest mnoha výletníků, je nazýván Meránem Českomoravské vysočiny.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Zámek

Využití: soukromý zámek

Realizace od 1995 do 2009

Realizační firma: Ing. Vladimír Basovník, Jaroslav Mach
Celkové náklady 3916, z toho podpora z PR 893, jiné zdroje 162

2. Název: Katolická fara

Využití: fara

Realizace od 1997 do 2007

Realizační firma: Vojta František, Stavební podnik, Jihlava
Celkové náklady 646, z toho podpora z PR 284, jiné zdroje 108

3. Název: Výstavní síň U sv. Jana

Využití: muzeum, výstavní místnost, síň rodáků

Realizace od 1992 do 2008

Realizační firma: AUTOSTAV, PROFISTYL
Celkové náklady 544, z toho podpora z PR 167, jiné zdroje 0

4. Název: Radnice

Využití: radnice

Realizace od 2010 do 2011

Realizační firma: PRIMA Polička, Vojta František
Celkové náklady 1740, z toho podpora z PR 819, jiné zdroje 0

Kamenice nad Lipou

Josef Bojanovský

Město se zapojilo do Programu regenerace MPR a MPZ v roce 1994. Od počátku se tak výrazně posílil kladný přístup k ochraně a obnově památkových hodnot ve městě, nejen ze strany městského úřadu, ale především ze strany vlastníků jednotlivých objektů. Uskutečněné etapy předešlých let se týkaly postupných prací na komplexní regeneraci městské památkové zóny, zahrnující zlepšování technického a komunikačního vybavení a také příslušných prostorových, funkčních i technických návazností vůči celému městu. Regenerace byla řešena s důrazem na obnovu domů podle finančních možností majitelů, rekonstrukci dominantních objektů, opravu inženýrských sítí a předláždění povrchů většiny ulic, vybudování orientačního systému, obnova kašen a sousoší, řešení zeleně. Dokladem výsledků je zpřístupnění zámecké zahrady, otevření Hotelu U Lipy (bohužel v současné době je opět uzavřen), opravy fasád domů na náměstí, výměna krytiny kostela Všech svatých, restaurování kašen, sochy sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého a mobiliáře v kostele Všech svatých.

Jedná se o regeneraci městské památkové zóny ve všech jejích složkách, tedy o obnovu stavební podstaty domů, revitalizaci jejich funkcí, zhodnocení a restaurování památkových prvků, zajištění dlouhodobé životnosti podzemních inženýrských sítí rekonstrukcí či jejich výměnou, vytvoření optimálního architektonického výrazu veřejných prostranství a ulic jejich vhodným vydlážděním, veřejným osvětlením a zelení. Jsou opraveny objekty dříve v havarijním stavu, nevyužívané nebo využívané nevhodně. Program regenerace MPR a MPZ je chápán jako účinný nástroj pro revitalizaci historického jádra města. V posledních letech je prováděna cílená regenerace veřejných prostor – ulic, náměstí a parků tak, aby jejich důstojnou úpravou byly podporovány funkce města jak z hlediska urbanistických předpokladů, tak z hlediska naplňování denního života města, jeho obyvatel a turistických návštěvníků.

Na náměstí se nachází zámek, který byl zpřístupněn v r. 2004, s expozicemi Uměleckoprůmyslového muzea Praha a Městského muzea Kamenice nad Lipou. Jsou zde umístěny sbírky kovaných železných prací, soubory mříží, zábradlí, užitkových kování, zámků, klepadel a klíčů od románské doby až po 19. století. Nejvýznamnější expozice se týká osudu a tvorby slavného rodáka, hudebního skladatele Vítězslava Nováka, doplněná depozitářem skladatelovy pražské pracovny.

V přílehlé zámecké zahradě roste památná lípa, jejíž zasazení v zahradě zámku klade známý historik Augustin Sedláček do 1. poloviny 13. století. V průběhu věků přírodními živly mnohokrát poškozena, nejvíce v r. 1824, kdy jí blesk srazil košatou korunu. Od té doby má naše lípa známý tvar a její torzo je odborně ošetřováno. V roce 1998, při oslavách 750 let Kamenice, byla v její blízkosti zasazena lípa dcera.

Druhou dominantou města je děkanský kostel zasvěcený Všem svatým, který byl zdvižen ze základů ve 13. století. V průběhu věků několikrát postižen požárem. Vyhořel v letech 1560, 1771, 1794 a naposledy v roce 1819. Mohutná padesátimetrová věž postavena v 17. století. Na vnějším obvodu kostela jsou skvostné náhrobky zdejší šlechty. Díky Programu regenerace MPR a MPZ je jeho celý vnitřní mobiliář, tj. hlavní i boční oltáře, zrestaurován a v současné době se dokončuje obnova fasády věže a oprava věžních hodin.

Bohužel v počátcích Programu regenerace MPR a MPZ byl k dispozici větší celkový objem dotačních finančních prostředků, který se postupem času pomalu ztenčuje. Tím začnou trpět veškeré památkové objekty, protože budovy opravené na přelomu tisíciletí již potřebují další investice.

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce krovu a střešní krytiny kostela Všech svatých

Využití: k církevním obřadům

Realizace od 2003 do 2005

Autor: Libor Musil

Realizační firma: Libor Musil – Tesařství, Velký Beranov

Celkové náklady 2091, z toho podpora z PR 1460, jiné zdroje 631

2. Název: Restaurování bočního oltáře sv. Jana Nepomuckého

Využití: k církevním obřadům

Realizace v r. 2002

Autor: Jaroslav Benda

Realizační firma: Jaroslav Benda – restaurátor

Celkové náklady 656, z toho podpora z PR 510, jiné zdroje 146

1a

1b

Kamenický Šenov

Radim Vácha

Program regenerace městské památkové zóny přinesl Kamenickému Šenovu příležitost, které dokázal využít jen zčásti. Vznikl za předminulého vedení a odrážel jeho představy o rozvoji města. Některá v něm navrhovaná řešení vedla spíše k degradaci památkových kvalit zóny nežli k jejímu zhodnocování. Vždyť přes existenci městského programu regenerace došlo například k demolici historických domů v centru města a nová architektura tak vznikala jen na úkor té staré. A novostavby na náměstí se povrchními znaky snažily „vyhovět“ památkářům a zároveň uspokojit obecně nízký dobový vkus. Také soukromí majitelé budov dosud památkové principy v MPZ vesměs nerespektují a jejich plnění považují za úřední šikanu. Přitom vymahatelnost nápravy je malá a každý nesprávný příklad v zóně inspijuje majitele nemovitostí desetkrát více než příklad pozitivní. Mnozí se tak případy nové osazených plastových oken, polystyrenem zateplených fasád, nevhodných střech. Hlavně tato okolnost hodnotu MPZ nadále snižuje. Protože tento stav vyplývá i z omezených finančních možností majitelů domů, z nichž mnozí vlastní v Šenově velmi rozšířené reprezentativní a nákladně postavené domy sklářských rodů, bude cesta k nápravě ještě složitá a řada změn je a bude bohužel nevratných.

V r. 2012 se chystá příprava aktualizovaného programu regenerace, ve kterém se zohlední konečně i památkářská hlediska. Nová komise pro MPZ se chce zaměřit také na probuzení zájmu majitelů soukromých památek a pomoci jim s čerpáním dotací. Tato spolupráce dosud neprobíhala a žádalo se o dotace převážně na zvelebování městského památkového majetku. Program regenerace MPR a MPZ tak v našem městě poznamenal spíše solitérní objekty, ale celkovou hodnotu zóny příliš neovlivnil.

Obnovy památek v MPZ se dosud dotkly budovy muzea, u něhož byly rekonstruovány sítě a obnoveny interiéry, tzv. Staré radnice, u níž je obnoven exteriér a v areálu kostela byl restaurován tzv. Vetterův kříž, na který spadla větev jirovce (kaštanu) a zcela ho zničila. Pozitivní je, že vznikla v posledních šesti letech dvě občanská sdružení věnující se ochraně památek a zvelebování města. Jejich činnosti jsou soustředěny zejména kolem kostela, starého hřbitova a Křížové cesty v dolním Šenově. Po období konfrontací se těmto sdružením nyní daří konečně s městem spolupracovat.

Čerpání finančních prostředků z programu regenerace MPZ se – až na jednu výjimku – dosud nepoužívalo na komplexní obnovy památek. Je to dáno tím, že je památkový fond MPZ složen převážně z patricijských domů, jejichž celková obnova je příliš nákladná a manažersky náročná. I dílčí investice, např. do střech či sítí, skončily v některých případech spíše rozpačitě (odstraněné břidlicové obložení štítů nahrazené Cembritovým apod.).

Traumatem mnohých Šenovanů je stav bývalé secesní továrny na lustry, tzv. Eliášky. Ta spoluvytváří panorama našeho města, a přestože je kulturní památkou, nachází se v havarijním stavu. V roce 2011 byla zajištěna střecha její hlavní budovy, ale celkový areál dále chátrá, protože majitel pro něj nemá využití. V roce 2012 je opět (po kolikáté už?) na prodej.

Po svých dlouholetých zkušenostech může Šenov jiným městům doporučit snad jen to, aby se vyhnula chybám, kterých se město v minulosti dopustilo. Pokud je ve městě silná občanská skupina věnující se památkám, politici v ní respektují voličský potenciál, a pak také ctí památky. To se osvědčilo. Ze strany města, občanských aktivistů a sdružení se vyplácí o svých aktivitách informovat v místním tisku a ostatních médiích. Veřejná podpora je věc úplné zásadní.

1a

1b

2

3

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Vetterův kříž v areálu starého hřbitova

Využití: pomník

Realizace v r. 2010

Autor: Robert Ritschel (litina), Josef Tichý (kámen)

Realizační firma: Robert Ritschel (litina), Josef Tichý (kámen)

Celkové náklady 255, z toho podpora z PR 170, jiné zdroje 85

2. Název: Muzeum skla čp. 69

Využití: muzeum

Realizace v r. 2006

Realizační firma: GEDOS, spol. s r. o.

Celkové náklady 400, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 200

3. Název: Patricijský sklářský dům čp. 245 - celková obnova

Využití: obřadní síň

Realizace v r. 2000

Autor: Ing. arch. Leoš Bogár

Realizační firma: GEDOS, spol. s r. o.

Celkové náklady 2231, z toho podpora z PR 500, jiné zdroje 1731

4. Název: Kostel narození sv. Jana Křtitele - vnitřní výmalba

Využití: kostel

Realizace v r. 2003

Realizační firma: Kumát a spol.

Celkové náklady 274, z toho podpora z PR 192, jiné zdroje 82

Karlový Vary

Jana Těžká, Ilija Richtr

Program regenerace MPZ Karlovy Vary má ve městě dlouhou a nepřerušovanou tradici, zóna byla ve městě prohlášena ministerstvem kultury vyhláškou č. 475/92 Sb. dne 10. září 1992. Její území zahrnuje jak nejcennější urbanistické celky města v lázeňském teritoriu a centru města, tak nejbližší část okolních lázeňských lesů s četnými pěšinami, které vedou k památkám a historickým stavbám zde ukrytým. Snoubí se tu pohled na budovy výjimečné svými architektonickými hodnotami v kontrastu s okolními lázeňskými lesy, které celou oblast obklopují.

Do popředí se dostává motivační role Programu regenerace MPR a MPZ – obnova a ochrana. Prioritní snahou je zabránit chátrání staveb na území zóny se nacházejících a zachránit nejen nejcennější nemovité kulturní památky v historickém centru, ale i celkový ráz lázeňského jádra města. Karlovy Vary jsou lázeňským městem a tato funkce musí být i do budoucna dominantní a na první pohled zřejmá. Je nutné též zajistit obnovu potřebné provozní a technické infrastruktury – snaha udržet pro lázeňské hosty dostatečné parkovací plochy ovšem za předpokladu, že automobilová doprava by měla být i nadále vymezována mimo lázeňské území. Dále realizovat opravu pěších zón, stezek, schodišť, opěrných zdí atd. Statutární město Karlovy Vary neopomíjí zachování určité úrovně životního prostředí jádra města a nepodceňuje ani nutnost pečovat o veřejnou zeleň.

V rámci plnění Programu regenerace MPR a MPZ dochází k pozitivním výsledkům v rozvoji obchodu a služeb, zachování bydlení, ožívování budov a veřejných prostranství, rozvoji kulturních a společenských akcí. Zvýšila se také kvalita stavební a restaurátorské obnovy a nové architektury. Možnými dopady díky působení Programu regenerace MPR a MPZ ve městě jsou stabilizace a vznik nových firem, pracovních míst, rozvoj neziskových organizací, růst participace občanů a rozvoj cestovního ruchu.

V Karlových Varech se v průběhu let zrealizovala řada cenných akcí, které sice neznamenaly absolutní záchranu památek, ale podařilo se tyto objekty nebo jejich části zprovoznit a uvést do plnohodnotného užívání. Mezi nejvýznamnější akce za posledních dvacet let lze vyjmenovat rekonstrukci Karlovarského městského divadla, Zámecké věže s historickým výtahem, Mlýnské a Sadové kolonády a kostelů nacházejících se ve středu Městské památkové zóny Karlovy Vary.

Z hlediska kulturního a společenského života města je jako společensky nejprínosnější akce dlouhodobě vnímána renovace slavné historické budovy městského divadla od architektů Fellnera a Helmera z r. 1886. Jeho celková obnova probíhala od roku 1993 do roku 1999. Budova byla v havarijním stavu, začínalo se rekonstruovat střechu včetně soch v průčelí, na kterou byla získána finanční podpora právě z Programu regenerace MPR a MPZ. V interiéru se zachovaly původní uměleckořemeslné prvky (svítidla, baldachýny, křesla) a technické složky jevištní technologie, restaurována byla známá Klimtova opona.

U akce obnovy Zámecké věže a jejího Ohmannova historického výťahu jde o vynikající příklad symbiózy staré architektury s novou moderní výťahovou technologií. Svezení se obnovou Ohmannovým historickým výtahem v samém centru lázní z Lázeňské ulice nahoru na Zámeckou věž se stalo opravdovým zážitkem. Z lázeňského středu je možno se během pár minut dostat díky nové moderní výťahové technologii na Zámecký vrch. Jde o skutečně „městotvorný“ počín, který umožní i méně fyzicky zdatným návštěvníkům města pohodlně absolvovat nejen údolní kolonádní procházku Karlovými Vary podél řeky Teplé, ale přijít i do výšin, už ne tak frekventovaných, a dále pokračovat do lázeňských lesů.

Statutární město Karlovy Vary má, co se týká ochrany památek, do budoucna smělé plány. V tuto chvíli je diskutováno vyhlášení Městské památkové rezervace Karlovy Vary a rozšíření městské památkové zóny, což snad dopomůže městu k zapsání do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

1

2

3

4

5

6

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Městské divadlo

Využití: divadlo

Realizace od 1997 do 1999

Autor: N. Zachardová, sdružení projektantů

Realizační firma: Průmstav

Celkové náklady 220000, z toho podpora z PR 2100, jiné zdroje 218000

2. Název: Rekonstrukce Sadové kolonády

Využití: kolonáda

Realizace v r. 2002

Autor: Ing. arch. Tomáš Šantavý

Realizační firma: Stasko plus, s. r. o

Celkové náklady 20000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 19000

3. Název: Obnova Mlýnské kolonády, terasy

Využití: kolonáda

Realizace od 2001 do 2002

Autor: Ing. arch. Tomáš Šantavý

Realizační firma: Baustav, a. s.

Celkové náklady 11000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 10000

4. Název: Zámecká věž, obnova historického výťahu z ul. Lázeňské

Využití: historický objekt, výťah

Realizace od 2006 do 2007

Autor: Porticus, s. r. o.

Realizační firma: Baustav, a. s.

Celkové náklady 12000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 11000

5. Název: Evangelický kostel husitský sv. Petra a Pavla, Mariánskolázeňská ul.

Využití: kostel

Realizace od 2000 do 2006

Autor: více projektantů

Realizační firma: více firem

Celkové náklady 4000, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 3600

6. Název: Anglikánský kostel sv. Lukáše, Zámecký vrch

Využití: kostel

Realizace od 1998 do 2005

Autor: více projektantů

Realizační firma: více firem

Celkové náklady 3000, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 2800

Karviná

Roman Nogol

Přijetím Programu regenerace MPR a MPZ v Karviné se od roku 1994 začal měnit vzhled chráněného území města takřka k nepoznání. Díky nejen jeho schválené koncepci zastupitelstvem města a zároveň dotačním pobídkám státu, ale též obrovskému nadšení členů pracovní skupiny, došlo k obnově cenných stavebních památek a souborů soch i kašen na tomto území v takové míře, která dosud nemá obdoby.

Mimořádným počinem se stala v letech 1994–2003 rekonstrukce zámku s jeho vedlejším křídlem „Lottyhaus“ a rodové hrobky v areálu zámeckého parku, kdy se do zámeckých interiérů vrátila větší část původního mobiliáře s rodovými uměleckohistorickými sbírkami. Bez nadsázky lze říci, že zámek Fryštát, který byl za dobu své existence veřejnosti zpřístupněn vůbec poprvé, získal výjimečné postavení ve městě i regionu a zaujal též významné místo mezi šlechtickými sídly v rámci celé České republiky.

Celkovou obnovou prošly také památkové objekty – historická radnice, obloukový most přes řeku Olši a řada dalších staveb. Tyto opravené památky, nové fasády domů a předlážděné povrchy náměstí s přílehlými uličkami a nově otevřenými provozovny restaurací, kaváren, cukráren, čajoven každoročně přilákají do města rostoucí počet návštěvníků. Na krásně upraveném náměstí se starobylou kašnou se dnes odehrává, stejně jako v nádherném anglickém parku, většina kulturních a společenských akcí, koncertů, divadel a filmových představení.

Díky plnění cílů Programu regenerace MPR a MPZ došlo také k rozvoji firem, podnikání a služeb. Kromě neziskových organizací a zařízení, jako jsou zámek, muzeum, knihovna, galerie, letní kino, klubové aktivity a další, se rozvíjí obchod a nové služby v polyfunkčním domě s bydlením a v OD Prior. Na vysoké úrovni je v MPZ zajišťována výchova a vzdělávání na školách všech stupňů včetně vysokoškolského vzdělání na OPF Slezské univerzity. Pro relaxaci a sportovní vyžití byly v MPZ upraveny oba přírodní krajinářské parky, loděnice, kurty, stadiony a fitness centra. Kvalitní lázeňskou a zdravotní péči zde poskytují proslulé lázně Darkov, nemocnice, dvě lékárny a několik zdravotních ambulancí.

Dosavadní výsledky Programu regenerace MPZ Karviná, kdy na obnovu památkové zóny bylo do roku 2010 vynaloženo více než 900 miliónů korun, z toho poskytl stát 170 mil. Kč, potvrdily jeho trvalou platnost a nezastupitelný význam pro další zachování kulturních hodnot dalšími generacím.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Zámek I. etapa, hlavní budova, rekonstrukce

Využití: zpřístupněná kulturní památka
Realizace od 1993 do 1997

Autor: Ing. arch. Petr Havel, Architekt. a projekční kancel., ARPIK, Ostrava

Realizační firma: Stavební firma KASTA, a. s., Horní Suchá
Celkové náklady 58000, z toho podpora z PR 20128, jiné zdroje 3609

2. Název: Radnice s renesanční věží, rekonstrukce

Využití: kancelářské prostory MMK
Realizace od 1995 do 1997

Autor: Ing. arch. Petr Havel, Architekt. a projekční kancel., ARPIK, Ostrava

Realizační firma: Stavební společnost Karviná
Celkové náklady 45759, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

3. Název: Předláždění MPZ

Využití: veřejné prostranství
Realizace od 1996 do 2006

Autor: Dopravoprojekt, s. r. o., Ostrava, Ing. Pavel Dvořák
Realizační firma: Staveb. spol. Karviná, Tech. služby Karviná, NOTIA, a. s.

Celkové náklady 153935, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 47573

4. Název: Rodová hrobka Fryštát, rekonstrukce

Využití: pietní účely
Realizace v r. 2005

Autor: Ing. arch. Radko Květ, Architektonická kancelář Radko Květ, Brno

Realizační firma: Stavební a obchodní firma Stanislav Lupienski
Celkové náklady 5000, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

Kašperské Hory

Alena Balounová, Zdeněk Svoboda

Program regenerace MPR a MPZ se v Kašperských Horách osvědčil především díky možnosti podpory i kombinaci podpory financí na obnovu, tj. státní příspěvek doplňuje příspěvek obce. Tento fakt motivuje i méně movité vlastníky hmotných památek k jejich obnově i k záchraně jejich historické hodnoty. Zásadní zlom v Kašperských Horách nastal v roce 2004. Od tohoto roku jsou uváděny v anketním dotazníku výhradně objekty ve vlastnictví FO nebo církve. Program regenerace MPR a MPZ významně přispěl k oživení historického centra Kašperských Hor a k záchraně památkové hodnoty nemovitých kulturních památek nacházejících se uvnitř MPZ.

Všechny výše uvedené parametry naplňuje např. obnova měšťanského domu čp. 11 a také obnova budovy farního úřadu, jenž se stal místem setkávání lidí.

Spolupráce obecní samosprávy a fyzických osob vlastnicích nemovitou kulturní památkou v MPZ mj. podporuje rozvoj participace občanů na obnově prostředí, zrekonstruované objekty v centru města přispívají k příjemnému prostředí pro volný čas turistů ve městě.

Z pohledu kvality přípravy projektu, realizace apod. kvalitativně velkého zlepšení se dostalo historické budově farního úřadu v Kašperských Horách. Renovace fary započala výměnou nefunkčních oken za tvarově shodné repliky a restaurováním historických vrat. V několika dalších etapách následovala kompletní oprava vnějšího pláště objektu. Všechny tyto akce byly spolufinancovány z Programu regenerace MPR a MPZ. Z jiných zdrojů byl ještě proveden nátěr plechové střechy.

Začátkem roku 2004 přijeli do Kašperských Hor z vlastní iniciativy dva tehdejší pracovníci odboru památkové péče MK ČR, Ing. Bambas a Ing. arch. Veselý. Navštívili hrad Kašperk, jehož obnova probíhá s finanční spoluúčastí MK ČR (PZAD), a také zdejší městskou památkovou zónu (MPZ). Při jednání se starostkou města Ing. Balounovou a kastelánem hradu Kašperk Mgr. Svobodou vybízeli k větší aktivitě města vstoupit do Programu regenerace MPR a MPZ. Kašperské Hory do té doby pravidelně z něho čerpaly příspěvek pouze na obnovu radnice, výše tohoto příspěvku činila 0,1 mil. Kč. Na základě tohoto jednání byla jmenována nová místní pracovní skupina Programu regenerace MPR a MPZ. Po zahájení její práce bylo místní pracovní skupinou navrženo hned několik objektů pro zařazení do Programu, rada města vyslovila s návrhem souhlas. Vlastníci navržených budov (církve a FO) rádi s tímto návrhem souhlasili. Anketní dotazník na rok 2005 zpracován zcela novým způsobem. Bylo s tím tehdy poměrně dost práce, ale vyplatila se. Na jaře 2005 obdržely Kašperské Hory příspěvek ve výši 0,4 mil. Kč. Tento obnos se daří z Programu regenerace MPR a MPZ získávat pravidelně až do současnosti. V celostátním měřítku se sice nejedná o nadprůměrné příspěvky takto čerpané, důležité ale je, že do Kašperských Hor přichází na obnovu památek čtyřnásobek částky, která byla k dispozici před touto změnou. Peníze přicházejí pravidelně a i díky tomuto příspěvku se historické centrum našeho města zásadně změnilo k lepšímu. Tento pozitivní fakt potvrzuje většina návštěvníků i jeho obyvatel. Městská samospráva tím také vynahrádila ostatním majitelům památek v MPZ jejich dřívější neúčast v Programu regenerace MPR a MPZ, neboť od r. 2004 až do současnosti jsou z této částky realizovány obnovy objektů ve vlastnictví církve nebo FO. Touto cestou bychom tak chtěli ještě jednou poděkovat za inspiraci a pozitivní osvětu Ing. Bambasovi a Ing. arch. Veselému.

Každému majiteli kulturní památky či architektonicky hodnotné stavby na území MPZ se vyplatí nechat si zpracovat koncepční rozvojové, případně i regulační podklady a uvádět je následně do praxe. Pomůže to k uvědomění si potenciálu, s nímž lze pracovat a který je možné využívat. Tato připravenost samozřejmě všeobecně přispívá ke zvýšení úspěšnosti při žádání o různé dotace a granty na obnovu města.

1

2a

2b

3

4

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Měšťanský dům čp. 11 - výměna střešní krytiny

Využití: bydlení a drobné podnikání

Realizace v r. 2005

Autor: Václav Martan

Realizační firma: Zdeněk Wolf, Vacov

Celkové náklady 427, z toho podpora z PR 201, jiné zdroje 0

2. Název: Budova farního úřadu - výměna oken, restaurování vrat, obnova fasád objektu

Využití: sídlo farního úřadu

Realizace od 2007 do 2011

Autor: Ing. Tomáš Kostohryz

Realizační firma: Sdružení AZ Stav, Stav. Firma Protom

Celkové náklady 1614, z toho podpora z PR 1130, jiné zdroje 0

3. Název: Měšťanský dům čp. 17 - výměna střešní krytiny a oprava krovu

Využití: bydlení

Realizace v r. 2009

Autor: Zdeněk Wolf, Vacov

Realizační firma: Zdeněk Wolf, Vacov

Celkové náklady 524, z toho podpora z PR 262, jiné zdroje 0

4. Název: Kostel sv. Markéty v Kašperských Horách - obnova vnějších schodišť

Využití: bohoslužby, koncerty

Realizace od 2010 do 2011

Autor: Marin Volejník

Realizační firma: Pěkný, s. r. o.; restaurátor Mgr. J. Fuka

Celkové náklady 933, z toho podpora z PR 465, jiné zdroje 0

5. Název: Kaple Panny Marie Klatovské - výměna střešní krytiny a oprava krovu

Využití: občasná bohoslužby, meditace

Realizace v r. 2005

Autor: Martin Volejník

Realizační firma: Jaroslav Kostelník, Zaluží, Odehnal a syn

Celkové náklady 337, z toho podpora z PR 199, jiné zdroje 0

Kelč

Stanislav Pitrun

Velmi kladně hodnotím Program regenerace MPR a MPZ v našem městě. Pro jeho úspěšné pokračování je však nezbytně nutné, aby soukromí vlastníci pokračovali v opravách svých domů. Problémem zůstává skutečnost, že pouze několik domů je zapsanými nemovitými kulturními památkami a na nepamátkové budovy příspěvek získat nemohou.

Výsledky a dopady dokládá oprava domů, ve kterých jsou umístěny obchody, restaurace, pizzerie, zdravotní středisko. Opravena i radnice, která se stala sídlem městského úřadu. Opraven dům, v němž po rekonstrukci vzniklo šest bytů a obchod. Další nové obchody, pizzerie – všechny poskytují pracovní místa.

Nejllepšími příklady obnovy jsou kostel sv. Kateřiny, zdravotní středisko, radnice a městské budovy.

Chtěl bych vzpomenout celkovou renovaci kostela sv. Kateřiny. Ten sloužil v poslední čtvrtině 16. století jako kaple při zámku. Jádro dnešní stavby vzniklo před rokem 1580. Kostel opravován a přestavován v 18. a 19. století. V roce 1970 byla vyměněna střešní krytina a od r. 1997 do r. 2009 probíhala celková rekonstrukce včetně archeologického a stavebně historického průzkumu. Nejprve byl vyměněn strop, pak následovalo odvodnění kostela, nové vnitřní omítky, výměna oken a dveří, výmalba, dlažba a oprava fasády. Dnes kostel sv. Kateřiny slouží k církevním účelům a v období vánoc jsou zde pořádány vánoční koncerty.

Regenerace MPZ se však netýká pouze historického jádra, ale i přilehlých ulic, které dotvářejí kolorit a panorama MPZ. Velkým přínosem pro zhodnocení MPZ se stalo i vymezení ochranného pásma pro MPZ Kelč, jež sleduje zlepšení podmínek pro ochranu prostředí současného hodnotného architektonického výrazu zástavby před rušivými zásahy, zvláště při stavebních změnách. Koncepti dalšího naplňování programu regenerace MPZ Kelč nutno vidět v pokračování náročných oprav dominantních památkových objektů, zejména v prostoru kolem náměstí.

Přínos Programu regenerace MPR a MPZ třeba spatřovat hlavně v oblasti předání kulturního dědictví a odkazu dalším generacím v co nejlepším stavu. Jeho naplnění znamená především záchranu památek, oživení historického jádra města a navrácení objektů k účelům, pro které byly vybudovány.

Program regenerace MPZ Kelč byl při svém vyhlášení v roce 1995 prohlášen jako dlouhodobý. I přes složitou finanční situaci města a velký rozsah jeho jiných potřeb však existuje reálný předpoklad, že úzká spolupráce komise pro regeneraci, finančního výboru, rady a zastupitelstva města, státních orgánů a vlastníků památkových objektů povede k dalšímu zkrášlení našeho města.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel sv. Kateřiny

Využití: církevní

Realizace od 1998 do 2009

Autor: Ing. Tomáš Hlaváč

Realizační firma: SENZA, spol. s. r. o., Valašské Meziříčí

Celkové náklady 4300, z toho podpora z PR 2080, jiné zdroje 0

2. Název: Radnice čp. 5 Kelč

Využití: MěÚ Kelč

Realizace od 1997 do 2003

Autor: Ing. arch. Jaroslav Novosad

Realizační firma: LARSM+K, s. r. o., Krhová 519, Valašské Meziříčí

Celkové náklady 1725, z toho podpora z PR 800, jiné zdroje 220

3. Název: Zdravotní středisko čp. 31

Využití: zdravotní středisko, lékárna

Realizace v r. 2001

Autor: Ing. arch. Jaroslav Novosad

Realizační firma: Jaroslav Pajdla – AKORD – soukromá firma služeb, Kelč

Celkové náklady 1000, z toho podpora z PR 350, jiné zdroje 150

4. Název: Městský dům čp. 25

Využití: bydlení

Realizace v r. 1999

Autor: p. Jellínek

Realizační firma: SENZA, spol. s. r. o., Valašské Meziříčí

Celkové náklady 640, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 150

5. Název: Městský dům čp. 12

Využití: bydlení

Realizace od 2003 do 2004

Autor: Ing. Josef Bolcek

Realizační firma: REASTAV, Valašské Meziříčí

Celkové náklady 800, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 0

Kláštorec nad Ohří

Historické město roku 1998

Petr Knap

Program regenerace MPR a MPZ velmi přispěl svou podporou a pravidly k regeneraci Městské památkové zóny Klášterec nad Ohří. Každoroční podíl finančních prostředků napomohl podpořit výdaje zejména z rozpočtu města. V MPZ se podařilo v návaznosti zachránit několik objektů, byla rekonstruována infrastruktura a v neposlední řadě se zdařila záchrana všech kulturních památek. Určitě se jedná i o zvýšení cestovního ruchu, pořádání kulturních a společenských akcí. Památkové zóně prospěla rekonstrukce celého areálu okolo pramenu Evženie v letech 2004-2005, kde vznikly lázně. Zde využita velká dotace z Programu Phare, ve výši 15 mil. Kč. Největším projektem za 140 mil. Kč se stala rekonstrukce náměstí, přístupových komunikací a lázeňské infrastruktury v letech 2005-2006 s podílem dotace SROP a Phare ve výši 110 mil. Kč. Úspěšně dokončený projekt se jeví unikátní především snahou o oživení celého historického centra v podobě nové formy cestovního ruchu - lázeňství.

Dokladem výsledků je celoroční využití zámku a areálu s několika okruhy, vznik Lázní Evženie, pořádání kulturních a společenských akcí: Klášterecké promenády, Klášterecké prameny, Rozsvěcení vánočního stromu, adventní trhy, Eurokov, Siraex, Klášterecké divadelní žně. Ve městě jsou galerie a výstavy, Podkrušňohorské informační centrum aj.

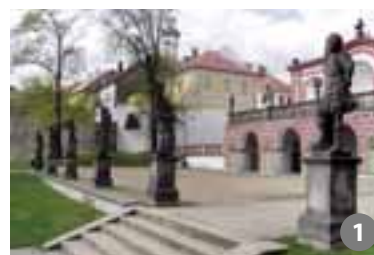
Po roce 1990 jsme svědky rozvoje malých obchodů a krámků v centru historického města, což jsme hodnotili velice pozitivně. Bohužel po vybudování sítě supermarketů nastal po roce 2000 úbytek těchto služeb a obchůdků tak, že jich v současné době existuje méně než před rokem 1990. Tot realita. Život ve starém městě při zachování trvale žijících obyvatel jistě obohacuje cestovní ruch a pro něj nepostradatelný provoz zámku s areálem, lázeňský areál, zajímavá architektura starého města či pořádání kulturních a společenských akcí.

Jedním z dobrých příkladů je systematická rehabilitace a oživení zámku s areálem. Od roku 1990 až po rok 2011 probíhala stavební rekonstrukce, zpřístupnění nádvoří, v prostorách zámku rozšíření expozice, vznikly krámký, cukrárna, obřadní síň. Zámek napojen na kanalizaci, osvětlen, získal opravené střechy, fasády apod. Po dokončení oprav fasád máme připravenou rehabilitaci zámeckého parku. Na zámku se podařilo najít využití prostor a mnohonásobně zvýšit návštěvnost a kvalitu služeb.

Krypta Klášterecké větve Thun-Hohensteinů

Farní kostel Nejsvětější trojice začal stavět Michael Oswald v roce 1665. Současně s kostelem byla budována raně barokní krypta, situovaná pod hlavním oltářem. Do této hrobky byl jako první pohřben stavitel kostela Michael Oswald v roce 1694, po něm následoval Franz Pad. Anton r. 1714 a poté v roce 1763 Marie Philippa, roz. z Harrachu. Nato byla krypta uzavřena, protože se s pohřbíváním v kryptách přestalo. Roku 1853 se Josef Oswald I. rozhodl provést důkladnou obnovu krypty, včetně vstupu zvenčí. Na jaře roku 1950 došlo k jejímu zaplavení vodou a rakve byly odvezeny. Historii Klášterce nad Ohří, a v souvislosti s tím i kláštereckých Thun-Hohensteinů, se po léta zabýval dr. Jiří Kynčl. Na jeho popud rozhodl Městský úřad v Klášterci nad Ohří v roce 1991, že provede celkovou obnovu krypty, což začalo až na jaře roku 1992. V průběhu stavebních prací došlo k vyjmutí kamenné desky s porcelánovými tabulkami na její dnešní čelní stěně v místech někdejšího vchodu z presbytáře chrámu, a za ní jsou, k překvapení všech přítomných, nalezeny zbytky ostatků již jmenovaných členů rodiny Thunů a tři k nim se vztahující cínové tabulky.

Doporučuji koordinovat práci s občany, odbornými pracovníky, firmami a správci inženýrských sítí. Navštěvovat a vyměňovat si zkušenosti s jinými městy, městskými památkovými rezervacemi a zónami.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Zámek - Salla terrena - rekonstrukce

Využití: výstavy, koncerty

Realizace v r. 1999

Autor: Ing. Virová

Realizační firma: SIR, Račetice

Celkové náklady 1698, z toho podpora z PR 592, jiné zdroje 0

2. Název: Dům čp. 20 a pavilon bývalé plněny - rekonstrukce

Využití: restaurace a rehabilitace, lázeňství,

Realizace od 1996 do 1998

Autor: Ing. Hložek, Ing. Urbanec

Realizační firma: Agrekos Chomutov, VHS Teplice

Celkové náklady 15794, z toho podpora z PR 4140, jiné zdroje 0

3. Název: Kostel Panny Marie - celková obnova střešní krytiny a fasád

Využití: bohoslužby, koncerty

Realizace od 1994 do 1996

Autor: Ing. Votava - INVO, Ing. Virová

Realizační firma: SIR, Račetice

Celkové náklady 4754, z toho podpora z PR 1010, jiné zdroje 0

4. Název: Kostel Nejsvětější Trojice - restaurování interiéru štukatérské a malířské výzdoby

Využití: koncerty

Realizace od 2001 do 2003

Autor: Ing. arch. Rak, Ing. arch. Potůček

Realizační firma: Ing. arch. Potůček, Ing. arch. Rak

Celkové náklady 3800, z toho podpora z PR 1460, jiné zdroje 0

Klatovy

Karel Mráz

Program regenerace MPR a MPZ byl od počátku spíše motivačním programem než skutečným zdrojem. Město Klatovy vždy počítalo s tím, že z dotace bude určitý podíl přenechávat jiným vlastníkům památkových objektů. Tím jak přibývalo dotací, zejména z EU, město kreativně část těchto prostředků získávalo i pro regeneraci památek, např. z ROP NUTS II Jihozápad byl zhruba z jedné třetiny zrekonstruován dominikánský klášter čp. 174/I., dnes prostory pro Diakonii Radost, pro celoživotní vzdělávání a pro chráněné bydlení.

Dokladem dobrých výsledků jsou obnova bývalého dominikánského kláštera čp. 174/I., regenerace areálu jezuitské koleje čp. 59/I. a předláždění komunikací vnitřního města včetně modernizace infrastruktury v rámci akce „Klatovy - čisté město“. Tím se historická část města zahrnutá do městské památkové zóny stala atraktivnější jak z hlediska turistického, tak i pro šetrné komerční využívání. V obnově památek probíhají významné společenské a kulturní akce - literární konference, garantované městskou knihovnou, víceletý cyklus „Barokní jezuitské Klatovy“, zaštitěný občanským sdružením Klatovské katakomby; v dominikánském klášteře bylo zřízeno osm chráněných bytů. Město předpokládá rozvoj činnosti Diakonie Radost v dominikánském klášteře a vznik nových pracovních míst v dominikánském klášteře. Rekonstrukce jezuitského areálu včetně katakomb se stává hlavním cílem turistických zájezdů. Rehabilitována dominantní část historického města zrekonstruováním hlavních památek centra: kostel sv. Vavřince, dominikánský klášter, jezuitský areál. Přitom bylo zdůrazněno i panorama „klatovských hradčan“ - radnice, čp. 63/I., jezuitský areál, Černá věž a především v roce 2011 celková rekonstrukce a rozšíření expozice klatovských katakomb.

V polovině 90. let se jevil z pohledu města vše nové, překvapivé, a tedy mnohem spontánnější a přirozenější než dnes. K udělení toho bylo moc jako při každé změně systému. Např. když se prolomila „pevná hráz míru a socialismu“, začala se z našeho regionu stěhovat armáda. Tím se v Klatovech uvolňovala kasárna, mezi nimi i jedna, která v r. 1773 zřídila v bývalé jezuitské koleji císařovna Marie Terezie. Prozřivému zastupitelstvu města se v r. 1993 podařilo tento barokní klenot získat od vojska výměnou za vojenské byty. To už byla bývalá kolej obsazena nájemníky: původní refektář se změnil ve veřejnou jídelnu, v celách řeholníků vznikly obchůdky rozličného zboží, na zbylém rameni propadlého schodiště se prodávalo dámské prádlo a v reprezentačním sále koleje byla diskotéka! Paradoxně souběžně s tím, jak „obchodní dům GUM“ vydělavá, nešťastně pronajatá restaurační zařízení MKS Družba prodělávala. Proto byly jeho restaurace a vinárna zavřeny a pomalu pustly. V té době byla městu převedena bývalá okresní knihovna, jež se těsnila v nevyhovujících prostorách soukromého měšťánského domu na náměstí a navíc se krátila ochranná lhůta, která omezovala výši nájemného pro kulturní zařízení. Právě to se stalo imperativem, jenž vybízel k rychlému jednání. 1. řešení: zrekonstruovat opuštěnou vinárnu, restauraci a kuchyni Družby a zabít tak dvě mouchy jednou ranou. Tehdy si však někteří uvědomili příležitost města a jak snadno ji mohou propást. Totiž jak účelně a přitom adekvátně využít prostor jezuitské koleje čp. 59/I., v němž napsal B. Balbín svou Obranu, prostor, kterým prošli i J. Dobrovský a V. M. Kramerius, k funkci odpovídající jeho původnímu kulturnímu poslání. A tak došlo k odvěkému sváru mezi sněním a realitou. Ta se zprvu zdála neotřesitelná: toto 2. řešení bylo o 200 % dražší než původní „restaurační“ záměr. Ale povedlo se, a tak v r. 1999 začali první čtenáři obdivovat obnovené překrásné dílo barokní architektury. Rozhodnutí města bylo moudré a vedlo k postupné adaptaci rozsáhlého jezuitského areálu a slouží coby příklad pro využití i jiných stavebních památkových objektů. Město si postupně vytvořilo z vlastních zkušeností postupy, které spočívají především v posloupnosti jednotlivých kroků, v promyšleném využívání památkových objektů pro vzniklé potřeby města, v kreativním financování.

1a

1b

2b

2a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Fasáda čp. 63/I.

Využití: administrativa, byty, komerce
Realizace od 1996 do 1998

Autor: Marie Hájková

Realizační firma: Zlka-Fasádostav, Kocourov

Celkové náklady 7474, z toho podpora z PR 2985, jiné zdroje 4489

2. Název: Fasáda čp. 59/I.

Využití: administrativa, veřejná knihovna, komerce
Realizace od 2002 do 2007

Autor: Marie Hájková

Realizační firma: SP, a. s., Klatovy, Pegisan, Plzeň, ŠTUKO, ARS Klatovy

Celkové náklady 18026, z toho podpora z PR 3651, jiné zdroje 14375

3. Název: Rekonstrukce střechy a fasády čp. 62/I. - radnice

Využití: administrativní budova

Realizace v r. 2001

Autor: Ing. Martin Malý

Realizační firma: Stavební podnik, a. s., Klatovy

Celkové náklady 14045, z toho podpora z PR 2330, jiné zdroje 11715

Kostelec nad Labem

Program regenerace památkové zóny města Kostelce nad Labem dostal finální podobu v roce 2005. Postup regenerace je úzce svázán s celkovou situací města a s problémy, které z minulosti převzalo. Vyhlášení památkové zóny přišlo bohužel pro naše město se značným zpožděním, postupem doby byla necitlivými a neodbornými zásahy zničena převážná část historicky cenných domů. Navíc je situace komplikována tím, že historickým jádrem vede silně frekventovaná silnice 2. třídy.

Přes všechny potíže se vedení města snaží využít všech možností získat podporu na obnovu kulturních památek. Podařilo se tak opravit schodiště ke hřbitovu i samotný kostel sv. Martina a probíhá rekonstrukce chrámu sv. Víta na náměstí Komenského, kde je realizace rozložena do několika let. Město se na obnově těchto památek podílí i z vlastních zdrojů, přestože jde o budovy církevní. Oprava náměstí Komenského v čele s radnicí se stala prioritou. Do vlastnictví města se podařilo získat budovu čp. 316 a byla zahájena rekonstrukce s tím, že v tomto historickém domě vznikne tzv. volnočasové centrum. Budova je situována vedle současných prostor radnice a po dokončení renovací vznikne základ pro celkovou obnovu náměstí. Vzhledem k živé spolkové činnosti ve městě bude budova využívána i jako klubovní a svoje místo zde získá i památník Terezy Stolcové, zatím umístěný v radniční věži. V loňském roce pak revitalizován figurální pískovcový pomník mistra Jana Husa se skupinou táboritů, umístěný v parku před radnicí. Opravenou fasádu získá i budova základní školy včetně vyměněných oken, která rovněž do historicky chráněné oblasti patří.

Vyhlášení památkové zóny přineslo majitelům nemovitostí spíše stavební problémy a je otázkou, co u již zcela přestavěných domů je možno od majitelů vyžadovat. Při jednání s některými z nich je pak zcela nekompromisní přístup k obnově památky spíše v její neprospěch. Příkladem se jeví krásná historická budova bývalé Záložny na náměstí Komenského, kdy bezvýhradné splnění všech požadavků památkářů nemohou majitelé finančně zvládnout a budova nezadržitelně chátrá. Podobná situace se objevila u hřbitovní zdi.

Tak umístění města nedaleko Prahy a na břehu řeky Labe otvírá stále větší možnosti pro zvýšení turistického ruchu. K jeho oživení vedlo velkou měrou otevření cyklostezky, jež spojuje řadu měst podél labských břehů. Most přes řeku Labe, který je vzhledem k průjezdu osobní i nákladní dopravy pro jádro města nešťastím, naopak pro turisty funguje coby vítaná možnost přejezdu do mělnické krajiny.

I když v našem městě, jehož vznik se datuje do 13. století, došlo k znehodnocení celé řady historicky cenných památek, mělo vyhlášení památkové zóny v r. 2003 značný význam. Podařilo se zabránit dalším škodám a hlavně se aktivně zapojit do celostátního Programu regenerace MPR a MPZ s finanční podporou, bez níž by obnova možná nebyla.

2

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel sv. Víta, budova bez čp., stp. 1

Využití: bohoslužby

Realizace v r. 2009

Autor: Martin Volejník

Realizační firma: Milan Šturm

Celkové náklady 5500, z toho podpora z PR 3800, jiné zdroje 1700

2. Název: Sochy u kostela sv. Víta, bez čp. stp. 1

Realizace v r. 2010

Realizační firma: Fakulta restaurování University Jana Evangelisty Purkyně

Celkové náklady 500, z toho podpora z PR 500, jiné zdroje 0

3. Název: Kostel sv. Martina, budova bez čp., stp. 139

Realizace od 2006 do 2008

Autor: Ing. Jindřich Rineš

Realizační firma: Pavel Beneš

Celkové náklady 2640, z toho podpora z PR 1848, jiné zdroje 792

1b

1a

3

Králíky

Slavomír Plánský

Historické jádro města Králíky patří k nejlépe dochovaným v širokém okolí. Zachoval se zde původní, ještě renesanční půdorys, zástavba ulic a náměstí je převážně pozdně klasicistní a pochází většinou ze 2. poloviny 19. a počátku 20. století. Mezi jeho nejvýznamnější památky patří kostel sv. Michaela Archanděla na západním konci města a zejména areál na Hoře Matky Boží s klášterem a poutním chrámem Panny Marie na jeho východní straně, spojený s městem památnou barokní alejí s kapličkami. Městská památková zóna Králíky byla prohlášena v roce 1990, k Programu regenerace MPR a MPZ se Králíky přihlásily počátkem devadesátých let (1994). Díky možnostem podpory se podařilo vypracovat program regenerace města, založit aktivní pracovní skupinu a opravit řadu kulturních památek - např. objekt bývalé radnice, nyní městské muzeum, kamennou kašnu se sochou Přadleny na Velkém náměstí, Evropský dům (bývalý pivovar), několik bývalých měšťanských domů, zahájit rozsáhlou opravu kostela sv. Michaela Archanděla s hodinovou věží a postupnou obnovu areálu na Hoře Matky Boží. Stav některých objektů byl téměř havarijní, takže renovace probíhaly dlouhá léta a každým rokem se podařilo opravit dle výše finančních možností pouze části kulturních památek. Městská památková zóna tak prochází postupnou rekonstrukcí, kterou vnímají zejména návštěvníci města. Před 2. světovou válkou byl na území bývalého Československa budován rozsáhlý systém opevnění, právě na Králícku se dochovaly jeho nejrozsáhlejší zbytky - řada těžkých dělostřeleckých bunkrů i množství lehkých betonových krytů, tzv. řopíků. K nejvýznamnějším patří dělostřelecké tvrze Bouda (kulturní památka) a Hůrka, jejíž vstupní objekt leží přímo ve městě. Mnoho z těchto objektů je dnes přístupných veřejnosti jako muzeum. Každoročně, koncem srpna se v Králíkách pořádá třídenní akce „Den sil podpory AČR-Cihelna“, jež vždy přiláká mnoho návštěvníků z domova i ciziny.

Prostředí městské památkové zóny se stalo ideálním místem pro pořádání mnoha kulturních, sportovních a společenských akcí určených návštěvníkům i stálým obyvatelům města. Jejich nejvýznamnějšími pořadateli jsou městské muzeum, Evropský dům, Kulturní dům Na Střelnici, Muzeum ČS opevnění a aktivity na Hoře Matky Boží. Právě zde postupně dochází k obnově celé památkově chráněné oblasti, a to i s využitím prostředků Programu regenerace MPR a MPZ. Areál, situovaný do dramatického krajinného rámce, je tvořen původně barokním kostelem Nanebevzetí Panny Marie, ambity se vstupním schodištěm, klášterem a řadou souvisejících objektů (kaple Svatých Schodů, nádvoří, klášterní zahrada). V posledních dvaceti letech byla obnovena duchovní činnost v kostele Nanebevzetí Panny Marie, své původní poslání získal i přilehlý Poutní dům. Jednotlivé části areálu jsou postupně obnovovány a zpřístupňovány veřejnosti, některé získávají nové poslání. Příkladem může být otevření původní krypty nebo „Památník obětem internace“ umístěný v dosud nevyužitých prostorách areálu. Z Králík je areál přístupný 1,7 km dlouhou památnou alejí - stromořadím s osmi kaplemi původní křížové cesty.

1

2a

2b

3

4

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Evropský dům

Využití: Informační centrum, internet pro veřejnost, poradenství, přednáškový sál, galerie

Realizace od 2005 do 2007

Autor: město Králíky

Realizační firma: Agile, s. r. o. Vysoké Mýto

Celkové náklady 22000, z toho podpora z PR 760, jiné zdroje 21240

2. Název: Bytový dům - Velké náměstí čp. 3

Využití: bydlení, lékárna

Realizace v r. 2004

Autor: město Králíky

Realizační firma: Štěpánek, spol. s r. o., Opočno

Celkové náklady 1349, z toho podpora z PR 679, jiné zdroje 679

3. Název: Dům čp. 359, Valdštejnova ulice - obnova západního štítu

Využití: činnost TJ Jiskra Králíky

Realizace v r. 2009

Autor: město Králíky

Realizační firma: Štěpánek, spol. s r. o., Opočno

Celkové náklady 1300, z toho podpora z PR 650, jiné zdroje 650

4. Název: Městské muzeum Králíky - Velké náměstí čp. 365 - obnova střechy a fasády

Využití: muzejní činnost

Realizace od 2006 do 2010

Autor: město Králíky

Realizační firma: Stavofin, s. r. o., Králíky

Celkové náklady 2502, z toho podpora z PR 1182, jiné zdroje 1320

5. Název: Klášter redemptoristů na Hoře Matky Boží s kostelem Nanebevzetí Panny Marie - obnova omítek

Využití: duchovní činnost, turistický cíl - prohlídka areálu

Realizace od 2005 do 2006

Autor: Kongregace nejsv. Vykupitele - redemptoristé

Realizační firma: stavební firma Vencel

Celkové náklady 1280, z toho podpora z PR 825, jiné zdroje 455

Krupka

Bohdan Ostroveršenko

Program regenerace MPR a MPZ hodnotím kladně. Výsledky oprav na jednotlivých budovách jsou viditelné, avšak péče o konkrétní památky nemají návaznost na pomyslný cíl, kterým je zlepšení turistického ruchu na území kraje. Tento fakt je podle mého názoru z důvodu omezené činnosti a spolupráce ze strany církve.

Ve městě jsou viditelné a kladně hodnocené výsledky oprav těchto objektů: fasáda a střecha kostela sv. Ducha, střecha kostela Nanebevzetí Panny Marie, hrad Krupka – ohradní zdi, válcová věž, hranolová bašta, zajištěna statika ujiždějího svahu, provedeno napojení objektu do veřejné kanalizace a spravena střecha na přístavbě Panského domu.

Díky Programu regenerace MPR a MPZ vzniklo a rozvinulo se Občanské sdružení Královské horní město Krupka. Rozvoj cestovního ruchu považují za omezený.

Nejlépeším příkladem obnovy je hrad Krupka – za posledních let byl opraven Panský dům, ohradní zdi, válcová věž, hranolová bašta, zajištěna statika ujiždějího svahu, provedeno napojení objektu do veřejné kanalizace a spravena střecha na přístavbě Panského domu.

Před deseti lety byl statikem konstatován havarijní stav krovů na kostele Nanebevzetí Panny Marie v Husitské ulici, kdy hrozilo zřícení celého kostela. V tomto období bylo založeno Občanské sdružení Královské horní město Krupka při kostele sv. Anny na pomoc a záchranu kostela a ostatních památek.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie je velice cennou památkou s jedinečnou scénérií ECCE HOMO, Svatých schodů, barokní scénérie očištění, gotických maleb a nápisů i památkových, nebo historicky cenných předmětů mobiliáře kostela včetně obrazů, soch, krucifixů, svícňů, dveří, balustrády, varhanní skříně, rumpálu a dalších objektů. Kostel bude vzhledem k přítomnosti varhan a skvělé akustice využíván na hudební vystoupení a podobné kulturní akce, jako se tomu děje v zúžené podobě i během jeho rekonstrukce.

Po dobu dvanácti let byl postupně opravován kostel Svatého Ducha, který je hezkou ukázkou gotické architektury. Vzhledem k tomu, že nemá již žádné vnitřní vybavení, nabízí se několik využití. Po dokončení oprav bude využíván jako výstavní síň. Předpokládáme, že kostel zůstane otevřen pro veřejnost v letních měsících i během dne. V době, kdy jsou kostely vzhledem ke krádežím běžně uzavřeny, bude v letních měsících volně přístupný návštěvníkům a poslouží tak svému původnímu účelu: jako místo modlitby, meditace a zamyšlení.

V průběhu let 1999 až 2011 jsme uspořádali desítky benefičních koncertů, na nichž byli významně zastoupeni i zahraniční umělci. Výtěžek z těchto koncertů je určen na opravu našich památek.

Městská památková zóna Krupka je navštěvována turisty z domova i zahraničí. Prozatím se o prázdninách provádí na hradě Krupka a v kostele sv. Anny. V budoucnosti, po dokončení hlavních oprav mohou turisté projít tzv. velkou a malou prohlídkovou trasou. Velká trasa bude zahrnovat hrad Krupka, kostel Nanebevzetí Panny Marie, zvonici u kostela Nanebevzetí Panny Marie, kostel Svatého Ducha a kostel sv. Anny. Malá trasa pak kostel Nanebevzetí Panny Marie a zvonici.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Hrad Krupka - oprava části hradeb - oblast vyhlídky, válcová věž

Využití: pro veřejnost, cestovní ruch, prohlídky

Realizace od 2006 do 2009

Autor: Firma Stanislav Kindl - NARD

Realizační firma: Stanislav Kindl - NARD

Celkové náklady 5441, z toho podpora z PR 1521, jiné zdroje 3928

2. Název: Kostel Svatého Ducha - Oprava fasády včetně kamenických prvků

Využití: kostel, zatím bez využití

Realizace od 2006 do 2007

Realizační firma: Stanislav Kindl - NARD, Ing. arch. Staněk

Celkové náklady 1330, z toho podpora z PR 930, jiné zdroje 480

3. Název: Hrad Krupka - oprava střechy na přístavbě Panského domu, oprava části hradeb za Panským domem

Využití: pro veřejnost, svatební obřady, prohlídky

Realizace od 2010 do 2011

Autor: ČEČRLE STŘECHA, s. r. o.,

Realizační firma: ČEČRLE STŘECHA, s. r. o., Stanislav Kindl - NARD

Celkové náklady 2487, z toho podpora z PR 1200, jiné zdroje 1287

Kyjov

Vladimír Vašíček

Program regenerace MPR a MPZ ČR se jako dotační nástroj osvědčil, a to přinejmenším svým motivačním vlivem, kdy jeho pravidelné každoroční administrativní vždy otevírá otázky směřující ke konkrétním aktivitám. S ním úzce svázaný program městský je rovněž určitým bilančním rámcem, jenž dává různým vycuceným, situačním i nahodilým aktivitám určitější směr i cíl. Samozřejmě, že starost o stav a vývoj MPZ vychází z hlediska objemu aktivit z přirozeného vztahu města ke svému centru a jeho užitkové hodnotě. Ačkoliv vymezováno finančními zdroji, z hlediska forem a kvality přístupů k obnovám, k nepamátkovým či infrastrukturním investicím se jeví rozhodující okolností vyhlášení MPZ a uplatňování podmínek památkového dozoru. Ty jsou nepochybně vnímány jako určité omezení vlastnických práv či zvyšování nákladů staveb, v zásadě se tím však daří udržovat v žádoucí míře charakter tohoto prostoru. Ať už existují zdroje dnešního estetického, technického či provozního stavu městského centra jakékoliv, možno konstatovat jeho maximální zapojení do života celého města i jeho existenci jako místa s obrovskou návštěvností lidí. Využití centra se v posledních letech znásobilo (mimo jiné i využitím dvorních prostorů), přičemž nadále zůstává oblíbeným místem mnoha kulturně společenských akcí, zejména folklórních slavností regionálního i celostátního věhlasu.

Specifikem prostoru MPZ Kyjov je, že nejde jen o městskou aglomeraci, ale současně o centrum Kyjovska, přirozeného regionu s asi šedesáti tisíci obyvateli. Jedná se o místo vzájemného povědomí, setkávání, sdělování informací i spolupráce. Tyto skutečnosti se o to víc umocňují vším, co MPZ posouvá k lepšímu stavu.

Další zvláštností je také skutečnost, že intenzivní, víceúčelové a nikdy nepřerušené užívání se týká také všech jednotlivých budov, ať už registrovaných památek anebo jen tzv. běžných domů. Radnice je od nepaměti radnicí, kostel žije duchovním i kulturním životem, muzeum má svoje trvalé i proměnné expozice, na náměstí se denně parkuje anebo jindy se sleduje Jízda králů či navštívuje trh. Všechny tyto činnosti se v dobrém udržují či vylepšují. Po staletí jsou přízemí všech domů využita pro obchod a služby, v patrech se vždy bydlelo, což až na výjimky platí dodnes.

Velká rekonstrukce náměstí v letech 2001–2002 se stala zdrojem mnoha situací, ze kterých lze vygenerovat mnohá poučení pro vztah mezi demokracií zastupitelskou a tou přímou, mezi profesionální odborností a možná i dobře míněnými pocity laickými, mezi angažovaností a třeba i občanskou netečností. Projektové přípravě předcházela rozsáhlá workshop architektů a projektantů. Snahou zadavatele byla také co nejširší názorová spolupráce veřejnosti. Na anketu s asi desítkou základních dotazů na dílčí vlastnosti, kapacity i cíle či představy upraveného náměstí neodpověděl v podstatě nikdo. Repríza téhož už byla doplněna konkrétními názory a představami organizátora, k nimž se tedy dalo vyjádřit. Zájem občanů již byl alespoň nějaký. Přesto vyhodnocení asi 150 vyplněných anketních dotazníků přineslo informaci, že tento menšinový počet obyvatel dokázal za sebe formulovat zřejmějše než deset úplně jiných náměstí. Závěr byl jasný – je třeba k názorům veřejnosti přihlížet, dokonce umět identifikovat negativní tendence, a tak se jich vystříhat, ale opouštět profesionální přístup, osobní odvalu i odpovědnost samozřejmě nelze a to navzdory dobovým a dokonce i většinovým názorům. Je ale také třeba poznamenat, že některé dílčí věci mohly být díky oprávněné kritice lepší!

A doporučení? V případě obnovy objektů umět vybalancovat důvěru i respekt k odborným památkářským názorům s konstruktivní diskusí nad nimi, neboť touto cestou šel v minulosti přirozený vývoj, jehož výsledky jsou až následně předmětem dnešní památkové ochrany, a v případech zásahů do provozu i estetiky celých prostorů znát názory veřejnosti, ale také vědět, kdy veřejnost má pravdu. Když totiž má pravdu jedinec, tak jí má bez ohledu na názor většinový. A to je už o životě, ale také o mnohých tématech a situacích, jež lze potkat všude, včetně MPZ a nejen v Kyjově.

1

2

3

4

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice - celý komplex

Využití: administrativní

Realizace od 1994 do 2011

Autor: více etap – Ing. arch. Vladimír Bílý, Ing. arch. Radek Ryba, Ing. Miroslav Čech aj.

Realizační firma: více etap – Vertika Kyjov, MSO servis, aj.

Celkové náklady 21000, z toho podpora z PR 58, jiné zdroje 20942

2. Název: Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie

Využití: církevní

Realizace od 2003 do 2011

Autor: více etap – Projektis Kyjov, Ing. Zdeněk Vlach aj.

Realizační firma: RaK, Kyjov, aj.

Celkové náklady 5400, z toho podpora z PR 1250, jiné zdroje 4150

3. Název: Masarykovo nám. - stavební úpravy parteru

Využití: základní infrastruktura centra

Realizace od 2002 do 2003

Autor: Ing. arch. Jiří Gebrian, Ing. arch. Karel Havlíš

Realizační firma: Strabag

Celkové náklady 43000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 43000

4. Název: „Špitál“ - základní umělecká škola

Využití: školství

Realizace od 1996 do 1997

Autor: Ing. Miroslav Čech

Realizační firma: RES, Kyjov

Celkové náklady 3950, z toho podpora z PR 1095, jiné zdroje 2855

5. Název: „Zámeček“ - vlastivědné muzeum

Využití: muzejnictví

Realizace od 1995 do 2005

Autor: Ing. Miluše Pospíšilová, Ing. Miroslav Čech

Realizační firma: BSS Brno, RaK, Kyjov

Celkové náklady 3450, z toho podpora z PR 360, jiné zdroje 3090

Lanškroun

Jan Šebrle

Jako dlouholetý předseda pracovní skupiny pro regeneraci MPZ v Lanškrouně hodnotím Program regenerace MPR a MPZ velmi pozitivně. Díky němu se podařilo postupně realizovat naše záměry v obnově kulturních památek v MPZ Lanškroun a v několika případech i v těsné blízkosti MPZ (v době, kdy to Program regenerace MPR a MPZ ještě umožňoval). Renovované objekty v majetku města, římskokatolické církve i fyzických osob. Z hlediska finančního zabezpečení oprav se ukázalo jako velmi dobře nastavené podílové a vícezdrojové financování. Přířnos Programu regenerace MPR a MPZ je v Lanškrouně viditelný na první pohled a jednoznačně přispěl i ke zvýšení turistické atraktivity centra města.

Rekonstrukce budovy radnice čp. 5, restaurování mariánského sloupu a kašny s delfiny na náměstí J. M. Marků, oprava kostela sv. Václava, budovy zámku čp. 1, domu „Piáno“ čp. 202, děkanství čp. 2 a dalších subjektů, to vše přispělo, spolu s investicí města do modernizace povrchů komunikací a obou náměstí v centru města a s výsadbou zeleně (vše financováno z rozpočtu města a sponzorských darů), ke zvýšení návštěvnosti MPZ i jednotlivých zmíněných objektů.

Vedle toho se prohloubila odpovědnost samosprávy města za kulturní dědictví a při rozhodování v zastupitelstvu o zařazení jednotlivých akcí k realizaci nerozhodovala politická příslušnost, ale snaha o zlepšení stavu památek a tím i vzhledu města.

Jako příklad dobré praxe by mohla posloužit koncepčnost a soustavnost v přípravě a následně i v realizaci jejich obnovy. Díky Programu regenerace MPR a MPZ vznikl „živý“ materiál popisující potřeby v oblasti péče o ně. Protože se s tímto materiálem dále pracovalo a byl udržován v aktuálním stavu, průběžně doplňován a hodnocen, mohlo zastupitelstvo města odpovědně rozhodovat o zařazení jednotlivých akcí a přizpůsobovat se podle finančních možností (výše poskytnuté dotace, povinný podíl města, podíl vlastníka).

Je těžké zvolit jeden příklad. Lanškroun se za posledních dvacet let hodně změnil – rozkvetl do krásy. Většina domů, historických staveb i obě náměstí v zóně – nám. J. M. Marků a nám. A. Jiráska – opravena a rekonstruována. Kompletně přestavená byla radnice, které rekonstrukce v 1. polovině 90. let vrátila její původní renesanční tvar – dvě sedlové střechy spojené úžlabím. Postupně během let se uskutečnila generální oprava kostelů sv. Václava, sv. Anny, budovy děkanství čp. 2, zámku čp. 1 a gymnázia čp. 113. Restaurován mobiliář obou uvedených chrámů včetně varhan z kostela sv. Anny, kašna s delfiny a téměř všechny prohlášené sochy.

Když se ohlédnou zpátky, vidím veliký kus práce, vnímám změnu, již Lanškroun prošel, a vím, že vynaložené úsilí, prostředky a práce stály za to. Vážíme si toho, co pro nás vytvořily a zanechaly minulá generace. Vědomí, že stavby kolem nás vystavěli lidé mnohdy i před více než dvěma sty lety, je fascinující a budí v člověku respekt. Jsou to cenné poklady, o které bychom měli také z úcty k předkům pečovat a chránit je pro naše potomky. Vždyť v každém z nás tkví alespoň malý kousíček touhy zanechat budoucím generacím důkaz existence, vytvořit něco, co zůstane a co nás přežije.

Pro účelné využití prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ je nutné mít k dispozici dobře a s dostatečnou přesností zpracovaný místní program regenerace MPZ. Další podmínkou se jeví zpracované a aktualizované další dokumenty, jež se při posuzování anketních dotazníků hodnotí (územní plán, regulační plán zóny atd.). Jen tak je možno dosáhnout na nejvyšší státní dotace a postupně realizovat jednotlivé akce z místního programu. Nejprve nutno realizovat akce zachraňující památku jako takovou. Je třeba postupovat od finančně větších akcí k méně náročným. Pokud finanční náročnost akce zůstává příliš vysoká, doporučuje se rozdělit ji na dva nebo více let, umožňují-li to ovšem povaha akce.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce radnice

Využití: kanceláře vedení města a úředníků

Realizace od 1986 do 1996

Autor: Miroslav Polák

Realizační firma: Lanškrounský stavební podnik

Celkové náklady 43000, z toho podpora z PR 5020, jiné zdroje 37980

2. Název: Oprava střechy děkanství čp. 2

Využití: byt, kanceláře, restaurace, knihovna

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Klempířství Man

Realizační firma: Klempířství Man

Celkové náklady 1815, z toho podpora z PR 1192, jiné zdroje 623

3. Název: Restaurování varhan z kostela sv. Anny

Využití: bohoslužebné účely, koncerty

Realizace od 2005 do 2007

Autor: Mgr. Rudolf Valenta, akad. mal. Hana Vítová

Realizační firma: Mgr. Rudolf Valenta, akad. mal. Hana Vítová

Celkové náklady 1205, z toho podpora z PR 1200, jiné zdroje 5

Letohrad

Martin Hatka

Výhodou města Letohradu byla skutečnost, že od roku 1983 pracovala při radě města koordinační komise pro rekonstrukci historického jádra města, která využívala řadu špičkových odborníků z oblasti památkové péče a dokumentace SÚRPMO Hradec Králové. První program regenerace MPR a MPZ byl schválen v květnu 1994. Osvědčil se jako nejvýznamnější dokument k cílenému usměrňování vkládaných finančních prostředků na nejdůležitější potřeby v daném čase. V roce 2006 jsme vytvořili městský fond obnovy památek jako trvalý, transparentní doplňkový zdroj k dofinancování dotací od MK ČR a Pardubického kraje. Do něj plynou veškeré prostředky vybrané za parkování v historické zóně a ve stejné výši je dotován z městských zdrojů. Osvědčilo se složení komise, jejímiž členy jsou zástupci Pardubického kraje, NPÚ Pardubice, majitelé památek, městský architekt a aktivní zástupci samosprávy.

Nejvýznamnější obnovou se stala rozsáhlá rekonstrukce zámku, který dnes slouží jako sídlo městské knihovny, Základní umělecké školy Letohrad, Letohradského soukromého gymnázia, existující zde výstavní a muzejní expozice a zámecká restaurace s hotelovou částí. V obnoveném rodném domku spisovatele Petra Jilemnického je mimo jiné část muzea a informační centrum města. V současnosti probíhá revitalizace ploch Václavského náměstí a rekonstrukce opěrných zdí zámecké terasy.

Pro rozvoj cestovního ruchu má podstatný význam nově budovaný informační systém, úprava ploch náměstí, omezení dopravy a zhotovení odpočívadla pro cykloturisty v prostoru před zámkem a využívání zámecké terasy ke kulturním účelům – výstavy, koncerty, divadla. Program regenerace MPZ je v tří až pětiletých intervalech aktualizován. Občané jednoznačně rozhodli v anketě o umístění nové budovy městského úřadu v historickém centru. Za tím účelem byl s využitím dotačních prostředků EU rekonstruována stavba bývalého zájezdního hostince „Panský dům“ v čele náměstí. V podstatě vznikla replika původního objektu. V současné době se řeší rekonstrukce dominantní kaple sv. Jana Nepomuckého stojící nad městem, jež je vzácnou architektonickou památkou v majetku římskokatolické církve.

V přízemí hlavních zámeckých budov byly místnosti opatřeny vzácnou štukovou výzdobou od italského mistra G. Maderny rozděleny příčkami na menší prostory. Stalo se tak v období, kdy šlechta obývala vyšší nadzemní podlaží. Při rekonstrukci zámku jsme si vytkli za cíl tyto prostory obnovit v jejich původní kráse. Ke statickému posouzení byl přizván špičkový odborník Ing. Karel Fantyš, CSc., jenž nám dal na vybranou ze dvou variant řešení. Fakticky technologicky přijatelné se jevílo však jen jedno. Rozebrat silné zámecké zdívo od třetího nadzemního podlaží až do sklepa. A tak desítky kubiků ručně zpracované hmoty skončily tehdy dočasně na zámecké terase. Po rozebrání zdíva v přízemní sále se otevřel nevšední pohled, který neznal nikdo ani z nejstarších pamětníků. Také dnešní uživatelé zámecké obřadní síně nemají o podobě před renovací nejmenší tušení. Zasluhou pracovní skupiny štukatérů pod vedením pana Barty dostaly místnosti dnešní podobu. Jejich hodnotu a vzácnost posoudil a ocenil další ze špičkových odborníků doc. JUDr. PhDr. Dobroslav Líbal, DrSc., s nímž jsme se radili.

Ukázalo se, že úcta k práci našich předků i současníků při obnově památkových objektů může pomoci setkání, která by jinak nikdy nenastala a v tomto případě mne pro celý další život obohatila o řadu myšlenek, postřehů a názorů. Jmenovaní sice již nejsou mezi námi, zůstávám však hrdý na to, že jsem měl to štěstí se osobně s nimi setkat.

1

2

3

4a

4b

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce zámku Letohrad

Využití: reprezentace, muzeum, škola, restaurace, knihovna
Realizace od 1984 do 2004

Autor: SÚRPMO, Ing. arch. Václav Kout
Realizační firma: První pardubická stavební
Celkové náklady 13000, z toho podpora z PR 738, jiné zdroje 310

2. Název: Městské muzeum a informační centrum

Využití: informační centrum a muzeum, malá výstavní síň
Realizace od 2007 do 2008

Autor: Stapo, Ústí nad Orlicí – jen cenová nabídka
Realizační firma: Stapo, Ústí nad Orlicí
Celkové náklady 1169, z toho podpora z PR 532, jiné zdroje 0

3. Název: Rekonstrukce zahradního domku v zámeckém parku

Využití: bydlení
Realizace od 2005 do 2007

Autor: Ladislav Novotný
Realizační firma: Fa Novotný a spol.
Celkové náklady 1900, z toho podpora z PR 950, jiné zdroje 0

4. Název: Oprava opěrné zdi zámecké terasy

Využití: kulturní a společenské akce, hudební festival
Realizace od 2006 do 2012

Autor: Ing. Jiří Hudeček
Realizační firma: Profistav, Litomyšl
Celkové náklady 6340, z toho podpora z PR 3751, jiné zdroje 0

5. Název: výměna střešní krytiny na zvonici u kostela sv. Václava

Využití: památka
Realizace v roce 2011

Autor: Laspon CZ, a.s. Brno, jen cenová nabídka
Realizační firma: Laspon, Brno
Celkové náklady 675, z toho podpora z PR 472, jiné zdroje 0

Liberec

Návrh památkové zóny ve městě Liberec byl zpracován v roce 1991. MK ČR vydalo 10. 9. 1992 vyhlášku č. 476 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny. Na základě tohoto právního aktu zpracovalo v roce 1994 statutární město Liberec program regenerace městské památkové zóny (dále MPZ), podle kterého postupovalo při rozhodování o směřování obecních, ale také dotačních prostředků. Tento program byl od té doby několikrát (5x) aktualizován. Jednotlivé aktualizace konkretizují návrhy na vymezené časové období a umožňují zajistit využití dotačních prostředků fondů MK ČR.

MPZ v Liberci v letech svého vyhlášení obsahovala na ploše cca 100 ha čtyřicet čtyři památkově chráněných objektů a tři sta čtrnáct objektů v památkovém zájmu. Aktuální seznam nemovitých památek v MPZ, včetně podmínek jejich ochrany je součástí obecně závazné vyhlášky č. 2/2002, kterou byla vyhlášena závazná část územního plánu města Liberec, v platném znění. Proti původnímu seznamu byly vyřazeny některé objekty spojené s událostmi z období totality, naopak byly navrženy k doplnění některé hodnotné objekty novější, které zachycují vývoj architektury v Liberci v době poválečné. Zatím se nepodařilo připojit k MPZ v Liberci zajímavý ucelený architektonický celek Liebigova městečka, které je územně od MPZ odtrženo.

V období minulých dvaceti let došlo v Liberci k významným změnám v majetkových poměrech objektů v památkové zóně. Převod řady státních objektů do vlastnictví Statutárního města Liberec na začátku období a posléze jejich rozsáhlá privatizace významně ovlivnily postupy regenerace MPZ. Převážně lze privatizaci objektů hodnotit pozitivně. Soukromí majitelé investují do svého majetku často efektivněji než původní uživatelé. Došlo k výrazným změnám ve využití objektů, k rozšíření provozních ploch, ke změnám nájemníků nebytových prostorů. Poměrně příznivý vývoj využití objektů - řada nových provozů, využití více podlaží je však po roce 2004 negativně ovlivňován výstavbou velkých obchodních center ve městě a především jejich výstavbou přímo v centru města. Stabilita obchodních jednotek i provozoven služeb se na území MPZ v posledním období zhoršuje. Prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ putovaly v uvedeném období do objektů občanské vybavenosti (divadlo, radnice, objekty úřadů, muzeum, kostely, fary, budovy škol, hotelů a obchodních domů), do oprav obytných a polyfunkčních městských domů v centru města, ale též do úprav veřejných ploch a areálů (zámecký park, park u muzea). Celá řada akcí kulturně historických, sportovních rekreačních, vzdělávacích a samozřejmě i komerčních zvětšuje atraktivitu centra města.

V období sledovaných dvaceti let došlo v rámci regenerace MPZ k opravě a rekonstrukci řady objektů. Především do objektů památkově chráněných byly investovány nemalé prostředky. V následujícím přehledu jsou zachyceny nejvýznamnější objekty, na které v daných letech směřovaly prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ. Ty byly samozřejmě kombinovány z více zdrojů - rozpočet kraje, rozpočet města Liberec a další.

V období 1998-2011 byly obnoveny následující významné objekty: Divadlo F. X. Šaldy (1998), Obchodní komora (1999), bytový dům 123/LBC V (2000), radnice, divadlo (2001), Divadlo F. X. Šaldy (2002), kostel sv. Antonína (2003), Severočeské muzeum, radnice (2004), městské domy (2005), budova Magistrátu (2006), objekt lázně (2007), kostel sv. Kříže, Lid. sady (2008), kašna, Městské lázně (2009), Divadlo F. X. Šaldy - sochy (2010), kostel sv. Kříže, Lid. sady (2011).

Pro následující období 2012 - 2014 (5. aktualizace) jsou nejvýznamnějšími akcemi tyto objekty, kam budou směřovány prostředky: kostel sv. Kříže - výměna krytiny a oprava fasády, budova radnice - oprava věžiček a vitrají, Severočeské muzeum - opravy interiéru, podlaha, revitalizace parku u muzea, Městské lázně - obnova fasády, rekonstrukce uvnitř objektu, kostel sv. Antonína Velikého - oprava obvodového pláště, oken a interiéru, Divadlo F. X. Šaldy - oprava interiéru, restaurování lavic v hledišti, městské objekty na náměstí Českých bratří a náměstí Sokolském, fara v kostelní ulici a další.

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Městské lázně, revitalizace objektu

Využití: přestavba na objekt galerie

Realizace od 2009 do 2013, v realizaci

Investor: Statutární město Liberec

Realizační firma: Chládek - Tintěra Pardubice

a subdodavatelé

2. Název: Kostel sv. Kříže

Využití: církevní objekt

Realizace od 2009 do 2011, bude následovat další

Investor: Římskokatolická církev - arciděkanství Liberec

Realizační firma: Fa DURANGO Liberec a subdodavatelé

3. Název: Radnice

Využití: administrativní objekt, sídlo místní samosprávy

Realizace od 2004 do 2010

Investor: Statutární město Liberec

Realizační firma: Fa Patrný a subdodavatelé - MKAS

Liberec, TUPIX Liberec

3b

3a

1a

1b

Litovel

Program regenerace MPZ a MPR ve městě Litovel se osvědčil. Od roku 1995 bylo do obnovy památek investováno celkem 98,61 mil. Kč. Obnova byla zahájena opravou šestipatrové radniční věže vysoké 65 m, jejíž raritou je, že se jedná o nejvyšší věž postavenou přímo na řece Moravě – jedno z vedlejších ramen protéká přímo pod ní. Na centrálním náměstí Přemysla Otakara opraveny i další významné památky – morový sloup a přístup k řece otevřeným kamenným dvojrámenným schodištěm, jež v celé délce podtéká náměstím.

Na území MPZ se podařilo zpřístupnit k veřejnému užívání dvě stavby, budovu dnešního městského muzea, která je částečně komerčně využívána k restauračním účelům, a knihovnu bývalého lichtenštejnského špitálu následně v minulosti sloužícího potřebám pobočky státního archivu.

Významnou se stala oprava všech fasád jedné z dominantních staveb města, a to budovy gymnázia Jana Opletala. Za pomoci „Norských fondů“, byla v loňském roce opravena a zpřístupněna nejstarší památka ve městě, pozdně gotická kaple sv. Jiří zvaná také „česká“ či „moravská“, jejíž vznik datován kolem roku 1500. Dnes je kaple již vlastnictvím římskokatolické církve. Stav Litovle před dvaceti lety a dnes – vzpomínky pamětníka PhDr. Josefa Hubáčka, současného kronikáře města: „Za posledních 20 let naše město skutečně vyrostlo do krásy a jeho opravené památky lahodí oku. Město ožilo barvami, zmizela šed' a ti, kteří k nám zavítají, mají na co hledět. Samo náměstí s restaurovaným morovým sloupem a veselými fasádami uvede turistu do příjemné nálady. Pohled na novorenesanční majestátní budovu gymnázia Jana Opletala, která se nádherně zobrazuje ve vodní hladině rybníka, je skutečným zážitkem. Obyvatelé města s uznáním kvitují opravu kaple sv. Jiří, která se stala kulturním stánkem, jaký nám mohou okolní města závidět. Regenerace MPZ v našem městě probíhá skutečně plánovitě a profesionálně a nezbývá než si přát, aby v ní bylo dále pokračováno.“

MPZ Litovel může svým návštěvníkům nabídnout celkem 21 objektů zapsaných ve státním seznamu. Památková zóna je obnovována u většiny objektů postupně, po etapách dle konkrétní potřeby a naléhavosti. Nutno zdůraznit, že významná je nejen obnova objektů a památek v historickém centru města, ale i kultivace a revitalizace navazujících ploch. Ve městě Litovel jsou dalším specifickým prvkem vodní plochy, které bezprostředně navazují na MPZ. Jedná se o dva rybníky – Olomoucký a Uničovský, kde jejich revitalizace proběhla v minulých deseti letech.

V roce 2005 byla zahájena 1. etapa rekonstrukce bývalého středověkého opevnění městských hradeb v části města – náměstí Svobody za knihovnou. 2. etapa oprav realizována v roce 2009 v lokalitě parku Míru a 3. etapa započala v roce 2012 a bude pokračovat dle finančních možností města a programu regenerace MPZ do konce roku 2014. Z celkového počtu památkově chráněných objektů se nachází šest v soukromých rukou a tři vlastní římskokatolické církve. Příspěvek z Programu regenerace MPR a MPZ byl dosud využit na obnovy fasády řadového jednopatrového domu v Boskovicové ulici, jenž je majetkem právnické osoby, a dále městského domu v ulici 1. máje, který je majetkem fyzických osob. U těchto oprav přispělo finančně i město, jež má zájem, aby i tyto chráněné stavby byly v důstojném stavu.

Nejkrásnějším opraveným domem ve středu Litovle je bezesporu městský dům čp. 769 – Langův dům s jedinečným renesančním portálem se znakem stavebníka Lorence Langa. Generální oprava domu spočívala v odvlhčení a sanaci zdiva, statickém zabezpečení stability stavby, rekonstrukci střechy, obnově uličních fasád a rekonstrukci části přízemních prostorů, které jsou bohužel pouze částečně využívány.

V neposlední řadě nelze opomenout použití finančních prostředků na opravy drobnějších sakrálních staveb, jež dotvářejí historickou atmosféru hlavních objektů města a jejich zákoutí. Jedná se zejména o vzácnou pamětní barokní kamennou desku z roku 1650 připomínající dobytí města Švédy, boží muka z roku 1564 a kamenný kříž s korpusem ukřižovaného Krista.

Závěrem lze jen doporučit všem turistům a návštěvníkům, aby do královského města zavítali a na základě vlastního posouzení zhodnotili jeho současnou podobu.

1

2

3

4

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova kulturní památky - muzeum**

Využití: muzeum a komerční
Realizace v r. 2003

Autor: BSB Studio Olomouc (Ing. arch. Petr Brauner)
Realizační firma: TsaB, spol. s r. o., Olomouc
Celkové náklady 3838, z toho podpora z PR 450, jiné zdroje 3388

2. Název: **Restaurování morového sloupu na náměstí Přemysla Otakara**

Využití: veřejná stavba
Realizace v r. 1996

Autor: Mgr. Ladislav Werkmann
Realizační firma: Werkmann, Olomouc
Celkové náklady 498, z toho podpora z PR 280, jiné zdroje 218

3. Název: **Obnova uliční fasády domu čp. 780/1 - Boskovicova ul.**

Využití: komerční
Realizace r. 2009

Autor: Ing. Pavel Martinek
Realizační firma: Litovelská stavební společnost
Celkové náklady 622, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 422

4. Název: **Obnova dvorní fasády - gymnázium Jana Opletala**

Využití: škola
Realizace v r. 2004

Autor: Ing. arch. Petr Brauner
Realizační firma: Horstav, spol. s r. o., Olomouc
Celkové náklady 428, z toho podpora z PR 214, jiné zdroje 214

5. Název: **Obnova městských hradeb**

Využití: stavební památka na veřejném prostranství
Realizace v r. 2007

Autor: Ateliér „A“, Olomouc (Ing. Jiří Tomeček)
Realizační firma: Stavební firma Vymětal, s. r. o.
Celkové náklady 1639, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 1239

Lomnice nad Popelkou

Josef Šimek

V Lomnici nad Popelkou je programový dokument schválený od roku 2003. Hlavním impulzem bylo dát zastupitelstvu nějakou motivaci k větší participaci na opravách městských budov, které jsou zároveň kulturními památkami. Dále vymezit část města, která – dle památkových hledisek – má největší kulturní hodnotu, a ukázat tak lidem, že i v našem městě je co obdivovat a chránit. A především zachovat genius loci našeho malého města. Tyto předpoklady se během let ukázaly jako ty nejdůležitější. Zastupitelstvo každoročně schvaluje určitou částku, jež slouží výhradně ke spolufinancování Programu regenerace MPR a MPZ a za 8 let trvání je tato systematická plně v našem městě vidět. Se změnou stavebního zákona, který s sebou přinesl i změnu v územním plánování, nám však vyvstal trochu problém s ochranou takto pracně vybudovaného zázemí. Naše město bohužel nemá regulační plán MPZ, takže ochrana se jeví nyní poměrně složitá. Rádi bychom měli plán ochrany, ale Liberecký kraj, i díky chybějící metodice z MK ČR, nemá zájem na vydávání těchto dokumentů. Celkem obstojně u nás funguje též komise pro regeneraci památek, v níž jsou zastoupeni vlastníci památek, odborníci i laická veřejnost. I díky mohutným investicím do infrastruktury se péči o celou MPZ daří udržet na určité úrovni, která zatím odolává i snahám lobbistických skupin o stavby moderních marketů a podobných méně architektonicky vhodných „skvostů“. A i když by bylo financí na celkovou obnovu zóny potřeba daleko víc (soukromých, obecních i státních), celkově se dá konstatovat, že naše město má v tomto ohledu našlápnuto tím správným směrem. O tom jistě svědčí i loňské první místo v krajském kole soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ.

Nejmarkantnějším výsledkem systematické práce s jeho podporou je budova městského muzea. Dále pak zámek a radnice, které sice nebyly opraveny z prostředků Programu regenerace MPR a MPZ, ale nacházejí se na území MPZ a jsou jeho součástí. Jako příklad drobných staveb lze uvést restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého pod farou či mariánského morového sloupu ve středu náměstí a jednu z nejstarších památek – dřevěnou zvonici na hřbitově. Náměstí přináší omezené možnosti umístění nových podniků, obchodů či provozoven. S tímto problémem je úzce spjata otázka dalších pracovních míst. Neziskové organizace mají na našem území dlouhou tradici, takže nové vznikají již jen sporadicky. Největší vliv je tak patrný hlavně na rozvoji turismu a participaci občanů. Ty jsou měřitelné návštěvností kulturních akcí a institucí, které se na území zóny pořádají a nacházejí.

Nejlepším příkladem obnovy na území naší MPZ je pravděpodobně rekonstrukce zámku. Celá akce započala důkladnou projektovou přípravou, na níž se podílel Ing. arch. L. Sommer a Ing. J. Kaplan. Po vyjasnění drobných problémů ohledně způsobu obnovy bylo rozhodnuto o opravě. Ovšem největším problémem se stala výše rozpočtu. Ačkoli několikrát žádán i Program regenerace MPR a MPZ, nebyly na tuto stavbu nikdy prostředky použity právě z důvodů vysoké finanční náročnosti. Šance přišla až s evropskými penězi, ROP NUTS II Severovýchod. Zde jsme dotaci obdrželi a v letech 2009–2010 obnovu realizovali. Opravená dominanta náměstí při svém otevření překvapila nejen lomnické občany, ale hlavně návštěvníky z blízkého i vzdáleného okolí. Mnozí totiž do poslední chvíle vůbec netušili, že Lomnice takovou stavbu má. Největší úspěch pak měly nově zrekonstruované sklepy. Pro historiky a občany, kteří se zajímají o naše město, však největší překvapení představovalo zjištění archeologů. Pod nádvořím a jako součást sklepení se nachází ještě daleko starší stavba. Pravděpodobně jde o tvrz, která je do výše 4–5 m zasypána. Lze tedy předpokládat významné archeologické naleziště, jaké v našem městě nemá období. Bohužel se asi nikdy nedozvíme co skrývá, protože výzkum do takové hloubky by přesáhl finanční možnosti města. I přesto, že není díky předpokládaným velkým finančním nárokům možné realizovat obnovu konkrétní památky, nutno mít tuto akci připravenou. Nikdy totiž nelze dopředu vědět, zda se nějaký zdroj peněz zanedlouho neobjeví.

1

2

3

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova historického objektu radnice

Využití: sídlo městského úřadu

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Ing. arch. Libor Sommer

Realizační firma: STATUS, a. s.

Celkové náklady 38259, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 38259

2. Název: Revitalizace zámku

Využití: kulturně společenské centrum

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Ing. arch. Libor Sommer, Ing. Jaroslav Kaplan

Realizační firma: CGM Czech, a. s., STATUS, a. s.

Celkové náklady 53949, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 53949

3. Název: Dřevěná zvonice na hřbitově

Využití: církevní obřady, pravidelné zvonění

Realizace od 2009 do 2010

Realizační firma: Stavební hut' Slavonice, spol. s. r. o.

Celkové náklady 1677, z toho podpora z PR 752, jiné zdroje 925

4. Název: Oprava fasády městského muzea

Využití: městské muzeum

Realizace od 2006 do 2007

Autor: Ing. arch. Libor Sommer, Ing. F. Novotný

Realizační firma: 18 D, s. r. o.

Celkové náklady 3001, z toho podpora z PR 1405, jiné zdroje 1596

4

Louny

Bedřich Štauber

Práce na úseku památkové péče o historické jádro Loun se zúčastňují již přes 30 let. Mohu srovnat stav, v jakém se město nacházelo před rokem 1990, se současností.

Je jisté, že se přístup k péči o historické objekty v Lounech zásadně změnil k lepšímu. V této souvislosti se jeví plán regenerace MPZ významnou pomůckou při zajišťování této péče. Podle mého názoru byla příprava plánu 1995-2010 a nyní schválenému na léta 2011-2025 věnována pečlivá práce přípravných odborných pracovních skupin i úředníků MÚ, majících na starost památkovou péči. Zastupitelstvu a vedení města se tak dostalo kvalitního materiálu, dokumentujícího stav zóny. Potřebná opatření, návrhy jejich realizace v čase včetně přehledů finančních toků. Z mého pohledu a zkušenosti z práce s nimi musím pouze konstatovat, že plány zpracované pro regeneraci památkové zóny v Lounech jsou velmi kvalitní a instruktivní včetně přehledných příloh.

Uvádím příklady: obnovení lipového stromořadí na Mírovém náměstí, Vrchlického ul. a v ul. Na Valích, střídá a elegantní architektura novostaveb čp. 146, 2687, 2943, 2906, obnova památek: Žatecká brána, čp. 35 (radnice), čp. 1 (knihovna), čp. 113 (zadní trakt - bývalá sýpka), čp. 57 (Daliborka), čp. 274 (bývalý špitál).

Plán regenerace MPZ se stal veřejně přístupným a projednávání z něj vyplývajících akcí probíhá na zastupitelstvu města, kde se mohou občané vyjadřovat a vystupovat se svými připomínkami. Tato přímá vazba umožňuje vycházet jak z odborných, tak i laických názorů a vytvářet konečná přijatelná řešení problematiky ochrany a údržby památkových objektů ve sledované zóně. Totéž platí i pro vytváření celkové koncepce dalšího směřování města v oblasti památkové péče.

Příkladem kvalitní praxe jsou samotné plány regenerace MPZ Louny, jež fungují jako využívaný pracovní materiál pro rozhodnutí komisí a zastupitelstva města, zvláště při zpracování jeho rozpočtu, z něhož pak čerpány prostředky na opravy a údržbu objektů v MPZ.

V dosavadní praxi se užití prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ i přidružených prostředků města a dalších vlastníků soustřeďovaly na zlepšení stavu památkově cenných a zajímavých staveb. Vzhledem k tomu, jak zanedbávaná byla tato péče v minulosti, je stále mnoho co napravit a opravovat. Řešení infrastruktury v MPZ financovalo město z vlastních investičních zdrojů.

Jednou z nejvýznamnějších akcí MPZ Louny byla hned na počátku existence Programu regenerace MPR a MPZ rekonstrukce Žatecké brány, dochované v západním opevnění města. Práce byly zahájeny s cílem vrátit bráně její podobu známou z vyobrazení z druhé poloviny 18. století a nahradit tak nepřiléhavější cimburií ze čtyřicátých let 19. století elegantní dlátkovou střechou a dřevěným posebitím v nejvyšším patře věže. Stavba v poklidu započata, avšak velmi brzy se stala bodem střetů názorů odborníků památkové péče, zabývajících se historickým opevněním. Z drobného nepochopení, která ikonografická předloha byla vzata jako podklad pro plánovaný vzhled rekonstruované brány, vznikla vášnivá debata vedená s překvapující razancí ze strany diskutujících odborníků. Dalo by se říci, že se chvílemi zdálo, že práce na její úpravě nebudou pokračovat v původním duchu. K tomu naštěstí nedošlo, ale Žatecká brána se tak zapsala do paměti odborné veřejnosti asi více, než by dokázal sebekvalitnější článek v tisku.

Doporučovat něco jiným je osídlné. Vlastní zkušenost to vždy nenahradí. Lze snad říci pouze to, že „štěstí přejí připraveným“ a v otázce péče o takový velký organizmus, jaký bezesporu MPR nebo MPZ představují, je nutno mít se o co opřít. Program regenerace MPR nebo MPZ pečlivě zpracovaný a projednaný s odborníky památkové péče pro jednání v radě a zastupitelstvu obce může být právě takovou oporou. Zdůrazňuji, že nutno při jeho tvorbě naslouchat i hlasu občanů v MPR a MPZ žijících, neboť oni jsou těmi hlavními dotčenými osobami.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava statiky a vnějšího pláště budovy čp. 57 (Daliborka), Mírové náměstí

Využití: Projekt. kancelář Čemák/Kozák, Ústí nad Labem
Realizace v r. 1996

Autor: Město Louny, Mírové náměstí 35, Louny
Realizační firma: Oblastní stavební, a. s., Žatec,
Volyňských Čechů 1577, Žatec

Celkové náklady 1160, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava fasády budovy čp. 638 (Sokolovna), Poděbradova ul.

Využití: tělovýchovné aktivity
Realizace v r. 2006

Realizační firma: Lounská stavební, s. r. o.,
Jablonského 540, Louny

Celkové náklady 827, z toho podpora z PR 220, jiné zdroje 0

3. Název: Statické zajištění budovy čp. 832 (Loutkové divadlo), Husova ul.

Využití: loutkoherecká scéna
Realizace v r. 1999

Autor: Ing. T. Křelina, Ing. P. Špíсар, Stříbro
Realizační firma: HERKUL, spol. s. r. o., areál Chemopetrol,
a. s., Litvínov

Celkové náklady 2501, z toho podpora z PR 330, jiné zdroje 0

Luhačovice

Markéta Mentzlová

Městská památková zóna Luhačovice se rozkládá v centru města a můžeme ji pomyslně rozdělit na dvě části, které spolu nerozlučně souvisí – lázeňskou, jež je centrem léčby, a městskou. V obou pak najdeme řadu zajímavých a architektonicky cenných staveb. Zatímco lázeňskému areálu vévodí secesní objekty Dušana Jurkoviče s jeho svérázným, až folklorně laděným stylem, ve „městě“ lze objevit perly moderního funkcionalistického stavebnictví reprezentované v první řadě Bohuslavem Fuchsem, ale i jinými slavnými architekty 20. a 30. let 20. století (např. František Roith). Celkem se na území luhačovické památkové zóny nachází přes třicet kulturních památek, z nichž některé mohly být obnoveny právě díky Programu regenerace MPR a MPZ. Město Luhačovice se do tohoto programu rozhodlo zapojit nedlouho po jeho vyhlášení usnesením vlády ČR a již v červnu roku 1995 podpořilo zastupitelstvo zpracování vlastního Programu regenerace MPZ Ing. arch. Liborem Sommerem. Na základě těchto aktivit začala fungovat také pracovní skupina programu regenerace MPZ, jejímž hlavním posláním bylo vytipovávat a navrhovat radě města objekty, které by mohly být podpořeny. Součástí této skupiny jsou kromě členů samosprávy (starosta) i zástupci Lázní Luhačovice, a. s., jako největšího soukromého vlastníka chráněných objektů, a také pracovníci stavebního úřadu a památkové péče, aby bylo garantováno, že práce budou probíhat v souladu s požadavky památkářů, ale i s ohledem na nároky rozvoje města. V současnosti se kompetence pracovní skupiny rozšiřují o koordinaci jednotlivých obnov vztahu ke kandidatuře Luhačovic na seznam památek UNESCO.

Z výše uvedeného vyplývá, že skladba staveb v uvedeném území je velice pestrá. Převážně se samozřejmě jedná o lázeňské domy, hotely a budovy léčebných ústavů, ale do Luhačovic se již návštěvníci nejezdí pouze léčit. Stále více hostů odhaluje účinky relaxačních a rekondačních pobytů. Dostatečná lůžková kapacita ve spojení s jednacími sály místo přímo předurčují ke konání kongresů, konferencí a podnikových akcí. Po celý rok žije město pestrým kulturním a společenským životem. Pořádají se zde hudební a folklorní festivaly, kolonádní koncerty, společenské a kulturní aktivity, bohatý program nabízí i Lázeňské divadlo. Je jen logické, že vlastníci staveb spojených s těmito iniciativami se stali zároveň i žadateli o podporu v rámci Programu regenerace MPR a MPZ.

Mezi největší patří bezesporu Lázně Luhačovice, a. s. Bylo smutným faktem, že tato společnost převzala po listopadu 1989 své nemovitosti (r. 1948 znárodněny) v neutěšeném stavu, a byla tedy nucena přistoupit k jejich rozsáhlým rekonstrukcím. Za tímto účelem nechalo vedení lázní zpracovat program regenerace lázeňské části MPZ Luhačovice a posléze se do programu aktivně zapojilo. V průběhu dvaceti let tak byly postupně opraveny nejdůležitější objekty lázeňského areálu, jako je dům Chaloupka, z první etapy moderní výstavby lázní, tzv. Sluneční lázně, unikátní plovárna s dřevěnými kabinkami, dům Jestřábí a jedna z největších investic – Jurkovičův dům, kde příspěvek v rámci Programu regenerace MPR a MPZ dosáhl více než 1,5 mil. korun.

Podporu si však zasloužily i objekty mimo nejužší lázeňské pásmo. Poblíž Pražské čtvrti soukromý investor velkoryse rekonstruoval tzv. Augustiniánský dům včetně terénních a sadových úprav, při nichž byla citlivě restaurována sgrafita na fasádě i malby v klenbě vestibulu, takže v současné době již tento původně rozpadající se objekt může sloužit jako hotel. Obdobnou anabází prošly i vila Lipová a Růžová nebo hotel Krystal (zástupce architektury konstruktivismu), kde se i díky příspěvku státu a města Luhačovice, mohly repasovat výplně oken a dveří, stejně jako dožilá fasáda. Program regenerace MPZ však v Luhačovicích neopomíjí ani menší investiční akce. S jeho podporou zachráněna pohledově exponovaná dvoupodlažní rodinná vila situovaná na hlavní komunikační ose Luhačovic – Ludmila, na které byla opravena střecha a oplechování. Řada drobných rekonstrukcí pomáhá navracet původní krásu také vile Lékárna, jejíž majitelka naposledy provedla nátěr oken a dřevěných prvků spolu s výměnou schodiště.

1

2

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: August. dům, oprava střechy a stropu

Využití: hotel

Realizace v r. 2008

Autor: Ing. M. Moštěk, Vlčnov

Celkové náklady 2882, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

2. Název: Vila Lékárna, střecha

Využití: byty, prodejny, kavárna

Realizace v r. 2005

Autor: EKOSTAV – Uherský Brod, Zd. Šebesta

Realizační firma: Sanyzo

Celkové náklady 815, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

3. Název: hotel Krystal, repase oken

Využití: hotel

Realizace v r. 2010

Autor: Ing. arch. M. Dřímál, Mysločovice

Celkové náklady 704, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

4. Název: vila Růžová, rekonstrukce

Využití: ubytování, hotel

Realizace v r. 2007

Autor: S-projekt plus, a. s., Zlín

Realizační firma: Zevos, s. r. o.

Celkové náklady 15424, z toho podpora z PR 475, jiné zdroje 0

3

Luže

Město Luže leží na samé hranici Českomoravské vrchoviny, v jihovýchodním výběžku chrudimské roviny. Rozkládá se na starém sídelním území a první písemná zmínka pochází z roku 1349 v souvislosti s přidělením kostela nově vzniklému biskupství litomyšlskému. Zde je lužská fara citována jako „fara pro Luži a Kamenici“.

Historické jádro města Luže bylo vyhlášeno městskou památkovou zónou Krajským národním výborem v Hradci Králové dne 17. 10. 1990. V roce 1994 městské zastupitelstvo rozhodlo o připojení se k vyhlášenému Programu regenerace MPR a MPZ a v návaznosti na toto rozhodnutí byl zastupitelstvem města schválen městský program regenerace s horizontem do roku 1998 a dalšími aktualizacemi v pětiletých cyklech. Od roku 1990 se situace ve městě, zejména pak v MPZ radikálně změnila. Ke konci roku 2012 se město může pochlubit celkovou proměnou jak stavu nejvýznamnějších památek, tak i v estetickém pohledu na město. Kostel Panny Marie na Chlumku prošel už téměř celý generální rekonstrukcí jak exteriérových částí, tak také interiérových. Na hradě Košumberku se podařilo opravit budovu bývalého purkrabství a stabilizovat renesanční část hradu zastřešením. Také navazující pivovar Pod Linduší prošel kompletní rekonstrukcí exteriérů. V části MPZ Košumberk proběhla masivní nová zástavba, kterou se podařilo udržet v mezích přijatelnosti pro MPZ. Podařilo se provést i rekonstrukci synagogy. Samotné historické jádro města se zcela proměnilo. Až na dva domy jsou opraveny všechny objekty na náměstí, včetně historické radnice. Náměstí je vydlážděno a žije denním nákupním a restauračním životem. Na téměř celém území MPZ jsou vyměněny všechny sítě a provedeny nové povrchy vozovek. Podařilo se také kompletně zrekonstruovat nejstarší měšťanský dům v Luži čp.87.

Smyslem a účelem vyhlášení MPZ bylo jednak zabezpečit zvýšenou ochranu významnému historickému urbanistickému celku a dokladům lidské činnosti a dále za pomoci kvalifikovaných osob a dotačních finančních prostředků postupně historické jádro a historicky významné stavby opravit a zajistit jejich využití tak, aby jako homogenní celek dokázaly obstát i pro dnešní společnost na poli kulturním, společenském, výchovném i hospodářském. Ohlédnutím se o dvacet let zpět, je zřetelné, že rozhodnutí zřídit MPZ byl krok správným směrem. Město Luže i v roce 2012 bez nějakého většího průmyslu a původního tuberkulózního sanatoria v současné době založilo svou existenci na víceméně léčebné rehabilitační vlně. Spolu s postupnou rekonstrukcí MPZ a jejích objektů se město může čím dál více orientovat na hospodářské aktivity v rámci cestovního ruchu, a zachovat tak svým obyvatelům přiměřený životní standard, který je na město o velikosti dva a půl tisíce obyvatel spíše nadstandardní.

Město má zřízeno informační centrum, které dále doplňuje zřízené informační centrum přímo v areálu Hamzovy léčebny. V rámci možností léčebného zařízení je otevřena i ostatním občanům, zejména přístupností rozsáhlého parku a doplňkovými službami.

Město také v souvislosti se zřízením MPZ využilo mnoha dotačních titulů, které byly vázány právě na existenci MPZ. Za dvacet dva let se tak v MPZ proinvestovalo téměř 350 mil. Kč, z čehož 60 mil. Kč se čerpalo z rozpočtu města a zbylých 290 mil. Kč z různých dotací či jiných zdrojů. Jednalo se o finanční prostředky, které směřovaly do obnovy infrastruktury v MPZ a do obnovy historických objektů, jež byly buď v majetku města, nebo v držení soukromých subjektů.

Nyní, na základě výsledků v rámci Programu regenerace MPZ Luže, jeho budoucí aktualizace pro rok 2013 a tvorby nového územního plánu města, včetně urbanisticko-architektonické koncepce města, se účastnili i občané. Tato koncepce vytvořila základní osnovu pro další rozvoj města a doplnění určitých lokalit smysluplným využitím, tak aby rozvoj města ctil MPZ a zároveň město nabídlo vhodné a příjemné místo pro život.

2b

2a

PŘÍKLADY OBNOVY

1. Purkrabství hradu Košumberk

Využití: hlavní budova výstavních expozic hradu Košumberk

Realizace od 2002 do 2004

Autor: Murus Praha, Ing. Jan Vinař

Realizační firma: Staver s.r.o., Žižkova 393, Luže

Celkové náklady: 1843, z toho podpora z PR 950, jiné zdroje 893

2. Nejstarší měšťanský dům v Luži čp. 87

Využití: městská knihovna, informační centrum, Základní umělecká škola

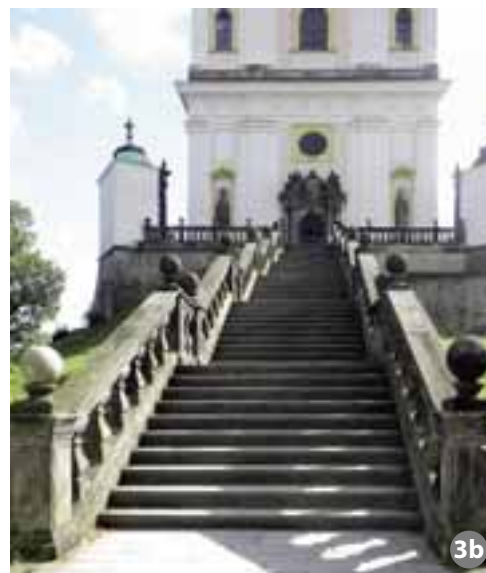
Realizace od 2005 do 2008

Autor: Murus Praha, Ing. Jan Vinař

Realizační firma: Staver s.r.o., Žižkova 393, Luže

Celkové náklady: 16680, z toho podpora z PR 8000, jiné zdroje 8680

3. Schodiště kostela Panny Marie na Chlumku

3b

3a

1a

1b

Lysá nad Labem

Hana Nesměřáková

Městská památková zóna města Lysá nad Labem byla prohlášena na podzim roku 2003. Město Lysá nad Labem se současně s vyhlášením MPZ zapojilo do Programu regenerace MPR a MPZ a od roku 2004 z něho čerpá podporu.

Barokní komplex v Lysé nad Labem je jedinečnou kulturní a historickou památkou, obdivovanou obyvateli i návštěvníky města. Obnova kulturních památek a převážně soch ze zámeckého parku, které byly v havarijním stavu, probíhá již několik let. V posledních pěti letech je však tato činnost intenzivnější. V zámeckém parku byla zrestaurována většina soch, jak figurálních skvostů, tak i dalších kamenných děl. Byla dokončena alegorie dvanácti měsíců, čtyř ročních období, antických bohů, sfing aj. Město Lysá nad Labem v rámci daného Programu regenerace MPR a MPZ pravidelně přispívá ze svého rozpočtu také církvím a cizím vlastníkům.

V oblasti architektury se stala velkým úspěchem postupná obnova měšťanského domu čp. 177 - Jednoty, která započala v roce 2005. Z areálu Evangelického sboru byla opravena severní fasáda kostela. Dokončena obnova zámecké zdi, ohrazující areál zámku, parku a z části i prostor kolem bývalého augustiniánského kláštera. Zeď postupně osazována vázami a bustami.

K dalším velkým úspěchům se řadí restaurování sochy Venuše s Kupidem a sochy Apolla, podle nichž byly zhotoveny kopie. Originály jsou uloženy v klášteře, nyní Státním okresním archivu v Lysé nad Labem, zmíněné kopie soch osazeny v zámeckém parku.

V roce 2009 byla zrestaurována socha sv. Josefa a zajištěna socha sv. Františka z ohradní zdi kostela sv. Jana Křtitele. Předtím obnoveny sochy sv. Jeronýma a sv. Marka.

V předešlých letech též vyhlášena veřejná sbírka na obnovu soch ze zámeckého parku, zúčastnili se jí obyvatelé Lysé a blízkého okolí, místní podnikatelé, ale i členové komise regenerace MPZ.

Regulační plán je přínosem pro město, a to z důvodu komplexního řešení dané lokality, zabraňuje tak chaotičnosti výstavby, řeší dopravní a technickou infrastrukturu vcelku.

Město Lysá nad Labem věnuje velkou pozornost výběru akcí zařazených do programu regenerace MPZ na další rok. Jednotlivě jsou vždy v předstihu projednány s členy komise regenerace MPZ, zástupci Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště středních Čech v Praze a zástupci města, resp. se starostou města Mgr. Jiřím Havelkou, kteří navrhnou a doporučují dle aktuálního stavu památek nejohroženější z nich, k obnově. Vycházíme přitom ze zpracovaného projektu Aktualizace Programu regenerace MPZ.

Doplňující restaurátorský průzkum, který vypracovala Dr. Kateřina Adamcová, ukázal na sochařské dílo mimořádných kvalit. Předpokládáme, že socha sv. Františka Serafinského z ohradní zdi kostela sv. Jana Křtitele v Lysé nad Labem byla v Braunově dílně vytvořena v době okolo roku 1710. Patřila by tak k nejstarším pracím realizovaným pro hraběte Františka Antonína Šporka, což považujeme za velký objev pro Lysou.

Městům, která mají vyhlášenou MPZ a dosud neuplatňovala pomoc z Programu regenerace MPR a MPZ, rozhodně doporučujeme, aby si podala žádost o dotaci. Díky finančním příspěvkům tak mohou v kratším čase realizovat jednotlivé akce obnovy.

1b

1a

2a

2b

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova fasády měšťanského domu čp. 177 (Jednoty, s. d. Nymburk)

Využití: objekt slouží jako prodejna potravin. Po kompletní obnově bude dále využívána (přesně využití celého objektu ještě není zcela jasné, ale předpokládají se kanceláře, cukrárna atd.).

Realizace v r. 2009

Realizační firma: Dalibor Fríška - stavitel, Frýdek-Místek
Celkové náklady 835, z toho podpora z PR 131, jiné zdroje 84

2. Název: Restaurování tří ks bust - originálů z ohradní zámecké zdi.

Využití: zámecká zeď, ohrazující areál zámku, parku a z části i prostor kolem bývalého augustiniánského kláštera, je postupně osazována vázami a bustami. Vede při Zámecké ulici, která bude v roce 2012 kompletně obnovena.

Realizace v r. 2011

Autor: MgA. Jan Brabec

Celkové náklady 76, z toho podpora z PR 70, jiné zdroje 6

3. Název: Obnova krovu a střechy pravého dvorního křídla objektu Muzea Bedřicha Hrozného čp. 265 - bývalého špitálu.

Využití: v objektu je instalována výstavní síň orientalisty profesora Bedřicha Hrozného - lyského rodáka. Muzeum je přístupné veřejnosti.

Realizace v r. 2010

Realizační firma: Dalibor Fríška - stavitel, Frýdek-Místek
Celkové náklady 1200, z toho podpora z PR 331, jiné zdroje 869

Malešov

Ivan Novotný

Podle mého názoru je přínos Programu regenerace MPR a MPZ v naší památkové zóně patrný na první pohled – dominantní kulturní památky v centru obce jsou postupně opravovány a každý rok přináší další postup v rozpracovaných akcích. Již několik let probíhá obnova tvrze, podařilo se opravit střechu a fasády budovy zámku čp. 1 a kostela sv. Václava. Myslím si, že průběžně patrný postup renovací památkových objektů má nepřímý vliv i na ostatní obyvatele obce, kteří obnovují své domy, i celá obec se tak stává atraktivnější pro návštěvníky i pro ostatní, kteří si hledají místo pro bydlení. S postupem pracovní skupiny, kdy se obnovy památek provádějí v rámci Programu regenerace MPZ, s ohledem na jejich význam pro obec a bez ohledu na to, kdo je jejich vlastníkem, souhlasím a věřím, že se postupně podaří opravit všechny kulturní památky v obci a uchovat je pro další generace.

Líbila se mi spolupráce obce, římskokatolické církve, dodavatele a orgánů památkové péče při obnově fasády věže a lodě kostela sv. Václava, kdy pracovník památkového ústavu dr. Pospíšil dokázal spolu se zástupci pracovní skupiny a zástupcem zhotovitele p. Baslem řešit každý kontrolní den detail za detailem a problém za problémem až ke zdárnému dokončení stavby.

U každé rozpracované kulturní památky v historické zóně a zejména u těch nejvýznamnějších vnímám zájem široké veřejnosti o to, jakým způsobem bude opravena, zda se změní rozsah zpřístupnění nebo jejího užívání. Líbí se mi například, že po dokončení renovace vnějšího pláště zámku čp. 1, v majetku obce, kdy se zámeček stal velmi pěknou klasicistní stavbou i na pohled, vyrostl velký zájem občanů o využití prostor uvnitř, takže se v něm nově objevila malá keramická dílna i provozovna kadeřnictví.

Jako příklad bych uvedl opět již zmíněnou obnovu zámečku čp. 1, provedení střešního pláště a venkovních omítek vč. opravy oplocení. V objektu, který byl postaven jako správní budova velkostatků panství Roztěž, byla do 80. let 20. století umístěna základní škola. Od 80. let chátral a sloužil víceméně jako sklad nepotřebného materiálu pro majitele – obec Malešov. Po revoluci přišla obec v restituci o kino s víceúčelovým sálem a odprodejem tvrze fyzické osobě o skladové prostory. Po nutných údržbových pracích v interiéru a zmíněné obnově vnějšího pláště se podařilo v budově zřídit zasedací místnost, veřejnou knihovnu a výše uvedené dvě provozovny.

Kostel sv. Václava patřil k nejvíce zdevastovaným stavbám na náměstí v Malešově. Opraven na konci 70. let 20. století národním podnikem Obnova památek, ale po dvaceti letech vypadal, jako by už dávno opravován nebyl. Myslím, že na vině byla nízká kvalita použitých stavebních materiálů i nevalná kvalita tehdejší práce. V časech před revolucí působila oprýskaná stavba smutným dojmem, umocněno faktem, že vyjma bohoslužeb, kterých se zúčastňovalo několik stařenek, byla stále uzavřena. Dnešní situace se jeví od popsané naprosto odlišná – stavba svítá novotou, kvalita použitých paropropustných fasádních barev zaručuje dlouholetou životnost a navíc je v kostele co chvíli k vidění nějaká kulturní akce, jež jsou i z mé zkušenosti občany Malešova hojně navštěvovány. Tak se kostel sv. Václava vedle svého bohoslužebného poslání stává i významným kulturním stánkem v obci.

Pokud můžeme něco doporučit dalším obcím podobné velikosti v souvislosti s Programem regenerace MPR a MPZ, tak je to jednat o všech dokumentech pracovní skupiny tohoto Programu, o návrzích staveb do něj zařazovaných, o probíhajících pracích i o jejich dokončení na schůzích zastupitelstva obce a tím dát všem občanům, kteří mají o danou problematiku zájem, možnost se vyjádřit.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova vnějšího pláště zámku čp. 1

Využití: kulturní a společenské centrum obce

Realizace od 2004 do 2006

Autor: Projektová kancelář Kutnohorská stavební, s. r. o.,

Ing. Jaroslav Hádek

Realizační firma: Kutnohorská stavební, spol. s r. o., Kutná

Hora

Celkové náklady 2265, z toho podpora z PR 1105, jiné zdroje 1160

2. Název: Restaurování sousolí sv. Floriána

Využití: památka je na veřejném prostranství

Realizace v r. 2004

Autor: Miloslav Chlumský

Realizační firma: akad. soch. Jaroslav Kereš

Celkové náklady 355, z toho podpora z PR 355, jiné zdroje 0

3. Název: Obnova vnějšího pláště hospodářské budovy u zámku čp. 1

Využití: tělocvična, zázemí, kulturní zasedací místnost

Realizace v r. 2011

Autor: Projektová kancelář Kutnohorská stavební, s. r. o.,

Ing. Jaroslav Hádek

Realizační firma: Wigast 2000, spol. s r. o., Malešov

Celkové náklady 949, z toho podpora z PR 470, jiné zdroje 479

4. Název: Obnova vnějšího pláště věže kostela sv. Václava

Využití: bohoslužby, kulturní akce

Realizace v r. 2008

Autor: Miloslav Chlumský

Realizační firma: Mydlochova stavební spol. s r. o., Kutná

Hora

Celkové náklady 400, z toho podpora z PR 240, jiné zdroje 160

5. Název: Obnova vnějšího pláště lodi kostela sv. Václava

Využití: bohoslužby, kulturní akce

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Miloslav Chlumský

Realizační firma: Wigast 2000, spol. s r. o.

Celkové náklady 348,8, z toho podpora z PR 244, jiné zdroje 104,8

Maštov

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova fasády věže a přilehlého štítu kostela sv. Barbory

Využití: záchrana KP

Realizace v r. 2008

Autor: Ing. Kateřina Ezrová

Realizační firma: Pavel Cagaš, Vroutek 142

Celkové náklady 448, z toho podpora z PR 314, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava fasády lodi kostela sv. Barbory

Využití: záchrana KP

Realizace v r. 2010

Autor: Ing. Kateřina Ezrová

Realizační firma: Pavel Cagaš, Vroutek 142

Celkové náklady 99, z toho podpora z PR 49, jiné zdroje 0

3. Název: Osazení sedmi ks oken do lodi kostela sv. Barbory

Využití: záchrana KP

Realizace v r. 2009

Autor: Ing. Kateřina Ezrová

Realizační firma: Milan Urbánek, Žiželice 57

Celkové náklady 171, z toho podpora z PR 85, jiné zdroje 0

Josef Slunéčko

Nejstarší historicky doložená zmínka o Maštově pochází z první poloviny 12. století, kdy dal kníže Soběslav I. maštovský újezd jako výsluhu Milhostovi. Ten je tak jeho prvním známým držitelem. Ze 13. a 14. století se nám bohužel nedochovalo příliš zpráv, mnoho událostí je tak zahaleno tajemstvím. V druhé polovině 13. století patřilo městečko pánům z Maštova, zřejmě potomkům Milhostů. Prvním známým byl Vratislav z Maštova, jenž vstoupil roku 1281 do řádu německých rytířů v Chomutově. Toto období se stalo pro Maštov časem rozkvětu. Rozvíjí se řemeslná výroba, buduje se obdélníkové náměstí s ulicemi do všech světových stran, pořádají se zde pravidelné trhy.

Když městu zrovna neškodil mor, zimnice, požáry nebo bída, ničili jej vojáci. Roku 1742 byla v Maštově ubytována císařská armáda, která zrekvírovala všechny potraviny a krmivo pro koně, kradla a ničila úrodu. O dvacet let později sem přitáhlo 80 pruských vojáků, požadujících výpalné pod pohrůžkou zapálení města. Maštov je městem, které mělo vždy obrovskou smůlu na požáry. V druhé polovině 19. století ve městě opět vzplál oheň – a to hned několikrát. Nejprve to bylo r. 1859, kdy shořelo 27 sýpek s obilím. Následoval další požár, který měl roku 1862 na svědomí dvanáct plných stodol. Škody z obou požárů byly tak veliké, že se po celých Čechách pořádala sbírka na pomoc postiženému Maštovu. O devět let později lehl popelem celá Kostelní ulice. Po všech těchto událostech byl ve městě roku 1878 založen spolek dobrovolných hasičů. Roku 1886 městská rada schválila „hasební řád“ a v r. 1894 postavili hasičskou zbrojnici. Roku 1855 byla v Maštově otevřena první lékárna, r. 1892 je do provozu slavnostně uvedena nová radnice a r. 1911 se zde poprvé rozsvítily elektrické žárovky.

Program regenerace MPR a MPZ

Co asi tak říci k Programu regenerace? Asi to, že díky němu a nadšení lidí se podařilo zachránit památky, které by si už nikdo nikdy neprohlédl. Zářným příkladem je kostel sv. Barbory v Maštově, kaplička v Dobřenci, hrobka Mladotů ze Solopysk, výklenková kaple v Revoluční ulici. Opravili jsme fasádu historické radnice v centru MPZ, budova školní jídelny dostala novou sedlovou střechu, školka má nový kovaný plot a mohlo by se dále pokračovat. Vyhráno ještě nemáme, ale jednou se to určitě povede. Opravy památek jsou během na dlouhé trati a jsem přesvědčen, že další generace po nás budou už mít co obdivovat.

Již zmiňované renovované památky, nový obchod a restaurace, úpravy veřejných prostranství, opravené byty, zlepšení infrastruktury – nová elektrifikace, chodníky a komunikace doprovází návrat k tradicím – poutě, plesy a zábavy, lepší činnost spolků jako hasiči, sportovci, včelaři.

Ve městě se nachází dětský domov i domov důchodců, kde je zaměstnáno cca 60 našich občanů. Město Maštov si samo rozhoduje o tom, co je zrovna nutno udělat. Cestovní ruch se určitě zlepšil. Všechny práce na obnově MPZ se řídí Programem regenerace MPR a MPZ, vše je realizováno tak, jak je napsáno v jeho materiálech.

V této souvislosti je třeba podotknout, že i program obnovy venkova má velkou váhu při realizaci těchto akcí. Důležitými budovami v MPZ jsou radnice, základní a mateřská škola, jež byly postupně opraveny. V letech 1994 až 2010 jsem byl starostou města Maštov, a když dne 11. 3. 2001 v 7 hodin ráno spadla střecha kostela sv. Barbory, uzrálo ve mně rozhodnutí kostel od církve získat a zachránit. V červnu se to podařilo a začalo se s postupnými opravami. A po deseti letech je kostel zvenku hotový a zbývají pouze vnitřní omítky a stropní podhledy. Jednou z toho bude místo expozice historie tohoto kraje, obřadní síň a třeba i něco jiného.

Mělník

Jana Kašparcová

MPZ Mělník byla prohlášena v roce 1992, v červnu 1995 je dokončena práce na Programu regenerace MPZ mělnickým rodákem PhDr. Janem Vojtou. Vytvořena pracovní skupina pod názvem komise pro regeneraci. Na komisi byly projednávány veškeré opravy a úpravy objektů a prostranství v MPZ Mělník. Financování z Programu regenerace MPR a MPZ tvořilo pouze malou část nákladů, podnítil však větší zájem o historický střed města a jiné historické stavby.

Tím nejzásadnějším pro celkovou obrodu města se stala obnova Lobkowiczského zámku a vinice pod ním. Postupně se pracuje na restauraci dominanty města, kostela sv. Petra a Pavla a zpřístupnění kostelní věže. Byly také opraveny další významné stavby ve městě - historické hradební zdi, otevřena Pražská brána, ve které je dnes čajovna a galerie. Až na malé výjimky byly opraveny fasády domů nejen kulturních památek, ale i ostatních budov v MPZ. Zdařile proběhla rekonstrukce čp. 30 na náměstí Míru, kde v rámci obnovy vznikly ve dvoře obchůdky, příjemný prostor pro posezení s kašnou a hracími prvky pro děti. Prostor dvora rozšířen po demolici garáží po hasičské zbrojnici sousedního domu. V patře vybudována kavárna a další nebytové prostory. Po opravě hradebních zdí byly rozšířeny také Jungmannovy sady vykoupením soukromých zahrad. V rámci revitalizace historického centra došlo ke zrušení asfaltu a vrácení dlažby v klasicismem provedení, tj. vějíř z bílých kostek v čediči, jenž je pro Mělník typickým. Od roku 1996 jsme prováděli průzkum na zaměření rozsáhlých podzemních prostor, u kterých se předpokládá středověký původ. Rovněž byla zpřístupněna unikátní středověká studna. Za zachování historického vzhledu města (především detailů) měla největší zásluhu dlouholetá členka komise Ing. arch. Miroslava Benešová (zaměstnankyně SÚRPMA). V Mělníku probíhají tradiční pravidelné kulturní a společenské akce, k nejnámějším patří Mělnické vinobraní, Mělnický vrkoč, Mělnické trhy, Zemské přehlídky dětského folklóru, Běh Kokořínským údolím apod.

Opravami střech a fasád objektů, předlážděním komunikací a chodníků, rekonstrukcí a vytvořením parků se historický střed města Mělník stal atraktivnějším jak pro turisty, tak i pro obyvatele města. Důležité je rovněž zachování historické hodnoty nemovitostí. Město Mělník prošlo v letech 2008-2011 celkovou revitalizací historického centra, která mu po dlouhé době opět navrátila důstojnou tvář. V jejím rámci byly kompletně obnoveny povrchy na vozovkách a chodnicích v historickém centru, kdy stávající živici nahradil přírodní materiál, žulová dlažba a mozaika. Nesporným kladem je také rekonstrukce veškerých inženýrských sítí a kanalizace. V důsledku revitalizace historického centra probíhal též archeologický výzkum. Došlo k několika objevům, mezi nejvýznamnější patří odhalení základů středověkých budov tzv. Metelicovských domů na náměstí. Byla restaurována i kašna se sousosím Vinobraní na hlavním historickém náměstí.

V Legionářské ulici je proluka, které se říká Hamburg podle názvu zájezdního hostince strženého pro statické poruchy v roce 1965. Při demolici měly být zasypané sklepy. Při výkopových pracích došlo při dešti k propadu zeminy o velikosti cca 1x1 m. Od městské policie jsme si vypůjčili baterku. Baterka nám do jámy spadla a my jsme v úzusu hleděli do velké hloubky. Bylo rozhodnuto o prozkoumání podzemních prostor. Zjištěny ve dvou podlažích, částečně vytesané do skály, částečně dozdívané a z velké části zasahující pod příjezdovou komunikaci na náměstí Míru, ulici Legionářů. Díky této akci započala spolupráce se zkušeným geologem RNDr. Vladimírem Havelkou, s nímž jsme následně prováděli několik let průzkum dalšího rozsáhlého podzemí.

Důležité pro zachování historického dědictví města je získat pro spolupráci patrioty a kvalitní odborníky se zkušenostmi, znalostmi a citem pro historickou architekturu.

3a

3b

4

1

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice 1

Využití: radnice - sídlo Města Mělník

Realizace v r. 2009

Realizační firma: Čermák a Hrachovec, a. s., Smichovská

31,150 00 Praha 5

Celkové náklady 1445, z toho podpora z PR 680, jiné zdroje 765

2. Název: Vila Carola

Využití: městská knihovna

Realizace v r. 2009

Realizační firma: Čermák a Hrachovec, a. s., Smichovská

31,150 00 Praha 5

Celkové náklady 1515, z toho podpora z PR 1170, jiné zdroje 345

3. Název: Pražská brána

Využití: výstavní prostory, čajovna

Realizace v r. 2010

Realizační firma: GEMA ART GROUP, a. s., Haštalská

27/760, 110 00 Praha 1

Celkové náklady 2934, z toho podpora z PR 357, jiné zdroje 900

4. Název: Dům čp. 11 - U Zlaté Hvězdy

Využití: bydlení

Realizace od 2008 do 2009

Realizační firma: Jiří Šikner, Sportovní 2041, Mělník

Celkové náklady 1364, z toho podpora z PR 795, jiné zdroje 569

Mladá Boleslav

Kristýna Licinbergová

Prohlášení městské památkové zóny Mladá Boleslav předcházelo v roce 1983 zřízení památkového ochranného pásma kolem souboru kulturních památek historického jádra Mladé Boleslavi. Městská památková zóna v Mladé Boleslavi byla vyhlášena v roce 1992. Cílem bylo aktivizovat města k jejich regeneraci a napomáhat jim při přípravě, zpracování a realizaci městských programů regenerace. Ucelené urbanistické lokality sídla Staré město, Nové město, Podolec a Na Ptáku byly v uplynulém období zasaženy rozdílnými stupni devastace, v zásadě však zůstaly nenarušeny zásadní kompoziční a urbanistické vazby – s výjimkou Nového města.

Historické jádro Mladé Boleslavi leží na skalním ostrohu nad soutokem Jizery a Klenice. Jeho dominantou je původně gotický hrad s dvěma masivními hranolovými věžemi s mansardami. Severně od Starého města se nalézá Nové město, původně historické předměstí. V údolí, v místech historického předměstí Podolce a Ptáku, vyrostla v minulosti řada továrních provozů.

První Program regenerace městské památkové zóny byl zpracován v roce 1995 a již dvakrát aktualizován. V souladu se zásadami programu byla zřízena tzv. pracovní skupina (později Komise pro péči o památky a historické objekty na území města Mladá Boleslav), v níž jsou projednávány žádosti jednotlivých vlastníků nemovitých kulturních památek a ostatních významných objektů na území MPZ a jejich zařazení do jednotlivých programů v návaznosti na prostředky schválené v městském rozpočtu. Následně doporučuje tato komise akce do samosprávných orgánů. Projednává celkovou problematiku památkové péče a obnovy objektů na území MPZ Mladá Boleslav i mimo ni. Doporučuje i rozdělení finanční dotace Programu obnovy kulturních památek ČR prostřednictvím obcí s rozšířenou působností.

K úspěšným revitalizacím v prostoru MPZ patří prostor Staroměstského náměstí. Ono samo i přilehlé ulice byly nově předlážděny, provedeny opravy a přeložky sítí, osazeny nové vodní prvky (fontána, vodní kaskáda imitující tok řeky Jizery) a další výtvarná díla vč. městského mobiliáře. K dalším úspěšným revitalizacím přísluší obnova měštanských domů na náměstí (např. čp. 10, 42, 15, 29, 30, 88), čp. 10 v prostoru Nového města Na Kozině, budovy Templu a úprava prostoru před ním, arciděkanství, areálu kostela sv. Havla vč. zajištění náhrobků, chrámu sv. Jana Nepomuckého, restaurování mariánského sloupu na Staroměstském náměstí, tzv. Pražské brány, židovského hřbitova, revitalizace bývalého piaristického kláštera Karmele. Prostor tohoto kláštera se nacházel v havarijním stavu (krov a řada dalších konstrukcí) a jeho renovaci komplikovaly zejména složité majetkové vztahy. V období 2005–2007 však došlo k celkové adaptaci areálu, dnes zde sídlí soukromá vysoká škola – Škoda Auto, založená v roce 2000.

Postupnou revitalizaci centra MPZ dochází k růstu počtu obchodníků a podniků. Město má snahu o oživení daného prostoru pořádáním nejrůznějších akcí, mezi které patří trhy, historické jarmarky, rozsvícení vánočního stromu, pořádání Silvestra, koncerty atd. Podařilo se zlepšit i stavebně technický stav a vzhled řady objektů. Došlo k záchraně ohrožených kulturních nemovitých památek, staveb významných pro památkovou hodnotu a charakter MPZ atd. V obnovených objektech nově vznikla (nebo se udržela) řada specifických provozoven přispívajících k oživení a atraktivitě historického centra (kavárny, cukrárny, restaurace, prodejní umělecké galerie atd.). V roce 2012 započaté revitalizace prostoru parku Výstaviště či ulice Ptácká včetně oživení tzv. Podstupenského pramene přispívají k zlepšení zanedbaných částí městské památkové zóny.

Statutárním městem jsou dále finančně podporovány i objekty, jež nejsou kulturními památkami, ale jedná se o budovy hodnotné a historicky významné a objekty nacházející se v městské památkové zóně. Finanční příspěvky poskytované např. na obnovu fasád, restaurování atd.

1

2

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova židovského hřbitova

Využití: již neužívaný hřbitov, památka
Realizace v r. 1997

Autor: MgA. Jan Brabec

Realizační firma: MgA. Jan Brabec

Celkové náklady 796, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 496

2. Název: Obnova budovy arciděkanství

Využití: arciděkanství

Realizace od 2007 do 2008

Autor: Ing. arch. Petr Brodský; Rekonstrukce památek

Realizační firma: Obnova staveb, Václav Fanta B+F

Celkové náklady 1140, z toho podpora z PR 682, jiné zdroje 0

3. Název: Měštanský dům čp. 10

Využití: obytný dům

Autor: Atelier KK - Ing. arch. O. Kukrál

Realizační firma: SPF, s. r. o.

Celkové náklady 2302, z toho podpora z PR 545, jiné zdroje 0

3a

Mnichovo Hradiště

Miloš Krůfa

Program regenerace MPZ Mnichovo Hradiště, jehož autorem je Ing. Pavel Procházka, byl jedním z prvních programů zpracovaných podle dispozic a osnovy Pracovní skupiny pro regeneraci MPR a MPZ při VÚVA Praha a sloužil ve formě vzoru pro další města v našem sousedství. Od samého počátku je program regenerace MPZ zamýšlen coby dokument otevřený směrem k veřejnosti a spolupráci s vlastníky považoval za prioritní.

Jako pozitivní demonstraci programu regenerace MPZ lze uvést zejména opravy vnějších plášťů budov, které po dokončení působí esteticky nejen na stále obyvatele města, ale také na jeho návštěvníky. Konkrétními příklady těchto oprav fasád jsou secesní dům čp. 239 a barokní domy čp. 30 a čp. 1502 na náměstí. Turisty jistě také příjemně překvapí rekonstruované sochy a plastiky na veřejných místech, rovněž převážně financované z programu. Při finančních objemech, které se v Programu regenerace MPR a MPZ pohybují, nelze bohužel mluvit o tvorbě panoramatu nebo o generálních opravách velkých areálů, neboť v jeho rámci jsou opravovány pouze jednotlivé domy či jejich části, někdy i v etapách v průběhu řady let. Z dlouholeté zkušenosti je zřejmé, že mimo přípravy organizované městem a podpory z Programu regenerace MPR a MPZ, se nejdůležitějším jeví poučenost a nadšení majitele. Jako příklady fundovaného přístupu lze uvést tři realizace oprav domů, při kterých zdařile fungovala spolupráce města s vlastníkem a památkovou péčí. Objekt čp. 7, dřevěný patrový obytný dům, je situován v pohledově poměrně exponované lokalitě v blízkosti náměstí. Majitelka ho užívá pro potřeby druhého bydlení, v interiéru zachovává atmosféru třicátých let minulého století. Povrchy podlah, schodiště, topidla a velká část mobiliáře jsou původní. Veškeré opravy (hliněné vymazávky, dřevěné prvky, výmalby a podobně) prováděny s velkou péčí a původními technologiemi. Dalším je čp. 30, barokní dům s bohatě zdobeným štítem do náměstí, ve vlastnictví několika majitelů. Objekt prošel v minulých několika letech náročnou rekonstrukcí včetně statického zabezpečení a vestavby do krovu. Záměrem majitelů se stalo vybudování kvalitního polyfunkčního provozu s bydlením a obchodní činností. I v tomto případě, kdy docházelo k daleko větším zásahům, než u objektu předchozího, lze konstatovat, že jednotlivé stavební a restaurátorské práce byly prováděny v dobré kvalitě. Posledním příkladem poslouží vila čp. 154 v těsné blízkosti zámeckého areálu. Zde se též podařilo úspěšně skloubit záměr vlastníka - vybudovat bydlení v současné dispoziční a technické úrovni, sladěné s podmínkami památkové ochrany. Příkladem tady vyměněna okna za výplně odpovídající tepelně technickým standardům současnosti, ovšem v tvarovém výrazu, který odpovídá původnímu řešení. Byly také zachovány veškeré klenby, schodiště, nosná konstrukce zastřešení, včetně řady dochovaných jak dřevěných, tak kamenných výplní, zárubní a detailů.

Dobrymi ukázkami pro rozvoj služeb turistiky a cestovního ruchu v MPZ jsou oblíbená sezónní vinárna U Františky, v těsném sousedství již zmínované vily čp. 154, a rekonstrukce měšťanského domu čp. 30 na náměstí, s komerčním prostorem v přízemí. Důležitou infrastrukturní akcí z let 2005-2007 byla revitalizace komunikací a veřejných ploch v ose propojující Masarykovo náměstí s klenotem města - zámkem Mnichovo Hradiště, národní kulturní památkou, realizovanou sice z programu Phare 2003, nicméně z podkladů Programu regenerace MPR a MPZ. K oživení kultury a společenského života ve městě pak přispěla zdařilá adaptace konírny u domu čp. 38 na letní ateliér a výstavní síň, přičemž sám dům, sloužící jako základní umělecká škola, je také opraven. Pro zachování bydlení v památkové zóně byly provedeny kvalitní opravy opět již zmíněné vily čp. 154, dále fary naproti kostelu sv. Jakuba a secesního domu čp. 239 na náměstí.

Za jednoznačný lze jistě také považovat ekonomický přínos Programu regenerace MPR a MPZ, který od svého počátku v r. 1994 do r. 2011 představoval hodnotu díla 20,2 mil. Kč, z níž 9,5 mil. Kč činila částka z něj poskytnutá, dalších 7,7 mil. Kč tvořily prostředky vlastníků a 3 mil. Kč příspěvky města.

2

1a

1b

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava fasády včetně obnovy architektonického členění na bytovém domě čp. 154

Využití: pro bydlení

Realizace v r. 2003

Autor: Václav Fanta

Realizační firma: Stavební sdružení Václav Fanta

Celkové náklady 785, z toho podpora z PR 320, jiné zdroje 465

2. Název: Sloup se sochou Panny Marie - celková obnova, restaurování

Využití: volně přístupný v centru města

Realizace v r. 2010

Autor: Josef Vitvar, sochař - restaurátor

Celkové náklady 514, z toho podpora z PR 257, jiné zdroje 257

3. Název: Dům čp. 38 - obnova krovu a střechy

Využití: Základní umělecká škola Mnichovo Hradiště

Realizace v r. 2011

Realizační firma: Bába, Polička, s. r. o.

Celkové náklady 1377, z toho podpora z PR 465, jiné zdroje 912

Mohelnice

Jitka Srovnalová

V r. 1992 bylo centrum Mohelnice prohlášeno městskou památkovou zónou. Stalo se tak na základě vyhodnocení jednotlivých domů v historickém jádru města, které pod vedením nestora památkové péče v českých zemích Dobroslava Líbala provedl Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v 80. letech 20. stol. Po sametové revoluci byly ve spolupráci s NPÚ Olomouc vypracovány zásady památkové ochrany a Program regenerace MPZ, schválený zastupitelstvem města, dle kterého se s větší či menší důsledností postupuje dodnes.

Program regenerace MPR a MPZ je významnou pomocí státu při restaurování a obnově kulturních památek, které se nacházejí často v tristním stavu, a vlastníci by na jejich záchranu neměli dosti prostředků. Důležitý se jeví i fakt, že Program regenerace MPR a MPZ lze kombinovat s krajskými dotacemi. Město Mohelnice si uvědomuje jeho důležitost, jeho poslední aktualizace nám pomůže upřesnit další možnosti osvěty a prezentace umělecky hodnotných děl v oblasti památkové péče. Díky jemu byla v Městské památkové zóně Mohelnice realizována řada akcí. K nejvýznamnějším patří obnova velké části městského opevnění a restaurování morového sloupu na Náměstí Svobody v r. 2005. V současnosti probíhá revitalizace centra Mohelnice a na nově předlážděném náměstí krásně vyniká opravený morový sloup. V letech 2004–2005 byla renovována bašta, zabezpečen havarijný stav hradební zdi na Kostelním náměstí, v následujících letech pak proběhla obnova hrabdy v úseku mezi muzeem a domem s baštou na Kostelním náměstí čp. 2. V r. 2008 bylo provedeno zpevnění hradební a k ní přilehlé zdi u stejného domu – restaurátorským způsobem bylo obnoveno nejen zdivo, ale zvláště gotické a barokní omítky. V poslední době byla opravena hradba v ulici Okružní a Školní. V r. 2006 provedeno odvodnění věže a kostela sv. Tomáše z Canterbury, nejvýznamnější gotické památky v Mohelnici. V roce 2009 zahájena rekonstrukce přístavby dvou vnějších kaplí při kostele sv. Tomáše – restaurování omítek, barokní mříže a kamenných soch. V r. 2010 u obou kaplí položena nová břidlicová krytina, zajištěno statické zajištění, restaurována vnitřní výmalba a vloni tato náročná akce dokončena obnovou fasády. V poslední době se opravuje městský dům v Zámečnické ulici čp. 3, který svou obnovenou klasicistní fasádou upoutá každého, kdo jde kolem. V r. 2009 pak s významným přispěním Programu regenerace MPR a MPZ realizováno nákladné statické zabezpečení domu na Kostelním náměstí čp. 2. V současnosti se provádí ve stejném – tzv. Lautnerově domě – nezbytné stavební práce, aby mohlo být zahájeno restaurování výmalby. Tato mimořádně významná stavba, která je v majetku města Mohelnice a již několik let nebyla využívána a chátrala, by po celkové opravě měla sloužit především k reprezentačním účelům města.

Městská památková zóna nepředstavuje jen spoustu práce k uchování historických hodnot pro příští generace, ale dává také nahlédnout do řady lidských osudů. Před třemi lety nám přišel dotaz z Litvle, proč je na domě v ulici S. K. Neumanna čp. 2 novodobá mramorová tabulka s nápisem „The Mandl house 1910–1939“. Po kratším pátrání dnes již zemřelý mohelnický rodák a pamětník Igor Škrobal mi podal následující vysvětlení. Jedná se o dům, v němž bydlela židovská rodina Mandlů, kteří měli obchod s látkami a krejčovství. Jejich syn chodil před 2. světovou válkou s mladou Němkou z Mohelnice, ale v r. 1939 rodina Mandlů emigrovala do Spojených států amerických. Po zabrání Sudet, kam připadla i Mohelnice, musela tato dívka nosit na krku tabulku s nápisem: chodila jsem s židem... Po válce se Mandlovi do Mohelnice vrátili, ti mladí se vzali a definitivně celá rodina přesídlila do USA. Po sametové revoluci se jejich vnuci přijeli do Mohelnice podívat a při této příležitosti nechali na dům osadit tabulku s anglickým označením, že jejich rodina v letech 1910 až 1939 zde bydlela. Proto se objevuje v Městské památkové zóně Mohelnice zcela neobvyklý nápis v angličtině a díky panu Škrobalovi je znám i jeden válečný příběh se šťastným koncem.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Morový sloup

Realizace od 2004 do 2005

Autor: akad. soch. Jaroslav Jelínek

Realizační firma: Archkaso, spol. s r. o.

Celkové náklady 700 z toho podpora z PR 650, jiné zdroje 0

2. Název: Statické zajištění, obnova střechy, restaurování soch, maleb a fasády vnějších kaplí kostela sv. Tomáše

Realizace od 2009 do 2011

Autor: MgA. Dušan Rohlík, akad. soch. Jaroslav Jelínek

Celkové náklady 894, z toho podpora z PR 804, jiné zdroje 0

3. Název: Postupná obnova městských hradeb a bašt

Realizace od 2004 do 2011

Autor: akad. soch. Jaroslav Jelínek

Celkové náklady 4 000, z toho podpora z PR 1 325, jiné zdroje 0

4. Název: Obnova městského domu v ulici Zámečnická čp. 3

Využití: bydlení

Realizace od 2010 do 2011

Autor: Miroslav Němec, Zdeněk Vařeka

Celkové náklady 500, z toho podpora z PR 205, jiné zdroje 0

Moravské Budějovice

Vlastimil Bařinka

Území současného historického jádra, které představuje památkově hodnotný celek, bylo v roce 1990 vyhlášeno městskou památkovou zónou. Moravské Budějovice se připojily k Programu regenerace MPR a MPZ dne 25. 9. 1992. V roce 1994 zpracován místní program na 10 let a vznikla i pracovní skupina, která se schází pravidelně 2x ročně. Na těchto setkáních jsou přítomni seznámeni s jednotlivými záměry obnovy kulturních památek a zároveň i s jejich financováním. V roce 2002 byl program aktualizován.

V průběhu roku 2007 dále zpracován koncepční materiál s názvem Strategický plán rozvoje města Moravské Budějovice. Jeho součástí se stala také priorita ochrany kulturního dědictví a rozvoj kultury. Záměrem jednotlivých aktivit je zkvalitňovat a rozšiřovat možnosti kulturního využití, budovat a technicky zhodnocovat kulturní infrastrukturu a především zachovávat kulturní dědictví. Na podzim roku 2009 město zahájilo spolupráci s krajským úřadem Kraje Vysočina na zpracování Plánu ochrany MPZ Moravské Budějovice. Z pohledu státní památkové péče se jedná o velmi užitečný nástroj, který blíže specifikuje kulturní hodnoty daného památkově chráněného území a zároveň vymezuje stavební činnosti a objekty, jež nevyžadují vydání závazného stanoviska příslušného správního orgánu, což představuje snížení administrativní zátěže pro vlastníky objektů v MPZ i samotné správní orgány.

V roce 2006 započato s obnovou kostela, kdy bylo provedeno zastřešení věže, v roce 2007 následovala fasáda, střecha a krov pravé boční lodě, v roce 2008 proběhla obnova fasády štítové vstupní stěny a levé boční strany a v roce 2009 následovala oprava východní, jižní a severní strany věže. V roce 2010 provedena sanace venkovních omítek západní strany věže spočívající v renovaci fasádního nátěru, oprava ochozu, sítí a mříží oken, oprava ciferníku a ručiček věžních hodin a klempířských prvků. Byly obnoveny venkovní omítky presbytáře kostela, které kromě již uvedených prací zahrnovaly také zhotovení krytiny nižších stříšek presbytáře. V roce 2010 po pěti letech dokončena celková vnější renovace kostela sv. Jiljí. Na přelomu května a června 2009 byly ukončeny komplexní úpravy veřejného prostranství v ul. Tovačovského sady, v roce 2011 zahájeny a dokončeny práce na obnově budovy zámku, týkající se opravy krovu a nátěru oken. V jejich rámci se uskutečnilo odstranění a nahrazení destruované části krovu, zároveň byla provedena tlaková injektáž povrchově napadených dilů krovu proti dřevokazným škůdcům.

Píše se již jedenáctý rok třetího tisíciletí. Je uspěchaný, nervózní. . . Všichni jsme poutníci tohoto světa, mnozí vyhledáváme všemožnou, mnohdy vzdálenou krásu a rozmanitost dalekých zemí a vlastním domovem bloudíme se zavřenými očima. Moravské Budějovice jsou velice zajímavé město. Na dosah od jeho rušného centra zde existuje mnoho klidných zákoutí, stačí ujit pár kroků z náměstí a nacházíte se v klidném prostředí parků. . . V prostorách zámku vzniklo kvalitní a snadno dostupné informační zázemí pro turisty, konají se tady pravidelné zámecké prohlídky, v období letních prázdnin i noční. Ve městě se realizuje spousta různých kulturních akcí, od roku 2008 patří k nejvýznamnějším mezinárodní hudební festival „Václav Hudeček a jeho hosté“. Naštěstí na rozdíl od mnoha měst stejné velikosti byly Moravské Budějovice ušetřeny výrazné výškové panelové zástavby. Nezměněnou dominantou tak po staletí zůstává věž farního kostela. Mezi něm doklady bohaté historie města, které okouzlí svou prostou krásou, patří původní městské centrum v okolí kostela sv. Jiljí, rotundy sv. Michala a barokního zámku s vynikajícími expozicemi řemesel. Největším pokladem města jsou však lidé, současné místní osobnosti veřejného života, historie, kultury a sportu. Z celého srdce bych si přál, aby každý, kdo do Moravských Budějovic zavítá, rád vzpomínal na krásně prožitě chvíle v našem městě.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova budovy zámku - oprava krovu a oken**

Využití: objekt slouží jako muzeum.

Realizace v r. 2011

Autor: Město Moravské Budějovice

Realizační firma: INEX Moravské Budějovice, s. r. o.

Celkové náklady 1570, z toho podpora z PR 775, jiné zdroje 795

2. Název: **Zámecké konírny - oprava střešního pláště**

Využití: kulturní akce

Realizace v r. 2004

Autor: Město Moravské Budějovice

Realizační firma: INEX Moravské Budějovice, s. r. o.

Celkové náklady 1439, z toho podpora z PR 620, jiné zdroje 819

3. Název: **Obnova nemovitě kulturní památky - masných krámů čp. 65 v Moravských Budějovicích**

Využití: muzeum (expozice řemesel)

Realizace v r. 2001

Autor: Město Moravské Budějovice

Realizační firma: INEX Moravské Budějovice, s. r. o.

Celkové náklady 998, z toho podpora z PR 497, jiné zdroje 501

4. Název: **Obnova omítek, presbytáře a západní strany věže kostela sv. Jiljí v Moravských Budějovicích**

Využití: církevní obřady, kulturní akce

Realizace v r. 2010

Autor: římskokatolická církev

Realizační firma: STABO MB, s. r. o., Moravské Budějovice

Celkové náklady 1099, z toho podpora z PR 630, jiné zdroje 469

Moravský Krumlov

Milan Jelínek

Památková zóna Moravský Krumlov byla prohlášena vyhláškou Jihomoravského krajského národního výboru v Brně dne 20. listopadu 1990. Ve středu města je historické jádro s náměstím, které bylo po 2. světové válce dostavěno v původním půdorysu. Zachovalo si funkci městského centra soustřeďujícího veškerou vybavenost. Důvodem prohlášení Moravského Krumlova za MPZ byla ochrana dochovaných architektonických a urbanistických hodnot, utvářejících se po staletí uvnitř hradeb městského opevnění na plošině vymezené meandrujícím korytem řeky Rokytná, jejíž městský běh je současně hranicí MPZ. Historická část města má své jedinečné kvality, spočívající zejména v původní stopě zástavby a dochovaných objektech hodnotné architektury, kdy součástí centra byl i zámek s přilehlým parkem.

Od roku 1992 za podpory Programu regenerace MPR a MPZ jsou ve městě uskutečňovány stavební a restaurátorské práce na památkových objektech. V prvních letech pracovala na území MPZ pouze tříčlenná odborná komise, která sestavovala a připravovala všechny podklady pro získávání dotací. Nejdůležitějším úkolem tehdy se stala obnova krovů a krytin střech na památkových objektech, zejména na kostelech, jejichž stav byl, vzhledem k nezájmu předešlého režimu, nejhorší. Byly restaurovány pískovcové sochy na území MPZ. Z dalších dotačních programů byla prováděna oprava staveb i soch v částech Rakšice a Rokytná. Velkým přínosem byla celková obnova kaple sv. Floriána na kopci nad historickou částí města, která je jednou z hlavních dominant města. Dále oprava „soudní“ budovy a Knížecího domu na nám. T. G. Masaryka, kostela sv. Bartoloměje, kostela Všech svatých, Lichtenštejnské hrobky, vstupní brány a v zámeckém parku mostu a kaple Panny Marie.

Činnost spojená s regenerací městské památkové zóny vytvořila prostory pro výstavnictví a přednášky v Knížecím domě, kde má sídlo městské kulturní středisko, příspěvková organizace města. Byly obnoveny pravidelné bohoslužby v kostele sv. Bartoloměje a koncertní činnost ve všech chrámech. V opravené „soudní“ budově zřízen Dům dětí a mládeže a také rozšířena městská knihovna. Do všech církevních objektů je umožněn přístup návštěvníkům po předchozí domluvě s farností.

V návaznosti na vznik MPZ byla zpracována studie urbanistického parteru města a barevného řešení fasád, která je považována za vstupní dokumentaci pro řešení stavebních a architektonických úprav náměstí a přilehlých ulic. V současné době na tuto studii navazuje dokumentace „Revitalizace centrální části města Moravský Krumlov“, která řeší úpravy místních komunikací včetně přilehlých prostranství v historickém jádru města.

Z Programu regenerace MPR a MPZ je každoročně čerpán příspěvek na obnovu části, jedné či více kulturních památek dle finančních možností. Zpracovaný program regenerace města však umožňuje kvalitnější péči o historické kulturní hodnoty v centru města a efektivní využití finančních prostředků.

1

2

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Knížecí dům, ul. Růžová čp. 39 - sanace vlhkosti

Využití: městské muzeum a galerie, kanceláře

Realizace v r. 2009

Autor: Ing. Aleš Čeleda, AC-projekt, Znojmo

Realizační firma: SIAS Opava, spol. s r.o., Velké Hoštice

Celkové náklady 403, z toho podpora z PR 200, jiné

zdroje 0

2. Název: Městské opevnění - statické zajištění a celková obnova

Využití: žádné

Realizace od 2004 do 2007

Autor: Ing. Aleš Čeleda, AC-projekt, Znojmo

Realizační firma: S-A-S, spol. s r.o., Znojmo

Celkové náklady 4084, z toho podpora z PR 1250, jiné

zdroje 400

3. Název: Zámek - oprava střechy

Využití: část objektu - Výstava Slovanské epopeje A.

Muchy

Realizace od 2010 do 2011

Autor: Ing. arch. Martin Habina, Brno

Realizační firma: Molat, spol. s r.o., Velké Opatovice

Celkové náklady 1800, z toho podpora z PR 310, jiné

zdroje 640

4. Název: Park u zámku - regenerace

Využití: volně přístupný veřejnosti

Realizace od 2004 do 2006

Autor: Ing. Klára Duřková a Ing. arch. Dušan Riedl

Realizační firma: Kavyl, spol. s r. o., Mohelno

Celkové náklady 8863, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje

5000

3

Mšeno

Marie Štráchalová

Městská památková zóna Mšeno byla vyhlášena dne 1. září 2003. Dle usnesení vlády č. 209/1992 se naše město rozhodlo připojit k Programu regenerace MPR a MPZ a objednalo si zpracování Programu regenerace MPZ Mšeno. Účelem tohoto rozhodnutí bylo získání kvalitního Programu regenerace MPZ Mšeno, který bude podkladem pro přípravu jednotlivých záměrů obnovy nejvýznamnějších kulturních památek. V téže roce je jmenována městem Mšeno pracovní komise Programu regenerace MPZ. Vyjadřuje se ke koncepčním a regulačním materiálům, k jednotlivým studiím a projektům a podává radě města doporučení k postupu regenerace MPZ. Město Mšeno si vždy vážilo svých památek a také se snažilo využívat všechny dostupné prostředky na jejich opravu a údržbu. K tomuto účelu využívalo různé finanční zdroje, např. krajské dotace a dotace z ministerstva kultury. Příkladem nejlepší praxe je rekonstrukce objektu Městských lázní Mšeno. Vše je možno ilustrovat na příběhu historie Městských lázní Mšeno, které patří mezi nejkrásnější památky. V současné době je zde krásné koupaliště, ale název Lázně zůstává doposud, i když už neplní dřívější funkci. Tehdejší měšťané postavili lázně s malými kabinkami, kde byla vždy umístěna vana a kam se návštěvníci ve 30. letech minulého století chodili vykoupat, protože koupelnu mělo pár rodin ve městě. V lázních existovala restaurace s příjemným posezením a už tenkrát byly na střeše lázní umístěny dvě velké nádrže na ohřev vody pomocí slunce. Odtud byla svedena voda do jednotlivých kabin. V restauraci se pak lidé setkávali, povíдали a řešili své záležitosti při dobrém pohostožení. Koupaliště bylo postaveno v letech 1928–1932 ve stylu Art-Deco. Jedná se o ojedinělou stavbu, kterou se představitelé města snaží zachovávat v každé době v původním slohu. Stejně tomu tak bylo i v letech 2005 a 2006, kdy jsme obdrželi dotaci ze státního rozpočtu v celkové výši 7,95 mil. Kč, doplnili jsme ji vlastními financemi do celkových nákladů cca 11,5 mil. Kč a zahájili jsme rekonstrukci bazénu, brouzdaliště, čističky vod, vydláždění kolem bazénu, sprchy ve vstupech do bazénu dle hygienických požadavků, rekonstrukci vodovodního řádu a odpadních vod a opravy sociálního zázemí v budově koupaliště, gastroušku a podlah na otevřené terase, dále zřízení bezbariérového WC a výtahu do bazénu pro tělesně postižené.

Během této velké rekonstrukce jsme úzce spolupracovali s Národním památkovým ústavem a snažili jsme se o oboustranné dohody tak, aby městské lázně splnily požadavky norem a současně zůstaly zachovány v původním stylu. Nebylo to lehké pro žádnou stranu, ale podařilo se. Ani zdaleka výčet ukončených prací neznamená, že je hotovo.

Naše koupaliště potřebuje neustálou pozornost ze strany představitelů obce. Práce a starost o tento skvost nikdy nekončí a získávání dotací je stále obtížnější. V blízké budoucnosti bude následovat rekonstrukce oplocení, venkovní parkové úpravy a doplnění hracích prvků pro dětský koutek atd. Koupaliště přivádí do městečka, kde je velká absence pracovních míst, mnoho zájemců. Dnešní turista sice dává již více přednost domácím rekreacím před zahraničním pobytem, ale nespokojí se pouze s jednou atrakcí, nýbrž vyhledává další zajímavosti v místě a okolí, proto je třeba pečovat o všechny památky v katastru města. Jedná se i o malé sakrální stavbičky, jako jsou boží muka a kapličky, které dotvářejí příjemný rámeček obce. To všechno turista vyhledává a představitelé obce se snaží takového návštěvníka zaujmout a uspokojit.

Naše město Mšeno je členem Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska již dlouhou dobu a víme, že do tohoto sdružení patříme, jelikož zachování a obnova historického dědictví, zanechané našimi předky, je nosnou myšlenkou a vnáší do současných vůdčích osobností jednotlivých obcí nejen zodpovědnost, ale hlavně i cit. Odměnou jsou četní spokojení návštěvníci a klid v jejich duši.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice, nám. Míru 1 - oprava střechy a fasády

Využití: MěÚ Mšeno, muzeum

Realizace v r. 2006

Realizační firma: Guttenberg, s. r. o.

Celkové náklady 1340, z toho podpora z PR 133, jiné zdroje 1207

2. Název: Městské lázně, Cinibulkova 372 - izolace dna bazénu, oprava historických konstrukcí budov a okolí bazénu, nátěry, oprava lázeňské budovy, oprava soc. zařízení

Využití: funkční plovárna

Realizace v r. 2006

Autor: Ing. arch. M. Marek

Realizační firma: Chládek & Tintěra, a. s.

Celkové náklady 4802, z toho podpora z PR 133, jiné zdroje 4669

3. Název: Kostel sv. Martina - oprava krovu a střechy kostela (část)

Využití: kostel

Realizace v r. 2006

Autor: Ing. Vladimír Buřt, Horní Jiřetín

Realizační firma: Antoš, s. r. o.

Celkové náklady 192, z toho podpora z PR 133, jiné zdroje 58

Načeradec

Obec Načeradec je raně středověkého původu, leží na široké ploché vyvýšené ostrožně východně od potoka Brodce, severozápadně od masivu Velkého a Malého Blaníku. Jádro obce se rozkládá kolem rozlehlého, poněkud nepravidelného zhruba obdélného náměstí, v jehož horní části stojí románský kostel sv. Petra a Pavla z doby kolem poloviny 12. století. Nejvyšší část návrší zaujímá kromě kostela věžovitá stavba zvonice, skrývající v sobě starší spodní pozdně gotické přízemí, které bylo součástí opevnění kostela a vyšší zvoniceovou část z doby po r. 1545, ukončující nástavba pochází z r. 1818. Radnice ve své severní části je zřejmě renesančního původu. Na východní straně náměstí byl postaven v r. 1734 velký barokní zámek. Domy v Načeradci jsou převážně klasicistního původu z 1. pol. 19. století, přestavované ve 2. pol. 19. století, vyskytují se však i domy starší, zejména barokní. Obec leží v chráněné krajinné oblasti Blaník, má velmi malebnou polohu a krásné panorama.

V Načeradci je pozoruhodná jeho nejstarší historie a historický organismus sídla. Významný je především nejstarší půdorys sídla, včetně dochované parcelace, do něhož patří celý útvar návrší s veškerou okolní zástavbou, především náměstí s hlavní severojižní ulicí a dalšími přílehlými ulicemi. Načeradec byl prohlášen MPZ dne 1. dubna 2003.

Realizovanými projekty jsou obnova areálu chrámu a radnice, vč. restaurátorských prací, kapliček, křížové cesty, dále obnova jednotlivých křížků a oprava zvonice

Antonín Hauzer, občan Načeradce

Celá oblast MPZ je velmi rozsáhlá a i mimo ni jsou umístěné nemovité kulturní památky značného významu – např. židovský hřbitov nebo křížová cesta. Na počátku celá obec protestovala proti jejímu zavedení, postupem času se stává k situaci vstřícnější. Všichni kladně hodnotí opravy, které se dějí spojením finančních prostředků obce, církve a ministerstev nebo kraje. Snad jen drobné problémy vznikají při koordinaci požadavků MPZ a CHKO Blaník. Zde by pomohlo např. vypracování programu, jenž by požadavky na opravy, výstavbu v MPZ a CHKO sjednotil.

Všichni občané se zajímají o obnovu kulturního dědictví – na zastupitelstvech se diskutuje o plánech oprav a hlavně o výši dotace na ně přidělené. Je povzbudivé, když vidíte turisty, kteří se zastavují v kostele, chtějí vidět zvonici nebo se ptají na židovský hřbitov. Kniha o dějinách Načeradce se stala vyhledávanou literaturou, stejně tak různé propagační materiály a turistické kartičky s historií Načeradce. A co v obci Načeradec navštívit?

Při příjezdu do města je každý okouzlen siluetou kostela a zvonice – dominant náměstí. Snad největší pozornost je v Načeradci věnována právě objektům areálu kostela.

Další navštěvovanou částí obce je křížová cesta. Podle pověsti se paní místního zámku ztratily šperky, z jejichž krádeže obvinila sloužící, a nechala ji v lese popraviti. Teprve pak zjistila, že šperky ukradla straka. Jako pokání za svůj čin nechala postavit křížovou cestu.

Načeradec má ještě jednu zvláštnost, která byla objevena nedávno – zcela náhodně. Na budově kostela těsně pod okapem je umístěn kachel s obličejem jakéhosi mužička. Dívá se do náměstí a snad se stará o blaho místních obyvatel. Zatím se nepodařilo původ kachle odhalit, a je tedy neznámou pro nás všechny.

Každá obec nebo město s MPZ se má o své zkušenosti dělit s ostatními. U nás se to děje hlavně v rámci Mikroregionu Blaník. Podblanicko zůstává bohaté na kulturní památky a jejich obnově se zde věnuje velká pozornost.

1

3

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova radnice

Využití: veřejná budova

Realizace v r. 2008, 2010

Autor: Obec Načeradec

Realizační firma: Firma Pazdera Vlašim, s. r. o.

Celkové náklady 1800, z toho podpora z PR 800, jiné zdroje 1000

2. Název: Obnova radnice se zvonicí - restaurování vchodových vrat

Využití: veřejná budova

Realizace v r. 2010

Autor: MgA. Markéta Kynclová - restaurátorka

Realizační firma: Jiří Kamarýt, Truhlářství Vlašim

Celkové náklady 149, z toho podpora z PR 118, jiné zdroje 31

3. Název: Obnova okolí kostela sv. Petra a Pavla

Využití: církevní budova

Realizace v r. 2006

Autor: Ing. Jan Šlechta

Realizační firma: JMS stavební, s. r. o., Horní Skřejchov

Celkové náklady 500, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 100

Náchod

Vratislav Husák

V architektuře Náchoda, vedle gotických, renesančních a barokních památek, je vtisknuta podoba moderní doby z období secese a novorenesance. Na monumentálních budovách se objevují jména umělců: Mikoláš Aleš – nová radnice, opona v městském divadle, Karel Špilár – občanská záložna. Stavby jsou často spojeny se známými mecenáši kultury a umění – průmyslníci Bartoňové z Dobenína. U staveb od předních architektů z období 1. Československé republiky převládá styl pro Náchod typický: art-deco od Pavla Janáka, Otakara Novotného, se sochařskou výzdobou předních sochařů – Karel Dvořák, Břetislav Benda, Jaroslav Horejc.

Snahou při obnovách kulturních památek je dodržení originality a slohovosti. Jako příklad slouží střešní krytiny významných budov (břidlice – divadlo, románská prejza – Všeobecná živnostenská záložna, dnes základní umělecká škola), fresky (nová radnice, Všeobecná živnostenská záložna – ZUŠ), sochy (městská knihovna, nová radnice), obklady stěn, vnitřní výzdoba, mobiliář (zámek, divadlo, knihovna, nová radnice, Bartoňova vila – dnes Dům dětí a mládeže) a doplnění slohovými prvky tam, kde se nedochovaly nebo byly nehodnotné (chodby Všeobecné živnostenské záložny – ZUŠ; dlažby ve stylu secese, lustry, slohové dveře).

Program regenerace MPZ Náchod se stal dlouhodobě prostředkem pro uchování historické podoby města, zvláště pak jeho centra. Pracovní skupina složená ze zástupců města a odborné veřejnosti řeší konkrétní případy s MPZ, znalosti a zkušenosti členů jsou pro památkovou péči přínosem.

V rámci programu regenerace MPZ bylo mimo jiné provedeno restaurování uliční fasády včetně plastik na městské knihovně, kompletní obnova novorenesanční fasády radnice, rekonstrukce bývalé Všeobecné živnostenské záložny čp. 247, dnes základní umělecká škola, oprava divadla Beránek spolu s kavárnou a restaurací.

Zachování historických hodnot města příznivě ovlivňuje všechny oblasti činností firem, služeb, společenského života regionu. Stěžejními akcemi byla rekonstrukce městského divadla spolu s novou radnicí a městskou knihovnou, kvalitním příkladem současné doby se jeví bývalá Občanská záložna – dnes základní umělecká škola i Všeobecná živnostenská záložna v Náchodě.

Stavbu postavenou 1901–1902 projektovali architekti Václav Vejrych a Vojtěch Plíkl z Prahy, fresková výzdoba na fasádě pochází od Karla Špilára. Návrhy byly vypracovány v roce 1898 a ve sbírce Galerie výtvarného umění v Náchodě jsou uloženy kartony kreseb 1:1. Náchodský malíř Antonín Brunner vytvořil akvarely dnes uložené rovněž v Galerii výtvarného umění v Náchodě. Podle nich a velkých kreseb provedl malbu fresek na zdi stavby při renovaci budovy v letech 1931–1932. Původní Všeobecná živnostenská záložna svým celkovým provedením odpovídá stylu novorenesance. Nárožní dvoupatrová budova je přibližně půdorysu písmene „V“ zdobená sgrafity a freskovou výzdobou. Na straně západní se nacházejí figurální fresky s náměty „průmysl, orba, obchod“. Nároží tvoří samostatný rizalit přecházející v hodinovou věž, nad vstupem v nároží umístěn pseudorenesanční arkýř. Věžový nástavec má hodiny v průčelí ve středu s figurální kompozicí ve štuku. Čelně vlevo žena představující mládí, čelně vpravo stařec s přesýpacími hodinami z plechu v pravé ruce, symbolizuje čas a stáří. Za ženou dekor kvetoucích snítek stromu, za mužem uvádající pahýl stromu. Hodinová věž zakončená dlátkovou střechou a osmistennou věžičkou, s lucernou a báníkou. Na východní straně jsou původní dřevěné dveře vstupu a pamětní deska z pískovce připomínající, že v tomto místě stála Hradecká brána města zbořená v roce 1827. Nad korunní římsou na východní a západní stranu vsazeny pseudorenesanční obloučkové štíty nad níže položenými osami oken. Na fasádě prvního podlaží na východní stranu upevněny fresky s náměty z dějin Náchoda. Čelně zleva: Jiří z Poděbrad v Náchodě 22. dubna 1456, Náchodští exulanti 1627, Švédové před Náchodem 26. července 1639. V interiéru je strop schodištvé haly klenutý hvězdovou klenbou se štukem vyznačenými žebry.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce fasády budovy radnice - čelní strana

Využití: radnice – budova MÚ

Realizace v r. 2000

Autor: arch. J. Podhájský

Realizační firma: RAR, restaurování památek, Dvůr Králové n/Labem

Celkové náklady 2795, z toho podpora z PR 340, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova a restaurování kamenné fasády jižního průčelí knihovny

Využití: městská knihovna

Realizace v r. 2010

Autor: arch. Otakar Novotný (autor budovy)

Realizační firma: Renoart, Dvůr Králové n/Labem.

Celkové náklady 1317, z toho podpora z PR 467, jiné zdroje 0

3. Název: Statické zajištění objektu, sanace kleneb, oprava střech a věže kostela sv. Vavřínce na Masarykově nám.

Využití: kostel

Realizace od 2004 do 2011

Realizační firma: na opravách se podílelo několik firem dle výběrového řízení

Celkové náklady 5345, z toho podpora z PR 2480, jiné zdroje 1485

Náměšť nad Oslavou

Karel Stejskal

Práce na úpravách městské památkové zóny byly prováděny postupně. Jednotlivé měšťanské – dodnes zachované – domy vznikaly v období 16.–19. století na starších půdorysech. U většiny z nich bylo zachováno podzemní podlaží, tj. vesměs románská sklepení. Vnitřní vybavení postupně modernizováno a vybaveno standardním sociálním zařízením. Mobilizace obytných částí domů zvláště ve 2. polovině 20. století v rámci tehdejší snahy o maximální modernizaci většinou zničeno. Venkovní vzhled určovalo průčelí do veřejného prostoru, které charakterizovalo dobu jejich vzniku. V době, kdy byly tyto stavby znárodněny a spravovala je městská Domovní správa, došlo k nevratnému narušení jejich venkovního vzhledu. Původní dvourámová dvoukřídlá okna s otevíráním do náměstí byla nahrazena „moderními“ troj- i čtyřkřídlými kastlovými okny. Smazány veškeré plastické prvky na fasádách. Vápenno-pískové omítky nahrazovány břizolitem. Byl zbourán jediný dům s mansardovou střechou, v němž se nacházela středověká pekárna. Na jeho místě postavena obchodní budova družstva Oděva, později zrekonstruována na dnešní Městský úřad v Náměstí nad Oslavou. Kromě renesanční budovy radnice si svůj původní charakter nejvíce zachoval renesanční dům čp. 63 z přelomu 16. a 17. století. Zde byly zachovány původní zaklenuté prostory nejen ve sklepech, ale i v přízemí. Na vnějším vzhledu stavby zůstaly zachovány některé kamenické prvky, zvláště u hlavního vchodu. Původní využití jeho 2. nadzemního podlaží bylo zaměřeno z bytu na komerční prostory. Od roku 1992 díky Programu regenerace MPR a MPZ obnoveny a přestavěny domy v počtu cca dvacet, některým z nich se podařilo v rámci možností navrátit historický vzhled. Pracovní skupina – komise pro regeneraci MPZ – se schází nepravidelně podle potřeby.

Příklady: obnova Masarykova náměstí, rekonstrukce fary, špitálku, několika měšťanských domů, navrácení obchodů a služeb do přízemí domů v MPZ. Rekultivace stromořadí na náměstí.

Kulturní promenáda – po městských památkách s informačními tabulemi u jednotlivých zastavení. Interaktivní mapa před informačním centrem s mluveným komentářem ve 3 jazycích.

Ústřední budovou náměstí je renesanční radnice. Tento objekt nebyl modernizací téměř zasažen. Původní sgrafito pod nánosy dalších omítek obnoveno již v 1. polovině 20. století. Okna nahrazena přesnými kopiemi původních. Klenby a ostatní stavební prvky uvnitř budovy zůstaly zachovány. Po postavení nové radnice tento objekt slouží městskému kulturnímu středisku a lidové škole umění. Fara, která tvoří průčelí náměstí, vznikla přestavbou původního renesančního objektu v roce 1745. Cenným prvkem na jejím průčelí jsou dvě niky s plastikami předního barokního sochaře Josefa Winterhaltera st. Budova fary mírně utrpěla bombardováním na konci 2. světové války. V nedávné době proběhla oprava krovu a výměna střešní krytiny. V současné době se pracuje na statickém zajištění budovy. Práce na renovaci budovy vyžadovaly spolupráci vlastníka – římskokatolické farnosti – a města Náměšť nad Oslavou a finanční podpory státu. Obnova probíhá postupně, po etapách a bude pokračovat. Na kostele sv. Jana Křtitele byla vyměněna střešní krytina a upraveno bezprostřední okolí přiléhající k náměstí. Tím navázáno na úpravu interiéru a venkovní fasády prováděnou v 70. letech 20. století. Také špitální kaple sv. Anny v Žerotínově ulici je průběžně opravována a sanována hlavně proti vlhkosti. V současnosti se provádí výměna střechy. Na hrobce Haugwitzů provedena komplexní údržba vnějších i vnitřních omítek a bezprostředního okolí. Centrum náměstí je osazeno sousoším Nejsvětější Trojice a kamennou kašnou, která nahradila původní litinovou secesní kašnu z konce 19. století. Hlavní stavbou při údržbě a opravách městské památkové zóny byla rekonstrukce Masarykova náměstí, jež byla dokončena v roce 2000. Vyměněny veškeré inženýrské sítě a povrch celého náměstí opatřen žulovou dlahou, vysázena nová zeleň a veřejné osvětlení.

1

2

3

4

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce Masarykova nám.

Využití: náměstí

Realizace od 1996 do 2000

Autor: Ing. Milan Šmahel – R-atelier, s. r. o. Brno

Realizační firma: Outulný, a. s.

Celkové náklady 45000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 45000

2. Název: Fara čp. 51 - střecha

Využití: ZUŠ, fara

Realizace od 2003 do 2007

Autor: Milena Hilbertová – Murus projekce, s. r. o. Praha

Realizační firma: Břetislav Kocián – tesař, památkář

Celkové náklady 2337, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 1337

3. Název: Kostel sv. Jana Křtitele - střecha

Využití: kostel

Realizace v r. 2008

Autor: Ing. Jiří Bublan, Třebíč

Realizační firma: První humpolecká stavební, s. r. o.

Celkové náklady 3000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 3000

4. Název: Sousoší Nejsvětější Trojice

Využití: památka

Realizace v r. 2004

Autor: František Pavůček – restaurátor

Realizační firma: František Pavůček, Pavlov 83

Celkové náklady 294, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 294

5. Název: Varhanní pozitiv z r. 1745 z mobilizace kaple sv. Anny

Využití: hudební koncerty barokní hudby

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Mgr. Jaromír Kánský, Josef Brachtl

Realizační firma: Kánský & Brachtl, Krnov

Celkové náklady 604, z toho podpora z PR 350, jiné zdroje 254

Napajedla

Irena Brabcová

Napajedla jsou městem se 7500 obyvateli, městská práva získalo teprve v roce 1898, ale historie osídlení zde sahá až do pravěku. V raném středověku se u brodu přes řeku Moravu střeženého vodní tvrzí rychle zformoval urbanisticky jasně vymezený čokovitý útvar návsi, později obestavěný domy městského typu. Na ostrožně, v nejužším místě Moravské brány pak vyrostl po zániku vodní tvrze výrazný komplex barokního zámeckého sídla. Staletí zanechala ve městě řadu kulturních památek, důležitá je však především téměř neporušená urbanistická struktura náměstí a středu města. Tato skutečnost vedla v roce 1995 k vyhlášení Napajedel městskou památkovou zónou. Město se ve spolupráci s Památkovým ústavem na základě Programu regenerace MPR a MPZ snaží o zachování v původní urbanisticko-architektonické podobě, případně díky tvůrčím zásahům jejich pozvednutí na kvalitativně vyšší úroveň. V rámci Programu regenerace MPZ Napajedla se podařilo zrealizovat poměrně značnou část tehdejších záměrů, povětšinou s pozitivním vlivem na jejich kvalitu. Mezi největší akce z posledních let patřil zejména program Naše Napajedla, jenž byl zaměřen především na zformování a kultivaci veřejného prostoru s doplněním o akcenty, které přiblíží město jeho obyvatelům a to ve formě drobné architektury, jež pomáhá k identifikaci občanů s místem a městem. V tomto směru přispěl nejvýznamněji nově vzniklý vodní prvek v historicky nejceněnější části náměstí. Jako motiv vodního zázemí byla užita jednoduchá myšlenka vazby na místo a název města s odkazem na jeho pravěkou historii. Řeku Moravu až k Napajedlům napájí pět hlavních pramenů, které leží v sedlech šesti pohoří a v nejužším místě – napajedelské soutěsce – se řeka větví: pět trysek simuluje pět toků Haná, Morava, obě Bečvy a Dřevnice, vyvěrajících z šesti opracovaných kamenů ztvárnujících šest pohoří: Chřiby, Dražanská vrchovina, Orlické hory, Jeseníky, Beskydy a Vizovské vrchy. Ty se pak stékají v nejužším místě v napajedelské soutěsce, kde se řeka rozlévá v korytě řeky i mimo ni. V každém brodu, tak i v tom našem, jsou vyobrazeny otisky stop dobytka, lesní zvěře a také dětí i dospělých do písku v mlččině. Trysky, které zásobují řeku vodou v intervalech, simulují její sílu při jarním tání, kdy dochází k rozvodnění řeky do jejího okolí. Přestože jsme se při realizaci nevyhnuli i kritickým hlasům, podařilo se vytvořit díky tomuto akcentu nové místo, nový cíl pro vzájemná setkávání. Nejedna schůzka se svolává se srazem právě u tohoto novotvaru. Cílem programu Naše Napajedla bylo také komplexní a kultivované řešení pěšího provozu, automobilové dopravy včetně parkování a rekreačních ploch v centru města, což se beze zbytku zdařilo a místu se navrátil jeho genius loci. Město za tuto akci obdrželo hlavní cenu v soutěži Stavba roku Zlínského kraje 2009 v kategorii Realizace rozvojových projektů měst a obcí. Dalším velkým projektem je program Nový klášter. Jedná se o postupnou rekonstrukci klášterního komplexu v exponované části města, jenž byl do jeho majetku převeden v roce 2002, na atraktivní komunitní centrum společenských, kulturních, vzdělávacích a volnočasových aktivit. Své zázemí zde našla již Základní umělecká škola Rudolfa Firkušného, Knihovna Boženy Benešové Napajedla, a další prostory jsou připraveny i pro nové muzeum a expozici designově úspěšných sérií hraček napajedelské Fatry z dílny Libuše Niklové. Výraznou dominantou města se stal nový zámek, postavený v letech 1764–1769 jako pozdně barokní šlechtické sídlo podle plánů brněnského architekta Františka Antonína Grimma. Zámek je obklopen desetihektarovým parkem, z větší části v anglickém stylu. V současné době se nachází v soukromém vlastnictví, postupně se rekonstruuje a stává se významnou oblastí kulturního a sportovního života, příjemným místem ke společenským setkáním v našem městě. Dějiny Napajedel ovlivnila řada zajímavých osobností, které se proslavily v celostátním měřítku i v zahraničí. Patří mezi ně i věhlasný lékař a básník Matyáš Borbonius (1566–1629), jenž sem přišel jako pětadvacetiletý a působil zde sedm let jako vychovatel osiřelého Jana z Vartemberka. Pod Borboniovým vedením se musel malý šlechtic – bylo mu v té době deset let – vzdělávat na městských školách a pak na univerzitách v cizině. Napajedelský pobyt měl pro Borbonia zásadní význam. Zlepšily se tady jeho hmotné podmínky i společenské postavení. V Napajedlích začal psát své největší básnické dílo Caesars.

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava sanační omítky a impregnace krovu budovy radnice čp. 89

Využití: sídlo městského úřadu
Realizace v r. 1999
Realizační firma: AZ STAV, spol., Zlín
Celkové náklady 475, z toho podpora z PR 207, jiné zdroje 268

2. Název: Stavební úpravy opěrné zdi pod kostelem sv. Bartoloměje na Masarykově nám. v Napajedlích

Využití: ochrana svahu-opěra
Realizace v r. 2006
Autor: Ing. Tomáš Foltýn
Realizační firma: AZ STAV, spol., Zlín
Celkové náklady 402, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 202

3. Název: Sousosí Kalvárie

Využití: estetické prvky
Realizace v r. 2001
Autor: František Pavůček-restaurátor
Realizační firma: František Pavůček, Mikulov Celkové náklady 140, z toho podpora z PR 140, jiné zdroje 0

4. Revitalizace veřejných ploch Městské památkové zóny Napajedla

Využití: veřejné prostory
Autor: Ing.arch.Pavel Šimeček
Realizační firma, VHS Javorník a.s., Strabag a.s.
Realizace : 2008 – 2010
Celkové náklady: 50 000

Netolice

Oldřich Petrášek

Vyhláškou Krajského národního výboru v Českých Budějovicích ze dne 19. listopadu 1990, bylo historické jádro města Netolice prohlášeno za městskou památkovou zónu. Důvodem k prohlášení se stala výjimečná zachovalost historického jádra města, coby středověkého urbanistického útvaru s mimořádným historickým a estetickým charakterem daným renesančními měšťanskými domy, monumentálními kostely, renesanční budovou muzea, umístěnými v dochovaném středu města.

Zastupitelstvo města Netolice schválilo Program regenerace městské památkové zóny, který průběžně plní a systematicky aktualizuje. Na jeho přípravě spolupracuje pracovní skupina složená z řad odborníků a podkladem k tomuto jim jsou studie a průzkumy řešeného území – stejně tak i konkrétní podněty vlastníků nemovitostí.

Z historie jednoho domu a rodu

Netolická památková zóna má novou zajímavost. Je to právě dokončená oprava fasády, včetně osazení informační desky tzv. Neuhauserova domu čp. 36 v Bavorovské ulici, který je zapsanou kulturní památkou. Zvenku je sice nenápadný, ale přitom se jedná o jeden z nejstarších a nejlépe zachovalých renesančních domů ve městě, který měl přežít jako jediný po vypálení města za třicetileté války v roce 1619. Zmiňovaná stavba řadu let sloužila Svazu chovatelů a před několika lety svůj rodný dům „znovu koupila“ doktorka Eva Zitka žijící v Kanadě, která je přímým potomkem rodu Neuhauserů. Za pomoci Programu regenerace městské památkové zóny se ho snaží citlivě zrestaurovat. Dnes jméno Neuhauser nic neříká ani nejstarším pamětníkům, přestože to byla velmi významná netolická rodina. Spolu se sousedním, dnes již přestavěným čp. 37, patřila budova už v 16. a 17. století tomuto rodu. V roce 1590 se uvádí konšel Jan Neyhousar a v roce 1600 již jako hejtman nebo úředník netolický ve službách Rožmberků, který měl mimo jiné na starost výstavbu zámku Kratochvíle a netolické obory včetně hospodářského zázemí zámku. V roce 1643 je zadokumentován netolický rychtář Jiří Neuhauser. V rodině se vypravuje, že prý ukryl vzácnou monstranci z kostela sv. Václava ve sklepeních svého domu před nájездem švédského vojska. Švédové rychtáře odvěkli s sebou jako rukojmí, a tím po něm v historii další stopy mizí. Kdy přesně bylo švédské vojsko v Netolicích, se neví, ale asi v roce 1647 nebo 1648 se zde v okolí pohybovali ozbrojenci generála Torstensonova, o němž nejsou podrobnější záznamy, pouze svědectví netolického Žida Josefa Jakuba, že „skrze důchůcky vojenské a lid nepřátelský švédský o všechno přišel“. Takže, máme hezkou legendu o ukrytém pokladu. Jenom pro zajímavost, mohutný kamenný schod u vchodu do domu z Bavorovské ulice má být snad původní práh ze zaniklého kostela sv. Jana, jenž stával na hradišti na vrchu Ján. Při rekonstrukci domu byla nelezena řada archeologických nálezů.

Motto MPZ Netolice :

Je nutné systematicky podněcovat a provádět opravy, rekonstrukce a pravidelnou údržbu domovního a bytového fondu, přitom současně zajistit zachování památkových hodnot a využití staveb ke vhodným účelům v souladu se zásadami státní památkové péče.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Roubenka (záchrana před zánikem)

Využití: rodinný domek

Realizace od 2004 do 2006

Autor: Tomáš Kollegar, Netolice

Realizační firma: KAVAJA, Netolice

Celkové náklady 300, z toho podpora z PR 150, jiné zdroje 0

2. Název: Měšťanský dům čp. 36

Využití: rodinný dům

Realizace od 2008 do 2012

Autor: Čeněk Buriánek, Prachatice

Realizační firma: KOČAR, s. r. o., Netolice

Celkové náklady 312, z toho podpora z PR 156, jiné zdroje 0

3. Název: Fara

Využití: církevní zázemí

Realizace od 2004 do 2012

Autor: František Hamberger, Lhenice

Realizační firma: ANTICO s.r.o.

Celkové náklady 1631, z toho podpora z PR 1140, jiné zdroje 0

Nové Hrady

Vladimír Hokr

Myslím si, že Program regenerace MPR a MPZ je velmi užitečný. Nejen z důvodu opravy památek v majetku města Nové Hrady, ale také vzhledem k podpoře rekonstrukce objektů jiných majitelů, kteří nemají příliš jiných možností k získání dotačních prostředků. Díky dlouhodobému zapojení města do tohoto projektu chráněné objekty postupně měnily svůj vzhled. Některé opravy by přitom bez něj vůbec nebyly možné, v jiných případech podpořil vlastníky k rychlejší aktivitě. Pracovní skupina programu regenerace MPZ fungovala po celou dobu své činnosti velmi aktivně a díky pestrému složení a odbornosti jednotlivých členů (zástupci samosprávy, stavebního úřadu, ochrany památek, architekti) docházelo k rozdělení dotačních financí vždy s ohledem na aktuální stav jednotlivých objektů a možnosti spolufinancování oprav ze strany vlastníků.

Díky velkému počtu chráněných objektů se podařilo v rámci města realizovat akce, jež je možné zahrnout do všech sledovaných oblastí. Díky opravám střech a fasád došlo ke stabilizaci bydlení, v některých domech existují drobné obchody. Došlo k oživení budov, opravě přílehlých prostranství a tím i k jejich využití pro kulturní a společenské akce. Celkově Program regenerace MPR a MPZ přispěl k udržení či zlepšení kvality života ve městě.

Postupné zlepšování stavu chráněných objektů jistě přispívá k rozvoji cestovního ruchu, stabilizaci firem i vzniku a udržitelnosti pracovních míst. Díky zapojení občanů do přípravy programu regenerace MPZ a transparentnímu rozhodování či doporučení ze strany pracovní skupiny a vedení města dochází i k posilování demokratických postupů a možností občanů podílet se na rozhodování. Také díky spoluúčasti vlastníků dochází i k většímu vlivu občanů na plánování oprav a využití objektů v rámci Programu regenerace MPR a MPZ.

Jako velmi pozitivní doklad změněné koncepční práce vidím postupné kroky, které vedou k záchraně Buquoyovské hrobky. Na začátku se zrodila dohoda v rámci pracovní skupiny, kde vybraní členové provedli archivní výzkum a konzultovali s odborníky. Následně stanoven postup prací a rozdělení do jednotlivých etap. Postupně tak dochází k odvlhčení hrobky a restaurování kamenných prvků. Na aktivity v rámci Programu regenerace MPR a MPZ pak Nové Hrady, jako vlastník navázaly další aktivitou (odvodnění celé lokality, nové vybavení smuteční síně, oprava hřbitovní zdi apod.).

Finance z Programu regenerace MPR a MPZ využity i k záchraně objektu kovářny. Tento objekt má svou bohatou historii, poslední majitel byl místní malíř, jehož obrazy zachycovaly zejména místní krajinu. Po jeho tragické smrti hrozilo, že objekt bude chátrat. Proto ho město převzalo a provedlo náročnou rekonstrukci, díky níž došlo k záchraně této významné památky. Na základě dobré spolupráce s občanským sdružením Rožmberk se daří i nyní udržet kovářnu „živou“ – realizují se zde ukázky a kurzy tradičních řemesel, v letních měsících se návštěvníci mohou seznámit s historií kovářství a osobně pod dohledem zkušeného kováře také vyzkoušet některé činnosti (např. výroba hřebíku). Tradiční jsou též akce o Velikonocích a farmářské trhy.

Nejdůležitější pro dobré fungování Programu regenerace MPR a MPZ je dobré nastavení pracovní skupiny. Jejími členy by měli být zástupci volené samosprávy (nejlépe průřezově napříč politickým spektrem, aby byla zajištěna kontinuita), odborníci v oblasti ochrany památek (nejlépe z NPÚ a trojkové obce), vlastníci objektů a zástupci stavebního úřadu či investičního odboru, kteří následně zajišťují rozpočty k jednotlivým akcím a dohlížejí na přínosnou realizaci vybraných akcí.

2b

2a

3b

3a

1

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Buquoyovská hrobka - restaurátorské práce

Využití: smuteční síň, hrobka

Realizace v r. 2010

Autor: město Nové Hrady

Realizační firma: Richard Rudovský

Celkové náklady 426, z toho podpora z PR 425, jiné zdroje 1

1. Název: Buquoyovská hrobka - restaurátorské práce

Využití: smuteční síň, hrobka

Realizace v r. 2011

Autor: město Nové Hrady

Realizační firma: ARCHATT PAMÁTKY, spol. s r. o.

Celkové náklady 536, z toho podpora z PR 530, jiné zdroje 6

2. Název: Kašna

Realizace v r. 2005

Autor: město Nové Hrady

Realizační firma: ARCHATT PAMÁTKY, spol. s r. o.

Celkové náklady 1235, z toho podpora z PR 150, jiné zdroje 0

3. Název: Fasáda, družina čp. 108

Využití: školní jídelna a družina

Realizace v r. 2009

Autor: město Nové Hrady

Realizační firma: LEYRER+GRAF, stav. spol. s r. o.

Celkové náklady 635, z toho podpora z PR 317, jiné zdroje 0

3. Název: Výměna oken, družina čp. 108

Využití: školní jídelna a družina

Realizace v r. 2006

Autor: město Nové Hrady

Realizační firma: Tangenta, spol. s r. o.

Celkové náklady 600, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 0

4. Název: Oprava střechy čp. 11

Využití: městský dům

Realizace v r. 2009

Autor: město Nové Hrady

Realizační firma: ARCHATT PAMÁTKY, spol. s r. o.

Celkové náklady 331, z toho podpora z PR 163, jiné zdroje 0

Nové Město na Moravě

Žofie Řádková

Nové Město bylo založeno ve 13. století při kolonizaci českomoravského pomezí. Již jeho koncem se uvádí jako městečko Nova Civitas, které bylo povýšeno roku 1635 na samostatné město. Největší rozkvět zaznamenalo za pánů z Pernštejna v 16. století, jenž byl vystředán v následujících dvou stoletích obdobím velkého hospodářského úpadku a sociálního i protireformačního útlaku. Následkem ničivých požárů v 18. a 19. století postrádá Nové Město na Moravě význačnější architektonické památky. Až díky tvorbě slavných rodáků – sochařů Jana Štursy a Vincence Makovského – však vlastní originální sochařskou galerii, která zdobí jeho veřejná prostranství. Největší počet uměleckých památek a pamětních desek se soustřeďuje na ústředním Vratislavově náměstí, kde se nacházejí nejhodnotnější historické objekty. Architektonickou úpravu náměstí s borovicemi navrhl významný sochař Vincenc Makovský. V roce 1990 bylo historické jádro města prohlášeno městskou památkovou zónou.

Nové Město na Moravě se zapojilo do Programu regenerace MPR a MPZ již v roce 1993 a od té doby pracuje i odborná komise, případně pracovní skupina. Členové se ovšem mění. Schází se pravidelně a počíná si velmi aktivně. Kromě regenerace MPZ a oprav památek na Novoměstsku řeší mimo jiné také problematiku dopravy a parkování v historickém jádru města, vzhled a situaci zeleně v MPZ, stav drobného mobiliáře apod. Obnoveny byly dále: kostel sv. Kunhuty, sgrafita na fasádě, fresky v Černé kapli, budova Horácké muzeum, Lékárna u Salvátora čp. 119, evangelická a katolická fara, ošetřeny sochy a sousoší, kašny, domy soukromých vlastníků, včetně nejstaršího z nich z období vlády pánů z Pernštejna čp. 97 a další.

Vznik turistického informačního centra (TIC) v domě čp. 97. TIC zřizuje město. Vznikla zde dvě nová pracovní místa, jde o podporu turistického ruchu na Novoměstsku. V letošním roce se TIC přesunulo do prostor Horáckého muzea. Je hojně navštěvováno turisty i místními občany, a to jak v letní, tak i v zimní sezóně. V roce 2013 se bude v Novém Městě na Moravě konat mistrovství světa v biatlonu.

Kostel sv. Kunhuty je jednolodní gotická stavba ze 14. století s pozdějšími úpravami a dostavbami. Ve 30. letech 20. stol. akad. mal. Karel Němec vyzdobil jeho exteriér (fasádu) sgrafity s náboženskými motivy. Při restaurování byla odhalena i sgrafita na ciferníku hodin, která byla původně zamalována. Restaurovatelské práce komplikovalo potom to, že fasáda kostela se jevila velmi nesnadno přístupná, a i to, že nešlo o pravá sgrafita, tzn., že nebyla založena na probarvené spodní omítkové vrstvě, ale spoléhalo se jenom na tenkou lazurní vrstvu malby. Restaurovatelské práce probíhaly více než dva roky. Obnovou této sgrafitové výzdoby se stal kostel sv. Kunhuty naprosto unikátní památkou Vysokého újezdí.

1

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Restaurování sgrafit na kostele sv. Kunhuty**

Využití: kostel

Realizace od 1993 do 1995

Autor: tým restaurátorů pod vedením p. Hendrycha

Celkové náklady 750, z toho podpora z PR 525, jiné zdroje 225

2. Název: **Obnova budovy Horáckého muzea**

Využití: muzeum

Realizace od 1993 do 1995

Autor: Ing. Pospíšilová, Brno

Celkové náklady 5000, z toho podpora z PR 510, jiné zdroje 4490

3. Název: **Obnova uliční fasády kat. fary čp. 120**

Využití: fara

Realizace v r. 2009

Autor: stavební firma Tulus, Radhovice

Celkové náklady 335, z toho podpora z PR 210, jiné zdroje 125

4. Název: **Restaurování sousoší Pohřeb v Karpatech**

Realizace v r. 2009

Autor: restaurátor M. Kovařík

Celkové náklady 80, z toho podpora z PR 40, jiné zdroje 40

2

3

4

Nový Bor

PŘÍKLADY OBNOVY

1. Název: Měšťanský dům čp. 165

Využití: obytný dům
Realizace od 2000 do 2002

2. Název: Měšťanský dům čp. 103

Využití: bytový a podnikatelský dům
Realizace: v r. 2004

3. Název: Sklářské muzeum Nový Bor

Realizace v r. 1999

Město Nový Bor leží v zalesněné kopcovité krajině v podhůří Lužických hor. Vzniklo povýšením malé osady Haide na žádost majitele sloupského panství hraběte Maxmiliána Kinského císařovnou Marií Terezií v roce 1757 na město, v té době s 57 domy.

Historické jádro Nového Boru bylo vyhlášeno památkovou zónou v roce 1992. Městská památková zóna byla zahrnuta do seznamu městských památkových rezervací a městských památkových zón uvedených v příloze k usnesení vlády ČR č. 476 ze dne 10. září 1992. Město si nechalo zpracovat Program regenerace MPZ, jenž byl přijat městským zastupitelstvem 1. 6. 1995.

Program regenerace Nového Boru je vymezen rozsahem MPZ. Městská památková zóna je na severu ohraničena částí ulice B. Egermanna, prochází Tyršovým náměstím, odtud směřuje do ulice U starého hřbitova, hranice MPZ dále vedena ulicemi Slánskou, Kalinovou, Křížkovou, Sloupskou, Českou, odtud pokračuje rozhraním mezi ulicemi Tkalcovská a Česká, vine se Riegrovou a Husovou a zbyvajícím úsek sleduje tok Šporky zpět k ulici B. Egermanna. Je sledováno 54 zapsaných památkových objektů

Vyhlášením MPZ v Novém Boru se předešlo dalším kulturním ztrátám, neboť podle tehdejších plánů měla nová výstavba pokračovat dále směrem do centra města k náměstí Míru. Uskutečněné etapy regenerace z předešlých let se týkaly postupných prací na komplexní regeneraci MPZ, zahrnující zlepšování vlastního technického a komunikačního vybavení také příslušných prostorových, funkčních i technických návazností vůči celému městu. Byla obnovena stavební podstata domů, revitalizovány jejich funkce spolu se zhodnocením a restaurováním památkových prvků. Byly rekonstruovány hlavní městské prostory památkové zóny. V rámci dopravní obslužnosti byly vybudovány dvě rotační křižovatky.

Vlastní historické jádro v rozsahu MPZ je v zásadě stavebně historicky a urbanisticky ukončeným celkem. Většina domů a pozemků v MPZ se nachází v soukromém vlastnictví a jejich stav se postupnými opravami a rekonstrukcemi zlepšuje. V historickém jádru jsou také objekty občanské vybavenosti na odpovídající úrovni. Obě tyto varianty se prolínají, neboť většina domů má v přízemí obchody a provozovny služeb a v patrech byty.

Městská památková zóna obsahuje jak velký potenciál rekreačních možností pro zde trvale žijící obyvatelstvo daný rozmanitou přírodní konfigurací, tak potenciál kulturních zajímavostí pro návštěvníky v rámci cestovního ruchu, vycházející ze sklářské a stavební tradice města. Atraktivita MPZ se Sklářským muzeem, soukromými sklářskými galeriemi, i tradicí mezinárodních sklářských sympozií, Mariánské pouti aj. přivádí do města každoročně tisíce turistů.

Kromě rekreačně oddechového významu se stal významným prvkem v rámci ekologické stability systém zeleného parkového pásu podél Šporky, tzv. Smetanovy sady a Horovy sady. Dále lokalitou se zvýšenou ochranou zeleně je Palackého náměstí, parková úprava na Tržním náměstí, skupina památných stromů za čp. 103 na náměstí Míru.

Množství drobných závodů zaniklo přestavbou města v uplynulých desetiletích, některé byly adaptovány na občanská vybavení, jiné na bytové jednotky. Velké sklárny se rozdělily do několika menších a řada soukromých výroben je spojena s prodejem přímo na místě, tedy rovnou v soukromých objektech – rodinných domcích. Zároveň se vyvíjí snahy o přemístění výrobních závodů do tzv. průmyslové zóny.

V rámci Programu regenerace MPR a MPZ a Dnů evropského dědictví jsme v loňském roce vyhlásili sbírku na rekonstrukci Navrátilova sálu. Chtěli jsme, aby se občané města také podíleli na jeho opravě, protože slouží právě jim. V jeho prostorách se pořádají besedy, koncerty a komorní akce. V současné době jsme začali první etapu rekonstrukce krovu dané budovy.

Nový Bydžov

Jan Rejthárek

Město Nový Bydžov, město českých královen a studentských merend, Program regenerace MPR a MPZ velmi pomohl. Díky němu byly opraveny některé významné památky, které se v našem městě nacházejí. Osvědčil se nejvíce v době, kdy z něho bylo ještě možné opravovat i ty, které se nacházejí i mimo území MPZ. V tomto období se podařilo zrealizovat opravu druhé nejvýznamnější novobydžovské kulturní památky – starého židovského hřbitova, který patří po pražském a kolínském k nejstarším v republice. Za současných podmínek je využití finančních prostředků poněkud komplikovanější, pracovní skupina se snaží citlivě vybírat památky, které jsou uvnitř MPZ, nejvíce potřebují obnovu a jejichž vlastníci mají vlastní finanční prostředky na spolufinancování k Programu regenerace MPR a MPZ. Již několik let probíhají práce na gotickém kostele sv. Vavřince, nejstarší a nejvýznamnější stavbě v městě z počátku 14. století. Byla natřena střecha věže, opraveny schody na kůr a letos dokončena obnova severní vstupní předsíně s unikátním reliéfem královského lva ve svorníku křížové klenby. V budově novogotické radnice se podařilo zrestaurovat velkou zasedací místnost obnovením maleb Ludvíka Nejedlého, vstupní chodbu se sloupy, obřadní místnost a v poslední době již několik let dochází k postupné obnově původních dřevěných vnitřních dveří. Existence Programu regenerace MPR a MPZ je tedy velmi potřebná, a proto město Nový Bydžov trvale oceňuje možnosti, které mu přináší.

V rámci Programu regenerace MPZ je provedena kompletní oprava Jiráskova divadla, jehož původní novorenesanční část z roku 1887 byla citlivě obnovena podle původních plánů stavitele Aloise Turka. Jiráskovo divadlo se tak proměnilo ve víceúčelové zařízení, které slouží k pořádání různých kulturních a společenských akcí, divadelních a filmových představení, koncertů, výstav, recepcí a dalších setkání.

Starý židovský hřbitov, jenž byl založen v roce 1520, a na jehož ploše se nachází více než 1480 náhrobků, dlouhá léta chátral a pouze jeho nenápadné umístění daleko za původním opevněným městem zachránilo náhrobky před totálním zničením. S jeho obnovou s přispěním Programu regenerace MPR a MPZ bylo započato v roce 1996. Po dokončení ohradních zdí rozhodnuto, že nejdříve bude odstraněna vyasfaltovaná plocha na části hřbitova, kterou bez oprávnění zabral a využíval v době totalitního režimu podnik Okresní správa silnic. Při té příležitosti došlo k objevení množství na sobě narovnaných, rozbitých, částečně zeminou zahrnutých náhrobků, které byly zřejmě původně umístěny v prostoru oné vyasfaltované plochy. Pro restaurátory náhrobků tím začala doslova mravenčí práce. Zeminu opatrně přerývali a objevovali kusy a někdy i kousky náhrobků, které přebírali, třídili, skládali dohromady jako puzzle a s pomocí restaurátorských postupů je scelovali, aby bylo co nejvíce náhrobků odsouzených k zapomnění zachráněno a mohly být opět umístěny k ostatním na plochu židovského hřbitova. Obnova židovského hřbitova i nadále pokračuje, každý rok je ošetřeno několik náhrobků, ale takové nálezy jako na začátku prací se už neobjeví. Nezbyvá než věřit, že úcta k hodnotám minulosti se nestane opět jen prázdným pojmem. Společnost si bude těchto nenahraditelných stop historie vážit a nepřestane o ně pečovat, aby si i do budoucna zachovaly impozantní dojem, který starý židovský hřbitov vyvolává svou rozlohou, úpravou a tvarovým bohatstvím náhrobků.

MPZ byla prohlášena hlavně pro pravidelnou geometrickou osnovu města, která ve středověkém urbanismu nemá obdoby. Téměř čtvercové náměstí (přibližně 104 x 122 m se zkrácením v severní části o 18 m) křížují hlavní ulice ve směru světových stran (s odklonem 10°) a do každého rohu náměstí směřují dvojice k sobě téměř kolmých uliček. V obdélných pravidelných plochách jsou vyměřeny i jednotlivé uliční bloky s domovními parcelami. Právě půdorys Nového Bydžova zůstává klenotem a odkazem přesahujícím hranice dávných staletí. . .

1

2a

2b

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova oplocení a restaurování náhrobků na starém židovském hřbitově**

Využití: veřejně přístupný starý židovský hřbitov
Realizace od 1996 do 2008

Realizační firma: oplocení Jan Navrátil, Nový Bydžov, vrata Vlastimil Šperk, Nový Bydžov, náhrobky restaurátoři akad. soch. Josef Pospíšil, Kutná Hora, GEMA ART, s. r. o., Praha, Hynek Bláha, Hradec Králové, Luděk Špatenka, Vysoké Mýto
Celkové náklady 2371, z toho podpora z PR 1597, jiné zdroje 724

2. Název: **Oprava vnějšího pláště historické budovy Jiráskova divadla**

Využití: školní třídy, divadlo
Realizace od 1999 do 2000

Autor: BKN, Vysoké Mýto
Realizační firma: NOBYS, spol. s. r. o., Nový Bydžov
Celkové náklady 4610, z toho podpora z PR 2285, jiné zdroje 2325

3. Název: **Restaurování velké zasedací místnosti v budově radnice**

Využití: MěÚ

Realizace v r. 2003

Realizační firma: malby Pavel Kríž, Praha, krytí topení Vlastimil Šperk, Nový Bydžov

Celkové náklady 928, z toho podpora z PR 406, jiné zdroje 522

4. Název: **Restaurování mariánského morového sloupu**

Využití: historická dominanta náměstí

Realizace od 1994 do 1995

Realizační firma: akad. soch. Karel Krátký, Pardubice, akad. soch. Jaroslav Kerel, Hořice

Celkové náklady 455, z toho podpora z PR 130, jiné zdroje 325

3

Nymburk

Pavel Fojtík

Královské město Nymburk leží ve východní části středních Čech v nížinaté polabské krajině se zbytky lužních lesů, na soutoku Labe a Mrliny. S dobou založení města (kolem 1275) jsou spjaty mnohé cenné historické památky. Gotický chrám sv. Jiljí po staletí vytváří jeho typické panorama. Malebné cihlové hradby (lité zdivo s reznými cihelnými líci) doplňují dva unikátní středověké vodní příkopy. Gotická kaple sv. Jana Nepomuckého je vzpomínkou na dominikánský řád, který ve 13. století dbal na duchovní růst města. A v neposlední řadě jeho význam dokládá budova radnice z počátku 16. století.

Středověké jádro bylo prohlášeno MK ČR dne 11. 9. 1992 za městskou památkovou zónu. Doposud má reprezentativní charakter a je zde soustředěna většina občanské vybavenosti. Městské jádro má zachovaný středověký systém uliční struktury. Na rozdíl od většiny měst s sachovnicovou sítí má Nymburk uliční síť radiálně okružní. Excentricky umístěným středem je Kostelní náměstí, k němuž směřují radiální komunikace. Systém je doplněn okružními komunikacemi kopírujícími tvar vodních příkopů.

S výše uvedenými památkami kontrastuje vlastní fádni zástavba. Avšak řada zajímavých staveb se nachází mimo MPZ, jedná se o cenné budovy na sever od zóny (evangelický kostel s farou, Husův sbor, gymnázium i škola v ulici Komenského, unikátní část železniční kolonie, řada vil – Löwitova vila nebo secesní činžovní dům s reliéfem příjezdu Elišky Přemyslovny atd.). Od roku 1995 probíhá podle schváleného Programu regenerace MPZ Nymburk postupná obnova historického jádra v závislosti na objektivních možnostech města a státu. Prioritou se stal zachovaný úsek hradeb v délce 205 metrů romanticky rekonstruovaný Ludvíkem Láblérem mezi roky 1905–1910. V letech 1988–1997 byla za 404 tisíc Kč vyměněna a natřena šindelová krytina a proveden stavebně historický průzkum. V letech 2001 až 2006 následovala generální oprava vnějších i vnitřních lící hradební zdi, šesti věží a zdi u farské zahrady v částce 4,92 mil. korun. Z programu regenerace MPR a MPZ obdržel Nymburk 1,19 mil. korun. V roce 2002 byla uskutečněna generální oprava zdi a části věže u čp. 1 v Tyršově ulici za 1,07 mil. Kč, z toho dotace MK ČR činila 0,4 mil. Kč. Do třetice byly v letech 2000–2001 staticky zajištěny hradby, věž a dům čp. 326 v Hradební ulici za 2,97 mil. Kč, s příspěvkem od MK ČR 0,49 mil. korun.

Turecká věž, jak se říká renesanční vodárně z roku 1597, byla postupně obnovována v letech 1992 až 2012. Nyní se už opět skví v původním lesku, avšak stále se hledá její ideální využití. V minulosti si město vytyčilo zrekonstruovat ty domy na Náměstí Přemyslovců, jež má ve svém vlastnictví. V letech 2003–2004 proběhla generální obnova budovy historické radnice, která od roku 1940 sloužila potřebám okresního úřadu. Po dokončení rekonstrukce se tak celý městský úřad navrátil po více jak 150 letech do svých historických prostor. Celkové náklady včetně vybavení byly 47 mil. Kč. Dotace MK ČR činila 0,4 mil. Kč. Na protější severní straně náměstí stojí budova čp. 171, jež byla též nákladem 10,76 mil. Kč v roce 2007 rekonstruována. Dotace z MK ČR byla 0,4 mil. Kč. Jedná se o původně gotický dům, avšak v průběhu času několikrát přestavovaný, takže na této kulturní památce si dnes nejvíce ceníme jak staré sklepy, podloubí (spolu s radnicí již jediným ve městě), tak nově objevený barokní strop. V dalším roce byl pro potřeby města upraven tzv. Hlavův dům čp. 165, kde vzniklo nové infocentrum a zázemí pro odbor sociálních věcí. Jeho renovace z roku 1586 (datace pískovcového portálu) stála 12,1 mil. Kč. V uličce v těsné blízkosti od náměstí byla při předstihovém archeologickém průzkumu v roce 1995 objevena renesanční sladovna ze 16. století. Původní stavba byla ovšem zničena za třicetileté války a sutiny zasypaly unikátní komplex zařízení na vaření piva. Hvozďová pec a další zázemí bylo při průzkumu vypreparováno, zachováno a zpřístupněno v rámci stavby administrativní budovy pro potřeby tehdejšího okresního úřadu. Město Nymburk si váží své bohaté historie a svých památek a s použitím vlastních i dotačních finančních prostředků vyvíjí velké úsilí k jejich zachování i prezentaci.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova Turecké věže - renesanční technická památka z roku 1597**

Využití: hledá se

Realizace od 1992 do 2011

Autor: Ing. Petr Rohlíček

Realizační firma: GemaArt, Praha, ARCHKASO, spol. s r.o., Kamenice

Celkové náklady 3470, z toho podpora z PR 600, jiné zdroje 0

2. Název: **Obnova hradeb**

Využití: dominanta města a výletní bod

Realizace od 2000 do 2006

Autor: Ing. Jan Vinař

Realizační firma: Dalibor Friška - Frýdek Místek

Celkové náklady 8777, z toho podpora z PR 1990, jiné zdroje 0

3. Název: **Rekonstrukce starého děkanství a kaplanky**

Využití: hledá se

Realizace od 2010 do 2011

Autor: nemá PD

Realizační firma: GemaArt, Praha

Celkové náklady 660, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

4. Název: **Generální rekonstrukce domu čp. 171**

Využití: obytný dům a komerční prostory

Realizace v r. 2007

Autor: Ing. Jiří Kulhánek

Realizační firma: PMS, Poděbrady

Celkové náklady 10768, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 0

5. Název: **Celková obnova radnice**

Využití: správní budova

Realizace od 2003 do 2004

Autor: Ing. arch. Josef Matyáš

Realizační firma: PMS, Poděbrady

Celkové náklady 46400, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 0

Odry

Petr Šustek

Pro městskou památkovou zónu Odry je příznačné velké zastoupení kulturních památek v dochovaném souboru měšťanských domů, které jsou z velké části pozdně středověkého, renesančního či raně barokního založení s pozdně klasicistními a historizujícími úpravami fasád. Právě dochování původní zástavby v historickém jádru výrazně odlišuje Odry od okolních měst v Kravařsku, jejichž stavby v intravilánu byly buď zcela zničeny (Fulnek), nebo silně poškozeny (Bílovec) v závěru 2. světové války. Do městské památkové zóny vymezené liniemi původního hraničeného města je rovněž organicky včleněn farní areál se zahradou, budovou barokní fary a bývalým děkanským kostelem sv. Bartoloměje. Liturgické prostory chrámu vytvářely již od pozdního středověku neodmyslitelnou součást městského organismu a interiér kostela vypovídá v případě poddanského města nejen o sebevědomí místní vrchnosti, ale rovněž o společenském postavení a ekonomické stabilitě zdejších měšťanů. V městské památkové zóně Odry je i nadále dochováno přímé spojení tohoto farního „okrsku“ s prostorem vnitřního města. Městská památková zóna Odry byla vyhlášena v roce 1992, což ovšem nemělo okamžitý dopad na obnovu památek v nově plošně chráněném území. Problematikou ochrany a obnovy památek v nové památkové zóně se začal zabývat odbor kultury a školství MěÚ Odry. Město Odry vlastní program regenerace připravovalo od roku 1994 a zadalo zpracování Programu regenerace MPZ Odry Ing. arch. Jaroslavu Novosadovi. V roce 1995 zastupitelstvo města schválilo městský program regenerace a zapojilo se do celostátního Programu regenerace MPR a MPZ. Projevilo se to hned v prvních letech, kdy došlo k postupné obnově fasád a střech na náměstí i v dalších ulicích historického jádra. Program regenerace MPR a MPZ si získal od samotného počátku podporu vedení města i celého zastupitelstva. V rámci pracovní skupiny se do Programu regenerace MPR a MPZ zapojil starosta města Ing. Pavel Matušů, činnost skupiny koordinoval pracovník odboru kultury a školství Ing. Petr Šustek, který je také autorem první aktualizace Programu regenerace MPZ Odry z roku 2002. V rámci Programu regenerace MPZ se osvědčila též úzká spolupráce s Mgr. Markétou Juráškovou z NPÚ Ostrava.

Platná aktualizace Programu regenerace MPZ Odry, zpracovaná v roce 2008 PhDr. Zdeňkem Orlitou, Ph.D., mohla již čerpat z územně analytických podkladů připravených Národním památkovým ústavem v Ostravě (plán ochrany MPZ Odry). Zpracování plánu ochrany a zhodnocení MPZ Odry včetně podrobné grafické přílohy vymezující zásady památkové ochrany, plán možné úpravy střech a plán možné úpravy veřejných ploch v řešeném území, považujeme za důležitý krok k vytvoření operativního nástroje k účinné realizaci Programu regenerace MPZ. Nevýhodou je naopak absence regulačního plánu MPZ, který by umožnil mnohem progresivnější implementaci principů památkové obnovy v praxi. Nejvýznamnějšími akcemi z hlediska jak finančního, tak památkového, byly postupná oprava areálu farního kostela sv. Bartoloměje, obnova jednotlivých budov radnice, městské knihovny a městského muzea. Výrazným přínosem pro vzhled města se stala obnova jednotlivých měšťanských domů, a to jak fasád, tak oprav krovů a výměny střešních krytin, k čemuž přispělo zapojení vlastníků jednotlivých kulturních památek do Programu regenerace MPZ. Nejvýznamnějším příkladem zdáří regenerace kulturní památky ve vlastnictví fyzické osoby je celková renovace původně silně zdevastovaného domu čp. 55 na Masarykově náměstí. V rámci obnovy domu čp. 6 na Kostelní ulici bylo provedeno nutné statické zajištění sklepní budovy, následně byly opraveny nebytové prostory využívané dnes pro komerční činnost a místnosti ve 2. a 3. NP jsou využívány po citlivých drobných úpravách pro bytové účely. Obdobně oprava čp. 55 umožnila opětovně komerční využívání přízemních prostor (3 nové podnikatelské subjekty), tak i úpravu 2. NP na 3 bytové jednotky. Pozitivem je, že se koordinací pracovní skupiny pro Program regenerace MPZ zabývá od samého počátku stále stejný pracovník. Pro jeho efektivní fungování je důležitá stálá podpora vedení města i zastupitelstva, a to především v rámci podpory památek v jiném vlastnictví než obecním, kdy je třeba jejich obnovu podpořit i z městského rozpočtu.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova kostela sv. Bartoloměje

Využití: liturgická činnost

Realizace od 1997 do 1999

Realizační firma: Stavitelství střechy, Hranice, s. r. o.

Celkové náklady 7486, z toho podpora z PR 5290, jiné zdroje 2196

2. Název: Obnova fasády, střešní krytiny a truhlářských výplní okenních otvorů - měšťanský dům čp. 55

Využití: obytný dům s nebytovými prostory

Realizace od 2002 do 2008

Realizační firma: Horák - stavitel, s. r. o., Odry

Celkové náklady 1130, z toho podpora z PR 559, jiné zdroje 571

3. Název: Obnova fasády měšťanských domů čp. 14, 15, 16 - budova radnice

Využití: Městský úřad Odry, informační centrum

Realizace od 1996 do 1999

Realizační firma: Petr Orava, Odry

Celkové náklady 1750, z toho podpora z PR 874, jiné zdroje 876

Ondřejov

Martin Macháček

Městečko Ondřejov bylo prohlášeno za městskou památkovou zónu v r. 2003 – stalo se tak v hodině dvanácté. V 70. až 90. letech minulého století se totiž už začala projevovat „lidová tvořivost“, typická pro toto období, a několik historických staveb na severní straně náměstí bylo velmi necitlivým způsobem přestavěno. Naštěstí původní zástavba pozdně barokními, klasicistními a eklektickými objekty i typicky venkovskými selskými usedlostmi na náměstí trvale daleko převládá a určuje charakter místa; díky památkové ochraně to tak doufejme zůstane i nadlouhu do budoucnosti.

Dominantou náměstí je kostel sv. Šimona a Judy, v jádru možná ještě románský (archeologický průzkum to nepotvrdil, ale ani nevyločil), později barokně upravený a v 19. století přestavěný novoromanticky. Ještě v r. 2005 byl jeho technický stav dost špatný: vzlínající vlhkost stěn, popraskaná fasáda, vadná střešní krytina a narušené krovy. V tomto roce však byly na jeho obnovu poprvé použity prostředky Programu regenerace MPR a MPZ a pak už se tak dělo každoročně až do r. 2011. V období 2005–2011 vložil stát v rámci Programu regenerace MPR a MPZ na obnovu chrámu celkem 1,83 mil. Kč, vlastník (farnost) 0,24 mil. Kč a Obec Ondřejov 0,26 mil. Kč, celkem se tedy na jeho opravu vydalo víc než 2,3 mil. Kč.

Regenerace probíhala, jak je zvykem u dobrých hospodářů, od střechy. V prvních letech se provedla renovace krovu, střešního pláště a klempířských prvků postupně nad lodí, presbytářem, sakristiemi, přístavky a věží; tím se zastavilo chátrání způsobené zatékající vodou. Následovalo odvodnění spodních partií zdiva, při němž byl současně proveden archeologický průzkum. Regenerace byla zakončena opravou fasády, repasí okenních a dveřních výplní a číselníků věžních hodin. Při realizaci stavebních prací byly respektovány původní tradiční materiály. Podle vyjádření odpovědného pracovníka vikariátu Ing. Pešata to byl právě Program regenerace MPR a MPZ, který nastartoval obnovu stavby – bez něj by tato cenná památka byla na neurčitou dobu odsouzena k chátrání. Ing. Pešat také velmi ocenil součinnost všech složek, jež se podílely na regeneraci chrámu – pracovní skupiny, vlastníka stavby, úředníky MK ČR, orgánu ochrany památek na MěÚ Říčany, pracovníků Národního památkového ústavu i archeologů z Ústavu archeologické a památkové péče Středních Čech. V této atmosféře byla též revitalizace kostela dokončena. Z technického a ekonomického hlediska žadatele není samozřejmě výhodné rozkousování obnovy kostela do sedmi malých etap v průběhu sedmi let, protože se tím navyšují např. náklady na lešení, dopravu apod. Tato malá nevýhoda je ovšem daleko převážena tím, že z Programu regenerace MPR a MPZ jsou každoročně uspokojeni, byť menší částkou, prakticky všichni žadatelé a že přidělování příspěvků je zcela transparentní a poctivé. Kdyby se měl každoročně rozdělit menší počet vyšších částek, dalo by se jen obtížně vyhnout subjektivnímu rozhodování, které by vždy mohlo na straně neuspokojených žadatelů vyvolávat pochybnosti. Kromě toho regenerace celého kostela ve většině MPZ je ojedinělou akcí, daleko častěji tam půjde o regeneraci menších památek, kde jednorozční příspěvek postačí na celou akci. Z tohoto důvodu považujeme stávající systém administrování příspěvků na Program regenerace MPR a MPZ za optimální.

Kromě velmi příznivého ohlasu věřících vyvolává chrám od dokončení regenerace i zvýšený zájem ze strany turistů – tím spíš, že přibližně ve stejné době byly v okolí Ondřejova dokončeny cyklostezky a počet návštěvníků se podstatně zvýšil. Obec, jež nedávno s příspěvkem Středočeského kraje restaurovala pomník sv. Ondřeje na náměstí, se chystá rekonstruovat i pomník sv. Jana Nepomuckého, který je součástí areálu kostela a který byl v minulosti velmi poškozen nejprve kyselými dešti a pak chybným restaurátorským zásahem v 70. letech.

1a

1a

1b

1b

1a

1b

1a

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova kostela sv. Šimona a sv. Judy

Využití: římskokatolický kostel – bohoslužby

Realizace od 2005 do 2011

Autor: Ing. Leoš Udatný

Realizační firma: TEAM – STAV s. r. o., Úžice, SAOS s. r. o., Praha 3

Celkové náklady 2330, z toho podpora z PR 1830, jiné zdroje 500

Opava

Dana Kouřilová

Měla jsem to štěstí, že jsem od počátku 90. let působila jako památkář v Opavě. Byla to doba velkého rozmachu, a tedy příležitost mnohé napravit, ale také velkých rizik, že budou v euforii nových záměrů obětovány hodnoty historické architektury. Bylo nutno jednat operativně, ale současně s jasnou koncepcí celku. Tuto funkci plnil projekt plošné ochrany – MPZ, rozšířený v Opavě o ochranné pásmo v prostoru zástavby SZ od středu města, precizovaný každoročně v programech regenerace definicí priorit. Na zpracování a průběžné aktualizaci se podílel tým „nadšenců“, na jednáních příslušných komisí se rozdílné názory nekonfrontovaly, ale hledalo se řešení a také se nesla společná odpovědnost. Nepominuta ani potřeba průzkumů při prováděných rekonstrukcích, a tak bylo obohaceno povědomí o historii a tváři města, které se podle možnosti někde promítlo i do řešení architektury. V případě divadla zase naopak úplná rekonstrukce fasád vrátila budově její historickou podobu, násilně přehlušenou poválečnou úpravou v duchu sorely. Kolektivní rozum pracovních týmů naopak vystoupil proti vizi rehabilitace historické zástavby na jižní straně Horního náměstí, jež by byla možná pouze jako jakási kulisová rekonstrukce.

Ukázkovým příkladem obnovy se stala rekonstrukce kostela sv. Václava, kde oprava fasád dokončena v duchu baroka. Zásadní se jevílo rozhodnutí zakonzervovat interiér s rovnocennou prezentací fragmentů všech stavebních fází architektury. Podstatné je, že do života městského organismu vrácen objekt s mimořádnou historií i kvalitou architektury, sloužící dnes jako univerzální prostor schopný vytvořit rámec mnoha různým kulturním aktivitám. Příkladem participace občanů na řešení věcí, které se jich týkají, nutno chápat řadu petičních akcí k velkým tématům urbanismu města, k nimž město při svém rozhodování přihlédl, např. otázka Slezanky (tj. zmíněná jižní poválečná zástavba Horního náměstí a její další osud), anebo prezentace výsledků architektonických soutěží na možnou transformaci poválečných dostaveb v prostoru Mezi trhy nebo plochy Dolního náměstí, s anketním nastavením.

Vzorovou akcí bych nazvala rekonstrukci knihovny Petra Bezruče v letech 1999–2000. Její příprava a průběh důsledně naplnily postupy pro obnovu památkových objektů od stavebně-historického průzkumu přes prvky restaurátorské (skulptury, fasády, vitraje) k projektu. V průběhu realizace řešena řada detailů (výmalby, řemeslné detaily – kryty topení, svítidla, mříže, podlahy...). Výsledkem je zhodnocení architektury.

Velmi zajímavou rekonstrukcí procházel dům na Dolním náměstí čp. 13, jediný objekt, jenž si zachoval úzkou gotickou parcelaci. První majitel přišel se zcela neakceptovatelnou vizí předělat ho na architekturu ve stylu ocel-skl. Přístup druhého majitele byl úplně jiný, respektoval ducha stavby a hned na počátku nabídl vizi, že tady bude i galerie. Vlastník sám nebyl z prostředí aktivní kultury (majitel stavební firmy) a musím se přiznat, že jsem jeho slovům moc nevěřila. Moji důvěru si však získával v průběhu rekonstrukce, kdy sám upozorňoval na různé nálezy, odkryté v průběhu prací, které mohl před památkáři snadno zapřít..., na rozdíl od něj jsme opravdu každý den a každou hodinu na stavbě být nemohli. Takhle došlo i k objevu malovaných trámových stropů v patře, v místě navrženého prostupu výtahu. Dilema, co teď, jsme společně vyřešili transferem trámů, jež měly silně zasažená zhlaví a musely se buďto zkrátit, nebo nastavit, do přízemní místnosti v zadní části domu, kde stále uvažována galerie; stropy nevlastnily již záklopy. Na restaurování majitel čerpal oprávněně finanční příspěvek z Programu regenerace MPR a MPZ i z dotací okresního úřadu. Dnes tam prosperující a krásná galerie opravdu je, nabízí moderní umění ve starém domě, kde došlo k maximálně možnému uchování a oživení paměti, a to i jeho názvem podle prvního písemně doloženého majitele domu U Jakoba; a dneska již mu nikdo jinak neřekne.

Doporučení existuje jediné. Spolupracovat vzájemně (mezi institucemi) a komunikovat s občany. Nástroje jsou sice vytvořené, ale vždycky záleží na tom, kdo a jak jich použije. A také bych ráda zdůraznila potřebu vůle a vědomí zodpovědnosti.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce budovy radnice, zv. "Hláška" čp. 382

Využití: magistrát města

Realizace v r. 2006

Autor: Architektonická kancelář I.D.E.A., s. r. o., Opava

Realizační firma: Ing. Pekárek – stavební společnost,

s. r. o., Opava

Celkové náklady 23000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 20000

2. Název: Rekonstrukce kostela sv. Ducha

Využití: náboženské účely

Realizace od 2008 do 2009

Autor: Ing. K. Záleský – ATM, projekt, Opava

Realizační firma: Mlýnek, s. r. o., Opava, Ing. Pekárek –

stavební společnost, s. r. o., Opava

Celkové náklady 1324, z toho podpora z PR 925, jiné zdroje 0

3. Název: Rekonstrukce prostoru nám. Osoboditelů

Využití: odpočinkový prostor

Realizace od 2006 do 2007

Autor: INS, s. r. o., Náchod

Realizační firma: Sates Morava, s. r. o., Velké Meziříčí

Celkové náklady 37300, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

Ostrov

Alexandra Fürbachová

Program regenerace MPR a MPZ je zpracován citlivě, reflektuje potřeby rozvoje památkové zóny. Památky jsou opravovány z různých zdrojů i rozpočtu města Ostrova i soukromých zdrojů. Všechny nástroje, kterými město ke svému rozhodování disponuje (program regenerace MPZ, regulační plán, územní plán, strategický plán rozvoje města, akční plán) směřují kontinuálně k obnově MPZ, nenacházejí se ve vzájemném rozporu. Díky tomu se také daří koordinovat finanční zdroje směřující do MPZ v rámci jednotlivých aktivit, přičemž tím jsou regulovány také samotné jednotlivé aktivity.

Památky nutno obnovovat vždy v souladu s doporučeními památkové péče. Dokladem toho se stala např. reminiscence zpustlého zámeckého parku do barokní podoby i obnova barokního zastřešení kaple sv. Anny dle analogií, barokního zastřešení a fasád Paláce princů, zastřešení konventu dle ikonografie, renovace historických výmalb objektů dle restaurátorských průzkumů.

Přínosem takové dotační politiky se jeví nově vytvořená pracovní místa v Klášterním areálu, oživení cestovního ruchu na Starém náměstí a v celém parku, po jeho zprovoznění. Vytvoření volnočasových aktivit dětí a mládeže – v městské knihovně a v domě dětí – ekocentru, nový kulturní stánek – stará radnice, klášterní areál, obnovené městské slavnosti – Michaelská pouť, Klášterní slavnosti, spolupráce s pamětníky a bývalými obyvateli ...

Město Ostrov se osvědčila kontinuální příprava a realizace obnovy památek: Zámecký park – příprava od r. 1995–1997, realizace 1998–2007, 2010–2012, dotace z programu regenerace MPZ, SRP, OPŽP, ROP; klášterní areál – příprava od r. 2001, realizace od r. 2004 do r. 2007, dotace: Program regenerace MPR a MPZ, SRP, ROP; Zámecký areál, příprava od r. 2006, realizace 2008–2014, dotace: Program regenerace MPR a MPZ, SRP, ROP, Cíl 3. Přípravné a realizační práce probíhaly vždy za účasti odborníků jak z oboru památkové péče, tak i architektury a stavebnictví. Důležitým se stal dialog, spolupráce, odhodlání a víra v úspěch celého záměru.

„Město Ostrov o své památky pečuje kontinuálně od roku 1989, resp. 1990. Jedním z příkladů je Zámecký park a klášterní areál. V roce 1995 zpracována komplexní studie obnovy parku, od r. 1996 probíhaly každoročně dílčí práce spojené s intenzivní údržbou zanedbaného porostu, v r. 1999–2002 poskytnuta dotace na obnovu, v letech 2005–2007 pak velká evropská dotace a v r. 2010 a v r. 2012 další evropská dotace, všechny tyto finanční prostředky významně přispěly k obnově zámeckého parku. Klášterní areál, v dezolátním stavu po padesátiletém užívání armádou, byl převeden v r. 2001 z majetku státu do majetku města. Od té doby probíhala intenzivní příprava jeho renovace. V r. 2004 město požádalo o příspěvek z fondů EU (SRP) a v r. 2005 bylo spolu s dalšími sedmi městy v ČR vybráno k přidělení dotace. Díky této a dále díky dotaci ze SFRB a rozpočtu města, se podařilo tento soubor zničených památek opět přivést k životu a v r. 2007 slavnostně zpřístupnit a předat veřejnosti. Dnes jak zámecký park, tak i klášterní areál žijí svým životem a jsou vyhledávaným cílem návštěv místních obyvatel, a turistů nejen z ČR, ale i nedalekého Německa.“

Město Ostrov si vždy uvědomovalo jedinečnost kulturní odkazu v podobě některých stavebních objektů, které jsou na území města. I když se předešlé období socialistického hospodaření na stavu budov podepsalo poměrně devastačně, neváhala novodobá samospráva historické dědictví oživit a obnovit, a to i s vědomím, že půjde o činnost náročnou, dlouhodobou a nákladnou. Úcta a pokora k umění a dovednostem předků pomohla k tomu, že se k obnově památek přistupovalo citlivě a uvážlivě. Tuto myšlenku lze proto považovat za účinnou strategii v otázce péče o historické cennosti, již je nutno přijmout za vlastní, má-li být celé dílo úspěšné.

2a

2b

2b

2a

1a

1b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Historický Ostrov II - Přestavba objektu Paláce princů na městskou knihovnu

Využití: městská knihovna

Realizace od 2009 do 2011

Autor: JURICA, a. s.

Realizační firma: TIMA, spol. s r. o.

Celkové náklady 98284, z toho podpora z PR O, jiné zdroje 82485

2. Název: Historický Ostrov I

Využití: multikulturní využití a muzeální expozice

Realizace od 2004 do 2007

Autor: HOBART Ostrov, RE, s. r. o. Praha, Ing. Anton Jurica,

ARCH 99, s. r. o., Karlovy Vary, Projekty - Pálová Ostrov,

REKULT Praha, s. r. o., JENA, s. r. o. Praha, BPO spol. s r. o.

Ostrov, MAXPROGRES, s. r. o. Brno

Realizační firma: REKOM-Ing. Petr Nedvěd, Ostrov, Ing.

Anton Jurica, Bořil Dar, Swietelsky stavební, s. r. o., České

Budějovice, Stamoza, s. r. o. Cheb, Stavby silnic a železnic,

a. s., Praha

Celkové náklady 145171, z toho podpora z PR O, jiné zdroje 123613

Pacov

Josef Smetana

Program regenerace MPZ Pacov byl poprvé použit v roce 1994, vycházel ze zpracovaného městského programu, jenž byl schválen zastupitelstvem města v roce 1994. Město Pacov před rokem 1989 značně poznamenala demolice části centra města pro potřeby rozšíření silnice II. třídy. Tímto necitlivým a politickým přístupem došlo k demolicí významné uliční zástavby Autengruberova a Hronova. Teprve vyhlášením MPZ v roce 1990 v té době Jihočeským KNV, bylo zabráněno dalším zásahům do centra města a zároveň zahájena obnova památkově chráněných objektů i dalších budov v MPZ. Nově utvořená pracovní skupina při Radě města, komise pro regeneraci zahájila svoji činnost na budoucí revitalizaci památkových lokalit v Pacově a rovněž byla aplikována vyhláška městského zastupitelstva o místních stavebních předpisech v MPZ.

Za období realizace Programu regenerace MPZ došlo k významnému posunu ke zlepšení celkového pohledu na ochranu historických staveb, prostranství i ostatních budov. Zároveň vytvořeny podmínky pro vlastníky kulturních památek k obnově. Mezi první akce programu zařazena dominanta města – kostel sv. Archanděla Michaela, která svým rozsahem patřila mezi nejvýznamnější. Nejprve byla provedena oprava střechy a vnějšího pláště při respektování a zachování původních fragmentů a detailů (náhrobky, architektonické prvky apod.). Dále byly obnoveny vnitřní omítky a uskutečnilo se restaurování mobiliáře.

Dopady této snahy jsou samozřejmě kladné. Patří mezi ně zejména nárůst zájmu o návštěvu a prohlídku nejen centra města, ale i okolí, generovaný právě díky zlepšení vzhledu našich obnovených objektů. Je to i inspirace všech vlastníků ke zlepšení vzhledu jejich objektů (při sledování ostatních obnovovaných staveb v sousedství), a zároveň nastalo celkové zvýšení kreditu města coby historického sídla.

Samozřejmě nejlepšími koncepčními materiály se staly zmíněný Program regenerace MPZ Pacov a vlastní územní plán města. Dále je to soustavná snaha města (jako organizace), místních organizací, firem i jeho obyvatel ke zkultivování a zlepšení vzhledu nejen centra. Momentálně jsou víceméně opravené největší „chlouby“ a dominanty města, jimiž jsou kostel sv. Archanděla Michaela, kostel sv. Václava a zámek. Ty také tvoří z mnoha pohledů hlavní a nezaměnitelné panorama města.

V roce 1998 byl městský dům čp. 181 prohlášen za nemovitou kulturní památku. Jedná se o budovu, která je ve vlastnictví soukromých osob, a při zahájení celkové rekonstrukce se vyjednávalo ze strany orgánů památkové péče o znovuoobnovení jejího celkového vzhledu. Z dochované archivní dokumentace byl v městském muzeu v Pacově dohledán pohled na ni z doby výstavby z roku 1904. Za celé období, zejména v letech 1945 až 1965, došlo mimo jiné k odstranění a snížení náročných štítů a celé lemující atiky. Po dlouhém jednání ze strany Památkového ústavu v Českých Budějovicích dospěli zúčastnění k přesvědčení o vhodnosti renovace těchto i dalších architektonických prvků fasády v podobě původního řešení z roku 1904. V současné době je objekt obnoven pro potřeby cestovního ruchu (zřízena restaurace a ubytovací zařízení hotelového typu). A ze strany návštěvníků města Pacova je velmi kladná odezva na úpravu tohoto historického objektu.

Doporučuji vést jednání a diskuzi z pozice města a úřadu s jednotlivými vlastníky – inspirovat je, poukázat na možnosti financování a vhodnou revitalizaci památek, s vysvětlením přínosu nejen pro ně, ale i pro ostatní obyvatele města a návštěvníky.

1

2

3

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Zámek - postupná celková obnova

Využití: úřad a kulturně-společenské centrum

Realizace od 1998 do 2011

Autor: Ing. Vinař, Ing. Zajíc a Architektonický ateliér

Vyšehrad

Realizační firma: Status, a. s., JAS, s. r. o.

Celkové náklady 120000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 100000

2. Název: Kostel sv. Václava - postupná celková obnova včetně restaurování

Využití: výstavní a koncertní prostory

Realizace od 1978 do 2018

Autor: různí - dle konkrétního zadání

Realizační firma: Status, a. s., JAS, s. r. o., a dále

restaurovátoři

Celkové náklady 2800, z toho podpora z PR 1200, jiné zdroje 600

3. Název: Kostel sv. Archanděla Michaela - postupná celková obnova včetně restaurování

Využití: církevní bohoslužby a koncerty

Realizace od 1994 do 2016

Autor: různí - dle konkrétního zadání

Realizační firma: různí - dle konkrétního zadání a výběru

Celkové náklady 17700, z toho podpora z PR 11850, jiné zdroje 1850

4. Název: Fara čp. 2 - postupná celková obnova

Využití: církevní setkání, charita

Realizace od 1994 do 1997

Autor: Ing. Zajíc

Realizační firma: Status, a. s., JAS, s. r. o.

Celkové náklady 1800, z toho podpora z PR 250, jiné zdroje 100

Pecka

Městys Pecka byl 1. září 2003 prohlášen městskou památkovou zónou. Podalil se vypracovat jeho program regenerace, založit pracovní skupinu a zahájit postupně a cílevědomě opravy a restaurování kulturního bohatství.

Dokladem bohaté historie městečka se stala řada kulturních památek. Nejvýznamnější, tvořící dominantu obce – hrad Pecka – je od roku 1992 v majetku městyse. Významnou ukázkou barokní architektury je kostel sv. Bartoloměje, mariánský sloup na náměstí z roku 1720, raně barokní kašna. Architektura 19. století je zastoupena budovami obecního úřadu, občanské záložny a fary. Vedle několika měšťanských domů, také z 19. století, se dochovala řada roubených chalup. Téměř na každém kroku, při procházkách městečkem narazíme na drobné sakrální památky.

Za přispění finančních prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ byla v roce 2004 zahájena kompletní záchrana kostela sv. Bartoloměje, jež bude dokončena v roce 2013. První tři roky probíhala 1. etapa rekonstrukce střechy spočívající ve výměně napadených částí krovů protézováním a výměně původní eternitové střešní krytiny za pálenou tašku bobrovku. Veškeré klempířské prvky provedeny z mědi. Další etapou byla rekonstrukce střechy velké a malé věže, musela být výměněna téměř polovina tesařských konstrukcí, původní oplechování pozinkovaným plechem nahrazeno mědí. Obě makovice s kříži byly pozlaceny. Současně při rekonstrukci věže provedena renovace ciferníku věžních hodin. Stávající ciferník opraven a osazen novými nerezovými římskými číslicemi, ručičky hodin také pozlaceny. Třetí etapa zahrnuje obnovu fasády kostela. V závislosti na výši získané dotace z Programu regenerace MPR a MPZ byla rekonstrukce fasády rozvržena do pěti let. V roce 2013 by měl kostel získat kompletní nový kabát. Nesoudržné části původní omítky odstraněny, jádrová omítka doplněna vápennou, obnoveny původní štukatérské prvky a vše natřeno vápennými barvami. Podezdívka kostela z červené arkózy potom zpevněna a doplněna. Současně s rekonstrukcí fasády zahájeny práce na restaurování okenních vitrají, které dodávají hlavní interiéru kostela jedinečnou a nezaměnitelnou atmosféru.

Pracovní skupina uvážlivě vyhodnocuje sled oprav kulturních památek. Na hradě Pecka díky finančnímu přispění z Programu regenerace MPR a MPZ bylo provedeno v letech 2008 a 2009 restaurování kamenného ostění a zpevnění zdiva západní stěny harantovského paláce. V roce 2011 obnoveny původní vstupy do sklepních prostor a instalována nová expozice, týkající se stravování a hygieny v období renesance. Tímto zásahem je možné využít stávající prostory klenbového sálu ke společenským a kulturním akcím. V roce 2012 zahájeny práce na opravě a částečné výměně dubových vitrajových oken.

U opraveného hradního mostu došlo v roce 2008 k zrestaurování sochy Panny Marie. Také dominanta náměstí v Pece, mariánský sloup, je díky Programu regenerace MPR a MPZ také kompletně zrestaurován. Práce na této památce probíhaly v letech 2004–2007. Socha sv. Jana Nepomuckého na cestě k místnímu hřbitovu byla obnovena a doplněna replikami dvou puttů, originály však v minulosti zcizeny.

Pecka je vyhledávaným cílem turistických cest a místem rekreačních pobytů. Zastupitelé společně se členy pracovní komise plánují další etapy obnovy městečka. Snaží se zapojit do rozvoje nápady co nejširší veřejnosti, spolků a sdružení. Společenský život v obci převážně zajišťuje základní škola, kulturní sdružení Harant, sbory dobrovolných hasičů, tělovýchovná jednota Harant. Společnými silami se daří pořádat tradiční hudební festival Harantovské slavnosti historického zpěvu, v roce 2013 proběhne již XI. ročník. Každoročně hrad ožívá šermířskými turnaji, koncerty a benefičním festivalem divadla a hudby. V závěru léta probíhá na peckovském náměstí tradiční Bartolomějská pout. Přes všechna úskalí se daří obnovovat historické památky a zachovávat tak kulturní dědictví dalším generacím. Snahou je vdechnout těmto historickým skvostům duši, oživit je a pokračovat v duchu Kryštofa Haranta, nejvýznamnějšího šlechtice na hradě Pecka.

2

3b

3a

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Restaurování morového sloupu

Využití: dominanta náměstí

Realizace od 2003 do 2005

Realizační firma: Jiří Koňák

Celkové náklady 1000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 1000

2. Název: Rekonstrukce hradního mostu

Využití: kulturní památka

Realizace v r. 2001

Realizační firma: Ing. Jiří Koch

Celkové náklady 720, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 720

3. Název: Rekonstrukce kostela sv. Bartoloměje

Využití: kultura, církev

Realizace od 2004 do 2014

Realizační firma: Lestav, Dvůr Králové, Štukatérii Plzeň

Celkové náklady 12578, z toho podpora z PR 8643, jiné zdroje 3935

4. Název: Restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého

Realizace v r. 2009

Realizační firma: Jan Kracík

Celkové náklady 252, z toho podpora z PR 252, jiné zdroje 0

1

Pilníkov

František Hubáček

Ves Pilníkov vznikla asi v druhé polovině 13. století. Nejstarší písemná zpráva je z roku 1357. V historii měl Pilníkov mnoho majitelů. Teprve Ješek Zilvár z Pilníkova zde dal vybudovat tvrz, jež se stala centrem vsi. Po její přestavbě a zejména požáru v roce 1820 vzniklo centrum s kostelem a měšťanskými domy, které dnes tvoří Městskou památkovou zónu Pilníkov. Pilníkov byl povýšen na město v roce 1514 a obklopovaly jej vsi Pilsdorf I ve směru na Jičín a Pilsdorf II ve směru k Trutnovu. Hranici tvořila brána Pražská a Slezská. Po spojení města a obou vsí vznikla obec Pilníkov, která má tři katastrální území. V roce 2007 Pilníkovu navrácen statut města, jenž zanikl ustavením místních národních výborů v roce 1948 po odsunu německých obyvatel ze Sudet.

V roce 2003 na návrh MK ČR zřízena MPZ Pilníkov, aby byly zachovány kulturně historické hodnoty městského jádra. Při projednávání žádosti o zřízení MPZ Pilníkov se občané rozdělili na 2 skupiny. První z nich viděla možnost získání dotace, druhá argumentovala splněním podmínek při opravách objektů. Městem prochází silnice I. tř. Trutnov–Jičín–Praha a její vliv objekty ničí a znehodnocuje. Zapsáno je dvanáct kulturních památek, z toho deset v MPZ. Peněz z Programu regenerace MPR a MPZ přichází velmi málo. Ale díky němu byly provedeny opravy měšťanských domů na náměstí, kulturního sálu s restaurací a navrácena socha pelikána na původní místo (s příspěvkem z Německa). Pilníkovské náměstí se stalo centrální komunikační plochou – pomyslným středem MPZ. Občané se zajímají o MPZ a o možnosti získání příspěvku na opravy svých domů podle podmínek památkového úřadu. Zástavbu v MPZ představují ucelené architektonické soubory. V MPZ se objevuje budova základní školy, městského úřadu a několik obchodů. Při opravách fasád bohužel na mnoha místech zmizely původní římsy a sokly domů.

Samostatnou kapitolou se jeví kostel církve římskokatolické, který je v havarijním stavu. Turisté ze zahraničí jezdí stav fotografovat, známe však lepší způsob propagace města a celé České republiky. Osud barokního kostela Nejsvětější Trojice je tristní – propadlý malovaný strop a téměř 5 km lešení, bez kterého by asi vše spadlo. Je dalším objektem, který v roce 1932, kdy byla pořízena německá fotokronika, vypadal lépe než nyní. To platí i o řadě domů v MPZ podél hlavní silnice.

Na dědictví v historii se snažíme navázat tak, aby budoucí generace věděly, jak Pilníkov vznikl a po celá staletí se vyvíjel. V současné době má Pilníkov 1215 obyvatel, existuje zde bohatý spolkový život zejména sportovců, myslivců, rybářů a hasičů. Komise MPZ se pravidelně schází se zástupci odboru památek Měú Trutnov, krajského úřadu a Národního památkového ústavu a připravují společně Program regenerace MPZ v Pilníkově.

1

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel Nejsvětější Trojice

Využití: pro veřejnost uzavřen

Realizace od 2002 do 2020

Autor: Dipl. Ing. arch. Jan Slavík

Realizační firma: Entaze, s. r. o., Náchod

Celkové náklady 950, z toho podpora z PR 450, jiné zdroje 500

2. Název: Sousoší Nanebevzetí Panny Marie

Využití: veřejné prostranství

Realizace v r. 2006

Autor: Ing. Čeněk Vašák

Realizační firma: Slévárna strojírna, a. s., Pilníkov

Celkové náklady 250, z toho podpora z PR 120, jiné zdroje 130

3. Název: Klasicistní kašna – nové sousoší

Využití: veřejné prostranství

Realizace od 2006 do 2007

Autor: Ing. Josef Novotný

Realizační firma: Kyno, s. r. o., Nedařív u Jilemnice

Celkové náklady 400, z toho podpora z PR 230, jiné zdroje 170

4. Název: Měšťanské domy na náměstí čp. 33 a 34

Využití: školní družina a byty

Realizace od 2007 do 2009

Autor: Pavel Kisý, Trutnov, Jaroslav Olša, Hostinné

Realizační firma: KKT, Trutnov, Olša, Hostinné

Celkové náklady 550, z toho podpora z PR 250, jiné zdroje 300

2

4

3

Písek

Jiří Hladký

Na příkladě města Písku je možno jednoznačně doložit, že Program regenerace MPR a MPZ přinesl pozitivní výsledky. Hlavním jeho kladem se stala systematická. Dlouhodobý program stanovil výhledově objekty možné a nutné zahrnout do programu, pracovní skupina každoročně upřesňovala priority konkrétního roku, a to jak vzhledem k potřebám vlastníků, tak i s přihlédnutím k finančním možnostem všech zainteresovaných stran. Bez finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ, podílíctví města Písek a pochopení a spoluúčasti vlastníků by se rozhodně stav památek ve městě nenacházel na současné, nutno říci, velmi dobré úrovni.

Výsledkem Programu regenerace MPZ byla obnova řady významných památek - např. domu U Slona, Karlova čp. 3, zvonice a kapliček v areálu hřbitova Nejsvětější Trojice, bývalých masných krámů, budov U Zlaté lodi, Velké náměstí čp. 180, Jungmannova čp. 31 a 32. K oživení prostředí MPZ přispělo také restaurování barokních soch z Kamenného mostu, sgrafit na bývalém hotelu Otava v Komenského ul. (čp. 56), rekonstrukce interiéru kostela Povýšení sv. Kříže, nástěnných maleb v kostele sv. Václava či úprava Palackého sadů, židovského hřbitova a parku u kostela Nejsvětější Trojice. Bydlení v MPZ napomohly akce obnovy objektů Šrámkova čp. 127 a Chelčického čp. 55. Oblast kulturního života ve městě podpořilo zřízení muzea osvětlení ve staré městské elektrárně nebo znovuvotevení muzejní expozice v domě básníka A. Heyduka.

Mezi nejlepší příklady praxe lze zahrnout zejména restaurování sgrafit Mikoláše Alše v bývalém hotelu Otava, oprava věže a zvonové stolice děkanského kostela Narození Panny Marie či práce na modernizaci historických technologií v rámci Elektrárny královského města Písek (posouzení technologie z roku 1901, repase turbín, prohlídky palečnicových kol) a jejich uvedení do stálého provozu. Za významný počín, který splatil dluh minulým generacím, zejména židovským spoluobčanům, nutno považovat rehabilitaci zdejšího židovského hřbitova.

Ten byl založen v roce 1879 na severozápadním okraji města. Obdélníkový pozemek byl ze tří stran ohrazen zídka. Třetina této plochy byla zaplněna asi 150 hroby. Poslední pohřeb na tomto hřbitově se uskutečnil v roce 1942. Po 2. světové válce zde židovská komunita zanikla. Směrný územní plán města z roku 1967 v místech hřbitova předpokládal trasu silničního obchvatu ve směru Strakonice - Tábor. Prvotní snaha židovské obce byla tento hřbitov zachránit a opravit. Později pak zjistila, že není reálné pokoušet se o jeho údržbu a vyslovila se pro jeho likvidaci. Náhrobní kameny měly být vytříděny a ty historicky cenné přemístěny na jiný židovský hřbitov. Židovská obec požádala MK ČR o zrušení ochrany hřbitova. MK ČR proto následně stanovilo podmínky, které bylo pro zrušení památkové ochrany nutno splnit před vydáním konečného rozhodnutí. Některé z nich však nebyly zajištěny. Hřbitov dále chátral. V jeho prostorách byl počátkem roku 1937 pochován např. básník a novinář Richard Weiner. Později bylo rozhodnuto jeho hrob přenést na písecký Lesní hřbitov. K exhumaci došlo 6. 11. 1987, v den 103. výročí jeho narození. Pohřební rituál provedl tehdejší pražský vrchní rabín dr. Daniel Mayer. Stav hřbitova byl stále velmi neutěšený. V roce 1995 se proto přistoupilo k jeho opravám. Upraven byl celý jeho prostor, na svá místa byly osazeny zbylé náhrobky dle původních plánů, došlo k opravě ohradních zdí a k uzavření zdí na západní straně pozemku, kde byla připevněna kovaná hřbitovní brána. Od této doby je hřbitov pravidelně udržován, a to i díky příspěvkům z Programu regenerace MPR a MPZ.

Důležitým úkolem do budoucna je, aby vedení města i jeho obyvatelé o něm byli podrobně informováni a aby se na místě seznámovali s jeho výsledky. Nástrojem k dosažení tohoto cíle se jeví nejlépe prohlídky opravených památek pro veřejnost nejen v den otevřených dveří.

1

3

4

4

2

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Královská elektrárna-stavební úpravy se zaměřením na zřízení stálé muzejní expozice

Využití: malovýroba el. energie, stálá muzejní expozice
Realizace v r. 1995

Realizační firma: Technické služby města Písku
Celkové náklady 480, z toho podpora z PR 240, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava měděné kopule a horní části věže kostela Narození Panny Marie

Využití: městská hláska s věžními hodinami a zvonice
Realizace od 2001 do 2002

Realizační firma: PROMONT, Milan Vacík, Strakonice
Celkové náklady 2268, z toho podpora z PR 1130, jiné zdroje 0

3. Název: Židovský hřbitov - oprava ohradní zdi a vztýčení povalených náhrobků

Využití: hřbitov
Realizace v r. 2002

Realizační firma: František Štěpán, Písek
Celkové náklady 274, z toho podpora z PR 191, jiné zdroje 0

4. Název: Obnova a restaurování (sgrafitové výzdoby) západ. fasády s nárožní věží domu čp. 49/50, Chelčického ul.

Využití: poliklinika
Realizace v r. 2008

Realizační firma: Josef Novotný, Praha - restaurátor, KOČI, a. s., Písek
Celkové náklady 713, z toho podpora z PR 345, jiné zdroje 0

Planá

Jiří Ťupa

Program regenerace MPR a MPZ ČR má pro Planou veliký význam. S jeho pomocí se podařilo opravit významné kulturní památky v městské památkové zóně. Městský program regenerace se osvědčil z hlediska inventarizace památek a popisu potřeb oprav. To pomohlo při výběru priorit a odhadu nákladů. Vlivem poměrně rychlých změn potřeb využití objektů, postupné obnovy a změn vlastnictví i ekonomických poměrů by bylo potřebné upravovat velmi často zpracovaný městský program regenerace.

Dalším problémem je značné krácení požadavků o dotaci předkládaných v dotazníku, dané poměrným rozdělováním celkové částky uvolněné ze státního rozpočtu. Tím, že není zajištěno financování v optimální výši, se značně prodlužuje rozestavenost obnovy, a v důsledku ji to prodražuje. Jediné další finanční zdroje, které se nám podařilo pro obnovy památek získat, se staly prostředky z benefičních koncertů a soukromých darů. Možnost financování obnovy z úvěru je u nepodnikatelských subjektů velmi nevhodná, jelikož není možnost zajistit návratnost finančních prostředků.

Za dobu existence Programu regenerace MPR a MPZ bylo s jeho pomocí opraveno v městské památkové zóně Planá celkem šest památek. Oživení budov a veřejných prostranství - nejvíce je to znatelné u objektů, jež pro svůj stav nemohly být využívány. Po obnově našly praktické využití. Jedná se zejména o kostel sv. Petra a Pavla, který slouží jako společenský sál pro koncerty, obřadní síň pro svatby a výstavní prostory pro výtvarné a sochařské umění. Dále budova městského domu čp. 56, dříve nevyužívaná, po obnově funguje jako knihovna, městské kulturní středisko a společenský sál v podkroví.

Vzhledem k omezeným prostředkům na poskytování příspěvků na obnovu památek dosud byly podpořeny akce města, případně církevní objekty. Soukromý subjekt dosud příspěvek z Programu regenerace MPR a MPZ neobdržel. Rozvoj cestovního ruchu se rozhodně obnovou památek posílil. Město se nemusí stydět za své neupravené objekty, avšak velký objem obnovy ještě čeká - zámek a hotel Černý medvěd.

Jako nejlepší příklad praxe v našem městě vidím, že vznikl fond městské památkové zóny v Planě. Je tvořen přídělem ve výši 10 % z úhrnu příjmů za prodej nemovitostí v majetku města Planá a z darů. Fond je určen na úhradu části nákladů spojených s rekonstrukcí a obnovou městské památkové zóny a významných staveb ve městě a na poskytování příspěvků právnickým a fyzickým osobám, jež provádějí rekonstrukci a obnovu nemovitostí.

Bylo to 3. září roku 2009. V ranních hodinách vypukl rozsáhlý požár místní fary. Oheň se rozšířil velmi rychle, vznikl v patře, plameny šlehaly oknem a dřevěnou římsou se dostal do krovu. Celý historický krov ohni velice rychle podlehl. Veliké štěstí bylo, že prozíravostí předků na podlaze půdy použita mazanina z jílu, která ochránila strop a ten jako zábrakem oheň téměř nepoškodil. Ovšem co nezničil oheň, poničila voda z hašení a následně podzimní deště. Situace se zdála beznadějná. Zima na krku, budova bez střechy, hrůzná představa, jak bude budova vypadat na jaře. Finanční prostředky farnosti Planá mizivé, možnosti města Planá omezené. Zde sehrála značnou úlohu možnost použít rezervu Programu regenerace MPR a MPZ. Velmi rychle byl zajištěn projekt záchranných prací opravy střechy. MK ČR bez prodlení vydalo rozhodnutí o dotaci. Prováděcí firma pracovala velmi usilovně a obětavě, do zimy byl krov obnoven a rovněž část střešní krytiny. Střeška se sice dokončila až následující rok, ale stavba přes zimu zabezpečena proti povětrnosti a zabráněno velkým škodám na kulturní památce. Bez pomoci Programu regenerace MPR a MPZ by jedna z nejvýznamnějších budov v městské památkové zóně Planá byla nevratně poškozena a její záchrana téměř nemožná.

Naše doporučení pro jiná města je zajistit značně dopředu přípravu renovace kulturních památek. Pak se naskytá naděje, že alespoň pro obnovu jedné památky budou prostředky na rok dostatečné.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Městský dům čp. 56

Využití: knihovna, městské kulturní středisko
Realizace od 1997 do 2010

Autor: Ing. arch. Romana Košátková
Realizační firma: IAZATA, s. r. o., BKV, stavební spol. s r. o.
Celkové náklady 20397, z toho podpora z PR 4693, jiné zdroje 15704

2. Název: Obnova městského opevnění

Využití: městské hradby
Realizace od 2007 do 2008

Autor: Ing. Fořt
Realizační firma: BKV, stavební spol. s r. o.
Celkové náklady 1669, z toho podpora z PR 765, jiné zdroje 904

3. Název: Obnova krovu a střechy budovy fary po požáru a práce s tím související

Využití: fara
Realizace od 2009 do 2011

Autor: BOLID M, BOLID M., s. r. o.
Celkové náklady 5886, z toho podpora z PR 4095, jiné zdroje 1791

Poběžovice

Jan Woletz, Hynek Říha

Poběžovice zůstávaly do 90. let minulého století díky své poloze stranou hospodářského rozvoje, ale především k velké škodě kulturní a společenské i stranou zájmu památkové péče. Tak bohužel došlo především v 50. až 70. letech k nenahraditelným škodám na městském půdorysu, k nesmyslnému bourání některých ulic a významných budov. MPZ Poběžovice vyhlášena v roce 1995. Ještě v době zpracování prvního programu regenerace (02/1995) byly na seznamu památkově chráněných objektů zdevastovaný zámek, kostel, fara a dvě sochy - celkem pět položek. Činností pracovní skupiny pro regeneraci a naplňováním Programu regenerace MPZ došlo za posledních dvacet let k radikální proměně vzhledu především městského jádra. S úspěchem se zdařila i koordinace zdrojů při použití finančních prostředků z Programu regenerace MPZ, příspěvků města a sbírky japonských sponzorů při úplné obnově domu čp. 210, kdy rehabilitací původně historického městského domu vznikl objekt informačního střediska s bytem. V podkrovní místnosti bývají pořádány výstavy nebo workshopy.

Komise pro regeneraci MPZ postupně zařadila do programu obnovy jednotlivé objekty podle architektonického významu a připravenosti vlastníků. Přízemí prvního opraveného domu čp. 7 slouží jako květinářství. V modernizovaném domě čp. 210 zahájilo svou činnost městské kulturní a společenské centrum. S přispěním komise se také podařilo prohlásit nemovitou kulturní památkou dalších několik objektů. Současný počet památek je šestnáct (z toho patnáct na území MPZ). Samostatnou historií se stala záchrana domu čp. 50, který vyniká v historickém jádru svou bohatou obnovenou štukovou fasádou. Město dům v havarijním stavu odkoupilo od soukromého vlastníka a rehabilitovalo pro potřeby bydlení a nebytových prostor. Parter náměstí obohatila úprava dlážděného prostranství před domem čp. 210, jež zasahuje až před tzv. studniční stavení - součást areálu zámku. Pořádají se zde koncerty, setkání občanů a městské slavnosti.

Během posledních deseti let tady začínají postupně působit dvě na sobě nezávislá občanská sdružení - Dobrohost Poběžovice (záchrana drobné architektury, památek, regionální dějiny) a Občanské sdružení Abraham (záchrana místního židovského hřbitova, židovská historie města). Rozvoji cestovního ruchu slouží připomenutí historie vzniku myšlenky sjednocené Evropy na místním zámku (hnutí Panevropa) a pobyt japonské šlechtičky Mitsuko Aoyama.

Vedle historické farní budovy a při kostele Nanebevzetí Panny Marie má své čestné místo památka více než českého významu - socha sv. Jana Nepomuckého v nadživotní velikosti autora Jana Brokoffa z roku 1682. Velký ctitel barokního umění a vlastník zámku Matyáš Bohumír Wunschwit přivedl do Poběžovic sochaře Jana Brokoffa, který ve městě ve své době vytvořil model sochy světce, jehož definitivní kamenná podoba umístěna na pražském Karlově mostě. Silný kult sv. Jana Nepomuckého jako společného patrona Čechů a Bavorů potvrzuje i partnerství Poběžovic s městem Schoensee, kde stojí dvouhlavá socha světce na bývalé zemské hranici.

Základní doporučení, spíše návrh směřuje k MK ČR s námětem, zda by nebylo vhodné a správné právě ke dvaceti letí výročí záslužné činnosti komisí pro regeneraci MPZ přihlídnout k obtížným poměrům vlastníků v českém příhraničí (vůbec v oblasti bývalých Sudet) a při případném posílení ekonomických možností církví upravit poměry spolufinancování obnov památek ve prospěch těchto vlastníků.

4

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Městský dům čp. 7 - obnova fasády včetně výplní a obnova střešního pláště včetně dřevěného štítu

Využití: individuální bydlení
Realizace od 2000 do 2005
Autor: R Projekt - Ing. Jan Woletz, Brno
Realizační firma: DSP Domažlice, s. r. o., + ANS Střecha, s. r. o., Domažlice
Celkové náklady: 550 - z toho podpora z PR 280, jiné zdroje 270

2. Venkovský dům čp. 138 - obnova fasády včetně výplní a restaurování fresek ve štítě

Využití: individuální bydlení
Realizace od 2004 do 2006
Celkové náklady: 450 - z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 250

3. Městský dům čp. 50 - celková rekonstrukce domu včetně obnovy původní fasády

Využití: bytový dům, nebytové prostory
Realizace od 2004 do 2009
Autor: Arpád Wolf, Domažlice
Realizační firma: STAFIKO, spol. s r. o., Domažlice
Celkové náklady: 9 300 - z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 9 000

4. Kostel Nanebevzetí Panny Marie - obnova střešního pláště včetně krovu, I. etapa

Využití: církevní stavba
Realizace od 2006 do 2008
Celkové náklady: 650 - z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 450

2b

2a

3a

3b

1

Počátky

Marie Filipová

Město Počátky již od roku 1983 spolupracovalo se SÚRPMO Praha na restaurování počáteckého muzea. Náklady na tuto opravu činily cca 10 mil. Kč, což značně převyšovalo rozpočet Počátek, a proto město využívalo možnosti získat finance z konta MATES. Vznik Sdružení historických sídel ČMS uvítalo jako pomocný krok, stalo se řádným členem a v roce 1992 se zúčastnilo 1. konference v Šumperku. V roce 1994 byla založena skupina pro regeneraci památkové zóny a Počátky se aktivně zapojily do Programu regenerace MPR a MPZ a začaly čerpat finanční prostředky na obnovu svého historického jádra. Díky Programu regenerace MPR a MPZ, spoluúčasti státu a města jsou opraveny nejen památky ve vlastnictví města, ale i některé objekty ve vlastnictví fyzických osob nebo církve. Do koncepce regenerace památkové zóny v Počátkách byly zahrnuty i památky umístěné v lokalitě těsně mimo hranici MPZ, např. kostel Božího Těla a zvonice na hřbitově. Je smutné, že dle dnešních pravidel regenerace není možné tyto objekty zařadit do programu, přestože se staly významnou architektonickou a kulturní památkou, tvoří dominantu širokého okolí a nacházejí se v bezprostředním sousedství MPZ.

Hlavní dominantou města je věž a kostel sv. Jana Křtitele, které tvoří jeho panorama viditelné ze všech příjezdových komunikací. Jejich oprava by měla být samozřejmostí, avšak problém finančních prostředků spolu s úskalím vlastnických vztahů se jeví mnohdy pro malá města neřešitelné. Z Programu regenerace MPR a MPZ bylo restaurováno muzeum, opravena radnice, kostel, kaple a fasády domů. Obnovené fasády starých domů prozradily malebnost počátecké památkové zóny. Tento počín zprostředkoval významný přínos nejen pro počátecké občany, turistický ruch, ale také pro mladou generaci a její estetické vnímání okolí. Je jen škoda, že není možné čerpat dotaci na úpravu povrchu náměstí, které zůstává středem městské památkové zóny a dotváří její charakter.

Kouzlo starých domů Počátek, to je významná historická zóna s řadou památkově chráněných domů. Mají své kouzlo, svůj půvab, byť vypadají, že se blíží jejich konec, přesto lákají k návštěvě sklepení či staré půdy plné pavučin. Romantika všech klukovských snů: najít ve starých ruinách velký poklad. Domy mají své staleté osudy, skrývají smích i slzy, jejich staré cihly a trámův jsou opředené tajemstvím dávných dramát. Některé domy by mohly vyprávět příběhy o oběšencích, vraždách, ale zcela jistě i příhody radostné, avšak mlčí. Jeden takový starý dům na Palackého náměstí zná svůj rodokmen již od druhé poloviny 16. století. V průběhu staletí měnil své číslo popisné (dříve 19 dnes 27), majitele – patřil Kateřině Kučerce, vlastnila ho také okresní hospodářská záložna, místní národní výbor, dnes Město Počátky, ale změnila se i jeho cena (ze 75 kop, za které ho prodala Kateřina Kučerka, vzrostla jeho hodnota téměř na desetinásobek). Starý smutný dům, jeho cena rostla, avšak dům chátral. Jeho sedé oprýskané zdi nelákaly k návštěvě vzácných sbírek, které skrýval. Vstoupili jen odvážlivci. Stál tichý, zpuštělý, částečně i pobořený, odsouzený ke zkáze, mohl jen tiše závidět domům v sousedství, které se staly hlavními kulisami slavných filmů.

V hodině dvanácté se však na číslo 27 usmálo štěstí. Pomalými plíživými kroky přicházela záchrana. Majitel se rozhodl sehnat peníze a dům opravit. Město se vynasnažilo zajistit dostatek prostředků na jeho celkovou rekonstrukci. Byla to práce náročná, zdoluhavá (trvala od roku 1983 do roku 1997), ale pomocí dotačních programů se podařilo pořídit mu nejen nový kabát, čepici, ale i rádně ho „vyřeškovat“ i uvnitř. V nových prostorách se zaskvěly ošetřené sbírky a o zdařilé práci svědčí tisíce spokojených návštěvníků.

A „filmové hvězdy“ z okolí? Chátrají a čekají na své statečné záchránce.

2a

2b

1b

1a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava muzea čp. 27

Využití: muzeum

Realizace od 1990 do 1995

Autor: Ing. arch. Hana Kotoučová, SÚRPMO, Praha

Realizační firma: Novstav, s. r. o., Jihlava, fasáda Hora,

s. r. o., Tábor

Celkové náklady 21640, z toho podpora z PR 3400, jiné zdroje 18240

2. Název: Oprava kostela Božího Těla a restaurování oltářů

Využití: kostel

Realizace od 1993 do 2005

Realizační firma: BONEK, s. r. o., Pelhřimov, restaurátor

Jaroslav Benda

Celkové náklady 9350, z toho podpora z PR 6850, jiné

zdroje 2500

3. Název: Oprava čp. 1 - radnice

Využití: radnice

Realizace od 1999 do 2001

Realizační firma: Hora, s. r. o., Tábor

Celkové náklady 3050, z toho podpora z PR 1150, jiné zdroje 1900

Poděbrady

Městská památková zóna v Poděbradech byla vyhlášena počínaje rokem 1992. Komise pro regeneraci MPZ se podílí nejen na činnostech, jako je např. Program regenerace MPZ, ale spolupracuje s městem průběžně. Program regenerace byl loni aktualizován na další pětileté období. Protože existuje v MPZ řada dalších objektů, na jejichž obnovu by mohl být příspěvek na regeneraci použit, není pro komisi rozhodování snadné. V r. 2010 a 2011 bylo opakovaně podpořeno restaurování okenních vitrají v římskokatolickém kostele Povýšení sv. Kříže, stojícím při hlavním průjezdu městem. Jde o původně gotický kostel ze 14. stol., který byl v pozdějších úpravách přestavěn ve slohu novogotiky, kde je pochována první manželka krále Jiřího, Kunhuta ze Šternberka, a vzorem pro hlavní postříbený oltář v známém rakouském Mariazell. Byť asi stav vitrají není laickému oku na první pohled zřejmý, bylo k postupné obnově přistoupeno díky průběžnému kontaktu památkové péče a zástupců místní farnosti. Do budoucna je záměr v akci pokračovat. Pro rok 2012 bylo rozhodnuto příspěvek investovat do městské části zámku na veřejně přístupném I. zámeckém nádvoří, kde se nachází sídlo kina, divadla, kavárny a městského kulturního centra. Plánuje se oprava viditelného lokálního poškození fasády, aby se včas zamezilo jeho dalšímu ničení. Část přímo sousedí s rozsáhlou budovou zámku, původně pocházejícího z 12. stol. Současným vlastníkem je Karlova univerzita. Mimo prostory Ústavu pro jazykovou a odbornou přípravu je zde umístěn turisticky vyhledávaný Památník krále Jiřího, zřízený Středočeským krajem, a místo, kde byl v r. 1905 objeven pramen známé poděbradské minerálky.

Zásadním pro práci komise je dobrá členská základna, díky níž zde nejde jen o nějaké občasně formální schůzování. Dle občanských profesí členů se projevuje jejich aktivita ve spolupráci s městem. Např. zásluhou etnografa místního muzea PhDr. Jany Hrabětové vznikly obsáhlé propagační materiály k historii města, použité na mnoha tabulkách a dvanácti nových velkoformátových informačních panelech ve městě. Poděbradský výtvarník a keramik Milan Exner aktivně spolupracuje při vzniku a instalaci sochařských objektů ve městě. V roce 2011 to byla busta sv. Anežky České na prostranství v těsné blízkosti kostela Povýšení sv. Kříže. Její autorka MgA. Zuzana Čížková nyní pracuje na vytvoření památníku poděbradskému roduku Ludvíku Kubovi (1863–1956), pro nějž si jako téma vybrala jeden z Kubových plakátů. Instalace v místních Kubových sadech se předpokládá v roce 2013.

V místní MPZ se objevuje řada zajímavých starších i novějších staveb, jejichž exteriéry či interiéry se občas vyskytnou i ve známých českých filmech a seriálech. Je přínosem pro všechny, když vlastníci sami mají zájem plánovanou přestavbou či rekonstrukcí objektu co nejvíce respektovat původní podobu a styl, zachovat typické drobné prvky, dávající stavbě jedinečnost. Vnímáme i dobrou komunikaci ze strany investorů, kdy i nové stavby jsou vesměs citlivě zakomponovány do dřívější zástavby. Jako nejlepší praxe se ukázala spolupráce investorů se stavebním úřadem a orgány památkové péče od prvopočátku, při průběžné aktivní účasti všech zainteresovaných. Žádný úřad či komise nedokáží udržovat město v takové kvalitě, jako při zájmu a aktivní účasti zdejších občanů a institucí. Členové zdejších zájmových organizací dobrovolně přispívají svými silami při údržbě objektů a okolí. Zásadně se ale na modernizaci veřejných prostranství a zeleně podílí město. I při změnách v jeho vedení je patrná kontinuita, úspěšně se realizují i dlouhodobé projekty, jako např. obnova a zhotovení kopie mariánského sloupu se sochou Panny Marie Svatohorské, sv. Jana Nepomuckého, revitalizace centrálního lázeňského parku. Snahou zůstává obnovovat město dle potřeb obyvatel a při využití materiálů a technologií 21. století, ale s respektem a citem k hodnotám, které zde nechali naši předkové. Poděbrady se snaží získávat prostředky i z jiných zdrojů, řadu akcí se povedlo uskutečnit jen díky získaným dotacím.

3

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1., 2. Název: **Restaurování vitrají v presbytáři kostela Povýšení sv. Kříže v Poděbradech**

Využití: bohoslužby, příležitostné kulturní akce
Realizace od 2009 do 2010
Autor: Jaroslav Skuhrový
Realizační firma: Jaroslav Skuhrový
Celkové náklady: r. 2009 – 299, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0, r. 2010 – 363, z toho podpora z PR 170, jiné zdroje 0

3. Název: **restaurování části fasády v I. zámeckém nádvoří**

Využití: sídlo kina, divadla, městského kulturního centra
Realizace v r. 2012
Celkové náklady: dosud nevyčísleny, podpora z PR 200

1

2

Police nad Metují

Pavel Schulz, Jan Troutnar, Jan Slavík

Město Police nad Metují patří mezi malá města Královéhradeckého kraje, má však hodnotné kulturně historické památky a je obklopeno jedinečnou krajinou a mimořádně hodnotným přírodním prostředím se skalními městy. Stala se také vstupem na Broumovsko. Nejvýznamnější památkou města se jeví bývalý benediktinský klášter.

Městská památková zóna (dále jen MPZ) města Police nad Metují zabírá historické centrum s dvěma náměstími, komplexem bývalého benediktinského kláštera, farním kostelem, hřbitovem, přílehlými ulicemi a dalšími většími či menšími objekty, dotvářejícími charakter památkové zóny. Na Masarykově náměstí se nachází významná, dříve soukromá, poté městská budova radnice s věží a cimburím z roku 1718, kde dnes sídlí městský úřad a dále komplex rovněž dříve soukromých, v současnosti městských budov centra kultury a vzdělávání, Pellyho domy, pocházejících z roku 1870. První z uvedených budov byla soukromé sídlo inspektora nad klášterními statky, druhá pak vlastnictvím úspěšného producenta kořalek a likérů, posléze významného textilního podnikatele, Viléma Pellyho. Za zmínku také stojí téměř čtyřmetrový sloup se sochou Panny Marie Bolestné uprostřed náměstí, z roku 1707, pocházející z dílny předního sochaře Jana Brokoffa.

Na Komenského náměstí stojí významný komplex bývalého benediktinského kláštera, vzniklého roku 1213, s farním kostelem Nanebevzetí Panny Marie, založeného roku 1253, a s navazujícím městským hřbitovem s kaplí Narození Panny Marie z 2. pol. 13. století, která vytvořena z původního kostela. Nynější chrám představuje hodnotnou, uvnitř raně gotickou, zvenčí barokní stavbu zbylou z původního kláštera, protože dnešní podoba klášterních budov pochází z důkladné barokní přestavby v letech 1676–1772. Velmi významně vyhlíží nádherný raně gotický vstupní portál kostela. V okolí kláštera jsou také zachovány zbytky bývalé kamenné ohradní zdi.

Pro muzeum, výstavy a kulturní akce byla po rekonstrukci zpřístupněna budova staré dřevěné školy. Tento objekt je dílem lidového tesaře z roku 1785, známý je z ilustrací Adolfa Kašpara. Jedná se o patrovou roubenou stavbu s mansardovou střechou s typickou dispozicí školy.

Za významné objekty nutno považovat historickou budovu hospody Krčma, spořitelny, divadla a kovárny, provozovanou již několikátou generací místních kovářů.

Ve městě existuje kromě uvedeného sloupu na náměstí také řada dalších sochařských památek, z nichž významný je Selendrův sloup na Komenského náměstí. Původně stával na Masarykově náměstí, kde byl postaven po roce 1619 a v roce 1707 přemístěn na dnešní místo. Sloup se jeví zajímavý nejen po sochařské stránce, ale i po stránce historické. Pochází z počátku třicetileté války, kdy jej nechal postavit prchající opat Wolfgang Selendr z tehdy německého Broumova. K této události vznikla i zajímavá pověst. Opat musel v noci v únoru roku 1619 tajně odejít z protestantského Broumova, nebot po uzavření protestantského kostela katolickou vrchostí se zde vzbouřili měšťané. Opat se přemístil před vzbouření do Police nad Metují, jež byla součástí benediktinského kláštera v Broumově. Zde získal ochranu a jako výraz vděčnosti nechal postavit sloup. Obrněná ruka opatova erbu hrozcí směrem k Broumovu a písmena M F se vysvětlují jako zkratka z latinského MEI FIDELIS, v překladu moji věrní (poliční). Tato pověst však neodpovídá historické skutečnosti, přesto se ráda poslouchá. Sloup s koulí (zemí) a křížem na vrcholu jako zajímavá kulturně církevní historická památka nebyl v minulosti předmětem zájmu a péče o něj spíše náhodná. Po nastalých změnách, které i do Police nad Metují přinesly zvýšený zájem o místní historické památky, a po zahájení spolupráce s MK ČR v Programu regenerace MPR a MPZ byl Selendrův sloup jako historický a umělecký doklad pestré minulosti města v roce 2002 restaurován. Všechny výše uvedené malé i velké objekty, s výjimkou kláštera, jsou díky Programu regenerace MPR a MPZ v dobrém stavu.

1

2

4

3a

3b

2

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Solendrův sloup

Využití: památka – architektonický prvek
Realizace v r. 2002

Autor: Wagner Antonín

Realizační firma: Wagner Antonín

Celkové náklady 250, z toho podpora z PR 120, jiné zdroje 130

2. Název: Stará škola čp. 15

Využití: muzejní expozice a výstavy

Realizace od 1995 do 1999

Autor: Průmstav Trutnov, s. r. o.

Realizační firma: Průmstav Trutnov, s. r. o.

Celkové náklady 680, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 380

3. Název: Klášterní ohradní zeď

Využití: architektonický prvek

Realizace od 2010 do 2011

Autor: Broumstav, s. r. o.

Realizační firma: VPS, vše pro stavby, s. r. o.

Celkové náklady 336, z toho podpora z PR 168, jiné zdroje 0

4. Název: Uvedení kleneb obřadní síně do původního stavu

Využití: obřadní síň

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Zdeněk Tomek

Realizační firma: Zdeněk Dostál, STAFIDO

Celkové náklady 900, z toho podpora z PR 350, jiné zdroje 550

5. Název: čp. 1, oprava fasády

Využití: hostinec Krčma

Realizace v r. 2011

Autor: Leoš Pagač

Realizační firma: Leoš Pagač

Celkové náklady 330, z toho podpora z PR 72, jiné zdroje 258

Polička

Městská památková zóna Polička je unikátním urbanistickým celkem – zachovala si původní strukturu a parcelaci včetně převážné části původního fortifikačního systému. Rovněž hlavní vazby na navazující území zůstávají v historických stopách. Urbanistická struktura tvoří kompletní celek, s dominujícími stavbami kostela a radnice. Jedná se o výjimečně zachovalý urbanistický a architektonický soubor.

Od okamžiku, kdy bylo historické jádro Poličky vyhlášeno městskou památkovou zónou, uplynulo již 22 let. V listopadu 1994 schválilo městské zastupitelstvo první koncepční materiál s názvem Program regenerace MPZ Polička, na jehož základě se místní radnice pustila do obnovy historického jádra města. Jeho dvacetiletá proměna je patrná téměř na každém kroku, stav většiny objektů v historickém jádru i přilehlém okolí doznal podstatných změn k lepšímu.

Celkově lze Program regenerace MPR a MPZ, vyhlášený MK ČR, hodnotit velmi pozitivně. Je pro město Poličku již 17 let koncepčním podkladem při obnově památek – záchraně historického a kulturního dědictví. Dotace MK ČR, poskytnuté v rámci Programu regenerace MPR a MPZ v minulých i posledních letech, společně s finančním podílem města výrazně přispěly k procesu obnovy městských památek, z nichž se mnohé nacházely téměř v havarijním stavu. Jedná se především o obnovu mnoha hradebních úseků gotického opevnění, opravy kostelů sv. Michaela a sv. Jakuba, restaurování morového sloupu a kašen se sochami sv. Jiří a sv. Michaela Archanděla včetně jejich zprovoznění, rozsáhlou obnovu městského muzea za účelem vybudování Památníku B. Martinů i dalších kulturních památek.

Regulační plán MPZ Polička, schválený zastupitelstvem města v říjnu 2010, je též významným koncepčním materiálem při realizaci regenerace MPZ a řešení urbanisticky náročných lokalit a prostranství na území MPZ. Motivujícím dokumentem v 90. letech minulého století se stala studie úprav fasád na objektech v MPZ, která řešila architektonické členění stávajících fasád domů včetně jejich barevného provedení v kontextu celých uličních front. Úprava fasád v MPZ s sebou nese i ochranu a restaurování jedinečného souboru klasicistních vyřezávaných vrat.

Významným mezníkem obnovy kulturního dědictví se pak staly v r. 1994 slavnostně otevřené stálé expozice starého a moderního umění městského muzea a galerie ve dvou patrech nově rekonstruované barokní radnice. Památka tak získala optimální využití – nabízí hodnotný program, je turisticky přístupná a zapojila se integrálně do života města. Objekt byl v r. 2008 prohlášen NKP. V roce 2009 byly slavnostně otevřeny expozice muzea v bývalých školách – budově čp. 112. Památkově citlivá rekonstrukce obnovila řadu originálních prostor a jejich detailů a umožnila instalovat historické expozice i výstavu o hudebním skladateli B. Martinů. Přestože kostel sv. Jakuba není v majetku Poličky, snaží se město maximálně podporovat jeho obnovu, a to jak s ohledem na nezaměnitelnou siluetu svého panoramatu, tak i s ohledem na to, že ve světnici pověžného se v r. 1890 narodil budoucí hudební skladatel Bohuslav Martinů. Kostel byl v r. 2010 vyhlášen NKP.

Město Polička má díky výjimečným architektonickým a urbanistickým hodnotám i atraktivnosti celého navazujícího území velmi dobré předpoklady dalšího rozvoje. Velkou devizou pro celý proces obnovy a regenerace městské památkové zóny se jeví skutečnost, že si Polička zachovala až do dnešní doby svou – civilizací málo narušenou – tvář. Tento stav se město v rámci naplňování závazků Programu regenerace MPR a MPZ snaží udržet.

Historie města je také úzce propojena s jedním z nejstarších českých hradů, raně gotickým Svojanovem. Byl postaven ve 13. století k ochraně obchodní stezky, nachází se nedaleko od města a je jeho majetkem. V roce 2010 uplynulo 100 let od jeho zakoupení Poličkou. Hrad Svojanov představuje významný historický cíl pro návštěvníky našeho regionu. Dnešní Polička v sobě spojuje historii se současností tak, že může být prezentována jako moderní královské město. Soustředěná a dlouhodobá péče o MPZ přináší své plody v péči o památky i vzhled města samého. Je třeba v tom i nadále pokračovat.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Gotické opevnění města Poličky, hradební úseky SO 13, 14, 15, SO 21, 22, 23, SO 09, 10, SO 5, 6, 7, 8

Využití: turisticky atraktivní památka – doklad historie
Realizace od 1994 do 2002

Autor: Ing. Petr Rohlíček, Ing. Marie Štovičková, INRECO, s. r. o., spol. pro rekonstr. památek
Realizační firma: GEO-ING Jihlava, s. r. o.
Celkové náklady 34500, z toho podpora z PR 14265, jiné zdroje 0

2. Název: Regenerace Palackého náměstí

Využití: veřejné prostranství
Realizace od 2010 do 2011

Autor: MgA. Přemysl Kokeš, MgA. Mikuláš Medlík
Realizační firma: Dlažba, Vysoké Mýto, s. r. o.
Celkové náklady 27000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 15000

3. Název: Revitalizace hradu Svojanov pro rozvoj cestovního ruchu

Využití: cestovní ruch, kulturní akce, ubytování
Realizace od 2010 do 2011

Autor: Ing. arch. Marek Tichý, Ing. arch. Zdeněk Příbyl, OMNIA projekt, s. r. o. Brno
Realizační firma: První litomyšlská stavební, a. s.
Celkové náklady 26721, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 23122

4. Název: Centrum B. Martinů v Poličce

Využití: expozice, přednáškový a audiovizuální sál
Realizace od 2008 do 2009

Autor: JUDr. Kateřina Soukupová, Ing. Miloslav Fadrhons, M plus, spol. s r. o., FATY Praha
Realizační firma: akad. mal. Alice Ulmová, Brno
Celkové náklady 25120, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 21835

Polná

Historické město roku 2006

Marta Smerekovská

V roce 1990 bylo historické jádro města Polná prohlášeno městskou památkovou zónou. Je to důležitý milník pro obnovu celého historického centra. Ve městě byla zřízena komise pro regeneraci památek. V ní zasedají zástupci neziskových organizací, občanských iniciativ i veřejné správy, což umožňuje občanům zapojovat se aktivně do památkové ochrany města. Ve městě byl v roce 2002 založen Klub za historickou Polnou, jenž vyvíjí trvalou aktivní činnost, která zahrnuje - vydávání publikací, badatelskou práci, archivaci dokumentů, průvodcovskou činnost a přednášky.

Od roku 1999, kdy se město zapojilo do Programu regenerace MPR a MPZ, se začalo se systematickou opravou objektů na Sezimově a Husově náměstí. Za jeho přispění byly postupně opraveny venkovní fasády, střešní krytiny či okna a vrata na šestnácti měšťanských domech, které jsou zapsány do seznamu kulturních památek. Na objektech, jež nejsou památkově chráněny, byl při obnově využit dotační titul Kraje Vysočina. Dále byla provedena obnova Dolní brány, hřbitovní zdi, fontány se sochou Hébé a kašny před kostelem. Celková revitalizace parkové zeleně a zpevněných ploch na všech náměstích ve městě jen umocnila dojem z obnovy historického centra.

V letech 1999–2010 byla provedena kompletní obnova polenského hradu. V areálu se rozšířila expozice muzea, v dalších budovách je umístěna ZUŠ, společenský sál a zámecká restaurace s ubytováním. V rámci rekonstrukce hradu byly provedeny parkové úpravy nádvorí a parkánu, které jsou hojně užívány obyvateli města i návštěvníky. Za přispění Programu regenerace MPR a MPZ došlo v areálu k výměně krytiny, obnově fasády, restaurátorské práci, statickému zajištění.

Budova měšťanského pivovaru, jež je také umístěna v městské památkové zóně, byla dlouhá léta využívána jako sklad a celý komplex byl velmi poškozený. Když tento objekt přešel do soukromého vlastnictví, zahájila se jeho rekonstrukce. Byla provedena oprava krovů, výměna poškozené krytiny, statické zajištění a odvlhčení celé budovy, nová fasáda a vnitřní úpravy, které umožní nové využití objektu. Nyní je objekt užíván pro bydlení a záměrem vlastníka je v prostorech zřídit minipivovar a restauraci.

Největší stavba ve městě, chrám Nanebevzetí Panny Marie, byl v roce 2008 prohlášen za národní kulturní památku. V té době již bylo téměř dokončeno restaurování bohaté vnitřní výzdoby, statické zajištění, odvlhčení a obnova věže kostela. V roce 2010 byl zahájen projekt zpřístupnění chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Polné pro potřeby cestovního ruchu. Projekt byl také podpořen dotací z prostředků EU a státního rozpočtu. Byla realizována rekonstrukce fasády, střešního pláště a zhotovena prohlídková trasa.

Výsledky a úspěchy při obnově města jsou často oceňovány. V roce 2006 získalo město Polná titul „Historické město roku 2006“. Každoročně se zúčastňuje soutěže Kraje Vysočina Zlatá jeřábina. V roce 2008 se v kategorii Péče o kulturní dědictví umístila římskokatolická farnost – děkanství Polná na třetím místě za akci obnova chrámu Nanebevzetí Panny Marie. V roce 2009 Polná získala čtvrté místo za renovaci měšťanského domu čp. 8.

Program regenerace MPR a MPZ je dotační titul, jenž se stal velmi vhodný pro fyzické osoby - vlastníky památkově chráněných objektů. Je vypisován každoročně již po dvacet let a podmínky k získání příspěvků se v průběhu moc nemění. Město se do Programu regenerace MPR a MPZ každoročně zapojuje a vždy několik fyzických osob zažádá o příspěvek. Také na obnově městských a církevních památek má Program regenerace MPR a MPZ významný podíl.

1a

1b

1b

2a

2b

3

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova areálu hradu a zámku**

Využití: muzeum, ZUŠ, společenský sál, veřejně přístupný parkán a nádvorí

Realizace od 1999 do 2010

Autor: Stavba Havlíčkův Brod

Realizační firma: Rekostav, s. r. o., Polná

Celkové náklady 7590, z toho podpora z PR 5519, jiné zdroje 2071

2. Název: **Obnova Měšťanského pivovaru čp. 130**

Využití: objekt pro bydlení

Realizace od 2002 do 2007

Autor: Archat, s. r. o.

Realizační firma: Jan Dršata, Jihlava

Celkové náklady 2008, z toho podpora z PR 1068, jiné zdroje 940

3. Název: **Obnova měšťanského domu čp. 63 - venkovní fasáda, obnova oken**

Využití: objekt pro bydlení

Realizace od 2008 do 2010

Autor: bez PD

Realizační firma: ŠIKO, s. r. o., Polná

Celkové náklady 210, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje

Praha 3

Celková rozloha Městské části Praha 3 činí okolo 650 ha, z toho zeleň tvoří 175 ha, tj. cca 27 procent. Památková zóna představuje asi 32 procent celkové rozlohy.

Žižkov a Vinohrady svým významem, kulturně historickým prostředím a kvalitou typické městské zástavby konce 19. století jsou rozvojovými oblastmi historického jádra města. Městská část Praha 3 ležící v bezprostřední blízkosti centra Prahy se dnes stává atraktivní oblastí pro různé investory. Městská památková zóna Prahy 3 (Žižkov a Královské Vinohrady) byla vyhlášena v roce 1993. Zahrnuje celkem 252 ha, z toho například Olšanské hřbitovy mají rozlohu 35,4 ha a Nové židovské hřbitovy 10 ha.

Na území MPZ Prahy 3 se nachází čtyřicet nemovitých kulturních památek a dvě národní kulturní památky.

Nemovitá kulturní památka č. 40253/1-1332 kostel Nejsvětějšího Srdce Páně na náměstí Jiřího z Poděbrad aspiruje na zápis do seznamu UNESCO. Tato monumentální architektura kostela Nejsvětějšího srdce Páně na Vinohradech byla postavena v letech 1928-1932 podle plánů architekta slovenské národnosti Josipa Plečnika.

Mezi nejvýznamnější nemovitě kulturní památky patří například budova Všeobecného penzijního ústavu (č. 40243/1-1327) na Churchillově náměstí, postavená v roce 1932 architekty Karlem Honzíkem a Josefem Havlíčkem. Konstruktivistická stavba byla řadu let nejvyšší budovou v Praze a značně ovlivnila pohledy z vyhlídek na Prahu. Další významnou stavbou je Národní památník na Žižkově (č. 114) od Ing. arch. Jana Závorky. Nepřehlédnutelné se zdají být velké plochy hřbitovů s významnými uměleckými sochařskými a architektonickými náhrobky. Jedná se o Olšanské hřbitovy, Nový židovský hřbitov a Starý židovský hřbitov.

Dále je zajímavý barokní kostel sv. Rocha, vystavěný roku 1680. Autorem je pravděpodobně Jean Baptista Mathey.

Z občanských staveb je významná barokizující stavba radnice na Havlíčkově náměstí, postavená podle plánů architekta Jana Šimáčka v roce 1890.

Z hlediska historického vývoje bylo území dnešního Žižkova v hlubokém středověku řídcí osídlenou krajinou, drobná sídla - předměstské usedlosti - se nacházely v těsném kontaktu s cestami, jež směřovaly od Města Pražského do volné krajiny. Změna nastala v okamžiku, kdy císař Karel IV. (16. února roku 1358) rozhodl, že území v okruhu tří milí kolem opevněného města bude osázeno vinnou révou. Obyvatelé „hor viničních“ se řídili zvláštním viničním právem, které bylo jednotlivými panovníky postupně potvrzováno. Koncem 17. století již bylo jasné, že se funkční využití území coby vinic stává neudržitelným. Guberniálním nařízením z 13. června 1849 pak toto místo obdrželo název Vinohrady, později díky císaři Františku Josefovi I., Královské Vinohrady. Roku 1875 rozdělil zemský sněm Královské Vinohrady na dva díly, přičemž jedna část se měla jmenovat Rudolfovo (dnešní Žižkov) a druhá Královské Vinohrady. Název Rudolfovo se však neujal, a tak 7. srpna 1877 úředně povolen název Žižkov.

I když Žižkov a Královské Vinohrady tvořily původně jednu obec, jejich stavební vývoj byl odlišný. V roce 1870, stavitel a pozdější první starosta Žižkova Karel Hartig vypracoval ucelený regulační plán další výstavby. Jeho charakter byl určen především odlišnými terénními podmínkami a pak také tím, že hlavní stavební aktivita na Žižkově probíhala v letech 1870-1890, kdežto na Královských Vinohradech až na přelomu století. Královské Vinohrady mají velkorysejší koncept, území prostupuje zeleň ve větší míře, zástavba není oproti Žižkovu tak stísněná.

Celkově se jedná o velmi pěkné dochované příklady urbanistické koncepce 19. století doplněné velkorysejší výstavbou první poloviny 20. století.

3

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice mění Žižkov

Využití: radnice

Realizace od 1997 do 2000

Autor: Ivan Vavřík

Celkové náklady 4000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 0

2. Název: Betlémská kaple

Využití: modlitebna

Realizace od 1999 do 2000

Celkové náklady 0, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

3. Název: Kostel sv. Rocha

Využití: církevní, kulturní

Realizace od 2005 do 2006

Celkové náklady 0, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

2

2

1

Praha 5

Na území Městské části Praha 5 dnes nalezneme celou řadu kulturních a architektonických skvostů, které svým charakterem odrážejí významné dějinné proměny několika posledních staletí.

Program regenerace

Po roce 1989 dochází ve společnosti k nárůstu zájmu o nemovitě kulturní dědictví. MČ Praha 5 si nechala zpracovat Program regenerace MPR na území MČ Praha 5 a MPZ Smíchov, přijatý na místní úrovni v letech 1995 a 1997. Od té doby se podařilo realizovat opravy a rekonstrukce hned několika významných historických objektů. Koordinace těchto záchranných operací s finančními zdroji vlastníků objektů (MČ Praha 5, Židovská obec), MK ČR a Magistrátem hl. m. Prahy probíhala vždy bez jakýchkoli problémů.

Usedlost Bertramka

Na prvním místě mezi památkami, opravenými v souladu s programem regenerace, jmenujeme Bertramku, původně zemědělskou usedlost, kterou proslavili její tehdejší majitelé – hudební skladatel František Xaver Dušek a jeho manželka, význačná pěvkyně Josefina Dušková. Ti zde hostili W. A. Mozarta, jenž měl na Bertramce údajně dokončit známou operu Don Giovanni. Bertramka se pravidelně stává místem koncertů a jiných kulturních akcí, hojně navštěvovaných domácími i zahraničními publikem.

Medvědí fontána

Dalším úspěšným počinem se stalo restaurování a oprava Medvědí fontány. V průběhu století byla kašna několikrát přemístěna, až po druhé světové válce nakonec proslula jako ozdoba parku na Náměstí 14. října. Své jméno získala podle sousedů tří medvědů (znak Slavatů), kteří nesou horní patro kašny, nad nimiž se tyčí postava Neptuna s trojzubcem.

Salla terrena

Barokní sluh reprezentuje také další z rekonstruovaných objektů, Salla terrena, umístěná ve svahu v ulici Na Popelce. Pro své výhodné umístění v klidné lokalitě se nabízí její využití jako místa k odpočinku s kavárnou, nebo i menšího kulturně-společenského centra.

Dům u Karla IV.

Obytný dům U Karla IV. leží na samé hranici s Malou Stranou. Vznik klasicistní stavby souvisí s úpravou vltavského nábřeží a výstavbou někdejšího řetězového mostu, spojujícího rychle se rozvíjející předměstí Smíchova s druhým pražským břehem. Zajímavostí u této stavby je zachování části gotické hradební zdi ve dvoře obytné budovy.

Hřbitovní domek

Jedná se o domek na starém židovském hřbitově, jehož rekonstrukci provedl jeho vlastník – Židovská obec. Hřbitov i s domkem zůstávají spolu se synagogou na nedaleké křižovatce Anděl odkazem po staletí trvajícím soužití této kulturně a nábožensky definované společenosti s většinovou společností.

Přípravy nového programu regenerace.

Na území Městské části Praha 5 se v současnosti nachází celá řada významných objektů, které vyžadují restaurační a rekonstrukční zásahy (např. letohrádek Porthheimka, Barrandovské terasy aj.). Nyní se Praha 5 opět stává místem rezidenčního bydlení, průmyslové areály se mění v postmoderní obytné bloky. V současnosti sílí také snaha o posílení podílení se Městské části Praha 5 na využití potenciálu v oblasti turistického ruchu. Proto se vedení Městské části Praha 5 rozhodlo začít s odborníky projednávat podobu nového Programu regenerace MPR a MPZ na území Městské části Praha 5.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova bývalé usedlosti Bertramka

Využití: kulturní akce

Realizace od 1996 do 2003

Autor: KMS ARCHITECTS, spol. s r. o., Pokorný & Vonka,

v. o. s., Marta Šilhová, Faber project, s. r. o.

Realizační firma: REGISPRAHA, s. r. o., RESTAV, s. r. o.

Celkové náklady 18697, z toho podpora z PR 4180, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova hřbitovního domku na Židovském hřbitově

Využití: pro potřeby hřbitova

Realizace v r. 2004

Autor: Znamení čtyř - architekti, s. r. o.

Realizační firma: Hlaváček Litoměřice, stavební firma

Celkové náklady 912,5, z toho podpora z PR 220, jiné zdroje 0

Celkové náklady 912,5, z toho podpora z PR 220, jiné zdroje 0

3. Název: Obnova Medvědí fontány

Využití: zkulturnění prostředí pro cirkulaci vody

Realizace od 2005 do 2006

Autor: Petr Dušek, akad. soch. a restaurátor

Realizační firma: Petr Dušek, akad. soch. a restaurátor

Celkové náklady 979, z toho podpora z PR 320, jiné zdroje 0

Praha 10

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Umístění sochy sv. Václava na průčelí kostela sv. Václava na Čechově náměstí v Praze Vršovicích

Využití: funkční kostel, socha

Realizace - návrh 1929, realizace osazení sochy - 28. 9. 2010

Autor: kostel- arch. Josef Gočár, socha- prof. Bedřich Stefan

Realizační firma: akad. soch. Jan Růžička

Celkové náklady: 1200

2. Název: Umístění zvonů na zvonici kostela Československé církve husitské na Vinohradech

Využití: funkční kostel, zvony

Realizace v r. 2011

Autor: návrh celkové rekonstrukce kostela- Architektonický ateliér M. C. A., kostel- arch. Pavel Janák, zvony- Petr Manoušek a kol.

Realizační firma: Zvonařství Manouškovi

Celkové náklady: 1840

3. Název: Moskevská ulice Využití: veřejný prostor využívaný pro dopravu, obchod a odpočinek

Realizace od 2012 do 2014

Autor: Cigler-Marani architects

Realizační firma: doposud není známa

Celkové náklady: hrubý odhad 110000

4. Název: Rekonstrukce a dostavba objektů Vršovického zámku - Rangherky

Využití: dům s pečovatelskou službou

Realizace od 2008 do 2013

Autor: Masák & Partner, s. r. o.

Realizační firma: Sine, I.a.s.

Celkové náklady: předpoklad 395700

Ivana Cabrnchová

Praha 10 patří co do počtu obyvatel k největším částem české metropole. Její území tvoří jak tradiční bloková zástavba druhé poloviny 19. století, tak vilová čtvrť, zahradní město i rozsáhlá sídliště. Do severozápadní části „desítky“ zasahuje památková zóna Vinohrady, Vršovice, Žižkov, kterou sdílíme s Prahou 2 a Prahou 3. Na území Prahy 10 se mimo jiné nachází největší evropské krematorium od architekta Aloise Mezery, dva kostely Církve československé husitské od Pavla Janáka a Karla Truksy, funkcionalistický římskokatolický svatostánek od Josefa Gočára nebo nově opravený secesní ateliér sochaře Ladislava Šalouna. Ve vinohradské části našeho území stojí vila bratří Čapků.

Náš úřad dlouhodobě podporuje nejen rekonstrukce jednotlivých památek, ale také celkovou obnovu veřejného prostoru v rámci památkové zóny i mimo ni. V posledních letech jsme investovali nemalou částku například do sochy sv. Václava na stejnojmenném Gočárově kostele na Čechově náměstí. Po více jak osmdesáti letech došlo k realizaci původního záměru architekta, který sem sochu umístil už v rámci projektu. Kostel se také dočkal průběžných příspěvků z obecního rozpočtu na opravy nebo na slavnostní nasvěcení. Financovali jsme pořízení jednoho z trojice zvonů na vinohradském Husově sboru nebo renovaci Jiráskova divadla umístěného v rámci konstruktivistické budovy husitského kostela ve Vršovicích.

V plném proudu je rekonstrukce tzv. Vršovického zámku, což byla ve skutečnosti neorenesanční továrna na hedvábí, nazvaná po svém italském majiteli Rangherka. Stovky milionů korun investujeme nejen do budovy samotné, ale i do okolního parku, bývalého morušového sadu.

Snažíme se vnímat památkovou zónu ne jako historickou kulisu, ale jako místo pro život domácích i „přesporních“. S tímto rozhodnutím souvisí praktické prosazování programové vize nazvané Strategie pro veřejné prostory. Jde o dokument, který nově definoval pohled úřadu a samosprávy na tuto problematiku. Nyní ji v praxi uplatňujeme během přípravy komplexní přestavby ulice Moskevská - historické obchodní třídy protínající území památkové zóny. Úřad se zde rozhodl využít unikátní situace, kdy má dojít ke generální rekonstrukci tramvajové trati, provozované dopravním podnikem, a podzemních sítí. Podobné investice probíhají i v jiných pražských čtvrtích, ve většině případů se však po provedených opravách vrací uliční parter do původního stavu. Nás napadlo investovat z hlediska celkové investice menší částku tak, aby výsledkem zamýšleného záměru nebyly jen nové koleje, kabely a trubky, ale i hodnotnější prostor na povrchu. Celá akce byla prezentovaná místním občanům nejen v obecních novinách, ale i na speciální webové stránce www.novamoskevka.cz nebo formou informačních stánků přímo v místě připravované renovace. Požádali jsme o konzultaci i odbornou veřejnost - mimo jiné iniciativu podporující rozvoj cyklo dopravy Auto*Mat, sdružení zabývající se úpravou veřejného prostoru pro účely zdravotně postižených, a samozřejmě i památkáře. Pokud se nám podaří dotáhnout složitý projekt do zdárného konce, Vršovice do roku 2014 získají nový městský bulvár s příjemnými místy pro každodenní setkávání občanů.

Součástí naší práce na obnově památkové zóny je i pozvolná proměna rušných tranzitních tepen přetížených automobilovou dopravou na poklidnou rezidenční čtvrť. Naším cílem rozhodně není zcela vytlačit auta (např. vyhlášením pěší zóny), ale omezit množství projíždějících a parkujících vozidel na udržitelnou úroveň, aby dopravní prostředky historické zóně nedominovaly. Vedeme otevřený a upřímný dialog s občany a ostatními iniciativami o vyhlášení plošné rychlostní zóny Tempo 30, parkovací zóny a dalších forem upřednostnění pěší a cyklistické dopravy. Věříme tomu, že výše zmíněné zásahy do života lidí nelze prosadit a udržet bez toho, aby se na jejich potřebě shodli odborní experti s místními obyvateli.

Prostějov

Josef Dittman

Územní městské památkové zóny v Prostějově doznalo od zahájení Programu regenerace MPR a MPZ, vyhlášeného MK ČR, viditelných změn k lepšímu. Zdaleka ne všechny změny však byly realizovány přímo v jeho rámci, a to v první řadě kvůli velmi omezenému množství finančních prostředků ze strany státu, respektive ministerstva. Program regenerace začínal v Prostějově s ročními dotacemi státu ve výši asi 4,5 milionu korun, dnes je to pouhých 0,2 mi. Kč ročně (v roce 2011) – většina změn proto musela proběhnout mimo jeho vymezení, případně v jeho rámci za výrazné pomoci města. O převážnou většinu domů v památkové zóně se jejich vlastníci dobře starají a udržují je v dobrém stavu, snaží se najít i vhodné využití těchto prostor. Pozornost města se v posledním období soustřeďuje (po rozsáhlé obnově Národního domu) hlavně na opravy a nové využití zámku, a také historické budovy Nové radnice, která v roce 2014 oslaví 100. výročí své existence, a na obnovu všech veřejných prostranství.

Dobré výsledky dokládají obnova Národního domu (jediná národní kulturní památka v celém regionu), rekonstrukce zámku, oprava církevních objektů (areály kostela Povýšení sv. Kříže a kláštera Milosrdných bratří s kostelem sv. Jana Nepomuckého), Nová radnice, domy na hlavním náměstí (Wolkerův dům, dům U Zlaté studny) a další.

Participaci občanů dokládá účast soukromých vlastníků domů v Programu regenerace MPZ a k posílení demokratických principů při rozhodování města dochází přiznáváním a rozdělováním finančních podpor města na obnovu budov. K rozvoji cestovního ruchu přispívá určité zatraktivnění městského centra po renovaci historických objektů a zpřístupnění některých z nich veřejnosti.

Základním koncepčním materiálem pro regeneraci městské památkové zóny v Prostějově vždy byl existující Program regenerace městské památkové zóny na několikaleté období, jenž stanovoval nejen limity, ale také budoucí výhledy dalšího rozvoje tohoto území. Neměli bychom zapomenout zmínit ani účast schopných architektů – zejména Ing. arch. Zdeňka Berana z prostějovské firmy CAD Projekt plus, s.r.o. – při tvorbě nejen koncepčních, ale zejména realizačních materiálů a dokumentace, podle kterých proběhla renovace řady významných staveb v prostějovské památkové zóně.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Nová radnice

Využití: sídlo úřadu

Realizace od 1994 do 2011

Autor: více

Realizační firma: P. Janda, Malá Lhota, J. Černohorský, Müller, Konice, PP STŘECHY, s. r. o., SOCHAŘI, v. o. s. Olomouc, OK PYRUS, s. r. o., Brno, Blažiček, Hraničky, Pozemstav Prostějov, a. s., RAR, s. r. o., Dvůr Králové
Celkové náklady 39451, z toho podpora z PR 5060, jiné zdroje 0

2. Název: Kostel sv. Jana Nepomuckého

Využití: duchovní, kulturní

Realizace od 1991 do 2010

Autor: více

Realizační firma: akad. mal. Yvona Ďuranová, Praha, akad. mal. Romana Balcarová, Opava, Rací, Dětkovice
Celkové náklady 6929, z toho podpora z PR 2972, jiné zdroje 0

3. Název: Zámek

Využití: info, školství, kulturně společenské

Realizace od 2003 do 2004

Autor: více

Realizační firma: P. Pospíšilík, Prostějov
Celkové náklady 46705, z toho podpora z PR 460, jiné zdroje 0

4. Název: Národní dům

Využití: kulturně společenské

Realizace od 1993 do 2010

Autor: CAD projekt plus s.r.o., Prostějov (divadelní a restaurační část)

Realizační firma: E. Müller, Ludmírov, P. Janda, Malá Lhota, KP ALP v. o. s., Prostějov, SOCHAŘI, v. o. s., Hořínek Olomouc, akad. mal. Eva Trizuliaková, Senice, Miklíček, Brno, Zlámal, Víska, INSTA Prostějov, s. r. o., R+G ZESTA, spol. s r. o., F. Pavůček, Pavlov, Šteigl, Prostějov
Celkové náklady 78836, z toho podpora z PR 4870, jiné zdroje 0

Přerov

Miroslava Švástová

V době začátků byla do našeho programu regenerace zařazena pouze obnova městských hradeb a sochy Jana Blahoslava. Později v rámci aktualizace přibyla oprava farního kostela sv. Vavřince, pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje a městského parku Michalov. Tyto tři památky leží však mimo MPZ Přerov. V roce 1999 do Programu regenerace a MPZ zařazena renovace přerovského zámku, který přešel do vlastnictví města Přerova jako historický majetek obce. V současné době víme, že do nového Programu regenerace MPZ bude zahrnuta i rekonstrukce řady měšťanských domů. Je to dáno především tím, že došlo k výměně jejich vlastníků. Co se týká pracovní skupiny, třeba přiznat, že v současné době se spíše zabývá problematikou cestovního ruchu a kulturními aktivitami na území města než obnovou památek. Finanční zdroje se, kromě MK ČR, daří získávat jednak z MF ČR – Program reprodukce majetku, jednak z MMR – Regionální program podpory rozvoje hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů, a jednak z „porcování medvěda“. V letech 1999–2009 provedeny stavební úpravy ulic nacházejících se v MPZ a těsně s ní související, rovněž realizována úprava parteru Žerotínova náměstí a došlo i k rekonstrukci celého náměstí T. G. Masaryka. Stavební úpravy nebyly provedeny pouze na Horním náměstí a v ul. Na Marku. MPZ Přerov je tedy po stavební stránce stabilizovanou, historicky a urbanisticky jednoznačně definovanou plochou bez závad na životní prostředí. K příjemnému odpočinku slouží travnaté terasy pod hradbami a Horní náměstí ožívá díky folklornímu souboru Haná Přerov, jenž spolupracuje od r. 2006 s Muzeem Komenského.

Město má v oblasti památkové péče zpracovány tři koncepční materiály, nejstarším z nich je Program regenerace MPZ Přerov, druhým program regenerace a rozvoje městského parku Michalov z r. 2000, třetím program regenerace a revitalizace zámku z r. 2002.

Park Michalov je dnes chloubou města, ale stojí za tím velký kus soustavné práce. Dílo vynikajícího zahradního architekta Františka Thomayera se ještě koncem 90. let 20. století se nacházelo ve velmi zuboženém stavu. Jen díky programu regenerace a rozvoje městského parku Michalov na jeho obnovu, mohlo město v roce 2004 důstojně oslavit 100. výročí založení parku. Při jeho realizaci jsme se naučili, že je nutné pracovat s veřejností a neméně důležité je podávat včasné a pravdivé informace zastupitelům, kteří program schvalují. Dnes je tento program téměř splněn, chybí jen altán na konci středové osy. Rovněž operace restaurace zámku jsou téměř všechny realizovány. Zde nebyla taková nutnost pracovat s veřejností, neboť tady neprobíhaly kontroverzní zásahy, jak tomu bylo u Michalova. Zámecký po stavební stránce prohlédl, a otevřením galerie a letní scény se i výrazně oživil.

Na území městské památkové zóny Přerov o rozloze cca 5,9 ha najdeme osmnáct kulturních památek. Geologický průzkum provedený v r. 1993 u paty hradeb a na dalších vytypovaných místech pod hradbami potvrdil jejich havarijný stav. A tak se zpevnění hradeb, které plní i funkci opěrné zdi tzv. Horního města, stala první a zpočátku jedinou akcí zařazenou do Programu regenerace MPZ Přerov. Bylo to dáno i tím, že hradby společně se třemi sochami a jedním měšťanským domem byly ve vlastnictví města (ovšem, posléze se ukázalo, že hradby mají daleko více vlastníků). Majitelé měšťanských domů v r. 1993 neměli ještě jasnou představu o způsobu a časovém horizontu obnovy svých nemovitostí, proto zprvu neměli zájem být do programu zařazeni.

Pro dobré fungování komise pro regeneraci MPZ i obnovu kulturních památek ležících i mimo MPZ je třeba vytvořit dělný tým odborníků, nikoli jen laiků či dokonce najmenovaných zástupců politických stran. Tito odborníci musí být obeznámeni s problémy obnovy památek, a to nejen obecně, ale konkrétně pro každou lokalitu. Třeba navrhnout pro každou z nich individuální řešení, aby nedocházelo k jejímu poškozování, resp. aby se mu předešlo. Na druhou stranu nutno hledat taková řešení, jež by nevyvážala zbytečné finanční prostředky na některé nesmyslné a mnohdy ničím nepodložené požadavky (tzv. zbožná přání).

2b

2a

2b

3b

3a

1

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova městských hradeb, vč. fortny a zpřístupnění teras pod hradbami**

Využití: prezentace městského opevnění

Realizace od 1994 do 2006

Autor: Ing. arch. Jaromír Přidal, Ing. arch. Táňa Tzoumasová – SÚRPMO

Realizační firma: více firem (např. AURA – Ingstav Kojetín, Středomoravské stavby, a. s., Přerov)

Celkové náklady 15661, z toho podpora z PR 5735, jiné zdroje 0

2. Název: **Obnova zámku**

Využití: muzejní účely

Realizace od 2003 do 2010

Autor: Ing. Tomáš Grapl – PRINTES-ATELIER, s. r. o., Přerov

Realizační firma: více firem (např. PROFISTAV Přerov, a. s., René Seifried, Olomouc, Ptáček pozemní stavby, s. r. o., Kojetín)

Celkové náklady 64000, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 12800

3. Název: **Obnova parku Michalov**

Využití: městský park

Realizace od 2000 do 2010

Autor: FLORART-Ing. Pavel Šimek, Uherský Brod

Realizační firma: více firem (např. TOMI-REMONT, a. s., Prostějov, Eko-VAS, Lipník nad Bečvou)

Celkové náklady 55000, z toho podpora z PR 271, jiné zdroje 9100

Přibyslav

Přibyslavský současník se zřídka kdy ocitne v situaci, která ho přiměje podívat se na zdejší věžní hodiny, aby zjistil „kolik uhodilo“, ale pokud přece jen ho okolnosti donutí orientovat se v čase podle tohoto historického zařízení, nespolehá se příliš na jeho přesnost. Před sto lety tomu tak ještě nebylo. Kdyby tehdy došlo k poruše věžních hodin – což se samozřejmě nedalo nikdy zcela vyloučit – ihned by zasáhla městská rada a postarala se urychleně o nápravu. V té době se totiž ještě celé město řídilo podle času, který jeho obyvatelstvu sdělovaly věžní hodiny. Jinak to ani nešlo.

Přibyslavské věžní hodiny tedy udávaly místní, přibyslavský čas, jenž se zcela neshodoval s časem polenským, jihlavským, německobrodským či pražským. Pokud někdo přijel do našeho města a „přivezl“ si na svých kapesních hodinkách jiný čas než vládl u nás, ihned si je seřídil podle toho našeho přibyslavského.

O věžních hodinách, které byly v roce 1803 namontovány do opravené věže, se zatím nenašly žádné záznamy. Je docela možné, že šlo o původní hodinový stroj, jenž sice požár věže vážně poškodil, ale podařilo se ho přece jen nějak opravit. Tehdejší hodinové stroje bývaly z masivního železa, kterému oheň nedokázal tolik ublížit jako zvonům. Dříve, aby hodiny ukazovaly správný čas, tak je musel někdo natahovat. V té době měly klíče od věže dvě osoby – natahovač hodin Vojtěch Klusáček a zvoník Jan Zelenka. Ten si někdy brával na výpomoc odrůstající kluky, bylo-li třeba zvonit třemi zvony současně. Na něco obdobného si pravděpodobně pamatují někteří starší současníci, kteří ještě ve 20. století pomáhali zvonit Kamilovi Bukovskému, jenž nebyl vzhledem ke svému tělesnému postižení schopen rozhoupat najednou všechny zvony ve věži.

S natahovačem hodin problém nebyl. Zvoník však zřejmě nejednou nechal kluky ve věži samotné. Je to patrné z přípisu, jenž zaslal dne 22. září 1869 purkmistr města Jindřich Smejkal zvoníkovi Janu Zelenkovi. Čteme v něm: „V důsledku sem podané stížnosti, že rozpustilí hoši na věž a k hodinám přístup mají, poklopy nad hodinami otevírají a otevřené je nechávají, dále že sirkami tabák zapalují a kouří, šňůry od hodin svazují, na schodech se úmyslně vyneřádí a podobně rozpustilosti tropí – tímto se přísně vybízíte: klíč od věže sám pod dohledem míti a nesvěřovati jej takovým lidem, kteří klíč leckterému hochu do ruk dají, aby na věži zvonil. Tím hodiny ku zkáze přicházejí a nebezpečí požáru při takových okolnostech povstává – neboť na věži se nyní po správě střechy nacházejí odpadky náchylné k ohni. V opačném případě nucena bude městská rada klíč od věže pod svůj dohled vzít.“ Denně se hovořilo o tom, že na věži budou nové hodiny. Jednou se dotazoval venkovan zdejšího vtipálka: „Pročpak vám dávají na věž hodiny se dvěma ciferníky?“ „To nevíte? Přece proto, aby se mohli dívat na hodiny hned tři lidi najednou!“ Pouze na jižní straně nebyl ciferník s hodinami. Říkávalo se: „Jestlipak víte, proč nedali hodinovej ciferník taky na jižní stranu věže?“ „To teda nevím.“ „No přece, aby ženské z amylonského dvora pořád nekoukaly na hodiny.“

V roce 1910 se musela městská rada zabývat problémem, jenž se dal očekávat, jelikož byl ciferník hodin vystavován povětrnostním vlivům, tudíž nebylo možné zabránit pronikání dešťové vody až pod krycí plech. Jediným řešením se stala výměna celého hodinového ciferníku. Jenže firma, kterou si městská rada zvolila, byla drahá, tudíž přesunula opravu věže na neurčito. Odklad trval celých pět let, poté už nebyl možný.

V roce 1984 se věžní hodiny dočkaly i čtvrtého ciferníku, tudíž se musel vyměnit i hodinový stroj, neboť v roce 1882 nebyl konstruován pro čtyři ciferníky. Současné věžní hodiny už nemají podobu zvukovou, nesdělují nám tedy, „kolik uhodilo“, jak tomu bývalo kdysi. Dnešní věžní hodiny jsou spíše historickou dekorací než skutečným časoměrným zařízením, jež určuje denní rytmus života ve městě. Přesto by nám určitě chyběly!

(František Půža: Kronika přibyslavská, kroniky města Přibyslavi, soukromé archivy)

2a

2b

1

4

6

3a

3b

5a

5b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel Narození sv. Jana Křtitele

Využití: římskokatolická farnost

Realizace od 1990 do 2008

Autor: Ing. Radek Wasserbauer, Nové Dvory

Realizační firma: Jaromír Pospíchal, Nížkov

Celkové náklady 5000, z toho podpora z PR 500, jiné zdroje 4500

2. Název: Fara

Využití: římskokatolická farnost

Realizace od 2005 do 2010

Autor: Ing. Radek Wasserbauer, Nové Dvory

Realizační firma: Jaromír Pospíchal, Nížkov

Celkové náklady 3000, z toho podpora z PR 700, jiné zdroje 2300

3. Název: Městský dům čp. 4

Využití: v části je prodejna, jinak nepoužitelný

Realizace od 2008 do 2010

Autor: Ing. František Kerbr, Přibyslav

Realizační firma: POZEMSTAV HB, s. r. o., Havlíčkův Brod

Celkové náklady 4000, z toho podpora z PR 800, jiné zdroje 3200

4. Název: Zámek

Využití: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Realizace od 1980 do 2010

Autor: Ing. Radek Wasserbauer, Nové Dvory

Realizační firma: PKS INPOS, a. s., Žďár nad Sázavou

Celkové náklady 9000, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 8900

5. Název: Městský dům čp. 45

Využití: Kulturní zařízení města Přibyslavi

Realizace od 2006 do 2010

Autor: Ing. František Kerbr, Přibyslav

Realizační firma: Jaromír Pospíchal, Nížkov

Celkové náklady 2000, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 1600

6. Název: Špítal

Využití: město Přibyslav

Realizace od 2003 do 2009

Autor: Ing. František Kerbr, Přibyslav

Realizační firma: Jaromír Pospíchal, Nížkov

Celkové náklady 5000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 4000

Rakovník

Tomáš Kapsa

Program regenerace MPR a MPZ pomohl opravit celou řadu památek v Rakovníku. Poskytnuté finance přispěly k záchraně historicky hodnotných staveb za situace, kdy majitelé objektů nedisponovali dostatečnými finančními prostředky. Program MPR a MPZ sice nepokryje celkovou potřebu finančních prostředků, poskytnuté zdroje tvoří pouze zlomek požadované částky, alespoň však působí jako dobrá motivace pro všechny zúčastněné.

Program regenerace MPR a MPZ pomohl částečně obnovit např. dochované části městského opevnění, náhrobky židovského hřbitova a jeho ohradní zdi, domy čp. 59, čp. 81, čp. 122, čp. 133, čp. 233, sousoší Panny Marie a kostel sv. Bartoloměje.

Oživené budovy a veřejná prostranství občané a návštěvníci města vnímají pozitivně. Kulturní a společenské akce přilákají více obyvatel i návštěvníků města, kteří se rádi vracejí, a pořadatelé těchto akcí jsou motivováni k zachování tradičních činností a ke vzniku nových. Vlastníci nemovitých kulturních památek spolupodílející se na jejich obnově si zároveň uvědomují společenskou hodnotu vlastní nemovitosti. MPZ Rakovník je stále živoucí součástí města, nedochází k vybydlování ani zániku podnikatelských aktivit. S tím také souvisí zachování či vznik nových pracovních příležitostí.

Dobrým příkladem z praxe je dům čp. 81 - celková rozsáhlá rekonstrukce, dům čp. 59 (Dům osvěty) - celková renovace včetně rehabilitace historických fasád, čp. 133 - obnova šindelové krytiny, oprava židovského hřbitova včetně postupného restaurování historických náhrobků, statické zajištění Sousoší Panny Marie.

Dům čp. 81 (Heroldův dům) je původem středověký, má zachované sklepy a zřejmě i částečně zdivo přízemí. Valená klenba v přízemí má raně barokní charakter. Dnešní podoba domu se jeví pozdně barokní ze 2. poloviny 18. století. Interiér patra a pavlač jsou klasicistní. Dům byl v restituci vrácen původním majitelům, jejich rod v domě sídlí od roku 1779. V době, kdy v domě působily komunální služby, bylo zřízeno na části přízemí domu podloubí. Chátrání spolu s intenzivní dopravou v bezprostřední blízkosti domu přispělo ke vzniku rozsáhlých statických poruch. Majitelé přistoupili k celkové opravě domu trvající řadu let. Během ní provedeny rozsáhlé stabilizační práce ve sklepních prostorách, odvlhčení suterénu, celková rekonstrukce krovu, výměna krytiny, fasád domu a dokončení osazení kopie domovního znamení - kované konzoly se zlatým jelínkem (podle něhož byl dříve znám jako „U zlatého jelínka“). Spolupráci vlastníků s orgánem státní památkové péče lze označit za příkladnou, veškeré práce probíhaly v úzké spolupráci a tvůrčí atmosféře. Výsledek tomu také odpovídá.

Dům čp. 133 (Česká chalupa) je přízemní, z části podsklepený dům s valbovou mansardovou střechou, která je zdaleka viditelná a stala se součástí pohledově exponovaného panoramatu. Původně barokní objekt prošel celkovou rekonstrukcí. Vzhledem k vysokým pořizovacím nákladům hledal majitel alternativní možnosti střešní krytiny. Díky Programu se podařilo v posledních letech po částech modernizovat krytinu tak, aby vyhovovala charakteru domu i celého historického centra. Dům se dnes může pyšnit šindelovou krytinou, jež dotváří panoramata města.

Využití Programu regenerace MPR a MPZ působí motivačně pro řadu vlastníků památek. Vzhledem k poskytnutým částkám jej lze s úspěchem využít na práce menšího rozsahu či na jednotlivé etapy oprav památkových objektů. Doporučujeme kombinovat ho s dalšími dotačními tituly. Pokud se podaří navázat spolupráci s vlastníky objektů, pak je velká naděje, že opravovaná stavba bude ve stavu plně odpovídajícím požadavkům památkové péče a stane se příkladem pro ostatní vlastníky historických budov v dané lokalitě.

1

2

2

3

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Výměna střešního šindele, opravy krovu měšťanský dům „Samson“ čp. 233

Využití: galerie, kavárna

Realizace v r. 2007

Autor: Josef Čábelka, Týnec nad Labem

Realizační firma: Josef Čábelka, Týnec nad Labem

Celkové náklady 669, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 569

2. Název: Obnova střechy domu čp. 133

Využití: restaurace

Realizace od 2008 do 2011

Autor: údržba bez PD

Realizační firma: Josef Odehnal, truhlářství - výroba šindele

Celkové náklady: 466, z toho podpora z PR 230

3. Název: Obnova střechy, fasády a výměna oken Domu osvěty čp. 59

Využití: komerční objekt

Realizace od 2008 do 2011

Celkové náklady: 3181, z toho podpora z PR 693

4. Název: Obnova Heroldova domu čp. 81

Využití: soukromé, komerční

Realizace od 2005 do 2007

Autor: Alva, spol. s r. o., Příbram, Kdýr, s. r. o., Kladno

Realizační firma: Kdýr, s. r. o., Kladno

Celkové náklady 760, z toho podpora z PR 380, jiné zdroje 380

Rokycany

Jana Cinkeová

Městská památková zóna Rokycany byla vyhlášena vyhláškou MK ČR č. 476 ze dne 10. 9. 1992. Program regenerace byl zpracován tehdejšími městskými architektem ing. arch. Zdejkem Čihákem v roce 1995. Tento je pravidelně aktualizován členy pracovní skupiny pro regeneraci MPZ, nyní je v platnosti doplněk č. VI. pro období 2011–2015. V roce 2007 byl Program regenerace MPZ rozšířen o generel osvětlení a povrchů komunikací, který je podkladem pro jednotnou úpravu veřejného prostoru a komunikací v centru města. Pracovní skupina pro regeneraci MPZ Rokycany byla založena radou města 22. 3. 1999 a v současné době má osm členů, je složená ze zástupců města, odborných pracovníků památkové péče a občanů. Dále v místě působí Sdružení pro obnovu památek Rokycan a okolí.

Na území městské památkové zóny se nachází 41 kulturních památek, jež jsou postupně spolu s dalšími budovami na území zóny obnovovány. Finanční prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ jsou vždy rozdělovány mezi jednotlivé vlastníky s ohledem na nutnost realizace prací, zajištění akce, jsou podporovány jak objekty, kde probíhá dlouhodobá rekonstrukce (kostel Panny Marie Sněžné, kostel Nejsvětější Trojice, městský dům čp. 17, městský dům čp. 91, vila čp. 286, objekty Muzea Dr. Bohuslava Horáka čp. 123, 135, 141, budova děkanství ad.), tak i restaurátorské práce, které jsou realizovány v jedné etapě (restaurování kašen, mariánského sloupu, Fitzovy pumpy, sochy sv. Jana Nepomuckého).

Střed města prošel v minulých dvaceti letech zcela zásadní změnou, z šedivého smutného města se stalo příjemné centrum, kde jsou revitalizovány téměř všechny domy, v prostoru Masarykova náměstí byla omezena doprava a parkování, byla sem vrácena a zprovozněna barokní kašna, uskutečněno nové historizující osvětlení, zadláždění, sadové úpravy, osazení městského mobiliáře. Každoročně se zde konají městské slavnosti – Setkání pod rokycanskou věží, Vánoční trhy, koncerty a další. Z Palackého ulice byla vytvořena pěší zóna, bylo též upraveno prostranství za školou v ulici Míru, kde byla zrestaurována a zprovozněna kamenná kašna, kolem níž je obnovena valounková dlažba, byl upraven prostor Malého náměstí, kterému dominuje socha sv. Jana Nepomuckého s podstavcem, kolem něhož bylo obnoveno široké kamenné schodiště, je připravena rekonstrukce prostoru Spilky, jež navazuje na Masarykovo náměstí, kde vznikne místo s odpočinkovou plochou, stromy, vodním prvkem.

Významným počinem let 2011 a 2012 se stala rekonstrukce a rozšíření parku U Plzeňské brány, který se váže k centru města, rozkládá se částečně na území MPZ Rokycany a nachází se zde též kulturní památka areál kostela Nejsvětější Trojice. Rekonstrukce tohoto parku byla spolufinancována z Regionálního operačního programu NUTS II Jihozápad. Kulturní památky, které jsou zde umístěny, jsou postupně opravovány za přispění Programu regenerace MPR a MPZ: v letech 1995–2012 byla zajištěna celková obnova kostela Nejsvětější Trojice, jenž je v současné době ve vlastnictví Pravoslavné církevní obce v Rokycanech (obnova střešního pláště, fasád, interiéru kostela), v roce 2008 byla restaurátorsky opravena klasicistní brána, v roce 2011 márnice a v roce 2012 Fitzova hrobka, byly restaurovány náhrobky J. Gruber, J. C. Kunstler, J. Nekoly a A. Krafta, zároveň byla zpevněna ohradní zeď.

Co přát městu Rokycany a jeho památkové zóně do budoucna? Dobrou spolupráci s vlastníky kulturních památek, trvalý zájem představitelů města o Program regenerace MPR a MPZ, každoroční získání finančních prostředků, které at v jakékoli výši jsou vždy smysluplně využity a hlavně mnoho spokojených obyvatel i návštěvníků města, kteří se zde budou cítit příjemně, budou obdivovat krásu místních kulturních památek, budou využívat nabídek místních provozoven (kavárny, cukráren, restaurací) umístěných v kulturních památkách a budou se sem rádi vracet.

1a

1b

3b

3a

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel Nejsvětější Trojice

Využití: církevní

Realizace: od 1995 do 2012

Autor: Ateliér Soukup, Plzeň

Realizační firma: více firem, dle oborů

Celkové náklady: 3400, z toho podpora z PR 1033

2. Název: Kašna

Využití: na veřejném prostranství

Realizace: od 2006 do 2009

Realizační firma: Karel Granát, restaurátorské a kamenosochařské práce, Starý Plzenec

Celkové náklady: 1820, z toho podpora z PR 370

3. Název: Městský dům čp. 91 V Brance

Využití: bydlení, komerční prostory

Realizace: od 2006 do 2012

Autor: údržba bez projektové dokumentace

Realizační firma: Hold, spol. s. r. o., Plzeň

Celkové náklady: 2600, z toho podpora z PR 977

Rokytnice v Orlických horách

Petr Hudousek

V Rokytnici v Orlických horách byla městská památková zóna vyhlášena poměrně pozdě, až v roce 2003. Na radnici jsem nastoupil k 1. 1. 2004 jako uvolněný místostarosta. Jedním z mých hlavních úkolů se stalo okamžité zahájení přípravy Programu regenerace MPZ Rokytnice v Orlických horách. Jsme malé dvoutisícové městečko, takže jsem žádné mnohatisícové částky na zpracování programu neměl k dispozici. Naplno jsem tak musel využít svého koníčka, kterým je historie města a ochrana kulturního dědictví. Cenné rady mi poskytl také můj příbuzný, tehdejší starosta města Stříbra Petr Bursík, jenž se v Programu regenerace MPR a MPZ uměl již velmi dobře pohybovat. Každopádně městský program regenerace spatřil během dvou měsíců světlo světa a pro rok 2004 se nám už podařilo získat první finanční prostředky. V souběhu s tím vznikla pracovní skupina pro regeneraci a postupně se zvyšovala odborná úroveň diskusí nad městskými záměry. Od r. 2004 byl program regenerace MPZ již dvakrát novelizován. Přes veškerou snahu jsme v obnově památek na území MPZ stále na počátku. Prozatím se nemůžeme pochlubit některou kompletně obnovenou památkou. Před námi je například velmi náročná obnova místního zámku, který zakoupil nový majitel a připravuje se na jeho zapojení do programu regenerace MPZ. Dalším velmi zajímavým a cenným objektem je zámecký kostel Nejsvětější Trojice z r. 1605 s hrobkou šlechtického rodu Nostic-Rienecků. V prozatím provizorních podmínkách se zde konají příležitostně nejen bohoslužby, ale také některé kulturní programy, např. Svatováclavský koncert.

Z Programu regenerace MPR a MPZ se nám doposud podařilo získat 2,2 mil. Kč. Na území MPZ se v současnosti nachází dvanáct nemovitých kulturních památek. Vlastníkem pěti nejvýznamnějších je římskokatolická farnost Rokytnice v Orlických horách, dvě vlastní město a majitele památek z řad soukromých osob máme na území památkové zóny čtyři. V minulých letech se nám podařilo uskutečnit některé společné projekty na území památkové zóny také s rodáky, kteří nyní žijí v Německu. Prvním společným cílem byla v r. 1996 renovace kaple sv. Anny z r. 1722.

V roce 2012 je příkladnou akcí obnova historické fasády farního kostela Všem svatých z r. 1684. V roce 2011 bylo započato s odvlhčením vnějšího zdiva kostela pomocí odvětrávacího systému z flexibilního potrubí a větracích šachet. Pro rok 2012 se komise pro regeneraci MPZ zaměřila na zahájení prací na historické fasádě kostela Všem svatých, kdy se z Programu regenerace MPR a MPZ podařilo provést obnovu jeho věže. Předpoklad je, že se bude v příštích letech pokračovat na dokončení celé fasády. U farního kostela nás však ještě čeká především renovace hlavního a bočních oltářů včetně kazatelny. V roce 2010 se podařilo dokončit generální opravu unikátních varhan z r. 1898.

V Rokytnici máme jednoho vlastníka krásného barokního měšťanského domu čp. 67. Bohužel dlouhá léta nebyl příliš udržovaný a dělal spíš v centru města ostudu. Na konci 90. let majitelka za příspěví města alespoň vyztučila střechu a následně za pomoci dotace od Královéhradeckého kraje se zpevnil historický pískovcový komín. Když vznikla v r. 2003 ve městě památková zóna, začal jsem ji přesvědčovat, aby se rozhodla nechat tuto stavbu zapsat do seznamu nemovitých kulturních památek. To se podařilo v rekordně krátké době (památkáři byli nadšení) a velmi brzy se již mohla začít plánovat obnova domu. Z prostředků programu na regeneraci MPZ se již podařilo ho odvlhčit, zpracovat projekt na modernizaci fasády a v roce 2011 získat z Programu regenerace MPR a MPZ první finanční prostředky na vylepšení historické fasády na východní straně domu. Je to sice práce finančně náročná, ale výsledek stojí za to. Majitelka je obnovou unešená a doufejme, že přemýšlí, jak si zajistí vlastní spolufinancování i na další části. Rokytnice je známá dochovanými podsíňkovými domky lidové architektury, jichž existuje na náměstí celkem sedm. Pouze dva z nich si uchovaly větší památkovou hodnotu a jsou na seznamu nemovitých památek. Na jejich obnovu jsme v minulých letech také již pamatovali. Závěrem se sluší poděkovat za poskytnuté příspěvky z Programu regenerace MPR a MPZ a doufat, že tato efektivní pomoc bude existovat i nadále.

1a

1b

2a

2b

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova historické fasády farního kostela Všem svatých**

Využití: sakrální prostor

Realizace od 2011 do 2014

Autor projektu: Ateliér architektury Šuda - Horský, a. s., Hradec Králové

Realizační firma: Ing. Václav Hymek, Opočno
Celkové náklady 1. etapy (včetně odvlhčení) 819, z toho podpora z PR 567

2. Název: **Obnova historické fasády domu čp. 67**

Využití: bytový dům

Realizace od r 2011 do 2015

Autor: Ing. arch. Jan Hock

Realizační firma: Ing. Václav Hymek, Opočno
Celkové náklady 1. etapy (včetně odvlhčení) 390, z toho podpora z PR 193

3. Název: **Obnova budovy čp. 75**

Využití: sídlo neziskové organizace, prostory pro podnikání
Realizace v r. 2007

Autor: Milan Obst, stavební technik

Realizační firma: PSV Vamberk + Ing. Luboš Michalec, Rokytnice v O.h.

Celkové náklady 389, z toho podpora z PR 194

Rožmitál pod Třemšínem

Josef Vondrášek, Ivana Hoyerová

Celkově můžeme hodnotit Program regenerace MPR a MPZ jako velice významný pro naše město, i když v posledních letech došlo ke značnému snížení z něho plynoucích finančních prostředků. I přesto se nám daří stabilizovat stav kostela sv. Jana Nepomuckého a restaurovat dům spisovatele R. R. Hofmeistera, který je v soukromých rukou a majitel využívá podpory města při jeho opravách. Významným počinem se stala celková rekonstrukce a modernizace bývalého Brdského památníku, kde byla provedena plynofikace objektu, pořízena nová fasáda včetně výměny oken a v letošním roce byla realizována i rekonstrukce celého interiéru. Díky Programu regenerace MPR a MPZ byl opraven starý most se sochami sv. Jana Nepomuckého a sv. Václava. Velké finanční prostředky pak byly investovány do oprav fasády a střechy domu čp. 2 – Zámecké vinárny, jež díky tomu může nadále fungovat jako restaurace pro místní obyvatele i návštěvníky města. Díky Programu regenerace MPR a MPZ se podstatně změnil vzhled historické části našeho města.

Doklady dobrých výsledků jsou Zámecká vinárna, dům spisovatele Hofmeistera, měšťanský dům čp. 60 a Brdský památník. Celkovému pojetí historického jádra se přizpůsobil vzhled nově opravené budovy Centra celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových a přestavba bývalého areálu Agrostroje na Podbrdské muzeum – Jakuba Jana Ryby a České mše Vánoční.

Budova bývalé obecné školy (pozdějšího Brdského památníku), nyní Základní umělecké školy Jakuba Jana Ryby se 700 žáky, je příkladem památky, kde se během několika let podařilo opravit a zároveň citlivě modernizovat poměrně velký a intenzivně využívaný objekt.

Farní kostel Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále tu stojí odnepaměti. Svým založením v 1. čtvrtině 13. století se stal nejstarší stavbou na území Rožmitálu pod Třemšínem. Po přestavbě v letech 1729–1731 získal nový vzhled i vybavení. Jak staletí plynula, měnila se i tvář interiéru. Po zhoubném požáru v roce 1933 dostaly všechny památky uvnitř kostela jednotný, medově žlutý nátěr. Po více než dvou stech padesáti letech od své přestavby se díky Programu regenerace MPR a MPZ tento starobylý svatostánek dočkal svého původního lesku. Restaurátorskou očistou prošly jako první památné varhany z roku 1750, často nazývané Rybovy. Historicky hodnotný varhanní stroj, jehož více než 700 přístál rozeznával za svého působení v Rožmitále i Jakub Jan Ryba (1765–1815), byl bezzbytku rozebrán, aby ve svých útrobcích i na svém těle vydal svědectví o své původní dispozici. Varhany, na nichž Ryba pravděpodobně poprvé provedl i své nejslavnější dílo – Českou mši vánoční, se po bezmála dvou stech padesáti letech svého složitého a mnoha ranami stíženého života dočkaly znovuzrození. Jejich nezapomenutelný trpělivý hlas tak může opět v plném lesku těšit a povzbuzovat, poskytovat útěchu ve chvílích nejtěžších a při bohoslužbách oslavovat velikost Božího stvoření. A úspěch tohoto díla dal podnět k dalšímu úsilí o probuzení zašlé krásy ostatních památek. Pod šikovnými rukama restaurátorů se tak začala rodit jejich nová tvář, ta, již obdivovali naši předkové před dvěma staletími a kterou jiní v různých dobách měnili k nepoznání. Škálou původních barev se tedy rozzářil hlavní oltář Povýšení sv. Kříže s plastikami sv. Petra a Pavla, plastika sv. Jana Nepomuckého, oltáře sv. Františka Xaverského, sv. Anny, Panny Marie i sv. Václava s Božím hrobem. Interiér farního kostela Povýšení sv. Kříže se svým vzezením vrátil do doby, kdy byl utvářen. Jeho skromná krása se nemůže rovnat okázalé nádheře mohutných chrámů, avšak mnohonásobně ji zhodnocují osudy lidí trvale spojené s tímto místem, povyšující venkovský kostel na kraji města na důležitý bod mnoha lidských životů.

Naše doporučení dalším městům: nechte si zapsat nejzajímavější objekty za kulturní památky, na něž pak lze využít státní zdroje, a stavby efektivně obnovit i modernizovat. Zvýšíte tak kvalitu prostředí centra města a pomůžete i turistickému ruchu.

1a

1b

3

4

2

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava varhan v kostele Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále

Využití: konání bohoslužeb a koncertů

Realizace od 1996 do 1998

Autor: Dušan Doubek, Daniel Ebel, Tomáš Hlavina
Realizační firma: Tradice, s. r. o., Doubek a syn, varhanářství, Jihlava

Celkové náklady 2000, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 0

2. Název: Oprava hlavního oltáře v kostele Povýšení sv. Kříže ve Starém Rožmitále

Využití: konání bohoslužeb a koncertů

Realizace od 1998 do 1999

Autor: akad. mal. Jindřich Růžička, Naďa Březinová, akad. mal. Helena Drlíková, akad. mal. Milada Coufalová, Naďa Mašková, Miroslav Křížek, akad. mal. Eva Procházková
Realizační firma: Tradice, s. r. o.

Celkové náklady 1340, z toho podpora z PR 670, jiné zdroje 0

3. Název: Oprava střechy, fasády včetně oken a rekonstrukce celého interiéru bývalého Brdského památníku

Využití: základní umělecká škola

Realizace v r. 2004 a 2012

Autor: Martin Pazderník

Realizační firma: Rios Příbram, s. r. o.

Celkové náklady cca 16 000, z toho podpora z PR 600, podpora ROP Střední Čechy 6 500

4. Název: Most v Palackého ulici

Využití: cesta do historického jádra města

Realizace v r. 2010

Autor: Ivan Havel

Realizační firma: Rios Příbram, s. r. o.

Celkové náklady 461, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 361

5. Název: Restaurování litinové sochy sv. Jana Nepomuckého

Využití: socha na mostě

Realizace v r. 2004

Autor: Jindřich Kovařík

Realizační firma: Jindřich Kovařík, Kralovice

Celkové náklady 38, z toho podpora z PR 19, jiné zdroje 19

Rychnov nad Kněžnou

Jaroslav Kos

V našem městě není památek, kterým by nebyla v uplynulém dvacetiletém období věnována patřičná pozornost. Oprava a údržba památek se v Rychnově nad Kněžnou stala po roce 1989 jednou z priorit vedení města. Již v období roku 1991 začalo nové vedení města usilovat o rekonstrukci a opravu památek na území města. Tak se začalo s generální opravou střechy a fasády na kostele sv. Havla a přilehlé zvonice. Byla opravena synagoga, která před rokem 1989 sloužila jako prodejna topného plynu a skladu OPBH. Před synagogou byl vybudován památník rychnovských občanů, kteří zahynuli v koncentračních táborech. V prvním patře synagogy byl vybudován památník rychnovského rodáka a spisovatele Karla Poláčka. V kostele Nejsvětější Trojice v areálu rychnovského zámku byly zásluhou města opraveny varhany částkou přesahující 1 mil. Kč. Začala rovněž pravidelná údržba a restaurování plastik na území města. Existenci Programu regenerace MPR a MPZ lze jedině vítat. Jak v minulosti, tak v současné době přispěl k obnově mnoha kulturních památek. V Rychnově nad Kněžnou byla městská památková zóna vyhlášena v roce 2003. Do tohoto roku byla většina památek na území MPZ opravena, proto se čerpání dotačního Programu regenerace MPR a MPZ může jevit jako malé. V roce 2011 jsme se vrátili k jednání s majitelem rychnovského zámku, věříme proto, že Program regenerace MPR a MPZ budeme společně využívat při obnově zámku, kostela Nejsvětější Trojice a mnoha dalších památek.

V současné době vrcholí obnova komplexu dělnických domků v podzámcí tzv. „Chaloupek“, které se staly jedním z cílů návštěvníků Rychnova nad Kněžnou. V roce 2011 jsme v rámci Dnů evropského dědictví otevřeli kapli Proměnění Páně, která je jinak veřejnosti nepřístupná a plánujeme v ní realizaci více kulturních a společenských akcí. Město Rychnov nad Kněžnou přijalo nabídku na převod kaple Proměnění Páně do majetku města, podařilo se mu obnovit v interiéru kaple všechny fresky, střešní plášť a provést další nutné opravy.

V našem městě je poměrně nízká nezaměstnanost. Je to dáno existencí tradičních podniků, jakými jsou automobilka Škoda Kvasiny a místní podnik FAB. V Rychnově nad Kněžnou je také řada kvalitních mateřských, základních i středních škol, kde mají své uplatnění především pedagogové. Hodnotu území města ocenili samotní podnikatelé v oblasti služeb, takže se ve městě usídlila obchodní nákupní centra. Město Rychnov nad Kněžnou poskytuje svým návštěvníkům služby na úrovni. V centru města je to městský hotel Havel, restaurovaný na začátku 90. let částkou 65 mil. Kč.

Po roce 1989 se zásadně změnil život města. V uplynulých dvaceti letech došlo k pronikavému rozvoji. Byl vybudován plynovod. Centrální kotelna byla zmodernizována. Pod městem byla vybudována ČOV a následně centrální přivaděč, úpravná vody a další vrt pro zásobování obyvatel města pitnou vodou. Město získalo areál bývalé školy v přírodě, který proměnilo v bytové jednotky pro mladé rodiny. Zároveň bylo postaveno několik domů pro seniory. Byla postavena nová Základní škola Komenského, která byla oceněna titulem Stavba roku 2000. Město se spoluúčastnilo na výstavbě sportovní haly R. Šebřeleho a rychnovského gymnázia. Byl postaven zimní stadion, fotbalové hřiště s umělým trávníkem a krytý plavecký bazén. Prostřednictvím fondů EU a s iniciativou podnikatelů byl postaven tenisový areál. Rovněž díky dotacím vznikl moderní areál Hasičského záchranného sboru.

Město Rychnov nad Kněžnou a zároveň městská památková zóna Rychnov nad Kněžnou procházejí svou regenerací.

Rádi bychom se účastnili nějakých setkání v rámci Programu regenerace MPR a MPZ. Setkání na MK ČR, které se každý rok uskutečňuje se nám zdají nedostatečná pro předávání si informací a zkušeností mezi realizátory městských programů regenerace.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova ohradní zdi v areálu kaple Proměnění Páně

Využití: park

Realizace v r. 2007

Autor: fy Jiří Čáp – kamenické práce a památky

Realizační firma: fy Jiří Čáp – kamenické práce a památky

Celkové náklady 404, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

2. Název: Restaurování římsy s křížem nad vchodovým portálem kaple Proměnění Páně

Využití: bývalá hřbitovní kaple, dnes koncerty, výstavy

Realizace v r. 2011

Autor: akad. soch. Jiří Švec

Realizační firma: akad. soch. Jiří Švec

Celkové náklady 40, z toho podpora z PR 20, jiné zdroje 0

3. Název: Oprava střechy boční chodby v kostele Nejsvětější Trojice

Využití: kostel u rychnovského zámku

Realizace v r. 2008

Autor: p. Beran

Realizační firma: Beran a synové, s. r. o.

Celkové náklady 119, z toho podpora z PR 59,5, jiné zdroje 0

4. Název: Oprava fasády objektu pivovaru čp. 435

Využití: pivovar

Realizace v r. 2006

Autor: Ing. arch. Řeřicha, Ing. Hampl, IKA, stavebně inženýrská společnost, s. r. o.

Celkové náklady 1008, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

5. Název: Restaurování nástěnných maleb v apsidě kaple Proměnění Páně

Využití: bývalá hřbitovní kaple, dnes koncerty a výstavy

Realizace v r. 2008

Autor: RNDr. Milena Nečásková

Realizační firma: Brandl, spol. s r. o.

Celkové náklady 302, z toho podpora z PR 140, jiné zdroje 0

Sedlec-Prčice

Miroslava Jeřábková

V Sedlci-Prčici byla vyhlášena městská památková zóna v roce 1992. Zahrnuje větší část souměstí a mimo centrálních ploch – náměstí je v ní zahrnut například rozsáhlý park přičického zámku, zámek samotný a malebné uličky s původní zástavbou. Město Sedlec-Prčice se do Programu regenerace MPZ a MPR přihlásilo v polovině 90. let, kdy byl zpracován také první program regenerace památkové zóny Sedlec-Prčice. Ten již několikrát aktualizován a doplněn a slouží jako podklad při přípravě žádostí o finanční prostředky a rozhodování zastupitelstva města o poskytování podpory z městského rozpočtu na opravy jednotlivých objektů.

Prčice je poprvé zmiňována v roce 1179 coby sídlo Vítka z Prčice, zakladatele rodu Vítkovců, od něhož odvozují své kořeny Rožmberkové, Páni z Hradce, Páni z Ústí... Sedlec vznikl také v době románské, o čemž svědčí dosud uchované zdivo ve věži kostela sv. Jeronýma.

Program regenerace MPR a MPZ se stal důležitý pro realizaci oprav a rekonstrukcí objektů, jež by bez finanční pomoci státu nebylo možné provádět a které jsou nutné pro zachování celkového charakteru, tedy genia loci městečka.

V Sedlci-Prčici se jedná hlavně o církevní památky – kostely sv. Vavřince a sv. Jeronýma. Zapojením finančních zdrojů z programu regenerace, městského rozpočtu a vlastních zdrojů vlastníka (Římskokatolická farnost Sedlec-Prčice) došlo v posledních deseti letech k celkovému zlepšení stavu obou kostelů. Vzhledem k tomu, že město jako zadatel má příležitost využít prostředky i pro rekonstrukce objektů v soukromém vlastnictví, mohli zastupitelé města rozhodnout o podpoře pro vlastníky dalších památek – např. domu čp. 55 v Sedlci, jenž patří k nejstarší dochované zástavbě na území města. Opět lze konstatovat, že bez finanční podpory Programu regenerace MPR a MPZ by stav této stavby nebyl zabezpečen a docházelo by k další destrukci. Při rozhodování o poskytnutí prostředků se členové zastupitelstva opírají o doporučení v Programu regenerace MPZ Sedlec-Prčice, který vyhodnocuje současný stav, nutné úpravy a cíle regenerace.

Největším jeho přínosem a využitím finančních prostředků je právě postupná rekonstrukce obou kostelů – sv. Jeronýma v Sedlci a sv. Vavřince v Prčici. Tyto objekty jsou zároveň dominantami MPZ. Postupná rekonstrukce se tak jeví přínosem nejen z pohledu záchrany staveb, ale i z hlediska rozšíření nabídky kulturních akcí – např. koncerty uvnitř festivalu Podblanický podzim, varhanní produkce v rámci Českého varhanního festivalu...

V zóně se nenachází žádný areál podnikatelského charakteru. Samotné městečko Sedlec-Prčice je venkovského typu. Má dvě velká veřejná prostranství, náměstí Vítkovo v Prčici a 7. května v Sedlci, kde jsou převážně objekty soukromé pro bydlení a dominanty – kostely.

Bez koordinace zdrojů z Programu regenerace MPZ a MPR se zapojením prostředků z rozpočtu města a vlastníka památek by nedošlo k postupné opravě nejen obou kostelů, ale i dalších staveb zapsaných v rejstříku kulturních památek ČR. Je však nutné poznamenat, že MPZ Sedlec-Prčice se zdá svým charakterem asi výjimkou, protože se zde nachází pouze několik málo památkově chráněných objektů. Nejdůležitější pomoc vyžaduje specifická zástavba v celé památkové zóně, její sepětí se zelení, drobnými vodními toky...

Program regenerace by pro město Sedlec-Prčice i samotnou památkovou zónu znamenal ještě větší přínos, pokud by byly podporovány i opravy a rekonstrukce ostatních soukromých objektů, jež tvoří právě malebnost prostoru – např. domy na náměstích, které nejsou památkově chráněné, ale je nutné je zachovat pro dotváření celkového dojmu z prostoru. Stejně důležitá je rekonstrukce a revitalizace veřejných prostor, na něž se bohužel podpora také nevztahuje. Pro zlepšení celkového vzhledu části MPZ Sedlec-Prčice byly získány dotační prostředky z Regionálního operačního programu Středních Čech, takže mohlo dojít k celkové revitalizaci plochy Vítkova náměstí v Prčici.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava kostela sv. Vavřince v Prčici - oprava věže, ohradní zdi, vstupních branek, schodiště

Využití: církevní obřady, koncerty

Realizace od 1998 do 2010

Realizační firma: S-B, s. r. o., Sedlčany

Celkové náklady 1138, z toho podpora z PR 705, jiné zdroje 433

2. Název: Postupná oprava kostela sv. Jeronýma v Sedlci - část krovy, střechy, věže

Využití: církevní obřady, koncerty

Realizace od 2000 do 2011

Realizační firma: Votická stavební, s. r. o., Votice, Služby Sedlec-Prčice

Celkové náklady 1190, z toho podpora z PR 764, jiné zdroje 426

3. Název: Oprava fasád na území památkové zóny Sedlec-Prčice

Využití: obytná zástavba, IČ...

Realizační firma: S-B, s. r. o., Sedlčany

Celkové náklady 1650, z toho podpora z PR 825, jiné zdroje 825

Sedlice

V Sedlici byla vyhlášena Městská památková zóna ke dni 25. listopadu 2003. V této zóně je zahrnuta většina nemovitostí ve městě, kromě ulic Komenského, 1.máje, Zahradní, část ulice Nádražní, Sídliště 1 a Sídliště 2, jedná se o nejpозději budované části města. V naší památkové zóně se nenachází žádná národní kulturní památka. Můžeme zde najít několik kulturních památek, jako je kostel sv. Jakuba Většího, kaple Paní Marie Lurdské v areálu kostela sv. Jakuba, dům čp.1 – tvrz z roku 1404, která byla přestavěna na renesanční zámeček a v současnosti slouží jako bytový dům, dům čp.140 – Štenberský dům s mážhausem – v současné době se zde nachází hotel Na Velké, čp.130 – ranně barokní přízemní dům s atikovým štítem s vázami – v současnosti slouží jako obytný dům, řada obytných domů např. dům čp.159 v Nádražní ulici, dům čp.93 v Jeronýmově ulici a dále pak hospodářské budovy bývalého statku v Palackého ulici. V památkové zóně je celá řada domů, které jsou navrženy na prohlášení kulturní památkou, např. dům čp.28 budova radnice z roku 1750 – v současné době Městský úřad v Sedlici, obytné domy v Husově ulici a další. Velice pozoruhodná je výstavba v Husově ulici, která se zachovala v původním provedení a ukazuje tradiční jihočeskou zástavbu.

V rámci Programu regenerace MPR a MPZ došlo k opravě řady kulturních památek. První významnou akcí z tohoto programu byla obnova malířské ornamentální výzdoby klenby kaple Paní Marie Lurdské v areálu kostela sv. Jakuba v Sedlici, která byla provedena v roce 2005. Oprava byla uskutečněna i díky poskytnutí finančních prostředků z grantu Nemovité kulturní památky Jihočeského kraje a spoluúčastí farnosti Sedlice.

Dále byla v tomto roce započata postupná obnova nemovité kulturní památky – kostela sv. Jakuba v Sedlici, v Městské památkové zóně Sedlice, výměnou šesti kusů oken. V roce 2006 byla dokončena obnova kostela výměnou dvou oken, výměnou částí měděných venkovních parapetů a obnovou poškozené fasády. Do obnovy kostela sv. Jakuba Většího bylo celkem investováno 579 tis. Kč.

V roce 2007 jsme zahájili částečnou opravu nemovité kulturní památky – Zámečku čp.1 v Sedlici, výměnou 12 kusů oken. I tato akce byla realizována za velmi významné finanční pomoci z Programu. Druhá etapa opravy se uskutečnila v roce 2008 a byla provedena výměna 14 kusů oken. V roce 2009 byla dokončena obnova Zámečku výměnou 12 kusů oken. Do obnovy této kulturní památky bylo celkem investováno 1 mil. Kč. Tato památka by však potřebovala další opravy v několika násobné výši, ale vzhledem k zhoršeným ekonomickým podmínkám je další obnova zatím odložena. Bylo by asi trestuhodné nepřipomenout sedlickou zvláštnost, a tou je „Sedlická krajka“. První písemné záznamy o sedlické krajce najdeme ve starém spise o Kraji prácheňském, kde se dovídáme, že výroba krajek v Sedlici se datuje již v 15. století, čímž se potvrzuje domněnka, že právě naše krajkářství je původní slovanské.

Další prameny nás zavádějí až do první poloviny 18. století, kdy byla majitelkou sedlického panství paní Marie Ludmila Černínová z Chudenic. Hraběnka si krajky velmi oblíbila, a proto se rozhodla upravit polní robotu žen tak, že její část nahradila paličkováním krajek. Dokonce vyslala dvě zdejší dívky aby studovaly krajkářství. Navštěvovaly soukromou školu Belgičanky madamme Ramie a z tohoto důvodu byly domácí vzory ovlivněny krajkami nizozemskými.

Sedlické krajky se těšily veliké oblibě, byly proslulé svou kvalitou a traduje se, že až z Bavor přijížděli kupci, kteří si zde nechávali paličkovat čepce ze zlatých nití, ke kterým se ještě na obrubu přidávaly tylové krajky. Čepce byly vzadu zdobeny sekanými granáty. Vzor byl pleten ze zlatého dracounu, což je nit' obtočená kovovým vláknem.

PŘÍKLADY OBNOVY

1. Název: dům čp. 140, náměstí T.G.Masaryka

Využití: hotel Na Velké

2. Název: náměstí T.G.Masaryka, v pozadí kostel sv. Jakuba Většího

Využití: obytné domy

3. Název: dům čp. 116, náměstí T.G.Masaryka

Využití: obytný dům

4. Název: Husova ulice, tradiční jihočeská zástavba

Využití: obytné domy

Slaný

Božena Franková

Jedinečný půdorys královského města Slaného s řadou cenných historických památek přímo vybízel ke koncepčnímu přístupu obnovy historického centra města. V tomto smyslu se Program regenerace MPR a MPZ (od roku 1992) nepochybně osvědčil, vedl nás k tomu, abychom se zamysleli nad stavem památek ve městě a postupně realizovali řadu jejich oprav. Pracovní skupina od začátku představovala spolehlivý a pracovitý tým lidí, který vedle muzejníků, památkářů a archeologa zahrnoval i další spolupracovníky – zájemce o historii města ze samosprávy a odborníky městského úřadu. Koordinace byla vždy na dobré úrovni. Je třeba poznamenat, že rozsah oprav nepříznivě poznamenalo zrušení okresních úřadů, neboť tím zanikl jeden z podstatných dotačních zdrojů pro rekonstrukci historických objektů ve městě. Současný dotační titul – Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností jej nemohl nahradit, neboť se netýká památkových zón.

I tak se město dnes může pochlubit řadou realizací oprav, obnovených fasád na náměstí a v jeho okolí. A nejde jen o estetické kvality, například „otevření“ širokého barokního průjezdu, jakési pasáže v domě čp. 1 na slánském náměstí, přineslo rozvoj obchodů v historické památkce, podobně ožil také dům čp. 134. Stabilizace podnikatelského sektoru v historickém jádru je zřetelná. V této souvislosti připomeňme i slánský Pivovar Antoš, který se stal nejen atraktivním místem pro setkávání ve městě v prostředí starobylé památky, ale nejen to, díky její rekonstrukci vznikla zde i nová pracovní místa. Nutno také poznamenat, že ruku v ruce s obnovou historického jádra probíhají přímo v centru města různé další kulturní akce, kterým právě tradiční budovy vytvářejí jedinečné prostředí – městské slavnosti, setkání partnerských měst, letní koncerty na náměstí a pravidelné zářijové setkání u příležitosti Dnů evropského dědictví (EHD).

Památinou se stala oprava kašny na slánském náměstí, kterou „korunovala“ návštěva čtyř presidentů Visegrádské čtyřky v roce 2006 ve Slaném; tuto událost připomínají čtyři malé pamětní desky. Pro budoucnost obnovy historického centra má zásadní význam studie revitalizace historického jádra, kterou zpracoval prof. Ing. arch. Jaroslav Sýkora, DrSc. s kolektivem; práce na ní byly zahájeny v roce 2006, poté byla projednána s veřejností.

Jako příklady dalších závažných a památkově náročných restaurací bych uvedla obnovu Velvarské brány, jediné, jež se ve Slaném zachovala, a opravu staticky náročného zajištění hradeb pod kostelem sv. Gotharda, na kterou postupně navazuje přestavba dalších úseků této pozoruhodné městské fortifikace.

Poutavým, ale komplikovaným příběhem může být obnova míst, kde stávala Pražská brána. Při rekonstrukci mostu se hledal kompromis při položení kanalizace, neboť všude je středověké podloží. Náročné hledání – kompromis nakonec odpovědní spolupracovníci jak na straně odborníků, tak na straně města našli. Z výsledků archeologického průzkumu vznikla i výstava ve slánském muzeu. Odměnou je nový most, obnovená socha sv. Antonína Paduánského, jež před tím stála poškozená v areálu bývalého františkánského kláštera. V dlažbě je vyznačena „historie města“ – půdorys bývalé monumentální Pražské brány. Shrnutí – náročné a dobrodružné, výsledek však stál za to, most s obnovenou sochou sv. Antonína získal prestižní ocenění Stavba roku Středočeského kraje 2011.

A doporučení do dalších let: osvědčilo se včasné projednávání oprav s jednotlivými majiteli a zejména motivace k obnově historického jádra. V tomto případě velice prospěl vstup města Slaného do Fondu na opravu domů. Slaný čeká i postupná oprava pláště kostela sv. Gotharda, který vykazuje řadu poruch. Tady je záhodno včas hledat koncepční řešení a finanční zajištění společně s konkrétním vlastníkem. V této době, kdy se zdá být vše tak hodnotově relativní, je třeba dbát na propagaci památek ve městě (tisk, webové stránky, výstavy), mít k nim vztah jako k rodinnému stříbru a vážit si v tomto směru toho, co dělá Slaný Slaným.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova špýcharu v Palackého ulici – čelní fasáda

Využití: bez využití

Realizace v r. 2002

Autor: AR Projekt, Kutná Hora, s. r. o. – Ing. Richard Jelínek
Realizační firma: Stavby a rekonstrukce, K. N. Š., s. r. o., Slaný

Celkové náklady 1166, z toho podpora z PR 350, jiné zdroje 816

2. Název: Obnova děkanství čp. 16 – fasáda, krov a střecha

Využití: děkanství

Realizace od 2003 do 2008

Autor: spolupráce statika Ing. Jindřicha Rineše

Realizační firma: Houba-Jirák, s. r. o., Slaný

Celkové náklady 1820, z toho podpora z PR 1161, jiné zdroje 659

3. Název: Obnova jihovýchodního úseku parkanové zdi

Využití: památka – veřejně přístupná

Realizace od 2008 do 2011

Autor: projekt statického zabezpečení – Ing. Otakar Hrdlička

Realizační firma: Anton Zemka, Tuřany

Celkové náklady 2263, z toho podpora z PR 410, jiné zdroje 1853

4. Název: Obnova mariánského sloupu

Využití: veřejně přístupné na městském hřbitově

Realizace v r. 2004

Autor: restaurátorský záměr – Tomáš Rafl, akad. mal.

Realizační firma: Tomáš Rafl, akad. mal.

Celkové náklady 186, z toho podpora z PR 89, jiné zdroje 97

5. Název: Obnova litinových křížů na městském hřbitově

Využití: veřejně přístupné na městském hřbitově

Realizace od 2000 do 2001

Autor: restaurátorský záměr – Marek Králík

Realizační firma: Marek Králík

Celkové náklady 460, z toho podpora z PR 190, jiné zdroje 270

Slavkov u Brna

Miroslav Zavadil

Na městském úřadě pracuji od roku 1983. Po celou dobu jsem působil i v samosprávě a účastnil se investičních akcí města. S opravou památek se více udělalo až po revoluci a nástupu Programu regenerace MPR a MPZ. V roce 1995 jsme si nechali zpracovat městský Program regenerace MPZ, který nás po třech aktualizacích provází dodnes. Současně v této době je založena pracovní skupina: komise rady města pro regeneraci MPZ, která se schází nejméně dvakrát ročně a její závěry mají vliv na rozhodování orgánů města. V ní jsou mimo zástupců radnice, památkářů a místní samosprávy i vlastníci památek. Od roku 1998 se s přestávkami účastníme Soutěže o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ. V roce 2006 jsme získali první místo v kraji. Mrzí nás, že soutěž je málo obesílána soutěžícími městy. I když se neumístíme, tak zpracovaný materiál má velkou porovnávací hodnotu, je to pro nás určitá zpráva o stavu MPZ, můžeme hodnotit úspěšnost jednotlivých let a vyvozovat závěry. Získané číselné výstupy pak používáme v našich zprávách pro orgány města a veřejnost. Co se týká získávání finančních zdrojů, jde o stále stejnou „písničku“, a to město-vlastník-dotace. Římskokatolická farnost vlastní zkušenosti s veřejnou sbírkou na opravu farního kostela a kaple sv. Urbana nad městem. Musím říci, že i město mělo úspěch v podobné sbírce, ne sice na modernizaci památky, ale na obnovu věžních hodin při příležitosti milénia.

Ve městě byla renovována kaple sv. Jana Křtitele - dnes prostory nejen pro církevní obřady na hřbitově, ale i výstavní a koncertní místo. Jsou zde provozovány další společenské akce nejen pro věřící. Podobně i renovace fary byla přínosem pro společenský život - pracuje zde divadlo mladých farníků - Simsalabim.

Opravou památek ve městě lze již návštěvníkům nabídnout více - restaurovaný kostel, sice z jiného programu, ale úspěšně rekonstruovaný zámek, též budovy a uliční prostor Palackého náměstí a další drobné památky. Zvláště drobná úprava torza hradeb na ulici Hradební je pěknou ukázkou zachování městského opevnění.

Určitě nemůžeme být vzorem pro další města, máme ještě co dohánět. Jediné, co bych zdůraznil jako dobrou praxi, je činnost komise MPZ a pravidelnost vyhodnocování činnosti při realizaci programu regenerace MPZ, např. účastí na různých soutěžních akcích. Dále musím konstatovat, že při obnovách památek nutno mít vyzkoušenou, odbornou firmu, která má znalost o prostředí, požadavcích Národního památkového ústavu, atd. Problém nastává, když v soutěži o zakázku se na první místo dostává podnik, jenž nemá zkušenosti (což se těžko prokazuje) a jde s cenou tzv. dolů. Toto se ukázalo např. při zahájení realizace obnovy kaple sv. Jana Křtitele. Dodavatel byl v další etapě již vybrán odpovědněji.

Omlouvám se, ale poutavý příběh se těžko v této situaci hledá, někdy to jsou spíše nervy drásající situace: jak to vše dopadne, co se ještě stane, přijdou peníze včas, budeme mít vše administrativně správně? Čas běží, vše nakonec dopadne dobře, pak ještě kontrola od finančního úřadu a nevíme ještě od koho. Náhle se opět ocitáte mezi přáním vlastníka památek, dodavatelem, orgány státní správy a kolotoč se točí dál. Někdy vás potěší pamětní list za úspěšné umístění v krajské soutěži a pak jednou vám někdo docela cizí a neobeznámený, který ani neví, kdo se na opravě památky podílel, z něhož nic řekne: „To se jim ale fakt povedlo, je to pěkné“. Radost v duši a jedeme dál.

Je potřeba si zkušenosti předávat a hlavně, jsou-li dobré, vzít si z nich příklad.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: oprava kaple sv. Jana Křtitele

Využití: pro církevní a kulturní akce

Realizace od 2003 do 2007

Autor: Římskokatolická farnost Slavkov u Brna

Realizační firma: Rekonstruktiva, s. r. o., Hodonín

Celkové náklady 3517, z toho podpora z PR 2113, jiné zdroje 1404

2. Název: Oprava torza hradeb na ulici Hradební

Využití: památka v turistickém návštěvníkém okruhu

Realizace v r. 2010

Autor: SASTA CZ, a. s., Brno

Realizační firma: SASTA CZ, a. s., Brno

Celkové náklady 574, z toho podpora z PR 105, jiné zdroje 469

3. Název: Obnova vstupní brány hřbitova

Využití: veřejná stavba

Realizace v r. 2006

Autor: Rekonstruktiva, s. r. o., Hodonín

Realizační firma: Rekonstruktiva, s. r. o., Hodonín

Celkové náklady 60, z toho podpora z PR 30, jiné zdroje 30

Smečno

Pavla Štrobachová

Rok 1992 znamenal pro Smečno dvě významné události. Tou první bylo usnesení ze dne 4. června, kdy Česká národní rada stanovila, že obec Smečno se stává městem. Druhou významnou událostí bylo 10. září 1992 - prohlášení historického jádra města za památkovou zónu. Městské zastupitelstvo pochopilo potřebu obnovy památek a podílelo se na vytvoření Programu regenerace městské památkové zóny, který byl schválen 20. 1. 1994.

Městská památková zóna plní funkci přirozeného centra města, z větší části jsou domy obydlené, částečně jsou využívány k obchodním a podnikatelským účelům. Srovnáme-li fotografie z doby před dvaceti lety s dnešními, vidíme značný rozdíl. Dnes jsou mnohé nemovitosti opravené a jejich okolí je rovněž více udržované. Celkově se dá říci, že je to změna k lepšímu, která je však závislá hlavně na finančních možnostech vlastníků nemovitostí. Město Smečno se nachází v okrese Kladno a jeho historie je spjata s rodem Martiniců, kteří měli Smečno v nepřetržitém držení celých pět set let.

Skutečnost, že zde stálo sídlo významného panského rodu se promítla do jeho současné podoby. Na území města je mnoho historických objektů značné ceny a významu. Hlavní dominantou města je zámek z roku 1460, který je v majetku Středočeského kraje a slouží jako ústav sociální péče. Průběžně byl udržován a v letech 1998-2000 byl rekonstruován, zejména interiéry zaznamenaly rozsáhlou opravu se zachováním všech historických znaků. Rekonstrukce zámku si vyžádala 70 mil. Kč. Díky tomu je v relativně dobrém stavu, trvale obydlený a využíváný pro sociální účely.

Program regenerace MPR a MPZ nastavil podmínky a plán v péči o památky. Ve spolupráci s odborem kultury ve Slaném a zejména PhDr. Příbylem byly realizovány další akce. Byl opraven Kostel Nejsvětější Trojice a zejména pak patrně nejstarší renesanční varhany ve střední Evropě z roku 1587 od J. Rusche.

Na opravě hrobky Martiniců a hřbitovni zdi se podíleli kromě MK ČR i potomci Clam-Martnického rodu. Naopak se nedaří zabránit další devastaci bývalého martinického pivovaru, který je v soukromém vlastnictví.

Ve městě byly postupně opraveny sochy sv. Donáta, sv. Jana Nepomuckého, svatého Jiří a nejcněnější sloup ve Smečně a to Sousoší Nejsvětější Trojice od F. I. Platzera. Následně byly opraveny i drobné sakrální symboly, volně stojící křížky a boží muka. K zásadní opravě budovy děkanství dosud nedošlo z důvodu nedostatku finančních prostředků. Nejprve byla provedena sanace a statické zajištění objektu, následně byla pouze vyměněna střešní krytina a postupně se opravuje farní zeď. V těsném sousedství se nachází i budova základní školy, která prošla celkovou rekonstrukcí a dá se říci, že byla zachráněna před devastací. Spolu s těmito významnými stavbami byla opravena budova radnice i bývalé záložny, které jsou dominantními stavbami náměstí.

V neposlední řadě je třeba zmínit i zásadní rekonstrukci domu Rodinného centra Kolpingovy rodiny. Zde již dvacet let tato nezisková organizace pomáhá rodinám a jejich dětem při překonávání životních překážek.

Zástupci města jsou si vědomi, že péče o památky a jejich udržení v kontextu potřeb současného stylu života je nikdy nekončící práce. I z toho důvodu byl v roce 2011 pořízen nový plán programu regenerace památek a památkové zóny. Smyslem všeho snažení však jsou občané našeho města a návštěvníci, jak zde žijí a jak vnímají atmosféru města. Město si jako jednu z priorit určilo spolupráci s občany tak, aby při opravách svých nemovitostí spolupracovali s orgány památkové péče, aby se sjednotil ráz náměstí.

Díky těmto postupným opravám dochází k zlepšení vzhledu památkové zóny. K Programu regenerace MPR a MPZ je třeba přistupovat jako k pružnému materiálu, který stanovuje základní parametry konečných výsledků regenerace a nastiňuje cesty k jejich dosažení.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Sv. Donát od F. I. Platzera

Celkové náklady 260

2. Název: Sv. Jan Nepomucký

Realizační firma: Kabrecký a Bílek, Teplice

3. Název: Kostel Nejsvětější Trojice a renesanční varhany z r. 1587 od J. Rusche

Celkové náklady 7

4. Název: Sousoší Nejsvětější Trojice od Karla Ignáce Dientzenhofera

Realizační firma: Památky Buštěhrad

Soběslav

Jindřich Bláha

Program regenerace MPR a MPZ je stabilním programem pro financování obnovy památek v městské památkové zóně v Soběslavi. Vícezdrojové financování se stalo velkou motivací pro vlastníky památek a násobí finanční prostředky poskytované ze státního rozpočtu. Schválený Program regenerace MPZ v Soběslavi, již 4. etapa, přispívá k většímu zájmu o vzácné objekty ze strany zastupitelů a občanů města.

Výborným příkladem je zejména obnova – záchrana gotického hradu Soběslav s vestavbou městské knihovny a dále oprava sklepení, lednice, věže Hláška a městských hradeb. Obnovou rožmberského hradu v Soběslavi došlo k záchraně jedné z nejvýznamnějších pamětihodností města a regionu. Hrad ze 14. století, kde byl v roce 1394 vězněn český král Václav IV., byl v době husitských válek pobořen a vypálen a od té doby nesloužil svému účelu. V průběhu historie zde byl umístěn měšťanský pivovar a různé skladové prostory. Po odstranění dřevěných konstrukcí krovu a krytiny v 80. letech byl pak téměř zničen. Obnova byla provedena tak, aby novými konstrukcemi byly stávající dochované zasaženy co nejméně a objekt hradního paláce zachován ve stejném rozsahu a tvaru. V patře, ve volném prostoru palácového křídla, je umístěn prosklený kontejner s vloženým mezipatrem pro městskou knihovnu. Z knihovny je tak umožněno vizuální vnímání celého povrchu vnitřku hradu. Každý návštěvník na první pohled spatří, jakými vývojovými etapami hrad procházel. Celý projekt záchranu hradu se jeví velmi zdařilý a v soutěži Presta 2011 v kategorii Občanské a průmyslové stavby byl vybrán jako nejlepší projekt. Zároveň obdržel od hejtmána Jihočeského kraje ocenění INSPIRA za inspirativní řešení v oblasti rozvoje výstavby obcí. V roce 2011 mezinárodní porota soutěže Grand Prix Obce architektů v kategorii rekonstrukce ocenila Ing. arch. Jaromíra Kročáka za tento projekt.

Příprava obnovy památkových objektů trvá velmi dlouho a vyžaduje soustavnou komunikaci s pracovníky památkové péče a s odborníky. Příkladem v Soběslavi je výše uvedená obnova městského hradu, která od statického zajištění v roce 1993 až po jeho dokončení v roce 2010 vyžadovala zapojení prostředků města, programu záchranu, Programu regenerace MPR a MPZ a Evropských strukturálních fondů. Při realizaci byly použity pro sanaci zdiva tradiční technologie zčásti prováděné restaurátorským způsobem a samozřejmě byl prováděn i archeologický výzkum, na jehož základě musela být zčásti měněna projektová dokumentace. Moderní konstrukce jsou navrženy tak, aby co nejméně narušovaly historické zdivo.

Při obnově městské věže, která je vysoká 68 m, bylo postaveno lešení až na samý vrchol, neboť musela být opravena vrcholová část včetně kříže a makovice, kde jsou umístěny historické dokumenty. Přibližně do poloviny výšky byl instalován výtah. Členové zastupitelstva města dostali možnost při ukládání nových dokumentů a instalaci schránky na vrchol věže navštívit ji a dostat se tak do místa, které není běžně přístupné, a příležitost jej navštívit jednou za mnoho desítek let. I přes tuto skutečnost využili nabízené možnosti pouze tři zastupitelé, pro něž to byl nezapomenutelný zážitek. U těch, kteří se na vrchol věže nevydali, převládá zřejmě strach z výšky a z volného prostoru.

Při obnově památkových objektů, které se potýkají se zemní vlhkostí, nutno používat vhodné tradiční materiály a osvědčené postupy a vyhnout se především novým „skvělým“ chemickým materiálům. Přípravu staveb je potřeba svěřit skutečným odborníkům.

1

3

4

5

2

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova hradeb

Využití: hrabdy

Realizace od 1995 do 2011

Realizační firma: různé firmy

Celkové náklady 5109, z toho podpora z PR 1128, jiné zdroje 3981

2. Název: Obnova kostela sv. Petra a Pavla a městské věže

Využití: kostel

Realizace od 1996 do 2011

Realizační firma: různé firmy

Celkové náklady 10733, z toho podpora z PR 3918, jiné zdroje 6815

3. Název: Obnova kostela sv. Marka

Využití: galerie

Realizace od 1995 do 2010

Realizační firma: různé firmy

Celkové náklady 1501, z toho podpora z PR 632, jiné zdroje 869

4. Název: Rožmberský dům čp. 152

Využití: muzeum

Realizace od 1997 do 2010

Realizační firma: Jihostav Soběslav

Celkové náklady 3212, z toho podpora z PR 967, jiné zdroje 2245

5. Název: Hradní areál

Využití: polykulturní a společenské centrum

Realizace od 1998 do 2011

Autor: Ing. arch. Jaromír Kročák, České Budějovice

Realizační firma: Spilka a Říha, s.r.o., Soběslav

Celkové náklady 59844, z toho podpora z PR 350, jiné zdroje 59494

Sobotka

Karol Bílek, Josef Jindra

Dobré výsledky Programu regenerace MPR a MPZ v našem městě a přínos v oblasti cestovního ruchu dokládají: čp. 3, kde vzniklo Městské informační centrum, čp. 5 Solnice - dnešní divadlo, čp. 440 - budova městského úřadu.

Úprava Šolcova statku - čp. 133

Od počátku 20. století až do jeho poloviny se na Šolcův statek v Sobotce pohlíželo jako na běžný, nakonec i zastaralý dům. Roubených staveb byla totiž v té době v kraji spousta. Chalupníci tíhli spíš ke kamenným stavením, která postupně vytlačovala své dřevěné předchůdce. Tehdejší pochopitelná neúcta k roubenkám, již bychom mohli přirovnat k našemu dnešnímu oprávněně pohrdavému postoji k panelovým monstrům na sídlišťích, se odrazila i v péči o ně. Jejich uživatelé si nelámali hlavy se stylovostí prováděných oprav ani se zachováním vzhledu či účelu svých stavení. Tak se třeba stalo, že obchodník Jan Havlík, jenž Šolcův statek získal ve 30. letech minulého století, necitlivě přistavěl přímo k jeho jižní stěně prosklený altán, kam ukládal zahradní náčiní a k maštali zase r. 1946 přičlenil strýc dnešního majitele nevzhlednou garáž pro svůj automobil.

Ke zlomu v těchto postojích došlo až 3. května 1958, kdy byl Šolcův statek zapsán na seznam nemovitých kulturních památek. Vzápětí se započalo s jeho celkovou rekonstrukcí z rozpočtu Státní památkové správy. Úkolu se ujal architekt Břetislav Štorm (1907-1960), jenž proslul především nadobycí vydařenou, dodnes nepřekonanou obnovou hradu Kost. Významně se podílel i na rekonstrukci Emauzského kláštera a Břevnovského opatství v Praze. Také jeho projekt generální opravy Šolcova statku nesl všechny znaky zručnosti svého autora. Bohužel, architekt Štorm zemřel před dokončením tohoto svého díla. Rozestavěný statek pak byl svěřen soboteckému staviteli Janu Lacínovi (1886-1963). Ani ten není znalcům architektury neznámý. Proslul především elegantními prvorepublikovými vilami, které dodnes zdobí Boleslavskou ulici v Sobotce. Dokončovací práce na Šolcově statku se však arch. Lacínovi nepovedly. Do organizmu statku začlenil nepůvodní materiály, jež již po deseti letech zavdávaly příčiny ke vzniku havarijních stavů. Například se zabetonoval přístup do sklepa a ucpaly všechny jeho větrací šachty. Vlhkost, která pocházela ze zdejší otevřené studánky, neměla kudy unikat, a proto vzlínala do domu, kde posléze způsobila hroucení základů a praskání podlahy v síni. Roubené stěny koupelny, kuchyně a ložnice v přízemí se obložily heraklitem, omítly a za touto neprostupnou vrstvou nekontrolovaně hnilo původní trámů. Podlaha před síní se vylila betonem.

V roce 2005 majitel Jan Samsířňák započal generální opravy budovy a jejího okolí. Tyto - prozatím - poslední práce projektoval a řídil Ing. Petr Zajíček. Jeho koncepce spočívala v důsledné obnově všech dochovaných historických prvků - což znamenalo modernizaci a impregnaci roubení, historických záklopů, nové schodiště, podlahy, výměnu trámů, obnovu vstupu do sklepa, šindelovou střechu, střechu maštale a bobrovky a omítky štítů. Do obnovených prostorů se mu podařilo nenápadně zakomponovat vymoženosti moderní doby, bez nichž by se dům dnes už stěží obešel. Výsledkem je objekt, který svým vzhledem v nejvyšší možné míře odpovídá době svého vzniku, přitom úspěšně plní úlohu galerie a navíc poskytuje přiměřený komfort svým obyvatelům.

1

2

3a

3b

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Šrámkův dům - čp. 3

Využití: městské informační centrum
Realizace v r. 2001

Autor: Ing. arch. Libor Sommer

Realizační firma: Stavby Kotátko, s. r. o.

Celkové náklady 570, z toho podpora z PR 250, jiné zdroje 0

2. Název: Statické zajištění a obnova fasády čp. 4

Využití: divadlo

Realizace od 2007 do 2008

Autor: Ing. arch. Libor Sommer

Realizační firma: MH Pojizerská, s. r. o.

Celkové náklady 406, z toho podpora z PR 203, jiné zdroje 0

3. Název: celková oprava fasády čp. 5 (stará radnice)

Využití: divadlo

Realizace od 2008 do 2009

Autor: Ing. arch. Libor Sommer

Realizační firma: Radomír Ort - stavební práce

Celkové náklady 600, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 0

4. Název: Oprava zvlhčených suterénů, komínů, střeš a systémů střešních žlabů a svodů u čp. 440

Využití: městský úřad

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Ing. arch. Libor Sommer

Realizační firma: Stavby Kotátko, s. r. o.

Celkové náklady 400, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 0

4. Název: rekonstrukce a výměna oken - čp. 440

Využití: městský úřad

Realizace od 2010 do 2011

Autor: Ing. arch. Sommer

Realizační firma: Stavby Kotátko, s. r. o.

Celkové náklady 1867, z toho podpora z PR 832, jiné zdroje 0

Spálené Poříčí

Historické město roku 2003

Pavel Čížek

Příklady výsledků Programu regenerace MPR a MPZ ve Spáleném Poříčí: obnova památek – renesanční zámek, barokní děkanství, kostel sv. Mikuláše, židovský kupecký dům, roubený domek lidové architektury, barokní hostinec, empírový hostinec, bývalý pivovar, pivovarské sklepy, měšťanské domy. U objektů bylo většinou nalezeno nové využití, navazující na původní. Obchod, služby – nové obchody papírnictví, potraviny, vinárna a penzion, hotel, infocentrum. Oživení budov – střední škola, galerie, dům dětí, byty, obytné domy, obnova bydlení v mnohých opuštěných objektech. Obnova prostředí – investice města a státu do silnic, chodníků, vodovodů, kanalizace, kabelizace elektrorozvodů, plynofikace aj. Kvalita stavební obnovy – práce restaurátorů se stala příkladem pro soukromé investory i místní malé stavební firmy. Příklady ekonomických a společenských dopadů Programu regenerace MPR a MPZ: nová pracovní místa – vznikla v historických objektech po obnově, ve střední škole, v domě dětí, pracovník infocentra, místa v restauraci, vinárně, hotelu. Neziskové organizace – historii se zabývají Městská beseda, Sokol, SDH, Klub přátel knihovny. Participace občanů – při veřejném plánování obnovy náměstí, parků, historických cest v krajině. Cestovní ruch – každoročně se zvyšuje počet návštěvníků i ubytovaných v renovovaných historických objektech. Kulturní akce – vznik koncertního sálu, společenského sálu a hotelu, infocentra, galerie atd. umožnily pořádání řady kulturních akcí i tradičních oslav dne EHD. Základní koncepční myšlenka obnovy malého městečka je soustředit život do historického středu a zaměřit se na mladou generaci. Před rokem 1989 z centra život zmizel, základní památky i obytné domy byly opuštěny, lidé stavěli nové domy na okraji města. Renovací památek se podařilo centrum oživit (zámek – střední škola – 180 studentů, rozšíření základní školy na náměstí – 280 žáků, koupě a obnova historického domu pro dům dětí, posílení funkce děkanství, infocentrum, zřízení hotelu a penzionu – 65 lůžek, dvanáct bytů v historických objektech, stavba třiceti čtyř bytů v DPS. Obnoveno bylo cca šedesát rodinných domů.) Městu se osvědčil návrh rehabilitace fasád, který řešil revitalizaci všech domů v MPZ. Dobrou odezvu má každoroční pořádání městských slavností EHD. Příklad péče: využití budovy velkého špejcharu pro galerii s minimálními provozními náklady a přestavba zemědělských budov na hotel a restauraci. Velmi se osvědčilo veřejné plánování obnovy krajiny – historických cest, výsadba stromů, čištění rybníků. U každé památky je vždy nutné vyřešit tři základní věci: 1. vlastnictví (např. koupě, nájem), 2. využití – co nejbližší původnímu, 3. finance. Budova čp. 161 ve Spáleném Poříčí byla postavena v 18. století jako židovský kupecký dům. Po 2. světové válce v něm získali byty nájemníci – přidělením, bez ohledu na majitele – a ti jej postupně „vybydleli“. Na objekt ve špatném stavu byl začátkem 80. let vydán demoliční výměr a poslední majitelka jej chtěla nechat zbořit. Neměla peníze, objekt chátral, třikrát v něm koncem 80. let hořelo. Po roce 1990 jej majitelka věnovala městu. To, za symbolickou cenu dům prodalo podnikateli pro využití na provoz penzionu. Nový majitel dům neopravil a nezaplátil ani symbolickou cenu. Dům byl městem soudně získán zpět. To se rozhodlo pro jeho obnovu. Při stavebně historickém průzkumu byly objeveny zajímavé detaily – dvě ohniště černé kuchyně pro oddělenou přípravu masných a mléčných pokrmů aj. detaily. Dům byl prohlášen nemovitou kulturní památkou. V rámci Programu regenerace MPR a MPZ pak byl postupně opraven. Při obnově byly nalezeny písemné dokumenty z let 1820–1821, vztahující se k jednomu z majitelů – Joachimovi Löwidtovi. Dnes slouží jako Penzion a vinárna Joachim Löwidt. Nedaleko něj město a pan Jan Ehrmann (John Eden) zřídili na místě, kde stála synagoga, Památník soužití zhotovený akademickým sochařem Jaroslavem Šindelářem. Doporučuji podpořit obnovy památek, i když nejsou ve vlastnictví města. Památky jsou pokladem města, je nutné je zachovat a obnovit bez ohledu na vlastnictví. Z města žádnou nikdo neodvezte. Opravovat jejich interiéry lze i s malými dodavateli a pod dozorem zkušených řemeslníků a restaurátorů. Vyjde to levněji a místní firmy se naučí technologie oprav památek a pak budou lépe opravovat též i nepamátky v MPZ. Je dobré každoročně opravít alespoň část některé, nebát se dělit obnovu do více etap. Často o ní diskutovat s památkáři. Preferovat v centru města školy a mimoškolní zařízení, bydlení, služby, méně vhodné jsou kanceláře a sídla firem. (Přestavba památky na jejich zázemí často nedopadá dobře).

1a

1b

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Zámek Spálené Poříčí

Využití: muzeum, církevní střední odborná škola – obory ekologie, sociální služby

Realizace od 1998 do 2005

Autor: Ing. arch. Josef Hlavatý

Realizační firma: např. restaurátoři pan Hron, pan Kašpar
Celkové náklady 13494, z toho podpora z PR 9299, jiné zdroje 4295

2. Název: Židovský kupecký dům

Využití: vinárna, penzion

Realizace od 1998 do 2000

Autor: Ing. Calta

Realizační firma: M. Škarda

Celkové náklady 3218, z toho podpora z PR 1633, jiné zdroje 1584

3. Název: Kostel sv. Mikuláše

Realizace od 1997 do 2011

Realizační firma: např. pánové Mukenšnábl, Kašpar

Celkové náklady 2841, z toho podpora z PR 2170, jiné zdroje 671

3

Strážnice

Dnešní Strážnice má necelých šest tisíc obyvatel a je zapsána do povědomí nejširší veřejnosti díky folklorním festivalům.

Dobře udržované a vhodné využívané památkově chráněné objekty a péče o dobrý stav celé památkové zóny se významně podílejí na atraktivitě města a to v očích obyvatel i návštěvníků. K tomu, aby památkově chráněné objekty mohly dobře plnit tuto úlohu, musí se jejich obnova stát součástí dlouhodobého záměru města. Program regenerace MPR a MPZ k tomu určitě přispívá významnou měrou. Jeho začátky u nás byly zajímavé a to přímo konzultacemi na MK ČR, jednáním na Okresním úřadě v Hodoníně, odboru památkové péče, popř. konzultacemi na Památkovém ústavu v Brně, ale hlavně diskusemi na konferencích Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Také jsme získávali zkušenosti ve městech, kde se konference konaly: jak nejlépe zpracovat program regenerace MPZ v našem městě, jak postupovat při opravách památek a péči o celou památkovou zónu a hlavně jak získat finanční prostředky i z jiných zdrojů než z Programu regenerace MPR a MPZ. Rovněž nám pomohlo navázání osobních kontaktů s pracovníky historických měst, kteří ho již dříve realizovali. Jmenoval bych zejména města Příbor, Štamberk, Nový Jičín, Brno, Slaný, Domažlice, Horšovský Týn. Zkušenosti z těchto i jiných měst nám pomohly při realizaci našeho programu MPZ. Jsem přesvědčen, že konference Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska byly a jsou obrovskou inspirací při využívání Programu regenerace městské památkové zóny ve Strážnici.

První akcí v programu regenerace MPZ ve Strážnici se stala renovace Panského domu, dnešního muzea a kaple sv. Rocha. Následovaly opravy synagogy, kostela Panny Marie, fary, kostela sv. Martina, Veselské a Skalické brány, Strážní věže, Židovského hřbitova a sochy Panny Marie Immaculaty na Předměstí. Kvalita oprav byla na tehdejší dobu, vzhledem k dostupným stavebním materiálům, dobrá. V rámci památkové zóny byly ošetřeny veškeré kapličky, restaurovány kříže, např. kříž u kostela sv. Martina, kříž na hřbitově včetně opravy části jeho oplocení, socha sv. Jana Nepomuckého a zrestaurovány obrázky na kapličce v Radějovské ulici. Dále byly v památkové zóně opraveny některé chodníky a komunikace. Ke zkrátnění stavu památkové zóny přispěli i místní občané a podnikatelé obnovami fasád rodinných domů a budov. Bohužel některé podnikatele se nepodařilo přimět ke stavebním úpravám i přes příslib finančního příspěvku.

Největší dopad využití programu regenerace památkové zóny ve Strážnici zaznamenává jednoznačně turistický ruch. Zřízením městského muzea v opraveném Panském domě, zpřístupněním pěkně opravených strážnických kostelů, nádherně obnovenou synagogou a ostatními památkami, včetně udržované památkové zóny, došlo k velkému vzrůstu návštěvníků našeho města. K návštěvě Strážnice zve rovněž rozsáhlý skanzen a zámek. Program regenerace městské památkové zóny ve Strážnici přispěl k tomu, že příprava na úpravy památkové zóny ve Strážnici a oprava památek v ní, byly řešeny koncepčně, řešil se výhled na několik let dopředu a ne nahodile, jak se dělo předtím. Přednostně byly opravovány památky, které měly vliv na zvýšení návštěvnosti města. Mníz má, že se nepodařilo prosadit, aby finanční prostředky určené z Programu regenerace MPR a MPZ mohly být použity i na opravu infrastruktury v památkové zóně. Jistě by to velmi pomohlo obcím s menším počtem památek.

Program regenerace MPZ ve Strážnici tedy splnil a plní předpoklady, pro které byl vytvořen. Bez tohoto nástroje by některé památky nebylo možno vůbec opravit, zejména církevní stavby.

Závěrem snad jednu úsměvnou historku. Při jednání pracovní skupiny ohledně aktualizace programu regenerace MPZ za účasti pracovníků památkové péče jsme mimo jiné projednávali i opravu komunikací ve vinohradech. Jak ke Strážnici patří folklor, tak k ní přísluší i dobré víno. Otevřel jsem tedy po ukončení jednání láhev vína. Jistý nejmenovaný účastník jednání k mému překvapení říká: „Pane, odkud máte to víno, někdo Vás musel ošidit“. Na etiketě bylo totiž uvedeno, že se jedná o Veltlínské červené, ale ve sklenicích bylo samozřejmě víno bílé.

2

4

3a

3b

1

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Věž - oprava vstupní části věže, částečná oprava fasády, odvlhčení zdíva spodní stavby věže, výměna vstupních dveří a další související práce

Využití: žádné

Realizace v r. 2008

Autor: Petr Orel

Realizační firma: Petr Orel, Strážnice

Celkové náklady 402, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 201

2. Název: „Průzkův mlýn“ - obnova šest ks oken, dveří, oprava stropů a omítek

Využití: muzeum

Realizace v r. 2009

Autor: Miroslav Zubatý, Josef Buček

Realizační firma: Miroslav Zubatý, zednické práce, Veselí n. Mor., Truhlářství Josef Buček, Sudoměřice

Celkové náklady 200, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 100

3. Název: Židovský hřbitov - postavení povalených náhrobních kamenů

Využití: židovský hřbitov

Realizace v r. 2009

Autor: Jiří Linduška

Realizační firma: Kamenické práce - Jiří Linduška, Prostějov

Celkové náklady 200, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 100

4. Název: Kostel sv. Martina - oprava oken

Využití: církevní objekt

Realizace v r. 2006

Autor: Josef Smetana

Realizační firma: Josef Smetana - KASMEN, Nivnice

Celkové náklady 350, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 150

5. Název: Synagoga - dokončovací stavební práce a dokončení restaurování vnitřní malířské výzdoby

Využití: církevní objekt

Realizace v r. 2007

Autor: Václav Holoubek, Bílovice n. S.

Realizační firma: RENOVA, stavební a obchodní spol. s r. o., Hodonín

Celkové náklady 618, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 218

Stříbro

První informace o městě Stříbře pochází z roku 1183 na listině Bedřicha Přemyslovce, která zmiňuje hornickou osadu nalézající se na levém břehu řeky Mže. V letech 1240 až 1250 bylo na skalnatém ostrohu nad touto osadou založeno královské město Stříbro. Jeho gotický půdorys, jenž se zachoval do současnosti, má jako základ velké obdélné náměstí a obdélné obvoody tří ze šesti k němu přilehlých bloků s parcelami nejbohatších měšťanských domů.

Za husitských válek obsadil Stříbro hejtman Příbík z Klenové, který v roce 1427 úspěšně vzdoroval křižácké armádě obléhající město, i když řada domů a část opevnění byla poškozena dělostřelbou. Po husitských válkách opět nastal hospodářský rozkvět Stříbra, stalo se významným feudálním sídlem. Bohatství města také významně pomohlo vývozu vynikajícího pšeničného piva do zahraničí.

Díky příznivým okolnostem se rychle změnila i architektura města. Původní dřevěné středověké stavby byly v 16. století rekonstruovány na zděné domy, na počátku 17. století bylo Stříbro kamenným renesančním městem. Tricetiletá válka město značně poškodila, v letech 1639, 1645 a 1647 jej několikrát vydrancovala švédská armáda. I když v roce 1660 byly opět v okolí Stříbra otevřeny doly na olovo, obnovovala se jeho prosperita velmi pomalu. Za války bylo zničeno 140 domů. Přes veškerou snahu se město z následků tohoto úpadku vzpamatovávalo přes sto let.

Jeho obraz utrpěl rovněž stavbou císařské silnice a několika ničivými požáry. V roce 1479 vyhořelo téměř celé, roku 1508 lehlo popelem šedesát domů, 1528 takřka třetina domů a v roce 1792 i minoritský klášter, když blesk zapálil střechu přilehlého chrámu. Klášter byl sice zrušen za josefínských reforem, nicméně měšťané užívali kostel i s celým konventem jako farní kostel.

Ničivý vliv na památky měla už zmíněná císařská silnice. Její výstavbě padla za obětí nejdříve západní část městského opevnění, včetně městské prachárny v blízkosti Horní, tzv. Chebské brány. Během dalších let došlo ke zboření tzv. Dolní brány a dalších částí hradeb, jež byly využívány zejména jako stavební materiál či dokonce zdi k nově stavěným domům. Rozpad systému městského opevnění jde poté ruku v ruce i se zbořením Horní brány. Z původních sedmnácti bastionů se do dnešních dob zachoval jen jediný – tzv. Husitská bašta.

Spolu s proměnou vnější siluety města měnila se i jeho tvář vnitřní. Většina domů na náměstí byla v průběhu 19. století opatřena empírovými či klasicistními fasádami. Nového vzhledu se také dočkala radnice – na místě starých sgrafit byla vyvedena sgrafita nová, v horních polích doplněna o obrazy znázorňující výjevy z historie města.

Na východní straně náměstí zmizela po polovině 19. století další významná historická budova. Byl to Panský dům, jehož vznik přisuzovala ústní tradice osobě nechvalně proslulého Kristiána Illova, jenž byl zavražděn v Chebu společně s Albrechtem z Valdštejna v roce 1634. Historické prameny se o tomto objektu zmiňují již v roce 1422, kdy je uváděn jako „královský zámek“, resp. „königliches Schloss“. Na místě zbořeného Panského domu byl v roce 1862 slavnostně položen základní kámen nové stříbrské školní budovy.

Na východní straně náměstí není možné opominout areál městského pivovaru, který se stal vydatným zdrojem příjmů města a stříbrské pivo bylo široko daleko vyhlášeno svou kvalitou. Areál si zachovává prakticky stejnou podobu už po dvě stě let, kdy vznikl sloučením tří ve městě působících pivovarů – městského nebo také vrchnostenského pivovaru, pivovaru klášterního a konečně obecního pivovaru.

Definitivní podobu východnímu konci města pak dalo zřízení městského parku, založeného v roce 1872 na ploše asi čtrnácti hektarů. Částečně zasahoval na území bývalých zahrad minoritského kláštera, jež dnes opět krásí svahy nad řekou Mží. Během 20. století nezaznamenalo historické jádro města značných stavebních změn, s výjimkou celkové rekonstrukce renesanční radnice v letech 1988 až 1997.

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Minoritský klášter - restaurování gotických fragmentů

Využití: městské muzeum

Realizace v r. 2005

Realizační firma: M. Šturm

Celkové náklady 355 podpora z PR 200, jiné zdroje – podíl vlastníka 155

2. Název: Radnice - restaurování a konzervace sgrafit

Využití: městský úřad

Realizace v r. 2006

Realizační firma: Matějček, Kadavý

Celkové náklady 351, z toho podpora z PR 20, jiné zdroje – podíl vlastníka 151

3. Název: Statické zajištění městského opevnění I. - II.

Využití: historický hradební systém

Realizace od 2007 do 2008

Autor: Ing. J. Fořt

Realizační firma: Inkasa, s. r. o.

Celkové náklady 786, z toho podpora z PR 360, jiné zdroje – podíl vlastníka 426

4. Název: Obnova hrady p.p.č.40/3, obnova fasády Koubkova branka

Využití: historický hradební systém, spolková činnost

Realizace v r. 2009

Autor: Bolid M, s. r. o.

Realizační firma: fa Stach

Celkové náklady 283, z toho podpora z PR 141, jiné zdroje – podíl vlastníka 142

5. Název: Obnova hradební zdi na p. p. 3439, 3440, 3441

Využití: historický hradební systém

Realizace v r. 2011

Autor: Ateliér Soukup

Realizační firma: fa Klepsa

Celkové náklady 1056, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje – podíl vlastníka 856

Sušice

František Kůs

Členem komise regenerace jsem devět let. Město Sušice každoročně vynakládá přibližně 1,2 mil. Kč na obnovu kulturních památek v městské památkové zóně Sušice. Z této částky jsou hrazeny jeho podíly k jednotlivým akcím zahrnutým do programu regenerace MPZ a dále příspěvky na úspěšně realizované akce obnovy památkově chráněných objektů. Domnívám se, že nejlépe připravené projekty jsou v zájmu a vlastnictví církve. Fyzické osoby mívají často problém zajistit potřebné finanční prostředky na své povinné podíly. Jako nejvíce problematické kulturní památky v Sušici bych označil městský dům čp. 48/I na náměstí Svobody (objekt bývalé lékárny) a měšťanský dům čp. 11/III v Mariánské ulici. Kromě příspěvků na kulturní památky má město vyhrazeno ve svém rozpočtu částku (v r. 2011 0,45 mil. Kč) na obnovu nepamátkových objektů umístěných v městské památkové zóně. Činnost komise regenerace MPZ hodnotím velmi kladně, schází se cca jednou za dva měsíce. Kromě pravidelně uskutečňovaných schůzek komise se ještě koná jednou ročně prohlídka jednotlivých staveb přímo v terénu.

Cením si vzájemné spolupráce všech zaangażovaných stran – města Sušice, Městského úřadu Sušice, vlastníků objektů a dodavatelských firem. Jako příklad vzájemně dobré spolupráce lze hodnotit i kontakt s církví – římskokatolickou farností Sušice či Provincií kapucínů v ČR – vlastníky církevních budov v Sušici, kteří byli v minulosti ze zdrojů města finančně podporováni. Díky dobré součinnosti mohou být uskutečňovány i pravidelné sezónní prohlídky města zaměřené na církevní objekty, organizované městským informačním střediskem.

Vše souvisí se vším – díky investicím do obnovy historicky a památkově cenných objektů se zvelebují příslušná část města, a přispívá se tak k rozvoji cestovního ruchu u nás.

Lze říci, že úspěšnost fungování komise regenerace předurčuje i kvalitně zpracovaný Program regenerace MPZ a do jisté míry i kvalitní obnova historických lokalit. Jejich majitelé jsou bezesporu finančně limitováni ve svých aktivitách. Dotace tak slouží jako kompenzace ztížených podmínek pro obnovu. Je třeba ocenit, že město každoročně zahrnuje do svého rozpočtu i potřebné ekonomické prostředky na obnovu památkově nechráněných míst.

Jsem rád, že se letošního roku dočkala obnova „Branka“, objekt čp. 156/I., bývalá forta – dominantní stavba nacházející se na sušickém nábřeží. Jde o jednu z nejstarších budov v Sušici. Investorem obnovy se stalo město Sušice, celkové náklady převyšují jeden milion korun, z toho 0,35 mil. Kč činí dotace z MK ČR z Programu regenerace MPR a MPZ. Rekonstrukce zahrnovala opravu krovu, výměnu střešní krytiny, statické zajištění, realizaci vnějších omítek, výměnu stropů v prvním patře, elektroinstalaci včetně připojení, nátěry klempířských a tesařských prvků a drobné úpravy v interiéru. Město v rámci obnovy zadalo provedení geodetického zaměření průčelí památky ze všech čtyř světových stran včetně půdorysu a dendrochronologického datování krovu (určí, kdy bylo káceno dřevo, ze kterého se zhotovily krokve). Přeji si, aby se pro Branku našlo vyhovující uplatnění v rámci městské infrastruktury.

3b

3a

2a

2b

1

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kaple Anděla Strážce - oprava omítek a nátěrů kaple včetně ambitů

Využití: církevní

Realizace v r. 2006

Realizační firma: František Žák, Sušice

Celkové náklady 607, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 0

2. Název: Kostel Nanebevzetí Panny Marie - stavební úpravy ohradní zdi

Využití: církevní

Realizace v r. 2009

Autor: Ing. Roman Balík, Nišovice

Realizační firma: Sušická stavební, s. r. o., Sušice

Celkové náklady 1128, z toho podpora z PR 345, jiné zdroje 0

3. Název: Městský dům čp. 5, Náměstí Svobody - obnova dvorního traktu domu

Využití: bydlení, obchod, služby

Realizace v r. 2009

Realizační firma: Bytové studio Dawer, s. r. o., Rabí

Celkové náklady 200, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 20

4. Název: Městský dům čp. 27/I., Náměstí Svobody - restaurování fresky Panny Marie Pasovské

Využití: bydlení, obchod, služby

Realizace v r. 2011

Autor: MgA. Jindřich Šlechta, Horažďovice

Realizační firma: MgA. Jindřich Šlechta, Horažďovice

Celkové náklady 105, z toho podpora z PR 50, jiné zdroje 12

Svitavy

Historické město roku 1994

Program regenerace má vždy v daném území velký význam. O to větší má, když svým charakterem pomáhá obnovit historické dědictví měst a obcí, jež jsou zahrnuty do MPZ a MPR. U každé regenerace by měla vzniknout určitá vize, jakého cíle se má v území dosáhnout a co do území přinese.

Ve Svitavách v roce 1994 proběhla rekonstrukce náměstí jako centrálního území MPZ, jež dostala v roce 1995 celostátní ocenění - Historické město roku. To dalo podnět k tvorbě dalších projektů, které měly navazovat na rekonstrukci centrálního náměstí. Pracovní skupina pro regeneraci MPZ připravovala a vyhodnocovala záměry pro oživení a obnovu dalších částí MPZ, ať již šlo o rekonstrukci veřejných ploch či údržbu jednotlivých budov v území, a zpracovávala podklady pro možnost jejich realizací a zejména financování. Pro regeneraci MPZ se město Svitavy vždy snažilo s větší či menší úspěšností o získání dotací z MK ČR, přesto převážná část akcí byla financovaná z rozpočtu města.

Město Svitavy využívalo i jiné finanční zdroje. Nejdůležitější bylo získání dotací z Evropských fondů na projekty, kde ocenění dostala přestavba bývalé textilní továrny na Multifunkční komunitní, vzdělávací a kulturní centrum Fabrika. Dotace také získalo na vznik pěší zóny u zadních traktů objektů na náměstí a na rekonstrukci prostor parku. Tím však regenerace MPZ u nás nekončí, máme další záměry úprav území, včetně potřebných investic do budov.

Zdařilou akcí v rámci regenerace MPZ Svitavy se stala obnova fasády budovy základní školy na náměstí Míru. Ta následně dotvořila celkový „prosluněný“ ráz horní části náměstí. Významnou akcí bylo restaurování otvorových prvků (oken a dveří) v budově Ottendorferovy knihovny, jež se tak zařadila mezi nejkrásnější budovy ve městě. Díky obnově původního interiéru v přízemí budovy vznikly úžasné prostory pro čajový klub a muzeum esperanta (jediné ve střední Evropě). Díky těmto aktivitám sem bylo přeneseno sídlo Českého esperantského svazu. Oživením prostor v Ottendorferově knihovně získaly Svitavy nový prostor pro pořádání kulturních pořadů, což ve své podstatě znamená návrat k původnímu záměru mecenáše V. O. Ottendorfera. Rovněž vznik muzea esperanta znamená pro Svitavy možnost přivítat řadu nových návštěvníků, zejména zahraničních turistů. Díky spojení s Multifunkčním centrem Fabrika se zde konají významné mezinárodní konference a setkání esperantistů.

Program regenerace MPZ Svitavy znamená dlouhodobou vizi rozvoje území. Díky koncepční a vizionářské práci vedení města, starosty Mgr. Jiřího Brýdla, od roku 1990 do současnosti byly vytvořeny pracovní týmy v různých oblastech s jediným cílem - rozvoj území s moderními prvky se zřetelem na vytváření „paměti“ území, jež bylo po II. světové válce z 90 % osídleno novým obyvatelstvem. V tomto dvacetiletí se začala „objevovat“ skutečná historie Svitav. Osvědčilo se zapojení lidí různých profesí do pracovní skupiny pro regeneraci, kteří stále připravují podklady pro rozhodování rady a zastupitelstva města.

Důležité je mít vizi, tým spolupracovníků, kteří se s touto vizí ztotožní. Hledat způsoby financování z jiných zdrojů než jenom z rozpočtu města - granty, přiměřené úvěry. Podstatná se jeví podpora voleného orgánu - zastupitelstva města, protože to má konečné slovo při schvalování realizace konkrétní akce. Na základě kvalitně připravených podkladů a logického způsobu financování se pak nemusí jednat jen o politické závěry, ale o rozhodování o rozkvětu města. O to by mělo jít všem, bez rozdílu politické příslušnosti...

1a

1b

3

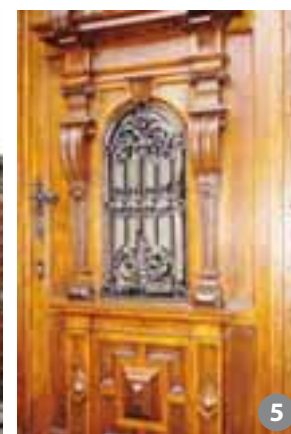
2

4

5

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce náměstí Míru ve Svitavách - síť, povrchy, fasády

Realizace od 1993 do 1994

Autor: Ing. arch. Roman Svojanovský

Realizační firma: Matyáš, s. r. o., IM Bohemia, a. s.

Celkové náklady 65000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

2. Název: Multifunkční komunitní, vzdělávací a kulturní centrum Fabrika

Využití: knihovna, spolková činnost, multifunkční sál (divadla, koncerty, konference)

Realizace od 2005 do 2008

Autor: Ing. arch. Roman Svojanovský

Realizační firma: VW Wachal, Kroměříž

Celkové náklady 185000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 100000

3. Název: Obnova fasády základní školy na náměstí Míru

Využití: základní škola

Realizace v r. 1996

Autor: Ing. Lubomír Bačovský

Realizační firma: OLSPOL, Svitavy

Celkové náklady 7000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 6500

4. Název: Obnova kostela sv. Josefa

Využití: církevní objekt

Realizace od 2003 do 2008

Realizační firma: Molat, s. r. o.

Celkové náklady 5000, z toho podpora z PR 2000, jiné zdroje 1000

5. Název: Restaurování otvorových prvků Ottendorferovy knihovny

Využití: muzeum esperanta, čajovna, koncertní sál, apartmán

Realizace od 2008 do 2012

Realizační firma: Lukáš Příbyl, Jiří Věneček

Celkové náklady 2000, z toho podpora z PR 900, jiné zdroje 85

Šluknov

Iva Jaburková

Program regenerace MPR a MPZ ve Šluknově se přes jisté „rezervy“ (např. absence regulačního plánu) zcela jistě osvědčil. Je velká škoda, že MPZ byla vyhlášena teprve v roce 1998 a ne dříve (tj. bezprostředně po roce 1989, protože velký zásah do celistvého vzhledu náměstí představovalo zboření několika domů ještě v 80. letech 20. století a výstavba nových, v duchu tehdejších pokleslých architektonických trendů), protože několik zajímavých historických objektů, které dnes již neexistují, mohlo být zachováno pro budoucí generace. Velmi důležitým faktem je také to, že se o agendu a koordinaci činnosti pracovní skupiny od počátku (tj. od vyhlášení MPZ) stará stále jeden člověk, pracovník MěÚ, kterého problematika památek zajímá a jemuž se daří zajišťovat a koordinovat různé finanční zdroje, a to i ve spolupráci s dalším i pracovníky MěÚ, byť ne vždy s plnou podporou vedení města.

Od roku 1998 renovovány sochy a sousoší ve městě (některé i opakovaně), opravena venkovní křížová cesta na Křížovém vrchu, kompletně rekonstruována budova zámku (který vyhořel v roce 1986), a to včetně zámecké zahrady. Je téměř dokončena oprava varhan v kostele sv. Václava (chybí realizovat poslední etapu). Budovy v majetku města nacházející se v MPZ jsou postupně opravovány (fasády, střešní krytina, výměna oken) v souladu s Programem regenerace MPZ, dále upravována veřejná prostranství v prostoru MPZ (výsadba zeleně, dláždění žulovými kostkami). Zámek se zámeckou zahradou se tak stal oblíbeným cílem místních občanů i turistů a dějištěm kulturních akcí. Kvalita obnovy se dle mého názoru jeví jako dobrá.

Nová pracovní místa vznikla v souvislosti s provozem dnes revitalizované zámecké budovy (cukrárna, informační středisko) a došlo i k rozvoji cestovního ruchu – zámek s upravenou zahradou je oblíbeným cílem turistů. Občané si začínají více všimnout, pokud se někde něco ničí (dříve byli víceméně lhostejní), a přicházejí to oznámit zainteresovaným osobám.

Celková obnova vyhořelé budovy šluknovského zámku včetně revitalizace zámecké zahrady

Píše se rok 1986. Je počátek dubna, stromy v zámeckém parku teprve začínají rašit. Diváme se s úžasem desetiletých dětí z oken školy na mohutné plameny šlehající ze střechy šluknovského zámku. Chlapec vedle mne pláče. Odpoledne po vyučování se jdeme podívat „na místo činu“. Pod okny na trávě v zámeckém parku leží ohořelé knihy z městské knihovny. Nezbylo nic – pouze obvodové zdi plné suti a popela. Téměř dvacet let trvalo, než se zámek jako bájný Fénix, začal postupně zvedat z popela. V roce 2006 bylo veřejnosti zpřístupněno opravené přízemí a každý další rok vždy pak jedno patro. V prvním z nich se nachází velký sál (využívaný mimo jiné pro svatební obřady) a také několik dobově zařízených místností. V roce 2009 otevřeny i prostory zrekonstruované zámecké pudy, kde se konají příležitostně výstavy, a v rámci tzv. zámeckých večerů také koncerty, autorská čtení apod. V následujících dvou letech proběhla revitalizace zámecké zahrady ztvárněné v duchu anglického krajinářského parku, čímž byl památkově chráněnému areálu navrácen původní lesk a sláva. Město získalo atraktivní turistický cíl pro návštěvníky zblízka i z okolí. Bude-li mu věnovat náležitou péči a pozornost, může se z jeho znovunabyté krásy těšit ještě dlouhá léta.

Pocitují jako nejdůležitější předpoklad pro péči o MPZ podporu vedení města (jde nejen o otázku politickou, ale bohužel i osobní ambice jednotlivců, které někdy převažují nad zájmy města). Pokud není podpora ze strany městského vedení, zdá se péče o MPZ velmi těžká až nemožná. Např. jestliže někteří zastupitelé na veřejném jednání zastupitelstva otevřeně vystupují proti existenci MPZ a hovoří o tom, že by se MPZ měla zrušit, a to jen proto, aby se zalíbili hrstce občanů, kteří si prosazují vlastní zájmy bez ohledu na širší celek, není to právě nejlepší podpora záměru, s nímž byla MPZ vyhlášena. S tímto postojem pak následně souvisí i rozhodování o financování péče o MPZ, jež má rovněž klíčovou povahu.

1a

1b

2a

2b

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Stavební úpravy zámku Šluknov

Využití: RIC, zámek, výstava
Realizace od 2005 do 2012

Autor: Ing. Jan Lukášek, Plán Projekt Kapucín, Třebíč
Realizační firma: Stamo, s. r. o., Děčín
Celkové náklady 52000, z toho podpora z PR 3000, jiné zdroje 30000

2. Název: Rekonstrukce Křížové cesty Šluknov

Využití: turistika, církevní památka
Realizace od 1998 do 2010

Autor: Ing. arch. Hanuš Hártl, HRAD spol. s. r. o., Praha
Realizační firma: Gedos, akad. soch. Michael Bilek, Petrovice
Celkové náklady 3357, z toho podpora z PR 900, jiné zdroje 1900

3. Název: Restaurování varhan kostela sv. Václava

Využití: církevní
Realizace od 2009 do 2011

Autor: Inh. Benjamin Welde, Obersdorf, SRN
Realizační firma: Inh. Benjamin Welde, Obersdorf, SRN
Celkové náklady 1500, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 200

4. Název: Revitalizace zámeckého parku

Využití: veřejný park
Realizace od 2008 do 2010

Autor: Ing. arch. Iva Jaburková, Šluknov
Realizační firma: Lesprodukt Poptlze, s. r. o.
Celkové náklady 12000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 8500

3

Šternberk

Historické město roku 2008

Blanka Zlamalová

Šternberk je městem na území bývalých Sudet s novými obyvateli, u nichž byla po dlouhá desetiletí pěstovaná nevědomost o architektonickém dědictví. Devastaci historické části města způsobilo i to, že hodnota architektury konce 18. a počátku 19. století „nestála“ odborníkům za ochranu. Zúčastnila jsem se procesu proměny MPZ Šternberk nejen jako aktivní projektantka, ale i jako spoluautorka prvních programů. Program regenerace MPR a MPZ jsem s kolegy uvítala. Byl příležitostí naučit se sledovat naši snahu o řízený proces regenerace MPZ, jenž vyvrcholil získáním titulu Historické město roku 2008

Náš přístup byl kombinován s šířením informací o historii domů, jejich proměnách a hodnotě. Pomocí dotací a prostředků budoucích nájemníků jsme postupnou rekonstrukcí vybraných objektů navraceli do středu města obyvatele. Nejúčinnějším nástrojem, vedle dobrého příkladu, se následně ukázala finanční podpora. Ta probudila povědomí o kvalitě architektury domu, jeho detailu či nezbytných restaurátorských pracích téměř u všech vlastníků.

Historické centrum města Šternberka prošlo v letech 2005–2006 rozsáhlou rekonstrukcí, která mj. podnítila vlastníky objektů k zahájení rekonstrukcí domů a dala tak vzniknout novým bytovým i komerčním prostorům. Za nejvýznamnější kromě obnovy historických fasád soukromých objektů považujeme rozsáhlou rekonstrukci objektu ČSA 19, dnešní Expozice času. V tomto objektu se nově zrodil muzejní prostor, prostory pro kulturní, společenské a vzdělávací akce, sídlo Informačního centra a Expozice času. Stavba, jež po dlouhých více než dvacet let degradovala městské prostředí, díky programu MPZ od 11. 11. 2011 propaguje Šternberk v celé Evropě. Budova ČSA 19 je jednou z nejvýznamnějších a největších budov v MPZ Šternberk. Její historická hodnota, dispozice objektu a potřeba města najít vhodný prostor pro umístění sbírky časomíry vedla ke krokům směřujícím k její záchraně. V roce 2004 započaly přípravné práce na stavebních úpravách vedoucích k vybudování Expozice času. Byly čerpány finanční prostředky z různých zdrojů včetně evropských a mj. z Programu regenerace MPR a MPZ. Záměr Expozice času vychází z tradičního spojení „Šternberk – město hodin“. Motivem času je nejenom jedinečný sbírkový soubor časomíry, ale především posílení potenciálu komparativních výhod města, aktivizace turistiky a rozvoj pracovních příležitostí v navazující infrastruktuře. Jde o oživení cestovního ruchu, jež přímo souvisí se vzděláváním školní mládeže a rodin s dětmi, vytvoření interaktivního střediska aktivní zábavy pro všechny věkové skupiny. Expozice času je místem pro výměnu názorů a zkušeností, místem pro setkání a dorozumění a místem, které se stane inspirací a atrakcí daleko za hranicemi regionu v evropském měřítku.

Bývalý augustiniánský klášter patří k nejvýznamnějším památkám města Šternberka. Klášter byl v roce 1999 zařazen do Programu záchran architektonického dědictví, financovaného MK ČR, a probíhaly zde záchranné práce. Kromě nich jsou realizovány úkony, které svým charakterem přispívají k navrácení původního vzhledu objektu a dodávají osobité kouzlo daným prostorům. Do roku 1999 byl objekt v havarijním stavu a probíhaly zde pouze činnosti zajišťující nezbytné podmínky pro stávající provoz. Objekt nabízí užité a reprezentační plochy i přehledný systém komunikací. Historicky hodnotné prostory jsou oblíbeným a vyhledávaným místem turistů a školních výletů. Děkanství je samostatnou částí klášterního komplexu, který dále zahrnuje budovy v užívání církve – bývalé proboštství, budovu s ambitem a kostel Zvěstování Panny Marie. Rozsáhlý komplex je z části v majetku města a z části Římskokatolické farnosti Šternberk. Od majitelů se odvíjí i náplň jednotlivých prostor, např. Šternberku se daří postupnými kroky realizovat záměr budování Expozice z historie města.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Celková rekonstrukce objektu Radniční 84/10

Využití: bydlení a komerční účely

Realizace od 2004 do 2005

Autor: Ing. arch. Blanka Zlamalová

Realizační firma: fa Stanislav Šiška, Šternberk

Celkové náklady 2000, z toho podpora z PR 170, jiné zdroje 1830

2. Název: Rekonstrukce objektu Expozice času

Využití: muzejní, výstavní a přednáškové prostory,
Realizace od 2000 do 2011

Autor: Ing. arch. Jan Polách – Ateliér Polách a Bravenec,
Olomouc

Realizační firma: INVESTCZ, a. s., Šternberk, VH Prospekt,
s. r. o., Olomouc

Celkové náklady 65570, z toho podpora z PR 1450, jiné zdroje 54120

3. Název: Restaurování vstupního dřevěného portálu a vstupních dřevěných vrat objektu Bezručova 1166/14

Využití: bytový dům

Realizace od 2009 do 2011

Autor: Michal Zlámal – Bří. Zlámalové, Litovel

Realizační firma: Bří. Zlámalové, Litovel

Celkové náklady 361, z toho podpora z PR 180, jiné zdroje 181

4. Název: Záchrana bývalého augustiniánského kláštera

Využití: kulturní a společenské akce, výstavní
a průvodcovská činnost

Realizace od 1999 do 2011

Autor: Ing. Robert Bravenec – Ateliér Polách a Bravenec,
Olomouc

Realizační firma: VH Prospekt, s. r. o., Olomouc, Krejčí
Building 4 you, s. r. o., Šternberk, Antic-Deco, František

Michlík, Šternberk, fa Světnický, s. r. o., Olomouc

Celkové náklady 34600, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 34600

Šumperk

Šumperk byl v 80. letech minulého století městem, které svým vzhledem příliš pozornosti nepoutalo. Pohraniční, před válkou převážně Němci osídlené město nebylo dlouhá léta příliš udržováno. Po sametové revoluci se však ihned začalo s opravami na nejbolestivějších místech. Šumperk se stal členem SHS ČMS, byla zde vyhlášena městská památková zóna a od roku 1993 funguje coby účastník Programu regenerace MPR a MPZ. Největšími stavebními akcemi města podpořenými tímto Programem, byly stavby v jeho vlastnictví. Vedle klášterního kostela to byla oprava Geschaderova domu ukončená v r. 1995, po níž slouží dům jako víceúčelové zařízení s expozicí „čarodějnické procesy“. Další akcí byla renovace morového sloupu, u něhož byly mj. restaurovány sochy (1996). Byly opraveny i městské hradby. Město zapojilo do svého snažení o obnovu i soukromé subjekty. Pravidelně byla z Programu regenerace MPR a MPZ uvolňována částka na opravy kostela sv. Jana Křtitele, soukromí vlastníci domů dostávali příspěvky na obnovu historických fasád. Výsledkem pomoci Programu regenerace MPR a MPZ bylo zkvalitnění a zlepšení vzhledu MPZ, plošná rekonstrukce nejcennějších památkových objektů a zpřístupnění majetku města a církve veřejnosti, vytvoření zázemí pro obchod apod. Zásadní byla obnova inženýrských sítí a dlažeb v MPZ, jež se začala řešit v letech 1994–2001. Bylo zřejmé, že při obnově památek budou chybět odborné firmy znalé historických řemesel a technologií. I proto Šumperk založil SOŠ památkové péče a začal krátce vydávat odborný časopis Rekonstrukce památek. Město na tři roky založilo i svůj vlastní fond s příspěvků pro opravu historických fasád mimo MPZ a zachránilo tak fasády staveb z 19. století. Přestože se během let příspěvek z Programu regenerace MPR a MPZ stále snižuje, práce v MPZ pokračují. V r. 2010 byla obnovena fasáda funkcionalistického domu na Hlavní třídě, renovováno pro nové využití je i staré děkanství. Velebí se také domy, které status památky zatím nemají. Neopomenutelný je vznik nových prostranství, parkovišť nebo nového parku v parkánu. Šumperk je dnes krásné město.

Na konci 70. let 20. století se ocitl kostel Zvěstování Panny Marie, majetek města, před demolicí. Protékající střecha byla však vyměněna až na konci 80. let, ta byla neprodyšně uzavřena medií r. 1989. Až rok po „revoluci“ došlo k revizi stavu kostela a noví radní stanuli zděšení; pod klenbou, již prorůstala dřevomorka a kde houba a plíseň „zpracovávaly“ dřevěný barokní mobiliář, se muselo začít. Nejdříve se větralo, vyvážely se zasypy z klenob, z nejhoršího se čistilo zdivo i oltáře. V kostele byly provedeny stavebně technický a archeologický průzkum. To vše z běžného rozpočtu. Město ale našlo finanční prostředky na rekonstrukci. A tady bylo obtížné prosadit opravu památky oproti jiným nutným investicím města. Řešení přinesl vznik SHS ČMS a možnost využívat Program regenerace MPR a MPZ. Základním problémem chrámu bylo odstranění vlhkosti a dřevomorky. Byl přijat odvážný úsporný návrh opravy napadeného krovu. Zároveň se vysušelo obvodové zdivo a to jak elektrosmózou, tak odvětráním základu vně i uvnitř stavby. Původní zvětralá pískovcová podlaha překrytá betonovou dlažbou byla odstraněna a nahrazena. Průběžně se realizovala oprava fasád. Od počátku oprav v kostele byl restaurován i mobiliář. K úhradě prací bylo v mnoha případech použito Programu záchranu movitých kulturních památek. K opravě mobiliáře přispěly výrazně i sbírky uspořádané krajany z partnerského Bad Hersfeldu (SRN).

Kostel byl hotový v r. 2005 a od té doby slouží mj. jako koncertní síň. Nadále se pokračuje v restaurování mobiliáře a každoročně se další movitá památka kostela zaskví v nové kráse. Celkové náklady na stavbu činily do r. 2005 36 mil. Kč. Zásadní stavební práce prováděla po celou dobu malá skupina zedníků-památkářů, pomáhali i žáci SOŠ památkové péče. Oprava kostela byla nejdůležitější stavební akcí v MPZ jejich prvních patnácti let. Za úspěšný rozjezd vděčí jak podpoře z Programu regenerace MPR a MPZ, tak i odvaze radnice vydat se na dlouhou a nákladnou cestu rekonstrukce.

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Celková rekonstrukce Klášterního kostela

Využití: kulturně společenské
Realizace od 1995 do 2005
Autor: Ing. arch. Miloslav Tempřil
Realizační firma: Peterka Ladislav, Jiří Látal, Jan Severa, Jakub Gajda
Celkové náklady 36000, z toho podpora z PR 1500, jiné zdroje 1500

2. Název: Restaurování výmalby kostela sv. Jana Křtitele

Využití: církevní, kulturní akce
Realizace v r. 2006
Autor: akad. soch. Jaroslav Jelínek a akad. mal. Petr Šafus
Realizační firma: Bohumil Navrátil, ARCHKASO, s. r. o.
Celkové náklady 751, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 101

3. Název: Rekonstrukce fasády a repase oken Bývalého obchodního a obytného domu Ottokara Katzera

Využití: bytové jednotky, obchody
Realizace v r. 2010
Autor: Ing. arch. František Dvořák
Realizační firma: František Brodecký, Stařim, s. r. o.
Celkové náklady 888, z toho podpora z PR 339, jiné zdroje 68

4. Název: Celková obnova domu čp. 160, Kostelní náměstí 4

Využití: farní středisko mládeže
Realizace v r. 2011
Autor: obnova fasády provedena bez PD
Realizační firma: Star+Pecha
Celkové náklady 1441, z toho podpora z PR 426, jiné zdroje 288

Tachov

S Programem regenerace MPR a MPZ začalo město Tachov pracovat v roce 1992. První Program regenerace MPZ byl zpracován v roce 1996, k jeho zatím poslednímu přepracování došlo v roce 2008. Městská památková zóna a objekty v ní byly detailně zdokumentovány v Zásadách památkové ochrany území, tato publikace pomáhala nejenom Tachovu, ale i soukromým majitelům objektů při jejich opravách. Vznikla také pracovní skupina, jež si počíná aktivně. Město v rámci Programu regenerace MPZ spolupracuje s vlastníky z řad občanů a církve, kteří díky němu získávají příspěvky na obnovu kulturních památek z dotací a od města Tachova. Obnova domů, ulic a zeleně probíhá pod bedlivým dohledem odborníků. Objektem, který je nejdéle pod očima památkářů, je hradební systém, nejzachovalejší v rámci České republiky.

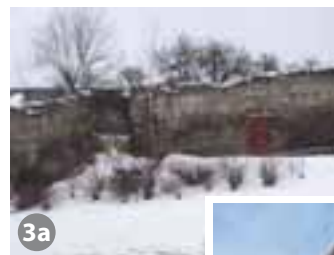
V nově opravovaných domech MPZ vznikají obchody, restaurace, kavárny, galerie. Tím se MPZ stává živější, atraktivnější a poskytuje zázemí turistům a místním obyvatelům. Městská památková zóna se přetvořila na přirozené centrum společenského a kulturního dění ve městě. Kulturní akce se konají na nádvoří zámku, v klášterní zahradě, v kostele Nanebevzetí Panny Marie, sv. Václava a sv. Máří Magdaleny a sv. Alžběty. Turistům může Tachov nabídnout turistickou trasu centrem města a památnou knížecí alejí, která je zavede k ojedinelé windschgrätzské jízdárně na okraji města.

Vytvoření nových pracovních míst logicky souvisí s opravami a zpřístupňováním objektů v MPZ. Také cestovní ruch se rozvíjí díky oživení městské památkové zóny, ročně navštíví Tachov cca 22 000 turistů. V nově opraveném objektu v MPZ pracuje s dětmi a mládeží KAT. Velmi aktivní jsou ochotníci, turisté, sportovci TJ Slavoj a FK Tachov, chovatelé, dobrovolní hasiči a další.

Postupnou opravou prochází hradební systém a je zpřístupněn turistům i s Přihradební uličkou. Zámek s nádvořím, ohradní zdí a branami je opravován dle projektové dokumentace a restaurátorských záměrů. Díky dotacím a finanční pomoci Tachova se postupně opravuje kostel Nanebevzetí Panny Marie Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou.

Hradby bývaly obranným zařízením kolem města a byly protkány bránami a baštami. Vybudovat je bylo jistě nákladné a po dokončení vznikl potřebný pocit bezpečí pro možnosti zvyšování počtu řemesel, konání trhů aj. Tachovské hradby splnily svůj úkol. Daly podnět k pozdějšímu „Husitským slavnostem“. Tachovské hradby jsou trvale a postupně opravovány. V minulých letech byly rekonstruovány na západní straně, v současné době se průběžně revitalizují na jižní a východní straně. Hradební systém je úzce spjat s turistikou. S opravami hradeb jsou spojena jména významných památkářů. Například Ing. arch. Hyzler, Ing. Woletz, akad. arch. Reml, Ing. Vinař, Ing. arch. J. Pohořalá a J. Váchal. Všichni výše jmenovaní přispěli k tomu, že tachovské hradby jsou jedny z nejhezčích v ČR.

Předkové nám ponechali z každé etapy naší historie nějaké stopy a na nás je, abychom je dál zachovávali a objevovali nové. Historické jádro města s téměř neporušenou okolní přírodou bychom měli předat dalším generacím v tom nejlepší stavu, protože nám bylo svěřeno pouze do opatrování.

3a

3b

1

1

2

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: kostel Nanebevzetí Panny Marie

Využití: pro potřeby církve

Realizace od 2005 do 2009

Autor: Rekonstrukce Rineš

Celkové náklady 3163, z toho podpora z PR 2064, jiné zdroje 683

2. Název: kostel sv. Václava

Využití: pro potřeby církve

Realizace od 2002 do 2004

Celkové náklady 2422, z toho podpora z PR 1077, jiné zdroje 45

3. Název: městské opevnění

Realizace od 1992 do 2010

Celkové náklady 5624, z toho podpora z PR 2539, jiné zdroje 150

4. Název: zámek

Využití: městský úřad, umělecká škola

Realizace od 1998 do 2011

Celkové náklady 13681, z toho podpora z PR 2842, jiné zdroje 622

Teplá

Území MPZ zaujímá nejen plochu centrální části města, ale i území přilehlého hřbitova z důvodu jeho historické a urbanistické návaznosti na okolní zástavbu.

Historické jádro představuje ve struktuře sídelního útvaru jak přirozený střed, tak i nejvýznamnější společenské a obchodní centrum Teplé, což je podporováno četnou občanskou vybaveností. Městské jádro leží na terénní vyvýšenině. Nejvýrazněji je strmost terénního reliéfu patrná na západní a východní straně historického jádra.

Na celém území městského jádra docházelo v průběhu staletí k průrůstání nové výstavby s hradbami, popř. k demolici hradeb a objektů a z toho důvodu zde již není zcela zachována historická silueta města.

V částečně jeho zachovalém půdoryse, jenž svou uliční sítí vytvořil několik dílčích polootevřených prostorů, vznikaly domy odpovídající podobou požadovaným funkcím – bydlení, správa města, úřady, obchody, řemesla. Městské domy jsou soustředěny na Masarykově náměstí nebo v jeho blízkosti, bydlení ostatních obyvatel je situováno v bočních uličkách či na okrajích MPZ a má z části charakter sídlištní panelové zástavby.

I přesto, že jádro bylo některými zásahy narušeno, podstata středověkého útvaru zůstala zachována. Nedošlo k výraznějšímu narušení historické siluety městského jádra, zůstalo až na výjimky (hotel Flora) zachováno schéma městského organismu a i dosavadní charakter objektů. Vzhledem k zmíněným skutečnostem a s ohledem na uchování těchto hodnot nelze počítat s podstatnými stavebními zásahy do daného území.

Vlastní historické jádro tvoří dvou až třípodlažní objekty. Pouze malá část objektů je vedena v Ústředním seznamu kulturních památek. Teplá má zpracovaný Program regenerace městské památkové zóny. Z programu vyplývá, že kostel Nejsvětější Trojice, který prošel celkovou opravou, nyní slouží jako prostor pro pořádání kulturních akcí, koncertů, svatebních obřadů. Chrám sv. Jiljí, který je dominantou města, bude opraven a ambit kostela bude přestavěn na výstavní prostor, kde bude instalována stálá expozice o historii Tepelska. Měšťanský pivovar – zde majitel objektu do budoucna plánuje v malém množství opět vařit pivo. Všechny projekty jsou finančně podporovány z rozpočtu města. Největší akcí bude oprava kostela sv. Jiljí, jež si vyžádá 15 mil. Kč.

V současné době je zpracován následující projekt: víceúčelová naučná stezka Klášter Teplá – Teplá náměstí. Projekt vyhrál ocenění Stavba Karlovarského kraje v roce 2012 a je připraven k realizaci. Jeho obsahem je propojení kláštera premonstrátů a náměstí s důrazem na historickou hodnotu. Financování by mělo být realizováno z ROP Severozápad. Hodnota akce činí 80 mil. Kč a součástí bude i údržba fasády a oprava ambítků kostela sv. Jiljí.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel Nejsvětější Trojice

Využití: kulturní akce, svatby, výstavy
Realizace od 1995 do 2005
Autor: Ing. Jan Červenák
Realizační firma: Stavební sdružení Teplá
Celkové náklady 3000, z toho podpora z PR 850, jiné zdroje 0

2. Název: Sloup Nejsvětější Trojice

Realizace od 2006 do 2010
Autor: prof. Petr Siegl
Realizační firma: prof. Petr Siegl
Celkové náklady 4379, z toho podpora z PR 1440, jiné zdroje 0

3. Název: Kostel sv. Jiljí

Využití: církevní
Realizace od 2008 do 2015
Autor: Ing. Martin Volný; Projektstav, s. r. o.
Realizační firma: bude vybrána
Celkové náklady 15000, z toho podpora z PR 7950, jiné zdroje 0

4. Název: Měšťanský pivovar

Využití: autodoprava – kanceláře, stavebniny, malý pivovar
Realizace od 2005 do 2017
Autor: Firma Lubomír Vodička
Realizační firma: Firma Lubomír Vodička

Tovačov

Zdenka Dopitová

V letech 1998–2006 jsem působila na tovačovské radnici ve funkci starostky města. Podle Programu regenerace MPR a MPZ ČR se pracovalo již před mým nástupem na radnici. Vždy po volbách byla ustanovena pracovní skupina, která navrhovala postup obnovy památek v MPZ Tovačov. Prioritou se stala vždy památková obnova centra města a zejména zámku Tovačov. Myslím si, že se Program regenerace MPR a MPZ pro práci zastupitelstva města osvědčil. Finanční zdroje na obnovu památek ve městě poskytovány také Okresním úřadem Přerov a v dalších letech pak Olomouckým krajem, a také z fondů EU.

Prováděna byla zejména památková obnova zámku Tovačov a bytových domů na náměstí. Na náměstí se po letech vrátil život zejména díky opraveným domům jednotlivých obchodníků. Zrenovována přístupová komunikace k zámku a v prostorách před zámkem se částečně podařilo zachovat i několik městských bytů. Kulturní akce se přesunuly do centra města a do zámeckého parku.

Stávající stěžejní zaměstnavatelé – velké firmy – na území města zůstaly. Vznikaly navíc drobné podniky, pekárny, obchody a provozovny malých živnostníků. Zrodily se také nové neziskové a zájmové organizace, jako např. Tovačovský zámek, o. p. s., Okrašlovací spolek tovačovský, o. p. s. a hanácký taneční soubor Hatě. Pracovní skupina regenerace MPZ Tovačov připravovala na základě požadavků rady města podklady pro přípravu žádostí o dotace, jež byly následně schvalovány zastupitelstvem města. Objevila se nová pracovní místa zejména u malých živnostníků, v obchodech a službách. S obnovou centra města a zámku Tovačov postupně též narůstal cestovní ruch. Zvyšoval se počet turistů a návštěvníků. Kulturní, sportovní a společenské akce pořádané v Tovačově se staly populárními nejen ve městě, ale také v širokém okolí. Jsou to zejména: pálení čarodějnic, májový jarmark, noční prohlídky zámku, folkový festival Tovačovský portál, Svatováclavské hody, Vánoce na zámku a další.

Dále byly vypracovány zejména tyto koncepční materiály: Strategický plán rozvoje města Tovačova, památková obnova zámku a předzámčí Tovačov, koncepce rozvoje cestovního ruchu, koncepce rozvoje komunální rekreace.

Při opravě barokní kaple zámku Tovačov postaveno lešení až ke stropu – asi 17 m. Jednoho dne jsem se chtěla podívat nahoru. Překvapilo mne, jak andílci sedící na horních římsách mají vypoulené oči. Panem sochařem jsem byla poučena, že oči jsou velké proto, abychom je viděli i zespodu. Dokonce konstatoval, cituji: „Kdyby se mi narodilo takové děcko, asi bych ho raději hned zabil“. Byla jsem jedna z mála občanů, kteří se mohli ke stropu kaple podívat.

Za velmi potřebné považuji zejména jednání regionálních sekcí SHS ČMS, na nichž jsme měli možnost diskutovat o aktuálních problémech při modernizaci historických lokalit a předávat si potřebné zkušenosti.

1b

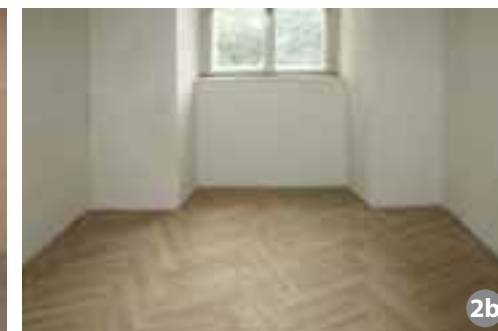
1a

2

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava části krovů a střechy fary

Využití: sídlo římskokatolické farnosti Tovačov

Realizace od 2008 do 2010

Realizační firma: Stavitelství střechy, s. r. o., Hranice

Celkové náklady 986, z toho podpora z PR 690, jiné zdroje 296

2. Název: Obnova truhlářských prvků oken a dveří arkádového křídla zámku Tovačov

Využití: cestovní ruch – expozice

Realizace v r. 2005

Realizační firma: PhDr. Karel Žurek, Dolany – Nové Sady

Celkové náklady 435, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 235

2. Název: Arkáda severozápadního křídla zámku Tovačov – stavební práce

Využití: cestovní ruch – expozice

Realizace v r. 2004

Realizační firma: PhDr. Karel Žurek, Dolany – Nové Sady

Celkové náklady 489, z toho podpora z PR 190, jiné zdroje 299

2. Název: Severozápadní fasáda vídeňského křídla – dvorní trakt

Využití: Obřadní síň města Tovačova

Realizace v r. 2003

Realizační firma: PhDr. Karel Žurek

Celkové náklady 600, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 400

Trhové Sviny

Ivan Bartoš

Podářilo se obnovit vzhled některých památek, popřípadě zastavit jejich chátrání. Bohužel výše finančních prostředků uvolňovaných na jejich regeneraci má klesající tendenci. V posledních dvou letech se jedná o částku pouze ve výši 120 000 Kč. Relativně nejvíce přispívá Jihočeský kraj. Výsledky dokládají rekonstrukce radnice, postupná oprava kostela Nanebevzetí Panny Marie a Nejsvětější Trojice, zpřístupnění funkční technické památky Buškův hamr.

V opravených objektech vznikla některá restaurační zařízení, s čímž souvisí i zrod nových pracovních míst, a zároveň přispívají k celkovému rozvoji cestovního ruchu. Participace občanů spočívá v tom, že se zvyšuje jejich snaha o opravu objektů v jejich vlastnictví.

V katastrálním území Trhové Sviny se nachází technická památka Buškův hamr. Rekonstrukce tohoto objektu z 18. století probíhala v letech 1990 až 1995, následně byl zpřístupněn veřejnosti. Jedná se o unikátní ukázkou původního vodního hamru poháněného třemi dřevěnými koly. Jeho technická část je plně funkční a je možno zde spatřit buchar (tzv. kobylu), výheň s dmychadly, brus, vše poháněné výše uvedenými vodními koly. Součástí expozice se stala jedinečná kolekce nářadí. Kladiva a kleště, které nejsou vystaveny v žádném technickém muzeu, jsou hodny zvláštní památkové ochrany. Každý hamerník si je totiž vyráběl sám – podle druhů výrobků, jež v jeho dílně převládaly.

V bývalé obytné části je soustředěna výstava lidového nábytku z Doudlebska s ukázkami keramiky, podmaleb na skle a dobového zařízení z přelomu 18. a 19. století. Zahradu, v níž se objekt nachází, se v letních měsících proměňuje v přírodní amfiteátr. Konají se zde divadelní představení, koncerty a jiné kulturní akce. Významnou událostí jsou srpnové Kovářské dny s ukázkami kovářské práce, s tradičním trhem a bohatým doprovodným programem.

Buškův hamr přispívá nejen k rozvoji turistického ruchu a k přílivu návštěvníků do jihočeského regionu, ale je významným objektem i pro místní obyvatele, kteří se sem rádi vrací a využívají toto klidné místo pro odpočinek a relaxaci, ale také jako místo pro kulturní a společenská setkávání. Je i důležitou zastávkou na stávající přírodovědné naučné stezce Trhvosvinensko.

1

2

3

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Buškův hamr

Využití: funkční technická památka - muzeum
Realizace od 1990 do 1994

Autor: Ivan Bartoš, okresní úřad

Realizační firma: fy Prokeš

Celkové náklady 4500, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 1200

2. Název: Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Využití: církevní obřady, koncerty

Realizace od 1990 do 2010

Autor: MURUS, Ing. Lubor Gregora

Realizační firma: fy Václav Prokeš

Celkové náklady 11000, z toho podpora z PR 10000, jiné zdroje 0

3. Název: Kostel Nejsvětější Trojice

Využití: církevní obřady, koncerty

Realizace od 1990 do 2010

Autor: MURUS, Ing. Lubor Gregora

Realizační firma: BIFA, Haniš, Mikeš

Celkové náklady 13000, z toho podpora z PR 6000, jiné zdroje 0

4. Název: Rekonstrukce radnice

Využití: veřejná budova - občanská vybavenost

Realizace od 2002 do 2010

Autor: MURUS, Ing. Lubor Gregora, Ing. arch. Zdeněk Urbanec

Realizační firma: Hochtief, Václav Prokeš, Ludvík Reindl

Celkové náklady 7000, z toho podpora z PR 1500, jiné zdroje 500

Trutnov

Program regenerace MPR a MPZ významně přispívá k zachování a obnově kulturních památek v rámci historického středu města, na jejichž opravy by nezbývaly finanční prostředky veřejné správy či soukromých majitelů. Současně působí motivačně obzvláště na soukromé vlastníky, kteří mají možnost své objekty zkrášlit, aniž by je to finančně přivedlo do tíživé situace. Vzhledem k soudobému ekonomickému vývoji je tato dotační politika velice důležitá, bez ní by k opravám nedocházelo, mohl by se pouze odstraňovat havarijní stav v základní míře. Nabízí se zde šance nejen zachovat a zachránit památky před hrozícím zánikem, ale navíc i vracet budovám a památkám jejich původní vzhled, často smazaný předcházejícími necitlivými zásahy. Vedle toho je tato dotace vhodnou motivací i pro samosprávy, jimž tak umožní zdůvodnit a podpořit finanční investice do opravy památek snáze, když jsou spojené s dotačním podílem a tudíž celý náklad oprav neleží pouze na bedrech rozpočtu samosprávy.

Regulační plán je dobrým nástrojem ke stabilizaci výrazu a památkové hodnoty MPZ, přispívá k udržení charakteru a životaschopnosti historického jádra města a brání architektonickým excesům vyvolaným tlakem bohatých investorů. Podmínky musí být nastaveny tak, aby přispívaly k trvale udržitelnému vývoji a regeneraci stavebně technické stránky objektů, aby bylo zabráněno porušení jejich historické podstaty, dané nejen vzhledem, ale stejnou měrou i vnitřním členěním a v neposlední řadě i využitím. Ovšem bez podpory a pochopení pracovníků stavebního úřadu ani samotný regulační plán nemá šanci svůj úkol splnit..

Obnova kulturních památek a proměna jejich exteriérů, uskutečňující se s významnou pomocí Programu regenerace MPZ, má podstatný vliv na zlepšení vzhledu města a tvorbu lepšího životního prostředí. Tím se město stává atraktivnější a sympatičtější pro obyvatele, ale i pro návštěvníky, kteří se pak k nám rádi vrací.

Pokud se ohlídneme zpět, tak se v souladu s Programem regenerace MPZ postupně opravovaly ty památky, jejichž stav byl ve své době aktuálně nejhorší. U těch, jejichž obnova vyžadovala finanční prostředky vyšší, než bylo možné z dotace získat, se opravy rozdělily na několik na sebe navazujících etap – v několika letech za sebou. Při výběru akcí na prvním místě upřednostňován stavebně technický stav (statika, sanace vlhkosti, oprava střechy) a posléze také i vzhled a potřeba restaurátorských zásahů. Opravy ale neměly vliv na způsob využití památek, který zpravidla zůstává stále stejný. Také nedochází k novému zpřístupnění, protože opravované objekty nebyly v posledních letech ve stavu, aby musely být před opravou veřejnosti uzavřené. Tato situace byla dána tím, že v polovině 80. let 20. stol. se ve městě realizoval plán stavebních obnov „Za Trutnov krásnější“, jenž pomohl do jisté míry a za tehdy daných možností finančních a technologických zachránit či aspoň ve větší míře stabilizovat do té doby dochovaný původní vzhled objektů v historickém jádru města. Z hlediska architektonického tak bylo nyní na co navázat a také díky bohaté fotografické dokumentaci vzhledu města z 20. let 20. stol., je možné zodpovědně obnovovat vše to, co se během nesčetných předchozích oprav změnilo či zaniklo. Nadějí do budoucna se jeví, že po letech oprav objektů převážně ve vlastnictví města se nyní každým rokem objevují další noví soukromí vlastníci, kteří mají zájem na zachování historického vzhledu svých domů a navazují spolupráci s památkáři, aby mohli využívat možností Programu regenerace MPR a MPZ. Město jim v jejich snaze napomáhá také programem na obnovu podloubí, jímž se snaží motivovat zlepšení vzhledu veřejného prostoru – podloubí soukromých domů – které v našem městě tvoří významný a ucelený architektonický prvek historického jádra. V tomto případě jde nejen o opravu omítek či maleb, ale především o náhradu dožilé a nevhodné betonové dlažby za kamennou, což představuje značnou finanční zátěž, připadající na vlastníky takovýchto domů. Doufáme, že se společnými silami podaří Trutnovu dodat důstojný vzhled.

fotografie z náměstí: Miloš Šálek
ostatní fotografie: Archiv MěÚ Trutnov

2a

2b

3

4a

4b

1

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Areál hrobek továrníků - celková rekonstrukce

Využití: památník, pietní místo

Realizace od 2001 do 2004

Autor: Ing. arch. Smilnický

Realizační firma: Průmstav Trutnov, Červenka-Pospíchal, umělecké kovárství, Hlinsko
Celkové náklady 1701, z toho podpora z PR 1061, jiné zdroje 640

2. Název: Rekonstrukce stavebních prvků městského parku

Využití: schodiště, fontána

Realizace od 2003 do 2005

Autor: Ing. Chaloupský

Realizační firma: Pavel Bořek - stavební firma,

Dvůr Králové, KTS Hradec Králové

Celkové náklady 2848, z toho podpora z PR 1110, jiné zdroje 1738

3. Název: Stará radnice - oprava fasády

Využití: reprezentační prostory, restaurace, obchody

Realizace od 2006 do 2009

Autor: Ing. arch. Smilnický

Realizační firma: KV+ZL, stavební spol. Žaclěř

Celkové náklady 3387, z toho podpora z PR 1178, jiné zdroje 2209

4. Název: Komerční a obytný dům čp. 127 - celková rekonstrukce

Využití: byty, obchody, služby

Realizace od 2004 do 2011

Autor: Ing. arch. Tomek

Realizační firma: Krkonošská stavební, s. r. o., Trutnov,

K. Döring, klempíř a pokrývač, Trutnov

Celkové náklady 2700, z toho podpora z PR 1113, jiné zdroje 1587

5. Název: Haasův palác čp. 74 - 1. etapa oprav

Využití: ZUŠ Trutnov, obchody

Realizace od 2004 do 2010

Autor: Ing. arch. Smilnický

Realizační firma: KV+ZL, stavební spol., Žaclěř,

Pavel Bořek - stavební firma, Dvůr Králové

Celkové náklady 3218, z toho podpora z PR 1198, jiné zdroje 2020

Třebíč

Lubor Herzán

Do Programu regenerace MPR a MPZ se Třebíč zapojila v samotných počátcích a využívá jej dodnes. S jeho pomocí se podařilo uskutečnit pozitivní změny v městském centru. Osobně ho považuji za jeden z nejlépe fungujících dotačních systémů v ČR zejména z těchto důvodů: 1. jasná pravidla, při jejichž splnění je vysoká pravděpodobnost, hraničící s jistotou, na získání finančního příspěvku, 2. stabilita programu (v průběhu své existence se mění jen v nezbytné míře, odrážející změny ve společnosti, 3. podílové a vícezdrojové financování (vlastní podíl města je zárukou, že se akce nedělá jen kvůli dotaci, v případě jiných investorů je pak jeho spolupodíl vyjádřením souhlasu se smyslem prováděných prací), 4. přiměřená administrativní náročnost (což rozhodně nelze tvrdit o všech dotačních programech, zejména financovaných EU). Za jedinou výraznější slabinu považuji skutečnost, že z Programu regenerace MPR a MPZ nelze hradit úpravu historicky cenných veřejných prostranství, která mají pro kvalitu prostředí srovnatelný význam. Regulační plán centra z roku 2001 je hojně využívaným nástrojem při plánovitém rozvoji MPZ. Pracovní skupina pro regeneraci MPZ existuje v Třebíči od jeho počátku. Aktuálně čítá pět členů se zastoupením odborných pracovníků z městského i krajského úřadu a politiků koaličních i opozičních. Toto složení omezuje spory v zastupitelstvu, kam již materiál přichází řádně projednaný.

K nejvýznamnějším výsledkům Programu regenerace MPR a MPZ patří restaurování sgrafit na tzv. Malovaném domě nebo oprava věží baziliky sv. Prokopa.

Příběh od asanace k UNESCO

Židovská čtvrť v Třebíči spolu s bazilikou sv. Prokopa byly v roce 2003 zapsány do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO jako první židovská památka mimo území Izraele. Přitom o pouhých dvacet let dříve, v polovině 80. let, se počítalo s plošnou asanací židovské čtvrti a následnou výstavbou výškových domů, které by nenávratně zničily genia loci tohoto místa. V 90. letech se v historicky velmi krátké době podařilo nejen od základu změnit názor na hodnotu tohoto území, ale myšlenku jeho revitalizace z větší části uskutečnit a zachránit tak pro budoucí generace unikátní urbanistický celek, jenž je významným dokladem světebné židovské kultury a nedílnou součástí světového kulturního dědictví.

Prvním krokem k záchraně zchátralé, ale urbanisticky a památkově nesmírně cenné čtvrti, bylo tvůrčí setkání šesti týmů architektů, kteří zformulovali hlavní zásady celkové revitalizace území. Závěry, na nichž se všechny týmy shodly, se staly myšlenkovou základnou programu Fondu Třebíč - neziskové organizace, jež vznikla společným úsilím města Třebíče a pražské nadace ABF pro rozvoj architektury a stavebnictví a jako hlavní úkol si vytkla dlouhodobou koordinaci snah o regeneraci levobřežní části MPZ včetně židovské čtvrti. Program Fondu Třebíč byl rozpracován do dílčích projektů a ty jsou postupně naplňovány. Rozhodujícím předpokladem pro revitalizaci území židovské čtvrti byla komplexní rekonstrukce inženýrských sítí, ochrana před povodněmi a pěší propojení židovské čtvrti s okolím dvěma lávkami. Na tyto práce v hodnotě cca 40 mil. Kč byla použita půjčka s dlouhodobou splatností z prostředků vlády USA (program MUFIS), takže rozsáhlé rekonstrukční práce mohly být provedeny v poměrně krátké době dvou let. Negativní dopady na život obyvatel této čtvrti jsou tak minimalizovány.

Z dalších významných počínů je třeba zmínit zejména adaptaci bývalé továrny na městské byty, rekonstrukci zadní synagogy a řadu zdařilých úprav objektů soukromých investorů, kteří vlastní v židovské čtvrti 90 % objektů. Program regenerace MPR a MPZ zde sehrál významnou roli.

Rychlost, s jakou se z asanačního území stala památka UNESCO, je dle dostupných informací bezprecedentní. Skutečnost, že spolu s židovkou čtvrtí a hřbitovem je zapsána i nedaleká románská bazilika sv. Prokopa - vynikající dílo křesťanské architektury, lze považovat za poselství dnešku o možnosti koexistence různých náboženství a kultur a jejich vzájemného obohacování. Toto poselství nepozbylo do dnešních dnů nic na své aktuálnosti.

1a

1b

2

5

3

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Bazilika sv. Prokopa - obnova střešního pláště severní věže

Využití: pro bohoslužebné účely

Realizace od 2006 do 2006

Autor: Ing. Jiří Bublan

Realizační firma: Otakar Čaha, Břetislav Kocián

Celkové náklady 1400, z toho podpora z PR 1000, jiné zdroje 400

1. Název: Bazilika sv. Prokopa - obnova střešního pláště jižní věže

Využití: pro bohoslužebné účely

Realizace v r. 2007

Autor: Ing. Jiří Bublan

Realizační firma: APAP – Milan Hadlík

Celkové náklady 1800, z toho podpora z PR 1400, jiné zdroje 400

2. Název: Měšťanský dům Karlovo nám. - oprava konstrukce krovu a výměna střešní krytiny

Využití: komerční využití, v domě průchod do židovské čtvrti

Realizace v r. 2008

Autor: Vlastimil Hádlík

Realizační firma: Mašíček Dalešice, s. r. o.

Celkové náklady 1200, z toho podpora z PR 470, jiné zdroje 730

3. Název: Kostel Proměnění Páně - obnova fasády

Využití: bohoslužebné účely

Realizace v r. 2009

Autor: VESAS, s. r. o.

Realizační firma: Vesas, s. r. o.

Celkové náklady 2066, z toho podpora z PR 1400, jiné zdroje 666

4. Název: Obnova střechy fary u baziliky sv. Prokopa

Využití: fara

Realizace v r. 2010

Autor: Ing. Jiří Bublan

Realizační firma: Břetislav Kocián, Otakar Čaha

Celkové náklady 993, z toho podpora z PR 700, jiné zdroje 293

5. Název: Malovaný dům - oprava střešní krytiny

Využití: svatební obřady, vítání občánků, veřejné akce

Realizace v r. 2011

Autor: Vlastimil Hádlík

Realizační firma: Libor Šeda, s. r. o.

Celkové náklady 999, z toho podpora z PR 337, jiné zdroje 662

Třešť

Vladislav Hynk

Do Programu regenerace MPR a MPZ se naše město zapojilo po roce 1995. Hned se podařilo založit pracovní skupinu (reprezentovanou jak pracovníky památkové péče tehdejšího Okresního úřadu v Jihlavě, tak i zaměstnanci městského úřadu), zpracovat a následně schválit v městském zastupitelstvu vlastní Program regenerace MPZ Třešť a především vytipovat postup rekonstrukce či oprav jednotlivých nemovitých kulturních památek. Bohužel u mnoha významných staveb bylo tehdy konstatováno, že jsou v silně poškozeném stavu. Opravy jednotlivých objektů probíhaly v následujících letech, vždy podle výše získaných finančních prostředků. Postupně jsme obnovili či zachránili snad všechny nemovité historické objekty v našem městě – jednalo se mimo jiné o komplexní opravy farního kostela sv. Martina i filiálního kostela sv. Kateřiny Sienské. U obou jsme především zamezili pronikání vlhkosti do interiéru a renovovali vnitřní omítku i venkovní fasádu. Dále jsme během uplynulých více jak patnácti let obnovili některé z domů v centru města, pseudorenesanční kapli rodiny Schumpeterů-Killianů z 19. stol. na městském hřbitově nebo fasádu současné radnice. Finanční prostředky posloužily také pro částečnou rekonstrukci původního sídla třeštské vrchnosti – zámku, který dnes slouží jako hotel a místo pořádání vědeckých seminářů a sympozií. Postupně je obnovován také přilehlý šestnáctihektarový zámecký park. Mezi roky 2002 a 2003 prošel významnou proměnou i Schumpeterův dům, který neměl využití a byl de facto odsouzen k zániku. Dnes se stal centrem turismu ve městě – mimo tradičních muzejních exponátů najdete zde sbírku třeštských betlémů, při jejíž prohlídce pochopíte, proč se Třešť nazývá „městem betlémů“. Nachází se zde také turistické informační centrum nebo stálá výstava věnovaná životu a dílu světově proslulého ekonoma J. A. Schumpetera, jenž se v Třešti v roce 1883 narodil. Obnova historické stopy města není zaměřena pouze na významné nemovitosti. Neopomněli jsme ani drobné sakrální stavby – křížky, sochy či boží muka v centru města a také v jeho okolí.

Odkaz na židovství v Třešti můžeme nalézt v částečně renovované bývalé židovské synagoze i v židovské čtvrti samé, o které jsou zmínky již od roku 1686. Bývala oddělena od křesťanské části města, toto oddělení se již není patrné, ale samotná část města se dodnes dochovala ve značném rozsahu. Židovské památky doplňuje hřbitov ze 17. století s 1306 dochovanými náhroby, jenž se nachází na okraji města.

Pravidelně investujeme do obnovy veřejných prostranství. Z nich nejvýznamnější se stala rekonstrukce trojúhelníkového náměstí, při které jsme renovovali kompletní inženýrské sítě i povrchy. Umožnila obnovit jeden z unikátů města – rekordní sluneční hodiny, jejichž rozměr je zapsán i v databázi Muzea rekordů a kuriozit v Pelhřimově. V dlažbě náměstí je patrný reliéf městského znaku, jednorožce.

V našem šestitísícovém městě působí aktivně více jak čtyřicet spolků či organizací. Nově revitalizované objekty či prostory využívají ke svému akčnímu zázemí nebo k pořádání různých aktivit pro ostatní. Na náměstí se již pravidelně uskutečňují kulturní programy – např. změna času našich slunečních hodin, setkání řezbářů z celé republiky s názvem Dřevorezání či nový projekt Jednorožného roznění.

Nemůžeme nabídnout historické skvosty, ale pracujeme s tím, co nám po našich předcích zbylo (bohužel, „ruka socialistického urbanisty“ se na historizujícím vzhledu našeho města podepsala významně). I přesto se nám podařilo dvakrát uspět a stát se krajskými vítězi soutěže o Cenu Programu regenerace MPR a MPZ v Kraji Vysočina (rok 2003 a 2007). Tato vítězství jsou pro nás zavazující i do budoucnosti. Chceme, aby pro následující generace, jež budou v našem městě žít, vznikl přívětivý prostor pro příjemné přebývání, na který se stanou náležitě hrdí a kam se mohou rádi vracet.

Přijměte pozvání do našeho města.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova měšťanského domu čp. 462 - Schumpeterův dům**

Využití: muzeum, infocentrum, cukrárna, depozitáře
Realizace od 2002 do 2004

Autor: Ing. Jan Herálecký, H-Projekt, Telč

Realizační firma: Podzimek a synové, s. r. o.

Celkové náklady 17490, z toho podpora z PR 990, jiné zdroje 16500

2. Název: **Obnova kostela sv. Kateřiny Sienské**

Využití: k církevním obřadům římskokatolické církve
Realizace od 1998 do 2002

Autor: Ing. arch. Martin Laštovička

Realizační firma: Podzimek a synové, s. r. o.

Celkové náklady 6245, z toho podpora z PR 3105, jiné zdroje 3140

3. Název: **Obnova farního kostela sv. Martina**

Využití: k církevním obřadům římskokatolické církve
Realizace od 2004 do 2008

Autor: Ing. Jan Herálecký, H-Projekt, Telč

Realizační firma: Starkon Jihlava CZ, a. s.

Celkové náklady 7152, z toho podpora z PR 4980, jiné zdroje 2172

Turnov

Miluše Zajícová

Program regenerace MPR a MPZ se osvědčil zejména v tom, že bez jeho finanční podpory by nebylo možné obnovit takové množství historických artefaktů, drobných sochařských děl a provést opravy větších rozměrů, jako jsou např. odvodnění chrámu sv. Mikuláše, restaurování vitrajových oken na kostele Narození Panny Marie, položení nové střešní krytiny na domě čp. 245 v Sobotecké ulici, opravu oken na střední uměleckoprůmyslové škole ve Skálově ulici a v neposlední řadě výměnu oken a obnovu fasády na bývalém domě U bažanta - čp. 70 ve Skálově ulici. Další kulturní památky na nejstarším území města Turnova, jež je nazýváno městskou památkovou zónou, však na svoji obnovu teprve čekají. Např. kostel sv. Mikuláše - zde je nutné vyztužení fasády celého kostela. V minulých dobách spousta historických domů, soch a kapliček zmizela. Například ohradní zeď v Sobotecké ulici, včetně brány se sochařskou výzdobou, která podlehla novodobému pojetí parku, či kaplička sv. Floriána na Trávnících. Jeví se proto nanejvýš žádoucí pro další generace zachovat alespoň ty památky, které na území Turnova zůstaly do dnešní doby. A v tomto dle mého mínění nemalou měrou napomáhají právě dotace MK ČR v rámci Programu regenerace MPR a MPZ.

V rámci obnovy soukromých objektů též zachovány bytové jednotky. Na základě obnovy objektu muzea mohla tato instituce rozšířit služby pro návštěvníky. V opraveném kostele sv. Matěje na Hrušticí opětovně započata liturgická funkce. Nové pracovní místo vytvořeno v rámci infoslužby města. Zvýšil se počet návštěvníků (turistů). Z bývalého františkánského kláštera je dnes pošta, tento rozsáhlý areál by již v dnešních celospolečenských podmínkách hledal svou funkci velmi složitě.

Karčova vila

Karčova vila - se nachází na jižní straně ulice 28. října při centrální části Turnova, v místech s vilovou zástavbou. Patrně podle svého návrhu si ji zde nechal postavit ředitel zdejší šperkařské školy Antonín Karč (1879-1952). Jako malíř se věnoval dokumentaci roubených lidových staveb Pojizeří. Byl to propagátor turistiky, autor první turistické mapy Českého ráje (1910), spolupracovník Národního muzea v Praze v oboru mineralogie. Karčova vila po smrti svého majitele začala chátrat. Zdědila ji dcera Antonína Karče, která neměla na její obnovu sílu. Stála ovšem velice o to, aby vila, jež je od roku 1979 zapsanou kulturní památkou, zůstala zachována ve své podobě a v dobrém technickém stavu pro další generace. Vila měla veliké štěstí v podobě rodiny Ježkových z Turnova, kteří začali staré paní pomáhat v každodenním životě. Ta vilu nakonec rodině Ježkových odkázala, čímž byla vila zachráněna. Ježkovi splnili slib paní Karčové a postupem času vilu opravili do dnešní podoby, a to i s přispěním Programu regenerace MPR a MPZ.

1

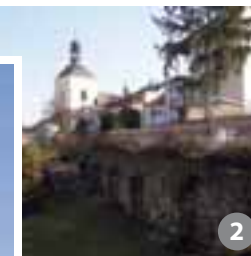
1

1

2

2

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Kostel Narození Panny Marie - oprava omítek v interiéru, nová výmalba, nová elektroinstalace, obnova vitrají

Využití: církevní účely, koncerty duchovní hudby, turistické prohlídky

Realizace v r. 2003

Realizační firma: Geosangroup, a. s.

Celkové náklady 1080, z toho podpora z PR 480, jiné zdroje 600

1. Název: Kostel Narození Panny Marie - restaurování fresky a mobiliáře, restaurování kamenných prvků, zasklení oken, ochranné sítě na okna, zednické opravy schodišť

Využití: církevní účely, koncerty duchovní hudby, turistické prohlídky

Realizace v r. 2004

Realizační firma: Geosangroup, a. s., Petr Werich - kameník, Jiří Hyska - sklářský výtvarně realizační ateliér

Celkové náklady 1287, z toho podpora z PR 870, jiné zdroje 417

1. Název: Kostel Narození Panny Marie - restaurátorské práce na třech oknech skládaných do olova

Využití: církevní účely, koncerty duchovní hudby, turistické prohlídky

Realizace v r. 2005

Realizační firma: David Voskovec - Vitraje

Celkové náklady 357, z toho podpora z PR 204, jiné zdroje 150

2. Název: Kostel sv. Mikuláše - sanace soklového zdiva

Využití: církevní účely, koncerty duchovní hudby, turistické prohlídky

Realizace v r. 2010

Autor: Girsá AT, spol. s r. o., Praha, Ing. akad. arch. Václav Girsá

Realizační firma: Reopa, s. r. o.

Celkové náklady 1565, z toho podpora z PR 931, jiné zdroje 634

Uherské Hradiště

Historické město roku 2011

Aleš Holý

Město se do Programu regenerace MPR a MPZ zapojilo ihned po výzvě v roce 1992. Ještě v téže roce vznikl Program regenerace MPZ Uherské Hradiště a v roce 1994 pak regulační plán centrální zóny, který byl důležitým nástrojem pro dostavbu proluk a stavebních mezer či regeneraci historické urbanistické struktury. Péče a obnova památek je permanentním procesem, jenž nemůže nikdy skončit. Památky jsou velmi křehkým stavebním fondem, u něhož zachování autenticity vyžaduje zvýšenou pozornost a soustavné ošetřování. Některé historické objekty prošly během dvacetiletí dvojitým cyklem obnovy. V případě Uherského Hradiště to bylo vyvoláno povodněmi, které v roce 1997 zaplavily celé historické jádro. K sanaci škod významně přispěla existence Programu regenerace MPR a MPZ. Nejen proto považujeme dotační systém za mimořádně úspěšný. Pomohl aktivovat soukromé a veřejné zdroje a za dvacet let trvání obnovit téměř všechny kulturní památky v naší MPZ. Princip Programu regenerace MPR a MPZ je od počátku postavený jednak na podílovém a vícezdrojovém financování oprav, jednak na exaktním a dostatečně objektivním hodnocení absorpčních schopností municipalit historických sídel, čímž se stal velmi unikátní a příkladný.

Během uplynulých dvaceti let z objektů, které byly zdevastované a mnohým hrozil jejich zánik, vznikly fungující a reprezentativní prostory. Například kaple sv. Alžběty s přilehlým areálem slouží jako lékárna a ordinace lékařů, měšťanský dům čp. 35 je velkým knihkupectvím, rekonstrukcí domu čp. 46 vzniklo několik bytů a obchodní přízemí. Neméně významnou je záchrana bývalé židovské synagogy, kde sídlí knihovna. Obnovou prošla mj. Stará radnice, kaple sv. Šebestiána, morový sloup či městské hradby. Reduta je od roku 2001 opět centrem kulturního dění a lékárna U Zlaté koruny i po obnově slouží stejnému účelu jako v předešlých staletích. Ke zpříjemnění prostředí centra přispěla obnova parku V Bastionu, rekonstrukce Mariánského náměstí a Havlíčkovy ulice, ale také nová výtvarná díla. Důležitou, i když zrakům návštěvníků i obyvatel ukrytou investicí, byla rekonstrukce kmenové kanalizační stoky. Ve třiceti dvou zastavěných prolukách nacházíme zástupce nové architektury, jedná se např. o domy Kvěťák, Želník, residence Hradební, hotel Mlýnská.

Regenerací objektů bylo vytvořeno kvalitní a atraktivní zázemí pro malé a střední podnikání a v souvislosti s revitalizací objektů a prostředí historického jádra se objevila i nová pracovní místa. Město usiluje o zapojení občanů organizováním veřejných fór, kulatých stolů na aktuální témata rozvoje města, vyhledává veřejné ankety, provádí průzkumy názorů. Periodicky pořádá výstavu Proměny města, vyhlašuje soutěž Dům roku, Okno roku, uděluje Cenu Vladimíra Boučka za uchování a rozvoj lidových řemesel apod. Demokratické postupy uplatňuje město zejména při rozhodování o dotacích z Programu regenerace MPR a MPZ či z městského Fondu obnovy historické architektury a při plánování dalších akcí regenerace historického jádra. Rozvoji cestovního ruchu napomáhá činnost informačního centra a Regionu Slovácko. Nemalý vliv na zvyšování jeho atraktivity mají Slovácké slavnosti vína a otevřených památek, Letní filmová škola, festivaly, koncerty nebo konference v historickém prostředí centra.

Oblast MPZ a památek spravuje uvolněný člen zastupitelstva, jako poradní orgán funguje komise architektury a regenerace MPZ, konkrétní úkoly plní pracovníci odboru architektury, plánování a rozvoje. Pomocným nástrojem při prosazování požadavků památkové péče je městský dotační zdroj Fond obnovy historické architektury.

Naplňováním Programu regenerace MPZ město řeší koncepční, systematickou a soustavnou údržbu památkových a historicky cenných objektů a regeneraci své historické urbanistické struktury. Nadále hodlá věnovat pozornost kvalitě a vybavení veřejných prostranství. Velkou výzvou se jeví boj s vandalismem, graffiti a živlem reklamy. Za zdánlivě jednoduchý úkol považujeme trvalé udržování čistoty a pořádku, což je ideálním závřením všestranné péče o historické prostředí.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Stará radnice

Využití: obchodní prostory, restaurace
Realizace od 1993 do 1995

Autor: GG ARCHICO, Uherské Hradiště

Realizační firma: SAS, Staré Město

Celkové náklady 40000, z toho podpora z PR 3900, jiné zdroje 0

2. Název: Kaple sv. Alžběty

Využití: lékárna

Realizace od 1994 do 1995

Autor: Obchodní projekt Zlín, arch. Pavel Uhrmacher

Realizační firma: VALSTAV, Zlín

Celkové náklady 15000, z toho podpora z PR 3800, jiné zdroje 11200

3. Název: Nová radnice

Využití: městský úřad

Realizace od 1996 do 1998

Autor: FORMICA Zlín, Ing. arch. Štefan Čížek

Realizační firma: STAMOS, Uherské Hradiště

Celkové náklady 11000, z toho podpora z PR 5220, jiné zdroje 5780

4. Název: Bývalá synagoga

Využití: Knihovna B. B. Buchlovana

Realizace od 2001 do 2004

Autor: AGROPROJEKTA, Uherské Hradiště,

Ing. Lubomír Sklenář

Realizační firma: TRADIX, Staré Město

Celkové náklady 4798, z toho podpora z PR 2360, jiné zdroje 2438

5. Název: Měšťanský dům Hradební 201

Využití: obchodní prostory

Realizace v r. 2011

Autor: Mgr. Martin Slovák, Veselí nad Moravou

Realizační firma: Látal, Uherské Hradiště

Celkové náklady 1666, z toho podpora z PR 833, jiné zdroje 833

Uherský Brod

Pavel Chramosta

Program regenerace MPR a MPZ je téměř jedinou dotační stálicí v oblasti péče o památky. Mnohem víc vstupních titulů se nabízí na výstavbu nové architektury, zatímco historické objekty chátrají a ztrácí se v lesku skleněných fasád a reklamních billboardů. Díky těmto, bohužel drobným prostředkům, jež je možné získat na uchování kulturního dědictví, – se daří – ač pomalu každoročně zachovat kus dědictví našich předků. Nejinak je tomu v našem královském městě. Městský Program regenerace MPZ se stal našťastí jedním ze strategických dokumentů, který je schválen v zastupitelstvu města, a je tedy závazným dokumentem a jasnou koncepcí toho, čeho chce město v oblasti památkové péče dosáhnout. Po volbách v roce 2010 se udála změna i v oblasti komise MPZ. Z původní politicky obsazované komise vznikla „jen“ pracovní skupina. Její složení se však dostalo na mnohem vyšší odbornou úroveň a byla to jedinečná možnost, jak zapojit do rozhodovacích procesů také jiné instituce, které v oblasti historie ve městě působí např. odborníky z Muzea J. A. Komenského. Trvalou snahou je mít v rozpočtu města schválenou položku na opravy památek. Díky městskému programu se ví o připravovaných akcích, a tak je možno rozpočet města k tomu směřovat.

Město má ve svém vlastnictví několik historických objektů. Sám městský úřad sídlí v historické radnici (původně pozdně gotický měšťanský dům, barokně v letech 1707–1715 přestavěný) a k její rekonstrukci přispěl právě v roce 2011 program regenerace MPZ. Postupně jsou po částech opravovány také městské hrady budované od 13. století. Rozsah těchto prací je ovlivněn výší finančních prostředků města, popř. dotací. K rozvoji obchodu a služeb pomohla dále regenerace Nadačního domu (barokní budova z roku 1711–1713), jež je v přízemí využívána pro drobné podnikání – služby a obchod. Regenerací v letech 2004–2007 došlo k ztraktivnější těchto prostor a zároveň zachování bydlení v patře objektu, který byl původně určen jako městský špitál a útulek pro chudé. Má zde sídlo i zástupce neziskového sektoru – občanské sdružení Luisa a pro děti využívá jak vnitřní prostory, tak i vnitroblok domu, jenž umožňuje bezpečné hraní dětí v centru města. Oživení budov a rozvoj kulturních akcí je zastoupeno regenerací kostela Mistra Jana Husa (původně kostel sv. Jana Křtitele, nejvýznamnější gotická památka ve městě z 1. poloviny 13. století) – díky opravě podlah, omítek byl obnoven prostor pro duchovní setkávání, ale i pořádání kulturních akcí, nejen s duchovní tematikou.

V soukromých kulturních památkách – měšťanských domech na náměstí byly zachovány prodejny či vytvořeny nové.

Město Uherský Brod s bohatou historií se od doby vytvoření městského programu regenerace (1995 a 2008) snaží soustavně investovat do záchran památek. Mnohé objekty musí být řešeny zejména z finančního důvodu v několika etapách, než se dosáhne požadovaný výsledek. Potěšující se jeví, že obnova památek je mnohdy impulsem a hybatelem v oblasti rozvoje města. Jako příklad lze uvést naši stezku městskou památkovou zónou – kdyby se nebylo čím pochlubit a co prezentovat turistům, tento produkt v oblasti cestovního ruchu by ve městě nikdy nevznikl. Opravy památek daly impuls k vypracování žádosti o dotaci z Regionálního operačního programu Střední Morava v oblasti cestovního ruchu s názvem Stezka městskou památkovou zónou (infotabule, zvukové průvodce, informační desky a orientační systém ve městě), jež byla realizována v roce 2009. Dále byl umožněn rozsáhlý archeologický výzkum kostela Mistra Jana Husa – probíhal uvnitř celého chrámu a byl veden do více než dvoumetrové hloubky. Díky drobné dotaci na rekonstrukci podlah z Programu MPR a MPZ se uskutečnilo jedno z nejrozsáhlejších záchraných bádání, která jsme v posledních letech zažili. Prosadit realizaci této akce u vedení města nebylo v roce 2008 vůbec jednoduché. Na drobnou dotaci připadla značná část vlastního spolufinancování. Až argumenty o hrozbě dřevomorky, jež zatím napadla jen podlahu, ale mohla by se rozšířit do zdiva a dále, přesvědčily o důležitosti péče o památku. Nikdo netušil, že tato rekonstrukce dá nový impuls právě pro archeology. Rekonstrukce podlah v původně gotickém kostele byla totiž jedinečnou příležitostí odkrýt historii města v jeho centru.

1

2a

2b

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice čp. 100 - sanace vlhkosti spodní stavby

Využití: sídlo Městského úřadu Uherský Brod

Realizace od 2009 do 2011

Autor: Ing. Pospíšilová

Realizační firma: 3V&H, s. r. o.

Celkové náklady 3000, z toho podpora z PR 705, jiné zdroje 2295

2. Název: Městský dům čp. 116 (nadační dům) - sanace vlhkosti, repase oken, dveří, restaurování prvků fasády

Využití: provozovny soukromých podnikatelů

Realizace od 2004 do 2007

Autor: Ing. Pospíšilová, Ing. Sekanina, MgA. Levínská

Realizační firma: 3V&H, s. r. o., ZEVOS, Lumír Kreisl, MgA. Levínská

Celkové náklady 4542, z toho podpora z PR 2006, jiné zdroje 2536

3. Název: Městské hrady - rekonstrukce

Využití: část městského opevnění

Realizace od 2001 do 2003

Autor: ASA Architektonicko-stavební atelier

Realizační firma: STUNEX, s. r. o., Lumír Kreisl

Celkové náklady 5304, z toho podpora z PR 1610, jiné zdroje 3694

4. Název: Dům čp. 164 - výměna oken, odstranění vlhkosti, oprava čelní fasády, soklu, vstupů do objektu

Využití: rodinný dům s nebytovými prostory

Realizace od 2009 do 2011

Autor: Ing. arch. Pavlůcký, Šimanský, Ing. Vozár

Realizační firma: Šimanský, Novák

Celkové náklady 709, z toho podpora z PR 260, jiné zdroje 449

3

Uherský Ostroh

Věra Hendrychová

Vzhledem k počtu a stavu obnověných památek v Uherském Ostrohu má Program regenerace MPR a MPZ pro město velký význam a je spolu s činností pracovní skupiny hodnocen kladně.

Dobré výsledky můžeme doložit akcemi na objektech: kostel sv. Ondřeje, fara Uherský Ostroh, Zámek Uherský Ostroh, Přízámčí Uherský Ostroh, zámecká brána, socha sv. Jana Nepomuckého, kříž sv. Ondřeje. Dalšími akcemi byly: rekonstrukce náměstí, komunikace II/495, prostranství mezi zámek a Přízámčím, revitalizace zeleně - ulice Komenského před zámek a ulice Nerudova u sochy sv. Jana Nepomuckého, rekonstrukce místní komunikace v ulici Šance, prostranství před sokolovnou, vznik Lidových tradic a řemesel - šicí dílna a prodejna, informační centrum, ubytování, vinotéka, mikroregion Ostrožsko

Nejvýznamnější památkou města je zámek, jehož obnova je postupná: (1994) obřadní a koncertní síň v I. NP, (1998) přestěhování městského úřadu do prostor II. NP, (1999) knihovna v III. NP, (2000) prostory pro základní uměleckou školu a uměleckou galerii v III. NP, (2001) restaurování a obnova fasády jižního křídla nádvoří, zprovoznění dvou místností v I. NP - vinotéka, (2003) restaurování a obnova fasády severního a západního křídla nádvoří, (2004) oprava fasády východního křídla nádvoří - zprovoznění tří místností ve III. NP - městská galerie - osvětlení, (2005) dokončení severní arkády se vstupem do sociálního zařízení pro potřeby kulturních akcí na nádvoří, (2006) hlavní plocha nádvoří zámku, schodiště do východního křídla, (2007) modernizace jižní venkovní fasády, odvlhčení základů jižní a východní strany, oprava rohového arkýře, (2008) dokončení nové omítky z jižní strany včetně opravy a odvodnění vstupu do sklepa, rekonstrukce střechy středového arkýře, východní fasády středového arkýře včetně osazení nových okenních rámců, (2009) dokončení zpevnění venkovní východní fasády, (2011) vypracování restaurátorského posouzení renesančních maleb v místnosti č. 499.

„A vypravovatí bude řečí tajemnou, ale srozumitelnou o svých osudech, o naší práci a snahách našich potomků, v jejichž rukou spočívá budoucnost, řízená prozítelem, budovaná na základech, které položili naši předkové, na nichž stavíme my a na nichž pokolení příští vybuduje své bytí, svoji přítomnost. Kež se tento kamenný svědek minulosti a přítomnosti dočká šťastných dob a spokojeného, klidného soužití těch, kdož přijdou po nás!“

Tato slova byla vepsána na stránky Pamětní knihy města Uherský Ostroh jeho prvním kronikářem - Janem Borůvkou. Jsou určena objektu, který už po staletí tvoří neodmyslitelnou dominantu historického jádra města - renesančnímu zámku. O čem by tento očited svědek snažení pánů z Kunovic a následně více méně nezámů knížat z Lichtenštejna asi vyprávěl? Bylo by to bezesporu povídání dlouhé a barvitě.

A co na to náš zámek? Zůstává dál jen němým svědkem zrození zázraku, kdy staleté ruiny povstaly z popela.

1

3a

2

3b

4

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Zámek Uherský Ostroh - západní a severní fasáda, věž

Využití: prostory MěÚ, galerie, vinotéka, knihovna, obřadní a koncertní síň

Realizace v r. 2003

Autor: SÚRPMO, Brno

Realizační firma: akad. soch. Jindřich Martinák, Zdenek Kunovjánek, DROSTAV

Celkové náklady 1088, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 0

2. Název: Zámek Uherský Ostroh - východní fasáda nádvoří zámku

Využití: prostory MěÚ, knihovna, vinotéka, koncertní a obřadní síň

Realizace v r. 2004

Autor: SÚRPMO, Brno

Realizační firma: akad. soch. Jindřich Martinák, Zdenek Kunovjánek, DROSTAV

Celkové náklady 1300, z toho podpora z PR 580, jiné zdroje 0

3. Název: Rekonstrukce náměstí Svatého Ondřeje

Využití: náměstí

Realizace od 2006 do 2007

Autor: Ing. arch. Borunský, Intos, s. r. o., Uherské Hradiště

Realizační firma: Javorník CZ, s. r. o., Veselí nad Moravou

Celkové náklady 17787, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 11300

4. Název: Rekonstrukce přízámčí - I. etapa

Využití: šicí a krojová dílna, prodejna

Realizace od 2005 do 2006

Autor: Ing. arch. Lubomír Severa

Realizační firma: Stavby, s. r. o., Boršice

Celkové náklady 9631, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 8776

5. Název: Úprava plochy před zámek a přízámčím

Využití: veřejné prostranství, parkoviště

Realizace v r. 2009

Autor: Ing. arch. Borunský, Intos, s. r. o., Uherské Hradiště

Realizační firma: SVS CORRECT, s. r. o.

Celkové náklady 2147, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 986

Uničov

Dalibor Horák

Výsledky realizace Programu regenerace MPR a MPZ jsou pro pamětníka patrné již při letném pohledu. To, co je pro náhodného návštěvníka města samozřejmostí, může pamětník srovnávat se stavem před uplatněním Programu regenerace MPR a MPZ. Stal se stěžejním materiálem pro rekonstrukci plochy centrálního Masarykova náměstí a dalších ulic a náměstí v historickém jádru města. Za jeho pomoci se dále podařilo pozvednout vzhled mnoha nemovitých kulturních památek v centru, ať už měšťanských domů a dalších nemovitostí či sochařských prací včetně významného mariánského sloupu. Významnou roli při rozvoji historického jádra sehrál též regulační plán. Jeho některé části jsou však dnes již překonány a město v současnosti zahajuje kroky k jeho aktualizaci tak, aby lépe skloubil historické souvislosti s potřebami rozvoje moderního města. Svou roli při jeho realizaci sehrála i pracovní skupina, složená z odborníků z různých souvisejících oborů. Program regenerace MPR a MPZ v celém jeho rozsahu bylo možné realizovat zejména díky synergickému efektu, způsobenému sdružením vlastních financí města a příspěvků získaných z dotačních programů Olomouckého kraje, MK ČR a Evropských fondů.

Nejvýznamnější zrenovovanou památkou je bezesporu mariánský sloup, jedinečná barokní sochařská práce z dílny místního umělce J. A. Heinze. Rozvoj obchodu a služeb byl limitován počtem nebytových prostor v historickém jádru města, ve všech případech však došlo minimálně ke zlepšení podmínek pro zásobování a pohyb zákazníků. V průběhu realizace Programu regenerace MPR a MPZ nedocházelo k posílení prostor pro obchod a služby na úkor funkce bydlení. Jednou z významných budov, která se dočkala oživení, se jeví bývalý Dům moravských stavů na Masarykově náměstí čp. 22 - renesanční stavba palácového typu s arkádovým náspím ve dvorním traktu. Původně zchátralá budova dnes využita pro potřeby městského úřadu, ve dvorním traktu se v letním období odehrávají pořady uničovského kulturního léta. V souvislosti s obnovou komunikací v historickém jádru se uskutečnila rovněž obnova zeleně a mobiliáře na Masarykově náměstí a v Olomoucké ulici.

Vzhledem k obnově technické infrastruktury v historickém jádru nastalo i zlepšení podnikatelského prostředí s následnou stabilizací stávajících firem. Ve volných nebytových prostorách nemovitostí, které prošly rekonstrukcí, našly sídla nové podnikatelské subjekty (např. Masarykovo nám. 13 - výroba a prodej pečiva). V souvislosti s touto skutečností došlo i ke vzniku několika nových pracovních míst. V zrekonstruovaných objektech našly místa pro svou činnost také neziskové organizace, částečně i nově vzniklé (např. městská šatlava v Příční ulici - o. s. Gaudolino). Veškerým realizacím v historickém jádru města předcházela veřejná projednání investičních záměrů. Již při zběžném pohledu na centrum města v turistické sezóně je zřejmé, že se posílil zájem turistů o město, jež dříve nebylo vyhledávanou turistickou destinací.

Město Uničov mimo Program regenerace MPR a MPZ uplatňuje především komplexní program rozvoje města, jehož je Program regenerace významnou součástí. Tento komplexní program pravidelně vyhodnocován, jeho jednotlivé akce vedeny v přehledné tabulce, v níž je aktualizováno plnění jednotlivých akcí včetně stanovování priorit. Jako podmínka naplňování rozvojových programů funguje intenzivní projekční příprava jednotlivých investičních akcí, která se městu v minulém období velmi zúročila. Jen díky předchozí včasné přípravě jednotlivých projektů mohla být valná většina prioritních akcí s pomocí různých dotačních programů realizována.

Pro realizaci jakýchkoliv investičních akcí třeba spolupráce pokud možno všech subjektů, zastoupených v orgánech města. Čím přátelštější prostředí, tím větší šance na realizaci co možná největšího objemu investic. Nutná rozsáhlá předchozí projektová příprava a podchyčení jednotlivých investičních akcí v rozvojových programech města.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Dům čp. 205 v Příční ulici (šatlava)

Využití: muzeum věžešství

Realizace od 2009 do 2010

Autor: Alfa Projekt

Realizační firma: HSH Stav

Celkové náklady 16000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 13000

2. Název: Obnova hradebního zdiva

Využití: veřejně přístupné

Realizace v r. 2009

Autor: PhDr. Karel Žůrek

Realizační firma: Středomoravské stavby, s. r. o.

Celkové náklady 1500, z toho podpora z PR 600, jiné zdroje 0

3. Název: Mariánský sloup

Využití: Objekt tvoří dominantu náměstí

Realizace od 2004 do 2006

Autor: akad. soch. René Tikal

Realizační firma: akad. soch. René Tikal

Celkové náklady 7200, z toho podpora z PR 2894, jiné zdroje 600

4. Název: Obnova centrálního náměstí (Masarykova)

Využití: veřejně přístupné

Realizace v r. 2009

Autor: MCO - Ing. arch. Milan Obenaus

Realizační firma: Strabag, a. s.

Celkové náklady 65000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 57000

Valašské Meziříčí

Prohlášení historického jádra města Valašského Meziříčí v roce 1994 městskou památkovou zónou znamenalo potvrzení historických hodnot tohoto urbanistického celku, na jehož území se nachází vedle zámeckého areálu a farního kostela čtyřicet pět měšťanských domů prohlášených za kulturní památky.

V uplynulých dvaceti letech prošla většina z nich revitalizací a město tak dostalo novou jasnější tvář. Nevyřešeným problémem stále zůstává dokončení rekonstrukce barokního zámku. Zatímco vnější plášť se podařilo po etapách v roce 2008 dokončit, téměř polovina všech vnitřních prostor stále čeká na svou renovaci. Úspěchem byla naopak památkově citlivá revitalizace zadního nádvoří zámku, za niž město obdrželo hlavní cenu v soutěži Stavba Zlínského kraje roku 2008. V posledních letech byly také s podporou z Programu regenerace MPZ zahájeny dílčí práce a průzkumy interiérů zámku a jsou činěny další přípravné kroky k zahájení oprav interiérů. V rámci nich byla např. na základě objevení nástropních maleb identifikována pozice nejstarší zámecké kaple. Z omezených prostředků přidělovaných v rámci Programu regenerace MPR a MPZ nemohou být realizovány větší akce stavební obnovy, je ale podporována realizace řady menších akcí s důrazem na restaurátorské práce. Právě tyto práce jsou z hlediska zachování památkových hodnot nejdůležitější a nejzajímavější. Týkají se nezřídka záchranu důležitých prvků staveb odhalených teprve v nedávné době, dokreslujících barvitý obraz historického vývoje města.

Pozoruhodné bylo např. objevení a následné restaurování zazděných renesančních portálů ze 16. století v domě čp. 85, jenž v té době náležel Janu Podstatskému z Prusinovic. Obnova historického jádra města má dlouhodobou podporu vedení města i zastupitelstva. Již v roce 1995 schválilo zastupitelstvo města vedle Programu regenerace MPZ města Valašské Meziříčí také vytvoření Fondu regenerace MPZ města Valašského Meziříčí. Program určený pro vlastníky soukromých objektů kladl od počátku důraz na obnovu vnějšího pláště objektů, které nejsou kulturními památkami, s cílem zlepšení celkového vzhledu MPZ. Již vzhledem k vyšší příspěvku (až 60 % nákladů) se podařilo dosáhnout výrazné pozitivní změny ve vnějším vzhledu budov a tím celého prostředí městského jádra. Nedostatečnost finančních prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ vedla nakonec v roce 2010 zastupitelstvo ke změně pravidel a rozšíření okruhu žadatelů v rámci Fondu regenerace MPZ města Valašského Meziříčí i na vlastníky kulturních památek. Díky této změně došlo v roce 2011 k opravě fasád dvou kulturních památek a v roce 2012 má proběhnout opět obnova fasád dvou měšťanských domů. V příštích letech bude prioritou města v oblasti památkové péče realizovat v rámci Programu restaurování nástěnných maleb v nedávno obnovené kapli Smrtnelných úzkostí Ježíše Krista v jižním křídle zámku Žerotínů. Autorem maleb je přední malíř moravského baroka Josef Ignác Sadler a podle dendrochronologického průzkumu se jedná o jeho poslední dílo tohoto druhu, vzniklé v roce 1765.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Restaurování nástropní štukové výzdoby sálu v zámku Žerotínů

Využití: kulturní zařízení

Realizace v r. 2010

Autor: Marketa Müllerová

Celkové náklady: 99, z toho PR: 40

2. Název: Restaurování kamenných prvků atiky domu čp. 10

Využití: komerční

Realizace v r. 2010

Autor: Miroslav Machala

Celkové náklady: 220, z toho PR: 110

3. Název: Restaurování kříže z r. 1791

Využití: církevní

Realizace v r. 2011

Autor: Miroslav Machala

Celkové náklady: 164, z toho PR: 114

4. Název: Restaurování portálu v domě čp. 90

Využití: komerční

Realizace v r. 2011

Autor: Eva Machalová

Celkové náklady: 54, z toho PR: 11

5. Název: Restaurování portálu v domě čp. 85

Využití: komerční

Realizace v r. 2011

Autor: Eva Machalová

Celkové náklady: 98, z toho PR: 20

Valeč

Program regenerace MPR a MPZ se u nás velice osvědčil. Díky možnostem podpory se podařilo vypracovat program regenerace Naše obec, založit aktivní skupiny a opravit kulturní památky v centru obce. Zachovali jsme kulturní dědictví i pro příští generace.

V posledních letech jsme zrekonstruovali kostel sv. Jana Křtitele, budovu Obecního úřadu Valeč, hřbitovní kapli Panny Marie Bolestné, byla provedena revitalizace památných dubů Johan a Veronika. Stav některých objektů byl téměř havarijní, takže opravy probíhaly dlouhá léta. Díky renovaci Domu zámeckých kaplanů, jenž pochází z roku 1701 a jeho vstupní portál zdobí znak hrabat Thurn-Walsasina, se zde vybudovalo muzeum, informační centrum a krásné kanceláře pro firmy a tak se mj. pozvedla návštěvnost obce Valeč. Příkladem nejlepší praxe je spolupráce obce, rodáků i státu při rekonstrukci kostela sv. Jana Křtitele. V první etapě byla opravena statika budovy a odvodnění. V dalších letech střecha, fasáda a interiéry. Jeho úpravy byly provedeny „na poslední chvíli“, protože dřevěné plastiky byly zcela zničeny červotočem. Nejzajímavější výtvarnou součástí výzdoby kostela jsou nástropní malby z počátku 17. století. V chrámu je také umístěno osm náhrobků z téže doby. Hlavní oltář pochází z 18. století a varhany z 19. století. Díky celkové rekonstrukci venkovní a vnitřní části se kostel stal ozdobou náměstí. V roce 2010 a 2011 byly zrestaurovány sochy před hlavním vchodem. Jedná se o sochu sv. Jana Křtitele, sv. Jana Nepomuckého a sv. Antonína Paduánského.

Na náměstí se ještě podařilo zrekonstruovat budovu radnice obce. Tato stavba postavená před rokem 1700 nákladem panství Valeč a v roce 1881 byla na něj připevněna pamětní deska na počest císaře Josefa II.

V letošním roce se z Programu regenerace MPR a MPZ bude restaurovat socha sv. Jana Nepomuckého, jež se nachází před domem čp. 150 v Široké ulici. Sochařské dílo se datuje do první poloviny 18. století a tvoří součást sochařské výzdoby obce. Další příklad spolupráce obec, rodáci i stát se projevil při rekonstrukci kaple Panny Marie Bolestné, která se nachází v areálu nového hřbitova na jihovýchodním okraji obce.

Obec Valeč se skládá z pěti katastrálních území a i na těchto územích se nacházejí barokní památky, jež se snažíme zachovat, např. obec Jeřeň je starobylá ves s tvrzí, byl zde nalezen smířcí kámen s reliéfem řeckého kříže a stojí vlevo za malou návsí, kde je nově opravená malá kaplička. V obci Nahořečice je významnou dominantou opravený barokní kostel, který stojí uprostřed hřbitovního areálu. V něm jsou shromážděny náhrobky z okolních zaniklých hřbitovů. Z menších pozůstatků je sestaven velký, na zemi ležící kříž.

V současnosti probíhají další projekty. Například celková rekonstrukce zámeckého kostela Nejsvětější Trojice, výjimečné barokní dílo italského architekta. Původně soukromá kaple s hrobkou rodu Stampachů, morový sloup Nejsvětější Trojice, kde jsou v současné době umístěny originální sochy. Největší dominantou obce Valeč je však státní zámek Valeč a přilehlý park. První zmínka pochází z roku 1526. Původně gotický hrad byl v dalších letech několikrát přestavován do současné podoby. Po zkonfiskování zámku v roce 1945 by předán do užívání Organizací politických vězňů. Později je objekt užíván jako domov pro korejské děti a od roku 1953 coby jejich dětský domov. Veškerá činnost byla náhle ukončena požárem zámku. Od té doby chátral a až v roce 1994 byla výstavbou jeho nové střechy zahájena systematická rekonstrukce objektu, která stále probíhá, ale už v současné době navštěvuje obec stoupající počet návštěvníků a jeho zpřístupnění předpokládá nárůst až na dvojnásobek.

Obec Valeč se společně s Nadací Valeč v Čechách, s místní akční skupinou MAS Vladař a s ostatními příčinlivými lidmi pokouší o znovuzrození významného barokního městečka řemesel. Přes všechna úskalí se sice ne jednoduše, ale práce jenom daří obnovit památky, oživit je a zachovávat toto dědictví pro další generaci.

2

3b

3a

4

1

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Celková rekonstrukce kostela sv. Jana Křtitele

Využití: bohoslužby

Realizace od 1995 do 2008

Autor: PhDr. Petr Sušanka, Josef Kubař

Realizační firma: obec, rodáci i stát

Celkové náklady 18000, z toho podpora z PR 2500, jiné zdroje 12500

2. Název: Obnova kulturní památky Domu zámeckých kaplanů

Využití: muzeum, sídlo firem

Realizace v r. 2006

Autor: PhDr. Petr Sušanka

Realizační firma: obec a stát

Celkové náklady 1923, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 1666

3. Název: Radnice objekt čp. 119

Využití: sídlo obecního úřadu

Realizace od 2002 do 2003

Autor: Jiří Hýř

Realizační firma: obec a stát

Celkové náklady 205.6, z toho podpora z PR 199, jiné zdroje 6.6

4. Název: Kostel Panny Marie Bolestné

Využití: kostel, nachází se v areálu hřbitova

Realizace od 1992 do 2009

Autor: PhDr. Petr Sušanka, Josef Kubař

Realizační firma: obec, rodáci i stát

Celkové náklady 471.6, z toho podpora z PR 472, jiné zdroje 0

Valtice

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Sloup Panny Marie - morový sloup na náměstí

Využití: socha

Realizace od 1997 do 1998

Celkové náklady 1627, z toho podpora z PR 1592, jiné zdroje 35

2. Název: Obnova budovy radnice

Využití: Městský úřad, knihovna, městská policie

Realizace od 2000 do 2011

Autor: Ing. Josef Vlk, ARCHATT, s.r.o., Brno

Realizační firma: ARCHATT, s.r.o., Ostopovice

Celkové náklady 11371, z toho podpora z PR 4919, jiné zdroje 6452

3. Název: Obnova městského opevnění v ulici Zámecká, Kopečná, Břeclavská

Využití: hradby - turistická zajímavost

Realizace od 2004 do 2011

Autor: ATLAS - projekční ateliér, s.r.o., Brno

Realizační firma: ARCHATT, s.r.o., Ostopovice

Celkové náklady 1752, z toho podpora z PR 826, jiné zdroje 926

Pavel Trojan, Lada Rakovská

Celkové hodnocení je velmi pozitivní, díky Programu regenerace MPR a MPZ se postupně opravují historické městské hrady, budova radnice a špitál milosrdných sester. Operační skupinu tvoří lidé, kteří mají jednak odborné dovednosti (architekt a stavař), dále v ní pracují jedinci se znalostí péče o památky a historii města. Program regenerace MPZ pro Valtice je aktuálně zpracován na období pěti let do r. 2015. Jsou v něm zastoupeny památky jak v majetku města, tak i v soukromém vlastnictví či ve vlastnictví státu. Město Valtice pravidelně žádá o poskytnutí dotace z tohoto programu a jako zdroj pro spolufinancování jsou použity prostředky z rozpočtu města. Zrekonstruované hrady tvoří na několika místech přirozenou součást městského prostoru a plynule navazují na některé historické budovy, jako je kostel, farní stodola a další. Dokreslují tak bohatou a slavnou historii města. U budovy radnice postupnými dílčími kroky dochází k regeneraci interiérů i venkovní části budovy. Napravují se tak necitlivé a hrubé zásahy do objektu v minulých letech a rovněž se prodlužuje životnost budovy. Důstojné veřejné prostory radnice jistě napomohou pozitivnímu vnímání a pocitu sounáležitosti občanů se samosprávou a vedením úřadu. Její regenerace zahrne v příštím roce obřadní síň a zasedací místnost pro konání zastupitelstva a stanou se tak reprezentativními prostory pro tyto účely. Příprava Programu regenerace MPZ probíhá vlastně neustále po celý rok. Město zadává odborným firmám vyhotovení řady posudků, expertíz a průzkumů, například průzkum maleb, posouzení statiky stropů a kvality materiálů. Všechny zamýšlené kroky jsou průběžně konzultovány s pracovníky památkové péče, kteří jsou každých čtrnáct dní přítomni na radnici. Stejným způsobem postupujeme při historickém sledování středověkých hradeb. Zde navíc musí město investici vypořádat často i majetkově a pozemky pod hradbami vykupovat od soukromých osob.

Pověst o hradbách: Valtický hrad měl své opevnění již od nepaměti. Postupně, jak rostl, zvětšovalo se i ono. Nejprve bylo dřevěné jako hrad sám, ale později kamenné nebo cihlové, nejčastěji však ze smíšeného zdiva. Dosahovalo výšky čtyř až šesti metrů. V podhradí se začalo časem křičit pár dřevěných domečků. Nároky valtického pána na zásobování všeho druhu stále rostly, proto se pod hradem usazovalo stále více řemeslníků. Podhradí se rozšiřovalo, a protože bylo stále třeba více potravin, přicházeli i sedláci. Ve městě vzniklo tržiště, kde si lidé navzájem své výrobky nabízeli a směňovali. Pomalu se začalo podhradí posunovat do rovinaté části pod hradem. Byl vybudován kostel a kolem něj hřbitov. Doba se jevila těžká, každou chvíli docházelo na strážním hradě k potyčkám. Většinou největší škodu vždy utrpělo právě podhradí. Krajem putovali loupeživí rytíři a chtěli se obohatit kradeným zbožím. Lid požadoval na hradním pánovi, aby bylo městečko obeháno hradbami. Se žádostí byli poslově vysláni až do samotné Vídně. Jeho Výsost císař povolil vybudovat městečku samostatné hrady. Vstupní brány jsou vybudovány na jižní straně ve směru na Vídeň a severním směrem, na Břeclav, vznikla Jantarová stezka. Město rostlo a získalo si mnohá privilegia od svých pánů. Šlo o právo mlůve, trhu, výběru cla atd., a tak se stalo, že nakonec městská rada prosadila rozšíření počtu bran, a to o bránu v Růžové ulici a směrem na Mikulov. U břeclavské vyrostl hostinec a také lázně, které měly k dispozici léčivou, ale silně páchnoucí vodu. Proto také se této bráně jinak neřeklo než Bahdotor. Město však stále rostlo a brzy se mu staly hrady malé. Za nimi vznikl minoritský klášter, jenž byl údajně propojený s hradem sklepni chodbou, kterou projel plně naložený formanský vůz. Za hradbami se později nacházel také klášter františkánů s kostelem, který vznikl v prostorách husity zničeného minoritského kláštera. Bylo tam celé františkánské hospodářství, včetně volského mlýna a kovárny. Kovárna sloužila i kupcům a vojákům po uzavření městských bran. Každá z nich měla svého strážce, který nad ní bděl dnem i nocí. Strážcové – branní, patřili k nejdůležitějším městským služebníkům. U bran se vybíralo mýto a zavíraly se se západem slunce. Signál k jejich uzavření byl dáván výstřelem z břeclavského kopce strážcem času. V době napoleonských válek byly hrady zvýšeny až na osm metrů.

Velká Bíteš

Pavel Bednář

Začátky Programu regenerace MPR a MPZ ČR nebyly jednoduché. První žádost o opravu kulturních památek jsme podávali v roce 1994 na opravu dvou kašen a sochy sv. Jana Nepomuckého na Masarykově náměstí. Tomu předcházelo zpracování písemného dokumentu Programu regenerace MPZ. Následující rok 1995 jsme všechny tři opravy úspěšně zvládli a dobrý výsledek nás hřál. Zkušenosti s dotací a Programem regenerace MPR a MPZ, jež jsme první rok sbírali, nám v následujících letech výrazně pomohly. Administrace dotace nám šla rok od roku lépe a svižněji.

Za celou dobu sedmnácti let bez přerušení obnovujeme kulturní památky v našem městě. Většina z nich se nachází v centrální části města na Masarykově náměstí. Šest budov s opravenými fasádami umístěnými na Masarykově náměstí výrazně oživuje veřejné prostranství s největší návštěvností v centru města. Jednou z opravených památek je objekt muzea čp. 5, kde sídlí mimo jiné klub kultury a informační centrum města, muzeum i státní archiv. Obnova domu čp. 5 byla realizována v průběhu pěti let. Má čtvercový půdorys s vnitřním uzavíratelným atriem a pavlačí. Svou centrální polohou na Masarykově náměstí je dominantou centra města s rozmanitostí využití. Obnova této kulturní památky byla připravována s náležitou pečlivostí. Nejdříve byl proveden podrobný průzkum stávajícího stavu. Následně byly stanoveny kroky a etapy jeho revitalizace. V samém začátku bylo realizováno statické zpevnění pomocí ocelových předepnutých ocelových lan v úrovni stropů jednotlivých podlaží. Návrh statického zpevnění zpracovali odborníci ze stavební fakulty VUT v Brně a vlastní práce provedla odborná firma. Poté následovala po etapách oprava střechy, statické zpevnění stropů posledních podlaží i související fasády. Etapy byly stanoveny pro jednotlivá křídla objektu. Na závěr byly zrekonstruovány vnitřní prostory, kde se především odstraňovala vlhkost a zchátralý stav. Zde se ukázala dobrá spolupráce s odbornou a zkušenou osobou v podobě projektanta Ing. arch. Vlastimila Kunčika. Na fasádě se též prováděly restaurátorské průzkumné práce. Všechny práce byly organizovány a řízeny zkušenými pracovníky města pod neustálou kontrolou a dohledem státní památkové péče.

Kromě kulturních památek města se pomocí Programu regenerace MPR a MPZ podařilo v roce 2003 obnovit i stolice zvonů kostela sv. Jana Křtitele ve vlastnictví římskokatolické farnosti Velká Bíteš. Tři zvony byly umístěny ve věži kostela a jeden, ten největší, byl ve strážní věži v opevnění kolem chrámu, protože kostel sloužil jako tvrz. Když jsem viděl tu výšku věží, ten stísněný prostor v ní a tu ohromnou tíhu zvonů a dřevěných stolic, tak jsem si nedokázal představit, jak je to technicky možné zvládnout – provést opravu zvonových stolic. Následující čísla hovoří za vše. Zvony Poledník 620 kg, Kříž 1400 kg, Marie 1270 kg a Velký 2000 kg. K realizaci byla vybrána odborná firma Rostislav Bouchal z Brodku u Přerova, která mi vše popsala, jako by se jednalo o jednoduchou dřevěnou stavbu. Její majitel povídal: „Nejprve sundáme zvony, položíme je na dřevěnou výztuhu, kterou si zbudujeme. Pak rozebereme starou stolic, vytaháme do věže nové dubové trámy o váze až 500 kg, sestavíme stolic nebo vyměníme její špatné prvky a nakonec osadíme zvon zpět.“ Byl to úchvatný pocit pozorovat pracovníky, s jakou lehkostí pomocí převodů kladek a řetězů zvedali těžké dřevěné trámy a na závěr usadili zvony na milimetr přesně.

Nejdůležitější je vytvořit si kvalitní skupinu lidí. Není nutné mít deset odborníků na jednu věc nebo velmi početnou skupinu, ale je podstatné mít v ní zkušeného praktika na dotační tituly, odborné pracovníky památkové péče, zástupce investora s citlivým vnímáním a zkušeného projektanta. Vyplatí se mít vždy po ruce externí poradce, kteří dokáží vyřešit technický problém a přitom zachovat kulturně historický odkaz památky.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava opevnění kolem kostela sv. Jana Křtitele

Využití: ochrana kostela

Realizace od 1991 do 2013

Autor: Ing. Pospíšilová

Celkové náklady 7000, z toho podpora z PR 3500, jiné zdroje 0

1. Název: Oprava kostela sv. Jana Křtitele

Využití: kostel

Realizace od 1996 do 2014

Realizační firma: postupná oprava

Celkové náklady 2100, z toho podpora z PR 1400, jiné zdroje 420

2. Název: Oprava radnice

Využití: MěÚ

Realizace od 2011 do 2014

Autor: Ing. arch. Vlastimil Kunčík

Realizační firma: Atika Lysý, s. r. o.

Celkové náklady 6000, z toho podpora z PR 3000, jiné zdroje 0

Velké Meziříčí

Vilém Lavický

Program regenerace MPR a MPZ v našem městě byl dobře nastaven a kladně ovlivnil úroveň prací na záchranu jeho historických památek. Prostřednictvím tohoto dotačního titulu jsou vlastníkům kulturních památek poskytovány finanční příspěvky z rozpočtu MK ČR i města, bez kterých by velmi nákladné obnovy některých památek pravděpodobně nebyly zahájeny. Pozitivně lze hodnotit také vstřícný postoj městského zastupitelstva, které finanční podporu – u akcí obnovy dobře připravených a pracovní skupinou doporučených – vždy schválilo.

Velmi přínosná pro panorama Velkého Meziříčí je obnova hlavních dominant – zámku a farního kostela. Další zdařilé obnovy měšťanských domů i sakrálních budov v rámci programu se také pozitivně promítly do celkového vzhledu historického jádra města. Díky realizovaným opravám střech, fasád i dalších stavebních konstrukcí se podařilo prodloužit životnost u řady zdejších hodnotných staveb a podpořit jejich využití. Zvýšení estetické hodnoty a prezentační kvality obnovených památek má bezesporu příznivý vliv na rozvoj cestovního ruchu ve městě.

Příkladem nejrozsáhlejší akce obnovy kulturní památky v rámci programu je postupně prováděná komplexní obnova fasády zámku, zahrnující opravu vnějších omítek s bohatou štukovou výzdobou, restaurování kamenných prvků, rekonstrukce oken a dveří, výměnu či doplnění klempířských prvků atd. Zámecký areál, střežící z výšky kotlinu Velkého Meziříčí, v sobě skrývá jeden z nejstarších šlechtických hradů na Moravě, jeho historie se začala psát ještě před polovinou 13. století.

Zámek obývají jeho vlastníci (rodina Podstatzky-Lichtenstein). Část interiérů, velké nádvoří a zámecký park jsou veřejnosti přístupné, v zámku sídlí Muzeum Velké Meziříčí. V zámeckém areálu se každoročně koná řada kulturních akcí.

Nepravidelná dvoupatrová čtyřkřídlá budova zámku s uzavřeným lichoběžníkovým nádvořím, krytá z větší části mansardovými střechami, prošla složitým historickým vývojem. Původně románský hrad byl přestavěn ve 13. století, dále ve století 14. a v době husitské, kdy zde páni z Kravař připojili pozoruhodné opevnění s několika věžemi a branami. Následovala proměna pozdně gotická a renesanční, ukončená rokem 1578 za Aleny Meziříčské z Lomnice. Po velkém požáru města roku 1723, po obnově zámku to byla proměna na barokní zámek, vzhled předhradí byl výrazně přetvořen regotizací na konci 19. stol, kdy jsou věže a brány ukončeny zdobným cimbuřím, na které byly mezi válkami osazeny šindelové střechy.

Složitý vývoj zámku se logicky odráží i na jeho fasádách. Z velkého množství stavebních úprav je možno stanovit tři nejhlavnější. Jedná se o: pozdně goticko-renesanční etapu, barokní přestavbu, novogotickou úpravu. Při postupné obnově fasády zámku se vycházelo co nejvíce z průzkumů a znalostí omítek v jednotlivých obdobích, a přitom byl kladen důraz na zachování poměrně jednoty areálu, působící z dálkových pohledů jako jeden celek.

V interiéru jižního křídla byly na stěnách jedné místnosti nalezeny stopy po freskové výzdobě. V roce 2009 se restaurátorského průzkumu těchto nástěnných fresek ujali Kateřina a Jan Knorovi. Freskovou výzdobu (figurální malby s texty) lze datovat do časového rozmezí 20. až 50. let 14. století. Fresky v jedné z nejstarších částí meziříčského zámku dle názoru odborníků s největší pravděpodobností zachycují turnajovou scénu a výjev ze zatím neidentifikovaného rytířského eposu. Malba je pod pozdější vrstvou líčení v poměrně dobrém stavu. Odhalení této freskové výzdoby velkomeziříčského zámku by bylo nepochybně přínosem nejen pro vědecké poznání spletitých cest středověkých malířů na Moravě, ale i pro bohatou historii zámku, města i přilehlé části Vysočiny. Výše popsané fresky jsou unikátní jak způsobem kvalitního provedení, tak z hlediska zobrazeného tématu. Restaurátorská obnova zmíněné výzdoby patří k akcím obnovy, které by bylo velmi žádoucí v budoucích letech finančně podpořit v rámci Programu regenerace MPR a MPZ.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava fasády východní strany zámku včetně restaurování kamenných prvků

Využití: sídlo majitele, Muzeum Velké Meziříčí

Realizace v r. 2006

Autor: akad. mal. Jan Knor, akad. soch. Vlasta Douša

Realizační firma: ATIKA-LYSÝ, s. r. o.

Celkové náklady 2380, z toho podpora z PR 1070, jiné zdroje 1310

2. Název: Oprava fasády západní strany zámku včetně restaurování kamenných prvků

Využití: sídlo majitele, Muzeum Velké Meziříčí

Realizace v r. 2007

Autor: akad. mal. Jan Knor, akad. soch. Vlasta Douša

Realizační firma: ATIKA-LYSÝ, s. r. o.

Celkové náklady 1869, z toho podpora z PR 934, jiné zdroje 935

3. Název: Oprava fasády jižní strany zámku včetně restaurování kamenných prvků

Využití: sídlo majitele, Muzeum Velké Meziříčí

Realizace v r. 2009

Autor: akad. mal. Jan Knor, akad. soch. Vlasta Douša

Realizační firma: ATIKA-LYSÝ, s. r. o.

Celkové náklady 2999, z toho podpora z PR 1495, jiné zdroje 1504

Velvary

Město Velvary využívá příspěvky z Programu regenerace MPR a MPZ již řadu let. V roce 1995 nechalo vypracovat Program regenerace MPZ pro město, pak byl v roce 2008 aktualizován. S pomocí příspěvku z Programu regenerace MPR a MPZ i s využitím vstupů z jiných zdrojů se v minulých letech podařilo opravit řadu památek. Mezi prvními akcemi byla rekonstrukce střechy a obnova fasády kostela Všech svatých, jenž je zpřístupněn veřejnosti po dohodě s pracovníky městského muzea.

Ve dvoře bývalého děkanství vznikl areál volného času citlivě zasazený do původně barokního prostředí. Podařilo se oživit i špýchar, z něhož vznikla Galerie Jiřího Corvina, doplněná etnografickou expozicí Městského muzea Velvary. Pořádají se zde různé akce pro veřejnost, velikonoční a vánoční jarmarky, výstavy. Pro veřejnost byla zpřístupněna před lety i Pražská brána, v níž se konají příležitostně výstavy a komorní koncerty.

Budova městského muzea prošla také několika etapami oprav a rekonstrukcí, na které město získalo příspěvky i z jiných zdrojů (např. z Programu rozvoje venkova). Opraven byl secesní sál, v přízemí zřízeny výstavní prostory a byl zrekonstruován i průjezd, na jehož nové cihelné dlažbě zvláště vyniknou restaurované kamenné sochy přenesené z jiných částí města.

Chrám sv. Jiří se stal významnou dominantou města a je památkou nadregionálního významu. Kostel nebyl průběžně opravován a postupně chátral, nejhorší devastace se však dočkala na konci 20. století, kdy byl opakovaně navštíven zloději a vandaly, mobiliář odcizen či značně poškozen. V letech 2002–2006 došlo k opravě průčelí a části krovu a střechy. Renovace kostela, jenž byl v majetku církve, nepokračovaly tak, aby bylo zabráněno postupnému chátrání, proto ho Velvary v roce 2011 od církve převzaly. Doslova „za minutu dvanáct“ byla v roce 2012 zahájena nejnáročnější část jeho opravy, a to střední částí krovu a střechy a zejména sanktusní věže, která hrozila zřícením, bohužel již bez příspěvku z Programu regenerace MPR a MPZ, protože kostel stojí mimo městskou památkovou zónu.

V letech 2007–2009 byla realizována oprava významné nemovité kulturní památky, tzv. Panské hospody, k níž se váže příběh o ztracených tolarech zaznamenaný ve známé písni Ó, Velvary... V minulosti zažila tato hodnotná barokní architektura neodborné a necitlivé zásahy, které musely být napraveny, aby nedošlo k jejímu dalšímu nevratnému poškození. Statika budovy byla ovšem narušena do té míry, že hrozilo její zhroutilí. Ve třech etapách proto proběhlo statické zajištění, náročná oprava barokního krovu, položena nová tašková krytina a nakonec i byla obnovena fasáda, jež vrátila této dominantě náměstí její barokní plasticitu. V současné době se nachází v přízemí Panské hospody městská knihovna, v 1. patře byt a ve sklepních prostorech se příležitostně konají komorní divadelní představení.

Dominantou velvarského náměstí je bezesporu budova radnice. Tato renesančně barokní stavba sloužila svému účelu od svého postavení na začátku 17. století až do poloviny 19. století, poté v ní byl postupně umístěn okresní soud, galerie, muzeum. I tato budova utrpěla v minulosti značné škody necitlivými stavebními zásahy, např. při rekonstrukci na přelomu 70. a 80. let minulého století bylo odstraněno monumentální kamenné schodiště a nahrazeno naprosto nevhodnými dřevěnými stupni s betonovými patkami. Velkou chybou se také jeví položení betonové krytiny na poškozený krov na počátku 90. let minulého století, tato „oprava“ ještě více přispěla k jeho statickému narušení. V roce 2010 byla jen s velmi malým omezením provozu provedena náročná stavba kamenného schodiště, schodiště vrátilo budově její starobylý ráz. V letech 2010–2011 bylo realizováno statické zajištění a celková rekonstrukce krovu a dána krytina z pálených tašek bobrovek.

Péče o památky ve městě a jejich zachování budoucím generacím je jednou z priorit.

1

3b

3a

2a

2b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova nemovité kulturní památky - radnice čp. 1 - obnova krovu, stropu a střechy

Využití: sídlo MěÚ Velvary

Realizace: od 2010 do 2011

Autor: Ing. Otakar Hrdlička

Realizační firma: H&B delta, s. r. o., Vsetín

Celkové náklady 2892, z toho podpora z PR 1268, jiné zdroje 0

2. Název: Obnova nemovité kulturní památky - Panské hospody čp. 10 - statické zajištění objektu a obnova fasády

Využití: městská knihovna, byt

Realizace v r. 2009

Autor: Ing. Otakar Hrdlička

Realizační firma: Josef Rott - Rottex

Celkové náklady 1756, z toho podpora z PR 875, jiné zdroje 0

3. Název: Obnova původního kamenného schodiště radnice

Využití: sídlo MěÚ Velvary

Realizace v r. 2010

Realizační firma: Pavel Kytka

Celkové náklady 641, z toho podpora z PR 270, jiné zdroje 0

Veselí nad Moravou

Jaroslav Miklenda

Neustálý pokles objemu finančních prostředků v rámci Programu regenerace MPR a MPZ nenaplnuje očekávání z počátku 90. let, že památky jsou naše moře. Velmi pozitivní vliv mělo působení samostatné komise pro regeneraci MPZ (nyní jsou její členové v komisi rozvoje města) a samostatné příspěvkové organizace: Správa zámeckého parku (nyní je správa památek a území v příspěvkové organizaci Služby města Veselí).

Obnovy památek: bývalý klášter servitů ve vlastnictví římskokatolické církve a města Veselí nad Moravou (v této části sídlí městský úřad), zámecký park – pochůzná pěšina, opěrné zidky na vodních plochách, lávka přes řeku Moravu, bývalá galerie. Cílevědomá snaha, aby se z původně prašného Bartolomějského náměstí stala oáza pro občany i podnikatele (obchody a služby), byla naplněna.

Vznik nových pracovních míst – MĚÚ trojkové obce – obchody, služby a Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty na Bartolomějském náměstí, rozvoj cestovního ruchu – obnova zámeckého parku. Využití dotací na vytvoření podmínek pro zřízení úřadu obce s rozšířenou působností v prostorách bývalého kláštera servitů, který sloužil do roku 2001 jako základní škola. Využití dotace z ROP pro zásadní úpravy historického jádra města – Bartolomějského náměstí včetně kostela sv. Bartoloměje.

Poslední „hrabě“ Fridrich Chorinský, jenž zemřel před lety ve Vídni, by si dnes Bartolomějské náměstí, na kterém se zúčastnil v září 1991 slavnostní mše k 250. výročí vysvěcení kostela sv. Bartoloměje, určitě s úžasem prohlížel a srozuměn s jeho stavem stejně, jako byl spokojen při své poslední návštěvě Veselí se stavem zámeckého parku po úspěšných akcích spolufinancovaných z Programu regenerace MPR a MPZ.

Důležité je nezoufat nad nedostatkem financí v daném roce nebo volebním období, ale stále udržovat a aktualizovat vizi k obnově památek, jak se to po dvaceti letech podařilo ve Veselí nad Moravou, např. s Bartolomějským náměstím včetně kostela sv. Bartoloměje a snad se to uskuteční co nejdříve i s bývalým zámek Chorinských.

Obnova kulturních památek ve Veselí nad Moravou funguje. Město využívá poskytnuté dotace nejen z Programu regenerace MPR a MPZ, ale i z prostředků EU. Díky těmto finančním prostředkům mohla být v roce 2009 zahájena realizace stavby „Bartolomějské náměstí – revitalizace historického jádra města“ včetně rekonstrukce kostela sv. Bartoloměje (kompletní nová střecha kostela, fasáda včetně oken a dveří, klempířské prvky, dodávka funkčních věžních hodin, zrestaurování soch před vstupem do kostela a sousosí Panny Marie). Celkové náklady projektu činily cca 58,5 mil. Kč. V souvislosti s opravou plochy Bartolomějského náměstí a stavbou nové kanalizace vyvstala i potřeba záchranného archeologického výzkumu. Ten byl prováděn v součinnosti s vlastní stavbou od začátku srpna do konce října roku 2009. Výzkum na Bartolomějském náměstí přinesl mnoho důležitých poznatků. Zachycené pravěké nálezy dokládají existenci sídliště již v době bronzové. Důležitým poznatkem se jeví zjištění silného osídlení z 2. poloviny 13. století. To bylo sice doteď předpokládáno, ale nedoloženo. V rámci sondy odkryt i kostrový hrob, nejspíše solitérní. Mrtvý ležel na zádech a nenacházely se u něj žádné milodary, kromě seřiznutého kančího klu, jenž se nacházel na hrudní kosti. Jednalo se o muže 173 cm vysokého, robustní postavy ve věku mezi čtyřiceti a pětapadesáti lety.

Finanční prostředky z Evropské unie jsou též využity na obnovu významného památkově chráněného objektu Panský dvůr, který se změnil na Turistické centrum Veselska. Po dokončení rekonstrukčních prací (listopad 2012) také možno spustit celou řadu aktivit, jež doposud byly mimo možnosti města. Obnovený provoz bude mít vliv na široké spektrum cílových skupin, nabídka musí být směřována prioritně na účastníky cestovního ruchu. Turistické centrum se stane díky své poloze v centru města předmětem zájmu pro širokou veřejnost. Celkové náklady projektu činí cca 70 mil. Kč.

1b

1a

2b

2a

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Obnova kláštera - střešní krytina, hromosvody

Využití: fara - vlastník římskokatolická farnost

Realizace v r. 1998

Autor: Ing. Josef Horňák, Veselí nad Moravou

Realizační firma SOSNAR, s. r. o., Dornych 69, 61900 Brno

Celkové náklady 2717, z toho podpora z PR 1900, jiné zdroje 817

2. Název: Revitalizace historického jádra města (Bartolomějské náměstí)

Využití: kulturní a společenské využití

Realizace od 2009 do 2010

Autor: S-projekt Zlín, Ing. Jiří Pernica

Realizační firma: VHS plus Vodohospodářské stavby,

s. r. o., Veselí nad Moravou

Celkové náklady 62335, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 62335

3. Název: Lávka přes řeku Moravu v zámeckém parku

Využití: spojením dvou břehů řeky

Realizace v r. 2006

Autor: Ing. Vladimír Šimůnek, Veselí nad Moravou

Realizační firma: SWIETELSKY stavební, s. r. o., 62000 Brno

Celkové náklady 1359, z toho podpora z PR 410, jiné zdroje 949

Vidnava

Eva Pavličíková

Myslíme si, že Program regenerace MPR a MPZ napomáhá k zachování a obnově kulturních památek včetně vytváření nových kulturních a volnočasových možností pro místní obyvatele a turisty.

Rekonstrukce „dvanáctky“: v dřívějších dobách byla tato budova využívána jako obytný dům s nedostatečným sociálním zázemím pro dnešní způsob života. Asi před padesáti lety, tedy v polovině 20. století, opustil výše uvedený objekt poslední občan. Od té doby se naše „dvanáctka“ používala jako skladové prostory malířského materiálu (zaměstnanec města). Tento způsob užití byl ukončen někdy kolem roku 1975 a poté zůstává opuštěná, bez jakékoli údržby, v pozadí zájmu obyvatel a vedení města s důrazem na jiné pro danou dobu poplatné a důležitější aktivity. Do jejich zdí nám začalo zatékat, střecha byla v dezolátním stavu, jako např. shnilé trámy, spadlé stropy, shnilé podlahy atd. Docházelo tedy k jejímu úplnému zničení. Existovalo i období někdy kolem roku 1980, kdy se uvažovalo o její sanaci. Když přichází na radnici první porevoluční starosta v roce 1991 p. Pospíšil, vznikne rozhodnutí o rekonstrukci a tedy generální opravě „dvanáctky“.

Expozice osidlování Vidnavska byla otevřena 20. 4. 2002 a navazuje na tradici muzea, jež bylo až do roku 1945 umístěno v budově zámku (nyní ZUŠ). Expozice je umístěna v opraveném měšťanském Domě partnerství, Sokolská ul. č. 12. Investorem celé expozice se stalo Město Vidnava, avšak zásluhu na její realizaci mají především pracovníci Vlastivědného muzea Jesení a Státního archivu v Jeseníku. Mobiliiář byl pořízen z darů našich rodáků, žijících v Neuburgu a Mnichově. Největším mecenášem celé expozice byl prof. Dr. Ing. Rudolf Grimme, čestný občan obce Vidnava.

Expozice osidlování Vidnavska je rozdělena do několika částí: historie, geomorfologie, zoologie, ukázka černé středověké kuchyně a prezentace významných osobností z Vidnavy a okolí. Celá expozice je otevřený útvar, který bude stále doplňován a vylepšován novými exponáty. Expozice je určena především turistům. Slouží však i k výuce regionální vlastivědy, přírodovědy a geologie žáků ZŠ. Přispívá též k posílení lokálního patriotismu našich občanů.

V letech 2010 a 2011 město Vidnava za přispění MK ČR a Olomouckého kraje provedlo rozsáhlé opravy budovy zámku, včetně restaurování zámeckých hranolových věží. Na jeho rekonstrukci, někdejšího sídla vidnavského fojta, navázala v roce 2012 kompletní obnova parku, na niž finančně přispěl také Olomoucký kraj. Celá památka tak získala důstojný a reprezentativní vzhled a prosadilo se coby jedno z nejkrásnějších míst městské památkové zóny.

1a

1b

1b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce zámku

Využití: ZUŠ

Realizace v r. 2010

Realizační firma: ZETOS, s. r. o.

Celkové náklady 1500, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

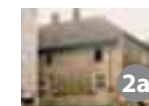
2. Název: GO čp. 12

Využití: Minimuzeum a víceúčelové kulturní centrum

Realizace od 1992 do 1992

Realizační firma: ZETOS, s. r. o.

Celkové náklady 0, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

2a

2b

Vizovice

Martin Paoň

Město Vizovice se nachází na jihovýchodním okraji Valašska v údolí pod Vizovickými vrchy na soutoku říček Lutoninky a Bratřejůvky asi 15 km východně od Zlína. Městská památková zóna byla vyhlášena v roce 1995 a nalézá se v centrální části města s vybíhajícími pásy podél komunikací (Zlínská, Slušovská, Říčanská, Kopanická, Krňovská, Štěpská a Chrastěšovská). MPZ, tedy původní historické jádro města, nepřestala plnit funkci přirozeného městského centra. Naopak většina občanské vybavenosti se nachází mimo MPZ nebo v přilehlých částech. Centrem MPZ jsou dvě náměstí: Masarykovo náměstí (správní, společenská a obchodní funkce – městský úřad, banka, obchody, ...) a menší Palackého náměstí. Jako vyložené obchodní plochu můžeme označit náměstí Masarykovo. Panorama města se, vzhledem ke skutečnosti, že se Vizovice rozkládají mezi kopci, při dálkových pohledech neuplatňuje. V MPZ a současně ve městě samém se však uplatňují tyto charakteristické městské dominanty: kostel sv. Vavřince, zámek s předzámčím, škola a klášter Milosrdných bratří. Dominantou mimo MPZ je školní budova ve Školní ulici, jejíž architektonická hodnota je však ve srovnání s předcházejícími objekty výrazně nižší. Zástavbu v MPZ Vizovice tvoří ucelené architektonické soubory a ostatní zástavba, která je realizována v řadové formě podél komunikací. Zástavba v historickém jádru odpovídá převážně původnímu půdorysu města a jeho historické parcelaci. Mezi nejvýznamnější architektonické soubory v MPZ patří: vizovický zámek s předzámčím a zámeckým parkem, kostel sv. Vavřince s farou a hřbitovem, klášter Milosrdných bratří s areálem.

Program regenerace MPR a MPZ se stal jedním z mála nástrojů, které motivují některé vlastníky kulturních památek k jejich udržování. Jeho nevýhodou nutno vidět v tom, že je možné přispívat pouze vlastníkům kulturních památek v MPR a MPZ, nikoliv však již majitelům ostatních nemovitostí. A těch existuje s ohledem na velikost některých MPZ zcela jistě většina. Tito vlastníci jsou vyhlášením MPZ značně omezeni – dle našeho názoru bez adekvátní náhrady. I když je nám samozřejmě známa možnost poskytnutí příspěvků z fondů kultury kraje či města, pokud ovšem byly zřízeny. Co se týká samotných akcí obnovy kulturních památek, funguje Program regenerace MPR a MPZ jako kvalitní a hodně využívaný nástroj financování. Vzhledem k ne příliš velkému počtu kulturních památek umístěných v MPZ Vizovice se při rozdělování podpory dostane v průběhu několika málo let na všechny zájemce. Tímto má místní pracovní skupina značně usnadněnou práci. Obecně se dá konstatovat, že Program regenerace MPR a MPZ je dobrým nástrojem financování obnovy kulturních památek. Nutno však dodat, že se v současnosti začíná objevovat problém s nedostatkem peněžních prostředků vlastníků na zaplacení jejich finančních podílů.

Některé kulturní památky ve Vizovicích se nacházely v již značně špatném stavebně technickém stavu. Proto byly prostřednictvím Programu regenerace MPR a MPZ v uplynulých letech podporovány zejména akce typu generálních oprav střech objektů kulturních památek jako základní předpoklad zabránění jejich dalšího chátrání. Dalším etapou jejich obnovy budou zaměřeny např. k opravám fasád. To přispěje jednak k oživení samotných, jednak k oživení veřejných prostranství na ně navazujících. Regenerace města má zcela jistě též pozitivní dopad na cestovní ruch.

Opravou střechy Sokolovny zůstala zachována její ubytovací kapacita, která je ve Vizovicích značně omezena. To se projevuje zejména při pořádání masových akcí typu Masters of Rock a Trnkobraní. Restaurováním morového sloupu na Masarykově náměstí se zachránila jedna z význačných dominant náměstí ve Vizovicích. Jediným koncepčním materiálem je Program regenerace MPZ Vizovice. Ten každých pět let aktualizujeme. Vzhledem k menšímu počtu kulturních památek ve Vizovicích je tento materiál dostačující. Omezený počet kulturních památek je zde pak výhodný v tom, že umožňuje snadněji komunikovat s jejich vlastníky a podrobně s nimi konzultovat možné záměry obnovy.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Generální oprava střechy Sokolovny čp. 177

Využití: sokolovna

Realizace v r. 2006

Autor: David Kneifel

Celkové náklady 3714,5, z toho podpora z PR 872,28, jiné zdroje 0

2. Název: Restaurování sloupu se sochou Panny Marie

Realizace v r. 2008

Autor: Pavla Hradilová

Celkové náklady 110, z toho podpora z PR 55, jiné zdroje 0

3. Název: Stavební úpravy budovy fary čp. 365 - dokončení střechy

Využití: fara

Realizace v r. 2007

Celkové náklady 1036, z toho podpora z PR 175, jiné zdroje 0

Vlachovo Březí

Václav Toušek

Vlachovo Březí, malé městečko s přibližně 1700 obyvateli, najdete v šumavském podhůří na půli cesty mezi Prachaticemi a Volyní. K němu patří osady Mojkov, Dácho, Dolní a Horní Kožlí, Uhřice, Doubrava a Chocholátá Lhota. Naleznete zde zdravotní středisko, zubaře, školu a školku, základní uměleckou školu, knihovnu, lékárnu.

Program regenerace MPR a MPZ funguje ve Vlachově Březí již od roku 1995. Za tu dobu se podařilo udělat spoustu práce. Za nejvýznamnější považují zejména záchranu panského dvora, zvláště pak zámeckého pivovaru se štítem z roku 1711 nebo kostela Zvěstování Páně. Díky Programu regenerace MPR a MPZ jsme především opravili střechu, která byla v dezolátním stavu a hrozilo její zhroutilí. Zamezilo se tak dalšímu chátrání významné technické památky. Nyní pokračujeme s renovací střech na stodole a konírnách. Je to však záležitost dlouhodobá a finančně velice náročná. Do budoucna hledáme investora, jenž by areál přeměnil na odpočinkové a relaxační místo pro seniory, uzavřený prostor s velkým parkem uprostřed k tomu přímo vybízí, přitom náměstí je od areálu vzdálené pouhých padesát metrů. S finančním příspěvkem z výše uvedených zdrojů se podařilo odvlhčení kostela Zvěstování Páně postaveného ve 2. polovině 17. století na místě původní románské svatyně, který je dominantou města. Vlhkost zde vzlínala až do výšky 2,5 metru. Byly tady použity nejmodernější technologie (elektroosmóza) a již rok se daří udržovat zdi suché. Voda se úplně ztratila a díky tomu se zpříjemnilo i vnitřní klima chrámu. Za zmínku stojí i oprava křížové cesty z 18. století se čtrnácti kapličkami, do nichž namaloval lidový umělec Jindřich Boška obrazy Kristova utrpení. Uprostřed ní stojí barokní kaple sv. Ducha. Při výjezdu z města směrem na Strakonice po pravé straně najdete bývalou kovárnu, jejíž štít ve stylu selského baroka vyzdobil Jakub Bursa, který působil nejen ve Vlachově Březí, ale jeho díla naleznete i v přilehlých obcích.

Město Vlachovo Březí a komise pro regeneraci MPZ nezapomínají ani na zbylé památky a máme velkou radost z toho, že se nám daří oslovovat jejich majitele i správce a finanční výpomocí z programu regenerace MPZ a z rozpočtu města je vybudíme k údržbě a též opravám ostatních významných budov ve Vlachově Březí.

Snahou města i skupiny pro regeneraci je obnovit, opravit a udržovat památky v dobrém stavu tak, aby dělaly radost nejen nám, ale i turistům, kteří do Vlachova Březí zavítají. Jak jsem zmínil výše, chtěli bychom lépe využívat zámecký areál, jehož prostory dnes slouží jako sklady. Snažíme se o zvýšení turistického zájmu, čemuž přispívá i nedávná změna vzhledu náměstí, které v roce 2006-2007 prošlo celkovou rekonstrukcí. Celkové náklady byly více než 30 mil. Kč, ale výsledek stojí za to. Nyní je vydlážděno kamenem, jsou zde nové lavičky, kašna, zeleň a turistům se jeho nová tvář vesměs líbí. Snažíme se oživit i místní tradice - shazování kozla z věže kostela. Tento zvyk se ve Vlachově Březí nyní udržuje v pětiletém cyklu. Svatodušní pout' se u nás koná každoročně vždy 7. nedělí po Velikonocích. S poutí jsou spojeny i pivní slavnosti, které se konají v sobotu před poutí také na náměstí. Tím vším bychom chtěli docílit, aby se u nás návštěvníci zastavili a v dnešní uspěchané době si připomenuli odkaz našich předků, jež nám zde zanechali. Závěrem toho děkuji všem těm, kteří mají zásluhu na tom, že se město Vlachovo Březí do Programu regenerace MPR a MPZ zapojilo a doufám, že program bude nadále fungovat stejně dobře jako nyní.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava bývalé kovárny se štítem od Jakuba Bursy

Realizace v r. 2011

Realizační firma: Miroslav Podlešák, Vlachovo Březí
Celkové náklady 100, z toho podpora z PR 48, jiné zdroje 52

2. Název: Oprava domu čp. 347

Využít: dům

Realizace od 2009 do 2010

Realizační firma: Ummak, Milan Mráz, Vlachovo Březí
Celkové náklady 77, z toho podpora z PR 38, jiné zdroje 39

3. Název: oprava střechy pivovaru

Využít: sklady

Realizace od 1999 do 2003

Celkové náklady 1703, z toho podpora z PR 851, jiné zdroje 852

4. Název: Oprava křížové cesty

Využít: památka

Realizace od 2007 do 2008

Realizační firma: Vladimír Voborník, Český Krumlov
Celkové náklady 583, z toho podpora z PR 290, jiné zdroje 293

Vodňany

Hana Muchlová

Počátky bezmála sedm set let starého města nejsou známy. Vyvinulo se zřejmě ze staré slovanské osady, která vznikla při obchodní cestě směřující od zemských hranic směrem ku Praze. S přibývajícím rozvojem na ní vzrůstala i důležitost sídla ležícího opodál brodu přes Blanici. Usazovali se zde obchodníci a řemeslníci. Pravděpodobně za vlády Přemysla Otakara II. došlo k povýšení Vodňan na město. Z této doby se dochoval jejich kolonizační půdorys s centrálně umístěným čtvercovým náměstím, z jehož rohů vybíhají dvojice hlavních ulic. Na jeho severozápadní straně se tyčí děkanský kostel Narození Panny Marie, připomínaný jako farní již v roce 1336. Původně gotický kostelík procházel řadou úprav. Dnešní novogotická podoba je dílem Josefa Mockera a pochází z let 1894–1896. Vnitřní i vnější sgrafitová výzdoba v letech 1895–1897 provedena dle návrhů Mikoláše Alše.

Nejstarší zmínka o Vodňanech pochází z roku 1317. Nejdůležitější listinou jsou však privilegia krále Jana Lucemburského z roku 1336, kde se poprvé píše o Vodňanech coby městu. Vodňany se staly městem královským a spolu s Budějovicemi a Pískem tvořily opěrné body panovnické moci na českém jihu. V době husitské byly obehány trojitou hradbou s baštami otevřenými dovnitř. Hradby s pěti branami uzavíraly prostor parkánu nad hlubokým příkopem. Brány byly postupně v 19. století bourány. Posledním významným zásahem majícím vliv na urbanistickou strukturu historického jádra se stalo vybudování železnice dokončené v roce 1893. Vodňany se k Programu regenerace MPR a MPZ přihlásily v březnu 1993. Jeho cílem je aktivizovat město a jeho památkovou sféru ke komplexní a koordinované regeneraci. Památková zóna zahrnuje plochy historického města, jež byly prohlášeny JČKNV v Českých Budějovicích v listopadu 1990 a poté schváleny zastupitelským orgánem města jako MPZ. Program regenerace městské památkové zóny Vodňany byl vypracován v roce 1994 společností A+U Design, s. r. o., Nerudova 6, České Budějovice. V současné době se jedná o překonaný dokument. Město Vodňany zahájilo práce na zpracování nového územního plánu. V jeho návaznosti bude vytvořen nový program regenerace MPZ Vodňany, který bude obsahovat požadavky na postupnou obnovu MPZ Vodňany a zohlednění územně plánovací dokumentaci města a další odborné dokumenty.

Nejdůležitějšími akcemi realizovanými v minulých letech v rámci Programu regenerace MPR a MPZ se jeví obnova povrchu silničního mostu se sochou sv. Jana Nepomuckého, oprava hradební bašty, výměna střešní krytiny a výměna oken na domě čp. 39, Kalinovo náměstí ve Vodňanech. Klenutý most přes mlýnský náhon procházející městem byl celý předlážděn, opraveny jeho pilíře a zděné zábradlí. Součástí mostu je socha sv. Jana Nepomuckého, která byla před časem nově restaurována.

Hradební bašta, která slouží jako součást hradebního systému města, částečně opravena v 80. letech minulého století. Následně nebyla prováděna žádná údržba a objekt postupně chátral. Veškeré dřevěné prvky napadeny hnilobou, stavba obrůstala břečtanem, jenž pronikl i do uzavřených prostor a půdy s krovem. V rámci opravy objekt nejprve zbaven porostu břečtanu a poté přistoupeno k vlastní rekonstrukci. Nově zhotoveny všechny dřevěné prvky – dveře, okna, schodiště. Bašta v současné době zpřístupněna pouze v rámci akce Slavnosti císaře Františka I.

Dům čp. 39 na Kalinově náměstí je měšťanský domem, který byl do dnešního vzhledu upraven v barokní době. Jedná se o řadový jednopatrový objekt se zaklenutým vchodem. V rámci obnovy za přispění prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ byla v jeho dvorní části vyměněna v roce 2009 střešní krytina a v roce 2011 okna vedoucí do ulice.

Na financování jednotlivých akcí prováděných v rámci Programu regenerace MPR a MPZ se podílejí MK ČR, město Vodňany a vlastník nemovité kulturní památky. Program regenerace MPR a MPZ slouží jako vhodný prostředek pro pomoc vlastníkům nemovitých kulturních památek při jejich obnově a zachování pro další generace.

2a

2b

3

1

3a

3b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Silniční most se sochou sv. Jana Nepomuckého

Využití: dopravní stavba

Realizace v r. 2009

Autor: město Vodňany

Realizační firma: STRABAG, a. s.

Celkové náklady 250, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 0

2. Název: Hradební bašta

Využití: občanská vybavenost

Realizace v r. 2010

Autor: město Vodňany

Realizační firma: Jihospol, a. s.

Celkové náklady 493, z toho podpora z PR 102, jiné zdroje 0

3. Název: Výměna střešní krytiny na domě čp. 39, Kalinovo nám.

Využití: bydlení

Realizace v r. 2009

Autor: Jaroslav Princ

Realizační firma: Procházkva - pokrývačské a klempířské práce

Celkové náklady 200, z toho podpora z PR 100, jiné zdroje 20

3. Název: Výměna oken v domě čp. 39, Kalinovo nám.

Využití: bydlení

Realizace v r. 2011

Autor: Jaroslav Princ

Realizační firma: Jan Pišinger

Celkové náklady 50, z toho podpora z PR 25, jiné zdroje 5

Volyně

Městská památková zóna ve Volyni byla vyhlášena v roce 1990. V roce 1992 město obdrželo z MK ČR první informace o připravovaném Programu regenerace MPR a MPZ a v témže roce se k němu přihlásilo. Tím byla pro Volyni nastartována dlouhodobá cesta obnovy městské památkové zóny s cílem chránit historické dědictví města, pečovat o ně a citlivě na ně navazovat. První pracovní skupina pro regeneraci pracovala s chutí a nadšením a sestavila pro obnovu městské památkové zóny program. Na základě vyhodnocení aktivity měst zatím každý rok obdržela Volyně pro jednotlivé vlastníky památek nabídku státních finančních příspěvků na připravené rekonstrukce památek, kterou vždy využilo. Program regenerace MPR a MPZ je praktikován MK ČR dlouhodobě a spolehlivě, tudíž bylo možné obnovy staveb plánovat a včas připravovat. Státní finanční příspěvky, které město od roku 1993 obdrželo, nejsou nijak vysoké, ale právě s jejich pomocí se podařilo postupně, po etapách, opravit prakticky všechny kulturní památky ve vlastnictví města a Římskokatolické farnosti ve Volyni. Městská samospráva obnovy památek jejich renovací po celou dobu existence Programu regenerace MPR a MPZ podporovala. Za neaktivnější období realizace Programu, lze považovat dobu od roku 1992 do roku 2005. V těchto letech město dokonce poskytovalo v rámci svých skromných finančních možností a podle stanovených zásad alespoň symbolické finanční příspěvky vlastníkům domů na zvlášť zdařilé opravy.

V průběhu realizace Programu vznikla dlouhodobá spolupráce s římskokatolickou farností, s ostatními vlastníky památek i vlastníky dalších staveb na území MPZ ve Volyni.

Z dlouhodobé praxe plyne poznatek, že již při přípravě obnovy všech budov v MPZ hraje důležitou roli přístup pracovníků orgánů státní památkové péče, stavebního úřadu i města, tzn. snaha „získat“ vlastníka pro kvalitní, většinou postupnou opravu a snaha pomoci mu hledat i dotační finanční možnosti. Kvalitní, důsledná práce většiny zúčastněných se vzájemným pochopením problémů, je předpokladem zdárného postupu regenerace nejen MPZ, ale celého města, jež se postupně musí naučit žít s městskou památkovou zónou.

Z větších obnov kulturních památek realizovaných od roku 1992 je třeba uvést opravu radnice čp. 1 na náměstí Svobody, opravu obou kostelů – kostela Všech svatých ve městě, Proměnění Páně na hřbitově, opravu budovy děkanství, bývalého panského domu na náměstí Svobody, kde má sídlo Městský úřad Volyně, restaurátorskou obnovu mariánského sloupu na náměstí Svobody i tvrze ve městě. Důležité je neopomíjet památky mimo MPZ, drobné památky v krajině a na venkovských částech města.

Jako významný příklad v rámci Programu regenerace MPR a MPZ lze uvést opravu radnice čp. 1, původně renesanční radnice a dominanty náměstí Svobody. Nachází se tam výstavní prostory a další místnosti pro kulturní a vzdělávací akce a je zde zřízeno informační centrum města. Venkovní obnova této budovy je prakticky dokončena. V rámci obnovy vnitřních prostor byl při restaurátorském průzkumu učiněn překvapivý nálezy a dále provedeno odkrytí cenné barokní výmalby na stěnách jedné místnosti a postupně zjištěno, že výmalba pokračuje i do prostoru chodby. Jedná se o malované, pravděpodobně alianční šlechtické erby, které vznikly kolem poloviny 16. století. Neméně hodnotný je i soubor odhalených sgrafit-rozet a nápisy z 1. pol. 17. století. Tyto takřka nečekané nálezy doplňují poznání historie a stavebního vývoje budovy radnice. Prezentování objevených nástěnných maleb určitě přispěje ke zvýšení kulturně historické hodnoty objektu.

PŘÍKLADY OBNOVY (částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: **Obnova radnice čp. 1 na náměstí Svobody ve Volyni, venkovní obnova a několik etap obnovy interiéru**

Využití: kulturní a informační centrum

Realizace od 1995 do 2011

Autor: několik autorů oprav (projektantů)

Realizační firma: různé firmy po jednotlivých etapách

Celkové náklady 2742, z toho podpora z PR 1350, jiné zdroje 1392

Vysoké Mýto

Božena Rejlková

Program regenerace MPZ ve Vysokém Mýtě byl dobře nastaven a je systematicky doplňován a rozvíjen. Od poloviny 90. let 20. století se postupně rekonstruovaly nejvýznamnější památky ve městě i přes menší finanční prostředky se pokračuje v jejich opravách dodnes. Bohužel nedostatek financí ze státních a krajských zdrojů zpomaluje jejich obnovu. Ve městě pracuje od 90. let 20. století komise pro regeneraci městské památkové zóny, která se vyjadřuje ke všem návrhům, týkajících se renovace, upozorňuje na potřeby zvelebování objektů dříve, než nastane havarijní stav a doporučuje radě města konkrétní opatření.

Ve Vysokém Mýtě byla provedena v roce 1997 rekonstrukce náměstí včetně přilehlých ulic. Jeho téměř čtvercový tvar a rozměry patří k největším toho typu v České republice. Na náměstí jsou v historických domech zachovány obchody a v jejich patrech bydlení. Po rekonstrukci náměstí ožilo koncerty. Pravidelně se zde konají Dny Země spojené s ekologickou výchovou obyvatel, především žáků a studentů všech typů škol. Řemeslníci prezentují svá řemesla a prodávají rukodělné výrobky. Již poněkoličaté je náměstí místem připomenutí Svátku matek, pravidelně se stává dějištěm národní soutěžní přehlídky dětských dechových orchestrů Čermákovo Vysoké Mýto, festivalu Sodomkovo Vysoké Mýto, Evropského svátku hudby, hudebního festivalu Týden hudby, mezinárodních partnerských dnů a dalších akcí.

Ve Vysokém Mýtě byly vytvořeny podmínky pro rozvoj zájmu o společenský, kulturní a sportovní život. Existují zde velice aktivní sportovní kluby a dobrovolnické organizace s velkou tradicí, jako jsou dobrovolní hasiči, rybáři, ochránci přírody a další. Do společenského života se rovněž zapojují farní společnosti. Ve městě působí pěvecký sbor Otakar a další pěvecké sbory pracují při základní umělecké škole. Rovněž stále aktivně působí tři ochotnické divadelní soubory a daří se jim naplňovat plné sály. Lze konstatovat, že ve Vysokém Mýtě žije velice rozvinutá občanská společnost. Dominantou Vysokého Mýta jsou věže jako součást hradebního opevnění. Pražská brána, Litomyšlská brána a Choceňská věž byly v uplynulých letech rekonstruovány a první dvě zpřístupněny veřejnosti. V současné době se připravuje rekonstrukce náměstí Otmarova Vaňorného. Nejceněnější historickou budovou je zde chrám sv. Vavřince, v jehož lodi zůstaly zazděny fragmenty figurálních článků tympanonu tohoto kostela z třetí čtvrtiny 14. století. Prostranství kolem kostela je poslední větší plocha, která neprošla obnovou. Zpracována dále architektonická studie, jež byla přihlášena do celostátní přehlídky urbanistických prací pořádané Asociací pro urbanismus a územní plánování ČR. Získala v ní první cenu a postoupila do mezinárodního kola v Bruselu. Toto umístění přispělo k tomu, že došlo k uvolnění financí pro zpracování projektu na jeho postupnou realizaci.

Dějiny města lze vyčíst z pamětních desek umístěných na hradbách. Vysoké Mýto s počtem téměř třinácti tisíc obyvatel začíná navštěvovat stále více turistů. Jejich cílem je i Regionální muzeum s expozicí firmy Carrosserie Sodomka, krátkodobé výstavy, přednášky a jiné zajímavé akce. Díky programu regenerace MPZ se daří opravovat většinu památek, a to i ty, které jsou ve vlastnictví občanů. Ve prospěch věci je přesun působnosti z okresních úřadů do obcí s rozšířenou působností. Ve spojení se stavebním úřadem tak mají občané Vysokého Mýta lépe dostupné informace i snadnější vyřizování požadavků, jež se týkají oprav.

Je třeba myslet i na budoucnost památek, vychovat nové generace, které budou spravovat toto kulturní dědictví, předávat jim zkušenosti, naučit je aktivnímu přístupu k tomu, co vybudovaly generace před nimi. Proto v komisi pracují mladí, spolupráce s nimi velmi dobrá a určitě bude přínosem pro zachování tohoto dědictví dalším pokolením.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Gymnázium čp. 163 a 167 - oprava fasády, očištění kamen. soklu, opravy klem. prvků, sítě proti holubům

Využití: škola

Realizace v r. 1999

Autor: Břetislav Urbánek

Realizační firma: První vysokomýtská stavební společnost, s. r. o., Vysoké Mýto

Celkové náklady 1316, z toho podpora z PR 481, jiné zdroje 835

2. Název: Morový sloup - restaurování soch a sloupu

Využití: cestovní ruch

Realizace v r. 2001

Autor: akad. soch. Mgr. René Tikal, Praha, akad. soch. Petr Dušek, Mladá Boleslav

Realizační firma: akad. soch. Mgr. René Tikal, Praha, akad. soch. Petr Dušek, Mladá Boleslav

Celkové náklady: 301, z toho podpora z PR 301, jiné zdroje 0

3. Název: ZŠ Javornického 2 - rekonstrukce věžiček

Využití: základní škola

Realizace v r. 2011

Autor: Oldřich Báča

Realizační firma: Firma Báča, s. r. o., Polička

Celkové náklady: 1550, z toho podpora z PR 775, jiné zdroje 775

4. Název: Chrám sv. Vavřince

Využití: církevní, kulturní

Realizace v r. 2011

Autor: Jaroslav Skuhřavý

Realizační firma: Sklovitřáž, Nový Bor

Celkové náklady: 228, z toho podpora z PR 128, jiné zdroje 100

5. Název: Litomyšlská brána (oprava střechy, fasády a kamenných prvků)

Využití: cestovní ruch

Realizace v r. 1999

Autor: Stanislav Ledvína

Realizační firma: MĚSP Vysoké Mýto, s. r. o.

Celkové náklady: 1116, z toho podpora z PR 218, jiné zdroje 898

Vyškov

Zdeněk Pospíšil

Na základě rozhodnutí orgánů města byl umožněn jeho vstup do SHS ČMS a zapojení do Programu regenerace MPR a MPZ. Vlastní městský program vznikl z iniciativy městského architekta, který se ujal úlohy jeho zpracovatele na základě struktury zadané MK ČR. K jeho naplnění byla vytvořena pracovní skupina. Městský program regenerace je uplatňován při administrování dotace z Programu regenerace MPR a MPZ.

Myslím si, že měl, má a bude mít vždy nezastupitelné místo v rozvoji a realizování cílů každé obce nejen při úpravách a rekonstrukcích, ale také v následné údržbě a regulaci všech objektů na území centra města. Program by měl být vždy nadčasový. Tímto dokumentem je možné částečně usměrnit a ovlivnit rozhodování reprezentace města a vytvořit tak princip demokratického přístupu k řešení otázek v oblasti financování obnovy památek z prostředků obce.

Naplnění programu přispělo k uvědomění si funkce centra města a významu památkově chráněných objektů a k rozvoji kulturních a společenských místních akcí. S tím je těsně spjat také rozmach služeb. Lze říci, že díky němu byla ve městě částečně zachována funkce bydlení, ač nastalo výrazné omezení počtu bytů. Část objektů prodělala celkovou rekonstrukci, u některých došlo k opravám spočívajícím v úpravě jejich vnějšku.

Úpravou jednotlivých nemovitostí se uskutečnil zrod nových provozoven a tím rozšíření nabídky dalších pracovních míst. K započatí rekonstrukce objektů dalo podnět město, které provedlo v roce 1993 rekonstrukci náměstí a tím byl uveden v život rozvoj participace občanů na úpravách centra. Svůj přínos to mělo také v oblasti rozvoje cestovního ruchu a zvýšení atraktivity města pro návštěvníky. Jako nejúspěšnější a tím i nejlepší příklady z Vyškova lze uvést opravu dvou kostelů.

Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie slouží jako církevní stavba a jsou zde konány církevní obřady. Tvoří jednu z dominant města. V jeho konstrukci jsou uplatněny výrazné architektonické prvky, které vycházejí z doby jeho vzniku, tj. gotiky. I další jeho dostavby a přístavby odrážejí dobu jejich vzniku.

Hřbitovní kostel Panny Marie je prostý, řešený v duchu kapucinského stylu. Jeho využití spočívá v pořádání koncertů a výstav, stal se významným kulturním a společenským centrem města. Objekt má v obrazu města svoje nezastupitelné místo.

Právě k tomuto chrámu bych směřoval svůj příběh. Kostel vznikl v době rozkvětu města za vlády kardinála Františka Ditrichštejna, postaven byl v letech 1617–1624. Budova bývala součástí kláštera, jehož zahrada v současnosti slouží jako hřbitov. Areál patřil řádu kapucínů a prošel složitou cestou spjatou s tímto řádem. Po jeho zrušení došlo k použití objektu pro účely skladistiště a následně k asanaci budovy kláštera. Celou tuto dobu se stavba potýkala se záměrem její celkové demolice. V 70. letech vznikl záměr využití památky jako koncertní síně a tím celkové přestavby vnitřního prostoru kostela. V důsledku velkých finančních nároků na tuto akci k její přestavbě nakonec nedošlo. V 90. letech se uskutečňuje první krok k záchraně kostela, dle statika „půl hodiny po dvanácté“. Statické zajištění umožnilo objektu jeho další život, tentokrát již plně spjatý s místem a významem památky.

Byl postupnými kroky naplněn záměr ponechání původní hmoty a vytvoření koncertní a výstavní síně. Tento záměr byl realizován a památka je v současné době k těmto účelům využívána ke spokojenosti všech. Závěrem si dovoluji pozvat všechny na její prohlídku. Snad se podaří v dohledné době upravit také nástupní prostor před objektem a tím dodat celé obnově poslední bod včetně výsadby vysoké zeleně.

Snahou bylo sdílet ve zkratce alespoň část života jedné památky. Snad se to podařilo.

Je nejdůležitější, aby se politická reprezentace obce ztotožnila s myšlenkou regenerace a přijala ji jako svoji výzvu. Bez tohoto přístupu je sice možné částečně program realizovat, ale vždy se bude jednat pouze o jeho dílčí úspěchy, nikoli o trvalé koncepční řešení.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Celková obnova hřbitovního kostela Panny Marie

Využití: koncertní a výstavní síň

Realizace od 1995 do 2008

Autor: Ing. arch. Karel Holoubek

Realizační firma: Stavby Piták, Okresní stavební podnik, Vyškov, Šustr

Celkové náklady 15000, z toho podpora z PR 3000, jiné zdroje 12000

2. Název: Celková obnova objektu „Rotunda“ - zbytek věže u zámku

Využití: kulturní a společenské akce

Realizace od 2008 do 2009

Autor: Ing. Jaroslav Koukal, Ing. Václav Báča - PAN union

Realizační firma: Dobeš, Crhonek

Celkové náklady 4800, z toho podpora z PR 600, jiné zdroje 4200

3. Název: Celková obnova farního kostela Nanebevzetí Panny Marie

Využití: farní kostel

Realizace od 1992 do 2009

Autor: Ing. Vladimír Malaska

Realizační firma: Stavby Piták

Celkové náklady 27000, z toho podpora z PR 4700, jiné zdroje 22300

4. Název: Hospodářská budova u zámku - statické zajištění a výměna krovu a střechy

Využití: sídlo správce zámecké zahrady

Realizace od 2010 do 2011

Autor: Ing. arch. Ivo Boháč

Realizační firma: Rekonstruktiva, s. r. o., Wagner stavební, s. r. o.

Celkové náklady 4200, z toho podpora z PR 1100, jiné zdroje 3500

5. Název: Oprava zdi zámecké zahrady

Využití: oddechová zóna

Realizace v r. 2010

Autor: Ing. arch. Ivo Boháč

Realizační firma: Wagner stavební, s. r. o.

Celkové náklady 1000, z toho podpora z PR 400, jiné zdroje 600

Vyšší Brod

Milan Zálešák

Město Vyšší Brod se do Programu regenerace MPR a MPZ přihlásilo v roce 1995, kdy byla zpracována I. etapa Programu regenerace MPZ, v současné době připravujeme již III. etapu, která řeší problémy památkové zóny v letech 2013-2017. Na realizaci programu se aktivně podílí stavební odbor městského úřadu i místní pracovní skupina.

V rámci ekonomických možností se město i za pomoci prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ snažilo zlepšit vzhled památek a komunikací. Proběhla dostavba kanalizační sítě, průběžně se realizuje i obnova vodovodní sítě, chodníků a povrchů místních komunikací.

Na začátku Programu regenerace MPR a MPZ se město zaměřilo na fyzickou záchranu objektů - tj. opravy krovů, výměny střešních krytin a obnovu fasád na památkově chráněných objektech - měšťanských domech, především na náměstí. Prostoru náměstí je stále věnována velká pozornost, např. probíhající postupné opravy soch v městském parku, obnova fasády na staré radnici atd.

Prostředky z Programu regenerace MPR a MPZ přispěly i k opravě kostela sv. Bartoloměje na horní části náměstí. Obnovila se fasáda kostela, zabezpečila se jeho statika a provedla příprava pro odvedení dešťových vod.

Veliká pozornost je věnována postupné obnově a renovaci národních kulturních památek - Cisterciáckého kláštera jako významné dominanty města. Podrobněji se jím zabývá Program záchranu architektonického dědictví. Část objektů, většinou ve vlastnictví církve, je v poměrně dobrém stavu. Další, především hospodářské budovy a bývalý okresní soud jsou ve špatném technickém stavu. Jejich obnova bude trvat několik let. Velmi významně se na financování podílí Sdružení na podporu cisterciáckého kláštera Vyšší Brod se sídlem v Linci.

Klášter je i významným kulturním centrem města - pořádají se zde výstavy, koncerty. Velmi navštěvované jsou varhanní koncerty a od letošního roku jsou pro koncerty využívány i nově zpřístupněné gotické sklepy.

Město Vyšší Brod se jeví vyhledávaným turistickým cílem nejen díky památkám, ale je i známým vodáckým centrem. Z Vyššího Brodu každoročně vyplouvá na řeku Vltavu několik tisíc vodáků. Tomu je též uzpůsobena nová výstavba ubytovacích kapacit v Kempu pod Hrází.

Ve městě najdete i dostatek restaurací s možností ubytování.

Město se stalo příjemným cílem i díky svému okolí. Nabízí množství zajímavých pěších i cyklistických výletů (např. Opatská stezka I a II, Turistická stezka Radvanov - Rading spojující na nejnižším místě České republiky jihočeský region s Horním Rakouskem, Křížová cesta vedoucí k poutnímu místu Maria Rast).

Město je historicky společenským a kulturním centrem i pro okolní obce. V roce 2009 proběhly oslavy 750 let založení kláštera a města. V roce 2013 se uskutečnila 1. Zemská výstava Jižní Čechy - Horní Rakousko pod názvem Dávné stopy - nové cesty. V rámci této výstavy opatství Vyšší Brod vystavilo legendární kříž, zvaný Závěšův.

Město Vyšší Brod prošlo za uplynulých 20 let velkou proměnou, kterou vnímají hlavně návštěvníci města. K této změně nemalým dílem přispěl i Program regenerace MPR a MPZ. Doufáme, že se nám v příštích letech bude dařit stále zlepšovat vzhled města, aby se v něm cítili dobře nejen návštěvníci, ale i jeho obyvatelé.

3

1a

1b

2a

2b

4a

4b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Cisterciácký klášter - postupná oprava areálu od roku 1990 až do současnosti

Využití: liturgické účely, koncerty, výstavy

Realizace od 1990 do 2020

Celkové náklady 70000, z toho podpora z PR 30000, jiné zdroje 40000

2. Název: Kostel sv. Bartoloměje - statické zajištění klenob kostela táhly, injektáže, montážní vrty

Využití: liturgické účely římskokatolické farnosti

Realizace v r. 2010

Realizační firma: Hora, s. r. o., stavební a obchodní firma, Tábor

Celkové náklady 359, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 159

3. Název: Čp. 104 - stará radnice - obnova fasády, klempířských a truhlářských prací

Využití: městské kulturní zařízení, informační centrum, pořádání výstav a koncertů

Realizace v r. 2009

Autor: Městský úřad Vyšší Brod

Realizační firma: PObstavPO, s. r. o., stavební a inženýrská společnost, Vyšší Brod

Celkové náklady 300, z toho podpora z PR 150, jiné zdroje 150

4. Název: Restaurování pranýře s vrcholovou sochou sv. Barbory

Využití: oživení veřejného prostřanství

Realizace v r. 2011

Autor: MgA. Lukáš Hosnedl

Realizační firma: MgA. Lukáš Hosnedl

Celkové náklady 250, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 50

Zákupy

Program regenerace MPZ, schválený Zastupitelstvem města Zákupy, se v roce 2008 stal spolu se strategickým plánem rozvoje města Zákupy a koncepcí rozvoje kultury a cestovního ruchu v Zákupích základním dokumentem pracovní skupiny pro regeneraci MPZ Zákupy. Slouží pro plánování a koordinaci využití finančních zdrojů s vedením města.

Regenerace MPZ Zákupy směřuje ke zvýšení rozvoje cestovního ruchu. V roce 2008 vznikla soukromá expozice historie výroby masopustního a karnevalového zboží v Zákupích, která mapuje zdejší unikátní výrobu od roku 1884 až doposud. Kromě divadelního spolku Havlíček s osmdesátiletou tradicí se zrodilo v roce 2011 o. s. Kultura Zákupy, zaměřující se na rozvoj kultury a péči o památky, stejnou náplň má i sdružení farníků okolo kostela sv. Fabiána a Šebestiána. Spoluprací vedení města s komisí pro kulturu a cestovní ruch a komisí pro obnovu památek a regenerace MPZ se postupně daří rozšiřovat počet kulturních akcí a provádět rekonstrukce a obnovy památek. Zákupy mají také dobrou spolupráci s Česko-německým fondem budoucnosti a zákupskými rodáky žijícími v Německu. Bernhard Kirschner byl jako patnáctiletý odsunut spolu s třemi tisíci zákupskými Němci z území tehdejšího Československa. Ve své nové vlasti dosáhl významného postavení na ministerstvu školství, odkud odešel na zasloužilý odpočinek. V roce 2006 zajistil 1,37 mil. Kč od německého ministerstva kultury a 0,75 mil. Kč od Česko-německého fondu budoucnosti na opravu zákupského morového sloupu Nejsvětější Trojice. Město a veřejná sbírka poskytly dalších 0,48 mil. Kč, MK ČR 59 tisíc Kč. Ve dnech 7. a 8. srpna 2010 postihla Zákupy blesková povodeň, kdy bylo na 140 domů zatopeno do výšky více než jeden metr. Kaple sv. Anny, ve které stála voda do výše 1,5m, byla opravena nákladem 120 tisíc Kč, z toho 74 tisíc Kč čerpáno z Havarijního programu MK ČR. Dále nákladem 590 tisíc Kč provedeny opravy omítek domu čp. 243, 145 tisíc Kč bylo přidáno z Programu regenerace MPR a MPZ. Po renovaci tohoto domu byly nebytové prostory pronajaty a slouží jako cukrárna. V roce 2011 byly za přispění města, Libereckého kraje a MK ČR restaurovány sochy sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty. V roce 2012 se podařilo renovovat čtveřici soch svatých Apollonie, Barbory, Fabiána a Šebestiána na mostě u kapličky sv. Anny. Až na jednu sochu na mostě byly ostatní tři uskladněny roztržštěné na několik kusů v depozitáři Státního zámku v Zákupích. Jejich restaurování a výroba atributů bylo proto velmi náročné. Zákupy uvolnily na práce 120 tisíc Kč, Liberecký kraj přispěl 100 tisíci Kč a 70 tisíc Kč bylo od MK ČR. Zároveň byl městem na mostě restaurován litinový kříž s pozlacenou sochou Ježíše Krista. Jeho opravu provedla Vyšší restaurátorská škola v Turnově jako prázdninovou praxi studentů. Úsilím soukromých osob se podařilo nákladem 10 tisíc Kč obnovit výklenkovou kapličku sv. Jiří v Mimoňské ulici a opatřit ji kopiemi Tintoretových děl. Město také schválilo příspěvek 75 tisíc Kč na opravu kostela sv. Fabiána a Šebestiána. V dalších letech bude stěžejním úkolem oprava kostela sv. Fabiána a Šebestiána a je na litoměřické diecézi, jaké prostředky určí po schválení církevních restitucí na opravu tohoto kostela a také na její vzájemné komunikaci s ostatními subjekty pro společný postup při získávání finančních prostředků. Neboť pouze spojeným úsilím města, všech městských organizací, dalších spolků a jednotlivců se dá vykonat největší kus práce. Přitom je nutno také koordinovat všechny možnosti získání grantů od kraje, státu a EU. V neposlední řadě musíme také cílevědomě pracovat s naší mladou generací, protože jí budeme jednou tyto památky předávat a ona by měla pokračovat v jejich udržování a restaurování.

1

5

3

3

4

4

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Restaurování sloupu Nejsvětější Trojice

Využití: veřejně přístupný na náměstí Svobody

Realizace v r. 2006

Realizační firma: restaurátor R. Šolc

Celkové náklady 2659, z toho podpora z PR O, jiné zdroje 2659

2. Název: Oprava kapličky sv. Anny po povodni

Využití: církevní památka

Realizace v r. 2010

Realizační firma: GEDOS, Česká Lípa

Celkové náklady 120, z toho podpora z PR O, jiné zdroje 120

3. Název: Restaurování soch sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty

Využití: veřejně přístupné památky

Realizace v r. 2011

Realizační firma: BcA. Jan Fedorčák, Česká Lípa

4. Soubor soch sv. Apollonie, Barbory, Fabiána a Šebestiána na mostě u kapličky sv. Anny

Využití: veřejně přístupné památky

Realizace v r. 2012

Autor: oprava a restaurace soch

Realizační firma: BcA. Jan Fedorčák, Česká Lípa

Celkové náklady 290, z toho 100 od Libereckého kraje, 70 od MK ČR

5. Název: Výklenková kaplička sv. Jiří z roku 1742

Využití: veřejně přístupná památka

Realizace v r. 2012

Autor: oprava

Realizační dílna: Kamil Ešner, opravy a rekonstrukce

drobných památek

Celkové náklady 10

2

Zlaté Hory

Petr Rozbroj

Ve Zlatých Horách jsem se narodil v padesátých letech minulého století. Bydlel jsem s rodiči v domě na náměstí. Z vyprávění dědečka J. Radwanskeho vím, že ještě před 2. světovou válkou bylo náměstí celé vydlážděno a téměř v každém domě se nacházel obchůdek nebo hospoda. Postupem času hospody i obchody ubývaly a také domy chátraly, protože se o jejich údržbu nikdo nestaral, některé z nich musely být zbourány, a tak vznikaly proluky. V šedesátých letech minulého století v některých částech náměstí byly postaveny domy nové, ale již v soubodé architektuře. Obchody byly zrušeny a nahrazeny nákupním střediskem mimo centrum. V osmdesátých letech byla dlažba na náměstí vykopána a nahrazena asfaltem. Tak to vyhlíželo až do roku 2010, kdy se současným představitelům našeho města podařilo uvést centrum města opět do skvělého stavu s vydlážděním chodníků, novým osvětlením a dalšími prvky, jež náměstí oživily. Spousta domů je již opravena, a to také za přispění financí z různých programů na obnovu kulturního dědictví, ale to nestačí, a tak vše zůstává nadále na bedrech vlastníků nemovitostí. Podařilo se opravit několik pro město významných památek, např. je to muzeum, radnice, kostel sv. Kříže a další. Domy dostaly nové majitele, kteří se snaží spravovat svůj majetek a zachovat tak původní vzhled a využití. Do města se vrátili obchody i hospody a s tím i turistický ruch, kdy v létě předzahrádky „praskají ve švech“. Každoročně jsou pořádány již tradiční Zlaté dny s rýžováním zlata a historickou bitvou. Po roce 1989 v našem regionu došlo k výraznému poklesu pracovních příležitostí postupným uzavíráním a restrukturalizací významných průmyslových podniků. Toto mělo značný dopad na zvýšení nezaměstnanosti zejména v zimních měsících, až na 20 %. Město svými iniciativami usiluje o posílení cestovního ruchu další výstavbou turistických atrakcí, např. rozvojem Hornického skanzenu, výstavbou lyžařského areálu, zpřístupněním historických hornických děl, budováním naučných stezek. V našem městě se osvědčila soustavná připravenost a postupná realizace obnovy památek, k tomu nemalou měrou přispívá program regenerace MPZ a jeho pravidelná aktualizace.

Z vyprávění pamětníka pana Josefa Šmoldase:

Domy na našem náměstí mají určitě každý nějaké to kouzlo, skrývají nejednu zajímavou legendu, či příběh a je na nás poodhalit jejich tajemství. Chci vám ze svého archivu představit dům na náměstí, který všichni velmi dobře známe, po celou dobu jsme jej vnímali jako cukrárnu, dokonce i před válkou zde byla vyhlášena cukrárna pana Maxe Bucholze. Ostravská televize natáčela ve Zlatých Horách dokument o panu Šindlerovi a podle jeho životního příběhu zhotoven i známý film Šindlerův seznam. Nestačil jsem se divit, když v tomto dokumentu hovořili o tom, že se dotýčný pan Šindler právě v ní tajně u kávy scházel se svými klienty. Státní hranici z Německa prý přecházel ilegálně, někde v místech u dnešního Zlatého jezera. Je to velmi podivné, vždyť celnice se nacházela, coby kamenem dohodil. Je to pro podnikání v oboru cukrárenském ta nejlepší reklama. Třeba Šindlerovy trubičky, ty by se prodávaly samy. Já se domnívám, že určitě ano. Co by jiní za to dali, kdyby jim do křesla chodil někdo tak slavný. Určitě by si na tom založili živnost. V dobách ale dávno minulých, což je myšleno tak nějak kolem roku 1900, zde nefungovala jen cukrárna, ale i vinárna s pivním šenkem. Jak se to do tak malého měšťánského domu všechno vešlo? Tento dům měl číslo 30 a také ve vedlejších domech čp. 31 a čp. 32 byli cukráři, pánové Weisner Kvido a Erfurt Karel. Podle jmen žádní příbuzní a přesto vedle sebe žili a podnikali. Je také zajímavé, že starou pohlednici mi dovezl ne sice pan Šindler, ale Helmut Schindler z Německa. Před válkou bydlel ve Skřivánkově, odkud byl po válce odsunut.

Zpracování Programu regenerace MPZ lze jen doporučit a samozřejmě se jeví důležitá připravenost akcí dle programu a každoroční realizace obnovy památek.

1a

1b

2b

2a

4

3

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Muzeum - sanační úpravy budovy

Využití: umístění dobových hornických exponátů, historických exponátů zařízení obydlí, mučirna apod.
Realizace v r. 1998

Autor: Supring, spol. s r. o., Šumperk
Realizační firma: AQUASANING, spol. s r. o., Opava
Celkové náklady 600, z toho podpora z PR 299, jiné zdroje 301

2. Název: Městská radnice - obnova fasády

Využití: správní budova městského úřadu
Realizace v r. 2003

Autor: Ing. Eva Pulkrtová, Šumperk
Realizační firma: fa Kučerk, Jindřichov ve Slezsku
Celkové náklady 427, z toho podpora z PR 200, jiné zdroje 227

3. Název: Kostel Nanebevzetí Panny Marie - stavební úpravy střešní konstrukce

Využití: bohoslužby pro veřejnost
Realizace v r. 2004

Autor: Ing. Václav Jurga, Frýdek-Místek
Realizační firma: HaB Delta, Vsetín
Celkové náklady 10000, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 10000

4. Název: Kostel Svatého Kříže - obnova fasády

Využití: bohoslužby, koncerty pro veřejnost
Realizace v r. 1996

Autor: Ing. arch. Aulehla, Horní Benešov
Realizační firma: OSP, Opava
Celkové náklady 671, z toho podpora z PR 540, jiné zdroje 231

Kateřina Peřatov

Program regenerace MPR a MPZ přispěl ke kvalitní obnově historicky chráněných objektů. Pokud vlastníci kulturních památek ziskj na obnovu objektů přispěvek, mnohem vstřícněji reagují na připomínky pamtkov péče jak v době připrav jejich obnovy, tak př samotnm provdnm stavebních prací. Daří se také kvalitněji dokladovat prováděné prace včetně přibežne obrazove dokumentace. Městský program regenerace určil architektonicky cenné objekty, které si zaslouží ochranu a pietn obnovu. V případě města Zlína je to zejména zachování neomitanho zdiva z pálených cihel na objektech, jež tvoří pohledove dominanty celého sídelního útvaru. Vznik Programu regenerace MPR a MPZ pomohl osvětě v oblasti uchování kulturního dědictví, kterm je v případě města Zlína architektura převzne z 20. - 60. let 20. století.

Po dvaceti letech existence městské pamtkove zóny msto Zlín založilo komisi pro spolupřáci města a státní pamtkove péče podle § 31 zákona č. 20/1987 Sb., o státní pamtkove péče, jež je poradním orgánem Rady města Zlína. Komise podnítila veřejnou debatu o dalřm způsobu uchování pamtkove chráněných hodnot msta a iniciovala zahjen debaty o zpracování regulačního plánu cenné časti MPZ Zlína, a to bývalého továrního areálu Bařa-Svit, a usiluje i o zpracování regulačních plánů pro jednotlivé čtvrti s dochovanm bydlením v tzv. bařovskch domích. Komise nahradila pracovní skupinu pro regeneraci. Je zájem v MPZ Zlín je mnohem šíří. Nesoustřd se výhradně na obnovu pamtkove chráněných objektů, ale zaměřuje se také na debatu o kvalitě žvota místních obyvatel.

Msto Zlín se rozhodlo vznamne investovat do obnovy obchodního a společenského centra Zlín-Díly, pro které se vážil pojmenování Mal scéna (dříve v přízemí objektu sídlilo městské divadlo a později v totožných prostorech svou domovskou scénu nařel amatérský divadelní soubor s názvem Mal scéna). V letech 2000 – 2009 se uskutečnila postupn obnova, kter začala v roce 2002 celkovou opravou střechy. V roce 2003 pokračovala modernizací severní fasády, př kter bylo přjato klove rozhodnutí pro budoucnost objektu. Jsou zachována vřechna okna – a to jak dřevn kastlová, tak rastr ocelových tovrnch oken zasklených pouze jednou okenní tabulkou tradin metodou sklenřskm tmelem. Rozhodnutí mělo vliv na celé pokračování obnovy a rovněž ovlivnilo pozdjř restauraci pamtkove chráněných objektů ze stejného období. Prokázaly, že repase starřch oken včetně zachování původního systému otevřn se jeví možn a funkn. Souasne bylo zjiřtno, že je vhodn zachování původního rezného zdiva na fasádách objektů, že není nezbytn nutn ve vřech přpadech provádět zateplen objektů zvenčí a nahrazovat vzhled cihlového zdiva dodatene lepenými psk na zateplovc hmoty. V letech 2004 a 2005 se uskutečnily projekční přípravy a v roce 2006 dořlo k celkove rehabilitaci objektu, kdy v podzemí byly dobudovány dostatene skladovc kapacity pro divadelní soubor, vznikly velkoryse společenské prostory, kavárna a nezbytne sociln zázemí. Adaptaci přízemí byl utvořen prostor pro komorn hudeln sl se zkuřebnami. Objekt si i po celkove obnově zachoval pvodn architektonick výraz.

S pomocí prostředků z Programu regenerace MPR MPZ se také uskutečnila obnova zejména uměleckých předmětů, které dotvářejí přstřed kulturn památky Městského divadla Zlín, podlahových ploch v divadle a pochozích ploch v bezprostředn blízkosti budovy divadla. Obnova exteriérových prvků přispěla k rehabilitaci veřejného prostranství v centru města Zlína a oživila v mste každodenn žvot.

clem města Zlína pro dalř období je využit maxima prostředků z Programu regenerace MPZ a MPR pro uchování souhrnných památkových hodnot a přdat vlastn prostředky pro modernizaci infrastruktury.

PříKLADY OBNOVY

(astky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Městské divadlo

Využití: divadlo

Realizace od 2002 do 2010

Autor: Ing. arch. Miroslav Řepa, Frantiřek Razhon

Realizační firma: různé

Celkové nklady 29106, z toho podpora z PR 3207, jiné zdroje 25899

2. Název: společenský dům Díly (Mal scéna)

Využití: společenské, kulturn a obchodní subcentrum,

sídlo ZUř

Realizace od 2002 do 2009

Autor: Vladimír Karfk

Realizační firma: Pozimos

Celkové nklady 90592, z toho podpora z PR 4828, jiné zdroje 85764

Žamberk

Oldřich Kučera

Žamberk má městskou památkovou zónu prohlášenou od roku 1995. V návaznosti na tuto skutečnost zastupitelstvo města schválilo a postupně aktualizovalo městský program regenerace. Ten v našem městě velmi pomáhá oživit kulturní památky, zvýšit jejich návštěvnost a zušlechťovat povědomí hodnot kulturního dědictví. Komise pro regeneraci připravuje podklady pro MK ČR, je všímavá k potřebám vlastníků kulturních památek a zhotovuje podklady pro jednání zastupitelům města. Při opravách kulturních památek je zřejmé velké přispění programu, ale i živý zájem majitelů, který se projevuje nemalou finanční podporou. Díky vloženým financím ze strany MK ČR, Pardubického kraje, města Žamberka a jednotlivých vlastníků, nastal viditelný veliký pokrok a důstojný stav kulturního dědictví, jenž zavazuje k dalším pohledům do budoucna.

V posledních letech došlo k vytvoření zajímavých kompozic ve středu města, které se stávají lákadlem pro turisty (areál kostela, náměstí a zámek). Jednotliví majitelé se na obnově památek podílejí finančně, žádají o vydání závazného stanoviska k opravě svých nemovitostí atp. Zastupitelé města rozhodují o rozdělení příspěvku, schvalují finanční podíly a podporují renovaci památek.

V minulosti se podařilo z centra města eliminovat areál ČSAD a v rámci dohody s novými investory se otevřel pohled na kostel ze západu a tak je možno z větší dálky sledovat tyto stavby a jejich kompozici. Dále se našel bezpečný pěší koridor při propojení hlavních ulic a staveb ve městě, tzn. Masarykovo náměstí, Vojáckovy sady a kostel sv. Václava – příjemné prostředí pro pěší bez průjezdné dopravy a rizik s tím spojených. Na realizaci se soustavně pracovalo přibližně deset let. V současné době se podobným způsobem zpracovává využití areálu zámku s jeho hospodářskými budovami – nyní opuštěnými výrobní firmou.

Díky možnostem podpory bylo možno postupně opravovat jednotlivé kulturní památky v památkové zóně: areál s kostelem sv. Václava, kostnice a farou, zrestaurovat mariánský sloup a kašnu na náměstí, sloup Panny Marie na Jiráskově náměstí, opravit domy čp. 63, 90, 149, 166 a 281 a další. Opravy probíhaly ve spolupráci s restaurátory a památkáři.

V centru města se daří i obchodu, v některých chráněných objektech ani nezakázal život, je zde provozována drobná živnostenská činnost – obchod, bydlení. Zlepšují se podmínky pro zákazníky, otevírají se nové prostory pro obchod a služby, např. solná jeskyně Narayena atp. Funkce bydlení ve středu města zůstala zachována díky citlivému přístupu při rekonstrukcích bytových prostor. Na jednotlivých budovách na náměstí se průběžně obnovují fasády. Přes mnohá úskalí se daří rekonstruovat historické stavby, oživovat je novými aktivitami a toto dědictví zachovávat pro další generace. Kulturní a společenské akce probíhají na veřejném prostranství v centru města na pěší zóně (koncerty a jiná představení, výstavy, letní kino). Pořad České televize – Toulavá kamera oživil povědomí o kapli sv. Rozálie, rozhlédně a přilehlém parku.

Doporučení těm, kteří budou naše malebné město dále spravovat: „Vyplatí se cílevědomá koncepční práce, je nutno přejímat návrhy a podněty od občanů, vše zpracovávat v určitých stupních s odbornými komisemi a poradci a vytvářet dlouhodobé plány řešení. Je vhodné z hlediska urbanistického a architektonického využít vzhled a krásu nemovitých památek i pro současný život. Začlenit je do vazeb aktuálního života (obchody, úřady, klubovny, společenské prostory různých sdružení)“

Po jedenácti letech svého působení v Žamberku vnímám, jak mnoho se toho událo a opravilo. Šestitisícové městečko si žije svým životem, aut jezdí více, lidé více spěchají. Domy, kostel, radnice, muzeum, náměstí, kaple sv. Rozálie i fara jsou opravené, sochy udržované. Posekaná tráva a pestrá květinová výzdoba svědčí o tom, že je zde život naplněn prací a starostmi. Moc si přeji, aby tady lidé mohli žít dál a měli úctu k sobě, městu a ke všem opravdovým hodnotám!

3a

3b

2b

2a

1a

1b

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Radnice - nátěr oken, oprava omítek, nátěr fasády, oprava kamenného soklu, restaurování schodiště

Využití: výkon státní správy a samosprávy

Realizace od 2003 do 2008

Realizační firma: STAPS, s. r. o., akad. soch. Jan Vich
Celkové náklady 1992, z toho podpora z PR 821, jiné zdroje 1171

2. Název: Městský dům čp. 149 - odstranění dřevokazné houby, oprava vstupního schodiště, oprava krovu, výměna krytiny, klempířských prvků, obnova fasády, parapetů

Využití: bydlení, obchod

Realizace od 2000 do 2010

Realizační firma: REKOS, Ševčík, s. r. o., STŘECHY, H&S,
s. r. o.

Celkové náklady 856, z toho podpora z PR 427, jiné zdroje 429

3. Název: Kaple sv. Rozálie - instalace EZS, výmalba a instalace prohlídkové brány, obnova střechy, nátěr fasády, obnova klempířských konstrukcí a okenic, oprava bednění a střešního pláště věžičky, restaurování portálu

Využití: církevní obřady

Realizace od 1995 do 2008

Realizační firma: LOUČKA, Pardubice, s. r. o., BcA. Marek Běťák

Celkové náklady 1070, z toho podpora z PR 280, jiné zdroje 790

Železnice

Jiří Kazda

Železnice pod úpatím hory Tábora na okraji Českého ráje vstoupila do dějin koncem 12. století jako osada s opevněným místem při kostele sv. Jiljí.

Nejstarší historická zpráva je z roku 1318 o panu Ratiboru ze Železnice. Dalším držitelem Železnice byl rod pánů z Valdštejna. Jako město je Železnice zmiňována od roku 1408.

V minulosti byla postižena řadou požárů. Největší v roce 1788, kdy shořelo 74 domů, a druhý v roce 1826, tehdy byly zničeny 72 domy. Při tomto posledním ohni shořelo i celé náměstí s jednopatrovými roubenými domy s podloubím. Při obnově bylo použito zděné zástavby v klasicistním stylu podle plánů stavitele Jana Hertnera. Tato zástavba se dochovala do dnešní doby. Jedinou ukázkou této urbanistické koncepce je zástavba náměstí řadovými jednopatrovými objekty s plastickým řešením průčelí. Areálu náměstí dominuje o patro vyšší budova radnice s věží a hodinami. V roce 1599 se Železnice stala městysem s vlastním znakem. V roce 1912 byla povýšena na město.

Městská památková zóna nepřestala plnit funkci přirozeného centra města. Naopak většina občanské vybavenosti se nachází v MPZ. MPZ v Železnici byla zřízena v roce 1990. Dle usnesení vlády č. 209/1992 se Železnice rozhodla připojit k Programu regenerace MPR a MPZ. Od tohoto roku se díky jemu podařilo opravit řadu objektů (kostel, budovu radnice, roubenou muzejní chaloupku, domy na náměstí...) a tím přispět ke zvýšení atraktivnosti našeho městečka pro návštěvníky nejen z České republiky.

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Oprava domovních vrat, nová fasáda domu čp. 206, Nám. Svobody

Využití: rodinný dům

Realizace v r. 2004

Autor: J. Kryšpín, V. Albrecht

Realizační firma: Truhlářství Kryšpín, Choteč a Dage Železnice

Celkové náklady 263, z toho podpora z PR 80, jiné zdroje 26

2. Název: Repasování a nátěr oken, oplechování a nátěr věže radnice

Využití: sídlo MěÚ Železnice

Realizace v r. 2006

Autor: P. Myslivec, P. Syrový

Realizační firma: Klempřství Vrabec, Jičín, Pavel Myslivec, truhlář, Ohařice

Celkové náklady 83, z toho podpora z PR 41, jiné zdroje 0

3. Název: Nátěr střechy a věže, výměna klempířských prvků - kostel sv. Jiljí

Využití: kostel

Realizace v r. 2008

Autor: Bohumil Stuchlík

Realizační firma: Klempřství Stuchlík, Lužany

Celkové náklady 87, z toho podpora z PR 20, jiné zdroje 67

4. Název: Nová fasáda domu čp. 7, Nám. Svobody

Využití: rodinný dům

Realizace v r. 2008

Autor: V. Albrecht

Realizační firma: Petr Josef, stavební firma, Jičín

Celkové náklady 278, z toho podpora z PR 30, jiné zdroje 14

5. Název: Výměna střešní krytiny roubené chalupy čp. 94

Využití: objekt muzea

Realizace v r. 2009

Autor: Josef Čábelka

Realizační firma: Šindelářství Čábelka, Rasochy

Celkové náklady 304, z toho podpora z PR 150, jiné zdroje 0

Žlutice

Josef Sýkora, Libor Janíček

Mám-li hodnotit Program regenerace MPZ z pozice pamětníka, uvádím, že ve Žluticích bydlím od srpna roku 1945. Nevzpomínám si, že by hned po roce 1989 vznikla nějaká komise pro regeneraci MPZ, ale vím zcela jistě, že se nová rada města snažila ze skromných prostředků městského rozpočtu o první opravy kapliček ve městě, jelikož do roku 1992 neexistoval žádný dotační tok finančních prostředků.

Po roce 1992 bylo hlavním cílem náměstí a obě budovy radnice. Historické domy ve vlastnictví města se postupně opravovaly, zejména omítky a střechy, ovšem výhradně z rozpočtu města. Na první požadavky za přispění finančních prostředků ze státních dotací byla navržena kašna na Velkém náměstí. Reálně se však jako první v roce 1993 rekonstruoval dům č. 137 (městská galerie) a v roce 1994 došlo za finanční podpory státu k sanaci části historického pozemí, jež se nacházelo v havarijním stavu. Systematická záchrana historických památek za podpory státní dotace se rozběhla tedy až v roce 1996, jež odstartovala výše zmíněnou rekonstrukci kašny na Velkém náměstí, následovala renovace vzácných varhan v kostele sv. Petra a Pavla a započalo se s největší a nejdéle trvajícím opravou domu č. 1 (budova muzea). Souběžně s těmito hlavními zásahy probíhaly drobné opravy městských kapliček, pomníku padlých z 1. světové války. Také veřejnost se podílela sbírkami např. na záchranu varhan a zmíněného pomníku padlých.

V uplynulých dvaceti letech pracovaly dvě komise pro regeneraci MPZ (ne současně). Hlavní náplní jejich práce se stala příprava žádostí o dotaci na rekonstrukci varhan v kostele sv. Petra a Pavla a budovy čp. 1 (muzea). Po roce 2000 se více než na obnovu památek (výjimku tvořila budova čp. 1 - proinvestování všech prostředků získaných od státu) vedení města soustředilo na žádosti o dotace k obnově své infrastruktury apod.

Opravy pláště a střechy budovy čp. 1 byly dokončeny v roce 2010, nové vedení města nyní plánuje nemalé investice do interiéru tak, aby byla budova opět plnohodnotně využita (muzeum, infocentrum atd.). Pozornost města se v roce 2011 a i letos ubírá k rekonstrukci sloupu Nejsvětější Trojice na Velkém náměstí. V současnosti je hotova zhruba polovina všech restaurátorských prací a ještě tento rok bude památka kompletně dokončena, osvěcena a představena laické i odborné veřejnosti. Dále se připravuje aktualizace městského programu regenerace MPZ.

Výsledkem výše popsaných aktivit je funkční kašna na Velkém náměstí, opravená budova muzea - i když díky zastavení prací rekonstrukce interiéru stavba začíná opět trpět a je dosud nevyužita. Rekonstrukce interiéru budovy čp. 1 se stala obrovskou finanční zátěží pro městský rozpočet, ale přesto se současně vedení města rozhodlo ji započítat a rozdělit ji do několika etap. V současnosti se řeší její projekt, a to i proto, aby bylo možné v budoucnu žádat o dotace. Momentální rekonstrukce sloupu Nejsvětější Trojice vyvolává otázky úpravy Velkého náměstí, v tomto případě je restaurování památky hybatelem dalších změn v městském jádru, což považuji za pozitivní.

Péče o památky a zájem o historii města sdružuje některé jeho obyvatele v několik pracovních skupin/spolků (např. Muzejní spolek). Tyto se ve spolupráci s vedením města podílejí na obnově drobných sakrálních památek, zakládání naučných stezek atd., což považuji za velice přínosné. Nová pracovní místa se díky čerpání prostředků z Programu regenerace MPR a MPZ nepodařilo doposud vytvořit nebo lépe, vznikla by i bez těchto prostředků. Jako vzor pro koncepční a dobře zvládnutou obnovu uvádím probíhající restaurování sloupu Nejsvětější Trojice na Velkém náměstí ve Žluticích. Doporučuji všem městům odborné zpracování programu regenerace MPZ od kvalitních architektů a odborníků na stavebně-historický průzkum, včetně rehabilitace fasád a jejich barevnosti. Dále navrhuji zřízení fondu pro regeneraci MPZ, který bude pozitivně motivovat uvědomělé občany.

1

2a

2b

4

3

5

PŘÍKLADY OBNOVY

(částky uváděné v tisících Kč)

1. Název: Rekonstrukce kašny na Velkém náměstí

Využití: jedna z dominant Velkého náměstí, relaxace v jejím okolí

Realizace v r. 1996

Autor: Petr Záleský, sochař-restaurátor

Realizační firma: LT-Spolstav, spol. s r. o.

Celkové náklady 659, z toho podpora z PR 300, jiné zdroje 0

2. Název: Rekonstrukce budovy čp. 1 (muzeum)

Využití: muzejní expozice. V plánu je dále umístění informačního centra, společenské místnosti, multimediální expozice Žlutický kancionál, sloup Nejsvětější Trojice

Realizace od 1997 do 2010

Autor: Ing. arch. Miloslav Bokota, Ing. arch. Jiří Hájek

Realizační firma: Pavel Novotný, stavební činnost

Celkové náklady 6528, z toho podpora z PR 4000, jiné zdroje 0

3. Název: Restaurování sloupu Nejsvětější Trojice

Využití: hlavní dominanta Velkého náměstí, turistický atraktivní objekt

Realizace od 2011 do 2012

Autor: Václav Štochl, restaurátor

Realizační firma: Václav Štochl

Celkové náklady 1584, z toho podpora z PR 650, jiné zdroje 0

4. Název: Restaurování Nollho varhan v kostele sv. Petra a Pavla

Využití: zvukový doprovod liturgických obřadů, koncerty apod.

Realizace od 1997 do 2000

Autor: Ivan Červenka, varhanář

Realizační firma: Ivan Červenka

Celkové náklady 615, z toho podpora z PR 473, jiné zdroje 0

5. Název: Opravy městských hradeb

Využití: dokreslení historického vzhledu MPZ.

Realizace od 2002 do 2009

Autor: město Žlutice

Realizační firma: Technické služby města Žlutice

Celkové náklady 367, z toho podpora z PR 0, jiné zdroje 0

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a Program regenerace MPR a MPZ

Otázka procesu regenerace historických sídel byla nastolena při vzniku Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska (SHS ČMS) a je, zejména v jejím ekonomickém aspektu, jedním z klíčových programových témat po celou jeho dosavadní historii.

Pripomeňme si pasáž z prohlášení ustavujícího sněmu:

„Dne 8. listopadu 1990 bylo v Litomyšli ustaveno při Svazu měst a obcí Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Smyslem jeho vzniku a cílem jeho úsilí bude postupná regenerace území historických měst a obcí, zlepšování kvality jejich životního prostředí a záchrana kulturního dědictví

Města a obce, které jsou městskými památkovými rezervacemi nebo mají památkové zóny, nejsou v současné době schopny z vlastních finančních zdrojů zajistit obnovu zejména kulturních památek. Obrací se proto na Českou národní radu, Českou vládu, ministerstva kultury, financí a další ústřední orgány se žádostí o uvážení současné krajně nepříznivé situace našeho kulturního dědictví a o ekonomickou pomoc.“

Je třeba podtrhnout fakt, že již rok po listopadové změně vystupují obce s vyjádřením vědomí si tristního stavu kulturního dědictví v historických sídlech a s deklarací společné vůle pečovat o kulturní dědictví cestou plánovitě regenerace zanedbaných památkově chráněných území.

Postupně etablování se Sdružení s sebou přinášelo precizaci vlastních cílů i hledání nástrojů nutných k jejich realizaci. Pro daný kontext to výmluvně dokládají slova Programového prohlášení Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, přijatého na mimořádném sněmu konaném v prosinci roku 1991:

„SHS ČMS bude podporovat zakládání účelových státních, regionálních i místních fondů a nadací, účelné uspořádání daňového systému na podporu regeneračních aktivit, navrhovat legislativní opatření pro vytváření všestranných podmínek pro regeneraci a průběžně seznamovat veřejnost s jejím postupem. Ve své činnosti očekává pochopení a podporu státu, místních zastupitelských orgánů a všech občanů.“

Aktivita Sdružení při cestě za vytyčenými cíli v procesu regenerace historických sídel byly od samého počátku účelné a efektivní. Prvým velkým úspěchem byl zásadní podíl SHS ČMS na tom, že vláda České republiky schválila dne 25. 3. 1992 Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Poté, co se podařilo tento nástroj pomoci úspěšně vytvořit, bylo nutno soustředit pozornost na jeho uvedení do života. Nebyl to jednoduchý úkol, protože Program se na počátku své působnosti tak trochu podobal zbrani bez střeliva. Sdružení na to reagovalo na svém druhém řádném sněmu, konaném v říjnu 1993 v Pardubicích, razantním prohlášením, v němž, mimo jiné zaznělo:

„...prohlašujeme s politováním, že usnesení vlády České republiky č. 209 ze dne 25. března 1992, kterým byl schválen Program regenerace MPR a MPZ, se uplatňuje zcela nedostatečně, že nízké objemy finančních prostředků uvolněné v letech 1992 a 1993 na podporu tohoto programu ze státního rozpočtu jeho realizaci žádoucím způsobem neovlivňují a že nedošlo v potřebné míře a na potřebných úrovních k rozvinutí aktivní spolupráce historických obcí a státu; prohlašujeme, že považujeme Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a jeho orgány za reprezentanta obcí s MPR a MPZ i dalších obcí s významnými památkami, který zastupuje jejich společné zájmy vůči státu a jeho ústředním orgánům, domácím i zahraničním právníkům a fyzickým osobám, které vstupují do regeneračního procesu i vůči domácí a zahraniční veřejnosti.

„Vyzýváme poslaneckou sněmovnu parlamentu a vládu České republiky...k soustavné účinné podpoře Programu regenerace MPR a MPZ, který byl schválen vládou ČR usnesením č. 209/1992.“

Účastníci pardubického sněmu tehdy, v optimismu počátku devadesátých let, zdaleka netušili, kolik obdobných prohlášení bude muset v následujících letech Sdružení vydat, aby si zajistilo podmínky pro plnění obecných cílů svého programového prohlášení a svých koncepčních dokumentů i konkrétních úkolů svých orgánů.

Sdružení se, pochopitelně, v úsilí o úspěšné naplňování procesu regenerace historických sídel, neuchylovalo pouze k veřejným apelům na politickou i státní reprezentaci, nesoustřeďovalo se úzce jen na otázku finanční pomoci ze strany státního rozpočtu, ale začalo postupně rozvíjet celou řadu aktivit, které přímo či zprostředkovaně sloužily k podpoře Programu. SHS ČMS si bylo od samého počátku velice dobře vědomo toho, že úspěšný proces regenerace historických sídel se neobejde bez výměny informací a zkušeností, bez dostupnosti metodické a odborné pomoci, bez publicity a popularizace. Do všech těchto oblastí postupně nasměrovalo Sdružení své síly.

U dvou zásadních aktivit celorepublikového dosahu je vhodné se pozastavit poněkud šířeji. Od roku 1991 se Česká republika zapojuje do mezinárodní akce Dny evropského dědictví (EHD). Není náhodou, že to bylo právě Sdružení, které se ujalo role národního garanta EHD. Participace Sdružení na této akci byla motivována mimo jiné i příležitostí, spojit myšlenkový obsah EHD s prezentací Programu regenerace, a tak se Dny evropského dědictví, zvláště jejich národní zahájení, staly příležitostí ke každoroční rekapitulaci programu i možností, jak oslovit všechny ty, kteří úspěšnému procesu regenerace našich historických sídel mohou pomoci – od občanů až po Parlament.

S postupným nárůstem prvních úspěchů Programu regenerace přišla zcela logicky ke slovu potřeba ukázat výsledky a společensky ocenit ty, kteří se o ně zasloužili. Proto byla na základě usnesení vlády České republiky č. 209/1992 dne 2. 11. 1994 podepsána zřizovací listina Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Signatáři tohoto dokumentu byli

reprezentanti subjektů garantujících Cenu – ministr kultury, ministr hospodářství (později převzal garanci ministr pro místní rozvoj) a předseda SHS ČMS. Spojení udělování ceny s Mezinárodním dnem památek a sídel a postupná stabilizace toho nejprestižnějšího formátu, jakou může mít slavnostní shromáždění, na němž jsou ocenění předávána, učinily z této akce výjimečnou záležitost. Ostatně Program regenerace je jediný památkový program Ministerstva kultury, který je spojen s nějakým veřejným oceněním.

Co přináší bližší pohled na Program regenerace MPR a MPZ z hlediska působení Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska z hlediska současnosti i budoucnosti?

Program regenerace je hodnocen jako jeden z nejlépe fungujících a nejefektivnějších nástrojů kompenzace veřejného zájmu v oblasti nakládání s památkovým fondem. Daleko více než ostatní památkové programy MK má v sobě zahrnutý prvky systematickosti, plánovitosti, společenské kontroly. Za programem stojí díky Sdružení silná veřejná i politická podpora, což nejlépe dokládá stabilita jeho finančního vybavení.

Soutěž o titul Historické město roku

Cena za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón podle usnesení vlády České republiky č. 209/1992

Podnětem k založení Ceny byl záměr odměnit ta historická města, která jsou aktivní v Programu regenerace MPR a MPZ a která v něm dosahují mimořádně dobrých výsledků²⁷. Proto vznikl dne 2. 11. 1994 společný dokument MK, tehdejšího Ministerstva hospodářství a Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, kterým byla zřízena Cena za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Signatáři tohoto dokumentu byli reprezentanti subjektů garantujících Cenu – ministr kultury, ministr hospodářství (později převzal garanci ministr pro místní rozvoj) a předseda Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Cena je udělována jejími zřizovateli každým rokem jedné obci (městu, městské části) s MPR nebo s MPZ.

Cena sestává z uměleckého předmětu z českého křišťálu, symbolizujícího historická sídla (zajišťuje a hradí Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a na volnou plochu tohoto uměleckého díla jsou připisovány vítězové Ceny); replika Ceny je předávána vítěznému městu. K ocenění dále náleží pamětní grafický list ministra pro místní rozvoj a mimořádný finanční příspěvek ve výši 1 mil. Kč z rozpočtu Programu regenerace MPR a MPZ, jenž se účelově váže na provedení obnovy kulturních památek. Obec, která je nositelem Ceny, má právo užívat za příslušný rok titul Historické město daného roku.

Hodnocení měst v soutěži o Cenu v prvních dvou letech 1994 a 1995 bylo prováděno pouze jedním, celostátním kolem. Členové celostátní komise, tvořené zástupci uvedených tří zřizovatelů Ceny, předkládali své návrhy na udělení Ceny ze všech měst, která byla zapojena do Programu. Podle zřizovací listiny z roku 1994 mohl nejvýše tři kandidáty na Cenu navrhnout každý ze zřizovatelů s písemným zdůvodněním. Na zasedání komise pak bylo z těchto návrhů vybráno vítězné město. Vzhledem k různorodosti historických měst s památkovými rezervacemi a památkovými zónami a rozdílnosti podmínek pro jejich reanimaci a obnovu bylo velmi nesnadné určit tímto způsobem vítěze. Cenu předávali při vhodné příležitosti starostovi (primátorovi) oceněné obce (města, městské části) s MPR nebo MPZ společně předseda Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, ministr kultury a ministr hospodářství. Odměnu bylo možné použít v souladu s programem regenerace obce (města, městské části) a se Zásadami užití finančních prostředků státu (viz Přílohu č. 6a).

Obtížnost a současně snaha přiblížit se objektivnímu výběru se staly důvodem k zavedení nového postupu při udělování Ceny. Byl stanoven dvoukolový průběh soutěže s krajským (regionálním) kolem a kolem celostátním, a hodnocení měst podle souboru předem stanovených a obecně známých kritérií, jež byla schválena ve vzájemné dohodě zřizovatelů Ceny. Tento nový postup byl použit při hodnocení za rok 1996, od kdy se o Cenu mohou ucházet pouze ta města, která si v průběhu listopadu v příslušném roce vyzvedla u Státního památkového ústavu příslušné pokyny (osnovu přihlášky) a podle nich zpracovala a včas (do 31. prosince) odevzdala tamtéž přihlášku do soutěže. V lednu následujícího roku se provádí vyhodnocení podaných přihlášek v krajských komisích, v nichž jsou zastoupeni odborníci pověřeni pro tento účel zřizovateli Ceny. K hodnocení slouží zvláštní protokol, přičemž struktura osnovy přihlášky a struktura protokolu hodnocení jsou shodné. Hodnotí se bodovým systémem a to jednak podle údajů, které město uvede v přihlášce, jednak na základě návštěvy a prohlídky každého jednotlivého města.

Pořadí měst v krajském kole se určuje podle počtu získaných bodů. Města vítězná v krajském kole postupují do širší nominace v kole celostátním. Jejich konečnému hodnocení vždy předchází místní šetření, prováděné komisí složenou ze zástupců ministerstev kultury, pro místní rozvoj a zástupce Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Teprve potom celostátní komise nominuje tři historická města na udělení Ceny a jedno město, které obdrží Cenu časopisu *Moderní obec*. Přitom platí zásada, že na výběru se musejí jednomyslně shodnout všichni tři zřizovatelé Ceny, jinak Cenu nelze udělit. Vítěz soutěže je veřejně oznámen teprve v den předání Ceny, při slavnostním setkání konaném při příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel 18. dubna.

Statut z roku 2000 upřesnil použití odměny pro vítěznou obec (město, městskou část) výhradně na obnovu kulturních památek na území příslušné MPR nebo MPZ v souladu se Zásadami Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace MPR a MPZ. Obec, která zvítězila v celostátním kole, se do soutěže nemůže přihlásit po dobu následujících 5-ti let (viz Přílohu č. 6b). Soubor kritérií pro hodnocení měst v soutěži umožňuje sledovat komplexnost a kvalitu přístupu k regeneraci městské památkové rezervace nebo městské památkové zóny. I když je Cena udělována za jeden rok, v hodnocení se přihlíží podle povahy věci a místních podmínek i k výsledkům, kterých město dosáhlo za posledních 10 let, resp. za celé období realizace Programu regenerace MPR a MPZ.

Každoročně mohou být prováděny v souboru předem stanovených kritérií hodnocení určité změny, avšak jako osnova přihlášky do soutěže, tak i protokol hodnocení pro příslušný rok musejí být schváleny před zahájením soutěže všemi zřizovateli Ceny.

Kritéria hodnocení jsou členěna do těchto skupin:

- péče o obyvatele žijící v památkově chráněném území,
- péče o návštěvníky,
- péče o kulturní památky, jež se nalézají v památkově chráněném území,
- péče o ostatní budovy, které nejsou kulturními památkami, ale nalézají se v památkově chráněném území,
- ostatní akce prováděné na podporu procesu regenerace,
- společenský život,
- participace obyvatel a podnikatelské sféry na procesu regenerace,
- finanční účast města (obce, městské části) na obnově kulturních památek,
- koncepční příprava procesu regenerace a
- péče o celkový vzhled památkově chráněného území.

Zásadní význam v hodnocení má kritérium péče o vzhled památkově chráněného území. Hodnotí se celkový vizuální dojem, změny ve vnějším obrazu města, případné nepřiznivě změny v panoramatu nebo působení dominant, míra narušení jeho vnitřního obrazu např. v důsledku změny parcelaci a hmotové struktury staré zástavby nebo změn uliční sítě. Je pochopitelné, že se hodnotí také míra zachování městské zástavby, jednotlivých domů a jejich částí, jakož i veřejných prostranství z hledisek památkové péče. Kladně se posuzuje používání tradičních stavebních materiálů, technologií a výrobků například při opravě fasád a střech, při opravě komunikací nebo při úpravách městského mobiliáře. Vliv na hodnocení má i kvalita případné nové výstavby.

Opatření MK umožnilo za rok 2008 oceňovat vítěze krajských kol, a to grafickým listem a mimořádným finančním příspěvkem ve výši 100 000 Kč vyčleněným v rámci Programu regenerace MPR a MPZ. Zásady MK od roku 2010 opatřeními upravují užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace MPR a MPZ, stanovují, že odměnu 1 000 000 Kč lze použít na obnovu kulturních památek a na neodkladné práce vedoucí k zachování charakteru a dosažení harmonie v působení historického prostředí MPR a MPZ jako urbanistického celku.

Statut z roku 2010 potvrdil správnost postupu, ale rozšířil možnost použití odměny v souladu se Zásadami MK na neodkladné práce vedoucí k zachování charakteru a dosažení harmonie v působení historického prostředí MPR nebo MPZ jako urbanistického celku. Od tohoto roku zavedl Statut také ocenění pro dvě nominovaná města vedle vítěze Cenou ministra pro místní rozvoj, která se skládá z pamětního grafického listu ministra pro místní rozvoj a 100 000 Kč z rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj. Tuto částku lze použít na obnovu kulturní památky nebo objektu v MPR nebo MPZ, které současně přispívají k rozvoji cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj převádí své prostředky rozpočtovými opatřeními do rozpočtu MK, které je poskytne nominovaným městům v souladu se Zásadami MK. V případě, že se Cena vítěznému městu neudělí, rozdělí se 200 000 Kč z Ministerstva pro místní rozvoj rovným dílem mezi nominovaná města. Statut potvrdil rovněž ocenění krajských vítězů, započaté vyhodnocením za rok 2008, pamětním grafickým listem Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a částkou 100 000 Kč z rozpočtu Programu regenerace MPR a MPZ (viz Přílohu č. 6c).

Kromě nominovaných a vítězných měst si zaslouží pozornost i města, která se již několikrát přihlásila do soutěže a dosud nebyla oceněna ani nominována a kterým za jejich aktivitu nepochybně náleží zvláštní uznání. V posledních letech dosahuje účast v soutěži počtu kolem 50 měst. Některá města se hlásí opakovaně, jiná jednou a pak vůbec ne. Výsledky v přípravě a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ jsou v mnoha městech vynikající. Tyto skutečnosti velmi znesnadňují hodnocení a výběr nominovaných měst na Cenu, protože vítězem může být pouze jedno město. Tak se stává, že se na mnohá města s vynikajícími výsledky hlavní Cena nedostane (viz Přílohu č. 7).

Uvedu několik příkladů. Město Cheb systematicky obnovuje strukturu historického jádra (v návaznosti na regeneraci od 50. let), obnovuje hrad a výtvarně řeší partery. Boskovice jsou obdařené velkými památkami, jež obnovili a zachránili celou židovskou čtvrt před zbouráním, obdobně jako Třebíč. Praha 2 vybírá pro podporu z Programu regenerace MPR a MPZ cíleně církevní památky, kterým sám úřad věnuje mimořádnou konceptní pozornost, a unikátní viniční nebo parkové stavby. Klatovy obnovily komplex velkých památek kostelů a klášterů a našli jim vynikající využití. Telč uchvátila komplexní obnovou města včetně parkového prostředí s rybníky, obnovou a využitím velkých památek, spoluprací s vlastníky a zajímavým a rozmanitým kulturním programem. Havlíčkův Brod zkrášlil výtvarným řešením parter náměstí a ve spolupráci s vlastníky výtvarně obnovil podnikatelské prostory hotelu a obchodů. Našel odvahu zbavit se panelové zástavby v městské památkové zóně. Opava si všímá veřejných budov a citlivě obnovila kostely a řeší partery. Žatec, s těžkou výchozí situací, obnovil domy na náměstí a našel atraktivní náplň pro zachování chmelářských komplexů. Polička obnovila městské hrady a podpořila tradici Bohuslava Martinů. Jilemnice si poradila s velkým objemem zámků a čp. 1, dokončila

²⁷ Košťatková, B.: K soutěži o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón VI. MK, Praha, 2002.

výtvarné řešení náměstí. Chrudim obnovila nejcennější památky, oba kostely i Sloup Proměnění Páně na náměstí. Za obnovu bývalého kostela sv. Josefa a využití jako muzea barokních soch získala mezinárodní ocenění. Město Příbor dokončilo obnovu obou kostelů a piaristického kláštera. Město Pířerov překvapilo dokončením obnovy a otevřením zámku a komplexní obnovou celé MPZ. Města Kadaň, Nový Jičín, Prachatice nebo Kutná Hora již Cenu v minulosti dostala, ale přihlásila se do soutěže znovu, protože dosáhla ukončení další významné etapy regenerace – Kadaň obnovou hradu a náměstí, Nový Jičín rekonstrukcí parteru náměstí včetně podloubí, Prachatice obnovou domů i v postranních uličkách, Kutná Hora obnovou velkých památek, veřejných prostranství i soukromých domů – avšak Cena podruhé vzhledem k výsledkům soutěže zatím udělena být nemohla. Zde bychom mohli doporučit, aby se s vlastním oceněním soutěže zúčastnily ještě další resorty – například Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, aby kraje připojily vlastní cenu pro vítěze v krajích a aby se na cenách podíleli i další časopisy a sponzoři.

Přehled vítězných a nominovaných měst od začátku soutěže

Za rok	Vítězná města	Nominovaná města
1994	Svitavy	žádné
1995	Kadaň	Třeboň
1996	Třeboň	Jimramov, Kláštec nad Ohří, Štramberk
1997	Kroměříž	Budyně nad Ohří, Kutná Hora
1998	Kláštec nad Ohří	Jindřichův Hradec
1999	Kutná Hora	Jindřichův Hradec, Litomyšl
2000	Litomyšl	Česká Kamenice, Loket, Prachatice
2001	Nový Jičín	Františkovy Lázně, Prachatice
2002	Prachatice	Chrudim, Příbor
2003	Spálené Poříčí	Karviná, Nové Hradky
2004	Františkovy Lázně	Boskovice, Česká Kamenice
2005	Česká Kamenice	Polná, Uherské Hradiště
2006	Polná	Cheb, Šternberk
2007	Jindřichův Hradec	Šternberk, Uherské Hradiště
2008	Šternberk	Jilemnice, Beroun
2009	Beroun	Jilemnice, Uherské Hradiště
Nominovaná města, kterým byla udělena Cena ministra pro místní rozvoj		
2010	Znojmo	Polička, Prachatice
2011	Uherské Hradiště	Chrudim, Kutná Hora

Pro charakteristiku vynikajících výsledků regenerace v oceněných městech jsme vycházeli z oficiálního hodnocení MK a Ministerstva pro místní rozvoj.

Svitavy - Historické město roku 1994

Za rok 1994, první rok soutěže, byla udělena Cena městu Svitavy za mimořádně rychlou a úspěšnou komplexní obnovu a oživení historického náměstí. V několika málo měsících město koordinčně zvládlo, ve spolupráci s občany, podnikateli a obchodníky, stavebními firmami a bankami, obnovit infrastrukturu, fasády budov, dlažbu a osvětlení historického náměstí. Výtvarné řešení parteru navrhl architekt, který mu tím vtiskl neopakovatelný umělecký ráz. Novou fasádu získal i farní kostel Navštívení Panny Marie.

Svitavy byly prvním historickým městem, které vyvinulo mimořádnou a komplexní aktivitu při realizaci Programu regenerace MPR a MPZ a které během dvou let dosáhlo viditelných výsledků. Proto se také staly prvním vítězem v soutěži. Posuzujeme-li zpětně udělení Ceny městu Svitavám za rok 1994, není pochyb o tom, že za tehdejších podmínek bylo ocenění města zasloužené. Z dnešního pohledu bychom nicméně dali přednost jednodušší, méně nápadné úpravě prostoru náměstí.

Kadaň - Historické město roku 1995

Město Kadaň vystupuje aktivně v Programu regenerace MPR a MPZ od r. 1993. Již před přijetím usnesení vlády č. 209 provedlo několik kroků (zejména privatizaci stavebního fondu), které přispěly k záchraně a k oživení historického městského jádra, náležejícího v celorepublikovém měřítku k nejzachránějším a nejhroženějším památkovým rezervacím. Za tuto aktivitu bylo město oceněno zvláštním pamětním listem Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska v r. 1995.

Pro město a regeneraci jeho historického jádra je příznačný operativní přístup. Koncepční práce ve smyslu citovaného usnesení vlády zatím zaostávají. Územní plán sídelního útvaru je zastaralý, pochází z 80. let, územní plán centrální zóny včetně území městské památkové rezervace byl dokončen v r. 1989 a vzhledem ke společenským změnám nebyl schválen. Pro dílčí část rezervace (Špitálské předměstí) je zpracována aktuální urbanistická studie. Program regenerace městské památkové rezervace byl schválen na zasedání městského zastupitelstva 2. 3. 1995.

V oblasti realizace programu dosahuje město Kadaň dobrých výsledků. V roce 1995 vydalo ze svého rozpočtu 22,6 mil. Kč na regeneraci městské památkové rezervace, to je 32,1 % z ročních daňových příjmů města ve výši 70,5 mil. Kč. Finanční podpora státu celkem na regeneraci území rezervace dosáhla částky 14,2 mil. Kč. Zejména byl obnoven obvodový plášť kostela Povýšení sv. Kříže – dominanty historického jádra, části hradebního systému. Mezi významné akce v roce 1995 patřila i další etapa rekonstrukce infrastruktury. V souvislosti s tím byly na náměstí provedeny nové chodníky ze zámkové betonové dlažby, která je pro historické město méně vhodná.

Město Kadaň v r. 1995 pokračovalo s nákladnou obnovou františkánského kláštera, který sice není na území památkové rezervace, ale tvoří součást jeho vnějšího historického obrazu a je národní kulturní památkou.

V historickém jádru města Kadaně existuje ještě značné množství stavebně zanedbaných domů, což souvisí s celkovou devastací území rezervace před rokem 1989.

Třeboň - Historické město roku 1996

Třeboň se svou okolní kulturní krajinou patří mezi naše nejkrásnější starobylá města. Je památkovou rezervací od roku 1976. Obnova historického městského jádra je řešena jako součást hospodářského a sociálního rozvoje celého města a třeboňského mikroregionu. Koncepční příprava městského programu regenerace je mimořádně kvalitní. V uplynulých dvou letech byla provedena a dokončena nákladná komplexní obnova prostoru historického náměstí a přilehlých ulic, včetně obnovy infrastruktury, městského mobiliáře a měšťanských domů. V regeneraci je akcentováno zachování a rozšíření funkce trvalého bydlení v historické části města a zachování jedinečného souboru měšťanských domů, farního kostela, areálu augustiniánského kláštera, který je národní kulturní památkou, jakož i historických zahrad a parků. V roce 1996 byl zaznamenán přibližně 20% nárůst v počtu návštěvníků ve městě, jejichž zájem se soustřeďuje především na kulturní památky.

Kroměříž - Historické město roku 1997

Kroměříž je urbanistickým útvarem významného barokního města se zámkem, hodnotnou zástavbou měšťanských domů a monumentálních souborů gotické a barokní architektury. Součástí historického prostředí jsou dva významné parky, Podzámecká a Květná zahrada, které mají vysokou uměleckou úroveň i přírodně krajinářskou hodnotu.

Programový a komplexní přístup k problematice regenerace, který pokračuje i přes zatížení města záplavami v roce 1997, profesionální kvalita přípravy a provádění akcí realizovaných v městské památkové rezervaci včetně rekonstrukcí technické infrastruktury přičítají město k těm, která jsou nominována na Cenu Programu regenerace MPR a MPZ.

Kláštec nad Ohří - Historické město roku 1998

Město Kláštec nad Ohří bylo vlivem předchozích politicko-hospodářských záměrů výrazně postiženo ve svém vývoji. Na jedné straně byla ponechána původní historická zástavba svému zániku a na straně druhé masivní panelová výstavba odčerpala veškeré její funkce. Tento vývoj sice zachoval původní historické objekty představující fond dnešní památkové zóny, ale zároveň narušil její původní obytné i obslužné funkce, a tím předurčil k postupnému chátrání, devastaci až zániku.

Vyřešení uvedeného stěžejního problému nalezením vhodných forem, postupů a podmínek pro dosažení obratu a oživení historické zástavby si vyžádaly nemalé úsilí města. Výsledkem je zlepšený celkový vzhled projevující se nejen v obnovených fasádách, ale i v nových funkčních náplních budov. Nepřehlédnutelný je výrazný pokrok v oživení cestovního ruchu na území celého historického jádra za aktivního využití zámeckého komplexu. Úspěšná je i obnova církevních objektů, probíhající obnova lázni a úprava náměstí a přilehlých ulic.

Celkový dojem z dosažených změn vnitřního a vnějšího obrazu města, jakož i péče o vzhled objektů a veřejných prostranství je velice příznivý, výrazně působící a v dosažených výsledcích vynikající.

Kutná Hora - Historické město roku 1999

Město Kutná Hora zaznamenalo v minulosti svůj největší rozmach a slávu v souvislosti s těžbou stříbrné rudy, zejména v 13. až 16. století. Unikátní dochovaná urbanistická a architektonická skladba městského jádra, s vysokou mírou esteticko-emocionálního působení a s velkým počtem jednotlivých kulturních památek byla v roce 1961 důvodem k prohlášení městské památkové rezervace a v roce 1995 významně napomohla dokonce i k zápisu Kutné Hory s areálem bývalého cisterciáckého sedleckého kláštera do Seznamu světového dědictví UNESCO, a tedy k jejím zařazení po boku takových kulturních statků ve světě, jakými jsou egyptské pyramidy, italská Florencie nebo německý areál ve Versailles.

Na počátku cílené regenerace, v roce 1993 bylo staré město ve velmi špatném technickém stavu, bylo možné se setkat i s případy vážných statických poruch a dlouhodobé devastace historických budov a jejich prostředí. Obnovu ztěžoval terén a rozsáhlé sklepy a podzemí.

Město započalo náročnou obnovu kostela sv. Barbory, obnovilo Hrádek a zapomenutou kapli Božího těla. Při obnově zástavby objevilo 6 zazděných gotických srubů. Ve městě je množství obchodů a služeb i velký počet ubytovacích zařízení. Město každoročně vyhlašuje soutěž o cenu Dům roku. Regenerace poskytuje pracovní příležitosti pro 5 stavebních firem, 10 restaurátorů a vznikají nová řemesla (řezbář).

Obnova historického jádra města se stala prioritou v roce 1995 a její tempo bylo a je zcela výjimečné: bylo opraveno již téměř 130 stavebních památek a v nebyvalém rozsahu byla zároveň obnovena zastaralá technická infrastruktura, podstatným způsobem ovlivňující možnosti dalšího – komplexního rozvoje městské památkové rezervace. Objem díla provedeného z Programu regenerace MPR a MPZ v období let 1995 až 1999, při době promyšleném systému sdružování finančních prostředků z různých zdrojů, včetně rozpočtu MK, je vyjádřen částkou celkem 480 mil. Kč.

Ve srovnání s minulostí se výrazně zlepšila i kvalita a šetrnost památkové obnovy, bere se větší ohled na dochované autentické historické konstrukce a prvky starých řemesel, uplatňuje se snaha využívat při stavebních úpravách co nejvíce tradičních materiálů a technologií, nové architektonické projevy se přizpůsobují svým charakterem v tomto případě vůdčí roli existujících památkových hodnot. Mimořádné uznání zasluhují citlivě provedené úpravy nově vydlážděných prostranství a jejich prostředí na území památkové rezervace.

Litomyšl - Historické město roku 2000

Litomyšl patří mezi nejrozsáhlejší městské památkové rezervace ve východních Čechách. Je to rezervace natolik významná a kvalitní, že její jméno je již známé i ve světě, což bylo oceněno vyhlášením areálu zámku v Litomyšli v r. 1999 památkou UNESCO.

Vlastní rezervace je tvořena historickým náměstím protáhlého tvaru, lemovaným souvislou řadou domů s podloubími a dále rozsáhlým areálem renesančního zámku, který se nachází na návrší nad náměstím. Starost města a občanů o památky ve městě je příkladná, což dokládá i značná suma finančních prostředků věnovaná na jejich obnovu. V roce 2000 byla dokončena jedna z významných akcí a to rekonstrukce klášterních zahrad.

Pozornost věnovaná památkám ve městě je dlouhodobá a od roku 1992 zde bylo provedeno velké množství významných akcí, což dokládá i kvalitně a podrobně zpracovaná Příhlaška města do soutěže. Litomyšl lze proto zařadit mezi nejlepší památkové rezervace v rámci republiky.

Nový Jičín - Historické město roku 2001

Nový Jičín je starobylé město s klasickou dispozicí centra, se čtvercovým náměstím a pravouhlým systémem přilehlých ulic, která odpovídá zakládání měst z doby vlády krále Přemysla Otakara II. Dlouholetá tradice jeho vývoje byla narušena zejména v druhé polovině 20. století, ať již v důsledku výměny většiny obyvatelstva, tak i v důsledku necitlivých stavebních zásahů do městské struktury.

Přesto si město uchovalo své historické hodnoty, pro které byla jeho historická část vyhlášena městskou památkovou rezervací v roce 1987. Zájem zlepšit tehdejší špatný stavebně technický stav budov i technického vybavení v historickém jádru vedl k zapojení města do Programu regenerace MPR a MPZ hned od počátku v roce 1992. Vedle státní finanční podpory Programu regenerace MPR a MPZ jsou v městském rozpočtu vyčleněny peníze v tzv. estetizačním fondu, který se využívá na obnovu budov v soukromém vlastnictví. Dlouholetá pozornost, zaměřená na obnovu domů a prostorů v městské památkové rezervaci, se zvláštním důrazem na nemovitě kulturní památky, přinesla výrazné pozitivní změny v celkovém obrazu města. Kromě oprav fasád i celkové obnovy mnoha budov proběhly rozsáhlé rekonstrukce inženýrských sítí, opravy komunikací a chodníků i výměna městského mobiliáře včetně osvětlení a informačního systému. Převážná část prací se uskutečnila v letech 2000 a 2001 a tím byly splněny hlavní cíle regenerace.

Za dobré výsledky město vděčí také kvalitně zpracovanému regulačnímu plánu městské památkové rezervace, který je respektován a který klade důraz na zachování autenticity unikátního centrálního městského prostoru. Kromě toho se příznivě projevuje i skutečnost, že si město ponechalo ve vlastnictví většinu domů a tím může příznivě ovlivňovat jejich využití pro bydlení i pro obchody a služby. Divadelní a pěvecké soubory, pořádání městských slavností, soutěží a osvětová činnost dokládají, že i dnešní obyvatelé mají ke svému městu dobrý vztah.

Prachatic - Historické město roku 2002

Díky poloze na Zlaté stezce a monopolnímu obchodu se solí se Prachatice staly významným a bohatým městem, které svého největšího rozkvětu dosáhlo v renesanci. Po zániku obchodu se solí rozvoj Prachatic ustal. Dnes této skutečnosti vděčíme za to, že se až do dnešní doby dochovalo ucelené středověké jádro města s opevněním, že zde stojí řada renesančních městských domů, Stará radnice i pozdně gotický kostel sv. Jakuba Většího.

Historické jádro Prachatic bylo prohlášeno městskou památkovou rezervací v roce 1981. Do Programu regenerace MPR a MPZ se město přihlásilo mezi prvními.

Již na počátku byla stanovena strategie postupu v regeneraci městské památkové rezervace. V prvních letech se realizace městského programu regenerace soustřeďovala na záchranu ohrožených památek a na opravy fasád, aby město co nejrychleji získalo pěkný vzhled a stalo se turisticky atraktivní. Při opravách byla objevena celá řada cenných sgrafit i maleb ukrytých pod novější omítkou. Zároveň byly opravovány nejvýznamnější kulturní památky.

V první řadě k nim patří Stará radnice, dvoupatrová renesanční stavba palácového charakteru. Budově byl vrácen reprezentativní charakter jak odstraněním nevhodných stavebních úprav, tak restaurováním dvorní fasády, úpravami dvora i interiéru včetně zřízení jednací síně pro městské zastupitelstvo, a také informačního střediska města. Další důležitou akcí bylo statické zajištění a oprava hradebních zdí a bašt, neboť Prachatice si zachovaly jako jedno z mála měst hrady téměř po celém obvodu historického jádra. Z městských prostředků je průběžně rekonstruována a infrastruktura, takže město dnes již nemá v této oblasti zásadní problémy. Po celkové rekonstrukci v roce 2000 bylo v prosinci slavnostně předáno do užívání Velké a Kostelní náměstí, nejdůležitější veřejné prostranství městské památkové rezervace.

Neméně důležitým cílem byla i revitalizace historického jádra. Kromě jeho oživení obchody, restauracemi a dalšími aktivitami se rozvíjí kulturní a osvětová činnost. Můžeme jmenovat pořádání soutěže ve znalostech o historii města Prachatic, přednáškové cykly pořádané ve spolupráci města a muzea, naučné zájezdy, dny duchovní hudby v kostele sv. Jakuba, slavnosti Zlaté stezky. V městské památkové rezervaci byla zřízena naučná stezka kolem městských hradeb a v okolí města po stopách Zlaté stezky.

Závěrem lze říci, že městu se daří průběžně plnit cíle, které si ve svém programu stanoví. O tom svědčí dnešní vzhled dochovaného a opraveného historického jádra města.

Spálené Poříčí - Historické město roku 2003

Spálené Poříčí, kterému byl navrácen statut města v roce 1996, pracuje na realizaci programu regenerace více než deset let. V tomto období se podařilo dokončit nejen opravy mnohých objektů, ale i ucelených částí městské památkové zóny. Spolu s obnovou památek byly postupně obnovovány a rozšiřovány městské funkce a služby občanům i turistům.

Na počátku procesu regenerace byla celá řada objektů neobydlená, nevyužitá a zchátralá, včetně nejvýznamnějších kulturních památek – zámku a děkanství. Devastovány byly i plochy starých hřbitovů a zámeckého parku.

Zásadní bylo nalezení nového využití zámku, který se stal sídlem církevní střední odborné školy s obory rodinné školy a ochrany přírody a prostředí. Objekt zámku byl nejen opraven, ale také rehabilitován restaurátorskými zásahy včetně interiéru, kde byly nalezeny unikátní renesanční konstrukce. Obdobně bylo postupováno i v případě děkanství, které opět slouží původnímu účelu a zčásti i veřejnosti. Kromě bytu faráře je zde i společenský sál a výstavní expozice. Plně rehabilitován byl židovský hřbitov, opraven kostel spolu se sochami na náměstí. Jednou z nejzdařilejších akcí je oprava poloroubeného domu čp. 138, památky lidové architektury z roku 1780, který dnes slouží jako turistické infocentrum. Zapomenout nesmíme ani na dům čp. 161, na který byl již vydán demoliční výměr. Dnes slouží jako penzion, restaurace a vinárna. V interiéru zaujme zachovaná černá kuchyně, přizpůsobená potřebám židovské rodiny. Kromě dalších městských domů, které byly postupně opraveny, je záslužná i záchrana bývalých pivovarských sklepů s mohutnými klenbami, kde probíhá statické zajištění. Cílem je využití komplexu bývalého pivovaru a velkostatku pro stravování a ubytování návštěvníků.

Zcela nebyvalý je rozsah vybudované technické infrastruktury (v 80 % městské památkové zóny byla položena nová kanalizační síť, kompletní nová vodovodní síť, byl přiveden zemní plyn a rozveden v celé městské památkové zóně), rehabilitace veřejných ploch s navrácením kamenných dlažeb a odstraněním vzdušného vedení sítí. Také akce ke zlepšení životního prostředí, například využívání tepelných čerpadel při vytápění, jsou zcela mimořádné.

Pestrý je i společenský život ve městě. Významné je Ekocentrum se záchranou stanicí pro handicapované živočichy, které je součástí sítě záchraných stanic ČR.

Františkovy Lázně - Historické město roku 2004

Františkovy Lázně jsou společně s Karlovými Vary a Mariánskými Láznemi součástí světově proslulého západočeského lázeňského trojúhelníku. Založeny byly na konci 18. století a představují jeden ze základních historických dokladů vývoje evropského lázeňství ve všech jeho aspektech, tj. v dějinách lázeňství i v dějinách urbanismu a architektury. Zachovala se zde původní urbanistická koncepce zahradního lázeňského města a architektura lázeňských domů z 19. století.

Současná obnova města je velice citlivá, respektuje historické hodnoty a snaží se uchovat obraz lázní z 19. století a přitom vyhovět současným požadavkům na lázeňský pobyt. Lze říci, že veškeré lázeňské domy byly v posledních letech opraveny, nově zprovozněny a zpřístupněny byl Společenský dům, opravena byla budova divadla, obnoveny byly i kolonády a pavilony nad léčivými prameny, altánky, sochy apod. V roce 2004 pokračovaly restaurátorské opravy pomníků a soch v rezervaci. Byl restaurován interiér kostela sv. Kříže. Pokračovala obnova střech a fasád i některých interiérů dalších domů.

Za posledních deset let byla vybudována i městská kanalizace a další inženýrské sítě, obnoveny byly komunikace, vyměněno bylo veřejné osvětlení, upravovány jsou parky.

Městská památková rezervace Františkovy Lázně je dnes lázeňským místem, které odpovídá svým vybavením evropskému standardu a které se zároveň zachovalo neopakovatelnou atmosférou ideálního lázeňského prostředí především díky respektování svých památkových hodnot.

Česká Kamenice - Historické město roku 2005

Česká Kamenice, severočeské město s pěti a půl tisíci obyvateli, vzniklo v rozšířené části údolí říčky Kamenice. Bezpečný doklad o její existenci pochází ze 14. století.

Pro dnešní život České Kamenice má velký význam nejen její historické jádro, které je městskou památkovou zónou, ale i okolní krajina, která je součástí tří chráněných krajinných oblastí. Spolupůsobení přírodního a kulturního dědictví zvyšuje přitažlivost místa.

Městskou zástavbu je možno charakterizovat jako malebný soubor městských domů, jejichž vzhled odpovídá různým slohovým obdobím od gotiky až po secesi. Vedle městských domů se zde nacházejí i roubené domy lidové architektury. Na svazích dominují městu významné areály: na jedné straně kostel se zámek a farou, na protilehlém svahu areál kaple Narození Panny Marie. Na vzdálenějším kopci ještě hrad Kamenice.

Dlouhodobé úsilí města o zachování původní zástavby a postupná rehabilitace městského interiéru přináší každoročně viditelné výsledky nejen v podobě obnovovaných bytových objektů a městských prostranství, ale velká péče je věnována i historicky cenným městským dominantám a dalším veřejným budovám. Obnova se zaměřuje nejen na vnější vzhled objektů, ale i na citlivou obnovu a restaurování historických interiérů.

Rok 2005 byl z hlediska regenerace města velmi úspěšný. Mezi akce, které město v tomto roce realizovalo, patří obnova domů v památkové zóně, funkcionalistického objektu lázní a zástavba stavební proluky na náměstí 28. října. K nejvýraznějším akcím v roce 2005 patřila obnova interiéru v putní kapli Narození Panny Marie, která navázala na stavební obnovu celého areálu.

Ve městě jsou dobré podmínky pro rozmanitou kulturní a společenskou činnost. Významně městu při obnově památkových objektů pomáhá aktivní zájem podnikatelů. Město má zájem pokračovat v obnově památkové zóny i v budoucnosti.

Polná - Historické město roku 2006

Městská památková zóna byla v Polně vyhlášena v roce 1990. Dominanty města tvoří kostel Nanebevzetí Panny Marie a areál hradu a zámku, který je významným kulturním a společenským centrem. Městská památková zóna zahrnuje i území židovského města.

V rámci Programu regenerace MPR a MPZ v roce 2006 proběhla obnova měšťanských domů čp. 404, čp. 29, čp. 10, Bělohávkova domu, Rabinského domu, Měšťanského pivovaru, areálu kostela sv. Barbory, kostela sv. Kateřiny, Špitálku a budovy základní školy. Obnova interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie probíhá již několik let v rámci Programu záchrany architektonického dědictví. Dokončena byla již obnova areálu hradu a zámku Polná, v němž se nachází obřadní síň - Kunštátský sál, a expozice Muzea Vysočiny; židovské synagogy, zpřístupněné veřejnosti v roce 2000 a od té doby sloužící kulturním účelům; děkanství, kaplanky a celková obnova Husova náměstí. Významným počinem let 2004 až 2006 bylo odbahnění rybníka Peklů.

V současnosti je Polná příjemným menším městem s četným drobným průmyslem, pěkným okolím a slavnou „mrkvancovou poutí“, jednou z největších na Vysočině, s bohatým kulturním a spolkovým životem a památkami, které jistě stojí za zhlédnutí. Nelze nezmínit činnost spolků, kterých existuje ve městě asi padesát. Od roku 1991 působí ve městě Klub za historickou Polnou, který podporuje regeneraci kulturních památek, a Spolek na záchranu židovských památek, který se podílí na obnově židovského hřbitova. Stěžejní úlohu v prezentaci a propagaci však hraje samotné město Polná.

Jindřichův Hradec - Historické město roku 2007

Počátky historie Jindřichova Hradce sahají do první třetiny 13. století, kdy Jindřich Vítkovec povolává do tržní osady pod hradem řád německých rytířů, uděluje mu patronátní právo k farnímu kostelu a zavazuje bratry k vybudování špitálu při tomto kostele. Roku 1293 se v listině zemského komtura Jindřicha z Pieru Hradec poprvé připomíná jako město. Svůj význam si poté udrželo až do novověku, kdy bylo těžce poškozeno požárem v roce 1801.

Díky početnému souboru unikátních stavebních a uměleckých památek bylo v roce 1961 vyhlášeno historické jádro Jindřichova Hradce městskou památkovou rezervací.

Město Jindřichův Hradec se zapojilo do Programu regenerace MPR a MPZ již od počátku devadesátých let, přičemž jeho důsledným plněním již dosáhlo řady nadprůměrných výsledků. V posledních letech byly zcela odstraněny havarijní stavy objektů, práce na jejich obnově probíhaly ve velmi dobré kvalitě. Město každoročně věnuje nemalý podíl finančních prostředků vyčleněný z rozpočtu města na obnovu historického jádra. Výrazného pokroku bylo dosaženo také v oblasti dopravy, životního prostředí a zpřístupnění zeleně. Ve městě žije přes dvacet dva tisíc obyvatel.

Největším úspěchem města v loňském roce bylo bezesporu dokončení úpravy rajského dvora bývalé jezuitské koleje, ve které sídlí Národní muzeum fotografie. Z celé řady obnov městských domů a dalších památek (celkem 8 akcí obnovy) v rámci Programu regenerace MPR a MPZ v roce 2007 se zapojením příspěvku MK ve výši 2,375 mil. Kč je nutno se zmínit o obnově městských hradeb, na niž navázala úprava a obnova zahrady kláštera minoritů, která se tímto stala místem oddechu a relaxace. V loňském roce bylo provedeno také odbahnění rybníka Malý Vajgar.

Město nabízí návštěvníkům bohaté kulturní, společenské a sportovní vyžití v nádherném prostředí historického sídla.

Šternberk - Historické město roku 2008

Město Šternberk se nachází na úpatí Nížkého Jeseníku. Nejstarší zmínka pochází z roku 1296. Budovatelé města pravděpodobně navázali na starší podhradní osídlení gotického hradu, založeného někdy mezi lety 1253–1269 pány ze Šternberka, který střežil důležitou křižovatku obchodních cest. V 16. a 17. století bylo město dosídleno přistěhovalci z Německa a Slezska, kteří mu vtiskli německý ráz. Od první poloviny 19. století se ve městě rozvíjel textilní průmysl, jenž rozmnožil bohatství šternberských měšťanů a vyvolal stavební rozvoj města. V současnosti žije ve městě cca 14 tisíc obyvatel.

V rozmezí let 1992, kdy byla prohlášena Městská památková zóna Šternberk a 2008 došlo k výrazné pozitivní změně ve vnějším vzhledu města. Obnova historického jádra probíhá postupně a systematicky, se zapojením fondu bydlení. Od roku 1999 se provádí celková rekonstrukce bývalého augustiniánského kláštera. V prostorách bývalého probostství působí Handkeho galerie. V roce 2002 byla zahájena rekonstrukce objektu čp. 19 v ulici Čs. armády - Muzea hodin, která dosud probíhá. V minulých letech probíhala obnova Bezručovy, Radniční a Farní ulice, Hlavního a Horního náměstí. Tento významný projekt byl podporován z fondů Evropské unie, Ministerstva pro místní rozvoj a města. V rámci Programu regenerace MPR a MPZ v roce 2008 se prováděla obnova domu čp. 47, 1282 a kostela Zvěstování Panny Marie.

Město založilo v roce 2007 vlastní městský program a pokračovalo v něm i v roce 2008. Byl zaměřený na opravy uličních fasád včetně architektonických prvků, klempířských prvků, okenních a dveřních výplní, zařízení předzahrádek a mobiliáře v městské památkové zóně, celkem město poskytlo ze svého rozpočtu 7,8 mil. Kč.

Snaha o obnovu kulturního dědictví nacházejícího se v městské památkové zóně je příkladná a systematická, přináší atraktivnější prostředí a oživení zóny pro občany i návštěvníky. Město se prezentuje veřejnosti také v rámci bohatých kulturních a společenských aktivit.

Ocenění krajští vítězové za rok 2008

Beroun, Bílovec, Bystré, České Budějovice, Cheb, Jičín, Jilemnice, Kadaň, Lomnice, Městská část Praha 1, Stříbro, Šternberk, Třebíč, Uherský Ostroh.

Beroun - Historické město roku 2009

Královské město Beroun leží na soutoku řek Berounky a Litavky, na obchodní spojnici Prahy se západní částí republiky a Německem. Dnešní Beroun, který má více než osmnáct tisíc obyvatel, je kulturním, správním a průmyslovým centrem regionu.

V oblasti, která byla osídlena již od pravěku, vznikla ve 13. století při brodu přes řeku osada. První písemnou zprávu nacházíme v listině Přemysla Otakara II. z roku 1265. Doba Karla IV. znamenala dobu rozkvětu města a jeho řemesel. Ve městě žilo také německé obyvatelstvo, které v době husitských válek stálo na straně císaře Zikmunda. Žižka však Beroun v roce 1421 dobyl a nepřítele kalicha dal upálit. Město se poté přiklonilo k husitství. Za Jiřího z Poděbrad stáli Berounští na straně krále. Největšího rozkvětu dosáhl Beroun za vlády Vladislava Jagellonského. Zhoubně působily na rozvoj města požáry, při nichž padla za obět často většina domů.

Teprve od poloviny 18. století se město pozvolna vyvíjelo do dnešní podoby. Těžkým zásahem do organismu města se stala plošná demolice jižní části historického jádra v 70. a 80. letech 20. století. Zchátralé a polorozbořené jádro města se podařilo od roku 1992, kdy zde byla vyhlášena městská

památková zóna, proměnit v turisticky atraktivní, živé a upravené centrum. Město Beroun investovalo do obnovy MPZ v letech 1994–2009 téměř 589 mil. Kč. Stavební vývoj značně ovlivnil povodně v roce 2002, ale město se z jejich následků již vzpamatovalo. Postupně došlo k rekonstrukci objektů historické i novější zástavby historického centra včetně veřejných prostranství, řešených komplexně včetně mobiliáře a osvětlení.

Dominantu Berouna tvoří budova radnice na Husově náměstí. Z částí zachovalého městského opevnění z 1. poloviny 14. století jsou významné Pražská a Plzeňská brána, zbytky hradeb, hradebního příkopu a bašt. Další památkou, jejíž rozsáhlá rekonstrukce byla již dokončena, je Duslova vila. V roce 2009 byla v rámci Programu regenerace MPR a MPZ provedena obnova domu čp. 90 a radnice.

Město proslulo svými hrncířskými trhy. Velkou atrakcí se stala berounská Městská hora s rozhlednou a medvědáriem.

Ocenění krajští vítězové za rok 2009

Beroun, Boskovice, Cheb, Jablonné nad Orlicí, Jičín, Jilemnice, Klatovy, Nový Jičín, Městská část Praha 2, Písek, Tábor, Telč, Uherské Hradiště, Ústěk.

Znojmo - Historické město roku 2010

Znojmo, druhé největší město Jihomoravského kraje a historické centrum jihozápadní části Moravy, leží na levém břehu řeky Dyje, jihozápadně od Brna. Žije zde téměř 35 tisíc obyvatel.

Prostor města byl osídlen již v době prehistorické. Od osmého století n. l. se na skalním ostrohu naproti dnešnímu centru města a hradu rozkládalo rozsáhlé slovanské hradiště, které chránilo brod přes řeku Dyji. První písemná zmínka o Znojmě je v listině z roku 1048. Nejpozději v roce 1092 vzniklo samostatné úřední přemyslovské knížectví. Nejvýznamnější ze znojemských Přemyslovců Konrád II. Ota, založil v roce 1190 premonstrátský klášter v Louce. V letech 1222–1226 bylo Znojmo Přemyslem Otakarem I. povýšeno na královské město, první svého druhu na Moravě, a opevněno hradbami, které se z velké části dochovaly dodnes. Velký rozkvět města nastal ve 13. a 14. stol., kdy Znojmo mělo již dlážděné ulice, vodovod, a dva špitály. V husitských válkách zůstalo město katolické a prokrálovské. Smrtí Zikmunda Lucemburského zde v roce 1437 vymířela dynastie Lucemburků. V průběhu třicetileté války zchudlé město dobyli Švédové, během tří dnů v roce 1645. Koncem 17. století bylo město postiženo epidemií moru. Znojmo zasáhly i napoleonské války, poprvé v roce 1805, kdy městem prošli Rusové i Francouzi před bitvou u Slavkova, a podruhé v roce 1809, kdy se v blízkosti města odehrála bitva mezi francouzskými a rakouskými vojsky. Další rozvoj města nastal v 18. a 19. století v souvislosti s vybudováním císařských silnic do Brna, Prahy a Vídně a vybudováním Státní dráhy. Mnichovskou dohodou bylo Znojmo připojeno ke Třetí říši.

Městská památková rezervace Znojmo byla vyhlášena v roce 1971. Na jejím území se nachází 167 kulturních památek, včetně národní kulturní památky rotundy sv. Kateřiny. V roce 1994 zastupitelstvo města schválilo Program regenerace MPR Znojmo. Město dlouhodobě pracuje na regeneraci území MPR a obnově kulturních památek. Postupně se provádí nové zadláždění ulic a náměstí, včetně sítí, mobiliáře a řešení sběrných míst odpadu.

V roce 2010 proběhla v rámci Programu regenerace obnova tří měšťanských domů. Do soutěže se město zapojilo také dokončením obnovy a zpřístupněním přízemních prostor domů čp. 2/10 a 19/16 veřejnosti a revitalizací Karolíniňských sadů. Mezi další aktivity města patří odkoupení místního pivovaru, nyní se zaměřit na využití jednotlivých objektů. Město plánuje také další využití podzemí v rámci turistického ruchu.

Polička - Cena ministra pro místní rozvoj za rok 2010

Královské město Polička leží v blízkosti zemské hranice Čech a Moravy, přibližně 17 km od Svitav. V současné době zde žije necelých 9 tisíc obyvatel.

Město bylo založeno Přemyslem Otakarem II. v roce 1265. Lokaci provedl Konrád z Limberka, který přivedl osadníky z Německa. Město prosperovalo. V roce 1305 byla již Polička zmiňována, jako královské věnné město, v průběhu 2. poloviny 14. století bylo město vydlážděno, stavěly se kamenné domy a městské hrady. V roce 1613 zasáhl město ničivý požár a v dalších letech třicetiletá válka. Rozkvět nastal v 18. století s barokní přestavbou. Na náměstí byl vystaven morový sloup a radnice. Tato podoba se uchovávala do dalšího požáru v roce 1845. Po požáru musel být stržen i původní kostel sv. Jakuba, na jehož místě byl vystaven kostel nový. V kostelní světničce povězného se narodil v roce 1890 hudební skladatel Bohuslav Martinů.

Městská památková zóna Polička byla vyhlášena v roce 1990. Je unikátním urbanistickým celkem se zachovalou původní parcelací s převážnou částí původního fortifikačního systému. V roce 1994 zastupitelstvo města schválilo Program regenerace MPZ Polička. V rámci plnění Programu regenerace se podařilo obnovit kostel sv. Michaela, radnici, restaurovat dvě kašny a morový sloup na náměstí, průběžně provádět obnovu kostela sv. Jakuba a městských hradeb, jejichž základní obnova se blíží ke konci. Provedena byla rekonstrukce Městského muzea s galerií, kde byl vybudován a v roce 2009 zpřístupněn Památník Bohuslava Martinů.

V roce 2008 došlo k prohlášení radnice za národní kulturní památku a v roce 2010 byl za národní kulturní památku prohlášen také kostel sv. Jakuba. Na území MPZ se nachází dalších 66 kulturních památek.

V roce 2010 se v rámci Programu regenerace prováděla obnova dalšího úseku městského opevnění. Město v současné době dokončuje celkovou obnovu náměstí započatou v loňském roce. Město Polička vlastní hrad Svojanov, který se nachází mimo památkovou zónu, ale je nutno zmínit, že město hrad provozuje a provádí jeho obnovu.

Kulturní aktivity města se především odvíjejí od místního rodáka Bohuslava Martinů.

Cena ministra pro místní rozvoj se uděluje za vynikající výsledky v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ČR v roce 2010. Vynikající výsledky města Poličky spočívají v systematické dlouhodobé péči o stavební struktury historického jádra, v mimořádné koncepční přípravě a ve významném přínosu k územnímu rozvoji. Město prakticky dokončilo obnovu unikátních městských hradeb, obnovilo většinu domů, historickou radnici a parter náměstí. Zřídilo Centrum Bohuslava Martinů, pořádá množství kulturních a společenských akcí a zabezpečuje údržbu a využití blízkého hradu Svojanova, což významně přispívá k cestovnímu ruchu. Město má regulační plán památkové zóny a realizuje již několikátou etapu programu regenerace města. Město Polička je členem Společnosti přátel opevněných měst – Walled Towns Friendship Circle.

Prachatice - Cena ministra pro místní rozvoj za rok 2010

Město Prachatice se nachází v podhůří Šumavy, žije zde necelých 12 tisíc obyvatel.

Prachatice vznikly jako trhová osada v 11. století. O několik století později byly již zkvétajícím a obchodujícím městem na solné Zlaté stezce, žili zde převážně Němci. Největší rozmach nastal v 16. století, kdy byla postavena stará radnice, dokončeno opevnění města a přestaven původní gotický kostel ze 14. století. Koncem 16. století zde měl své alchymistické dílny Vilém z Rožmberka. Třicetiletá válka a ztráta privilegií přinesly úpadek a donutily obyvatelstvo města přeorientovat se na zpracování dřeva. V roce 1938 se Prachatice staly pohraničním sudetským městem, které připadlo Německu.

V roce 1981 byla vyhlášena Městská památková rezervace Prachatice a zastupitelstvo města schválilo svůj program regenerace v roce 1994. Za svou činnost při obnově MPR byly Prachatice vyhlášeny Historickým městem roku 2002. Město pracuje systematicky a dlouhodobě si udržuje jedno z předních postavení v plnění Programu regenerace MPR a MPZ. Soustavnou péčí a velmi dobrou spoluprací s vlastníky objektů a orgány státní památkové péče bylo dosaženo výrazného pokroku v obnově města a odstranění nejvýraznějších negativ.

V MPR se nachází 135 nemovitých kulturních památek, dominantou města je kostel sv. Jakuba Většího se zpřístupněnou věží. Město věnuje pozornost také obnově hradebního systému, jehož úseky nevykazují statické ani jiné závažné závady.

V roce 2010 se v rámci programu regenerace města prováděla obnova šesti měšťanských domů, části městského opevnění, Staré radnice a restaurování nástěnné malby v presbytáři kostela sv. Jakuba Většího. Město v loňském roce dokončilo rekonstrukci Městského divadla a budovy Kulturních a informačních potřeb. K dalším významným akcím patří systematická obnova historické podoby prostředí MPR, tj. rekonstrukce dláždění ulic a veřejných prostranství, včetně technické infrastruktury, završená v loňském roce, a dále také obnova historických podob fasád domů, která se průběžně provádí.

Město poskytuje finanční příspěvky na obnovu památek a nepamátkových objektů také přímo ze svého rozpočtu prostřednictvím Nadačního fondu města Prachatice pro rozvoj kultury a péči o památky.

Cena ministra pro místní rozvoj se uděluje za vynikající výsledky v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ČR v roce 2010. Vynikající výsledky města Prachatice spočívají v systematické dlouhodobé péči o stavební struktury historického jádra, v mimořádné koncepční přípravě a ve významném přínosu k územnímu rozvoji. Město prakticky dokončilo obnovu domů v památkové rezervaci, kostel sv. Jakuba a úpravu parteru náměstí a ulic. Dokončené parkány a okolí Hospice nabízejí atraktivní prostředí pro odpočinek. Město realizuje již 8. etapu programu regenerace města. Motivuje vlastníky kulturních památek podporou ze svého rozpočtu a podporu podmiňuje splněním požadavků památkové péče. Obnovu ostatních objektů v památkové rezervaci podporuje Nadační fond pro rozvoj kultury a péči o památky. Město Prachatice se aktivně podílí na rozvoji okolního venkova a spolupracuje se sousedním Rakouskem a Bavorskem.

Ocenění krajští vítězové za rok 2010

Cheb, Jičín, Jilemnice, Klatovy, Kutná Hora, Lipník nad Bečvou, Polička, Městská část Praha 1, Prachatice, Příbor, Třebíč, Uherské Hradiště, Znojmo, Žatec.

Uherské Hradiště - Historické město roku 2011

Uherské Hradiště, město s dvaceti pěti tisíci obyvateli je správním, ekonomickým a církevním centrem Slovácka, na řece Moravě. Bylo založeno roku 1257 Přemyslem Otakarem II., v tehdejší době plnilo cíle hospodářské a vojenské. Po staletí se zdokonaloval jeho fortifikační systém, funkci pevnosti přestalo město plnit na konci 18. stol.

Uherské Hradiště je město plánovitě založené systémem pravouhlých ulic, který byl zachován jen uvnitř města a v okolí obou náměstí. Na okrajích byly ulice zakřivené podle městského opevnění. V sedmdesátých letech došlo k řadě negativních zásahů do historické struktury města, které se jen obtížně napravovaly. Městská památková zóna byla vyhlášena v roce 1990.

Město se dlouhodobě a aktivně zapojuje do péče o památky, obnova objektů a prostranství je patrná na první pohled. Nastoupenou cestu městu poněkud zkomplikovaly povodně v roce 1997, s jejichž následky se poměrně rychle vypořádalo, přestože muselo začít opravu u mnohých již opravených památek i dalších objektů znovu doslova od základů.

Od počátku procesu regenerace se podařilo veřejnosti zpřístupnit nejvýznamnější kulturní památky města. Postupně se opravují městské domy a doplňují novostavbami stavební proluky. Významnými a finančně nákladnými akcemi byla obnova městské Reduty, bývalé synagogy, obnova kostela Zvěstování Panny Marie a obřadní síně radnice. Průběžně se opravují městské hrady a provádí se rekonstrukce ulic centra města. Nelze nezmínit také obnovu poutního kostelíka sv. Rocha nad městem.

V roce 2011 byla v rámci Programu regenerace MPR a MPZ obnovena např. fasáda lékárny U Zlaté Koruny. Revitalizací prochází bývalá jezuitská kolej, hrazená z evropských zdrojů. Město spravuje také vlastní Fond obnovy historické architektury. Nutno vyzdvihnout jeho přístup k ztrativní památkové zóně pro návštěvníky, který se projevuje ve snaze o rozšiřování nabídky služeb, turistických cílů a pořádání kulturních akcí, které využívají místní bohatý spolkový život a rozvíjejí místní tradice.

Chrudim - Cena ministra pro místní rozvoj za rok 2011

Královské věnné město Chrudim leží na řece Chrudimce, nedaleko Pardubic. První písemná zmínka o Chrudimi se váže k roku 1055, kdy zde během vojenského tažení do Uher zemřel kníže Břetislav I. Město založil Přemysl Otakar II. před rokem 1276. Chrudim se díky své poloze na zemské cestě z Prahy na Moravu zařadila mezi přední města českého království. Město postihlo během staletí mnoho epidemií, požárů a povodní. V 18. a 19. století se rodil jeho současný ráz, svou roli sehrál i pomalejší rozvoj průmyslové výroby. V současnosti zde žije dvacet tři tisíce obyvatel.

Městská památková zóna v Chrudimi byla vyhlášena v roce 1990. Město si zachovalo středověkou strukturu s památkově významnou zástavbou včetně hradeb. Historické jádro i v současnosti plní funkci městského centra. Postupně se daří s využitím státních, vlastních i soukromých zdrojů opravovat desítky památek a historických objektů, město založilo a využívá Fond na podporu bydlení v historické části města.

V rámci Programu regenerace MPR a MPZ v roce 2011 je třeba zmínit pokračující obnovu objektu čp. 104, součásti městského opevnění. Zdařilými akcemi obnovy minulých let jsou obnova Rozvodovského domu, bašty Prachárna s expozicí vývoje hradebního systému města, obnova říčního náhonu, který v minulosti sloužil k přivádění vody k mlýnům, soukenickým valchám a koželužnám, a restaurování sloupu Proměnění Páně. Město vkládá nemalé finanční prostředky také do obnovy komunikací centra města a revitalizace zeleně.

V loňském roce byla dokončena rekonstrukce kostela sv. Josefa a klášterních zahrad, s využitím kostela jako Muzea barokních soch. Tento projekt město přihlásilo do mezinárodní soutěže Liveable Communities 2011 a získalo za něj Zlatou cenu.

Ve městě působí velké množství spolků, sdružení a souborů. Město založilo tradici - své kulturní a společenské akce v daném roce zaměřuje k vyhlášenému tématu.

Cena ministra pro místní rozvoj se uděluje za vynikající výsledky v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ČR v roce 2011 a v minulých deseti letech. Vynikající výsledky města Chrudim spočívají v systematické dlouhodobé péči o stavební struktury historického jádra, v koncepční přípravě a ve významném přínosu k územnímu rozvoji. Město rozšířilo obnovu domů v památkové zóně z ústředních prostorů do postranních ulic, obnovilo parter náměstí a ulic. S pomocí ROP zachránilo bývalý kostel sv. Josefa a zřídilo v něm muzeum barokního sochařství. Úpravy přílehlé klášterní zahrady poskytují příjemné prostředí pro koncerty, odpočinek a hry dětí. Obnově areálu bylo v roce 2008 v Koreji uděleno 2. místo ve Zlaté ceně Livable Communities Award OSN ze 71 soutěžících. Z Programu byly obnoveny škola, divadlo, městská knihovna, morový sloup, kašny, měšťanské domy i soukromé budovy, hrady a průběžně se opravuje kostel Nanebevzetí Panny Marie. Město postupuje podle Strategického plánu rozvoje města a Programu revitalizace historického centra. Modernizaci obytných domů podporuje Fond rozvoje bydlení. Tradiční Loutkářská Chrudim si získala evropské renomé. Obnova památek přispěla k růstu návštěvnosti města.

Kutná Hora - Cena ministra pro místní rozvoj za rok 2011

V Kutné Hoře v současnosti žije necelých dvacet jeden tisíc obyvatel.

Půdorys historického jádra bývalého královského horního města se vyvíjel z řady jader původního hornického osídlení, tento proces probíhal od 1. poloviny 13. stol. Od 1. třetiny 14. stol. se město formovalo v pevnější městský celek s hradbami a monumentální architekturou kostelů a městských paláců. Rozkvět města nastal v období pozdní gotiky, z této doby je dochováno velké množství městských domů s vnitřními roubenými sruby. Vznik a vývoj města byl od prvopočátku spjat s těžbou stříbra.

Městskou památkovou rezervací bylo historické jádro vyhlášeno v roce 1961. Od roku 1995 je zapsáno na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Město se zaměřuje na obnovu historického, staletými utvářeného vnějšího i vnitřního obrazu města, a také na zpřístupnění a prezentaci památek. Velká pozornost je věnována rozvoji bydlení a služeb v historickém jádru Kutné Hory, nedochází tedy k vyliďování historického centra. Mezi nejvýznamnější akce obnovy památek v uplynulém desetiletí patří obnova chrámu sv. Barbory, Jezuitské koleje a celková obnova katedrály Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci. Dokončena byla celková obnova řady městských domů, kapliček, soch. Je třeba zmínit zrestaurování souboru soch na terase před Jesuitskou kolejí a předláždění terasy. Postupně se provádí zádlažba historického jádra města včetně obnovy inženýrských

sítí, zeleně, mobiliáře a osvětlení. Za svou cílevědomou a kontinuální činnost bylo město oceněno titulem Historické město roku za rok 1999.

V rámci Programu regenerace MPR a MPZ v roce 2011 město čerpalo finanční prostředky na obnovu sedmi akcí obnovy, např. na obnovu Sankturovského domu, kamenné kašny a Vlašského dvora. Město provozuje od roku 2003 Fond regenerace města Kutné Hory, z něhož významně přispívá na obnovu kulturních památek a nemovitostí v MPR. Úspěšně čerpá také finanční prostředky z fondů Evropské unie.

Město žije bohatým kulturním společenským životem, působí zde několik sdružení a nadací, zabývající se kulturním dědictvím - Nadace Kutná Hora - památka UNESCO, Občanské sdružení Denemark, Občanské sdružení Kutnohorsko.

Cena ministra pro místní rozvoj se uděluje za vynikající výsledky v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ČR v roce 2011 a v minulých deseti letech. Vynikající výsledky města Kutné Hory spočívají v systematické dlouhodobé péči o stavební struktury historického jádra, v koncepční přípravě a ve významném přínosu k územnímu rozvoji. Město zachránilo množství domů ve veřejném i soukromém vlastnictví, které ještě v 90. letech hrozily zícením, obnovilo obrovské budovy a areály, zejména chrám sv. Barbory, kapli Božího Těla a ve spolupráci s krajem, s využitím ROP bývalou jezuitskou kolej. Postupně obnovuje dlažbu v ulicích. Na obnovu nepamátkových budov v soukromém vlastnictví pamatuje městský dotační nástroj Fond regenerace památek města Kutné Hory. Za 10 let použilo město na regeneraci 850 mil. Kč ze svého rozpočtu. Město uchovává paměť o průběhu regenerace v pravidelných Výročních zprávách. Významným impulsem pro další rozvoj města, cestovního ruchu a obnovu památkové rezervace byl zápis města Kutné Hory spolu se Sedlcem do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. K řízení regenerace má město Management plán a zřídilo si k tomu městský útvar.

Ocenění krajští vítězové za rok 2011

Boskovice, Havlíčkův Brod, Cheb, Chrudim, Klatovy, Kutná Hora, Lomnice nad Popelkou, Nové Město nad Metují, Opava, Městská část Praha 2, Prachatice, Uherské Hradiště, Zlaté Hory, Zatec.

Použití finančních prostředků - 1 mil. Kč výhry v soutěži o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ za posledních 5 let

Vítěz za rok 2006 - Polná MPZ

Město Polná rozdělilo finanční prostředky ve výši 1 mil. Kč spolu s kvótou pro 11 akcí obnovy kulturních památek.

Vítěz za rok 2007 – Jindřichův Hradec MPR

Město Jindřichův Hradec rozdělilo finanční prostředky ve výši 1 mil. Kč mezi následující akce obnovy:

Kulturní památka (identifikace objektu)	Práce dle rozhodnutí	Druh vlastníka	Celkové náklady smluvní pro rok 2008 (Kč)	Podíl vlastníka (Kč)	Podíl obce (Kč)	Příspěvek MK (Kč)
dům čp.148/I	obnova uliční fasády objektu - obnova omítek, fasádní nátěr, výměna výkladů a další související práce	PO	348 997	158 997	35 000	155 000
dům čp. 86/87/I	obnova omítek včetně nátěru štítové zdi domu čp. 86/I z vnější i vnitřní strany a další související práce	FO	350 064	140 064	40 000	170 000
dům čp. 93/I	obnova fasády - oprava omítek a fasádní nátěr, obnova oken, dveří a klempířských prvků a další související práce	město	1 112 291	587 291		525 000
dům čp. 74/I (probošství)	obnova fasády do Kostelní ulice - oprava omítek, sanační omítka, fasádní nátěr, klempířské konstrukce a další související práce	církev	216 728	21 728	45 000	150 000

Vítěz za rok 2008 - Šternberk MPZ

Město Šternberk použilo finanční prostředky ve výši 0,949 mil. Kč na obnovu nemovité kulturní památky – kostela Zvěstování Panny Marie, v Městské památkové zóně Šternberk, v rozsahu těchto prací podstatných pro zachování její souhrnné památkové hodnoty: obnova (restaurování) nástropních maleb a štuků kostela a další související práce. Kostel je vlastnictvím římskokatolické farnosti Šternberk.

- náklady celkem (vč. DPH)	7 808 869 Kč,
z toho:	
- podíl příjemce	6 859 869 Kč,
- dotace z Programu regenerace MPR a MPZ	949 000 Kč.

Vítěz za rok 2009 - Beroun MPZ

Město Beroun použilo finanční prostředky ve výši 1 mil. Kč na provedení náměstí J. Barranda (úpravy parteru Dolnohradební ulice) v Městské památkové zóně Beroun. Prostory jsou vlastnictvím Města Beroun.

- náklady celkem (vč. DPH)	2 000 000 Kč,
z toho:	
- podíl příjemce	1 000 000 Kč,
- dotace z Programu regenerace MPR a MPZ	1 000 000 Kč.

Vítěz za rok 2010 - Znojmo MPR

Město Znojmo použilo finanční prostředky ve výši 1 mil. Kč na obnovu nemovité kulturní památky – zámku čp. 84, v Městské památkové rezervaci Znojmo, v rozsahu těchto prací podstatných pro zachování její souhrnné památkové hodnoty: obnova krovu, stropu a střechy jižního křídla zámku – tesařské konstrukce a jejich chemické ošetření, chemické ošetření zdiva, oprava komína, oprava podhledu, klempířské konstrukce, truhlářské konstrukce, pokrývačské práce, oprava omítek a maleb další související práce. Objekt je vlastnictvím Města Znojmo.

- náklady celkem (vč. DPH)	2 074 596 Kč,
z toho:	
- podíl příjemce	1 074 596 Kč,
- dotace z Programu regenerace MPR a MPZ	1 000 000 Kč.

(Nutno dodat, že městu Znojmu byl nařízen odvod těchto výjimečně získaných finančních prostředků.)

Vývoj péče o historická města v období 1945-1990

Cílem této části publikace je ozřejmit vývoj péče o památkové hodnoty historických měst jako východisko procesu regenerace historického prostředí měst. Přitom vycházíme z prací Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, zejména odborníků Karla Kibice²⁸ a Aleše Vošahlíka²⁹, k jehož památce bychom chtěli přispět.

Historická města tvoří těžší část historického a památkového fondu České republiky. Péče o tato sídla patří v každé zemi k základním úkolům památkové péče i státní kulturní a hospodářské politiky. Z přehledu je zřejmé úsilí památkové péče rozšířit ochranu historických měst, vzniklo množství územních plánů a projektů, ale zároveň byly v období totality poměrně malé možnosti plošné praktické péče, což se projevilo v mnoha případech i přes jednotlivé obnovy ve zhoršujícím se stavu prostředí historických jader měst.

V rámci vymezeného rozsahu nelze detailně popsat rekonstrukce jednotlivých památek, souborů a historických jader měst za uplynulých 50 let. Soustředíme se proto na obecné tendence a jevy související s obnovou měst jako celku s uvedením některých konkrétních příkladů. Hodnocení je provedeno po dekádách uplynulého vývoje v konkrétních společenských a hospodářských podmínkách.

Období 1945-1950: odstraňování válečných škod ve městech

České země nebyly v letech 1939-1945 ve středu válečného požáru, oproti okolním zemím byly škody na památkách a městech menší. Přesto k nim došlo, ať už při bombardování, přechodech válečné fronty, ale i v souvislosti s velmi omezenou údržbou objektů v tomto období.

V Čechách byl při bombardování Prahy 14. února 1945 poničen emauzský chrám Panny Marie s přilehlým klášterem (viz Obrázek č. 2), poškozen tzv. Faustův dům čp. 502/II. na Karlově náměstí a vyhořela i Gröbova vila na Vinohradech. Za Květnové revoluce 5.-9. května 1945 vyhořela Staroměstská radnice i domy na jižní straně Staroměstského náměstí a na Hradě renesanční budova Velké míčovny. K dalším škodám došlo za války v různých místech Čech. V roce 1943 vyhořel barokní zámek Karlova koruna v Chlumci nad Cidlinou, v roce 1945 zámecký kostel Zvěstování Panny Marie v Duchcově, radnice v Holicích, městečko Přimda. Při bombardování Chebu byl vážně poškozen farní chrám sv. Mikuláše a zničeny byly budovy kasáren i nádraží. Bombardování také postihlo městečko Mirovice, v Mladé Boleslavi při něm byla zničena severovýchodní část Staroměstského náměstí. K největším škodám došlo při bombardování v Ústí nad Labem – při rozrušení historického jádra byl velmi vážně poškozen chrám Nanebevzetí Panny Marie, bombardovány byly i Chomutov a Děčín.

Obrázek č. 2a - 2b: Praha - klášterní kostel v Emauzích, poničený bombardováním v r. 1945. Foto Vladimír Uher.

²⁸ Kibic, K.: K památkové ochraně našich historických měst. In: Památková péče č. 33/1973.

²⁹ Vošahlík, A.: Památkové hodnoty a ochrana historických měst v České republice. ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón II. MKČR, Praha, 1997.

K větším ztrátám došlo na Moravě a v české části Slezska. Válka postihla hlavní moravská města. V Brně byl při náletu těžce poškozen jezuitský chrám Nanebevzetí Panny Marie a kláštery dominikánský i augustiniánský, v Olomouci dóm sv. Václava, kostely sv. Filipa a sv. Jakuba i sv. Michala, při poškození radnice byl zničen orloj. Ve Znojmě byla postižena západní strana Dolního náměstí a část radničního bloku. V Mikulově nacisté vypálili zámek s cennými interiéry a sem svezeny sbírkami, v Kroměříži zámeckou věž, v Břeclavi byl zničen farní kostel sv. Václava. V Polné vyhořela stará radnice, poničena byla i radnice ve Vyskově, rozrušeno bylo jádro Moravského Krumlova. K velikým ztrátám došlo ve Slezsku. V Opavě byla rozrušena obě hlavní náměstí – Horní i Dolní, poničeny byly hlavní historické budovy i měšťanské domy. Ve Fulneku vyhořelo celé náměstí, v Krnově bylo rozrušeno městské jádro, v Bílovci blok domů, později zbořeno.

V období 1945-1950 nešlo ještě o ucelené pojetí zhodnocování urbanistických celků, ale o rekonstrukci jednotlivých budov a památek ve smyslu předválečných metod ochrany. Obnova válkou poškozených památek v Praze jako Staroměstského náměstí a emauzského kláštera si vyžádala desetiletí. V roce 1948 skupina předních architektů a urbanistů vedená Adolfem Benšem dokončila studii perspektivního rozvoje hlavního města Prahy. Tato studie se stala podnětem k vytvoření stálého pracoviště pro plánování urbanistického rozvoje Prahy. Obnova národního hospodářství byla řešena dvouletým plánem v letech 1947-1948, který umožnil rozvinutí stavební činnosti. Rozvíjející se demokratický systém byl v únoru 1948 nahrazen totalitním režimem s vedoucí úlohou KSČ, který deformoval i odborné a společenské přístupy k obnově památek a historických sídel. Teorie památkové péče v tomto období vycházela z předválečných zkušeností, v praxi však příprava obnovy poškozených památek vycházela z pragmatického přístupu s tím, že zpravidla obnovovala stav před zničením.

Administrativní rozdělení státu bylo upraveno v roce 1949 zřízením krajů. První zákon o územním plánování a výstavbě obcí č. 280/1949 Sb. stanovil, že územní plánování je součástí hospodářského plánu. V rámci zestátněného stavebnictví a projektové činnosti vznikl v roce 1949 ve Stavoprojektu Praha samostatný **R-atelier** pro projektování rekonstrukcí památek pod vedením Viléma Lorence. První projekty se soustřeďovaly spíše na architekturu než na urbanistické přístupy, jejichž cesta se zkušenostmi teprve ověřovala.

V českých zemích byla poválečná obnova měst většinou zdoluhavá a někdy končila demolicemi jejich částí. Novostavby v městských jádrech byly jen někdy příznivé. V Praze bylo u Staroměstské radnice rekonstruováno její historické jižní křídlo a na dostavbu radnice i náměstí byla v roce 1946 vypsána soutěž – ta, stejně jako tři následné soutěže, nevedla k realizovanému řešení. U emauzského chrámu byly doklenuty křížové klenby a jeho vstupní průčelí se řešilo až v soutěži v roce 1965. Velká míčovna na Pražském hradě byla obnovena podle návrhu Pavla Janáka. V Chebu dostal poškozený farní chrám sv. Mikuláše nové zastřešení a jeho věže provizorní jehlancové bání. Obnova zámku v Chlumci nad Cidlinou se realizovala později, podle návrhu Josefa Buška, hlavní sál zakryla skořepinová klenba. U farního chrámu v Ústí nad Labem byly doklenuty proražené klenby a západní věž byla podle návrhu Bedřicha Hacara staticky zajištěna v nakloněném stavu. Úspěšně bylo dostavěno město Mirovice podle návrhu Josefa Kitztricha a Josefa Hrubého.

Na Moravě byly opraveny církevní stavby v Brně, v Kroměříži se rekonstruovala původní baň zámecké věže. K významné obnově zastřešení věže a zámku došlo v Mikulově, s výrazným panoramatickým uplatněním v krajině. Ve Znojmě byla v roce 1952 opravena radniční věž, vlastní radnice byla rekonstruována později. Při opravě radnice v Olomouci byl zřízen nový orloj, vyškovská radnice úspěšně dostala nové ukončení věže podle návrhu Klaudiva Madlmayera (viz Obrázek č. 3). Hodnotnou ukázkou obnovy rozrušeného města představuje Moravský Krumlov podle návrhu Jiřího Auermüllera. Ve Fulneku se po válce dochovala na náměstí vedle radniční věže průčelí měšťanských domů, které nahradily modulově členěné obytné novostavby – čtvrtá jižní strana zůstala nezastavěna. Poválečná obnova Opavy proběhla v několika etapách. Přitom se zcelilo Dolní náměstí s rekonstrukcí kostela sv. Jiří, Horní náměstí doplnila nová zástavba. Těžce poničené jádro města Osoblaha bylo zbořeno, pobožený farní kostel sv. Maří Magdaleny byl později nesmyslně odstěžen.

Obrázek č. 3: Radnice ve Vyskově, obnovena po válečném poničení. Foto Karel Kibic.

Období 1950-1960: cílevědomá obnova památek a památkových rezervací

V tomto období se v teorii umění uplatnil introdukovaný socialistický realismus jako dogma, který kriticky odsoudil meziválečnou funkcionalistickou tvorbu československé architektury. Přesto na druhé straně tato teorie obrátila pozornost k historickému dědictví jako inspiračnímu zdroji a kladla důraz na výtvarné řešení a urbanistickou harmonii mezi tradiční strukturou historického jádra města a novou sídlištní výstavbou.

Soustředěný zájem tohoto desetiletí přinesl mimořádné výsledky v archeologickém výzkumu předlokačního osídlení, především slovanských hradišť na jižní Moravě. Tím došlo k objasnění sídelní soustavy Velké Moravy a poznání základní stavební typologie. Rovněž tak výzkum měst v Čechách a na ostatním území Moravy přinesl zásadní zjištění. Průzkumy prokázaly, že většinu měst předcházela starší osídlení se zachovanými románskými a výjimečně i předrománskými stavbami. Tím se posunulo podstatně poznání o prvopočátcích naší sídelní struktury.

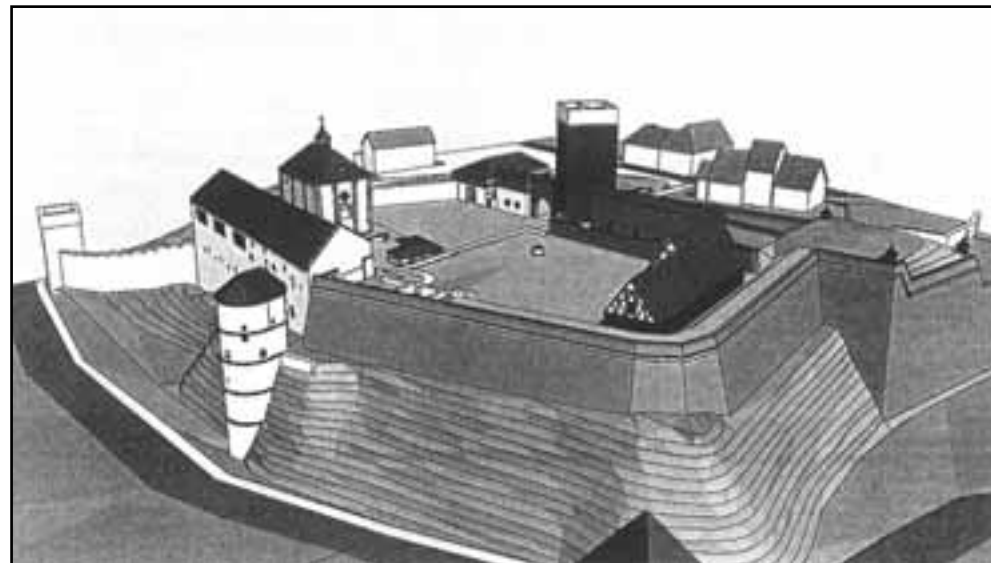
Za počátek cílevědomé obnovy historických měst je možno pokládat rok 1950, kdy vláda rozhodla o prohlášení vybraných měst za památkové rezervace. Sem bylo zahrnuto i 22 městských památkových rezervací v Čechách i na Moravě a 8 na Slovensku. Smyslem tehdejšího prohlášení nebyla zatím památková ochrana zmíněných měst, ale provedení jejich celistvé obnovy v desetiletí 1950–1960. Pro každé z vybraných měst byla pořízena tzv. „rezervační kniha“, která obsahovala seznam historických a architektonicky významných objektů s vyčíslením nákladů na jejich nezbytné opravy. Ze státních prostředků byly po projednání Václava Mencla s Ministerstvem financí uvolněny finanční zdroje určené na údržbu a obnovu památek, z nichž část byla získána z prostředků UNRRA³⁰. Během deseti let se podařilo zabezpečit, opravit a společensky využít desítky historických objektů, které by jinak propadly zkáze. Sem patří obnova památek v Českých Budějovicích, Českém Krumlově, Jindřichově Hradci, Táboře, Domažlicích, Litoměřicích, Novém Městě nad Metují, Pardubicích, Telči, Slavonicích, Mikulově, Znojmě a dalších městech. Původní záměr celistvé obnovy historických jader měst byl s opožděním proveden jen u rekonstrukce Chebu, započaté v roce 1958, která se protáhla až do poloviny 60. let. Přes nedostatky odborných zkušeností, potíže v oblasti výroby i ztráty na chátrajícím stavebním fondu je nutno hodnotit rekonstrukci historického jádra Chebu kladně. Svým rozsahem patřila obnova Chebu k nejvýznamnějším v evropské památkové péči té doby.

Na místě zdejší akropole slovanského hradiště nad ohybem řeky Ohře vznikl románský hrad, jehož podhradí se později přeměnilo v románské město s farním chrámem sv. Mikuláše. V době gotické došlo na jižní straně k jeho rozšíření, s velkým trojúhelným náměstím a několika kláštery. Stavební stav objektů byl po roce 1950 velmi špatný. Po prohlášení MPR byl v roce 1952 vypracován první asanační plán (Miroslav Vodička), v následujících dvou letech bylo rekonstruováno 25 objektů se sto šesti bytovými jednotkami. V roce 1956 schválila vláda provedení rekonstrukce historického jádra města v celkovém nákladu 209 mil. Kčs. Mělo tak být získáno 1370 bytových jednotek pro 5100 obyvatel s termínem dokončení v roce 1961. V roce 1958 vypracoval Václav Slavík nový podrobný územní plán asanace a rekonstrukce historického jádra, počítající s 1644 bytovými jednotkami pro 5567 obyvatel. Celkový náklad 227,6 mil Kčs vláda snížila na 216,5 mil. Kčs. Nedostatek stavebních kapacit způsobil prodloužení akce do roku 1964, finanční prostředky byly naopak kráceny na 186 mil. Kčs. Při rekonstrukci města byl zachráněn charakteristický blok jedenácti domů ve středu náměstí zvaný Špalíček, a to vestavěním nosné ocelové konstrukce. Kostel sv. Bartoloměje byl věnován trvalé výstavě oblastní gotické plastiky, barokní radnice byla využita ke galerijním účelům, z několika domů v Dlouhé ulici vznikl hotel Hradní dvůr, bývalý kostel sv. Kláry se změnil na koncertní síň. Řada cenných měšťanských domů byla při rekonstrukci zachráněna, v městském jádře se především bydlí. Při obnově města se použila metoda obnovy celých bloků s lokálním vytápěním jednotlivých objektů. V závěru akce bohužel bylo hromadně upuštěno od památkové ochrany mnoha objektů, tak zanikl blok zejména hrázděných domů při hradě, historická zástavba Školní ulice a mnohá dvorní křídla budov – ale celkový obraz města se zachoval (viz Obrázek č. 4).

V tomto období se začínaly rozvíjet první projektové a urbanistické práce ve Státním ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů, založeném v roce 1954. Mezi nejstarší patřily asanační plány historických jader Slavonic (Josef Roušal, 1955) a Litoměřic (Miloš Reichert, 1955). Předností československé památkové péče od samého začátku bylo komplexní chápání historického jádra jako celku.

Po metodické stránce jsou z urbanistického hlediska zajímavé některé projekty a realizace. V letech 1953–1956 byla obnovena severní strana náměstí v Novém Městě nad Metují do jednotné koncipované raně renesanční stěny s atikami a pásy štítků, která dává představu o záměrně řešeném renesančním prostoru náměstí. I když tato realizace byla od samého začátku předmětem diskusí, patří již k základním kamenům dějin československé památkové péče.

Ve všech MPR se v letech 1950–1960 opravovaly objekty – možno zde zmínit domy čp. 155 a 156 v Táboře pro archiv, dům čp. 43 na Latráně v Českém Krumlově, masné krámy v Českých Budějovicích, dopravní úpravu při Dolní bráně v Domažlicích a Rumpalův dům čp. 41 v Prachaticích, dále úpravu domů čp. 57 a 58 pro muzeum a čp. 10 pro galerii v Jihlavě, měšťanské domy v tzv. velkém loubí v Telči, štítové a atikové domy ve Slavonicích, kaplanku ve Znojmě, kanovnícké domy v Kroměříži, starou radnici v Moravské Třebové aj.

Obrázek č. 4: Rekonstrukce románské falce v Chebu, autor Luděk Vystýd.

V letech 1955–1956 zpracoval kolektiv pracovníků Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů studii rehabilitace tzv. Královské cesty v Praze se snahou o zhodnocení parteru. Tato myšlenka se uskutečňovala postupně po etapách v dalších desetiletích.

K tomuto období patří i některé známé klasické rekonstrukce podmíněné ideově jako obnova historické budovy Karolina, rekonstrukce Betlémské kaple od Jaroslava Fragnera, obnova Strahovského kláštera jako Památníku národního písemnictví či rekonstrukce letohrádku Hvězda. K významným akcím na Pražském hradě patřila obnova královského paláce, Tereziánského křídla, jagellonského opevnění, Zlaté uličky, královského letohrádku a jízdní pod vedením Pavla Janáka. Na Malé Straně pak obnova paláců – především Valdštejnského se zahradou.

Završením uvedeného období bylo v roce 1958 vydání zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách.

Období 1960-1970: rozvíjení legislativní ochrany a péče o historická města

Legislativním východiskem pro ochranu a rekonstrukci měst se stal v roce 1958 zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, a zákon č. 84/1958 Sb., o územním plánování. Dvojice zákonů, které se historicky i v současnosti podporují. Památkový zákon definoval pojem památky a uzákonil pojem památkové rezervace. Podle § 4 památkového zákona prohlašoval památkovou rezervaci ministr kultury, podle § 5 bylo okolo památkové rezervace zřízeno ochranné pásmo, na jehož území byla regulována stavební činnost tak, aby nenarušila obraz památkové rezervace.

Při ministerstvu školství a kultury (později jen kultury) vznikla jako poradní orgán Ústřední komise státní památkové péče a ústřední odborný orgán Státní ústav památkové péče a ochrany přírody. Výkon památkové péče v krajích byl svěřen výkonnému orgánu krajského národního výboru, po vydání nového zákona o národních výborech v roce 1960 vznikla jeho odborná zařízení – Krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody.

Zákon o kulturních památkách upravil též podmínky financování v tom smyslu, že náklady na obnovu památky je povinen hradit vlastník, správce nebo uživatel. Tím se změnilo od základu právní a ekonomické podmínky regenerace historických měst.

Po vydání zákona o kulturních památkách byly zpracovány postupně nové výnosy o prohlášení památkových rezervací, které byly publikovány v příslušných věstnících MK. Počet MPR se od roku 1975 ustálil na 35 (České Budějovice, Český Krumlov /viz Obrázek č. 5/, Domažlice, Horšovský Týn, Hradec Králové, Cheb, Jičín, Jihlava, Jindřichův Hradec, Josefov /viz Obrázek č. 6/, Kadaň, Kroměříž, Kutná Hora, Litoměřice, Litomyšl, Loket, Mikulov, Moravská Třebová, Nové Město nad Metují, Nový Jičín, Olomouc, Pardubice, Pelhřimov, Praha, Prachatice, Slavonice /viz Obrázek č. 7/, Štamberk, Tábor, Telč /viz Obrázek č. 8/, Třeboň, Ústě, Znojmo a Žatec, včetně Františkových Lázní a Terezína v návrhu).

Podle zákona č. 84/1958 Sb., o územním plánování, zpracovával Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů na základě stavebně historických průzkumů ateliérů Dobroslava Líbala (viz Obrázek č. 9) podrobné územní plány historických jader měst. Územní plány věnovaly značnou pozornost též výtvarné stránce návrhu (byla řešena skladba střech, panoramatické pohledy, axonometrie bloků, rozvinuté pohledy fasád). V této etapě

³⁰ Správa Spojených národů pro pomoc a obnovu – mezinárodní organizace založená v roce 1943 k poskytování bezplatné hospodářské pomoci zemím poškozeným 2. světovou válkou, zejména státům Evropy a Dálného východu.

Obrázek č. 5: Český Krumlov, prohlášený v r. 1963 za MPR. Foto Čestmír Šíla.

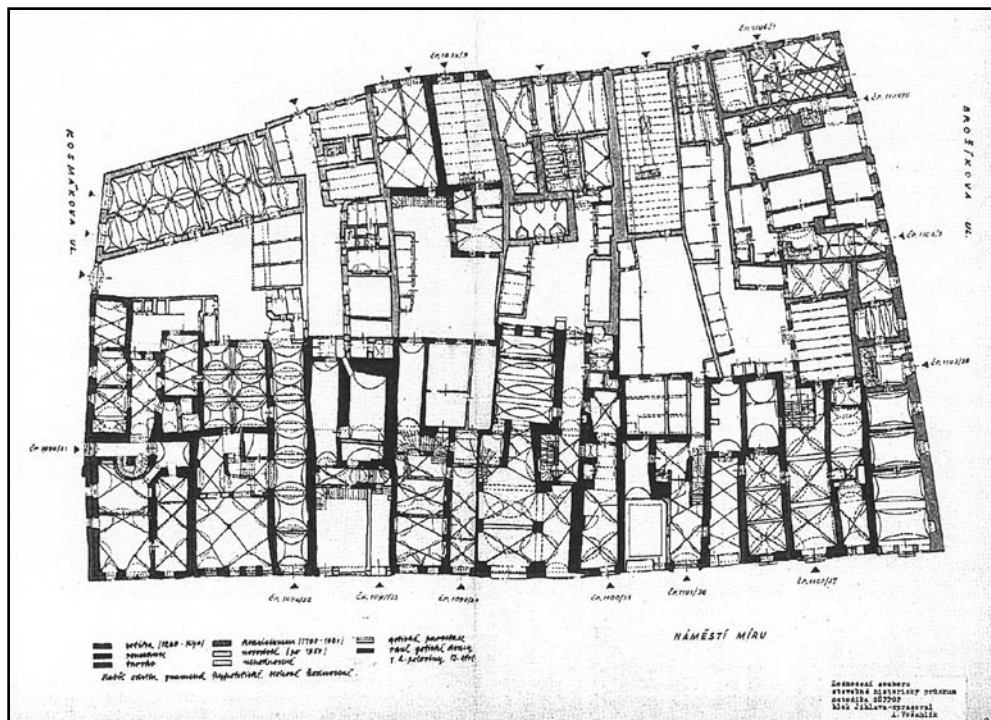
Obrázek č. 7: Náměstí Míru v MPR Slavonice. Foto Karel Kibic.

Obrázek č. 6: Josefov - farní a garnizónní kostel Nanebevstoupení Páně. Foto Karel Kibic.

Obrázek č. 8: Náměstí Zachariáše z Hradce s dominantami v Telči. Foto Karel Kibic.

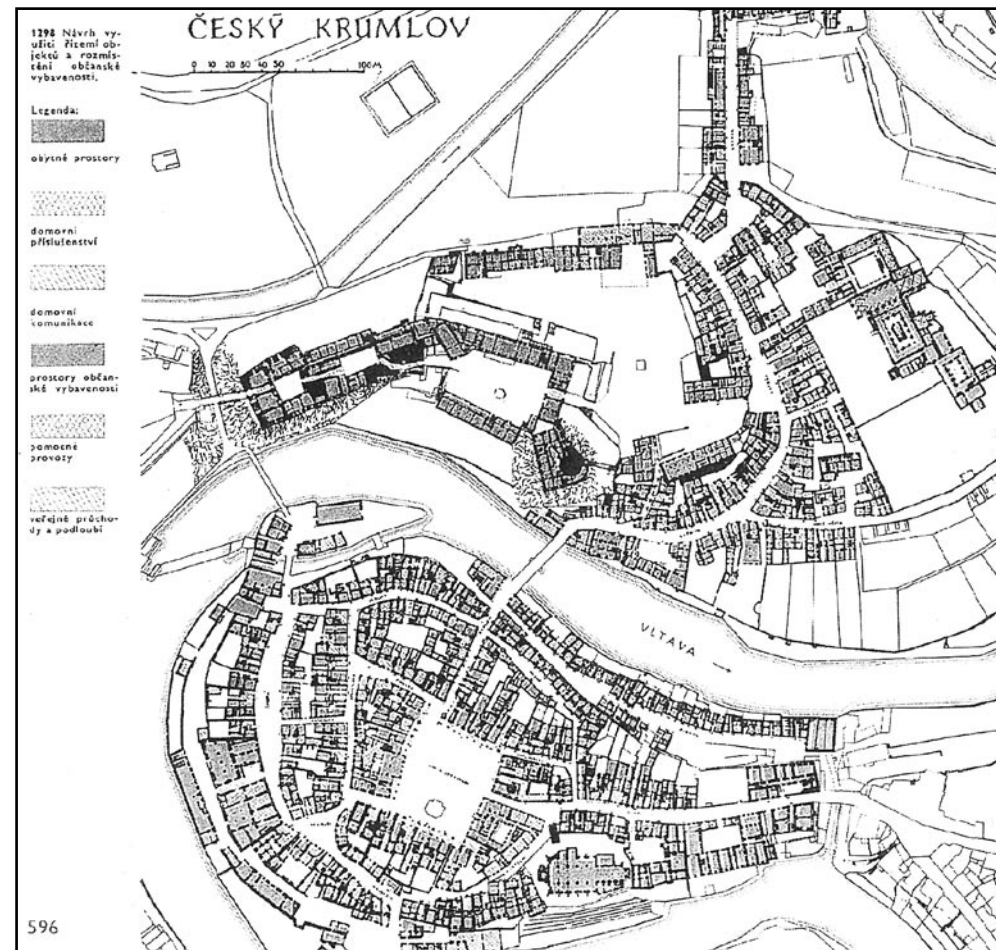
Obrázek č. 9: Jihlava – stavebně historický průřez bloku domů č. 10 podle metodiky SÚRPMO, zpracoval Aleš Vošahlík.

byl často odděleně řešen rozvoj celého města směrným územním plánem v příslušném krajském projektovém ústavu a územní plán historického jádra ve Státním ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů. Tím nebyly postiženy všechny potřebné vazby mezi centrem a celým organismem města.

Vůdčí ideou projektantů byla představa o komplexní rekonstrukci historického jádra „blokovou metodou“, s podrobným zpracováním architektonického a dispozičního řešení i inženýrských sítí. Územní plán včetně etapizace však nemohl zabezpečit vlastní proces obnovy, protože nebyl provázán na hospodářský plán a plán stavebních organizací. Společenské zdroje se v té době začaly soustředit převážně na novou sídlištní výstavbu, která měla saturovat nedostatek bytů. Těžké stavební činnosti se přeneslo na okraj měst a historická jádra začala stagnovat a chátrat.

V roce 1966 rozhodla vláda o celistvé rekonstrukci dalšího města – Českého Krumlova, s předpokládaným nákladem 360 mil. Kčs. Jan Řežníček vypracoval směrný a podrobný územní plán města; po rekonstrukci mělo být v jádru 920 bytových jednotek pro 3010 obyvatel. Podrobný územní plán Českého Krumlova s etapizací měl být organizačním nástrojem regenerace, avšak další ekonomická realita naplnila jen asi 20 % představ projektantů. Pro využití přízemí objektů byla zpracována dislokační studie (viz Obrázek č. 10). Při návrhu rekonstrukce městského jádra Českého Krumlova se využilo zkušeností z Chebu, opět byla zvolena metoda blokové obnovy, ale způsob vytápění byl řešen centrálně místo lokálního vytápění objektů. Centrální plánovací systém při regeneraci Českého Krumlova s určením hlavního investora a hlavního dodavatele v ekonomických podmínkách nové výstavby při rekonstrukci historického jádra selhal. V hodnoceném období se převážně realizovaly jen přípravné práce, vlastní rekonstrukce se přesunuly do období po roce 1970.

Naléhavým úkolem řešení podrobných územních plánů bylo též vyloučení průjezdné dopravy z historických jader měst, což se v průběhu dalších let v podstatě podařilo. Nové panoramatické pohledy na historické jádro přinesl např. silniční obchvat v Českém Krumlově nebo Jihlavě. Po metodické stránce bylo z urbanistického hlediska pozoruhodné zpracování dislokačních studií historických jader měst v měřítku 1:400 nebo 1:500 se zakreslením

Obrázek č. 10: Český Krumlov, dislokační studie městského jádra, Jan Řežníček.

dispozic všech budov a s návrhem využití jednotlivých prostor objektů jako dokumentu navazujícího na podrobný územní plán (Český Krumlov, České Budějovice). Tyto studie zpracoval Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů v dalších letech pro řadu památkových rezervací (Pardubice, Litomyšl, Hradec Králové, Kadaň atd.). Studie havelsko-michalského bloku v Praze od Milana Pavlíka a Františka Kašičky měla ukázat komplexní přístup k obnově celého souboru v centru historického jádra, avšak neřešitelná dislokační situace odsunula tento záměr do teoretické polohy. Rovněž studie Ungeltu v Praze pro polyfunkční využití s ubytováním, restauračními provozy a kulturní náplní narážela na nepřekonatelné potíže při realizaci.

Havarijní stav v některých historických jádrech měst způsobil vážné ztráty na kulturním fondu měst. V Jihlavě byly pobourány dva bloky v centru města a k rozpadu urbanistické struktury došlo v případě Horního Slavkova. Největší kulturní ztrátou a paradoxně vizitkou „socialistické výstavby“ byla likvidace historického města Mostu na severu Čech. V roce 1962 bylo bezprecedentně rozhodnuto o likvidaci bývalého královského města Mostu v souvislosti se zdejší těžbou uhlí. „Pražské jaro“ poskytlo možnost zvrátit zmíněné rozhodnutí, ale srpen 1968 veškeré naděje zmařil.

Z architektonických úkolů se realizovala rekonstrukce mnoha obytných a veřejných budov v památkových rezervacích. Příznivého účinku bylo dosaženo např. v Jindřichově Hradci rekonstrukcí loubí severní fronty náměstí. Na základě podrobných stavebně historických průřezů probíhala

³¹Vošahlík, A.: 30 let SÚRPMO. In: Památky a příroda č. 8/1984.

obnova Pražského hradu. Po období tradičního a konzervativního přístupu k řešení novostaveb v historickém prostředí přinesly výraznější změnu dostavba purkrabství na Pražském hradě pro Dům československých dětí a novostavba restaurace Dubina v Domažlicích. Nejpozoruhodnějším tvůrčím činem bylo dotvoření západního průčelí kostela Panny Marie v Emauzích v Praze F. M. Černým ve formě konvexně konkávních pološtítů.

V městských památkových rezervacích se v letech 1960-1970 uskutečnily četné rekonstrukční akce. V Praze došlo ke zřízení Galerie Pražského hradu a pokračovala obnova jiřského klášterního areálu. Dokončena byla dlouholetá rekonstrukce Karolína s novou architektonicky cennou vstupní budovou od Jaroslava Fragnera. Obnoveny byly významné kostely s častou vnitřní freskovou výzdobou. Obnovou prošly Prašná brána, řada paláců, objekty na tzv. Královské cestě; zanedbaný stav domů vedl k akci Obnova vnějších plášťů budov.

Také v dalších památkových rezervacích se realizovaly rekonstrukční práce. V Táboře bylo v letech 1967-1969 nově vydlážděno Žižkovo náměstí, opraveny některé domy i části hradeb a prováděna sanace podzemí. V Kutné Hoře byl restaurován Knížecí dům čp. 377 na Palackého náměstí, vznikla tu novostavba hotelu U Mědínek a zčásti se sanovaly podzemní prostory. Na náměstí v Litomyšli byl rekonstruován dům čp. 110 U rytířů. Sgrafitová průčelní výzdoba se restaurovala u měšťanských domů ve Slavonicích a zámku v Třeboni. V Jihlavě se v letech 1966-1969 realizovala rekonstrukce arkýřového domu čp. 7 na restauraci Sklípek, průjezdná doprava byla odvedena z centra na západní okraj města, uvnitř jádra však došlo k demolicí několika domů. V letech 1957-1960 byl v Brně pro národopisné sbírky Moravského muzea restaurován Palác šlechticů čp. 116.

Polovina šedesátých let přinesla určitou demokratizaci a uvolnění ve společnosti i v umělecké tvorbě. Tato tendence vyvrcholila v „pražském jaru“ 1968. Vstup vojsk států Varšavské smlouvy učinil konec tomuto obrodnému procesu na dlouhou dobu dalších 21 let. Obnovení totalitního systému přineslo značné škody i v kulturní oblasti a zhoršilo podmínky pro prosazování kulturních zájmů a záchranu historického dědictví.

Z mezinárodního hlediska byla v roce 1964 důležitá formulace Benátské charty a v roce 1965 ustavení Mezinárodní rady pro památky a sídla ICOMOS ve Varšavě. Českoslovenští odborníci se zapojili ihned do mezinárodní spolupráce a uspořádali v roce 1966 mezinárodní symposium ICOMOS o regeneraci měst v Praze a Levoči se závěrečným dokumentem „Levočská charta“.

Období 1970-1980: širší a diferencovaný přístup k ochraně a regeneraci historických měst

V posuzovaném období došlo k závažným společenským změnám i k úpravám v památkové péči. Politicky se prohlubovala normalizace s mařením progresivních tendencí. Orientace na tzv. hlavní články vývoje v památkové péči přinesla kategorizaci a v osídlení se stupňovala snaha ještě více usměrňovat sídelní strukturu. Pokračující úbytek pracovních příležitostí v zemědělství a naopak nárůst v průmyslu se nadále projevoval v kapacitní obytné výstavbě na okrajích měst, když se v předchozím období nepodařilo vystavět plánovaných 1 200 000 bytů v celém státě.

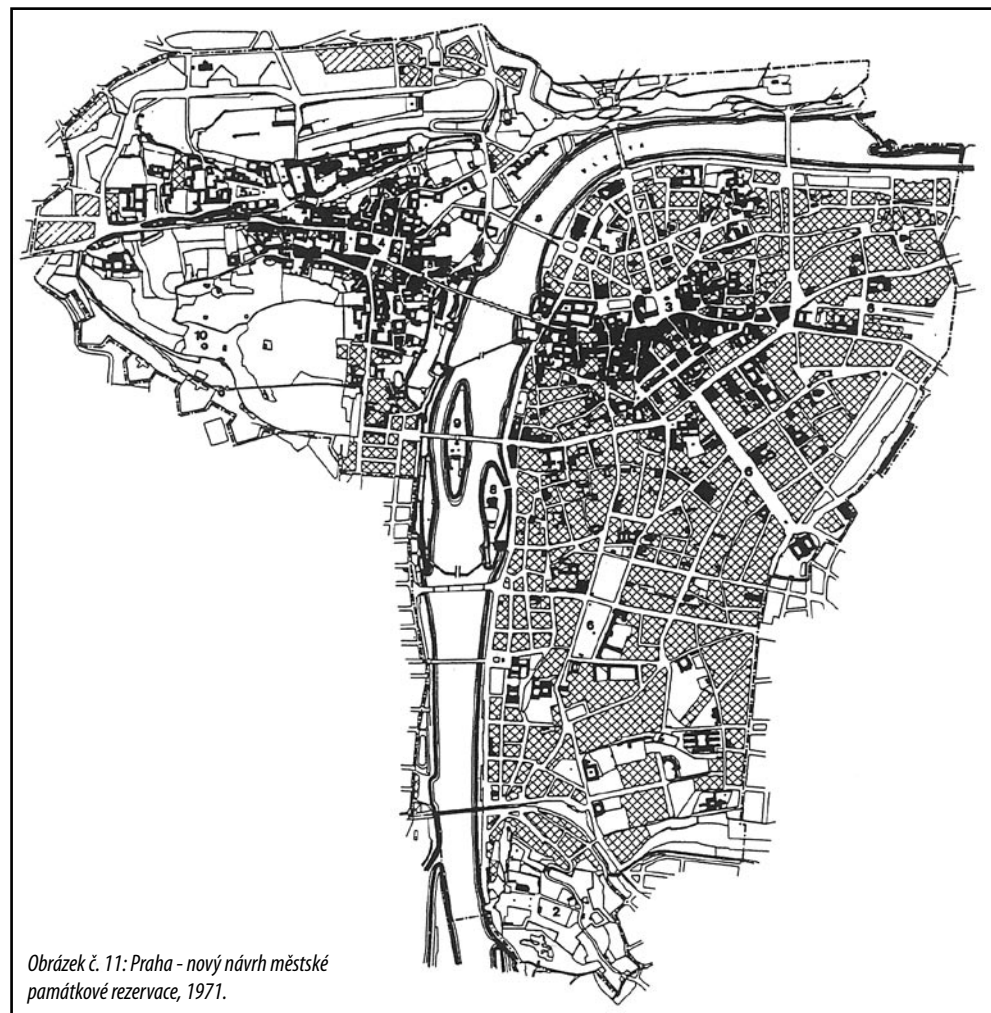
Toto období je charakteristické jednak prohlubováním přístupu k památkovému hodnocení historických měst, jednak hledáním funkčních vazeb na organismus města a zpřesňováním metodiky technické a organizační stránky regenerace měst.

Z památkového hlediska byl významný proces přehodnocení přístupu k ochraně Nového Města pražského jednak zhodnocením jeho středověké urbanistické kompozice, jednak uznáním hodnot architektury 19. století, což našlo výraz v nařízení vlády č. 66/1971 Sb., o prohlášení pražské památkové rezervace. Chráněné území zahrnuje vedle Starého Města, Hradu, Hradčan a Malé Strany též Nové Město s Vyšehradem o celkové rozloze 866 ha (viz Obrázek č. 11).

Při zpracování návrhu památkových rezervací byla rozšiřována hranice i za okruh hradeb se snahou přizpůsobit se logice urbanistického vývoje města (Kroměříž, Horšovský Týn atd.).

Nový zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, navrhl novou systematiku územně plánovacích dokumentů a uplatnil též prognostický pohled na rozvoj území. Nová generace územních plánů se zabývala nejen historickým jádrem města, ale celou oblastí centrální zóny, která bývá větší než samotné historické jádro.

Po metodické stránce z urbanistického hlediska bylo podstatné globální řešení sídelní struktury státu promítnutím do střediskové soustavy osídlení a formování aglomeračních oblastí (sídelní regionální aglomerace a městské regiony). Památková péče reagovala na širší územní problematiku první evidenci a kategorizaci historických měst (Karel Kibic, 1972-1973) a vymezením kulturních hodnot do elaborátu Terplanu Praha „Územní průměty významných prvků krajiny“, zahrnující v mapách krajů 1:200 000 území celé republiky. Návrh Karla Kibice na zařazení dalších hodnotných měst mezi MPR byl napřed vedením oboru zamítnut („stavební kapacity nejsou ani pro prohlášené MPR“). Proto zpracoval celkové památkové vyhodnocení historických měst v českých zemích a to vždy po shrnutí dílčích hledisek (historická funkce města, vývojový význam, městský půdorys /6 půdorysných typů - typ rostlý, radiální, ortogonální, ulicový, návesní, smíšený/, hodnota veřejných a ostatních staveb a míra jejich zachování, hradební systém, zasazení v krajině a panoramatické kvality). S využitím vládního usnesení č. 25/1973 provedl evidenci a kategorizaci 924 historických měst s návrhem památkové ochrany měst I., II. a III. kategorie (514 měst), u dalších měst (410) nebyla ochrana zatím navržena³². Autor zároveň navrhl pro vybraná urbanisticky a architektonicky hodnotná města druhou, nižší formu památkové ochrany³³. Název této ochrany „chráněné historické město“ se záhy v souvislosti s kategorií „zóna“ ve stavebním zákoně ustálil jako „památková zóna“, předpokládána pro hodnotná města i vesnice. V návaznosti vydalo MK pro vybraná města směrnici „Návrh regulačních opatření v investiční výstavbě z hlediska koncepce památkové péče v ČR“ (autor Pavel

Obrázek č. 11: Praha - nový návrh městské památkové rezervace, 1971.

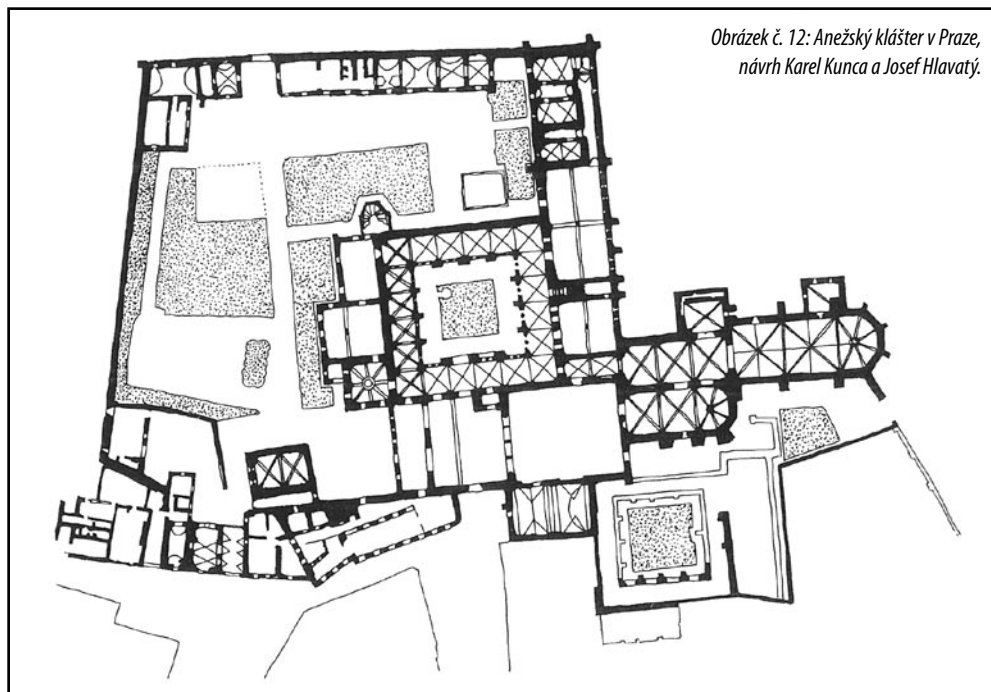
Korčák). Návrh druhé formy památkové ochrany historických sídel se předpokládalo začlenit do novelizovaného památkového zákona, k jeho přijetí však došlo až v následujícím období.

Dále byla formulována představa, jak začlenit problematiku rekonstrukce měst a jejich historických jader do národohospodářského plánu. Usnesení vlády č. 14/1972 zavedlo metodu programování obnovy památek a historických měst. Pro každý pětiletý a roční národohospodářský plán byl v předstihu připraven program obnovy památek. Tento dobře míněný záměr však v praxi centrální plánovacího mechanismu selhal, protože program nebyl závazný pro hospodářský plán ani plán stavebních organizací a představy památkářů se tak realizovaly asi z 30 %. Usnesení vlády č. 25/1973 pak schválilo koncepci rozvoje státní památkové péče s principem diferenciací památek. Podle tohoto vládního usnesení byla provedena kategorizace kulturních památek, tj. rozřídění památek do tří kategorií podle „míry“ kulturní hodnoty. U jednotlivých kulturních památek znamenala ohrožení velké

³² Kibic, K.: Kategorizace historických měst v českých zemích. In: Sborník Památková péče 1945 - 1970, SÚPPOP Praha 1973.

³³ Kibic, K.: K památkové ochraně našich historických měst. In: Památková péče č. 33/1973.

Obrázek č. 12: Anežský klášter v Praze, návrh Karel Kunca a Josef Hlavatý.

skupiny zařazené do III. kategorie neposkytováním finančních prostředků, ani stavebních kapacit na jejich obnovu. Kategorizace se naopak využilo pro rozšíření ochrany na další města. Součástí úkolů byla i snaha o příznivou regulaci přestavby center měst, ke které však nedošlo.

V této dekádě kulminovala hromadná bytová výstavba sídlišť, přičemž docházelo k další degradaci center měst v důsledku nedostatku investičních prostředků. Tam, kde se přesunula nová výstavba do historických jader měst, došlo zpravidla k nevhodnému hmotovému a výškovému řešení – a k obrovským ztrátám identity města. Uvedme alespoň přestavbu Příbrami, Dobříše, Vlašimi, ale i Sokolova nebo Strážnice. Z nejcitlivějších ztrát jmenujme např. renesanční radnici v Horním Slavkově, Krcel v Jihlavě, jinde i celé bloky zástavby, některá jádra se začala viditelně rozpadat – Kadaň, Žatec, vnitrobloky Českých Budějovic, Hradce Králové. Následky těchto jevů odstraňujeme dodnes a v některých případech se rány nezacelily.

V rámci údržby a obnovy měst se v hodnoceném období realizovaly dvě celistvé akce – sanace podzemních prostor a obnova městských hradeb. Stav sklepů a podzemních chodeb, někdy vzniklých v několika patrech, byl v té době převážně havarijný, narušením podzemními vodami, povrchovým větráním i ořesy půdy způsobenými dopravou; zároveň tím byly narušeny nebo ohroženy nadzemní konstrukce objektů. Při sanaci se použily tři metody – prosté betonování, torkretáž a hloubkové spárování. Výjimečně byly podzemní prostory zaměřeny, např. v Táboře. Památkově kvalitní je jen metoda hloubkového spárování (ač ne vždy vhodná), ostatní dvě nespĺňují hlediska památkové péče. Přesto zmíněné sanační práce mnohdy zachránily historickou zástavbu v Kutné Hoře, Čáslavi, Vysokém Mýtě, Táboře, Kadani, Litoměřicích, Jihlavě, Znojmě aj. Na těchto pracích se podílely specializované podniky, někdy provádějící zároveň konzervaci a sanaci městských hradeb. Rozsáhlé obnovovací práce hradeb proběhly v Jihlavě, Znojmě, Táboře, Olomouci, Hradci Králové, Poličce, Čáslavi, Tachově, Klatovech, Havlíčkově Brodě, Chrudimi a dalších městech. Při realizaci však došlo i k chybám, způsobeným nedostatečným předstihovým průzkumem i neujasněností památkové koncepce.

Ochrana životního prostředí v tomto období již vystupuje jako globální problém nejen ve městech a krajích, ale i na území celé republiky a v evropském kontextu. Proto byla zpřísněna kritéria na zabírání zemědělské půdy a územní plány na konci 70. let byly přehodnoceny z hlediska záboru zemědělského půdního fondu. Společnost si začala uvědomovat, že je nutno zastavit extenzivní rozvoj měst a přejít na kvalitativní ukazatele hodnocení životního prostředí ve městech. Proto již v 6. pětiletce navrhly centrální orgány zahájení procesu modernizace staršího bytového fondu, podle analýz Vinohrad, Žižkova a Karlína, avšak skutečný efekt v tomto období byl zanedbatelný.

K úspěšným rekonstrukcím jednotlivých památek a souborů patří nepochybně v Praze práce na Pražském hradě (Španělský sál, rekonstrukce Jiřského kláštera pro Národní galerii) dokončená I. etapou obnovy Anežského areálu pro Národní galerii (viz Obrázek č. 12), rekonstrukce Martinického

Obrázek č. 13: Praha-Staré Město, dům čp. 605/I U kamenného zvonu po obnově. Foto Vojtěch Obercigner

1975 byl navržen k tomu zřízenou organizací Transfera Praha a realizován firmou Průmstav Pardubice.

Z teoretického hlediska můžeme toto období charakterizovat jako přechod od „konzervačního pojetí ochrany“ historických jader měst k tvůrčí regeneraci ve spojení památkové péče, územního plánování a péče o životní prostředí.

Z mezinárodního hlediska byly tyto principy vyjádřeny i na mezinárodním symposiu ICOMOS Nový život v historických sídlech, které se konalo v roce 1976 v Praze a Bratislavě. Dochází též k rozšíření dimenze na mezinárodní úroveň a přijetí závazného dokumentu Doporučení UNESCO o ochraně historických a tradičních souborů a jejich úloze v současném životě (Nairobi 1976), na jehož formulaci se podílel i zástupce České republiky.

Období 1980-1990: naplňování nové koncepce ochrany historických měst

Ve společenském životě vedla pokračující normalizace v oblasti politické, hospodářské i kulturní k narůstajícím rozporům, které vyústily v listopadovou revoluci 1989. 80. léta znamenala prohlubování rozporu mezi hlásanou teorií a skutečnou praxí společenského a hospodářského života. Byla pocítována potřeba přejít ke kvalitativním stránkám procesu regenerace, avšak setrvačnost centrálního řízení byla příliš velká a absence společenské kontroly znemožňovala odhalení příčin rozkladu společenského systému.

V památkové péči bylo hlavní snahou přejít k širšímu, ale diferencovanému pojetí ochrany historických měst. Na základě analýzy celkového počtu měst a jejich hodnot předložil Státní ústav památkové péče a ochrany přírody v Praze MK materiál nazvaný „Koncepce památkové ochrany historických měst v České republice“ (autor Aleš Vošahlík), který byl schválen v kolegiu ministra kultury v roce 1984.

Koncepce navrhla:

- rozšířit počet vybraných 35 památkových rezervací o dalších 5 historických měst,
- chránit nejvýznamnější části dalších 160 historických jader měst jako památkové zóny s mírnějším a diferencovaným režimem ochrany,
- soubor těchto 200 vybraných historických měst považovat za základ urbanistického dědictví státu, priměřeně chránit kulturní hodnoty ostatních historických měst především územním plánem.

paláce pro Útvar hlavního architekta Praha a rekonstrukce domů v Husově ulici pro Středočeskou galerii. Urbanistický dopad na prostor Staroměstského náměstí měla i rekonstrukce domu „U kamenného zvonu“ (Vladimír Pelzlbauer, viz Obrázek č. 13). Širší urbanistickou dimenzi měla rekonstrukce objektů na Můstku, která komplexně řešila nejen interiéry objektů, ale i celý uliční parter včetně dlažby a architektonických prvků (projekt Pavla Kupky obdržel diplom Europa Nostra za rok 1990). V městských památkových rezervacích probíhaly především rekonstrukce obytných domů jako např. v Hradci Králové či Litoměřicích, ale i významných solitérů jako např. zámku v Tachově. Bloková rekonstrukce pro občanskou vybavenost se realizovala na náměstí v Jihlavě.

V posuzovaném období se rozbíhala celistvá rekonstrukce Českého Krumlova. Především byly obnoveny objekty v Horní ulici – muzeum čp. 152, prelatura čp. 155 s kaplankou, měšťanské domy čp. 139-150 na severní straně ulice, bývalá jezuitská kolej čp. 154 – hotel „Růže“ – dále dům čp. 7 a další domy na náměstí. Vošahlíkův mlýn čp. 148 poblíž Budějovické brány byl obnoven podle návrhu Václava Girsy.

V Táboře se opravila řada měšťanských domů, v Lokti celý blok domů čp. 96-107 na jižní straně náměstí (viz Obrázek č. 14). V Chebu byla v roce 1978 dokončena rekonstrukce staré radnice čp. 1 a obnoven Grünerův dům čp. 478. V Pardubicích byl dům čp. 50 U Jonáše se skřípkovými klenbami v přízemí využit pro Galerii Jaroslava Gruse. Pozoruhodná byla v letech 1970-1973 rekonstrukce bloku domů Špalíček na Zelném trhu v Brně, končila obnova zdejšího radničního areálu. Technicky nejpozději akcí v tomto období byl transfer pozdně gotického chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Mostě v roce 1975 do nové polohy při špitále s kostelem sv. Ducha, vzdálené 841 m. Přesun v roce

Obrázek č. 14: Loket - rekonstruovaný blok domů na náměstí T. G. Masaryka. Foto Čestmír Šíla.

Nový zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, přijal toto pojetí ochrany historických sídel a vedle pojmu památková rezervace zavedl nový pojem „památková zóna“. Ochrana formou památkové zóny se může vztahovat na nejrůznější typy sídel, ale i na vybrané části krajiny. V roce 1989 prohlásila vláda 5 nově navržených městských památkových rezervací podle schválené Koncepce (Plzeň, Kolín, Brno, Lipník nad Bečvou a Příbor), v roce 1992 prohlásila dvě poslední městské památkové rezervace (Františkovy Lázně a Terezín), tak se počet městských památkových rezervací v ČR zvýšil na 40. Zároveň byla ve spolupráci Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody a Krajských středisek státní památkové péče a ochrany přírody prohloubena kategorizace historických měst – z 1186 měst a městeček v ČR (větší počet měst oproti kategorizaci z roku 1973 způsobilo hlavně zařazení měst a areálů vzniklých po roce 1850) bylo do I. kategorie zařazeno 97, do II. 187, do III. 348 – počet ostatních měst je 532. Ještě před svým zrušením v roce 1990 prohlásily bývalé krajské národní výbory 1. etapu vybraných historických částí měst jako památkové zóny.

Důležitým symptomem tohoto období bylo i poznání a ochrana urbanistických realizací 19. a 20. století, jako jsou např. Mariánské Lázně, Karlovy Vary, Teplice, Luhačovice, Gočárův moderní Hradec Králové a Baťův Zlín.

Snaha po řešení národohospodářského plánování obnovy historických měst vyústila v usnesení vlády č. 230 v roce 1985, které charakterizovalo špatný stav památkových rezervací a navrhlo postupové kroky k řešení obnovy historických jader měst. Selhání tohoto usnesení vlády dokumentuje i selhání společensko-ekonomického systému té doby.

Špatný stav měst, potvrzený výzkumem v roce 1990, lze dokumentovat mnoha příklady a důvody je možné rozčlenit do několika skupin, které se často vyskytovaly současně:

- Zanedbaná údržba a postupná neodvratná degradace. Na údržbu domovního a bytového fondu nebyly plánované prostředky. Absence údržby a oprav vedla v některých případech k plošným demolicím celých částí historického jádra. Příkladem je již zmiňovaný Cheb. Demolice v Havlíčkově Brodě nahradila v 70. letech panelová výstavba, která z mnoha důvodů nevyhovuje současným potřebám a byla proto v nedávné době částečně odstraněna. Neuvážené rozhodnutí v minulosti tak vedlo k opakované demolici a zacerení rány bude ještě dlouho trvat. V Berouně na místě demolovaných ulic došlo k dostavbě v příznivém měřítku a objemech jako u objektů historického jádra pod vlivem holandských vzorů. Nová dostavba má naději, že harmonicky sroste s historickou strukturou, ale ve městě zůstává více pruluk nezastavěných.

- Ztráta původní funkce. Typickými příklady jsou vojenská pevnostní města Terezín a Josefov. Bohužel současnost nenabízí rozsahem odpovídající funkce, které by mohly naplnit obrovské formy kasárenských budov. Ani finanční prostředky potřebné k tak rozsáhlé obnově nejsou k dispozici. Možnosti jsou v návratu k polyfunkčnímu městu, včetně bydlení, s využitím velkých budov pro veřejné funkce, ale komplexní regenerace bude trvat dlouho. Nejobtížnější je obnova pevnostních systémů, která bude záviset na dostupných finančních prostředcích a míře společenského zájmu.

- Budování inženýrských a dopravních staveb. Průtah městem Frýdek-Místek způsobil nezacelitelné rány v historickém organismu města.

- Politické důvody. V Horním Slavkově bylo v 50. až 60. letech vybudováno nové město a historické jádro bylo ponecháno osudu. Z města s několika náměstími zůstalo torzo, budovy, kostely v havarijním stavu a ještě v 70. letech byla stržena renesanční radnice. Do této skupiny patří i zboření Kředu v Jihlavě, ke kterému došlo ve stejné době kvůli nevhodnému volebnímu programu místní totalitní moci, navzdory stanovisku památkové péče.

- Sociální důvody. S orientací stavební výroby na pořizování nových bytů na okrajích měst povětšinou panelovou technologií výstavby, absencí údržbových a modernizačních schémat souvisí degradace historických center na úroveň periferií, kam se stěhovaly méně přizpůsobivé skupiny obyvatel. Žatec a Kadaň jsou příklady měst, která se v 80. letech již fyzicky rozpadala a kde se skupiny obyvatel dokonce ničením na zkáze podílely.

Z teoreticko-metodologického hlediska urbanistického přístupu byla zajímavá územní prognóza pražské památkové rezervace do roku 2000 (2010) zpracovaná kolektivem autorů Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů a Útvaru hlavního architekta Praha. Tento dokument byl ve své době novátorský a zahrnul bohatou rozborem dokumentaci. Řešil poprvé území pražské památkové rezervace jako celek a navrhl optimalizační funkční a urbanistické struktury ve variantách. Volil šetrný přístup k prostorové a hmotové skladbě historického jádra Prahy.

Teorie památkové péče a hodnocení historického prostředí sídel začaly využívat i poznatků jiných vědních disciplín a oborů, jako je: systémový přístup, informatika, matematické modelování, psychologie architektury a města, sociologie města, vnímání prostoru a obrazu města, genius loci, sémiotika a sémantika a teoretická východiska postmodernismu (inspiratione minulostí, vázanost na prostředí a genius loci). V tomto období se ochrana památek a sídel stala mezinárodní záležitostí – kulturní dědictví je celosvětovým majetkem.

V hodnoceném období se realizovaly četné památkové akce obnovy. Pro rozvoj hlavního města republiky byl zpracován nový územní plán Prahy a Pražské středoečeské aglomerace, schválený vládou ČR v roce 1986. Perspektivy Hradu řešil Generel Pražského hradu, kde významnou rekonstrukcí prošel Lobkovický palác. V Praze pokračovala výstavba metra, nejrozsáhlejší akcí té doby byla rekonstrukce a dostavba areálu Národního divadla, ukončená v roce 1983. U Anežského kláštera proběhla další etapa obnovy pro účely Národní galerie. Končila také rekonstrukce domu 605/I. „U kamenného zvonu“ na Staroměstském náměstí. Na dostavbu Staroměstské radnice byla v roce 1988 vypsaná nová soutěž. Trojský zámek byl rekonstruován podle návrhu Milana Pavlíka pro účely Galerie hl. města Prahy, vyhořelý bývalý Veletržní palác pro sbírky moderního umění Národní galerie.

Širší urbanistické souvislosti měla i realizace pěší zóny v Praze Na Příkopě a v ul. 28. října s vyloučením průjezdné dopravy (1984 až 1985), která vnesla do centra nový společenský fenomén pěšího provozu, jehož míra je však diskutována. Na ni navázala pěší zóna v Celetné ulici (1985 až 1988). Stavebně-restaurátorské práce realizované v průběhu dvou let zlepšily podstatně atraktivitu prostředí Starého Města.

Z mimopražských realizací patří k nejvýznamnějším pokračování celistvé rekonstrukce Českého Krumlova. Postupovala však pomalu, proto vláda ČR přijala v roce 1987 usnesení č. 7 k urychlení prací. Prováděly se opravy na zámku, v zámeckém divadle a v historickém jádru města. V Českých Budějovicích se opravoval chrám sv. Mikuláše a Černá věž, v Pelhřimově probíhala postupná obnova měšťanských domů na náměstí. V Litomyšli byl v 80. letech zámek upraven na Muzeum české hudby. V Brně se přistoupilo k obnově hradu Špilberk, v Jihlavě byl dán znovu do provozu hotel Modrá hvězda. V Kroměříži se opravovaly kanovnické domy v Jánské ulici pro účely lidové školy umění (základní umělecké školy) a měšťanské domy na Velkém náměstí. Po sanaci podzemních prostorů pod náměstím ve Znojmě došlo v roce 1984 k jejich zpřístupnění veřejnosti. V Olomouci končila v roce 1988 pozoruhodná rekonstrukce tzv. Přemyslovského paláce (kapitulního domu) s jeho zpřístupněním.

Hodnocené období uzavírá zásadní změna společenského systému, „sametovou revolucí“ v roce 1989. Budoucnost otevírá obrovské možnosti, ale i nová rizika v oblasti společenské, hospodářské, environmentální i kulturní, zejména naděje na rozvoj demokracie a nápravu hodnotové orientace. K základním podmínkám dalšího postupu regenerace patří rozhodnutí o organizačně správním uspořádání státu, odpovídající rozložení orgánů a organizací památkové péče, prohloubení legislativních předpisů, rozšíření způsobu financování regenerace památek a zesílení zájmu reprezentantů měst a především občanů a vlastníků nemovitostí.

Vývoj regenerace měst v období 1990-2011

Po zániku společenské formace socialismu v listopadu 1989 se Česká republika navrácí k demokratickým principům řízení společnosti a k tržnímu hospodářství. Snažíme se zbavovat minulých dogmatických představ o vývoji společnosti a hledáme cesty pro rozvíjení osobnosti člověka, svobody a sebeuplatnění. I v oblasti regenerace měst dochází k základním sociálním a hospodářským změnám. Zatímco v uplynulých desetiletích vlastnil stát přibližně 80 % stavebních fondů, dnes je tomu naopak. Majetek se vrátil do rukou občanů a obcí. Konkrétní vlastník by měl dát záruku, že bude o svůj majetek a tedy i památky řádně pečovat.

Zákonem z roku 1991 byl rozsáhlý majetek státu, prakticky veškerý bytový fond, s výjimkou soukromého a restituovaného, převeden do vlastnictví obcí. Obce jej mohly dále privatizovat nebo zakládat vlastní organizace a vznikala novodobá družstva k jeho správě. Od roku 1993 měla města i vlastní příjmy z daně z nemovitostí, z místních poplatků a částečně z daně z příjmů. Ceny a příjmy z prodeje nemovitostí prudce stouply, zvláště ve větších městech, v jejich centrech a v atraktivních čtvrtích.

Iniciativa občanů po restitucích a privatizaci se většinou projevila zvýšením údržby vlastních nemovitostí a postupným plošným zlepšováním prostředí historických měst. Rovněž parter náměstí a ulic se oživil v rámci soukromého podnikání. Ekonomické aktivity osob, podniků a společností však někdy přerůstaly v živelnost a nepřiměřené využití, což vyžaduje jiné metody práce orgánů a organizací památkové péče – vyjednávání, kolektivní rozhodování, zapojování veřejnosti a finanční motivaci.

V centrech zejména velkých měst docházelo k úbytku bytového fondu ve prospěch obchodu a administrativy, mj. jako důsledek regulovaného nájemného bytů. Pouze v historických jádrech, také z podnětu Programu regenerace MPR a MPZ, města usilovala o zachování funkce bydlení. Pokud se byty nově zřizovaly, pak to bylo z důvodu podnikatelských záměrů za tržní nájemné a v prostorech, které bydlení dosud nesloužily (podkrovi, dvorní trakty). Možnosti pronájmů s vysokým ziskem zvyšovaly tlak na zvětšování využitelných ploch, rozsah a četnost přestaveb, nástaveb, zřizování podzemních pater, ale i demolice, pro něž byly někdy záměrně vytvořeny důvody vlastním přičiněním majitele, a nové výstavby na uvolněných parcelách, s větší využitelnou plochou. Dravosti některých podnikatelů neodolají žádné překážky. Tím přináší současnost nové problémy v historických centrech, na jaké nejsme připraveni. Opora památkové péče v aktivitě veřejnosti a nevládních organizací je dosud slabá.³⁴

Prodejem domovního a bytového fondu náhle zbohatla zejména města v bývalých Sudetech, kde bylo méně restitucí. Města začala hospodařit sama s finančními prostředky, které získala prodejem bytového fondu. V některých případech vznikly nové struktury a nástroje napomáhající regeneraci měst. Český Krumlov založil Českokrumlovský rozvojový fond, vložil do něj 50 významných památek, které pak sloužily cestovnímu ruchu, a výnosy se staly zdrojem otáčivého fondu na pomoc městskému rozpočtu. Šumperk založil fond na podporu vlastníků k obnově historického domovního fondu a každoročně odměňoval nejlepší realizaci.

Politická reprezentace měst se živě aktivizovala. Založení Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, které dnes sdružuje téměř všechna památkově chráněná města, v roce 1990 vyjádřilo kladný postoj měst ke kulturnímu dědictví. Péče o kulturní památky je součástí volebních programů představitelů měst a propagace kulturních hodnot nachází výraz v každoroční organizaci „European Heritage Days“ (Dny evropského dědictví) ve spolupráci a Radou Evropy.

V tomto období se projevil dvě základní tendence: naplnit systém legislativní ochrany – to je upřesnit zájem společnosti na zachování vybraných částí měst a najít způsob řízení a stimulace procesu regenerace těchto území. Usnesení vlády č. 12/1991 uložilo mj. prohlásit zbývající památkové zóny a ochranná pásma městských památkových rezervací. Další MPZ byly prohlášeny v roce 1992 (92 zón) a v roce 1995 (21 zón), v roce 1994 vzniklo pro ně specializované pracoviště MK – oddělení památkově chráněných území. V roce 1995 bylo památkově chráněno 40 MPR a 209 MPZ, přesto se později ještě pokračovalo v památkové ochraně dalších měst.

Rok 1992 má ve vývoji české památkové péče a v regeneraci historických měst významné místo. Vedle záměru zřídit Program obnovy vesnice zadalo v roce 1990 Ministerstvo životního prostředí u Výzkumného ústavu výstavby a architektury úkol **Program regenerace historických jader měst**. Výsledný návrh jako **Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón** předložili společně ministři kultury, životního prostředí a pro hospodářskou politiku a rozvoj vládě České republiky, která jej v již uvedeném **usnesení ze dne 25. března 1992 č. 209** schválila. Usnesení bylo východiskem pro systematický proces regenerace s iniciativou zdola a dalo impuls k založení finančního fondu pro tento Program. Jde o stimulační finanční politiku, která předpokládá spoluúčasť vlastníků a obcí. Jeho provádění bylo uloženo společně ministrům financí, kultury, životního prostředí, pro správu národního majetku a jeho privatizaci, pro hospodářskou politiku a rozvoj a přednostům okresních úřadů. Přitom je třeba si městskou památkovou rezervaci či zónu představit jako cenné sídlo v celém svém rozsahu – přírodní poloze, urbanistické

PŘEHLED MPR A MPZ V ČESKÉ REPUBLICE
STÁTNÍ ÚSTAV PAMÁTKOVÉ PÉČE V PRAZE 12/1995

Obrázek č. 15: Přehled MPR a MPZ v České republice, 1995.

skladbě, s prostory náměstí, ulic, sadů i ostatními plochami, v zástavbě s veřejnými budovami i měšťanskými domy a případně částmi městských hradeb, s objekty památkovými i nechráněnými, stavbami bytovými a ostatními, s charakteristickým „obrazem města“ projevujícím se v celkovém panoramatu i v místních dominantách. Podle Přílohy č. 1 k usnesení č. 209 bylo možné vyčlenit prostředky ze státního rozpočtu na zpracování programů včetně průzkumů, územně plánovacích podkladů a dokumentace, na záchranu církevních a kulturních památek a na programy vzniku a rozvoje malých a středních podniků, realizované prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s., apod. Předpokládala se také podpora z výdajů Nadace na záchranu kulturního dědictví, ze Státního fondu pro životní prostředí a jiných našich i zahraničních fondů, darů právnických a fyzických osob aj. – Při přípravě vládního usnesení č. 209 je třeba **velmi ocenit výzkumnou organizaci**, jež je připravila, tj. **Výzkumný ústav výstavby a architektury Praha**, a rovněž její specialisty – Ing. arch. Kamilu Matouškovou, CSc., akad. arch. Dr. techn. Jiřinu Loudovou, CSc., PhDr. Elišku Součkovou, CSc., Ing. Marii Havlíčkovou a spolupracujícího Dr. Jiřího Hudečka, CSc. – S odstupem dvaceti let je možné říci, že usnesení vlády č. 209/1992 patří k nejzávažnějším rozhodnutím v oboru památkové péče po roce 1990. Jeho účinnost byla zásadní, protože se opíralo o samosprávnou aktivitu měst. Rozhodujícím způsobem se na propagaci Programu regenerace MPR a MPZ podílelo také **Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska**, které již v této době existovalo.

V roce 1993 byl proveden rozsáhlý **průzkum potřeb finančních prostředků na obnovu památek** v České republice. Bylo zjištěno, že na opravy zanedbaných památek je třeba 40 mld. Kč, z toho velkou část vyžadovaly církevní památky. Minimální potřebná roční částka byla 6,5 mld. Kč, která by zajišťovala, aby se jejich stav dále nezhoršoval.

Od roku 1994 je závažným stimulačním faktorem udělování ocenění za „regenerační aktivitu“, v soutěži o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. Vítězné město může používat titul Historické město roku.

Základem památkové péče zůstal po roce 1990 **zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**, s prováděcí vyhláškou MK přijatou 26. dubna 1998. Snahou památkových orgánů bylo zajistit jeho náhradu ve změněných společenských podmínkách, ale nový zákon zatím přijat nebyl. Proto byl zákon č. 20/1987 Sb. několikrát novelizován.

Změny se promítly také do organizační struktury oboru památkové péče. Složka ochrany přírody byla převedena nejdříve pod Ministerstvo vnitra a později po zřízení Ministerstva životního prostředí přešla ochrana přírody pod ně – místo Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody vznikl Státní ústav památkové péče, místo Krajských středisek státní památkové péče a ochrany přírody byly zřízeny Krajské ústavy památkové péče. Od 1. ledna 2000 se realizoval návrh **14 vyšších územních samosprávných celků**, a tak vznikly kraje Praha, Středočeský, Českobudějovický (Jihočeský), Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Brněnský (Jihomoravský), Zlínský, Jihlavský (Vysočina), Olomoucký

³⁴ Matoušková, K.: Základní údaje k vývoji péče o památkově chráněná území měst do roku 1990 a po roce 1990. In: Loudová, J. a kol.: Vývoj péče o památkově chráněná území. Výzkum MK, Praha, 1999.

Obrázek č. 16: Městská památková zóna Klatovy. Foto Karel Kibic.

a Ostravský (Moravskoslezský). Splynutím dosavadních organizací státní památkové péče byl k 1. lednu 2003 zřízen **Národní památkový ústav** jako ústřední pracoviště v Praze a jemu podřízená územní odborná pracoviště v krajích.

Hlavním znakem polistopadové památkové péče je **prohloubení památkové ochrany objektů i areálů a prohloubení vědeckých poznatků**. Národních kulturních památek (NKP) bylo v roce 1989 v českých zemích 87. Část z nich byla ideově spojená s minulým režimem, při rehabilitaci významu NKP byly nařízením vlády č. 112/1991 Sb. některé z těchto památek z NKP vyřazeny. Další NKP byly prohlášeny v letech 1995, 2001, 2005, 2008 a 2010, takže celkový **počet NKP** v ČR je nyní **276**, z toho je 260 památek nemovitých a 16 movitých.

V oblasti památkové ochrany měst můžeme sledovat několik kroků. Počet **městských památkových rezervací** se po roce 1990 nezměnil (40), zato se postupně zvyšoval počet **městských památkových zón**. Bývalé krajské národní výbory ještě před svým zrušením v roce 1990 prohlásily 1. etapu vybraných historických částí měst za památkové zóny. Usnesení vlády č. 12/1991 uložilo mimo jiné prohlásit zbývající památkové zóny a ochranná pásma městských památkových rezervací. Další památkové zóny byly prohlášeny Hl. m. Prahou a MK v roce 1992 (92 zón), v roce 1995 (21 zón) a později, v roce 2003 (44 zón). Tím byla Koncepce památkové ochrany historických měst nejen naplněna, ale i rozšířena. V současné době zahrnuje 40 městských památkových rezervací a 253 městských památkových zón (viz Obrázek č. 15). Památkovými zónami nejsou jen historická města a městečka, ale také novější městské čtvrti a moderní areály (viz Obrázky č. 16 až 18 a Přílohu č. 8).

Také počet **památek zapsaných na Seznam světového dědictví (UNESCO)** se u nás postupně zvyšoval. Po zápisu historických jader měst Prahy, Českého Krumlova a Telče v roce 1992 byla v roce 1994 na Seznam světového dědictví zapsána Santiniho barokně gotická kaple sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou, nadlouho u nás ojedinělá samostatně stojící takto ohodnocená památka. Jako čtvrté celistvě zachované středověké město byla v roce 1995 na Seznam světového dědictví zapsána Kutná Hora, a to včetně sousedního Santinim obnověného chrámu Panny Marie v Sedlci. Z mezinárodního hlediska se tak dostalo urbanistickému fondu České republiky nejvyššího uznání zařazením čtyř historických jader měst na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO v letech 1992–1995. Jsou to Praha, Český Krumlov, Telč a Kutná Hora. Jiný charakter mají později zapsané památky. V roce 1996 to byla kulturní krajina Lednicko-Valtický areál, v roce 1998 Vesnická památková rezervace Holašovice a v témže roce Zahrady a zámek v Kroměříži. Další památky byly zapsány vždy po roce – Zámek v Litomyšli v roce 1999, Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci v roce 2000 (viz Obrázek č. 19), vila Tugendhat v Brně v roce 2001 a Židovská čtvrť s bazilikou sv. Prokopa v Třebíči v roce 2002 (viz Přílohu č. 9).

K památkám Světového kulturního dědictví je třeba dodat dvě okolnosti. Tou první je splnění požadavku uvedení památky během deseti let do dobrého stavu. Jako příklad je možné uvést náročné restaurování sloupu Nejsvětější Trojice v Olomouci nebo změny u kaple sv. Jana Nepomuckého ve Žďáru nad Sázavou, která byla po odstranění okolních stromů pohledově zvýrazněna, ve vnitřním areálu po částečném vymístění hrobů na nový hřbitov v sousedství zbavena spodní vlhkosti a v interiéru rehabilitována obnovou štukových žebér v kopuli. Tou druhou okolností je, že se v České republice nachází řada dalších památek, které svou nejvyšší kvalitou a výjimečností splňují podmínky pro zápis do Seznamu světového dědictví – proto se realizuje důkladná **příprava a výzkum vhodných nominantů**. Památky světového dědictví v ČR charakterizuje velká druhová rozmanitost, ale i jejich počet (12) je v porovnání s rozlohou země značný, a to i v porovnání s většinou evropských zemí.

Ve vývoji památkové péče lze už od poloviny 19. století sledovat snahy o postupné odborné prohlubování, v době po druhé světové válce a zejména po roce 1990 o výrazný **nárůst výzkumné činnosti** v oboru památkové péče.

Výzkumná činnost památkových institucí je požadována v zákoně č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, vyplývá ale též z mezinárodních závazků ČR – z Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy a Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy. MK podpořilo výzkum v památkové péči dvěma formami – ve výzkumu účelově financovaném a institucionálním.

Obrázek č. 17a - 17b: Panorama a náměstí v MPZ Stříbro. Foto Karel Kibic.

V rámci **účelově financovaného výzkumu** vznikla celá řada výzkumů, např. archeologický výzkum Vyšehradu od Bojka Nechvátala, českých hradů od Tomáše Durdíka a feudálních opevněných sídel na území Moravy od Miroslava Plačka. Velká pozornost se také věnovala středověkým domům v Brně (Rudolf Procházka), převážně městský charakter mají barokní trojičné, mariánské a světecké sloupy zdobící náměstí a jiné veřejné prostory, kterým se ve svém šestnáctiletém výzkumu věnoval Vratislav Nejedlý. Židovské osídlení se většinou soustřeďovalo ve městech v separovaných areálech, v Praze a hlavně na Moravě. Jaroslav Klenovský prokázal ve svém projektu Židovské památky Moravy a Slezska existenci 50-ti moravských ghett. Grantový projekt Jiřiny Loudové, za autorské spolupráce Kamily Matouškové a Tadeáše Matouška, Vývoj péče o památkově chráněná území byl zaměřen

Obrázek č. 18: Náměstí Přemysla Otakara s radnicí a mariánským sloupem v MPZ Litovel. Foto Karel Kibic.

na řešení péče o městské památkové rezervace a městské památkové zóny po roce 1989. Nejvýznamnější dílo o městech, z části podporované v rámci institucionálního výzkumu, je od Karla Kuči, Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, vyšlé v osmi objemných svazcích v letech 1996–2011. V roce 1954 byl zrušen rozdíl město – městys a v tom smyslu uvedl autor u nás 1379 měst a městeček (zákon č. 234/2006 Sb. statut městse opět obnovil). U každého města jsou zmíněny územně správní příslušnost, privilegia, kostely a jiné veřejné stavby, počet domů a obyvatel v různých dobách, urbanistický vývoj. Velmi významná je mapová a obrazová příloha – nejstarší mapy, půdorysy měst vzniklé v rámci katastrálního zaměření provedeného u nás v letech 1826–1843 a půdorysné změny v pozdějších dobách i urbanistické návrhy a realizace, obrazová dokumentace městských areálů a staveb v minulosti i v současné době. – Účelových projektů vzniklo v rámci tohoto výzkumu mnoho, některé z nich se měst týkaly jen okrajově.

Obrázek č. 19: Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci – památka UNESCO. Foto Karel Kibic.

Obrázek č. 20: Rekonstrukce průčelí Malostranské radnice v Praze. Foto Karel Kibic ml.

Institucionální výzkum realizoval Národní památkový ústav v letech 2005–2011 ve čtyřech výzkumných záměrech, z nichž každý byl dále členěn na řadu dílčích částí.

Prvním byl Vědecký výzkum ke zkvalitnění odborně metodického řízení státní památkové péče. V jeho rámci vznikla řada metodických příruček, např. Vojtěch Lásk, Alfred Schubert, Josef Štulc: Péče o střechy historických staveb; Jan Sokol, Tomáš Durdík, Josef Štulc: Ochrana, údržba a stavební úpravy zřícenin hradů; Karel Kuča, Věra Kučová: Principy památkového urbanismu; Petr Macek: Standardní nedestruktivní stavebně historický průzkum; Václav Gírsa, Josef Holeček, Pavel Jerie, Dagmar Michoinová: Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky aj.

Druhý výzkumný záměr řešil prohloubení výzkumu stavebních památek s cílem vytvoření nové metodiky a v rámci tzv. operativního průzkumu a dokumentace zhodnocení nálezů při opravě památek.

Třetí záměr byl věnován poznávání, hodnocení, dokumentaci a evidenci movitého kulturního dědictví, čtvrtý posouzení kulturního dědictví 19. a 20. století – týkal se jednak industriálních staveb, jednak hodnocení architektonického dědictví zmíněného období. – Národní památkový ústav také vydal v roce 2011 publikaci Karla Kibice a Aleše Vošahlíka: Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945–2010. V šesti kapitolách je zhodnocen nesnadný boj o zachování našich historických měst za minulého režimu, v době zcela nedostatečné stavební údržby objektů a téměř vylučně necitlivé panelové výstavby. Z 1180 historických měst bylo památkově chráněno jen 22 (od roku 1950) až 40 (od roku 1992) měst jako MPR, pro další cena města bylo nutné navrhnout a prosadit druhou formu památkové ochrany jako MPZ, plně rozšířenou po roce 1990. V jednotlivých obdobích jsou vyhodnoceny nejvýznamnější památkové realizace.

Vedle památkovými orgány zajištěného výzkumu měst prohloubily po listopadové revoluci jejich poznávání různé formy bádání – v četných městech se uskutečnily **archeologické průzkumy**, při nichž došlo k závažným objevům. V Praze byly na Malé Straně nalezeny části staršího románského opevnění, při přizování nového luxusního hotelu Mandarin Oriental se odkryly základy středověkého kostela magdalenitek. Na Starém Městě výzkum odkryl pod kostelem sv. Michala základy velkého románského jednolodního kostela z počátku 12. století, rozšířeného o boční lodí, a pod

Obrázek č. 21: Hotel Hoffmeister na Klárově, příklad novostavby v MPR Praha. Foto Karel Kibic.

kostelem sv. Haštala základy původní románské baziliky. Na Novém Městě došlo při přípravě výstavby obchodního centra Palladium a archeologickým výzkumu na náměstí Republiky k objevu základů tří románských domů, z nichž jeden měl palácovou formu dvoudobného prostoru se středními podporami. Také pod nedalekým kostelem sv. Klimenta se našly základy románské církevní stavby. – v Brně odkryl archeologický průzkum dómu Petra a Pavla na Petrově v letech 1991-1994 fragmenty dvou starších kostelů – jednoduchého kostela s apsidou z doby kolem roku 1200, nahrazeného kolem roku 1250 trojlodní bazilikou s kryptou pod presbyteriem. Na zdejší náměstí Svobody se při nové výdlažbě odkryly základy gotického kostela sv. Mikuláše zbořeného v roce 1870.

V Olomouci byly při průzkumu kapitulinho děkanství zjištěny malé zbytky knížecího paláce. – K významnému posunu poznání gotické výstavby středoevropských a někdy i východoevropských měst došlo při objevech fragmentů jejich klášterů, husity zbořených. Tak se našly zbytky minoritského kláštera v Čáslavi, Mladé Boleslavi a Hradci Králové, dominikánského v Berouně a Kolíně, cisterciáckého proboštství v Kouřimí. K poznání židovského osídlení přispěly výzkumy židovských hřbitovů a hrobů – v Praze při Vladislavově ulici, v Brně před Hlavním nádražím, v Prostějově v Šerhovní ulici aj. – Vedle archeologických výzkumů prohloubily poznání městských objektů mnohé **stavebně historické průzkumy** aj.

Během dvacetiletí 1992-2012 se **vzhled našich měst zcela změnil**. Program regenerace MPR a MPZ motivoval města k systematickosti obnovy MPR a MPZ a vlastníky k většímu ohledu k památkovým hodnotám. Dominující **veřejné stavby** vytvářející „obraz města“, farní chrámy, radnice a zámky se po dlouholetém opomíjení nyní opravovaly (viz Obrázek č. 20). Velkolepá rekonstrukce historického jádra Chebu byla nyní podle návrhu Ludka Vystyda završena obnovou věžních bání farního chrámu sv. Mikuláše, dotvářejících pozoruhodné městské panorama. Také v Přerově dostala věž zdejšího zámku nové ukončení. Restituce a privatizace **měšťanských a činžovních domů** vytvořily předpoklady pro obnovu těchto staveb, jak se většinou stalo – s častým obchodním využitím přízemí. Rozvoj turistického ruchu vedl k úpravě některých starších domů na hotely nebo k nové výstavbě.

Technické památky se v jádrech vyskytují jen výjimečně, o to častěji vznikaly od počátku 19. století po obvodu měst. Nejvýznamnější nyní opravovanou technickou památkou byl v Praze Karlův most, zdejší Sovovy mlýny čp. 503/III byly po roce 1990 rekonstruovány na Galerii moderního umění. U industriálních staveb a dolů byla situace složitá. Po listopadové revoluci došlo k transformaci průmyslu, centralizaci výroby a k uplatnění nových technologických postupů. Mnoho továrních hal ztratilo své využití, řešení se shledává v konverzi výroby nebo novém společenském využití.

Příkladem je Ringhofferova vagonka v Praze-Smíchově, kde část stavby byla začleněna do nové obchodní budovy. – Velká část dolů ukončila svou těžbu a důlní stavby pak zůstaly opuštěné, někdy s cenným strojovým zařízením. Uzavřený důl Michal v Ostravě-Michálkovicích s původními stroji a dalším vybavením přešel do vlastnictví Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště Ostrava, jako zpřístupněný areál pro vzdělávací a kulturní aktivity.

Velmi závažnou problematiku představují ve městech **novostavby**. Jen některé památkové rezervace mají zástavbu z několika slohových období (např. Český Krumlov a Telč), v jiných tvoří zástavba „mozaiku slohů“ – v nich mohou být architektonicky hodnotné novostavby cenným obohacením. Předpokladem toho je respektování původní urbanistické skladby města a kontextuální charakter nových budov. Kvalitních ukázek takových novostaveb z minulého století je možné uvést v Praze řadu – např. kubistický dům čp. 569/1 U Černé Matky boží od Josefa Gočára v Čeletné ulici (zadání bylo obchodní dům, zástavba na dvou malých parcelách, možná výška sedm podlaží, tehdy nová technologie – železový beton; jaký výsledek by odvedl současný architekt?), Obecní dům od Antonína Balšánka a Osvalda Polívky v sousedství Prašné brány (byl pojat jako bloková zástavba na polygonálním půdorysu s výškově odstupňovanou zástavbou – u Prašné brány jakoby jednopatrovou, do dalších stran až pětipodlažní), z druhé poloviny 20. století Fragnerovo vstupní křídlo Karlovy univerzity. Novostavby po roce 1990 se někdy do pražského prostředí dobře začlenily (kupř. hotel Hoffmeister na Malé Straně (viz Obrázek č. 21) i Tančící dům na Novém Městě), není tomu však vždy (nová zástavba na Karlově náměstí). Mimořádná hodnota historických měst je pro novou výstavbu zavazující (viz Přílohu č. 11).

Boj o zachování a kvalitní regeneraci našich měst nekončí. Vždy by měly nad dočasnými sobeckými zájmy jedinců vítězit trvalé hodnoty veřejné.

Urbánní politika, Evropské fondy a budoucnost měst

Urbánní politika Evropské unie

Od počátku 90. let lze sledovat významné politické deklarace, které se týkají rozvoje měst v Evropě. Jsou to zejména dokumenty Rady Evropy Evropská charta měst (1992) a Evropská charta žen ve městech (1994). Evropská charta měst byla završením desetileté Evropské kampaně pro obnovu měst a stanovila zásady řízení a rozvoje měst ve všech oblastech jejich života a deklarovala práva obyvatel měst aplikací lidských práv. *Deklarace práv obyvatel měst obsahuje mimo jiné **právo obyvatele na bezpečí ve městě, na neznečištěné a zdravé životní prostředí, na adekvátní pracovní příležitosti, na dostupné a zdravé bydlení, na harmonickou rovnováhu mezi všemi uživateli ulic a veřejných prostranství, na mírovou spoluloxistenci komunit různého kulturního, etnického a náboženského původu, na citlivé restaurování historického památkového dědictví, jakož i právo občanů na spoluúčast v demokratických strukturách a na řízení měst.***

Evropská komise podpořila harmonický rozvoj celého území Unie koncepcí nazvanou Koncepce celoevropského prostorového rozvoje (European Spatial Development Perspective – ESDP). Jednou z klíčových částí této koncepce je vyvážená síť městských center.

Těmito dokumenty byl dán základ pro urbánní politiku Evropské unie. Evropská unie si uvědomila potřebu integrovaného přístupu při řešení vysoké koncentrace sociálních, environmentálních a hospodářských problémů, které se stále více vyskytují v městských aglomeracích a deklarovala zavedení výslovně městské složky do regionální politiky EU.

Prvním podpůrným nástrojem EU byla podpora Městských pilotních projektů (Urban Pilot Projects) v období 1989–1999. Mezi podpořenými prioritami byla obnova historických center. Projekty od počátku dosahovaly povzbudivých výsledků, pokud jde o participativní, integrovaný přístup k obnově měst. *Participativním přístupem se myslí příprava a realizace plánů za plné aktivní spoluúčasti obyvatel a místních subjektů jako firem, nestátních neziskových organizací a různých soukromých iniciativ.*

Ambiciózní iniciativa Společenství URBAN 1994–1999 znamenala rozšíření financovatelných priorit a asi osminásobné zvětšení finančních prostředků a zahrnuje neinvestiční operace k překonání typických problémů: nedostatku osobní a podnikatelské iniciativy obyvatel, nízkého zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů, předsudků a napětí mezi jednotlivými skupinami, nedostatku spolupráce, diskriminačních postojů na trhu práce apod.

Zkušenosti získané z iniciativy URBAN, spolu s možnostmi strukturálních fondů v následujícím období, s výsledky 5. Rámcového programu pro vědu a výzkum, včetně akce „Město budoucnosti a kulturní dědictví“, a s programy LIFE a SAVE, a výsledky veřejné diskuse byly podkladem pro iniciativu Společenství URBAN II na období 2000–2006. Iniciativa URBAN II naplnila integrovaný přístup, kde do téže lokality investují podnikatelé, vláda a strukturální fondy, a nutnou součástí byl také přístup participativní. Zvyšuje se důraz na zapojení co nejširšího místního partnerství, na oživení městských, ale i venkovských komunit, na rovnost příležitostí různých skupin obyvatel a na společenské začlenění znevýhodněných skupin. Často se za podmínku přidělení finanční pomoci považuje fakt, že v daném území existují efektivní řídicí mechanismy veřejné správy a že se vyskytují akceschopná partnerství složená ze zástupců veřejné správy, podnikatelské sféry a občanských organizací.

Jednotlivé městské oblasti zpracovaly Program iniciativy Společenství a požádaly Komisi o globální grant na realizaci, za předpokladu, že Program splňoval územní a věcnou integritu (stejnorodá městská oblast), integritu programovou (propojenost ekonomických, sociálních, bezpečnostních a dopravních otázek, aspektů životního prostředí, odstranění diskriminace a sociální exkluze, podpory rovných příležitostí v zaměstnání, vzdělání a účasti na řízení města) a integritu institucionální (sdružení a spolupráce různých subjektů, které na daném území působí a jejichž vzájemně propojené akce mohou přinést synergický efekt) a řeší jediný problém. Dotyčná městská oblast přitom vykazuje krizový stav alespoň ze tří následujících hledisek – nezaměstnanost, úroveň ekonomické aktivity, stupeň chudoby a společenského vyloučení, potřeba konverze hospodářského zaměření, podíl imigrantů, etnických menšin a uprchlíků, vzdělanost a kvalifikace, kriminalita, demografické změny a životní prostředí.

Dalšími iniciativami na obdobném principu byla iniciativa Společenství LEADER pro rozvoj venkova, EQUAL pro sociální začleňování ohrožených skupin obyvatelstva, INTERREG pro přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci.

Evropské fondy a programy (viz Přílohu č. 10)

Malá města mohla v minulosti využívat na obnovu kulturního dědictví program SAPARD, Program rozvoje venkova a Leader. Na **Program rozvoje zemědělství a venkova - SAPARD na období 2000–2006**, první program EU v ČR v **předvstupním období**, měl přímý vliv prvotní národní Program obnovy venkova (dříve Program obnovy vesnice). Ve struktuře priorit Konkurenceschopnost zemědělství a zpracovatelského průmyslu, Udržitelný rozvoj venkova a Podmínky pro plné využití programu byla zařazena dvě opatření zaměřená na širší rozvoj venkova: Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury a Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností, zajišťujících rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů. Jejich roční podpora dosahovala 220 mil. Kč a byly z nich opraveny desítky památek. Vedle zavedení náročných požadavků EU tento Program dal podnět k vytvoření 210 místních rozvojových strategií venkovských mikroregionů. Projekty musely být v souladu se strategií a byly vybírány na místní

úrovni. Vstupem do EU v roce 2004 byl předvstupní program SAPARD ukončen.

Po vstupu do EU byla zavedena ve zkráceném **období 2004–2006** struktura programů, jako ve starých členských státech, a ty umožňovaly podporu památek nebo obecně budovaného prostředí měst a vesnic. Operační program **Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství na období 2004–2006** malým podílem podpořil diverzifikaci činností zemědělských subjektů do oblasti agroturistiky a obsahoval specifický titul zavádějící principy iniciativy LEADER+ v ČR. V rámci tohoto opatření bylo podpořeno 10 místních akčních skupin a realizace 10 jejich územních strategií. Některé z těchto strategií sledovaly cíl podporu kulturního dědictví nebo jeho využití pro cestovní ruch. Obdobou evropského LEADERu byl pilotní národní **Program LEADER ČR**, který podpořil i investiční obnovu památek.

Společný regionální operační program na období 2004–2006 (SROP) Ministerstva pro místní rozvoj se zaměřoval na podporu strategických a páteřních projektů ve prospěch rozvoje regionů, zlepšujících dostupnost, vyšší vybavenost a infrastrukturu pro cestovní ruch a podnikání. Mnoho kulturních památek bylo obnoveno z tohoto programu. Historická města měla samostatné opatření inspirované iniciativou URBAN. Příkladem může být obnova historického jádra v Jablonci nad Nisou.

Národní **regionální rozvojové programy** měly obdobné zaměření jako SROP, ale jejich působnost byla omezena usnesením vlády na regiony (okresy) strukturálně postižené a hospodářsky slabé.

Podobně obsahově zaměřená, s podmínkou přeshraničního efektu, a územně specifická byla iniciativa Společenství **INTERREG**, pokrývající okresy podél hranic se Saskem, Bavorskem, Rakouskem, Slovenskem a Polskem. Tato iniciativa podpořila mnoho obnov památek jak ve městech, tak na venkově po obou stranách hranice.

Příprava programů na **období 2007–2013** započala již v polovině roku 2004 přípravou právních předpisů EU, kde se poprvé ČR zúčastnila jako plnoprávná členská země, a potom Národního strategického plánu pro rozvoj venkova a Národního rozvojového plánu pro strukturální fondy.

Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013 v gesci Ministerstva zemědělství rozšířil podporu druhého pilíře Společné zemědělské politiky – tj. rozvoje venkova v návaznosti na zemědělství. Program poprvé umožnil komplexní pojetí venkova, vyvážené proporce podpor pro konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví, životní prostředí a krajinu, diverzifikaci mimo zemědělství a kvalitu života na venkově i endogenní rozvoj venkova podle principů Leader. Z programu je možné podpořit začínající podnikatele v cestovním ruchu v obcích do 2000 obyvatel, obnovu kulturního dědictví i kulturních akcí v obcích do 500 obyvatel a realizaci **Strategických plánů Leader** zaměřených na kulturní dědictví ve venkovských územích s 10 000–100 000 obyvateli, kde největší město může mít až 25 000 obyvatel.

Bohatá struktura 26 operačních programů strukturálních fondů na období 2007–2013 umožňuje, zřejmě naposled v této struktuře a finančním rozsahu, obrovskou škálu podpor ve všech oblastech života. **7 regionálních operačních programů**, řízených na úrovni regionů NUTS 2, zahrnuje podporu obnovy památek, pokud jsou v obecním vlastnictví a slouží cestovnímu ruchu, a také podporu výstavby nebo obnovy služeb cestovního ruchu mimo venkovské obce. Programy zahrnují rovněž urbánní osu na podporu měst jako půlu rozvoje. Regionální rady mohou volit mezi ohroženými smíšenými zónami, často jde o historická jádra měst, nebo tzv. „brownfieldy“ – opuštěné průmyslové areály nebo vojenská území, a mezi rozvojovou zónou, „motorem“ město nebo regionu. Minimální celkové náklady na celé programové období jsou 260 mil. Kč a podpora je určena 20 městům s 50 000 a více obyvateli kromě Prahy. Jde o komplexní obnovu zástavby, veřejných prostranství, občanského vybavení i dopravy na základě **Integrovaného plánu rozvoje města** pro zvolenou zónu. Pokud jsou potřeba investice podporované z jiných operačních programů, tzv. tématických programů, je v nich výběr projektů zvýhodněn oproti samostatným projektům.

Integrovaný operační program na období 2007–2013 Ministerstva pro místní rozvoj rovněž zahrnuje část urbánní politiky podporou obytných zón. Město, v tomto případě od 20 000 do 50 000 obyvatel, si volí ohroženou obytnou zónu, která se rovněž může rozkládat na území historického jádra, nebo historického předměstí, anebo poválečného sídliště. Pro tuto zónu zpracuje **Integrovaný plán rozvoje města** na revitalizaci veřejných prostranství a obnovu bytových domů a stará se o jeho realizaci. Podporované bydlení může mít charakter sociálního bydlení a může se týkat sociálně vyloučeného obyvatelstva – romských lokalit. V tomto případě musejí být projekty bydlení propojené s projekty zaměřenými na vzdělávání nebo sociální péči v dané lokalitě. Integrovaný plán by měl zahrnovat ještě další funkce zóny, které mohou být financovány i zvýhodněny v ostatních prioritách programu nebo v jiných operačních programech. Integrovaný operační program dále obsahuje podporu obnovy vybraných asi 30 areálů národních kulturních památek jako kulturních center regionů, modernizaci památkových ústavů i zpřístupnění Ústředního seznamu kulturních památek veřejnosti, ve spolupráci s MK. Zahrnuje podporu pořízení územně analytických podkladů pro územní plánování krajů i obcí s rozšířenou působností a pořízení územních plánů obcí v rozvojových oblastech. V rámci podpor cestovního ruchu jsou podpořeny projekty na propagaci přírodního a kulturního dědictví v celostátním měřítku (viz Přílohu č. 12).

V rámci **Cíle 3 Evropská územní spolupráce**, má iniciativa INTERREG pokračování v období 2007–2013 v **přeshraničních** operačních programech, samostatných pro hranice česko-saskou, česko-bavorskou, česko-rakouskou, česko-slovenskou a česko-polskou, přičemž poslední je administrován z České republiky. Výměna a šíření zkušeností z regenerace měst jsou možné v těchto programech a dále v **operačním programu Nadnárodní spolupráce Střední Evropa** (8 států střední Evropy), a **operačním programu Meziregionální spolupráce** (celá Evropa),

zaměřeném na tvorbu politiky na regionální a místní úrovni. U přeshraničních programů a nadnárodní spolupráce jsou zavedeny malé pilotní investice, včetně obnovy památek. Specifickým programem je **operační program ESPON 2013** zaměřený na výzkum v oblasti evidence o území pro regionální rozvoj a územní plánování a směřující k vytvoření evropské observatoře regionů Evropy. I v tomto programu je zahrnuto kulturní dědictví jako potenciál rozvoje území.

Do Cíle 3 patří **operační program Urbact II** navazující na Urbact z předchozího období. Jeho celkovým cílem je zlepšit efektivnost udržitelných integrovaných politik rozvoje měst v Evropě. Specifickými cíli jsou usnadnění výměny zkušeností a vzdělávání, šíření dobré praxe a přenos know-how a pomoc politikům a odborníkům ve městech a manažerům operačních programů. Oblastmi podpory jsou Města, poháněcí motory růstu a pracovních příležitostí a Přitažlivá a soudržná města. V rámci toho je možné uplatnit zkušenosti z regenerace památkově chráněných území a šířit je po Evropě. Do programu již jsou zapojena v různých oblastech města v ČR Praha, Brno, Kladno, Opava a Karviná.

Budoucnost měst v Evropě

V operačních programech budou **po roce 2013** kladeny větší nároky na volbu akcí podle schválených priorit, koordinaci zdrojů a plnění plánovaných výsledků. S růstem prosperity ČR v dlouhodobém horizontu lze očekávat vyšší vlastní prostředky měst i vlastníků, ale zároveň probíhající krize může některé aktivity utlumit.

Budeme svědky rozšiřování škály finančních nástrojů o zvýhodněné půjčky a otáčivé fondy (JESSICA), ale nastane zároveň snížení dotačních možností. Pro městské památkové rezervace a zóny je nadějí zesílená urbánní dimenze nových fondů, možnost připravovat integrované územní strategie a realizovat je s pomocí více opatření a více fondů EU.

„V roce 2014 budou v Evropské unii zavedeny nové nástroje větší podpory integrovaného přístupu k územnímu rozvoji. Integrované územní investice umožní vytváření investičních plánů, které kombinují financování z různých prioritních os a/nebo z různých operačních programů. Realizace těchto plánů může být delegována na subjekty, jako jsou místní orgány nebo nevládní neziskové organizace. Územní přístup bude rovněž podpořen komunitně vedeným místním rozvojem (navazujícím na přístup LEADER programů rozvoje venkova), který umožní tvorbu politiky v daném území přístupem zdola nahoru. Místní akční skupiny složené ze zástupců komunity vytvoří místní rozvojovou strategii a dostanou příspěvek na její tvorbu, spolupráci a vlastní provoz. Městské oblasti zejména jsou centry inovací, ekonomických příležitostí a sociální a kulturní rozmanitosti, ale mnoho z nich má vysokou míru chudoby, nezaměstnanosti a degradace životního prostředí. Návrhy nařízení uznávají důležitost měst vyhrazením 5 % z Evropského fondu pro regionální rozvoj na mezisektorový udržitelný rozvoj měst, který bude řízen samotnými městy. Městské inovace budou podpořeny řádově 400 miliony EUR na pilotní akce a zkušenosti z obou iniciativ si města budou vyměňovat na úrovni EU prostřednictvím Platformy městského rozvoje (Urban Development Platform).“³⁵

Inspirace pro Program regenerace MPR a MPZ

Můžeme říci, že urbánní politika EU umožní plně rozvinout integrovaný územní přístup v obnově upadajících území měst, jimiž mohou být i jejich historické části. Integrovaný územní přístup znamená komplexní celistvé pojetí územního rozvoje zahrnující rozvoj společenský, hospodářský, kulturní a ochranu životního prostředí. Konceptní přípravu představují územní rozvojové strategie jako plánovací dokumenty a integrované plány rozvoje měst jako realizační dokumenty. Územní „place based“ přístup znamená odhalení místních geografických zvláštností a jejich využití jako potenciálů rozvoje s pomocí místních sociálních a ekonomických partnerů. Zpracování dokumentů a jejich realizaci mají zabezpečovat místní akční skupiny nebo jiná obdobná seskupení pracující partnerským způsobem, s pověřením města k zabezpečování konkrétních činností. Za předpokladu právní subjektivity mohou tyto skupiny být příjemcem finančních prostředků na komplexní realizaci územní strategie a zabezpečovat jejich využití na konkrétní akce. Finanční prostředky budou moci pocházet z různých priorit a z různých operačních programů i fondů a budou společně součástí tzv. integrované územní investice.

Inspirací pro Program regenerace MPR a MPZ může být vazba městských programů regenerace na územní rozvojové strategie města nebo regionu a zdokonalení složení a činnosti místní pracovní skupiny pro regeneraci naznačené v příslušné kapitole. Lze doporučit také zavedení systému výběru akcí pracovní skupinou, monitorování a hodnocení realizace městského programu regenerace. Pro kulturní dědictví by se měly najít možnosti dlouhodobých smluv na intenzivní údržbu, podporu plánování oprav a financování specializovaných památkových čet na drobnou obnovu s pravidelnou frekvencí. I na národní úrovni by byla užitečná platforma historických měst pro výměnu zkušeností, již by se mohlo ujmout Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska. Na druhé straně samotný Program regenerace MPR a MPZ zůstává nedostižný v podílovém financování

stát-město-vlastník a v motivaci měst soutěží o titul Historické město roku. V těchto oblastech může být Program regenerace MPR a MPZ naopak inspirací pro Evropské fondy.

Zkušenosti z Programu regenerace MPR a MPZ jsou cennou devizou pro využívání strukturálních fondů v následujícím období. Program regenerace MPR a MPZ by ovšem měl pokračovat i po roce 2013, protože může poskytnout doplňkovou protiváhu strukturálním fondům orientovaným výběrově na zúžené spektrum priorit.

³⁵ Hahn, J., komisař pro regionální politiku EU: Investování do evropských regionů: Budoucnost politiky soudržnosti. In: Budoucnost politiky soudržnosti EU z pohledu regionů a měst, Výbor regionů, Evropská unie, 2012.

Literatura a prameny

- Bláhová, Z., Glosová, M., Kašpárková, S., Košatková, B., Šimáčková, E., Zídek, M.: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón III. MK, Praha, 1998.
- Dvořák, P., Košatková, B., Mrázek, J., Ourada, V.: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón VI. MK, Praha, 2002.
- Hahn, J., komisař pro regionální politiku EU: Investování do evropských regionů: Budoucnost politiky soudržnosti. In: Budoucnost politiky soudržnosti EU z pohledu regionů a měst, Výbor regionů, Evropská unie, 2012.
- Halouzka, P.: Efektivnost finančních příspěvků poskytovaných na obnovu kulturních památek v městských památkových rezervacích a zónách. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. MK, Praha, 1996.
- Havlíčková, M.: Suchevič, S., Šindelářová, J.: Historické části měst a životní prostředí. VÚVA, Praha 1994.
- Hlobil, I., Kratochvíl, P., Vošahlík, A.: Památky Vašeho města jsou Váš kapitál. VÚVA, Praha 1992.
- Hrabák, V., Kobzová, J., Matoušková, A., Novotná, D., Sedláková, D., Slavičková, S., Štroblová, H., Zídek, M.: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón V. MK, Praha, 2000.
- Hudeček, J.: Ekonomické pohledy na památkové statky našich měst. VÚVA, Praha 1992.
- Hudeček, J.: Financování obnovy památek a regenerace památkově chráněných území. MK, Praha 1995.
- Kibic, K.: K památkové ochraně našich historických měst. In: Památky a příroda č. 2/1973.
- Kibic, K.: K památkové ochraně našich historických měst. In: Památková péče č. 33/1973.
- Kibic, K., Vošahlík, A.: Památková ochrana a regenerace historických měst v České republice 1945-2010. NPÚ, Praha, 2011.
- Košatková, B.: K Programu regenerace v období let 1997 až 1999. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón IV. MK, Praha, 1999.
- Košatková, B., Halouzka, P.: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. MK, Praha, 1996.
- Košatková, B., Vošahlík, A.: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón IV. MK, Praha, 1999.
- Košatková, B.: K soutěži o Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón VI. MK, Praha, 2002.
- Kuča, K.: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, díl I. až VIII. Libri Praha, 1996-2011.
- Kutěj, V.: Dovětek k článkům o památkové péči. In: Územní plánování a urbanismus č. 3/1995.
- Loudová, J.: Politika bydlení v procesu regenerace památkově chráněných území našich měst. VÚVA, Praha 1994.
- Matoušková, K.: K vývoji péče o architektonické památky v českých zemích po roce 1948. Architektura a urbanismus č. 3/1988.
- Matoušková, K.: Výroční zpráva Pracovní skupiny pro regeneraci městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky při Výzkumném ústavu výstavby a architektury v Praze roku 1993. VÚVA, Praha, 1993.
- Matoušková, K.: Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky. Komentované znění. VÚVA, Praha 1994.
- Matoušková, K., Kaigl, J., Matoušek, K.: Zásady ministerstva kultury pro užití státní podpory Programu regenerace MPR a MPZ ČR v roce 1994 ve výši 275 milionů Kč podle usnesení vlády č. 209/1992. VÚVA, Praha 1994.
- Matoušková, K.: Územní plánování a památková péče. Územní plánování a urbanismus č. 3/1995.
- Matoušková, K.: Základní údaje k vývoji péče o památkově chráněná území měst do roku 1990 a po roce 1990. In: Loudová, J. a kol.: Vývoj péče o památkově chráněná území. Výzkum MK, Praha, 1999.
- Matoušková, K.: Desatero dobré architektury v historickém prostředí. Konference Dědictví nedávné minulosti a problém současnosti, Uherské Hradiště, 2010.
- Matoušková, K.: NUTS 3 a EDORA k typologii městských a venkovských regionů. In: Urbanismus a územní rozvoj č. 2/2011.
- Sedláková, D.: Metodika plánů zásad památkové ochrany území historických měst. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón II. MK, Praha, 1997.
- Sedláková, D.: Plán zásad ochrany památkových hodnot centrální části Pražské památkové rezervace. In: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón V. MK, Praha, 2000.
- Součková, E.: Město dělají lidé. Sociologický pohled na regeneraci MPR a MPZ. VÚVA, Praha 1994.
- Vošahlík, A.: 30 let SÚRPMO. In: Památky a příroda č. 8/1984.
- Vošahlík, A.: Aktualizace evidence, kategorizace a památkové ochrany historických měst v ČR. In: Památky a příroda č. 3/90.

Vošahlík, A.: Památkové hodnoty a ochrana historických měst v České republice. ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón II. MK, Praha, 1997.

Vošahlík, A., Sedláková, D.: ALMANACH Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón II. MK, Praha, 1997.

Filmy

Proměny českých měst

Regenerace I

Regenerace II

Regenerace III - terapie

Český Krumlov

Vepsáno do kamene - Třebíč

Touha po kráse - Kutná Hora

Abstract

2012 marks the 20th anniversary of the Regeneration Programme for Urban Monument Reserves and Urban Monument Zones. The Government of the Czech Republic approved this Programme on 25 March, 1992 through its Decree No. 209. This publication issued to commemorate the Programme's 20th anniversary evaluates the benefits of the Programme during its 20 years of existence.

The Programme was established immediately after the "Velvet Revolution" as one of the first programmes supported by the Government for the era of democracy, market economy and respect for private ownership. On the one hand the period of totalitarianism provided for promotion of culturally and historically valuable urban areas protection, in total, 40 Urban Monument Reserves have been listed and after them 253 Urban Monument Zones. Although there had been individual projects aiming at improvement of those areas, the overall situation of historical towns continued to worsen, many urban centres were in a pitiful state and some were visibly deteriorating. The centrally planned economy preferred housing development of panel houses in the suburbs and left the urban centres to their own fate without the necessary maintenance or modernization. Thus it failed completely with regard to restoration of cultural and historical zones.

In this Programme, the Government announced its intention to help with preservation and development of the most valuable districts of our historical towns by creating organisational, informational and economic conditions for their comprehensive regeneration, aiming at rehabilitation of cultural values and recovery of the environment. Towns were given the objective to "systematically initiate and carry out repairs, modernisation, restoration and regular maintenance of housing and residential property, individual buildings and building complexes, to simultaneously ensure preservation of cultural heritage values and appropriate use of the buildings according to the principles of conservation of monuments and to maintain the urban and architectural values of the environment including the appearance of the town and its character".

In the first section, the publication summarises the basic characteristics and principles of the Programme. These include the Government support to towns linked to municipal Urban Regeneration Programmes, the work of the urban working group and the urban planning documentation. Due to the fact that the Programme was implemented by the Ministry of Culture, the Government support was limited to the restoration of cultural monuments, but the overall objective of the Programme throughout its duration remained the same, the complex regeneration of cultural heritage protected areas as full-valued components of the urban organism. Thus the Programme created the need to include not only the owners of cultural monuments, but also owners of other real estates, and to coordinate additional available national and European funds. The Programme introduced co-financing scheme for individual restoration projects - i.e. the owners had to contribute their own funds and the town had to allocate contribution from its budget, as a precondition for the Government subsidy. This way, almost three times as much work could be financed by using the same amount from the state budget. In the 20 year period over CZK 4.1 billion was expended creating work worth CZK 11 billion through 12,400 projects dealing with cultural monuments.

Towns were led to be more self-reliant - to use conceptual, planned regeneration, to be more responsible in using public funds, to supervise the use of the state funds and to coordinate the use of other available funds for urban regeneration. The towns selected the regeneration projects to be supported in the next year and settled accounts at the end of each project. The course of the Programme is documented here in financial and material tables and charts, for the whole period, and in detail for 2011, and the town of Kutná Hora during a 15 year period is used as an example. The tables and charts show that although state funds have gradually decreased since 2001, the total funds have not and the number of projects remained the same or even slightly increased. This leads to the conclusion that towns and owners gradually expended more funds and the focus shifted towards smaller projects, repairs and conservation works. The town of Kutná Hora shows a marked decrease in Government funding, down to the minimum level since 2005, but at the same time an increase in the town funding to approximately four times the amount of the state contribution. The town also supported private owners and successfully used Structural Funds which greatly increased the total amount of projects.

The main part of the publication evaluates the overall results and impacts of the Programme, the development of its principles during the 20 years and fulfilment of its objectives against the targets set at the beginning. The basis for the evaluation was an 18 question survey carried out in 203 municipalities. Statistical processing of responses from 207 questionnaires showed the character of documents and tools used in the municipalities, the rate of criteria fulfilment or rate of satisfaction of the municipalities with the Programme. In over 75% of the towns cultural monument restoration improved, buildings and public spaces were revitalized, development of cultural and social events and tourism increased. Comprehensive revitalization of towns and additional investments increased, the quality of construction, conservation efforts and new architectural projects improved and the Programme contributed to preservation of residential function. In over 50% of the towns, there was an increase in private sector development in retail and services, citizen participation and the use of democratic decision making principles. The Programme had a positive effect on stabilization of companies in 43% of the towns and new jobs were created in 52% of the towns (108 towns).

Local Urban Regeneration Programmes have gradually become quality strategic documents linked to municipal and regional development strategies. The working groups for regeneration have become diverse in terms of their composition and range of activities. The publication recommends

balanced composition of the working groups, with representatives from public authorities, the citizen and non-profit sector and private sector. The working group activities should be defined through town authorization. Land use planning has been governed by developments in valid legislation, which have included greater emphasis on territorial cultural values. While specialized regeneration regulatory plans appeared to be the best planning documentation in early years, they were not spread broadly enough in practice. The territorial master plans with the parameters of regulatory plans approved by the municipal council have become a suitable alternative. The co-financing scheme and multi-source financing principle have proved to be a strong Programme driving force. The European programmes, the state government, as well as regional governments now have an array of financing instruments for regeneration support at their disposal. Many towns added their own financing tool, which in some towns have supported even restoration of privately owned non-listed buildings, thus extending the potential for regeneration to the entire protected area of the given town. The publication recommends keeping records of different supplementary sources, loans and tax allowances, monitoring their effectiveness, providing suggestions for modifications as applicable, and informing towns of these opportunities.

The results of the Programme are presented according to the initial Programme objectives as follows: salvage work, infrastructure, restoration and use of buildings, public spaces and road improvements, preservation of housing, business development, environment and waste, and culture and outreach. They are documented through many examples of projects and opinions from various towns. Buildings restoration focused primarily on historical town halls, approximately 4,500 burgher houses and important landmarks such as church towers, gates, town towers, chateaus, castles and monasteries. Some 128 churches and synagogues were restored in 2011 alone. The Jewish quarters in Boskovice and Třebíč were regenerated as entire unique areas. Squares and parks were revitalized in many towns. Most towns noted preservation of residential function and the statistics show that the population of monument reserves or zones is actually growing even in places where the population of the town or region as a whole is decreasing. The publication recommends holding more cultural heritage festivities to improve the broader public awareness and relationship to cultural monuments and their regeneration.

In the latter sections the publication describes the origins and early years of the Programme implementation, baseline ideas and principles. The most extensive section of the publication contains portraits of over 200 individual towns during 20 years history of regeneration from the perspective of town representatives and seniors documented through photos of the most important projects. The Association of Historical Settlements in Bohemia, Moravia and Silesia has played an important role in introducing and promoting the Programme since its inception. In 1994, a Prize for the Best Preparation and Implementation of the Regeneration Programme for Urban Monument Reserves and Urban Monument Zones was created to further motivate the towns. The winning municipality received CZK 1 million each year to be used for the restoration of a cultural monument in compliance with the Ministry of Culture Guidelines. Since that time the participation of towns has gradually increased, with about 50 towns competing each year at present. Regional levels of the competition were added, with monetary prizes for regional winners since 2008 and a monetary prize from the Ministry for Regional Development as a Minister for Regional Development Prize for two nominated towns since 2010.

The final chapters describe the history of protection and preservation of our historical towns over decades of development from 1945 to the present, including the most recent period. They depict efforts to preserve and care for the historical areas of towns, describing successes as well as failures associated in particular with the totalitarian regime. The concluding chapter provides information about European funds opportunities for towns and discusses the future, which holds hope for towns by expansion of European Union urban policy.

The Regeneration Programme constitutes an important experience of the Czech Republic that may be useful in utilisation of Structural Funds in the future. The Programme can glean inspiration from Structural Funds experiences on the one hand, while providing inspiration for Structural Funds on the other hand, particularly in relation to the co-financing scheme and the competition involved.

Přílohy

Příloha č. 1: Dokumenty

1a): Mezinárodní dokumenty o ochraně a regeneraci historických měst¹

Problematika ochrany a regenerace historických měst je řešena po druhé světové válce ve všech státech a k jednotlivým tématům jsou pořádány konference a symposia. Závěry na mezinárodním fóru jsou pak přijímány jako mezinárodní dokumenty s menší či větší mírou závaznosti, ať jsou to rezoluce, proklamace, charty, doporučení či úmluvy.

Každá země má v památkové péči svoji tradici a své metody a mezinárodní komunita se vlastně neshodla ani na předmětu ochrany. Každý stát ho má v legislativě definován jinak.

V posledních 25 letech se na mezinárodním fóru ustálila určitá systematika, která je přijímána v dokumentech UNESCO i Rady Evropy. Kulturní statky jsou definovány jako:

- památky (monuments) – architektonická díla, plastiky, monumentální malba nebo archeologické stavby a prvky,
- soubory (ensembles) – seskupení budov izolovaných nebo spojených, která z hlediska architektury, jednoty nebo integrace v krajině jsou významná z hlediska historie, umění nebo vědy,
- místa-sídla (sites) – díla člověka nebo díla spojená s člověkem a přírodou, jakož i zóny včetně archeologických míst mající význam z hlediska historického, estetického, etnologického či antropologického.

Toto členění neodpovídá zcela české legislativě (ale ani legislativě některých evropských států), což působí potíže při statistických přehledech o památkovém fondu např. při analytických zprávách Rady Evropy.

Mezinárodní dokumenty jsou přijímány buď na vládní úrovni (UNESCO, Rada Evropy, Evropská Unie), nebo na nevládní úrovni (ICOMOS, IFLA a další nevládní organizace).

UNESCO:

- *Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (Paříž 1972)*

Členské státy, které přistoupily k této úmluvě, mohou navrhnout své památky do Seznamu světového dědictví. Těmto světovým památkám má být věnována zvýšená a všestranná péče. Proceduru zápisu, technické pomoci a monitoringu určuje Mezivládní výbor pro světové kulturní a přírodní dědictví, složený ze zástupců 21 států. K lednu 1997 bylo zapsáno 506 světových kulturních, přírodních a smíšených památek. ČSFR přistoupila k této úmluvě v roce 1990 a Česká republika převzala tento závazek k 1. 1. 1993.

Doporučení UNESCO:

- *Doporučení o ochraně krásy a charakteru krajiny a míst (Paříž 1962)*

Doporučení bylo přijato v důsledku nevhodných civilizačních zásahů do krajiny a osídlení. Toto základní třídění uvádí jak Konvence UNESCO 1972, o světovém kulturním a přírodním dědictví tak Granadská konvence Rady Evropy z roku 1985 O záchraně architektonického dědictví Evropy.

Opatření by měla vycházet z území celého státu a jsou diferencována podle charakteru a rozsahu krajiny a míst. Ochrana se vztahuje též na urbanistická sídla a okolí památek. Opatření mají být charakteru preventivního a korektivního (posuzování územních plánů, výstavby, dopravních a liniových staveb, kácení stromů, těžby, přehrad, skládek atd.). Záchrana musí být zajišťována mimo jiné

- a) všeobecnou kontrolou odpovědných institucí,
- b) spoluprací na územních plánech.

- *Doporučení o ochraně kulturních statků ohrožených veřejnými nebo soukromými pracemi (Paříž 1968)*

V úvodu jsou definovány kulturní statky, které mohou být ohroženy veřejnými či soukromými pracemi, kde jsou uvedeny vedle archeologických lokalit i historické čtvrtě a aglomerace městské či venkovské.

Ochrana kulturních statků proti účinkům veřejných či soukromých prací.

Preventivní a korektivní opatření k ochraně dotčených památek se týkají zejména

- a) projektů urbanistického rozvoje a přestavby v územích s památkami,
- b) analogických projektů v zónách tradiční zástavby.

- *Doporučení o ochraně kulturního a přírodního dědictví na úrovni národního plánu (Paříž 1972)*

Každá země má povinnost chránit kulturní a přírodní dědictví pro budoucí generace. Každý stát má rozvíjet národní politiku, jejímž cílem je koordinovat a využívat všech možností k zajištění efektivního uchování a zhodnocení svého kulturního a přírodního dědictví. Kulturní a přírodní dědictví musíme chápat nejen jako díla mimořádného významu, ale včetně prvků nejskromnějších, které časem nabyly hodnot kulturních a přírodních. Žádný z těchto prvků nesmí být vytržen ze svého prostředí. Kulturní a přírodní dědictví by mělo být determinujícím faktorem národního vývoje. Ochrana a zhodnocení kulturního a přírodního dědictví by měly být považovány za základní aspekty při úpravách území a územním plánování na úrovni národní, regionální i lokální.

- *Doporučení o záchraně historických nebo tradičních souborů a jejich roli v současném životě (Nairobi 1976)*

Toto doporučení představuje nejucelenější komplex opatření, metod, nástrojů a prostředků pro uskutečňování obnovy historických měst.

- Mezi technickými, ekonomickými a sociálními opatřeními se uvádí mimo jiné
- pořídit soupis historických a tradičních souborů a jejich všestranné zhodnocení,
- zpracovat programy a plány obnovy, včetně sociálních aspektů,
- zavést kontrolu odborností urbanistických a obnovovacích prací, finanční subvence a dotace (veřejným institucím i soukromým osobám),
- založit finanční ústavy pro podporu regenerace,
- zachovat sociální strukturu při obnově historických souborů,
- propagovat základní cíle při výchově, výuce a systému informací.

Dokumenty Rady Evropy:

- *Evropská charta architektonického dědictví (Amsterdam 1975)*

1. Evropské architektonické dědictví je tvořeno nejen našimi nejvýznamnějšími památkami, ale také soubory, které tvoří naše stará města a naše tradiční vesnice v jejich přirozeném a umělém prostředí.
2. Začlenění minulosti do architektonického dědictví tvoří nezbytné prostředí pro rovnováhu a rozvoj člověka.
3. Architektonické dědictví je duchovním, kulturním, ekonomickým a sociálním kapitálem nenahraditelných hodnot.
4. Struktura historických souborů podporuje harmonickou rovnováhu společnosti.
5. Architektonické dědictví má rozhodující výchovnou hodnotu.
6. Toto dědictví je v nebezpečí.
7. Integrovaná obnova odvrací hrozby.
8. Integrovaná obnova vyžaduje zavedení prostředků právních, administrativních, finančních a technických.
9. Pomoc všech je nezbytná pro úspěch integrované obnovy.
10. Architektonické dědictví je společným statkem našeho kontinentu.

- *Evropská charta územního plánování (1983)*

– Územní plánování by mělo vycházet z toho, že v jednotlivých regionech existuje vědomí společných hodnot, kultury a zájmů, které mnohdy překračuje správní a státní hranice, avšak zároveň musí brát ohled na realitu různých zemí (čl. 12).

– Územní plánování usiluje o zodpovědné usměrňování životního prostředí a využívání území, půdy, ovzduší, vody, energetických zdrojů, fauny a flóry, přičemž věnuje zvláštní pozornost přírodním hodnotám a kulturnímu i architektonickému dědictví (čl. 16).

– Koordinační úsilí se týká především rozmístění obyvatel, ekonomických aktivit, bydlení, veřejných zařízení a zásobování energií, dopravy, zásobování vodou a jejího čištění, ochrany před hlukem, zacházení s odpady, ochrany přírody a přírodních, historických a kulturních hodnot a zdrojů (čl. 20).

– Specifické cíle:

Městská území:

Obnova historického dědictví, památek a jejich souborů se musí stát integrální součástí celkové politiky územního plánování.

- *Konvence o záchraně architektonického dědictví Evropy (Granada 1985)*

Článek 10:

Každá strana se zavazuje přijmout celkovou politiku konzervace, která:

1. staví ochranu architektonického dědictví mezi základní cíle územního plánování a urbanismu a která zajišťuje ohled na tuto nutnost v různých stádiích vypracování územních plánů a schvalovacího postupu prací,
2. podporuje programy restaurování a údržby architektonického dědictví,
3. učiní z konzervace, oživení a zhodnocení architektonického dědictví důležitý prvek politiky kultury, životního prostředí a územního

¹ Vošahlík, A.: Příloha Zpráva památkové péče - Památkové listy č. 12/1997.

plánování,

4. podporuje, je-li to možné, v rámci procesu územního plánování a urbanismu, konzervaci a využití budov, jejichž vlastní význam by neoprávňoval k ochraně jako památky, ale který by vykazoval doprovodnou hodnotu z hlediska prostředí měst nebo venkova, nebo životního prostředí.

▪ *Evropská úmluva o krajině (Firence 2000)*

„Krajina“ je definována jako část území, tak jak je definována obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem existence a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů.

Úmluva se týká celého území smluvních stran a zahrnuje přírodní, venkovské, městské a příměstské oblasti.

Článek 5 - Všeobecná opatření

Každá Strana se zavazuje:

a) právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, jako výraz rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity;

b) zavést a provádět krajině politiku, zaměřenou na ochranu, správu a plánování krajiny, prostřednictvím přijetí specifických opatření uvedených v článku 6;

c) zavést postupy pro účast veřejnosti, místních a regionálních orgánů a jiných stran, které jsou zainteresovány na definování a provádění krajiných politik zmiňovaných v písmenu b) výše;

d) začlenit krajinu do svých politik územního a úrbánního plánování, do své kulturní, environmentální, zemědělské, sociální a hospodářské politiky, jakož i do ostatních politik s možným přímým či nepřímým dopadem na krajinu.

Článek 11 - Cena krajiny Rady Evropy

1. Cena krajiny Rady Evropy je vyznamenáním, které může být uděleno místním a regionálním orgánům a jejich seskupením, jež jako součást krajině politiky některé ze stran této Úmluvy zavedly takovou politiku nebo opatření na ochranu, správu a/nebo plánování krajiny, jež se ukázaly být trvale účinnými a mohou proto sloužit jako příklad pro jiné územní orgány v Evropě. Vyznamenání lze rovněž udělit nevládním organizacím za jejich zvláště významný příspěvek k ochraně, správě nebo plánování krajiny.

Dokumenty ICOMOS:

▪ *Mezinárodní charta o zachování a restaurování památek a sídel (Benátky 1964)*

Památková sídla:

Čl. 14 Památková sídla mají být předmětem zvláštní péče tak, aby byla zachována jejich integrita, zajištěna jejich asanace, úpravy a jejich zhodnocení.

▪ *Mezinárodní charta pro záchranu historických měst (Washington, 1987)*

Čl. 1 Ochrana historických měst a čtvrtí musí, aby byla účinná, tvořit nedílnou součást souvislé politiky ekonomického a sociálního rozvoje a musí se s ní počítat v plánech úprav a urbanismu na všech úrovních.

Čl. 3 Účast obyvatel celého města je nezbytná pro úspěch ochrany.

Čl. 5 Plánování ochrany měst a historických čtvrtí musí předcházet pluridisciplinární výzkum. Plán ochrany musí obsahovat analýzu údajů, zvláště archeologických, historických, architektonických, sociologických a ekonomických a musí definovat hlavní orientace a způsoby činnosti, která má být podniknuta v oblasti právní, administrativní a finanční. Plán ochrany se bude muset zaměřit na definování harmonické artikulace historických čtvrtí v souboru města.

Čl. 7 Konzervace historických měst a čtvrtí předpokládá stálé udržování budov.

Z uvedeného přehledu vybraných principů mezinárodních dokumentů můžeme odvodit některé závěry k tématu:

- Na historická centra při jejich ochraně je třeba nahlížet jako na celek s prostorovou a hmotovou strukturou vyrůstající z historického půdorysu. Nejde tedy o ochranu jednotlivých památek, ale celého území.

- Při ochraně historického jádra města se nelze soustředit jen na výlučné a nejvýznamnější památky, ale i na historickou architekturu skromnějšího rázu doplňující prostředí sídla. Žádnou památku nelze vytrhnout z kontextu prostředí. Vedle kategorie památek je v zahraničí definována ostatní zástavba jako objekty doprovodné hodnoty či historického zájmu.

- Historické dědictví i nová architektonická tvorba vytvářejí rovnováhu pro optimální rozvoj člověka.

- Kulturní památky nejsou výlučnou exkluzivní záležitostí, ale přirozenou potřebou člověka při vytváření kulturního životního prostředí sídel, regionu a státu.

1. b): Legislativa státní památkové péče

Zákon ČNR o státní památkové péči, ve znění zákona ČNR č. 425/1990 Sb., zákona ČNR č. 242/1992 Sb., zákona č. 361/1999 Sb., zákona č. 122/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 146/2001 Sb. a zákona č. 320/2002Sb., zákona č. 18/2004 Sb. a zákona č. 186/2004 Sb. zákona č. 1/2005 Sb., zákona č. 3/2005 a nález Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 240/2005 Sb.

Zákon o sídle Parlamentu České republiky

Nařízení vlády ČR o chráněné oblasti Pražského hradu

Nařízení vlády ČR o památkové rezervaci v hlavním městě Praze

Nařízení vlády ČR o prohlášení území historických jader měst Kolína, Plzně, Brna, Lipníku nad Bečvou za památkové rezervace

Nařízení vlády ČR o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ve znění nařízení vlády ČR č. 112/1991 Sb., nařízení vlády ČR č. 262/1995 Sb. a nařízení vlády č. 171/1998 Sb.

Nařízení vlády ČR o prohlášení Břevnovského kláštera za národní kulturní památku, ve znění nařízení vlády č. 171/1998 Sb.

Nařízení vlády ČR o zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky

Nařízení vlády ČR o změně prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ve znění nařízení vlády č. 171/1998 Sb.

Nařízení vlády ČR o prohlášení území historického jádra města Františkovy Lázně a území pevnosti Terezín za památkovou rezervaci

Nařízení vlády o prohlášení území ucelených částí vybraných měst a obcí s dochovanými soubory lidové architektury za památkové rezervace

Nařízení vlády o prohlášení území ucelených částí vybraných měst a obcí s dochovanými soubory lidové architektury za památkové rezervace

Nařízení vlády o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ve znění nařízení vlády č. 171/1998 Sb. a nařízení vlády č. 336/2002 Sb., a nařízení vlády č. 422/2005 Sb.

Nařízení vlády o podmínkách ochrany národní kulturní památky sídla Parlamentu České republiky

Nařízení vlády o vymezení některých kulturních památek a o změně a doplnění některých právních předpisů

Nařízení vlády o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky

Vyhláška ministerstva kultury ČR, kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění vyhlášky Ministerstva kultury č. 139/1999 Sb., vyhlášky č. 538/2002 Sb.

Vyhláška ministerstva kultury ČR o prohlášení území bojiště u Slavkova za památkovou zónu

Vyhláška ministerstva kultury ČR o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny, ve znění vyhlášky Ministerstva kultury č. 251/1995 Sb.

Vyhláška Ministerstva kultury o prohlášení území historických jader vybraných obcí a jejich částí za památkové zóny

Vyhláška Ministerstva kultury o prohlášení území historických jader vybraných měst a jejich částí za památkové zóny

Vyhláška Ministerstva kultury o prohlášení území vybraných částí krajiných celků za památkové zóny, ve znění vyhlášky č. 158/2002 Sb.

Nařízení vlády o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky

Nařízení vlády o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky

Vyhláška Ministerstva kultury o prohlášení území vybraných částí krajiných celků za památkové zóny

Nařízení vlády o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, ve znění nařízení vlády č. 422/2005 Sb.

Vyhláška o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu

Vyhláška o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu

Vyhláška o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných obcích a jejich částech za památkové zóny a určení podmínek pro jejich ochranu

Nařízení vlády o prohlášení Horského hotelu a televizního vysíláče Ještěd u Liberce a některých movitých kulturních památek za národní kulturní památky a o změně některých dalších předpisů

Vyhláška ministerstva kultury ČR o prohlášení lednicko-valtického areálu na jižní Moravě za památkovou zónu

Nařízení vlády o prohlášení Horského hotelu a televizního vysíláče Ještěd u Liberce a některých movitých kulturních památek za národní kulturní památky a o změně některých dalších předpisů

Vyhláška ministerstva kultury ČR o prohlášení lednicko-valtického areálu na jižní Moravě za památkovou zónu

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 25. března 1992 č. 209

k Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Vláda

I. s c h v a l u j e Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky, uvedený v příloze č. 1 tohoto usnesení;

II. b e r e n a v ě d o m í zásady přípravy, zpracování a realizace městských programů regenerace, uvedené v příloze č. 2 tohoto usnesení;

III. ukládá

1. ministru financí uvolnit v roce 1992 po dohodě s ministrem kultury část prostředků z rezervy státního rozpočtu pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón na podporu městských programů regenerace,

2. ministru kultury informovat přednosty okresních úřadů o přijatém usnesení vlády k Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky.

3. ministrům kultury, životního prostředí a pro hospodářskou politiku a rozvoj ve spolupráci se Svazem měst a obcí a jeho Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska

a) založit do 30. června 1992 pracovní skupinu pro regeneraci městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky,

b) předložit do 31. srpna 1992 ministru financí návrh na vyčlenění prostředků ze státního rozpočtu v roce 1993 pro podporu Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky,

4. přednostům okresních úřadů požádat městská zastupitelstva ve městech, která se přihlásila do Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, aby připravovala, zpracovávala a postupně realizovala vlastní městské programy regenerace; podle zásad uvedených v příloze č. 2 tohoto usnesení;

IV. d o p o r u č i j e Svazu měst a obcí a jeho Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska spolupracovat s městskými zastupitelstvy a orgány státní správy při přípravě, zpracování a realizaci městských programů regenerace.

Provedou:

ministři financí, kultury, životního prostředí, pro správu národního majetku a jeho privatizaci, pro hospodářskou politiku a rozvoj a přednostové okresních úřadů.

Na vědomí:

předseda Svazu měst a obcí

předseda Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska

Předseda vlády

JUDr. Petr Pithart, v. r.

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky

Program je projevem vůle vlády ČR napomoci záchraně a rozvoji nejcejnějších částí našich historických měst vytvořením organizačních, informačních i ekonomických podmínek k jejich komplexní regeneraci. Smyslem této regenerace je nejen rehabilitace kulturních hodnot a ozdravení životního prostředí měst, ale také vytvoření atraktivních ohnisek rozvoje podnikatelských aktivit.

1. Cíl Programu

Cílem Programu je aktivizovat města s vyhlášenou nebo připravovanou městskou památkovou rezervací (dále jen „MPR“) nebo městskou památkovou zónou (dále jen „MPZ“) k jejich regeneraci a všestranně jim napomáhat při přípravě, zpracování a realizaci městských programů regenerace (dále jen „programy“).

2. Organizační zabezpečení

2.1. K zabezpečení Programu zřizují ministerstva kultury, životního prostředí a pro hospodářskou politiku a rozvoj spolu se Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska Pracovní skupinu pro regeneraci MPR a MPZ České republiky. Předmětem její činnosti je zejména:

a) vykonávat poradenské a informační služby pro orgány historických sídel a aktivizovat je, aby v rámci samostatné i přenesené působnosti zpracovávaly a realizovaly vlastní programy,

b) vykonávat expertizní činnost pro orgány státní správy a samosprávy zaměřenou k ekonomickému, organizačnímu, legislativnímu a informačnímu zajišťování záchran a regenerace MPR a MPZ,

c) napomáhat odbornými službami městům a jejich sdružením při utváření výkonné komunální samosprávy k zajištění záchran a regenerace MPR a MPZ,

d) shromažďovat a publikovat informace, poznatky a zkušenosti vztahující se k problematice regenerace historických sídel,

e) spolupracovat se zahraničními institucemi podobného zaměření a vyměňovat vzájemně informace.

2.2. Městská zastupitelstva ve své působnosti připravují, zpracovávají a realizují programy na základě vlastního rozhodnutí. Přitom se doporučuje postupovat podle Zásad projednaných vládou České republiky (viz část č. IV. předloženého materiálu).

3. Podpora městských programů

Na podporu přípravy, zpracování a realizace programů se mohou vyčlenit prostředky:

3.1. Pro zpracování programů, včetně potřebných průzkumů, územně plánovacích podkladů a dokumentace, ze státního rozpočtu.

3.2. Pro zabezpečování jednotlivých akcí programů v případech, kdy prostředky z rozpočtu města ani soukromníků nepostačují, zejména:

a) ze státního rozpočtu

- na záchranu církevních a kulturních památek,

- na programy podpory vzniku a rozvoje malých a středních podniků realizované prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s., apod.,

b) z výdajů Nadace na záchranu kulturního dědictví,

c) ze Státního fondu pro životní prostředí,

d) z jiných specializovaných našich i zahraničních fondů, nadací, darů právnických a fyzických osob apod.

e) 3.3. K podpoře programů:

a) může být zaměřena i činnost peněžních ústavů,

b) budou orgány státní správy ve své působnosti napomáhat získávání a využívání zahraničního kapitálu.

Zásady přípravy, zpracování a realizace městských programů regenerace**1. Charakteristika programů**

Městské programy regenerace (dále jen „programy“) jsou souborem účelově zaměřených, veřejně prospěšných opatření, směřujících k záchraně historicky nejcennějších částí měst, zejména městských památkových rezervací (dále jen „MPR „) a městských památkových zón (dále jen „MPZ“) v souladu s Programem regenerace MPR a MPZ České republiky, a k zahájení a rozvinutí jejich cílevědomě komplexní a kontinuální regenerace.

1.1. Programy zpracovávají popřípadě pořizují ze svého rozhodnutí města jako součást širěji pojatého programu rozvoje územního obvodu města ve smyslu zákona o obcích nebo v souladu s ním, programy schvalují městská zastupitelstva.

1.2. V programech se spojuje zájem státu na péči o kulturní dědictví, vyjádřený zejména v zákonu o státní památkové péči, s cílevědomou hospodářskou a sociální politikou měst.

1.3. Programy vytvářejí i podmínky pro účelné a hospodárné vynakládání soukromých i veřejných finančních prostředků na základě propočtu výnosů, kterých lze regeneraci dosáhnout, a nákladů, které je nutno na ni vynakládat.

1.4. Příprava, zpracování a realizace programů musí probíhat tak, aby při nich byla zajištěna široká účast obyvatel města, vlastníků a uživatelů jednotlivých nemovitostí.

1.5. Navrhovaná opatření nemají přinést vzrůst administrativy a neúčelné pracovní náplně, nýbrž ekonomickou, informační a organizační pomoc městu a vlastníkům a uživatelům nemovitostí.

2. Cíle programů

Cíle programů musí být v souladu s ostatními cíli rozvoje města, respektovat zvláštní a jedinečné podmínky jednotlivých měst. Obecně se vytyčují zejména hlavní cíle, které však mohou mít v jednotlivých programech rozdílnou váhu a různou časovou a prostorovou provázanost:

2.1. Provést neodkladné práce na záchranu těch ohrožených objektů a souborů, které se podílejí na památkové podstatě MPR a MPZ (jde např. o opravy střech, okapů a kominů, odstranění podmačení a statické zabezpečení), a nezbytné opravy technické infrastruktury.

2.2. Obnovovat systémy technické infrastruktury (vodo hospodářské, energetické, spojové a dopravní).

2.3. Systematicky podněcovat a provádět opravy, modernizace, rekonstrukce a pravidelnou údržbu domovního a bytového fondu jednotlivých objektů i jejich souborů. Přitom zajistit zachování památkových hodnot a využití objektů a souborů ke vhodným účelům v souladu se zásadami státní památkové péče. Pečovat o urbanistickou a architektonickou úroveň prostředí, včetně vzhledu města a jeho charakteru.

2.4. Provádět rekonstrukce a úpravy vnějších prostranství (ulic, náměstí, parků) včetně jejich vybavení malou architekturou a zelení. V souladu se záměry rozvoje města řešit úpravu komunikací, zřizovat dopravně zklidněné a pěší zóny.

2.5. Zastavit vyhlášení MPR a MPZ stanovením a dodržováním nepodkočitelné hranice plochy bytů v obytných budovách, zachováním části bytů v území pro sociálně slabé a pro handicapované; ozdravit demografickou a sociální strukturu obyvatelstva,

2.6. Oživit MPR a MPZ ekologicky nezávadnými podnikatelskými i veřejnými provozy, které vytvářejí pracovní příležitosti pro obyvatele města a jeho okolí, uspokojují potřeby obyvatel i návštěvníků a přiměřeně využívají vhodné objekty obnovovaných památek. V souladu s tím stimulovat žádoucí změny vlastnictví a působit proti spekulativním postupům.

2.7. Pečovat o kvalitu přírodních složek životního prostředí a jeho ekologickou stabilitu, dodržovat limity pro zdroje škodlivin, provádět opatření k šetření energií, materiálů a vody, zabezpečovat sběr a zneškodňování odpadu.

2.8. Vyvádavat a podporovat kulturní a osvětové činnosti, které podněcují zájem a ochotu obyvatel města podílet se na regeneraci, budovat informační systém o území včetně pořízení seznamů ohrožených památek a prohlubovat znalosti o MPR a MPZ.

3. Příprava, zpracování a realizace programů

K Programu regenerace MPR a MPZ České republiky se může přihlásit a podle zásad tvorby městských programů regenerace může postupovat každé město, které má na svém území vyhlášenou MPR nebo MPZ, nebo město, jež se o statut MPR nebo MPZ hlásí. Podle zásad tvorby městských programů mohou přiměřeně postupovat i ostatní města, která si chtějí zachovat své historicky a architektonicky cenné části.

3.1. Podnět ke zpracování programu

Podnět ke zpracování programu může vycházet od orgánů městské samosprávy, iniciativních skupin občanů i od orgánů státní památkové péče a orgánů územního plánování. Svůj záměr zpracovat program a přihlásit se k Programu regenerace MPR a MPZ České republiky oznámí město písemně okresnímu úřadu a odbornému pracovišti pro regeneraci MPR a MPZ, České republiky (tj. Pracovní skupině ČR, dále jen „odborné pracoviště ČR“), do doby jeho zřízení ministerstvu kultury ČR. V uvedeném oznámení charakterizuje stav MPR nebo MPZ, včetně popisu památkových hodnot, a hlavní cíle, jichž hodlá regeneraci na základě programu dosáhnout. Zvláště uvede potřeby neodkladných prací na záchranu těch ohrožených objektů a souborů, které se podílejí na památkové podstatě MPR a MPZ, a známé potřeby nezbytných oprav technické infrastruktury.

3.2. Ověření záměrů města

Okresní úřad v dohodě s odborným pracovištěm ČR zorganizuje ověření záměrů uvedených v oznámení, k tomu přizve zástupce města, památkové péče, orgánů územního plánování a stavebního úřadu, zainteresovaných občanských iniciativ, organizací, podniků, družstev a příslušné odborníky. Cílem je upřesnění nebo doplnění cílů programu a námětů pro jeho zpracování, stanovení orientačních nákladů na zpracování programu, posouzení možností financování a určení podílů jednotlivých účastníků na zpracování programu a nezbytných podkladů a na neodkladných záchranných pracích. Předmětem jednání je také organizační a informační pomoc okresního úřadu a odborného pracoviště ČR městu.

3.3. Pracovní skupina programu

Město si zřídí pro přípravu, zpracování a realizaci programu stálou pracovní skupinu, např. jako svoji komisi ve smyslu zákona o obcích. V jejím čele je zpravidla člen městské rady, jejími členy jsou hlavní koordinátor programu z řad pracovníků městského úřadu, představitel památkové péče, architekt-urbanista, další členové městského zastupitelstva, zástupci orgánů státní správy, vlastníků a uživatelů nemovitostí, organizací, podniků, družstev, místních spolků, občanských iniciativ a expertů (např. sociolog, ekonom, ekolog, právník atp. Pracovní skupina je sestavena tak, aby ve své činnosti hájila veřejné zájmy, nikoliv soukromé zájmy skupin podnikatelů nebo vlastníků nemovitostí, kteří mohou vytvářet vlastní sdružení.

Pracovní skupina předkládá návrhy a žádosti směrem k orgánům samosprávy, státní správy, projektantům a odbornému pracovišti ČR. Městské zastupitelstvo, popřípadě městská rada může pracovní skupinu, která byla zřízena jako její komise, pověřit některými pravomocemi, jako např. vypracováním žádostí o podpory, spoluprací s privatizační komisí, podnikateli, investory, projektanty a dodavateli, zřizováním vlastních odborných týmů, sdružováním prostředků z různých zdrojů, organizováním soutěží, konkursů, prováděním nabídkových řízení a řešením konfliktů.

3.4. Další opatření k zabezpečování programu

Pro ekonomické, informační a institucionální zabezpečování programu si město může vytvářet v rozsahu odpovídajícím potřebám:

- Informační a poradenské středisko programu zaměřené na širokou veřejnost, na aktivní ochránce kulturního dědictví a životního prostředí, na vlastníky a uživatele nemovitostí, na podnikatele, investory atd.,
- úcelový finanční fond pro doplňkový způsob veřejného financování programu mimo rozpočet města,
- smíšenou společnost (akciovou společnost nebo společnost s ručením omezeným) s majoritní účastí města a účastí dalších právnických i fyzických osob, jejímž hlavním předmětem činnosti bude zabezpečování realizace programu,
- nadací pro zabezpečování realizace programu.

3.5. Podklady pro zpracování návrhu programu

Program musí vycházet z aktuální územně plánovací dokumentace a přiměřeně využít dalších podkladů. Přitom se postupuje v těchto krocích:

a) Město (pracovní skupina) zabezpečí vyhodnocení existující územně plánovací dokumentace, územně plánovacích podkladů a dalších programových a koncepčních materiálů z hlediska závažnosti a využitelnosti pro tvorbu programu a s vyhodnocením seznámí příslušný orgán územního plánování.

b) Příslušný orgán územního plánování pořídí nové doplňující územně plánovací podklady a dokumentaci, zejména nezbytné průzkumy a rozborů a územní plány určující regulační podmínky.

Pro návrh programu je nezbytné pořádat průzkumy a rozborů zaměřené zejména na popis a hodnocení území z hledisek:

kulturně historických, památkových, urbanisticko-architektonických včetně kompozice, vzhledu a charakteru města, provozně funkčních (včetně dopravního režimu, funkčního využití objektů a pod.), ekonomických (včetně rozmístění podniků, pracovních příležitostí, daňových přínosů, vlastnictví, cen a využití nemovitostí), demografických, sociologických, etnografických a vývoje bydlení, ekologických (včetně zdrojů a účinků škodlivin v území a enkláv ekologické stability), stavu technické infrastruktury, stavebního stavu objektů.

Tyto průzkumy a rozborů se nezpracovávají, pokud byly již dříve zpracovány a jsou v potřebné míře aktuální.

Jako vyjádření prostorového překryvu kulturních, provozně funkčních, ekonomických, sociálních, ekologických a územně technických problémů a hodnot v území se zpracuje problémová mapa.

3.6. Obsah programu

Návrh programu obsahuje:

- a) podrobné cíle regenerace,
  - b) grafickou dokumentaci s vyznačením veškerých předpokládaných stavebních, hospodářských a dalších aktivit města, státních, družstevních i soukromých podniků, jednotlivých vlastníků a uživatelů,
  - c) tabulkově uspořádaný přehled akcí programu, týkajících se:
    - neodkladné záchrany ohrožených objektů a souborů a nezbytných oprav technické infrastruktury (bod 2.1.),
    - obnovy systémů technické infrastruktury (bod 2.2.),
    - jednotlivých objektů a jejich souborů (bod 2.3.),
    - vnějších prostranství (bod 2.4.),
    - sociálních problémů (bod 2.5.),
    - ekonomického oživení (bod 2.6.),
    - ekologických problémů (bod 2.7.),
    - informací a osvěty (bod 2.8.),
  - d) v případě potřeby schematickou dokumentaci akcí regenerace (úprav, modernizací a dostaveb, ev. i nové výstavby objektů a souborů včetně veřejných prostranství),
    - e) scénář postupu regenerace s uvedením kritických míst a s odhadem doby realizace, projednaný s vlastníky a uživateli dotčených nemovitostí,
    - f) zásady projektového zadání jednotlivých akcí, které mají být realizovány v 1. etapě (prioritní jsou zejména akce na záchranu těch ohrožených objektů a souborů, které se podílejí na památkové podstatě MPR a MPZ, a nezbytné opravy technické infrastruktury, dále akce na zajištění tranzitních bytů a sociální výpomoci v předstihu a na oživení upadajícího území),
    - g) aproximativní stanovení nákladů na jednotlivé akce, návrh způsobu podnikatelského a investorského zabezpečení, financování v jednotlivých letech (vč. respektování možností realizace jednotlivými vlastníky a uživateli po etapách),
    - h) rozvalu o zdrojích a návratnosti finančních prostředků, v případě potřeby i rámcové podnikatelské záměry rozhodujících akcí programu,
    - i) specifikaci finančních prostředků, které zajistí město a které budou požadovány z jiných zdrojů, s návrhem zajištění potřebné podpory, vztažené vždy k jednotlivým akcím podle let uvažované realizace,
    - j) další dokumentaci podle potřeby nebo požadavků města (pracovní skupiny).
- Návrh programu může být v některých částech zpracován ve variantách. Bude dokumentován textově, tabelárně, graficky, případně modelově, s využitím výpočetní a audiovizuální techniky apod.. Ve spolupráci s pracovní skupinou bude vždy se zpracovatelem dohodnuta jednoduchá a srozumitelná úprava dokumentace, určená pro seznámení široké veřejnosti s návrhem programu.

3.7. Projednávání a schvalování programu

Návrh programu projedná městský úřad veřejně na shromážděních občanů, jejich sdružení a spolků a dále s orgány státní památkové péče, s okresním úřadem a s odborným pracovištěm ČR. Úplná dokumentace programu musí být k dispozici pro seznámení občanů i orgánů statní správy nejméně po dobu 30 dnů, připomínky mohou občané podat ve lhůtě 30 dnů, přičemž tato lhůta počíná běžet posledním dnem lhůty určené pro seznámení.

Program posoudí příslušné orgány státní správy zejména z hlediska souladu s územně plánovací dokumentací. Pokud jsou k návrhu programu vneseny podstatné připomínky ze strany těchto orgánů nebo občanů, rozhodne město o jeho úpravě a dopracování. Městský úřad seznámí veřejnost s výsledky projednávání připomínek. Výsledný návrh programu schvaluje městské zastupitelstvo. Závazné zásady programu mohou být stanoveny městským zastupitelstvem v obecně závazné vyhlášce.

Schválený program město veřejně vyhlásí a zajistí mu širokou propagaci a osvětu.

3.8. Realizace programu

Město realizuje v předstihu jednak akce na záchranu ohrožených objektů nebo souborů, a jednak obnovu systémů technické infrastruktury a akce řešící ekologické problémy. Postup stavebních prací volí v souladu se sociálním a ekonomickým rozvojem města, zájmem vlastníků a uživatelů a v jejich vzájemné součinnosti, a to zpravidla po malých, rychle a komplexně proveditelných provozně ucelených částech (např. blocích) tak, aby nedocházelo k nadměrnému narušení životního prostředí stavební činností.

Město (pracovní skupina) zabezpečí (např. formou soutěží) zpracování urbanistických studií důležitých pro realizaci programu. Urbanistickou studii nebo její část může městské zastupitelstvo po projednání (obdobně jako v bodě 3.7.) schválit jako východí podklad pro realizaci programu a jako informaci významnou mimo jiné pro podnikatele a investory v příslušné části území.

Město (pracovní skupina) může určit hlavního architekta MPR nebo MPZ nebo jejich části (např. autora územního plánu nebo urbanistické studie)

a doporučit podnikatelům, aby s ním své stavební záměry konzultovali.

Schválený program je základem pro výběrové nebo konkurzní řízení podnikatelů a investorů v MPR nebo MPZ. V případě majetku města (městská infrastruktura, komundní bytový a domovní fond, veřejná prostranství, některé nemovité kulturní památky a pod.) může město být podnikatelem i investorem.

3.9. Podmínky udělování finanční podpory programu

Okresní úřad a odborné pracoviště ČR průběžně sledují přípravu, zpracování a realizaci programu a jeho jednotlivých akcí. Město přednostně realizuje maximum akcí s využitím vlastních zdrojů, prostředků vlastníků a uživatelů a s účastí obyvatel.

Jestliže město samo finančně nestačí na zabezpečení programu, který se týká vyhlášené nebo navržené MPR nebo MPZ, požádá na jednotlivé akce o podporu z veřejných prostředků, a to:

- a) nadřízený orgán (okresní úřad), zprostředkující čerpání státního rozpočtu,
- b) ústřední orgán, který je správcem příslušného státního účelového fondu, nebo v souladu s resortním předpisem přímo tento fond,
- c) odborné pracoviště ČR, zprostředkující čerpání z jiných účelových prostředků ústředních orgánů České republiky a mezinárodních společností (zpravidla s pomocí banky nebo spořitelny).

Žádosti o podporu musí obsahovat odůvodnění, mimo jiné popis cílů a užitků a přezkoušitelné propočty nákladů a výnosů. Podpora se uděluje vždy teprve po předchozím prověření, že náklady prokazatelně přesahují možnosti města, vlastníků a uživatelů a že budou vynaloženy efektivně.

4. Zásady a možnosti soukromého a veřejného financování programů

4.1. Financování programů se řídí zásadami:

- a) Akce zahrnuté do programu financují především soukromí nebo veřejní vlastníci (včetně dlouhodobých nájemců) a uživatelé (včetně nájemníků) objektů, kteří z nich mají užitek jako podnikatelé nebo jako spotřebitelé.
- b) Financuje se zásadně podle objektů; objekty jsou také provozně ucelené části technické infrastruktury. Výjimku tvoří studie a projekty pro regeneraci celého území nebo části MPR nebo MPZ.
- c) Veřejné finanční příspěvky, zvýhodněné půjčky a úvěry a daňové úlevy (v souladu s daňovými předpisy připravovanými k uplatnění postupně od roku 1993) se poskytují jen na základě zdůvodněné žádosti, která obsahuje propočty finančních nákladů (celkový náklad na částečnou obnovu objektu, který se podílí na památkové podstatě MPR a MPZ, a z toho vícenásobek oproti nákladu na úplnou obnovu objektu) a výnosů.

4.2. Měly-li by náklady spojené s programem přesáhnout náklady úplné obnovy (znovuvýstavby) objektu, a tím zájem vlastníka a uživatelů objektu se na programu podílet, financuje se regenerace objektu v míře odůvodněné veřejným zájmem a možnostmi částečně (výjimečně úplně) s využitím prostředků města, popřípadě státního rozpočtu, to se týká zejména těch objektů a souborů, které se podílejí na památkové podstatě MPR a MPZ, a objektů či provozních úseků technické infrastruktury.

4.3. Poskytování veřejných finančních prostředků se vždy váže na určité podmínky, shrnuté do písemné smlouvy.

4.4. Rozlišují se tyto základní způsoby podpory jednotlivých akcí programu:

- a) účelový nevratný finanční příspěvek z rozpočtu města nebo ze státního rozpočtu jako přímá pomoc; na příspěvek není právní nárok,
- b) bezúročná nebo zvýhodněná půjčka fyzickým osobám nebo úvěr právníckým osobám, jako překlenovací finanční výpomoc uhrazovaná z veřejných prostředků, například stavební úvěr (po kolaudaci přeměňovaný na hypoteční úvěr nebo na částečný finanční příspěvek odpisem určité částky),
- c) nepřímá finanční pomoc ve formě daňových úlev (v souladu s daňovými předpisy připravovanými k uplatnění postupně od roku 1993).

4.5. Uvedené způsoby doplníkového, podpůrného financování z veřejných prostředků se uplatňují při uhrazování investičních a provozních nákladů v různé míře. Záleží na tom, zda jde o subjekty ziskových nebo neziskových činností, popř. objekty soukromého nebo veřejného zájmu. Hlavní možnosti shrnuje přehledná tabulka:

Přímé a nepřímé pomoci při úhradě Předměty pomoci	Finanční příspěvky	Úvěry/půjčky	Daňové úlevy (postupně od r. 1993)
Objekty veřejného zájmu bez větších zisků	podle konkrétní situace až 100% nákladů	doplňkové bezúročné s možností hypotéky či příspěvku	částečné osvobození od daní
Objekty soukromé spotřeby a podnikání se ziskem, který kryje jen náklady běžné stavebně technické péče	jen na zvýšené náklady na mimořádnou péči v MPR a MPZ do 50 %	snížené úroky, záruka města	zrychlené odpisování investic, dočasné prominutí daní
Objekty soukromé spotřeby a podnikání se ziskem, který kryje i zvýšené náklady na mimořádnou péči vyplývající z památkové podstaty objektu	-	snížené úroky	zrychlené odpisování investic

Příloha č. 3: Realizační dokumenty

3a): Zásady ministerstva kultury pro užití státní podpory Programu regenerace MPR a MPZ ČR v roce 1994 ve výši 275 milionů Kč podle usnesení vlády č. 209/1992

Zásady ministerstva kultury pro užití státní podpory
Programu regenerace MPR a MPZ ČR v roce 1994 ve výši 275 milionů Kč
podle usnesení vlády č. 209/1992

1 Zásady věcného řešení

1. Prostředky jsou využitelné a zúčtovatelné se státním rozpočtem v roce 1994 (SR), nelze je převádět do roku 1995. Jsou umístěny v rezervě SR, v tzv. Všeobecné pokladní správě (VPS), jsou spravovány a uvolňovány ministerstvem financí (MF) postupně v závislosti na naplnění rezervy SR. Podle návrhu na rozmístění příspěvků předloženého společně náměstkem ministra kultury a náměstkem ministra hospodářství MF provádí rozpočtová opatření ve prospěch resortu kultury, neboť:

(a) oblast státní péče o památkové hodnoty historických měst je v působnosti ministerstva kultury (MK),

(b) MK - na rozdíl od ministerstva hospodářství (MH) - má právně relevantní nástroje k rozmístování přímých dotací ve prospěch nejen právnických, ale i fyzických osob,

(c) MK je jedním z garantů usnesení vlády č. 209/1992.

2. Příspěvky jsou rozmísťovány pouze do měst a obcí (dále jen měst) s prohlášenou MPR (40) nebo MPZ (191). (Pouze výjimečně, po předchozím souhlasu ústřední komise, do měst, kde je prohlášení MPR nebo MPZ připraveno na MK.)

3. Při výběru měst a stanovování výše podpor se posuzuje, do jaké míry město splňuje podmínky Programu regenerace - vyhovující územně plánovací dokumentace, místní pracovní skupina a městský program regenerace podle usnesení vlády č. 209/1992 - a potřeba zachrany památkových hodnot. Pozn.:

(a) v roce 1994 se ještě připouští umístění podpory i do měst, která městský program regenerace podle usnesení vlády č. 209/1992 teprve připravují (motivační funkce podpory),

(b) v případech, kdy město nemá zájem o podporu ze státního rozpočtu v roce 1994 podle těchto pravidel nebo kdy působí proti zásadám péče o památkové hodnoty, nebude podpora Programu regenerace poskytnuta.

4. Zatímco programy městské regenerace MPR a MPZ se zaměřují na objekty, činnosti i správu objektů a činností a sledují záměr zvyšování podílu soukromých prostředků v celkových nákladech na regeneraci, může být podpora Programu regenerace věnována pouze na obnovu objektů - nemovitých kulturních památek.

5. Prostředky lze využít jako příspěvek na zvýšené náklady spojené s obnovou (rekonstrukcí, restaurováním, údržbou či opravami apod.) zapsané nemovité kulturní památky, pokud je součástí akcí městského programu regenerace a:

(a) nachází se na území MPR nebo MPZ,

(b) výjimečně se nachází mimo území MPR nebo MPZ, ale zároveň je významnou součástí městského programu regenerace.

Obnova se musí provádět podle závazného stanoviska památkových orgánů.

6. Prostředky lze využít na obnovu památkových objektů ve vlastnictví obce, církvi, jiných právnických osob a fyzických osob, případně ve státním vlastnictví, pokud je objekt spravován organizací zřízenou městem, která žádá o přechod vlastnictví podle zákona č. 172/1991 Sb. Přitom se předpokládá, že město bude přispívat na památky ve vlastnictví fyzických a právnických osob včetně církvi.

7. Příspěvky se poskytují zejména na objekty, kde dochází k záchraně a zhodnocení památkových hodnot, a zároveň k využití pro veřejně prospěšnou činnost, a kde budou provoz a údržba zajišťovány fyzickou osobou, nebo právníkou osobou neziskového typu. Zvláštní pozornost zasluhují akce, kde dochází ke sloučení neziskové a ziskové činnosti pod jednou (soukromoprávní) správou a kde zisková činnost zabezpečuje prostředky na činnosti neziskové, provoz a údržbu.

8. Příspěvky na objekty, kde jsou rozvíjeny podnikatelské činnosti, při cházejí v úvahu s ohledem na záchranu dlouhodobě neudržovaného památkově chráněného objektu. Pokud zisky kryjí i zvýšené náklady spojené s obnovou kulturní památky, doporučuje se využít státní podory formou zvýhodněných půjček a záruk na bankovní úvěr v rámci Programů podpory malého a středního podnikání MH, realizovaných Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou.

9. Při výběru objektů a stanovování výše příspěvků se sleduje zásada přiměřené účasti a zodpovědnosti všech zúčastněných: vlastníka nebo uživatele - města nebo okresního úřadu - státu (podpory Programu regenerace a jiné státní podpory památek).

4.6. Na úrovni měst přicházejí v úvahu následující zdroje veřejných finančních prostředků pro podporu programů:

a) vyčleněné prostředky z rozpočtu měst (nejvydatnější zdroj), doplňované zpravidla globálními dotacemi z rozpočtu ČR (prostřednictvím rozpočtů okresních úřadů),

b) doplňkové finanční zdroje soustředované v městském účelovém fondu pro podporu programu: daňové přírůžky a poplatky a úplaty (jimiž se odčerpávají kladné a záporné externality; tím se kompenzují podnikatelské zisky, pramenící z polohové renty a památkové přitažlivosti MPR nebo MPZ), podíly z výnosů privatizace obecního majetku (jako konkrétní kompenzace za zhodnocení nebo znehodnocení památkových objektů v minulých letech, nebo jako odvod z vyšších výnosů, pramenících z polohové renty a památkové přitažlivosti MPR nebo MPZ),

c) zvláštní zdroje ze zapojení památkových objektů do komerčního podnikání, např. z jejich provozování v rámci smíšené společnosti nebo nadace podporující program (zisky této společnosti ze stravování, ubytování, zábavní činnosti apod., pramenící především z atraktivity místa a objektu se v rámci hospodaření města užívají na realizaci programu),

d) dary sponzorů a mecenášů a výnosy sbírek, nadace, loterie a jiné zdroje.

4.7. Na úrovni nadřízeného orgánu, zprostředkujícího čerpání státního rozpočtu, přicházejí v úvahu tyto zdroje:

a) globální dotace do rozpočtu města,

b) účelový příspěvek na podporu programu nebo jeho jednotlivých částí,

c) jiné zdroje.

4.8. Na úrovni republiky přicházejí v úvahu zejména účelově vyčleněné prostředky:

a) ze státního rozpočtu

- na záchranu církevních a kulturních památek (pro body 2.1., 2.3., 2.4. a 2.8.),

- na programy podpory vzniku a rozvoje malých a středních podniků realizované prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové bank, a.s.,

apod. (pro body 2.2., 2.5. a 2.6.),

b) ve výdajích Nadace na záchranu kulturního dědictví (pro body 2.1., 2.3., 2.4. a 2.8.),

c) ze Státního fondu pro životní prostředí (pro bod 2.7.),

d) z Fondu národního majetku pro posílení zdrojů bank a spořitelen, které budou určeny k poskytování úvěrů na jednotlivé akce programu,

e) z účelových prostředků zahraničního kapitálu pro rozvoj cestovního ruchu,

d) z jiných specializovaných našich i zahraničních fondů, nadací, darů právnických a fyzických osob apod.

4.9. K podpoře programů bude zaměřena i činnost účelově zaměřených peněžních ústavů.

10. Státní správa a města mají rozhodovací, kontrolní, informační a poradenskou úlohu při užití prostředků podpory, přičemž se zvyšuje pravomoc a zodpovědnost měst.

11. Důležitou součástí práce orgánů státní správy i měst je sledování společenské efektivity užití prostředků podpory. Kritérii společenské efektivity jsou především:

- záchrana hmotné podstaty nemovité kulturní památky, zachování urbanistické struktury MPR nebo MPZ,
- účinnější působení památkových hodnot v prostorech vlastního objektu, jakož i ve vnitřním a vnějším obrazu MPR nebo MPZ,
- zachování charakteru a dosažení harmonie v působení historického prostředí MPR nebo MPZ jako památkově chráněného urbanistického celku,
- zpřístupnění památek veřejnosti, zlepšení komunikačních podmínek v MPR nebo MPZ a podle potřeby zklidnění, nebo oživení prostředí,
- vhodné využití podporující význam objektu v rámci urbanistické struktury MPR nebo MPZ, případně celého města,
- vhodné využití, které je v souladu s památkovou hodnotou objektu a s jeho sociálním a ekonomickým významem v minulosti, ale které přispívá i k využití potenciálů rozvoje MPR nebo MPZ a celého města, popřípadě regionu,
- úspora veřejných prostředků širším zapojením soukromých prostředků vlastníka nebo uživatele, zajištěním ekonomického provozu a využitím možností samofinancování.

12. Podklady pro výběr měst a výpočet podpor pro jednotlivé MPR a MPZ zpracovává Pracovní skupina pro regeneraci MPR a MPZ ČR (PS), zřízená v roce 1992 při Výzkumném ústavu výstavby a architektury v Praze (VÚVA) na základě usnesení vlády č. 209/1992.

13. Realizaci podpory a provedení závěrečného vyúčtování zabezpečuje MK na základě smluv s vlastníkem o podmínkách poskytnutí příspěvku proti vyúčtování po dokončení prací (s ní lze uvažovat u příspěvků vyšších než 1 mil. Kč – typ číslo 2), nebo smlou o poskytnutí příspěvku v průběhu nebo před započítáním prací (typ číslo 1). Města a památkové ústavy budou mít kontrolní úlohu při užití prostředků ve městech.

14. Prostředky uspořené nebo nesprávně čerpané se vrací na MK, kde vytvoří součást rezervy.

15. O užití prostředků rezervy na operativní pomoc v případě nepředvídatelných nálezů, havarijních situací apod. rozhoduje MK.

2 Stanovení výše příspěvku

2.1 1. krok: celkové částky pro skupiny

Podpora Programu (275 mil.) se rozdělí pro jednotlivé předem stanovené skupiny (světové památky UNESCO, MPR, MPZ, rezerva). Přitom se přihlíží k různému stupni památkové ochrany měst.

Výše celkových částek jednotlivých skupin v mil. Kč

název skupiny	pro skupinu	průměr na MPR/MPZ s nenulovým příspěvkem
Světové památky UNESCO (Český Krumlov, Praha, Telč)	36	(pro tři) 12
MPR (37)	100	(pro 35) 2,85
MPZ (191 + 11 navrhovaných)	130	(pro 141) 0,92
Rezerva	9	

(operativní pomoc – 6, propagace – 1,

ocenění programu regenerace roku 1993 příspěvkem na realizaci jeho akcí – 1,

příspěvek na rekonstrukci památky v rámci odborného výcviku škol – 1)

O výši celkových částek jednotlivých skupin rozhodla ústřední komise v rámci projednávání těchto zásad.

2.2 2. krok: podpory pro města

S celkovou částkou každé skupiny (s výjimkou rezervy) se postupuje stejným způsobem, a to následovně:

Výše podpor pro jednotlivá města skupiny se vypočítává podle následujícího vzorce:

$$Pp = A * Po * x$$

kde je:

Pp ... podpora MPR nebo MPZ

A ... koeficient aktivity

Po ... koeficient potřeby

x ... konstanta úměrnosti.

V této rovnici jsou nám A a Po známé a x vypočítáme tak, aby suma podpor Pp jednotlivých měst se rovnala celkové částce skupiny a nejnižší podpora pro MPR nebo MPZ byla u nejnižších částek zvýšena na 150 tis. Kč.

Vypočtená podpora se snižuje pouze tehdy, jestliže u jednotlivých MPR nebo MPZ přesáhne výši potřeby státního příspěvku (podle informací z měst porovnaných s informacemi z okresů, kde rozhoduje nižší částka) o 300 tisíc Kč. Ušetřené prostředky rovnoměrně posílí podpory pro ostatní města skupiny. Výjimku mohou tvořit aktivní MPR nebo MPZ s kvalitním programem regenerace, kdy se připouští zvýšení poskytnuté podpory maximálně o jeden milion Kč nad výši potřeby státního příspěvku, jestliže město prokáže připravenost tyto prostředky efektivně využít. V opačném případě budou zbylé prostředky převedeny do rezervy.

V případě individuální pomoci vlastníkům památek, kde město odmítá zpracovat program regenerace MPR nebo MPZ, nebo působí proti jeho smyslu, nelze použít prostředky Programu regenerace (je možné počítat pouze s jinými prostředky na památky).

Výpočtené podpory pro MPR a MPZ schvaluje ústřední komise. Přitom může provést úpravy jednotlivých podpor získaných výpočtem v případech odůvodněných novou mimořádnou potřebou nebo aktivitou města, které nemohly být zohledněny při výpočtu.

2.2.1 Koeficient aktivity A

Při výpočtu koeficientu aktivity používáme tři kritéria I. – III., jejichž hodnoty jsou uvedeny v korelační tabulce.

I. Územně plánovací dokumentace a podklady včetně programů rozvoje

II. Místní pracovní skupina podle usnesení vlády č. 209/92

III. Program regenerace MPR nebo MPZ podle usnesení vlády č. 209/92

	1	2	3	4	5	
I.	vyhovující	bude v r. 94, nebo je méně vyhovující	zastaralá, nebo bude později	města neposkytla informace	-	35 %
II.	existuje	bude v r. 94	bude později	není, nevíme, zda bude, není zájem	-	20 %
III.	dobrý, jiný vyhovující nástroj	méně vyhovující	bude v r. 94, ohlášení záměru	zastaralý, nebo je zájem	není zájem	45 %
	100 %	66 %	33 %	0 %	diskv.	

Čísla 1–4 vyjadřují hodnotu kritéria (100 – 0) % – viz dolní řádku tabulky. Hodnota 5 u kritéria III způsobí vyřazení MPR nebo MPZ z procesu přidělování peněz. Váhy kritérií jsou uvedeny v pravém sloupci korelační tabulky – I.: 35 %, II.: 20 % a III.: 45 %.

Při výpočtu postupujeme tak, že pro každou MPR nebo MPZ sečteme vážené hodnoty všech tří kritérií. Je-li výsledek menší než 15 %, zvýšíme jej na minimální hodnotu 15 % (neplatí pro města vyřazená kvůli nezájmu o Program regenerace – hodnocení 5 u kritéria III.). Usnesení vlády č. 209/92 vylučuje možnost existence kvalitního programu regenerace, jestliže město nemá ÚPD. Proto by mělo platit, že při zpracování údajů se nemožou vyskytnout tomu odpovídající kombinace kritérií¹.

¹ Jsou to kombinace: 311,321,331,341,411,421,431 a 441.

2.2.2 Koeficient potřeby Po

Koeficient potřeby stanovíme jako součet objektivních potřeb nákladů na záchranu a zhodnocení památkových hodnot jednotlivých MPR a MPZ v roce 1994 na základě informací z měst (porovnaných s názorem okresních úřadů). Přitom se stanoví horní limit pro města ve skupinách: UNESCO: 200 milionů Kč, MPR: 80 milionů Kč, MPZ: 30 milionů Kč.

2.3 3. krok: příspěvky na objekty

Rozdělování podpor Pp v rámci MPR a MPZ a stanovení výše příspěvků na jednotlivé objekty provede k tomu účelu zřízená komise města a památkové péče na základě zásady přiměřené účasti a zodpovědnosti všech zúčastněných: vlastníka nebo uživatele – města nebo okresního úřadu – státu (podpory Programu regenerace a jiných státních podpor památek). Přitom se přihlíží k potřebě dokončování akcí a k podílu podpory v předcházejícím roce.

Závazné podíly účastníků ze 100% celkových ročních nákladů² na akci:

	město	fyzická nebo právnická osoba	církev
Vlastník nebo uživatel, případně jiné neveřejné zdroje	min.30 %	min.30 %	min.10 %
Příspěvek města, příp. OÚ, + příspěvek z podpory Programu regenerace, a jiných veřejných zdrojů	max.70 %	max.70 %	max.90 %

Ze součtu příspěvků z podpory Programu regenerace na jednotlivé akce v každé MPR a MPZ se odvodí závazný minimální podíl města na obnově nemovitých kulturních památek na území MPR nebo MPZ, a to v závislosti na počtu obyvatel města takto:

Počet obyvatel města	Podíl města ve vztahu k součtu příspěvků na akce
do 10 tisíc	10 %
10 - 25 tisíc	25 %
25 - 50 tisíc	50 %
50 - 120 tisíc	100 %
nad 120 tisíc	200 %

V případě nesplnění těchto podílů se příslušná část podpory městu neudělí a vytvoří součást rezervy.

Stanovisko komise města a památkové péče podléhá kontrole MK.

Závazná výše podílů vlastníků a města, při uhrazení nákladů na obnovu kulturních památek v MPR nebo MPZ je zakotvena ve smlouvách o poskytnutí státního příspěvku.

3 Harmonogram prací

1. Projednání těchto zásad včetně určení celkových částek pro jednotlivé skupiny: ústřední komise, 31. 1. 1994.
2. Výběr měst, určení podpor pro jednotlivé MPR a MPZ a obeslání vybraných MPR a MPZ předepsaným formulářem žádostí o příspěvek: PS a ústřední komise, 28. 2. 1994.
3. Vplnění žádostí o příspěvek v jednotlivých MPR a MPZ: komise města a památkové péče, 31. 3. 1994, nejpozději do 30. 4. 1994.
4. Uzavírání smluv (obou typů) mezi MK a vlastníky kulturních památek: MK a PS, 1. 4. - 30. 6. 1994.
5. Poskytování příspěvků vlastníkům památek podle smlouvy typu č. 1: MK, 1. 5. - 15. 7. 1994.
6. Kontrola užití prostředků: památkové ústavy, města, PS a MK, průběžně od 1. 8. 1994.
7. Čerpání rezervy: MK, PS, 1. 8. -30. 11. 1994.
8. Vyúčtování příspěvků poskytnutých podle smluv typu č. 1: MK, 1. 11. - 30. 11. 1994.
9. Uvolňování příspěvků poskytovaných podle smluv typu č. 2: MK, 1, 10. - 31. 12. 1994.
10. Vyúčtování podpory Programu regenerace v roce 1994 pro MF: MK, do 20. 1. 1995.

4 Příprava a schvalování Zásad

Tyto Zásady připravila Pracovní skupina pro regeneraci MPR a MPZ ČR při VÚVA Praha. Autoři: Ing. arch. Kamila Matoušková, CSc., Ing. arch. Jan Kaigl, Kamil Matoušek.

Zásady projednala a schválila ústřední komise vedená JUDr. Ladislavem Kratochvílem, 1. náměstkem ministra kultury, dne 31. ledna 1994.

JUDr. Ladislav Kratochvíl, 1. náměstek ministra kultury

Ing. arch. Ing. Stanislav Žalud, náměstek ministra hospodářství

Mgr. Jiří Musil, předseda Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska

V Praze dne února 1994 (návrh)

² Cena stavebních prací sjednaná s dodavatelem na základě vyhodnocovací soutěže (výběrového řízení) podle Zadávacího řádu staveb, kdy rozhoduje cena i kvalita.

3b): Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón z roku 2011

Ministerstvo kultury
Č. j.: MK 28.808/2010 OPP

**Ministr kultury
vyhlašuje**

úplné znění Zásad Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón **Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón**

I. ZÁSADY VĚCNÉHO ŘEŠENÍ

1. Finanční prostředky pro Program regenerace městských památkových rezervací (dále jen „MPR“) a městských památkových zón (dále jen „MPZ“), schválený usnesením vlády ČR č. 209/1992, (dále jen „Program“) jsou využitelné a zúčtovatelné se státním rozpočtem (dále jen „SR“) v příslušném kalendářním roce¹. Jsou rozpočtovány v kapitole 334 – Ministerstvo kultury a uvolňovány Ministerstvem kultury (dále jen „MK“) buď přímo podle § 16 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, anebo jako účelově vázané dotace poskytované krajům a hlavnímu městu Praze, příp. obcím s rozšířenou působností na jejich žádost do jejich rozpočtu v řízení podle § 14 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „rozpočtová pravidla republiky“). Kraje a hlavní město Praha, příp. obce s rozšířenou působností a obce pak poskytují v souladu s podmínkami stanovenými Ministerstvem kultury v rozhodnutí o poskytnutí dotace podle těchto Zásad jednotlivé finanční příspěvky vlastníkům kulturních památek v souladu se zákonem o státní památkové péči a vyhláškou vydanou k jeho provedení². Finanční prostředky z rezervy Programu poskytuje v souladu s ročním rozpisem pouze MK.

2. Příspěvky na obnovu kulturních památek jsou rozmísťovány pouze do měst a obcí (dále jen „města“), na jejichž území je prohlášena MPR nebo MPZ, kde je zpracován a schválen městský program regenerace podle cit. usnesení vlády. Výjimčně, a to z rezervy, mohou být poskytnuty i do měst, kde již bylo zahájeno řízení o prohlášení památkové zóny, popř. památkové rezervace, pokud je pro toto území zpracován a schválen městský program regenerace.

3. Při výběru měst a stanovení výše finanční podpory v Programu se posuzuje, do jaké míry město splňuje podmínky Programu, kterými jsou zejména existence a kvalita městského programu regenerace, územně plánovací dokumentace (resp. územně plánovacího podkladu) a úroveň a výsledky činnosti místní pracovní skupiny. Dále se přihlíží k přiměřeným finančním potřebám na zachování památkových hodnot v území MPR a MPZ. Tyto potřeby města předkládají, po předchozím projednání s územně příslušným výkonným orgánem státní památkové péče a Národním památkovým ústavem, k posouzení a vyhodnocení MK v rámci každoroční ankety zjišťující aktivitu jednotlivých měst v Programu.

4. V případech, kdy město neprojeví zájem o finanční podporu v Programu a nezaslalo MK stanovené údaje v anketě anebo pokud působí proti zásadám péče o památkové hodnoty (obnova kulturních památek nebo rekonstrukce a úpravy jiných nemovitostí na území MPR nebo MPZ jsou prováděny v rozporu se závaznými stanovisky výkonných orgánů státní památkové péče)³, nebude finanční podpora v Programu poskytnuta. Porušování závazných stanovisek výkonných orgánů státní památkové péče pro tento účel MK posuzuje na základě písemného oznámení příslušného krajského úřadu, Magistrátu hl. města Prahy, obecního úřadu obce s rozšířenou působností, Národního památkového ústavu nebo Památkové inspekce MK.

5. Zatímco městské programy regenerace se zaměřují na objekty, jejich využití a správu a na celkovou obnovu MPR nebo MPZ a sledují záměr zvyšování podílu městských a neveřejných prostředků v celkových nákladech na regeneraci, státní finanční podpora v Programu může být poskytována pouze na obnovu kulturních památek⁴, neumožňuje-li předpis v síle zákona jinak.

6. Státní dotaci podle odstavce 1 lze využít pouze v souladu s cíli Programu jako příspěvek na obnovu nemovité kulturní památky (příp. movité kulturní památky pevně spojené se stavbou, jako jsou např. oltáře nebo varhany v kostelech, pokud je tato stavba kulturní památkou), která

(a) stojí na území MPR nebo MPZ,

(b) zrušeno,

(c) zrušeno.

7. Finanční příspěvky v Programu lze využít na obnovu kulturních památek ve vlastnictví měst, církví, jiných právnických a fyzických osob, příp. krajů.

8. Příspěvky v rámci státní podpory Programu se poskytují za účelem zachování, zachování a zhodnocení památkových hodnot a na podporu oprav objektů, kde dochází k využití pro kulturně výchovnou nebo jinou veřejně prospěšnou činnost a kde bude provoz a údržba zajišťována právnickou, popř. fyzickou osobou neziskového typu. Zvláštní pozornost zasluhují akce na obnovu kulturních památek — staveb, kde se předpokládá nebo již existuje sloučení neziskové a ziskové činnosti pod jednou soukromoprávní správou s cílem zajištění neziskové činnosti a pravidelné údržby kulturní památky z dosaženého zisku. Příspěvky poskytované v Programu jsou přísně účelové, mohou být použity jen na úhradu prací zabezpečujících uchování souhrnné památkové hodnoty kulturní památky, nikoli na modernizaci a jiné úpravy prováděné v zájmu jejího vlastníka, ani na práce investiční povahy.

9. Zrušen.

10. Zrušen.

11. Při výběru objektů a stanovení výše příspěvků se sleduje zásada finanční účasti a zodpovědnosti všech zúčastněných: vlastníka nebo uživatele, města a státu, popř. kraje. Přitom se sleduje vynaložení všech finančních příspěvků poskytnutých z veřejných zdrojů na jednotlivé akce během kalendářního roku.

12. Příspěvek z Programu nesmí být poskytnut na tutéž akci obnovy kulturní památky, na kterou je poskytován účelový příspěvek v rámci ostatních programů MK na úseku státní památkové péče.

13. Součástí činnosti výkonných orgánů státní památkové péče a Národního památkového ústavu a město je sledování a vyhodnocení společenské efektivity užití státní podpory v Programu. Kritérii společenské efektivity jsou zejména:

- zachrana hmotné podstaty nemovité kulturní památky, zachování historické urbanistické struktury MPR nebo MPZ,
- účinnější působení památkových hodnot v prostorech vlastního objektu, jakož i v vnitřním a vnějším obrazu MPR nebo MPZ,
- zachování charakteru a dosažení harmonie v působení historického prostředí MPR nebo MPZ jako urbanistického celku,
- zpřístupnění objektů kulturních památek veřejnosti, zlepšení přístupnosti objektů a míst v MPR nebo MPZ,
- vhodné využití, které je v souladu s památkovými a kulturními hodnotami objektu a s jeho sociálním a ekonomickým významem v minulosti a které přispívá i k využití potenciálů rozvoje území MPR nebo MPZ a celého města, popř. regionu,
- úspora veřejných prostředků širším zapojením soukromých finančních zdrojů vlastníků nebo uživatelů kulturních památek, zajištěním ekonomického provozu a využitím možnosti samofinancování.

14. Podklady pro výběr měst, výpočet roční finanční kvóty pro MPR a MPZ, popř. posouzení souhrnných přehledů k žádostem o poskytnutí jednotlivých příspěvků v rámci roční kvóty stanovené pro kladně hodnocená města, zpracování podkladů pro koordinaci MK, MMR, MF, MŽP, krajských úřadů, Magistrátu hl. města Prahy, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, Národního památkového ústavu a jednotlivých měst, jakož i Ústřední komise Ministerstva kultury pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón⁷ zajišťuje oddělení regenerace kulturních památek a památkové chráněných území MK.

15. Žádosti podle § 16 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, o poskytnutí finančního příspěvku v Programu (souhrnné přehledy) vlastníci kulturních památek předkládají krajskému úřadu, popř. Magistrátu hl. města Prahy nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, popř. obecnímu úřadu nebo MK po předchozím oznámení MK, že finanční prostředky na daný účel jsou již u příslušného úřadu zajištěny.

16. Každé kladně hodnocené město si zpracovává souhrnný přehled jednotlivých akcí obnovy kulturních památek s čerpáním prostředků do celkové výše roční finanční kvóty stanovené v Programu. Tento přehled, vyhotovený na formuláři podle zadání MK a doplněný určeními doklady, město po předchozím odsouhlasení Národním památkovým ústavem zašle ve stanoveném termínu na krajský úřad, popř. Magistrát hlavního města Prahy nebo na obecní úřad obce s rozšířenou působností, obecní úřad nebo popř. na MK (podle oznámení MK podle odstavce 15) k posouzení, a dále jako podklad pro zajištění příslušných opatření kraje, popř. hlavního města Prahy nebo obce s rozšířenou působností podle zvláštního právního předpisu^{7a)}, po jejichž provedení lze z rozpočtu kraje nebo obce poskytnout finanční příspěvek v Programu.

17. Příspěvky v Programu poskytují a jejich finanční vypořádání zajišťují kraj prostřednictvím krajského úřadu, hlavní město Praha prostřednictvím Magistrátu hl. města Prahy, nebo obec s rozšířenou působností prostřednictvím obecního úřadu, popř. obec, popř. MK.

¹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

² § 16 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., a § 11 až § 15 vyhlášky Ministerstva kultury č. 139/1999 Sb., v platném znění.

³ Vydanými podle ust § 14 zák. 20/1987 Sb.

⁴ Ust. § 16 zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

⁷ Založené příkazem ministra kultury č. 22/1995.

^{7a)} Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

18. Krajské úřady, Magistrát hl. města Prahy, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, popř. obecní úřady a Národní památkový ústav kontrolují podle své působnosti využití dotací a příspěvků poskytnutých v Programu a o svých zjištěních, jsou-li závazná, průběžně informují MK, které vykonává ústřední dozor nad celým Programem.

19. V odůvodnění rozhodnutí o poskytnutí příspěvku v Programu je povinně zaktoven údaj o ceně obnovy kulturní památky, sjednané mezi zadavatelem a zhotovitelem díla pro příslušný kalendářní rok, popř. o ceně nakoupeného a na daný účel použitého materiálu, jde-li o obnovu prováděnou svépomocí.

20. MK rozhodnutí o poskytnutí dotace podle odstavce 1 zasílá v kopii na vědomí Národnímu památkovému ústavu a současně městům v kraji jako oznámení podle odstavce 15. Krajské úřady, Magistrát hl. města Prahy a obecní úřady obcí s rozšířenou působností, popř. obecní úřady veškerá rozhodnutí o poskytnutí finančního příspěvku v Programu zasílají v kopii na vědomí Národnímu památkovému ústavu a na MK, a to vždy současně s vyhotovením tohoto rozhodnutí. Současně na MK zasílají pro archivní účely rovněž kopie vyplněných formulářů příslušných souhrnných přehledů.

21. Zrušen.

22. S prostředky státní finanční podpory v Programu se nakládá v souladu s rozpočtovými pravidly republiky, rozpočtovými pravidly územních rozpočtů¹⁹⁾ a obecně závaznými předpisy na úseku státní památkové péče²⁾.

23. Využití finančních prostředků z rezervy Programu stanovuje svým rozhodnutím MK, po předchozím projednání v Ústřední komisii Ministerstva kultury České republiky pro Program regenerace městských památkových rezervací a zón, která je poradním orgánem pro otázky Programu.

24. Časový postup alokace stanoví MK v ročním rozpisu.

II. STANOVENÍ ROČNÍ FINANČNÍ KVÓTY PRO MĚSTO

1. Celkové částky pro skupiny měst

Státní finanční podpora v Programu pro příslušný kalendářní rok se dělí do tří skupin. První skupinu tvoří objem finanční podpory pro města s MPR, druhou skupinu tvoří objem finanční podpory pro města s MPZ. Tyto dva finanční objemy se stanoví v poměru anketou MK zjištěných optimálních souhrnných ročních nákladů na obnovu kulturních památek v Programu ve městech s MPR najednou straně a ve městech s MPZ na straně druhé. Třetí skupinu tvoří rezerva, jejíž finanční objem a členění se stanoví v ročním rozpisu. (V závislosti na objemu prostředků vyčleněných pro Program ve státním rozpočtu na příslušný rok lze uvedené dvě skupiny měst event. sloučit pro účely výpočtu ve skupinu jedinou.)

la) Finanční prostředky vyčleněné jako rezerva v Programu na příslušný rok mohou být použity, společně s úsporami vzniklými na akcích obnovy kulturních památek v jednotlivých městech, pouze na

a) řešení havárií a urychlené dokončování obnovy kulturních památek,

b) čerpání mimořádných finančních prostředků ve výši 1 mil. Kč přidělených jako součást Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ¹²⁾. Cenu je možno využít na obnovu kulturních památek a na neodkladné práce vedoucí k zachování charakteru a dosažení harmonie v působení historického prostředí MPR nebo MPZ jako urbanistického celku¹²⁾,

c) zpracování plánů zásad památkové ochrany pro MPR a MPZ ve městech zapojených do Programu, a to čerpáním částky ve výši do 3,5 mil. Kč ročně,

d) na záchranu významných památkových hodnot nebo obnovu významných architektonických nebo uměleckořemeslných prvků, pokud jde o stavby, jež nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se v památkové rezervaci nebo památkové zóně ve městě se zpracovaným a schváleným programem regenerace, v souladu s Úmluvou o ochraně architektonického dědictví Evropy č. 73/2000 Sb. m. s. ve znění § 7 odst. 1 písm. c) rozpočtových pravidel republiky, a ve finančním objemu stanoveném ročním rozpisem,

e) propagaci Programu, zejména vydáváním publikací ve specializované ediční řadě tzv. almanachů, a to čerpáním částky pro tyto publikace max. 0,2 mil. Kč ročně, a na

f) obnovu kulturních památek v rámci čerpání částky max. 1,4 mil. Kč. Jedná se o součet jednotlivých částek ve výši 0,1 mil. Kč, ocenění krajským vítězem soutěže Cena za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ¹²⁾.

2. Nabídka finanční podpory pro města

Výše roční kvóty (nabídky finanční podpory) v Programu pro jednotlivá města, resp. pro jednotlivé MPR a MPZ, tj. veličina P se stanovuje podle vzorce:

$$P = A_x \times A_d \times N_o \times a,$$

A_x koeficient aktivity,

A_d koeficient daňové výtežnosti,

N_o celkový součet finančních požadavků na podporu obnovy kulturních památek v Programu posouzený krajským úřadem, popř. Magistrátem hl. města Prahy a Národním památkovým ústavem, optimalizovaný MK v závislosti na počtu kulturních památek v území MPR nebo MPZ, na rozloze MPR nebo MPZ, na ekonomických předpokladech procesu regenerace jednotlivých měst apod.,

a konstanta úměrnosti.

V uvedené rovnici jsou A_x , A_d a N_o známé veličiny. Konstanta úměrnosti a se stanovuje tak, aby se souhrn ročních kvót pro města rovnal celkovému objemu finančních prostředků určenému v Programu na obnovu kulturních památek. Požaduje-li město z Programu finanční podporu, která je nižší nebo stejná jako výpočtem stanovená minimální roční kvóta, poskytne se celá požadovaná částka. Roční kvóty finanční podpory jednotlivých měst v Programu se vyhláší ročním rozpisem.

3. Koeficient aktivity A

Při výpočtu koeficientu aktivity se vychází v souladu s usnesením vlády č. 209/1992 ze tří základních kritérií:

I. Územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentace včetně programů rozvoje.

II. Místní pracovní skupina pro regeneraci.

III. Městský program regenerace MPR nebo MPZ.

Kritérium	stupně hodnocení				váha
I	1	2	3	4	30 %
	100 %	66 %	33 %	0 %	
II	1	2	3		20 %
	100 %	50 %	0 %		
III	1	2	3	4	50 %
	100 %	75 %	10 %	diskvalifikace	

Legenda ke korelační tabulce:

I. Územně plánovací podklady a dokumentace

Známka je výsledkem souhrnného vyhodnocení tří hledisek:

- územního plánu obce,

- regulačního plánu,

- územně plánovacích podkladů (především urbanistické studie nahrazující v dotčených případech koncept územního plánu obce nebo regulačního plánu);

• stupeň 1: pro obec (město) nebo část (MPR, MPZ) je schválen vhodný regulační plán,

• stupeň 2: je schválen vhodný územní plán obce, popř. (u obcí s počtem obyvatel do pěti tisíc) je vhodný územní plán zpracován, ale zatím není schválen, popř. je rozpracován nebo dokončen vhodný regulační plán,

• stupeň 3: vhodný územní plán obce je dokončen, ale není schválen; existuje schválený územní plán sídelního útvaru nebo územní plán zóny (regulační plán), ale tato územně plánovací dokumentace je již zastaralá,

• stupeň 4: vhodná územně plánovací dokumentace ani vhodné územně plánovací podklady neexistují. Jako vhodná územně plánovací dokumentace se rozumí taková, která není v rozporu s cíli Programu.

II. Místní pracovní skupina pro regeneraci

• stupeň 1: existuje, dosahuje dobrých výsledků,

• stupeň 2: existuje, ale její aktivita je pouze průměrná,

• stupeň 3: zatím neexistuje nebo nepracuje podle usnesení vlády č. 209/1992.

(Při hodnocení výsledků činnosti místní pracovní skupiny pro regeneraci se přihlíží rovněž k objemu finančních prostředků vynaloženému z rozpočtu města na obnovu kulturních památek a regeneraci území MPR nebo MPZ v příslušném kalendářním roce a zjištěnému anketou MK).

¹²⁾ Založené společným opatřením ministerstev kultury a hospodářství a Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska v roce 1994 a upravené Statutem udílení Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky.

III. Místní program regenerace MPR a MPZ

- stupeň 1: program je schválen, je kvalitní, odpovídá usnesení vlády č. 209/1992,
  - stupeň 2: program je rozpracován v dobré kvalitě, ale není zatím schválen, anebo program je schválen, ale jeho kvalita zatím neodpovídá všem požadavkům cit. usnesení vlády,
  - stupeň 3: program není dostatečně kvalitní, popř. je zastaralý a nový je teprve rozpracován,
  - stupeň 4: program není dokončen nebo není zpracováván.
- Číslice 1-4 vyjadřují hodnotu 100 - 0 %, která je uvedena v dolním řádku u každého kritéria v tabulce. Hodnota 4 u kritéria III znamená vyřazení města z výpočtu podpory.

3a) Koefficient daňové výtežnosti Ad

Při výpočtu koeficientu daňové výtežnosti Ad se vychází z daňové výtežnosti obce stanovené jako podíl celkových daňových příjmů obce za příslušný kalendářní rok a počtu jejích obyvatel podle zásady, že koeficient Ad je nepřímo úměrný výši daňové výtežnosti. Hodnota koeficientu se určuje každoročně znovu podle vývoje daňové výtežnosti obce v rámci ročního rozpoisu.

4. Požadavky na finanční podporu z Programu No

Stanoví se jako součet požadavků na finanční podporu z Programu na obnovu nemovitých kulturních památek v MPR nebo MPZ. Hodnota veličiny No vyplývá z míry připravenosti jednotlivých akcí, s možností korekce odhadu roční ceny díla územně příslušným krajským úřadem, popř. Magistrátem hl. města Prahy a Národním památkovým ústavem. Může být upravena na MK zejména v závislosti na počtu kulturních památek v území MPR nebo MPZ, na rozloze území MPR nebo MPZ v hektarech, na ekonomických předpokladech jednotlivých měst apod.

5. Hodnoty koeficientů Ax a Ad a veličina No jsou každoročně zjišťovány MK v závislosti na hodnocení výsledků příslušné ankety.

6. Příspěvky na kulturní památky

Návrh na rozdělení roční kvóty (nabídky podpory) pro město a návrh výše účelových příspěvků na jednotlivé obnovy kulturních památek provádí, po předchozím sdělení MK o výši roční kvóty, místní komise zřízená k tomuto účelu a složená ze zástupců města (místní pracovní skupiny pro regeneraci), popř. krajského úřadu, popř. Magistrátu hl. města Prahy, a zástupců Národního památkového ústavu. Výběr kulturních památek se stanoví na základě priorit městského programu regenerace, přiměřené finanční účasti dotčených subjektů, tj. vlastníka, popř. uživatele kulturní památky, města a kraje, popř. hlavního města Prahy, popř. MK.

7. Závazné finanční podíly

Zásada přiměřené finanční účasti na obnově kulturní památky se odvozuje z ceny stavebních, popř. restaurátorských a jiných prací této obnovy sjednané se zhotovitelem díla na příslušný rok a doložené smlouvou o dílo, přičemž výběr zhotovitele díla musí být proveden v souladu s obecně závaznými předpisy v oblasti zadávání veřejných zakázek¹³. Závazné finanční podíly dotčených subjektů na akci obnovy kulturní památky se stanoví takto:

Zdroje	Finanční podíly podle druhu vlastnictví		
	města, kraje	FO,PO	církyve
Prostředky vlastníka nebo uživatele, případně jiné neveřejné zdroje	min. 50 %	min. 40 %	min. 10 %
Rozpočet města	0	min. 10 %	min. 20 %
Prostředky z Programu	max. 50 %	max. 50 %	max. 70 %

Příslušné finanční podíly a jejich zdroje musejí být uvedeny v žádosti o příspěvek i v souhrnném přehledu požadavků o podporu v Programu za jednotlivá města. Finanční spoluúčast města na provedení obnovy kulturních památek, kde není město vlastníkem, dokládá příjemce příspěvku (církyve, fyzické osoby a jiné právnické osoby než město) krajskému úřadu, popř. Magistrátu hl. města Prahy, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nebo obci, popř. MK v řízení o poskytnutí příspěvku. Město splnění těchto podílů dokládá k souhrnnému přehledu požadavků zasílanému na krajský úřad, popř. Magistrát hl. města Prahy nebo na obecní úřad obce s rozšířenou působností, popř. MK. (Dokladem je usnesení městského zastupitelstva o poskytnutí určeného podílu.)

Ten, kdo o příspěvku rozhoduje, zakotví finanční podíly stanovené pro dotčené subjekty do odůvodnění svého rozhodnutí (na finanční podíly jiných subjektů odkáže rovněž v části odůvodnění tohoto rozhodnutí) a sleduje jejich dodržení při finančním vypořádání poskytnutého příspěvku, a to ve vztahu k výši skutečných nákladů spojených s provedením prací při obnově kulturní památky a k určenému účelu příspěvku.

Výjimky ze stanovených podílů

(a) V mimořádných případech obnovy (restaurování) kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umem nebo uměleckořemeslnými pracemi, a při obnově národních kulturních památek může kraj, popř. hl. město Praha nebo obec s rozšířenou působností, popř. obec nebo MK uhradit příspěvkem v Programu celkové roční náklady, přičemž do výše těchto nákladů nelze zahrnout částku ve výši odpočtu, který může příjemce příspěvku uplatnit podle zvláštního právního předpisu¹⁴.

(b) MK, po projednání v ústřední komisi, může v rámci ročního rozpoisu finanční podpory v Programu stanovit, podle priorit vyhlášených na příslušný rok, pro vybrané MPR a MPZ další dílčí odchylky ze stanovených podílů.

8. Zrušen.

III. HARMONOGRAM POSTUPU ALOKACE

Stanoví se v ročním rozpoisu.

IV. SCHVALOVACÍ DOLOŽKA

Tyto zásady projednala a doporučila ke schválení Ústřední komise Ministerstva kultury České republiky pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón dne 18. ledna 1996.

Opatření č.j. 1.004/2000, jímž se mění a doplňují Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón (ze dne 18. 1. 1996); nabylo účinnosti dne 15. 2. 2000.

Opatření 22.867/2002, jímž se mění a doplňují Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ze dne 18. 1. 1996, ve znění Opatření Ministerstva kultury ze dne 15. 2. 2000, č. j. 1.004/2000; nabylo účinnosti dne 21. 2. 2003.

Opatření 2.033/2004, jímž se mění a doplňují Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ze dne 18. 1. 1996, ve znění Opatření Ministerstva kultury ze dne 21. 2. 2002, č. j. 22.867/2002; nabylo účinnosti dne 28. 1. 2004.

Opatření 4.636/2004, jímž se mění a doplňují Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ze dne 18. 1. 1996, ve znění Opatření Ministerstva kultury ze dne 28. 1. 2004, č. j. 2.033/2004; nabylo účinnosti dne 15. 3. 2004.

Opatření 9.288/2008, jímž se mění a doplňují Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ze dne 18. 1. 1996, ve znění Opatření Ministerstva kultury ze dne 15. 3. 2004, č. j. 4.636/2004; nabylo účinnosti dne 1. 1. 2009.

Opatření 2.846/2009, jímž se mění a doplňují Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ze dne 18. 1. 1996, ve znění Opatření Ministerstva kultury ze dne 1. 9. 2008, č.j. 9.288/2008; nabylo účinnosti dne 3. 3. 2009.

Opatření 24.729/2010, jímž se mění a doplňují Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ze dne 18. 1. 1996, ve znění Opatření Ministerstva kultury ze dne 3. 3. 2009, č.j. 2.846/2009; nabylo účinnosti dne 13. 10. 2010.

V Praze dne 12. května 2011.

MUDr. Jiří Besser Ministr kultury

¹³ Zák. č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v platném znění.,“ Ust. § 13 odst. 3 cit. vyhlášky č. 139/1999 Sb.

¹⁴ Ust. § 13 odst. 3 cit. vyhlášky č. 139/1999 Sb.

3c): Příkaz ministra kultury Pavla Tigrida

Ministerstvo kultury České republiky
č.j. 13538/95

V Praze dne 8. prosince 1995

**Příkaz
ministra kultury České republiky č. 22/1995
ze dne 8. prosince 1995**

kterým se zřizuje Ústřední komise pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

čl. I

(1) Zřizují podle § 19 Organizačního řádu ministerstva kultury České republiky Ústřední komisi pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón (dále jen „Komise“).

(2) Členy Komise jmenuje a odvolává ministr.

(3) Dva stálé členy Komise tvoří zástupci Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, dvě místa v Komisi rotují v jednotlivém každém roce mezi zástupci okresních úřadů a orgánů samosprávy ve městech, kde je prohlášena památková rezervace nebo zóna.

(4) Komisi řídí náměstek ministra, v jehož gesci je oblast památkové péče.

(5) Činnost komise zajišťuje odbor památkové péče ministerstva.

čl. II

Komise je poradním orgánem ministerstva v otázkách užití a alokace státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón a plní zejména tyto úkoly:

a) předkládá ministerstvu návrhy na poskytnutí účelových příspěvků v programu regenerace, včetně příspěvků na podporu osvětové a publikační činnosti k tomuto programu,

b) posuzuje a doporučuje ministerstvu ke schválení zásady užití státní finanční podpory v programu regenerace,

c) navrhuje ministerstvu kandidáta na udělení Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, zřízené ministry kultury a hospodářství České republiky a Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska dne 2. 11. 1994.

čl. III

Tento příkaz nabývá účinnosti dne 8. prosince 1995.

Pavel Tigrid
ministr kultury České republiky

Příloha č. 4: Dotace z Programu regenerace MPR a MPZ

4a): Tabulka akcí ve městech podporovaných z Programu regenerace MPR a MPZ v letech 1993-2011

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Bavorov									
Bečov nad Teplou		morový sloup, radnice čp. 1	kašna před kostelem sv. Jiří, mariánský sloup		kostel sv. Jiří	kostel sv. Jiří	kostel sv. Jiří	kostel sv. Jiří	kostel sv. Jiří, radnice čp. 1
Bechyně		kostel sv. Michala	budova čp. 2, kostel sv. Michala	budova čp. 2, kostel sv. Matěje, kostel sv. Michala, zámek čp. 1 (sýpka)	bašta čp. 99, dům čp. 35, dům čp. 8, kostel sv. Michala	dům čp. 112, dům čp. 142, dům čp. 8, kostel Nanebevz. P. Marie	areál zámku čp. 1, jízdárna, dům čp. 47, dům čp. 64, dům čp. 8, františkánský klášter	areál zámku čp. 1 - jízdárna, budova čp. 140, dům čp. 25, dům čp. 467, dům čp. 8, františkánský klášter, zemědělská usedlost čp. 481	areál zámku čp. 1, budova čp. 140, dům čp. 11
Bělá pod Bezdězem		areál zámku	zámek čp. 1	zámek čp. 1	kostel P. sv. Kříže	radnice čp. 90	dům čp. 91	budova čp. 91 (šatlava)	kostel sv. Václava, kostel sv. Václava /II
Benátky nad Jizerou			zámek čp. 49	zámek čp. 49	budova čp. 49, kaple sv. Rodiny (areál)	zámek čp. 49	dům čp. 59, dům čp. 59/II, kostel sv. M. Magdaleny, kostel sv. M. Magdaleny/II	dům čp. 41, kostel sv. M. Magdaleny	budova čp. 41, kostel sv. M. Magdaleny, socha sv. Jana Nepomuckého p.č. 794/1, zahradní altán p.č. 6
Benešov nad Černou				budova čp. 126, dům čp. 120, kostel sv. Jakuba	dům čp. 125, dům čp. 130, kostel sv. Jakuba	dům čp. 125, kostel sv. Jakuba Staršího	dům čp. 120, dům čp. 75, lednice pivovaru a stodola čp. 126	budova čp. 126, dům čp. 128, kostel sv. Jakuba	
Benešov nad Ploučnicí		morový sloup	dům čp. 17			socha sv. Vojtěcha	valy		kamenná vodní nádrž p.č. 1230, kostel Narození Panny Marie
Beroun	dům čp. 87		radnice čp. 68	budova čp. 68, městské hrady (jižní část)	kostel sv. Jakuba, zbytky hradeb města	kostel sv. Jakuba	areál děkanství, městské opevnění p.č. 105/1	budova děkanství čp. 24, městské opevnění p.p.č. 105/1	areál děkanství čp. 24, městské opevnění p.č. 625/1
Bílina		dům čp. 92	dům čp. 91-92	dům čp. 87	dům čp. 87	dům čp. 46	budova čp. 131, dům čp. 46/8	budova čp. 46	dům čp. 49
Bílovec			kostel sv. Mikuláše, radnice čp. 1/2	budova čp. 1, kaple sv. Barbory	budova čp. 660, dům čp. 2	zámek čp. 660	budova čp. 1, zámek čp. 660, zámek čp. 660/II	dům čp. 691, radnice čp. 1	kaple sv. Barbory, památník osvobození p.č. 626
Blatná		dům čp. 4, socha sv. Floriana, zámek čp. 320, 375, zvonice u kostela N.P. Marie	budova čp. 1, dům čp. 104, mariánský sloup	areál budovy čp. 1, socha sv. Václava	budova čp. 1	budova čp. 1, kaple a ambity, čp. 1, zvonice	areál kostela N. P. M. a děkanství, dům čp. 212	dům čp. 212	areál děkanství čp. 1, budova čp. 212, budova čp. 387
Bor			dům čp. 1	budova čp. 1	zámek čp. 259 a 260	areál zámku čp. 259	areál zámku čp. 259	areál zámku čp. 259	dům čp. 286
Boskovice	synagoga	bývalá synagoga	kostel sv. Jakuba, radnice čp. 1 (věž), synagoga	budova čp. 1, dům čp. 612, dům čp. 619, dům čp. 634, kašna (Masarykovo nám.), socha P. Marie (Masarykovo nám.), socha sv. Rocha (Bílková ul.), synagoga	budova čp. 3, budova čp. 642, dům čp. 384, dům čp. 619, kašna, kostel Všech svatých, synagoga, židovská čtvrť - ohradní zeď	dům čp. 5, kaple u potoka Bělá, radnice čp. 3, synagoga	dům čp. 382, dům čp. 384, dům čp. 523, dům čp. 614, rampa p.č. 1149, socha Panny Marie p.č. 6877	dům čp. 601, dům čp. 603, skleník u zámku p.p.č. 1219, synagoga	dům čp. 12, náhrobek Leopolda Fischera p.č. 2128/2, skleník p.č. 1219, synagoga p.č. 77
Brandýs nad Labem - Stará Boleslav		kaple sv. Rocha, městská brána, socha sv. Václava	areál budovy čp. 24, areál kostela sv. Václava, dům čp. 61, kostel sv. Petra a Pavla, městská brána, zámek čp. 402	areál kostela sv. Václava, budova čp. 108, dům čp. 100, zámek čp. 402	areál kostela Obrácení sv. Pavla, areál kostela sv. Václava, dům čp. 101, dům čp. 152	areál kostela sv. Václava, děkanství čp. 24, dům čp. 101, dům čp. 152, hřbitovní dům čp. 126	areál kostela Obrácení sv. Pavla, dům čp. 101, hřbitovní dům čp. 126, kostel sv. Petra, zemědělská usedlost čp. 152	areál kostela Obrácení sv. Pavla, areál kostelů sv. Václava a Klimenta, dům čp. 126, kaple sv. Rozálie, kostel sv. Václava, zemědělská usedlost čp. 152	areál kostela Obrácení sv. Pavla, areál kostelů sv. Václava a sv. Klimenta, budova děkanství čp. 24, zámek čp. 402, zámek čp. 402 /II, zemědělská usedlost čp. 152

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
				areál zámku čp. 14	zámek - Panský dům čp. 14	dům čp. 12	zámek - Panský dům čp. 14	zámek - Panský dům čp. 14	čp. 14 - zámek - Panský dům, radnice čp. 1
dům čp. 17, kostel sv. Jiří					kostel sv. Jiří	radnice, barokní fara, kostel sv. Jiří, sloup Panny Marie	barokní fara, kostel sv. Jiří, radnice	fara čp. 189, radnice čp. 1	barokní fara, radnice
					Táborka čp. 69	městánský dům čp. 69 v Dlouhé ulici		dům čp. 141, dům čp. 142, dům čp. 40 (altán), vila čp. 167, židovský hřbitov na p.p.č. 200	hradební zeď městského opevnění, p. č. 2156, pivovar Protivínka, čp. 11, st.p.č.46
kostel sv. Václava	klášter čp. 42			parkánová zeď, radnice čp. 90	kostel sv. Václava, radnice čp. 90	areál augustiniánského kláštera, radnice čp. 90	kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Václava, radnice čp. 90	kostel Povýšení sv. Kříže	kostel Povýšení sv. Kříže
areál zámku, areál zámku p.p.č. 6, dům čp. 41, kostel sv. M. Magdaleny				kostel Narození Panny Marie, ohradní zeď zámku, zámek	areál zámku čp. 49	dům čp. 52 z areálu zámku	areál děkanství čp. 70, dům čp. 52 v areálu zámku, dům čp. 96, sochařská výzdoba terasové zdi v areálu zámku	areál zámku (dům na p.p.č. 8)	areál zámku - objekt bývalé kočárovny na p.p.č. 5
dům čp. 126 - radnice, kostel sv. Jakuba Většího					kostel sv. Jakuba, městánský dům čp. 93	kostel sv. Jakuba Staršího	kostel sv. Jakuba Staršího	sousosí sv. Jana Nepomuckého	sousosí sv. Jana Nepomuckého na náměstí
kaple Panny Marie Bolestné				farní budova čp. 70	dům čp. 381	hřbitovní kaple		hrobka Mattauschů na p.p.č. 469	
Duslova vila čp. 203				Plzeňská brána na st.p.č. 11	radnice čp. 68	dům čp. 90, dům čp. 12, městské opevnění	dům čp. 90, radnice čp. 68	Barrandovo náměstí (p.p.č. 9/1, 2306/16, 2324, 1879/1, 70/1), dům čp. 90, městské opevnění na p.p.č. 24/2	dům čp. 90
kostel sv. Petra a Pavla				Lesní kavárna čp. 131	lesní kavárna v areálu městských lázní				
kostel sv. Mikuláše		kostel sv. Mikuláše, kostel sv. Mikuláše - severní boční kaple		kostel sv. Mikuláše, radnice čp. 1, 2	areál kostela sv. Mikuláše	areál kostela sv. Mikuláše, radnice čp. 1, 2	dům čp. 1, dům čp. 1, radnice, kostel sv. Mikuláše	kaple sv. Barbory, kostel sv. Mikuláše	zámek čp. 660
areál děkanství čp. 1, budova čp. 212, budova čp. 387					budova ZŠ J.A.Komenského čp. 387	budova ZŠ J. A. Komenského, kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie, ZŠ J.A. Komenského, čp. 387	sokolovna čp. 580, ZŠ J.A.Komenského čp. 387	budova bývalé záložny, čp. 81
dům čp. 286			socha Immaculaty	budova čp. 1	radnice čp. 1	radnice čp. 1	socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 2475/10	dům čp. 286	dům čp. 286
dům čp. 604, kašna p.č.6929, u Koupadel, skleník p.č. 1219				bývalá rezidence, dům u vážné studny, zámek	radnice čp. 3	radnice čp. 32	radnice čp. 3, zámecký park	radnice čp. 3	dům čp. 379
areál kostelů sv. Václava a Klimenta, kostel Obrácení sv. Pavla, zámek čp. 402, zámek čp. 402/ II, židovský hřbitov p.č. 722/2				areál kostela sv. Václava, dům čp. 152, dům čp. 67, kanovnícký dům čp. 108, kostel Obrácení sv. Pavla, kostel sv. Petra na Vyšším hrádku, kostelnický domek čp. 162, Lázeňská čp. 70, židovský hřbitov	kanovnícká rezidence čp. 108, kostel Obrácení sv. Pavla, kostel sv. Petra, kostel sv. Václava, židovský hřbitov	areál kostela Obrácení sv. Pavla, areál zemědělské usedlosti čp. 152, Císařská hospoda čp. 100, dům čp. 111, dům čp. 67, kanovnícká rezidence čp. 108, kaple blah. Podivena, kostel sv. Petra, kostely sv. Václava a sv. Klimenta, vila Milada čp. 70, židovský hřbitov	dům čp. 103, dům čp. 111, Kanovnícká rezidence čp. 108, kaple blah. Podivena, kostel Obrácení sv. Pavla, kostel sv. Vavřínce, kostely sv. Václava a sv. Klimenta, zemědělská usedlost čp. 152	areál kostela sv. Petra (ohradní zeď na p.p.č. 213), Císařská hospoda čp. 100, dům čp. 103, dům čp. 67, kanovnícká rezidence čp. 108, kaple blah. Podivena, kostel Obrácení sv. Pavla, kostel sv. Vavřínce, kostely sv. Václava a sv. Klimenta ve Staré Boleslavi	dům čp. 100, Císařská hospoda, dům čp. 152, dům čp. 301, dům čp. 67, Císařská pošta, kanovnícká rezidence čp. 108, kaple blah. Podivena, kostel Obrácení sv. Pavla, kostely sv. Václava a sv. Klimenta ve Staré Boleslavi

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Brandýs nad Orlicí			budova čp. 117	budova čp. 203, kostel N. P. Marie	kostel Nanebevstoupení Páně	kostel Nanebevst. P. Ježíše, kostel Nanebevstoupení Páně	kostel Nanebevstoupení Páně, mariánský sloup p.č. 1304/29	pomník J. A. Komenského	
Branná		budova čp. 14, kostel Archanděla Michaela	hřbitovní kaple, kostel Archanděla Michaela	kostel Archanděla Michaela	budova čp. 113, kostel Archanděla Michaela (areál)	fara čp. 113, hradní most, kostel Archanděla Michaela	areál kostela Archanděla Michaela, fara čp. 113	budova čp. 14	areál kostela Archanděla Michaela
Brno	katedrála sv. Petra a Pavla	budova čp. 269, budova čp. 274	kostel sv. Jakuba	klášter kapucínů čp. 5 (Trenckovo křídlo), kostel N. P. Marie (Staré Brno), kostel sv. Jakuba	budova čp. 84, kostel J. A. Komenského, kostel N. P. Marie (St. Brno), kostel sv. Jakuba	bazilika Nanebevz. P. Marie, divadlo Reduta čp. 313, hradby pod Petrovem p.č.299, kostel J. A. Komenského, kostel sv. Jakuba	bazilika Nanebezení P. Marie, bazilika Nanebezení P. Marie/ II, budova čp. 313 (Reduta), kostel J.A.Komenského, kostel J.A.Komenského/ II, Petrov - areál, Petrov - areál/ II	Petrov (areál katedrály)	areál Petrova p.č. 329, 330, 332, 333, areál Petrova p.č. 337, 340, bazilika Nanebezení Panny Marie, kostel sv. Michala
Broumov		městské opevnění	městské opevnění	budova čp. 231, domy čp. 118 a 119	budova čp. 54, dům čp. 120, dům čp. 121, dům čp. 122, dům čp. 123, dům čp. 124, dům čp. 68, dům čp. 90	fara čp. 224			městské opevnění p.č. I/3, náhrobní desky v hradební zdi p.č. I/3
Brtnice		hřbitovní kaple, kostel Bl. Juliány	dům čp. 74	dům čp. 305, dům čp. 74	dům čp. 385, dům čp. 74	dům čp. 385, dům čp. 74, kostel sv. Jakuba Většího	fara čp. 49, klášter čp. 16	fara čp. 49	klášter čp. 16
Brumov - Bylnice					socha sv. Floriána (p.č. 550), socha sv. Gottharda (p.č. 551), sousoší Nejsv. Trojice (p.č. 551)		hrad Brumov (zřícenina)	radnice čp. 942	radnice čp. 942
Bruntál		dům čp. 43, dům čp. 5, kaple sv. Michala, Klippelův sloup, kostel N.P.Marie, městské opevnění I, sloup N.Trojice		dům čp. 2, kostel N.P.Marie	dům čp. 44	budova ZUŠ čp. 13, budova ZUŠ čp. 13/II, socha sv. J. Nepomuckého	vila čp. 682	budova čp. 13, Meldnerova vila čp. 680	dům čp. 60, kostel Panny Marie Těšitelky
Brušperk		dům čp. 22	budova čp. 9	budova čp. 9, budova čp. 9 (Národní dům), kostel sv. Jiří	budova čp. 9, kostel sv. Jiří (kaple)	dům čp. 15, dům čp. 39, kostel sv. Jiří	dům čp. 14, kostel sv. Jiří	radnice čp. 22	domy čp. 9 až 15
Březnice	kostel sv. Rocha	kostel sv. Rocha	areál kaple sv. Rocha, hrobka Kolovratů, kamenný most, kaple sv. Rocha	kaple Křížové cesty (p.č.1783), kaple sv. Rocha, kostel sv. Ignáce	kaple sv. Rocha, kostel sv. Ignáce	dům čp. 650 (Lokšanský palác), dům čp. 663, kaple sv. Rocha, kostel sv. Ignáce s farou čp. 77	dům čp. 48, kaple sv. Rocha, kostel sv. Ignáce s farou čp. 77	kaple sv. Rocha, kostel sv. Ignáce s farou, Lokšanský palác čp. 650, synagoga čp. 664	areál kostela sv. Ignáce, budova čp. 1, budova čp. 2, budova čp. 650, dům čp. 650, dům čp. 651, dům čp. 659
Budišov nad Budišovkou									
Budyně nad Ohří		kostel sv.Václava	hrad čp. 1, kostel sv. Václava	hrad čp. 1	hrad	hrad čp. 1	hrad čp. 1, hrad čp. 1/ II	hrad čp. 1	hrad čp. 1
Bystré		budova čp. 43, 378 II, dům čp. 137, fara čp. 43, radnice čp. 2	budova čp. 137, budova čp. 315	budova čp. 315, dům čp. 40	budova čp. 315	sokolovna čp. 315	dům čp. 84, sokolovna čp. 315	budova čp. 315	sokolovna čp. 315

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
márnice u kostela Nanebevzetí P. Marie									
kostel Archanděla Michaela		hřbitovní kaple se zvonící na p.p.č. 252, sousoší Piety	kostel Archanděla Michaela	kostel Archanděla Michaela	kostel Archanděla Michaela		kostel Archanděla Michaela	kostel Archanděla Michaela	
budova čp. 1, kostel sv. Michala, Petrov - hrady p.p.č. 314, 315, 344			klášter Králové, Mahenovo divadlo čp. 571	basilika Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně, Mahenovo divadlo	kostel Nanebevzetí Panny Marie, Mahenovo divadlo	bazilika Nanebevzetí Panny Marie, Berglerův palác čp. 690, Mahenovo divadlo Brno čp. 571	bazilika Nanebevzetí Panny Marie, Mahenovo divadlo Brno čp. 571	klášterní kostel sv. Janů s Loretou, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Mahenovo divadlo čp. 571	klášterní kostel sv. Janů s Loretou, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Mahenovo divadlo čp. 571
benediktinský klášter, dům čp. 147, dům čp. 39, dům čp. 50-51., novorenesanční pavilon p.č. 667, novorenesanční pavilon p.p.č. 667		benediktinský klášter a kostel sv. Vojtěcha - NKP, budova čp. 239, budova čp. 89, dům čp. 167, dům čp. 211, dům čp. 382, dům čp. 66, kostel sv. Ducha, městské divadlo čp. 54, městské opevnění na p. p. č. 119/2		kostel sv. Ducha, městské opevnění, městský dům	dům čp. 57, dům čp. 96, kostel sv. Ducha, schodiště u hradeb	dům čp. 116, dům čp. 130, dům čp. 57, dům čp. 70, klášter Broumov, schodiště na p.p.č.741, špitální kostel sv. Ducha	dům čp. 124, dům čp. 155, dům čp. 160, hradební zeď na p.p.č.730/7, kostel sv. Ducha	dům čp. 160, dům čp. 167, dům čp. 182, dům čp. 244, dům čp. 57, dům čp. 89, kostel sv. Ducha	dům čp. 104, dům čp. 129, dům čp. 239, dům čp. 57, městské opevnění na p.p.č. 1161, špitál čp. 65
budova čp. 49, klášter čp. 16, kostel sv. Jakuba	radnice čp. 379	areál domu čp. 263, dům čp. 229	bývalá kaple P. Marie Pomocné čp. 186	kaple Panny Marie Pomocné, obytný dům čp. 380, obytný dům čp. 382	dům čp. 229, kaple Panny Marie	domy čp. 187,188,189,190,191, 192, dům čp. 229, dům čp. 380, dům čp. 77	dům čp. 229, dům čp. 41, kostel sv. Jakuba Většího, Paulánský klášter čp. 16	dům čp. 222, dům čp. 223, dům čp. 229, dům čp. 62, dům čp. 77 (zdravotní středisko), kostel sv. Jakuba Většího, Paulánský klášter čp. 16	bývalý paulánský klášter, dům čp. 74, dům čp. 80, kostel sv. Jakuba Většího, radnice čp. 379, silniční most na p.p.č. 2200/1 - sochy sv. Jana Nepomuckého a sv. Antonína Paduánského
hrad Brumov					kostel sv. Václava		hrad		
budova čp. 13, dům čp. 45, dům čp. 60		dům čp. 60		dům čp. 25, dům čp. 43, kaple sv. Michala	dům čp. 25, dům čp. 62	kaple sv. Michala, kostel Panny Marie Těšitelky	dům čp. 59	domy čp. 32 a čp. 33	dům čp. 19, dům čp. 33
dům čp. 12, dům čp. 22		dům čp. 22 radnice		socha sv. Floriána	městský dům čp. 15, socha sv. Jana Nepomuckého	socha Boha Otce	kamenný kříž na p.p.č. 122		
budova čp. 2, konvent čp. 1			radnice čp. 11	jezuitské gymnázium čp. 2, konvent čp. 1, městský úřad čp. 11	klášter čp. 1	dům čp. 10, dům čp. 48	areál kláštera s kostelem sv. Ignáce a sv. Františka Xaverského čp. 1, dům čp. 21	klášter čp. 1	dům čp. 48
				budova fary	fara čp. 1, Muzeum břidlice čp. 230	areál kostela Nanebevzetí Panny Marie, kamenný kříž na městském hřbitově	dům čp. 2 (radnice), socha Panny Marie Immaculaty na p.p.č. 3568/13, socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 3579	radnice čp. 2, silniční kamenný most se sochou sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 3559/1	kostel Nanebevzetí Panny Marie, silniční kamenný most na p.p.č. 3559/1
areál hradu čp. 1				hláska městského opevnění čp. 6, sýpka v areálu měšťanského domu čp. 6, vodní hrad	hradební zeď hradu, sýpka, sklepy	areál vodního hradu Budyně nad Ohří	areál vodního hradu	vodní hrad Budyně nad Ohří (hradební zeď na p.p.č. 160/1)	vodní hrad Budyně nad Ohří - hradební zeď na p.p.č. 160/1
budova čp. 2 - radnice				bývalá církevní škola s reliéfem Panny Marie	bývalá škola čp. 59	bývalá škola čp. 59	radnice čp. 2	fara čp. 43	

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Čáslav	městské hradby		dům čp. 154	dům čp. 1085, dům čp. 414, evangelický kostel (p.č.94), mariánský sloup	budova čp. 1, budova čp. 194, budova čp. 291, budova čp. 45, dům čp. 131, dům čp. 58, dům čp. 98, evangelický kostel (věž), kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 45, Dusíkovo divadlo čp. 194, evangelický kostel, hradby u hradu čp. 115, kostel sv. Petra a Pavla, muzeum čp. 291, radnice čp. 1	budova čp. 1, budova čp. 128, divadlo čp. 194, dům čp. 56, dům čp. 98, kostel sv. Petra a Pavla, městské opevnění p.č. 366/6, muzeum čp. 291, sokolovna čp. 471, statek čp. 45, synagoga čp. 111, zem usedlost čp. 79	kašna p.p.č. 1955/1, socha Jana Žižky, synagoga čp. 111	dům čp. 211, dům čp. 76, kostel sv. Petra a Pavla, sousoší sv. J. Nepomuckého p.č. 873/1, synagoga čp. 111, zemědělská usedlost čp. 79
Česká Kamenice	Preidlova hrobka	Mariánská kaple	kostel sv. Jakuba, zřícenina hradu	budova čp. 35, kostel sv. Jakuba	dům čp. 122, dům čp. 123, Mariánská kaple (areál), park u kaple P. Marie	areál zámku čp. 1 - 3, dům čp. 122, kaple Panny Marie, Poutní kaple - areál, spojovací chodba, p.č. 121	dům čp. 340, dům čp. 52, dům čp. 253, kaple P. Marie, kaple P. Marie - park, kostel sv. Jakuba Většího, poutní kaple - schodiště, poutní kaple - ohradní zeď II. etapa, zámek, zřícenina hradu Kamenice	areál kaple Panny Marie, dům čp. 209, dům čp. 35, kaple Panny Marie, kostel sv. Jakuba, kostel sv. Jakuba Většího, park u kaple Panny Marie, zámek (čp. 1, 601, 602, 603), zřícenina hradu	areál kaple Panny Marie p.č. 30, areál zámku čp. 1, dům čp. 229, dům čp. 243, dům čp. 73, kaple Panny Marie p.č. 298, kaple sv. Barbory, kašna p.č. 2482/1, kostel sv. Jakuba Většího
Česká Lípa		hrad čp. 63		hrad Lipý čp. 835	budova čp. 113	dům čp. 171, kavárna Union čp. 113	dům čp. 595, hrad Lipý, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel Všechny svatých	dům čp. 82, kostel Povýšení sv. Kříže, zřícenina hradu Lipý	dům čp. 2
Česká Třebová				areál kostela sv. Kateřiny, budova čp. 1, mariánský sloup, sousoší Sbratření	areál kostela sv. Kateřiny, budova čp. 1, rotunda sv. Kateřiny	děkanství čp. 1, kostel sv. Kateřiny, ohradní zeď u sv. Kateřiny, rotunda sv. Kateřiny, stará radnice čp. 77	kostel sv. Kateřiny	kaple sv. Kateřiny	rotunda sv. Kateřiny
České Budějovice	historická radnice	bašta čp. 157, kostel O.P.Marie, radnice čp. 1 a 2	dům čp. 13, dům čp. 15/55, dům čp. 154/36, dům čp. 265, kostel O. P. Marie, radnice čp. 1 - 2	budova čp. 71, budova čp. 1-2, dům čp. 173, dům čp. 195, kaple Smrtnelných úzkostí Páně, kostel O. P. Marie	dům čp. 265/26, dům čp. 312, kaple Smrt. úzkostí Páně, kaple Smrtnelných úzkostí Páně, kostel Obětování P. Marie, kostel sv. Prokopa, kostel sv. Prokopa (areál), radnice čp. 1, 2	areál kostela sv. Prokopa, dům čp. 19, dům čp. 233, dům čp. 270, dům čp. 81, klášter Piarist.nám.-Bílá věž, kostel Obětování P. Marie	Samsonova kašna	areál hřbitova u kostela sv. Prokopa, Dominikánský klášter čp. 149, dům čp. 55, dům čp. 81, kostel Obětování Panny Marie, tzv. Rabenštejnská věž čp. 207	areál kostela sv. J.Křtitele a sv. Prokopa, budova čp. 243, Dominikánský klášter čp. 149, dům čp. 273, kostel Obětování Panny Marie, Zlatý most p.č. 121, 33
Český Brod		kostel sv.Gotharda	kostel sv. Gotharda, Předbrání Kouřimské brány, sousoší Rodiny	budova čp. 1, městské hradby (Koulova ul.)	budova čp. 1, část hradeb	bývalá radnice čp. 1	kostel sv. Gotharda	kostel sv. Gotharda	kostel sv. Gotharda
Český Dub			kostel N. Trojice	kostel N. Trojice, kostel sv. Ducha	budova čp. 31, kostel sv. Ducha	muzeum čp. 31, zahr. domek čp. 64	kostel sv. Ducha	Johanitská komenda čp. 1, kostel sv. Ducha, sousoší Loučení Krista s matkou	radnice čp. 1

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
dům čp. 211, kostel sv. Petra a Pavla, synagoga čp. 111, zemědělská usedlost čp. 79				bývalá synagoga, dům čp. 147, evangelický kostel, kostel sv. Alžběty	dům čp. 101, dům čp. 104, dům čp. 147, dům čp. 161, dům čp. 24, kostel sv. Alžběty, městské muzeum, městské opevnění, poliklinika čp. 128, synagoga	dům čp. 147, kostel sv. Alžběty, městské opevnění, městské opevnění, synagoga čp. 111	dům čp. 147, dům čp. 2, kostel sv. Alžběty	dům čp. 125, Sbor Církve československé husitské+B94 čp. 199	Sbor Církve československé husitské čp. 199
budova čp. 219, budova čp. 272, dům čp. 270, dům čp. 73, kostel sv. Jakuba Většího, Preidlova hrobka p.p.č. 536				budova spojitelný čp. 272, dům čp. 802, kaple Narození Panny Marie, kostel sv. Jakuba Staršího, měšťanský dům čp. 122, radnice čp. 219, vila čp. 513	dům čp. 350, dům čp. 513, kaple Narození Panny Marie, Preidlova hrobka	dům čp. 513, evangelický kostel na p.p.č. 758, oltář sv. Jana Nepomuckého součást ambitu kaple Narození Panny Marie	evangelický kostel na p.p.č. 758, kaple Narození Panny Marie, Preidlova hrobka na p.p.č. 536	dům čp. 270, dům čp. 73, kaple Narození Panny Marie, kašna na p.p.č. 2482/1	areál kaple Narození Panny Marie – Preidlova hrobka na p.p.č. 536, kaple Narození Panny Marie, kostel sv. Jakuba Staršího
areál hradu Lipý		kašna na náměstí TGM, sloup Nejsvětější Trojice na náměstí TGM, Vodní hrad Lipý	vodní hrad Lipý	vodní hrad Lipý		dům čp. 113 Union			
dům čp. 77 – radnice, kostel sv. Jakuba Většího, oltář sv. Kateřiny v rotundě sv. Kateřiny, rotunda sv. Kateřiny				budova gymnázia čp. 970, dům čp. 310	budova gymnázia	dům čp. 97, gymnázium čp. 970	dům čp. 97		socha sv. Barbory na p.p.č. 3622, socha sv. Kateřiny na p.p.č. 3622
dominikánský klášter, dům čp. 458, Biskupská ul., dům čp. 163, dům čp. 191, Česká ul., dům čp. 256, dům čp. 271, dům čp. 321, Hroznová ul., dům čp. 461 hrad. věž Železná panna, kostel Církve čs. husitské čp. 1154, kostel Růžencové Panny Marie		dům čp. 418, dům čp. 107, dům čp. 1154, dům čp. 140, dům čp. 1486, dům čp. 15, dům čp. 154, dům čp. 170, dům čp. 172, dům čp. 20, dům čp. 201, dům čp. 213, dům čp. 214, dům čp. 225, dům čp. 253, dům čp. 28, dům čp. 332, dům čp. 409, dům čp. 410, dům čp. 443, dům čp. 455, kostel Růžencové Panny Marie, NKP – Koněpřežní železnice České Budějovice – Linec, sloup Nejsvětější Trojice na Piaristickém náměstí, sousoší Kalvárie na Piaristickém náměstí		budova čp. 149 (bývalý dominikánský klášter), dům čp. 10, dům čp. 107, dům čp. 1154 (Husův sbor), dům čp. 117, dům čp. 200, dům čp. 226, dům čp. 229, dům čp. 339, dům čp. 459, dům čp. 71 (děkanství), dům čp. 85, kostel Panny Marie Růžencové	budova děkanství čp. 71, bývalý dominikánský klášter čp. 149, dům čp. 113, dům čp. 1805, dům čp. 192, dům čp. 193, dům čp. 197, dům čp. 230, dům čp. 27, dům čp. 275, dům čp. 405, dům čp. 406, dům čp. 407, dům čp. 83, kostel Panny Marie Růžencové, základní škola čp. 62, 64	bývalý dominikánský klášter čp. 149, dům čp. 11, dům čp. 714, dům zahrádkářů čp. 86, Husův sbor ČČSH čp. 1154, kostel Panny Marie Růžencové, radnice čp. 1 a 2	dům čp. 149/1, dům čp. 226/13, dům čp. 41, dům čp. 256/7	bývalý dominikánský klášter čp. 149, čp. 194, čp. 222, dům čp. 86, dům čp. 110, dům čp. 226, zvonice Černá věž čp. 70	bývalý dominikánský klášter čp. 149, děkanství čp. 71/4, dům čp. 86/11, dům čp. 436/17, dům čp. 127/38, dům čp. 239, dům čp. 369/18
areál kostela Nejsvětější Trojice, kostel sv. Gotharda				kostel sv. Gotharda	areál kostela sv. Gotharda	areál kostela sv. Gotharda			kostel sv. Gotharda
budova čp. 4/IV			zámek čp. 1	Johanitská komenda Havla z Lemberka a sv. Zdislavy, městské hradby	městské opevnění	městské opevnění	zámek	městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 50)	fara čp. 9

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
budova čp. 155 Vnitřní město, dům čp. 12, 13, 14 Vnitřní město, dům čp. 31, Vnitřní Město, dům čp. 37 Plešivec, dům čp. 44 Vnitřní město, klášter klarisek čp. 67, Latrán, klášter klarisek čp. 67, Latrán/ II, kostel sv. Víta		bývalý klášter klarisek čp. 67, dům čp. 11, dům čp. 112, dům čp. 113, dům čp. 118, dům čp. 123, dům čp. 141, dům čp. 149, dům čp. 155, dům čp. 167, dům čp. 207, dům čp. 29, dům čp. 39, dům čp. 4, dům čp. 41, dům čp. 44, dům čp. 511, dům čp. 55, dům čp. 60, dům čp. 64, dům čp. 70-71, dům čp. 72, dům čp. 78, dům čp. 90, dům čp. 35, dům čp. 80, kostel sv. Víta, městské divadlo čp. 2		budova čp. 1, 24 (Vnitřní Město), dům čp. 104 (Vnitřní Město), dům čp. 108 (Plešivec), dům čp. 118 (Plešivec), dům čp. 15 (Vnitřní Město), dům čp. 187 (Plešivec), dům čp. 207 (Plešivec), dům čp. 25 (Horní Brána), dům čp. 272 (Plešivec), dům čp. 35 (Vnitřní Město), dům čp. 41 (Vnitřní Město), dům čp. 48 (Horní Brána), dům čp. 49 (Latrán), dům čp. 49 (Vnitřní Město), dům čp. 54 (Vnitřní Město), dům čp. 57 (Plešivec), dům čp. 60 (Plešivec), dům čp. 75 (Vnitřní Město), kostel sv. Víta	dům čp. 16, dům čp. 173, dům čp. 20, dům čp. 260, dům čp. 4, dům čp. 48, dům čp. 5, dům čp. 53, dům čp. 54, dům čp. 56, dům čp. 68, dům čp. 76, dům čp. 77, dům čp. 91, kostel sv. Víta	dům čp. 100, dům čp. 146, dům čp. 16, dům čp. 19, dům čp. 31, dům čp. 44, dům čp. 46, dům čp. 48, dům čp. 96, synagoga čp. 282, varhany z mobiláře umístěného v kostele sv. Víta	dům čp. 31, dům čp. 282, dům čp. 32, kostel sv. Víta	dům 161, dům 20, dům 37, kostel sv. Víta, lávka u rechlí	dům čp. 20, dům čp. 60, kostel sv. Víta, lávka u rechlí na p.p.č. 1347/1, městské opevnění - novoměstská bašta čp. 28, pivovar čp. 71
dům čp. 23/I, dům čp. 24/I, kostel sv. Antonína Paduánského, kostel sv. Vavřince		dům čp. 4, dům čp. 55, kostel sv. Vavřince			dům čp. 14, kostel sv. Vavřince	kašna na Havlíčkově náměstí, sýpka na p.p.č. 86	kostel sv. Vavřince, sýpka v hospodářském dvoře na p.p.č. 86	kostel sv. Vavřince, městské opevnění (bašta u čp. 22)	litinový kříž na p.p.č. 1656/1, stará tvrz čp. 24, sýpka na p.p.č. 86
				kostel Narození Panny Marie	kostel Narození Panny Marie	kostel Narození Panny Marie	fara čp. 55, kostel Narození Panny Marie	kostel Narození Panny Marie	kostel Narození Panny Marie
		areál kostela sv. Václava, budova děkanství čp. 259	dům čp. 14	kostel sv. Václava, kovárna čp. 364, měšťanský dům čp. 14	radnice čp. 1	dům čp. 360 Laichterův dům	Laichterův dům, čp. 360	vila „U Rýdlů“ čp. 187	vila u Rýdlů čp. 187
areál kostela sv. Mikuláše			kostel sv. Mikuláše	kostel sv. Mikuláše	kostel sv. Mikuláše	kostel sv. Víta	kostel sv. Víta	kostel sv. Víta	
domy čp. 66, 67, dům čp. 108, dům čp. 158, dům čp. 48, klášter augustiniánů čp. 119				dům čp. 118, klášter augustiniánů čp. 119, kostel Narození Panny Marie	dům čp. 127, dům čp. 128, dům čp. 144, dům čp. 34, dům čp. 39, dům čp. 78, dům čp. 83	dům čp. 128, dům čp. 136, dům čp. 142	dům čp. 125, dům čp. 144, dům čp. 35, dům čp. 43, dům čp. 44, dům čp. 93, kostel Narození Panny Marie	dům čp. 43, dům čp. 83, kostel Narození Panny Marie, městské opevnění (městská brána na p.p.č. 195)	dům čp. 145, dům čp. 43, dům čp. 62, kostel Narození Panny Marie
kostel Povýšení sv. Kříže	kostel Povýšení sv. Kříže	dům čp. 78, kostel Povýšení sv. Kříže		budova čp. 33, dům čp. 35 (bývalé proboštství), socha sv. Jana Nepomuckého	socha sv. Sebestiána	bývalá fara čp. 35, zemědělská usedlost čp. 21			dům čp. 33
dům čp. 94, radnice čp. 138	dům čp. 63	dům čp. 138, dům čp. 5, sloup Nejsvětější Trojice		dům čp. 126	dům čp. 126, dům čp. 41	radnice čp. 138	radnice čp. 138	pošta čp. 192	dům čp. 192, dům čp. 220
busty Smetana a Beethovena, domek čp. 699, sloup Nejsvětější Trojice p.č. 2900				evangelický kostel, socha Amfitrité, socha Flóra	kašna se sochou sv. Floriana, památník katastrofy na dole Dölinger	budova školy čp. 793, Památník a pohřebiště katastrofy na dole Svěží Štěstí, pomník důlní katastrofy	budova školy čp. 793	budova školy čp. 793	budova školy čp. 793
budova čp. 1, městské opevnění p.p.č. 18, sousosí sv. Jan Nepomuckého		dům čp. 531	dům čp. 72, kašna se sochou Zábaje		městské muzeum čp. 530	mariánské sousosí	dům čp. 57	dům čp. 57	dům čp. 58, dům čp. 59

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Františkovy Lázně	hudební pavilon	Goethův pomník, hudební pavilón, pomník Františka II., pomník zakladatelům lázní	Isabelina promenáda	budova čp. 1-2, budova čp. 27, Františkův pramen (pavilón), Kolonáda (Národní třída), kolonáda Solný a Luční pramen, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Olgy	budova čp. 1 a 2, dům čp. 180, dům čp. 24, dům čp. 9, kolonáda Solní a Luční pramen, kostel Povýšení sv. Kříže	budova čp. 16, dům čp. 5, 6, dům čp. 91	budova čp. 154, budova čp. 154/II	hudební pavilon p.p.č. 715	divadlo B. Němcové čp. 102, dům čp. 4, dům čp. 59, fara čp. 107, kostel sv. Olgy
Frenštát pod Radhoštěm									
Frýdek - Místek		budova čp. 11, dům čp. 1, dům čp. 11, dům čp. 1253, dům čp. 1260, dům čp. 1260, 354 II, dům čp. 22, dům čp. 35, dům čp. 50, dům čp. 58, kostel sv. Jana Křtitele, kostel sv. Jana Křtitele, 350 II	dům čp. 11, dům čp. 1245, dům čp. 1260, dům čp. 20, dům čp. 27, dům čp. 37, dům čp. 47, dům čp. 50, kostel sv. J. Křtitele, kostel sv. Jana Křtitele	dům čp. 1147, dům čp. 1254, dům čp. 20, dům čp. 27, dům čp. 29, dům čp. 36, dům čp. 50, dům čp. 500, kostel sv. Jakuba, kostel sv. Jana Křtitele	dům čp. 1235, dům čp. 1245, dům čp. 1247, dům čp. 17, dům čp. 24, dům čp. 29, dům čp. 37, dům čp. 49, dům čp. 500, dům čp. 60, kostel sv. Jakuba, kostel sv. Jana Křtitele	budova čp. 454, budova čp. 454/II, budova čp. 454/III, dům čp. 1237, dům čp. 43, fara čp. 1, kostel sv. Jana a Pavla, kostel sv. Jošta, Národní dům čp. 134	budova čp. 454, dům čp. 1245, dům čp. 1245/II, dům čp. 43, dům čp. 6, dům čp. 7, kostel sv. Jana a Pavla	dům čp. 1242, dům čp. 15, dům čp. 3, dům čp. 41, dům čp. 48, kostel sv. Jana a Pavla, Národní dům čp. 134	budova čp. 456, dům čp. 15, dům čp. 41, kostel sv. Jana a Pavla, kostel sv. Jana Křtitele, kostel sv. Jošta
Frýdlant				kostel Nalezení sv. Kříže (věž)	dům čp. 4028, dům čp. 90	dům čp. 1400	budova čp. 37, dům čp. 20, dům čp. 23, dům čp. 27, dům čp. 3, dům čp. 91, dům čp. 15	dům čp. 11, dům čp. 4, dům čp. 434, radnice čp. 37	radnice čp. 37
Fryšták					kříž za obcí (p.č. 345), socha sv. J. Nepomuckého				
Fulnek	kašna se sochou sv. Sarkandra	areál kaple sv. Rocha		areál kaple sv. Rocha	dům čp. 170	dům čp. 170, městská zvonice, městská zvonice p.č. 98, městská zvonice p.č. 98/III	kašna J. Sarkandra, kašna J. Sarkandra/II, sloup Nejsvětější Trojice, sloup Nejsvětější Trojice/II	dům čp. 169, schodiště p.p.č. 93, socha sv. Jana Nepomuckého	radniční věž čp. 12, socha Panny Marie Sněžné p.č. 736, socha sv. Floriána p.č. 135, socha sv. Jana Nepomuckého p.č. 135, socha sv. Jana Nep. s andílky p.č. 135, socha sv. Jana Nepomuckého p.č. 135
Havlíčková Borová									
Havlíčkův Brod			dům čp. 45		chalupa čp. 2015	chalupa čp. 2015	chalupa čp. 2015, městské opevnění p.č. 3604	areál kostela sv. Trojice, dům čp. 19, dům čp. 52	areál kostela sv. Trojice, dům čp. 19, dům čp. 52
Heřmanův Městec				dvojdům čp. 806-7	dům čp. 806 - 807, synagoga	náhrobek u hřbit. kostela p.č.490, synagoga čp. 809	budova čp. 808, budova čp. 808/II	budova čp. 808	budova čp. 808
Hlučín		dům čp. 32, městské opevnění	hrobka rodiny Wetekampovy, kostel sv. Markéty	dům čp. 762, evangelický kostel	evangelický kostel	evangelický kostel	evangelický kostel	evangelický kostel čp. 1860	evangelický kostel, městské opevnění p.č. 55
Hodkovice nad Mohelkou					areál Kalvárie, sousoší sv. Anny a P. Marie	kostel sv. Prokopa, mariánský sloup, sochy sv. Petra a Pavla	kostel sv. Prokopa, kostel sv. Prokopa/II	kostel sv. Prokopa	kostel sv. Prokopa
Holešov								mariánský sloup	areál bývalých masných krámů p.č. 2/3

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
dům čp. 154, dům čp. 228, dům čp. 246, dům čp. 58, dům čp. 91			lázeňský pavilón Glauberových pramenů na st. p. č. 363, pomník Boženy Němcové		lázeňský dům Rubeška	dům v Národní ulici čp. 9, kostel sv. Jakuba, meteorologický sloup na p.p.č. 787	pavilón Solného a Lučního pramene	kaplička sv. Antonína, Lázně I	kostel sv. Kříže, Lázně I.
		dům čp. 15	budova radnice	budova čp. 1	radnice čp. 1	radnice	radnice čp. 1		
budova čp. 454, dům čp. 15, dům čp. 21, dům čp. 26, kostel sv. Jakuba, kostel sv. Jana Křtitele, kostel sv. Jošta, měštanský dům čp. 33		dům čp. 1149, dům čp. 1241, dům čp. 15, dům čp. 21, dům čp. 4, dům čp. 41, dům čp. 96, kostel sv. Jošta, věž kostela sv. Jana Křtitele		dům čp. 1245, dům čp. 1256, dům čp. 36, dům čp. 58, dům čp. 59, kostel sv. Jana Křtitele, sousosí Ukřižování	dům čp. 1, dům čp. 1235, dům čp. 1238, dům čp. 36, dům čp. 59, socha sv. Františka z Assisi, základní škola n.u. P. Bezruče čp. 454	dům čp. 36, dům čp. 5, dům čp. 6, dům čp. 60, evangelický kostel na p.p.č. 835, socha sv. Františka z Assisi, Základní škola národního umělce Petra Bezruče čp. 454	budova školy čp. 454, dům čp. 1255, dům čp. 15, dům čp. 44, dům čp. 500, fara čp. 1	dům čp. 1237, dům čp. 1243, dům čp. 1250, dům čp. 1255, dům čp. 26	dům čp. 1241, dům čp. 1243, dům čp. 13, dům čp. 33, dům čp. 5, kostel sv. Jana Křtitele, škola čp. 454
dům čp. 15, dům čp. 176, kostel Nalezení sv. Kříže		dům čp. 476, měštanský dům čp. 72, měštanský dům čp. 95, socha sv. Heleny u kostela Nalezení sv. Kříže		měštanský dům čp. 73, radnice čp. 37	dům čp. 447, dům čp. 72, dům čp. 73, kostel Nalezení sv. Kříže, radnice čp. 37	dům čp. 24, dům čp. 42, dům čp. 444, kostel Nalezení sv. Kříže, sloup se sochou Panny Marie	dům čp. 4	dům čp. 4, kostel Nalezení sv. Kříže	dům čp. 3, kostel Nalezení sv. Kříže
							kříž u kostela sv. Mikuláše	Jadrničkova vila, čp. 100	kamenný kříž ve Fryštáku – Dolní Vsi r.č. 39635/7-1875
opěrná zeď zvonice, opěrná zeď zvonice/II, pomník Jana Amose Komenského		areál farního kostela Nejsvětější Trojice, dům čp. 81, vila Retex čp. 179		zvonice (Černé věže)	areál vily čp. 179, kaple sv. Josefa z areálu augustiniánského kláštera	areál hřbitova	domy čp. 311 a 312	kašna se sochou sv. Jana Sarkandera na p.p.č. 89	zámek čp. 378
						pomník Karla Havlíčka Borovského na p.p.č. 3120/7		rodný dům Karla Havlíčka Borovského čp. 163	rodný dům K. H. Borovského
areál kostela sv. Trojice, dům čp. 164, hradby – jihovýchodní bašta čp. 126	dům čp. 162, městské hradby – Štáflova bašta	budova čp. 2004, dům čp. 104, dům čp. 140, dům čp. 162, dům čp. 165, dům čp. 176, dům čp. 48, městské hradby na p. p. č. 263 – Štáflova bašta		dům čp. 169, dům čp. 183, dům čp. 19, dům čp. 49, kostel sv. Vojtěcha, Štáflova chalupa, základní škola čp. 2004	dům čp. 132, dům čp. 166, dům čp. 50, Mahlerova vila čp. 2197	dům čp. 164, dům čp. 185, dům čp. 49, dům čp. 50, dům čp. 51, dům čp. 56	dům čp. 55, dům čp. 86	dům čp. 159, dům čp. 179, stará radnice čp. 87	dům čp. 141, dům čp. 171, dům čp. 174, kostel Nanebevzetí Panny Marie
kostel sv. Bartoloměje				dům čp. 33, židovský hřbitov	areál hřbitovního kostela Zvěstování Panny Marie, dům u Slunce čp. 30, kostel Církve Československé husitské, židovský hřbitov	areál zámku čp. 37, dům čp. 33, židovský hřbitov p.p.č. 1099/1	areál zámku čp. 37, dům čp. 33, Hájovna čp. 338, kostel Zvěstování Panny Marie	dům Medov čp. 33	areál kostela Zvěstování Panny Marie – zvonice na p.p.č. 233, kostel Zvěstování Panny Marie
zámek čp. 286		areál zámku		zámek	areál zámku	kostel sv. Markěty	městské opevnění na p.p.č. 367	fara čp. 284	fara čp. 284
kostel sv. Prokopa		kostel sv. Prokopa, měštanský dům čp. 40		kostel sv. Prokopa	kostel sv. Prokopa	kostel sv. Prokopa	kostel sv. Prokopa	kaple (bývalá márnice) na p.p.č. 54, radnice čp. 1	
dva kříže u kostela N. P. Marie p.p.č. 2/2, kostel Nanebevzetí Panny Marie, náhrobek J. Tomaštika na hřbit. p.p.č. 1355					kostel sv. Anny, zámecký park	kostel sv. Anny, Trinitářský klášter čp. 182, zámecký park, hvězdárna	budovy předzámčí čp. 8, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Anny, Trinitářský klášter čp. 182, zámecký park	boční oltář Panny Marie Růžencové, boční oltář sv. Floriána, klášter čp. 8, zámek Holešov	boční oltář sv. Floriána ve farním kostele Nanebevzetí Panny Marie, boční oltář sv. Josefa ve farním kostele Nanebevzetí Panny Marie, měštanský dům čp. 65

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Horažďovice		morový sloup, zámek čp. 11	areál kostela sv. J. Křtitele, dům čp. 67, sloup se sochou sv. Josefa, zámek čp. 11	areál zámku čp. 11 (sochy), budova čp. 10, kostel sv. J. Křtitele, kostel sv. Petra a Pavla, zámek čp. 11	budova čp. 11, budova čp. 11 (areál), zámek čp. 11	kostel P. Marie, zámek (areál) čp. 11	areál zámku čp. 11	zámek s areálem čp. 11	zámek s areálem čp. 11
Horní Blatná		věž kostela sv. Vavřince	kostel sv. Vavřince	budova čp. 127, kostel sv. Vavřince, socha sv. Josefa u kostela sv. Vavřince, socha sv. Vojtěcha u kostela sv. Vavřince	budova čp. 127, kostel sv. Vavřince	dům čp. 127, kostel sv. Vavřince	hřbitovní kaple sv. Kříže, kostel sv. Vavřince, muzeum čp. 127	hřbitovní kaple sv. Kříže	kaple sv. Kříže
Horní Slavkov	dům čp. 4	dům čp. 497 a 211, kostel sv. Jiří	dům čp. 497 a 211	domy čp. 497 a 211	domy čp. 497 a 211	dům čp. 211, 497, ohradní zeď hřbitova p.č.4022/30	dům čp. 497 a 211, ohradní zeď hřbitova p.č. 4022/30	domy čp. 497 a 211, dům čp. 480, kostel sv. Anny, ohradní zeď městského hřbitova	budova čp. 214, kostel sv. Anny
Horšovský Týn	bývalý kapucínský klášter, věž kostela sv. Petra a Pavla	domy čp. 94, 95, 96, 97 a 100, klášterní kostel, radnice čp. 52	kostel sv. Petra a Pavla	areál kláštera kapucínů, budova čp. 129 (sýpka), budova čp. 3, dům čp. 116, dům čp. 26, dům čp. 58, dům čp. 67	budova čp. 3, dům čp. 20, dům čp. 24, dům čp. 57, kostel sv. Petra a Pavla, zvonice p.č. 12	dům čp. 1, dům čp. 62	dům čp. 28, dům čp. 62, dům čp. 105, dům čp. 6, dům čp. 67, dům čp. 87, dům čp. 9, kostel sv. Apolinaria	dům čp. 21, dům čp. 4, dům čp. 62, kostel sv. Apolináře	dům čp. 105, dům čp. 52
Hořice na Šumavě							kostel sv. Kateřiny	kostel sv. Kateřiny	kostel sv. Kateřiny
Hostinné		radnice čp. 69	dům čp. 71	mariánský sloup	dům čp. 54	dům čp. 60, dům čp. 61	kostel Nejsvětější Trojice	mariánský sloup	Olivetská kaple čp. 278, Olivetská kaple čp. 278 /II
Hradec Králové	domy čp. 96 a 97	domy čp. 96 a 97	domy čp. 96-97	domy čp. 96-97	dům čp. 136, dům čp. 164, kaple sv. Klimenta	dům čp. 193, kaple sv. Klimenta čp. 168	dům čp. 133, dům čp. 136, dům čp. 14 a 15, dům čp. 47, kostel Panny Marie, Sbor kněze Ambrože čp. 728, 729	dům čp. 133, dům čp. 149, dům čp. 81/I, sala terrena čp. 32, sborová budova čp. 729	budova čp. 465, budova čp. 58, dům čp. 36/37, dům čp. 41, Sbor kněze Ambrože čp. 729
Hradec nad Moravicí									
Hranice		synagoga čp. 728, židovský hřbitov	synagoga čp. 728, zámek čp. 1	zámek čp. 1	zámek čp. 1	zámek čp. 1	zámek čp. 1	zámek čp. 1	radnice čp. 71, zámek čp. 1
Chabařovice				kaple sv. J. Křtitele	budova čp. 3		památník bitvy „Na Běhání“, poustevna p.č. 223	památník bitvy „Na Běhání“	
Cheb	domy čp. 471, 475, 477 a 480	dům čp. 490, dům čp. 491	dům čp. 481, dům čp. 482, dům čp. 493, dům čp. 510, dům čp. 511, kostel sv. Františka	budova čp. 32 (kaple), dům čp. 2, dům čp. 3, dům čp. 490, dům čp. 512, dům čp. 513	budova čp. 32, 160, domy čp. 494-504, dům čp. 507/6, stará radnice čp. 1	dům čp. 475, klášter minoritů čp. 32,160, městské muzeum čp. 492, městské muzeum čp. 569/II	dům čp. 179, dům čp. 209, dům čp. 220, dům čp. 447, dům čp. 453, dům čp. 476, dům čp. 480, dům čp. 481, dům čp. 510	dům čp. 241, dům čp. 472, dům čp. 477, dům čp. 489, kostel Zvěstování Panny Marie	dům čp. 194, dům čp. 27, dům čp. 399, dům čp. 457
Chomutov	bývalý kostel sv. Kateřiny	budova čp. 85, kostel N.P.Marie, kostel N.P.Marie, 300 II, kostel sv. Ignáce, kostel sv. Kateřiny	dům čp. 2, kostel sv. Kateřiny, radnice čp. 1, špýchar čp. 85	budova čp. 1, budova čp. 85, kostel sv. Kateřiny	budova čp. 85, kostel sv. Kateřiny	dům čp. 12	kostel sv. Kateřiny	kostel sv. Kateřiny	budova čp. 104
Chotěboř									
Chrast				socha sv. Jana Nepomuckého, zámek čp. 1 (západní křídlo)	budova čp. 1	zámek čp. 1	dům čp. 259, kostel sv. Trojice	kostel sv. Trojice, zámek čp. 1	areál zámku čp. 1, kostel Nejsvětější Trojice, zámek čp. 1

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
kostel sv.Petra a Pavla			městské opevnění	bývalé masné krámy	areál zámku čp. 1, schodiště s brankou do parkánu, Husův sbor Církve československé husitské čp. 149	zámek čp. 11		kašna na p.p.č. 2760/3	zámek čp. 11
kaple sv. Kříže		dům čp. 267, dům čp. 36, dům čp. 42	radnice čp. 11		kaple sv. Kříže	kaple sv. Kříže	dům čp. 127, kaple sv. Kříže, kostel sv. Vavřínce, ohradní zeď hřbitova	kaple Sv.Kříže, Věž kostela sv.Vavřínce	dům čp. 127, kostel sv. Vavřínce
kostel sv. Anny, Pluhův dům čp. 497			dům čp. 66		městský dům čp. 6, městský dům čp. 66, Pluhův dům čp. 497, špitální kostel sv. Anny	městský dům čp. 6, Pluhův dům čp. 497	Pluhův dům čp. 497	kaple Božího Těla na st.p.č. 587, měštanský dům čp. 497 - tzv. Pluhův dům	kostel sv. Jiří
dům čp. 12, dům čp. 14, dům čp. 21, dům čp. 54, dům čp. 62, dům čp. 9				dům čp. 15, dům čp. 20, dům čp. 4, dům čp. 54, dům čp. 58, dům čp. 62, dům čp. 66, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 34, dům čp. 87, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 28, dům čp. 34, dům čp. 63, dům čp. 65, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 94, dům čp. 96, dům čp. 99 (100)	dům čp. 15, dům čp. 6, dům čp. 63, dům čp. 67, dům čp. 7, dům čp. 70	dům čp. 90, kostel sv. Petra a Pavla, míčovna čp. 42 součást zámku Horšovský Týn
					kostel sv. Kateřiny, měštanský dům čp. 24		kostel sv. Kateřiny		
budova čp. 69, františkánský klášter čp. 119, kostel Nejsvětější Trojice, Olivetská kaple		dům čp. 71, 72 a 73, fara čp. 3, františkánský klášter čp. 119, kostel sv. Františka	františkánský klášter čp. 119	františkánský klášter čp. 119	klášterní kostel čp. 119	klášterní kostel sv. Františka z areálu františkánského kláštera	klášterní kostel Neposkvrněného početí Panny Marie	františkánský klášter čp. 119 (ohradní zeď a zahradní domek na p.p.č. 178/2 a 212)	klášter čp. 119
budova čp. 465, dům čp. 1230, Tomkova ul., dům čp. 201, dům čp. 46, dům čp. 58, Děkanské nám., dům čp. 680, Zieglerova ul.		dům čp. 101-103, dům čp. 132, dům čp. 186, 187, dům čp. 275, dům čp. 295, dům čp. 828-830 ul.		dům čp. 219, katedrála sv. Ducha, kostel a fara, synagoga čp. 395	Církevní základní škola Jana Pavla II. čp. 230 a čp. 90, dům čp. 295, dům čp. 511, katedrála sv. Ducha	Církevní základní a mateřská škola Jana Pavla II. čp. 230, hotel Grand čp. 295, Palmová zahrada čp. 275	Církevní základní škola a mateřská škola Jana Pavla II., čp. 230 a 90, dům čp. 275	budova čp. 90 a čp. 230 Církevní základní škola, dům čp. 275 Palmová zahrada	čp. 90 bývalá solnice a hejtmanství a čp. 230 škola, dům čp. 121 Husův dům, dům čp. 34, u Špuláků, školní budova čp. 691
			soubor 14 zastavení křížové cesty	soubor 14-ti zastavení křížové cesty, základní škola čp. 313	sousoší sv. Jana Nepomuckého s dvojicí puttů, sv. Floriána a sv. Šebestiána	sousoší sv. Jan Nepomuckého s dvojicí puttů, sv. Floriána a sv. Šebestiána v kapli na p.p.č. 979	ohradní zeď areálu kostela sv. Petra a Pavla, ohradní zeď na p.p.č. 1347	areál kostela sv. Petra a Pavla (ohradní zeď na p.p.č. 1345)	areál kostela sv. Petra a Pavla - ohradní zeď na p.p.č. 1345
budova čp. 71, dům čp. 119, dům čp. 18, dům čp. 31, dům čp. 90, dům čp. 91, zámek čp. 1		dům čp. 11, funkcion. dům čp. 42, zámek čp. 1		budova čp. 71, dům čp. 22, dům čp. 98	dům čp. 103, dům čp. 27, dům čp. 71, zámek čp. 1	areál zámku čp. 1, dům čp. 29, dům čp. 791	dům čp. 42	dům čp. 286, městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 62/2 u čp. 1455)	dům čp. 286, dům čp. 29
dům čp. 354, dům čp. 402, 403, dům čp. 425, kaple sv. Erharda a sv.Uršuly na hradě, kostel Zvěstování Panny Marie, měštanský dům čp. 261					hrad, Kamenná 11, měštanský dům čp. 222, kostel sv. Mikuláše, kostel Zvěstování Panny Marie, měštanský dům čp. 46, objekt fary* čp. 188	městský dům Provaznická čp. 423, kostel Zvěstování Panny Marie, měštanský dům čp. 505, měštanský dům Dlouhá čp. 417, měštanský dům Dobrovského čp. 70, měštanský dům Provaznická čp. 439, měštanský dům Provaznická čp. 441	dům čp. 33, hrad, dům čp. 23, dům čp. 25	dům čp. 36, dům čp. 116, dům čp. 14, dům čp. 194, dům čp. 440, městské opevnění -hradby u Chebského hradu	dům čp. 231, dům čp. 36, dům čp. 40, dům čp. 414, dům čp. 459, hrad, radnice čp. 21
kostel sv. Kateřiny, sochy sv.Anny,sv.Josefa,sv. J.Nepomuckého				radnice čp. 1	stará radnice čp. 1	radnice čp. 1	radnice čp. 1	radnice čp. 1	dům čp. 13
				zámek		bývalá radnice (ZUŠ) čp. 322, dům čp. 194, zámek čp. 1	dům čp. 194, objekt školy čp. 74, zámek čp. 1	areál kostela sv. Jakuba Většího (ohradní zeď na p.p.č. 2), kostel sv. Jakuba Většího, zámek čp. 1	zámek čp. 1
kostel sv. Markéty				zámek, zámek - dům v areálu zámku	zámek	areál zámku	dům čp. 12	fara čp. 2	děkanství čp. 2, dům čp. 12

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Chrudim		dům čp. 86		budova čp. 86	budova čp. 43, dům čp. 32, vybraná soch. díla (ul. Široká)	divadlo čp. 6, dům čp. 106, dům čp. 135, dům čp. 76, dům čp. 85	dům čp. 27, dům čp. 85, dům čp. 88, městské opevnění	dům čp. 43, městské opevnění p.p.č. 45/1	dům a fortna čp. 43, dům čp. 85, městské opevnění p.č. 203
Chvalšiny		kostel sv. M. Magdaleny	budova čp. 124, dům čp. 129, dům čp. 5, kostel sv. M. Magdaleny, Praníř a Krucifix	3 kapličky (r.č. 5830), budova čp. 124, dům čp. 47, kostel sv. M. Magdaleny	Boží muka (Havalda, Brloh), dům čp. 124, dům čp. 47, kostel sv. M. Magdaleny	dům čp. 128, dům čp. 47, kostel sv. M. Magdaleny	fára čp. 129, kostel sv. M. Magdaleny, kostel sv. M. Magdaleny/ II	dům čp. 124	kostel sv. M. Magdaleny
Ivančice			dům čp. 4	dům čp. 4, mariánský sloup	budova čp. 4, mariánský sloup (p.č. 3162)	bývalá radnice čp. 4, mariánský sloup p.č. 3163/1	mariánský sloup	mariánský sloup, tzv. Muchův dům čp. 4	dům čp. 4
Jablonec nad Nisou		budova čp. 377, dům čp. 1800, dům čp. 30, dům čp. 702, kostel Dr. Farského	kostel Dr. Farského, kostel sv. Anny	dům čp. 28, kostel Dr. Farského	dům čp. 1510, dům čp. 1528, dům čp. 28, kostel Dr. Farského, kostel sv. Anny	dům čp. 1776, kostel Dr. Farského	budova radnice čp. 3100, dům čp. 1, fara čp. 582, kostel Dr. Farského, kostel sv. Anny	dům čp. 1462/8, dům čp. 1564, dům čp. 992, kostel Dr. Farského, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Anny	dům čp. 1576, kostel Dr. Farského, kostel sv. Anny
Jablonné nad Orlicí		dům čp. 79	dům čp. 23, dům čp. 24, dům čp. 29, dům čp. 30, dům čp. 32, dům čp. 91	dům čp. 23, dům čp. 29	dům čp. 23, dům čp. 30, dům čp. 91	dům čp. 31, dům čp. 32, dům čp. 5, dům čp. 83	dům čp. 30, dům čp. 5, dům čp. 81, dům čp. 83	dům čp. 30, dům čp. 81, dům čp. 83, fara čp. 1	dům čp. 79, dům čp. 81, dům čp. 87, fara čp. 1
Jablonné v Podještědí		dům čp. 147, dům čp. 16	budova čp. 335, dům čp. 161, kaple sv. Wolfganga, sloup N. Trojice		městské opevnění (část)	městské opevnění	městské opevnění	městské opevnění	kostel Panny Marie čp. 10
Jáchymov		budova čp. 37, dům čp. 72, dům čp. 73	dům čp. 4	dům čp. 33, dům čp. 4	radnice čp. 1	radnice čp. 1	radnice čp. 1	radnice čp. 1	dům čp. 4, kostel Všech svatých, radnice čp. 1
Jaroměř - Josefov	budova čp. 110, budova čp. 228	budova čp. 110, budova čp. 228, budova čp. 34, dům čp. 14, dům čp. 3424, dům čp. 87, dům čp. 98	budova čp. 110, budova čp. 180, dům čp. 303, dům čp. 383	budova čp. 110, budova čp. 281 (Korunní brána), dům čp. 102, dům čp. 21 (zadní trakt), dům čp. 35, dům čp. 52, kostel sv. Mikuláše	budova čp. 229, budova čp. 382, budova čp. 9, dům čp. 25, dům čp. 28, dům čp. 29, dům čp. 38, dům čp. 46, dům čp. 5, dům čp. 56, dům čp. 80, kostel sv. Mikuláše	budova čp. 240, dům čp. 1, dům čp. 17, dům čp. 55	budova čp. 1, budova čp. 16, dům čp. 3, dům čp. 38, dům čp. 79	domy čp. 40 až 47, dům čp. 35, dům čp. 38, dům čp. 79, dům čp. 9, kostel Nanebevzetí Páně	areál býv. důstojnického pavilonu čp. 9, budova čp. 240, domy čp. 50 až 65, dům čp. 28, dům čp. 31, dům čp. 39, dům čp. 6, dům čp. 63, dům čp. 73 a 74, dům čp. 75
Jaroměřice nad Rokytinou		socha Piety	kašna	kaple sv. Josefa, sousoší N. Trojice	budova čp. 551, budova čp. 660	býv. klášter servitů čp. 551, býv. klášter servitů čp. 660	budova čp. 551, budova čp. 660	klášter servitů čp. 551, špitál čp. 726	budova čp. 551, bývalý špitál čp. 726
Javorník			dům čp. 412, dům čp. 417	dům čp. 407, dům čp. 474, kostel N. Trojice	kostel Nejsv. Trojice	dům čp. 403, památník K. Dittersse, zahradní altán p.č. 665	dům čp. 418, kostel sv. Kříže, socha sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 401, dům čp. 418, kostel Nejsvětější Trojice	dům čp. 416, kostel sv. Kříže
Jemnice		domy čp. 78 a 79, kostel sv. Stanislava, zámek čp. 1	budova čp. 102/103, kostel sv. Stanislava, městské hradby	budova čp. 102-103, domy čp. 102-103	dům čp. 15, kostel sv. Stanislava	kostel sv. Stanislava	areál kostela sv. Jakuba, kostel sv. Víta, městské opevnění p.č. 104, středověký vodovod p.č. 797, 171, 771	kostel sv. Jakuba Většího	kostel sv. Jakuba, kostel sv. Víta, městské opevnění p.p.č. 104, 129
Jevíčko		synagoga	kostel N. P. Marie, městské hradby	kostel N. P. Marie	kostel N. P. Marie	kostel Nanebevz. P. Marie, mor. sloup se sochou Piety, vojenský pomník p.č. 686/9		budova čp. 167, socha sv. Mikuláše Tolentinského	budova čp. 167, dům čp. 224, kašna p.č. 96/1, kostel Nanebevzetí Panny Marie, sousoší sv. Jana Nepomuckého, synagoga, zámek čp. 451

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
budova čp. 1, dům čp. 106, dům čp. 139/I, dům čp. 43, dům čp. 67, městské hradby p.p.č. 45/1				hotel Bída, kašna, městské opevnění (dům Na Puši), rodinný dům (Pardubská fortna)	dům čp. 104, říční náhon, socha sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 104, dům čp. 112, dům čp. 129, dům čp. 60	sloup Proměnění Páně	dům čp. 104, „Na puši“, pomník Viktorína Kornela ze Všeherd na p.p.č. 2897, Základní škola čp. 6	dům čp. 2, dům čp. 92, městské opevnění - dům čp. 104, městské opevnění na p.p.č. 86, 21/2, 53/2, socha sv. Václava na p.p.č. 2677/1 a socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 2677/3
kostel sv. M. Magdaleny					kostel sv. M. Magdaleny	kostel sv. M. Magdaleny - oprava střechy jižní strany hlavní lodi kostela	kostel sv. M. Magdaleny	kostel sv. M. Magdaleny	kostel sv. M. Magdaleny
Muchův dům čp. 4			dům čp. 8	městský dům čp. 8	dům čp. 12	synagoga č.e. 1483	dům čp. 196 (radnice)		
kostel sv. Anny, sokolovna čp. 1054		dům čp. 1588, sokolovna čp. 1054		dům čp. 12, dům čp. 14, fara čp. 582	dům čp. 24, dům čp. 1774, fara čp. 582	dům čp. 804, kostel Dr. Farského čp. 582	dům čp. 402, fara kostela Dr. Farského čp. 582	kostel Povýšení sv. Kříže	radnice čp. 3100
budova čp. 1, dům čp. 23, dům čp. 32, nám. 5. května, dům čp. 79, dům čp. 81, nám. 5. května, dům čp. 87, nám. 5. května				dům čp. 23, dům čp. 32, dům čp. 39, dům čp. 5, fara čp. 1, kino, márnice	areál kostela sv. Bartoloměje, dům čp. 23, dům čp. 24, dům čp. 30, dům čp. 31, dům čp. 91	areál kostela sv. Bartoloměje, dům čp. 23, dům čp. 24, dům čp. 32, dům čp. 89	dům čp. 81, fara čp. 1, sloup se sochou Panny Marie	dům čp. 23, fara čp. 1, kostel sv. Bartoloměje, srubová chalupa čp. 30	dům čp. 91, chalupa čp. 30, kostel sv. Bartoloměje
kostel Narození Panny Marie / II, kostel Narození Panny Marie čp. 10		dům čp. 161, zámeček Pachtů z Rájova čp. 335	morový sloup Krista Salvátora	kostel Narození Panny Marie					
kostel Všech svatých, městský dům čp. 4/II, radnice čp. 1					královská mincovna, Mathesiova čp. 126	radnice	radnice	kostel sv. Jáchyma bez čp., městský dům čp. 126, městský dům čp. 33, radnice čp. 1	kostel sv. Jáchyma, městský dům čp. 11, městský dům čp. 117, městský dům čp. 270, městský dům čp. 33, obytný dům čp. 126, radnice
divadlo čp. 240, nám. Dukel. hrdinů, dům čp. 104, dům čp. 22, dům čp. 25, dům čp. 50, dům čp. 60, dům čp. 64, dům čp. 75, kasárna dvojité-objekt čp. 240, kostel Nanebevzetí Páně		budova čp. 240, budova čp. 352, dům čp. 11, dům čp. 18, dům čp. 22, dům čp. 23, dům čp. 321, dům čp. 37, dům čp. 424, dům čp. 52, dům čp. 57, dům čp. 65, dům čp. 75, městské opevnění I. - Korunní pevnost čp. 286, městské opevnění I. - Korunní pevnost čp. 287		dům čp. 11, dům čp. 12, dům čp. 20, dům čp. 21, dům čp. 49, dům čp. 57, dům čp. 65, hlavní strážnice čp. 2, kasárna dvojité čp. 240 - bastion č. III, radnice čp. 110	dům čp. 11, dům čp. 12, dům čp. 13, dům čp. 22, dům čp. 44, dům čp. 57, dům čp. 6, dům čp. 76, důstojnický pavilon čp. 6, kasárna důstojnická čp. 9, základní škola B. Němcové čp. 352	dům čp. 45, dům čp. 5, dům čp. 57, dům čp. 58, dům čp. 65, jednoduchá kasárna čp. 241, jednoduchá kasárna čp. 303, kasárna bastionu č. III čp. 240, kasárna důstojnická čp. 6, kasárna důstojnická čp. 6, kostel Nanebevzetí Páně, ZŠ Na Ostrově čp. 4	Boučkovo divadlo, dům čp. 11, dům čp. 4, dům čp. 54, dům čp. 57, dům čp. 63, dům čp. 65, důstojnický pavilon čp. 6, dvojitá kasárna bastionu č. III, čp. 240, jednoduchá kasárna, čp. 222/5, jednoduchá kasárna, čp. 222/6,7, radnice čp. 16	dům čp. 17, dům čp. 18 (pošta), dům čp. 239, dům čp. 31, dům čp. 5, dům čp. 58, dům čp. 63, dvojitá kasárna bastionu č. III, čp. 240, kasárna - důstojnický pavilon čp. 6, radnice čp. 16	čp. 110, nová radnice, divadlo čp. 240, dům čp. 17, dům čp. 40, dům čp. 49, dům čp. 52, dům čp. 55, kasárna čp. 239, kasárna čp. 6, kostel Nanebevstoupení Páně, sokolovna čp. 48, vila továrníka Polického čp. 321, Základní škola B. Němcové čp. 352
klášter servitů čp. 551, špitál čp. 726	bývalý klášter servitů čp. 551, bývalý špitál čp. 726, kaple sv. Kateřiny	bývalý klášter servitů, bývalý špitál čp. 726		dům čp. 133, sochy na mostě přes Rokytňou	bývalý klášter servitů (fara) čp. 551, bývalý špitál čp. 726	bývalý klášter servitů čp. 551, dům čp. 130, dům čp. 133, špitál čp. 726	bývalý špitál čp. 726, sloup Nejsvětější Trojice na p.p.č. 3227/25	bývalý klášter servitů čp. 660, bývalý špitál čp. 726	bývalý špitál čp. 726
dům čp. 416, dům čp. 419, kostel sv. Kříže		dům čp. 410, empírový dům čp. 419, hrbitovní kostel sv. Kříže		dům čp. 12 (fara), dům čp. 410, dům čp. 411	fara	budova čp. 407, budova čp. 413, fara čp. 12	dům čp. 134 (radnice), dům čp. 413, fara čp. 12	dům čp. 417	dům čp. 413, fara čp. 12
kostel sv. Jakuba, kostel sv. Víta	kostel sv. Jakuba, kostel sv. Víta	areál kostela sv. Jakuba, dům čp. 75, dům čp. 98, kostel sv. Víta		dům čp. 35, kostel sv. Stanislava	dům čp. 98, hrbitov s ohradní zdí, kamenný kříž u kostela sv. Stanislava, kostel sv. Stanislava, městské hradby	dům čp. 35, kostel sv. Stanislava, restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého	Boží muka (tzv. Mírový sloup) na p.p.č. 2, dům čp. 36, kostel sv. Stanislava	areál zámku čp. 1 (operná zeď na p.p.č. 245), dům čp. 34	areál zámku čp. 1 - zeď na p.p.č. 245, 247/1 a 247/12, dům čp. 101, dům čp. 36, kostel sv. Stanislava, městské opevnění - Malá branka na p.p.č. 126
dům čp. 224, kostel sv. Bartoloměje, městská kašna p.p.č. 96/1, městská věž, městské hradby p.p.č. 164/4, socha sv. Anny p.p.č. 1751/8, synagoga				augustiniánský klášter, bývalá synagoga, dům čp. 15, dům čp. 224, dům čp. 269, městské hradby, socha sv. J. Nepomuckého	klášter	dům čp. 15, zámek čp. 451	augustiniánský klášter čp. 167, kašna na p.p.č. 96/1, kostel Nanebevzetí Panny Marie, městské opevnění na p.p.č. 163, zámek čp. 451	augustiniánský klášter čp. 167, socha sv. Mikuláše Tolentinského na p.p.č. 96/3, sýpka na p.p.č. 256/1	augustiniánský klášter čp. 167, kašna na p.p.č. 96/1, synagoga na p.p.č. 119

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Jevišovice				kostel sv. Josefa, socha sv. Floriána		předzámcí – starý zámek čp. 1, socha sv. Aloise z Gonzagy, socha sv. Josefa p.č. 1759/1	areál starého zámku čp. 1	fara čp. 23, socha sv. Jana Nepomuckého	
Jičín	Valdštejnská lodžie, zámek	zámek čp. 1	mariánský sloup, Milohlídko, vodárenská věž, zámek čp. 1	dům čp. 43, socha K. H. Borovského, socha sv. Václava (Konecchlumská ul.), zámek čp. 1	budova čp. 108, dům čp. 14, Valdická brána	budova čp. 108, budova čp. 133	Valdická brána/ I, Valdická brána/ II	budova čp. 133, dům čp. 10, dům čp. 14, rozhledna Milohlídko	dům čp. 10, dům čp. 100, dům čp. 8, kostel Panny Marie de Sale, Valdštejnský zámek čp. 1
Jihlava	budovy čp. 99 a 100	dům čp. 99-100, morový sloup	dům čp. 1060, dům čp. 1086, dům čp. 1165, dům čp. 1166/12, dům čp. 1167/14, kostel N. P. Marie, kostel sv. Ducha, kostel sv. Jakuba	budova čp. 110, budova čp. 96, budova čp. 97, dům čp. 1010, dům čp. 1172, dům čp. 1233, dům čp. 1235, dům čp. 1310, dům čp. 1315, dům čp. 1332, dům čp. 1339, dům čp. 1615, dům čp. 1629, dům čp. 1633, dům čp. 1652, dům čp. 54, dům čp. 598, dům čp. 618, dům čp. 663, kašna Poseidona a Amfitrité	budova čp. 54, dům čp. 1010, dům čp. 1039, dům čp. 1067, dům čp. 1093, dům čp. 1220, dům čp. 1284, dům čp. 1349, dům čp. 1652, dům čp. 34, dům čp. 607, dům čp. 63, kostel Matky Boží, městské opevnění	dům čp. 1012, dům čp. 1036, dům čp. 1039, dům čp. 1050, dům čp. 1085, dům čp. 1158, dům čp. 1236, dům čp. 1237, dům čp. 1242, dům čp. 1247, dům čp. 1284, dům čp. 1349, dům čp. 34, klášter minoritů čp. 1037, kostel sv. Ducha, kostel sv. Jakuba	dům čp. 1012, dům čp. 1040, dům čp. 1083, dům čp. 1128, dům čp. 1220, dům čp. 1304, dům čp. 1351, dům čp. 1630, dům čp. 626, dům čp. 629, kostel sv. Jakuba	dům čp. 1054, dům čp. 1067, dům čp. 1089, dům čp. 1159, dům čp. 1351, dům čp. 1610, dům čp. 1630, dům čp. 604, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Jakuba	dům čp. 1132, dům čp. 1234, dům čp. 1266, dům čp. 1324, dům čp. 59, dům čp. 635, dům čp. 636, dům čp. 637, dům čp. 638, dům čp. 639, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Ignáce, kostel sv. Jakuba-kaple PM.Blahoslavené
Jilemnice		kostel sv.Vavřince	budova čp. 288, zámek čp. 75	budova čp. 75	budova čp. 1, budova čp. 82	radnice čp. 82, sousoší Immac., Barb., Máří, sousoší sv. Kříže, Vavř., Jana, statek čp. 121	budova čp. 288, dům čp. 121, radnice čp. 82	budova čp. 288, tzv. Šaldův statek čp. 121	budova čp. 288, chalupa čp. 104
Jílové u Prahy	budova čp. 1	budova čp. 1, budova čp. 1, 5 II	kostel sv. Vojtěcha	budova čp. 1, kostel sv. Vojtěcha, kostel sv. Vojtěcha II	budova čp. 1	radnice čp. 1	kostel sv. Vojtěcha	kaple Božího Těla	kostel Božího Těla
Jimramov		dům čp. 162, radnice čp. 39	dům čp. 10, dům čp. 41, dům čp. 69, zámek čp. 65	budova čp. 39, budova čp. 41, dům čp. 10	budova čp. 24, dům čp. 156, dům čp. 38, dům čp. 67	radnice – zadní trakt čp. 39	areál domu čp. 25, dům čp. 67, dům čp. 69, dům čp. 70, radnice čp. 39	dům čp. 25, dům čp. 26, dům čp. 40	dům čp. 25, dům čp. 26
Jindřichův Hradec	budovy čp. 19/I, 3/I a 31/I, sloup N. Trojice	budova čp. 19/I, dům čp. 160/I, kostel N.P.Marie, kostel N.P.Marie, 63/z II, morový sloup, věž kostela N.P.Marie	dům čp. 136/I, dům čp. 19/I, dům čp. 7/I, dům čp. 88/I, kostel N. P. Marie	budova čp. 123/II, budova čp. 20/I, dům čp. 119/I, dům čp. 174/I, dům čp. 92/I, kostel sv. Václava	budova čp. 20/I, dům čp. 119/I, dům čp. 121/II, dům čp. 154/I, dům čp. 171/I, dům čp. 6/I, dům čp. 92/I, kaple sv. M. Magdaleny, kostel sv. Václava, obytný dům čp. 100/II	dům čp. 109/IV, dům čp. 138, dům čp. 99/I, jezuitská kolej a kaple, čp. 20/I, Kamplovský dvůr, čp. 67/IV, proboštství, čp. 74/I	dům čp. 138, dům čp. 162, dům čp. 175, dům čp. 183/I, dům čp. 26, dům čp. 95/2, jezuitská kolej čp. 20/I, jezuitská kolej čp. 20/I/II, Kamplovský dvůr čp. 67/IV, kostel Nejsvětější Trojice, kostel sv. Václava	bývalá jezuitská kolej čp. 20/I, dům čp. 114, dům čp. 121, dům čp. 173/I, dům čp. 2/III, dům čp. 546, dům čp. 86/I – 87/I, dům čp. 95, dům čp. 99, fara čp. 74, hrobky rodin Landfrasů a Wachtelů, kostel sv. Kateřiny, kostel sv. Václava	budova čp. 188, dům čp. 1, dům čp. 160/I, dům čp. 173, dům čp. 8, kostel sv. Václava, soubor soch p.č. 4320, židovský hřbitov čp. 149
Jiřetín pod Jedlovou		fara čp. 1	fara čp. 1	dům čp. 4, kostel N. Trojice	fara čp. 1	kaple Ukřižování, sloup se sochou sv. Vavřince	fara čp. 1	areál kaple Ukřižování na Křížové Hoře, fara čp. 1, kostel Nejsvětější Trojice	hrad Tolštejn, kostel Nejsvětější Trojice
Kadaň	historická radnice, interiér kostela Stětí sv. J. Křtitele, městské hradby	areál hradu čp. 567, kostel Stětí sv. Jana Křtitele, městské opevnění	barbakán p.č. 358, kostel Povýšení sv. Kříže, městské hradby	bašta měst. opevnění (p.č.406), budova čp. 1 a 184, městské opevnění (Sokolovská ul.)	budova čp. 134, měst. opevnění (ul. Čechova)	hrad čp. 134	budova čp. 283, hrad čp. 134, hrad čp. 134/II	bývalý hrad čp. 537	areál špitálu čp. 284, kašna (Šlíkovský rybník) p.č. 438, Mikulovická věž p.č. 548
Kamenice nad Lipou		věž kostela Všech svatých	dům čp. 55, dům čp. 57, kašna za kostelem	budova čp. 127, kašna (p.č. 16)	dům čp. 57, kaple sv. M. Magdaleny, kašna (p.č. 16), ohradní zeď hřbitova (kaple)	kostel Všech svatých, ohr. zeď hřbitova p.č. 2052, věž – zvonice	kaplička se sochou, kostel Všech svatých	kostel Všech svatých	areál zámku, budova čp. 7, 8, 9, kostel Všech svatých
Kamenický Šenov					dům čp. 310, dům čp. 43, kostel Nar. sv. Jana Křtitele	dům čp. 245	dům čp. 245, dům čp. 43	dům čp. 245	budova čp. 69
Kaplice			budova čp. 101, budova čp. 206, dům čp. 206, kostel sv. Floriána	budova čp. 206, dům čp. 24, kaple sv. J. Nepomuckého, kašna (Náměstí), kostel sv. Floriána	budova čp. 206, dům čp. 32, kaple sv. Josefa a Barbory, kostel sv. Floriána	radnice čp. 70	kostel sv. Petra a Pavla	kostel sv. Petra a Pavla	bývalý městský pivovar čp. 206, kostel sv. Petra a Pavla

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
			radnice čp. 56	budova Komenia					
dům čp. 7, dům čp. 94, kostel Panny Marie de Sale, synagoga p.p.č. 94, Valdická brána čp. 102		jezuitská kolej čp. 22, kaple sv. Magdaleny na Zebíně, kostel Panny Marie Bolestné, městské opevnění na p. p. č. 10/1, synagoga, Valdštejnská lodžie		kolej - profesní dům (dům kleriků), kostel Panny Marie de Sale, městské lázně, měšťanský dům čp. 35, měšťanský dům čp. 74, synagoga, zámek čp. 1	dům čp. 3, kašna s Amfitríté, kostel Panny Marie de Sale, městské lázně čp. 133, synagoga	dům čp. 15, dům čp. 57, dům čp. 99, kostel Panny Marie De Sale X, městské lázně čp. 133 X	dům čp. 15, dům čp. 3, dům čp. 73, dům čp. 91, mariánský sloup, Valdická brána	dům čp. 2, dům čp. 33	dům čp. 2, dům čp. 3, dům čp. 5, dům čp. 71, dům čp. 89, dům čp. 90, varhany z mobiliáře kostela sv. Jakuba Většího
dům čp. 1011, Havířská ul., dům čp. 1235, Palackého ul., dům čp. 1623, dům čp. 1626, Škrétova ul., dům čp. 635, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Jakuba	dům čp. 1065, dům čp. 1158, dům čp. 1235, dům čp. 1610, dům čp. 1626, dům čp. 625, dům čp. 671, hradební zeď na p. č. 3378/3, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Jakuba, socha Piety oltáře v kostele sv. Jakuba	dům čp. 1051, dům čp. 1235, dům čp. 1246, dům čp. 1610, dům čp. 1614, dům čp. 625, dům čp. 7, dům čp. 80, dům čp. 19, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Ignáce, kostel sv. Jakuba		dům Havířská čp. 15, dům Komenského čp. 27, dům Masarykovo nám. čp. 6, dům Matky Boží čp. 12, kostel Nanebevzetí Panny Marie	dům čp. 1131, dům čp. 1246, dům čp. 1297, dům čp. 1340, dům čp. 61, kostel apoštola Pavla, minoritský klášter a kostel Nanebevzetí Panny Marie	dům čp. 1311 (Husova 9), dům čp. 1621 (Husova 8), dům čp. 1622 (Husova 10), dům čp. 1624 (Husova 14), dům čp. 59 (Masarykovo náměstí 19), dům čp. 639 (Masarykovo náměstí 23), klášter minoritů s kostelem Nanebevzetí Panny Marie, kostel apoštola Pavla	dům čp. 1066, dům čp. 1326, dům čp. 1629, fara čp. 1350, klášter minoritů s kostelem Nanebevzetí Panny Marie, mariánský sloup na p.p.č. 6034/1	dům čp. 1164, dům čp. 1244, dům čp. 1352, dům čp. 636, dům čp. 80, kostel Nanebevzetí Panny Marie	dům čp. 1164, dům čp. 1190, dům čp. 1324, dům čp. 47, klášter minoritský s kostelem Nanebevzetí Panny Marie, kostel Apoštola Pavla, kostel sv. Jakuba Většího
budova čp. 1, dům čp. 79		bývalý pivovar čp. 1, kašna v zámeckém parku	bývalý Panský pivovar čp. 1	bývalý Panský pivovar čp. 1	bývalý pivovar čp. 1, radnice čp. 82	dům čp. 10, radnice čp. 82	dům čp. 288	dům čp. 10, kamenný kříž na p.p.č. 15, socha sv. Josefa na p.p.č. 57/1, škola čp. 288	dům čp. 110, škola čp. 288
						radnice čp. 1			
dům čp. 156, dům čp. 68, zámek čp. 65	dům čp. 93	zámek čp. 65		fara čp. 24, zámek čp. 65	dům čp. 70, dům čp. 93, fara čp. 24, rodný dům bratří Mrštíků čp. 156	škola čp. 162	areál domu čp. 67, zámek čp. 65	radnice čp. 39	radnice čp. 39
dům čp. 150/I, dům čp. 160/I, dům čp. 172/I, dům čp. 173/I a hradební věž, dům čp. 8/I, evangelický kostel čp. 129, kostel Nanebevzetí Panny Marie, židovský hřbitov p.č.3489		dům čp. 164/I, dům čp. 182/I, dům čp. 94/I, dům čp. 98/I, jezuitská kolej čp. 20/I, kostel čp. 129/IV	jezuitská kolej	bývalá jezuitská kolej, bývalý jezuitský seminář, dům čp. 11, dům čp. 138, 139, dům čp. 150/I, dům čp. 164/I, dům čp. 83/I, kostel CČSH, ohradní zeď u kostela sv. Václava	dům čp. 164, dům čp. 171, dům čp. 172, dům čp. 99, františkánský klášter čp. 98, městské opevnění, městský dům čp. 36, židovský hřbitov	domy čp. 148/I, dům 74/I (probošství), dům 86/87/I, dům 93/I, dům čp. 141/I, dům čp. 150/I, dům čp. 164/I, dům čp. 168/II, dům čp. 9/IV, fara čp. 74/I, židovský hřbitov	budova bývalé Jezuitské koleje čp. 20/I, dům čp. 136/I, dům čp. 138, 139/I, dům čp. 158, 159/I, dům čp. 161/I, dům čp. 179/I, dům čp. 7/IV, dům čp. 83/I, dům čp. 93/I, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Vajgarský most	dům čp. 155/I, dům čp. 158, 159/I, dům čp. 172/I, dům čp. 97/I, kostel CČSH čp. 188/I, kostel Nanebevzetí Panny Marie, městské opevnění (bašta na p.p.č. 35), radnice čp. 88/I	dům čp. 124/III, dům čp. 153/I, dům čp. 158 - 159/I, dům čp. 83, dům čp. 86 - 87/I, městská věž kostela Nanebevzetí Panny Marie čp. 80/I, městské opevnění na p.p.č. 6
dům čp. 101, hrad Tolštejn, kaple Ukřižování				kaple Křížová hora, kostel Nejsvětější Trojice	dům čp. 162, dům čp. 5, fara čp. 1, kaple na Křížové hoře, zřícenina hradu Tolštejn	areál Křížové cesty p.p.č. 1300, kostel Nejsvětější Trojice, zřícenina hradu Tolštejn	kostel Nejsvětější Trojice	areál Křížové cesty, dům čp. 4	sochy sv. Jana Nepomuckého, která bude umístěna na p.p.č. 1730/1
budova čp. 146, 147				dům čp. 7, II. zastavení souboru křížové cesty, socha psa na věži radnice čp. 1, socha sv. Šebestiána	kostel sv. Anny, zastavení Křížové cesty III. - VII.	hrad čp. 134	dům čp. 184, dům čp. 7	kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Anny	hrad čp. 134 a čp. 567, kašna na p.p.č. 438, kostel Povýšení sv. Kříže, radnice čp. 1
kostel Všech svatých	kostel Všech svatých	kostel Všech svatých	kostel Všech svatých	kostel Všech svatých	boční oltář Panny Marie z kostela Všech svatých	hlavní oltář z mobiliáře umístěného v kostele Všech svatých	hlavní oltář z mobiliáře umístěného v kostele Všech svatých	hlavní oltář z mobiliáře umístěného v kostele Všech svatých	hlavní oltář z mobiliáře v kostele Všech svatých
		dům čp. 69	Muzeum skla čp. 69	dům čp. 69	Muzeum skla čp. 69			Vetterův kříž v areálu Starého hřbitova, p.p.č. 384	
dům čp. 101 - starý pivovar		budova čp. 100	kostel sv. Petra a Pavla	bývalý pivovar čp. 206	bývalý pivovar čp. 206, kaple sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 200, dům čp. 206	dům čp. 24, kostel sv. Petra a Pavla	bývalý pivovar čp. 206	kaple sv. Josefa a Barbory/sv. Voršily čp. 2

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Karlovy Vary		budova čp. 22		dům čp. 31, kostel sv. Lukáše, kostel sv. Lukáše II (areál), kostel sv. M. Magdaleny, Mlýnská kolonáda (2 sochy), památník F. Schillera	budova čp. 507, kostel sv. Lukáše, kostel sv. M. Magdaleny, kostel sv. Ondřeje, pomník J. W. Goethe	divadlo čp. 22, kaple židovského hřbitova	divadlo čp. 22, kaple na židovském hřbitově	dům čp. 85, evangelický hřbitov p.p.č. 3042, tzv. Sadová kolonáda p.p.č. 1526	areál židovského hřbitova čp. 432, Sadová kolonáda p.č. 1526/2
Karviná		zámek čp. 1	budova čp. 72, zámek	zámek čp. 1	budova čp. 1	zámecký park p.č. 3981/1 a 2	dům čp. 95	zámek „Lottyhaus“ čp. 95	zámek - Lottyhaus čp. 95
Kašperské Hory		radnice čp. 1	radnice čp. 1	budova čp. 1	budova čp. 1	radnice čp. 1	radnice čp. 1	radnice čp. 1	radnice čp. 1
Kelč				budova čp. 5		kostel sv. Kateřiny, kostel sv. Kateřiny (II)	dům čp. 25, kostel sv. Kateřiny, kostel sv. Kateřiny/ II	kostel sv. Kateřiny	budova čp. 31
Kláštepec nad Ohří		dům čp. 120, kostel N.Trojice	hřbitovní kostel P. Marie	budova čp. 20, kostel P. Marie	pavilón tzv. Plnírny	pavilón býv. plnírny	mostek v zámeckém parku, sala terrena p.č. 5, sala terrena p.č.5	kostel Nejsvětější Trojice	kostel Nejsvětější Trojice
Klatovy		budova čp. 133/IV	budova čp. 133/IV, dům čp. 63/I	budova čp. 60 (Černá věž), budova čp. 63/I, budova márnice (parc. č. 551)	dům čp. 63/I	budova čp. 194/I	budova čp. 59/I	Bílá věž	radnice čp. 62
Kolín	areál synagogy	budova čp. 545, kostel sv. Bartoloměje, radnice čp. 77 a 78	areál synagogy, kostel sv. Bartoloměje	budova čp. 25, kostel sv. Bartoloměje (areál), mariánský sloup	budova čp. 545, mariánský sloup, radnice čp. 78	areál pivovaru čp. 545, areál pivovaru čp. 545/II, areál radnice čp. 78	areál pivovaru - sladovna čp. 545, areál pivovaru - zámek čp. 160, synagoga, synagoga/ II	synagoga čp. 126, 157	areál pivovaru čp. 545
Kostelec nad Černými lesy		dům čp. 41	dům čp. 41	budova čp. 41	budova čp. 41	děkanství čp. 23	děkanství čp. 23, děkanství čp. 23/ II, socha sv. Jana Křtitele, socha sv. Jana Nepomuckého, výklenková kaple p.č. 687	areál kostela sv. Jana Křtitele, dům čp. 15, zvonička p.p.č. 928/1	areál kostela sv. Jana Křtitele
Kostelec nad Labem									
Kouřim		kaple P. Marie, kostel sv. Štěpána, Pražská brána			kostel sv. Štěpána	kostel sv. Štěpána	kostel sv. Štěpána	kostel sv. Štěpána, městské opevnění p.p.č. 202, 140/1, socha sv. Jana Nepomuckého	kostel sv. Štěpána, městské opevnění p.č. 338/5
Králíky		budova čp. 365, dům čp. 274, klášterní kostel M. Boží, kostel sv. Michala	dům čp. 276, kostel sv. Michala, poutní kostel N. P. Marie	dům čp. 275	budova čp. 365, kostel sv. Michaela	budova čp. 365, kostel Nanebevz. P. Marie, kostel sv. Michaela	dům čp. 274, dům čp. 275, kostel Nanebevzetí P. Marie (areál), socha sv. Jana Nepomuckého	areál kostela Nanebevzetí Panny Marie, dům čp. 274, dům čp. 275, dům čp. 276, sousoší Kalvárie	areál kostela Nanebevzetí Panny Marie, socha sv. Floriana
Kroměříž	dům čp. 33	areál františkánského kláštera, dům čp. 33	domy čp. 114 a 115	dům čp. 20, dům čp. 258, dům čp. 265, dům čp. 39, dům čp. 40, dům čp. 41, dům čp. 8, dům čp. 95, dům čp. 57, kaple sv. Floriana (Štěchovice), kašna (Riegrovo nám.), kašna (Velké nám.)	areál domů čp. 27 - 31, dům čp. 25, dům čp. 253, dům čp. 254, dům čp. 26, dům čp. 39, vybraná soch. díla v MPR	budova čp. 8, kostel P. Marie čp. 1137, kostel P. Marie čp. 1137, křížová cesta, podloubí domů čp. 41, 44, 45, 46, sloup Panny Marie	dům čp. 25, dům čp. 253, dům čp. 254, dům čp. 26, dům čp. 39, dům čp. 41, dům čp. 40	dům čp. 112, dům čp. 33, dům čp. 40, kamenný kříž p.p.č. 116/1, kostel sv. Mořice, městské opevnění p.p.č. 1044, radnice čp. 115, socha sv. J. Nepomuckého p.p.č. 116/1, socha sv. J. Nepomuckého p.p.č. 3096/1, tzv. kanovnické domy čp. 28 - 29	dům čp. 20, dům čp. 39, dům čp. 42, dům čp. 50, hraniční pylon IV p.č. 704/2, Kanovnické domy čp. 30, 31, kostel Nanebevzetí Panny Marie, městské opevnění p.č. 1035 a 1044
Krupka	dům čp. 12	dům čp. 12	městské hradby	areál hradu	areál zříceniny hradu, socha sv. F. Xaverského	hrad čp. 12	hrad čp. 12	areál hradu čp. 12, kostel Nanebevzetí Panny Marie	areál hradu čp. 12, areál kostela Nanebevzetí Panny Marie, kostel Nanebevzetí Panny Marie
Kuks			socha sv. Salvátora a j.	budova čp. 56		kaskád. schodiště p.č. 551, 409	schodiště býv. zámku p.č. 409, 551	kaskádové schodiště p.p.č. 551	kaskádové schodiště p.č. 551

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
budova čp. 1032, evangelický hřbitov p.p.č. 3044, 3045, kaple na židovském hřbitově čp. 432					socha Karla IV., Zitkův pavilon Mlýnské kolonády	Findlaterův chrámek, Mlýnská kolonáda	Mlýnská kolonáda	Mlýnská kolonáda	činžovní dům Mona Lisa
zámek (Lottyhaus)		most přes Olši	Larischova hrobka						
budova čp. 1				kostel Panny Marie Sněžné	fara čp. 14	fara čp. 14	dům čp. 17, fara čp. 14	kostel sv. Markěty	fara čp. 14, kostel Panny Marie Sněžné, kostel sv. Markěty
radnice čp. 5					kostel sv. Kateřiny	kostel sv. Kateřiny	kostel sv. Kateřiny, městský dům čp. 6	dům čp. 6	městský dům čp. 15, městský dům čp. 6
kostel Nejsvětější Trojice				zámek čp. 1	zámek	zámek	zámek čp. 1	zámek čp. 1	zámek čp. 1
bývalá jezuitská kolej čp. 59			jezuitská kolej čp. 59	děkanská fara čp. 9, soubor městských domů čp. 3-4/I	dům čp. 165, fara čp. 9, jezuitská kolej čp. 59	fara čp. 9, jezuitská latinská škola čp. 148	budova školy čp. 133/IV, fara čp. 9/I	dům čp. 3 a 4	městské opevnění - okrouhlá bašta severní u čp. 15 na p.p.č. 544, městské opevnění - věž na p.p.č. 1672
budova čp. 25, městské opevnění p.č. 232/1, 232/2, starý židovský hřbitov p.č. 2591/1		zámek čp. 162		dům čp. 90, kašna na Karlově náměstí, strážní věž tzv. Práchozna, židovský hřbitov	děkanství čp. 25, dům čp. 90, mariánský sloup, radnice čp. 77, 78, židovský hřbitov	areál zámku - pivovar, objekt sladovny	dům čp. 17, dům čp. 90	zámek čp. 545	zámek čp. 545
areál čp. 15, areál dvora čp. 15, kostel sv. Andělů Strážných				brána městského muzea, kostel sv. Andělů Strážných, městské muzeum	kostel sv. Andělů Strážných	boční oltář sv. Jáchyma z kostela sv. Andělů Strážných, kazatelna z kostela sv. Andělů Strážných	dům čp. 15	kostel sv. Jana Křtitele	kostel sv. Jana Křtitele
kostel sv. Štěpána, městské hradby p.p.č. 275/2, městské hradby p.p.č. 356/6			kostel sv. Štěpána	kostel sv. Martina	kostel sv. Martina	kostel sv. Martina, kostel sv. Víta	kostel sv. Víta	kostel sv. Víta	kostel sv. Víta
				městské opevnění	městské opevnění	městské opevnění	městské opevnění v mezi p.p.č. 337 a 339		městské opevnění - Pražská brána na p.p.č. 1
				klášter - kostel Nanebevzetí Panny Marie, radnice čp. 365	základní škola čp. 412	dům čp. 359, klášter (Dolní Hedeč)	dům čp. 359, kostel sv. Archanděla Michaela	kostel sv. Archanděla Michaela, muzeum (radnice) čp. 365	kostel sv. Archanděla Michaela
dům čp. 254, dům čp. 39, Velké nám., dům čp. 50, Velké nám., dům čp. 50/II, dům čp. 63			budova fary čp. 4		dům čp. 64, oprava schodiště a balustrády.	dům čp. 1347, Maxův dvůr, dům čp. 169, kostel Nanebevzetí Panny Marie	dům čp. 4 a 6, městský dům čp. 169, městský dům čp. 91	dům „U zlatého stromu“ čp. 47, dům čp. 199, dům čp. 5, městské lázně-solarium TC Bajda	kostel sv. Mořice, městský dům čp. 108, městský dům čp. 199, městský dům čp. 47
areál kostela Nanebevzetí P. Marie, hrad čp. 12, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Ducha				hrad Krupka čp. 12, kostel sv. Anny, kostel sv. Ducha	areál zříceniny hradu Krupka, kostel sv. Ducha	areál zříceniny hradu Krupka, kostel sv. Ducha	zřícenina hradu Krupka	areál zříceniny hradu Krupka (hradební zeď ne p.p.č. 187 a 189, Panský dům)	areál zříceniny hradu Krupka - hradby na p.p.č. 187 a 191/2
kaskád.schodiště a 3 sochy		dům čp. 59		dům čp. 59	dům čp. 59	dům čp. 59	lázeňský dům čp. 59	dům čp. 59	lázeňský dům čp. 59

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Kutná Hora	areál Vlašského dvora, dům čp. 488, gotická městská kašna, Hrádek a bývalá jezuitská kolej, sousoší sv. Fr. Xaverského	areál chrámu sv.Barbory, budova čp. 552, dům čp. 337	budova čp. 552, dům čp. 1, dům čp. 107, dům čp. 108, dům čp. 113, dům čp. 167, dům čp. 17, dům čp. 373, dům čp. 56, dům čp. 73/74	budova čp. 308, budova čp. 552 (Vlašský dvůr), dům čp. 103, dům čp. 104-105, dům čp. 106, dům čp. 107, dům čp. 118, dům čp. 142, dům čp. 158, dům čp. 167, dům čp. 186, dům čp. 221, dům čp. 25, dům čp. 340, dům čp. 378, dům čp. 38, dům čp. 406, dům čp. 438, dům čp. 440, dům čp. 73-74, dům čp. 81, dům čp. 84, dům čp. 89, gotická kašna (Rejskovo nám.), kaple Všech svatých (Sedlec-Kostnice)	dům čp. 1, dům čp. 101, dům čp. 152, dům čp. 153, dům čp. 174, dům čp. 183, dům čp. 184, dům čp. 187, dům čp. 193, dům čp. 267, dům čp. 332, dům čp. 439, dům čp. 444, dům čp. 470, dům čp. 481, dům čp. 489, dům čp. 526, dům čp. 96, kostel Srdce Páně, kostnice	dům čp. 170, dům čp. 300, dům čp. 489, dům čp. 490, dům čp. 491, dům čp. 516, dům čp. 81, kostel sv. Jana Nep./II, kostel sv. Jana Nepomuckého	akvadukt p.č. 3915, dům čp. 157, dům čp. 170, dům čp. 175, dům čp. 185, dům čp. 245, dům čp. 272, dům čp. 29, dům čp. 339, dům čp. 389, dům čp. 437, dům čp. 476, dům čp. 489, dům čp. 49, dům čp. 517, dům čp. 93, kamenný dům čp. 183, kostel sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 106, dům čp. 131, dům čp. 151, dům čp. 171, dům čp. 25, dům čp. 259, dům čp. 303, dům čp. 332, dům čp. 36, dům čp. 393, dům čp. 47, dům čp. 471, dům čp. 487, dům čp. 546, kostel sv. Jana Nepomuckého, sousoší sv. Floriána, sousoší sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 275, dům čp. 30, dům čp. 333, dům čp. 388, dům čp. 471, kostel Nejsvětější srdce Páně
Kyjov				budova čp. 292, budova čp. 64, budova čp. 70, dům čp. 292	budova čp. 64, kaple sv. Martina a Josefa			fara čp. 64	fara čp. 64
Lanškroun	budova čp. 5	radnice čp. 5	radnice čp. 5	budova čp. 1, dům čp. 202 (Piano), kostel sv. Václava	areál zámku, kašna p.č. 3668/1, kostel sv. Václava, morový sloup	děkanství čp. 2, kostel sv. Anny, kostel sv. Václava	budova čp. 2, budova čp. 2/ II, kostel sv. Anny, kostel sv. Václava	kostel sv. Anny, kostel sv. Anny – areál, kostel sv. Václava	areál kostela sv. Anny, kostel sv. Václava, sloup se sousoším Nejsvětější Trojice
Ledeč nad Sázavou									
Letohrad	morový sloup	areál domů čp. 18, 232, 266 a 702, morový sloup, zámek čp. 1	zámek, zámek čp. 1	zámek čp. 1 (část A), zámek čp. 1 (část B,C,D)	budova čp. 1, budova čp. 18	Nový dvůr čp. 147, 143, zámek čp. 1	budova čp. 232, morový sloup p.č.120, Nový dvůr p.č. 219/26, sýpka čp. 143, zámek čp. 1	budova čp. 266, kašna, tzv. Nový dvůr čp. 147	budova čp. 702, Nový dvůr čp. 266, Nový dvůr čp. 72, zámecký areál, zahradní domek čp. 2, zámek čp. 1
Liberec			budova čp. 2/35, domy čp. 183 a 184	budova čp. 35, dům čp. 118, dům čp. 123, dům čp. 184	budova čp. 35, dům čp. 184	dům čp. 206	budova čp. 699, dům čp. 123	dům čp. 123	divadlo čp. 462, dům čp. 192
Lipník nad Bečvou	městská zvonice, zámek	budova čp. 357, budova čp. 357/II, dům čp. 26, kašna sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 14, dům čp. 79, kostel sv. F. Serafinského, městské opevnění, socha sv. J. Nepomuckého, socha sv. Šebestiána	městské hradby (blok 4)	dům čp. 602, dům čp. 624, kaple sv. Rocha, městské hradby, pomník J. Neffa	kostel sv. Fr. Serafinského	areál kostela sv. Fr. Serafinského, dům čp. 13, dům čp. 47, dům čp. 624, kříž u hřbitova p.č. 302, socha Bolestní Panny Marie	areál kláštera a zámku	dům čp. 41
Litoměřice	hradební bašta - hvězdárna, kostel sv. Václava	kostel sv.Václava	budova čp. 9, dům čp. 9/2, hradby, kostel sv. Vojtěcha, kostel sv. Vojtěcha - zvonice, věž kostela Všech svatých	budova čp. 9/2, dům čp. 56/9, kostel sv. Vojtěcha, městská věž (p.č. 248/2)	budova čp. 9/2, dům čp. 15/7, kostel sv. Vojtěcha	dům čp. 131, dům čp. 39, kaple sv. Jana Křtitele, kostel sv. Vojtěcha	dům čp. 279/2, dům čp. 102, dům čp. 131, dům čp. 204, dům čp. 83, kaple sv. Jana Křtitele	kostel Všech svatých	budova čp. 15/7, dům čp. 12, dům čp. 132, kostel Všech svatých
Litomyšl	budova čp. 50, domy čp. 60, 61 a 62, dům čp. 3, dům čp. 75, kostel Nalezení sv. Kříže, kostel Povýšení sv. Kříže	budova čp. 402, domy čp. 50, 60, 62, 69, 72 a 96, domy čp. 50, 60, 62, 69, 72 a 96 II, dům čp. 110, dům čp. 117, dům čp. 3, dům čp. 66, dům čp. 74, kostel Nalezení Sv.Kříže, kostel P.Sv. Kříže s budovou čp. 183	budova čp. 402, budova čp. 628, budova čp. 9, červená věž u domu čp. 3, dům čp. 151/152, dům čp. 180, dům čp. 201, dům čp. 3, dům čp. 30, dům čp. 32, dům čp. 95	budova čp. 402	budova čp. 133, budova čp. 152, budova čp. 392, dům čp. 134	dům čp. 127, dům čp. 134, dům čp. 37, zámecký pivovar čp. 133	dům čp. 110, dům čp. 133, dům čp. 392, dům čp. 69, dům čp. 72, dům čp. 96, dům čp. 111, Piaristická kolej - kočárovna, Smetanův dům čp. 402, socha sv. Augustína na čp. 96	budova čp. 50, dům u Rytířů čp. 110, Lidový dům čp. 392	budova čp. 133, budova čp. 9, dům čp. 175, dům čp. 41, dům čp. 49, dům čp. 61, dům čp. 62, Lidový dům čp. 392, mariánský sloup p.č. 2138/1, sokolovna čp. 628
Litovel		radnice čp. 778	radnice čp. 777-8	dům čp. 764, dům čp. 769, klenba toku Nečíz (p.č.1573/1), morový sloup, vstup k ramenu Moravy (p.č.1573/1)	dům čp. 769	dům čp. 675	muzeum čp. 795	kamenný kříž p.p.č. 115, radnice čp. 778, socha sv. Jana Nepomuckého	muzeum čp. 795

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
dům čp. 139, dům čp. 176, dům čp. 30, dům čp. 488, kostel Nejsvětějšího Srdce Páně	dům čp. 589, 590	dům čp. 127, dům čp. 34, dům čp. 507, dům čp. 521, Hrádek čp. 28, kostel Matky Boží, NKP - Vlašský dvůr		dům čp. 377, dům čp. 383, kostel Všechny svatých, lávka přes říčku Vrchlici, Vlašský dvůr čp. 552	dům čp. 154, dům čp. 376, dům čp. 42, kostel Všechny svatých	dům čp. 240, dům čp. 376, kostel Všechny svatých, Vlašský dvůr čp. 552	dům čp. 16, dům čp. 168, dům čp. 376, kostel a fara Církve českoobratrské evangelické čp. 308	dům čp. 155, dům čp. 41 a 42, kamenná kašna na p.p.č. 3883/3, Sankturinovsky dům čp. 377, Vlašský dvůr čp. 552	dům čp. 155, dům čp. 373, dům čp. 43, kamenná kašna na p.p.č. 3883/3, Sankturinovsky dům čp. 377, Vlašský dvůr čp. 552
			dům čp. 13	kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	dům čp. 14	kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	radnice čp. 30
kostel sv. Anny, kostel sv. Václava, mariánský sloup, nám. A.Jirákska, radnice čp. 5, nám. J.M.Marků				kostel sv. Anny	kostel sv. Anny	hosпода Krčma čp. 77	děkanství čp. 2, zámek čp. 1	děkanství čp. 2	děkanství čp. 2, kašna s delfíny na p.p.č. 3668/1, zámek čp. 1
		dům čp. 62, kostel sv. Petra a Pavla, synagoga čp. 252							
dům čp. 72 Nový dvůr, dům čp. 73 Nový dvůr				altán a opěrná zeď zámeckého parku	budova muzea čp. 77, zámek čp. 1	dům čp. 77	zámek čp. 1	zámek čp. 1 (opěrná zeď zámecké terasy na p.p.č. 139)	areál zámku čp. 1 - opěrná zeď zámecké terasy na p.p.č. 139, kašna na p.p.č. 669/1, kostel sv. Václava, zvonice u kostela sv. Václava na p.p.č. 130/1
divadlo čp. 462, kostel sv. Antonína		kostel sv. Antonína, městská radnice čp. 1		objekt bývalých městských lázní čp. 723	bývalé městské lázně	dům čp. 425/1	Neptunova kašna	divadlo F.X.Šaldy čp. 462	dům čp. 425
hřbitovní kaple sv. Petra		ohradní zeď zámku na p.p.č. 166, zámek čp. 358	zámek čp. 358	dům čp. 2, dům čp. 50, dům čp. 635, dům čp. 7, zámek	dům čp. 29 (pošta), dům čp. 7, kostel sv. Františka Serafinského	areál zámku, dům čp. 601/26, dům čp. 617	dům čp. 617, dům čp. 637, kostel sv. Jakuba Většího, radnice čp. 89, zámek čp. 358	dům čp. 617, městské opevnění (hradební zeď ne p.p.č. 7, 193/2, 195/1 a 42)	dům čp. 17, dům čp. 18, dům čp. 23, dům čp. 7, kostel sv. Jakuba Většího, radnice čp. 88, 89, socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 2632/1, zvonice na p.p.č. 90
dům čp. 119, dům čp. 130/8, dům čp. 204, dům čp. 36, kostel Všechny svatých				dům čp. 152/25, dům čp. 175/9, dům čp. 38/6	dům čp. 102/23, dům čp. 114/4, dům čp. 157/30, dům čp. 175/9, dům čp. 176/11, dům čp. 177/13	bašta zv. jezuitská hvězdárna, dům čp. 103/25, dům čp. 180/9, dům čp. 232/4	dům čp. 12, dům čp. 20/12, dům čp. 204, dům čp. 21/13, dům čp. 234/1, městské opevnění na p.p.č. 802/2	dům čp. 232/4, dům čp. 27/3, Jezuitské schody u kostela Zvěstování Panny Marie na p.p.č. 309, špitál čp. 102/23	biskupská rezidence čp. 1, dům čp. 201, dům čp. 4/12, dům čp. 5/10, městské opevnění na p.p.č. 178/2 a 180 - fasáda domu čp. 289
areál zámku-bývalý pivovar čp. 133, dům čp. 110, dům čp. 4, 5, 6, dům čp. 9, pomník M.D.Rettigové p.p.č. 783		kostel Rozeslání sv. Apoštolů	objekt bývalého máchadla	kaple sv. Anny	kaple sv. Anny	dům čp. 44, kaple sv. Anny	zámek	dům čp. 194, dům čp. 3, dům čp. 50 městská knihovna	kostel Povýšení sv. Kříže, schodiště - fortna na p.p.č. 248
muzeum čp. 795		gymnázium Jana Opletala		budova gymnázia čp. 189	městské hradby		dům čp. 780/1		dům čp. 787

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Loket	budovy čp. 66, 67 a 68 (areál hradu), kostel sv. Václava, městské hradby	hrad, budova čp. 67, kostel sv. Václava, městské opevnění	areál hradu, kostel sv. Václava, městské opevnění	areál hradu čp. 67, dům čp. 101	dům čp. 103, dům čp. 110/2, dům čp. 112, dům čp. 113, dům čp. 115, dům čp. 118, dům čp. 12, dům čp. 126/6, dům čp. 39, hrad čp. 67 (areál), městské hradby (p.č. 111, 114), parkánová zeď p.č. 131	děkanství čp. 13/1, dům čp. 110, dům čp. 112, dům čp. 113, dům čp. 117, dům čp. 20, dům čp. 36, dům čp. 38, dům čp. 72, městské opevnění p.č. 160, opěrná zeď a kašna p.č. 68, soubor měst. opevnění - V. et.	dům čp. 103, dům čp. 110, dům čp. 112, dům čp. 114, dům čp. 115, dům čp. 135, dům čp. 20, dům čp. 24, dům čp. 25, dům čp. 39, dům čp. 70, dům čp. 72, dům čp. 74, dům čp. 75, dům čp. 88, dům čp. 92, dům čp. 93, městské opevnění	dům čp. 96, hrad čp. 67, městské opevnění a Černá věž	dům čp. 7, dům čp. 84, dům čp. 85, dům čp. 86, dům čp. 93, fara čp. 13, hrad Loket čp. 66, kašny na náměstí, p.č. 100, městské opevnění, bašta čp. 129, radnice čp. 1, sloup Nejsvětější Trojice
Lomnice			synagoga	synagoga	synagoga	morový sloup p.č.1336/1	morový sloup	kaple sv. Antonína Paduánského, kostel Navštívení Panny Marie, socha „Lom“, socha sv. Jana Nepomuckého	kaple sv. Antonína Paduánského, socha sv. J. Nepomuckého p.č. 1102/15, zámek čp. 35
Lomnice nad Popelkou									
Louny	kostel sv. Petra		Žatecká brána	budova čp. 35, dům čp. 57, Žatecká brána	dům čp. 49, radnice čp. 35	loutk. divadlo čp. 832	dům čp. 49, dům čp. 57, dům čp. 77, kostel Matky Boží, kostel sv. Mikuláše	dům čp. 49	budova čp. 661
Luhačovice				dům čp. 126	tzv. Sluneční lázně (areál)			lázeňský dům Jestřabí čp. 238	Jurkovičův dům čp. 109
Luže		kostel P.Marie na Chlumku	dům čp. 10, dům čp. 6, kostel N. P. Marie, synagoga čp. 232	synagoga čp. 232	budova čp. 1, budova čp. 232	radnice čp. 1, synagoga	radnice čp. 1, synagoga	dům čp. 8, radnice čp. 1, synagoga p.p.č. 206	fara čp. 137, radnice čp. 1, synagoga p.č. 206
Lysá nad Labem									
Malešov									
Manětín	kostel sv. Barbory, loretánská kaple	městská terasa, městské opevnění	kaple sv. Josefa, kostel P. Marie, městské opevnění, terasa u kostela sv. J. Křtitele, výklenkové kapličky	budova čp. 91, hospodářský dvůr čp. 1 (Rondel), kostel S. P. Marie, terasy (p. č. 1802/1)	dům čp. 88, dům čp. 89, dům čp. 95	kostel Panny Marie, zámek čp. 1	hospodářský dvůr u zámku čp. 1, kostel Sedmibolestné P. Marie	hospodářský dvůr u zámku, kostel Sedmibolestné Panny Marie, střední terasa náměstí p.p.č. 1802/1	kostel Sedmibolestné Panny Marie, radnice čp. 88
Mariánské Lázně		Chopinův dům čp. 47	budova čp. 95	budova čp. 137	budova čp. 370/3	dům čp. 11, kostel P. Marie Nanebevzetí	dům čp. 11, evangelický kostel čp. 90, kostel Nanebevzetí Panny Marie	evangelický kostel čp. 90, kostel N. Panny Marie	evangelický kostel čp. 90, kostel Panny Marie Nanebevzaté
Mašťov									

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
dům čp. 111, dům čp. 103, dům čp. 130, 131, dům čp. 19, dům čp. 29, dům čp. 4, dům čp. 5, dům čp. 59, dům čp. 7, dům čp. 71, dům čp. 84, dům čp. 85, dům čp. 86, dům čp. 88, dům čp. 93, fara čp. 13		hradební zeď na p. p. č. 123/1			hrad, měštanský dům čp. 173, měštanský dům čp. 38, měštanský dům čp. 75, měštanský dům čp. 89	hrad, měštanský dům Rooseveltova čp. 173	hrad, kostel sv. Václava, měštanský dům čp. 75, opěrná hradební zeď na p. p. č. 11 a 21 v areálu hradu	hrad Loket	měštanský dům čp. 69
dům čp. 32 – radnice, kaple sv. Antonína Paduánského, židovský hřbitov			budova fary čp. 73	dům čp. 62, židovský hřbitov	dům čp. 62, kaple sv. Antonína Paduánského, kostel Navštívení Panny Marie, zámek, židovský hřbitov	dům čp. 62, kaple sv. Antonína Paduánského, kostel Navštívení Panny Marie	dům čp. 330, dům čp. 62, radnice čp. 32, židovský hřbitov na p.p.č. 853	kostel Navštívení Panny Marie, synagoga na p.p.č. 82	dům čp. 72, kostel Navštívení Panny Marie
		hřbitovní kaple sv. Jana Křtitele	budova divadla čp. 2, radnice čp. 6	městské muzeum čp. 43, 44	muzeum čp. 43	centrální mohyla a náhrobky padlým z Prusko-rakouské války r. 1866 na hřbitově, fara čp. 142, Mariánský morový sloup na Husově náměstí	pomník mistra Jana Husa, zvonice z areálu hřbitova	zvonice na p.p.č. 132/1	hřbitovní ohradní zeď s branou a brankou na p.p.č. 62
gymnázium čp. 661				dům čp. 598, sokolovna čp. 638	dům čp. 640, dům čp. 662, fara čp. 136	dům čp. 598, dům čp. 636	budova školy čp. 640, Hilbertův dům čp. 49	dům čp. 16, dům čp. 640, městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 168, 169), městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 180, 181)	dům čp. 113, městské opevnění na p.p.č. 169, městské opevnění na p.p.č. 107, 126/1, 163/1, 170, 4856
					dům čp. 170, „Vila Růžová“	Augustiánský dům čp. 241		hotel Krystal čp. 152	kaple Augustiniánského domu, čp. 241; r.č. 102713, Vila Lékařna čp. 178 r.č. 29247/7-8873
budova čp. 137, hrad Košumberk, objekt pivovaru čp. 4, radnice čp. 1				měštanský dům čp. 87, pivovar v areálu hradu Košumberk	radnice čp. 1	hrad Košumberk	dům čp. 6, dům čp. 8		
				alegorická socha Duben, alegorická socha Jaro, alegorická socha Leden, alegorická socha Prosinec, dům čp. 177, socha sv. Floriana, socha sv. Marka	alegorická socha Srpen, alegorická socha Zář, dům Jednota čp. 177, zámek čp. 1	areál kostela sv. Jana Křtitele, areál zámku, dům čp. 177, evangelický kostel čp. 442	areál kostela sv. Jana Křtitele, areál zámku, dům čp. 177, socha bohyně Artemis na p.p.č. 6/30, socha bohyně Gái na p.p.č. 6/28, špitál čp. 265	areál kostela sv. Jana Křtitele (ohradní zeď na p.p.č. 3657), areál zámku čp. 1 (ohradní zeď na p.p.č. 6/59 a 12/1), areál zámku čp. 1 (socha Héfaista na p.p.č. 6/31), areál zámku čp. 1 (socha Pomony na p.p.č. 6/29), dům čp. 177, evangelický sbor čp. 442, Muzeum Bedřicha Hrozného čp. 265	areál kostela sv. Jana Křtitele – socha Archanděla Michaela z ohradní zdi na p.p.č. 3657, areál zámku čp. 1 – ohradní zeď na p.p.č. 6/59, 12/1, areál zámku čp. 1 – schodiště s alegorickými sochami čtyř světadílů na p.p.č. 6/47, dům čp. 177, špitál čp. 265 Muzeum B. Hrozného
				zámek čp. 1	zámek čp. 1	areál zámku, kostel sv. Václava, židovský hřbitov X	hospodářská budova I na p.p.č. 49 v areálu zámku čp. 1, kostel sv. Václava	kostel sv. Václava	hospodářská budova II na p.p.č. 53/1 z areálu zámku čp. 1
dům čp. 88, kostel Sedmiboletné Panny Marie			kostel Sedmiboletné P. Marie, zámek Manětín	děkanský kostel sv. Jana Křtitele, kostel Sedmiboletné Panny Marie	areál zámku čp. 1 s kostelem sv. Jana Křtitele, bývalý špitál čp. 38, kostel Sedmiboletné Panny Marie	areál zámku Manětín, městské opevnění		kostel Sedmiboletné Panny Marie, zámek Manětín – kostel sv. Jana Křtitele	areál zámku Manětín – kostel sv. Jana Křtitele, kostel Panny Marie Sedmiboletné
evangelický kostel čp. 90, kostel Nanebevzetí Panny Marie					evangelický kostel, hlavní kolonáda	evangelický kostel, městská knihovna	hlavní kolonáda, evangelický kostel	evangelický kostel, hlavní kolonáda	Mariánské Lázně, evangelický kostel, Mariánské Lázně, městská knihovna
				kostel sv. Barbory		kostel sv. Barbory	kostel sv. Barbory	dům čp. 87, kostel sv. Barbory	

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Mělník		Pražská věž	Pražská věž	budova čp. 1, úsek městského opevnění (p.č. 230)	hradební zeď „Aušperk“, Pražská brána	hradební zeď p.č. 94, hradební zeď při čp. 159	městské opevnění p.č. 92	městské opevnění (čp. 139, 140), městské opevnění (čp. 62)	gymnázium čp. 94
Město Touškov			socha sv. J. Nepomuckého, sousoší sv. Trojice	dům čp. 11, dům čp. 33, dům čp. 44, dům čp. 9, kostel sv. J. Křtitele	kostel sv. Jana Křtitele	dům čp. 11, dům čp. 33, kostel sv. Jana Křtitele, velký špejchar čp. 3	dům čp. 11, hřbitovní kaple p.č. 914, kostel sv. Jana Křtitele, velký špejchar čp. 3	fara čp. 107, tzv. Velký špejchar čp. 3	fara čp. 107
Mikulov	Dietrichštejská hrobka, dům čp. 24	Dietrichštejská hrobka	Dietrichsteinská hrobka, dům čp. 10, dům čp. 198, dům čp. 199, kašna se sochou Pomony	Dietrichsteinská hrobka, dům čp. 10, kašna se sochou Pomony	Dietrichsteinská hrobka, dům čp. 24 (zadní část), dům čp. 8, morový sloup	Dietrichsteinská hrobka čp. 193, dům čp. 9, morový sloup p.č. 3285	brána Na hradbách p.č. 1874, Dietrichsteinská hrobka čp. 193, Dietrichsteinská hrobka čp. 193/II, dům čp. 29, 30	Dietrichsteinská hrobka čp. 193, dům čp. 16, dům čp. 28	Dietrichsteinská hrobka čp. 193, dům čp. 13, dům čp. 27, dům čp. 310, dům čp. 333
Mladá Boleslav			dům čp. 32, dům čp. 73/I, kostel sv. J. Nepomuckého, radnice čp. 61	areál žid. hřbitova (domek čp. 165), budova čp. 61	domek židovského hřbitova, dům čp. 17 (hradby), dům čp. 18 (hradby), dům čp. 19 (hradby), kostel sv. Havla, kostel sv. J. Nepomuckého	budova čp. 58, dům čp. 165, kostel sv. Jana Nepomuckého	areál židovského hřbitova, budova čp. 58, dům čp. 12, dům čp. 10, dům čp. 13, kostel sv. Havla, kostel sv. Jana Nepomuckého	kostel sv. Havla, kostel sv. Jana Nepomuckého	areál židovského hřbitova p.č. 345, kostel sv. Jana Nepomuckého
Mnichovo hradiště		sousoší sv. J. Nepomuckého	budova čp. 277, budova čp. 38, budova čp. 742 (154), kostel sv. Jakuba	areál kostela sv. Jakuba, dům čp. 154 (hospodářská část), dům čp. 242, kostel sv. Jakuba	dům čp. 30, kostel sv. Jakuba	areál kostela sv. Jakuba, dům čp. 277, kostel sv. Jakuba	areál kostela sv. Jakuba, budova čp. 239, dům čp. 154, dům čp. 277, dům čp. 7	budova čp. 239, dům čp. 154, kostel sv. Jakuba	budova čp. 239, dům čp. 30, dům čp. 7, kostel sv. Jakuba
Mníšek pod Brdy				areál Skalka (rekoleční dům)	kaple sv. M. Magdaleny (Skalka), rekoleční dům	kaple sv. M. Magdaleny - Skalka, kostel sv. Václava p.č. 320	areál Skalka p.č. 1610, kostel sv. Václava	klášter Skalka, kostel sv. Václava, socha sv. Jana Nepomuckého	klášter Skalka p.č. 1611, socha sv. Jana Nepomuckého p.č. 1468
Mohelnice				morový sloup	kostel sv. T. Canterburského, litinová kašna (p.č. 37), morový sloup	městské opevnění p.č. 240	městské opevnění p.č. 195, 80, věž u kostela sv. T. Canterburského	mariánský sloup	
Moravská Třebová		kostel P. Marie, morový sloup	dům čp. 211, dům čp. 33, dům čp. 84, klášterní kostel sv. Josefa, kostel sv. Josefa, radnice čp. 32	budova čp. 32, dům čp. 106, dům čp. 115, dům čp. 150, dům čp. 166, dům čp. 36, dům čp. 37, dům čp. 77, dům čp. 78, dům čp. 85, kostel N. sv. Kříže, kostel Nalezení sv. Kříže, kostel nalezení sv. Kříže II	budova čp. 32, dům čp. 164, dům čp. 34, dům čp. 35, dům čp. 51, dům čp. 6, dům čp. 62, dům čp. 78, dům čp. 80, kostel sv. Josefa (věž), kostel sv. Kříže	dům čp. 14, dům čp. 37, dům čp. 38, dům čp. 62, dům čp. 80, dům čp. 82, kostel N. P. Marie čp. 31, kostel Nalezení sv. Kříže, radnice čp. 32	dům čp. 107, dům čp. 149, dům čp. 30, dům čp. 30/II, dům čp. 31, dům čp. 31/II, dům čp. 32, dům čp. 32/II, dům čp. 38/2, dům čp. 60, dům čp. 60/II, dům čp. 62, dům čp. 62/9, dům čp. 86, dům čp. 92, dům čp. 93, dům čp. 93/II, dům čp. 96, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel Nanebevzetí Panny Marie/II, kostel Povýšení svatého Kříže	dům čp. 110, dům čp. 29, dům čp. 31, dům čp. 38, dům čp. 40, dům čp. 51, dům čp. 93, dům čp. 96, dům čp. 99, kostel Povýšení sv. Kříže, lapidárium p.p.č. 2114	dům čp. 110, dům čp. 27, dům čp. 29, dům čp. 38, dům čp. 40, dům čp. 42, dům čp. 44, dům čp. 51, dům čp. 63, dům čp. 81, dům čp. 86, dům čp. 92, dům čp. 99, kostel Nalezení sv. Kříže, kostel Nanebevzetí Panny Marie, lapidárium p.č. 2114, radnice čp. 32, socha sv. Floriána, sousoší Loučení Krista s Marií
Moravské Budějovice	zámek	areál zámku, 380 II, zámek čp. 1	budova čp. 72, zámek čp. 1	budova čp. 72 včetně hradeb, dům čp. 60, kostel sv. Jiljí (věž), zámek čp. 1	areál budovy čp. 72, dům čp. 60, zámek čp. 1	dům čp. 60	dům čp. 60, dům čp. 60/II, kostel sv. Jiljí, kostel sv. Jiljí/II	areál fary čp. 72, kostel sv. Jiljí	areál fary čp. 72, masné krámy čp. 65
Moravský Krumlov				budova čp. 39-40	kostel sv. Floriana	hrobka Lichtenstejnů p.č.76/1		kostel Všech svatých	kostel Všech svatých, kostel Všech svatých /II
Mšeno									
Načeradec									
Náchod	budova čp. 74	budova čp. 74	budova čp. 75	budova čp. 1, budova čp. 40, kašna (p.č. 1919/3), kostel sv. Vavřince	radnice čp. 40		kostel sv. Michaela, radnice čp. 1	radnice čp. 40	radnice čp. 40

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
dům čp. 13, kostel sv. Petra a Pavla				areál kostela sv. Ludmily, dům čp. 13	dům čp. 13, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 11	dům čp. 11, dům čp. 13	městské opevnění (Pražská brána na p.p.č. 142), městanský dům čp. 13	Masarykův kulturní dům čp. 323
fara čp. 107				městský obytný dům čp. 34, šatlava čp. 201	dům čp. 11, dům čp. 3, dům čp. 9	sloup Nejsvětější Trojice	dům čp. 45	dům čp. 11, dům čp. 45, dům čp. 56, dům čp. 9	dům čp. 11, dům čp. 45, dům čp. 9
Dietrichsteinská hrobka, dům čp. 24, dům čp. 49, dům čp. 50			kanovnický dům čp. 164	budova čp. 31	areál zámku, dům čp. 205, dům čp. 31, kanovnický dům čp. 164, socha sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 198	dům čp. 196	dům čp. 196	dům čp. 204
kostel Nanebevzetí Panny Marie, židovský hřbitov				židovský hřbitov	budova arciděkanství čp. 58, dům čp. 88, vodárenská věž čp. 127, židovský hřbitov	dům čp. 58, židovský hřbitov	dům čp. 42, mariánský sloup na p.p.č. 1208/1, židovský hřbitov na p.p.č. 345	dům čp. 10, dům čp. 32, židovský hřbitov na p.p.č. 345	dům čp. 15, židovský hřbitov na p.p.č. 345
dům čp. 154, dům čp. 30, dům čp. 7, kostel sv. Jakuba, mariánský sloup p.č. 2404/1, sousoší sv. J. Nepomuckého p.č. 2355				kostel sv. Jakuba, roubená stodola u domu čp. 7	dům čp. 154, dům čp. 229, kostel sv. Jakuba, roubená stodola u domu čp. 7	dům čp. 229, dům čp. 239 pošta, dům čp. 27 hotel u hroznů, dům čp. 30, kostel sv. Jakuba	děkanství čp. 232	areál zámku čp. 148 (kašna na p.p.č. 586/1), sloup se sochou Panny Marie na p.p.č. 2404/1	dům čp. 38
areál kláštera Skalka p.p.č. 1611				klášter Skalka	areál Skalka	areál kláštera poutního místa Skalka	bývalá hájovna na p.p.č. 1615/7	areál kláštera poutního místa Skalka (bývalá hájovna na p.p.č. 1615/7)	
dům čp. 1044		bašta městského opevnění, dům čp. 1042, dům čp. 939 s baštou, městské hradby	morový sloup	dům čp. 924, kostel sv. Tomáše, věž u kostela sv. Tomáše	městské opevnění	dům s baštou čp. 939	dům s baštou čp. 939, kostel sv. Tomáše Canterburského	dům čp. 1043, kostel sv. Tomáše z Canterbury	dům čp. 1043, kostel sv. Tomáše z Canterbury, městské opevnění na p.p.č. 177, 178, 232 a 234
dům čp. 115, nám. TGM, dům čp. 146, Olomoucká ul., dům čp. 211, dům čp. 29, nám. TGM, dům čp. 4, Cihlářova ul., dům čp. 40, dům čp. 44, Bránská ul., dům čp. 51, Bránská ul., dům čp. 53, Bránská ul., dům čp. 86, dům čp. 92, dům čp. 99, ul. ČSA, kostel Nanebevzetí Panny Marie, piaristická kolej čp. 178, radnice čp. 32, nám. TGM				areál zámku (portál na p.p.č. 269), budova čp. 178, budova čp. 25 (Latinská škola), budova čp. 32 (radnice), dům čp. 100, dům čp. 145, dům čp. 151, dům čp. 40, dům čp. 56, dům čp. 73, dům čp. 80, dům čp. 82, hradby na p.p.č. 267, 268, hradby na p.p.č. 95, 146, kostel Povýšení sv. Kříže, prampouchy mezi domy čp. 145 a 123	dům čp. 113, dům čp. 100, dům čp. 107, dům čp. 114, dům čp. 120, dům čp. 122, dům čp. 145, dům čp. 148, dům čp. 151, dům čp. 27, dům čp. 46, dům čp. 53, dům čp. 73, dům čp. 95, městské hradby, piaristická škola čp. 178	dům čp. 122, dům čp. 132, dům čp. 166, dům čp. 53, dům čp. 65, dům čp. 78, dům čp. 95, dům čp. 99, hradby - opevnění, socha sv. Jana Nepomuckého, sousoší Kristus na hoře Olivetské X	dům čp. 132, dům čp. 148, dům čp. 151, dům čp. 163, dům čp. 205, dům čp. 27, dům čp. 34, dům čp. 46, dům čp. 73, dům čp. 78, dům čp. 83, dům čp. 85, kostel Nanebevzetí Panny Marie, Latinská škola čp. 25, městské opevnění na p.p.č. 168/1, městské opevnění na p.p.č. 171, městské opevnění na p.p.č. 173, radnice čp. 32	dům čp. 100, dům čp. 148, dům čp. 151, dům čp. 27, dům čp. 28, dům čp. 37, dům čp. 73, dům čp. 80, Latinská škola čp. 25, radnice čp. 32	dům čp. 100, dům čp. 113, dům čp. 132, dům čp. 211, dům čp. 34, dům čp. 35, dům čp. 36, dům čp. 60, dům čp. 73, dům čp. 78, dům čp. 85, fara čp. 24, městské opevnění na p.p.č. 95, radnice čp. 32, varhany z mobiliáře kostela Nanebevzetí Panny Marie
kostel sv. Jiljí, Masné krámy čp. 65	kaple sv. Jana Nepomuckého	zámek čp. 1	zámek čp. 1	kostel sv. Jiljí	kostel sv. Jiljí	kostel sv. Jiljí	kostel sv. Jiljí	kostel sv. Jiljí	zámek čp. 1
šatlava čp. 35			městské opevnění na p. p. č. 340/2, 341/2, 345/3, 346/2, 345/4, 349/2, 350/3	městské opevnění	městské opevnění	obecní šatlava čp. 35	dům čp. 39	městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 385/2 a 393/2)	areál kostela Všech svatých - kříž na hrobě pruského vojáka Hermanna Classena na p.p.č. 79/1, socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 349/1
				kostel sv. Martina, městské lázně, radnice	kostel sv. Martina, městské lázně	kostel sv. Martina, městské lázně čp. 372	kostel sv. Martina, městské lázně čp. 372	kostel sv. Martina	areál městských lázní čp. 372 - fontány na p.p.č. 1394/4, kostel sv. Martina
		areál kostela sv. Petra a Pavla		areál kostela sv. Petra a Pavla	kostel sv. Petra a Pavla	radnice čp. 152	kostel sv. Petra a Pavla	radnice čp. 152	kostel sv. Petra a Pavla
budova čp. 105		kostel sv. Vavřínce, městská knihovna čp. 105		kostel sv. Vavřínce, městanský dům čp. 30	dům čp. 63, kostel sv. Vavřínce	kostel sv. Vavřínce	kostel sv. Vavřínce, Nová radnice čp. 40	dům čp. 105 městská knihovna, kostel sv. Vavřínce	kostel sv. Vavřínce, ohradní zeď na p.p.č. 222/1, radnice čp. 40, stará radnice čp. 1

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Náměšť nad Oslavou		hrobka Haugwitzů	kamenný most	barokní sochy z mostu, hrobka Haugwitzů	budova čp. 100	12 barokních plastik	budova čp. 267, sousoší Nejsvětější Trojice, sousoší Nejsvětější Trojice/ II	fara čp. 51	Husův sbor
Napajedla					areál zámku čp. 265, dům čp. 74, kostel sv. Bartoloměje, radnice čp. 89	dům čp. 65, kamenné sochy p.č.6477/5, kostel sv. Bartoloměje, radnice čp. 89	kostel sv. Bartoloměje, radnice čp. 89, radnice čp. 89/ II	areál zámku čp. 265	kostel sv. Bartoloměje, sousoší Kalvárie p.č. 1732/1
Netolice			dům čp. 245, dům čp. 53, Kalvárie u kostela sv. Václava, kostel sv. Václava, socha sv. J. Nepomuckého	budova čp. 169 (špýchar), dům čp. 248, kostel sv. Václava (areál)	budova čp. 219, kostel N. P. Marie, sousoší sv. J. Nepomuckého	čp. 219, Ziegrosserův mlýn, kostel N. P. Marie	kostel Nanebevzetí P. Marie, kostel Nanebevzetí P. Marie/ II, most p.č. 367, most p.č. 367/ II	kamenný most, kostel Nanebevzetí Panny Marie	radnice čp. 208
Nová Bystřice				kostel sv. Kateřiny, kostel sv. Petra a Pavla	kostel sv. Petra a Pavla, výklenková kaple (p.č. 241/1), zámek čp. 1	kostel sv. Petra a Pavla, zámek čp. 1	městské hradby, zámek čp. 1	dům čp. 59, kostel sv. Petra a Pavla, radnice čp. 65, zámek čp. 1	dům čp. 59, kostel sv. Petra a Pavla, zámek čp. 1
Nové Dvory				kaple sv. Martina s galerií, kostel sv. Anny, zámek čp. 1	vybrané sochy v obci, zámek čp. 1	vybrané sochy v obci	vybrané sochy v obci	areál domu čp. 112, ohradní zeď p.p.č. 497	ohrazení při domě čp. 112
Nové Hradky		kaple sv. J. Nepomuckého, klášter servitů, radnice čp. 46 a 47	budova čp. 2, budova čp. 46, Dolní brána, dům čp. 57, dům čp. 59, kaple P. Marie v Údolí, městské hradby	kostel sv. Petra a Pavla, měst. opevnění (vybrané části) II, městské opevnění (vybrané části)	kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 26, zadní trakt	dům čp. 74	zadní trakt domu čp. 26	kovárna čp. 36
Nové Město na Moravě	budova čp. 114	budova čp. 114, dům čp. 101, dům čp. 4, kašna Vratislava z Pernštejna	dům čp. 135, dům čp. 32, dům čp. 8, dům čp. 97, kašna se sloupem sv. Anny, kašna se sochou Píseň hor, kostel sv. Kunhuty, socha sv. J. Nepomuckého	dům čp. 11, dům čp. 30, dům čp. 97, kostel sv. Kunhuty	dům čp. 97	dům čp. 97	kostel sv. Kunhuty	evangelický kostel, kostel sv. Kunhuty	dům čp. 119, kostel sv. Kunhuty
Nové Město nad Metují		budova čp. 1225, dům čp. 1217, dům čp. 1225, 73 II, dům čp. 1226	dům čp. 1216, dům čp. 1217, dům čp. 1225, dům čp. 1226, dům čp. 27, kostel N. Trojice, městské opevnění, sousoší Pohřeb v Karpatech	dům čp. 1224, kostel N. Trojice, městské opevnění (p.č.391/1)	dům čp. 1224, dům čp. 1228, dům čp. 1246	dům čp. 1216, dům čp. 1225, dům čp. 1228, dům čp. 1246	dům a věž čp. 1210, dům čp. 1206	dům a věž „Zázvorka“ čp. 1210, dům čp. 1206	budova čp. 59, dům čp. 1001, dům čp. 1206, dům čp. 1215, dům čp. 1229, městské opevnění p.č. 2033/2, městské opevnění p.č. 391/1
Nový Bor			dům čp. 45	budova čp. 1, budova čp. 105, dům čp. 165, dům čp. 181	budova čp. 1	budova čp. 45, muzeum čp. 105	muzeum čp. 105		dům čp. 165, dům čp. 166, dům čp. 43
Nový Bydžov		radnice čp. 1, věž kostela sv. Vavřínce	morový sloup	budova čp. 1, kostel sv. Vavřínce, starý židovský hřbitov	kostel sv. Jakuba, kostel sv. Vavřínce, socha sv. J. Nepomuckého, židovský hřbitov	kostel sv. Jakuba, kostel sv. Vavřínce, radnice čp. 1, židovský hřbitov	budova čp. 562, kostel sv. Vavřínce	budova čp. 562	Jiráskovo divadlo čp. 562, židovský hřbitov p.č. 190/1
Nový Jičín	dům čp. 32 (areál domu), hradební bašta, kostel P. Marie	dům čp. 34, dům čp. 35, dům čp. 41, dům čp. 42, dům čp. 44, dům čp. 49, kostel N.P.Marie	městské hradby, radnice čp. 1	dům čp. 50, dům čp. 961, hradební zeď (p.č. 135/3)	dům čp. 28, dům čp. 34, dům čp. 38, pomník Řehoře Mendla	dům čp. 193, dům čp. 27, sousoší sv. Rocha a Šebest., španělská kaple	dům čp. 2, 3, radnice čp. 1413, španělská kaple čp. 43	radnice čp. 1413, 1, tzv. Španělská kaple	dům čp. 69, kostel Nejsvětější Trojice

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Husův sbor	budova fary čp. 51, fara čp. 51	fara čp. 1	fara čp. 1	fara čp. 51	fara čp. 51	špitál čp. 50	špitál s kaplí sv. Anny čp. 50	špitál s kaplí sv. Anny	špitál s kaplí sv. Anny čp. 50
areál zámku p.č. 280/1, dům čp. 89, park u zámku p.p.č. 459						radnice-hasičská zbrojnice	kostel sv. Bartoloměje	dům čp. 74	radnice čp. 89
dům čp. 208 – radnice, dům čp. 31, dům čp. 76, kostel Nanebevzetí Panny Marie					děkanství čp. 190, měštanský dům čp. 248 (budova městského muzea), měštanský pivovar čp. 58, radnice čp. 208	budova radnice čp. 208, kostel Nanebevzetí Panny Marie, měštanský dům čp. 36 v Bavorovské ulici, měštanský dům čp. 76 na Mírovém náměstí	kostel Nanebevzetí Panny Marie, měštanský dům čp. 36, měštanský pivovar čp. 58, most na hrázi rybníka Mnich	děkanství čp. 190, dům čp. 77-78, radnice čp. 208	děkanství, čp. 190, měštanský dům čp. 77-78, radnice čp., 208
budova čp. 65, kostel sv. Petra a Pavla, zámek čp. 1					kostel sv. Petra a Pavla	kostel sv. Petra a Pavla	rodinný dům, Mírové náměstí 57	fara čp. 8	fara čp. 8, kamenný můstek v Úzké ulici, sloup se sousoším Nejsvětější Trojice, Husovo náměstí
areál kostela sv. Anny, areál zámku čp. 1				kostel sv. Martina	areál zámku čp. 1 a kostela sv. Martina	kostel sv. Martina	zámek čp. 1	zámek čp. 1 (galerie)	
dům čp. 36 – kovárna			kašna na náměstí		kostel sv. Petra a Pavla	klášter a klášterní kostel sv. Petra a Pavla, měštanský dům čp. 11 na náměstí Republiky, měštanský dům čp. 43 na náměstí Republiky, měštanský dům čp. 59 na náměstí Republiky	dům čp. 108, dům, náměstí Republiky 11, klášter sv. Petra a Pavla, zámek Nové hrady	Buquoušská hrobka na p.p.č. 238	Buquoušská hrobka na parc.č. 238
dům čp. 6, evangelický kostel, zámek čp. 1	dům čp. 6, Horácké muzeum čp. 114, kašna se sochou sv. Annou na sloupu, kašna se sochou Vraislava z Pernštejna	budova čp. 114, dům čp. 10, dům čp. 11, evangelický kostel čp. 1341		evangelický kostel, Horácké muzeum, varhany v kostele ČCE	dům čp. 101, dům čp. 30, kašna se sochou Vraislava z Pernštejna, kostel Československé Církve evangelické, pomník J. A. Komenského	dům čp. 10, dům čp. 101, dům čp. 119, dům čp. 4, Horácké muzeum čp. 114, socha Fr. Palackého	dům čp. 11, dům čp. 32, dům čp. 97, fara čp. 120, sousoší Pohřeb v Karpatech	dům čp. 119, dům čp. 135, dům čp. 97	dům čp. 101, dům čp. 114, dům čp. 119, dům čp. 133, dům čp. 135, základní škola čp. 124
dům čp. 1206, dům čp. 1221, Husovo nám., dům čp. 1242, kostel Všech svatých, městské opevnění p.p.č. 389, 390		dům čp. 1005, dům čp. 1213, dům čp. 1220, dům čp. 1229, dům čp. 1234, dům čp. 1239, dům čp. 1204, městské opevnění na p. p. č. 387/1, městské opevnění na p. p. č. 389, zvonice na p. p. č. 643/2		kostel Nejsvětější Trojice, městské opevnění na p.p.č. 28, městské opevnění st. čp. 389, měštanský dům čp. 1219, měštanský dům čp. 1220, měštanský dům čp. 1222, měštanský dům čp. 1243, radnice čp. 1209	dům čp. 1048, dům čp. 1207, dům čp. 1210 s věží Zázvorkou, dům čp. 1211, dům čp. 1216, dům čp. 1219, dům čp. 1231, dům čp. 1243, městské opevnění, zřícenina hradu Výrov	dům čp. 1001, dům čp. 1048, dům čp. 1203, dům čp. 1226 bývalý archiv s baštou (muzeum), dům čp. 1235, fara (děkanství) čp. 1227 a čp. 1228, hrad Výrov na p.p.č. 1543, mariánský (morový) sloup na p.p.č. 2033/3	dům čp. 1048, měštanský dům čp. 1216, měštanský dům čp. 1235, měštanský dům čp. 1238, měštanský dům čp. 4, sloup Nejsvětější Trojice	bývalá radnice čp. 1209, dům čp. 1001, dům čp. 1048, dům čp. 1222, dům čp. 1232, městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 391/1, 2034/8 a 2033/2)	dům čp. 1202 (bývalá úřednická budova) areál zámku Nové Město nad Metují, dům čp. 1219, dům čp. 1242, strážnice – šatlava čp. 1210
dům čp. 183, dům čp. 184		dům čp. 1		dům čp. 170, 171, dům čp. 103, dům čp. 135	dům čp. 171, dům čp. 43	dům čp. 129	dům čp. 1, dům čp. 103, dům čp. 129, dům čp. 186, dům čp. 45	dům čp. 101, dům čp. 4, dům čp. 45, dům čp. 61	dům čp. 129, dům čp. 186, dům čp. 45, dům čp. 46, kostel Nanebevzetí Panny Marie
budova čp. 1, židovský hřbitov		dům čp. 103, kostel sv. Vavřince, radnice čp. 1, židovský hřbitov		kostel sv. Vavřince, radnice čp. 1, starý židovský hřbitov, vojenský hřbitov z války roku 1866	židovský hřbitov	kostel sv. Vavřince, radnice, socha Salvátora Mundi X, židovský hřbitov X	radnice čp. 1	kostel Nejsvětější Trojice, socha sv. Jana Nepomuckého, zemědělský dvůr čp. 103 (Doležalův dvorec)	dům čp. 103, Doležalův dvorec, kostel sv. Vavřince, radnice čp. 1
dům čp. 45, dům čp. 69, kostel Nejsvětější Trojice		dům čp. 37, kaple sv. Kříže, kostel Nejsvětější Trojice		areál kaple Panny Marie Bolesné, hradby městského opevnění st.p.č. 137, 136/1	areál vily čp. 1151	areál vily čp. 1151	dům čp. 42	boční oltář Nejsvětější Trojice z mobiliáře umístěného v kostele Nanebevzetí Panny Marie, boční oltář sv. Františka Xaverského z mobiliáře umístěného v kostele Nanebevzetí Panny Marie, dům čp. 32 Stará pošta	dům čp. 49, dům čp. 50

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Nový Knín			budova čp. 47, kašna, kostel sv. Mikuláše, radnice čp. 1	budova čp. 1					
Nymburk				Turecká věž	kostel sv. Jiljí (věž), socha sv. Vojtěcha		budova čp. 29, budova čp. 29/ II	městské opevnění, věž (čp. 326)	hradební věž čp. 326
Odry				budova čp. 11, domy čp. 14-16, dům čp. 26 (dvorní část)	dům čp. 19, dům čp. 35, dům čp. 36, kostel sv. Bartoloměje	dům čp. 35, dům čp. 50, kostel sv. Bartoloměje	bašta p.č. 194, dům čp. 50, kostel sv. Bartoloměje, kostel sv. Bartoloměje/ II, radnice čp. 14,15,16, radnice čp. 14,15,16/ II	dům čp. 36, dům čp. 49	dům čp. 37, dům čp. 6
Olomouc	dům čp. 184, historická radnice, Neptunova kašna	budova kláštera čp. 578, dům čp. 13, dům čp. 174, dům čp. 194, dům čp. 351, dům čp. 475, městské opevnění, městské opevnění (bastión)	dům čp. 13, městské hradby	dům čp. 13, dům čp. 194, městské hradby (Bezručovy sady), městské hradby (Studenská ul.)	dům čp. 194, dům čp. 588, kostel sv. Kateřiny, městské hradby (B. sady)	dům čp. 104, dům čp. 194, dům čp. 383, dům čp. 475, dům čp. 847, 848, hradby Bezručovy sady, kostel Neposkvrnění P. Marie	dům čp. 853, dům čp. 324, dům čp. 393, dům čp. 433, dům čp. 551, dům čp. 589, kostel sv. Michala, sousoší Nejsvětější Trojice, vila čp. 224	budova čp. 938, dům čp. 215, dům čp. 228, dům čp. 237, dům čp. 256, dům čp. 27, dům čp. 835, kostel sv. Michala, sousoší Nejsvětější Trojice	areál domu čp. 589, areál domu čp. 945, dům čp. 1149, dům čp. 186, dům čp. 202, dům čp. 202/II, dům čp. 215, dům čp. 256, dům čp. 305, Edelmanův palác čp. 367, kostel sv. Michala, soubor barokních kašen
Ondřejov									
Opava		divadlo čp. 195	budova čp. 195	dům čp. 433, kaple sv. Kříže, kostel sv. Václava, kostel sv. Vojtěcha	dům čp. 13, dům čp. 340, dům čp. 433	kostel sv. Ducha, kostel sv. Václava čp. 113	dům čp. 213, kostel sv. Ducha, kostel sv. Václava	budova čp. 695, kostel sv. Václava	budova čp. 27, kostel sv. Ducha
Opočno		morový sloup	hřbitovní kostel P. Marie	areál kostela P. Marie, budova čp. 11	dům čp. 10, kostel N. Trojice a fara čp. 3, socha sv. Václava na čp. 11	budova čp. 4, socha sv. Antonína, sousoší sv. J. Nep. a sv. Flor.	areál kostela P. Marie, budova čp. 379, budova čp. 380 (areál), budova čp. 4, dům čp. 10, dům čp. 15, kamenný most p.č. 1749, kostel P. Marie, socha sv. J. Nepomuckého p.č. 1675	budova čp. 2, dům čp. 122, dům čp. 20, dům čp. 24	budova čp. 2, dům čp. 20, kamenná cesta p.č. 1662
Ostrava	dům čp. 1325	budova čp. 1435, dům čp. 1667	budova čp. 175, dům čp. 609, dům čp. 871	dům čp. 104	dům čp. 10 (M.Ostrava-Přívovz), dům čp. 449, dvojhalí - Žofínská huť		dům čp. 194	dům čp. 1124	budova čp. 308, elektrocentrála Karolina p.č. 3457/2
Ostrov	budova čp. 46	radnice čp. 46	dům čp. 46	budova čp. 46, dům čp. 18, zámecký park	budova čp. 46	zámecký park	kaple P. Marie Einsiedelské	zámecký park	Einsiedelská kaple
Pacov		kostel sv. Michaela	kostel sv. Michaela	budova čp. 2, dům čp. 77, dům čp. 79, kostel sv. Barbory	kostel sv. Barbory	kostel sv. Barbory, kostel sv. Václava, valy zámku	dům čp. 383, dům čp. 78, kostel sv. Michaela	dům čp. 181, kostel sv. Michaela, socha sv. Václava	areál židovského hřbitova p.č. 435, dům čp. 170, kostel sv. Michaela, zámecký park p.č. 6/1

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
				dům čp. 47 (mincovna), kostel sv. Mikuláše, základní škola čp. 53	kostel sv. Mikuláše, tvrz - špýchar	hlavní oltář z mobiliáře umístěného v kostele sv. Mikuláše, tvrz čp. 54	hlavní oltář z mobiliáře umístěného v kostele sv. Mikuláše	mincovna čp. 47	hlavní oltář z mobiliáře kostela sv. Mikuláše
městské opevnění p.p.č. 3/1, 46				městské opevnění	dům čp. 171	dům čp. 165	vodárna Turecká věž	vodárna Turecká věž na p.p.č. 26	vodárna Turecká věž
dům čp. 38, dům čp. 55		městský dům čp. 21, městský dům čp. 55		budova fary čp. 11, dům čp. 21, dům čp. 55, dům čp. 8	dům čp. 20, dům čp. 26, dům čp. 8, hradební zeď	dům čp. 55, dům čp. 7, městské opevnění - úsek hradební zdi	dům čp. 5, dům čp. 6, dům čp. 7, městské opevnění na p.p.č. 29 a 27/1	dům čp. 28, kostel sv. Bartoloměje	dům čp. 59, kostel sv. Bartoloměje
dům čp. 589, kostel sv. Michala, kostel sv. Michala/II, městský dům čp. 179, Vikářský dům čp. 614		dům č. p 17, dům č. p 215, dům čp.213, dům čp. 216, dům čp. 217, dům čp. 382, dům čp. 475, dům čp. 52, dům čp. 256, dům čp. 835, dům s opěrnou zdí čp. 589, kostel sv. Michala, městské opevnění na p.p.č. 1265, ohradní zeď dominikánského kláštera na p.p.č. 66, ohradní zeď vily Primavesi na p.p.č. 650, opěrná zeď na p.p.č. 199, palác „U Josefa“ čp. 830, sborový dům čp. 855		dům čp. 215, dům čp. 854, dům čp. 9, dům u zlatého kříže čp. 188, evangelický kostel, fara čp. 814, kostel sv. Cyrila a Metoděje, kostel sv. Michala, kostel sv. Mořice - Edelmannaova hrobka, radnice čp. 583, vila Primavesi čp. 224	arcibiskupský palác čp. 562, dům čp. 104, dům čp. 162, dům čp. 213, dům čp. 215, dům čp. 233, dům čp. 253, dům čp. 31, dům čp. 44, dům čp. 475, dům čp. 614, dům čp. 854, kostel sv. Cyrila a Metoděje, kostel sv. Michala, radnice čp. 583, vila Primavesi čp. 224	Ditrichštejnský palác čp. 364, dům čp. 211, dům čp. 224 vila Primavesi, dům čp. 461, dům čp. 475, dům čp. 614, dům u černého psa čp. 205	dům čp. 205, dům čp. 215, dům čp. 230, dům čp. 249, kostel Panny Marie Sněžné, Terežská brána na p.p.č. 1298	dům čp. 205 „U černého psa“, dům čp. 291, dům čp. 461, dům čp. 836 „U černého koně“, kostel Neposkvrněného početí Panny Marie, škola čp. 501 „Komenium“	bývalý klášter čp. 83, dům čp. 211, dům čp. 226, dům čp. 244, dům čp. 249, dům čp. 256, dům čp. 283, dům čp. 308, dům čp. 441, kostel Neposkvrněného Panny Marie
				dům čp. 26, kostel sv. Šimona a Judy, selská usedlost čp. 16	kostel sv. Šimona a Judy	kostel sv. Šimona a Judy	kostel sv. Šimona a Judy	kostel sv. Šimona a Judy	kostel sv. Šimona a Judy
dům čp. 304, kostel sv. Ducha		dům Rotemburský čp. 34, kostel sv. Ducha	kostel sv. Václava	kostel sv. Ducha	kostel sv. Ducha	kostel sv. Ducha	kostel sv. Ducha	kostel sv. Ducha	kostel sv. Ducha
budova čp. 2, bývalá soudní budova, dům čp. 46, Vorlova ul., dům čp. 79, ul. Podkostelí		NKP - areál zámku		budova čp. 11	budova základní školy čp. 11	objekt Základní školy čp. 4	budova školy čp. 4	areál kostela Panny Marie (ohradní zeď na p.p.č. 37)	socha sv. Floriána na p.p.č. 1681, socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 1681
dům čp. 102, dům čp. 536		dům čp. 1282			dům čp. 1085, dům čp. 1364, kostel Neposkvrněného početí Panny Marie	domy čp. 683, čp. 684, dům čp. 1364, kostel Neposkvrněného početí Panny Marie	dům čp. 609		
býv. klášter s kostelem Zvěst. P. Marie					kostel sv. Jakuba Většího, socha sv. Jana Nepomuckého	Palác princů	kaple sv. Jana Nepomuckého, mariánský sloup na Starém náměstí	kamenná kašna v dolním konci Starého náměstí v Ostrově a kamenná kašna u sloupu, r.č. 24864/4-975, sloup Nejsvětější Trojice před kostelem sv. Michala, r.č. 33934/4-988	kostel sv. Michaela a P. Marie Věrné, zámek
dům čp. 115, dům čp. 121, dům čp. 170, kostel sv. Michaela, židovský hřbitov p.č.1379	dům čp. 122, dům čp. 80, kostel sv. Michaela	areál zámku čp. 1, kostel sv. Michaela, židovský hřbitov	kostel sv. Michaela	kostel sv. Michaela, kostel sv. Václava	areál zámku, kostel sv. Michaela, zbytky valů původního hradu se schodištěm	dům čp. 114, kostel sv. Michaela, kostel sv. Václava	kostel sv. Michaela, kostel sv. Václava, venkovská usedlost čp. 310	kaple sv. Anny, kostel sv. Michaela, kostel sv. Václava	areál zámku - kostel sv. Václava, dům čp. 115, kostel sv. Michaela

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Pardubice		kostel sv.Bartoloměje, radnice čp. 1	kostel sv. Bartoloměje	dům čp. 103, kostel sv. Bartoloměje	dům čp. 105, kostel sv. Bartoloměje, městské hradby p.č. 72	budova čp. 53 a 55, dům čp. 108, kostel sv. Bartoloměje	dům čp. 35 a 37, dům čp. 70, dům čp. 86, kostel Zvěstování Panny Marie	dům čp. 101, dům čp. 13, dům čp. 28, dům čp. 29, dům čp. 33, dům čp. 55, dům čp. 85, Zelená brána s předbraním čp. 76	dům čp. 111, dům čp. 114, dům čp. 16, dům čp. 18, dům čp. 26, dům čp. 31, dům čp. 38, dům čp. 46, dům čp. 47, dům čp. 49, dům čp. 93, radnice čp. 3, radnice čp. 4
Pecka									
Pelhřimov	dům čp. 9	dům čp. 3, kostel sv.Bartoloměje	Jihlavská brána, kostel sv. Bartoloměje	budova čp. 12, kostel sv. Bartoloměje (věž)	budova čp. 10, budova čp. 12, kaple sv. Floriána (areál), kostel sv. Bartoloměje	budova čp. 11, okresní muzeum, budova čp. 8, čp. 854, městské divadlo, městské opevnění	dům čp. 31, fara čp. 8, kašna se sochou sv. Jakuba, městské opevnění p.č. 59, 67, muzeum čp. 11	budova čp. 11, dům čp. 17, dům čp. 37	bývalý zámek čp. 12, dům čp. 836, kaple Panny Marie Bolestné, kostel sv. Bartoloměje
Pilníkov									
Písek	historická radnice	budova čp. 159	budova čp. 114, budova čp. 159, budova čp. 395, dům čp. 10, dům čp. 3, dům čp. 6, kapličky u sv. Trojice, kostel N. Trojice - zvonice, Palackého sady, středověký most	budova čp. 114 (atika), dům čp. 128, dům čp. 153, dům čp. 31, kostel Povýšení sv. Kříže, park sv. Trojice	areál hradu (parkánová zeď), dům čp. 3, dům čp. 32, dům čp. 49 - 50, kostel Povýšení sv. Kříže, pomník F. Palackého, pomník padlým u Solferina	dům čp. 3, dům čp. 55, dům čp. 56, dům čp. 7, dům čp. 79, hrad Písecký, městské hradby u čp. 104, radnice čp. 113	areál hradu - parkány p.č. 149, 143, areál kostela sv.Václava, dům čp. 1, dům čp. 20, dům čp. 56, dům čp. 7, dům čp. 75 - 77, kostel sv. Václav	děkanství čp. 43, dům čp. 125, dům čp. 127, dům čp. 390	budova čp. 75-77, kostel Narození Panny Marie, kostel sv. Václava, sladovna p.č. 151/1
Planá	kostel sv. Petra a Pavla	kostel sv.Petra a Pavla	kostel N. P. Marie	budova čp. 1	kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 56, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 56, dům čp. 56/ II, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 56	dům čp. 56, fara čp. 133
Plzeň	kostel sv. Anny, kostel sv. Bartoloměje	kostel sv.Anny, kostel sv.Bartoloměje	dům čp. 105, dům čp. 153, dům čp. 170	dům čp. 289	dům čp. 105, dům čp. 138, dům čp. 35	dům čp. 105, dům čp. 137	dům čp. 100, dům čp. 134, dům čp. 207	radnice čp. 1	divadlo čp. 1129, dům čp. 59
Poběžovice				dům čp. 210, dům čp. 7	dům čp. 210	dům čp. 210	dům čp. 210	dům čp. 210	dům čp. 210
Počátky		dům čp. 27	dům čp. 27	kostel sv. J. Křtitele (věž)	budova čp. 30, dům čp. 87	dům čp. 49, kostel Božího Těla, radnice čp. 1	dům čp. 49, fara čp. 2, kostel Božího Těla, ohradní zeď hřbitova p.č. 1473, radnice čp. 1, zvonice s kostnicí p.č. 382	dům čp. 15, dům čp. 25, dům čp. 6, kostel Božího Těla	dům čp. 15, dům čp. 25, dům čp. 45, dům čp. 6, fara čp. 2, kaple sv. Anny, kostel Božího Těla, kostel Božího Těla /II
Poděbrady		morový sloup, pomník Jiřího z Poděbrad	pomník Jiřího z Poděbrad	Havířský kostel, socha Jiřího z Poděbrad	Divadlo Na kovárně	divadlo Na kovárně čp 1/II, divadlo Na kovárně čp. 1/I	budova čp. 1/I (Na kovárně)	zámek	areál hřbitova p.č. 377/1, radnice čp. 41
Police nad Metují		radnice čp. 98	dům čp. 15	budova čp. 98 (dvorní část), dům čp. 19	budova čp. 15, oplocení vč. brány (p.č. 1064/3)	budova čp. 15, kašna	kašna p.č. 1048/20, radnice čp. 98	kostel Nanebevzetí Panny Marie, radnice čp. 98	kostel Nanebevzetí Panny Marie, ohradní zeď hřbitova p.č. 87
Polička		městské opevnění	kostel sv. Michala, městské hradby	kostel sv.Michala, mariánský sloup	městské hradby-úsek 13, morový sloup	městské hradby	městské opevnění p.č. 247/1, 247/2	kostel sv. Jakuba, městské opevnění	kostel sv. Jakuba, městské opevnění

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
budova čp. 1, dům čp. 116, Bartolomějská ul., dům čp. 121, ul. Sv. Anežky České, dům čp. 16, Pernštýnská ul., dům čp. 84, dům čp. 91, dům čp. 97, kostelní ul., klášter čp. 52 /II, klášter čp. 52, klášterní ul.	fara	budova arciděkanství čp. 92	budova arciděkanství	budova arciděkanství čp. 92, dům čp. 31, kostel Panny Marie Sedmibolestné	areál kostela Panny Marie Sedmibolestné, budova arciděkanství čp. 92, dům čp. 116, dům čp. 31, dům čp. 57, dům čp. 85, dům čp. 9	areál kostela Sedmibolestné Panny Marie, dům čp. 18, dům čp. 42, dům čp. 92 arciděkanství, dům čp. 97, dům čp. 31	dům čp. 25, dům čp. 26, dům čp. 30, zvonice na p.p.č. 59/2		dům čp. 116, dům čp. 13, dům čp. 48, dům čp. 57, dům čp. 69, dům čp. 73, kostel Zvěstování Panny Marie, vodní kanál napájející Císařský náhon na p.p.č. 23
		kostel sv. Bartoloměje, morový sloup na náměstí		kostel sv. Bartoloměje	areál kostela sv. Bartoloměje	areál hradu Pecka, kostel sv. Bartoloměje, socha Panny Marie	hrad Pecka, kostel sv. Bartoloměje, socha sv. Jan Nepomucký	kostel sv. Bartoloměje	hrad Pecka, kostel sv. Bartoloměje
kostel sv. Bartoloměje, městské divadlo čp. 854	kostel sv. Bartoloměje, městské divadlo	budova muzea čp. 12, kostel sv. Bartoloměje		kaple Panny Marie Bolestné, kostel sv. Bartoloměje	kaple Bolestné Panny Marie, muzeum čp. 12	kostel sv. Bartoloměje, muzeum čp. 12	kazatelna z mobiliáře umístěného v kostele sv. Bartoloměje	městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 12, 15, 16, 17, 18, 21, 22)	dům čp. 31, městské opevnění na p.p.č. 163/1, 164, 165, 168/1, 168/3, městské opevnění na p.p.č. 20, 21, 23, 24, městské opevnění na p.p.č. 74/1
		kostel Nejsvětější Trojice		kostel Nejsvětější Trojice, pilíř s kamenným křížem, socha Nanebevzetí Panny Marie	dům čp. 34, kostel Nejsvětější Trojice	dům čp. 34, kostel Nejsvětější Trojice	dům čp. 33	dům čp. 33, kostel Nejsvětější Trojice	
kaple sv. Prokopa v kostele sv. Václava, kostel sv. Václava, sladovna, věž kostela Narození Panny Marie, židovský hřbitov p.č. 807		areál kostela Nejsv. Trojice, budova sladovny na p. p. č. 151/1, dům čp. 143, dům čp. 55, hradby na p. p. č. 115		dům Chelčického čp. 72, dům u Bílého beránka čp. 143, dům u koulí čp. 131, kostel Narození Panny Marie, radnice, synagoga	areál kostela Nejsvětější Trojice, kostel Narození Panny Marie, synagoga	dům čp. 49,50, kostel Narození Panny Marie, synagoga, židovský hřbitov	kostel Narození Panny Marie, synagoga	dům čp. 14, kostel Povýšení sv. Kříže, synagoga	dům čp. 13, u koulí, kostel Povýšení sv. Kříže, synagoga
fara čp. 133, Svatojánský sloup p.p.č. 3513/1			městský dům čp. 56	dům čp. 56	městské opevnění	městské opevnění	dům čp. 56, fara čp. 133	fara čp. 133	fara čp. 133, radnice čp. 1
dům čp. 131, dům čp. 59				dům čp. 105		dům čp. 137, dům čp. 59 Městská beseda	dům čp. 137	divadlo J. K. Tyla čp. 1129	
				kostel Nanebevzetí Panny Marie, městský dům čp. 2			dům čp. 50		
dům čp. 15, dům čp. 2, dům čp. 25, dům čp. 6, kostel Božího Těla, kostel sv. Jana Křtitele, sloup se sochou P. Marie p.p.č. 2273/1	dům čp. 25, dům čp. 6, fara čp. 2, kostel Božího Těla, radnice čp. 1	dům čp. 15, dům čp. 25, dům čp. 87, kostel Božího Těla		dům čp. 25, dům čp. 9, kostel Božího těla	dům čp. 25, dům čp. 9, kostel Božího těla	dům čp. 9, kostel Božího Těla - oltář sv. Barbory X	dům čp. 9, kaple sv. Anny	dům čp. 18, dům čp. 45	městské opevnění na p.p.č. 39, muzeum čp. 27
areál hřbitova p.č. 377/1, areál hřbitova p.p.č. 377/1, kostelík Nanebevzetí Panny Marie, kostelík Nanebevzetí Panny Marie /II				kostel Povýšení sv. Kříže	kostel Povýšení sv. Kříže	zámek čp. 1	kostel Povýšení sv. Kříže, radnice čp. 41	kostel Povýšení sv. Kříže	
Selendrův sloup, stará škola čp. 15	Kolárovo divadlo	dům čp. 39, ohradní zeď s bránou a kapličkou na p. p. č. 85/2, socha Nanebevzetí P. Marie na p. p. č. 389/1		dům čp. 1, dům čp. 39, hřbitovní ohradní zeď p.p.č. 87	radnice čp. 98	dům čp. 39, radnice čp. 98	dům čp. 39, kovárna, radnice čp. 98	areál kláštera (ohradní zeď na p.p.č. 85/10), radnice čp. 98	areál kláštera čp. 1 - ohradní zeď na p.p.č. 85/2 a 85/4, hospoda Krčma čp. 1
budova muzea čp. 112, 113, 114, městské opevnění p.p.č. 247/1				městské domy čp. 112, 113, 114	městské opevnění	městské opevnění úsek SO 16 - bašta	městské opevnění na p.p.č. 249/1, 246, 30, 6551	městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 246, 30, 6551, 138/1)	městské opevnění na p.p.č. 229/2, 249/2, 249/5

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Polná		areál zámku	zámek	zámek čp. 485	budova čp. 541, zámek	hrad, hrad/II, synagoga	dům čp. 58, hrad Polná, synagoga p.č. 684	hrad, synagoga	dům čp. 10, dům čp. 34, hrad p.č. 180
Potštát									
Praha 1	kostel P. Marie před Týnem	areál strahovského kláštera, budova čp. 393/III, dům čp. 144/I, dům čp. 308/III, dům čp. 364/III, Hladová zeď, klášter čp. 99/IV, kostel Matky Boží před Týnem, kostel P.M.Sněžné, Vrtbovská zahrada		dům čp. 493/III, dům čp. 496/III, dům čp. 510/III, dům čp. 511/I, dům čp. 512/I	dům čp. 108/III, dům čp. 447/I, dům čp. 477/I, dům čp. 795	dům čp. 107, dům čp. 150, dům čp. 383, dům čp. 424, dům čp. 511, dům čp. 512, dům čp. 798	dům čp. 108, dům čp. 611, dům čp. 795	dům čp. 165, dům čp. 611, dům čp. 625, dům čp. 796, dům čp. 93, fara čp. 214/II, kostel Panny Marie Vítězné, kostel sv. Jiljí, kostel sv. Tomáše	dům čp. 165, dům čp. 799, fara u sv. Vojtěcha čp. 214, Jubilejní synagoga čp. 1310, kostel P. Marie Vítězné, kostel sv. Havla, kostel sv. Jakuba
Praha 10					dům čp. 960	Husův sbor čp. 51, kostel sv. Václava, Kotěrova vila čp. 1542, Trmalova vila čp. 91	Husův sbor čp. 51, kostel sv. Václava, vila čp. 1566, vila čp. 91	Husův sbor čp. 51, kostel Narození Panny Marie, kostel sv. Václava	Husův sbor čp. 51, kostel sv. Václava, vila čp. 1542
Praha 2				areál kláštera alžbětinek	dům čp. 485, fara čp. 568 (u sv. Štěpána), kostel sv. Apolináře	budova čp. 545, kostel sv. Apolináře, kostel sv. Ludmily, kostel sv. Štěpána, park Karlovo nám., restaurace Vltava, čp. 2084	budova čp. 545, kostel sv. Apolináře, kostel sv. Ludmily, kostel sv. Václava	budova modlitebny ECM čp. 545, kostel sv. Ludmily	kostel sv. Ludmily, kostel sv. Václava, modlitebna a ústředí ECM čp. 545
Praha 3		dům čp. 1251		budova čp. 700	budova čp. 700	radnice čp. 700	dům čp. 45, dům čp. 45, radnice čp. 700		radnice čp. 700
Praha 5			budova čp. 169		budova čp. 236, dům čp. 531	Bertramka - areál čp. 169, dům čp. 531, Nikolajka - areál čp. 174	dům čp. 530, usedlost Bertramka	dům čp. 530, dům čp. 542	Bertramka čp. 169, dům u Karla IV. čp. 530
Praha 7		dům čp. 953, Vodárenská věž čp. 1000	soubor domů „Molochov“			lapidarium čp. 422	dům kostelní 36		
Praha 8		budova čp. 460				budova čp. 460		dům čp. 22	budova čp. 460
Prachovice	Dolní brána, dům čp. 45, historická radnice	budova čp. 32, dům čp. 121, dům čp. 136, dům čp. 148, dům čp. 152, dům čp. 153, dům čp. 154, dům čp. 161, dům čp. 33, dům čp. 34, dům čp. 42, dům čp. 49, dům čp. 54, dům čp. 62, dům čp. 63, dům čp. 76, dům čp. 93, fara čp. 31, kaple sv.J.Nepomuckého I., kaple sv.J.Nepomuckého II., kaple sv.J.Paduánského, radnice čp. 1	bašta u domu čp. 154, dům čp. 104, dům čp. 119, dům čp. 142, dům čp. 146, dům čp. 149, dům čp. 161, dům čp. 176, dům čp. 29, dům čp. 35, dům čp. 36, dům čp. 54, dům čp. 61, dům čp. 62, kaple sv. A. Paduánského, Písecká brána (dolní), radnice čp. 1	budova čp. 1, dům čp. 109 (spojovací trakt), dům čp. 118, dům čp. 119, dům čp. 120, dům čp. 130, dům čp. 134, dům čp. 135, dům čp. 156, dům čp. 181, dům čp. 36, dům čp. 45, dům čp. 48, dům čp. 50, dům čp. 178, kostel sv. Jakuba, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 12, dům čp. 120, dům čp. 134, dům čp. 150, dům čp. 165, dům čp. 17, dům čp. 178, dům čp. 36, dům čp. 44, dům čp. 48, dům čp. 50, dům čp. 64, kostel sv. Jakuba, městské opevnění, Písecká brána, stará radnice čp. 1	dům čp. 11, dům čp. 13, dům čp. 137, dům čp. 141, dům čp. 156, dům čp. 178, dům čp. 18, dům čp. 30, dům čp. 37, dům čp. 44, dům čp. 45, dům čp. 48, dům čp. 5, dům čp. 6, dům čp. 90, dům čp. 96, kostel sv. Jakuba	dům čp. 118, dům čp. 119, dům čp. 135, dům čp. 139, dům čp. 154, dům čp. 178, dům čp. 35, dům čp. 38, dům čp. 39, dům čp. 44, dům čp. 45, dům čp. 48, dům čp. 5, dům čp. 6, kostel sv. Jakuba	bašta „Helvit“, dům čp. 109, dům čp. 114, dům čp. 118, dům čp. 141, dům čp. 157, dům čp. 36, dům čp. 37, dům čp. 5, dům čp. 6, kašna, radnice čp. 1	dům čp. 109, dům čp. 11, dům čp. 115, dům čp. 116, dům čp. 12, dům čp. 154, dům čp. 162, dům čp. 184, dům čp. 37, dům čp. 5, dům čp. 6, dům čp. 9, dům čp. 94, kostel sv. Jakuba Většího, městské opevnění p.č. 119/2, městské opevnění p.č. 160, městské opevnění p.č. 68

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
dům čp. 11, dům čp. 24, dům čp. 488, p.č. 189/3, hrad Polná, hrad Polná p.p.č. 180, měštanský pivovar čp. 130	dům čp. 119, dům čp. 19, dům čp. 296, dům čp. 541, hrad Polná, měštanský pivovar čp. 130	budova pivovaru čp. 130, dům čp. 11, dům čp. 541, hrad Polná		dům čp. 10, dům čp. 29, dům čp. 404, dům čp. 538, kostel sv. Barbory, měštanský pivovar, rabínský dům čp. 541, špitál čp. 7, základní škola čp. 118	areál hřbitova u kostela sv. Barbory, boční oltář sv. Judy z kostela Nanebevzetí Panny Marie, budova zámku čp. 485, budova zámku čp. 487, dům čp. 58, dům čp. 62, dům čp. 63, dům u zlaté hvězdy čp. 34, měštanský pivovar čp. 130, pomník padlých, rabínský dům čp. 541	boční oltář sv. Judy Tadeáše z mobiliáře umístěného v kostele Nanebevzetí Panny Marie, dům čp. 29, dům čp. 3, dům čp. 48, dům čp. 58, kašna - fontána se sochou Hebě, zámek čp. 480	boční oltář sv. Judy Tadeáše z kostela Nanebevzetí Panny Marie, dům čp. 29, dům čp. 43, dům čp. 48, dům čp. 538, zámek čp. 480	areál zámku čp. 486, boční oltář sv. Judy Tadeáše, nedílná součást kostela Nanebevzetí Panny Marie, dům čp. 28, dům čp. 29, dům čp. 43, dům čp. 44, dům čp. 47, dům čp. 48	boční oltář sv. Judy Tadeáše, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kašna na p.p.č. 2370/1
		areál zámku	areál zámku	zámek	zámek	zámek čp. 1	zámek čp. 1	zámek Potštát čp. 1	
areál kláštera sv. Jakuba, fara u kostela sv. Vojtěcha, františkánský klášter čp. 753, Jubilejní synagoga, Jubilejní synagoga/II, Jubilejní synagoga/III, kostel Matky Boží před Týnem, kostel Panny Marie Vítězné, kostel sv. Havla, kostel sv. Jakuba, kostel sv. Jiljí, kostel sv. Salvátora, kostel sv. Tomáše		klášter minoritů u kostela sv. Jakuba, radnice Židovské obce			dům čp. 250 (Židovská radnice), Jubilejní synagoga, klášter Pražského Jezulátka, kostel sv. Havla, kostel sv. Jakuba, kostel sv. Jindřicha, kostel sv. Michala, kostel sv. Tomáše	dům u zeleného jalovce, čp. 233, Jubilejní synagoga, klášter Pražského Jezulátka, kostel sv. Haštala, kostel sv. Havla, Havelská, kostel sv. Jakuba, kostel sv. Jindřicha, kostel sv. Tomáše, kostel sv. Vojtěcha	kostel sv. Haštala, kostel sv. Havla, kostel sv. Jakuba	budovy čp. 24 a 25, kostel a klášter Pražského Jezulátka, kostel sv. Ducha, kostel sv. Haštala, kostel sv. Tomáše	kostel sv. Ducha, k. ú. Staré Město, kostel sv. Havla, k. ú. Staré Město, kostel sv. Jakuba, k. ú. Staré Město, kostel sv. Michala, k. ú. Staré Město
Husův sbor čp. 51, kostel Narození Panny Marie, kostel sv. Václava					kostel sv. Václava				
kostel Panny Marie v Emauzích, kostel sv. Apolináře, kostel sv. Ludmily, Riegrovy sady p.p.č. 2281/1					kostel sv. Ludmily, kostel sv. Václava na Zderaze	kostel sv. Ludmily, kostel sv. Václava na Zderaze	kostel sv. Ludmily	grotta na p.p.č. 1372, Havlíčkovy sady, kostel sv. Ludmily, kostel sv. Václava, „Na Zderaze“	Havlíčkovy sady - objekt GROTTA, na pozemku par. č. 1372, k. ú. Vinohrady, kostel sv. Ludmily, k. ú. Vinohrady
budova čp. 700, radnice čp. 700					Dykova 1/51 (Husův sbor)	Nový židovský hřbitov čp. 1- Praha 3	Nový židovský hřbitov	kostel Největějšího Srdce Páně	kostel Nejsvětějšího srdce Páně, k. ú. Vinohrady, Praha 3
dům čp. 117, usedlost čp. 169 (Bertramka)									
dům čp. 673									
budova čp. 460									
dům čp. 1 - stará radnice, dům čp. 109, dům čp. 20, Dolní brána, dům čp. 36, dům čp. 5, Velké nám., dům čp. 71, hradby městského opevnění p.č. 74, kaple sv. Jana Nepomuckého p.č. 131, kostel sv. Jakuba	dům čp. 9, Nová radnice čp. 2-3, Stará radnice čp. 1	dům čp. 105, dům čp. 111, dům čp. 12, dům čp. 13, dům čp. 145, dům čp. 17, dům čp. 33, dům čp. 41, dům čp. 59, dům čp. 76, dům čp. 96, dům čp. 47, dům čp. 52, Nová radnice čp. 4, Stará radnice čp. 1		dům čp. 102, dům čp. 104, dům čp. 149, dům čp. 157, dům čp. 28, dům čp. 40, dům čp. 64, dům čp. 84, hradební zeď, nová radnice	dům čp. 117, dům čp. 165, dům čp. 172, dům čp. 180, dům čp. 181, dům čp. 184, dům čp. 185, dům čp. 82, dům čp. 83, kostel sv. Jakuba Většího, městské hradby, nová radnice čp. 4, Písecká brána	dům čp. 136, dům čp. 153, dům čp. 33, dům čp. 44, dům čp. 64, dům čp. 70, dům čp. 85, dům čp. 86, dům čp. 9, kostel sv. Jakuba, Písecká brána	dům čp. 114, dům čp. 12, dům čp. 145, dům čp. 147, dům čp. 156, dům čp. 184, dům čp. 185, dům čp. 33, dům čp. 41, dům čp. 64, dům čp. 8, dům čp. 87, dům čp. 95	dům čp. 108, dům čp. 14, dům čp. 184, dům čp. 27, dům čp. 33, dům čp. 49, kostel sv. Jakuba Většího, městské opevnění (Písecká brána na p.p.č. 165), Stará radnice čp. 1	dům čp. 108, dům čp. 109, dům čp. 116, dům čp. 146, dům čp. 28, dům čp. 33, dům čp. 68, dům čp. 71, dům čp. 95, kostel sv. Jakuba Většího, městské opevnění na p.p.č. 63, 64, 2264

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Prostějov	kostel Povýšení sv. Kříže, zahradní pavilon budovy čp. 218	areál radnice čp. 130, kostel Povýšení S. Kříže, kostel sv. J. Nepomuckého, Národní dům čp. 218	budova čp. 130, budova čp. 218, budova čp. 237, dům čp. 198, dům čp. 24, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. J. Nepomuckého	budova čp. 130, dům čp. 1640, dům čp. 198, kaple Nejsv. Trojice, kostel sv. J. Nepomuckého	budova čp. 2607, dům čp. 198, dům čp. 202, kaple N. Trojice, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. J. Nepomuckého, Nová radnice čp. 130	dům čp. 13, 14, dům čp. 21, dům čp. 22, kaple Nejsvětější Trojice, klášter Milosrdných bratří, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 108, dům čp. 121, dům čp. 198, dům čp. 199, dům čp. 202, dům čp. 42, kaple N. Trojice, klášter Milosrdných bratří čp. 2607, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Jana Nepomuckého, Nová radnice čp. 130, Stará radnice čp. 22	dům čp. 198, dům čp. 202, dům čp. 42, klášter milosrdných bratří čp. 2607, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Jana Nepomuckého, Národní dům čp. 218, radnice čp. 130	dům čp. 108, dům čp. 195, dům čp. 202, dům čp. 42, klášter Milosrdných bratří čp. 2607, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Jana Nepomuckého, Národní dům čp. 218
Předhradí			dům čp. 34 – 36	Panská zahrada	tzv. Panská zahrada	kostel Sedmibol. Panny Marie, Panská zahrada	areál hřbitova, dům čp. 34 – 36	areál Panské zahrady, areál zemědělského dvora	
Přerov		městské opevnění	městské opevnění	městské hradby (část 8-9)	městské hradby	kostel sv. Cyrila a Met. čp. 16	hradby p.č. 362–366, chrám sv. Cyrila a Metoděje, zámek čp. 1	kostel sv. Vavřínce, zámek čp. 1	kostel sv. Cyrila a Metoděje, městské opevnění p.č. 372
Příbor	bývalá piaristická kolej	Piaristická kolej čp. 50	dům čp. 27, kostel sv. Valentina	budova čp. 50, dům čp. 27, kostel sv. Valentina	budova čp. 50, dům čp. 11, dům čp. 27	budova čp. 50, dům čp. 11, dům čp. 13, dům čp. 27, radnice čp. 19	domy čp. 19,20,21,22,23,24, dům čp. 11, dům čp. 35, kostel Narození P. Marie, kostel Narození P. Marie, litinová fontána p.č. 1458	domy čp. 4, 5, 6, 7, 9, 14, 15, 46, 47, dům čp. 42, kostel Narození Panny Marie, piaristická kolej čp. 50	dům čp. 28, dům čp. 30, dům čp. 317, dům čp. 35, dům čp. 44, 45, dům čp. 6, kostel Narození Panny Marie, Piaristická kolej čp. 50
Přibyslav		dům čp. 45		budova čp. 271	budova čp. 271			kostel sv. Jana Křtitele	
Rabí		areál kostela sv. J. Nepomuckého, rekonstrukce domu čp. 48	radnice čp. 15	budova čp. 15					
Rakovník			dům čp. 230, kostel sv. Bartoloměje, městské opevnění, radnice čp. 27	kostel sv. Bartoloměje, kostel sv. Bartoloměje II	kostel sv. Bartoloměje, mariánský sloup	kostel sv. Bartoloměje, mariánský sloup, městské hradby p.č. 124	dům čp. 230, kostel sv. Bartoloměje	dům čp. 133, kaple sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 72, hřbitovní zvonice, kostel sv. Bartoloměje
Rataje nad Sázavou									
Rokycany		dům čp. 141/I, dům čp. 96, radnice čp. 1	mariánský sloup	dům čp. 117, dům čp. 22, kostel N. Trojice, mariánský sloup	kašna, kostel N. Trojice	dům čp. 88/I, kostel Nejsvětější Trojice	fara čp. 52, městské opevnění	kostel Nejsvětější Trojice, městské opevnění p.p.č. 38, 44	býv. mlýn čp. 12, dům čp. 88, kostel Nejsvětější Trojice, kostel Panny Marie Sněžné
Rokytnice v Orlických Horách									
Roudnice nad Labem	budova čp. 21	dům čp. 165, dům čp. 165, 296 II, dům čp. 307, dům čp. 38, dům čp. 58, dům čp. 892, dům čp. 894, dům čp. 896, sloup sv. Vavřínce, zvonice u kláštera	budova čp. 60, kostel N. P. Marie – presbytář, židovský hřbitov	areál augustiniánského kláštera čp. 174, areál augustiniánského kláštera II, dům čp. 12, dům čp. 46, dům čp. 878, dům čp. 891	budova čp. 1 (záp. křídlo), dům čp. 198, dům čp. 819, dům čp. 828, zámek čp. 1	dům čp. 14, dům čp. 903, evangelický kostel, zámek čp. 1	dům čp. 17, dům čp. 197, dům čp. 54, zámek čp. 1	areál domu čp. 173, dům čp. 13, dům čp. 17, dům čp. 55, dům čp. 900, dům čp. 97, kostel Narození Panny Marie	budova čp. 58, dům čp. 192a, dům čp. 234, dům čp. 317, dům čp. 57, kaple sv. Rosalie, kostel Narození Panny Marie, znak Jana IV. z Dražic p.č. 4099/2
Rožmberk nad Vltavou		dům čp. 7	budova čp. 2, budova čp. 8, dům čp. 7, dům čp. 78, dům čp. 82, kostel sv. Mikuláše, městské kašny	dům čp. 2, dům čp. 63, kostel sv. Mikuláše	dům čp. 12, dům čp. 2, dům čp. 5, dům čp. 6, kašna (p.č. 2), kostel sv. Mikuláše	dům čp. 26, dům čp. 38, kostel sv. Mikuláše biskupa, kostel sv. Mikuláše biskupa/II, radnice čp. 2	kostel sv. Mikuláše, biskupa	dům čp. 5, dům čp. 91, kostel sv. Mikuláše	dům čp. 11, dům čp. 2, dům čp. 79, dům čp. 84, kostel sv. Mikuláše, biskupa
Rožmitál pod Třemšínem			kostel sv. J. Nepomuckého	kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Jana Nepomuckého, vybraná sousolí světců	dům čp. 27, kostel P. sv. Kříže	kostel Povýšení sv. Kříže	dům čp. 2, dům čp. 237, dům čp. 27, kostel Povýšení sv. Kříže, žulová křtitelnice	dům čp. 2, dům čp. 237, kostel Povýšení sv. Kříže, žulová křtitelnice	kostel Povýšení sv. Kříže, roubenka čp. 59

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
dům čp. 108, dům čp. 1640, dům čp. 195, dům čp. 927, hradby p.č. 291, 292, 293, klášter Milosrdných bratří čp. 2607, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Jana Nepomuckého, Národní dům čp. 218, Nová radnice čp. 130		dům čp. 195, dům u měšička čp. 108, hradby ve Školní ulici p.p.č. 291 a 292, Národní dům čp. 218, zámek čp. 176		klášter Milosrdných bratří, kostel Povýšení sv. Kříže, Národní dům, nová radnice	kostel Povýšení sv. Kříže, Národní dům čp. 218	kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Jana Nepomuckého, Národní dům, nová radnice čp. 130, stará radnice	kostel Povýšení sv. Kříže, Národní dům čp. 218, Nová radnice čp. 130	dům čp. 198 „U zlaté studny“, kostel sv. Jana Nepomuckého, Národní dům čp. 218	kostel sv. Jana Nepomuckého, Nový dům čp. 195, zámek čp. 176
				empírový pavilon s bustou v areálu hradu Rychmburk	kostel Panny Marie Sedmiboletné	kostel Sedmiboletné Panny Marie, sousoší Kalvárie na p.p.č. 936	kostel Sedmiboletné Panny Marie	kostel Panny Marie Sedmiboletné	kostel Panny Marie Sedmiboletné
městské opevnění p.p.č. 262		městské hradby		kaple Panny Marie Boletné	zámek		areál zámku čp. 1	zámek čp. 1	
budova čp. 19, dům čp. 28, dům čp. 30, dům čp. 317, dům čp. 4, dům čp. 80, kostel Narození Panny Marie, ohradní zeď s kapličkami na p.č. 2, piaristická kolej čp. 50		kostel Narození Panny Marie, piaristická kolej čp. 50		dům čp. 44, dům čp. 45, dům čp. 46, kostel Narození Panny Marie, piaristická kolej	kostel Narození Panny Marie, piaristická kolej čp. 50	areál kostela Narození Panny Marie, dům čp. 13, dům čp. 22, dům čp. 31, dům čp. 36	dům čp. 31, dům čp. 44, kostel Narození Panny Marie, litinový kříž u kostela sv. Valentina na p.p.č. 1369, Lurdská kaple na p.p.č. 2, ohradní zeď na p.p.č. 2, radnice čp. 19	areál kostela Narození Panny Marie (kaple Panny Marie Lurdské na p.p.č. 2), areál kostela Narození Panny Marie (ohradní zeď na p.p.č. 2), dům čp. 1, dům čp. 13, dům čp. 14, dům čp. 36, dům čp. 37, kostel Narození Panny Marie	areál kostela Narození Panny Marie - 12 kaplíček ohradní zdi, areál kostela Narození Panny Marie - socha sv. Zachariáše, dvojice náhrobků a misijní kříž, dům čp. 1, dům čp. 30, dům čp. 46
	soha sv. Václava		kostel Narození sv. Jana Křtitele	dům čp. 4	dům čp. 4	fara čp. 267	dům čp. 4, zámek čp. 300	areál fary čp. 267 (hospodářská budova a stodola na p.p.č. 204/1 a 204/2), dům čp. 4	věž kostela sv. Jana Křtitele na p.p.č. 206
areál kostela Nejsvětější Trojice, dům čp. 581, radnice čp. 27, radnice čp. 28, zvonice u kostela sv. Bartoloměje				dům osvěty čp. 59/II, Heroldův dům čp. 81, kostel sv. Bartoloměje, kostel sv. Jiljí, židovský hřbitov	dům čp. 81, dům Samson čp. 233, kostel sv. Bartoloměje, židovský hřbitov	dům Česká chalupa čp. 133, dům osvěty čp. 59, kostel sv. Bartoloměje, židovský hřbitov X	dům čp. 122, dům čp. 133, dům čp. 59, kostel sv. Bartoloměje	dům Osvěty čp. 59	dům čp. 133 Česká chalupa, dům čp. 59 dům Osvěty, mariánské sousoší na p.p.č. 3627/9, městské opevnění na p.p.č. 100
				zámek čp. 1	areál zámku se zahradou	zámek čp. 1	zámek čp. 1	zámek čp. 1	
děkanství čp. 52, socha sv. J. Nepomuckého p.p.č. 2764/18				dům čp. 17, dům čp. 173, dům čp. 286, dům čp. 91, fara čp. 52, hřbitovní brána u kostela Nejsvětější Trojice, kostel Panny Marie Sněžné, mariánský sloup	areál kostela Nejsvětější Trojice, dům čp. 122, dům čp. 91, fara čp. 52, masné krámy čp. 172/I, Rokycanův sbor čp. 481, socha sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 122, dům čp. 133, dům čp. 17, dům čp. 91, kostel Nejsvětější Trojice, městské opevnění, Rokycanův sbor čp. 481	dům čp. 133, kašna na p.p.č. 2764/9, kostel Nejsvětější Trojice, kostel Panny Marie Sněžné	dům čp. 91, kostel Nejsvětější Trojice, kostel Panny Marie Sněžné	dům čp. 133, dům čp. 17, dům čp. 91 součást městského opevnění, kostel Československé církve evangelické čp. 481, kostel Panny Marie Sněžné, márnice na p.p.č. 861, radnice čp. 1
		fara čp. 2, kostel Nejsvětější Trojice		areál kostela Nejsvětější Trojice	dům čp. 75, dům čp. 76	kostel Nejsvětější Trojice	dům čp. 67, kaple sv. Anny, kostel Všech svatých	kostel Nejsvětější Trojice, kostel Všech svatých	dům čp. 67, fara čp. 2, kostel Nejsvětější Trojice, kostel Všech svatých
dům čp. 53, kostel Narození Panny Marie, městská hláska, zámek čp. 1				dům čp. 184, dům čp. 104, dům čp. 176, kostel Narození Panny Marie, zámek čp. 1, židovský hřbitov	dům čp. 894, kaple sv. Josefa, kostel Narození P. Marie, židovský hřbitov		dům čp. 48, dům čp. 896, kostel Narození Panny Marie, židovský hřbitov	dům čp. 48, dům čp. 896, kostel Narození Panny Marie, městská hláska čp. 59, židovský hřbitov na p.p.č. 2498/1	dům čp. 184, dům čp. 48, kostel Narození Panny Marie, židovský hřbitov na p.p.č. 2498/1
dům čp. 2, dům čp. 72, kostel sv. Mikuláše biskupa					dům čp. 72, kostel sv. Mikuláše, biskupa, měšťanský dům čp. 99	kamenná kašna na náměstí	kostel sv. Mikuláše, měšťanský dům čp. 73	dům čp. 91, kostel sv. Mikuláše	kostel sv. Mikuláše
kostel Povýšení sv. Kříže				dům čp. 23	Brdský památník čp. 23, dům čp. 2, kostel sv. Jana Nepomuckého	Brdský památník čp. 23, dům čp. 41	dům čp. 2, dům čp. 41	dům čp. 41 „Hofmeisterův dům“, kamenný most spojující p.p.č. 2289/24 a 2289/25	Brdský památník čp. 23, kostel Povýšení sv. Kříže

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Rychnov nad Kněžnou									
Rýmařov									
Sedlec - Prčice	dům čp. 170, ohradní zeď hřbitova u kostela, zámecká kaple v Jetřichovicích	kostel sv.Vavřince, kostel sv.Vavřince, 88 II, zámek čp. 1	dům čp. 58, kostel sv. Jeronýma, kostel sv. Vavřince, židovský hřbitov			kostel sv. Vavřince	kostel sv. Vavřince	areál kostela sv. Jeronýma	kostel sv. Vavřince
Sedlice									
Slaný	Velvarská brána	Černá bašta	dům čp. 14	budova čp. 159, budova čp. 3	budova čp. 159	bašta měst. opev. čp. 55	kostel sv. Gotharda	areál kláštera františkánů, kostel sv. Gotharda, nárožní bašta čp. 58	areál děkanství čp. 16, areál hřbitova
Slavkov u Brna		dům čp. 89	dům čp. 89	areál zámku čp. 1, domy čp. 64-65, dům čp. 109, dům čp. 123, synagoga	synagoga	městské hradby, synagoga p.č. 579	fara čp. 2, městské hradby p.č. 680, 164/1	fara čp. 2	Boží muka sv. Vendelína p.č. 1369, fara čp. 2, městské opevnění
Slavonice	areál domu čp. 560, dům čp. 466, dům čp. 528, hřbitovní kaple sv. Kříže, kostel Nanebevzetí P. Marie, podzemí domu čp. 480	dům čp. 460, dům čp. 463, dům čp. 520, dům čp. 528, dům čp. 534, dům čp. 560, kaple sv.Kříže, kašny sv.Floriana a Immaculaty, kostel P.Marie, 270 II, kostel sv.Jana Křtitele, věž kostela N.P.Marie	budova sladovny u čp. 356, dům čp. 449, dům čp. 450, dům čp. 465, dům čp. 468, dům čp. 507, dům čp. 517, dům čp. 519, dům čp. 520, dům čp. 528, dům čp. 563, dům čp. 58, kaple sv. Kříže, kostel sv. Jana Křtitele, podzemní prostory města	budova čp. 494, dům čp. 449, dům čp. 450, dům čp. 454, dům čp. 462, dům čp. 465, dům čp. 467, dům čp. 468, dům čp. 477, dům čp. 478, dům čp. 481, dům čp. 520, dům čp. 528, dům čp. 536, podzemí Horního náměstí	dům čp. 449, dům čp. 450, dům čp. 460, dům čp. 479, dům čp. 480, dům čp. 508, dům čp. 511, dům čp. 518, dům čp. 519, městské opevnění, podzemní odvod. systém	dům čp. 449, dům čp. 460, dům čp. 511, dům čp. 517, dům čp. 538, dům čp. 560, dům čp. 563, dům čp. 68, fara čp. 477, podzemí města, podzemí, čp. 528	dům čp. 449, dům čp. 514, dům čp. 518, dům čp. 560, dům čp. 450, dům čp. 453, dům čp. 517, dům čp. 526, dům čp. 508, dům čp. 522, dům čp. 537, dům čp. 538, dům čp. 562, fara čp. 477	dům čp. 449, dům čp. 450, dům čp. 464, dům čp. 465, dům čp. 468, dům čp. 514, dům čp. 517, dům čp. 526, dům čp. 562, dům čp. 58, kaple sv. Kříže, kostel Nanebevzetí Panny Marie, podzemní odvodňovací systém	dům čp. 454, dům čp. 460, dům čp. 464, dům čp. 465, dům čp. 468, dům čp. 478, dům čp. 517, dům čp. 522, dům čp. 526, dům čp. 560, dům čp. 58, fara čp. 477, hřbitovní kaple p.č. 243, hřbitovní kaple sv. Kříže, kostel Nanebevzetí Panny Marie, kostel sv. Jana Křtitele, podzem. odvod. systém p.č.9352, 9362
Smečno		fara čp. 115	budova čp. 115	hrobní kaple Clam-Martiničů	hřbitovní kaple (areál)	hřbitovní zeď p.č. 355	Boží muka, hrobka p.č.354/1, sýpka p.č. 820/1, sýpka p.č. 820/2	hrobka p.p.č. 354/1	hřbitovní kaple Clam-Martiničů p.č. 354/1, socha sv. Donáta
Soběslav		kostel sv.Petra a Pavla, městské hradby, sochy sv.J.Nepomuckého a sv.Josefa	kostel sv. Marka, městské opevnění	kostel s. Petra a Pavla, kostel sv. Petra a Pavla, městské hradby (bašta „A“), městské hradby (bašta „B“), městské hradby (bašta „C“), městské hradby (bašta „D“), městské hradby (zeď p.č. 246)	dům čp. 152/I, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 152/I (Rožmberský), městská věž čp. 58	městské opevnění p.č. 64, věž u kostela sv. Petra a Pavla	kostel sv. Víta	dům čp. 167/I, kostel sv. Víta, městský hrad čp. 34
Sobotka		kostel sv. M. Magdaleny	mariánské sousoší, zámek čp. 363	kostel sv. M. Magdaleny	kašna	zámek Humprecht čp. 363	budova čp. 440	budova čp. 420	dům čp. 10
Spálené Poříčí		fara čp. 139	budova čp. 139	budova čp. 139	budova čp. 139, kostel sv. Mikuláše	dům čp. 161, kostel sv. Mikuláše, zámek čp. 1	budova čp. 32, 33, děkanství čp. 139, dům čp. 161, dům čp. 31, zámek čp. 1, židovský hřbitov	dům čp. 159, dům čp. 161, dům čp. 31, zámek čp. 1	dům čp. 31, kostel sv. Mikuláše, zámek čp. 1
Strážnice		dům čp. 486, kaple sv.Rocha, městská strážní věž, Skalická brána, Veselská brána	synagoga	kostel P. Marie, synagoga		fara čp. 514		městská strážní věž	dům čp. 486

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
		areál zámku čp. 1	kaple Proměnění Páně	bývalý pivovar	areál kaple Proměnění Páně	areál zámku čp. 1, kaple Proměnění Páně	kaple Proměnění Páně	areál kaple Proměnění Páně (ohradní zeď na p.p.č. 242), kaple Proměnění Páně	areál kaple Proměnění Páně – ohradní zeď na p.p.č. 242, kaple Proměnění Páně
kostel sv. Vavřince		dům čp. 59 ZUŠ, dům čp. 89 bývalý soud			kostel sv. Vavřince (Prčice)	areál kostela sv. Vavřince v Prčici	dům čp. 55, kostel sv. Vavřince, Morová kaple na p.p.č. 1011	fara čp. 207	fara čp. 207, socha Panny Marie Vítězné na p.p.č. 2/1, socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 2/1
					zámeček čp. 1	zámeček čp. 1	zámeček čp. 1		kostel sv. Jeronýma
špýchar p.č. 363/1				děkanství	děkanství čp. 16	fara čp. 16, městské opevnění	dům čp. 14, městské opevnění na p.p.č. 101/1	městské opevnění (parkánová zeď na p.p.č. 101/1), Modletický dům čp. 14	areál děkanství čp. 16 – sýpky na p.p.č. 179, městské opevnění na p.p.č. 101/1, Modletický dům čp. 14
budova čp. 2, židovský hřbitov p.č. 3317			špitál Na špitálce čp. 729	hřbitovní brána, kaple sv. Jana Křtitele, litinový kříž, socha sv. Jana Nepomuckého	špitál čp. 729 u kaple sv. Jana Křtitele	dům čp. 65	dům čp. 65	radnice čp. 65, zbytky městských hradeb na p.p.č. 166 a 168	dům čp. 64
dům čp. 449, dům čp. 462, dům čp. 464, dům čp. 465, dům čp. 476, dům čp. 477, dům čp. 479, dům čp. 494 – bývalá synagoga, dům čp. 511, dům čp. 517, dům čp. 518, dům čp. 533, dům čp. 534, dům čp. 58, kostel Božího Těla, kostel Nanebevzetí Panny Marie, městská brána čp. 442 – Dačická, oltář sv. Kříže v kapli sv. Kříže				dům čp. 21, dům čp. 542	bývalá sladovna čp. 4, fara čp. 477, kašna s Pannou Marií Immaculatou, kostel Nanebevzetí Panny Marie, měštanský dům čp. 449, měštanský dům čp. 451, měštanský dům čp. 453, měštanský dům čp. 464, měštanský dům čp. 482 (Hotel Alfa), měštanský dům čp. 483, měštanský dům čp. 518, měštanský dům čp. 520, měštanský dům čp. 562, podzemní odvodňovací systém	kostel Nanebevzetí Panny Marie, měštanský dům čp. 451 na náměstí Míru – restaurování sgrafitové fasády a oprava niky, měštanský dům čp. 468 na náměstí Míru, měštanský dům čp. 478 na náměstí Míru, měštanský dům čp. 480 na náměstí Míru, měštanský dům čp. 563 v ulici B. Němcové, stará škola čp. 456 na náměstí Míru, výklenková kaplička „Poklona“ na p.č. 9335/22	dům čp. 508 v ulici J. Švermy, kostel Nanebevzetí Panny Marie, měštanský dům čp. 539, měštanský dům čp. 563, stará škola	dům čp. 479, synagoga čp. 494	farní budova-hospodářská část, čp. 477, nám. Míru, měštanský dům, čp. 563, měštanský dům, čp. 450, měštanský dům, čp. 467, měštanský dům, čp. 511, měštanský dům, čp. 538, venkovská usedlost, čp. 543, základní škola, čp. 473
hrobka Clam-Martiničů p.č. 354/1				kamenný obelisk s křížem					
městský hrad, měštanský dům čp. 167					kostel sv. Petra a Pavla	kostel sv. Petra a Pavla, měštanský dům čp. 170	hřbitovní kostel sv. Marka, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 170/1, dům čp. 152, městské hradby	kostel sv. Petra a Pavla, městské opevnění na p.p.č. 128/4, radnice čp. 1
dům čp. 10, dům čp. 10 /II, dům čp. 3, tzv. Šrámkův		stará radnice čp. 5	stará radnice čp. 5	dům čp. 84, dům čp. 97, stará radnice	dům čp. 48, dům čp. 84, stará radnice čp. 5	dům čp. 14, dům čp. 4, dům čp. 48	radnice čp. 440	dům čp. 440 (bývalá městská spořitelna), stará radnice čp. 5	bývalá spořitelna čp. 440
areál zámku čp. 1, bývalý pivovar čp. 2, dům čp. 138		budova radnice, bývalý Panský pivovar čp. 2, kostel sv. Mikuláše, soubor soch sv. Jana Nep., sv. Antonína a Panny Marie Svatohorské, zámeček čp. 1		bývalý pivovar čp. 2, empírový dům čp. 32,33, kostel sv. Mikuláše	bývalý pivovar čp. 2, dům čp. 32, 33, kostel sv. Mikuláše	bývalý pivovar čp. 2, dům čp. 31, kostel sv. Mikuláše	dům čp. 31, dům čp. 32, 33, kostel sv. Mikuláše	bývalý pivovar čp. 480, dům čp. 31, fara čp. 139	bývalý pivovar čp. 2, bývalý pivovar čp. 480, kostel sv. Mikuláše
				kostel sv. Martina	synagoga	věž na p.p.č. 15	Průžkův mlýn čp. 1315, židovský hřbitov na p.p.č. 435		židovský hřbitov na p.p.č. 435

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Stříbro	historická radnice	radnice čp. 1, věž u kostela Všechny svatých	radnice čp. 1	budova čp. 1	městské hradby p.č. 128/1	hradby p.č. 128/2	minoritský klášter čp. 20	minoritský klášter čp. 20	areál minoritského kláštera čp. 20
Sušice		kaple Anděla Strážce	kaple sv. Anděla Strážce		kaple sv. Anděla Strážce, městské hradby p.č.2255/4	hradby p.č.2255/1 – 6, radnice čp. 138, radnice čp. 138/II	budova čp. 138/II, městské opevnění p.č. 2255/1-6	městské opevnění p.p.č. 2255/2 - 6	dům čp. 29/1
Svitavy		dům čp. 118/123, dům čp. 143, dům čp. 144, kašna sv. Floriana, kostel N.P.Marie, morový sloup	budova čp. 38, dům čp. 104, mariánský sloup	budova čp. 38	budova čp. 38, dům čp. 118, dům čp. 81	dům čp. 138, dům čp. 64, dům čp. 81, fara čp. 342	dům čp. 104, dům čp. 48, dům čp. 50, fara čp. 342	budova čp. 5	budova čp. 38, dům čp. 106
Šluknov		křížová cesta se sochami		sloup N. Trojice	kašna p.č. 288, sousoší Nejsvětější Trojice	mostek se sochou sv. Antonína, socha sv. Jana Křtitele, socha sv. Václava, zámek čp. 642	jeskyně se sochou sv. Petra, kostel sv. Václava, sochy Kalvarijní skupiny, soubor 5 soch Olivetské hory, zámecký park, zámek čp. 642	křížová cesta p.p.č. 1716	křížová cesta p.č. 1716/1
Šternberk		městské opevnění	dům čp. 102, dům čp. 23	dům čp. 13, dům čp. 163, dům čp. 47, dům čp. 88	dům čp. 161	dům čp. 1282, dům čp. 162, kostel Zvěstování Páně	dům čp. 1282, dům čp. 27, dům čp. 47, kostel Zvěstování Páně	dům čp. 1282, dům čp. 47, dům čp. 49, dům čp. 93, kostel Zvěstování Panny Marie, městské opevnění p.p.č. 257	dům čp. 113, dům čp. 1280, dům čp. 1282, dům čp. 47, dům čp. 49, dům čp. 79, dům čp. 93, kostel Zvěstování Panny Marie
Štítý		dům čp. 38	kostel N. P. Marie	kostel N. P. Marie, kostel N.P.Marie	kostel N. P. Marie	kamenný kříž p.č. 1595/13, kostel p.č. 5, socha sv. Anny p.č. 1588/1, sousoší Kalvárie p.č. 3	dům čp. 38		
Štramberk	dům čp. 31,244,310,264,266, 276 a 280	areál hradu Trúba, dům čp. 264, dům čp. 266, dům čp. 276, kostel sv.J.Nepomuckého	areál hradu Trúba, dům čp. 264, dům čp. 266, dům čp. 327, dům čp. 357, městské opevnění	dům čp. 116, dům čp. 264, dům čp. 327, hrad Trúba (areál), městské opevnění (p.č. 2824,6)	budova čp. 485, dům čp. 101, dům čp. 177, dům čp. 217, dům čp. 266, dům čp. 327	archeolog. rezervace Šipka, archeolog. rezervace Šipka/II, dům čp. 101, dům čp. 133, dům čp. 220/II, dům čp. 266, roubený dům čp. 148, roubený dům čp. 220, roubený dům čp. 292	areál hradu Trúba čp. 2824, areál hradu Trúba/II, dům čp. 161, dům čp. 220, dům čp. 418	areál hradu Trúba, archeologická rezervace Šipka, dům čp. 100, dům čp. 111, dům čp. 211, dům čp. 301, dům čp. 307, dům čp. 337, dům čp. 352, dům čp. 90, městské opevnění p.p.č. 72	areál hradu Trúba, bašta čp. 307, dům čp. 101, dům čp. 105, dům čp. 107, dům čp. 196, dům čp. 211, dům čp. 223, dům čp. 280, dům čp. 302, dům čp. 325, dům čp. 337, dům čp. 413, dům čp. 90
Šumperk	bývalý dominik.kostel Z. P. Marie, dům čp. 233	budova čp. 342, dům čp. 233, dům čp. 233, 233 II, kostel Zvěstování P.Marie, kostel Zvěstování P.Marie, 90 II, městské opevnění, morový sloup	budova čp. 342, dům čp. 233, kostel Zvěstování P. Marie, městské hradby, morový sloup	budova čp. 342, dům čp. 117, dům čp. 137, dům čp. 148, dům čp. 324, dům čp. 325, dům čp. 330, kostel Z. P. Marie, morový sloup	dům čp. 109, dům čp. 249, dům čp. 253, dům čp. 277, dům čp. 327, dům čp. 379, kostel sv. J. Křtitele, kostel Z. P. Marie	dům čp. 140, klášterní kostel p.č. 118, klášterní kostel p.č.118, kostel sv. Jana Křtitele	dům čp. 111, dům čp. 123, dům čp. 137, dům čp. 140, kostel sv. Jana Křtitele, zahradní altán p.č. 138	kostel Zvěstování Panny Marie	dům čp. 211, klášterní kostel p.č. 118, kostel sv. Jana Křtitele
Tábor	dům čp. 220, dům čp. 274, dům čp. 30, městské kašny	dům čp. 220, dům čp. 23, dům čp. 27, dům čp. 6, radnice čp. 1	budova čp. 78, dům čp. 167, dům čp. 18, dům čp. 28, dům čp. 47, kostel N. P. Marie, kostel N. P. Marie II	dům čp. 13, dům čp. 140, dům čp. 167, dům čp. 22, dům čp. 26, dům čp. 284, dům čp. 54, kašna (Žižkovo nám.)	dům čp. 140, dům čp. 142, dům čp. 161, dům čp. 22, dům čp. 54, dům čp. 93, kostel N. P. Marie	dům čp. 139, dům čp. 22, dům čp. 25/4, dům čp. 275, dům čp. 344, dům čp. 57, dům čp. 65, dům čp. 76, kostel Narození P. Marie/II, kostel Narození Panny Marie	dům čp. 102, dům čp. 115, dům čp. 139, dům čp. 142, dům čp. 177, dům čp. 210, dům čp. 275, dům čp. 55, dům čp. 76, dům čp. 165, dům čp. 204, dům čp. 275, dům čp. 344, kostel Narození P. Marie, kostel Narození P.Marie	dům čp. 275, dům čp. 344, dům čp. 57, dům čp. 66, dům čp. 74, dům čp. 76, dům čp. 8, kostel Narození Panny Marie	dům čp. 103, dům čp. 186, dům čp. 22, dům čp. 308, dům čp. 344, kašna u domu čp. 326, kostel Narození Panny Marie
Tachov	hradební bašta	hradby část C	hradby	městské opevnění	kašna (p. č. 321), kašna p.č. 321, městské hradby	zámek čp. 1	zámek čp. 1, zámek čp. 1/ II	zámek čp. 1, železobetonový most p.p.č. 369	most p.č. 369, 433 a 471, zámek čp. 1

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
minoritní klášter čp. 20			minoritní klášter čp. 20	radnice čp. 1	městské opevnění	městské opevnění	Koubkova branka čp. 276, městské opevnění na p.p.č. 40/3 a 47/1	městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 3448), městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 3534)	městské opevnění na p.p.č. 3439, 3440, 3441
kostel sv. Václava				dům čp. 10/I, kaple Anděla strážce I., kaple Anděla strážce II.	děkanství - muzeum čp. 40, dům čp. 133, kostel sv. Václava	dům čp. 117, dům čp. 33/I, kostel sv. Václava	areál kostela Nanebevzetí Panny Marie, dům čp. 5/I, kostel sv. Václava	dům čp. 133, dům čp. 135	bývalá fortna čp. 156, dům čp. 27
kostel Navštívení Panny Marie, radnice čp. 5, ul. T.G.Masaryka		kostel sv. Josefa		čínžovní dům čp. 5 (vstupní brána do areálu), kostel sv. Josefa	budova školy čp. 35, městské muzeum a galerie čp. 293	kostel sv. Josefa, kostel sv. Josefa X, Ottendorfova knihovna čp. 81	Ottendorferova knihovna	Ottendorferova knihovna čp. 81	Ottendorferova knihovna čp. 81
socha sv. Josefa p.č. 385, zámecký park p.p.č. 173				kaple Kalvárie, kulturní dům čp. 321, zámek čp. 642	dům kultury Šluknov čp. 321, Křížová cesta, sloup Nejsvětější Trojice, zámek čp. 642	zámek Šluknov	dům čp. 321, kostel sv. Václava, Křížová cesta na p.p.č. 1716/1, socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 122, varhany z mobiliáře kostela sv. Václava, zámek čp. 642	varhany z mobiliáře kostela sv. Václava, zámek čp. 642	socha sv. Prokopa na p.p.č. 122 z areálu kostela sv. Václava, socha sv. Vojtěcha na p.p.č. 122 z areálu kostela sv. Václava, varhany z mobiliáře kostela sv. Václava, zámek čp. 642
dům čp. 113, dům čp. 113/II, dům čp. 1282, dům čp. 49, kostel Zvěstování Panny Marie		dům čp. 113, Farní kostel Zvěstování Panny Marie na p.p.č. 1, měštanský dům čp. 10, měštanský dům čp. 1282, měštanský dům čp. 49, měštanský dům čp. 84		dům čp. 113, kostel Zvěstování Panny Marie	dům čp. 1282, dům čp. 57, dům čp. 94	dům čp. 1282, dům čp. 47, kostel Zvěstování Panny Marie	dům čp. 113, dům čp. 1166, dům čp. 1282, dům čp. 90, kostel Zvěstování Panny Marie	dům čp. 10, dům čp. 1282	dům čp. 1166, dům čp. 1282
		dům čp. 38, stará radnice				kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie
dům čp. 102, dům čp. 103, dům čp. 14, dům čp. 196, dům čp. 211, dům čp. 223, dům čp. 280, dům čp. 413, dům čp. 418		dům čp. 103, měštanský dům čp. 31, roubený dům čp. 209, roubený dům čp. 211, roubený dům čp. 296, roubený dům čp. 335, roubený dům čp. 90		bašta městského opevnění čp. 103, budova čp. 485, dům čp. 14, dům čp. 290	areál hradu Trúba, dům čp. 207, dům čp. 302, dům čp. 335	dům čp. 217, dům čp. 280, dům čp. 322, dům čp. 383, dům čp. 409, kostel sv. Jana Nepomuckého	dům čp. 264, Studna u čp. 105 na p.p.č. 73, Studna u čp. 92 na p.p.č. 88, zvonce na p.p.č. 27	areál hradu Trúba (hradební zeď na p.p.č. 2826), dům čp. 1008, venkovská usedlost čp. 1011, venkovská usedlost čp. 275, venkovská usedlost čp. 352, venkovská usedlost čp. 356	areál hradu Trúba - ohradní zeď na p.p.č. 2826, areál hradu Trúba - věž, kostel sv. Jana Nepomuckého
kostel Zvěstování Panny Marie		kostel sv. Barbory, měštanský dům čp. 160, Pavlínin dvůr - muzeum čp. 342	kostel sv. Barbory	kostel sv. Jana Křtitele	kostel sv. Jana Křtitele	kostel sv. Jana Křtitele	dům čp. 325, dům čp. 68	dům čp. 437	dům čp. 111, dům čp. 378, fara čp. 160
dům čp. 103, Klokotská ul., dům čp. 186, Koželušská ul., dům čp. 308, Svatošova ul., hrad Kotnov, kostel Narození Panny Marie		dům čp. 16, dům čp. 121, NKP - hrad Kotnov		dům čp. 157, dům čp. 93, hrad Kotnov s pivovarem	areál hradu Kotnov s pivovarem, dům čp. 223, dům čp. 284, dům čp. 93, kostel Narození Panny Marie	dům čp. 155, hlavní oltář z mobiliáře umístěného v kostele Narození Panny Marie, hrad Kotnov s Bechyňskou bránou	areál hradu Kotnov s Bechyňskou bránou, dům čp. 289, kostel Narození Panny Marie	dům čp. 218 Staré divadlo, dům čp. 220 „Kostnický dům“, dům čp. 234, hlavní oltář z mobiliáře kostela Narození Panny Marie	hrad Kotnov - Bechyňská brána, kazatelna z kostela Narození Panny Marie
dům čp. 119, kostel sv. Václava, kostel sv. Václava/II, městské hradby p.p.č. 330/2, zámek čp. 1				kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie, městské opevnění	dům čp. 120, kostel Nanebevzetí Panny Marie	dům čp. 120, kostel Nanebevzetí Panny Marie, městské opevnění na p.p.č. 363	městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 273/3)	zámek čp. 1

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Telč	ulice Na Baště, zadní křídlo budovy čp. 10	areál nám. u Matky Boží, budova čp. 74, kostel sv. Jakuba, morový sloup	dům čp. 46, dům čp. 71, kostel Jména Ježíš, kostel sv. Duchy, mariánský sloup	kostel Jména Ježíš (věž)	areál kostela Matky Boží, budova čp. 7, dům čp. 10, dům čp. 16, dům čp. 21, dům čp. 25, dům čp. 31/I, dům čp. 61, dům čp. 75, kostel sv. Jakuba (věž), kostel sv. Rocha	budova čp. 44, dům čp. 16, dům čp. 29, dům čp. 31, dům čp. 32, dům čp. 40, dům čp. 41, dům čp. 47, dům čp. 60, dům čp. 70, dům čp. 71, dům čp. 8, kamenné kašny p.č. 7355/2, kostel Matky Boží, kostel sv. Anny	dům čp. 25, dům čp. 31, dům čp. 39, dům čp. 49, dům čp. 60, dům čp. 70, dům čp. 75, dům čp. 8, dům čp. 8/II, dům čp. 87, sochy arch. Gabriela a P. Marie	budova čp. 44, dům čp. 120, dům čp. 39, dům čp. 47, dům čp. 6 - 7, dům čp. 9, kostel sv. Jakuba, selská usedlost čp. 47, vila čp. 58	dům čp. 11, dům čp. 15, dům čp. 16, dům čp. 31, dům čp. 43, dům čp. 56, dům čp. 70, 71, jezuitská kolej čp. 2, Jezuitský dispensář čp. 6 - 7, kostel Matky Boží, kostel sv. Jakuba, radnice čp. 10
Teplá		kostel N. Trojice, kostel N. Trojice, 249 II	kostel N. Trojice	kostel N. Trojice	budova čp. 143, kostel N. Trojice	radnice čp. 143	radnice čp. 143	radnice čp. 143	radnice čp. 143, radnice čp. 143 /II
Teplíce								sloup Nejsvětější Trojice, sloup se sochou sv. Barbory, socha sv. Jana Nepomuckého	budova čp. 1/4, kostel sv. Jana Křtitele
Terezín	budova čp. 155, kostel Zmrtvýchvstání Páně, Velká pevnost	budova čp. 1, 348 II, budova čp. 216, dům čp. 1, dům čp. 215, kostel Zmrtvýchvstání Páně	dům čp. 109, dům čp. 131, dům čp. 132, dům čp. 18, dům čp. 216, dům čp. 75, dům čp. 104-108, kostel Zmrtvýchvstání Páně	dům čp. 132, dům čp. 75, kostel Zmrtvýchvstání Páně	dům čp. 129, dům čp. 131, dům čp. 66	dům čp. 216, dům čp. 23, dům čp. 26, dům čp. 27	dům čp. 17, dům čp. 184, dům čp. 20, pavilon ve Smetanových sadech	dům čp. 216	dům čp. 180, dům čp. 183, dům čp. 184, dům čp. 215
Toužim			kostel N. P. Marie						
Tovačov	klenuté konstrukce v budově čp. 12	zámek čp. 1	zámek (budova čp. 2), zámek čp. 1, židovská kaple čp. 19		areál zámku čp. 2, zámek čp. 1 (areál)	zámek - areál, p.č. 381 a 3170, zámek čp. 2	zámek čp. 1, zámek čp. 1/II	dům čp. 12	
Trhové Sviny		domy čp. 31 a 33, kostel N.P. Marie	kostel N. Trojice, kostel P. Marie	dům čp. 134, poutní kostel N. Trojice	dům čp. 34, dům čp. 35, dům čp. 36, dům čp. 94, dům čp. 95, kostel N. Trojice	kostel Nejsvětější Trojice	kostel Nejsvětější Trojice	kostel Nejsvětější Trojice	kostel Nejsvětější Trojice
Trutnov		dům čp. 38/2			dům čp. 74, Gablenzův pomník, kaple sv. Kříže	budovy čp. 151 a 13/1	areál hřbitova, budova čp. 73/31, dům čp. 15, dům čp. 23, dům čp. 55	areál hřbitovní kaple sv. Kříže, dům čp. 71, Národní dům čp. 199	areál městského hřbitova p.č. 700/2, 4
Třebíč	synagoga	synagoga čp. 43	synagoga čp. 43	kostel N. Trojice, synagoga čp. 43, věž kostela sv. Martina	kostel sv. Martina, kostel sv. Martina (věž)	kostel Nejsv. Trojice, kostel sv. Martina	hřbitovní kostel Nejsv. Trojice, kostel sv. Martina	kostel Nejsvětější Trojice	kostel Proměnění Páně, zahrada v areálu zámku p.č. 18/1
Třeboň	dům čp. 102/I	dům čp. 24/I, dům čp. 87/I, věž kostela sv. Jiljí	budova čp. 123/I, budova čp. 142/I, dům čp. 1/I, dům čp. 29/I, dům čp. 74/I, dům čp. 8/I, dům čp. 85/I, dům čp. 86/I, dům čp. 87/I, dům čp. 89/I	budova čp. 146/II, dům čp. 21/I, dům čp. 37/I, dům čp. 87/I, dům čp. 88/I, kostel sv. Jiljí, městské opevnění (p.č.500,501)	budova čp. 142/I, budova čp. 146/I, dům čp. 37/I, dům čp. 86/I, kostel sv. Jiljí, Novohradská brána čp. 123/I	budova čp. 125/I, čp. 125/I, August. klášter, čp. 137/I, 143/I, August. klášter, dům čp. 10/I, dům čp. 86/I, kostel sv. Alžběty, kostel sv. Jiljí	dům čp. 55/I, dům čp. 55/II/II, dům čp. 69/I, dům čp. 69/II/II, dům čp. 82/I, dům čp. 82/II/II	areál kláštera augustiniánů, augustiniánský klášter čp. 125, budova čp. 1, dům čp. 3/I, dům čp. 44/I, dům čp. 55/I, dům čp. 82/I, kostel Panny Marie Královny a sv. Jiljí, seníky p.p.č. 2423 a 2426/4	dům čp. 15/I, dům čp. 3/I, dům čp. 55/I, dům čp. 81/I, dům čp. 84/I, dům čp. 98/I, kostel Panny Marie Královny, seníky p.p.č. 2423, 2426/4

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
domy čp. 70, 71, dům čp. 39, kostel sv. Jakuba, měštanský dům čp. 15	dům čp. 122, dům čp. 15, kostel sv. Jakuba, sochy sv. Anděla Strážce a Archanděla Rafaela, sochy sv. Jana Křtitele, Archanděla Michaela a sv. M. Magdaleny	dům čp. 141, dům čp. 28, dům čp. 44, 45, 46, dům čp. 61, dům čp. 63, dům čp. 66, dům čp. 68, 69, dům čp. 9, Hasičský dům čp. 122, hřbitovní kaple sv. Anny	dům čp. 44, 45, 46	dům čp. 137, dům čp. 30, dům čp. 31, dům čp. 4, dům čp. 44, 45, 46, dům čp. 61	dům čp. 133, dům čp. 24, dům čp. 42, dům čp. 44, 45, 46, dům čp. 52, dům čp. 55, dům čp. 70, hřbitovní zeď u kostela Matky Boží, kaple Panny Marie, selské stavení čp. 48	areál kostela Matky Boží, dům čp. 44, 45, 46, dům čp. 11, dům čp. 42, dům čp. 48, dům čp. 51, dům čp. 55, kaple Panny Marie	areál kostela Matky Boží, dům čp. 120, dům čp. 24, dům čp. 42, dům čp. 44, 45, 46, dům čp. 53, dům čp. 61, dům čp. 67, hřbitov u kostela sv. Anny	areál kostela Matky Boží (ohradní zeď na p.p.č. 444), areál kostela sv. Anny (ohradní zeď na p.p.č. 266), dům čp. 55, dům čp. 59, kostel Jména Ježíš, kostel sv. Ducha, mariánský sloup na p.p.č. 7355/2	dům čp. 18, dům čp. 26, dům čp. 28, dům čp. 32, dům čp. 34, dům čp. 41, dům čp. 44, dům čp. 64, kostel sv. Jakuba, mariánský sloup na p.p.č. 7355/2, socha sv. Jana Křtitele na p.p.č. 432, socha sv. Archanděla Rafaela na p.p.č. 433 a socha sv. Vendelína na p.p.č. 426
budova čp. 143					sloup Nejsvětější Trojice	sloup Nejsvětější Trojice	kostel sv. Jiljí	kostel sv. Jiljí	kostel sv. Jiljí
budova čp. 2, dům čp. 68, kostel Povýšení sv. Kříže, kostel sv. Jana Křtitele				kostel sv. Jana Křtitele, regionální knihovna čp. 796	kašna u kamenných lázní, kostel Povýšení sv. Kříže	kostel Povýšení sv. Kříže	kostel Povýšení sv. Kříže z areálu zámku	areál zámku a zahrady (kostel Povýšení sv. Kříže na p.p.č. 2363), areál zámku a zahrady (opěrná zeď na p.p.č. 2369/1), areál zámku a zahrady (zábradlí na p.p.č. 23691/1)	kostel Povýšení sv. Kříže z areálu zámku s parkem
dům čp. 107 - 108, dům čp. 180, dům čp. 8, měštanský dům čp. 142				dům čp. 129, dům čp. 153, dům čp. 154, dům čp. 18, dům čp. 183, dům čp. 21, dům čp. 302, dům čp. 66, dům čp. 75, dům čp. 196	dům čp. 131, dům čp. 211, dům čp. 23, dům čp. 81-82, dům čp. 9	dům čp. 146, dům čp. 79	domy čp. 105-107, dům čp. 15, dům čp. 179 (radnice), dům čp. 196, dům čp. 76	dům čp. 146, dům čp. 216, dům čp. 26, radnice čp. 179	dům čp. 139, dům čp. 211, dům čp. 216, dům čp. 293, hřbitov na p.p.č. 754 - náhrobek Barbory Stecher von Sebenitz, hřbitov na p.p.č. 754 - náhrobek generála J. Laglera von Sieghartskirch, hřbitov na p.p.č. 754 - náhrobek Salvatora von Mancini, kasárna čp. 155, radnice čp. 179
kostel Narození Panny Marie					bývalá radnice, kostel Narození P. Marie	kaple areálu kostela Narození Panny Marie	kostel Narození Panny Marie	kostel narození P. Marie	kostel Narození Panny Marie
zámek čp. 1		areál zámku	zámek	fara čp. 160, zámek čp. 1	areál zámku s parkem	fara čp. 160	fara čp. 160	dům čp. 13, fara čp. 160	fara čp. 160, zámek Tovačov čp. 1
kostel Nejsvětější Trojice		kostel Nanebevzetí Panny Marie		kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	Trhové Sviny - kostel Nanebevzetí Panny Marie
dům čp. 22, hřbitovní kaple sv. Kříže, kaple sv. Jana Křtitele		areál hřbitovní kaple sv. Kříže, dům čp. 127, dům čp. 73, městský park p. p. č. 1707/1, Národní dům čp. 199		dům čp. 106, dům čp. 108, dům čp. 117, dům čp. 35, dům čp. 68, dům čp. 84, městské hradby p.p.č. 3092, radnice čp. 72	dům čp. 106, dům čp. 127, dům čp. 35, stará radnice čp. 72	dům čp. 108, dům čp. 111, dům čp. 127, sousolí (sloup) Nejsvětější Trojice	dům čp. 133, dům čp. 37, dům čp. 74, sousolí sv. Jana Nepomuckého, Stará radnice čp. 72	čp. 73, Haasův palác, čp. 13-14 bývalý hotel Klein	bývalý hotel Klein čp. 13 a čp. 14, dům čp. 127, dům čp. 133, dům čp. 24
areál zámku p.p.č.18/1, dům čp. 22, kostel sv. Martina, kostel sv. Martina/II	dům čp. 64, kostel sv. Martina	dům čp. 29, fara čp. 87, kostel Nejsvětější Trojice, NKP - areál zámku, hradby na p. p. č. 18/1, Přední synagoga, židovský dům čp. 29	dům čp. 75	basilika sv. Prokopa, fara při kostele sv. Martina čp. 87, kostel Proměnění Páně, kostel sv. Václava a Ludmily	dům čp. 22, kostel sv. Prokopa	dům čp. 18/12, fara čp. 51, kostel Proměnění Páně	kostel Proměnění Páně	dům čp. 88, fara čp. 1 z areálu kláštera s kostelem sv. Prokopa v Třebíči, fara čp. 87	areál kláštera s kostelem sv. Prokopa v Třebíči - fara čp. 2, fara čp. 87/20, Malovaný dům čp. 64
augustiniánský klášter, dům čp. 16/I, dům čp. 57/I, dům čp. 76-77/I, kostel Panny Marie Královny a sv. Jiljí, měštanský dům čp. 114/I, měštanský dům čp. 122/I, měštanský dům, čp. 82/I, stará radnice, čp. 1/I,				hradební zeď kláštera augustiniánů	dům čp. 180, dům čp. 70, dům čp. 90, dům čp. 91, kostel Panny Marie Královny a sv. Jiljí, lavice, Novodvorská brána u čp. 123, oltář sv. Barbory u kostele Panny Marie Královny a sv. Jiljí	kostel Panny Marie Královny a sv. Jiljí, mariánský sloup na Masarykově náměstí, měštanský dům čp. 13 Husově ulici, měštanský dům čp. 5 v Březanově ulici, měštanský dům čp. 7/I v Březanově ulici, plastika sv. Huberta, socha sv. Jana Nepomuckého u Novohradské brány	dům čp. 9, dům - Svinenská brána čp. 47, dům, Žižkovo náměstí 53, Chórové lavice z mobiliáře umístěného v kostele sv. Jiljí a Panny Marie Královny, kostel P. Marie Královny a sv. Jiljí, kovový plot u Lipovky, radniční věž	dům čp. 101, dům čp. 24/I, dům čp. 74, kostel Panny Marie Královny a sv. Jiljí	bytový dům, čp. 91, kostel Panny Marie Královny a sv. Jiljí, Svinenská brána, čp. 47

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Třešť			synagoga čp. 498	areál kostela sv. Martina, dům čp. 18	areál kostela sv. Martina, dům čp. 15, dům čp. 16	dům čp. 104, dům čp. 105, kostel sv. Kateřiny	dům čp. 104, dům čp. 104/ II, dům čp. 105, dům čp. 105/ II, hřbitovní kaple, hřbitovní kaple/ II, kostel sv. Kateřiny, kostel sv. Kateřiny/ II	kostel sv. Kateřiny Sienské	kostel sv. Kateřiny Sienské
Turnov	radnice	divadlo čp. 670, kostel sv. Matěje	kostel sv. Matěje	budova čp. 373, kostel sv. Františka	budova čp. 151, budova čp. 663, kostel sv. Františka	areál židovského hřbitova, divadlo čp. 65, kostel sv. Františka z Assisi	areál židovského hřbitova, areál židovského hřbitova/ II, kostel Narození P. Marie, kostel Narození P. Marie/ II	dům čp. 331, kostel Panny Marie, židovský hřbitov	dům čp. 1294, dům čp. 618, kostel Narození Panny Marie
Týn nad Vltavou		dům čp. 205, dům čp. 251, dům čp. 86-87, kostel sv. Jakuba, zámek čp. 1	budova čp. 1, budova čp. 2/25, dům čp. 88, kostel sv. Víta	dům čp. 203, dům čp. 246, dům čp. 252, železný most	dům čp. 37, fara čp. 220, hřbitovní kaple (p.č. 207), radnice čp. 2	bývalá solnice, čp. 33, fara čp. 220	dům čp. 37	dům čp. 37	dům čp. 37, dům čp. 37/II
Týnec nad Labem									
Uherské hradiště	budova čp. 130	budova čp. 119, budova čp. 130, klášter čp. 21	budova čp. 130, budova čp. 148/9, špitální kaple sv. Alžběty	budova čp. 19-20, dům čp. 155, dům čp. 35	budova čp. 19-20, kaple sv. Šebestiána, městské hradby p.č. 217/1,3	dům čp. 128, městské hradby, radnice čp. 18-20	dům čp. 35, kostel Zvěstování P. Marie, městské opevnění	budova čp. 21, městské opevnění p.p.č. 27/1 a 678	budova čp. 714, dům čp. 148-9, kostel Zvěstování Panny Marie
Uherský Brod				budova čp. 77, farní kostel N. P. Marie, klášterní kostel N. P. Marie, kostel M. J. Husa, měst. opevnění (za domy čp. 728 a 739)	areál kostela M. J. Husa, budova čp. 68, dům čp. 135, kostel P. Marie, městské hradby	dům čp. 201, fara čp. 68, kostel M.J.Husa a kaple N.Troj., kostel Neposkrv. Početí P.M.	budova čp. 116, kostel M.J.Husa, městské opevnění p.č. 7148	zámek čp. 38	městské opevnění
Uherský Ostroh		zámek	zámek čp. 24	kostel sv. Ondřeje	kostel sv. Ondřeje	kostel sv. Ondřeje	fara čp. 36, fara čp. 36/ II	fara čp. 36	zámek čp. 24
Unhošť									
Uničov		Medelská brána čp. 125, radnice čp. 1	budova čp. 1	budova čp. 1, budova čp. 217 (areál)	dům čp. 39, dům čp. 40		kostel Nanebevzetí Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie, sousolí sv. Jana Nepomuckého	kostel Nanebevzetí Panny Marie, měst. opevnění p.č. 38, 464, 20, 2244/20
Ústí nad Orlicí		radnice čp. 16-18	domy čp. 4-9, 20-23, dům čp. 156, radnice čp. 16-18	budova čp. 106	budova čp. 106	fara čp. 19, gymnázium čp. 106	gymnázium	budovy gymnázia	areál gymnázia p.č. 281/1, 282/1, Boží muka p.č. 281/1, 282/1
Úštěk	dům čp. 75, dům čp. 77, dům čp. 79	dům čp. 33, dům čp. 38, dům čp. 59, dům čp. 59, 226 II, dům čp. 75, dům čp. 78, dům čp. 83	dům čp. 10-11, dům čp. 44/30, dům čp. 52, dům čp. 56, dům čp. 82, synagoga čp. 135/93	dům čp. 26, dům čp. 27	arkádová lávka p.č. 52, dům čp. 27, dům čp. 65, dům čp. 72, dům čp. 8	dům čp. 807, dům čp. 866, dům čp. 872, synagoga čp. 595	dům čp. 18, dům čp. 6, dům čp. 63, dům čp. 75/2, dům čp. 9, kostel sv. Petra a Pavla, synagoga čp. 595	dům čp. 18, dům čp. 42, dům čp. 45, dům čp. 79, dům čp. 85, kostel sv. Petra a Pavla, městské opevnění, „Pikartská věž“, opěrná a dělicí zeď p.p.č. 1120, synagoga čp. 595	dům čp. 18, dům čp. 28, dům čp. 29, dům čp. 37, dům čp. 50, kostel sv. Petra a Pavla, Pikartská věž p.č. 27, synagoga
Úterý	historická radnice	kašna a morový sloup	budova čp. 1, kašna, mariánský sloup	budova čp. 176, dům čp. 66, dům čp. 69, dům čp. 90, dům čp. 92	kostel sv. Jana Křtitele	dům čp. 90, dům čp. 91, dům čp. 92, kostel sv. Jana Křtitele	kostel sv. Jana Křtitele	kostel sv. Jana Křtitele	býv. mlýn čp. 147, dům čp. 123, dům čp. 124, dům čp. 2, dům čp. 90, dům čp. 91, radnice čp. 1

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
kostel sv. Kateřiny	dům čp. 462, fara čp. 235	kostel sv. Martina	kostel sv. Martina	dům čp. 179, Kaplanka, kostel sv. Martina, radnice čp. 20	dům čp. 17, fara čp. 235, kostel sv. Martina	fara čp. 235, kostel sv. Martina, radnice čp. 208	areál zámku čp. 234	dům čp. 104, dům čp. 15, synagoga na p.p.č. 12	dům čp. 462, kostel sv. Kateřiny Sienské
dům čp. 1294, kostel Panny Marie, kostel sv. Františka, židovský hřbitov p.č. 1816/1		kostel Narození Panny Marie		kostel Narození Panny Marie, radnice čp. 1	kostel Narození Panny Marie, městské divadlo čp. 670, židovský hřbitov	dům čp. 373 SUPŠ, kostel Narození Panny Marie	dům čp. 245, kostel Narození Panny Marie	kostel sv. Mikuláše	dům čp. 70
dům čp. 37, radnice čp. 2					dům čp. 1, dům čp. 88, hřbitovní kostel sv. Víta, kostel sv. Jakuba, ohradní zeď městského hřbitova	hotel Zlatá loď čp. 251 na náměstí Míru, měštanský dům čp. 223 v ulici Pod kostelem, měštanský dům čp. 38 na náměstí Míru, měštanský dům čp. 84 v Jiráskově ulici, měštanský dům čp. 88 na náměstí Míru, měštanský dům čp. 92 na náměstí Míru, podzemní chodby	dům, náměstí Míru 85, dům, Puchmayerova 246, fara, Děkánská 220, zámek	areál děkanství čp. 220, areál zámku čp. 1, měštanský dům čp. 85	dům, čp. 40, dům, čp. 90, fara, čp. 220, zámek, náměstí Míru 1
				kostel Stětí sv. Jana Křtitele, socha sv. Jana Křtitele	kostel sv. Jana Křtitele	areál kostela sv. Jana Křtitele	kostel sv. Jana Křtitele	kostel Stětí sv. Jana Křtitele	
budova, čp. 714, dům čp. 61, fara čp. 36, Masarykovo nám., kostel Zvěstování Panny Marie	dům čp. 125	dům čp. 125			městské opevnění	dům čp. 404, městské opevnění, Nová radnice	Nová radnice čp. 19	dům „U sovy“, čp. 46, dům čp. 148 a 149, městské opevnění, socha sv. Floriána	měštanský dům - lékárna čp. 148, 149, měštanský dům čp. 201, sousoší Atlantů na domě čp. 293
měst. opevnění p.č. 7533, 7536/1,2, 7128/3					dům čp. 116	kostel M. J. Husa	dům čp. 164, radnice čp. 100	dům čp. 164, městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 7588), radnice čp. 100	dům čp. 164, dům čp. 201, radnice čp. 100
předzámčí čp. 196					zámek čp. 24	zámek čp. 24	zámek čp. 24	hospodářský objekt fary čp. 36	fara čp. 36 a hospodářské budovy r.č. 36847/7-8797
				dům čp. 3, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 149, kostel sv. Petra a Pavla	kostel sv. Petra a Pavla	kostel sv. Petra a Pavla, socha sv. Václava		
dům čp. 22		kašna s Neptunem na p.p.č. 2244, Medelská brána čp. 125	mariánský sloup	mariánský sloup	mariánský sloup	radnice čp. 1	kašna p.p.č. 2244/2, městské opevnění na p.p.č. 116, 138/2, 681, 60/1	dům čp. 29, městské opevnění (hradební zeď na p.p.č. 64/1 a 64/2)	dům čp. 480, sousoší sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 138/3
dům čp. 7				Hernychova vila	Hernychova vila čp. 72	radnice čp. 16, 18	dům čp. 18 (radnice)	radnice čp. 16 a 18, socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 343	dům čp. 18
dům čp. 15/27, dům čp. 28, dům čp. 29, dům čp. 41, dům čp. 48, dům čp. 57, kostel sv. Petra a Pavla, Pikartská věž p.č. 27				budova děkanství čp. 1, dům čp. 63, dům čp. 65	dům čp. 26, dům čp. 51, fara čp. 1, židovský hřbitov	areál městského opevnění, dům čp. 73, dům čp. 79, dům čp. 39-40, dům čp. 48, dům čp. 52, dům čp. 81	dům čp. 11, dům čp. 41, dům čp. 49, dům čp. 54, dům čp. 55, dům čp. 56, fara čp. 1	dům čp. 31, dům čp. 47, dům čp. 64, dům čp. 83 radnice	dům čp. 27, dům čp. 45, dům čp. 52, dům čp. 58, dům čp. 65, fara čp. 1, Pikartská věž čp. 87
bývalý mlýn čp. 147, dům čp. 91			měštanský dům čp. 67	děkánská fara	areál kostela sv. Jana Křtitele	bývalá fara čp. 6	varhany z mobiláře kostela sv. Jana Křtitele		

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Valašské Klobouky	mariánský sloup	dům čp. 189, dům čp. 189, 369 II	budova čp. 276	budova čp. 276, dům čp. 194	dům čp. 194, socha sv. J. Nepomuckého, stará radnice čp. 276	dům čp. 105	dům čp. 105	kostel Nalezení sv. Kříže	
Valašské Meziříčí	sýpka v areálu zámku	budova čp. 169, dům čp. 103, dům čp. 105, dům čp. 71, dům čp. 72, dům čp. 87, dům čp. 89, dům čp. 98, zámek čp. 1/183	dům čp. 33, dům čp. 9, dům čp. 97/6, kostel N. P. Marie, zámek - sýpka čp. 169	dům čp. 102, dům čp. 106, dům čp. 15, dům čp. 81, kostel N. P. Marie	dům čp. 10, dům čp. 113, dům čp. 12, dům čp. 13, dům čp. 6, dům čp. 7, dům čp. 74, dům čp. 99	budova čp. 90, dům čp. 84, dům čp. 91	dům čp. 115, dům čp. 117, dům čp. 14, dům čp. 6, dům čp. 7, dům čp. 92, dům čp. 93, dům čp. 94	dům čp. 11, dům čp. 89	zámek čp. 1 a 183
Valeč		dům čp. 119	kostel sv. Jana Křtitele	kostel Narození sv. J. Křtitele	kostel Narození J. Křtitele	věž kostela Narození sv. Jana Kř., zámek fara čp. 6	kostel Narození sv. Jana Křtitele	kostel Narození sv. Jana Křtitele	kostel Narození Jana Křtitele
Valtice		kostel N.P.Marie, kostel N.P.Marie, 245 II	kostel N. P. Marie, mariánská poklona, socha sv. J. Nepomuckého	kašna s Neptunem, socha sv. J. Nepomuc. (p.č.5518/3)	sloup P. Marie	mariánský sloup p.č. 642/1, socha sv. J.Nepomuc. a kašna	budova čp. 166, budova čp. 166/ II	budova čp. 166, budova čp. 21	radnice čp. 21, Špitál Milosrdných sester čp. 166
Velhartice		kostel Nar.P.Marie	kostel N. P. Marie	dům čp. 10, kašna (p.č.923-5), kostel M. Magdaleny	kostel sv. M. Magdaleny	kostel sv. M. Magdaleny			
Velká Bíteš		kašna bez maskarónů, kašna s maskaróny, socha sv.J.Nepomuckého	2 kašny na náměstí, socha sv. J. Nepomuckého	dům čp. 5, náměstí p.č.149, 151	dům čp. 5	dům čp. 117, dům čp. 5	dům čp. 5, poplužní dvůr čp. 117	dům čp. 5, poplužní dvůr čp. 117	dům čp. 14
Velké Meziříčí		dům čp. 17	budova čp. 79/3, synagoga čp. 1146	budova čp. 79	budova čp. 29	radnice čp. 29	radnice čp. 29	hřbitov „Moráň“ p.p.č. 1383	fara čp. 16
Velvary		dům čp. 10	brána parc. č. 76, kostel sv. Kateřiny	budova čp. 198 (stodola), budova čp. 244 u kostela sv. Jiří, kostel sv. Kateřiny (věž)	zvonice (p.č. 3)	kostel Všech svatých, zvonice čp. 1	kostel sv. Kateřiny, kostel Všech svatých	kostel sv. Kateřiny	areál kostela Všech svatých
Veselí nad Moravou		budova čp. 15, zámecký pavilon	kostel sv. Andělů strážných, zámecký park, zámecký park, zámek, budova čp. 15	budova čp. 15, kostel Andělů Strážných, zámecký park, zámecký park (most pro pěší), zámecký park (skleník)	budova čp. 100, zámecký park	klášter servitů čp. 100, klášter servitů čp. 697, zámecký park p.č.816/3	klášter servitů čp. 100, klášter servitů čp. 697	zámecký park	klášter servitů čp. 697
Vidnava		dům čp. 12, zámek čp. 1		dům čp. 12, dům čp. 68		dům čp. 74, Charitní dům čp. 68	dům čp. 12, dům čp. 68	dům čp. 12	dům čp. 12, fragment ohradní zdi p.č. 1
Vimperk		kostel sv.Bartoloměje		dům čp. 45, dům čp. 46		dům čp. 5, kašna sv. Floriana, kostel sv. Bartoloměje	dům čp. 8, kostel sv. Bartoloměje	dům čp. 7, kostel Navštívení Panny Marie, městské opevnění a „Černá“ věž	dům čp. 18, dům čp. 39, kostel Navštívení Panny Marie, městské opevnění p.č. 159, městské opevnění p.č. 159 /II
Vizovice					budova čp. 467	nemocnice čp. 467	areál hřbitova, budova čp. 467, sloup se sochou P. Marie p.č. 5351	sloup se sochou Bolestné Panny Marie, socha sv. Floriána, socha sv. Jana Nepomuckého	nemocnice Milosrdných bratří čp. 467
Vlachovo Březí				kapličky Křížové cesty, kostel Zvěstování P. Marie	dům čp. 189, fara čp. 530, kostel Zvěstování P. Marie, socha sv. J. Nepomuckého, Záhorská kaplička (p.č. 799)	areál zámku čp. 1, 353, kaplička p.č. 853, kaplička sv. Anny, kostel sv. Ducha, židovský hřbitov	dům čp. 21, dům čp. 21/ II, fara čp. 58, fara čp. 58/ II, kostel Zvěstování Páně, kostel Zvěstování Páně/ II	areál zámku čp. 1, kostel Zvěstování Páně	areál zámku čp. 1, kostel Zvěstování Páně
Vodňany		areál fary čp. 44/I, bývalá synagoga čp. 153	synagoga čp. 153/I	budova čp. 44, kostel N. P. Marie, kostel Narození P. Marie II	kostel N. P. Marie	budova čp. 44, kostel N. P. Marie	kostel Narození P. Marie, kostel sv. Jana Křtitele		dům čp. 1
Volyně		fara čp. 120, radnice čp. 1	budova čp. 120, dům čp. 41	budova čp. 120, mariánský sloup	areál kostela Všech svatých, mariánský sloup	kostel Všech svatých	kostel Proměnění Páně, kostel Proměnění Páně/II	kostel Proměnění Páně, kostel Všech svatých	kostel Proměnění Páně

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
kostel Nalezení sv. Kříže						dům čp. 177	dům čp. 177		
dům čp. 107, dům čp. 740, kostel Nanebevzetí Panny Marie					dům čp. 80			dům „U černého orla“ čp. 10, zámek Žerotínů čp. 169	Kříž před kostelem, měštanský dům čp. 13, měštanský dům čp. 85, měštanský dům čp. 90, měštanský dům čp. 98
kostel P.Marie Bolesné čp. 146, kostel sv. Jana Křtitele, měštanský dům čp. 119		dům čp. 26	kontribuční sýpka čp. 144		kostel sv. Jana Křtitele	kostel Panny Marie Bolesné	kostel Panny Marie Bolesné	socha sv. Antonína paduánského	socha sv. Jana Křtitele a socha sv. Jana Nepomuckého
budova čp. 21				dům čp. 21	radnice čp. 21	městské hradby, radnice čp. 21			městské opevnění na p.p.č. 1003/3 a 1005/2, radnice čp. 21
dům čp. 5, poplužní dvůr čp. 117	zvony „Poledník“, „Velký“, „Kříž“ a „Maria“ kostela sv. Jana Křtitele a zvonice	dům čp. 5, dům čp. 8		opevnění kolem kostela sv. Jana Křtitele	opevnění kostela sv. Jana Křtitele	dům čp. 85, opevnění kolem kostela sv. Jana Křtitele	dům čp. 85, dům čp. 87	kostel sv. Jana Křtitele	hřbitovní zeď na p.p.č. 3/1, 3/2, 3/3, kostel sv. Jana Křtitele, radnice čp. 87
zámek čp. 1200	kostel Nejsvětější Trojice	dům čp. 123, kostel Nejsvětější Trojice	dům čp. 24	zámek	kostel sv. Mikuláše, zámek	kostel sv. Mikuláše, radnice čp. 29	zámek čp. 1200	areál domu čp. 46 a 635, dům čp. 17, dům čp. 19, kostel sv. Mikuláše, radnice čp. 29	dům čp. 378, zámek čp. 1200
kostel sv. Jiří				kostel sv. Jiří	bývalá Panská hospoda čp. 10	Panská hospoda čp. 10	Panská hospoda čp. 10	radnice p.č. 1	radnice čp. 1
klášter servitů čp. 100, klášter servitů čp. 697			klášter servitů	klášter servitů, lávka přes řeku Moravu	klášter servitů čp. 100	klášter servitů čp. 697	park u zámku		orchestra v zámeckém parku na p.p.č. 1061
budova čp. 80		dům čp. 11	areál zámku	vila Mládek čp. 241	dům čp. 85, vila Mládek čp. 241	dům čp. 24	dům čp. 24	dům čp. 10	dům čp. 34, zámek čp. 1
dům čp. 11, dům čp. 39, kaple 14 svatých pomocníků, kostel Navštívení Panny Marie, měštanský dům čp. 13		dům čp. 11, dům čp. 13, dům čp. 39, dům čp. 43, dům čp. 7, dům čp. 9, kostel Navštívení Panny Marie, kostel sv. Bartoloměje, spodní kašna na náměstí Svobody		dům čp. 11, dům čp. 40, dům čp. 45, dům čp. 46 (fara), dům čp. 61, dům čp. 7, dům čp. 8	dům čp. 11, dům čp. 45, dům čp. 8, dům čp. 9, fara čp. 46	dům čp. 44, dům čp. 7, dům čp. 9, hotel Zlatá hvězda čp. 103, kostel Navštívení Panny Marie, kostel sv. Bartoloměje, sloup se sochou sv. Anny Samotřetí	dům čp. 103, dům čp. 45, dům čp. 7, dům čp. 8	děkanství čp. 46, městská zvonice čp. 72	děkanství čp. 46, hotel Zlatá hvězda čp. 103, městská zvonice čp. 72, městské opevnění – bašta č. 4 na p.p.č. 111, socha sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 2
kostel sv. Vavřince, nemocnice Milosrdných bratří čp. 467					fara čp. 365, nemocnice Mil. Bratří, sokolovna čp. 177	sloup se sochou Panny Marie, sokolovna čp. 177	nemocnice Mil. bratří	sokolovna čp. 177	
areál zámku čp. 353, dům čp. 21, kostel Zvěstování Páně					dům čp. 188, kapličky křížové cesty – zastavení III., IV. V., VIII., IX., X., XIV., kostel Zvěstování Páně, oltář sv. Jana Nepomucké- ho v kostele v kostele Zvěstování Páně	hřbitovní zeď, měštanský dům čp. 188, oltář sv. Jana Ne- pomuckého v kostele Zvěstování Páně, zámek čp. 1	hřbitovní zeď, dům Jeronýmova 347, dům Nerudova 189, kostel Zvěstování Páně, zámecký areál – konírna a špejchar	brána do zámeckého areálu, dům čp. 188, fara čp. 58, kostel Zvěstování páně, stáje v zámeckém areálu	dům, čp. 21, bývalá kovárna, kostel Zvěstování Páně, zámecký areál – stodola
kostel sv. Jana Křtitele					měštanský dům čp. 1	kostel Narození Panny Marie	dům čp. 39, kamenný most sv. Jana Nepomuckého	městské opevnění (bašta na p.p.č. 172/1)	dům čp. 39
budova čp. 1					kostel Všech svatých	radnice čp. 1 – I. etapa obnovy vnitřních prostor	radnice	radnice čp. 1, tvrz	areál kostela Proměnění Páně – hřbitov, radnice čp. 1

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Vrchlabí				kostel sv. Augustina, kostel sv. Vavřince	zámek čp. 1	kostel sv. Augustina čp. 213	kostel sv. Augustina	budova čp. 471	dům čp. 471, kostel sv. Vavřince
Vysoké Mýto		dům čp. 195/I, Choceňská brána, Pražská brána, Vodárenská bašta	dům čp. 72/IV	budova čp. 198/I, budova čp. 91/I, kostel N. Trojice	brána mezi čp. 81 a 82, budova čp. 198/I, kostel N. Trojice, pozůstatky hradeb u čp. 125/I, Pražská brána	zem. usedlost čp. 130/IV	budova čp. 163, 167, Husův sbor, kostel Nejsvětější Trojice, Litomyšlská brána, Pražská brána	budova čp. 163, 167, budova čp. 64, budova Husova sboru, kostel Nejsvětější Trojice, kostel sv. Vavřince	budova čp. 163, 167, budova čp. 273, kostel sv. Vavřince, mariánský sloup p.č. 4783, zvonice p.č. 146/1
Vyškov		kaple P.Marie	kašna a sochy	morový sloup	kostel N. P. Marie, radnice čp. 108, Radniční ulička (prampouchy)	kostel Nanebevz. P. Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie, radnice čp. 1/108	kostel Nanebevzetí Panny Marie	hřbitovní kostel Panny Marie, kostel Nanebevzetí Panny Marie
Vyšší Brod			dům čp. 78	areál kláštera (budova lékárny), areál kláštera (zimní kaple a galerie), budova čp. 42, budova čp. 47, dům čp. 28, dům čp. 33, dům čp. 62, dům čp. 69, dům čp. 78, kašna se sochou sv. Floriana	dům čp. 31, dům čp. 33, dům čp. 65, dům čp. 81, kašna sv. Floriána, klášterní konvent čp. 137	cisterciácký klášter, čp. 131-7, dům čp. 30, dům čp. 31, dům čp. 34, dům čp. 42, dům čp. 81, fara čp. 42	areál kláštera čp. 137, dům čp. 79, hosp. objekt v areálu fary čp. 42, kostel sv. Josefa, kostel sv. Josefa/II	budova čp. 104, cisterciácký klášter čp. 135, kostel sv. Bartoloměje	areál cisterciáckého kláštera čp. 135, bývalá radnice čp. 104
Zákupy									
Žatec	kostel Nanebevzetí P. Marie								
Zlaté Hory		dům čp. 94		kostel sv. Kříže, kostel sv. Kříže II	hrobky rod. Försterů	muzeum čp. 94, muzeum čp. 94/II	radnice čp. 80	radnice čp. 80	budova čp. 94
Zlín					socha sv. J. Nepomuckého, zámek čp. 1 (areál)	socha sv. Floriana p.č. 3565/9, zámek čp. 1	zámek čp. 1	dům čp. 3778	dům čp. 4057, vila čp. 2894
Znojmo	budova čp. 303, budova čp. 449, budova čp. 84, mariánský sloup, radniční věž	divadlo čp. 916, kostel sv. Michala, kostel sv. Mikuláše, morový sloup, věž radnice čp. 1	budova čp. 1, dům čp. 156, dům čp. 166, dům čp. 2, dům čp. 282, dům čp. 4, dům čp. 5, kostel sv. Michala, kostel sv. Mikuláše, morový sloup	budova čp. 130, budova čp. 916 (divadlo), dům čp. 125, dům čp. 138, dům čp. 275, dům čp. 283, dům čp. 284, dům čp. 334, dům čp. 357, dům čp. 445, dům čp. 450, kostel sv. Michala, kostel sv. Mikuláše, kostel sv. Mikuláše II	dům čp. 135, dům čp. 2, dům čp. 222, dům čp. 325, dům čp. 333, kostel sv. Kříže, kostel sv. Mikuláše	divadlo čp. 916, dům čp. 253, dům čp. 32, dům čp. 326, dům čp. 389, kostel sv. Kříže, kostel sv. Mikuláše	dům čp. 10, dům čp. 166, dům čp. 26, dům čp. 309, dům čp. 393, dům čp. 442, fara čp. 62, kostel sv. Kříže, kostel sv. Mikuláše	dům čp. 140, dům čp. 462, hrad čp. 84, kostel sv. Jana Křtitele, kostel sv. Mikuláše	altán čp. 19, budova čp. 130, dům čp. 163, dům čp. 20, dům čp. 309, dům čp. 442, dům čp. 443, Karolinina brána p.č. 5306, kostel sv. Mikuláše, městské opevnění p.č. 5306
Žacléř									
Žamberk			budova tzv. Kostnice, zámek - vstupní brána	kašna (Masarykovo nám.), kostel sv. Václava, mariánský sloup	kostel sv. Václava, kostel sv. Václava (kostnice), socha sv. J. Nepomuckého	dům čp. 580, kostel sv. Václava, kostnice u kostela sv. Václava, radnice čp. 166	kostel sv. Václava, kostel sv. Václava/II, kostnice u kostela sv. Václava, usedlost čp. 340, židovský hřbitov	areál židovského hřbitova p.p.č. 915, dům čp. 149, kostnice u kostela sv. Václava	budova čp. 472, dům čp. 149, fara čp. 65

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
dům čp. 298, dům čp. 407, zámeček čp. 471		budova čp. 407, dům čp. 309, sousoší Panny Marie Pomocné		dům čp. 106, most se sochou	zámek čp. 1	děkanství čp. 287, dům čp. 21	kostel sv. Augustina, kostel sv. Vavřince	hrobka H 100 Familie Rotter, hrobka H 25 Familie Kostial	dům čp. 21, soubor hrobek - hrobka H 108 na p.p.č. 742/2 - Familie Jerie, soubor hrobek - hrobka H 25 na p.p.č. 742/2 - Familie Kostial
budova plovárny čp. 328, dům čp. 1, Pražská ul., Husův sbor, kostel sv. Vavřince, mariánský sloup, p.č. 4783, Pražská brána, socha sv. Jana Nepomuckého, p.č. 116				areál kostela Zvěstování Panny Marie, dům čp. 229, kostel sv. Vavřince	kostel sv. Vavřince, základní škola čp. 2	kostel sv. Vavřince, základní škola čp. 2	budova školy čp. 2, Husův sbor na p.p.č. 299, kostel sv. Vavřince	Husův sbor, kostel sv. Vavřince	Husův sbor p.p.č. 299, kostel sv. Vavřince, základní škola čp. 2
hřbitovní kostel Panny Marie			hřbitovní kostel P. Marie	hřbitovní kostel Panny Marie	kostel Nanebevzetí Panny Marie	bývalá synagoga čp. 73, rotunda u zámku	radnice čp. 108, Rotunda - zbytek věže u zámku na p.p.č. 1224/1	hospodářská budova čp. 19 na p.p.č. 2077/2, park u zámku (ohradní zeď na p.p.č. 2075)	areál zámku - hospodářská budova čp. 19, areál zámku - ohradní zeď na p.p.č. 2075
budova čp. 135 v areálu kláštera NKP					kostel sv. Bartoloměje, měštanský dům čp. 45	bývalá administrativní budova v areálu cisterciáckého kláštera, kostel sv. Bartoloměje	kostel sv. Bartoloměje, stará radnice	kostel sv. Bartoloměje	praníř s vrcholovou sochou sv. Barbory
					sloup Nejsvětější Trojice	radnice čp. 5	dům čp. 243	dům čp. 243	
budova čp. 94, dům čp. 22		budova radnice čp. 80, kaple sv. Rocha	dům čp. 67	dům čp. 95, kaple sv. Rocha	kaple sv. Rocha	kostel sv. Rocha	městské muzeum čp. 94, radnice čp. 80	dům čp. 89, radnice čp. 80	radnice čp. 80
dům čp. 2987						Městské lázně Zlín, čp. 888	městská radnice čp. 10 a 12, Městské divadlo čp. 4091 a 3354, Obchodní a spol. centrum Díly	Dům umění - památník Tomáše Bati čp. 2570, Městské divadlo čp. 4091 a 3354, radnice čp. 12	Městské divadlo, čp. 4091 a 3354
dům čp. 315, dům čp. 447, dům čp. 481, dům čp. 485, dům čp. 9, kostel sv. Mikuláše, minoritský klášter čp. 130				dům čp. 16, kostel sv. Kříže, kostel sv. Mikuláše, městské opevnění, rotunda sv. Kateřiny		dům čp. 139, dům čp. 184, dům čp. 287, dům čp. 422, dům čp. 485, dům čp. 488, kostel sv. Jana Křtitele	dům čp. 139, dům čp. 184, dům čp. 389	dům čp. 139, dům čp. 166, dům čp. 432	dominikánský klášter čp. 313, dům čp. 261/9, dům čp. 58, minoritský klášter čp. 130, zámek čp. 84
		dům čp. 10		měštanský dům čp. 12, měštanský dům čp. 13		dům čp. 13	dům čp. 14	radnice čp. 181	dům čp. 10
budova čp. 65				areál kostela Václava (ohradní zeď), kašna se sousoším nymf a kentaura, kostel sv. Václava, mariánský sloup		areál zámku čp. 1, kaple sv. Rozálie, kostel sv. Václava, radnice čp. 166	dům čp. 149, kostel sv. Václava, sloup se sochou Panny Marie na p.p.č. 3742/1	dům čp. 149, dům čp. 63, kaple Panny Marie Bolestné (kostnice na p.p.č. 902), kostel sv. Václava, sloup se sochou Panny Marie na p.p.č. 3742/1, sousoší Kalvárie na p.p.č. 903	areál kostela sv. Václava - sochy sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého na p.p.č. 903/1, kašna se sousoším Nymf a Kentaura na p.p.č. 3684, kostel sv. Václava, sloup se sochou Panny Marie Immaculaty na p.p.č. 3684

Město	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Žatec	radnice	městské opevnění, radnice čp. 1	budova čp. 49, dům čp. 97	budova čp. 49 včetně brány, dům čp. 110	dům čp. 10, dům čp. 107, dům čp. 109, dům čp. 149 - 151, dům čp. 219, dům čp. 35, dům čp. 42, dům čp. 49 (brána), dům čp. 64, dům čp. 65, synagoga	dům čp. 107, dům čp. 109, dům čp. 144, dům čp. 202, dům čp. 214, dům čp. 42, dům čp. 43, dům čp. 58, dům čp. 64, dům čp. 65, dům čp. 8	dům čp. 109, dům čp. 149, dům čp. 150 a 151, dům čp. 214, dům čp. 64, dům čp. 10, dům čp. 107, dům čp. 138, dům čp. 185, dům čp. 204, dům čp. 227, dům čp. 33, dům čp. 42, dům čp. 65, dům čp. 69	dům čp. 109, dům čp. 124, dům čp. 150, 151, dům čp. 185, dům čp. 204, dům čp. 214, dům čp. 223, dům čp. 344, dům čp. 7, dům čp. 75, sloup sv. Floriána	dům čp. 144, dům čp. 185, dům čp. 204, dům čp. 344, dům čp. 42, dům čp. 7
Železnice		dům čp. 204	dům čp. 204	budova čp. 181	budova čp. 1, dům čp. 94	fara čp. 1	socha sv. Floriána		
Žlutice		dům čp. 156		kašna (Velké náměstí)	dům čp. 1, dům čp. 34, kostel sv. Petra	dům čp. 1, kostel sv. Petra a Pavla	dům čp. 1, kostel sv. Petra a Pavla		dům čp. 1

Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
dům čp. 206, dům čp. 2993 (býv. čp. 43), městské opevnění, sloup Nejsvětější Trojice p.č. 6760				dům čp. 100, dům čp. 1012, dům čp. 107, dům čp. 162, dům čp. 181, dům čp. 53, dům čp. 54, kostel sv. Jakuba, sochařská výzdoba před kapucínským klášteřem		areál kostela Nanebevzetí Panny Marie, dům čp. 118, dům čp. 134, dům čp. 144	dům čp. 144, dům čp. 162	dům čp. 126 a 127, dům čp. 156	divadlo čp. 27, dům čp. 121, dům čp. 139
dům čp. 29, nám. Svobody, dům čp. 30, nám. Svobody		dům čp. 19, dům čp. 206, dům čp. 7		radnice čp. 1		dům čp. 7, kostel sv. Jiljí, radnice čp. 1	dům čp. 27, dům čp. 7, roubená chalupa čp. 94	dům čp. 37, radnice čp. 1 (hospodářské budovy)	
dům čp. 1						muzeum čp. 1	muzeum čp. 1	objekt muzea	sloup Nejsvětější Trojice

4b): Kvóty měst v Programu regenerace MPR a MPZ v letech 1993 - 2011

Město	MPR	MPZ	Název MPR a MPZ	Okres	Kraj	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Brno	MPR		Brno	Brno - město	Jihomoravský	1 500	8 940	11 110	7 960	5 690	7 500	7 050	3 540
České Budějovice	MPR		České Budějovice	České Budějovice	Jihočeský	1 500	3 510	3 880	4 920	4 550	2 630	1 300	2 780
Český Krumlov	MPR		Český Krumlov	Český Krumlov	Jihočeský	1 000	15 428	13 690	7 160	4 550	6 000	6 430	3 150
Domažlice	MPR		Domažlice	Domažlice	Plzeňský	1 500	2 350	1 020	3 800	5 120	890	740	360
Františkovy Lázně	MPR		Františkovy Lázně	Cheb	Karlovarský	400	441	540	5 060	4 550	1 260	960	520
Horšovský Týn	MPR		Horšovský Týn	Domažlice	Plzeňský	1 000	939	150	830	1 620	390	1 200	710
Hradec Králové	MPR		Hradec Králové	Hradec Králové	Královéhradecký	2 000	2 160	1 630	3 090	3 780	1 640	3 100	3 150
Cheb	MPR		Cheb	Cheb	Karlovarský	1 800	730	2 680	2 670	1 990	1 060	1 560	1 290
Jaroměř-Josefov	MPR		Josefov	Náchod	Královéhradecký	2 000	3 470	1 130	1 980	3 560	1 270	440	830
Jičín	MPR		Jičín	Jičín	Královéhradecký	1 900	1 435	1 090	1 920	670	1 040	4 700	850
Jihlava	MPR		Jihlava	Jihlava	Vysočina	1 400	5 670	1 500	6 900	5 120	6 000	5 400	3 150
Jindřichův Hradec	MPR		Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	Jihočeský	2 000	4 730	2 630	5 400	4 810	2 880	1 500	3 150
Kadaň	MPR		Kadaň	Chomutov	Ústecký	2 400	7 890	5 000	5 010	4 780	2 590	6 450	3 540
Kolín	MPR		Kolín	Kolín	Středočeský	1 400	2 310	2 290	1 410	1 900	1 650	2 800	1 610
Kroměříž	MPR		Kroměříž	Kroměříž	Zlínský	500	3 190	2 110	2 500	5 690	3 690	3 100	2 040
Kutná Hora	MPR		Kutná Hora	Kutná Hora	Středočeský	1 650	1 350	5 580	6 590	5 120	4 580	7 760	3 940
Lipník nad Bečvou	MPR		Lipník nad Bečvou	Přerov	Olomoucký	1 000	3 050	1 110	1 330	1 180	1 550	1 550	250
Litoměřice	MPR		Litoměřice	Litoměřice	Ústecký	1 100	597	4 420	2 320	2 690	1 960	920	960
Litomyšl	MPR		Litomyšl	Svitavy	Pardubický	4 800	6 460	9 970	2 790	5 120	6 750	7 050	1 640
Loket	MPR		Loket	Sokolov	Karlovarský	2 900	2 970	4 530	2 120	4 240	3 140	6 560	3 210
Mikulov	MPR		Mikulov	Břeclav	Jihomoravský	2 600	1 230	4 030	3 000	4 130	2 000	5 890	500
Moravská Třebová	MPR		Moravská Třebová	Svitavy	Pardubický	0	700	1 420	3 180	4 940	3 120	5 950	3 540
Nové Město nad Metují	MPR		Nové Město nad Metují	Náchod	Královéhradecký	0	1 160	990	550	950	950	430	480
Nový Jičín	MPR		Nový Jičín	Nový Jičín	Moravskoslezský	1 000	1 690	830	1 210	1 110	1 080	1 630	920
Olomouc	MPR		Olomouc	Olomouc	Olomoucký	4 000	3 530	3 850	6 370	4 550	6 000	5 880	3 940
Pardubice	MPR		Pardubice	Pardubice	Pardubický	0	1 850	0	3 440	3 630	2 510	1 320	3 530
Pelhřimov	MPR		Pelhřimov	Pelhřimov	Vysočina	900	1 060	900	1 410	2 130	1 860	2 210	1 910
Plzeň	MPR		Plzeň	Plzeň - město	Plzeňský	2 000	5 290	2 720	4 100	5 690	2 500	1 020	800
Praha 1, 2, 5	MPR		Praha	Praha	Praha	3 000	18 220	0	6 110	6 520	7 640	3 580	2 800
Prachatice	MPR		Prachatice	Prachatice	Jihočeský	1 000	3 863	6 430	6 170	5 120	4 240	4 150	3 540
Příbor	MPR		Příbor	Nový Jičín	Moravskoslezský	1 100	3 300	3 410	3 380	3 070	1 140	2 700	1 840
Slavonice	MPR		Slavonice	Jindřichův Hradec	Jihočeský	1 800	1 900	2 900	2 250	900	1 090	1 300	1 900
Štamberk	MPR		Štamberk	Nový Jičín	Moravskoslezský	1 000	1 843	1 690	1 340	2 570	890	1 110	1 810
Tábor	MPR		Tábor	Tábor	Jihočeský	4 500	3 080	7 820	7 040	5 690	4 390	7 760	3 940
Telč	MPR		Telč	Jihlava	Vysočina	4 200	5 124	1 350	1 180	3 840	4 290	1 730	1 600
Terezín	MPR		Terezín	Litoměřice	Ústecký	2 500	1 355	3 140	250	270	300	440	670
Třeboň	MPR		Třeboň	Jindřichův Hradec	Jihočeský	500	1 170	5 010	2 740	5 120	6 750	1 590	2 850
Ústěck	MPR		Ústěck	Litoměřice	Ústecký	500	810	740	310	820	1 050	1 680	1 230
Znojmo	MPR		Znojmo	Znojmo	Jihomoravský	1 950	3 340	3 880	3 330	5 120	3 330	3 350	2 580
Žatec	MPR		Žatec	Louny	Ústecký	3 000	5 330	2 680	6 370	4 350	2 630	3 500	2 160
Kuks	PR		Kuks	Trutnov	Královéhradecký	0	0	150	260	250	560	450	370
Bavorov		MPZ	Bavorov	Prachatice	Jihočeský	0	0	0	0	0	0	0	0

2 001	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	Celkem:
5 650	4 360	1 800	2 890	2 070	2 070	1 835	1 880	2 500	1 615	2 040	82 000
3 060	1 770	1 900	4 310	2 450	1 200	1 555	895	870	395	465	43 940
5 020	1 990	1 990	4 310	2 180	2 150	2 130	1 275	690	365	400	79 908
350	500	200	400	200	400	200	200	400	170	200	19 000
2 070	1 910	680	1 300	1 200	1 330	1 220	1 040	1 380	890	1 255	28 006
980	560	680	790	640	750	580	400	400	340	1 120	14 079
4 490	3 000	1 920	2 080	570	850	1 595	1 445	620	1 436	1 605	40 161
1 270	1 460	1 290	1 430	1 060	1 450	1 360	400	400	1 490	1 815	27 205
970	500	760	840	950	1 380	1 280	1 155	695	859	1 325	25 394
2 650	2 130	1 340	1 300	1 230	730	730	1 450	1 715	1 173	1 430	29 483
4 550	2 010	1 990	1 440	1 490	960	975	1 440	1 665	684	680	53 024
3 620	3 030	2 210	1 730	2 180	2 450	2 375	1 885	2 065	1 534	1 625	51 804
6 270	4 000	2 230	2 760	1 270	1 420	1 785	735	1 150	791	995	61 066
1 270	2 210	1 010	1 300	1 560	1 350	1 050	790	200	170	200	26 480
3 800	2 620	1 640	1 580	1 400	1 650	1 680	1 460	1 820	1 425	1 520	43 415
5 050	3 650	2 480	4 310	2 180	2 040	2 020	1 930	2 245	1 615	1 755	65 845
510	500	840	400	450	960	680	870	1 175	1 424	1 660	20 489
1 240	2 410	2 480	2 660	1 070	620	1 275	790	1 290	1 110	800	30 712
4 500	4 000	2 230	3 870	1 870	1 980	1 895	1 715	1 805	918	1 265	70 628
4 740	1 770	2 480	3 300	1 970	1 150	1 190	555	2 245	1 690	1 720	52 480
1 910	2 110	2 480	3 870	1 510	1 150	1 145	1 130	400	455	400	39 940
5 650	4 440	2 480	4 310	2 450	2 160	2 135	2 145	2 135	1 734	1 985	54 474
350	350	200	400	510	400	400	400	510	340	400	9 770
1 790	1 800	890	850	520	400	200	200	200	285	200	16 805
6 270	1 030	2 480	4 310	1 830	1 530	1 275	400	2 245	1 615	2 040	63 145
1 360	920	1 370	750	910	400	400	400	400	0	400	23 590
2 430	1 910	1 450	1 440	1 100	550	400	490	510	303	535	23 498
2 120	1 120	200	2 430	400	400	400	1 500	400	370	0	33 460
3 370	5 650	2 820	4 160	2 850	2 470	2 575	1 110	400	545	400	74 220
5 470	2 860	1 860	3 640	2 180	2 200	1 895	1 715	1 995	1 436	1 815	61 579
6 270	4 440	2 480	3 650	1 900	2 000	1 665	750	1 685	1 033	1 530	47 343
3 160	3 090	2 150	2 720	2 270	480	1 375	915	675	400	1 110	32 385
1 640	800	1 040	730	400	400	200	400	400	340	400	19 003
6 270	4 440	2 480	3 870	2 180	2 200	2 130	1 715	1 850	1 045	940	73 340
3 880	1 680	990	720	1 390	640	660	800	1 300	1 214	1 290	37 878
1 370	1 270	870	2 600	1 110	1 660	1 220	505	710	1 343	1 495	23 078
1 910	1 970	2 230	4 310	620	860	460	1 085	825	400	400	40 800
1 350	1 100	430	620	410	860	805	1 025	1 390	1 170	1 165	17 465
4 270	1 190	1 220	1 120	940	1 080	795	400	455	170	615	39 135
1 860	1 180	600	1 020	400	200	655	415	400	178	200	37 128
450	500	400	250	400	400	400	400	200	170	200	5 810
0	0	0	0	0	200	400	400	200	190	200	1 590

2 001	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	Celkem:
350	350	200	250	200	0	200	610	200	200	200	5 394
1 040	350	200	250	200	200	65	20	0	200	200	14 947
1 350	1 010	660	1 210	400	400	855	925	450	166	200	12 316
1 680	1 330	1 050	1 840	1 080	940	405	505	1 075	438	450	16 963
0	500	400	400	0	200	200	185	195	155	155	8 450
350	330	200	210	200	60	115	200	0	144	0	3 209
350	1 900	750	250	200	200	200	200	200	1 105	200	11 025
1 100	500	760	250	200	200	200	0	0	0	0	13 530
660	710	1 300	1 440	1 040	1 290	1 225	1 105	1 290	800	645	15 705
380	500	400	250	200	200	200	200	200	200	200	6 490
380	500	200	220	200	200	200	170	115	145	200	4 300
1 470	620	810	1 210	770	1 050	985	810	590	425	530	13 170
870	530	400	400	200	400	400	200	200	340	400	10 490
450	500	400	490	200	400	200	200	200	170	425	9 905
350	350	200	0	0	0	0	0	0	0	0	4 610
350	350	200	250	200	200	200	0	35	77	0	12 232
350	2 060	1 300	1 920	1 210	540	835	1 140	1 065	820	1 080	14 369
2 130	1 620	1 030	1 020	600	500	475	400	935	812	1 105	20 897
1 650	350	200	250	200	400	200	0	155	0	0	5 965
1 100	750	700	400	400	460	200	400	200	170	400	12 237
430	500	400	400	400	200	200	200	200	0	0	9 060
2 910	2 330	1 490	1 830	1 210	1 210	1 225	965	1 125	535	1 005	26 695
0	0	0	0	200	200	400	400	400	170	200	1 970
390	500	200	560	400	470	500	600	400	400	535	8 145
410	960	200	430	400	200	200	400	200	170	200	8 280
1 290	500	630	600	400	490	580	505	400	340	200	12 475
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1 750	1 270	870	1 330	1 210	1 080	455	560	510	170	200	18 985
2 410	710	860	930	900	200	0	200	0	35	0	14 245
720	660	200	250	200	190	40	160	195	0	200	6 665
390	500	0	470	200	200	200	200	0	0	870	7 030
680	500	400	400	400	200	200	120	200	102	140	7 892
0	0	0	650	720	890	825	570	200	170	200	4 225
350	500	430	400	400	460	200	400	585	340	400	10 785
0	0	0	0	0	620	200	400	200	170	200	1 920
0	0	0	250	200	400	200	400	400	340	200	2 390
2 640	1 390	1 300	1 250	1 000	400	200	720	505	170	0	21 725
220	140	200	250	200	200	160	200	200	0	85	2 995
350	200	80	250	400	200	200	400	400	170	400	4 880
860	500	400	400	200	200	200	200	200	200	200	7 377
400	500	500	650	400	200	400	400	455	170	200	11 335
0	0	0	250	200	400	610	665	475	0	0	2 600
1 420	500	610	1 400	400	200	200	200	400	170	200	19 850
250	350	200	250	200	200	200	200	0	0	200	10 080

Město	MPR	MPZ	Název MPR a MPZ	Okres	Kraj	1 993	1 994	1 995	1 996	1 997	1 198	1 999	2 000
Frydlant		MPZ	Frydlant	Liberec	Liberecký	0	0	0	580	380	360	1 330	1 220
Fryšták		MPZ	Fryšták	Zlín	Zlínský	0	0	0	250	250	0	0	0
Fulnek		MPZ	Fulnek	Nový Jičín	Moravskoslezský	100	150	0	320	290	320	940	250
Havlíčkova Borová		MPZ	Havlíčkova Borová	Havlíčkův Brod	Vysočina	0	0	0	0	0	0	0	0
Havlíčkův Brod		MPZ	Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	Vysočina	0	0	0	0	1 020	300	260	250
Heřmanův Městec		MPZ	Heřmanův Městec	Chrudim	Pardubický	0	0	0	820	1 710	310	830	540
Hlučín		MPZ	Hlučín	Opava	Moravskoslezský	0	1 450	650	350	250	270	420	250
Hodkovice nad Mohelkou		MPZ	Hodkovice nad Mohelkou	Liberec	Liberecký	0	0	0	0	730	350	430	250
Holešov		MPZ	Holešov	Kroměříž	Zlínský	0	0	0	0	0	0	0	250
Horažďovice		MPZ	Horažďovice	Klatovy	Plzeňský	0	170	840	1 480	1 560	1 280	1 320	880
Horní Blatná		MPZ	Horní Blatná	Karlovy Vary	Karlovarský	0	150	150	250	250	300	300	100
Horní Slavkov		MPZ	Horní Slavkov	Sokolov	Karlovarský	700	1 210	2 420	900	340	2 360	430	1 760
Hořice na Šumavě		MPZ	Hořice na Šumavě	Český Krumlov	Jihočeský	0	0	0	0	0	0	570	310
Hostinné		MPZ	Hostinné	Trutnov	Královéhradecký	0	240	160	470	250	250	430	220
Hradec Králové		MPZ	Hradec Králové	Hradec Králové	Královéhradecký	0	0	0	0	0	0	560	320
Hradec nad Moravicí		MPZ	Hradec nad Moravicí	Opava	Moravskoslezský	0	0	0	0	0	0	0	0
Hrádek nad Nisou		MPZ	Hrádek nad Nisou	Liberec	Liberecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Hranice		MPZ	Hranice	Přerov	Olomoucký	0	1 077	4 460	2 330	1 660	3 280	1 080	250
Husinec		MPZ	Husinec	Prachatice	Jihočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Chabařovice		MPZ	Chabařovice	Ústí nad Labem	Ústecký	0	0	0	270	460	0	400	250
Chomutov		MPZ	Chomutov	Chomutov	Ústecký	150	2 980	1 890	1 120	1 660	920	770	580
Chotěboř		MPZ	Chotěboř	Havlíčkův Brod	Vysočina	0	0	0	0	0	0	0	0
Chrast u Chrudimě		MPZ	Chrast u Chrudimě	Chrudim	Pardubický	0	0	0	410	520	620	460	1 380
Chrudim		MPZ	Chrudim	Chrudim	Pardubický	0	1 000	0	2 410	1 900	2 140	1 240	1 330
Chvalšiny		MPZ	Chvalšiny	Český Krumlov	Jihočeský	0	150	1 860	3 010	1 750	640	610	610
Ivančice		MPZ	Ivančice	Brno - venkov	Jihomoravský	0	0	2 880	2 330	1 140	2 530	1 250	730
Jablonec nad Nisou		MPZ	Jablonec nad Nisou	Jablonec nad Nisou	Liberecký	0	2 630	2 220	2 410	1 710	650	1 780	1 510
Jablonné nad Orlicí		MPZ	Jablonné nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Pardubický	0	330	1 380	640	1 080	680	580	400
Jablonné v Podještědí		MPZ	Jablonné v Podještědí	Česká Lípa	Liberecký	0	150	1 440	0	250	250	450	250
Jáchymov		MPZ	Jáchymov	Karlovy Vary	Karlovarský	0	990	1 510	380	730	530	580	340
Jaroměř - Josefov		MPZ	Jaroměř	Náchod	Královéhradecký	0	420	350	570	1 470	1 130	1 280	840
Jaroměřice nad Rokytanou		MPZ	Jaroměřice nad Rokytanou	Třebíč	Vysočina	0	150	150	250	250	480	460	400
Javorník		MPZ	Javorník	Šumperk	Olomoucký	0	0	0	250	270	250	430	250
Jemnice		MPZ	Jemnice	Třebíč	Vysočina	0	3 340	4 690	1 460	990	250	420	250
Jevíčko		MPZ	Jevíčko	Svitavy	Pardubický	0	200	380	460	480	320	0	700
Jevišovice		MPZ	Jevišovice	Znojmo	Jihomoravský	0	0	0	250	250	320	420	120
Jilemnice		MPZ	Jilemnice	Semily	Liberecký	0	800	970	1 230	1 660	880	1 130	740
Jílové u Prahy		MPZ	Jílové u Prahy	Praha - západ	Středočeský	200	1 534	350	770	1 200	330	510	480
Jimramov		MPZ	Jimramov	Žďár nad Sázavou	Vysočina	0	500	350	590	500	370	430	250
Jičetín pod Jedlovou		MPZ	Jičetín pod Jedlovou	Děčín	Ústecký	0	260	230	250	260	330	400	250
Kamenice nad Lipou		MPZ	Kamenice nad Lipou	Pelhřimov	Vysočina	0	610	210	250	250	250	430	1 000
Kamenický Šenov		MPZ	Kamenický Šenov	Česká Lípa	Liberecký	0	0	0	0	320	680	480	250
Kaplice		MPZ	Kaplice	Český Krumlov	Jihočeský	0	0	1 040	1 940	1 380	1 020	890	530
Karlovy Vary		MPZ	Karlovy Vary	Karlovy Vary	Karlovarský	0	2 100	0	2 410	1 520	3 380	450	1 570

2 001	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	Celkem:
1 200	670	400	650	550	400	570	810	400	340	550	10 410
0	280	140	50	200	0	0	0	45	80	40	1 335
1 000	500	1 050	540	400	200	525	535	540	1 005	1 020	9 685
0	0	0	0	0	0	0	175	0	50	50	275
350	350	400	400	400	400	400	440	200	433	505	6 108
600	500	400	250	200	510	685	1 080	920	450	520	10 325
350	880	530	540	760	720	200	400	200	170	200	8 590
350	500	400	400	400	200	180	200	200	340	200	5 130
260	350	200	250	200	200	200	400	800	1 265	1 360	5 735
790	500	540	1 010	400	400	400	485	0	170	400	12 625
100	160	110	250	400	200	200	200	400	400	200	4 120
860	500	520	250	550	890	1 265	1 145	1 105	400	400	18 005
450	500	0	0	0	400	200	0	175	0	0	2 605
350	2 330	1 300	1 920	980	1 120	1 065	965	1 495	658	770	14 973
2 440	2 280	710	1 600	400	410	925	850	200	340	400	11 435
0	0	0	0	200	200	50	40	200	200	200	1 090
0	0	0	0	200	400	0	0	0	0	0	600
1 330	730	680	250	400	400	400	200	200	170	200	19 097
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 380
750	960	1 150	1 970	890	730	950	900	455	395	200	19 420
0	0	0	0	0	200	200	1 145	1 330	955	690	4 520
1 100	500	430	490	400	400	200	200	200	170	200	7 680
1 310	1 540	1 150	1 450	1 120	1 320	500	1 255	740	1 143	825	22 373
350	350	200	480	200	200	200	400	400	200	200	11 810
490	500	400	250	200	400	200	650	200	132	0	14 282
470	500	460	910	740	650	400	495	1 000	500	1 210	20 245
480	500	780	760	620	400	200	450	200	574	550	10 604
250	500	400	1 520	400	510	0	0	0	0	0	6 370
540	500	930	400	200	400	200	785	590	1 090	1 170	11 865
1 400	780	400	730	400	400	400	400	400	586	200	12 156
350	500	620	400	720	400	400	400	400	340	790	7 460
350	350	200	250	200	200	185	200	125	133	200	3 843
350	350	200	250	790	400	895	845	930	914	1 170	18 494
1 280	1 210	960	1 050	760	1 360	400	1 205	1 495	981	625	13 866
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 360
640	670	420	530	420	400	400	400	560	582	785	13 217
580	0	0	0	0	0	0	160	0	0	0	6 114
240	350	200	250	200	200	200	200	400	170	200	5 600
310	260	200	250	200	200	400	400	200	200	200	4 800
2 320	1 570	510	550	400	430	400	535	400	400	400	10 915
350	0	200	250	0	200	200	200	200	170	0	3 500
560	500	520	800	400	200	200	200	400	340	200	11 120
3 000	2 400	1 340	630	990	200	730	400	200	400	200	21 920

Město	MPR	MPZ	Název MPR a MPZ	Okres	Kraj	1 993	1 994	1 995	1 996	1 997	1 198	1 999	2 000
Karviná		MPZ	Karviná	Karviná	Moravskoslezský	0	4 180	4 230	2 630	1 900	3 750	980	1 970
Kašperské Hory		MPZ	Kašperské Hory	Klatovy	Plzeňský	0	620	1 150	2 330	1 470	1 250	870	360
Kelč		MPZ	Kelč	Vsetín	Zlínský	0	0	0	250	1 020	410	420	250
Kláštepec nad Ohří		MPZ	Kláštepec nad Ohří	Chomutov	Ústecký	0	2 820	1 010	3 010	1 900	930	630	590
Klatovy		MPZ	Klatovy	Klatovy	Plzeňský	0	1 000	3 100	2 010	1 710	1 600	500	740
Kostelec nad Černými lesy		MPZ	Kostelec nad Černými lesy	Kolín	Středočeský	0	150	0	250	250	320	450	350
Kostelec nad Labem		MPZ	Kostelec nad Labem	Mělník	Středočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Kouřim		MPZ	Kouřim	Kolín	Středočeský	0	480	150	0	840	530	630	900
Králíky		MPZ	Králíky	Ústí nad Orlicí	Pardubický	0	740	590	250	1 710	2 120	3 550	830
Krupka		MPZ	Krupka	Teplice	Ústecký	500	300	150	310	460	300	430	290
Kyjov		MPZ	Kyjov	Hodonín	Jihomoravský	0	0	0	1 530	1 380	0	0	280
Lanškroun		MPZ	Lanškroun	Ústí nad Orlicí	Pardubický	100	1 500	3 520	2 330	1 470	3 750	2 450	1 600
Ledeč nad Sázavou		MPZ	Ledeč nad Sázavou	Havlíčkův Brod	Vysočina	0	0	0	0	0	0	0	0
Letohrad		MPZ	Letohrad	Ústí nad Orlicí	Pardubický	100	1 550	4 690	2 030	1 280	2 240	1 540	730
Liberec		MPZ	Liberec	Liberec	Liberecký	0	0	1 290	2 410	1 710	1 550	1 480	1 570
Litovel		MPZ	Litovel	Olomouc	Olomoucký	0	220	170	880	1 520	1 780	1 250	870
Litvínov-Osada		MPZ	Litvínov-Osada	Litvínov	Ústecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Lomnice u Tišnova		MPZ	Lomnice u Tišnova	Blansko	Jihomoravský	0	0	0	500	440	390	430	250
Lomnice nad Popelkou		MPZ	Lomnice nad Popelkou	Semily	Liberecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Louny		MPZ	Louny	Louny	Ústecký	200	0	150	810	1 900	330	900	250
Luhačovice		MPZ	Luhačovice	Zlín	Zlínský	0	0	0	490	800	470	0	1 570
Luže		MPZ	Luže	Chrudim	Pardubický	0	150	560	250	460	340	1 220	560
Lysá nad Labem		MPZ	Lysá nad Labem	Nymburk	Středočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Malešov		MPZ	Malešov	Kutná Hora	Středočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Manětín		MPZ	Maštov	Plzeň - sever	Plzeňský	300	230	1 000	650	1 350	510	420	250
Manětín (Rabštejn n.S.)		MPZ	Mirovice	Plzeň - sever	Plzeňský	300	144	420	250	430	540	470	250
Mariánské Lázně		MPZ	Mšeno	Cheb	Karlovarský	0	2 870	4 430	840	250	1 680	1 630	600
Maštov		MPZ	Maštov	Chomutov	Ústecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Mělník		MPZ	Ondřejov	Mělník	Středočeský	0	150	0	780	970	400	450	250
Město Touškov		MPZ	Město Touškov	Plzeň - sever	Plzeňský	0	0	150	1 310	1 710	2 500	1 510	1 220
Mirovice		MPZ	Mirovice	Písek	Jihočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Mladá Boleslav		MPZ	Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	Středočeský	0	0	1 620	940	1 520	770	3 050	1 520
Mnichovo Hradiště		MPZ	Mnichovo Hradiště	Mladá Boleslav	Středočeský	0	200	780	980	520	300	1 140	1 320
Mníšek pod Brdy		MPZ	Mníšek pod Brdy	Praha - západ	Středočeský	0	0	0	830	540	1 390	2 100	590
Mohelnice		MPZ	Mohelnice	Šumperk	Olomoucký	0	0	0	540	410	300	420	250
Moravské Budějovice		MPZ	Moravské Budějovice	Třebíč	Vysočina	200	410	1 240	990	1 000	350	1 300	680
Moravský Krumlov		MPZ	Moravský Krumlov	Znojmo	Jihomoravský	0	0	0	1 060	740	300	0	340
Mšeno		MPZ	Mšeno	Mělník	Středočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Načeradec		MPZ	Načeradec	Benešov	Středočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Náchod		MPZ	Náchod	Náchod	Královéhradecký	300	600	150	390	470	580	600	340
Náměšť nad Oslavou		MPZ	Náměšť nad Oslavou	Třebíč	Vysočina	0	300	150	400	250	300	560	250
Napajedla		MPZ	Napajedla	Zlín	Zlínský	0	0	0	0	1 570	1 370	730	360
Netolice		MPZ	Netolice	Prachatice	Jihočeský	0	0	300	1 140	1 410	1 060	1 130	250
Nová Bystřice		MPZ	Nová Bystřice	Jindřichův Hradec	Jihočeský	0	0	0	410	1 280	490	540	440

2 001	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	Celkem:
1 250	2 310	1 120	1 230	200	0	0	0	0	0	0	25 750
350	320	200	100	400	400	400	400	400	170	400	11 590
350	350	400	250	200	200	200	400	400	200	200	5 500
870	580	200	750	400	720	550	630	525	885	980	17 980
2 330	1 800	1 010	1 050	580	590	920	530	400	255	200	20 325
550	500	460	490	200	160	40	200	400	170	200	5 140
0	0	0	0	0	580	490	540	620	370	400	3 000
1 290	1 040	760	660	400	830	400	400	495	170	200	10 175
2 090	0	1 300	2 000	1 080	1 330	1 265	1 140	1 165	837	1 020	23 017
1 550	1 560	780	630	540	1 600	570	400	400	640	555	11 965
350	500	200	250	200	200	200	200	200	200	115	5 805
1 770	960	660	250	400	400	400	400	780	552	870	24 162
0			430	200	0	0	0	0	0	0	630
800	500	200	250	400	400	200	400	550	1 062	1 360	20 282
2 410	1 300	1 210	1 780	1 080	1 330	1 265	1 140	1 330	581	1 010	24 446
1 380	740	450	250	0	200	400	0	200	0	55	10 365
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
400	500	200	250	200	200	400	400	400	340	400	5 700
0	0	0	250	400	600	805	710	495	340	510	4 110
450	600	450	400	400	400	400	400	400	340	400	9 180
2 400	500	400	0	200	60	475	200	200	200	45	8 010
640	500	200	250	500	1 100	900	400	200	0	0	8 230
0	0	0	830	700	750	1 420	1 145	1 280	956	935	8 016
0	0	0	660	400	400	460	520	480	479	470	3 869
350	350	200	250	200	200	200	200	200	106	45	7 011
350	350	200	250	200	200	200	200	200	170	55	5 179
870	500	200	460	400	610	400	400	400	400	450	17 390
0	0	0	250	400	200	200	200	200	170	0	1 620
460	500	400	450	200	200	400	400	495	629	1 230	8 364
690	500	400	400	400	200	400	400	200	170	200	12 360
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 640	2 070	1 160	1 830	400	550	1 050	400	835	349	400	21 104
1 060	900	640	540	500	460	745	400	400	333	465	11 683
350	500	400	400	0	200	200	105	150	72	0	7 827
0	180	120	250	400	400	410	400	1 035	344	565	6 024
920	500	670	620	710	1 050	1 005	890	835	630	775	14 775
630	500	400	500	400	450	400	200	200	170	115	6 405
0	0	0	0	0	400	400	200	200	340	400	1 940
0	0	0	400	400	400	400	400	200	170	400	2 770
350	720	200	720	540	470	430	560	800	807	1 020	10 047
210	270	400	250	200	200	400	400	400	200	200	5 340
350	350	200	120	200	200	200	200	195	90	200	6 335
790	560	620	960	1 040	890	720	635	580	470	400	12 955
540	500	400	400	400	400	400	400	200	400	400	7 600

Město	MPR	MPZ	Název MPR a MPZ	Okres	Kraj	1 993	1 994	1 995	1 996	1 997	1 198	1 999	2 000
Nové Dvory		MPZ	Nové Dvory	Kutná Hora	Středočeský	0	0	0	560	410	660	430	250
Nové Hradky		MPZ	Nové Hradky	České Budějovice	Jihočeský	0	2 670	4 590	1 960	1 470	990	1 630	830
Nové Město na Moravě		MPZ	Nové Město na Moravě	Žďár nad Sázavou	Vysočina	200	1 500	1 020	620	1 010	630	520	450
Nový Bor		MPZ	Nový Bor	Česká Lípa	Liberecký	0	0	450	3 010	1 710	1 840	650	810
Nový Bydžov		MPZ	Nový Bydžov	Hradec Králové	Královéhradecký	0	2 330	150	2 710	1 710	1 180	1 500	1 310
Nový Knín		MPZ	Nový Knín	Příbram	Středočeský	0	0	3 690	250	0	0	0	0
Nymburk		MPZ	Nymburk	Nymburk	Středočeský	0	0	0	560	840	760	450	250
Odry		MPZ	Odry	Nový Jičín	Moravskoslezský	0	0	0	680	610	2 480	3 800	430
Ondřejov		MPZ	Ondřejov	Praha-východ	Středočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Opava		MPZ	Opava	Opava	Moravskoslezský	0	3 620	1 550	2 030	850	320	1 740	1 770
Opočno		MPZ	Opočno	Rychnov n.Kněžnou	Královéhradecký	0	290	250	650	470	380	530	580
Ostrava-Moravská Ostrava		MPZ	Ostrava	Ostrava 1	Moravskoslezský	100	780	1 220	2 630	1 660	0	520	250
Ostra-Poruba		MPZ	Ostra-Poruba	Ostrava 1	Moravskoslezský	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostrava-Přívóz		MPZ	Ostrava-Přívóz	Ostrava 1	Moravskoslezský	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostrava-Vitkovice		MPZ	Ostrava-Vitkovice	Ostrava 1	Moravskoslezský	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostrov nad Ohří		MPZ	Ostrov nad Ohří	Karlovy Vary	Karlovarský	0	210	530	1 250	1 250	680	2 020	530
Pacov		MPZ	Pacov	Pelhřimov	Vysočina	0	1 380	2 240	1 920	890	650	1 280	1 820
Pecka		MPZ	Pecka	Trutnov	Královéhradecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Pilníkov		MPZ	Pilníkov	Trutnov	Královéhradecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Písek		MPZ	Plzeň-Bezovka	Písek	Jihočeský	200	1 000	1 610	680	1 710	1 180	2 900	1 570
Planá u Mariánských Lázní		MPZ	Plzeň-Lochtín	Tachov	Plzeňský	200	260	720	490	1 330	1 380	1 130	640
Plzeň-Bezovka		MPZ	Plzeň-Bezovka	Plzeň-město	Plzeňský	0	0	0	0	0	0	0	0
Plzeň-Lochtín		MPZ	Plzeň-Lochtín	Plzeň-město	Plzeňský	0	0	0	0	0	0	0	0
Poběžovice		MPZ	Rokytnice v Orli. Horách	Domažlice	Plzeňský	0	0	0	1 360	440	300	430	250
Počátky		MPZ	Počátky	Pelhřimov	Vysočina	0	630	750	250	1 470	3 380	3 900	1 970
Poděbrady		MPZ	Poděbrady	Nymburk	Středočeský	0	259	1 000	1 730	1 520	2 010	760	750
Police nad Metují		MPZ	Police nad Metují	Náchod	Královéhradecký	0	270	0	250	250	250	200	250
Polička		MPZ	Polička	Svitavy	Pardubický	0	1 950	2 610	1 720	910	3 750	1 000	1 970
Polná		MPZ	Polná	Jihlava	Vysočina	0	230	1 330	1 740	1 470	1 570	1 460	1 380
Potštát		MPZ	Potštát	Přerov	Olomoucký	0	0	0	0	0	0	0	0
Praha 2 (Vinohrady)		MPZ	Vinohrady, Žižkov, Vršovice	Praha	Praha	0	0	0	0	0	1 040	170	250
Praha 3 (Žižkov)		MPZ	Vinohrady, Žižkov, Vršovice	Praha	Praha	0	1 150	0	690	1 710	1 580	1 600	250
Praha 10 (Vršovice)		MPZ	Vinohrady, Žižkov, Vršovice	Praha	Praha	0	0	0	0	1 710	1 060	890	1 360
Praha 4 (Nusle)		MPZ	Nusle	Praha	Praha	0	0	0	0	0	0	0	0
Praha 5 (Barrandov)		MPZ	Barrandov	Praha	Praha	0	0	0	0	250	0	0	0
Praha 5 (Smíchov)		MPZ	Smíchov	Praha	Praha	0	0	720	2 710	1 710	960	770	490
Praha 6 (Baba)		MPZ	Baba	Praha	Praha	0	0	0	0	0	0	0	0
Praha 6 (Dejvice)		MPZ	Dejvice, Bubeneč, Holešovice	Praha	Praha	0	0	0	0	0	0	0	0
Praha 6 (Ořechovka)		MPZ	Ořechovka	Praha	Praha	0	0	0	0	0	0	0	0
Praha 7 (Letná)		MPZ	Dejvice, Bubeneč, Holešovice	Praha	Praha	0	659	480	750	360	300	300	0
Praha 8 (Karlín)		MPZ	Karlín	Praha	Praha	0	220	0	0	0	320	630	1 570
Praha 6 (Staré Střešovice)		MPZ	Prah-Staré Střešovice	Praha	Praha	0	0	0	0	0	0	0	0
Praha 6 (Tejnka)		MPZ	Praha-Tejnka	Praha	Praha	0	0	0	0	0	0	0	0
Prostějov		MPZ	Prostějov	Prostějov	Olomoucký	900	3 000	4 460	1 650	1 900	2 990	2 900	1 970

2 001	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	Celkem:
350	120	200	250	200	200	200	200	200	170	0	4 400
880	850	630	900	870	420	400	590	705	425	530	21 340
520	1 030	200	250	200	200	200	400	400	340	400	10 090
850	500	200	170	200	200	125	200	400	340	415	12 070
1 290	1 330	930	1 200	710	540	400	400	400	340	400	18 830
0	0	0	0	0	200	400	580	400	170	200	5 890
240	500	200	560	200	200	400	400	200	170	200	6 130
350	350	400	400	200	400	400	520	840	340	400	12 600
0	0	0	0	200	400	200	200	400	340	400	2 140
1 500	870	820	400	500	200	145	400	175	77	200	17 167
790	500	200	250	400	200	200	200	200	170	200	6 460
350	350	200	250	200	0	200	200	200	0	0	9 110
0	0	0	0	0	0	0	200	0	0	0	200
0	0	0	0	0	0	200	200	0	0	0	400
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
970	1 870	1 340	820	1 210	1 500	1 420	1 285	400	855	1 360	19 500
2 220	1 330	990	1 290	860	510	630	965	735	646	490	20 846
0	0	0	2 040	1 180	700	720	1 285	1 495	535	1 360	9 315
0	0	0	250	430	530	400	400	200	170	170	2 550
2 410	1 440	1 190	1 330	630	750	760	1 140	1 125	807	1 020	23 452
890	650	710	1 080	200	200	200	565	850	408	500	12 403
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
350	350	200	400	520	400	0	0	200	0	0	5 200
3 010	2 160	400	830	760	440	525	510	400	142	400	21 927
1 140	1 080	680	400	400	480	400	400	200	170	0	13 379
350	350	200	140	200	140	85	125	185	114	190	3 549
3 010	2 240	1 340	1 240	530	750	605	400	1 065	706	805	26 601
840	2 220	850	1 180	1 200	980	1 035	420	595	570	525	19 595
0	0	0	250	200	200	200	400	400	200	0	1 850
270	1 030	1 010	250	400	200	970	200	400	750	400	7 340
350	500	450	2 050	410	400	200	200	175	200	400	12 315
850	500	400	400	200	200	400	0	0	0	0	7 970
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	250
460	500	200	400	200	120	0	0	465	0	0	9 705
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	200	0	0	0	0	0	0	0	0	200
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
350	350	200	230	0	0	0	0	0	0	0	3 979
1 500	1 280	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5 520
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1 510	1 470	920	530	200	400	200	400	200	200	200	26 000

Město	MPR	MPZ	Název MPR a MPZ	Okres	Kraj	1 993	1 994	1 995	1 996	1 997	1 198	1 999	2 000
Předhradí		MPZ	Předhradí	Chrudim	Pardubický	0	0	150	250	250	290	150	70
Přerov		MPZ	Přerov	Přerov	Olomoucký	0	0	710	620	1 060	320	1 120	350
Přibyslav		MPZ	Přibyslav	Havlíčkův Brod	Vysočina	0	300	300	390	310	0	0	300
Rabí		MPZ	Rabí	Klatovy	Plzeňský	0	150	150	250	0	0	0	0
Rakovník		MPZ	Rakovník	Rakovník	Středočeský	0	0	1 610	250	600	300	400	250
Rataje nad Sázavou		MPZ	Rataje nad Sázavou	Kutná Hora	Středočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Rokycany		MPZ	Rokycany	Rokycany	Plzeňský	0	460	0	730	350	520	420	490
Rokytnice v Orli. Horách		MPZ	Rokytnice v Orli. Horách	Rychnov nad Kněžnou	Královéhradecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Roudnice nad Labem		MPZ	Roudnice nad Labem	Litoměřice	Ústecký	150	3 420	1 120	1 050	1 710	2 480	2 170	1 560
Rožmberk nad Vltavou		MPZ	Rožmberk nad Vltavou	Český Krumlov	Jihočeský	0	180	2 240	960	1 900	910	450	250
Rožmitál pod Třemšínem		MPZ	Rožmitál pod Třemšínem	Příbram	Středočeský	0	0	230	1 180	1 580	1 630	2 120	820
Rychnov nad Kněžnou		MPZ	Rychnov nad Kněžnou	Rychnov nad Kněžnou	Královéhradecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Rýmařov		MPZ	Rýmařov	Bruntál	Moravskoslezský	0	0	0	0	0	0	0	0
Sedlec - Prčice		MPZ	Sedlice	Benešov	Středočeský	250	550	90	0	250	250	420	250
Sedlice		MPZ	Sedlice	Strakonice	Jihočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Slaný		MPZ	Strážov	Kladno	Středočeský	150	870	210	950	520	180	400	280
Slavkov u Brna		MPZ	Týnec nad Labem	Vyškov	Jihomoravský	0	620	0	2 710	1 710	980	1 120	610
Smečno		MPZ	Smečno	Kladno	Středočeský	0	590	440	400	250	340	430	250
Soběslav		MPZ	Soběslav	Tábor	Jihočeský	0	640	1 260	600	900	930	1 330	760
Sobotka		MPZ	Sobotka	Jičín	Královéhradecký	0	1 479	270	300	250	280	450	390
Spálené Poříčí		MPZ	Spálené Poříčí	Plzeň - jih	Plzeňský	0	150	180	1 510	1 900	2 180	3 050	1 780
Stárkov		MPZ	Stárkov	Náchod	Královéhradecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Strážnice		MPZ	Strážnice	Hodonín	Jihomoravský	0	850	150	470	260	300	0	160
Strážov		MPZ	Strážov	Klatovy	Plzeňský	0	0	0	0	0	0	0	0
Stříbro		MPZ	Stříbro	Tachov	Plzeňský	100	5 860	1 970	1 440	340	350	670	950
Sušice		MPZ	Sušice	Klatovy	Plzeňský	0	260	200	1 030	330	300	420	250
Svitavy		MPZ	Svitavy	Svitavy	Pardubický	0	3 310	760	2 710	1 900	1 400	1 650	250
Šluknov		MPZ	Šluknov	Děčín	Ústecký	0	140	0	250	1 900	380	490	370
Šternberk		MPZ	Šternberk	Olomouc	Olomoucký	0	220	210	1 760	1 710	1 910	1 180	1 410
Štítý		MPZ	Štítý	Šumperk	Olomoucký	0	340	1 310	830	380	250	300	0
Šumperk		MPZ	Šumperk	Šumperk	Olomoucký	1 000	3 560	3 820	3 010	1 900	500	500	800
Tachov		MPZ	Tachov	Tachov	Plzeňský	200	150	270	250	1 000	750	790	470
Telč-Staré Město		MPZ	Telč	Jihlava	Vysočina	0	239	0	0	250	770	850	810
Teplá		MPZ	Teplá	Karlovy Vary	Karlovarský	0	420	340	690	380	260	420	250
Teplice		MPZ	Teplice	Teplice	Ústecký	0	0	0	0	0	0	0	630
Toužim		MPZ	Toužim	Karlovy Vary	Karlovarský	0	0	210	0	0	0	0	250
Tovačov		MPZ	Tovačov	Přerov	Olomoucký	100	1 130	1 610	500	600	320	450	220
Trhové Sviny		MPZ	Trhové Sviny	České Budějovice	Jihočeský	0	203	550	940	810	330	430	520
Trutnov		MPZ	Trutnov	Trutnov	Královéhradecký	0	640	0	0	1 710	950	1 190	710
Třebíč		MPZ	Třebíč	Třebíč	Vysočina	200	1 640	1 340	1 090	920	500	430	250
Třešť		MPZ	Třešť	Jihlava	Vysočina	0	0	850	780	1 280	720	1 220	710
Turnov		MPZ	Turnov	Semily	Liberecký	900	860	150	780	1 520	880	430	1 020
Týn nad Vltavou		MPZ	Týn nad Vltavou	České Budějovice	Jihočeský	0	2 250	790	3 010	1 900	830	1 920	1 470
Týnec nad Labem		MPZ	Týnec nad Labem	Kolín	Středočeský	0	0	0	0	0	0	0	0

2 001	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	Celkem:
0	0	50	80	200	200	200	400	200	170	200	2 860
1 900	350	500	630	560	200	200	0	200	85	0	8 805
0	0	410	0	530	400	575	705	935	808	620	6 583
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	550
350	350	200	250	460	470	400	400	400	170	400	7 260
0	0	0	0	200	200	110	180	200	340	0	1 230
550	500	400	400	200	400	400	200	400	340	400	7 160
0	0	0	250	200	200	200	200	200	170	400	1 820
1 970	1 740	620	780	820	890	885	455	915	825	705	24 265
1 100	500	400	250	400	400	400	400	400	200	200	11 540
2 710	2 330	1 300	2 000	730	660	400	415	400	170	400	19 075
0	0	0	250	200	200	200	200	200	80	60	1 390
0	0	0	0	0	0	0	400	200	170	200	970
210	350	200	250	0	0	400	200	200	139	175	4 184
0	0	0	0	200	200	160	200	200	0	0	960
350	350	200	250	200	200	200	200	200	170	200	6 080
920	570	400	410	200	580	660	620	590	405	525	13 630
350	170	70	70	200	130	0	0	0	0	0	3 690
940	500	400	400	400	790	870	1 055	1 015	1 265	710	14 765
830	770	630	780	540	400	400	400	200	501	585	9 455
2 530	1 840	1 220	1 380	980	780	555	505	700	488	540	22 268
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
350	0	200	250	0	200	400	200	200	0	200	4 190
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
630	500	200	250	200	200	160	200	200	170	200	14 590
350	500	400	250	200	400	400	400	545	340	400	6 975
350	500	400	910	400	400	665	1 105	200	170	200	17 280
350	350	400	660	400	1 400	1 265	400	745	340	615	10 455
1 460	2 130	1 190	1 430	710	400	200	200	200	94	200	16 614
0	0	0	130	200	80	0	55	190	200	200	4 465
1 200	770	490	460	200	400	200	555	400	339	750	20 854
480	1 610	400	540	490	400	790	725	700	595	400	11 010
780	500	400	400	200	200	400	400	400	56	200	6 855
350	130	400	250	750	400	400	400	400	200	200	6 640
1 030	1 150	400	400	400	450	400	200	200	340	200	5 800
0	590	470	460	200	200	200	200	200	200	200	3 380
350	350	200	190	200	400	200	200	200	200	200	7 620
750	500	400	500	400	200	400	200	180	150	110	7 573
540	610	400	2 330	1 210	960	990	1 085	1 050	501	755	15 631
390	1 140	530	700	580	1 670	1 580	1 430	1 665	1 198	995	18 248
940	900	1 050	1 670	650	1 490	1 420	1 045	495	349	400	15 969
1 070	720	480	870	430	1 150	1 225	875	960	931	1 100	16 351
1 590	1 190	930	720	440	400	705	835	955	400	400	20 735
0	0	0	0	400	400	200	400	200	170	0	1 770

Město	MPR	MPZ	Název MPR a MPZ	Okres	Kraj	1 993	1 994	1 995	1 996	1 997	1 198	1 999	2 000
Uherské Hradiště		MPZ	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Zlínský	500	6 500	4 190	3 010	1 900	2 910	2 200	1 030
Uherský Brod		MPZ	Uherský Brod	Uherské Hradiště	Zlínský	0	0	0	2 650	1 810	970	1 800	1 090
Uherský Ostroh		MPZ	Uherský Ostroh	Uherské Hradiště	Zlínský	0	930	1 380	1 640	600	1 840	640	490
Unhošť		MPZ	Unhošť	Kladno	Středočeský	0	0	0	0	0	0	0	0
Uničov		MPZ	Uničov	Olomouc	Olomoucký	0	53	270	270	610	0	420	300
Ústí nad Orlicí		MPZ	Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Pardubický	0	270	1 630	1 390	1 900	2 150	2 660	1 030
Úterý		MPZ	Úterý	Plzeň - sever	Plzeňský	300	150	300	490	350	370	450	290
Valašské Klobouky		MPZ	Valašské Klobouky	Zlín	Zlínský	150	420	370	1 850	1 730	640	680	520
Valašské Meziříčí		MPZ	Valašské Meziříčí	Vsetín	Zlínský	200	3 079	1 370	2 510	1 470	320	1 120	800
Valeč v Čechách		MPZ	Valeč v Čechách	Karlovy Vary	Karlovarský	0	470	1 000	400	950	500	840	420
Valtice		MPZ	Valtice	Břeclav	Jihomoravský	0	360	180	250	470	1 530	480	760
Velhartice		MPZ	Velhartice	Klatovy	Plzeňský	0	150	260	370	380	300	0	0
Velká Bíteš		MPZ	Velká Bíteš	Žďár nad Sázavou	Vysočina	0	350	150	340	380	700	460	740
Velké Meziříčí		MPZ	Velké Meziříčí	Žďár nad Sázavou	Vysočina	0	2 260	2 580	2 710	1 660	3 060	1 000	500
Velvary		MPZ	Velvary	Kladno	Středočeský	0	450	1 050	740	340	300	420	250
Veselí nad Moravou		MPZ	Veselí nad Moravou	Hodonín	Jihomoravský	0	412	4 460	2 630	1 660	3 750	2 140	1 170
Vidnava		MPZ	Vidnava	Šumperk	Olomoucký	0	149	0	850	250	320	300	250
Vimperk		MPZ	Vimperk	Prachatice	Jihočeský	0	150	0	250	0	980	840	310
Vizovice		MPZ	Vizovice	Zlín	Zlínský	0	0	0	0	330	330	770	400
Vlachovo Březí		MPZ	Vlachovo Březí	Prachatice	Jihočeský	0	0	0	480	1 240	1 050	1 280	610
Vodňany		MPZ	Vodňany	Strakonice	Jihočeský	0	170	240	2 280	1 060	1 090	2 410	280x
Volyně		MPZ	Volyně	Strakonice	Jihočeský	0	580	280	250	410	350	420	250
Vrchlabí		MPZ	Vrchlabí	Trutnov	Královéhradecký	0	0	0	2 100	1 520	1 010	1 150	1 140
Vysoké Mýto		MPZ	Vysoké Mýto	Ústí nad Orlicí	Pardubický	0	810	590	830	1 900	1 840	1 330	640
Vyškov		MPZ	Vyškov	Vyškov	Jihomoravský	0	410	170	580	520	830	1 550	510
Vyšší Brod		MPZ	Vyšší Brod	Český Krumlov	Jihočeský	0	0	0	2 180	1 900	3 750	3 310	1 530
Žákupy		MPZ	Žákupy	Česká Lípa	Liberecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Zlaté Hory		MPZ	Zlaté Hory	Bruntál	Moravskoslezský	0	93	0	1 380	530	1 110	200	250
Zlín		MPZ	Zlín	Zlín	Zlínský	0	0	0	410	740	300	430	250
Žacléř		MPZ	Žacléř	Trutnov	Královéhradecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Žamberk		MPZ	Žamberk	Ústí nad Orlicí	Pardubický	0	0	370	540	1 250	300	1 000	250
Žatec		MPZ	Žatec	Louny	Ústecký	0	0	0	0	0	0	0	0
Železnice u Jičína		MPZ	Železnice u Jičína	Jičín	Královéhradecký	0	150	160	0	250	520	420	0
Žlutice		MPZ	Žlutice	Karlovy Vary	Karlovarský	0	150	150	300	410	450	610	330

Částky jsou uvedeny v tis. Kč

x blokováno

Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

2 001	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	Celkem:
990	910	470	1 360	400	630	610	615	820	1 265	1 360	31 670
670	540	400	400	460	400	745	200	505	400	500	13 540
510	510	400	250	580	930	890	560	1 000	645	780	14 575
0	0	0	650	200	200	200	175	110	0	0	1 535
820	780	400	400	870	530	1 105	400	510	842	400	8 980
1 320	940	400	710	490	400	400	200	200	170	200	16 460
300	170	150	70	70	200	200	200	200	0	0	4 260
0	500	200	240	200	0	0	400	200	0	0	8 100
350	500	200	250	200	190	155	15	0	150	200	13 079
540	500	400	400	200	200	200	200	200	160	180	7 760
1 460	640	740	810	800	540	550	740	750	0	660	11 720
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 460
1 390	350	200	400	560	530	595	685	645	1 075	1 360	10 910
450	570	400	250	200	1 070	1 380	1 150	1 495	1 075	1 270	23 080
370	500	200	250	200	190	400	540	1 015	548	870	8 633
1 300	1 280	1 340	1 690	1 210	920	1 265	400	200	0	200	26 027
350	350	200	250	200	110	190	170	200	178	400	4 717
350	680	630	1 400	1 000	1 010	695	815	680	340	500	10 630
350	350	200	250	200	200	535	450	465	200	200	5 230
690	920	1 280	2 170	1 080	1 090	1 265	820	890	470	750	16 085
350	60	200	250	200	200	200	400	200	102	25	9 437
350	350	200	100	200	190	135	200	90	195	200	4 750
2 410	1 310	1 010	1 750	910	790	400	400	935	629	970	18 434
1 400	2 670	1 490	2 330	1 210	760	1 265	1 290	1 330	930	1 020	23 635
610	580	1 010	1 260	790	400	900	400	400	808	1 020	12 748
970	800	520	610	400	400	200	200	200	200	200	17 370
0	0	0	0	0	0	200	200	200	145	0	745
310	350	200	250	200	200	200	200	200	102	180	5 955
2 710	2 400	1 340	1 990	420	960	1 420	400	500	640	630	15 540
0	0	0	400	400	400	400	200	200	170	200	2 370
430	700	200	400	890	1 040	1 065	1 105	1 290	926	1 170	12 926
0	0	0	200	200	400	200	0	0	0	0	1 000
0	130	160	250	0	200	200	200	200	170	0	3 010
350	500	400	400	400	200	400	200	200	420	650	6 520

po vázání rozpočtu

Příloha č. 5: Lidé okolo Programu regenerace MPR a MPZ

I. Příprava Programu regenerace MPR a MPZ, VÚVA, 1990-1992

Výzkumný ústav výstavby a architektury (VÚVA) Praha

Kabinet teorie architektury (KTA)

(výzkum v oborech architektury, urbanismu, estetiky architektury, psychologie, sociologie, sémiotiky a sémantiky, kulturních hodnot, hodnocení a kritiky architektonické úrovně a vývoje architektury)

Ing. arch. Kamil Dvořák, CSc. – vedoucí KTA, později ředitel VÚVA

Ing. arch. Vítězslav Procházka (teorie a kritika architektury)

Ing. arch. Bohuslav Dvořák, CSc. (estetika architektury, logika)

Ing. arch. Kamila Matoušková, CSc. – KTA, později vedoucí KTA – garant úkolu (obory architektura, urbanismus, územní plánování, kulturní hodnoty, památková péče, architektonický a urbanistický charakter sídel)

Spolupráce: PhDr. Petr Kratochvíl, CSc., AV ČR (kulturní hodnoty)

PhDr. Ivo Hlobil, CSc., AV ČR (kulturní hodnoty)

Ing. arch. Aleš Vošahlík, CSc., SÚPPOP (kulturní hodnoty, památková péče, mezinárodní dokumenty)

Ing. arch. Miroslav Baše (územní plánování)

Ing. Marie Havlíčková, VÚVA (životní prostředí)

PhDr. Sáva Suchevič, KSSPPOP (životní prostředí)

RSDr. Jiří Hudeček, CSc. (ekonomie, organizace, financování)

PhDr. Eliška Součková, CSc. (sociologie)

akad. arch. Dr. Jiřina Loudová, CSc. (bydlení)

Anthony Chip Caine, USA (územní management, development)

Garant Ministerstvo hospodářství ČR: Ing. arch. Vlastimil Kutěj.

II. Realizace Programu regenerace MPR a MPZ, VÚVA, 1992-1994

Ústřední Pracovní skupina pro Program regenerace MPR a MPZ (ÚPS)

od 25. března 1992 do 31. srpna 1994 (VÚVA zrušen)

Ing. arch. Kamila Matoušková, CSc. – vedoucí ÚPS (koordinace, osvěta)

Pracovníci ÚPS:

Ing. arch. Jan Kaigl – zástupce vedoucí (dotace, památková péče)

Ing. Ivan Křourek (územní plánování, doprava)

RSDr. Jiří Hudeček, CSc. (ekonomie, organizace, financování)

Ing. arch. Dušan Riedl, CSc. (územní plánování, architektura)

RNDr. Antonín Lešanovský (ekonomie, bankovní sektor)

Kamil Matoušek (evidence, statistika)

Jaroslava Hoffmannová

Poradci: Deborah Favreau, USA (partnerství, participace, neziskový sektor)

Helena Björk, ICOMOS Finsko (památkový urbanismus)

John Merritt, USA (historický urbanismus, krajinářství).

Meziresortní pracovní skupina pro regeneraci.

III. Realizace Programu regenerace MPR a MPZ, MK ČR, od roku 1994

Ministerstvo kultury, odbor památkové péče

oddělení regenerace kulturních památek a památkově chráněných území

od 1. září 1994 dosud

Ředitelé odboru památkové péče:

Ing. arch. Kamila Matoušková, CSc.

1994-1997

Ing. arch. Jan Kaigl

1997-2005

PhDr. Vladimíra Koubová

2005-2007

PhDr. Anna Matoušková

2007-2010

Mgr. Jiří Vajčner

od r. 2010 dosud

Vedoucí oddělení památkově chráněných území:

Ing. arch. Jan Kaigl

1994-1997

Ing. arch. Hana Šnajdrová

od r. 1997 dosud

Pracovníci oddělení zodpovědní za Program regenerace MPR a MPZ:

Ing. Blanka Košatková

Ing. Josef Bambas

Mgr. Michaela Exnarová.

Ústřední komise Ministerstva kultury pro Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón od roku 1995 dosud.

Pracovníci Státního ústavu památkové péče, Krajských ústavů památkové péče, později Národního památkového ústavu.

Pracovníci okresních úřadů, později obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů.

Odborní pracovníci měst.

Členové místních pracovních skupin pro regeneraci.

Vlastníci kulturních památek.

Architekti, inženýři, restaurátoři, archeologové a realizační firmy.

Příloha č. 6: Doklady soutěže o titul Historické město roku
6 a): Doklad o zřízení soutěže z roku 1994

Podrobnější ustanovení o zřízení a udělení ceny za nejlepší přípravu
a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ ČR

Ministerstvo kultury ČR
č.j. 12.833/94 - OPP

V Praze dne 2.XI.1994

Ministerstvo kultury České republiky a
Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska,
Ministerstvo hospodářství české republiky

zřizují

Cenu za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ podle usnesení vlády České republiky č. 209/1992.

Cena bude udělována jejími zřizovateli každým rokem jedné obci (místu, městské části) s městskou památkovou rezervací (dále jen MPR) nebo s městskou památkovou zónou (dále jen MPZ).

O udělování ceny rozhodují zástupci MK ČR, MH ČR a SHS ČMR jmenovaní v ústřední komisi pro rozdělování státní finanční podpory Programu regenerace MPR a MPZ.

Cena sestává vždy

- 1) z uměleckého předmětu z českého křišťálu
- 2) z pamětního grafického listu
- 3) z finanční částky 1 000 000,- Kč.

Podrobnější ustanovení o zřízení ceny jsou obsažena v příloze, která je nedílnou součástí této listiny.

Ocenění provádějí, vyhláší a udělují společně SHS ČMS, MK ČR a MH ČR.

Návrh kandidátů

Kandidáti na ocenění, kteří mohou být nejvýše tři, t.j. obce (města a městské části) s MPR nebo MPZ, může navrhnout s písemným zdůvodněním každý ze tří zřizovatelů ceny, nejpozději do 31.12. příslušného roku podáním v oddělení regenerace historických sídel a krajiny odboru památkové péče MK ČR. Shromážděné návrhy předkládá toto oddělení zástupcům MK ČR, MH ČR a SHS ČMS, jmenovaným v ústřední komisi pro rozdělování státní finanční podpory Programu regenerace MPR a MPZ.

Rozhodnutí o udělení ceny

Uvedení zástupci společně rozhodnou do 31.1. následujícího roku o udělení ceny jednomu z kandidátů. Rozhodnutí musí být jednomyslné. Každý z předkladatelů je povinen doplnit vlastní návrh na žádost oddělení regenerace historických sídel a krajiny, a to v průběhu měsíce ledna. Rozhodnutí o udělení ceny bude zveřejněno prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků.

Udělení ceny

Cenu předávají při vhodné příležitosti starostovi (primátorovi) oceněné obce (města, městské části) společně předseda výboru SHS ČMS, ministr kultury a ministr hospodářství.

Zajištění jednotlivých částí ocenění

- 1) SHS ČMS ve spolupráci s MK ČR a MH ČR zabezpečí zhotovení uměleckého předmětu z českého křišťálu jako trvalého symbolu historických sídel České republiky a jejich regenerace. Tento umělecký předmět bude majetkem SHS ČMS. Na volnou plochu tohoto předmětu bude každým rokem vyznačen letopočet a název oceněné obce (města, městské části).
- 2) SHS ČMS zabezpečuje výrobu skleněných uměleckých předmětů, které budou předávány jako symbol hlavní ceny. Na těchto předmětech bude vyznačen název oceněné obce, její historický znak (erb) a příslušný letopočet.
- 3) MH ČR v dohodě s MK ČR a SHS ČMS zabezpečí každým rokem u některého z předních českých výtvarných umělců zhotovení pamětního grafického listu s příslušným textem.
- 4) Finanční částka ve výši 1 000 000,- Kč bude každoročně vyčleněna z celkového objemu státní finanční podpory Programu regenerace MPR a MPZ a lze ji použít výhradně v souladu s Programem regenerace oceněného sídla a v souladu se Zásadami užití příslušných finančních prostředků státu pro kalendářní rok. Zajišťuje MK ČR.
- 5) Činnost, spojenou s organizací a koordinací všech prací a s přípravou a realizací každoročního udělení ceny, zabezpečuje trvalá tříčlenná skupina pověřených pracovníků SHS ČMS, MK ČR a MH ČR.

Th. Mgr. Jiří Musil
předseda výboru
SHS ČMS

Pavel Tigrid
ministr kultury ČR

Doc. Ing. Karel Dyba CSc.
ministr hospodářství ČR

6 b): Statut soutěže z roku 2000

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska
Ministerstvo kultury
Ministerstvo pro místní rozvoj

stanovují

Statut
udílení Ceny za nejlepší přípravu a realizaci
Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky

Čl. I.

(1) Tento statut se stanovuje na základě rozhodnutí ze dne 2. listopadu 1994, jímž byla ministrem kultury, ministrem hospodářství a předsedou Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska (dále jen „Sdružení“) zřízena Cena za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón (dále jen „Cena“), schváleného usnesením vlády ze dne 25. března 1992 č. 209.

(2) Cena je udělována jejími zřizovateli každým rokem jedné obci, městu nebo městské části (dále jen „obcí“), na jejímž území je prohlášena městská památková rezervace (dále jen „MPR“) nebo městská památková zóna (dále jen „MPZ“). Obec, která je nositelem Ceny, má právo užívat za příslušný rok titul „Historické město roku“.

(3) Cena sestává

- a) z uměleckého předmětu z českého křišťálu, trvalého symbolu Ceny, uloženého v sekretariátu Sdružení, na němž je každoročně vyryt název vítězné obce a příslušný letopočet; zajišťuje a hradí Sdružení,
- b) z uměleckého předmětu z českého křišťálu, který je každoročně předáván jako symbol Ceny vítězné obci a na němž je vyznačen název vítězné obce, její historický znak a příslušný letopočet; zajišťuje a hradí Sdružení,
- c) z pamětního grafického listu některého z předních českých umělců, který je předán všem obcím, které postoupily do užší nominace na Cenu, a na němž je vhodně umístěn příslušný text; zajišťuje a hradí Ministerstvo pro místní rozvoj,
- d) z mimořádného finančního příspěvku ve výši 1 000 000,- Kč, který je každoročně vyčleněn z celkového objemu státní finanční podpory Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky (dále jen „Program“) pro vítěznou obec a který lze použít výhradně na obnovu kulturních památek na území příslušné MPR nebo MPZ v souladu se Zásadami Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón ze dne 18. 1. 1996, ve znění Opatření ze dne 15. 2. 2000, jímž se mění a doplňují Zásady; zajišťuje a hradí Ministerstvo kultury.

Čl. II.

Udílení Ceny

(1) Udílení Ceny probíhá každoročně v dubnu (s hodnocením zpětně za minulý rok), u příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel na slavnostním shromáždění starostů historických sídel, zástupců státní správy a dalších přizvaných hostů. Uspořádání slavnostního shromáždění zajišťuje Sdružení v součinnosti se zbývajícími dvěma zřizovateli Ceny. Na úhradě finančních nákladů spojených s uspořádáním této slavnosti a předjednaných mezi zřizovateli Ceny se podílejí rovným dílem Sdružení, Ministerstvo kultury a Ministerstvo pro místní rozvoj.

(2) Pamětní grafické listy obcím, které postoupily do užší nominace, a příslušný umělecký předmět z českého křišťálu vítězné obci předávají společně předseda Sdružení, ministr kultury a ministr pro místní rozvoj.

Čl. III.

Podmínky účasti v soutěži

Soutěže se může zúčastnit každá obec, která je zapojena do Programu. Obec, která zvítězila v celostátním kole, se do soutěže nemůže přihlásit po dobu pěti následujících let.

Čl. IV

Průběh hodnocení a výběru kandidátů Ceny

(1) Hodnocení probíhá ve dvou úrovních: v úrovni regionální (koordinována státními památkovými ústavy a spoluprací mezi nimi) a v úrovni celostátní.

(2) Hodnocení v krajích provádějí krajské komise. Celostátní hodnocení provádí komise celostátní. V krajských komisích i v komisi celostátní jsou vždy zastoupeni pověřeni zástupci všech tří zřizovatelů Ceny, přičemž každý zřizovatel má jeden hlas. Každý ze zřizovatelů může být v krajské komisi i celostátní komisi zastoupen nejvýše dvěma pověřenými zástupci.

(3) Pravidla pro hodnocení obcí, tj. obsah přihlášky do soutěže a protokolu z hodnocení sestavuje a schvaluje celostátní komise, složená ze zástupců všech tří zřizovatelů Ceny, nejpozději ke dni 1. listopadu příslušného roku.

(4) Obec, která se uchází o udělení Ceny, si vyzvedne v průběhu listopadu u územně příslušného památkového ústavu přihlášku do soutěže, kterou vrátí vyplněnou do konce roku, za který je Cena vypisována.

(5) Hodnocení v krajích se provádí jednotně podle předem stanoveného protokolu a současně na základě návštěvy zástupců zřizovatelů Ceny v krajských komisích v přihlášených obcích. Krajská komise navrhuje pořadí obcí v soutěži za kraj a přihlášky spolu s protokoly z hodnocení postupuje odboru památkové péče Ministerstva kultury a jejich kopie postupuje rovněž odboru realizace rozvojových programů Ministerstva pro místní rozvoj a sekretariátu Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, a to do 31. ledna následujícího roku.

(6) Celostátní komise na svém prvním zasedání, které se uskuteční nejpozději do 10. února, posoudí došlé návrhy a z každého kraje vybere obec do širší nominace, přičemž přihlíží k pořadí stanovenému v krajských kolech; obec, která se v soutěži neumístila v kraji na prvním místě, může být do širší nominace zařazena pouze ve zcela výjimečném případě a se souhlasem všech tří zřizovatelů Ceny. Pověření členové této komise navštíví obec vybrané do širší nominace a posoudí výsledky dosažené v Programu šetřením na místě.

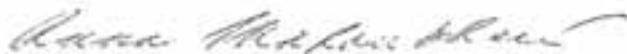
(7) Celostátní komise navrhne podle výsledku posouzení maximálně tři obce do užší nominace a z nich určí na základě shody všech tří zřizovatelů Ceny určí celkového vítěze, a to nejpozději do 15. března. Nedojde-li ke shodě, Cena se za příslušný rok neudělí.

Tento Statut nabývá účinnosti dnem schválení a užije se poprvé k udílení Ceny za rok 2011

Schvalují:

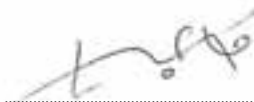
V Praze dne 15. 12. 2000

předsedkyně Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska
(podpis a razítko)

V Praze dne 27. 11. 2000

ministr kultury
(podpis a razítko)

V Praze dne 30. 11. 2000

ministr pro místní rozvoj
(podpis a razítko)

6 c): Statut soutěže z roku 2010

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska
Ministerstvo kultury
Ministerstvo pro místní rozvoj

č.j.MK 21'215/2010 OPP

stanovují

Statut udílení Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky

Čl. I.

(1) Tento statut se stanovuje na základě rozhodnutí ze dne 2. listopadu 1994, jímž byla ministrem kultury, ministrem hospodářství a předsedou Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska (dále jen „Sdružení“) zřízena Cena za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón (dále jen „Cena“..), schváleného usnesením vlády ze dne 25. března 1992 č. 209.

(2) Cena je udělována jejími zřizovateli každým rokem jedné obci, městu nebo městské části (dále jen „obci“), na jejímž území je prohlášena městská památková rezervace (dále jen „MPR“) nebo městská památková zóna (dále jen „MPZ“) obec, která je nositelem Ceny, má právo užívat za příslušný rok titul „Historické město roku“.

(3) Cena sestává:

- a) z uměleckého předmětu z českého křišťálu, trvalého symbolu Ceny, uloženého v sekretariátu Sdružení, na němž je každoročně vyryt název vítězné obce a příslušný letopočet; zajišťuje a hradí Sdružení,
- b) z uměleckého předmětu z českého křišťálu, který je každoročně předáván jako symbol Ceny vítězné obci a na němž je vyznačen název vítězné obce, její historický znak a příslušný letopočet; zajišťuje a hradí Sdružení,
- c) z pamětního grafického listu ministra pro místní rozvoj od některého z předních českých umělců; zajišťuje a hradí Ministerstvo pro místní rozvoj,
- d) z mimořádného finančního příspěvku ve výši 1 000 000,- Kč, který je každoročně vyčleněn z celkového objemu státní finanční podpory Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky (dále jen „Program“) pro vítěznou obec a který lze použít na obnovu kulturních památek a na neodkladné práce vedoucí k zachování charakteru a dosažení harmonie v působení historického prostředí MPR nebo MPZ jako urbanistického celku, v souladu se Zásadami Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, v platném znění; zajišťuje a hradí Ministerstvo kultury.

Čl. II.

(1) Ocenění pro dvě nominované obce /dle č. V. odst. (7)I sestává:

- a) z pamětního grafického listu ministra pro místní rozvoj od některého z předních českých umělců; zajišťuje a hradí Ministerstvo pro místní rozvoj,
- b) z mimořádného finančního příspěvku ve výši po 100 000,- Kč jako Ceny ministra pro místní rozvoj, příspěvek lze použít na rozvoj cestovního ruchu nebo na pořízení regulačního plánu; zajišťuje a hradí Ministerstvo pro místní rozvoj.

(2) Ocenění pro vítěznou obec v krajích sestává:

- a) z pamětního listu Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska; zajišťuje a hradí Sdružení,
- b) z mimořádného finančního příspěvku ve výši po 100 000,- Kč, který je každoročně vyčleněn z celkového objemu státní finanční podpory Programu pro jednotlivé vítězné obce v krajích a který lze použít výhradně na obnovu kulturních památek na území příslušné MPR nebo MPZ, v souladu se Zásadami Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, v platném znění; zajišťuje a hradí Ministerstvo kultury.

Čl. III.

Udílení Ceny

(1) Udílení Ceny probíhá každoročně v dubnu (s hodnocením zpětně za minulý rok), u příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel na slavnostním

shromáždění starostů historických sídel, zástupců státní správy a dalších přizvaných hostů. Uspořádání slavnostního shromáždění zajišťuje Sdružení v součinnosti se zbývajícími dvěma zřizovateli Ceny. Na úhradě finančních nákladů spojených s uspořádáním této slavnosti a předjednaných mezi zřizovateli Ceny se podílejí rovným dílem Sdružení, Ministerstvo kultury a Ministerstvo pro místní rozvoj.

(2) Pamětní grafické listy ministra pro místní rozvoj vítězné obci a dvěma nominovaným obcím a příslušný umělecký předmět z českého křišťálu vítězné obci předávají společně předseda Sdružení, ministr kultury a ministr pro místní rozvoj.

(3) Pamětní listy Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska vítězným obcím v krajích předává předseda Sdružení.

Čl. IV.

Podmínky účasti v soutěži

Soutěže se může zúčastnit každá obec, která je zapojena do Programu. Obec, která zvítězila v celostátním kole, se do soutěže nemůže přihlásit po dobu pěti následujících let.

Čl. V.

Průběh hodnocení a výběru kandidátů Ceny

(1) Hodnocení probíhá ve dvou úrovních: v úrovni krajské (koordinována územními odbornými pracovišti Národního památkového ústavu) a v úrovni celostátní.

(2) Hodnocení v krajích provádějí krajské komise. Celostátní hodnocení provádí komise celostátní. V krajských komisích i v komisi celostátní jsou vždy zastoupeni pověřeni zástupci všech tří zřizovatelů Ceny, přičemž každý zřizovatel má jeden hlas. Každý ze zřizovatelů může být v krajské komisi i celostátní komisi zastoupen nejvýše dvěma pověřenými zástupci.

(3) Pravidla pro hodnocení obcí, tj. obsah přihlášky do soutěže a protokolu z hodnocení sestavuje a schvaluje celostátní komise, složená ze zástupců všech tří zřizovatelů Ceny, nejpozději ke dni 1. listopadu příslušného roku.

(4) Obec, která se uchází o udělení Ceny, si vyzvedne v průběhu listopadu u příslušného územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu přihlášku do soutěže, kterou vrátí vyplněnou do konce roku, za který je cena vypisována.

(5) Hodnocení v krajích se provádí jednotně podle předem stanoveného protokolu, a současně na základě návštěvy zástupců zřizovatelů Ceny v krajských komisích v přihlášených obcích. Krajská komise navrhuje pořadí obcí v soutěži za kraj a přihlášky spolu s protokoly z hodnocení postupuje odboru památkové péče Ministerstva kultury a jejich kopie postupuje rovněž Ministerstvu pro místní rozvoj a sekretariátu Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, a to do 31. ledna následujícího roku.

(6) Celostátní komise na svém prvním zasedání, které se uskuteční nejpozději do 10. února, posoudí došlé návrhy a z každého kraje vybere obce do širší nominace, přičemž přihlíží k pořadí stanovenému v krajských kolech; obec, která se v soutěži neumístila v kraji na prvním místě, může být do širší nominace zařazena pouze ve zcela výjimečném případě a se souhlasem všech tří zřizovatelů Ceny. Pověření členové této komise navštíví obce vybrané do širší nominace a posoudí výsledky dosažené v Programu šetřením na místě.

(7) Celostátní komise navrhne podle výsledku posouzení maximálně tři obce do užší nominace a z nich určí na základě shody všech tří zřizovatelů Ceny celkového vítěze, a to nejpozději do 15. března. Nedojde-li ke shodě, Cena se za příslušný rok neudělí. V případě, že se Cena neudělí, rozdělí se Cena ministra pro místní rozvoj v celkové výši 200 000,- Kč mezi tři obce z užší nominace.

Čl. VI.

Tento statut nabývá účinnosti dnem schválení a užije se poprvé k udělení Ceny za rok 2010.

Schvalují:

V Praze dne 7. 12. 2010

předseda Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska
(podpis a razítko)

V Praze dne 7. 12. 2010

ministr kultury
(podpis a razítko)

V Praze dne 7. 12. 2010

ministr pro místní rozvoj
(podpis a razítko)

Příloha č. 7: Tabulka účasti a ocenění v soutěži o titul Historické město roku

Obec,město	MPR / MPZ	Kraj	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Bavorov	MPZ	Jihočeský								
Bečov nad Teplou	MPZ	Karlovarský						Účast		
Bechyně	MPZ	Jihočeský								
Bělá pod Bezdězem	MPZ	Středočeský								
Benátky nad Jizerou	MPZ	Středočeský								
Benešov nad Čermou	MPZ	Jihočeský								
Benešov nad Ploučnicí	MPZ	Ústecký							Účast	Účast
Beroun	MPZ	Středočeský								
Bílina	MPZ	Ústecký			Účast	Účast	Účast			
Bílovec	MPZ	Moravskoslezský							Účast	Účast
Blatná	MPZ	Jihočeský						Účast		
Bor	MPZ	Plzeňský								
Boskovice	MPZ	Jihomoravský						Účast	Krajský vítěz	Krajský vítěz
Brandýs n.L.-S.B. - Stará Boleslav	MPZ	Středočeský			Účast					
Brandýs n.L.-S.B. - Brandýs	MPZ	Středočeský			Účast					
Brandýs nad Orlicí	MPZ	Pardubický								
Branná	MPZ	Olomoucký								
Brno	MPR	Jihomoravský								
Broumov	MPZ	Královéhradecký								
Brtnice	MPZ	Vysočina								
Brumov-Bylnice - dělnická kolonie	MPZ, MPZ	Zlínský								
Bruntál	MPZ	Moravskoslezský								Účast
Brušperk	MPZ	Moravskoslezský								
Březnice	MPZ	Středočeský								
Budišov nad Budišovkou	MPZ	Moravskoslezský								
Budyně nad Ohří	MPZ	Ústecký					Nominace, Moderní obec			
Bystré	MPZ	Pardubický						Účast		
Čáslav	MPZ	Středočeský								
Červená Řečice	MPZ	Vysočina								
Česká Kamenice	MPZ	Ústecký					Účast	Účast	Nominace	Účast
Česká Lípa	MPZ	Liberecký			Účast	Účast	Účast			Účast
Česká Třebová	MPZ	Pardubický			Účast					
České Budějovice	MPR	Jihočeský			Účast					
Český Brod	MPZ	Středočeský								
Český Dub	MPZ	Liberecký								
Český Krumlov	MPR	Jihočeský								
Český Krumlov - Plešivec	MPZ	Jihočeský								
Dačice	MPZ	Jihočeský								
Dašice	MPZ	Pardubický								
Dobruška	MPZ	Královéhradecký								
Dobrušky	MPZ	Plzeňský								
Domažlice	MPR	Plzeňský						Účast		Účast

Obec, město	MPR / MPZ	Kraj	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Doubravnik	MPZ	Jihomoravský						Účast		
Dubá	MPZ	Liberecký						Účast		
Duchcov	MPZ	Ústecký					Účast			
Dvůr Králové nad Labem	MPZ	Královéhradecký								Účast
Františkovy Lázně	MPR	Karlovarský							Účast	Nominace
Frenštát pod Radhoštěm	MPZ	Moravskoslezský								
Frydek-Místek - Frydek	MPZ	Moravskoslezský				Účast				
Frydek-Místek - Místek	MPZ	Moravskoslezský								
Frydlant	MPZ	Liberecký			Účast					Účast
Fryšták	MPZ	Zlínský								
Fulnek	MPZ	Moravskoslezský								
Havlíčková Borová	MPZ	Vysočina								
Havlíčkův Brod	MPZ	Vysočina						Účast		
Heřmanův Městec	MPZ	Pardubický								
Hlučín	MPZ	Moravskoslezský								
Hodkovice nad Mohelkou	MPZ	Liberecký								
Holešov	MPZ	Zlínský						Účast		
Horažďovice	MPZ	Plzeňský			Širší nominace					
Horní Blatná	MPZ	Karlovarský								
Horní Slavkov	MPZ	Karlovarský								
Hořovský Týn	MPR	Plzeňský								
Hořice na Šumavě	MPZ	Jihočeský								
Hostinné	MPZ	Královéhradecký								
Hradec Králové	MPR	Královéhradecký								
Hradec Králové - MPZ	MPZ	Královéhradecký								
Hradec nad Moravicí	MPZ	Moravskoslezský								
Hrádek nad Nisou	MPZ	Liberecký								
Hranice	MPZ	Olomoucký			Širší nominace			Účast		
Husinec	MPZ	Jihočeský								
Chabařovice	MPZ	Ústecký								
Cheb	MPR	Karlovarský				Širší nominace		Účast	Účast	
Chomutov	MPZ	Ústecký							Účast	Účast
Chotěboř	MPZ	Vysočina								
Chrast u Chrudimě	MPZ	Pardubický					Účast			
Chrudim	MPZ	Pardubický			Účast	Účast		Účast	Účast	
Chvalšiny	MPZ	Jihočeský								
Ivančice	MPZ	Jihomoravský								
Jablonec nad Nisou	MPZ	Liberecký			Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Krajský vítěz
Jablonec nad Orlicí	MPZ	Pardubický			Účast	Účast	Širší nominace	Účast	Účast	Krajský vítěz
Jablonec v Podještědí	MPZ	Liberecký						Účast		
Jáchymov	MPZ	Karlovarský								
Jaroměřice nad Rokytou	MPZ	Vysočina								
Jaroměř	MPZ	Královéhradecký				Účast				
Jaroměř - Josefov	MPR	Královéhradecký				Účast				

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
									Účast
Účast	Krajský vítěz	Historické město roku 2004							
	Krajský vítěz, Moderní obec	Účast	Účast						Účast
									Krajský vítěz, Moderní obec
						Účast	Účast	Účast	Účast
				Krajský vítěz	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast
		Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	
	Účast								
	Účast								Účast
									Účast
Účast		Účast	Krajský vítěz	Nominace	Krajský vítěz	Krajský vítěz, Moderní obec	Krajský vítěz	Krajský vítěz	Krajský vítěz
Účast	Účast	Účast	Účast	Účast					
Nominace			Účast		Krajský vítěz, Moderní obec	Účast	Účast	Účast	Cena MMR
			Účast				Účast		
Krajský vítěz	Účast	Účast		Účast	Krajský vítěz	Účast	Účast	Účast	
Účast		Krajský vítěz	Krajský vítěz	Účast	Účast	Účast	Krajský vítěz	Účast	Účast
		Účast	Účast						
Účast									

Obec, město	MPR / MPZ	Kraj	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Javorník	MPZ	Olomoucký								
Jemnice	MPZ	Vysočina				Účast				
Jevíčko	MPZ	Pardubický								
Jevišovice	MPZ	Jihomoravský								
Jičín	MPR	Královéhradecký								
Jihlava	MPR	Vysočina					Účast	Účast		Účast
Jiennice	MPZ	Liberecký								
Jílové u Prahy	MPZ	Středočeský				Účast				
Jimramov	MPZ	Vysočina			Nominace				Účast	
Jindřichův Hradec	MPR	Jihočeský					Nominace	Nominace		
Jiřetín pod Jedlovou	MPZ	Ústecký								
Kadaň	MPR	Ústecký		Historické město roku 1995	Účast	Účast		Širší nominace		Krajský vítěz
Kamenice nad Lipou	MPZ	Vysočina								
Kamenický Šenov	MPZ	Liberecký								
Kaplice	MPZ	Jihočeský								
Karlovy Vary	MPZ	Karlovarský				Účast		Účast	Účast	Účast
Karviná	MPZ	Moravskoslezský				Účast				
Kašperské Hory	MPZ	Plzeňský								
Kelč	MPZ	Zlínský								
Kláštepec nad Ohří	MPZ	Ústecký			Nominace	Účast	Historické město roku 1998	Účast		
Klatovy	MPZ	Plzeňský			Účast	Širší nominace	Širší nominace, Moderní obec	Účast	Účast	Krajský vítěz
Kolín	MPR	Středočeský			Účast					
Kostelec nad Černými Lesy	MPZ	Středočeský								
Kostelec nad Labem	MPZ	Středočeský								
Kouřim	MPZ	Středočeský								
Králíky	MPZ	Pardubický								
Kroměříž	MPR	Zlínský				Historické město roku 1997				
Krupka	MPZ	Ústecký						Účast		
Kuks	PR	Královéhradecký								
Kutná Hora	MPR	Středočeský			Širší nominace	Nominace	Širší nominace	Historické město roku 1999		
Kyjov	MPZ	Jihomoravský								
Lanškroun	MPZ	Pardubický							Účast	
Ledeč nad Sázavou	MPZ	Vysočina								
Letohrad	MPZ	Pardubický						Účast		
Liberec	MPZ	Liberecký								
Lipník nad Bečvou	MPR	Olomoucký					Účast			
Litoměřice	MPR	Ústecký			Širší nominace	Širší nominace				
Litomyšl	MPR	Pardubický				Účast		Nominace	Historické město roku 2000	
Litovel	MPZ	Olomoucký			Účast					
Litvínov - Osada	MPZ	Ústecký								
Loket	MPR	Karlovarský							Nominace	Účast
Lomnice u Tišnova	MPZ	Jihomoravský						Účast	Účast	Účast
Lomnice nad Popelkou	MPZ	Liberecký								
Louny	MPZ	Ústecký					Širší nominace	Účast		

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
			Účast					Účast	Účast
	Krajský vítěz	Krajský vítěz	Účast	Krajský vítěz	Účast	Krajský vítěz	Krajský vítěz	Krajský vítěz	Účast
Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast			
		Účast	Krajský vítěz	Účast	Účast	Nominace	Nominace	Krajský vítěz	Účast
			Krajský vítěz, Moderní obec			Účast			Účast
				Krajský vítěz	Historické město roku 2007				
Krajský vítěz	Krajský vítěz	Účast	Účast	Krajský vítěz	Účast	Krajský vítěz	Účast	Účast	Účast
		Účast							
Účast									
	Nominace	Účast	Krajský vítěz						
								Účast	
Účast	Účast	Krajský vítěz		Účast	Krajský vítěz		Krajský vítěz	Krajský vítěz	Krajský vítěz
		Účast							
		Účast		Účast		Účast	Účast		Účast
								Krajský vítěz	Cena MMR
			Účast						
		Účast						Krajský vítěz	Účast
							Účast		
Krajský vítěz			Krajský vítěz		Účast	Krajský vítěz	Účast	Účast	
							Účast	Účast	Krajský vítěz

Obec, město	MPR / MPZ	Kraj	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Luhačovice	MPZ	Zlínský								
Luže	MPZ	Pardubický								
Lysá nad Labem	MPZ	Středočeský								
Malešov	MPZ	Středočeský								
Manětín (Manětín)	MPZ	Plzeňský								
Manětín (Rabštejn)	MPZ	Plzeňský								
Mariánské Lázně	MPZ	Karlovarský								
Maštov	MPZ	Ústecký								
Mělník	MPZ	Středočeský							Krajský vítěz	Krajský vítěz
Město Touškov	MPZ	Plzeňský						Účast		
Mikulov	MPR	Jihomoravský								
Mirovice	MPZ	Jihočeský								
Mladá Boleslav	MPZ	Středočeský								
Mnichovo Hradiště	MPZ	Středočeský								
Mníšek pod Brdy	MPZ	Středočeský								
Mohelnice	MPZ	Olomoucký								
Moravská Třebová	MPR	Pardubický								
Moravské Budějovice	MPZ	Vysočina								
Moravský Krumlov	MPZ	Jihomoravský								
Mšeno	MPZ	Středočeský								
Načeradec	MPZ	Středočeský								
Náchod	MPZ	Královéhradecký								
Náměšť nad Oslavou	MPZ	Vysočina								
Napajedla	MPZ	Zlínský								
Netolice	MPZ	Jihočeský								
Nová Bystřice	MPZ	Jihočeský								
Nové Dvory	MPZ	Středočeský								
Nové Hradky	MPZ	Jihočeský						Širší nominace		
Nové Město na Moravě	MPZ	Vysočina								
Nové Město nad Metují	MPR	Královéhradecký								Krajský vítěz
Nový Bor	MPZ	Liberecký					Účast			
Nový Bydžov	MPZ	Královéhradecký			Širší nominace		Účast			
Nový Jičín	MPR	Moravskoslezský			Účast		Účast		Účast	Historické město roku 2001
Nový Knín	MPZ	Středočeský								
Nymburk	MPZ	Středočeský								
Odry	MPZ	Moravskoslezský								
Olomouc	MPR	Olomoucký							Účast	
Ondřejov	MPZ	Středočeský								
Opava	MPZ	Moravskoslezský								
Opočno	MPZ	Královéhradecký								
Ostrava Moravská	MPZ	Moravskoslezský								
Ostrava - Poruba	MPZ	Moravskoslezský								
Ostrava - Přívoz	MPZ	Moravskoslezský								
Ostrava - Vítkovice	MPZ	Moravskoslezský								

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
					Účast	Účast	Účast		
							Účast		
		Účast	Účast			Účast	Účast		
					Účast	Účast	Účast	Účast	
					Účast	Účast	Účast	Účast	Účast
						Účast	Účast		
		Účast							
	Nominace	Krajský vítěz	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast
									Krajský vítěz
							Krajský vítěz		
	Účast	Účast	Účast		Účast		Účast		Účast
					Účast		Účast	Účast	Krajský vítěz

Obec,město	MPR / MPZ	Kraj	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Ostrov nad Ohří	MPZ	Karlovarský								
Pacov	MPZ	Vysočina								
Pardubice	MPR	Pardubický			Širší nominace	Širší nominace		Účast	Účast	
Pecka	MPZ	Královéhradecký								
Pelhřimov	MPR	Vysočina								
Pilníkov	MPZ	Královéhradecký								
Písek	MPZ	Jihočeský			Účast	Účast				
Planá	MPZ	Plzeňský								
Plzeň	MPR	Plzeňský			Širší nominace			Širší nominace		
Plzeň - Bezovka 3	MPZ	Plzeňský								
Plzeň - Lochotín 1	MPZ	Plzeňský								
Poběžovice	MPZ	Plzeňský								
Počátky	MPZ	Vysočina								
Poděbrady	MPZ	Středočeský								
Police nad Metují	MPZ	Královéhradecký			Účast				Účast	Účast
Polička	MPZ	Pardubický								
Polná	MPZ	Vysočina								
Potštát	MPZ	Olomoucký								
Praha (P 6 - Staré Střešovice MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 6 - Tejnka MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 6 - Baba MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 5 - Barrandov MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 6 - Baba MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (část Praha 1 MPR)	MPR	Hlavní m. Praha			Účast					
Praha (P 10 - Vršovice MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								Krajský vítěz
Praha (část Praha 2 MPR)	MPR	Hlavní m. Praha								
Praha (část Praha 5 MPR)	MPR	Hlavní m. Praha								
Praha (P 5 - Smíchov MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 6 - Baba MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 7 - Letná)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 8 - Karlín MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 2 - Vínohrady MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 4 - Nusle MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Praha (P 3 - Žižkov MPZ)	MPZ	Hlavní m. Praha								
Prachatice	MPR	Jihočeský		Účast				Účast	Nominace	Nominace, Moderní obec
Prostějov	MPZ	Olomoucký			Účast	Účast	Účast			
Skuteč-Předhradí	MPZ	Pardubický				Účast				
Přerov	MPZ	Olomoucký								
Příbor	MPR	Moravskoslezský				Účast				Účast
Přibyslav	MPZ	Vysočina								
Rabí	MPZ	Plzeňský								
Rakovník	MPZ	Středočeský				Účast				
Rataje nad Sázavou	MPZ	Středočeský								
Rokycany	MPZ	Plzeňský								

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
					Účast				
Účast									
Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast
		Účast							Účast
Krajský vítěz	Účast				Účast	Účast			
								Cena MMR	Účast
		Krajský vítěz	Nominace	Historické město roku 2006					
			Krajský vítěz	Krajský vítěz, Moderní obec		Krajský vítěz	Účast	Krajský vítěz	
							Krajský vítěz		Krajský vítěz
Historické město roku 2002									Účast
								Cena MMR	Krajský vítěz
							Účast	Účast	Účast
Nominace	Účast	Krajský vítěz			Krajský vítěz		Krajský vítěz		
			Účast	Účast	Účast		Účast	Účast	Účast

Obec, město	MPR / MPZ	Kraj	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Rokytnice v Orlických Horách	MPZ	Královéhradecký								
Roudnice nad Labem	MPZ	Ústecký						Účast		
Rožmberk nad Vltavou	MPZ	Jihočeský								
Rožmitál pod Třemšínem	MPZ	Středočeský			Účast					
Rychnov nad Kněžnou	MPZ	Královéhradecký								
Řýmařov	MPZ	Moravskoslezský								
Sedlec-Prčice	MPZ, MPZ	Středočeský								
Sedlice	MPZ	Jihočeský								
Slaný	MPZ	Středočeský				Účast				
Slavkov u Brna	MPZ	Jihomoravský			Účast			Účast	Účast	Účast
Slavonice	MPR	Jihočeský		Účast				Účast		
Smečno	MPZ	Středočeský			Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	
Soběslav	MPZ	Jihočeský								
Sobotka	MPZ	Královéhradecký								
Spálené Poříčí	MPZ	Plzeňský								
Stáříkov	MPZ	Královéhradecký								
Strážnice	MPZ	Jihomoravský								
Strážov	MPZ	Plzeňský								
Stříbro	MPZ	Plzeňský								
Sušice	MPZ	Plzeňský				Účast				
Svitavy	MPZ	Pardubický	Historické město roku 1994							
Šluknov	MPZ	Ústecký								
Šternberk	MPZ	Olomoucký			Účast	Širší nominace	Širší nominace	Širší nominace	Krajský vítěz, Moderní obec	Krajský vítěz
Štítý	MPZ	Olomoucký								
Štřamberk	MPR	Moravskoslezský			Nominace	Účast			Účast	
Šumperk	MPZ	Olomoucký		Účast		Účast	Účast	Účast		
Tábor	MPR	Jihočeský						Účast		
Tachov	MPZ	Plzeňský						Účast	Účast	Účast
Telč	MPR	Vysočina								
Telč-Staré Město	MPZ	Vysočina								
Teplá	MPZ	Karlovarský			Účast	Účast				
Teplíce	MPZ	Ústecký								Účast
Terezín	MPR	Ústecký								
Toužim	MPZ	Karlovarský								
Tovačov	MPZ	Olomoucký								
Trhové Sviny	MPZ	Jihočeský			Účast			Účast		
Trutnov	MPZ	Královéhradecký				Účast				
Třebíč	MPZ	Vysočina				Účast	Širší nominace	Účast	Účast	Krajský vítěz
Třeboň	MPR	Jihočeský		Nominace	Historické město roku 1996	Účast				
Třešť	MPZ	Vysočina						Účast	Účast	Účast
Turnov	MPZ	Liberecký					Účast	Účast		
Týn nad Vltavou	MPZ	Jihočeský			Účast	Účast		Účast		
Týnec nad Labem	MPZ	Středočeský								
Uherské Hradiště	MPZ	Zlínský		Účast	Účast	Účast	Účast	Širší nominace, Moderní obec		Krajský vítěz

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
			Krajský vítěz		Krajský vítěz	Účast			
	Krajský vítěz		Účast	Krajský vítěz	Účast		Účast	Účast	Účast
	Účast	Účast	Krajský vítěz				Účast	Účast	Účast
	Účast			Účast					
	Historické město roku 2003								
						Účast	Krajský vítěz	Účast	Účast
				Účast	Nominace	Nominace	Historické město roku 2008		
Krajský vítěz	Krajský vítěz	Krajský vítěz	Krajský vítěz						
Účast	Účast								
	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Krajský vítěz	Účast	Účast
Krajský vítěz							Krajský vítěz, Moderní obec	Účast	Účast
Účast	Účast	Účast	Účast	Účast	Účast		Účast		Účast
Krajský vítěz	Účast	Účast			Účast	Krajský vítěz	Účast	Krajský vítěz	Účast
				Účast		Účast	Účast	Účast	Účast
Účast	Krajský vítěz	Účast	Účast	Účast	Krajský vítěz	Účast	Účast	Účast	
		Krajský vítěz				Účast	Účast		
Krajský vítěz	Krajský vítěz		Nominace	Krajský vítěz	Nominace	Účast	Nominace	Krajský vítěz	Historické město roku 2011

Obec, město	MPR / MPZ	Kraj	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Uherský Brod	MPZ	Zlínský								
Uherský Ostroh	MPZ	Zlínský							Účast	
Unhošť	MPZ	Středočeský								
Uničov	MPZ	Olomoucký								
Ústí nad Orlicí	MPZ	Pardubický								
Ústěek	MPR	Ústecký						Účast		
Úterý	MPZ	Plzeňský								
Valašské Klobouky	MPZ	Zlínský			Účast					
Valašské Meziříčí	MPZ	Zlínský			Širší nominace					
Valeč	MPZ	Karlovarský								
Valtice	MPZ	Jihomoravský			Účast	Účast	Účast			
Velhartice	MPZ	Plzeňský								
Velká Bíteš	MPZ	Vysočina								
Velké Meziříčí	MPZ	Vysočina			Účast					
Velvary	MPZ	Středočeský								
Veselí nad Moravou	MPZ	Jihomoravský								
Vidnava	MPZ	Olomoucký								
Vimperk	MPZ	Jihočeský						Účast		
Vizovice	MPZ	Zlínský								
Vlachovo Březí	MPZ	Jihočeský								
Vodňany	MPZ	Jihočeský								
Volyně	MPZ	Jihočeský			Účast	Účast				
Vrchlabí	MPZ	Královéhradecký			Účast					
Vysoké Mýto	MPZ	Pardubický				Účast				
Vyškov	MPZ	Jihomoravský								
Vyšší Brod	MPZ	Jihočeský								
Zákupy	MPZ	Liberecký								
Zlaté Hory	MPZ	Olomoucký								
Zlín	MPZ	Zlínský								
Znojmo	MPR	Jihomoravský					Účast			
Žacléf	MPZ	Královéhradecký								
Žamberk	MPZ	Pardubický								
Žatec	MPR	Ústecký								Účast
Žatec – MPZ	MPZ	Ústecký								
Železnice	MPZ	Královéhradecký								
Žlutice	MPZ	Karlovarský								
Účast			1	6	41	45	23	49	31	34

Zdroj: Ministerstvo kultury, 2012

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, 2012

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
					Účast				
				Účast	Účast	Krajský vítěz			
		Účast						Účast	Účast
			Účast	Účast			Krajský vítěz		Účast
									Účast
								Účast	
			Účast						
							Účast		
			Účast						
				Účast	Účast			Účast	
				Účast	Účast			Účast	Krajský vítěz
Účast				Účast	Účast	Účast	Účast	Historické město roku 2010	
					Krajský vítěz	Účast		Účast	
Účast		Účast	Účast	Účast	Účast	Účast			Krajský vítěz
					Účast			Krajský vítěz, Moderní obec	
30	33	42	44	45	42	40	52	47	54

Příloha č. 8: Přehled prohlášení MPR a MPZ

Č.rejst.	Kód	Typ chráněného území	Okres	Název	Od roku	Č.rejst.	Kód	Typ chráněného území	Okres	Název	Od roku
1005	RM	Městské památkové rezervace	Kutná Hora	Kutná Hora	1961	2038	ZM	Městské památkové zóny	Příbram	Březnice	1990
1006	RM	Městské památkové rezervace	Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	1961	2039	ZM	Městské památkové zóny	Příbram	Nový Knín	1990
1007	RM	Městské památkové rezervace	Jindřichův Hradec	Slavonice	1961	2040	ZM	Městské památkové zóny	Příbram	Rožmítal pod Třemšínem	1990
1008	RM	Městské památkové rezervace	Tábor	Tábor	1961	2041	ZM	Městské památkové zóny	České Budějovice	Nové Hrady	1990
1009	RM	Městské památkové rezervace	Louny	Žatec	1961	2042	ZM	Městské památkové zóny	České Budějovice	Trhové Sviny	1990
1010	RM	Městské památkové rezervace	Hradec Králové	Hradec Králové	1962	2043	ZM	Městské památkové zóny	České Budějovice	Týn nad Vltavou	1990
1011	RM	Městské památkové rezervace	Český Krumlov	Český Krumlov	1963	2044	ZM	Městské památkové zóny	Český Krumlov	Chvalšiny	1990
1012	RM	Městské památkové rezervace	Pardubice	Pardubice	1964	2045	ZM	Městské památkové zóny	Český Krumlov	Kaplice	1990
1015	RM	Městské památkové rezervace	Svitavy	Litomyšl	1965	2046	ZM	Městské památkové zóny	Český Krumlov	Rožmberk nad Vltavou	1990
1020	RM	Městské památkové rezervace	Jičín	Jičín	1967	2047	ZM	Městské památkové zóny	Jindřichův Hradec	Dačice	1990
1021	RM	Městské památkové rezervace	Nový Jičín	Nový Jičín	1967	2048	ZM	Městské památkové zóny	Jindřichův Hradec	Nová Bystřice	1990
1022	RM	Městské památkové rezervace	Pelhřimov	Pelhřimov	1969	2052	ZM	Městské památkové zóny	Písek	Písek	1990
1023	RM	Městské památkové rezervace	Nový Jičín	Štamberk	1969	2053	ZM	Městské památkové zóny	Prachatice	Netolice	1990
1024	RM	Městské památkové rezervace	Náchod	Nové Město nad Metují	1970	2054	ZM	Městské památkové zóny	Prachatice	Vimperk	1990
1025	RM	Městské památkové rezervace	Jihlava	Telč	1970	2055	ZM	Městské památkové zóny	Strakonice	Blatná	1990
1028	RM	Městské památkové rezervace	Praha hl.m.	Praha	1971	2056	ZM	Městské památkové zóny	Strakonice	Vodňany	1990
1029	RM	Městské památkové rezervace	Náchod	Josefov	1971	2057	ZM	Městské památkové zóny	Strakonice	Volyně	1990
1030	RM	Městské památkové rezervace	Znojmo	Znojmo	1971	2058	ZM	Městské památkové zóny	Tábor	Bechyně	1990
1031	RM	Městské památkové rezervace	Olomouc	Olomouc	1971	2059	ZM	Městské památkové zóny	Tábor	Soběslav	1990
1032	RM	Městské památkové rezervace	Domažlice	Domažlice	1975	2019	ZM	Městské památkové zóny	Semily	Jilemnice	1990
1033	RM	Městské památkové rezervace	Jindř.Hradec	Třeboň	1976	2020	ZM	Městské památkové zóny	Semily	Turnov	1990
1034	RM	Městské památkové rezervace	Chomutov	Kadaň	1978	2004	ZM	Městské památkové zóny	Hradec Králové	Hradec Králové - část	1990
1035	RM	Městské památkové rezervace	Litoměřice	Litoměřice	1978	2005	ZM	Městské památkové zóny	Hradec Králové	Nový Bydžov	1990
1036	RM	Městské památkové rezervace	Kroměříž	Kroměříž s Podzámeckou a Květnou zahradou	1978	2011	ZM	Městské památkové zóny	Jičín	Sobotka	1990
1037	RM	Městské památkové rezervace	Sokolov	Loket	1979	2012	ZM	Městské památkové zóny	Jičín	Železnice	1990
1038	RM	Městské památkové rezervace	České Budějovice	České Budějovice	1980	2013	ZM	Městské památkové zóny	Náchod	Broumov	1990
1039	RM	Městské památkové rezervace	Litoměřice	Ústěk	1980	2014	ZM	Městské památkové zóny	Náchod	Jaroměř	1990
1040	RM	Městské památkové rezervace	Svitavy	Moravská Třebová	1980	2015	ZM	Městské památkové zóny	Náchod	Náchod	1990
1041	RM	Městské památkové rezervace	Prachatice	Prachatice	1981	2016	ZM	Městské památkové zóny	Náchod	Police nad Metují	1990
1042	RM	Městské památkové rezervace	Cheb	Cheb	1981	2018	ZM	Městské památkové zóny	Rychnov n.Kn.	Opočno	1990
1043	RM	Městské památkové rezervace	Domažlice	Horšovský Týn	1982	2025	ZM	Městské památkové zóny	Trutnov	Dvůr Králové	1990
1045	RM	Městské památkové rezervace	Jihlava	Jihlava	1982	2026	ZM	Městské památkové zóny	Trutnov	Hostinné	1990
1044	RM	Městské památkové rezervace	Břeclav	Mikulov	1982	2027	ZM	Městské památkové zóny	Trutnov	Trutnov	1990
2001	ZM	Městské památkové zóny	Kutná Hora	Nové Dvory	1988	2028	ZM	Městské památkové zóny	Trutnov	Vrchlabí	1990
1047	RM	Městské památkové rezervace	Kolín	Kolín	1989	2006	ZM	Městské památkové zóny	Chrudim	Heřmanův Městec	1990
1048	RM	Městské památkové rezervace	Plzeň-město	Plzeň	1989	2007	ZM	Městské památkové zóny	Chrudim	Chrast	1990
1049	RM	Městské památkové rezervace	Brno-město	Brno	1989	2008	ZM	Městské památkové zóny	Chrudim	Chrudim	1990
1051	RM	Městské památkové rezervace	Přerov	Lipník nad Bečvou	1989	2009	ZM	Městské památkové zóny	Chrudim	Luže	1990
1050	RM	Městské památkové rezervace	Nový Jičín	Příbor	1989	2010	ZM	Městské památkové zóny	Chrudim	Skuteč - Předhradí	1990
2035	ZM	Městské památkové zóny	Kolín	Český Brod	1990	2017	ZM	Městské památkové zóny	Pardubice	Dačice	1990
2036	ZM	Městské památkové zóny	Mladá Boleslav	Benátky nad Jizerou	1990	2021	ZM	Městské památkové zóny	Svitavy	Bystré	1990
2037	ZM	Městské památkové zóny	Mladá Boleslav	Mnichovo Hradiště	1990	2022	ZM	Městské památkové zóny	Svitavy	Jevíčko	1990

Č.rejst.	Kód	Typ chráněného území	Okres	Název	Od roku
2023	ZM	Městské památkové zóny	Svitavy	Políčka	1990
2024	ZM	Městské památkové zóny	Svitavy	Svitavy	1990
2029	ZM	Městské památkové zóny	Ústí n.Orlicí	Jablonné nad Orlicí	1990
2030	ZM	Městské památkové zóny	Ústí n.Orlicí	Králiky	1990
2031	ZM	Městské památkové zóny	Ústí n.Orlicí	Lanškroun	1990
2032	ZM	Městské památkové zóny	Ústí n.Orlicí	Letohrad	1990
2033	ZM	Městské památkové zóny	Ústí n.Orlicí	Ústí nad Orlicí	1990
2034	ZM	Městské památkové zóny	Ústí n.Orlicí	Vysoké Mýto	1990
2002	ZM	Městské památkové zóny	Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	1990
2003	ZM	Městské památkové zóny	Havlíčkův Brod	Přibyslav	1990
2087	ZM	Městské památkové zóny	Jihlava	Brtnice	1990
2088	ZM	Městské památkové zóny	Jihlava	Polná	1990
2049	ZM	Městské památkové zóny	Pelhřimov	Kamenice nad Lipou	1990
2050	ZM	Městské památkové zóny	Pelhřimov	Pacov	1990
2051	ZM	Městské památkové zóny	Pelhřimov	Počátky	1990
2091	ZM	Městské památkové zóny	Třebíč	Jaroměřice nad Rokytnou	1990
2092	ZM	Městské památkové zóny	Třebíč	Jemnice	1990
2093	ZM	Městské památkové zóny	Třebíč	Moravské Budějovice	1990
2094	ZM	Městské památkové zóny	Třebíč	Náměstí nad Oslavou	1990
2095	ZM	Městské památkové zóny	Třebíč	Třebíč	1990
2103	ZM	Městské památkové zóny	Žďár n.Sázavou	Jimramov	1990
2104	ZM	Městské památkové zóny	Žďár n.Sázavou	Nové Město na Moravě	1990
2105	ZM	Městské památkové zóny	Žďár n.Sázavou	Velká Bíteš	1990
2106	ZM	Městské památkové zóny	Žďár n.Sázavou	Velké Meziříčí	1990
2080	ZM	Městské památkové zóny	Blansko	Boskovice	1990
2081	ZM	Městské památkové zóny	Blansko	Lomnice u Tišnova	1990
2082	ZM	Městské památkové zóny	Brno-venkov	Ivančice	1990
2083	ZM	Městské památkové zóny	Břeclav	Valtice	1990
2086	ZM	Městské památkové zóny	Hodonín	Strážnice	1990
2099	ZM	Městské památkové zóny	Vyškov	Slavkov u Brna	1990
2100	ZM	Městské památkové zóny	Vyškov	Vyškov	1990
2101	ZM	Městské památkové zóny	Znojmo	Jevišovice	1990
2102	ZM	Městské památkové zóny	Znojmo	Moravský Krumlov	1990
2090	ZM	Městské památkové zóny	Prostějov	Prostějov	1990
2089	ZM	Městské památkové zóny	Kroměříž	Holešov	1990
2096	ZM	Městské památkové zóny	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	1990
2097	ZM	Městské památkové zóny	Uherské Hradiště	Uherský Brod	1990
2098	ZM	Městské památkové zóny	Uherské Hradiště	Uherský Ostroh	1990
2084	ZM	Městské památkové zóny	Zlín	Luhačovice	1990
2085	ZM	Městské památkové zóny	Zlín	Zlín	1990
2107	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 6 - vilová kolonie Ořechovka	1991
1052	RM	Městské památkové rezervace	Cheb	Františkovy Lázně	1992

Č.rejst.	Kód	Typ chráněného území	Okres	Název	Od roku
1053	RM	Městské památkové rezervace	Litoměřice	Terezín	1992
2113	ZM	Městské památkové zóny	Benešov	Sedlec - Prčice	1992
2114	ZM	Městské památkové zóny	Beroun	Beroun	1992
2115	ZM	Městské památkové zóny	Kladno	Slaný	1992
2116	ZM	Městské památkové zóny	Kladno	Smečno	1992
2117	ZM	Městské památkové zóny	Kladno	Velvary	1992
2119	ZM	Městské památkové zóny	Kolín	Kouřim	1992
2120	ZM	Městské památkové zóny	Kutná Hora	Čáslav	1992
2121	ZM	Městské památkové zóny	Mělník	Mělník	1992
2122	ZM	Městské památkové zóny	Mladá Boleslav	Bělá pod Bezdězem	1992
2123	ZM	Městské památkové zóny	Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	1992
2124	ZM	Městské památkové zóny	Nymburk	Nymburk	1992
2125	ZM	Městské památkové zóny	Nymburk	Poděbrady	1992
2126	ZM	Městské památkové zóny	Praha-východ	Brandýs nad Labem	1992
2118	ZM	Městské památkové zóny	Praha-východ	Kostelec nad Černými lesy	1992
2127	ZM	Městské památkové zóny	Praha-východ	Stará Boleslav	1992
2128	ZM	Městské památkové zóny	Praha-západ	Jilové u Prahy	1992
2129	ZM	Městské památkové zóny	Rakovník	Rakovník	1992
2140	ZM	Městské památkové zóny	Klatovy	Horázdovice	1992
2141	ZM	Městské památkové zóny	Klatovy	Kašperské Hory	1992
2142	ZM	Městské památkové zóny	Klatovy	Klatovy	1992
2143	ZM	Městské památkové zóny	Klatovy	Rabí	1992
2144	ZM	Městské památkové zóny	Klatovy	Sušice	1992
2145	ZM	Městské památkové zóny	Klatovy	Velhartice	1992
2146	ZM	Městské památkové zóny	Pizeň-jih	Dobřany	1992
2147	ZM	Městské památkové zóny	Pizeň-jih	Spálené Poříčí	1992
2148	ZM	Městské památkové zóny	Pizeň-sever	Manětín	1992
2149	ZM	Městské památkové zóny	Pizeň-sever	Město Touškov	1992
2150	ZM	Městské památkové zóny	Pizeň-sever	Rabštejn nad Střelou	1992
2151	ZM	Městské památkové zóny	Pizeň-sever	Úterý	1992
2152	ZM	Městské památkové zóny	Rokycany	Rokycany	1992
2154	ZM	Městské památkové zóny	Tachov	Bor	1992
2155	ZM	Městské památkové zóny	Tachov	Planá u Mariánských Lázní	1992
2156	ZM	Městské památkové zóny	Tachov	Stříbro	1992
2157	ZM	Městské památkové zóny	Tachov	Tachov	1992
2130	ZM	Městské památkové zóny	Cheb	Mariánské Lázně	1992
2136	ZM	Městské památkové zóny	Cheb	Teplá	1992
2131	ZM	Městské památkové zóny	Karlovy Vary	Bečov nad Teplou	1992
2132	ZM	Městské památkové zóny	Karlovy Vary	Horní Blatná	1992
2133	ZM	Městské památkové zóny	Karlovy Vary	Jáchymov	1992
2134	ZM	Městské památkové zóny	Karlovy Vary	Karlovy Vary	1992
2135	ZM	Městské památkové zóny	Karlovy Vary	Ostrov nad Ohří	1992

Č.rejst.	Kód	Typ chráněného území	Okres	Název	Od roku
2137	ZM	Městské památkové zóny	Karlovy Vary	Toužim	1992
2138	ZM	Městské památkové zóny	Karlovy Vary	Valeč	1992
2139	ZM	Městské památkové zóny	Karlovy Vary	Žlutice	1992
2153	ZM	Městské památkové zóny	Sokolov	Horní Slavkov	1992
2163	ZM	Městské památkové zóny	Děčín	Benešov nad Ploučnicí	1992
2164	ZM	Městské památkové zóny	Děčín	Česká Kamenice	1992
2165	ZM	Městské památkové zóny	Děčín	Jitřetín pod Jedlovou	1992
2166	ZM	Městské památkové zóny	Děčín	Šluknov	1992
2167	ZM	Městské památkové zóny	Chomutov	Chomutov	1992
2168	ZM	Městské památkové zóny	Chomutov	Kláštepec nad Ohří	1992
2173	ZM	Městské památkové zóny	Litoměřice	Budyně nad Ohří	1992
2174	ZM	Městské památkové zóny	Litoměřice	Roudnice nad Labem	1992
2175	ZM	Městské památkové zóny	Louny	Louny	1992
2176	ZM	Městské památkové zóny	Teplice	Bílina	1992
2177	ZM	Městské památkové zóny	Teplice	Duchcov	1992
2178	ZM	Městské památkové zóny	Teplice	Krupka	1992
2179	ZM	Městské památkové zóny	Teplice	Teplice	1992
2158	ZM	Městské památkové zóny	Česká Lípa	Česká Lípa	1992
2159	ZM	Městské památkové zóny	Česká Lípa	Dubá	1992
2160	ZM	Městské památkové zóny	Česká Lípa	Jablonné v Podještědí	1992
2161	ZM	Městské památkové zóny	Česká Lípa	Kamenický Šenov	1992
2162	ZM	Městské památkové zóny	Česká Lípa	Nový Bor	1992
2169	ZM	Městské památkové zóny	Jablonec n.N.	Jablonec nad Nisou	1992
2170	ZM	Městské památkové zóny	Liberec	Český Dub	1992
2171	ZM	Městské památkové zóny	Liberec	Frydlant v Čechách	1992
2172	ZM	Městské památkové zóny	Liberec	Liberec	1992
2203	ZM	Městské památkové zóny	Jeseník	Javorník	1992
2204	ZM	Městské památkové zóny	Jeseník	Vidnava	1992
2205	ZM	Městské památkové zóny	Jeseník	Zlaté Hory	1992
2188	ZM	Městské památkové zóny	Olomouc	Litovel	1992
2189	ZM	Městské památkové zóny	Olomouc	Šternberk	1992
2190	ZM	Městské památkové zóny	Olomouc	Uničov	1992
2194	ZM	Městské památkové zóny	Přerov	Hranice	1992
2195	ZM	Městské památkové zóny	Přerov	Přerov	1992
2196	ZM	Městské památkové zóny	Přerov	Tovačov	1992
2197	ZM	Městské památkové zóny	Šumperk	Branná	1992
2198	ZM	Městské památkové zóny	Šumperk	Mohelnice	1992
2199	ZM	Městské památkové zóny	Šumperk	Štítý	1992
2200	ZM	Městské památkové zóny	Šumperk	Šumperk	1992
2201	ZM	Městské památkové zóny	Vsetín	Kelč	1992
2202	ZM	Městské památkové zóny	Vsetín	Valašské Meziříčí	1992
2180	ZM	Městské památkové zóny	Bruntál	Bruntál	1992
2181	ZM	Městské památkové zóny	Frydek-Místek	Brušperk	1992
2182	ZM	Městské památkové zóny	Frydek-Místek	Frydek	1992

Č.rejst.	Kód	Typ chráněného území	Okres	Název	Od roku
2183	ZM	Městské památkové zóny	Frydek-Místek	Místek	1992
2184	ZM	Městské památkové zóny	Karviná	Karviná	1992
2185	ZM	Městské památkové zóny	Nový Jičín	Bílovec	1992
2186	ZM	Městské památkové zóny	Nový Jičín	Fulnek	1992
2187	ZM	Městské památkové zóny	Nový Jičín	Odry	1992
2191	ZM	Městské památkové zóny	Opava	Hlučín	1992
2192	ZM	Městské památkové zóny	Opava	Opava	1992
2193	ZM	Městské památkové zóny	Ostrava-město	Moravská Ostrava	1992
2208	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 2 - Vinohrady, Žižkov, Vršovice	1993
2207	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 4 - Nusle	1993
2209	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 5 - Barrandov	1993
2210	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 5 - Smíchov	1993
2211	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 6 - Baba	1993
2212	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 6 - Dejvice, Bubeneč, horní Holešovice	1993
2213	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 8 - Karlín	1993
2354	ZM	Městské památkové zóny	Praha-západ	Mníšek pod Brdy	1995
2355	ZM	Městské památkové zóny	Český Krumlov	Benešov nad Černou	1995
2356	ZM	Městské památkové zóny	Český Krumlov	Hořice na Šumavě	1995
2357	ZM	Městské památkové zóny	Český Krumlov	Vyšší Brod	1995
2358	ZM	Městské památkové zóny	Prachatice	Vlachovo Březí	1995
2359	ZM	Městské památkové zóny	Domažlice	Poběžovice	1995
2361	ZM	Městské památkové zóny	Ústí nad Labem	Chabařovice	1995
2360	ZM	Městské památkové zóny	Liberec	Hodkovice nad Mohelkou	1995
2362	ZM	Městské památkové zóny	Ústí n.Orlicí	Brandýs nad Orlicí	1995
2363	ZM	Městské památkové zóny	Ústí n.Orlicí	Česká Třebová	1995
2364	ZM	Městské památkové zóny	Ústí n.Orlicí	Žamberk	1995
2373	ZM	Městské památkové zóny	Jihlava	Telč - Staré město	1995
2374	ZM	Městské památkové zóny	Jihlava	Třešť	1995
2375	ZM	Městské památkové zóny	Brno-venkov	Doubravnik	1995
2371	ZM	Městské památkové zóny	Hodonín	Kyjov	1995
2372	ZM	Městské památkové zóny	Hodonín	Veselí nad Moravou	1995
2365	ZM	Městské památkové zóny	Zlín	Brumov	1995
2366	ZM	Městské památkové zóny	Zlín	Brumov - dělnická kolonie	1995
2367	ZM	Městské památkové zóny	Zlín	Fryšták	1995
2368	ZM	Městské památkové zóny	Zlín	Napajedla	1995
2369	ZM	Městské památkové zóny	Zlín	Valašské Klobouky	1995
2370	ZM	Městské památkové zóny	Zlín	Vizovice	1995
2423	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 6 - Staré Střešovice	2003
2424	ZM	Městské památkové zóny	Praha hl.m.	Praha 6 - Tejnka	2003
2413	ZM	Městské památkové zóny	Benešov	Načeradec	2003
2433	ZM	Městské památkové zóny	Kladno	Unhošť	2003
2432	ZM	Městské památkové zóny	Kolín	Týnec nad Labem	2003
2409	ZM	Městské památkové zóny	Kutná Hora	Malešov	2003
2425	ZM	Městské památkové zóny	Kutná Hora	Rataje nad Sázavou	2003

Č.rejst.	Kód	Typ chráněného území	Okres	Název	Od roku
2404	ZM	Městské památkové zóny	Mělník	Kostelec nad Labem	2003
2412	ZM	Městské památkové zóny	Mělník	Mšeno	2003
2408	ZM	Městské památkové zóny	Nymburk	Lysá nad Labem	2003
2414	ZM	Městské památkové zóny	Praha-východ	Óndřejov	2003
2396	ZM	Městské památkové zóny	Český Krumlov	Český Krumlov - Plešivec	2003
2411	ZM	Městské památkové zóny	Písek	Mirovice	2003
2402	ZM	Městské památkové zóny	Prachatice	Husinec	2003
2393	ZM	Městské památkové zóny	Strakonice	Bavorov	2003
2429	ZM	Městské památkové zóny	Strakonice	Sedlice	2003
2431	ZM	Městské památkové zóny	Klatovy	Strážov	2003
2420	ZM	Městské památkové zóny	Plzeň-město	Plzeň - Bezovka	2003
2421	ZM	Městské památkové zóny	Plzeň-město	Plzeň - Lochotín	2003
2410	ZM	Městské památkové zóny	Chomutov	Mašťov	2003
2436	ZM	Městské památkové zóny	Louny	Žatec	2003
2406	ZM	Městské památkové zóny	Most	Litvínov - Osada	2003
2434	ZM	Městské památkové zóny	Česká Lípa	Žákupy	2003
2401	ZM	Městské památkové zóny	Liberec	Hrádek nad Nisou	2003
2407	ZM	Městské památkové zóny	Semily	Lomnice nad Popelkou	2003
2418	ZM	Městské památkové zóny	Jičín	Pecka	2003
2430	ZM	Městské památkové zóny	Náchod	Stárkov	2003
2397	ZM	Městské památkové zóny	Rychnov n.Kn.	Dobruška	2003
2426	ZM	Městské památkové zóny	Rychnov n.Kn.	Rokytnice v Orlických horách	2003
2427	ZM	Městské památkové zóny	Rychnov n.Kn.	Rychnov nad Kněžnou	2003
2419	ZM	Městské památkové zóny	Trutnov	Pílníkov	2003
2435	ZM	Městské památkové zóny	Trutnov	Žacléř	2003
2399	ZM	Městské památkové zóny	Havlíčkův Brod	Havlíčková Borová	2003
2403	ZM	Městské památkové zóny	Havlíčkův Brod	Chotěboř	2003
2405	ZM	Městské památkové zóny	Havlíčkův Brod	Ledeč nad Sázavou	2003
2395	ZM	Městské památkové zóny	Pelhřimov	Červená Řečice	2003
2422	ZM	Městské památkové zóny	Přerov	Potštát	2003
2428	ZM	Městské památkové zóny	Bruntál	Rýmařov	2003
2398	ZM	Městské památkové zóny	Nový Jičín	Frenštát pod Radhoštěm	2003
2394	ZM	Městské památkové zóny	Opava	Budišov nad Budišovkou	2003
2400	ZM	Městské památkové zóny	Opava	Hradec nad Moravicí	2003
2415	ZM	Městské památkové zóny	Ostrava-město	Ostrava - Poruba	2003
2416	ZM	Městské památkové zóny	Ostrava-město	Ostrava - Přívoz	2003
2417	ZM	Městské památkové zóny	Ostrava-město	Ostrava - Vítkovice	2003

Zdroj: Národní památkový ústav, 2012

Příloha č. 9: Přehled zápisu památek UNESCO

Č.rejst.	Kód	Typ chráněného území	Okres	Název	Od roku
1	DS	Světové kulturní dědictví	Praha hl.m.	Praha, historické centrum	1992
2	DS	Světové kulturní dědictví	Kutná Hora	Kutná Hora, důlní díla a část historického jádra města s chrámem sv. Barbory	1995
7	DS	Světové kulturní dědictví	České Budějovice	Holašovice, rezervace historické vesnice	1998
3	DS	Světové kulturní dědictví	Český Krumlov	Český Krumlov, historické jádro města	1992
9	DS	Světové kulturní dědictví	Svitavy	Litomyšl, zámek	1999
4	DS	Světové kulturní dědictví	Jihlava	Telč, historické jádro města	1992
12	DS	Světové kulturní dědictví	Třebíč	Třebíč, židovská čtvrt a bazilika sv. Prokopa	2003
5	DS	Světové kulturní dědictví	Žďár nad Sázavou	Zelená Hora, poutní kostel sv. Jana Nepomuckého	1994
11	DS	Světové kulturní dědictví	Brno-město	Brno, vila Tugendhat	2001
6	DS	Světové kulturní dědictví	Břeclav	Lednicko - valtický areál	1996
10	DS	Světové kulturní dědictví	Olomouc	Olomouc, sloup Nejsvětější Trojice	2000
8	DS	Světové kulturní dědictví	Kroměříž	Kroměříž, zahrady a zámek	1998

Zdroj: Národní památkový ústav, 2012

Příloha č. 10: Podpory a programy

Programy EU 2007-2013

Integrovaný operační program – kulturní dědictví, cestovní ruch, Integrované plány rozvoje měst od 20 000 do 50 000 obyvatel, územně analytické podklady a územní plány obcí (zprostředkující subjekty mj. Centrum pro regionální rozvoj, Ministerstvo kultury)
 Operační program Životní prostředí (zprostředkující subjekt Státní fond životního prostředí)
 Regionální operační programy (Integrované plány rozvoje měst od 50 000 obyvatel)
 Program obnovy venkova – kulturní dědictví, Leader (pro obce a města do 25 000 obyvatel)
 Operační program URBACT II
 Operační programy Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko, ČR – Sasko, ČR – Bavorsko, ČR – Rakousko, ČR – Slovensko
 Operační program Nadnárodní spolupráce Střední Evropa
 Operační program Meziregionální spolupráce
 Operační program ESPON 2013

Programy ČR

Ministerstvo kultury

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón
 Program záchran architekturového dědictví
 Havarijní program
 Program podpora záchranných archeologických výzkumů
 Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností
 Program Podpora pro památky UNESCO
 Dotace občanským sdružením
 Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny
 Program restaurování movitých kulturních památek

Ministerstvo pro místní rozvoj

Podpora obnovy a rozvoje venkova
 Národní program podpory cestovního ruchu 2010–2013
 Podpora výstavby technické infrastruktury

Státní fond rozvoje bydlení

Úvěry na výstavbu nájemních bytů
 Záruky na splácení úvěrů na výstavbu nájemních bytů
 Úvěry na modernizaci bytů
 Programy na pomoc postižených povodněmi

Mezinárodní programy

Finanční mechanismus EHP Norského království

Krajské dotace a granty v roce 2012

Kraj	Kulturní památky		Nezapsané objekty		Drobné památky		Varhany	Movité památky	Předprojektová a projektová příprava, SHP, archeologický výzkum
	v PR, PZ	mimo PR, PZ	v PR, PZ	mimo PR, PZ	v PR, PZ	mimo PR, PZ			
Jihočeský	x	x	x	x sakrální v krajině					x
Jihomoravský	x	x	x					x	
Karlovarský	x	x	x						
Královéhradecký	x	x	x				x		
Liberecký	x	x							x
Moravskoslezský	x	x	x						
Olomoucký	x	x	x drobné	x drobné	x	x			
Pardubický	x	x	x drobné	x drobné	x	x			
Pišeňský	x	x	x drobné		x	x	x		
Praha	x	x usedlosti, sakrální	x						
Středočeský	x	x	x drobné	x drobné	x	x			
Ústecký	x	x	x drobné	x drobné	x	x		x	
Vysočina	x	x	x	x					
Zlínský	x	x	x	x	x	x			x

Zdroj: internetové stránky krajů, 2012

PR – památková rezervace

PZ – památková zóna

Daňové úlevy

V oblasti nepřímé finanční pomoci státu vlastníků kulturních památek jsou některými daňovými předpisy stanovena osvobození od daní a další daňová zvýhodnění.

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, upravuje osvobození od daně pro stavby, jež jsou kulturními památkami a na nichž jejich vlastníci provádějí stavební úpravy. Osvobození trvá po dobu osmi let počínaje rokem, jenž následuje po vydání příslušného stavebního povolení.

Od daně z nemovitosti jsou dále osvobozeny budovy, jež jsou kulturními památkami a jsou na základě smlouvy uzavřené mezi Ministerstvem kultury a vlastníkem zpřístupněny veřejnosti pro výchovně-vzdělávací účely, a pozemky tvořící s nimi jeden funkční celek. (Uvedené ve vyhlášce MF ČR a MK ČR.) Obdobně jsou od daně z nemovitostí osvobozeny pozemky sloužící k vykonávání náboženských obřadů a budovy sloužící k výkonu duchovní správy církví, pozemky a budovy muzeí a galerií, knihoven, archivů, škol apod. a pozemky, na nichž jsou zřízeny hřbitovy.

Zákon č. 58/2004 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, stanovuje osvobození od daně darovací při nabytí vlastnického práva k nemovitostem, jež jsou kulturními památkami, pokud k němu dochází mezi příbuznými v řadě přímé (například z rodičů na děti) nebo mezi manžely.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, zvýhodňuje odpisy na nemovitých kulturních památkách v případě jejich technického zhodnocení. Roční odpis se stanoví ve výši 1/15 vstupní ceny.

Bližší informace k uvedeným daňovým výhodám poskytují finanční úřady.

Příloha č. 11: Desatero dobré architektury v historickém prostředí²

1. Zachování hodnot

Vycházíme z toho, že dané historické prostředí památkové rezervace nebo památkové zóny je **hodnotou, kterou chceme zachovat** pro další generace, a tudíž nechceme snižovat nebo měnit jeho působení. Spíš naopak soudobými prostředky jeho charakter podporovat a prostřednictvím nanejvýš nuancí obohacovat kulturním obsahem současnosti. V prostředí zanedbaném, degradovaném nekvalitní zástavbou nebo kde se zásadním způsobem mění převládající funkce, budeme chtít vnést nebo založit nový charakter prostředí, zde je větší volnost tvorby a prostor pro kontrasty, to však není náš případ.

2. Nadřazenost urbanistické struktury

Prostředí památkové rezervace nebo zóny je třeba chápat jako urbanistickou památku, která je jedinečná a jejíž struktura je daná. V ní je urbanistický celek nadřazený jednotlivým budovám a jednotlivé budovy mají různý **urbanistický význam** daný polohou, výškou, funkcí a kompozičním uspořádáním okolí. Z toho by měl vyplynout způsob přístupu k obnově nebo dostavbě. Budovám umístěným na návrší nebo určujícím panoramatické pohledy a „point de vue“ by měla být věnována prvořadá pozornost. Doplnění urbanistické struktury, proluk a bloků i věží má pro působení urbanistického celku obrovský význam, stejně jako archeologické nebo stavebně historické stopy. Tak jako se trápíme s autenticitou a působením památek, tak podobně i urbanistický celek má svoji autenticitu a charakteristické působení, které dokonce určují autenticitu a působení jednotlivých kulturních památek v něm rozmístěných. Historické prostředí měst zpravidla vznikalo postupně, výjimkou je založení a vybudování najednou nebo velké areály, které byly vybudovány v rozmezí několika desítek let. Uliční fronty se proto vyznačují **rozmanitostí**, kde každý jednotlivý dům je unikátní. Rozvojové projekty, včetně projektů na dostavbu historického centra bývají dílem jednoho nebo několika málo architektů, což zpravidla vylučuje vysokou míru rozmanitosti. Při dostavbě Berlína problém řešili tak, že jednomu architektovi svěřili urbanistickou studii a jednotlivé domy navrhovali různí architekti, tak aby se stejný dům v řadě neopakoval častěji než po dvaceti různých objektech.

3. Sloh prostředí

Novostavba v historickém prostředí by měla **harmonicky navazovat na „sloh prostředí“**. Známe historické architektonické slohy a jejich výrazové prostředky, nicméně prostředí historické části města vznikalo postupně v různých dobách, je složeno z více architektonických slohů. Ty však na sebe navazovaly, zpravidla se harmonicky doplňovaly a lze v nich sledovat společné místní zákonitosti, prvky a významy. Před každou novou tvorbou lze doporučit analyzovat sloh prostředí a soudobými výtvarnými prostředky se snažit na něj navázat a obohatit jej. Ideálem by mohlo být dosáhnout takové míry souznění, aby se ze soudobé architektury poznala architektura uherskohradištská nebo telčská, tak jako se to pozná z historických staveb. Tím nenabádáme ke kopírování okolních staveb, nýbrž umožňují na **principiu nuance** soudobými prostředky dosahovat harmonie, tj. zejména obdobného **spektra významů** jako u okolních staveb. Argumenty, že sklouzneme k eklektismu neobstojí, stačí zalistovat ve sbornících soudobé světové architektury a snadno vyvrátíme argumenty obhajující jenom sklo a ocel.

4. Nuance - ozvláštňení

Nuance je ozvláštňením prostředí při zachování urbanistické struktury, nikoliv úplnou změnou výtvarných prostředků a jejich působení. A ani to nemusí být eklektické. Jde o to rozhodnout se, že nějaké prostředí je hodnotou a že jej chceme zachovat (to nemusíme chtít ve všech prostředích). Záleží také na urbanistické poloze, o něco jiného jde na nároží, u solitéru a něco jiného v uličním průčelí. Záleží také na funkčním využití. Pokud se však rozhodneme k ochraně, musejí to všichni respektovat. Nuanci většina lidí přijímá kladně, jako milé překvapení, které obohacuje panující řád. Nuance může být dosaženo také způsobem osvětlení, označením obchodů, reklamou, úpravou parteru, pruhy pro cyklisty, ale nám jde o výraz architektury, avšak ani tyto ostatní prostředky nesmí přebít působení historické struktury prostředí a budov. Kontrasty naopak většina lidí odmítá, někdy ani po letech, ani zvykem s prostředím nesplynou (Jihlava). Kontrast může být odůvodněn funkcí a urbanistickou kompozicí (kostel, radnice), avšak vždy zůstane výjimečným jevem, ale v památkovém území i taková stavba navazuje, v tomto případě na předchozí stavby a historické prameny. Z opatření při velkém množství staveb anebo v období degradovaných estetických norem jsme se někdy uchýlovali k podřazování novostaveb historickému prostředí (Cheb), z budovy nepoznáme dobu vzniku nebo působí sterilně. Takový přístup je přijatelný, ale dnes se již architektura může odvážit rovnoprávnějšího přiznání současnosti v mezích zachování a obohacení historického prostředí.

5. Hierarchie tvarů

Platí hierarchie tvarů:

1. silueta a uliční čára (musíme respektovat urbanistickou strukturu, včetně půdorysu),
2. plošné členění,
3. prostorové členění.

První, co vystupuje ze tmy, je obrys vůči nebi, teprve potom vnímáme dolní ohraničení, pohledové členění ploch a nakonec vystupují prostorové články průčelí a prostorové prvky (jen večerní osvětlení může hierarchii dočasně obrátit). Doménou nuance je prostorové členění, zatímco v členění plošném (pohledovém) bychom měli být střídmi a změn v siluetě a uliční čáře bychom se měli vyvarovat. Kontrastu nejsnáze dosáhneme siluetou, a i když se v prostorovém členění snažíme o kontrast, jeho celkové působení může zůstat nuancí. Ostrých úhlů a diagonál obecně bychom se měli vyvarovat, neboť působí agresivně (podle čínské filosofie jsou sídlem zlých duchů). Pozor na cizí tvary střech (půlválec) a štítů v siluetě. Užitelní strojovny na střeších panelových domů jsou siluetou umocněným výrazem architektonické neschopnosti, naproti tomu kultivovaná silueta je téměř polovinou architektonického úspěchu.

6. Hierarchie výtvarných prostředků

S tím souvisí **hierarchie výtvarných prostředků** - 1. tvar - 2. barva - 3. materiál. O tvarech pojednáváme výše. Barevné členění nastupuje už v členění ploch a materiál až v bezprostředním působení povrchů prostorového členění. Materiál má však obrovský význam. Chceme-li si být jisti, že dosáhneme nuance, můžeme pracovat i jen s barvou a materiálem a spolehlivě zajistíme soudobé působení. Jiný materiál a barevnost krytiny nejsou prohrávkou, jednotně červená pálená krytina může dokonce působit nepřirozeně, jestliže město rostlo postupně. Soudobý materiál nedokáže stárnutím zkrásnět jako historické budovy, i na to je důležité myslet, jestliže neplánujeme po skončení morální životnosti budovu odstranit.

7. Výška těžiště

Vedle proporcí, slohových článků, říms hraje významnou roli **těžiště**. Historické domy vyrůstají z terénu, jsou viditelně pevně spojené se zemí, i v případě podloubí, avšak v minulém století se rozmohlo prosklené, často ustupující přízemí. Těžiště průčelí se tak dostává výš než u okolních domů, novostavba se vyvyšuje, ačkoliv k tomu není důvod, a už tím působí cizorodě.

8. Harmonie významů

Podstatou souladu není kopírování tvarosloví. Soulad spočívá nejen v harmonii kompoziční, ale v prostředí města zejména v **harmonii významů**. Architektonické dílo působí na psychiku lidí složitou strukturou vizuálních a jiných smyslových a mimosmyslových vjemů a vyvolává v ní různé významy. U architektů se významy zpravidla omezují na výrazové prostředky tvorby, kdežto u ostatních lidí (nezatížených profesí) nabývají vzpomínkami a asociacemi rozmanitých složených konkrétních i abstraktních podob. Sémiotika pracuje s příznaky (indexy), obrazy (ikony) a symboly, psychologie se škálou významů psychofyziologických, sociálních a kulturních (poznávacích, estetických a etických). Důležité je, že ve významech většiny lidí je i přítomnělá historie a poznání zprostředkované vzděláním, životem a praxí, což znamená, že nazírání většiny lidí na architekturu je přisnější, než může být nejpřisnější komise, intuitivně poznají architekturu dobrou od architektury špatné. Proto je tak důležitá účast veřejnosti na rozhodování o architektuře v historickém prostředí. Architektonickou úroveň, kvalitu je nutné vyzdvihnout jako hodnotu, která by měla být cílem, protože odpovídá hodnotám historické architektury.

9. Opětovné vybudování, repliky, historické projekty

Mimořádné situace mohou vyvolat potřebu **znovu postavit** zbořenou památku, připomenout její existenci **replikou** nebo dostavět nedokončené historické objekty. Neměli bychom takové postupy odsuzovat, aniž bychom znali důvody, i když zůstanou pravděpodobně zřídka výjimkou. Poválečné období obnovy je příkladem odůvodňujícím znovuvybudování původní struktury, jiným důvodem může být zeměměřeni, zanedbaná údržba z nedostatku financí, ale to podstatné je pocit obrovské ztráty, trauma sdílené většinou lidí. Postupovat se může podle dochované dokumentace, a pokud neexistuje, vhodnou replikou, případně připomínkou ve skleněné siluetě. Dostavba věží kostelů, zvláště pokud se dochovaly původní **historické projekty** (Cheb, Přestice), je chválným činem, když obyvatelstvo tradičně pocituje nedokončenost jako provizorium, které se musí napravit. Podobně se řada velkých staveb dokončila až po staletích (katedrála sv. Víta a Týnský chrám v Praze). Obdobně jsme se mohli v nedávné minulosti dopustit omylů, které většina lidí odsuzuje, pak ani návrat k historické podobě po demolici nebo přestavbou by neměl být vyloučen.

² Matoušková, K.: Desatero dobré architektury v historickém prostředí. Konference Dědictví nedávné minulosti a problém současnosti, Uherské Hradiště, 2010.

10. Regulace versus místní konsensus versus vynikající architekt

Památková péče, která se bez odborného a individuálního přístupu neobejde, má významného pomocníka v oblasti územního plánování v **regulačních plánech** schvalovaných zastupitelstvem. V některých městech mají navíc katalogy barevnosti, mohou být i pro tvarosloví. Pokud však jde o novou architekturu, regulační plány jsou skoupé na architektonické regulativy – jejich tvůrci zadávají tvarosloví nechtějí a zadat významy neumějí. Obrovskou sílu zde má **účast veřejnosti**, tu je však nutné vychovávat, včetně mládeže, aby soudobé architektuře lépe rozuměla. (Některé zahraniční školy učí architektonické tvorbě zadáváním významů nebo tvorbě s účastí veřejnosti.) Telč již nepotřebuje regulační plán, protože **míra konsensu** veřejnosti je tak velká, že požadavky památkové péče všichni respektují a k chybám nedochází. To je ideální stav, k němuž ostatní města teprve musejí dospět – prozatím však je kombinace památkové péče a regulačních plánů tím nejlepším nástrojem pro zachování historického prostředí. Velcí **architekti** dokáží rovněž komplexně zhodnotit situaci prostředí, ve kterém se nacházejí, a i bez omezujících regulativů dosáhnou vynikající architektury. Krása Chicaga vznikla díky vynikajícím světovým architektům, přičemž město má poslední územní plán z roku 1923. Jsem přesvědčena, že i naši architekti nabyli dostatek zkušeností z domova i ze zahraničí a ze soutěží a že stojí za to ty nejlepší postupně získávat pro regeneraci památkových rezervací a zón v České republice.

Příloha č. 12: Integrované plány rozvoje měst

Integrovaný plán rozvoje města (IPRM) obsahuje soubor časově provázaných akcí (projektů, případně integrovaných projektů), které jsou realizovány ve vybrané zóně města (zonální přístup). IPRM a pilotní projekty pro romské komunity zahrnují následující typy intervencí:

- revitalizace veřejných prostranství
  - regenerace bytových domů
- Ve vybrané zóně města mohou být (vedle intervencí spojených s bydlením) podporovány i aktivity týkající se:
- hospodářského růstu
  - obnovy fyzického prostředí
  - přestavby starých průmyslových areálů
  - ochrany a rozvoje přírodního a kulturního dědictví
  - podpory podnikání, místní zaměstnanosti a rozvoje společenství
  - poskytování služeb obyvatelstvu s ohledem na měnící se demografickou strukturu.

Smyslem zonálního přístupu k integrovanému rozvoji měst je koncentrovat finanční prostředky na územně vymezenou vybranou zónu města a zaměřit se na řešení všech existujících problémů (deprivované, neboli problémové území) komplexním způsobem v této zóně.

Integrovaný přístup by měl dosáhnout stanoveného cíle ve vybrané městské zóně daného města.

Minimální finanční objem pro IPRM měst nad 50 000 obyvatel v regionálních operačních programech (ROP) je stanoven na 3 mil. EUR, aby bylo dosaženo dostatečné koncentrace zdrojů a nedocházelo k rozmělnění podpory.

Minimální finanční objem pro IPRM měst od 20 000 do 50 000 obyvatel v Integrovaném operačním programu (IOP) je stanoven na 2 mil. EUR, aby bylo dosaženo dostatečné koncentrace zdrojů a nedocházelo k rozmělnění podpory, při respektování geografického, demografického a ekonomického potenciálu těchto měst v regionu.

IPRM zahrnuje aktivity spolufinancované z ROP nebo IOP. Může také zmiňovat, odděleně, důležité projekty ve vybrané zóně města, které budou spolufinancovány z jiných operačních programů. Nicméně tyto důležité projekty spolufinancovatelné z jiných (tematických) operačních programů (OP) nejsou funkčně součástí IPRM. Tyto projekty spolufinancované z jiných (tematických) OP obdrží v průběhu hodnocení projektů dotyčným řídicím orgánem 10% bonifikaci.

Území určená k podpoře v rámci IPRM

Charakteristika území:

- geograficky vymezená zóna pro realizaci IPRM je souvislá plocha na území města,
- jde o deprivované obytné území – zónu s koncentrací negativních jevů (např. vysoká nezaměstnanost, kriminalita, sociální vyloučení),
- zóna musí být součástí města s celkovým počtem obyvatel 20 000 obyvatel a více (tato města zahrnují cca 32,4% z celkového počtu obyvatel ČR),
- obytná zóna musí zahrnovat nejméně 500 bytů – což představuje cca 1300 obyvatel,
- obytná zóna (bude-li pro ni chtít město využít prostředky na podporu bydlení) musí mít zpracovaný Integrovaný plán rozvoje města (viz čl. 7 nařízení EP a Rady č. 1080/2006 k ERDF), který doloží záměry města na obnovu problémové obytné zóny.

Deprivovaná obytná zóna – zóna vybraná pro intervence v oblasti bydlení uvedené v čl. 7 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 1080/2006 a vykazuje alespoň tři z následujících kritérií, z nichž dvě musí být kritéria uvedená pod písm. a) – h), podle článku 47 prováděcího nařízení:

- a) vysoká míra chudoby a vyloučení,
- b) vysoká míra dlouhodobé nezaměstnanosti,
- c) neuspokojivý demografický vývoj,
- d) nízká úroveň vzdělání, významné nedostatky v oblasti dovedností a velký počet studentů, kteří předčasně opouštějí školu,
- e) vysoký stupeň kriminality a delikvence,
- f) obzvláště znečištěné životní prostředí,
- g) nízká míra hospodářské aktivity,
- h) velký počet přistěhovalců, etnických skupin a příslušníků menšin nebo uprchlíků,
- i) poměrně nízká úroveň hodnoty nemovitostí,
- j) vysoká energetická náročnost budov.

Hodnoty kritérií a)–j) za jednotlivá města shromáždí řídicí orgán (ŘO) na vnitrostátní úrovni.

Srovnávací hodnoty každého kritéria se stanoví v rámci partnerství mezi Komisí a Českou republikou.

Příprava IPRM

V počáteční fázi ŘO vyhlásí výzvu pro města k přípravě a předložení IPRM. V této výzvě ŘO specifikuje typy a charakteristiky IPRM, jeho obsah, kritéria výběru atd. Následně město zpracuje IPRM (vybere zónu na základě výše uvedených ukazatelů, určí strategii a stanoví cíle, konzultuje s partnery atd.) Město může připravit a podat několik IPRM, jejichž zdůvodnění a stanovení priorit je podloženo vizí města o potřebách v rámci vybrané obytné zóny.

IPRM by měl obsahovat mimo jiné tyto informace:

- socioekonomická analýza a SWOT analýza města,
- zdůvodnění výběru dané zóny ve městě na základě výše zmíněných ukazatelů,
- popis bydlení v zóně,
- kvantifikace cílů; definování indikátorů,
- popis očekávaných výsledků,
- popis partnerů a jejich zapojení v přípravě a implementaci IPRM (užití principu partnerství),
- rozpočet a časový harmonogram (popis způsobu financování),
- popis administrativní kapacity a řízení IPRM, včetně systému výběru projektů,
- dopady IPRM na horizontální témata atd.,
- v příloze IPRM může být připojen seznam důležitých projektů spolufinancovaných z jiných operačních programů. Tyto projekty nejsou funkčně součástí IPRM.,
- popis opatření k dosažení stanovených cílů IPRM (indikativní seznam projektů).

Města předloží IPRM řídicímu orgánu, který jej zhodnotí a schválí nebo zamítne.

Realizace IPRM

V průběhu realizační fáze IPRM město pečlivě sleduje vývoj všech projektů i realizaci IPRM jako celku a podává o tom zprávy ŘO. Dílčí projekty jsou realizovány nositelem projektu (město nebo jeho partner). ŘO monitoruje projekty zařazené do IPRM stejným způsobem, jako ostatní projekty podporované v rámci ROP nebo IOP.

Intervence v rámci IPRM musejí respektovat legislativu České republiky a Evropského společenství (zvláště ve vztahu k zadávání veřejných zakázek, pravidlům veřejné podpory, pravidlům hospodářské soutěže, způsobilosti, atd.) a budou realizovány tak, aby bylo zajištěno efektivní využití strukturálních fondů EU, ochráněn veřejný zájem a aby bylo zabráněno nepřiměřeným ziskům.

Seznam portrétů měst

MPR

Brno	strana 30
České Budějovice	strana 32
Český Krumlov	strana 34
Domažlice	strana 36
Františkovy Lázně	strana 38
Hořšovský Týn	strana 40
Hradec Králové	strana 42
Cheb	strana 44
Jaroměř - Josefov (Josefov)	strana 46
Jičín	strana 48
Jihlava	strana 50
Jindřichův Hradec	strana 52
Kadaň	strana 54
Kolín	strana 56
Kroměříž	strana 58
Kuks	strana 60
Kutná Hora	strana 62
Lipník nad Bečvou	strana 64
Litoměřice	strana 66
Litomyšl	strana 68
Mikulov	strana 70
Moravská Třebová	strana 72
Nové Město nad Metují	strana 74
Nový Jičín	strana 76
Olomouc	strana 78
Pardubice	strana 80
Pelhřimov	strana 82
Plzeň	strana 84
Praha 1	strana 86
Praha 2	strana 88
Prachatice	strana 90
Příbor	strana 92
Slavonice	strana 94
Štamberk	strana 96
Tábor	strana 98
Telč	strana 100
Terezín	strana 102
Třeboň	strana 104
Ústětek	strana 106
Znojmo	strana 108
Žatec	strana 110

MPZ

Bečov nad Teplou	strana 114
Bechyně	strana 115
Bělá pod Bezdězem	strana 116
Benátky nad Jizerou	strana 117
Benešov nad Ploučnicí	strana 118
Beroun	strana 119
Bílovec	strana 120
Blatná	strana 121
Bor	strana 122
Boskovice	strana 123
Broumov	strana 124
Brtnice	strana 125
Bruntál	strana 126
Brušperk	strana 127
Budyně nad Ohří	strana 128
Čáslav	strana 129
Česká Lípa	strana 130
Česká Třebová	strana 131
Český Brod	strana 132
Český Dub	strana 133
Český Krumlov - Plešivec	strana 134
Dačice	strana 135
Dašice	strana 136
Dobruška	strana 137
Dobřany	strana 138
Dubá	strana 139
Duchcov	strana 140
Dvůr Králové nad Labem	strana 141
Frenštát pod Radhoštěm	strana 142
Frýdek-Místek (Frýdek)	strana 143
Frýdek-Místek (Místek)	strana 144
Frýdlant	strana 145
Fryšták	strana 146
Fulnek	strana 147
Havlíčkův Brod	strana 148
Heřmanův Městec	strana 149
Hlučín	strana 150
Holešov	strana 151
Horní Blatná	strana 152
Hostinné	strana 153
Hradec nad Moravicí	strana 154
Hranice	strana 155
Chomutov	strana 156
Chotěboř	strana 157

Chrast u Chrudimě	strana 158
Chrudim	strana 159
Chvalšiny	strana 160
Ivančice	strana 161
Jablonné nad Orlicí	strana 162
Jaroměř - Josefov (Jaroměř)	strana 163
Jaroměřice nad Rokytnou	strana 164
Javorník	strana 165
Jevíčko	strana 166
Jilemnice	strana 167
Jílové u Prahy	strana 168
Jimramov	strana 169
Kamenice nad Lipou	strana 170
Kamenický Šenov	strana 171
Karlovy Vary	strana 172
Karviná	strana 173
Kašperské Hory	strana 174
Kelč	strana 175
Kláštorec nad Ohří	strana 176
Klatovy	strana 177
Kostelec nad Labem	strana 178
Králíky	strana 179
Krupka	strana 180
Kyjov	strana 181
Lanškroun	strana 182
Letohrad	strana 183
Liberec	strana 184
Litovel	strana 185
Lomnice nad Popelkou	strana 186
Louny	strana 187
Luhačovice	strana 188
Luže	strana 189
Lysá nad Labem	strana 190
Malešov	strana 191
Maštov	strana 192
Mělník	strana 193
Mladá Boleslav	strana 194
Mnichovo Hradiště	strana 195
Mohelnice	strana 196
Moravské Budějovice	strana 197
Moravský Krumlov	strana 198
Mšeno	strana 199
Načeradec	strana 200
Náchod	strana 201

Náměšť nad Oslavou	strana 202
Napajedla	strana 203
Netolice	strana 204
Nové Hradky	strana 205
Nové Město na Moravě	strana 206
Nový Bor	strana 207
Nový Bydžov	strana 208
Nymburk	strana 209
Odry	strana 210
Ondřejov	strana 211
Opava	strana 212
Ostrov	strana 213
Pacov	strana 214
Pecka	strana 215
Pilníkov	strana 216
Písek	strana 217
Planá	strana 218
Poběžovice	strana 219
Počátky	strana 220
Poděbrady	strana 221
Police nad Metují	strana 222
Polička	strana 223
Polná	strana 224
Praha 3	strana 225
Praha 5	strana 226
Praha 10	strana 227
Prostějov	strana 228
Přerov	strana 229
Příbrav	strana 230
Rakovník	strana 231
Rokycany	strana 232
Rokytnice v Orlických horách	strana 233
Rožmitál pod Třemšínem	strana 234
Rychnov nad Kněžnou	strana 235
Sedlec-Prčice	strana 236
Sedlice	strana 237
Slaný	strana 238
Slavkov u Brna	strana 239
Smečno	strana 240
Soběslav	strana 241
Sobotka	strana 242
Spálené Poříčí	strana 243
Strážnice	strana 244
Stříbro	strana 245

Sušice	strana 246
Svitavy	strana 247
Šluknov	strana 248
Šternberk	strana 249
Šumperk	strana 250
Tachov	strana 251
Teplá	strana 252
Tovačov	strana 253
Trhové Sviny	strana 254
Trutnov	strana 255
Třebíč	strana 256
Třešť	strana 257
Turnov	strana 258
Uherské Hradiště	strana 259
Uherský Brod	strana 260
Uherský Ostroh	strana 261
Uničov	strana 262
Valašské Meziříčí	strana 263
Valeč	strana 264
Valtice	strana 265
Velká Bíteš	strana 266
Velké Meziříčí	strana 267
Velvary	strana 268
Veselí nad Moravou	strana 269
Vidnava	strana 270
Vizovice	strana 271
Vlachovo Březí	strana 272
Vodňany	strana 273
Volyně	strana 274
Vysoké Mýto	strana 275
Vyškov	strana 276
Vyšší Brod	strana 277
Zákupy	strana 278
Zlaté Hory	strana 279
Zlín	strana 280
Žamberk	strana 281
Železnice	strana 282
Žlutice	strana 283

Přílohy

Příloha č. 1: Dokumenty

1 a): Mezinárodní dokumenty o ochraně a regeneraci historických měst

strana 311

1 b): Legislativa státní památkové péče

strana 312

Příloha č. 2: Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

strana 313

- usnesení vlády č. 209/1992

Příloha č. 3: Realizační dokumenty

3 a): Zásady ministerstva kultury pro užití státní podpory Programu regenerace MPR a MPZ ČR

strana 316

v roce 1994 ve výši 275 miliónů Kč podle usnesení vlády č. 209/1992

3 b): Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory

strana 319

v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón z roku 2011

3 c): Příkaz ministra kultury Pavla Tigrida

strana 322

Příloha č. 4: Dotace z Programu regenerace MPR a MPZ

4 a): Tabulka akcí ve městech podporovaných z Programu regenerace MPR a MPZ v letech 1993–2011

strana 324

4 b): Kvóty měst v Programu regenerace MPR a MPZ v letech 1993–2011

strana 372

Příloha č. 5: Lidé okolo Programu regenerace MPR a MPZ

strana 386

Příloha č. 6: Doklady soutěže o titul Historické město roku

6 a.): Zřizovací listina Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace MPR a MPZ

strana 387

podle usnesení vlády České republiky č. 209/1992 z roku 1994

6 b.): Statut udílení Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky z roku 2000

strana 388

6 c.): Statut udílení Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón České republiky z roku 2010

strana 389

Příloha č. 7: Tabulka účasti a ocenění měst v soutěži o titul Historické město roku

strana 392

Příloha č. 8: Přehled prohlášení MPR a MPZ

strana 406

Příloha č. 9: Přehled zápisu památek UNESCO

strana 409

Příloha č. 10: Podpory a programy v ČR

strana 410

Příloha č. 11: Desatero dobré architektury v historickém prostředí

strana 411

Příloha č. 12: Integrované plány rozvoje měst

strana 412

Tabulky

Tabulka č. 1: Průběh financování v Programu regenerace MPR a MPZ v období 1993–2011

Tabulka č. 2: Programy Ministerstva kultury v oblasti památkové péče

Tabulka č. 3: Rozdělení finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ podle krajů a typů příjemců v roce 2011 v Kč

Tabulka č. 4: Počty podpořených kulturních památek z Programu regenerace MPR a MPZ podle krajů a typů kulturní památky v roce 2011

Tabulka č. 5: Příspěvky z Programu regenerace MPR a MPZ městu Kutná Hora a zdroje města za období 1995–2010

Tabulka č. 6: Hodnoty kritérií pro určování kvót z Programu regenerace MPR a MPZ

Tabulka č. 7: Podílové financování Programu regenerace MPR a MPZ

Tabulka č. 8: Odstupňované finanční příspěvky, úvěry/půjčky a daňové úlevy podle objektů veřejného nebo soukromého zájmu

Grafy

Graf č. 1: Průběh financování v Programu regenerace MPR a MPZ za období 1993–2011 a cena provedeného díla

Graf č. 2: Rozdělení podílů finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ podle krajů v roce 2011

Graf č. 3: Rozdělení podílů finančních prostředků Programu regenerace MPR a MPZ podle typů příjemců v roce 2011

Graf č. 4: Alokační prostředků Programu regenerace MPR a MPZ podle typu kulturní památky v roce 2011

Graf č. 5: Příspěvky z Programu regenerace MPR a MPZ městu Kutná Hora a zdroje města za období 1995–2010

Obrázky

Obrázek č. 1: Kategorizace měst v Čechách a na Moravě

Obrázek č. 2a – 2b: Praha – klášterní kostel v Emauzích, poničený bombardováním v r. 1945

Obrázek č. 3: Radnice ve Vyškově, obnovená po válečném poničení

Obrázek č. 4: Rekonstrukce románské falce v Chebu, autor Luděk Vystyd

Obrázek č. 5: Český Krumlov, prohlášený v r. 1963 za MPR

Obrázek č. 6: Josefův – farní a garnizónní kostel Nanebevstoupení Páně

Obrázek č. 7: Náměstí Míru v MPR Slavonice

Obrázek č. 8: Náměstí Zachariáše z Hradce s dominantami v Telči

Obrázek č. 9: Jihlava – stavebně historický průzkum bloku domů č. 10 podle metodiky SÚRPMP, zpracoval Aleš Vošahlík

Obrázek č. 10: Český Krumlov, dislokační studie městského jádra, Jan Rezníček

Obrázek č. 11: Praha – nový návrh městské památkové rezervace, 1971

Obrázek č. 12: Anežský klášter v Praze, návrh Karel Kunca a Josef Hlavatý

Obrázek č. 13: Praha-Staré Město, dům čp. 605/1 U kamenného zvonu po obnově

Obrázek č. 14: Locket – rekonstruovaný blok domů na náměstí T. G. Masaryka

Obrázek č. 15: Přehled MPR a MPZ v České republice, 1995

Obrázek č. 16: Městská památková zóna Klatovy

Obrázek č. 17a – 17b: Panorama a náměstí v MPZ Stříbro

Obrázek č. 18: Náměstí Přemysla Otakara s radnicí a mariánským sloupem v MPZ Litovel

Obrázek č. 19: Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci – památka UNESCO

Obrázek č. 20: Rekonstrukce průčelí Malostranské radnice v Praze

Obrázek č. 21: Hotel Hoffmeister na Klárově, příklad novostavby v MPR Praha

Poděkování

Poděkování pamětníkům a úředníkům z měst, autorům portrétů, poděkování autorům fotografií

Anděl Tomáš, Axmanová Marta, Bartoš Ivan, Bartošek Karel, Bártová Martina, Bařinka Petr, Bařinka Vlastimil, Bednář Pavel, Beneda Václav, Benišková Eva, Beran Jiří, Beranová Jana, Bezstarosti Marie, Bičanová Anna, Bílek Karol, Bittner Josef, Bláha Jindřich, Blehová Jana, Bojanovský Josef, Borošová Věra, Bouchal Leon, Brabec Jan, Březík Tomáš, Březina Josef, Buchová Jana, Burešová Helena, Bušek Michal, Buzu Dagmar, Celtová Jitka, Cínkeová Jana, Cviková Jana, Čabla Libor, Čechová Růžena, Čejková Marie, Černochová Jana, Černý Jiří, Čížek Pavel, Čížková Iva, Čížková Marie, Dedíková Soňa, Dící Vladimír, Dittman Josef, Dokoupil Antonín, Doležalová Blanka, Dopitová Zdenka, Drmotová Dagmar, Dvořák Jaroslav, Dvořáková Hana, Dvořáková Marcela, Ečer František, Eismannová Jaromíra, Elísek Petr, Falta Jan, Faruzelová Marie, Fíla Jan, Filipová Marie, Filipová Milena, Fišerová Petra, Fojtík Pavel, Fošumová Markéta, Franců Lubor, Franková Božena, Fremuthová Lenka, Fürbachová Alexandra, Grof Vlastimil, Gross Karel, Haken Jiří, Haláková Olga, Haltmar Petr, Hartmann Zbyněk, Hatka Martin, Hauzer Antonín, Hazdra Karel, Heinrichová Marie, Henczeová Romana, Hendrychová Kristína, Hendrychová Věra, Herzán Lubor, Hesounová Ilona, Himerová Nikola, Hladký Jiří, Hoferek Bedřich, Hokr Vladimír, Holuša Josef, Holý Aleš, Honzárek Libor, Horák Dalibor, Horák Michal, Horáková Eva, Horský Jan, Houdek Jiří, Hoyerová Ivana, Hradilová Libuše, Hrbková Marcela, Hrdý František, Hubáček František, Hubáček Jan, Hudousek Petr, Hůfová Petra, Husák Vratislav, Hyklová Ivana, Hyksa Jiří, Hynk Vladislav, Hýř Jiří, Chalupa Josef, Charypar Jan, Chramosta Pavel, Chromcová Jana, Jančar Josef, Janiček Libor, Jankovec Otakar, Jánošková Jana, Jánský Jiří, Jaroš Zdeněk, Javůrek Jiří, Jehlička Václav, Jelínek Jiří, Jelínek Milan, Jemelková Lucie, Jeřábková Miroslava, Jindra Josef, Jirešová Radka, Jirů Jan, Junek David, Jurčo Antonín, Juřicová Martina, Kalásek Pavel, Kameníčková Jana, Kapalín David, Kapsa Tomáš, Karásek Antonín, Karásek Libor, Kašparcová Jana, Kaulová Dagmar, Kazda Jiří, Kermesová Iva, Klabouch Milan, Knap Petr, Knedlík Roman, Kocourková Jitka, Kofroň Martin, Kolář Vlastimil, Kopecký Jan, Koptík Jaroslav, Korbellová Blanka, Kos Jaroslav, Kostková Jana, Košková Dana, Koubková Jana, Koullová Blaženka, Kouřilová Dana, Kozdas Jan, Králová Věra, Krčmář Vlastimil, Krčmářová Eva, Kreisingerová Iva, Krejčí Pavel, Krejčíková Iva, Krejčová Blanka, Křištofová Radka, Krůfa Miloš, Křížová Andrea, Kučera Oldřich, Kučera Pavel, Kulhánek Jiří, Kunátová Jaroslava, Kůs František, Kužilek Miloslav, Kyba Bohuslav, Latislavová Ivana, Lavický Vilém, Licinbergová Kristýna, Lněničková Marie, Macháček Martin, Marcalíková Lucie, Markusová Eva, Marovič Petr, Martínek Karel, Mastná Marta, Matějčková Martina, Matoušek Pavel, Matušinová Lenka, Matyášová Jana, Medřická Marie, Mentzlová Markéta, Mertlík Pavel, Mičulka Petr, Michna Jaroslav, Miklenda Jaroslav, Milotová Jana, Minaříková Iva, Mráz Karel, Mrázek Miroslav, Muchlová Hana, Müller Roman, Müllerová Hana, Muselíková Barbora, Myšková Markéta, Najmanová Gabriela, Němec Josef, Nesměráková Hana, Nogol Roman, Nosálová Eliška, Novák Jan, Novák Petr, Novotná Jana, Novotný Ivan, Okáníková Romana, Osmíková Ivana, Ostroveršenko Bohuslav, Pacoň Martin, Pachner Jaroslav, Pajerová Jitka, Papoušek Petr, Pařík Arno, Pasyk Jiří, Pavlášková Hana, Pavlíček Antonín, Pavlíček Josef, Pavlíková Jolana, Pechlát Josef, Perůtková Ivana, Pešat Aleš, Pešatová Kateřina, Petr Jiří, Petrášek Oldřich, Petro Robert, Pilařová Eva, Pitrun Stanislav, Plánský Slavomír, Plech František, Pleskotová Daniela, Plíva Milan, Popová Zuzana, Pořízek Vít, Pospíšil Zdeněk, Princ Antonín, Prokop Ivan, Prokopová Lenka, Přibyl Vladimír, Přidal Jaromil, Purnochová Jana, Rác Milan, Rada Ladislav, Rakovská Lada, Raška Jiří, Rebrová Alexandra, Rejlková Božena, Rejthárek Jan, Richtl Ilja, Rod Jiří, Roháček Miloš, Roháčová Gabriela, Rozbroj Petr, Růžičková Alena, Růžičková Miloslava, Růžková Jiřina, Rydygr Zdeněk, Rychlý Milan, Račák František, Řádková Žofie, Říha Hynek, Říha Jan, Říha Miloš, Říha Václav, Říhová Jitka, Sedláčková Zdenka, Seifert Ondřej, Seifert Rudolf, Scholz Pavel, Skácel Miroslav, Skalický Alexandr, Slavík Petr, Slunéčko Josef, Smerekovská Marta, Smetana Josef, Smetana Vlastimil, Snížková Slávka, Sobotová Věra, Socha Jan, Soukupová Daniela, Srbová Alena, Srch Jiří, Srovnalová Jitka, Staněk Vladimír, Stejskal Karel, Stejskalová Andrea, Stoklasová Šárka, Straková Hana, Strnad Rudolf, Svoboda Zdeněk, Sýkora Josef, Šandová Petra, Šauerová Anna, Šeblle Jan, Šestáková Vendula, Šidláková Alena, Šilhavá Petra, Šíma Martin, Šimek Josef, Šimek Rudolf, Šimíček Jaroslav, Šimon Miroslav, Šimůnková Blanka, Šlapal Filip, Šohaj Karel, Šorm Zbyněk, Špiritová Magdalena, Štauber Bedřich, Štefáček Jan, Štefl Karel, Štěpařová Eva, Štěrbová Hana, Štifter Pavel, Štráchalová Marie, Štrajt Jiří, Šustek Petr, Švancárová Helena, Švaříčková Miroslava, Švástová Miroslava, Švecová Jana, Švecová Martina, Švrčková Hana, Terelmešová Dagmar, Tesarčíková Dagmar, Těžká Jana, Tomandlová Irena, Tomášek Jan, Toušek Václav, Trojan Jaroslav, Trojan Pavel, Tůmová Jana, Ťupa Jiří, Turayová Mária, Urban Pavel, Vácha Radim, Valder Aleš, Valterová Jarmila, Vašíček Vladimír, Vašina Pavel, Vavřík Ivan, Vidršperková Vladimíra, Vilhelmová Dana, Vítková Jaromíra, Vlk František, Vocetková Hana, Vojtěchovský Petr, Vondrášek Josef, Vondrášek Václav, Vrbová Soňa, Weberová Helena, Woletz Jan, Zadák Petr, Zádřapa Daniel, Zajíc Petr, Zajícová Miluše, Zavadil Miroslav, Zavřelová Jitka, Zbudilová Dana, Zedníček Martin, Zelenka Luděk, Zeman Radek, Zerzánková Pavlína, Zlamalová Blanka, Žilka Zdeněk.

Autoři podle kapitol

- Úvod
- Program regenerace MPR a MPZ
- Hodnocení 20-ti let Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón
- Začátky Programu regenerace MPR a MPZ
- Východiska a zásady Programu regenerace MPR a MPZ
- Portréty městských památkových rezervací
- Portréty městských památkových zón
- Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a Program regenerace MPR a MPZ
- Soutěž o titul Historické město roku
- Vývoj péče o historická města v období 1945–1990
- Vývoj regenerace měst v období 1990–2011
- Urbánní politika, evropské fondy a budoucnost měst

Kamila Matoušková
Kamila Matoušková, Hana Šnajdrová, Michaela Exnarová

Kamila Matoušková, Kamil Matoušek
Kamila Matoušková
Aleš Vošahlík, Karel Kibic, Kamila Matoušková
autoři z měst
autoři z měst

Anna Matoušková
Kamila Matoušková, Hana Šnajdrová
Aleš Vošahlík, Karel Kibic, Kamila Matoušková
Karel Kibic
Kamila Matoušková

Ing. arch. Kamila Matoušková, CSc. ©

Autorská spolupráce: Mgr. Michaela Exnarová, Prof. Ing. arch. Karel Kibic, DrSc., Ing. Kamil Matoušek, Ph.D.,
PhDr. Anna Matoušková, Ing. arch. Hana Šnajdrová, Ing. arch. Aleš Vošahlík, CSc.

Grafické zpracování půdorysů měst Ing. arch. Tadeáš Matoušek ©

Vydalo Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska ©

s podporou Ministerstva kultury a Ministerstva pro místní rozvoj

Redakce Ing. arch. Kamila Matoušková, CSc., Mgr. Květa Vitvarová, Mgr. Ondřej Chrást, PhDr. Lenka Štětínová

Jazykové korektury Mgr. Josef Šmíd

Mapa na přední a zadní předsádce: Výřez z Müllerovy mapy Moravy r. 1720, Sbíрка map správy Buquoyského panství,
inv. č. 258, mapa č. 5. Mapu poskytl Státní oblastní archiv v Třeboni.

Grafická úprava Pavel Zaoral ©

Tisk Dukase s.r.o., Hradec Králové

Náklad 2000 výtisků

Vydání první, Praha 2012

ISBN 978-80-905344-0-7

Morkowitz

Itentſchitz

Nitkowitz

Nemochowitz

Nenſchloß

Koritzau

Buhlowitz

Cesloſchitz

Poleſchowitz

Scherſchitz

Viazow

Bilentz

Wefely

Pudrak

dislawitz

Koſtellan

Koſſchau

Owetechowitz

Jankowitz

Strilck

Buchlau

Wellehrad

Hradich

Borſchitz

Soriberwitz

Orzechau

Oſtrau

Knorow

Kwalsitz

demuck

Silongow

Neudorf

Schactow

Koſchik

Spitznow

Latub

Wellehrad

Hradich

Borſchitz

Soriberwitz

Orzechau

Oſtrau

Oſrotheta

Knorow

Owetechowitz

Mallenowitz

Napagedla

Lapobna

Kreſchpol

Kunowitz

Ungariſch Brod

Huk

Unter Niemi

Gras Blataitz

Klein

Selawsk

Niwnitz

Koritna

Brze

H

U

C

V

I

R

C

